

VERZAMELING

VAN

WETTEN, BESLUITEN, VERORDENINGEN ENZ. HET LEGER BETREFFENDE;
ALSMEDE DE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN
VERANDERINGEN BIJ HET LEGER.

BIJBLAD

BEHOORENDE BIJ DEN

MILITAIRE SPECTATOR,

TIJDSCHRIFT VOOR HET NEDERLANDSCHE LEGER.

JAARGANG 1880.

BREDA,
BROESE & COMP.

1880.

YEARLY MEETING

THE BOARD OF DIRECTORS OF THE
UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE
AND FORESTRY

REPORT

FOR THE YEAR ENDING

DECEMBER 31, 1917

WASHINGTON, D. C.

U. S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE
1918

I N H O U D.

A.

Aanschaffing van het Recueil Militair en van de Beknopte Uitgave voor officieren	Blz. 83.
Aanvragen om transportmiddelen.	» 361.
Administratie bij de korpsen	Blz. 19, 96.
Artillerie. (Zie <i>Beheer.</i>)	
----- (Zie <i>Invoering.</i>)	
----- (Zie <i>Samenstelling.</i>)	

B.

Behandeling en verstrekking van medicijnen voor de paarden bij de maréchaussée. (Vrije geneeskundige).	Blz. 220.
Behandeling van stukken welke geregistreerd zijn.	» 65.
Beheer bij de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen. (Rekenplichtig) » 65.	
----- der militaire ziekeninrichtingen	» 210.
----- en onderhoud van de draagbare wapenen in gebruik bij de korpsen van het leger.	» 34.
Belastingen. (Zie <i>Huishuur.</i>)	
Benoeming der vaste commissie, ingesteld bij punt 3 van Z. M. besluit van 12 April 1880, N ^o . 32.	» 197.
Bepaling omtrent de toekenning van gagement aan Indische militairen. (Nadere)	» 33.
Bepalingen betreffende den ijk van weegwerktuigen en gasmeters. (Nadere wettelijke)	» 73.
----- der toelagen van de magazijnsoppassers bij de garnizoensmagazijnen van kleeding.	» 82.
----- omtrent het gebruik van weegwerktuigen. (Nadere). Blz. 82, 260.	
----- omtrent het getal gehuwden bij het wapen der maréchaussée Blz. 64.	
----- voor militieplichtigen der lichting voor 1880. (Gunstige)	» 65.
----- omtrent de benoeming, ontslag, bezold. van mil. apothekersbedienden	» 376.
Betalingen en verstrekkingen ten behoeve van zeelieden.	» 76.
----- ten laste van soldatenmenages.	» 361.
Bevordering en ontslag offic. N. Indië. (Zie <i>Wijziging.</i>)	
Bezoldiging van geëmployeerden bij de rijkscentraalmagazijnen.	» 188.
Borden. (Zie <i>Preparaat.</i>)	
Brand in de bosschen bij Nijmegen	» 185.
Briefwisseling, voordrachten en rapporten over dienstzaken.	» 14.
Bureaukosten. (Zie <i>Soldijen.</i>)	
Burgerpraktijk. (Zie <i>Uitbreiding.</i>)	
Bijslag op de soldij wegens bijzondere dienstverrichtingen	» 73.

BOEKWERKEN.

(Uitgaven van de Koninklijke Militaire Academie 1880.)

Aanwijzing, inrichting en gebruik St. Achterlaadkanon 15 cM. en 12 cM.	Blz. 242.
Aanwijzing spreidingsliniaal	» 362.
Batterijgeschut G. V. G. St. kanon 15 cM. Zw. en 12 cM.	Blz. 181, 242.
----- G. B. 8 cM. op belegeringaffuit.	Blz. 389.
Batterij-school. Scholen te paard. (Wijzigingen).	» 181.
----- (2de gedeelte).	» 208.
Beweging van lasten. Gewijzigde vestingbok.	» 241.
Bijlage P. bij § 43 van het voorschrift betr. de wapenen en schiet-oefeningen.	» 54.
Bijvoegsel wapenen en schietoefeningen infanterie.	» 362.
Cavalerie. Reglement op den inwendigen dienst der	» 217.
Compagnieschool	» 102.
ELAND en SEYFFARDT, Belegeringsoef. op de kaart	» 217.
Handboek voor onderofficieren en korporaals der artillerie, dl. 2.	» 181.
Handleiding, ontschepen, vervoeren van kanonnen 24 cM. II.	» 241.
HOJEL, Artillerie-wetenschap. 3de Afl. (Torpedo's en draagb. wap.).	» 102.
Instructie betreffende het kampeeren van troepen. Milligen.	» 86.
Instructie-Inventaris. Hoofdstuk VI.	» 183.
----- 9de Bijvoegsel. Hoofdstuk] VI.	» 78.
Kanonniërs-school.	» 208.
Manoeuvres de force.	» 208.
Overzicht v. proeven en oefeningen 1878. (Artillerie).	» 196.
PLANTENGA, Strategie en Krijgsgeschiedenis	» 103.
----- Militaire Aardrijkskunde en Statistiek I.	» 389.
Regeling mil. vervoer spoorw.	» 217.
Reglement telegraafdienst.	» 196.
Ruiter- en pelotonschool. Vesting- en rijdende artillerie. Wijzig.	» 242.
SCHOLS, Landmeten en waterpassen	» 53.
Veiligheidsmaatregelen bij het schijfschieten.	» 362.
Verzameling van wiskundige tafelen	» 53.
VLAMING, DE, Toegepaste tactiek.	» 242.
Voorschrift groote manoeuvres	» 217.

Catalogus. Departement van Oorlog.	» 217.
HEUSDEN, v., Aardrijkskunde.	» 390.
Kaart. Topogr. en militaire, des rijks.	» 54.
Kaarten.	Blz. 199, 205.
Neerlands leger.	Blz. 103.
Recueil Militair. Beknopte Uitgave.	Blz. 54, 207, 216.
Regl. beh. en onderh. der draagb. wapenen.	Blz. 77.
Voorschrift betreff. de voeding van de militairen	» 390.
Voorschriften betreff. de mil. ziekeninrichtingen.	» 390.
Voorwaarden, algem. dienst der Genie.	» 12.
Wetboeken Militaire.	» 11.

C.

Cavalerie. (Zie Samenstelling.)	
Centraalmagazijnen van kleeding en uitrusting	Blz. 187.
----- (Zie Bezoldiging.)	
Certificaat van goed gedrag.	» 255.
Commandant. (Plaatselijk en garnizoens-)	» 81.
Cylinders tot loopen	» 83.

D.

Daggeld. (Zie <i>Verhooging</i> .)	
Departement van oorlog. (Zie <i>Inrichting</i> .)	
----- (Zie <i>Klerken</i> .)	
Deponeeren van kleeding van miliciens bij de bereden korpsen . . .	Blz. 259.
Depot van discipline	» 183.
Detacheering en overplaatsing van officieren van het leger hier te lande	
bij dat in Ned.-Indië	» 33.
Detachementen voor seinposten.	» 10.

E.

Eerbewijzen aan boord van schepen.	Blz. 180.
Engagementsakten. Koloniale dienst	» 109.
----- (Wijziging in de)	» 375.

F.

Fondsen van inwendig beheer en prijsbepaling voor het jaar 1880. .	Blz. 52.
Formatie van hoofdcursus-compagnieën	» 253.
Fourages over 1880—1881	» 380.
----- (Zie <i>Schadeloosstelling</i> .)	

G.

Gagement. (Zie <i>Bepaling</i> .)	
Gasmeters. (Zie <i>Bepalingen</i> .)	
Garnizoenscommando. (Plaatselijk en)	Blz. 81.
Gehuwden. (Zie <i>Bepalingen</i> .)	
Getuigen in strafzaken. (Militaire)	» 180.
Geweren. (Zie <i>Verstrekking</i> .)	

H.

Herijk van maten en gewichten.	Blz. 21.
Hoofdopzichters. (Zie <i>Woningen</i> .)	
Hospitaalsoldaten. (Zie <i>Werving</i> .)	
Huishuur en directe belastingen	» 72.
Huwelijken van vrijwillig dienende militairen.	Blz. 180, 192.

I.

Indeeling der lichter voor 1880.	Blz. 84.
----- van het Rijk. (Territoriale)	» 87.
----- der divisieën. (Wijziging)	» 109.
Inhoud en strekking van het Recueil Militair.	» 63.
Inlevering van patronen, welke geweigerd hebben	» 9.
Inrichting van het Departement van Oorlog	Blz. 170, 240.
Instructie ter regelmatige waarneming van den veterinairen dienst bij	
het leger.	Blz. 105.
----- Insp. mil. onderw. (Zie <i>Regeling</i> .)	
Instructiën voor de Inspecteurs der infanterie, cavalerie en artillerie	
voor de commandanten der divisieën infanterie en voor de commandanten der vesting- en der bereden artillerie.	» 414.
Instructiën voor de Inspecteurs der genie en van den geneeskundigen dienst der landmacht, voor den chef van den generalen staf, de be-	

velhebbers in de mil. afd., den hoofdintendant en voor de artillerie- en genie-commandanten	Blz. 150.
Instructiën voor den Inspecteur van den geneesk. dienst der landmacht en voor de dirig. offic. van gezondheid 1ste klasse.	» 363.
Intrekking van het Koninklijk besluit betreffende de manoeuvres der 4de divisie.	» 239.
----- van een nieuw model patroontasch.	» 1.
----- van den revolver bij de vesting- en rijdende artillerie.	» 187.
----- van een nieuw hospitaalreglement.	» 256.

IJ.

Ijk. (Zie *Bepalingen*.)

K.

Kamp bij Milligen.	Blz. 192.
----- (Zie <i>Verlenging</i> .)	
----- Bussum	» 292.
Kleding. (Zie <i>Centraalmagazijnen</i> .)	
----- van miliciens bij de bereden korpsen. (Deponeren van)	» 259.
Kledingstukken. (Van pas maken van lakensche).	» 389.
Klerken bij het Departement van Oorlog. (Tweede)	» 216.
Korpsen. (Zie <i>Administratie</i> .)	
Korting op de soldij, ten behoeve van het kleed. en repar. fonds.	» 386.
Krijgsgevangen offic. (Zie <i>Traktementen</i> .)	
Krijgsschool. (Zie <i>Toelating</i> .)	
----- (Zie <i>Regeling</i> .)	

L.

Ledergoed. (Zie <i>Staten</i> .)	
Lichting. (Zie <i>Bepalingen</i> .)	
----- (Zie <i>Indeeling</i> .)	
Loopen. (Zie <i>Cylinders</i> .)	
Lijst der thans van kracht zijnde reglementen, voorschriften.	Blz. 58.

M.

Manoeuvres. (Zie <i>Intrekking</i> .)	
Maréchaussée. (Zie <i>Bepalingen</i> .)	
----- (Zie <i>Behandeling</i> .)	
Maten en gewichten. (Zie <i>Herijk</i> .)	
Menages. (Zie <i>Soldij</i> .)	
Milligen. (Zie <i>Kamp</i> .)	
Miliciens. (Zie <i>Kleding</i> .)	
Militieplichtigen. (Zie <i>Bepalingen</i> .)	
Mineurs en sappeurs. (Zie <i>Oefeningen</i> .)	
----- (Zie <i>Wijziging</i> .)	
Muziekfonds. (Zie <i>Soldij</i> .)	

N.

Najaarsmanoeuvres der 4de divisie infanterie.	Blz. 212.
Neerlands-Indië. (Zie <i>Detacheering</i> .)	
----- (Zie <i>Bepaling</i> .)	
----- (Zie <i>Reglement</i> .)	
----- (Zie <i>Wijziging</i> .)	

O.

- Oefeningen op de Oldebroeksche heide in 1880. (Practische) Blz. 98.
 ——— Mineurs en Sappeurs. Zeist. (Practische) » 189.
 ——— (Zie *Voorschrift.*)
 Officieren van gezondheid. (Zie *Uitbreiding.*)
 Onderhoud draagb. wapenen. (Zie *Beheer.*)
 Onderofficieren en soldaten. (Soldij met daggeld.) Alleen reizende. Blz. 2, 88.
 Onderricht in de rijkunst van officieren van onbereden wapens. Blz. 361.
 Onderwijs. (Zie *Regeling.*)
 Ontslag. (Zie *Wijziging.*)
 Oorlogs-telegraafcommissie » 372.
 Overeenkomst voor de verbetering van het lot der gewonde krijgslieden
 bij de legers te velde Blz. 9, 17, 187.
 Overplaatsing offic. N. Indië. (Zie *Detacheering.*)

P.

- Paarden. (Zie *Behandeling.*)
 ——— (Zie *Tegemoetkoming.*)
 Paardentuig. (Zie *Staten.*)
 Patronen. (Zie *Inlevering.*)
 Patroontasch. (Zie *Invoering.*)
 Pensioen. (Zie *Reglement.*)
 ——— (Zie *Wijziging.*)
 Pikhouweelen. (Zie *Tarief.*)
 Plaatsing van gew. mil. en schepel. in betr., onder het Dep. van Oorlog
 ressorteerende. Blz. 387.
 Preparaat voor het verven van borden. » 16.
 Programma van examens voor onderofficieren. » 102.
 Projectielen. (Zie *Vindloos.*)
 Prijsbepaling. (Zie *Fondsen.*)
 Pupillen. (Zie *Vergoeding.*)

R.

- Recueil Militair. (Zie *Inhoud.*)
 Regelen omtrent de benoeming van burgergeneesk. Blz. 238.
 Regeling van het militair onderwijs bij de landmacht. » 133.
 ——— der positie en vaststelling der instructie van den inspecteur
 van het militair onderwijs » 249.
 ——— van de inrichting der krijgsschool » 243.
 ——— van de intendance-cursus bij de tweede afd. der krijgsschool. » 251.
 Reglement op het beheer en het onderhoud van de draagbare wapenen,
 in gebruik bij de korpsen van het leger. » 77.
 ——— op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Euro-
 peesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren van de land-
 macht in Neerlandsch-Indië. (Nieuw) » 23.
 Reglementen. (Zie *Lijst.*)
 Rekening en verantwoording van de directie der weduwen- en weezenkas
 voor de officieren der landmacht over 1878 » 17.
 Reorganisatie van het pers. van den geneeskund. dienst der landmacht. » 235.
 Revolver. (Zie *Invoering.*)
 Revolvers en revolverpatronen voor officieren. » 379.
 Riddersoldij » 74.
 Richtmiddelen. (Zie *Wijziging.*)

S.

Sabeltasch door de officieren van den generalen staf. (Het dragen)	Blz. 108.
Samenstelling van het bureau van den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht.	» 114.
Samenstelling van den staf der cavalerie	» 112.
----- van den staf der artillerie	» 112.
Schadeloosstelling voor fourages over 1880—81.	» 380.
Schoeisel	» 375.
Seinposten. (Zie <i>Detachementen</i> .)	
Sluiting der werving bij de 1ste compagnie hospitaalsoldaten.	» 260.
----- 2de -----	» 376.
Soldij, brood en menages. Subsidie voor het muziekkfonds bij de korpsen infanterie	» 22.
----- (Zie <i>Bijslag</i> .)	
----- (Zie <i>Onderofficieren</i> .)	
Soldijen en bureaunkosten	» 188.
Spoorwegen. (Zie <i>Vervoer</i> .)	
Stamboeken	» 91.
Staten van benodigd ledergoed en paardentuig.	» 9.
Statuten. (Zie <i>Wijziging</i> .)	
Strafzaken. (Zie <i>Getuigen</i> .)	

T.

Tarief voor herstellingen aan pikhouweelen en foudralen.	Blz. 185.
Tarieven der prijzen van toebehooren, verwisselstukken tot draagbare wapenen	» 221.
Tegemoetkoming voor het aanschaffen van dienstpaarden.	» 191.
Telegraaf. (Zie <i>Vaststelling</i> .)	
Toelagen bij militaire verkenningen	» 80.
----- (Zie <i>Bepalingen</i> .)	
Toelating van indische officieren tot de krijgsschool en regeling der toelagen.	» 247.
Traktementen van krijgsgeslagen vijand. offic. en vergoed. voor verlies van paarden tegenover den vijand.	» 64.
Traktementen en soldijen van voor Indië bestemde of daarvan teruggekomen militairen.	» 382.
Transportmiddelen. (Zie <i>Aanvragen</i> .)	

U.

Uitbreiding der bepalingen nopens de bevoegdheid tot uitoef. der praktijk door de officieren van gezondheid.	Blz. 229.
Uitvoering van werken. (Zie <i>Voorwaarden</i> .)	
Uniform. (Zie <i>Wijziging</i> .)	

V.

Vaststelling van een reglement voor den dienst van den rijkstelegraaf.	Blz. 179.
Veer- en overvaartgelden bij Rijksveren	» 198.
Veiligheidsmaatregelen bij de schietoefeningen.	» 257.
Vergoeding voor eerste uitrusting aan pupillen bij overgang naar een der korpsen van het leger	» 10.
Vergunning aan de officieren van gezondheid om burgerkl. te dragen.	» 361.

Verhooging van daggeld van geëmployeerden bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen	Blz. 94.
Verkenningen. (Zie <i>Toelagen</i> .)	
Verlenging van den duur van het Kamp bij Milligen.	» 239.
Verstreking van geweren, munitie, enz. aan vereenig. tot vrijwillige oefening in den wapenhandel	» 94.
Vervoer van militairen en militaire goederen. Blz. 1, 8, 64, 80, 88, 185, 209.	
---- langs spoorwegen	Blz. 13, 379.
---- per stoomboot	Blz. 73, 96, 188, 204, 211, 380.
Verzorging van krankz. militairen.	Blz. 384.
Vindloon voor verschoten projectielen	» 79.
Voeding van den soldaat.	» 384.
Voordrachten. (Zie <i>Briefwisseling</i> .)	
Voorschrift omtrent oefeningen met twee partijen tegenover elkander. »	214.
Voorwaarden voor de uitvoering van werken. (Algemeene)	» 12.
Vuur en licht in de wachten over 1880—1881.	» 185.

W.

Wachten. (Zie <i>Vuur</i> .)	
Wapenen. (Zie <i>Beheer</i> .)	
---- (Zie <i>Reglement</i> .)	
---- (Zie <i>Tarieven</i> .)	
Weduwen- en weezenkas.	Blz. 17.
Weegwerktuigen. (Zie <i>Bepalingen</i> .)	
Werving voor de 2de comp. hospitaalsoldaten. (Het sluiten der)	Blz. 16, 376.
---- voor tamboers bij het bataljon Mineurs en Sappeurs. (Het openstellen der)	Blz. 16.
---- hospitaalsoldaten	» 96.
---- van jongelingen genie-kader kol. dienst.	» 382.
West-Indië. (Zie <i>Wijziging</i> .)	
Wetboeken. (Militaire)	» 11.
Wet tot voorziening tegen besmettelijke ziekten.	» 40.
Wet tot regeling van de betr. en rangen, de opl. en de bevord. van het personeel van den geneesk. dienst bij de landmacht.	» 230.
Woningen voor hoofdopzichters en opzichters van fortificatiën.	» 9.
Wijziging der richtmiddelen van de geweren kl. kaliber.	» 13.
---- van het Koninklijk besluit van 24 Nov. 1859, n°. 69 tot reg. van de bevord., het ontslag der Europeesche offic. van het leger in Neerlandsch-Indië.	» 31.
---- in de uniform van Z. M. adjudanten in gew. dienst en ordonnance officieren	» 79.
---- van de pensioenen voor officieren in West-Indië.	» 90.
---- in de indeeling der divisien.	» 109.
---- in de organisatie van het bataljon Mineurs en Sappeurs.	» 209.
---- der statuten van de K. ver. van gepens. officieren.	» 215.

Z.

Zeelieden. (Zie <i>Betalingen</i> .)	
Ziekeninrichtingen. (Zie <i>Beheer</i> .)	
Ziekten. (Besmettelijke)	Blz. 204.
---- (Zie <i>Wet</i> .)	

WETSONTWERPEN, MEMORIËN VAN TOELICHTING, VERSLAGEN
DER COMMISSIËN VAN RAPPORTEURS EN MEMORIËN
VAN BEANTWOORDING ENZ.

Begrooting van uitgaven ten behoeve van het vestingstelsel, dienst 1880.

 Memorie van beantwoording. Blz. 1.

Regeling van de betrekkingen, en van het personeel van den geneesk. dienst bij de landmacht.

 Ontwerp van wet » 9.

 Memorie van toelichting » 14.

Herziening der wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* N°. 114), houdende wijziging der wet tot regeling van de militaire pensioenen bij de landmacht.

 Ontwerp van wet » 23.

 Memorie van toelichting » 24.

 Voorloopig verslag der commissie van rapporteurs. » 26.

 Memorie van beantwoording. » 31.

Regeling van de betrekkingen en rangen, de opleiding en de bevordering van het personeel van den geneesk. dienst bij de landmacht.

 Voorloopig verslag der commissie van rapporteurs. » 33.

 Memorie van beantwoording » 53.

 Nota van wijzigingen » 73.

Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1881.

 Ontwerp van wet. » 75.

 Memorie van toelichting » 84.

 Voorloopig verslag der commissie van rapporteurs » 155.

Begrooting van uitgaven ten behoeve van het vestingstelsel, dienst 1881.

 Ontwerp van wet. » 141.

 Memorie van toelichting » 143.

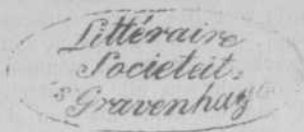
N

Verkeerswet (N. 100)

Wet omtrent de gemeentelijke bestuursorganen (N. 101)

Wet omtrent de gemeentelijke bestuursorganen (N. 102)

Wet omtrent de gemeentelijke bestuursorganen (N. 103)

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN
DE VOLTOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL,
DIENST 1880.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

Ter beantwoording van het op 6 November 1879 vastgestelde verslag nopens het afdelingsonderzoek van het ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1880, heeft de ondergeteekende de eer het navolgende te doen kennen.

§ 1. Uit het medegeedeelde in de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag over hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting, zal de Kamer, naar de ondergeteekende hoopt, de overtuiging erlangd hebben, dat hij bij zijn optreden bepaalde denkbeelden had omtrent alles, wat de verdediging des lands, en bijgevolg ook het vestingstelsel, betreft.

Niettemin zou hij, naar zijn meening, op onverantwoordelijke wijze gehandeld hebben, indien hij dadelijk na zijn optreden eene beslissing genomen had ten aanzien van quaestiën betreffende het vestingstelsel, als die betrekkelijk de bevestiging van Amsterdam en den aanleg der sperforten, zonder de rapporten te raadplegen, die omtrent deze belangrijke aangelegenheden aan het Departement van Oorlog voorhanden waren of nog gewacht werden, en zonder het oordeel van bevoegde deskundigen omtrent zijne plannen in te winnen.

De voornaamste rapporten der Commissiën, in het Voorloopig Verslag bedoeld, zijn eerst onlangs ingekomen.

De ondergeteekende wenscht ze met aandacht te bestudeeren en, zoo noodig, naar aanleiding dier rapporten alsnog nadere inlichtingen te vragen of onderzoekingen te laten doen, ten einde met volle kennis van zaken een beslissing te kunnen nemen.

Onder deze omstandigheden, thans reeds, de bedoelde rapporten mede te deelen, zou, naar zijn gevoelen, weinig of geen nut kunnen hebben, daar *zijne* meening betrekkelijk de daarin behandelde punten toch niet uit die stukken blijkt.

Een algemeen plan van uitvoering der geheele vestingwet, met eene globale raming van kosten en eene kaart, waarop alle defensiewerken voorkomen, kan de ondergeteekende tot zijn leedwezen dan ook vooralsnog niet verstrekken.

Hij stelt zich echter voor dit te doen zoo spoedig hem dit mogelijk zal zijn.

Gaarne voldoet hij aan het in het Voorloopig Verslag uitgedrukte verlangen, om de toelichtingen tot de begrooting voor 1880 vollediger te maken door overlegging van een vergelijkenden staat, ingericht als die, welke bij de definitieve vaststelling der vestingbegrooting voor 1879 werd aangeboden. Hij wenscht daarbij echter uitdrukkelijk te constateeren, dat hij, voor de beide daarin ge-

noemde zelfstandige werken ter havenverdediging — het fort op de Harssens en dat bij IJmuiden — zoomede voor het daarin genoemde geheel zelfstandige werk aan den Nieuwen Maasmond, niet wil gebonden zijn aan de opgaven, omtrent de in het geheel aan die werken te besteden sommen in dien staat gesteld. De drie bovengenoemde werken toch zijn alle sperwerken, die, het eene vroeger, het andere later, zoowel van de land- als van de zeezijde, kunnen worden bestookt.

De redenen waarom voor het fort op de Harssens in het geheel meer zal moeten worden besteed dan daarvoor bij de definitieve begrooting voor 1879 werd geraamd, en die ten grootsten deele ook gelden voor het fort aan den Nieuwen Maasmond, daar dit naar de meening van den ondergeteekende evenzeer een koepelfort zal moeten zijn, worden hieronder bij art. 3, 4°, vermeld. De reden, waarom voor het fort bij IJmuiden meer zal worden gevorderd, is dat, naar de meening van den ondergeteekende, het aanbrengen van een pantsering en van eenige meerdere dekking voor sommige vuurmonden daarbij niet wel zal kunnen worden gemist.

§ 2. Zijne zienswijze omtrent de sperforten heeft de ondergeteekende reeds medegedeeld in de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag van hoofdstuk VIII.

§ 3. Zoodra blijkt in hoever het onmogelijk zal zijn, ten opzichte van den tijd voor de uitvoering der vestingwet, aan de voorschriften dier wet te voldoen, zal de ondergeteekende zorg dragen, dat een wetsontwerp, ter herziening van bedoelde wet, tijdig wordt ingediend. Op dit oogenblik bestaat hiertoe echter nog geen aanleiding.

ARTIKEL 1.

De middelen voor telegraphische verbindingen van verdedigingswerken zijn wel voor verreweg het grootste gedeelte voorhanden, doch ontbreken nog voor de verbinding van sommige nieuwe werken, als: de batterijen onder Brakel en Pouderoijen, het fort bij Giessen, en de te verbeteren stelling Hellevoetsluis-Brielle, alsmede voor de inrichting en verbinding van eenige wenschelijke militaire stations op de kust van Holland en het eiland Voorne. De ondergeteekende is van plan te zijner tijd het voor een en ander vereischte geld aan te vragen.

Tegen het reeds nu stellen van die verbindingen bestaat overwegend bezwaar.

Dit alsdan, wellicht gedurende vele jaren, noodeloos opgesteld materieel toch zoude, niet alleen door moedwil, doch vooral door den invloed van het weder, aan beschadiging blootstaan, zoodat het vermoedelijk op het genoemde oogenblik niet zoude kunnen worden gebruikt zonder voorafgaande herstellingen.

In verband met de moeilijkheid van het opsporen van gebreken in telegraaflijnen, welke niet in voortdurend gebruik zijn, zouden dergelijke herstellingen waarschijnlijk veel meer tijd vorderen, dan het geheel stellen van het opgelegde materieel.

Deze opstelling toch zal slechts weinig tijd vorderen, vermits het materieel — met uitzondering van de seintoestellen met toebehooren — voor elke lijn in het verdedigingswerk zelf is opgelegd.

Ad art. 2. N°. 1. Het hierbedoelde werk is voor dit dienstjaar nog niet aanbesteed.

N°. 6. Naar de ondergeteekende meent met grond te mogen onderstellen, zullen de werken bedoeld in de posten ad N°. 6 en N°. 7 nog in den loop van dit jaar geheel aanbesteed kunnen worden en bij gunstigen uitslag van de aanbesteding uit den dienst van 1879 worden betaald.

Aangezien echter ten deze geene zekerheid bestaat, wenscht hij de posten N°. 6 en N°. 7 toch in de begrooting te behouden, omdat het van belang is om in elk geval de aanbesteding zoo spoedig mogelijk, dus casu quo reeds in den aanvang van het volgende jaar, te doen geschieden.

Dit belang nu is niet overeen te brengen met de eventuele aanvraag van gelden voor de bedoelde werken bij een afzonderlijk wetsontwerp, waarmede noodzakelijk tijd zoude worden verloren, hoezeer daartegen overigens bij den ondergeteekende geene bedenking zoude bestaan en hij gaarne erkent dat deze wijze van handelen, voor wat betreft den vorm, op zich zelven beschouwd, de voorkeur zoude verdienen.

Trouwens de voor de werken te besteden gelden, zijn slechts éénmaal opgenomen bij de berekening der beschikbare middelen.

Met den post n°. 9 is het eenigszins anders gelegen.

Voor de verbetering van de stelling van Asperen is niet zooveel kunnen verwerkt worden, dat de voor 1879 toegestane som geheel ten laste van dat jaar kan worden gebracht. Vandaar dat voor dit werk op 1880 geld is aangevraagd, waarvan het bedrag evenwel geheel in mindering van dat voor 1879 komt.

Ad n°. 8. Blijkens de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag betreffende de begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1880, moet het hierbedoelde werk ten deele gelijktijdig met den spoorweg Dordrecht-Elst aangelegd worden, omdat de grondwerken van dien spoorweg, bij den Diefdijk, niet wel afgescheiden van dat werk kunnen worden gemaakt; daarom wordt dit gedeelte der verdedigingswerken voor rekening van de spoorwegbegrooting uitgevoerd.

Ad n°. 12. Ofschoon, om een bepaald antwoord op de hier gedane vraag te kunnen geven, bekend zou moeten zijn welke latere verbeteringen der Keulsche vaart worden bedoeld, kan de ondergeteekende toch wel mededeelen, dat de uitvoering der ontwerpen voor verbeteringen dier vaart op dit punt, tot heden opgemaakt, voor zoover hij daarvan kennis draagt, niet door de voorgenomen verbeteringen der vesting belemmerd zouden worden.

Ad n°. 16. Daar het onderzoek naar de behoeften van het bij dezen post bedoelde materieel zich moet uitstrekken zoowel over den omtrek van al de werken, welke ons vestingstelsel vormen, als over hetgeen aan elk dier werken valt te doen om ze in staat van verdediging te stellen, zal het nog geruimen tijd aanhouden, voor, op grond daarvan, bepaalde voorstellen kunnen worden gedaan.

Intusschen wordt dat onderzoek met kracht voortgezet.

Het is evenwel duidelijk, dat vooral in deze een volledig overzicht der behoeften op de verschillende punten wordt vereischt, om, bij de voldoening daarvan, met oordeel spaarzaam te kunnen zijn.

Ad n°. 17. Daar nog verscheidene nieuwe werken der Nieuwe Hollandsche Waterlinie in den loop van het jaar 1880 voor het laatst geheel opgeleverd zullen worden, en het in het belang der zaak is, de kleine voorzieningen daaraan, welke bij het opmaken der bestekken mochten vergeten zijn, doch in het belang der bewoonbaarheid of om andere redenen niet wel kunnen worden achterwege gelaten, alsnog vóór de laatste geheele oplevering te doen uitvoeren, werd deze post eenigszins ruimer gesteld dan op de voorgaande begrooting.

Ad art. 3. 2°. In de bomvrije kazerne onder de kustbatterij van het fort *Erfprins* doen zich geen nieuwe scheuren voor. Door de vroeger in dat gebouw ontstane, doch voor het grootste gedeelte reeds weder gedichte, scheuren hebben de bruikbaarheid en de doelmatigheid daarvan niet geleden.

4°. Het eenige verschil van gevoelen omtrent het fort op de Harssens, waarvan den ondergeteekende gebleken is, bestaat hierin dat ingevolge der ondervinding in het buitenland opgedaan, eene wijziging niet zoozeer in den omvang dan wel in de schikking der metselwerken van dit fort noodig is.

De Minister kan, tot zijn leedwezen, de toezegging niet geven, dat de raming van dit fort niet zal worden overschreden. Eensdeels is dit een gevolg van de omstandigheid, dat de metselwerken, doch vooral de fonderingen, bij het oorspronkelijk ontwerp te zuinig waren geraamd, anderdeels is het te wijten

aan de omstandigheid, dat, ten gevolge van een opzettelijk ten deze in het buitenland ingesteld onderzoek, de koepels met bijbehorende voorpantsering thans op een aanzienlijk hooger bedrag zullen komen te staan.

Daar evenwel de prijzen, te besteden voor den ijzerbouw van dit fort, in zeer sterke mate afhangen van den marktprijs der daartoe gevorderde ijzersoorten en het gewijzigd ontwerp der metselwerken nog niet in allen deele vastgesteld is, moet de ondergeteekende zich van het doen van bepaalde mededeelingen of voorstellen ten deze onthouden, tot dat de tijd zal veroorloven deze op juiste en meer bepaalde gegevens te gronden.

Ad art. 4. Omstreeks het midden des vorigen jaars is door het Departement van Oorlog aan dat van Waterstaat, Handel en Nijverheid medegedeeld, dat tegen het verleenen eener concessie voor eene nieuwe duinwaterleiding benoorden het Noordzeekanaal, met het oog op de belangen der verdediging, geene bedenking bestond.

Later werd, naar aanleiding van een aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid ingediend en door dezen ook aan het Departement van Oorlog toegezonden gewijzigd plan voor die concessie in de Breesaap, de eerstaanwezende ingenieur te Haarlem gemachtigd, voor zooveel de belangen der verdediging betreft, nadere inlichtingen en aanwijzingen aan de directie der Amsterdamsche Duinwater-maatschappij te verstrekken, en werd genoemde Minister hiermede in kennis gesteld. Sedert is bij het Departement van Oorlog niets omtrent deze zaak vernomen.

De plaats van het fort te IJmuiden, reeds betrekkelijk korten tijd na den aanvang der kanaalwerkzaamheden bepaald, is sedert dezelfde gebleven en definitief voor den bouw van dat fort bestemd.

Daar het bij den ondergeteekende nog een punt van overweging uitmaakt, in hoever bij dien bouw en bij de bevestiging van den Nieuwen Maasmond met vrucht van pantseringen zal gebruik te maken zijn, kan hij aan het te kennen gegeven verlangen, om met de algemeene inrichting dier werken bekend gemaakt te worden, tot zijn leedwezen voorshands moeilijk voldoen.

Ad art. 5. Bijzondere omstandigheden, als waarop in art. 2 der vestingwet wordt bedoeld, zijn in zoover aanwezig te achten als door de aanhoudende afwisseling, in de laatste jaren, der hoofden van het Departement van Oorlog, eerst thans het geheel nieuwe vraagstuk der werken, in de wet onder *f* genoemd, voor het nemen eener beslissing rijp te achten is.

Voor de beide stellingen, in die wet onder *c* en *d* aangeduid, was echter inmiddels eene oplossing gevonden, die, van welk standpunt ook beschouwd, bevredigend scheen.

De ondergeteekende durft dan ook vertrouwen dat men den weg door hem ingeslagen, ten einde, alshans zooveel van hem afhangt, bevorderlijk te zijn aan de uitvoering der wet, binnen den bepaalden tijd, wel zal willen goedkeuren.

Ad art. 6. 2°. Zooals uit den bij deze Memorie gevoegden toelichtenden staat blijkend kan, is de som, thans voor het verbeteren van de vesting Hellevoetsluis aangevraagd, begrepen in de som, waarop bij de definitieve vestingbegrooting van het jaar 1879 het verbeteren der stelling Hellevoetsluis-Brielle geraamd werd.

ARTIKEL II.

De reden, waarom nooit 3 miljoen is verwerkt, kan, naar het oordeel van den ondergeteekende, moeilijk worden toegeschreven aan het niet aanwezig zijn van de daartoe vereischte werkkrachten, doch wordt juist verklaard uit het gemis aan voldoende voorbereide stof tot aanbesteding.

Doch in dit opzicht is met de definitieve vestingbegrooting voor 1879 eene groote schrede voorwaarts gedaan, in zooverre daarbij, in beginsel, werk aan nieuwbouw en verbeteringen, tot een bedrag van minstens ruim 7 miljoen, vastgesteld werd.

De ondergeteekende acht de begrooting voor het jaar 1880 dan ook niet te hoog en zou die ongaarne binnen engere grenzen teruggebracht zien.
's Gravenhage, 22 November 1879.

De Minister van Oorlog,
REUTHER.

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

TOELICHTENDE STAAT betreffende het geheele bedrag van de kosten der werken welke zijn begrepen in de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1880, of voor welke bij de definitieve begrooting voor 1879 geld is toegestaan.

Artikel 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie.

Eindverbetering der vesting *Naarden*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 49.400.

Verbeteren van het fort *Hinterdam*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 35.000.

Verbeteren van het fort *Kijkuit*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 65.000.

Verbeteren van het fort *Spion*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 65.000.

1°. Verbeteren van het fort *Nieuwersluis*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 400.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 150.000, wordt thans aangevraagd *f* 200.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 50.000.

Verbeteren van het fort *Tienhoven*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 65.000.

2°. Maken van een werk bij *Maarsseveen*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 80.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 60.000, wordt thans aangevraagd *f* 20.000.

Eindverbetering van het fort aan *de Gagel*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 18.400.

Eindverbetering van het fort *Rijnauwen*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 71.000.

3°. Verbeteren van het fort *Vechten*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 350.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 100.000, wordt thans aangevraagd *f* 200.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 50.000.

4°. Maken van een fort aan het *Hemeltje*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 100.000, wordt thans aangevraagd *f* 70.000.

5°. Verbeteren der stelling van *Honswijk*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 180.000, wordt thans aangevraagd *f* 216.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 144.000 (¹).

6°. Maken van gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 63.000, wordt thans aangevraagd *f* 25.000 (²).

7°. Verbetering van de positie *Jutphaas*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 60.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 60.000, wordt thans aangevraagd *f* 60.000 (²).

Eindverbetering van de stelling van *Everdingen*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 84.500.

8°. Maken van eene batterij op den spoorweg *Dordrecht—Elst* nabij den *Diefdijk*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 55.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 27.000, wordt thans aangevraagd *f* 28.000.

(¹) Vergelijk de Memorie van Toelichting.

(²) Vergelijk de Memorie van Beantwoording.

9°. Eindverbetering der stelling van *Asperen*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 213.500, wordt thans aangevraagd *f* 33.000 (1).

Eindverbetering der werken bij *Vuren*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 18.700.

10°. Verbeteren der inondatiemiddelen tusschen *Lek* en *Waal*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 41.000, wordt thans aangevraagd *f* 100.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 47.000.

11°. Maken van werken aan den *Brakelschen dijk*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 150.000, wordt thans aangevraagd *f* 85.000.

12°. Verbeteren van de vesting *Gorinchem*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 166.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 30.000, wordt thans aangevraagd *f* 100.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 36.000.

Eindverbetering van het werk aan de *Bakkerskil* bij de *Papsluis*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 9.200.

13°. Maken van een werk aan het *Steurgat*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 180.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 80.000, wordt thans aangevraagd *f* 80.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 20.000.

14°. Maken van een fort aan den *Uppelschen dijk*, wordt thans aangevraagd *f* 68.000 (2).

15°. Maken van een fort bij *Giessen*, wordt thans aangevraagd *f* 165.000 (2).

Verbeteren der inondatiemiddelen in het land van *Altena*, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 20.000.

16°. Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken in de geheele linie. *Memorie*.

17°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 7.800, wordt thans aangevraagd *f* 20.000 (1). Totaal *f* 1.470.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 389.900, voor elke linie in het geheel alsnog te besteden *f* 1.859.900.

Artikel 3. Stelling van den Helder.

1°. Verbetering van het fort *Kijkduin*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden, *f* 600.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 100.000, wordt thans aangevraagd *f* 120.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 380.000.

2°. Vereenigen van de batterij *Kaaphoofd* met het fort *Erfprins* en het verbeteren van laatstgenoemd fort, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 150.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 80.000, wordt thans aangevraagd *f* 50.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 20.000.

3°. Maken van drie bewakingsposten (remises) op den *Zeedijk*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 70.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 40.000, wordt thans aangevraagd *f* 30.000.

4°. Maken van een fort op de *Harssens*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 1.050.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 300.000, wordt thans aangevraagd *f* 200.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 550.000.

(1) Vergelijk de *Memorie van Beantwoording*.

(2) Vermits het werk niet op den bij het contract bepaalden tijd opgeleverd is kunnen worden, is de betaling daarvoor niet geheel uit het aangewezen dienstjaar 1878 kunnen geschieden, doch zal die alsnu uit den dienst 1880 moeten worden gekweten. Dientengevolge is er eene verschuiving van geld van 1878 op 1880 doch geenszins verhooging van het bedrag der uitgaven van dit werk noodig. (Vergelijk de *Memorie van Toelichting*).

5°. Verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten *Oost- en West-oever*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 180.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 80.000, wordt thans aangevraagd *f* 80.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 20.000.

6°. Verbeteren van het fort *Dirks-Admiraal*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 150.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 50.000, wordt thans aangevraagd *f* 50.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 50.000. Totaal 530.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 1.020.000, voor elke linie in het geheel alsnog te besteden *f* 1.550.000.

Artikel 4. Stelling van Amsterdam.

Maken van een fort bij *IJmuiden*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 1.150.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 250.000, wordt thans aangevraagd *f* 250.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 650.000. *Memorie*.

Artikel 5. Stelling van het Hollandsch Diep en het Volkenrak.

Verbeteren van de positie van de *Willemstad*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 540.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 200.000, wordt thans aangevraagd *f* 240.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 100.000. *Memorie*.

Artikel 6. Stelling van de Monden van de Maas en van het Haringvliet.

1°. Maken van een werk aan den *Nieuwen Maasmond*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 600.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 70.000, wordt thans aangevraagd *f* 250.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 280.000.

2°. Verbeteren van de vesting *Hellevoetsluis* en 3°. Verbeteren van de stelling *Hellevoetsluis-Brielle*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 510.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 150.000, wordt thans aangevraagd voor de vesting *f* 150.000 en voor de stelling *f* 110.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 100.000. Totaal *f* 510.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn *f* 380.000, voor elke linie in het geheel alsnog te besteden *f* 890.000.

Werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen aan IJsel, Waal en Maas.

Verbeteren en aanvullen van het werk bij *Westervoort*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 50.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 50.000.

Verbeteren van de forten op den *Noordelijken Waaloever* bij *Nijmegen*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 30.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 30.000.

Verbeteren van het fort *Crevecoeur*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden *f* 150.000, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 70.000.

RECAPITULATIE.

Art. 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 1.763.000, wordt thans aangevraagd *f* 1.470.000.

Art. 3. Stelling van den Helder, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 650.000, wordt thans aangevraagd *f* 530.000.

Art. 4. Stelling van Amsterdam, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 250.000, wordt thans aangevraagd *f* 250.000.

Art 5. Stelling van het Hollandsch Diep en van het Volkenrak, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 200.000, wordt thans aangevraagd *f* 240.000.

Art. 6. Stelling van de Monden van de Maas en van het Haringvliet, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 220.000, wordt thans aangevraagd *f* 510.000.

Werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen aan IJssel, Waal en Maas, werd op den dienst 1879 toegestaan *f* 150.000. Totaal wordt thans aangevraagd *f* 3.000.000.

Komt bij: de bedragen der artikelen in de Vestingbegrooting dienst 1880, als:

Artikel 1, wordt thans aangevraagd *f* 90.000.

» 7, » » » » 10.000.

» 8, » » » » 62.000. Geheel bedrag thans aangevraagd *f* 3.162.000.

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

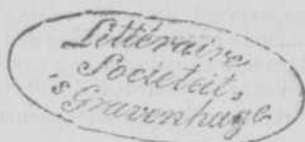
ONTWERP VAN WET (N°. 2.)

De artt. III en IV worden gewijzigd als volgt:

Art. III. Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 2, 3, 4, 5, 6 en 7 van Art. I dezer wet, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van artikel 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit artikel 8 van hetzelfde Artikel I worden aangevuld.

Art. IV. Op artikel 8 van Artikel I dezer wet worden aangewezen de tot het dienstjaar 1880 behorende uitgaven, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van genoemd Artikel I.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

REGELING VAN DE BETREKKINGEN, ENZ. VAN HET
PERSONEEL VAN DEN GENEESKUNDIGEN
DIENST BIJ DE LANDMACHT.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, de betrekkingen en rangen, als ook de opleiding van het personeel van den geneeskundigen dienst bij de landmacht, bij de wet te regelen, en tevens te wijzigen de bepalingen, voor de militaire officieren van het personeel gesteld bij de Iste afdeeling der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128).

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Iste AFDEELING.

Van de betrekkingen en rangen van het personeel.

- ART. 1. Het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht bestaat uit:
- een inspecteur;
 - officieren van gezondheid, militaire apothekers, militaire apothekersbedienden en paardenartsen, in werkelijken dienst;
 - reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers.

ART. 2. De inspecteur heeft den rang van generaal-majoor.

ART. 3. De betrekkingen der officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen in werkelijken dienst, en de aan die betrekkingen verbonden militaire rangen, zijn aangewezen op de tabelle, (zie blz. 14) bij deze wet behoorende.

ART. 4. De reserve-officieren van gezondheid der 1ste klasse en de reserve-militaire apothekers der 1ste klasse bezitten den rang van kapitein; de reserve-officieren van gezondheid der 2de klasse en de reserve-militaire apothekers der 2de klasse dien van 1sten luitenant.

ART. 5. Aan de militaire apothekersbedienden wordt de graad van adjudant-onderofficier toegekend.

Iide AFDEELING.

Van de benoeming en de bevordering van het personeel in werkelijken dienst.

ART. 6. De benoeming en de bevordering der officieren van gezondheid, der militaire apothekers en de paardenartsen geschieden door Ons met inachtneming van de bepalingen dezer wet.

ART. 7. De militaire apothekersbedienden worden door Onzen Minister van Oorlog benoemd en ontslagen.

Zij moeten met goed gevolg het examen hebben afgelegd, bedoeld bij art. 17 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222). Zij zijn bevoegd om, onder toezicht van een officier van gezondheid of een militairen apotheker, in militaire apotheken recepten gereed te maken

ART. 8. De officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen worden in de ranglijst hunner betrekking vermeld naar de orde van de dagteekening van het besluit hunner benoeming in die betrekking, en, bij gelijktijdige benoeming, naar de volgorde, door Ons, voor zooveel noodig bij inachtneming van het laatste lid van dit artikel, bij de benoeming te bepalen.

Hun *diensttijd* in elke betrekking reket van de dagteekening van het besluit hunner benoeming in die betrekking; hun *ouderdom van rang* in elke betrekking is, behoudens het bepaalde bij art. 11 en het eerste lid van art. 12 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), gelijk aan hunnen diensttijd en wordt, bij gelijken diensttijd, nader bepaald door hunne plaats in de ranglijst.

Bij gelijktijdige bevordering worden zij in de hoogere betrekking gerangschikt in volgorde van hunnen ouderdom van rang in de vorige betrekking.

ART. 9. De aanneming der benoeming tot officier van gezondheid der 2de klasse, en tot militair apotheker der 2de klasse verplicht den benoemde, bij de landmacht te dienen gedurende een tijdvak van *zes* achtereenvolgende jaren.

Zij verplicht tevens den officier van gezondheid en den militairen apotheker, om, na het verlaten van den werkelijken dienst, nog gedurende *vier* achtereenvolgende jaren als reserve-officier van gezondheid en reserve-militaire apotheker te Onzer beschikking te blijven.

Wij behouden ons voor, van de verplichting, bij uitzondering, geheel of ten deele ontheffing te verleen.

ART. 10. De officieren van gezondheid der 2de klasse, die als officier van gezondheid gedurende *acht*, en de militaire apothekers der 2de klasse, die als militaire apotheker gedurende *tien* achtereenvolgende jaren hebben gediend, worden door Ons tot officier van gezondheid der 1ste klasse en militaire apotheker der 1ste klasse bevorderd, mits zij, bij onberispelijk gedrag, genoegzamen dienstijver bezitten.

Door de benoeming tot officier van gezondheid der 1ste klasse en tot militaire apotheker der 1ste klasse worden de bevorderde officieren van gezondheid en militaire apothekers niet ontheven van de verplichting, bedoeld bij de tweede zinsnede van art. 9.

ART. 11. Officieren van gezondheid der 1ste klasse en militaire apothekers der 1ste klasse komen slechts dan voor bevordering in aanmerking, wanneer zij in die betrekking minstens *vier* jaren hebben gediend.

ART. 12. De bevordering tot dirigeerend officier van gezondheid der 3de klasse geschiedt bij keuze uit de meest geschikte officieren van gezondheid der 1ste klasse; die tot dirigeerend militaire apotheker, met den rang van majoor, uit de meest geschikte militaire apothekers der 1ste klasse.

ART. 13. Dirigeerende officieren van gezondheid der 3de en 2de klasse worden bevorderd bij keuze.

Alleen de meest geschikte dirigeerende officieren van gezondheid der genoemde klassen komen voor bevordering in aanmerking.

ART. 14. De bevordering tot inspecteur geschiedt bij keuze uit de meest geschikte dirigeerende officieren van gezondheid van de 1ste klasse.

ART. 15. De paardenartsen der 3de en 2de klasse worden bevorderd *naar ouderdom van rang*, met dien verstande evenwel, dat tot bevordering alleen zoodanige paardenartsen in aanmerking komen, die in hunnen laatsten rang gedurende minstens *vier* jaren hebben gediend en, bij een onberispelijk gedrag, genoegzamer dienstijver bezitten.

De bevordering tot dirigerend paardenarts met den rang van majoor geschiedt bij keuze uit de meest geschikte paardenartsen der 1ste klasse, die minstens vier jaren in dien rang hebben gediend.

ART. 16. Tot bevordering in tijden van oorlog wordt ten minste de helft van den diensttijd vereischt, bij het eerste lid van art. 10 en bij de artt. 11 en 15 dezer wet bepaald.

ART. 17. De artt. 9, 10, 11, 12 en 13 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) blijven van toepassing op de officieren, behoorende tot het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht.

IIIde AFDEELING.

Van de opleiding der officieren van gezondheid en de militaire geneeskundige school.

ART. 18. Jaarlijks worden eenige studenten in de geneeskunde aan de universiteit hier te lande toegelaten tot eene verbintenis om, na het verkrijgen van den titel van arts, een benoeming tot officier van gezondheid der 2de klasse, bij het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht aan te nemen. De verdere regeling dier toelating geschiedt bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur.

Het aantal studenten, dat tot zoodanige verbintenis kan worden toegelaten, wordt telken jare door Onzen Minister van Oorlog bepaald.

Dit aantal wordt in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

ART. 19. Studenten, die de verbintenis hebben aangegaan, bij het voorgaand artikel bedoeld, genieten van Rijkswegen, hetzij een tegemoetkoming in studiekosten, hetzij premiën na voldoende afgelegde examina, hetzij zoodanige tegemoetkoming en premiën te zamen, volgens regelen, door Ons bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur te stellen.

ART. 20. Er zal zijn eene *militaire geneeskundige school*, bestemd:

1°. om de artsen en apothekers, die tot officier van gezondheid en militaire apotheker benoemd zijn; de uitsluitend voor hunne militaire dienstbetrekking vereischte vorming te geven;

2°. om officieren van gezondheid en militaire apothekers te bekwamen voor den rang van dirigerend officier van gezondheid en dirigerend militaire apotheker;

3°. om militair geneeskundig hulppersoneel op te leiden.

ART. 21. De militaire geneeskundige school zal te *Amsterdam* gevestigd en aan het militair hospitaal aldaar verbonden zijn.

De inrichting der school, de wijze waarop zij zal worden bestuurd, en de duur en omvang van elken cursus, worden door Ons bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur geregeld.

ART. 22. Aan de militaire geneeskundige school wordt onderwijs gegeven in:

- a. de militaire of veldchirurgie en de legerziekte;
- b. de genees- en artsnijbereidkundige legerverpleging, met inbeprip der militaire gezondheidsleer;
- c. de leer van de voorgewende en ontkende ziekten;
- d. de ambulance-dienst en het veld-hospitaalwezen;
- e. het transport en het eerste verband van zieken en gewonden;
- f. militaire administratie en reglementen.

Het getal der in dit artikel aangewezen vakken kan door Ons worden uitgebreid.

Het onderwijs wordt gegeven door leeraren, daartoe door Onzen Minister van Oorlog te benoemen.

ART. 23. Wij behouden ons voor, voor zooveel noodig, tot de vorming en opleiding, bedoeld sub 1 en 3 van art. 20 dezer wet, ook andere groote militaire ziekeninrichtingen hier te lande dienstbaar te maken.

IVde AFDEELING.

Van de reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers.

ART. 24. De reserve-officieren van gezondheid zijn :

a. artsen, die, te rekenen van de dagteekening waarop hun het diploma als zoodanig is uitgereikt, gedurende vijf achtereenvolgende jaren als reserve-officier van gezondheid te Onzer beschikking zijn krachtens eene vrijwillige verbintenis, door hen, als militieplichtigen overeenkomstig art. 9 der militiewet aangegaan naar regelen, met inachtneming van dat wetsartikel door Ons te bepalen bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur;

b. gewezen officieren van gezondheid, die, krachtens de verplichting bedoeld bij de tweede zinsnede van art. 9 dezer wet, als reserve-officier van gezondheid te Onzer beschikking zijn;

c. burger-geneeskundigen, die op hun verzoek tot reserve-officier van gezondheid worden benoemd.

Het getal der laatstbedoelde reserve-officieren van gezondheid wordt door Ons bepaald naar de behoefte.

ART. 25. De reserve-militaire apothekers zijn gewezen militaire apothekers, die, krachtens de verplichting bedoeld bij de tweede zinsnede van art. 9 dezer wet, te Onzer beschikking zijn.

ART. 26. De reserve-officieren van gezondheid en reserve-apothekers worden door Ons benoemd en ontslagen, met inachtneming van de bepalingen dezer wet.

ART. 27. Aan ieder officier van gezondheid, die, bij het verlaten van den werkelijken dienst, tot reserve-officier van gezondheid wordt benoemd, wordt, bij die benoeming, eene geldelijke belooning voor ééns toegekend, tot het bedrag van de jaarlijksche bezoldiging, laatstelijk door hem genoten.

ART. 28. Een burger-geneeskundige, als bedoeld sub *c* van art. 24, komt, onverminderd alle andere door Ons te stellen eischen, voor een benoeming tot reserve-officier van gezondheid alleen dan in aanmerking, wanneer hij :

a. blijkens eene door een militair geneeskundige af te geven verklaring, voor den militairen geneeskundigen dienst bij het leger lichamelijk geschikt is;

b. niet ouder is dan 35 jaren.

Bij benoeming verbindt hij zich voor een door Ons te bepalen tijd.

Na het eindigen van dat verband kan hij bij bestaande vacature, op zijn verzoek terstond worden herbenoemd voor een tijdvak, door Ons te bepalen.

ART. 29. Zoodra de geheele militie te land door Ons, krachtens art. 184 der Grondwet, buitengewoon is bijeengeroepen, worden de reserve-officieren van gezondheid en reserve-apothekers, voor zooverre het noodig is van hunne diensten gebruik te maken, door Ons, voor den tijd dat de buitengewoon bijeengeroepen lichten onder de wapenen zijn, benoemd: de eerstgenoemden tot officier van gezondheid en de laatstgemelden tot militaire apotheker.

ART. 30. De *tijdelijke* officieren van gezondheid en *tijdelijke* militaire apothekers, bij het voorgaand artikel bedoeld, hebben als zoodanig dezelfde rechten en plichten en zijn onderworpen aan dezelfde wetten, besluiten en andere voorschriften als de overige bij het leger dienende officieren van gezondheid en militaire apothekers.

Hun wordt, voor uitrusting, eene door Ons te bepalen geldelijke tegemoetkoming voor ééns verleend.

De akten van aanstelling of andere bescheiden, welke hun, in verband met de bij dit artikel bedoelde benoeming, van Regeeringswege worden uitgereikt, zijn vrijgesteld van zegel- en registratierechten.

Ter zake van die benoeming worden geene legesgelden geheven.

ART. 31. De reserve-officieren van gezondheid, bedoeld sub *c* van art. 24, genieten *in tijd van vrede* een bezoldiging waarvan het bedrag door Ons wordt bepaald.

ART. 32. De rangen en traktementen der reserve-officieren van gezondheid en reserve-apothekers, bij benoeming tot *tijdelijk* officier van gezondheid en *tijdelijk* militaire apotheker volgens art. 29 dezer wet, worden door Ons toegekend.

ART. 33. De reserve-officieren van gezondheid en reserve-apothekers zijn verplicht, zoo dikwijls zij van woonplaats veranderen, of zich voor langer dan *drie* maanden naar het buitenland begeven, daarvan schriftelijke opgave te doen aan Onzen Minister van Oorlog.

ART. 34. Wanneer de reserve-officieren van gezondheid, waarvan sprake is bij art. 31 dezer wet, niet aan het bepaalde bij het voorgaande artikel voldoen, verliezen zij het genot hunner bezoldiging, zoolang zij hun verzuim niet hebben hersteld.

Het genot der bezoldiging gaat mede verloren voor hen, die zich, zonder Onze vergunning, langer dan *een* jaar in het buitenland ophouden, of wel de uitoefening der geneeskunst hebben gestaakt.

Wij behouden Ons echter voor, om, daartoe termen vindende, hen in laatstbedoeld geval te handhaven in dat genot.

ART. 35. De reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers, die, volgens art. 29 dezer wet tot *tijdelijk* officier van gezondheid en *tijdelijk* apotheker benoemd, zonder geldige reden, ter beoordeeling van Onzen Minister van Oorlog, niet voldoen aan de, in verband met die benoeming, hun uit te reiken schriftelijke lastgeving om zich bij een der militaire autoriteiten aan te melden, worden door Ons ontslagen en worden gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot één jaar.

Art. 463 van het Wetboek van Strafrecht en art. 20 der wet van den 29sten Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 102) zijn ten deze toepasselijk.

ART. 36. De reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers, die, volgens art. 29 dezer wet tot *tijdelijke* officieren van gezondheid en *tijdelijk* militaire apotheker benoemd zijn, ontvangen als zoodanig hun eervol ontslag, zoodra de lichtingen, die buitengewoon waren opgeroepen, huiswaarts zijn gekeerd.

Is de tijd van duur hunner verplichting om als reserve-officier van gezondheid of reserve-apotheker te Onzer beschikking te blijven, nog niet verstreken, dan zal bij dat ontslag de bedoelde verplichting om hen blijven rusten, ten ware door Ons termen zijn gevonden, om hen daarvan geheel of ten deele te ontheffen.

ART. 37. De reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers, die, als *tijdelijk* officier van gezondheid en *tijdelijk* militaire apotheker volgens art. 29 dezer wet, in werkelijken dienst zijn of geweest zijn, worden door Ons, volgens de bepalingen op de pensioenen der militaire officieren bij de landmacht, op pensioen gesteld, indien zij, tijdens hun verblijf in militairen dienst, door verwonding, verminking, ziels- of lichaamsgebreken, bij of door bevolen dienstverrichtingen ontstaan, voor de uitoefening van hun beroep als geneeskundige ongeschikt zijn geworden, of wel, binnen één jaar na het verlaten van den actieven dienst te zelfder zake de geschiktheid voor hunne betrekking verliezen.

ART. 38. De bepalingen, voorkomende in art. 48 en 50—72 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), zooals die laatstelijk is gewijzigd door de wet van den 29sten Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 144), zijn van toepassing op de weduwe en kinderen van reserve-officieren van gezondheid en reserve-apothekers, die als *tijdelijk* officier van gezondheid en *tijdelijk* militaire apotheker volgens art. 29 dezer wet in werkelijken dienst waren.

Vde AFDEELING.

Overgangsbepalingen.

De officieren van gezondheid der 3de klasse en de apothekers der 3de klasse bij het in werking treden dezer wet tot het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht behoorende, worden, dadelijk na het in werking treden

dezer wet, zonder examen door Ons tot den naastvolgenden rang bevorderd, indien zij bij een onberispelijk gedrag, genoegzamen dienstijver bezitten.

Het bepaalde bij art. 9 dezer wet is ten opzichte van die officieren van gezondheid en apothekers niet toepasselijk.

ART. 40. De tweede zinsnede van art. 10 dezer wet zijn niet van kracht ten aanzien van officieren van gezondheid, bij het in werking treden dezer wet tot het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht behoorende.

ART. 41. Na het in werking treden dezer wet zullen geene militaire studenten voor den geneeskundigen of pharmaceutischen dienst bij het leger hier te lande worden toegelaten volgens andere bepalingen, dan die dezer wet.

Voor de studenten, toegelaten volgens het voorschrift, gevoegd bij Ons besluit van 19 Maart 1875, n°. 21, blijft evenwel dat voorschrift van kracht.

Deze studenten zullen, na benoeming tot officier van gezondheid of militaire apotheker, slechts dan vallen onder de bepalingen van art. 9 en van de tweede zinsnede van art. 10 dezer wet, wanneer dit door Ons bij de benoeming, op verzoek der benoemden, wordt toegestaan.

Slotbepaling.

ART. 42. Deze wet treedt in werking met den dag harer afkondiging.

Alsdan vervallen de artikelen 19, 20, 21, 22 en 23 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) en houdt art. 1 dier wet geheel op van toepassing te zijn op het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

TABELLE, aanwijzende de betrekkingen en daaraan verbonden rangen der officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen in werkelijke dienst.

Dirigeerend officier van gezondheid der 1ste klasse, met rang van kolonel;
 Dirigeerend officier van gezondheid der 2de klasse, met rang van luit.-kolonel;
 Dirigeerend officier van gezondheid der 3de klasse, met rang van majoor;
 Officier van gezondheid der 1ste klasse, met rang van kapitein;
 Officier van gezondheid der 2de klasse, met rang van 1sten luitenant;
 Dirigeerend militaire apotheker, met rang van majoor of luitenant-kolonel;
 Militaire apotheker der 1ste klasse, met rang van kapitein;
 Militaire apotheker der 2de klasse, met rang van 1sten luitenant;
 Dirigeerend paardenarts, met rang van majoor of luitenant-kolonel;
 Paardenarts der 1ste klasse, met rang van kapitein;
 Paardenarts der 2de klasse, met rang van 1sten luitenant;
 Paardenarts der 3de klasse, met rang van 2den luitenant.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. Hervorming van den militairen geneeskundigen dienst hier te lande is dringend noodzakelijk.

Mocht, vóór het verschijnen van het Verslag der Commissie, die in 1877 werkzaam is geweest om gegevens voor eene dengdelijke en eenvormige opleiding van aanstaande militaire geneeskundigen en pharmaceuten te verkrijgen, omtrent die noodzakelijkheid nog eenige twijfel hebben kunnen bestaan, thans, meent de ondergeteekende, wordt zij zóó algemeen en zoo volledig erkend, dat een betoog dier noodzakelijkheid veilig achterwege kan blijven.

De wijze van opleiden en aanvullen van het personeel laat, meer bepaaldelijk voor wat de geneeskundigen en pharmaceuten betreft, veel te wenschen over. Verbetering in dat opzicht is niet wel doenlijk zonder gelijktijdige herziening der regelen omtrent de bevordering en de vooruitzichten van dit personeel.

Eene reserve van geneeskundig en pharmaceutisch personeel, voor tijden van oorlog zoo dringend vereischt, ontbreekt ten eenen male. Ook hiervoor dient gezorgd te worden.

Het zijn dan ook reeds deze omstandigheden, die pleiten voor het tot stand komen eener grondige hervorming.

Dat de grondslagen voor zoodanige hervorming door de wet moeten worden gesteld, ligt voor de hand. Immers het stellen van nieuwe regelen nopens de bevordering, het ontslag en het pensionneeren der officieren, tot het geneeskundig personeel behorende, kan, met het oog op art. 58 der Grondwet en ook in verband met de wetten van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128 en 129) niet anders dan bij de wet geschieden, en het is duidelijk, dat, zal men bij de hervorming een blijvend en goed samenhangend geheel verkrijgen, ook regelen voor de opleiding en aanvulling van bedoeld personeel bij *de wet* behooren te worden gegeven.

Met de samenstelling van het ontwerp voor zoodanige wet werd dan ook reeds sedert geruimen tijd een begin gemaakt, en alleen de voortdurende afwisseling der in dien tijd opgetreden Ministers van Oorlog was oorzaak, dat dit ontwerp niet vroeger tot stand kwam.

De ondergeteekende vond bij zijn optreden een ontwerp van wet geheel gereed. In hoofdzak was dat ontwerp gelijk aan het nu aangeboden.

§ 2. Bij het hervormen van den militairen geneeskundigen en pharmaceutischen dienst moet, uit den aard der zaak, het verkrijgen en voltallig houden van een in allen deele bekwaam personeel van voldoende sterkte op den voorgrond staan.

Twee middelen schijnen, boven andere, daartoe aangewezen: vooreerst eene goede regeling van de bezoldiging en de vooruitzichten der militaire geneeskundigen, en in de tweede plaats eene goede toepassing van het *reservestelsel*.

§ 3. Eene goede regeling van de bezoldiging en de vooruitzichten der militaire geneeskundigen en pharmaceuten schijnt niet mogelijk, wanneer men zich niet losmaakt van opvattingen, die tot hiertoe aan elke *grondige* verbetering der positie van dat personeel in den weg hebben gestaan.

In den officier van gezondheid en den militairen apotheker heeft men steeds, en in de eerste plaats, gezien — *niet* den geneeskundige of den pharmaceut, met een officiersrang bekleed, maar — een officier, als die van andere wapens en dienstvakken. Vandaar, dat men bij het regelen van de bevordering, de bezoldiging en de verdere vooruitzichten van het hierbedoelde personeel, steeds, ten onrechte, te zeer in vergelijkingen getreden is met de bezoldiging, de bevordering enz. van alle overige officieren.

Om hiermede geheel te kunnen breken, zou men de militaire rangen voor de officieren van gezondheid en apothekers moeten afschaffen.

Dit laatste is echter, blijkens de ervaring in de jongste oorlogen, niet wenschelijk. Integendeel, het behoud van den militairen rang is, voor den officier van gezondheid althans, bepaald noodzakelijk. Maar dit sluit nog geenszins in zich, dat de benoeming en bezoldiging in dien rang, en de bevordering tot hooger rang, voor hem, wiens werkkring bij het leger zoo geheel eigenaardig is, in elk opzicht moet plaats hebben volgens regelen, voor den officier in het algemeen aangenomen.

Ook moet er, hoewel den dienst van alle militaire geneeskundigen in vele opzichten dezelfde is, onder hen verschil in rang bestaan.

Zoo komt het wenschelijk voor, het vooruitzicht op rangsverhooving open te houden voor hen, die getoond hebben in elk opzicht aan de gestelde eischen te voldoen, en bereid zijn, om langer dan den tijd, waarvoor zij zich aanvankelijk verbonden hebben, den Staat te blijven dienen.

Maar vooral is rangverschil noodig tusschen de geneeskundigen, die ook te administreeren en te besturen hebben, en hen wier werkring van meer beperkten aard is. De eischen van den dienst vorderen dit gebiedend; evenzeer als het noodzakelijk kan worden geacht om ook onder de dirigeerende geneeskundigen onderscheid in rang te laten bestaan.

Het hier behandeld wetsontwerp houdt dan ook met een ander rekening.

Voor den officier van gezondheid vervalt bij dit ontwerp de rang van 2den luitenant; dit is noodzakelijk om verband te houden met den officier van gezondheid bij de marine en de koloniën.

Zijn eerste rang is die van 1sten luitenant. Heeft hij dezen gedurende acht achtereenvolgende jaren bekleed en verdient hij aanbeveling, dan wordt hij (zonder verdere voorwaarden) tot den rang van kapitein bevorderd.

Na vier jaren dienst in dien rang kan hij in aanmerking komen voor eene bevordering tot hoofdofficier, waarna de officier van gezondheid — zonder dat verder een bepaalde diensttijd in den laatstelijk door hem bekleeden rang van hem gevorderd wordt — achtereenvolgens kan opklimmen tot de rangen van luitenant-kolonel en kolonel, naar gelang van de betrekkingen waarin hij geplaatst zal worden.

Eene organisatie, op de hier voorgestelde beginselen gegrond, zal dus slechts één cijfer kunnen noemen voor het getal der officieren van gezondheid in de rangen van kapitein en 1sten luitenant.

Daarentegen zal zij voor de dirigeerende officieren van gezondheid der onderscheidene klassen ook verschillende cijfers kunnen en moeten aanwijzen.

§ 4. Eene reserve van geneeskundig personeel is voor een leger in den tegenwoordigen tijd onontbeerlijk. In tijd van vrede is de behoefte aan militair geneeskundig personeel betrekkelijk gering. Bij overgang tot den oorlogstoestand wordt die behoefte daarentegen zeer groot.

De legermacht stijgt dan minstens tot het dubbele van hare sterkte in vredetijd.

Het getal zieken en gekwetsten neemt in oorlogstijd (ook dan zelfs wanneer nog geene ontmoetingen met den vijand hebben plaats gehad) dadelijk — zelfs reeds percentsgewijze berekend — in veel sterker mate toe dan in vredetijd. Hospitalen en ambulances moeten in gereedheid gebracht en van personeel voorzien worden. Men overdrijft dus niet, wanneer men zegt, dat een leger voor zijn geneeskundige verpleging in tijd van oorlog minstens tweemaal zooveel artsen en apothekers noodig heeft dan in vredetijd.

In gewone tijden voortdurend alle geneeskundigen in dienst te houden, die alleen voor buitengewone tijden noodig zijn, is, — al ware het slechts om financieele redenen — niet doenlijk. In den regel heeft men zich dan ook eene reeks van jaren tevreden gesteld met de zorg voor de behoeften van den vredestoestand.

De kreten, die na de oorlogen van 1854, 1859 en 1866 zijn opgegaan over de vreeselijke gevolgen, die onvoldoende verpleging ten gevolge van onvoldoende Staatszorg na zich sleepte, heeft naar andere middelen doen omzien.

Wel heeft de instelling van het Roode Kruis veel vergoed, doch zij heeft op verre na nog niet genoeg in de groote behoefte van geneeskundige hulp kunnen voorzien. Trouwens zij helpt achter, niet op het slagveld; wel na, doch niet tijdens den strijd.

De Staten mogen bovendien niet op de hulp van het Roode Kruis rekenen.

Er moet naar eene organisatie worden gestreefd, die zoodanig rekbaar is, dat zij gelegenheid geeft om in tijd van nood het personeel aanmerkelijk uit te breiden.

Het korps militaire geneeskundigen moet derhalve bestaan uit een betrekkelijk klein permanent personeel, voldoende voor den dienst in tijd van vrede, en bovendien uit een veel grooter tijdelijk personeel, dat alleen in tijden van gevaar en oorlog bij het leger optreedt.

In alle Europeesche legers is men dan ook reeds op het scheppen eener reserve, als hier bedoeld, bedacht geweest.

Ook in dit wetsontwerp meende men de noodige bepalingen tot het verkrijgen van reserve-officieren van gezondheid en reserve-apothekers te moeten opnemen.

Met deze bepalingen kan volstaan worden, indien bij de voorgenomen herziening der wet op de schutterijen — zooals de ondergeteekende daarbij zal voorstellen, — bepalingen gevonden worden, om, wanneer de militie te land in tijden van gevaar en oorlog, als bedoeld in art. 188 der Grondwet, krachtens art. 184 dier wet *in haar geheel* buitengewoon onder de wapenen is geroepen, ten behoeve van den dienst bij het leger óók te kunnen beschikken over de, tot schutterlijken dienst verplichte, geneeskundigen en pharmaceuten.

§ 5. In de voorafgaande beschouwingen is nog geen gewag gemaakt van de wijze van opleiding der militaire geneeskundigen. Sommige plaatsen nochtans in de opleiding het zwaartepunt van de geheele quaestie. De ondergeteekende gaat niet zóó ver. Meer dan in de wijze van opleiden en de daarbij door den student te genieten geldelijke voordeelen, zoekt hij, zooals reeds gezegd is, in een verbetering van de tegenwoordige positie en van de vooruitzichten der militaire geneeskundigen het middel, om geneeskundigen voor het leger te verkrijgen en te behouden.

Toch is ook voor hem niet elke opleidingswijze van dezelfde waarde ter bereiking van het beoogde doel. De wijze van opleiding b. v. die thans voor het leger hier te lande nog gevolgd wordt, en waarbij de Staat zich al te zeer met de studiën en het gedrag der studenten inlaat, mag, naar zijn gevoelen, in geen geval worden bestendig.

De nadeelen, welke die opleiding aankleven, zijn duidelijk aangetoond en nauwgezet overwogen in het verslag der Commissie van 1877. Het is noodig daarmede te breken.

Maar daaruit moet nog geenszins volgen, dat het voor den Staat aanbeveling zoude verdienen, zich van *alle* inmenging in de zaak der opleiding van de aantaande militaire geneeskundigen te onthouden.

»Opleiding van artsen, ten behoeve van den militairen stand, onder rechtstreeksche *medewerking* van den Staat, wordt vereischt.»

Dit is de conclusie, waartoe de Commissie bij haar langdurig en nauwgezet onderzoek gekomen is. Medewerking van den Staat schijnt dus noodig.

Maar die medewerking mag, ook naar het oordeel der Commissie, in niets anders bestaan dan in het verlenen van tegemoetkomingen aan hen, die aan een der Universiteiten hier te lande tot arts worden opgeleid en zich willen verbinden om, na het volbrengen hunner studiën, gedurende een zeker aantal jaren als officier van gezondheid te dienen.

Het is langs soortgelijken weg, dat ook de Departementen van Marine en van Koloniën voor de toekomst hunne militaire geneeskundigen zullen trachten te verkrijgen; een weg, die uit een practisch en oeconomisch oogpunt aanbeveling schijnt te verdienen.

De ondergeteekende meende dan ook in het tegenwoordig wetsontwerp voor de opleiding der militaire geneeskundigen geen ander dan dat stelsel te moeten huldigen. Komt het in toepassing, dan zal, gelijk wel vanzelf spreekt, de geleidelijke opheffing van den opleidingscursus bij het hospitaal te Amsterdam daarvan een onvermijdelijk gevolg zijn.

§ 6. Onder de omstandigheden, die tot dusverre nadeelig hebben gewerkt op den geest en den lust tot dienststreding bij het geneeskundig personeel van het leger, is er nog eene, die niet onopgemerkt kon blijven. Zij bestaat in de verplichting, die de tegenwoordige bepalingen omtrent de bevordering den geneeskundige bij het leger opleggen, van herhaaldelijk een examen te moeten doen ter verkrijging van rangsbevordering.

De militaire geneeskundige, voor zooverre hij den titel van arts bezit (en in de toekomst zullen *allen* dien titel *moeten* bezitten), heeft volkomen dezelfde bevoegdheid als zijn burger-collega. Zijne bevoegdheid vermeerderd niet bij het verkrijgen van een hooger en militairen rang. Toch vordert de wet op de bevordering

nu nog, dat hij, behalve het aanvullingsexamen voor de betrekking van officier van gezondheid, nog *twee* examens met goed gevolg zal afleggen, wil hij te eeniger tijd voor eene benoeming tot den kapiteinsrang in aanmerking kunnen komen.

Moge er voorheen voor zoodanigen eisch voldoende grond zijn geweest, thans, nu de opleiding tot arts den geneeskunstbeoefenaar tot zooveel zwaardere studiën dan vroeger noodzaakt, schijnt voor het behoud van dien eisch geen redelijke grond meer te bestaan.

Niemand intusschen zal kunnen ontkennen, dat in sommige, meer bepaaldelijk op militaire toestanden betrekking hebbende zaken, van den militairen arts meer kennis dan van den civielen behoort te worden gevorderd. Met de eischen van de oorlogschirurgie, van de ambulance-dienst, van het transport van zieken en gewonden, de legerverpleging in tijd van vrede en oorlog, de militaire administratie, reglementen enz., behoeft de civiele geneeskundige, uit den aard der zaak, niet bekend te zijn. Maar voor den militairen geneesheer is deze kennis onontbeerlijk.

Voor den tot officier van gezondheid benoemden geneesheer moet dan ook de gelegenheid bestaan, eendeels om zich al dadelijk van die onderscheidene vakken zooveel kennis eigen te maken, dat hij met vrucht als militair geneesheer kunne optreden, en ten anderen om later zijne studiën in diezelfde vakken zóó ver voort te zetten, dat hij te eeniger tijd met vrucht als dirigerend officier van gezondheid werkzaam kan zijn.

Die gelegenheid is tot stand te brengen door de oprichting eener militaire geneeskundige school, welke school tevens dienstbaar gemaakt kan worden tot opleiding van geneeskundig *hulp*-personeel.

Eene inrichting met zulk eene bestemming, zal, in meer dan één opzicht, in eene dringende behoefte voorzien. Wil zij echter voldoende vrucht kunnen afwerpen, dan zal het noodig wezen, haar te vestigen ter plaatse, waar de gelegenheid, om zich ook practisch te vormen, in ruime mate bestaat. Voornamelijk dit leidde er dan ook toe, in het wetsontwerp de bepaling op te nemen, dat zij zal verbonden zijn aan het militair hospitaal te Amsterdam.

§ 7. Het behoeft wel geen betoog, dat veel, zoo niet alles, wat hierboven ten opzichte van militaire geneeskundigen noodig werd gecoördeld, in hoofdzaak ook gelden kan voor de militaire apothekers, van wie men zeggen kan, dat zij, behoudens het verschil in werkkring, door de wetgeving van 1 Juni 1865 (*Staatsbladen* n°. 59 en volg.) op gelijke lijn met de officieren van gezondheid gesteld zijn.

Het wetsontwerp houdt hiermede dan ook rekening. Daar echter de studietijd voor een opleiding tot apotheker korter is dan die voor de vorming tot arts, scheen het niet noodig, om ook voor den militairen apotheker der 2de klasse de bepaling te stellen, dat hij reeds na *acht* dienstjaren in zijnen rang tot den kapiteinsrang zal worden bevorderd. Voor hem scheen een termijn van *tien* jaren voldoende.

Voor de *paardenartsen* komt voorziening ter verkrüging van reserve-personeel, of verandering in de wijze van opleiden, onnoodig voor. Ook schijnen, behoudens een klein verschil, voor hunne bevordering de regelen te kunnen blijven gelden, die in de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) zijn aangenomen. De afschaffing der examens voor den hooger rang schijnt echter ook te hunnen opzichte wenschelijk en geoorloofd.

§ 8. Terwijl de ondergeteekende vertrouwt, door het vorenstaande de algemeene beginselen van het wetsontwerp voldoende te hebben toegelicht, zal hij thans nog den considerans der wet en eenige artikelen in het bijzonder toelichten.

Considerans. Zoals uit dezen blijkt, is het geenszins de bedoeling, om ten opzichte van het ontslag, het op nonactiviteit stellen en het pensionneeren van officieren, behoorende tot het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht, andere regelen te stellen, dan begrepen zijn in de IIde, IIIde en IVde afdeeling der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128).

De ondergeteekende meent, dat de belangen van 's Rijks dienst en van het betrokken personeel door die regelen genoeg verzekerd zijn.

Art. 2. Het blijft, evenals thans, noodig, dat aan het hoofd van den geneeskundigen dienst bij het leger een deskundige als opperofficier met den titel van *inspecteur* geplaatst is, die, onder de bevelen van den Minister van Oorlog, het oppertoezicht heeft over alles, wat den geneeskundigen dienst van het leger betreft.

Er moet een deskundige zijn, die zorgt voor een behoorlijke waarneming van den geheelen dienst, die het gebruik en de verantwoording nagaat van de geneesmiddelen, verbandbehoeften en heelkundige benoedigheden, die zorg draagt voor de aanschaffing en het onderhoud van alles, wat voor eene goede geneeskundige verpleging van het leger in tijd van vrede en oorlog gevorderd wordt, en die, zoo noodig, de voorstellen doet om in het ontbrekende te voorzien.

Dat de betrekking van inspecteur in alle legers bestaat, zal hier wel niet behoeven te worden opgemerkt.

Art. 5. Dat het noodzakelijk is, onder het personeel van den geneeskundigen dienst ook *apothekersbedienden* op te nemen, is door de Commissie van 1877 op overtuigende wijze aangetoond. De gronden, waarop haar betoog rust, hier ter plaatse te herhalen, schijnt overbodig.

De ondergeteekende bepaalt zich dan ook ten opzichte van die gronden, tot eene verwijzing naar hoofdstuk VI van het gedrukt verslag der Commissie.

Art. 7. De benoeming van militaire apothekersbedienden schijnt aan den Minister van Oorlog overgelaten te kunnen worden. Het komt echter noodig voor, dat dit in de wet uitdrukkelijk worde gezegd.

De wet dient verder ook de voorwaarde voor de benoeming aan te geven, omdat zij tot dusverre geene *militaire* apothekersbedienden kent en dus ook niet, als voor militaire geneeskundigen en militaire apothekers, bepaald heeft, wie tot die betrekking benoembaar zijn.

Eindelijk is het noodig, de *bevoegdheid* der militaire apothekersbedienden te omschrijven, want zonder dat zou wellicht, met het oog op art. 17 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), art. 9 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60) en art. 22 der wet van dezelfde dagteekening (*Staatsblad* n°. 61), bezwaar kunnen rijzen tegen het bezigen van die apothekersbedienden in militaire apotheken, aan wier hoofd geen apotheker, maar een officier van gezondheid staat.

Art. 9. Thans wordt, bij de eerste benoeming, door officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen stilzwijgend het verband aangegaan, om *tien* achtereenvolgende jaren bij het leger te dienen.

Het is wenschelijk, dit verband voor de toekomstige officieren van gezondheid en apothekers te verkorten, maar daarentegen bij hunne benoeming hun de verplichting op te leggen, nog gedurende *vier* jaren als reserve-officier van gezondheid of reserve-apotheker ter beschikking te blijven van den Koning, indien zij den militairen dienst wenschen te verlaten.

Het spreekt echter wel vanzelf, dat de Regeering het in hare macht moet hebben, om gewezen officieren van gezondheid en apothekers van die verplichting geheel of ten deele te ontheffen. Men kan zich gevallen denken, waarin het bepaald noodzakelijk is, den betrokken officier van gezondheid en apotheker van zijn verplichting te ontslaan.

Art. 10. In de hier gegeven *zekerheid* van, bij een onberispelijk gedrag en genoegzamen dienstijver, respectievelijk na *acht* en *tien* dienstjaren den kapiteinsrang en het daaraan te verbinden hoogere traktement te behalen, wordt een voornaam middel gezien ter verbetering van de positie der militaire geneeskundigen en apothekers bij het leger.

Die zekerheid zal ongetwijfeld meer dan iets anders kunnen voorkomen, dat goede elementen onder die geneeskundigen en apothekers, na afloop van hun eerste dienstverband, het leger verlaten. Zij zal tevens anderen aansporen, om de militaire geneeskundige loopbaan te kiezen.

De ondergeteekende erkent gaarne, dat hij noode is overgegaan, de hierbedoelde bepaling in het wetsvoorstel op te nemen, waardoor de officieren van gezondheid en apothekers in hooge mate boven de overige officieren van het leger, ook in rang, worden bevoordeeld.

De drang der omstandigheden leidt echter daartoe. De maatregel is vooral noodig om de voordeelen, die de loopbaan van militair geneeskundige aanbiedt, in overeenstemming te brengen met die, in de betrekking van burgerarts te behalen. Het kan en zal de indiensttreding van militaire geneeskundige op voldoende wijze bevorderen, mits ook de opleiding tot officier van gezondheid en apotheker van Rijkswege gesteund worde.

Art. 12. Wil men de betrekkingen van dirigeerend officier van gezondheid en dirigeerend apotheker steeds bezet hebben met personen voor die betrekkingen ten volle berekend, dan schijnt het noodig, ze niet anders aan te vullen, dan *bij keuze* uit de meest geschikte officieren van gezondheid en militaire apothekers der 1ste klasse.

Voor de betrekking van dirigeerend officier van gezondheid of dirigeerend apotheker, moeten, opdat zij goed worde vervuld, van den titularis eene bijzondere geschiktheid en eene meer dan gewone kennis gevorderd worden in vakken, waarvan de in lager betrekking geplaatste officier van gezondheid of militaire apotheker weinig behoefte te weten.

Art. 15. De bevordering van paardenartsen schijnt — zooals hierboven bij § 7 reeds gezegd is, — niet langer afhankelijk gemaakt te moeten worden van het voldoen aan de eischen van een examen. Die eisch heeft de ondergeteekende dan ook bij dit wetsontwerp weggelaten.

Voorts is hij van oordeel, dat ook bij de paardenartsen de bevordering tot hoofdofficier geschieden moet *bij keuze*. De dirigeerende paardenarts, hoewel in tijd van vrede in hoofdzaak met dezelfde dienst als de paardenarts der 1ste klasse belast, moet meer dan deze bekend zijn met de eischen van den veterinaire dienst. Want, behalve dat hij, in gewone tijden, den inspecteur van den geneeskundigen dienst in vele gevallen zal moeten voorlichten, zal hij in tijd van oorlog bij het leger eene taak te vervullen hebben, die voor hem meer dan gewone bekwaamheid en bruikbaarheid noodzakelijk maakt.

Alleen de bekwaamste en bruikbaarste der paardenartsen van de 1ste klasse moet dus voor die betrekking in aanmerking komen.

Deze bekwaamheid en bruikbaarheid moeten, naar het gevoelen van den ondergeteekende, gedurende een diensttijd van minstens *nier* jaren als paardenarts der 1ste klasse hebben kunnen blijken.

Art. 17. Dit artikel is, behoudens een gering verschil, gelijk aan art. 23 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128).

Het is onmisbaar ter verzekering der aanspraken op bevordering van officieren van gezondheid, apothekers en paardenartsen in de gevallen, bij de artt. 9, 10, 11, 12 en 13 der genoemde wet bedoeld.

Artt. 18, 19, 20, 21, 22 en 23. In verband met hetgeen hierover onder de §§ 5 en 6 reeds gezegd is, schijnt verdere toelichting der bovenbedoelde artikelen overbodig.

De inhoud wijst trouwens, naar de ondergeteekende meent, zeer duidelijk aan, wat bij die artikelen bedoeld wordt.

Artt. 24 tot en met 38. De inhoud dezer artikelen moet dienen om het beginsel in toepassing te brengen, hierboven bij § 4 behandeld. Van die artikelen schijnt alleen art. 27 eene nadere toelichting te behoeven.

Bij het stellen van dit artikel is gedacht aan het feit, dat de burger-geneeskundige, bij den aanvang zijner loopbaan als zoodanig, veelal bezwaren van geldelijken aard te overwinnen heeft, omdat hem in de eerste jaren meesttijds gene ruime practijk ten deel valt en hij dan nog dikwijls niet dadelijk betaald wordt voor de diensten, die hij bewijst.

Wordt nu den militairen geneeskundige, die den dienst verlaat om zich aan de burgerpraktijk te gaan wijden, bij benoeming tot reserve-officier van gezondheid eene gratificatie of geldelijke belooning, ten bedrage van het in het laatste jaar door hem genoten militair traktement, toegekend, dan vervallen voor hem ten deele de bovenbedoelde bezwaren. Hij is dan in staat, om, zonder in groote geldelijke verlegenheid te geraken, de burgerpraktijk, en het genot der daaraan verbonden belooning, gedurende eenigen tijd af te wachten.

Dit voordeel zal allicht jeugdige geneeskundigen, die niet in het bezit van eenig geldelijk vermogen zijn, tot het besluit brengen, om hun loopbaan als geneeskundige bij het leger te beginnen, en onwaarschijnlijk is het niet, dat het tevens zijdelings zal bijdragen tot vermeerdering van het getal der jongelieden, die zich aan de beoefening der geneeskunst wijden.

In dat voordeel ziet men dan ook een middel, waardoor èn het leger èn de burgermaatschappij zullen worden gebaat.

In elk geval echter zal het een der krachtigste middelen zijn, om het leger een voldoende getal geneeskundigen, ook voor tijd van oorlog, te verzekeren.

Art. 39. Slechts één der officieren van gezondheid der 3de klasse en één der apothekers van dezelfde klasse zijn niet in het bezit der bevoegdheid, respectievelijk van arts en apotheker volgens de wetten van 1 Juni 1865 en de wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222).

De eerste echter kan, nog vóór het in werking treden der hier voorgestelde wet, het voor de betrekking van officier van gezondheid der 2de klasse gevorderd examenen met goed gevolg hebben afgelegd en dan tot dien rang opklimmen, de tweede is reeds 67 jaren oud.

Het schijnt dus onnoodig, voor deze twee een uitzondering te stellen op het bij dit wetsontwerp voorgedragen beginsel, om eerstbedoelde rangen ook bij het leger hier te lande, gelijk vroeger bij de vloot en in de koloniën, geheel af te schaffen.

Art. 41. Ook dit wetsontwerp mag op bestaande rechten geen inbreuk maken. Nu vordert art. 9, dat de nieuw benoemde officier van gezondheid en apotheker zich voor een zeker aantal jaren actieven dienst en voor eenige jaren dienst in de reserve verbindt.

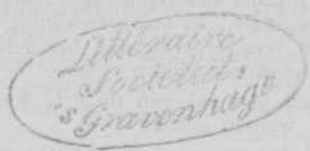
De tegenwoordige studenten voor den militairen geneeskundigen en pharmaceutischen dienst, daarentegen, hebben zich (zooals hierboven ad art. 9 reeds werd opgemerkt), slechts verbonden om bij het actieve geneeskundig personeel, en *niet* om bij de reserve te dienen. Is het dus niet hun uitdrukkelijke wensch, om óók onder de verplichting te komen, waarvan bij art. 9 sprake is, dan schijnt voor hen het verband van kracht te moeten blijven, dat thans op hen rust.

Art. 42. Het is wenschelijk, dat, wanneer het boven behandelde wetsontwerp tot wet verheven wordt, de bepalingen daarvan zoodra mogelijk kunnen worden toegepast, en dat alsdan uit de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) die artikelen en bepalingen vervallen, welke in strijd zouden zijn met de beginselen, bij de nieuwe bepalingen gehuldigd. In overeenstemming daarmee is de inhoud van dit *slot*-artikel.

De Minister van Oorlog,

REUTHER.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text in the middle section of the page, appearing as bleed-through.

Faint, illegible text in the lower middle section of the page, appearing as bleed-through.

Faint, illegible text in the lower section of the page, appearing as bleed-through.

Faint, illegible text at the bottom of the page, appearing as bleed-through.

HERZIENING DER WET VAN 29 MEI 1877 (STAATSBLAD
N°. 114), HOUDENDE WIJZIGING DER WET TOT RE-
GELING VAN DE MILITAIRE PENSIOENEN
BIJ DE LANDMACHT.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, artikel 3 der wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) te herzien, opdat de artikelen 19bis en 44bis der wet tot regeling van de militaire pensioenen bij de landmacht van toepassing worden op de nog dienende officieren en militairen beneden den rang van officier van het leger hier te lande, die vóór de afkondiging van eerstbedoelde wet tijdelijk in 's Rijks overzeesche bezittingen en koloniën militairen dienst hebben verricht.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze :

ARTIKEL 1. *Artikel* 3 der wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) wordt gelezen als volgt :

»Deze wet treedt in werking met den dag harer afkondiging.

»De wijzigingen, bij art. 1 vastgesteld, worden geacht den 1sten October 1851 te zijn ingegaan, doch blijven buiten invloed op het bedrag der pensioenen, vóór de afkondiging dezer wet verleend.

»Zij zijn mede niet toepasselijk op vroeger toegekende *tijdelijke* pensioenen, die, krachtens de artt. 23 en 45 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), opnieuw *tijdelijk* of wel *voortdurend* toegestaan zullen worden.

»De bij § d van art. 1 dezer wet vastgestelde bepalingen zijn niet van toepassing op militairen beneden den rang van officier, die vóór de afkondiging dezer wet uit den dienst zijn ontslagen.»

ARTIKEL 2. Deze wet treedt in werking met den dag harer afkondiging.

Zij blijft buiten invloed op het bedrag der pensioenen, vóór den dag harer afkondiging verleend.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Reeds sedert vele jaren wordt vrij algemeen erkend, dat het even doeltreffend en noodzakelijk, als billijk en gewenscht is, om officieren en mindere militairen der zee- en landmacht, die in 's Rijks overzeesche bezittingen en koloniën — en in het algemeen tusschen de keerkringen — militairen dienst hebben verricht, bij pensionneering eene bijzondere toelage boven het gewone pensioen te verleen.

De eerste toekening van het recht op zoodanige toelage vond plaats, voor de zeemacht bij de wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 96) en voor de landmacht bij die van 8 Juni 1864 (*Staatsblad* n°. 68).

Bij die wetten werd aan officieren een bedrag van 25 gulden boven het gewoon pensioen toegezegd voor elk dienstjaar, in Nederlandschen militairen dienst tusschen de keerkringen doorgebracht.

Het beginsel stond daarbij op den voorgrond, dat voor diensten van denzelfden aard, — om het even of deze bij de zee- dan wel bij de landmacht waren bezwezen, — gelijke pensioensverhoogen behoorde te worden toegekend.

Staatsbelang en billijkheid schenen beide te eischen, dat dit beginsel ook voor de toekomst behouden bleef.

Toen dan ook de wet van 1 April 1875 (*Staatsblad* n°. 33) tot nadere regeling van de pensioenen bij de zeemacht ook de pensioensverhooging wegens *Indischen* dienst voor zeeofficieren en schepelingen wijzigde en niet alleen de toelage voor die officieren verhoogde tot 75 gulden per jaar, maar tevens vaststelde, dat voor elk jaar Indische dienst door een onderofficier f 15 en door een minder schepeling of marinier f 7,50 boven het gewoon pensioen zou worden genoten, bracht, naar het oordeel der toenmalige Regeering, het bovenbedoelde beginsel mede, bepalingen in gelijken zin te treffen voor officieren en minderen van het leger.

De Regeering deed daartoe een voorstel bij de wetsvoordracht tot wijziging der pensioenen bij de landmacht, welke geleid heeft tot de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114).

Dat voorstel mocht slechts ten deele de goedkeuring der Volksvertegenwoordiging verwerven.

Het beginsel namelijk, waarvan men was uitgegaan, — om ten aanzien van officieren en minderen van het leger, evenals ten opzichte van officieren en minderen der vloot, gelijke diensten naar denzelfden maatstaf te beloonen, om 't even of die diensten al dan niet vóór de invoering der wet bewezen zijn, mocht de goedkeuring van de meerderheid der leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal niet wegdragen; en een door die meerderheid aangenomen amendement vulde art. 3 der laatstgenoemde wijzigingswet aan met de bepaling, dat de artt. 19bis en 44bis der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), waarbij de pensioensverhoogen voor Indischen dienst tot het voor de marine aangenomen bedrag werden vastgesteld, slechts van toepassing zouden wezen op diensten, na de afkondiging dier wijzigingswet bij de landmacht in Indië bewezen.

Dat deze bepaling, hoewel daarbij aan geen enkel rechtsbeginsel te kort wordt gedaan, niet vrij van hardheid is jegens officieren en minderen, die, geheel vrijwillig en meest allen onder zeer moeilijke en gevaarvolle omstandigheden, tegenover den vijand stonden op Bali, in Bandjermassin, het Palembangsche, de Lampongs en de Pasoemah, of hun leven en hunne gezondheid waagden in den krijg tegen het rijk van Atjeh, juist toen in dien krijg het meest geleden werd, — dit valt wel niet te ontkennen.

Konden gronden van billijkheid medebrengen om — gelijk geschied is, — bij de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) te bepalen, dat de daarbij verhoogde pensioenen aan nog dienende militairen van het leger zouden worden toegekend, óók voor diensten in 't algemeen vóór de invoering dier wet bewezen, dan mochten diezelfde gronden, naar men meent, eveneens gegolden hebben voor de toekening der pensioensverhoogen wegens Indische diensten.

Meer en meer schijnt ook in de openbare meening de overtuiging daarvan te zijn doorgedrongen.

De Regeering, welke die overtuiging deelt, wenschte dan ook de ongelijkheid, die art. 3, voornoemd, in bedoeld opzicht in het leven riep, gaarne zoodra mogelijk te zien vervallen.

Het tegenwoordig wetsvoorstel is een uitvloeisel van dien wensch.

Wordt het — zooals de ondergeteekende durft vertrouwen — door de Volksvertegenwoordiging gunstig ontvangen, dan zal onder anderen ten opzichte van een 140-tal nog dienende officieren van het leger, waarvan de kleinste helft slechts gedurende 2 jaren bij de Indische landmacht heeft gediend, eene daad van billijkheid en waardeering van hun bewezen diensten plaats hebben, die ongetwijfeld bij het leger een goeden indruk maken zal en waarvan de financieele gevolgen voor 's Rijks schatkist betrekkelijk zeer gering zullen zijn.

Tot toelichting van dit laatste punt moge het volgende dienen.

Van 1853—1877 werden 236 officieren van het leger hier te lande bij de landmacht in Nederlandsch-Indië gedetacheerd. Het getal der officieren bij de landmacht in West-Indië gedetacheerd, bedroeg van 1851—1877 iets meer dan 50.

Van de naar Nederlandsch-Indië gedetacheerde officieren keerden er 123 bij het leger terug, terwijl hoogstens nog 38 dier gedetacheerden in het nu loopende of in het volgende jaar kunnen terugkeeren.

Van die 161 officieren, welke uit Nederlandsch-Indië terugkeerden of nog kunnen terugkeeren, zijn er niet meer dan 117 nog in het leger, waaronder een 16-tal, die tweemaal gedetacheerd werden; ongeveer $\frac{2}{3}$ dier officieren bezit het eereteken voor belangrijke krijgsbedrijven; velen hunner werden tot ridder der Militaire Willemsorde benoemd of eervol vermeld; enkelen ontvingen bovendien een eeresabel.

Uit de West-Indiën keerden 36 officieren terug, terwijl er nog een 2-tal kunnen terugkeeren. En van deze officieren zijn er nog slechts 21 in het leger.

Van de teruggekeerde officieren, die nog in het leger dienen, zijn: 1 boven de 55 jaren; 4 tusschen de 50 en 55 jaren; 11 tusschen de 45 en 50 jaren; 44 tusschen de 40 en 45 jaren; 32 tusschen de 35 en 40 jaren; 20 tusschen de 30 en 35 jaren; 2 tusschen de 25 en 30 jaren.

De officieren, die nog kunnen terugkeeren, zijn voor het meereendeel nog beneden den leeftijd van 35 jaren; terwijl van den tijd hunner detachering het grootste gedeelte ($\frac{3}{5}$ à $\frac{4}{5}$) *postérieur* is aan den datum der afkondiging van de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114).

Moesten al de teruggekeerde officieren, die nog in het leger zijn, op éénmaal, wegens hunne vóór 29 Mei 1877 bewezen Indische diensten, in het genot van de voorgeschreven verhooving van pensioen worden gesteld, dan zou dit thans leiden tot eene dadelijke uitgave van ongeveer 9200 gulden 's jaars.

Bij toekenning der verhooving van 75 gulden voor elk dienstjaar zou deze som bedragen 3-maal zooveel, en dus ongeveer 27.600 gulden 's jaars.

Het is echter zeer duidelijk, dat deze geheele som nimmer gelijktijdig zal kunnen worden genoten.

Let men op den leeftijd der teruggekeerden, dan is het zelfs waarschijnlijk, dat in het eerste 5-tal jaren hoogstens 20 officieren in het genot zullen treden der verhooving, en wel tot een *maximum* van 7500 gulden 's jaars. De overigen zullen buiten twijfel eerst veel later, en meer dan waarschijnlijk nog slechts voor hoogstens $\frac{3}{4}$, in het genot komen der verhooving. De meesten zullen vermoedelijk eerst over 10 à 15 jaren de verhooving kunnen genieten.

Veilig kan men aannemen, dat de verhooving alsdan door niet meer dan 70 officieren, en gemiddeld door ieder slechts voor een detacheringstijd van 3 jaren, zal worden genoten.

Het is dus aan te nemen, dat het *maximum* der uit te keeren verhooving, indien deze op 75 gulden wordt gebracht, voor officieren althans niet meer dan 45.750 gulden 's jaars zal bedragen.

Hoe groot het bedrag zal kunnen wezen der verhoogingen, aan mindere militairen toe te kennen, is niet met enige juistheid aan te geven.

Te oordeelen echter naar de enkele gevallen, waarbij ten opzichte van die categorie van militairen pensioen ook wegens Indische dienstjaren verleend werd, zal dat bedrag in elk geval te gering zijn, om nog gewicht in de schaal te kunnen leggen.

De ondergeteekende vertrouwt dan ook, dat het gemis van cijfers ten opzichte van dat bedrag, niet als een bezwaar tegen zijn voordracht zal gelden.

De Minister van Oorlog,
REUTHER.

*Litteraire
Sociëteit
Sprekerij*

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS.

§ 1. Bij de overweging in de afdelingen der Kamer van het hiernevens omschreven wetsontwerp betrekkelijk de regeling der militaire pensioenen bij de landmacht, waren er leden, die, aangenomen dat alweder op dit onderwerp moet worden teruggekomen, boven het thans gedane voorstel verre de voorkeur zouden gegeven hebben aan een algeheele herziening der wetten op de militaire pensioenen. Er wordt thans door de Regeering eene wijziging voorgedragen in de herzieningswet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114), welke wet door onderscheidene herzienings- of wijzigingswetten van de oorspronkelijke wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129) is voorafgegaan. Door die gestadige veranderingen in den tekst der oorspronkelijke wet is deze, evenzeer als die op de militaire pensioenen bij de zeemacht, een soort van administratief doolhof geworden, waarin het voor den niet geheel ingewijde uiterst moeilijk is den weg te vinden. Kwam het tegenwoordig wetsontwerp tot stand, de zaak, die het daarbij geldt, zou alweder van ingewikkelder aard worden. Niet zonder reden wekt de behandeling van zulke partieele wijzigingswetten bij de Kamer weerszin op, te meer nog, omdat zij, op de ondervinding afgaande, mag aannemen, dat zij geenszins het laatste voorstel van dien aard voor zich heeft. Dan vooral zou eene algemeene herziening der militaire pensioenwetten zich aanbevelen wanneer het daarbij vaststond, dat zij van *definitieven* aard zou zijn; zoodat ook voor goed een einde werdt gemaakt aan het voortdurend streven om voordeelen, aan de officieren der zeemacht toegekend, mede aan de officieren der landmacht te verlenen, en omgekeerd.

De wensch om aan dit streven een einde te zien komen, werd van verschillende zijden beaamd. Men noemde dat streven, waarvan ook het tegenwoordig voorstel een uitvloeisel is, een verwerpelijk bascule-systeem, dat in de gevolgen de schatkist met telkens vermeerderende uitgaven bezwaart.

Verscheidene andere leden echter, ofschoon toegeevende, dat te dezen aanzien zekere wedijver bestaat of heeft bestaan, meenden te moeten aanmerken, dat de aandrang op het erkennen van gelijke aanspraken voor de beide groote onderdeelen der gewapende macht zeer natuurlijk is en uit den aard der zaak voortvloeit. Waar de bewezene diensten op ééne lijn staan, moet wel prijs worden gesteld op de belooning dier diensten volgens één en denzelfden maatstaf.

§ 2. Wat nu meer bepaald een inhoud van het tegenwoordig voorstel betreft, konden zeer vele leden niet ontveinzen, dat zij met bevreemding daarvan kennis hadden genomen. Zij herinnerden, dat toen in het afgelopen jaar 1879, bij gelegenheid van de laatste herziening der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 127) tot regeling der militaire pensioenen bij de zeemacht, vele stemmen zich verheven tegen die telkens wederkeerende verhooging van militaire pensioenen, de toenmalige Minister van Marine in zijne Memorie van Antwoord op het Eindverslag van de Eerste Kamer der Staten-Generaal onder anderen te

kennen gaf: »dat hij gemachtigd is, om namens zijn ambtgenoot van Oorlog te verklaren, dat de aanneming van dit ontwerp van wet geen aanleiding kon zijn of worden om opnieuw de pensioenen bij de landmacht te herzien.»

Desniettemin wordt nu reeds door den opvolger van den bedoelden Minister van Oorlog een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de wet van 29 Mei 1877. Volgens dat wetsontwerp zou eene verhooging van uitgaven voor toelagen bij pensioenen van officieren bij de landmacht in Nederland plaats hebben van f 50 voor elk jaar detachering in Oost- en West-Indië, anterior aan den 29sten Mei 1877. Het dientengevolge aan te pensionneeren officieren te betalen bedrag, boven hetgeen thans volgens de wet van 8 Juni 1864 (*Staatsblad* n°. 68) in aanmerking zou komen, wordt in de Memorie van Toelichting geraamd op een maximum van omstreeks f 10,500 's jaars, terwijl voor de militairen beneden den rang van officier de verhooging, volgens die Memorie, niet met eenige juistheid is aan te geven.

Er zou dus gehandeld worden in strijd met de verklaring van den vorigen Minister van Oorlog. De uitgaven voor dat Departement, die men zoo gaarne zou zien inkrimpen, zouden eene verhooging ondergaan, en de Kamer zou tot die verhooging hare toestemming geven, zonder met het volledig bedrag der daarvoor benoodigde uitgaven bekend te zijn. Er waren leden, die zich moeilijk konden voorstellen, dat de Minister de noodige middelen niet te zijner beschikking had om de leente betreffende de militairen beneden den rang van officier aan te vullen, en die nog op aanvulling dier leente aandrongen. Indien de opgave al niet geheel volledig kon zijn, zou het in aanmerking komend bedrag van meerdere uitgaven toch wel met voldoende juistheid te ramen zijn. Anderen evenwel meenden, dat daarvoor een onderzoek in de stamboeken en andere registers noodig zou zijn, dat verbazend veel tijd zou vorderen en dan waarschijnlijk nog niet tot eenigszins vertrouwbare resultaten zou leiden. Er bestond daarenboven geen reden om aan de verzekering des Ministers te twijfelen, dat het bedrag van deze categorie van militaire pensioenen te gering zou zijn, om eenig gewicht in de schaal te leggen.

Ook het gevoelen, dat de tegenwoordige Minister door de verklaring van zijnen voorganger in het vorige jaar gebonden zou zijn, vond tegenspraak. Het gold bij die verklaring dan toch niet de speciale verhooging van pensioen, waarover thans gehandeld wordt, en indien de tegenwoordige Minister op een bepaald punt eene andere overtuiging koestert dan zijn voorganger, moet men die overtuiging eerbiedigen.

§ 3. Bij zeer vele leden bestond nog een ander hoofdbezwaar tegen het voorgedragen wetsontwerp. Het heeft de strekking om art. 3 der wet van 29 Mei 1877 te herstellen in den zin, zooals het oorspronkelijk door de Regeering was voorgesteld, door daartuit weder te verwijderen de 3de en 4de alinea, welke, bij gewijzigd amendement van de Commissie van Rapporteurs, met 36 tegen 23 stemmen door de Kamer aangenomen, in het artikel zijn gevoegd. Daartegen kwam men nadrukkelijk op.

Steeds werd als beginsel aangenomen, dat beslissingen der wetgeving, vooral wanneer die van recente dagteekening zijn, moeten worden geëerbiedigd. Wanneer door leden van de Tweede Kamer gewezen wordt op het nut van eene tabaksbelasting, plegen de Ministers van Financiën zich te beroepen op de ongunstige ontvangst aan een vroeger daaromtrent gedaan voorstel te beurt gevallen.

Toen onlangs bij de behandeling van het wetsontwerp tot aanvulling van art. 2 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* N°. 60), regelende de uitoefening der geneeskunst, werd voorgesteld om aan de vreemde geneeskundigen te geven bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst op Nederlandsche zeeschepen uit te breiden tot Nederlandsche oorlogsvaartuigen, verklaarde de Minister van Binnenlandsche Zaken, dat hij gaarne aan zoodanig verlangen ook van den Minister van Marine zou hebben voldaan, maar dat zulks in strijd zou zijn met de bepaling van art. 23 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), en

dat hij geen vrijheid vond om reeds nu, zoo kort na het tot stand komen dier wet, daarop terug te komen.

Is het nu goed, vroeg men, dat het Departement van Oorlog eene poging aanwendt om de Tweede Kamer op hare beslissing van 27 April 1877 te doen terugkomen? Men kon het niet toegeven, en sommige dezer leden verklaarden dan ook, dat zij, onaangezien hunne stem over het amendement van 27 April 1873, *alleen reeds op grond van het feit dier zoo recente beslissing*, aan het onderwerpelijk wetsvoorstel hunne goedkeurende stem zouden moeten onthouden.

Onder verwijzing overigens naar de discussie aan die beslissing voorafgegaan, was men van deze zijde nog, evenals in 1877, van meening, dat de verhooging van de toelagen voor tijdelijk verblijf in Indië tot strekking had, militairen te bewegen om tijdelijk in Indischen dienst over te gaan, en alzoo een prikkel voor de toekomst was, maar dat er geen enkele reden bestond om hen, die in het vooruitzicht van de toelagen der wet van 1864 tijdelijk in Indischen dienst getreden waren, hoogere toelagen te verleenen.

In het oog van vele andere leden was dit hoofdbezwaar tegen de thans voorgedragen wet niet overwegend. Zij zagen niet in, waarom, als het der Kamer naderhand bleek, dat zij vroeger eene niet billijke beslissing genomen had, zij daarop niet zou mogen terugkomen en de eens begane dwaling herstellen. Die onbillijkheid nu geloofden zij met den Minister van Oorlog, dat in dit geval aanwezig was.

Sedert het in werking komen der wet van 8 Juni 1864 (*Staatsblad* n°. 33) stonden de officieren der zee- en landmacht met opzicht tot het hier in aanmerking komend punt gelijk. Aan beiden was eene verhooging van pensioen van f 25 voor elk in de koloniën doorgebracht dienstjaar verzekerd, en die verhooging gold ook voor dienst anterieur aan die wet. Toen men in 1875 te recht of ten onrechte begreep, dat dit bedrag te gering was en het dientengevolge bij de wet van 1 April 1875 (*Staatsblad* n°. 33) voor de officieren der zeemacht en in gelijke evenredigheid voor onderofficieren en minderen werd verhoogd, ook voor dienstjaren anterieur aan het in werking treden dier wet, had omtrent de officieren der landmacht eene volkomen gelijke beslissing moeten worden genomen.

Men kon toch van deze zijde niet inzien, dat er afdoende redenen bestonden, in dit opzicht voor de marine eene gunstige uitzondering te maken. Veeleer zijn er gronden voor het tegendeel aan te voeren. De officieren en schepelingen van minderen rang bij de marine weten, dat hunne roeping medebrengt, een aanzienlijk gedeelte van hunnen diensttijd in de koloniën door te brengen. Zij doen, daar verblijvende, niets meer dan hetgeen de Staat met recht van hen kan vorderen. De militairen der landmacht daarentegen, die zich voor den dienst in de koloniën aanbieden, doen dit geheel vrijwillig. Zij bewijzen diensten, die in den regel van officieren en manschappen van het leger hier te lande niet worden gevegd, en hebben ook daarom aanspraak op hooger pensioen, daar dan toch de militaire pensioenen zich tot zekere hoogte regelen naar bewezene diensten, niet enkel als eene aanmoedigingsmiddel om in dienst te treden kunnen worden beschouwd.

Tegen dit laatste werd aangevoerd, dat het detacheren naar de koloniën voor een kort aantal jaren van jeugdige militairen door dezen dikwijls als een soort van uitspanningstocht wordt beschouwd, waarvoor zij, door het dubbel tellen der in de koloniën doorgebrachte dienstjaren bij de berekening van het pensioen en de toelage der wet van 1864 genoegzaam schadeloos worden gesteld. Bij de marine was het geheel anders. De daarbij dienstdoende officieren moeten dikwijls jaren achtereen, onder ontberingen, of onaangenaamheden van velerlei aard, op een stoomschip verblijf houden.

Er werd geantwoord, dat zoo al moet toegegeven worden, dat een deel van de in aanmerkingen komende officieren der landmacht minder aanspraak op verhooging van pensioen kan maken, dan toch, bij de verwerping van het tegenwoordig voorstel, ook krijgslieden, die aan zulke moeitevolle en gevaarlijke oorlogen in Indië als die op Atjeh hebben deel genomen, van de verhooging verstoken

zullen worden. Het maken eener schifting of splitsing was niet wel mogelijk. Deze zou trouwens evenzeer bij de marine moeten worden gemaakt, want ook de diensten der marine-officiëren zijn van zeer verschillenden aard. Zag men alleen op den Atjehschen oorlog, dan was de gezondheidstoestand aan boord veel beter, dan die der ontscheepte troepen der landmacht, die te midden van eene hevige cholera-epidemie in een vijandelijk land zoo veel te lijden hebben gehad.

Van deze zijde bleef men dus aandringen op volkomene gelijkstelling der militairen van de landmacht met die der marine, zooals trouwens voor de toekomst door de wet van 1877 is geschied, en wees er op, {dat {het dientengevolge door de schatkist te brengen offer betrekkelijk gering zou zijn.

§ 4. Eenige leden wenschten, indien het beginsel van het tegenwoordig voorstel werd aangenomen, verder te gaan dan de Regeering. Indien het tegenwoordig voorstel als eene rectificatie der wet van 29 Mei 1877, als herstel der destijds tegen officieren der landmacht gepleegde onbillijkheid, moest worden beschouwd, dan scheen die onbillijkheid ook te moeten worden genomen ten aanzien van de militairen der landmacht, die van dat tijdstip af tot heden zijn gepensionneerd. Deze leden zouden dus art. 2 van het tegenwoordig wetsontwerp weggelaten willen zien en geloofden daarop te meer te kunnen aandringen, omdat de dientengevolge te verleen verhooging van pensioen slechts aan zeer weinige militairen te goede zou komen. Als men wel onderricht was, zouden daaronder slechts drie of vier officieren der landmacht behooren.

Dit denkbeeld werd echter door de meeste leden, die zich daarover uitlieten, met nadruk bestreden. Werd het aangenomen, dan zou zeer zeker aan de wet eene terugwerkende kracht gegeven en in strijd gehandeld worden met den tot nu toe onveranderlijk gevolgd regel, dat pensioenen steeds worden verleend volgens de wettelijke voorschriften, op het tijdstip van dat verleenen van kracht, en dat verhooging van een eens verleend pensioen dus in geen geval te pas kon komen.

Men verwees daarbij naar de beraadslaging, die in de Tweede Kamer den 23sten Februari 1875 over een amendement van dezelfde strekking ten behoeve van zee-officiëren plaats had; welk amendement onder anderen door de toenmalige Regeering; bij monde van den Minister van Binnenlandsche Zaken HEEMSKERK bestreden en door de Vergadering met 56 tegen 41 stemmen verworpen werd. (Zie *Handelingen Staten-Generaal 1874—1875*, bladz. 833). Werd zoodanig denkbeeld aangenomen, dan zou een antecedent worden gesteld, waarvan de gevolgen moeilijk te berekenen zouden zijn. Voor geheele categorieën van burgerambtenaren, bijv. voor die der rechterlijke macht, zou op grond van het billijke der gelijkstelling met volgens latere wetsbepalingen gepensionneerden, verhooging van het eenmaal toegekend pensioen kunnen worden gevraagd.

Intusschen waren er in twee afdelingen leden, die niet slechts de aangeduide zeer partieele uitbreiding van het beginsel der tegenwoordige wet voorstonden, maar het in 't algemeen zeer wenschelijk achtten, dat alle militaire pensioenen, die vóór het in werking treden der wet van 29 Mei 1877 zijn verleend, in overeenstemming met de voorschriften dier wet, eene evenredige verhooging ondergingen. Er was voor zulk een maatregel, waarvan men in België zeer onlangs het voorbeeld heeft gegeven, naar hun oordeel veel te zeggen. Het pensioen van den militair wordt hem wel voor bewezen diensten verleend, maar toch ook met het bepaalde doel, dat hij daardoor na het verlaten van den dienst in zijn levensonderhoud zal kunnen voorzien. Zijn nu de prijzen der levensbehoeften zoodanig gestegen, dat vroeger verleende pensioenen ten eenen male ontoereikend zijn om aan den gepensionneerde, naar zijnen vroegeren militairen rang, het hoog noodige voor levensonderhoud te verzekeren, dan wordt het doel gemist, waarmede de Staat zijne voormalige dienaren pensionneert. De overtuiging, dat in die richting, vooral ook voor de gepensionneerden van minderen rang, iets behoort te worden gedaan, had, volgens deze leden, toenemend veld gewonnen en kon gezegd worden in de openbare meening te zijn geworteld. De uit den maatregel

voortvloeiende meerdere Staatsuitgaven zouden zoo hoog niet zijn, als men vermoedde, en daarenboven van afloopenden aard.

Door de groote meerderheid werd ten allerernstigste tegen zoodanige terugwerking van de wet van 1877 geprotesteerd, en nog veel nadrukkelijker dan bij de partieele uitbreiding, waarvan vroeger melding is gemaakt, op het gevaarlijke van het stellen van zulk een antecedent gewezen, waarbij dan ook weder de burgerambtenaren ter sprake kwamen. De last, die bij het inslaan van zulk een weg op de schatkist zou kunnen worden gelegd, was eigenlijk niet te berekenen. Van de andere zijde werd erkend dat er werkelijk bezwaar bestond, maar deed men toch opmerken, dat de gepensioneerde officier niet geheel met den gepensionneerden burgerambtenaar kan worden gelijk gesteld. De eerste blijft ter beschikking van den Staat, terwijl dit met den laatsten in geen deele het geval is. Daarentegen werd weder aangevoerd, dat de burgerambtenaar door de kortingen op zijn traktement zijn pensioen helpt vormen, en dat de militair dit, zonder eenig offer van zijne zijde ontvangt.

§ 5. In eene der afdelingen werd de wenschelijkheid betoogd om de tegenwoordige gelegenheid te baat te nemen voor het herzien der wet van 29 Mei 1877 op nog ander punt dan het in het aanhangig wetsvoorstel behandelde.

Men wees daarbij op § 6 van art. 6 dier wet, en meer bepaald op het maximum pensioenbedrag in de 1ste alinea van art. 19 *bis* vastgesteld. Gaat men de wordingsgeschiedenis der wet van 1877 na, dan blijkt dat in het oorspronkelijk door de Regeering ingediende ontwerp het pensioenbedrag van den luitenant-generaal op f 3250 was bepaald. De Commissie van Rapporteurs uit deze Kamer maakte in het Voorloopig Verslag de Regeering er opmerkzaam op, dat voor den burgerambtenaar, tenzij hij hoofd van een departement van algemeen bestuur is geweest, het maximum pensioen op f 3000 is bepaald, ten gevolge waarvan voor den militairen officier bezwaarlijk een hooger bedrag kon worden aangenomen. De Regeering, aan dien wenk gevolg gevende, wijzigde het wetsontwerp in dien geest.

Maar nu ging het Voorloopig Verslag bij het bespreken der artikelen van het ontwerp nog verder. Bij art. 3 werd opgemerkt, dat overeenkomstig het aangeduid beginsel, ook de pensioensverhooging voor Indische dienstjaren het pensioenbedrag niet boven de f 3000 mocht doen stijgen. De Regeering gaf ook aan dezen wenk gehoor en wijzigde het artikel zonder opgaaf van beweegreden.

Door deze tweede wijziging werd, naar het schijnt, de rationeele bedoeling der eerste voorbijgestreefd. Immers men vergeleek nu geheel ongelijksoortige zaken met elkander. Wanneer het vaststond, dat burgerambtenaren, naar Indië overgeplaatst, geen hooger pensioenbedrag dan van f 3000 konden verkrijgen, ware eene vergelijking tusschen de burger- en militaire pensioenen, wat de pensioensverhooging voor Indische dienstjaren betreft, rationeel; maar dit is geenszins het geval. In Indië zijn de pensioenen der burgerambtenaren aanmerkelijk hooger dan hier te lande, zoodat wanneer het voorkwam, dat Nederlandsche ambtenaren gedurende eenigen tijd in Indië dienst gingen doen op dezelfde wijze als zulks door militairen geschiedt, ook voor die ambtenaren pensioensverhooging alleszins aanbeveling verdienen zou.

Men moest er verder op wijzen, dat ook te dezen opzichte bij de departementen van Marine en van Oorlog met verschillende maten gemeten wordt. Tegenover de burgerambtenaren staan de officieren van deze beide groote onderdeelen der gewapende macht dan toch zeker wel op gelijke lijn. Nochtans wordt door marine-officieren de pensioensverhooging voor Indische dienstjaren ten volle genoten, zoodat het geval bestaat, dat een marine officier een pensioen geniet van meer dan f 4000, welk cijfer dus zelfs dat van het Ministerspensioen overtreft.

Op deze gronden achtte men het wenschelijk, dat van het eerste lid van art. 19 *bis* de slotwoorden: *met dien verstande evenwel* enz. tot het einde der alinea werden weggelaten.

Mocht echter de wenschelijkheid dezer weglating niet worden toegegeven, dan zou toch de redactie van de bedoelde alinea van art. 19 *bis* eenige wijziging behoeven, opdat een mogelijk bezwaar in de toepassing der pensioenwet voorkomen worde, en wel een bezwaar, dat door die redactie kan ontstaan in verband met de bepalingen van de artt. 16, 17 en 18 der wet van 28 Augustus 1854 (*Staatsblad* n°. 129). Deze artikelen regelen de pensioensverhoogen bij verlies van gezicht of ledematen. Aangezien nu art. 19 *bis* uitdrukkelijk bepaalt, dat »in geen geval» het pensioen van den officier een hooger bedrag mag bereiken dan van f 3000 enz., zou twijfel kunnen rijzen, of dit insgelijks slaat op de pensioensverhoogen in de artt. 16, 17 en 18, zoodat ook het pensioen met inbegrip van deze verhoogen het genoemde maximum niet zou mogen overschrijden. Blijkens de wordingsgeschiedenis van art. 19 *bis* is dat kennelijk de bedoeling niet geweest, maar dan mag ook de mogelijkheid eener met de bedoeling des wetgevers strijdige toepassing niet blijven bestaan. Alle twijfel zou ophouden wanneer het eerste lid van art. 19 *bis* aldus gelezen werd:

»Het pensioenbedrag, zoo als dit op staat A wordt aangewezen, wordt verhoogd enz. . . . met dien verstande evenwel, dat de som van dat pensioen en de evenbedoelde verhooging in geen geval» enz.

Art. 1. Bij dit artikel werd door een enkel lid de vraag gedaan, of, indien men er zoo zeer tegen opzag om de verhooging van pensioen voor de Indische dienstjaren te doen werken voor alle diensten, anterior aan den 29sten Mei 1877, het artikel niet zoodanig te wijzigen ware, dat alle officieren, die aan den oorlog van Atjeh hebben deel genomen, in de gunstige bepaling begrepen werden. Men zou met dat doel kunnen bepalen, dat alleen verblijf in Indië na Januari 1873 van invloed zou zijn op de daaruit voortvloeiende verhooging van pensioen. Men deed daartegen opmerken, dat door zoodanige wijziging het doel, dat men voorheeft, om de deelneming aan bepaalde krijgsbedrijven te beloonen, niet of zeer onvolkomen zou worden bereikt. Vele officieren, die in de laatste jaren naar Indië zijn gedetacheerd, hebben aan den oorlog in Atjeh geen deel genomen. In den regel worden zij eerst geruimen tijd na hunne aankomst in Indië naar het oorlogstooneel gezonden.

VAN DEDEM.
VAN DER SCHRIECK.
SANDBERG.
LIEFTINCK.
KOOL.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

Toen de ondergeteekende dit wetsontwerp samenstelde, kon en mocht hij er niet op rekenen, dat deze voordracht bij de Staten-Generaal algemeenen bijval zoude vinden. Dat dan ook bij de overweging daarvan in de afdelingen der Tweede Kamer bedenkingen tegen die voordracht gerezen zijn, heeft den ondergeteekende noch bevreemd noch ontmoedigd.

Bijzonder aangenaam was het hem, uit het Voorloopig Verslag te mogen ontwaren, dat de gerezen bedenkingen reeds in de afdelingen zelve door *verscheidene* — op sommige punten zelfs door vele — leden der Kamer zijn wederlegd. In deze wederlegging meent de ondergeteekende te mogen zien eene instemming met zijn voorstel en een besef van de billijkheid dier voordracht.

Daar die wederlegging overigens in bijna alle opzichten zeer volledig is, en het dus overbodig kan heeten, nog veel daarbij te voegen, zal de ondergeteekende de vrijheid nemen, zich bij zijn antwoord op het Verslag tot het onderstaande te bepalen.

Ad § 1. De ondergeteekende is zeer bereid om, zoo spoedig hem zulks doenlijk zal zijn, bij de hoog noodige herziening van de wet op de bevordering enz. van officieren der landmacht tevens eene wetsvoordracht samen te stellen, om ook de wet op de militaire pensioenen voor de landmacht zoodanig te herzien, dat zij niet meer eene soort van administratief doolhof vormt, maar met de wet op de bevordering een goed afgerond en samenhangend geheel uitmaakt, waarvan de onderdeelen tevens in nauw en logisch verband staan met de wettelijke voorschriften omtrent de burgerpensioenen en de pensioenen bij de zeemacht.

Daar de samenstelling van die wetontwerpen echter een werk van grooten omvang is en veel tijd zal vorderen, kan het, naar de meening van den ondergeteekende, geene aanbeveling verdienen, de hier voorgestelde wijziging op het tot stand komen dier latere wetten te doen wachten. Overigens maakt deze wijziging de zaak geenszins, zooals in de afdeelingen beweerd is, van meer ingewikkelden aard, maar komt zij veeleer al dadelijk te gemoet aan de bezwaren, die nu — afgescheiden van het punt van billijkheid — bij eene *letterlijke* opvatting der bepalingen van art. 3 der wijzigingswet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) kunnen rijzen.

Ad § 2. Het is *niet* mogelijk, zonder een zeer tijdroovend en algemeen onderzoek bij de korpsen, eenigszins nauwkeurig te weten te komen, hoeveel mindere militairen nog bij de landmacht dienen, welke Indische dienstjaren tellen, vóór de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) bij zee- en landmacht bewezen.

En zelfs na zoodanig onderzoek is een eenigszins juiste raming der bij deze paragraaf bedoelde sommen niet te maken, omdat het eijfer der mindere militairen, die dusdanige dienstjaren kunnen doen gelden, bijv. door pasportteering en weder in dienst treden, om zoo te zeggen elken dag verandert en dus geenszins zoo standvastig is als dat der officieren, die in Indië hebben gediend.

Dat nochtans uit de wetsvoordracht geene groote uitgaven ten behoeve dier mindere militairen zullen voortvloeien, kan afgeleid worden uit de omstandigheid dat sedert Juni 1877 slechts 18 mindere militairen (5 onderofficieren en 13 korporaals en soldaten gepensionneerd zijn, die in Indië militaire diensten bewezen hadden, vóór het in werking treden van de bovenbedoelde wet.

Deze 18 militairen zouden, ware de derde zinsnede van art. 3 der wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) te hunnen aanzien niet toepasselijk geweest, recht gehad hebben op pensioensverhoogen, voor hen gezamenlijk slechts ten bedrage van f 892.

Ad § 4. Wanneer aan de voorgestelde wetsbepalingen de bij deze paragraaf bedoelde terugwerkende kracht gegeven werd, zou het getal der officieren, die alsdan voor verhooging van pensioen in aanmerking komen, niet 3 à 4 maal 12 bedragen. Het gezamenlijk bedrag der toe te kennen verhoogen zou echter niet zeer aanzienlijk zijn.

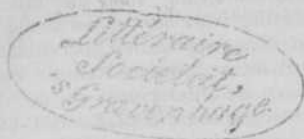
Ad § 5. Burgerambtenaren voor den dienst hier te lande, die vroeger als officier der vloot of van het leger in Indië hebben gediend en geen hoofd van een departement van algemeen bestuur zijn geweest, kunnen evenmin als officieren van het leger hier te lande een pensioen bekomen, hooger dan 3000 gulden 'sjaars. Dit volgt uit het bepaalde bij het slot art. 19*bis* der wetten op de militaire pensioenen voor zee- en landmacht, in verband met het laatste lid van art. 8 der wet op de burgerpensioenen.

De vraag of het wenschelijk is, de wettelijke bepalingen ook op dat punt te herzien, meent de ondergeteekende bij deze gelegenheid onbeantwoord te laten.

's Gravenhage, den 24sten April 1880.

De Minister van Oorlog,

REUTHER.

REGELING VAN DE BETREKKINGEN EN RANGEN, DE OPLEIDING EN DE BEVORDERING VAN HET PER- SONEEL VAN DEN GENEESKUNDIGEN DIENST BIJ DE LANDMACHT.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS.

Het sectie-onderzoek van het wetsontwerp betreffende den geneeskundigen dienst bij de landmacht, heeft tot de volgende uitkomsten geleid.

§ 1. *Onvolledigheid der voorgestelde regeling.* In zoverre bij deze voordracht een hervorming wordt beoogd, waarop van de zijde der Kamer reeds vele jaren achtereen bij de behandeling der begrooting van Oorlog is aangedrongen en waarvan de dringende noodzakelijkheid door elkander opvolgende Ministers van Oorlog is erkend, werd dat wetsontwerp algemeen met bijval ontvangen. Vele leden konden echter niet ontveinzen, dat die voordracht hen bij nadere kennis-making had teleurgesteld. Men kon daarin niet meer zien dan een eerste teeken van leven op een gebied, waarop zooveel is aan te treffen, dat als verouderd of weinig doeltreffend moet worden beschouwd.

Met de beginselen waarvan de Minister blijkens zijn Memorie van Toelichting is uitgegaan, kon men zich zeer goed vereenigen. Men stemde gereedelijk toe, dat de wet een *gegronde* hervorming ten doel moest hebben; dat daarbij gestreefd moest worden naar het tot stand brengen van een *blijvend en goed samenhangend geheel*, en dat het verkrijgen van een in allen deele bekwaam personeel van voldoende sterkte op den voorgrond moest staan; welk personeel echter in tijd van vrede betrekkelijk gering kon zijn. Men beaamde het, dat voor de bereiking van het beoogde doel twee middelen boven andere schijnen te zijn aangewezen, namelijk: vooreerst een goede regeling van de bezoldiging en de vooruitzichten der militaire geneeskundigen en in de tweede plaats eene goede toepassing van het reserve-stelsel.

Al verder gaf men den Minister volkomen toe, dat het voor het tot stand brengen der vereischte hervorming volstrekt noodzakelijk is zich los te maken van de opvatting, alsof de officier van gezondheid, in plaats van een geneeskundige met officiersrang, een officier ware als die van andere wapens. Behalve door hunnen eigenaardigen werkring verschillen de officieren van gezondheid ook nog hierin van de overige officieren, dat zij, na het verlaten van den militairen geneeskundigen dienst, meestal gemakkelijk in de burgerlijke geneeskundige praktijk een bestaan vinden, terwijl door de officieren van andere korpsen, na het verlaten van den dienst, hoogstens slechts na lang wachten een ander bestaanmiddel kan worden verkregen.

Van deze zeer juiste praemissen uitgaande had men van den Minister een hervorming van den militairen geneeskundigen dienst *in haren geheelten omvang*

mogen verwachten, waarbij deze brandende quaestie, zooals men haar heeft genoemd, voor goed werd opgelost.

Dit wetsontwerp bevat evenwel alleen een regeling van de militaire rangen der officieren van den geneeskundigen dienst en van de reserve; de afschaffing van de tweede klasse of tweeden luitenantrang voor die officieren en van de examens tot rangsverhooging; de opheffing van de tegenwoordige opleidingschool te Amsterdam en de oprichting van een applicatieschool aldaar. Maar zoowel het ontwerp als de Memorie van Toelichting zwijgen van de *verhouding* van den geneeskundigen dienst tot het leger en de intendance, en de daarvoor noodige omschrijving der rechten en verplichtingen van de officieren van gezondheid in betrekking tot andere wapens; van de *inrichting* van den geneeskundigen dienst; van het dienstponeel bij de *hospitalen* en de *ambulances*; van de *legerverpleging* in tijd van vrede en oorlog; van de *transportmiddelen*; van het *getal* officieren van gezondheid en militaire apothekers, in tijd van vrede en oorlog vereischt; van de *pensionneering* der officieren van gezondheid bij het leger in verband met die bij de marine, en van de *overgangsbepalingen* voor de thans in dienst zijnde officieren van gezondheid. Het meest heeft echter verbaasd, dat de Minister het stilzwijgen heeft bewaard over de *financieele zijde* van het vraagstuk, en dus de cardo quaestionis terzijde laat.

Intusschen hebben alle deze onderwerpen betrekking op den militairen geneeskundigen dienst, staan zij daarmede in rechtstreeksch verband, of zijn zij voor een grondige regeling van deze aangelegenheid van het hoogste belang.

Ook indien de tegenwoordige Minister van Oorlog, in strijd met het gevoelen van zijnen ambtsvoorganger, den heer DE ROO VAN ALDERWERELT, meenen mocht, dat die onderwerpen niet bij de wet, maar bij maatregel van inwendig bestuur moeten worden geregeld, behoort toch de Verteenwoordiging met 's Ministers inzichten en voornemens daaromtrent, althans in hoofdtekken, bekend te zijn. Zonder dat is het onmogelijk een juist oordeel over de voorgenomen organisatie en de daarvan te verwachten resultaten te vellen.

Men stelde er dus prijs op met die inzichten en voornemens bekend te worden gemaakt en wenschte op eenige der aangeduide onderwerpen meer in 't bijzonder de aandacht des Ministers te vestigen.

I. *De verhouding van de officieren van gezondheid tot het leger en de intendance.* Het wegwijzen van het korps van den militairen geneeskundige dienst is, zeide men, niet uitsluitend en alleen toe te schrijven aan een onvoldoende bezoldiging en gebrek aan bevordering, maar vooral ook aan de verhouding van den militairen arts tot het leger en de intendance. Die verhouding is de grootste grief van de officieren van gezondheid, draagt het meest bij om hen te ontmoedigen.

In Nederland is, evenals in Frankrijk, de militaire intendant, onder den naam van directeur, administrateur of toezienend chef der ziekeninrichting, en dus een niet-deskundige, niet-geneeskundige, de onmiddellijke chef van de ziekeninrichting, van het hospitaalpersoneel en materieel en van den geneeskundigen transportdienst. Hij is belast met de handhaving van orde en tucht in de hospitalen, infirmeriën en ambulances en voorzitter van den hospitaalraad. De hospitaalsoldaten staan onder de onmiddellijke bevelen van den intendant, in plaats van onder die van den officier van gezondheid. De beide compagnieën hospitaalsoldaten hebben in plaats van een officier van gezondheid, een luitenant der infirmerie tot onmiddellijken chef.

De bataljonsarts heeft tot onmiddellijken chef den commandant van het bataljon, en verder den eerstaanwezenden officier van gezondheid van het regiment. De bataljonschef vult de conduite-lijsten in van den officier van gezondheid. De verplaatsing van dezen gaat buiten den eerstaanwezenden officier van gezondheid om enz.

Dit stelsel is gegrond op de in 1819 vastgestelde reglementen.

Overal elders, in Duitschland, Oostenrijk, Engeland, is de militaire arts het hoofd van de ziekeninrichting. Hij voert daarover het beheer. De intendant is

belast met de administratie en de controle van de gelden en goederen; hij is aan den militairen arts ondergeschikt. De militaire arts staat onder de bevelen van den eerstaanwezenden militairen arts. Waar dit stelsel is ingevoerd, heeft de geneeskundige dienst een goeden loop, terwijl waar het niet bestaat, men over slechte werking klaagt.

In Nederlandsch Indië is sedert 1871 en bij de marine hier te lande sedert veel langeren tijd de officier van gezondheid de onmiddellijke chef van zijn personeel en heeft hij alleen het beheer over de ziekeninrichting. De ondervinding heeft ook daar geleerd, dat dit stelsel, zoowel in het belang der zieken als in het financieel belang van den Staat uitstekend werkt.

De geneeskundige militaire dienst moet, naar het oordeel van alle bevoegde beoordeelaars, zelfstandig zijn, niet alleen in vredestijd, maar ook in den oorlog op het slagveld. De uitstekende werking van dit stelsel is in de laatste oorlogen helder aan het licht gekomen. Men zie daarover de brochure van dr. M. GORI, De geneeskundige dienst te velde, 1875. Het geneeskundig handelen moet niet belemmerd worden door de inmenging van niet-deskundige intendanten of chefs van korpsen. De militaire geneeskundige behoort in de eerste plaats geen andere chefs dan geneeskundige chefs te hebben. In tijd van oorlog bij het gevecht moet de militaire arts zich gedragen naar de aanwijzing van den militairen bevelhebber ten opzichte van de alsdan door hem in te nemen plaats en van de te kiezen verband- en ambulanceplaatsen; maar overigens moet hij het beheer over die inrichtingen voeren.

Men kon zich hier beroepen op het rapport der Commissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 12 Januari 1877 n°. 30, naar welk belangrijk stuk ook de Minister van Oorlog in zijne Memorie van Toelichting telkens verwijst. Die Commissie, samengesteld uit de beide inspecteurs van den geneeskundigen dienst der land- en zeemacht, een oud-hoogleraar aan de Leidsche Universiteit, drie chefs van het bureau van personeele en militaire zaken bij de Departementen van Oorlog, Marine en Koloniën en een officier van gezondheid der tweede klasse, zegt in het aanhangsel van haar rapport op bladz. 100 en 101 omtrent dit onderwerp het volgende:

»De positie van den officier van gezondheid als zoodanig stemt bij het leger hier te lande met betrekking tot de dienstverrichtingen en legerverpleging, weinig overeen met zijne eigenlijke roeping.

»De geneeskundige dienst is buiten twiifel een der hulpdiensten bij het leger, en als zoodanig dienaar van het geheel, maar zal deze naar den eisch, in het belang zoowel van den zieken als van den gewonden soldaat, tot volle krachtsontwikkeling geraken, dan moet hij in de uitoefening zijner plichten niet belemmerd worden, met andere woorden: hij moet op zijn gebied heer en meester zijn.

»In de ziekeninrichtingen moet, naar de meening der Commissie, de officier van gezondheid het bevel voeren niet naast of onder den administrateur, maar boven hem staan. Hij moet zich de handen niet te zeer gebonden zien door administratieve bepalingen, die den soldaat thans voorzeker zelden of nooit ten goede komen. Dat zulke administratieve banden, vooral op die wijze aangelegd, bovendien nadeelig werken op de ambitie van den officier van gezondheid, die zich soms door te grooten invloed der militaire administratie de hulpmiddelen ziet onthouden, die hij als onmisbaar leerde kennen om zijne taak naar eisch te volbrengen, ligt voor de hand; en dit drukt te meer op den jeugdigen officier van gezondheid, die de ondervinding mist, waardoor hij in staat zou kunnen zijn zich dikwerf te behelpen.

»Dat de regelen eener goede comptabiliteit bepaalde voorschriften eischen, dat de geldelijke controle tot het gebied der intendance behoort, wordt door de Commissie geenszins ontkend, maar dit is een onderdeel van den dienst der hospitalen, die haars inziens in algemeenen zin geregeld en geleid behoort te worden, niet — gelijk thans het geval is — door een directeur, onbekend met hetgeen de zieke behoeft, maar door den officier van gezondheid, die feitelijk het hoofd over de ziekeninrichting dient te zijn, de vrje beschikking behoort te hebben over perso-

neel en materieel en te dien aanzien alleen verantwoordelijk is aan zijn geneeskundigen chef. *Deugdelijke verbetering der in dit opzicht bestaande gebreken, meent de Commissie ernstig te moeten aanbevelen.*

»Onder de officieren van gezondheid, die den dienst verlaten, zijn er voorzeker ook, wier besluit voor een deel te wijten is aan teleurstelling, veroorzaakt door den druk der administratieve bepalingen op hun dienst.»

II. *De inrichting van den militairen geneeskundigen dienst.* Het tegenwoordig stelsel, volgens hetwelk de officieren van gezondheid ook in vreedstijd bij de korpsen zijn ingedeeld, vordert een aanzienlijke uitbreiding der formatie en heeft bovendien eigenaardige bezwaren. In garnizoensplaatsen, waar vele korpsen zijn gedetacheerd, bijv. in 's Gravenhage, is dientengevolge het getal officieren van gezondheid, in verhouding tot het aantal zieken, onnoodig groot, in andere garnizoenen te gering. De kazernen van de verschillende korpsen liggen dikwijls naast elkander, zoodat één officier van gezondheid gemakkelijk den dienst kan verrichten, waartoe thans verscheidene vereischt worden. De officieren met hunne huisgezinnen, tot hetzelfde korps behorende, wonen dikwijls in de garnizoensplaatsen zeer verspreid, waardoor de officieren van gezondheid van het korps veel tijd aan het bezoeken van de zieken moeten besteden. Dit bezwaar wordt nog grooter, doordien volgens art. 15 van het reglement van 1819 de officier van gezondheid *verplicht* is elk militair geneeskundig te behandelen ook van andere korpsen, indien deze meer vertrouwen in hem stelt. Het gebruik heeft deze bepaling alleen toegepast op de officieren en hunne huisgezinnen; maar het gevolg blijft, dat sommige officieren van gezondheid, die bijzonder in den smaak vallen, een zeer drukken dienst hebben zonder meerdere belooning.

Hierin moet, naar de meening van vele leden, verandering komen. In vreedstijd vindt de militaire geneeskundige het brandpunt van zijn werkkring in de militaire hospitalen. Daarbij moet dus ook het grootste deel der artsen worden gedetacheerd. Elk eerstaanwend officier van gezondheid moet zijne onderhoorigen indeelen. De zoogenaamde buitendienst in de kazernen en in de militaire huisgezinnen moet door hem geregeld worden en niet, zooals thans geschiedt, door den korpscommandant. Indien door den eerstaanwendenden officier van gezondheid bepaalde wijken worden aangewezen, zonder dat de officieren van gezondheid verplicht zijn buiten die wijken te praktizeeren, zou bovengenoemd bezwaar opgeheven zijn.

De bedoelde indeeling behoeft eene spoedige mobilisatie niet in den weg te staan. Men kan in vreedstijd den officier van gezondheid aanwijzen, waar hij zich in tijd van oorlog beschikbaar moet stellen, zoodat ieder voor dat geval zijne bestemming kent.

Hiermede stemt het gevoelen der Commissie van 1877 blijkens de gezegden op bladz. 100 en 102 van haar verslag overeen. Herziening der reglementen op den geneeskundigen dienst, ook ten aanzien der aangeroerde punten, moet dus, volgens deze leden, dringend noodzakelijk worden geacht.

Eenige andere leden intusschen zouden er nog al bezwaar in zien de vrije keus van den arts aan de militairen te ontnemen. Het vertrouwen toch speelt in de geneeskunde een niet onaanzienlijke rol en is voor patient en geneesheer beiden van groot belang. Het is waar dat de keuze van den arts in de militaire hospitalen ook niet vrij is; maar daar praktizeeren de jonge militaire artsen toch steeds onder het toezicht der oudere, die rijker zijn in ervaring.

Nog werd er op gewezen, dat de officier van gezondheid een aantal werkzaamheden moet verrichten, die buiten zijn rechtstreekschen werkkring liggen, zooals de keuringen van militaire en burgerambtenaren voor den Indischen dienst, de keuringen van lotelingen en schutterplichtigen, en de behandeling van Oost-Indische officieren, zonder dat hij daarvoor eenige vergoeding ontvangt. Ook in dat opzicht schijnen de bestaande bepalingen verbetering te behoeven.

Te gelijk zou het, volgens vele leden, in aanmerking komen den dienst der militaire artsen aantrekkelijker te maken, door hun, evenals in Pruisen, te vergunnen in burgerkleeding of zonder sabel uit te gaan en vrijstelling te geven van

het bijwonen van parades en inspectiën. Ook de zoogenaamde kazerne-inspectiën of visitatiën konden afgeschapt of ingekrompen worden. Het gold daarbij tijdroovende en onaangename werkzaamheden, die geen doel troffen. Het onderzoek kan toch niet behoorlijk geschieden, ook omdat de militairen bij dergelijke gelegenheden niet openhartig genoeg met de artsen konden omgaan.

Eindelijk werd de vraag gedaan, of het wel tot de roeping van den officier van gezondheid behoort om hem in de garnizoensplaatsen te belasten met de behandeling der gevangenen, die in geen betrekking staan tot den militairen dienst.

Door verscheidene leden werd er te meer prijs op gesteld met de inzichten des Ministers omtrent de inrichting van den geneeskundigen dienst en omtrent de indeeling en werkzaamheid der officieren van gezondheid bekend te worden gemaakt, omdat de vast te stellen actieve sterkte van het geneeskundige personeel daarmede samenhang. Dat die niet grooter moest zijn dan de vredesformatie van het leger volstrekt vereischt, behoefde geen betoog.

Afgezien zelfs van de financiële gevolgen die tot beperking van personeel dwingen, achtten deze leden het voor den intellectueelen en moreelen toestand van den militairen arts volstrekt noodzakelijk, dat hij een bezigen werkkring in zijn vak vinde, als hij een degelijk arts wil zijn en blijven.

Ook daarom wenschten zij de voornemens der Regeering omtrent de vast te stellen sterkte van het geneeskundig personeel bij de landmacht te kennen. Wel zegt de Minister in de reeds aangehaalde zinsnede van § 4 der Memorie van Toelichting, dat in tijd van vrede de behoefte aan militair geneeskundig personeel betrekkelijk gering is, en een weinig verder: »Het korps militaire geneeskundigen moet derhalve bestaan uit een betrekkelijk klein permanent personeel, voldoende voor den dienst in tijd van vrede, en bovendien uit een *veel grooter* tijdelijk personeel, dat alleen in tijden van gevaar en oorlog bij het leger optreedt." Maar deze gezegden, waarmede men overigens instemt, wijzen niet aan, welk minimum van getalsterkte de Minister in vredestijd noodig acht. Ongetwijfeld heeft hij daaromtrent een berekening gemaakt. In § 3 der Memorie van Toelichting spreekt hij er van, dat de vast te stellen regeling slechts één cijfer zal kunnen noemen voor het getal der officieren van gezondheid in de rangen van kapitein en 1sten luitenant, maar daarentegen verschillende cijfers zal kunnen en moeten aanwijzen voor de dirigeerende officieren van gezondheid der onderscheidene klassen. Gaarne zou men wenschen te weten, welke die cijfers zullen zijn.

Eerst wanneer men die opgaaf bezit, zal men de geldelijke gevolgen, welke dit voorstel, als het tot wet verheven wordt, hebben zal, eenigszins kunnen nagaan. Dan zal ook blijken, wat er overblijft van het tegenwoordig tekort aan militaire geneeskundigen. Deze leden meenden, dat het organiek getal officieren van gezondheid volgens den bestaanden toestand 131 is, en dat daaraan ongeveer een 30tal ontbreekt. Maar in het antwoord, dat de heer DE ROO VAN ALDERWERELT in Juni 1873 gaf op de bedenkingen der Kamer wegens zijn wetsontwerp, regelende de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der officieren bij de landmacht, berekent hij het benoodigd getal officieren van gezondheid op 103, waardoor dus het aangeduide tekort getal verdwijnt. (*Bijlagen Handelingen* 1872—1873. 114, blz. 25).

Hoewel men erkent, dat door het niet wettelijk vaststaan der legerorganisatie en de nog ontbrekende nieuwe regeling der militie en schutterijen verdere cijfers moeilijk te leveren zijn, wenschte deze leden toch ook omtrent het vermoedelijk benoodigd cijfer der reserve-artsen een meer bepaalde opgaaf volgens de denkbeelden van den Minister te ontvangen.

III. *Het materieel van den geneeskundigen dienst.* Ook omtrent dit punt achtten eenige leden inlichtingen wenschelijk. Is, vroegen zij, het materieel, voor den geneeskundigen dienst in tijden van oorlog vereischt, in voldoende hoeveelheid en naar de eischen der wetenschap ingericht, voorhanden? Hoe denkt de Minister over de aanschaffing van den verbandransel van HERMANT, chirurgijn-majoor bij het Belgische leger? Over de Oostenrijksche brancard van MÜHLENSTEL? Over

de inrichting tot vervoer van lijdens op spoorwegen van SARADOWSKY, waarvan modellen aanwezig zijn bij het Roode Kruis? Volgens deskundigen ontbreken hier te lande niet alleen goede voorschriften voor den geneeskundigen dienst te velde, waarvan de voorafgaande regeling in tijd van vrede toch zoo noodzakelijk is, maar laat ook het materieel voor het veldleger en in de sterkten veel te wenschen over.

IV. *De financiële zijde van het vraagstuk* Zonderling bleef men het noemen, dat, terwijl de Minister, in overeenstemming met de Commissie van 1877 en met alle deskundigen, het gevoelen uitspreekt, dat het eenig afdoend middel om een voldoende getal officieren van gezondheid te verkrijgen en te behouden, in de verbetering van hun toestand uit een geldelijk oogpunt bestaat, noch het wetsontwerp, noch de Memorie van Toelichting iets zegt omtrent *het bedrag* der bezoldiging van die officieren in de verschillende rangen. Niets wordt in die richting gedaan dan het afschaffen van den 2den luitenantrang. Overigens worden aan de geneeskundigen van de verschillende klassen die bij het leger bestaande militaire rangen toegekend. Nu geeft de Minister wel in § 3 der Memorie van Toelichting te kennen, dat al wordt de militaire rang voor den officier van gezondheid behouden, daarom zijn bezoldiging en bevordering niet gelijk behoeven te zijn aan die van den officier bij het leger van gelijken rang. Maar in hoever de afwijking zal plaats hebben blijkt niet. Toch zijn de financiële gevolgen van den maatregel niet wel te berekenen als men ook daaromtrent geheel in het onzekere verkeert.

Naar het gevoelen van eenige leden behoefde van de bedoelde afwijking geen sprake te zijn. Zij achtten de bepalingen der artt. 9 en 10 van het ontwerp gunstig genoeg om een voldoende aantal geneeskundigen voor de landmacht te verkrijgen en te behouden.

Anderen drukten een tegenovergesteld gevoelen uit. Volgens hen moest, wanneer het doel zou worden bereikt, dat ook de Minister beoogt, een andere weg worden ingeslagen, dan die tot nu toe gevolgd is. Aan het premiën- en subsidie-stelsel, dat volgens de artt. 18 en 19 van het wetsontwerp in stand zou worden gehouden, moest voor goed vaarwel worden gezegd, maar daar tegenover een betrekkelijke ruime bezoldiging aan de militaire artsen en apothekers worden verzekerd. Een minimum-traktement van f 2000 tot f 3000 op f 3500 opklimmende, scheen volstrekt noodig. Door dit toe te kennen werd men tegenover de officieren der korpsen niet onrechtvaardig, daar het toch billijk is, dat de militaire artsen in hoogere bezoldiging vergoeding vinden voor eene langdurige en kostbare opleiding. Bovendien levert, meenden deze leden, de burgerpraktijk in den regel een veel hooger inkomen op dan de bezoldiging die de militaire artsen thans genieten. Het tot nu toe gevolgde premiën- en subsidie-stelsel noemde men een *lok-systeem*, door 't welk wel tijdelijk in den nood kon worden voorzien, maar dat geen duurzame verbetering aanbrengt. Wanneer de traktementen der militaire artsen voldoende waren, zou uit het groot aantal studenten, dat thans aan onze Universiteiten in de medicijnen studeert, het bestaande tekort aan militaire artsen spoedig worden aangevuld en uitzicht bestaan om bekwame mannen voor den geneeskundigen dienst te behouden.

Tegen het afschaffen van het premiën- en subsidie-stelsel werd echter aangevoerd, dat daardoor de mingevoeden van den militair geneeskundigen dienst zouden worden uitgesloten, daar toch voor dezulken het studeeren aan onze Universiteiten, zonder eenige tegemoetkoming, te kostbaar is. Toch moet voor het voltallig houden van het personeel van den dienst voornamelijk op jongelieden van deze klasse worden gerekend. Men heeft men kans tot zich te trekken, terwijl de meer gegoeden, die geheel op eigen kosten kunnen studeeren, in den regel wel altijd aan de burgerpraktijk de voorkeur zullen geven.

Bij het behoud van het premiën- en subsidie-stelsel drong men echter van deze zijde zeer aan gestreng toe te zien, dat de door den Staat bestede gelden worden terug gevorderd wanneer door de voor arts of apotheker studeerenden niet aan hunne verplichtingen werd voldaan. Sedert te Amsterdam strengere toezicht had

plaats gevonden en men de niet studeerende jongelieden had weggezonden, waren er veel minder klachten gerezen en beloofden de resultaten beter te worden (Geneeskundig Verslag 1877, blad. 18).

Ten slotte vereenigde men zich in het uiten van het verlangen om met het bedrag der bezoldiging bekend te worden gemaakt, dat de Minister aan de verschillende militaire rangen wenschte te verbinden. Voor zoover er omtrent die traktementen afwijking van die bij andere korpsen zou plaats hebben, gaf men in bedenking de minima en maxima in de wet op te nemen.

Tevens zou men wel iets wenschen te vernemen omtrent het cijfer der tegevoetkoming en premiën, dat aan de studenten, die de verbintenis van art. 18 van het wetsontwerp aangaan, zal worden toegekend.

V. *Overgangsbepalingen.* Het wetsontwerp zwijgt van de thans dienstdoende officieren van gezondheid der 2de en 1ste klasse. Zullen al de officieren van gezondheid en militaire apothekers, die bij de invoering der wet in dienst zijn, voor zoover zij acht of tien jaren hebben gediend, in overeenstemming met art. 10, tot hooger rang worden bevorderd? En hoe zal het gaan met de titularissen der 1ste klasse, die allen een streng examen hebben ondergaan, om dien rang te verkrijgen?

§ 2. *De militaire rangen van het geneeskundig personeel.* Verscheidene leden betreurden het, dat de Minister, na te hebben erkend, dat men in den officier van gezondheid en den militairen apotheker in de eerste plaats moet zien den geneeskundige of pharmaceut, niet een stap verder is gegaan en aan alle assimilatie van rangen een einde heeft gemaakt. Zij achtten de afschaffing der militaire rangen van het geneeskundig personeel noodzakelijk, omdat zonder die afschaffing dat personeel niet het vereischte zelfstandig karakter erlangen kon. Bovendien past de militaire rang niet bij een burgeropleiding en is het voor het goed vervullen der roeping van den militairen arts niet wenschelijk, dat de militair van minderen rang, die zijne hulp behoeft, in hem steeds zijn meerdere ziet. Is dit laatste het geval dan is de militair tegenover den geneeskundige minder vrij, durft hem soms niet laten roepen en allerminst zich over hem beklagen. Al werden de militaire rangen afgeschaft, behoefden de artsen daarom niet op één lijn te staan. Men zou kunnen volstaan met de benaming van arts der 2de of 1ste klasse en dan voor de hooger geplaatste die van hoofdarts of dirigerend arts in te voeren.

Nu zegt de Minister wel op blad. 2 der Memorie van Toelichting, dat, blijkens de ervaring in de jongste oorlogen, afschaffing der militaire rangen niet wenschelijk is, en noemt hij zelfs het behoud daarvan bepaald noodzakelijk. Maar behalve dat die stelling nog wel eenig nader betoog zou vorderen, schijnt het duidelijk, dat als de officieren van gezondheid een militairen rang moeten bezitten, ook eene, althans gedeeltelijke, militaire opleiding voor hen zou worden vereischt. Meent men aan den arts door het toekennen van een militairen rang zeker gezag te moeten geven, dan moet ook zorg gedragen worden, dat hij daarvan behoorlijk gebruik kunne maken. Aan militair gezag nu zijn niet enkel rechten, maar ook plichten verbonden. Om te kunnen bevelen, moet men weten te gehoorzamen. Hij, die geen militair is, de burger in militaire kleedij gestoken, heeft, volgens deze leden, geen begrip van subordination. Geeft men desniettemin aan zulk een persoon een militairen rang met het gezag aan dien rang verbonden, dan kunnen daaruit voor hem en voor anderen de onaangenaamste gevolgen voortspuiten.

Moesten de militaire rangen behouden blijven, dan zouden deze leden aan de tegenwoordige wijze van opleiding der militaire geneeskundigen boven de thans voorgestelde de voorkeur geven. Het vooruitzicht van spoedig een hooger militairen rang te zullen kunnen verkrijgen, kan misschien tijdelijk goede resultaten voor het verwerven van voldoende geneeskundig personeel opleveren. Maar die hooge rangen zullen er toch altijd slechts in beperkten getale zijn, en eens door betrekkelijk jonge artsen vervuld, zal de promotie stilstaan en de daarin gelegen

aanmoediging tot het dienstnemen vervallen zijn. In meer voldoende bezoldiging, niet in uitzicht op militaire rangen, moet duurzame verbetering worden gezocht.

Andere leden zagen in het behoud der militaire rangen geen overwegend bezwaar, mits slechts de bezoldiging goed geregeld werd en de vroeger vermelde maatregelen tot veraanagnaming van den dienst, waaronder dan vooral de vrijheid tot het verschijnen in burgerkleeding, behalve bij den gewapenden troep, te verstaan zij, genomen werden. Onderscheid in rang moest er dan toch altijd zijn. Ook bij de legers van andere landen heeft men de militaire rangen der officieren van gezondheid behouden, en waar men ze had afgeschafft, is men daarop later teruggekomen.

Nog ééne vraag deed zich hier voor. Na vier jaren dienst in den rang van kapitein *kan*, volgens art. 11 van het ontwerp, de officier van gezondheid voor bevordering tot hoofdofficier in aanmerking komen. Maar indien hij nu bij voldoende dienstijver wegens gebrek aan plaats niet in aanmerking komt, ontvangt hij dan ook geene traktementsverhooging en geven dienstjaren alleen daarop in geen geval aanspraak? In Engeland is ieder officier van gezondheid na twintigjarige dienst luitenant-kolonel.

§ 3. *Het reserve-stelsel.* De Minister beroept zich in § 4 der Memorie van Toelichting, om de noodzakelijkheid van het scheppen eener betrekkelijk talrijke reserve van militaire geneeskundigen voor tijden van gevaar en oorlog te be- toogen, op het voorbeeld van alle Europeesche legers. Men kon echter al dade- lijk vragen, of dat voorbeeld, althans voor zoover het groote Staten betreft, wel ten volle toepasselijk is op een land als het onze met zijn geconcentreerd verdedigingsstelsel, hetgeen medebrengt, dat het grootste deel der troepen bij het uitbreken van den oorlog op één punt in vestingen en forten vereenigd is.

In elk geval kwam aan vele leden het stelsel van reserve, zooals dit door den Minister wordt voorgesteld, te kostbaar en ook niet noodzakelijk voor. In tijd van oorlog kan thans reeds op eene reserve gerekend worden, bestaande uit: 1°. de gepensioneerde officieren van gezondheid, die volgens art. 48 der pen- sioenwet in activiteit kunnen worden gesteld; 2°. de met verlof hier te lande aanwezige officieren van gezondheid van het Indische leger; 3°. de officieren van gezondheid bij de schutterijen, en 4°. de burgerartsen, die vrijwillig dienst nemen. Ook wanneer men in tijd van oorlog aan deze laatsten hooge trakte- menten moet geven, zal dit voor den Staat nog voordeelijker uitkomen, dan wanneer, zooals volgens de bepalingen van het wetsontwerp geschieden zou, vooraf jaren lang diensten zouden worden beloofd, die misschien nimmer zullen worden gevraagd of verricht, terwijl men nog bovendien gevaar loopt, dat ver- scheidene der op die wijze bezoldigde reserve-artsen, juist wanneer men hen noodig heeft, wegens lichaamsgebreken worden afgekeurd en alzoo aan den dienst ont- trokken. Nu laat men nog daar de hulp van het Roode Kruis, op welke ver- eeniging wel, zooals de Minister te recht aanmerkt, op het slagveld zelf niet te rekenen valt, maar die dan toch, gelijk in den Fransch-Duitschen oorlog ge- bleken is, casu quo niet nalaten zou nuttige diensten te bewijzen.

Inzonderheid zag men er bezwaar in, om, zooals bij art. 27 van het wets- ontwerp geschiedt, aan de officieren van gezondheid, die bij het verlaten van den dienst tot de reserve overgaan, eene geldelijke belooning toe te kennen. Daardoor werd als het ware een premie gesteld op het vroeger verlaten van den actieven dienst en in strijd gehandeld met het gevoelen der commissie van 1877, die zich op blz. 23 van haar rapport tegen het stelsel van verkorten diensttijd der officieren van gezondheid in verband met het scheppen eener reserve ver- klaarde. »Aan dergelijk reserve-stelsel», zeide de commissie, »kleeft de organieke fout, dat het korps telkens ontdaan wordt van een aantal der beste elementen, juist op het oogenblik dat de Staat, die hunne theoretische vorming mede be- kostigde, hunne praktische geschiktheid tot volle ontwikkeling ziet komen.»

Eenige leden waren het niet met deze beschouwingen eens, vooral in zoover zij de strekking hadden om aan het scheppen eener reserve zoo goed als geheel vaarwel te zeggen. Zij zagen in het toekennen van premieën voor den reserve-

dienst geen overwegend bezwaar. Die premien moesten als traktement worden beschouwd, die aan hen, welke daarvan genot hebben, de verplichting opleggen, om zolang de reserve-diensttijd duurt, zich steeds voor actieven dienst-gereed te houden. De Staat verkreeg daardoor de zekerheid van in tijd van nood geholpen te worden en die eventueele hulp werd niet te duur betaald. De ondervinding heeft geleerd, hoe moeilijk het is in tijden van oorlog in de behoefte aan geneeskundige hulp te voorzien, en hoe weinig vooruitzicht er is dan een voldoende getal burgerartsen voor den militairen dienst te verkrijgen. De commissie van 1877 wijst juist in de aangehaalde plaats van haar rapport op de te dien aanzien in 1830 en 1870 verkregene, niet aanmoedigende ondervinding. Het laat zich dan toch werkelijk niet verwachten, dat ooit, als de behoefte ontstaat burgerartsen in eenigszins voldoende getal tijdelijk aan hunne praktijk vaarwel zullen zeggen, op het gevaar af van bij hunne haardsteden na den afloop van den oorlogstoestand die praktijk geheel verloopen te zien. Ook van de zijde van het Roode Kruis kon onmogelijk afdoende voorziening verstrekt worden. Met zulke onzekere kansen mocht men, naar dit gevoelen, de toekomst niet te gemoet gaan.

Weder andere leden toonden zich wel geneigd aan de reserve der officieren van gezondheid een uitbreiding te geven, vooral wanneer dit met inkrimping der formatie van het actief voor vreedestijd gepaard kon gaan, maar meenden dan toch, dat op veel bescheidener en minder kostbare wijze dan thans wordt voorgesteld, kon geschieden. Volgens hen zou het genoegzaam zijn te bepalen: 1°. dat de officier van gezondheid na een achtjarigen dienst verplicht werd nog vier jaren in reserve te dienen; 2°. dat de candidaten in de medicijnen, die zich aan den militairen geneeskundigen dienst hebben verbonden, verplicht kunnen worden in tijd van oorlog geneeskundige hulp te verleen; 3°. dat de volgens lit. a van art. 24 verbonden personen, wanneer zij bij het uitbreken van een oorlog candidaten in de medicijnen zijn, tot dienst worden verplicht, maar dat dan ook hun diensttijd in mindering komt van den tijd hunner verbintenis als arts; 4°. dat aan de candidaten in de medicijnen in 't algemeen in tijd van oorlog vergunning kan worden gegeven om geneeskundige hulp te verleen, evenals dit bepaald is bij art. 2 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 61) bij het heerschen van besmettelijke ziekten. Eindelijk achtte men het van deze zijde geenszins onmogelijk door het uitloven van een voldoende bezoldiging, in tijd van oorlog een zeker aantal burgerartsen *tijdelijk* aan het leger te verbinden.

§ 4. *De opleiding der militaire geneeskundigen.* Vrij algemeen stemde men in met het gevoelen des Ministers, in § 5 der Memorie van Toelichting ontwikkeld, dat de wijze van opleiding, die thans voor het leger hier te lande nog gevolgd wordt, en waarbij de Staat zich al te zeer met de studiën en het gedrag der studenten inlaat, in geen geval moet worden bestendigd. De nadelen, welke die opleiding aankleven, zijn nauwgezet overwogen en duidelijk aangetoond in het verslag der commissie van 1877. Het is noodig daarmee te breken. Geene andere medewerking moet voortaan van Staatswege worden verleend, dan het toekennen van tegemoetkomingen aan hen, die aan eene der Universiteiten hier te lande tot arts worden opgeleid en zich willen verbinden om na het volbrengen hunner studiën gedurende een zeker aantal jaren als officier van gezondheid te dienen. Zelfs was het, gelijk reeds vroeger uit dit verslag gebleken is, bij een deel der leden geenszins uitgemaakt, of indien de bezoldiging en de vooruitzichten der militaire geneeskundigen genoegzaam werden verbeterd, ook aan het verleen der tegemoetkomingen niet een einde kan worden gemaakt. In die verbetering van positie lag toch, volgens den Minister zelve, het zwaartepunt der geheele quaestie. Hoe dit zij, van het stelsel des Ministers zou de geleidelijke opheffing der te Amsterdam gevestigde geneeskundige school, die over 't geheel ongunstige resultaten heeft opgeleverd, het gevolg zijn.

Eenige leden intusschen waren het met deze denkbeelden omtrent de richting, aan de opleiding der militaire geneeskundigen te geven, niet eens. Hun kwam het voor, dat, daar dan toch, volgens de artt. 20 en volgg. van dit ontwerp,

de studie van den aanstaanden militairen arts niet geheel met die van den aanstaanden burgerarts zou gelijk staan, het beter ware het stelsel van militaire opleiding aan te nemen en dus tot een kweekschool, als de in 1865 opgehevene te Utrecht terug te keeren, of zelfs een instelling als de Academie te Breda met kazerneering voor de aanstaande militaire artsen in 't leven te roepen. Zulk een meer militaire opleiding leverde dan toch onbetwistbaar voordeelen op. De zekerheid werd daardoor verkregen, dat een genoegzaam aantal jongelieden uit de burgerklasse, voor wie de studie aan onze Universiteiten te kostbaar is, zich aan den militairen geneeskundigen dienst zou wijden. Het gevaar werd voorgekomen, dat de militaire arts, die na geheel vrije studie en zonder aan eenige tucht of aan eenig toezicht onderworpen te zijn geweest, als zoodanig bij het leger optreedt, zich ten gevolge der subordination, waaraan hij onderworpen wordt, onbehagelijk gevoelt en zoo spoedig mogelijk aan zijn betrekking vaarwel tracht te zeggen. De kweekschool te Utrecht had dan toch uitstekende geneeskundigen voortgebracht. Om dit te betoogen behoefde men slechts professor DONDEERS, Dr. RIENDERHOFF en Dr. FLES te noemen.

Zag men er echter tegen op om tot het vroeger verlaten stelsel terug te keeren, dan verdiende het overweging, of de opleidingsschool te Amsterdam niet hare aanbevelingswaardige zijde had. Dat zij geen genoegzaam aantal artsen heeft opgeleverd, scheen vooral ook te moeten toegeschreven worden aan het minder aantrekkelijke van den geneeskundigen dienst. Het toezicht, waaraan de militaire studenten te Amsterdam onderworpen waren, oefende op de studiën van de beteren onder hen een gunstigen invloed uit. In den regel onderscheidden zij zich gunstig bij de examina, en men geloofte zelfs dat, indien aan de examineerende commissiën werd gevraagd, welke artsen bij haar onderzoek de meeste bewijzen van kunde en bekwaamheid hadden gegeven, de militaire of de burgerlijke, zij zich ten gunste der eerstgenoemden zouden verklaren.

Tegen een en ander werd van de zijde der meerderheid aangevoerd, dat wanneer men eene bepaald militaire opleiding aan de aanstaande officieren van gezondheid wilde geven, men vanzelf zou moeten breken met het beginsel van eenheid van bevoegdheid en een afscheiding zou teweeg brengen, waarvan de nadeelige gevolgen door de commissie van 1877 in 't licht zijn gesteld. Wilde men niet zoover gaan en zich tot het thans te Amsterdam bestaande politietoezicht bepalen, dan moest niet vergeten worden, dat dit toezicht wel in sommige gevallen voordeel aanbrengt, doch tevens eene donkere schaduwzijde heeft. Het wekt bij de meeste jongelieden maar al te zeer de zucht op om daaraan door allerlei middelen te ontsnappen, zoodat niet zelden het doel, dat men daarbij beoogt, niet bereikt wordt, maar veeleer tot geheel tegenovergestelde gevolgen aanleiding wordt gegeven. Ofschoon er dan ook gunstige uitzonderingen zijn, mag wel met de commissie en den Minister worden aangenomen, dat de resultaten van den opleidingscursus te Amsterdam meer nadeelen dan voordeelen hebben opgeleverd.

In verband met dit onderdeel van het voorstel werden de beide volgende vragen gedaan:

1°. Kunnen burgerartsen die voor eigen rekening hebben gestudeerd ook als militaire artsen in werkelijken dienst worden aangenomen? Dat dit zeer wenschelijk zou zijn, valt in het oog. Intusschen blijkt daarvan uit de wet niets.

2°. Welke is de bedoeling van den Minister als hij er van spreekt, dat de opheffing van de school te Amsterdam *geieidelijk* moet plaats hebben? Eenmaal aangenomen, dat die inrichting niet aan het doel beantwoordt, behoort zij hoe eer zoo beter te worden opgeheven en daardoor de aanmerkelijke som te worden bespaard, die zij jaarlijks aan den Staat kost. Die opheffing zou ook dan moeten plaats hebben als het tegenwoordig ontwerp niet tot wet verheven werd. Het voorbeeld in dit opzicht reeds sedert jaren door de Departementen van Koloniën en van Marine gegeven, behoort zoo spoedig mogelijk door dat van Oorlog gevolgd te worden.

§ 5. *Oprichting van een applicatieschool te Amsterdam.* De groote meerderheid

heeft zich niet kunnen vereenigen met het betoog des Ministers in § 6 der Memorie van Toelichting, dat terwijl de examens voor het verkrijgen van eenen hoogerem rang worden afgeschaft, er toch een militaire geneeskundige school noodig is, met eenige militaire artsen als hoogleeraren aan het hoofd. Die school zou moeten dienen om den militairen geneeskundige bekend te maken met de eischen van de oorlogschirurgie, van den ambulance-dienst, van het transport van zieken en gewonden, de legerverpleging in tijd van vrede en oorlog, de militaire administratie, de reglementen enz. Op die school zou dan tevens het geneeskundig hulppersoneel worden opgeleid. »Zulk een inrichting», zegt de Minister, »zal in meer dan één opzicht in eene dringende behoefte voorzien, maar zij moet gevestigd worden waar de gelegenheid om zich ook practisch te vormen ruimschoots bestaat. Daarom wenscht de Regeering die militaire geneeskundige school te Amsterdam te vestigen en aan het militair hospitaal aldaar te verbinden.»

Zoo zou de Regeering dan met de eene hand de bestaande Amsterdamsche opleidingsschool afbreken om die met de andere hand, maar ditmaal als zuiver militaire inrichting, wederom op te bouwen. Men kon het niet toegeven, dat zulk eene militaire school noodig is en in een dringende behoefte zal voorzien. Waartoe toch zal zij moeten dienen? In art. 20 van het wetsontwerp worden de drie categorieën opgegeven voor wie de militaire geneeskundige school noodig is, namelijk:

In de eerste plaats voor de artsen en apothekers, die tot officier van gezondheid en militair apotheker benoemd zijn, om hun de uitsluitend voor hunne militaire dienstbetrekking vereischte vorming te geven. Nu leest men echter in het meermalen aangehaald Verslag, op bladz. 21: »Na een breedvoerig mondeling en schriftelijk debat werd met volkomen eenstemmigheid bepaald, dat zulk een buitengewone cursus niet onmisbaar is voor den pas in dienst getreden arts, maar dat het noodig is, dat hij als eerstbeginnende zijn loopbaan bij een der groote hospitalen aanvangt onder directe leiding van den daarbij dienstdoenden eerstaanwezende.»

Zoo geschiedt het ook met de marine-artsen en met die voor het Oost-Indische leger. Waarom dan niet met die van onze landmacht? Waarom wil men deze, na minstens zes jaren op de collegebanken gezeten te hebben, daarop opnieuw doen plaats nemen, ditmaal onder militaire professoren? Zou dit niet van den dienst afschrikken, in plaats van daartoe aan te moedigen?

Deze vragen klemmen te meer, omdat men zich de verschillende vakken, die in art. 22 van het ontwerp worden opgenoemd, zooals de militaire of veldchirurgie, die dan toch niet zoo zeer van de algemeene chirurgie verschilt, de militaire legerverpleging, en de leer der voorgewende en ontkende ziekten zeer wel door eigen studie en in de practijk kan eigen maken. De kennis van verscheiden dier vakken is evenzeer voor den burgerarts noodzakelijk. De legerziekten kan men te Amsterdam, evenmin als elders hier te lande, anders dan uit boeken leeren kennen. De ambulance-dienst, het veldhospitaalwezen, het transport en het eerste verband van gewonden zijn alle vakken, die de geneeskundige in de practijk moet leeren kennen, te velde bij marschoefeningen, kampementen, schijngevechten en in hospitalen. Reglementen en voorschriften van militaire administratie, zegt de commissie van 1877 (bladz. 22), leert de militaire geneeskundige, die de vereischte bevattelijkheid heeft, beter door eene kortstondige practijk dan door de zorgvuldigste theoretische studie.

In de tweede plaats zou de militaire geneeskundige school dienen om officieren van gezondheid en militaire apothekers te bekwamen voor den rang van dirigerend officier van gezondheid en dirigerend militair apotheker. Uit dat oogpunt zou de school een geneeskundige stafschool zijn. Maar ook daaraan is geen behoefte. De voorbereiding voor den hoogerem rang kan voldoende door persoonlijke studie plaats hebben en de leiding daarin kan door cursussen aan de groote hospitalen zeer goed gegeven worden. Dat in de in art. 22 opgenoemde vakken juist te Amsterdam, aan het militair hospitaal, ruimschoots gelegenheid

tot practische vorming zou zijn, laat zich moeilijk aannemen. Waarom dan niet veeleer aan het groot militair hospitaal te Utrecht de voorkeur gegeven? Eigenlijk kan in menig opzicht alleen de oorlog zelf de practische vorming, waarvan hier sprake is, geven.

In de derde plaats zou de school dienen tot opleiding van militair geneeskundig hulppersoneel. Hier heeft men dus te doen met de apothekersbedienden en de hospitaalsoldaten. Dat voor de opleiding bijzondere zorg wordt gedragen juicht men toe. Maar kan men in ernst beweren, dat daarvoor eene geneeskundige school met militaire professoren noodig is? Kan niet aan elk hospitaal een behoorlijke opleiding plaats hebben?

Eindelijk mag ook hier het financieele vraagstuk niet uit het oog worden verloren. Voor de f 20.000, die volgens het verslag der commissie van 1877 worden uitgewonnen door de opheffing der bestaande geneeskundige militaire school, waarmede in elk geval nog eenige jaren zullen verlopen, zal men nu in beginsel een uitgaaf van eenige veelvoud van die som vaststellen voor de nieuwe geneeskundige school, die niet noodig is. Te gelijk zal men door de benoeming der militaire geneeskundige professoren ook weder de meest geschikten van het korps officieren van gezondheid voor het leger doen verloren gaan.

Enkele leden intusschen keurden het denkbeeld eener militaire geneeskundige school niet onvoorwaardelijk af. Zij zagen in dit deel van het voorstel een bewijs, dat de Minister toch niet geheel met het tot nu toe gevolgde stelsel durfde breken, en verlangden nader aangetoond te zien, waarom de Minister, in tegenstelling met de commissie van 1877, het bezoek der school door de nieuw aangestelde officieren van gezondheid noodzakelijk en de opleiding aan een of twee onzer grootste hospitalen onvoldoende acht. Ook vroegen zij: 1°. of de Regeering voornemens was aan de cursussen op de nieuwe school examens te verbinden; 2°. waarom die school voor de reserve-officieren van gezondheid niet noodig werd geoordeeld; 3°. welke vakken op de school zouden worden onderwezen, waarvan de militaire apothekers niet reeds geacht moeten worden de noodige kennis te bezitten, en 4°. op welk cijfer de kosten der instelling konden worden geraamd.

§ 6. *De militaire apothekers.* De bepalingen van het ontwerp, volgens welke, terwijl de militaire arts na acht dienstjaren den kapiteinsrang kan verkrijgen, zulks voor den militairen apotheker eerst na tien jaren het geval zou kunnen zijn, werd door eenige leden onbillijk geacht. Volgens hen was de studie van den aanstaanden pharmaceut even moeilijk, kostbaar en langdurig als die van den geneeskundige.

Voor al echter drong men er op aan om bij het regelen der formatie het getal militaire apothekers zooveel mogelijk in te krimpen en dus bij voorkeur burger-apothekers met de aflevering van geneesmiddelen te belasten. Men geloofde dat dit voor den Staat financieel voordeliger zou zijn, ook omdat, naarmate het getal militaire apothekers beperkter is, minder officieren van gezondheid door het toezicht, dat zij op de apothekersbedienden moeten uitoefenen, aan hunne eigenlijke dienstbetrekking zullen worden onttrokken.

§ 7. *De militaire paardenartsen.* De positie van dezen zou, volgens het wetsontwerp, dezelfde blijven, met uitzondering alleen, dat de examens voor hoogere rangen worden afgeschaft. Waarom, werd gevraagd, niet aan hen, evenals aan de militaire apothekers, het uitzicht verzekerd van na tien jaren dienst den kapiteinsrang te verkrijgen? Men zag daarin eene onbillijke, voor het gevoel der officieren van den veterinaire dienst kwetsende achteruitzetting. Zij werd noch door de van hen gevorderde studie en wetenschappelijke ontwikkeling, noch door den leeftijd, waarop zij officier worden, noch door utiliteitsgronden gerechtvaardigd.

Heeft de paardenarts eenmaal den kapiteinsrang verworven, dan zal hij het wel niet verder meer in den dienst brengen, daar er volgens art. 15 van het ontwerp voor hen slechts één hoofdofficier zal zijn. Intusschen beveelt zich ook voor hen verbetering van positie en meer uitzicht op bevordering aan, daar bij

het langzamerhand uitsterven van de gediplomeerde veeartsen hunne uitzichten in de burgerpraktijk gunstiger worden.

Zijn er in tijd van oorlog, bij het dan zoo aanzienlijk vermeerderd aantal paarden van het leger, geen reserve-paardenartsen noodig?

Het wetsontwerp.

Considerans. De Minister acht het, blijkens de Memorie van Toelichting, niet noodig omtrent het pensionneeren van officieren, tot het personeel van den geneeskundigen dienst behoorende, andere regelen te stellen dan die, bij de wet van 1854 bepaald. Maar zou het dan toch niet billijk zijn voor het recht op pensioen van den officier van gezondheid der landmacht evenals voor dien bij de marine den 30jarigen in plaats van den 40jarigen diensttijd aan te nemen? Er bestaat daarvoor dezelfde grond; voor beiden begint gewoonlijk de dienst op 26jarigen leeftijd. Daartegen werd echter opgemerkt, dat er in vreedstijd groot verschil bestaat in den dienst bij de marine en die bij het leger.

Hoe groot zal het pensioen zijn van den officier van gezondheid der landmacht, als hij het niet verder brengt dan den rang van kapitein?

Iste AFDEELING.

Art. 1, ad b. Waarom is de titel van officier van gezondheid gehandhaafd en niet veranderd in dien van militairen arts? De benaming *militaire arts* drukt een bepaald begrip uit in tegenstelling van *burgerarts*, evenals *militaire apothekers* in tegenstelling van *burgerapothekers*. Hierop werd door sommige leden geantwoord, dat die benaming bij art. 23 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222) alleen voor die militaire geneeskundigen geldt, die ook het arts-examen hebben afgelegd. De bijvoeging: *in werkelijke dienst* ware het misschien beter hier weg te laten. Door die bijvoeging, die de wet zelve tot een deel van den officieelen titel maakt, wordt deze titel te lang.

Geldt de opsomming in dit artikel alleen voor tijd van vrede? Zoo ja, dan moet dit in het artikel worden uitgedrukt; zoo neen, dan ontbreken de *tijdelijke* officieren van gezondheid en militaire apothekers van art. 30, die in oorlogstijd eene afzonderlijke rubriek vormen.

Waarom wordt hier niet ook *het geneeskundig hulppersoneel* van art. 20 genoemd?

Art. 2. Eenige leden vroegen, waarom, zooals de wet daar ligt, de artt. 2, 3, 4 en 5 niet als zoo vele alinea's tot een enkel artikel werden samengesmolten. Zij behandelen hetzelfde onderwerp en behooren bij elkander. Evenzoo is het met de artt. 6 en 7 en met de artt. 11, 12, 13 en 14. De inhoud daarvan kon in twee artikelen worden samengevat.

Er zal slechts één inspecteur zijn. Enkele leden vroegen, of de pharmaceuten, die dan toch tot een afzonderlijk vak behooren, niet een afzonderlijken inspecteur moesten hebben.

Volgens de Memorie van Toelichting, bladz. 5, zal de inspecteur, onder de bevelen van den Minister van Oorlog, het oppertoezicht hebben over alles, wat den geneeskundigen dienst van het leger betreft. Hoe rijmt daarmede, *dat hij, zoo noodig, de voorstellen doet om in het ontbrekende te voorzien?* Moet daarbij gedacht worden aan een afzonderlijke administratie buiten hem?

Ook rees de vraag, of niet aan den inspecteur een dirigeerende officier van gezondheid, militaire apotheker en paardenarts als *adviseurs* moesten worden toegevoegd. Daartegen werd echter aangevoerd, dat de inspecteur wel de bevoegdheid zal bezitten, om, als hij dit verlangt, adviezen van onder hem geplaatsten te ontvangen.

Intusschen zwijgt de wet geheel van den werkring en de bevoegdheid van den inspecteur. Kan die leemte niet worden aangevuld, of zal daarin bij een instructie worden voorzien?

Art. 3. Verscheidene leden zouden er de voorkeur aan geven, dat *de tabelle* — waarom niet liever *staat*? — een integreerend deel van de wet uitmaakte. Bleeft die tabelle in haren tegenwoordigen vorm bestaan, dan zouden daarin ook de reserve-officieren van art. 4 en de militaire apothekersbedienden van art. 5 moeten worden opgenomen.

Met het oog op de tabelle vroeg men, waarom de dirigerende officieren van gezondheid in *drie* klassen zijn verdeeld met den rang van majoor, luitenant-kolonel en kolonel. Waarom niet liever ééne klasse met den rang van luitenant-kolonel; of twee klassen, zooals voor de officieren van gezondheid bepaald wordt? Indien de traktementen slechts goed geregeld zijn, is dit voldoende.

Overigens zouden velen, gelijk reeds uit het voorafgaande gebleken is, het wenschelijk achten, dat de wet zelve bepaalde, hoeveel officieren van gezondheid enz. in elken rang zullen benoemd worden.

Art. 4. Zooals dit artikel nu is geredigeerd, is de hoogste rang voor een reserve-officier van gezondheid die van kapitein. Maar behooren dan de gepensioneerde dirigerende officieren van gezondheid ook niet tot de reserve? Men moet dat de pensioenwet daaromtrent geen twijfel overlaat.

Zullen er dan, werd gevraagd, bij de reserve geen dirigerende zijn? De behoefte er aan zal niet minder groot zijn dan bij het andere gedeelte van den geneeskundigen dienst. Ware het niet beter dit artikel (bij de straks vermelde samensmelting als 3de alinea van art. 2) bijv. aldus te lezen: »Voor de reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers worden hunne betrekkingen en de daaraan verbonden militaire rangen bij hunne aanstelling als tijdelijke officieren van gezondheid en tijdelijke militaire apothekers bepaald.»

IIde AFDEELING.

Art. 7. Sommigen zagen in de hier voorkomende afwijking van de geneeskundige wetten wel eenig bezwaar. Kan de officier van gezondheid gelijk worden gesteld met den apotheker of geneeskundige tot het leveren van geneesmiddelen bevoegd, waarvan de artt. 22 en 23 van de wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 61) spreken? Zoo neen, moet dan in de wet zelve niet uitkomen, dat van de wet van 1865 afgeweken wordt?

Art. 9, alin. 1. De leden, die voor het denkbeeld gestemd zijn, om aan den officier van gezondheid een hooger bezoldiging toe te kennen, dat zijn militaire rang medebrengt, achtten het, zoo in dat denkbeeld getreden werd, niet noodzakelijk de dienstverbintenis tot zes jaren te verkorten. De commissie van 1877 had een achtjarigen diensttijd voorgesteld. In verband met art. 27, waarbij, zooals reeds werd aangemerkt, een premie op het verlaten van den werkelijken dienst wordt gesteld, is verlenging van verplichten dienst zeer wenschelijk.

Alin. 2. Is het de bedoeling, dat de officier van gezondheid minstens tot tien jaren dienst verplicht zal zijn, namelijk zes actieve en vier reserve-jaren, of zijn die reserve-jaren alleen toepasselijk op hen, die den dienst verlaten? Met het oog op het 2de lid van art. 10 meent men, dat het eerste bedoeld wordt, maar moet de redactie dan niet verduidelijkt worden?

Alin. 3. De dispensatie, waarvan hier sprake is, zou maar al te zeer tot gunstbetoon en moeilijkheden aanleiding kunnen geven. Zouden, vroegen sommigen, de voorwaarden, waaronder zij kan worden verleend of, om met de Memorie van Toelichting te spreken, de gevallen, waarin de ontheffing der verplichting bepaald noodzakelijk is, niet althans eenigermate in de wet kunnen worden uitgedrukt. Andere leden achtten het stellen dier voorwaarden niet mogelijk.

Nog werd gevraagd, of de bevoegdheid tot dispensatie zowel op het eerste als op het tweede lid van het artikel slaat. De Memorie van Toelichting geeft het antwoord. De bepaling doelt alleen op het ontslaan van *gewezen* officieren van gezondheid en apothekers van hunne verplichting om bij de reserve te dienen. Maar moet dan ook niet, duidelijkheidshalve, hier gelezen worden: »Wij behouden Ons voor, van die laatste verplichting'' enz.?

Art. 10. Men meent dit artikel, ook in verband met de Memorie van Toelichting, zoo te moeten opvatten, dat in vreedstijd bevordering tot de 1ste klasse verboden is, zoolang de diensttijd van acht of tien jaren niet is volbracht. Overigens werd hier de vroeger gemaakte aanmerking omtrent de achterstelling der militaire apothekers herhaald.

Art. 11. De reeds bij § 3 van dit Verslag gedane vraag kwam hier opnieuw te berde. Bij het beperkt getal dirigerende officieren, dat er uit den aard der zaak zijn moet, is het volstrekt niet zeker, dat de officier van gezondheid der 1ste klasse, na vier jaren dienst, tot hooger rang zal kunnen worden bevorderd.

Verscheidene leden wenschten daarom bepaald te zien, dat degeen, op wien gedurende dat tijdsverloop, wat geschiktheid en dienstijver betreft, niets is aan te merken geweest, verhooging van traktement ontvangt.

Art. 12. Er heerschte verschil van gevoelen over de vraag, of in dit geval bevordering bij keuze goed is, die wijze van bevordering, zeide men, moet niet als regel, maar alleen bij uitzondering plaats hebben. De commissie van 1877 sprak zelfs in haar verslag van *hooge uitzondering* en beriep zich daarbij op de wenschelijkheid van het behoud van den vrede bij een klein korps officieren. Wanneer, zooals thans geschiedt, de conduite-lijsten van de officieren van gezondheid door de militaire chefs der korpsen en niet door den geneeskundigen chef worden opgemaakt, kan zoo licht willekeurige waardeering plaats hebben. Van eene andere zijde beweerde men, dat het stelsel der bevordering bij keuze bij het leger goed werkt en voor velen een prikkel is tot dienstijver.

Zooals het artikel is geredigeerd, is het niet geheel duidelijk, dat de bevordering bij keuze zich evenzeer tot den militairen apotheker als tot den officier van gezondheid uitstrekt. De woorden: *bij keuze* moeten herhaald of verplaatst worden.

Enkele leden wilden in dit artikel de woorden: *met den rang van majoor* weggelaten hebben, omdat de wet elders, wat den rang betreft, naar »de tabelle» verwijst. Of heeft men hier willen te kennen geven, dat de militaire apotheker der 1ste klasse niet op eens den rang van luitenant-kolonel kan verkrijgen?

Art. 13. Verscheidene leden keurden het af, dat hier de bevordering bij keuze wordt voortgezet. Voor hen, die de bekwaamheid bezitten, voor dirigerend officier vereischt, en bij keuze tot dirigerend officier der 3de klasse bevorderd zijn, moet de verdere rangsopklimming, volgens ancienneteit plaats grijpen. Enkele anderen spraken intusschen bij dit artikel van het houden van een vergelijkend examen, daarbij herinnerende aan art. 22 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), waarbij niet enkel van de *meest geschikte*, maar ook van de *kundigste* officieren van gezondheid sprake is. Dit denkbeeld vond echter bij anderen geen bijval.

Wat zal de regel zijn voor de bevordering van den majoor-apotheker tot luitenant-kolonel? De wet zwijgt daarvan, evenals bij art. 15 van de gelijksoortige bevordering van den paardenarts. Zoo ook blijkt niet, hoe de bevordering van den dirigerenden officier van gezondheid der 2de klasse tot dirigerend officier van gezondheid der 1ste klasse zal worden geregeld.

Art. 14. Het geval kan zich voordoen, dat een uitstekend burgerarts, bijvoorbeeld zoodanig een, die vroeger in militairen geneeskundigen dienst is geweest en dus hetgeen daartoe betrekking heeft goed kent, voor de betrekking van inspecteur zeer bijzonder in aanmerking zou komen. Meermalen is door bevoegde militaire geneeskundigen op de wenschelijkheid der benoeming van zoodanig een burgerarts tot inspecteur gewezen. Men zou daarom aan den Minister de keus van dien inspecteur zoo vrij mogelijk willen laten, en gaf in bedenking, om achter de woorden: »1ste klasse» te voegen: »of uit burgerartsen.»

Art. 15. Men herhaalde hier de opmerking over de achterstelling der paardenartsen. De toepassing ook op hen van de verplichte rangsverhooging van art. 10 scheen alleszins nuttig en billijk. Nu het examen wordt afgeschaft, zag men niet in, waarom voor de bevordering tot de 2de klasse een verplichte diensttijd van vier jaren behouden is. Bij alle andere wapens van het leger is dit getal twee jaren,

De bij art. 12 gemaakte aanmerking over de weglating der woorden: *met den rang van majoor* is ook hier toepasselijk.

Art. 16. Sommige leden lazen hier liever: *tijd van oorlog*.

Art. 17. Dit artikel is overbodig. De daarin genoemde artikelen der wet van 1851 blijven bestaan zoolang die wet niet is ingetrokken. Alleen de artikelen die vervallen moeten genoemd worden, zooals werkelijk bij art. 42 geschiedt.

IIIde AFDEELING.

Art. 18. Het gebiedend: *jaarlijks worden* behoort vervangen te worden door: *jaarlijks kunnen eenige studenten in de geneeskunde worden toegelaten* enz. Het geval is toch zeer denkbaar dat er geen behoefte bestaat aan rechtstreeksche medewerking van den Staat tot de opleiding voor militaire artsen. Het kan toch de bedoeling niet zijn, dat steeds, om tot militairen arts benoemd te worden, een opleiding met Rijksondersteuning moet voorafgaan.

Voor DE *universiteit* moet gelezen worden: *eene universiteit of eene der universiteiten*.

Voor *eene* verbintenis leze men: *de* verbintenis.

Men achtte het van belang, dat de Regeering hare plannen omtrent *de regeling der toelating*, die bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur zal plaats hebben, al ware het slechts in hoofdtrekken, bekend maakte.

Art. 19. Dat er premien, na voldoende afgelegd examen gegeven worden, vond bij de meeste leden geen bezwaar. Bedenklijker scheen het een tegemoetkoming in studiekosten te verleenen. Welken waarborg toch heeft men, dat de student aan de verwachting beantwoordt en dat dus het aan hem bestede geld niet weggevoeren is? Of is het de bedoeling zich daartegen althans eenigermate te verzekeren door de toelating tot de verbintenis afhankelijk te maken van een vergelijkend examen?

Andere leden evenwel achtten het wenschelijker om de wijze van aanmoediging niet in de wet te bepalen, maar alles over te laten aan een maatregel van inwendig bestuur.

Art. 20. In verband met het door de meerderheid voorgestaan gevoelen, dat de militaire geneeskundige school niet noodig is, gaf men in bedenking, om de eerste alinea van dit artikel aldus te lezen: »Er worden aan eene of meerdere van onze groote militaire ziekeninrichtingen cursussen gehouden, bestemd.»

De artt. 21 en 23 zouden dan vervallen, en van art. 22 zou de eerste alinea moeten gelezen worden: »De cursussen behandelen», terwijl de laatste alinea weggelaten moest worden.

Werden die wijzigingen aangenomen, dan scheen het in aanmerking te komen, om de drie eerste afdelingen van het wetsontwerp tot één te vereenigen, zoodat het uit twee afdelingen bestond, waarvan de eerste tot de actieven geneeskundigen dienst, de tweede tot de reserve betrekking had.

Ook indien de applicatieschool behouden bleef, scheen het niet in aanmerking te komen die ook tot vorming der militaire apothekers voor hunne militaire dienstbetrekking of tot het bekwamen voor den rang van dirigeerend apotheker te doen dienen. De uitoefening der artsnijbereidkunst is toch in oorlogs- en vreedstijd dezelfde.

Men vroeg voorts of het de bedoeling was, dat elk officier van gezondheid en elk militair apotheker eerst onmiddellijk na zijne aanstelling een cursus aan de school zou moeten doorloopen en naderhand opnieuw als hij tot de eerste klasse bevorderd was, zoodat dezelfde persoon tweemaal dezelfde lessen ontving.

Behoefte in het stelsel van het ontwerp de militaire paardenarts geene vorming voor zijne militaire dienstbetrekking, geen opleiding tot dirigeerend paardenarts? (Art. 15.)

Art. 23. Waarom wordt hier alleen naar de n°. 1 en 3 van art. 20, niet tevens naar n°. 2 verwezen?

De woorden: *voor zooveel noodig* kunnen, hoe men de wet ook inrichte, als overbodig worden beschouwd.

IVde AFDEELING.

Art. 24. In verband ook met de vroeger medegedeelde bezwaren tegen het te veel uitbreiding geven aan de reserve, wenschten verscheidene leden de daaromtrent vast te stellen regelen niet aan een maatregel van inwendig bestuur overgelaten te hebben. In elk geval verlangde men te weten, hoedanig de formatie van de reserve-officieren van gezondheid en militaire apothekers nagenoeg zijn zou, welk getal van elk der drie rubrieken *a*, *b* en *c* in dienst zou worden gesteld, en hoe groot hunne bezoldiging zou zijn. Inzonderheid wenschte men de bezoldiging te kennen, die volgens art. 31 in tijd van vrede aan de sub *c* bedoelde burger-geneeskundigen zou worden toegelegd. Zeer zou men het afkeuren, dat in dit opzicht, zoowel wat getal als bezoldiging betreft, overdrijving plaats had. Men verloor daarbij het laatste lid van dit artikel niet uit het oog. Maar de bepaling, die daar voorkomt levert geen voldoende waarborg op en is eigenlijk overbodig.

Overigens verwonderde men zich dat in dit artikel niet gesproken werd van de gepensioneerde officieren van gezondheid. Daaronder zullen nog zeer te waardeeren elementen zijn. Evenzoo vroeg men, of de dienstdoende geneeskundigen der schutterij hier opzettelijk zijn verzwegen. Men meende dat zij de hoofdbron der reserve zullen zijn.

Eindelijk betoogde men, onder verwijzing naar § 3 van dit Verslag, opnieuw de wenschelijkheid, dat onder de reserve ook worden opgenomen de gevorderde studenten in de geneeskunde, vooral de in art. 18 bedoelde, die hun artsexamen evenwel nog niet of slechts gedeeltelijk hebben afgelegd.

Art. 25. Waarom ook hier niet de categoriën *a* en *b* van het voorafgaand artikel aangenomen, met het voorbehoud, dat de Regeering jaarlijks het aantal bepalen kan? Dit zou misschien kunnen strekken om de formatie in tijd van vrede in te krimpen.

Art. 27. Door zeer vele leden werd opnieuw op het gevaar van het in dit artikel vervatte stelsel gewezen. Er werd daar daardoor eene premie gesteld op het verlaten van den actieven dienst om de samenstelling eener reserve te bevorderen waarvan het problematisch is in hoeverre zij dienst zal doen. Gaf men aan den officier van gezondheid zulk een belooning bij het treden uit den werkelijken dienst, waarom dan ook niet aan den militairen apotheker? Er waren leden, die de nadeelige gevolgen van den maatregel wilden temperen door de geldelijke belooning, ten bedrage van een jaar traktement, over vier jaren te verdeelen.

Enkele leden dachten gunstiger over deze bepaling. Het was billijk aan artsen, die zich gedurende jaren beschikbaar moeten houden en voor wie het gevaar bestaat, dat zij tot werkelijken dienst opgeroepen worden, als zij misschien in het genot van eene goede burgerpraktijk zijn, daarvoor reeds vooraf eene geldelijke belooning te verzekeren. Voor de militaire apothekers behoeft de bepaling niet gemaakt te worden. Van dezen zal altijd slechts een geringer getal benoedigd zijn.

Men vroeg voorts of *benoeming* voor de reserve wel noodig is voor zoodanige officieren, op wie, volgens art. 9, *verplichting* tot het dienen bij de reserve rust. Of heeft men meer bepaald het oog op degenen, aan wie, volgens het slot van art. 9, ontheffing is verleend?

Art. 28. In geval van behoefte zou dit wetsartikel, uit hoofde der daarin voorkomende belemmerende bepalingen, schadelijk kunnen werken. Vooral rekende men daaronder de bepaling, dat de burgerarts niet ouder mag zijn dan 35 jaren. De beperking tot dien jeugdigen leeftijd was niet noodig, daar toch de

bedoelde geneeskundigen in den regel wel tot sedentairen dienst zouden gebezigd worden. Zij was ook in zoover verkeerd als het van belang kan zijn over geneeskundigen van rijpe ervaring te kunnen beschikken.

In elk geval kon men de zaak overlaten aan het Koninklijk besluit, dat *alle andere te stellen eischen* moet regelen. Op welke eischen heeft men daarbij hoofdzakelijk het oog?

Art. 29. Algemeen acht men het verkeerd, dat hier niet de terminologie van art. 184 der Grondwet gevolgd is, en dus van het geheel of ten deele bijeenroepen der militie gesproken wordt. Wel is het niet zeer waarschijnlijk, maar toch alleszins denkbaar, dat in tijd van nood slechts bepaalde lichten opgeroepen worden. Ware dit het geval, dan zou men zich zelve noodeloos de handen gebonden hebben; want ook bij zulk eene gedeeltelijke oproeping zal wel aan reserve van geneeskundigen behoefte bestaan.

Zullen de reserve-officieren altijd in hunnen vorigen rang optreden of kunnen zij ook verplicht worden in een lageren rang te dienen?

In de beide laatste regels van het artikel zal, in verband met hetgeen in de artt. 30 en 32 volgt, vóór *officier van gezondheid* en voor *militair apotheker* het woord *tijdelijk* moeten worden ingevoegd.

Art. 31. Uit het vroeger aangemerkte, ook bij art. 24, bleek reeds, dat men deze bepaling, wegens hare kostbaarheid en haar problematisch nut, bedenkelijk acht. Zou het, vroegen verscheidene leden, niet beter zijn de bepaling geheel te doen vervallen? In tijd van behoefte kan op de opgewekte vaderlandsliefde en op de nuttige gevolgen van het uitloven van premieën gerekend worden.

Rationeel zou het zijn aan dit artikel achter art. 28 eene plaats te geven en dan onmiddellijk de artt. 33 en 34 te laten volgen. Dan heeft men alles bijeen wat de reserve betreft en komen daarna de bepalingen wegens de tijdelijke officieren van gezondheid en apothekers. Nu staat alles door elkander.

Art. 34. Het spreekt vanzelf, dat als art. 31 verviel, dit ingelijks met het tegenwoordig artikel het geval zou moeten zijn.

Art. 35. Een der militaire autoriteiten. Ongetwijfeld zal in de lastgeving eene bepaalde militaire autoriteit aangewezen worden, bij wie de reserve-officier zich moet aanmelden. Maar dan is het ook, om moeilijkheden voor te komen, beter in de wet te spreken van de *in de lastgeving bedoelde militaire autoriteiten.*"

Zooals de beide laatste regels van het 1ste lid thans zijn geredigeerd, is het twijfelachtig, welke rechter van deze strafvervolging kennis moet nemen, de burgerlijke of de militaire. Vergelijk den vierden regel van art. 30.

Art. 36 1ste lid. Is het wel zoo zeker, dat op het hierbedoelde tijdstip, namelijk het huiswaarts keeren der lichten, de buitengewone hulp van geneeskundigen geheel zal kunnen worden ontbeerd? Was het daarom niet beter hier een termijn van bijv. drie maanden na dat tijdstip voor het ontslag te stellen? Dan bestond tevens genoegzame waarborg dat de Regeering van hare bevoegdheid tot *tijdelijke* benoeming geen misbruik zal maken.

De verplichting op de Regeering gelegd tot het geven van *eervol* ontslag gaat te ver. Of het ontslag al dan niet eervol zal zijn, hangt van het gedrag van den betrokken persoon af.

2de lid. Moet de bepaling hier niet bijgevoegd worden, dat, wanneer de tijd der verbintenis voor de reserve van de sub. a en b van art. 24 bedoelde officieren van *gezondheid gedurende* den oorlog affloopt, de Regeering toch het recht behoudt op hunne diensten? Dit is rationeel.

De Grondwet laat dit in buitengewone gevallen immers ook voor den militie-diensttijd toe.

Art. 37. Gaat het niet te ver, werd gevraagd, dat pensioen wordt verleend ook ter zake van ongeschikt worden voor de uitoefening van het beroep als geneeskundige binnen het jaar na het verlaten van den actieven dienst? Men antwoordde dat de bepaling wordt beheerscht door de voorafgaande beperking: *tijdens hun*

verblijf in militairen dienst, zoodat de ongeschiktheid ten gevolge van dat verblijf moet zijn ontstaan.

Achter *beroep als geneeskundige*, in regel 10, moet gevoegd worden: *of als apotheker*. De reserve-apotheker kan bezwaarlijk voor zijn beroep als geneeskundige ongeschikt worden.

Aldus vastgesteld den 4den Mei 1880.

VAN DEDEM.

SICKESZ.

ROMBACH.

RUTGERS VAN ROZENBURG.

IDZERDA.

... ..
... ..
... ..

... ..

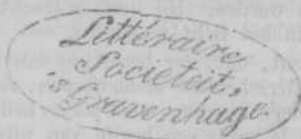
VAN DER ...

... ..

... ..

... ..

... ..

REGELING VAN DE BETREKKINGEN EN RANGEN, DE
OPLEIDING EN DE BEVORDERING VAN HET PER-
SONEEL VAN DEN GENEESKUNDIGEN
DIENST BIJ DE LANDMAGT.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

Het was den ondergeteekende bijzonder aangenaam, uit het Voorloopig Verslag betrekkelijk het hierbedoeld wetsontwerp te mogen ontwaren, dat dit wetsvoorstel, in zoverre het een hervorming van den militairen geneeskundigen dienst beoogt, algemeen met bijval is ontvangen.

Dat het bij het sectie-onderzoek aan een strenge, maar welwillende critiek onderworpen werd, stelt hij op hoogen prijs; dergelijk onderzoek acht hij onmisbaar voor een gedachtenwisseling, die goede vruchten kan afwerpen.

De gerezen bedenkingen zal hij in deze Memorie trachten op te heffen; op gedane vragen zal hij zoo volledig mogelijk en naar zijn beste weten antwoorden; gegronde opmerkingen of wenken zal hij gaarne ter harte nemen. Hij hoopt aldus, voor zooveel het van hem afhangt, het tot stand komen eener regeling te bevorderen, die voor het leger van zoo groot belang is en die dan ook door allen, die een goede inrichting onzer levende strijdkrachten wenschen, met zoo veel belangstelling wordt te gemoet gezien.

§ 1. Het doel van het wetsontwerp is geenszins de regeling van den geneeskundigen dienst der landmacht in haren geheelen omvang en in alle bijzonderheden, als: de verhouding van den geneeskundigen dienst tot het leger en tot de intendance, de inrichting van den geneeskundigen dienst, het dienstpersoneel bij de militaire hospitalen en ambulances, de legerverpleging in tijd van vrede en in tijd van oorlog, de transportmiddelen, het getal der officieren van gezondheid en militaire apothekers, enz.

Een regeling van details als deze moet afhangen van, en verband houden met, de organisatie van het leger in tijden van vrede en van oorlog, de verdeling der troepen over de onderscheidene garnizoensplaatsen, de opstelling en indeeling van het leger bij opkomend oorlogsgevaar, de vorderingen der wetenschap op geneeskundig, militair en technisch gebied, en tal van andere omstandigheden. Vele dezer details moeten dan ook naar omstandigheden gewijzigd kunnen worden. Hunne wettelijke regeling zou dit beletten, althans bemoeilijken, en daarenboven een te grooten omvang krijgen.

Het ingediende wetsvoorstel geeft dan ook, met opzet, niets anders dan wat zijn benaming aanduidt, d. i.: een regeling van de betrekkingen en rangen, de opleiding en de bevordering van het personeel van den geneeskundigen dienst bij de landmacht, voor zoover wettelijke regeling op die punten, ook in verband met andere

wetten, wenschelijk en noodig is te achten. Het bevat bepalingen, die, naar het oordeel van den ondergeteekende, noodzakelijk zijn, om den geheelen geneeskundigen dienst bij de landmacht zoodanig te organiseeren, dat die dienst aan de eischen zal kunnen beantwoorden, welke haar zoowel voor oorlogs- als voor vredestand gesteld moeten worden. Hij heeft getracht dit bij § 1 der Memorie van Toelichting duidelijk in het licht te stellen.

De ondergeteekende erkent, dat, ter bereiking van een meer gewenschten toestand, ten opzichte van onderscheidene onderwerpen, rakende den geneeskundigen dienst der landmacht, nadere regeling moet plaats hebben. Aan de regeling van sommige dier onderwerpen is reeds een begin van uitvoering gegeven; tot het regelen van andere zullen de noodige voorstellen aan 's Konings goedkeuring worden onderworpen, zoodra dit wetsvoorstel tot wet zal verheven zijn. Gaarne zal hij zijne inzichten en voornemens dienaangaande reeds nu aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal mededeelen.

I. Hoezeer een wijziging in de verhouding van het leger en van de intendance tot den geneeskundigen dienst der landmacht noodzakelijk is, moet toch ten stelligste ontkend worden, dat het »wegkwijnen" van het korps [indien men den teruggang der sterkte van het korps dien naam geven mag] aan die verhouding zou toe te schrijven zijn. De oorzaken van den achteruitgang, die tevens oorzaken zijn eener bij het korps bestaande ontevredenheid, moeten niet in die verhouding worden gezocht. Zij liggen meer voor de hand en zijn zoo algemeen bekend, dat het geen nut zoude hebben, ze hier te noemen.

Niettemin geeft de ondergeteekende gaarne toe, dat het wenschelijk is, het beheer over ziekeninrichtingen en bevel over de compagnieën hospitaalsoldaten, die thans nog in handen der intendance zijn, voor 't vervolg aan de officieren van gezondheid toe te vertrouwen. Maatregelen in dien geest zijn dan ook reeds getroffen, gelijk blijken kan uit de onlangs vastgestelde Instructie voor den inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht. Deze maatregelen zullen nog in den loop van dit jaar in werking treden.

II. De officieren van gezondheid zijn tegenwoordig grootendeels slechts in naam bij de korpsen ingedeeld. Zij zijn in de eerste plaats onder de bevelen van den eerstaanwezenden officier van gezondheid in garnizoen of van den inspecteur van het dienstvak. Van hem, die werkelijk tot een korps behooren en daarbij dienst verrichten, wordt de korpsdienst geregeld door den chef van het korps, maar in overleg met den eerstaanwezenden officier van gezondheid ter plaatse. En deze regeling is, naar de zienswijze van den ondergeteekende, de eenige rationele. Het zou toch niet aangaan om den korpsdienst der officieren van gezondheid te regelen, onafhankelijk van den dienst bij de korpsen.

De ondergeteekende wenschte de tegenwoordige indeeling bij de korpsen, die in tijd van vrede meer in naam dan in de daad bestaat, ook voor de vredesformatie te behouden. Hij is overtuigd, dat dit niet den minsten invloed op het benodigde getal officieren van gezondheid hebben kan, maar daarentegen het voordeel aanbiedt, dat reeds in tijd van vrede de officieren van gezondheid dienst kunnen doen bij de korpsen, waartoe zij in tijd van oorlog zullen behooren, die zij bij manoeuvres en in kampen moeten volgen, en wier personeel zij behooren te leeren kennen en met vertrouwen in hunne bekwaamheid en hunne toewijding moeten kunnen vervullen.

Daar het zijn voornemen is, voor alle garnizoenen van meer dan een bataljon het bestuur over den militairen geneeskundigen dienst aan een niet bij de korpsen ingedeeld officier van gezondheid op te dragen, stelt hij zich voor, althans aan de regimenten infanterie geene andere officieren van gezondheid toe te voegen, dan alleen die, bij de bataljons ingedeeld.

De ondergeteekende acht het niet doelmatig, de vrije keus van den militairen geneeskundige aan den officier te ontnemen, overtuigd als hij is, dat de groote meerderheid der officieren van gezondheid zulks niet zoude verlangen. Bovendien echter schijnt hem die maatregel overbodig, omdat het niet denkbaar is, dat de keuze in deze vallen zal op iemand, die daarmede niet gediend is. Ook

belet niets, den eerstaanwezenden officier van gezondheid zoo noodig de bevoegdheid te geven, om toe te zien en zorg te dragen, dat sommige zijner ondergeschikte officieren van gezondheid niet met te veel werk belast worden.

Dat in den regel aan de officieren van gezondheid te veel werkzaamheden opgedragen worden, kan de ondergeteekende niet toegeven.

Evenals ten opzichte van alle andere officieren heeft echter de Regeering ook te hunnen aanzien het recht, om in billijkheid over hunnen tijd en hunne krachten ten dienste van den Staat te beschikken, al geldt het werkzaamheden voor andere Departementen van algemeen bestuur. En voor zoover de officier van gezondheid wegens deze werkzaamheden een kleine geldelijke vergoeding ontvangt (gelijk bijv. ten opzichte van den dienst bij de gevangnissen het geval is), worden zij door hem over het algemeen niet ongaarne waargenomen.

Onnoodige militaire diensten zullen niet van de officieren van gezondheid worden gevorderd. Daar zij evenwel *militaire* geneeskundigen zijn, hebben zij *militaire* plichten te vervullen, waarvan zij evenmin als andere officieren kunnen worden vrijgesteld.

De ondergeteekende begrijpt niet duidelijk, wat men te verstaan heeft onder »zoogenaamde kazerne-inspectie of visitatie», die, als tijdroovende, onaangename en doellooze werkzaamheden, afgeschaft of ingekrompen zouden moeten worden.

Men heeft hier toch zeker wel niet het oog gehad op de dagelijksche kazerne-visitatie art. 97 van het reglement op den inwendigen dienst der infanterie), noch op de zoogenaamde Zaterdagse inspectie, voorgeschreven bij art. 169 van dat reglement?

Bij het vaststellen van de sterkte van het personeel van den militairen geneeskundigen dienst, zal op de behoefte van het leger, zoowel in vredes- als in oorlogstoestand, worden gelet. De ondergeteekende heeft daaromtrent de volgende denkbeelden:

Voor de vredesformatie worden noodig geacht:

een inspecteur, hoofd van het dienstvak: dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse, hoofden van al de geneeskundige inrichtingen in de militaire afdelingen; dirigeerende officieren van gezondheid der 2de en 3de klasse hoofden van de ziekeninrichtingen in groote garnizoensplaatsen; officieren van gezondheid der 1ste klasse, hoofden van ziekeninrichtingen in kleine garnizoensplaatsen; officieren van gezondheid der 1ste en 2de klasse, bij de korpsen ingedeeld, doch hoofdzakelijk dienstdoende bij de ziekeninrichtingen.

Het aantal dirigeerende officieren van gezondheid dient zich, ook voor de vredesformatie, naar de behoefte in oorlogstijd te regelen. Dientengevolge worden voor de vredesformatie noodig geoordeeld:

1 generaal-majoor, inspecteur; 3 dirigeerende officieren van gezondheid 1ste klasse; 15 dirigeerende officieren van gezondheid 2de en 3de klasse; 92 officieren van gezondheid der 1ste en 2de klasse.

Tot het bepalen der oorlogsformatie is het volgende aangenomen:

1°. De inspecteur, die den geheelen geneeskundigen dienst te besturen en de hulp vanwege het Rode Kruis en de burgermaatschappij aangeboden, te regelen heeft, kan niet bij het leger te velde ingedeeld zijn.

De betrekking van chef van den geneeskundigen dienst bij dat leger dient derhalve te worden opgedragen aan een der dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse.

2°. De twee overige dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse moeten aan het hoofd geplaatst worden der twee groote ziekeninrichtingen, die achter de hoofdliniën van verdediging aanwezig moeten zijn en waarop het meerendeel der gewonden en zieken zoo mogelijk geëvacueerd zal moeten worden.

3°. Bij elke divisie moeten 2 dirigeerende officieren van gezondheid der 2de of 3de klasse ingedeeld zijn.

4°. De geneeskundige dienst in de hoofdonderdeelen der Nieuwe Hollandsche waterlinie en in de verschillende verdedigingsstellingen moet door een dirigeerend officier van gezondheid der 2de of 3de klasse worden bestuurd.

5°. Bij elk bataljon infanterie moeten 2 officieren van gezondheid ingedeeld zijn.

6°. Bij elke divisie moet aanwezig zijn een geneeskundige afdeling tot het oprichten van verbandplaatsen, gesplitst in 3 onderafdeelingen.

7°. Aan elke divisie moet voorts toegevoegd zijn een geneeskundige afdeling tot het oprichten van ambulances, gesplitst in drie onderafdeelingen.

8°. In alle verdedigingswerken moet geneeskundig personeel aanwezig zijn en in de hoofdwerken moeten zich officieren van gezondheid bevinden.

9°. Bij alle groote ziekeninrichtingen achter de verdedigingslijnen moet het vereischte getal officieren van gezondheid beschikbaar zijn.

Het aantal officieren van gezondheid bij oorlogstoestand zal derhalve moeten bestaan uit:

1 generaal-majoor, inspecteur; 3 dirigerende officieren van gezondheid 1ste klasse; 15 dirigerende officieren van gezondheid 2de en 3de klasse; 230 officieren van gezondheid der 1ste en 2de klasse.

De formatie van de militaire apothekers en der officieren van den vétérinaires dienst zal daarentegen, wat het aantal betreft, slechts geringe wijziging behoeven te ondergaan.

III. Het voorhanden materieel tot geneeskundigen dienst wordt telken jare in de bijlagen van het wetsontwerp tot vaststelling van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting tot in bijzonderheden vermeld.

De ondergeteekende veroorlooft zich dus naar die bijlagen te verwijzen en zich hier te bepalen tot de aantekening, dat op 1 Januari jl. onder anderen voorhanden waren:

106 ziekenwagens; 32 bagagekarren tot geneeskundigen dienst; 478 brancards met doorlopende draagstokken; 80 brancards met toeslaande draagstokken; 64 brancards (veldbed) stelsel RUYSCH; 792 schragen tot het vervoeren van zieken en gewonden langs spoorwegen; 5 raderbrancards, stelsel GAUVIN; 15 raderbrancards, stelsel DE MOOY; 2 groote hospitaaltenten; 95 pakzadels; 159 sacoches (paren) voor officieren van gezondheid; 19 sacoches voor de ambulance; 9 verbandrandfels voor de ambulance; 49 veren met bijbehorende haken en touwen voor het vervoer van zieken en gewonden op boerenwagens.

Hoezeer deze voorhanden hoeveelheid niet onbelangrijk is, zal zij niettemin nog vermeerderd moeten worden. Bij het ontwerpen van de aanstaande begrooting der uitgaven voor 1881 zal daarop worden gerekend.

Het materieel voor de militaire ziekeninrichtingen, en dat voor den geneeskundigen dienst bij de korpsen, verkeert in een zeer goeden staat. De verbeteringen, door den vooruitgang der geneeskundige wetenschap of de ervaring geboden, worden voortdurend aangebracht.

Dat voor de verbandplaatsafdeelingen en de ambulances te velde meer volledige voorschriften noodig zullen zijn, kan niet worden ontkend. Voorziening te dien opzichte zal plaats hebben.

Aangaande onzen verbandrandfel voor troepen kan worden verklaard, dat hij genoegzaam voldoet om hem niet dadelijk door een ander model te vervangen. Bij behoefte aan nieuwen aanmaak van verbandrandfels zal in overweging genomen kunnen worden, of en in hoever het Belgische model (HERMANT) de voorkeur verdient.

Aan verbetering der brandcards, ook volgens het Oostenrijksch-Italiaansche stelsel, wordt onophoudelijk gewerkt, vooral met het oog op de behoeften der bereden korpsen. De sedert twee jaren ingevoerde handbrancard naar het stelsel RUYSCH en de raderbrancard, stelsel DE MOOY, zijn zeer doelmatig, en de voor het spoorwegvervoer aangenomen veerkrachtige schragen, naar het stelsel van

den graaf DE BEAUMONT, worden door bevoegde beoordeelaars, ook wegens hare eenvoudigheid en geringe kostbaarheid, bijzonder geroemd. Dat de inrichtingen naar het stelsel SAVADOWSKY beter zouden kunnen voldoen, is mogelijk, maar niet waarschijnlijk.

IV. Eerst na zeer gezette overweging is de ondergeteekende omtrent de regeling van de traktementen van het personeel van den geneeskundigen dienst tot een besluit gekomen.

Hij moet dienaangaande al dadelijk de opmerking maken, dat ten gevolge van den abnormalen toestand, waarin den burgerlijken geneeskundigen dienst na de aanneming der geneeskundige wetten van 1 Juni 1865 verkeert (een toestand die zeer zeker slechts van voorbijgaanden aard zal zijn), het oogenblik al zeer ongunstig is tot het vaststellen van zoodanige regeling.

Ten gevolge van het in werking treden der bovenbedoelde wetten is er tijdelijk een groot gebrek aan geneeskundigen ontstaan, — een gebrek, dat zich vooral in kleine gemeenten en op het platte land doet gevoelen. In verband daarmede zijn de eischen ten opzichte der bezoldiging van de militaire geneeskundigen tot een te voren nooit gedachte hoogte geklommen.

Hoezeer nu de ondergeteekende van gevoelen is, dat aan die — men kan veilig zeggen: *overdreven* — eischen in 's Rijks belang niet geheel mag worden toegegeven, is het zijn overtuiging nochtans, dat bij de regeling der traktementen, waarvan hier sprake is, de toestand der militaire geneeskundigen, in vergelijking tot die der burgergeneeskundigen, zoodanig moet worden gemaakt, dat niet alleen een voldoende aantal officieren van gezondheid, maar vooral ook een kundig personeel voor den militairen dienst behouden blijve. Het is zijn voornemen, om, wanneer de thans behandelde wetsvoordracht tot wet mocht zijn verheven, aan den Koning een besluit voor te dragen, waarbij de traktementen geregeld worden als volgt:

voor een officier van gezondheid der 2de klasse f1600, idem (na 6 jaren dienst) f1800, voor een officier van gezondheid der 1ste klasse f2200, idem (na 4 jaren dienst in die betrekking) f2400, idem (na 8 jaren dienst in die betrekking) f2700, idem (na 12 jaren dienst in die betrekking) f3000; voor een dirigerend officier van gezondheid der 3de klasse f3500, idem der 2de klasse f4000, idem der 1ste klasse f5000, voor den inspecteur f5500, voor een militair apotheker der 2de klasse f1400, idem (na 6 jaren dienst) f1600, voor een militair apotheker der 1ste klasse f2000, idem (na 5 jaren dienst in die betrekking) f2200, idem (na 10 jaren dienst in die betrekking) f2400, idem (na 15 jaren dienst in die betrekking) f2700; voor een dirigerend militair apotheker: met rang van majoor f3000, met rang van luitenant-kolonel f3400, voor een paardenarts der 3de klasse f1400, idem (na 8 jaren dienst) f1500, voor een paardenarts der 2de klasse f1600, idem (na 15 jaren dienst) f1700, idem (na 20 jaren dienst) f1900; voor een paardenarts der 1ste klasse f2200, idem (na 20 jaren dienst) f2400, idem (na 25 jaren dienst) f2600, idem (na 30 jaren dienst) f2800; voor een dirigerend paardenarts; met rang van majoor f3200, met rang van luitenant-kolonel f3600.

Deze sommen schijnen voldoende, vooral wanneer aan de officieren van gezondheid onder zekere voorwaarden wordt toegelaten, tevens de burgerpraktijk uit te oefenen.

Te recht, naar het oordeel van den ondergeteekende, is bij het onderzoek in de sectiën, den leden, welke het premie- en subsidiestelsel met den naam van lokstelsel bestempelden, onder het oog gebracht, dat door het afschaffen van het premiën- en subsidiestelsel, de mindergegoeden van den militairen geneeskundigen dienst worden uitgesloten, terwijl tot het voltallig houden van dat personeel voornamelijk op jongelieden van deze klasse moet worden gerekend.

Door het toekennen van premiën en subsidiën wenscht de ondergeteekende niet jongelieden te lokken, maar wel jongelieden zonder fortuin in de gelegenheid te stellen een vocatie te volgen, waarvan zij anders, wegens gebrek aan geld tot het volbrengen der gevorderde studiën, zeer tegen hunnen zin zouden moeten afzien.

Door den maatschappelijken kring, waaruit de artsen getrokken kunnen worden, ruimer te maken, zal wellicht menig jongmensch met uitstekende geestvermogens voor den geneeskundigen dienst gewonnen worden. En deze maatregel zal niet alleen ten bate komen van het leger, maar bij invoering van de 6-jarige verbintenis met opgevolgden reservediens, ook ten bate van de burgermaatschappij. Terecht wordt echter verlangd, dat, bij behoud van het premie- en subsidie-stelsel, gestreng zal worden toegezien, dat het door den Staat voor de opleiding bestede geld wordt terugbetaald, indien de student niet aan zijne verplichtingen voldoet. Reeds sedert de laatste jaren wordt die teruggave onverbiddelijk geëischt. De ondergeteekende meent nochtans, dat teruggave der genoten gelden in deze op zichzelf niet voldoende is. Hij wenschte dan ook verder te gaan en meent, dat bij de vaststelling van een nieuw reglement op de toelating van studenten voor den militairen geneeskundigen dienst, daarin o. a. ook de bepaling zal behooren te worden opgenomen, dat de student verplicht zal zijn om het Rijk gedurende vijf achtereenvolgende jaren als gewoon vrijwilliger bij de landmacht of als mindere geëmployeerde bij de militaire ziekeninrichtingen te dienen, indien hij, wegens slecht gedrag, gebrek aan toeleg of onwil, van de verbintenis, om het Rijk later als arts te dienen, moet worden ontheven, of wel, door de benoeming tot officier van gezondheid niet aan te nemen of het afleggen van den voor den officier bepaalden militairen eed te weigeren, zich aan de krachten die verbintenis op hem rustende verplichting onttrekt. Omtrent de toelagen en premiën, aan de studenten toe te staan, kan de ondergeteekende hier aantekenen, dat hij in geen geval een hooger bedrag dan een totaal van 5000 gulden voor de opleiding van elken student zou wenschen te verleen, dat hij bij voorkeur zou wenschen toe te kennen premiën, telkens na het met goed gevolg afleggen van examina te voldoen; en dat hij het wenschelijk acht, om tot het verleen van toelagen, of van toelagen en premiën gezamenlijk, niet over te gaan, dan wanneer overtuigend blijkt, dat met de toekenning van premiën alleen het voorgestelde doel niet kan worden bereikt.

Ten opzichte van de traktementen der officieren van de verschillende rangen bij den militairen geneeskundigen dienst, zij hier nog vermeld, dat de ondergeteekende geen reden heeft kunnen vinden, waarom voor die bezoldigingen *minima* en *maxima* bij de wet bepaald zouden moeten worden. Daarenboven zou dergelijke vaststelling een afwijking zijn van den, met de bepalingen der Grondwet verband houdenden regel, dat de traktementen, niet alleen van officieren, maar ook van alle ambtenaren, behalve die der rechterlijke macht, bij Koninklijk besluit worden bepaald. De ondergeteekende is doordrongen van de noodzakelijkheid, om voor den geneeskundigen dienst een betere regeling der traktementen dan de bestaande in het leven te roepen. Blijkens de hiervoren gedane mededeelingen, zal hij niet in gebreke blijven, daartoe het vereischte te verrichten; doch het is zijn plan in geen deele, om, door het voorstellen van bijzondere bepalingen die als voorrechten zouden kunnen worden aangemerkt, toe te geven aan, zijns inziens, zoo onredelijke eischen, als die, welke tegenwoordig, ten gevolge van den abnormalen toestand, hierboven bedoeld, wel eens gesteld worden waarvan men den indruk ontvangt, dat in het oog van hen, welke die eischen in woord of geschrift openbaren, voor de officieren van den geneeskundigen dienst de geldquaestie de hoofdzaak is.

V. Op de gedane vraag, betrekkelijk de officieren van gezondheid en militaire apothekers, die bij de invoering der wet in dienst zijn, en 8 respectievelijk 10 jaren gediend hebben, wordt bevestigend geantwoord. De oudere officieren van gezondheid der 1ste klasse zullen eveneens de voordeelen genieten, die de nieuwe traktementsregeling, ook voor hen, zal medebrengen.

§ 2. Zooals de ondergeteekende reeds in de Memorie van Toelichting deed opmerken, kunnen de militaire rangen voor officieren van gezondheid en militaire apothekers, evenmin als voor paardenartsen, worden gemist. Vooral voor den den militairen geneeskundige is de militaire rang onontbeerlijk, wanneer hem, — zooals algemeen verlangd wordt en volgens de onlangs getroffen bepalingen

eerlang ook in ons leger het geval zal zijn, — het beheer en het bevel wordt opgedragen over de militaire ziekeninrichtingen te velde en in de garnizoenen en vestingen, over het aan die inrichtingen verbonden en daarin verpleegd wordend personeel, en over de compagnieën hospitaalsoldaten. Om zulk een beheer en bevel naar eisch te kunnen voeren, moet de geneeskundige disciplinair gezag uitoefenen, zelfs over niet geneeskundig personeel van het leger; en dat gezag kan hem niet worden toegekend, indien hij geen militairen rang bekleedt.

Dat de officier van gezondheid een militairen rang noodig heeft is zeker nooit duidelijker aan den dag gekomen, dan in het Pruisische leger, tijdens den oorlog met Oostenrijk in 1866. In het Pruisische leger bezat de militaire geneeskundige destijds nog geen militair karakter; de arts was noch niet bekleed met een hoedanigheid, die verzet tegen zijne voorschriften en bevelen strafbaar maakte volgens de *militaire* wet. Het gevolg daarvan was, dat veelvuldige moeilijkheden, beledigingen der artsen van de zijde der verpleeegden en van den kant van het militaire treinpersoneel, verzet in het opvolgen van gegeven bevelen enz. voorkwamen. De militaire tucht in de hospitalen en ambulances, de orde en regelmaat bij 't gebruik van laatstbedoelde inrichtingen, leed er onder. Duidelijk en met feiten werd dit aangetoond in het rapport eener commissie van militaire geneeskundigen, welke den 18den Maart 1867 te Berlijn bijeengeroepen werd. En bij de reorganisatie van den Pruisischen militairen geneeskundigen dienst van 27 Maart 1868 kregen dan ook de daartoe behoorende militaire geneeskundigen militaire rangen en de bevoegdheid tot het opleggen van militaire straffen aan het, hun ondergeschikt, militair personeel.

Maar, — zoo beweerde men — indien de militaire rang voor den militairen geneeskundige onmisbaar is, dan is de tegenwoordige wijze van opleiden onzer militaire geneeskundigen te verkiezen boven de thans voorgestelde. De ondergeteekende moet die bewering bestrijden. Het eenige verschil toch, dat er tusschen de tegenwoordige en de nu voorgestelde opleidingswijze, uit een militair oogpunt beschouwd, bestaat, is dit, dat de militaire geneeskundige thans, vóór hij als zoodanig wordt aangesteld, doch eerst na zijn bevordering tot arts, een aanvullingsexamen aflegt in militaire reglementen, militaire administratie en de voorschriften omtrent het militair geneeskundig onderzoek, terwijl hij, volgens de voorgestelde regelen, zijn onderricht met betrekking tot diezelfde onderwerpen eerst na zijn aanstelling, gedurende een zes-tal maanden, bekomen zal, hetzij aan de noodig geoordeelde applicatieschool, hetzij aan een der groote militaire ziekeninrichtingen hier te lande. De eigenlijke militaire vorming heeft thans evenmin vóór de benoeming tot officier van gezondheid plaats.

Trouwens die vorming kan niet aan een inrichting als die, welke thans aan het militair hospitaal te Amsterdam verbonden is, naar eisch plaats hebben. Zij is alleen te verkrijgen in de praktijk, onder de leiding van oudere geneeskundigen, en vooraf in den dagelijkschen omgang met den soldaat en den officier, in de gestadige aanraking met den troep. En ook daarom hecht de ondergeteekende er aan, dat de militaire geneeskundige — evenals bijv. de militaire ingenieur, althans gedurende de eerste jaren van zijne militaire loopbaan, is ingedeeld bij een militair korps.

Bij een korps zal de militaire geneeskundige, meer en beter dan op andere wijze, de aan zijn militairen rang verbonden rechten en plichten leeren kennen. Hij zal daarbij, beter dan op andere wijze, begrip krijgen van subordinatione en van hetgeen onder krijgstuicht verstaan wordt. En de ondergeteekende meent dan ook, dat uit het toekennen van militair gezag aan een aldus gevormd militair geneeskundige, noch voor dezen zelve, noch voor anderen, de onaangename gevolgen kunnen voortspruiten, waarop, blijkens het hier behandeld Verslag, door verscheiden leden der Kamer gewezen werd.

Is de ondergeteekende echter voor het behoud van den militairen rang voor den militairen geneeskundige, hij erkent gaarne, dat in het toekennen van die militaire rangen niet moet gezocht worden het beste middel, om op den duur een voldoende geneeskundig personeel voor het leger te verwerven. Maar verbonden

met een behoorlijke bezoldiging, kan de militaire rang toch wel degelijk mede- werken om het noodige getal geneeskundigen voor het leger te verkrijgen. En dat dit ook het gevoel was der Commissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 12 Januari 1877, n°. 30, en in het Voorloopig Verslag herhaaldelijk genoemd, kan duidelijk blijken uit de woorden, in het gedrukt rapport dier Commissie aan den voet van blad. 5 voorkomende.

Welke rangen de ondergeteekende noodig oordeelt, in welke verhouding hij die rangen over het militair geneeskundig personeel verdeeld wenschte te zien, welke bezoldiging hij in de verschillende rangen wenschelijk acht, deed hij reeds uitkomen bij § 1. De daár gegeven inlichtingen mogen dan ook tevens ten antwoord strekken op de vraag, in het Voorloopig Verslag aan het slot van § 2 vermeld.

§ 3. Blijkens het vermeldde in § 1 van het Voorloopig Verslag kon men bij het sectie-onderzoek van het hier besproken wetsontwerp o. a. gereedelijk toestemmen, dat het verkrijgen van een *in allen deele bekwaam personeel* van voldoende sterkte op den voorgrond moest staan, en dat verder die sterkte in tijd van vrede betrekkelijk gering kon zijn. Men gaf dus toe, dat een betrekkelijk talrijke reserve van geneeskundig personeel voor het leger, een dringend vereischte is.

Vele leden verschillen echter met den ondergeteekende in gevoelen omtrent de middelen, waardoor die reserve moet worden verkregen. Voor zoover nu betoogd is, dat zij te vinden zoude zijn uit: 1°. de gepensioneerde officieren van gezondheid; 2°. de hier te lande met verlof zijnde officieren van gezondheid van het Indische leger; 3°. de officieren van gezondheid bij de schutterijen, en 4°. de burgerartsen, die in tijd van oorlog vrijwillig dienst nemen, moet de ondergeteekende het volgende doen opmerken:

a. De gepensioneerde officieren van gezondheid, die volgens art. 43 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) in tijden van oorlog of gevaar zouden kunnen worden opgeroepen, om, *nu daartoe geschikt te zijn bevonden*, weder in dienst te worden gesteld, zijn weinig talrijk. Blijkens de lijsten der gepensioneerde officieren van het leger, die nog beneden de 60 jaren oud zijn (en men zal zijne reserve toch wel niet zoeken onder hen, welke dien leeftijd reeds hebben overschreden), zouden slechts 15 gepensioneerde officieren van gezondheid in het geval kunnen komen van te worden opgeroepen. Hiermede is echter nog niet gezegd, dat over al die 15 zou kunnen worden beschikt; want vooreerst kunnen de gepensioneerden, die aan de oproeping niet voldoen, op geen andere wijze getroffen worden dan door tijdelijke schorsing van het pensioen, en ten anderen zullen ook niet allen, die aan de oproeping gevolg geven, tot den dienst bij het leger geschikt worden bevonden.

Daarbij mag vooral niet vergeten worden, dat de gepensioneerde officieren van gezondheid, naar de letter en den geest der wet, alleen dan kunnen worden opgeroepen, wanneer ook tot de oproeping van *alle* andere gepensioneerden wordt overgogaan. En dat een oproeping als deze niet anders dan in den uitersten nood zal plaats hebben, behoeft wel geen betoog. Het leger echter heeft zijn reserve van geneeskundig personeel noodig, niet alleen voor tijden van gevaar en oorlog, waarin de nood hoog gestegen is, maar ook voor die andere buitengewone omstandigheden, waarin de militie te land, ingevolge art. 184 der Grondwet, buitengewoon kan worden bijeengeroepen; en het krijggsbestuur moet over die reserve kunnen beschikken, niet eerst tegen het tijdstip, waarop het leger grootendeels achter de liniën tegenover den vijand staat, maar reeds dadelijk bij het onder de wapenen komen der onderscheidene lichten van de militie.

Al ware dan ook het getal der gepensioneerde militaire geneeskundigen van het leger, waarover beschikt zou kunnen worden, veel grooter dan werkelijk het geval is, dan nog zou, op grond van het vorenstaande, in die gepensioneerden geen reserve kunnen worden gezien, waarop bij een regeling als de onderwerpelijke zou mogen worden gerekend.

b. De met verlof hier te lande aanwezige officieren van gezondheid van het

Indische leger kunnen evenmin beschouwd worden als deel uit te maken van een in tijd van oorlog beschikbaar reserve-personeel.

Een eerste vraag is, of de Regeering bevoegd zoude zijn, hen, zelfs tegen hun wil, voor den dienst bij het leger aan te wijzen. Maar al wilde men die vraag toestemmend beantwoorden, dan nog zoude andere redenen moeten nopen, om ook op hen voor de reserve van het leger niet te rekenen.

In den regel toch is het getal der met verlof in Europa zijnde officieren van gezondheid van het Indische leger zeer gering. Op het oogenblik bijv. bedraagt het slechts 23. Voor het meerendeel zijn deze 23 met verlof ter zake van tijdelijke ongeschiktheid voor den actieven dienst; voor een ander deel zijn zij vreemdelingen en dus, om van andere bezwaren tegen hun gebruik in oorlogstijd niet te spreken, met het oog op de geneeskundig wetten van 1 Juni 1865 tot den dienst als officier van gezondheid bij het leger *onbevoegd*. Veilig kan men dan ook aannemen, dat uit deze categorie van geneeskundigen geen 10 officieren van gezondheid voor het leger zouden te trekken zijn.

c. Slechter nog staat het met het trekken van geneeskundig personeel voor het leger uit de officieren van gezondheid der schutterijen. Dat de schutterijen (zoowel de dienstdoende als de rustende) niet ruim van tot den dienst bij het leger bevoegd en geschikt geneeskundig personeel voorzien zijn, kan blijken uit de hierbij overgelegde staten lit. A, B en C. (1).

Al kon dan ook bij het samenroepen der geheele militia, al dadelijk voor den dienst bij het leger over het geneeskundig personeel der schutterijen worden beschikt, dan nog zou het hoogst onraadzaam zijn daartoe over te gaan, omdat alsdan de schutterijen zelve al te zeer van geschikt geneeskundig personeel zouden worden ontbloot. Maar men vergete bovendien niet, dat over het personeel der schutterijen niet kan worden beschikt dan in de *tijden van gevaar en oorlog* waarvan art. 188 der Grondwet spreekt; en daar de *buitengewone omstandigheden*, waarin de militia te land volgens art. 184 derzelfde wet kan worden bijeengeroepen, geenszins behoeft samen te gaan met tijden van gevaar en oorlog, zou dus, zonder voorafgaande wijziging der Grondwet, in dergelijke buitengewone omstandigheden de reserve gemist worden, die men uit de schutterijen zou willen trekken.

Daarenboven kan niet iedere arts, die schutterplichtig wordt, wettelijk worden gedwongen om dien plicht als officier van gezondheid te volbrengen. Hij moet dienen, maar kan het doen in andere betrekking dan die van zijn beroep. En de ondervinding heeft geleerd, dat vele geneeskundigen, voor schutterlijken dienst aangewezen, er de voorkeur aan geven om te dienen als officier in de gelederen.

d. Het getal der burgerartsen, die zonder zich daartoe in tijd van vrede verbonden te hebben, in tijd van oorlog vrijwillig zullen komen dienen, zal, wanneer men oordeelen mag naar de ervaring van 1830 en 1870, betrekkelijk al zeer gering zijn. Neemt men aan, dat er zich een 20tal op die wijze aanbieden zullen, dan maakt men een raming, die wellicht de werkelijkheid reeds verre overtreffen zal. Vooral thans, nu het getal geneeskundigen gestadig in die mate afneemt, dat er bijv. in 1877 bijna 400 geneeskundigen in den lande minder waren dan tien jaren vroeger, thans vooral, mag van aanwerven van burger-geneeskundigen, in tijden van oorlog en gevaar, voor het leger geen noemenswaardige hulp verwacht worden. Wellicht kan de toekomst in deze een gunstige verandering brengen, wellicht kan het aantal studenten, die zich aan de beoefening der geneeskunst wijden, in die mate stijgen, dat het getal der jaarlijks tot arts bevorderde geneeskunstbeoefenaren groot genoeg wordt, om daarmede het gewone verlies van geneeskundigen in de steden en ten platten lande te dekken en tevens te voorzien in de behoefte voor den civielen en den militairen geneeskundigen dienst voor Nederlandsch-Indië en in de behoefte aan militair geneeskundig personeel voor leger en vloot; maar zoolang dit het geval nog niet is (en men houde wel in het oog, dat daartoe het aantal medische studenten minstens *dubbel zoo groot*

(1) Deze staten geven aan dat het aantal officieren van gezondheid bij de dienstdoende schutterij op 15 Mei 1880 bedroeg 85 en dat der officieren van gezondheid bij de rustende schutterij op hetzelfde tijdstip 80.

als tegenwoordig zou moeten zijn), zal men verstandig handelen met zijn reserve aan geneeskundig personeel voor het leger niet dan voor een klein deel, te zoeken in de burgergeneeskundigen, die zich in tijd van oorlog voor den dienst bij het leger aanbieden.

Het leger heeft echter noodig een betrekkelijk talrijke reserve. Die reserve moet uit ongeveer 140 geneeskundigen, en dan nog bij voorkeur uit reeds geöfende militaire geneeskundigen bestaan. Uit de gepensioneerde officieren van gezondheid, de Indische officieren van gezondheid met verlof in Europa, de officieren van gezondheid bij de schutterijen, en de burgerartsen die zich in tijd van oorlog aanbieden, kan zelfs de helft van dit getal niet worden gevonden. Er blijft dus niets anders over dan langs andere wegen te trachten om die hoog noodige reserve tegen den tijd, dat het gevaar dreigt, bijeen te krijgen. Moge dit reeds in tijd van vrede tot uitgaven leiden, die geen dadelijk nut afwerpen en die men daarom gaarne zou vermijden, men vergete niet, dat de krijgsvaardigheid eener natie niet alleen getoetst moet worden aan de meerdere of mindere bruikbaarheid harer levende en doode strijdkrachten, maar ook aan de voorzorgen, welke zij reeds in tijd van vrede neemt, om in tijd van oorlog in de verpleging harer zieken en gekwetsten te voorzien.

Het geld, voor het laatste aangewend, is geen weggeworpen geld, want het zal meer dan iets anders medewerken, om den soldaat het vaste vertrouwen te schenken, dat het hem bij de verdediging van den vaderlandschen bodem niet zal ontbreken aan een dadelijke en zorgvolle verpleging, ingeval hij ziek of gewond zich onder de behandeling van den militairen geneesheer stellen moet.

Het vertrouwen op een dusdanige, zorgvuldige en doeltreffende verpleging mag tot geen prijs in den soldaat worden geschokt; en daarom zou de ondergeteekende in geen geval willen medewerken tot het in toepassing brengen van het denkbeeld dier Kamerleden, welke, blijkens de laatste alinea van § 3 van het Voorloopig Verslag, van meening zijn, dat men de geneeskundige verpleging van den gewonden soldaat in tijd van oorlog ten deele zoude kunnen toevertrouwen aan jongelieden (candidaten in de medicijnen,) die de chirurgie in 't algemeen (gezwegen van de militaire heekunde) nog niet hebben beoefend, en althans van hunne bekwaamheid in dezen tak der geneeskundige wetenschap nog geene bewijzen gegeven hebben.

§ 4. Ook met het oog op hetgeen door hem reeds in de Memorie van Toelichting en in deze Memorie van Beantwoording omtrent de opleiding van geneeskundigen en pharmaceuten voor het leger werd aangeteekend, meent de ondergeteekende zich te mogen onthouden van een eigenlijke bestrijding der denkbeelden van die enkele leden der Kamer, welke aan de bedoelde opleiding een militair karakter zouden wenschen te geven, hetzij door terugkeer tot een kweekschool als de in 1865 opgehevene, hetzij door het in leven roepen eener instelling als de Koninklijke Militaire Academie te Breda, met kazerneeringen voor de aanstaande militaire artsen.

Ten opzichte dier denkbeelden wenscht hij dan ook slechts te doen opmerken, dat hunne toepassing, onder de bestaande wetten en bij de bestaande behoefte om de bronnen ter bekoming van geneeskundigen voor het leger zoo ruim mogelijk te doen vloeien, naar het oordeel van den ondergeteekende zeer te ontraden is; zij zou ontegenzeggelijk voor het leger meer nadeelig dan voordeelig werken.

In antwoord op de beide, onder deze paragraaf gestelde vragen, moge het volgende dienen:

1°. Zeer zeker ligt het in de bedoeling, om burgerartsen, die voor eigen rekening hebben gestudeerd, en als officier van gezondheid bij het leger in dienst wenschen te treden, de gelegenheid daartoe open te laten.

Het wetsontwerp geeft daartoe alle vrijheid. Blijft het echter in zooverre onveranderd, dan zal de indiensttreding van den arts niet kunnen geschieden dan onder de voorwaarden, bij art. 9 van het ontwerp omschreven.

2°. De »geleidelijke» opheffing der aan het garnizoenshospitaal te Amsterdam verbonden inrichting ter opleiding van militaire geneeskundigen en pharmaceuten

zal in den zin waarin de ondergeteekende dit bedoelt, plaats hebben, wanneer, zooals reeds voor dit jaar begonnen is, geene nieuwe militaire studenten ter opleiding bij die inrichting meer worden aangenomen, en wanneer voorts aan de reeds toegelatenen de gelegenheid wordt geschonken, om op den nieuwen voet, en onder de nieuw te stellen voorwaarden, hunne studiën voort te zetten.

Tot verder strekkende maatregelen in 't belang der ook door hem gewenschte spoedige opheffing van de inrichting zou de ondergeteekende niet kunnen overgaan, want hij staat in deze voor een bilateraal contract tusschen het Rijk en de ouders of voogden der ter opleiding aangenomen jongelieden, welk contract, uit den aard der zaak, niet dan met wederzijdsch goedvinden kan worden verbroken.

§ 5. Hoewel de ondergeteekende zijne denkbeelden ten opzichte der te Amsterdam op te richten geneeskundige applicatieschool reeds in de Memorie van Toelichting heeft blootgelegd en die denkbeelden door het vermelde in het Voorloopig Verslag geen wijziging hebben ondergaan, zal hij nochtans gaarne zijne inzichten omtrent die inrichting hier nader en meer in bijzonderheden doen kennen.

Voor jongelieden die zonder eenige militaire voorbereiding rechtstreeks van de universiteiten tot officier bij het personeel van den geneeskunstigen dienst zullen worden benoemd, acht de ondergeteekende het in de eerste plaats hoogst raadzaam dat zij, voor en allee zij hun dienst bij de korpsen aanvaarden, althans eenige kennis opdoen van het militaire leven en de algemeene verplichtingen aan hunnen militaireren rang en hun beroep als militair geneeskundige verbonden.

Niet minder noodig acht hij het, dat zij gelijktijdig onderricht ontvangen in de bestaande reglementaire bepalingen (als die op den inwendige en den garnizoensdienst, op den dienst bij de marschen, in kampementen, kantonnementen en bivouaks, op den dienst in de militaire ziekeninrichtingen enz.), alsook in het visiteeren van manschappen. Deze eerste opleiding kan zeer zeker — en dat is dan ook bij het wetsontwerp aangenomen — bij een of meer der andere groote militaire ziekeninrichtingen plaats hebben; maar ongetwijfeld kan zij nergens beter geschieden dan bij een inrichting, waaraan leeraren verbonden zijn, die niet door hun gewonen dagelijkschen dienst belemmerd worden in het onderrichten van jongere kameraden. Voor dat onderricht zijn echter geene colleges noodig, en voor deze categorie van militaire geneeskundigen en pharmaceuten kan dan ook geen sprake zijn van het nog eens plaats nemen op de collegebanken.

Voor de reeds eenigen tijd gediend hebbende militaire geneeskundigen, die niet tot de reserve wenschen over te gaan, en derhalve blijven doordienen met het vooruitzicht ook te eeniger tijd als dirigeerende te kunnen optreden, heeft een applicatieschool een hoogere beteekenis. Voor deze moet de inrichting in de eerste plaats de bijzondere strekking hebben, hen te doen doordringen in de speciale militair-geneeskundige vakken, voor den dirigeerenden officier van gezondheid onmisbaar. Tevens echter kan zij nuttig wezen voor diegenen hunner, welke een langen tijd in kleine garnizoensplaatsen hebben gediend en daar verstoken waren van de gelegenheid om zich, op de hoogte te houden der vorderingen van het vak, vooral wat betreft de leer der heelkundige kunstbewerkingen, die voor het leger van zooveel beteekenis is. Tot dit tweede doel nu is het nuttiger, en ook veel voordeeler voor het Rijk, om één centrum te bezitten, waar het noodige onderricht gegeven wordt, dan om daartoe bij verschillende hospitalen cursussen te doen openen. De dagelijksche diensten der eerstaanwezende officieren van gezondheid bij die hospitalen zouden hun niet toelaten, den noodigen tijd voor geregeld onderricht te vinden, gezwegen nog van de vraag, of allen wel tot het geven van het onderricht even geschikt te achten zouden zijn als hunne kameraden, die daarvoor bij één centrum uitsluitend zouden kunnen worden aangewezen. Laatstbedoelde kunnen bovendien zich veel geregelder dan de eersten bezig houden met de vereischte studiën en het behandelen van vragen des tijds op geneeskundig gebied. Hunne adviezen en rapporten, zoo omtrent dergelijke vragen, als oopens de theoretische en practische eigenschappen van bij de inrichting gedetacheerd personeel, zullen eindelijk voor den Minister en den inspecteur van het dienstrak van hoogere waarde kunnen zijn dan die bij andere ziekeninrichtingen van het daarbij ingedeeld personeel te verkrijgen.

Het nut der applicatiescholen, zoo voor personeel van den militairen geneeskundigen dienst, dat aankomt, als voor reeds dienende militaire geneeskundigen, wordt overal elders erkend, gelijk blijken kan uit het bestaan van dergelijke inrichtingen te Netley, Parijs, Weenen, München, Dresden, Berlijn, enz. enz.

Hoe kan men dan nog twifelen aan het nut van dergelijke inrichtingen voor ons land, waar zulk een inrichting wellicht tevens dienstbaar zou kunnen worden gemaakt aan de belangen van den geneeskundigen dienst in de Koloniën en overzeesche bezittingen des Rijks, en waartevens een zoo goede gelegenheid bestaat om dergelijke inrichting te vestigen.

Met veel moeite en groote kosten werden, bij en na de opheffing der kweek-school voor militaire geneeskundigen te Utrecht, de daar aanwezige hulpmiddelen voor het geneeskundige onderwijs, de uitgebreide bibliotheek met de beste militair geneeskundige boek- en plaatwerken, benevens onderscheidene verzamelingen en modellen, naar het hospitaal te Amsterdam overgebracht en aldaar opgesteld. Bij den aanbouw van dit hospitaal werd daaraan een inrichting gegeven, verband houdende met zijn bestemming, ook als opleidingschool voor aanstaande militaire geneeskundigen. Er is voldoende ruimte voor leer- en collegezalen, en bij geen der overige militaire ziekeninrichtingen hier te lande is een anatomisch-theater voor heilkundige oefeningen en lijkopeningen te vinden, gelijk men in dat hospitaal aantreft. Die militaire ziekeninrichting, welke eerlang tot Rijks-hospitaal zal worden bestemd, is dan ook reeds uit dien hoofde, en dus afgescheiden van hare plaatsing binnen het volkrijke Amsterdam met zijne vele gelegenheden ter beoefening der geneeskundige wetenschap, uitmend geschikt om er eene applicatieschool voor geneeskundig personeel aan te verbinden.

Van het aanstellen van tal van »militair-geneeskundige professoren», of van het besteden van »veelvouden van f 20.000», behoeft bij de oprichting van zoodanige school te dier plaatse geen sprake te zijn. Trouwens het ligt ook niet in de bedoeling van den ondergeteekende, om een kostbare inrichting in het leven te roepen. Het voornemen is, de school zeer eenvoudig in te richten en met minder personeel dan thans aan het hospitaal te Amsterdam verbonden is, aan hare bestemming te doen brantwoorden. Examens zullen aan de cursussen niet worden verbonden. Het ligt ook niet in de bedoeling, om de reserve-officieren van gezondheid, die nog niet gediend hebben, tot het bijwonen dier cursussen te verplichten. Het onderricht, aan de militaire apothekers te geven, zal zich moeten bepalen tot de veld-pharmacie, tot de kennis van de inrichting enz. van het materieel, tot den ambulance-dienst, en tot de militaire gezondheidsleer. Omtrent de kosten der inrichting is elke raming voor het oogenblik onmogelijk. De uitgaven zullen echter zeer zeker blijven beneden die voor de tegenwoordige opleidings-school te Amsterdam.

§ 6. Naar het oordeel van den ondergeteekende is het geenszins onbillijk, dat de militaire arts na acht, en de militaire apotheker eerst na tien jaren den rang van kapitein kunne verkrijge. Afgescheiden toch van de zwaardere eischen, den militairen arts gesteld, is z. i. reeds de omstandigheid, dat deze voor zijn studie in den regel minstens één jaar meer dan de apotheker noodig heeft, op zich zelve genoeg, om dat verschil in uitzicht op bevordering te wettigen.

Dat de studie voor den aanstaanden pharmaceut even moeilijk, kostbaar en langdurig zoude zijn als die van den aanstaanden geneeskundige, kan, met het oog op hetgeen daaromtrent sedert de werking der wetten van 1 Juni 1865 bij het Departement van Oorlog gebleken is, niet worden toegestemd.

Het denkbeeld, om het getal militaire apothekers voor tijd van vrede zooveel mogelijk in te krimpen en de burgerapothekers bij voorkeur met de aflevering van geneesmiddelen te belasten, zal in overweging genomen kunnen worden, wanneer het leger eenmaal een reserve van pharmaceutisch personeel voor tijd van oorlog en tevens enige apothekersbedienden, met de bij het wetsontwerp bedoelde bevoegdheid, bezitten zal. Thans echter zou het zeer ongeraden zijn, om een proef in dat opzicht te nemen. Of de toepassing van het denkbeeld overigens voor den Staat financieel wel zooveel voordeliger zoude zijn, als blij-

kens het Voorloopig Verslag geloofd wordt, valt nog te betwijfelen. En voor groote garnizoenen zou het voordeel zeer zeker niet bestaan.

§ 7. Wanneer de ondergeteekende het onnoodig acht, om voor de bevordering der paardenartsen bij het leger andere regelen te stellen dan die in het wetsontwerp opgenomen, dan geschiedt dit niet uit geringschatting van de studien en overige eischen, waarvan de benoeming tot paardenarts afhankelijk is. Van een onbillijke, voor het gevoel der officieren van den vétérinaire dienst kwetsende achteruitzetting mag dan ook, naar hij meent, hier geen sprake zijn. Maar een feit is, dat de bevoegdheid als veearts, en dus de bevoegdheid om te dingen naar een benoeming tot paardenarts, in den regel op veel jeugdiger leeftijd dan die als apotheker volgens de bestaande geneeskundige wetten verkregen wordt; dat die leeftijd weinig verschilt van dien, waarop de officieren der hoofdwapens van het leger in den regel als zoodanig worden aangesteld, en dat het niet in de bedoeling ligt om de paardenartsen, die thans reeds bij andere officieren in bezoldiging niet ten achteren staan voor 't vervolg in de onderscheidene rangen lager te bezoldigen dan officieren der overeenkomstige rangen van het wapen waarbij zij dienen. Tevens is het een feit, dat het tot dusverre nog is mogen gelukken, om het vétérinaire personeel van het leger zonder groote moeite of kosten op compleet te houden.

Onder die omstandigheden meende de ondergeteekende, was er geen grond om voor de paardenartsen, gelijk voor de militaire apothekers, bij deze wet bijzondere bepalingen te stellen. En hij vindt, ongeacht de bij het Voorloopig Verslag ter zake in het midden gebrachte beschouwingen, te minder reden om die meening prijs te geven, omdat hij ook voor de toekomst geen gebrek aan paardenartsen bij 't leger vreest en hij er niet aan denkt om tot het scheppen een reserve van vétérinaire personeel voor ons leger voorstellen te doen.

Tot zoover de algemeene beschouwingen betreffende het wetsontwerp.

Naar aanleiding van de verdere opmerkingen en vragen aangaande den inhoud van het wetsvoorstel heeft de ondergeteekende de eer het volgende te doen kennen.

Considerans. Het wordt door den ondergeteekende voor het tegenwoordige onnoodig geacht, omtrent het pensionneeren der officieren van het personeel van den geneeskundigen dienst bij de landmacht nadere regelen te stellen dan die bij de wetten van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128 en 129 bepaald. Dat het billijk zoude zijn om den officier van gezondheid der landmacht, evenals die der vloot, reeds na 30 dienstjaren aanspraak te geven op het pensioen ter zake van langdurigen dienst, kan de ondergeteekende niet beamen. De gevallen zijn voor beide categoriën van geneeskundigen volstrekt niet gelijk.

De officier van gezondheid der vloot, in de toekomst gemiddeld eerst op 26-jarigen leeftijd als zoodanig in dienst tredende, zou, ware hem niet reeds na 30 dienstjaren aanspraak gegeven op vol pensioen, al te zeer achter hebben gestaan bij de overige officieren der zeemacht, wier diensttijd reeds telt van het 16de levensjaar en die, indien zij slechts een 6-tal Indische dienstjaren kunnen doen gelden, reeds op 50-jarigen leeftijd recht bezitten op het volle aan hunnen rang verbonden pensioen.

Voor den officier van het leger echter, rekent de diensttijd ter verkrijging van het pensioen, eerst van het 18de levensjaar, terwijl hij het recht op het pensioen, ter zake van langdurigen dienst, niet vóór zijn 55ste levensjaar kan doen gelden, al ware het ook, dat hij de gevorderde 40 dienstjaren reeds vroeger mocht hebben volbracht.

Het verschil in kansen op het verkrijgen van het volle pensioen is dus bij het leger tusschen de in de toekomst te benoemen officieren van gezondheid en de overige officieren minder groot, terwijl voor de officieren van gezondheid die thans tot het geneeskundig personeel van het leger behooren, de kansen op het bekomen van het volle pensioen geheel of nagenoeg gelijk zijn aan die der overige officieren van het leger, omdat zij meest allen op 16 à 17-jarigen en althans

op niet ouderen dan 18-jarigen leeftijd in dienst zijn getreden, en dus ook voor hen de aanspraken op het pensioen rekenen van het volbrachte 18de levensjaar.

Het is dan ook wel zoo goed als zeker, dat de tegenwoordige officier van gezondheid der landmacht, die het niet verder brengt dat tot den rang van kapitein, maar in de gelederen blijft zoolang hij nog voor zijn dienst geschikt is, den dienst niet zal verlaten dan met het maximum van het pensioen (f1560), aan bedoelden rang, bij 12 en meer jaren dienst in dien rang, verbonden.

Bij een herziening der bepalingen omtrent het pensionneeren van officieren van gezondheid van het leger is, ook met het oog daarop, voorsnogen niet de minste haast.

ISTE AFDEELING.

Art. 1, ad b. 1°. De benaming van officier van gezondheid is voor den militairen geneeskundige behouden, niet alleen met het oog op art. 23 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222) en op art. 24 dier wet, in verband met het gelijknamige artikel der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 59), maar ook omdat die benaming voor het leger een historische waarde bezit, daarin een goeden klank heeft en, ook uit dien hoofde, zeer zeker door de betrokken officieren zelve ongaarne zou worden verwisseld met dien van militair arts.

2°. De bijvoeging »in werkelijke dienst» schijnt, in verband met de sub c van het artikel vermelde categorie der *reserve*-officieren van gezondheid en *reserve*-militaire apothekers, niet gemist te kunnen worden.

Dat die bijvoeging door de wet zelve tot een deel van den officieelen titel zou worden gemaakt, kan, met het oog op den inhoud van art. 3, niet worden toegestemd. De bij dat artikel behoorende tabelle wijst de betrekkingen (titels) der officieren van gezondheid, apothekers en paardenartsen aan, zonder de bijvoeging »in werkelijke dienst» achter elk dier titels, welke noodig zoude zijn, om die bijvoeging als een deel van den titel te kunnen beschouwen.

3°. Art. 1 geldt zoo wel voor tijden van oorlog als voor tijd van vrede. Maar daarom is het nog niet noodig daarin melding te maken van *tijdelijke* officieren van gezondheid en *tijdelijke* militaire apothekers. Tusschen de *tijdelijke* en niet-*tijdelijke* officieren van gezondheid en militaire apothekers bestaat toch geen ander verschil, dan dat de eersten slechts voor den tijd dat de militie buitengewoon is bijeengeroepen, en de anderen zonder tijdsbepaling, benoemd zijn. Overigens zijn zij volkomen gelijk. De eersten behooren dan ook, zoolang zij als *tijdelijk* officier van gezondheid of *tijdelijk* apotheker dienen, even goed als de laatstbedoelden tot de categorie der officieren van gezondheid en militaire apothekers *in werkelijken dienst*.

4°. Van het geneeskundig hulppersoneel heeft bij dit artikel niet te worden gesproken, omdat het niet in de bedoeling ligt, in deze wet ten opzichte van dat personeel iets anders te doen bepalen, dan hetgeen bij art. 20 te hunnen aanzien voorkomt. Ware van het hulppersoneel in art. 1 melding gemaakt, dan zou het noodig wezen, ook in de eerste afdeling nader aan te wijzen, waaruit dat personeel zal bestaan. En dit zou met de zinswijze van den ondergeteekende in geen deele strooken.

Art. 2. Er is geen grond gevonden, om de hier genoemde artikelen samen te smelten. Ook meent de ondergeteekende, dat één inspecteur voor het geheele personeel van den geneeskundigen dienst van de landmacht in alle deele voldoende is. De vraag of het personeel der pharmaceuten geen afzonderlijken inspecteur moest hebben, kan dan ook ontkennend worden beantwoord.

Omtrent den werkkring en de bevoegdheid van den inspecteur van den geneeskundigen dienst meent de ondergeteekende te mogen verwijzen naar de instructie voor dien inspecteur, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 29 April 1880, n°. 27, en in het eerste gedeelte van het Recueil Militair van dit jaar opgenomen (bladz. 215).

Het toevoegen van »adviseurs» aan dien inspecteur komt onnoodig voor.

Wenscht deze adviezen van het onder hem ressorteerende personeel te ontvangen, dan is hij volkomen bevoegd, die te vragen aan diegenen van dat personeel, wier gevoelen hij speciaal wenscht te vernemen.

Art. 3. Het wordt onnoodig geacht, de reserve-officieren van gezondheid en de reserve-militaire apothekers of de militaire apothekersbedienden op te nemen in de tabelle, bij dit artikel behoorende. De reserve-geneeskundigen en pharmacenten behooren niet tot het personeel in werkelijken dienst, waarvan in de tabelle sprake is, en voor de apothekersbedienden kan zeer wel volstaan worden met het bepaalde bij art. 5. Het denkbeeld om de tabelle een integreerend deel van art. 3 te doen uitmaken, kan de ondergeteekende niet overnemen. Hij acht den gekozen vorm meer verkieslijk.

Evenmin kan hij besluiten, om het getal der klassen voor de dirigerende officieren van gezondheid te doen bepalen op *twee* of *een*. Hij acht het noodig, dat ook voor die officieren van gezondheid, evenals voor de overige officieren van het leger, de gewone rangopvolging, ook in de hoogere rangen, blijve bestaan.

Dat de ondergeteekende het niet wenschelijk en niet doenlijk acht, het aantal officieren van gezondheid enz., van elken rang, door de wet te doen aanwijzen, heeft hij reeds bij § I doen uitkomen.

Art. 4. De gepensioneerde dirigerende officieren van gezondheid kunnen, in zekeren zin, evenals alle andere gepensioneerde officieren van het leger, beschouwd worden als tot de reserve van de landmacht te behooren. Reserve-officieren in den zin, bij het wetsontwerp bedoeld, zijn zij echter niet. Bij het verlaten van den dienst worden zij niet tot reserve-officieren van gezondheid benoemd. Zij verlaten den dienst eenvoudig met behoud van den hun toegekenden rang en onder de voor hen bezwarende bepaling, dat zij in tijden van gevaar en oorlog in dien rang of in een hoogerem *weder in dienst* (d. i. in werkelijken dienst) *kunnen worden gesteld*. Het was dan ook onnoodig in dit wetsontwerp van hen te spreken. Immers bij hunne wederindienststelling vallen zij geheel onder *b* van art. 1 van dat ontwerp. Overigens schijnt het onnoodig, dat er onder de eigenlijke reserve-officieren van gezondheid *dirigerenden* zijn. Het getal dirigerenden, voor tijd van oorlog ten behoeve van den dienst bij 't leger gevorderd, moet reeds in tijd van vrede geheel aanwezig zijn. Dit eischt het belang van den dienst. En voor zoover er in oorlogstijd bovendien nog behoefte mocht blijken te bestaan aan dirigerende officieren van gezondheid voor betrekkingen, die, bijv. in verband met den werkring van de vereeniging voor vrijwillige ziekenverpleging, noodig kunnen worden geacht, kunnen die enkele dirigerenden wel gevonden worden uit de reeds gepensioneerde hoofdofficieren van den militairen geneeskundigen dienst.

De wijziging ten opzichte van art. 4, bij samensmelting als 3de alinea van art. 2 voorgesteld, kan de ondergeteekende, afgescheiden van de omstandigheid dat hij die samensmelting onnoodig acht, niet overnemen. Dat de reserve-officieren van gezondheid er reserve-militaire apothekers, bij benoeming respectievelijk tot *tijdelijk* officier van gezondheid en *tijdelijk* militair apotheker, bepaaldelijk in een der bij art. 3 bedoelde betrekkingen en rangen (en in elk geval in geen en minderen rang, dan dien zij als reserve-officier van gezondheid en reserve-apotheker bezitten) zullen worden aangesteld, is uit zichzelf zoo duidelijk, dat een wetsbepaling, als de bij het Verslag voorgestelde, volkomen overbodig is te achten.

IIde AFDEELING.

Art. 7. De hier gestelde vraag schijnt ontkennend beantwoord te kunnen worden. De wet schenkt hier eventueel de gevorderde bevoegdheid. Dat dit geschiedt met afwijking in zooverre van de wet van 1 Juni 1865, *Staatsblad* n°. 61), ligt in den aard der zaak. Ware er geen afwijking van een bestaande wet, het omschrijven der bevoegdheid zou hier geheel kunnen worden gemist.

Art. 9, alin. 1. Het verlengen der dienstverbintenis tot op acht jaren oordeelt de ondergeteekende niet wenschelijk. Zooals hij reeds bij § 3 deed opmerken, is vooral een talrijke reserve van *geoeffend* geneeskundig personeel een eerste vereischte voor een goede verpleging der zieken en gewonden in tijd van oorlog. Die reserve zou ongetwijfeld minder goed te verkrijgen zijn, indien de termijn van den verplichten diensttijd op acht jaren werd gesteld. De termijn toch van den reserveplicht zou dan noodwendig met minstens twee jaren moeten worden verkort of wel de duur van den reserveplicht zou moeten worden verlengd, waardoor zeer waarschijnlijk, het getal der tot de reserve overgaande, en wellicht ook dat der indienststredende artsen kleiner zou worden. Beide omstandigheden zouden van ongunstigen invloed zijn op de sterkte van het zoo noodig, *geoeffende* reservepersoneel.

Art. 9, alin. 2. De reserveplicht blijft op den officier van gezondheid en den militairen apotheker rusten, zoolang hij nog niet tot de betrekking van dirigerend officier van gezondheid of dirigerend militair apotheker bevorderd is. Verlaat hij den dienst in lagere betrekking, dan heeft hij dien plicht te vervullen, gelijk onder anderen duidelijk blijken kan uit het tweede lid van art. 10. Dat het noodig zoude wezen, de redactie te wijzigen opdat de bedoeling nog duidelijker kunnen blijken, kan niet worden toegegeven.

Art. 9, alin. 3. Te recht is reeds bij het sectie-onderzoek zelf de opmerking gemaakt, dat het niet wel mogelijk is, de gevallen te noemen waarin, en de voorwaarden waaronder, ontheffing zou kunnen worden verleend van de verplichting bedoeld bij het 2de lid van art. 9. De ondergeteekende meent dan ook, dat de beoordeeling, of en in hoeverre er in een voorkomend geval termen zijn, om die ontheffing te verleen, aan de Regeering behoort te worden overgelaten. Het behoeft wel geen betoog, dat de Regeering, die er belang bij heeft dat de reserve van geneeskundig personeel zoo sterk mogelijk zij, slechts in de zeer enkele gevallen, waarin dit noodzakelijk kan zijn, van de bevoegdheid zal gebruik maken, die de bepaling haar schenken kan. Trouwens dit ligt ook in den geest der bepaling, waarin men de woorden »bij uitzondering» niet over het hoofd mag zien.

Dat het wenschelijk is, in die bepaling duidelijker te doen uitkomen, dat zij alleenlijk doelt op de verplichting, om als reserve-officier van gezondheid en reserve-militair apotheker ter beschikking te blijven, wil de ondergeteekende gaarne toegeven. De bepaling is dan ook in den aangewezen zin gewijzigd.

Art. 10. De zin dezer bepaling is werkelijk, dat in tijd van vrede geene officieren van gezondheid der 2de klasse en militaire-apothekers der 2de klasse zullen worden bevorderd, dan nadat zij 8, respectievelijk 10 jaren, in hunnen rang hebben gediend.

Voor de beweerde achterstelling der apothekers zij verwezen naar § 6.

Art. 11. Bij § 2 is voor het antwoord op de vraag, waarvan hier sprake is, verwezen naar het vermelde bij § 1. De daar ter plaatse aangegeven traktementsregeling komt aan den door verscheidene leden te kennen gegeven wensch geheel te gemoet.

Art. 12. De ondergeteekende blijft bij zijn gevoelen, dat de bevordering tot dirigerend officier van gezondheid der 3de klasse geschieden moet *bij keuze* uit de meest geschikte officieren van gezondheid der 1ste klasse. Hij moet voor de daarvoor bij hem bestaande gronden verwijzen naar de Memorie van Toelichting.

Minder juist is het voorts, dat de conductielijsten der officieren van gezondheid door de militaire chefs der korpsen en niet door den geneeskundigen chef van den officier worden opgemaakt. Slechts eenige kolommen van de conductielijsten der bij de korpsen dienende officieren van gezondheid, en dan nog alleen kolommen waarin van geen wetenschappelijke kennis of bruikbaarheid als genees- of heilkundige sprake is, worden door den korps-chef ingevuld. De invulling der overige kolommen echter geschiedt volgens § 39 van het voorschrift op het inschrijven der conductielijsten, door den geneeskundigen chef. En ingevolge diezelfde paragraaf worden de gedragslijsten der officieren van gezondheid, welke

niet bij de korpsen ingedeeld zijn, evenals de gedragslijsten der militaire apothekers, geheel door officieren van het personeel van den geneeskundigen dienst ingevuld.

Het herhalen van de woorden »bij keuze" in voege als in het Verslag is aangegeven, komt ook den ondergeteekende gewenscht voor. Het artikel in dien-overeenkomstig gewijzigd.

Ten opzichte van de vraag, aan het slot van dit gedeelte van het Verslag voorkomende, luidt het antwoord bevestigend. Het is werkelijk de bedoeling, geen militair apotheker der 1ste klasse bij bevordering tot dirigeerend apotheker op eenmaal den rang van luitenant-kolonel te verleen.

Art. 13. Het schijnt wenschelijk ook de bevordering der dirigeerende officieren van gezondheid te doen geschieden bij keuze. Het voortzetten der keuze is noodzakelijk, omdat alleen de meest bekwaamen mogen klimmen tot den kolonelsrang, in welken rang zij in aanmerking kunnen komen voor een bevordering tot inspecteur, en waarin hun tevens de meest gewichtige werkring als dirigeerende moet kunnen worden toevertrouwd.

Van de vergelijkende examens is de ondergeteekende geen voorstander. In 't algemeen hecht hij weinig aan de uitkomsten van dergelijke examens. Het komt hem voor dat de geschiktheid en bekwaamheid der betrokken officieren van gezondheid, beter nog dan door een examen, zijn te leeren kennen uit de wijze waarop zij zich bij voortduring kwijten van opdrachten en van gewone en buitengewone plichten. En waar de noodzakelijkheid van een examen niet duidelijk kan worden aangetoond, moet het, naar de vaste overtuiging van den ondergeteekende, achterwege blijven. Examens schrikken af, en dit vooral, wanneer zij — zooals hier het geval zoude moeten zijn — zouden moeten worden afgelegd op betrekkelijk reeds gevorderden leeftijd.

Ten opzichte der vraag aangaande de bevordering van dirigeerende officieren der 2de klasse, zij verwezen naar het eerste lid van art. 13, waarin, naar de ondergeteekende meent, duidelijk wordt uitgedrukt, dat zowel de dirigeerenden der 2de, als die der 3de klasse, worden bevorderd *bij keuze*.

Omtrent de bevordering tot hooger rang dan dien van majoor-apotheker of van majoor-paardenarts, zijn opzettelijk geene regels gesteld, omdat het voornemen niet bestaat om meer dan één dirigeerend apotheker en meer dan één dirigeerend paardenarts in de formatie van het personeel van den geneeskundigen dienst van de landmacht op te nemen. Het scheen onnoodig, dat bij de wet wordt bepaald, hoe en wanneer die ééne dirigeerende van den pharmaceutischen of vétérinaire dienst tot den rang van luitenant-kolonel zou kunnen worden bevorderd. Om echter allen twijfel op te heffen zijn thans ook op dit punt bepalingen in het wetsontwerp opgenomen.

Art. 14. De ondergeteekende kan er niet toe besluiten, om in dit artikel, achter de woorden »1ste klasse", te voegen: »of uit burgerartsen". De noodzakelijkheid van die toevoeging wordt door hem niet ingezien. Het is toch niet aan te nemen, en van de zijde der Regeering mag het althans niet worden ondersteld, dat onder de in het korps militaire geneeskundigen dienende dirigeerende officieren van gezondheid van veeljarige ondervinding en beproefde kunde, niemand zou te vinden zijn met de noodige geschiktheid om als inspecteur te kunnen optreden. Het opnemen van de bedoelde woorden zou dan ook gegronde aanleiding geven voor de zelfs nu reeds meermalen, maar zeer ten onrechte, gehoorde bewering, dat de waarde van het personeel onzer officieren van gezondheid door de Regeering wordt miskend. En waar zoóveel wordt gedaan om het »wegkwijnen" van het korps te verhoeden en het de sterkte te doen verkrijgen voor tijden van oorlog en gevaar gevorderd, moet zeer zeker in het wetsontwerp elke bepaling vermeden worden, welke het gevoel van eigenwaarde der betrokken officieren kwetsen, of zonder noodzaak een verkeerde indruk geven kan.

Art. 15. Na alles, wat reeds bij vorige artikelen en bij § 7 gezegd is, meent de ondergeteekende voor de beantwoording van hetgeen nopens dit artikel in het

Voorloopig Verslag voorkomt, te kunnen volstaan met de opmerking, dat er voor hem geen enkele reden is om vooralsnog verandering te brengen in de bestaande en bij dit wetsontwerp behouden bepaling, dat de paardenarts der 3de klasse vier jaren in zijnen rang dienen moet, alvorens tot paardenarts der 2de klasse bevorderd te kunnen worden.

Art. 16. Er is geen bedenking tegen, om hier, overeenkomstig den wensch van sommige leden, *tijd van oorlog* in plaats van *tijden van oorlog* te lezen. Het artikel is dan ook dienovereenkomstig gewijzigd.

Art. 17. Dat dit artikel overbodig zoude zijn, kan niet worden toegestemd. De leden die dit beweerd hebben, schijnen over het hoofd te hebben gezien, dat bij art. 42 van het wetsontwerp onder anderen ook wordt ingetrokken art. 23 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), in welk artikel wordt aangevoerd welke der voorafgaande, en niet uitsluitend voor personeel der geneeskundige dienst geschreven, artikelen ook op dat personeel toepasselijk zijn.

Wilde men het hierbedoeld art. 23 uit art. 42 van het wetsontwerp weglaten, men zou dan toch verplicht zijn het artikel te wijzigen, omdat het met den zin van het tegenwoordig wetsontwerp niet strookt, dat de artt. 3 en 8 der bovengenoemde wet van 1851 voor officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen van toepassing blijven.

IIIde AFDEELING.

Art. 18. De hier noodig geoordeelde wijzigingen zijn door den ondergeteekende in het wetsontwerp aangebracht. Hij moet echter doen opmerken, dat alleen ten gevolge van een druk- of schrijffout in het artikel gesproken wordt van „de universiteit”. In het oorspronkelijke ontwerp werd hier ter plaatse gelezen: „de universiteiten”. En deze woorden schijnen de voorkeur te verdienen boven de in het Voorloopig Verslag aangegeven woorden: „eene der universiteiten.” De bedoeling toch is om de studenten toe te laten niet aan slechts één universiteit, maar aan al de universiteiten hier te lande, waardoor, gelijk reeds bij § 1 gezegd is, de kring waaruit men de aanstaande geneeskundigen trekken kan, zoo ruim mogelijk wordt.

De denkbeelden omtrent de regeling der toelating staan reeds vast. In § 1, sub IV, van deze Memorie deed hij eenige der beginselen kennen, naar welke hij in deze wensch te handelen.

Art. 19. De ondergeteekende meent, dat het aanbeveling verdient, om der Regeering bij de wet de vrijheid te laten niet enkel premien, maar, indien dit wenschelijk blijkt, ook toelagen en zelfs toelagen met premien verbonden, te verleenen. Hij geeft echter gaarne toe, dat, indien met het toekennen van premien kan worden volstaan, het niet raadzaam is, om toelagen of toelagen met premien te verleenen. Dat hij dan ook niet dan bij volstrekte behoefte tot het laatste wensch over te gaan, kan blijken uit het vermeldde bij § 1, sub IV van deze Memorie.

Voorts geeft de ondergeteekende gaarne de verzekering, dat hij al zijn aandacht schenken zal aan de middelen, welke den Staat in deze kunnen vrijwaren voor geldelijke verliezen en welke bedrog bij de opleiding der aanstaande geneeskundigen kunnen tegengaan.

Art. 20. Uit het vermeldde bij § 5 kan blijken, dat de ondergeteekende het oprichten der applicatieschool als een volstrekt noodige zaak beschouwt. De hier aangegeven wijzigingen kunnen dan ook door hem niet worden overgenomen.

Evenmin kan hij toegeven, dat de applicatieschool niet zou moeten dienen, ook ter meerdere bekwaming van militaire apothekers. De bevoegdheid, om aan die opleidingsschool ook eenige militaire apothekers te kunnen detacheren, zou de ondergeteekende in elk geval wenschen te behouden. Hij erkent wel, en dit deed hij elders in deze Memorie reeds uitkomen, dat slechts spaarzaam van die bevoegdheid gebruik zal kunnen of moeten worden gemaakt; maar niettemin moet de Regeering er op bedacht zijn, dat ook voor den dienst bij het leger te velde

*Litteraire
Societät
Groningen*

eenige militaire apothekers worden vereischt, die voor die bijzondere taak zijn voorbereid, — iets, waartoe de dagelijksche dienst in de garnizoensapotheken geene de minste gelegenheid openlaat.

Voor de paardenartsen kan het nut eener dergelijke detachering bij de applicatieschool niet worden ingezien. Het is den ondergeteekende althans niet duidelijk, wat daarbij aan deze categorie van officieren zou behooren te worden onderwezen.

Overigens zij hier opgemerkt, dat er door den ondergeteekende zelfs niet aan gedacht is, om officieren van gezondheid of apothekers bij de applicatieschool *twee malen dezelfde* lessen te doen bijwonen. De nadere toelichting der zaak bij § 5 moet dit trouwens reeds duidelijk hebben gemaakt.

Art. 23. In dit artikel wordt alleen verwezen naar de n°. 1 en 3 van art. 20, omdat de opleiding sub 2°. van laatstgenoemd artikel niet bij de gewone ziekeninrichtingen, met hare voor die opleiding te beperkte hulpmiddelen, zal kunnen geschieden.

De woorden, »voor zooveel noodig,» hoewel niet zonder alle beteekenis, kunnen in het artikel wel worden gemist. Zij zijn dan ook daaruit weggenomen.

IVde AFDEELING.

Art. 24. Men behoeft niet bevreesd te zijn, dat de reserve, die men overeenkomstig de bepaling dezer wet bekomen zal, alligt te talrijk zal worden. Veeleer kan men vreezen, dat zij nimmer talrijk genoeg zal zijn. Er kan dan ook nog niet aan worden gedacht, om ook zelfs maar bij benadering aan te geven, op welk cijfer men het getal der reserve-officieren van gezondheid van de drie onderscheidene categoriën zou wenschen te bepalen. Gelijk echter reeds bij § 3 werd opgemerkt, vordert het belang van den dienst, dat de categorie, sub *b* bedoeld, de meest talrijke zij, en dat, voor zoover die categorie niet minstens voor $\frac{2}{3}$ in de behoefte kan worden voorzien, er uit de categorie bij *c* bedoeld, aanvulling plaats hebbe, speciaal door daaruit die geneeskundigen tot reserve-officieren van gezondheid te benoemen, welke reeds als officier van gezondheid bij leger of vloot hebben gediend en geene reserve-plichten of verplichtingen ten opzichte der schutterijen, te volbrengen hebben. Een nadere aanvulling kan geschieden door toelating tot de categorie, bedoeld bij *a* van het artikel; en alleen bij volstreekte behoefte zal, voor de categorie sub *c*, ook geworven moeten worden uit burger-geneeskundigen, die nog niet bij het leger of bij de vloot hebben gediend en geene verplichtingen te volbrengen hebben, als waarvan sub *a* en *b* sprake is.

Van de bepaling bij art. 31 zal dus, naar de ondergeteekende hoopt, slechts in hoofdzaak, of liefst uitsluitend, gebruik worden gemaakt om, voor zoover noodig, reeds gediend hebbende geneeskundigen, op wie geene reserve- of schutterplichten rusten, voor tijden van oorlog aan het leger te binden. De bepaling aan het slot van art. 24 houdt daarmede verband. Voor overdriving der bezoldiging waarvan in art. 31 sprake is, behoeft men niet bevreesd te zijn. Het bedrag zal, dit durft de ondergeteekende verzekeren, in geen geval hooger gesteld worden dan volstrekt noodig zal blijken te zijn. Maar het zou ondoenlijk wezen, om reeds vooraf te bepalen, beneden welke som dat bedrag blijven zal.

Overigens zij, voor het antwoord op de bij dit artikel gerezen vragen en bedenkingen, verwezen naar § 3 dezer Memorie.

Art. 25. Het getal reserve-apothekers behoeft niet groot te zijn; daarom is het zeer waarschijnlijk, dat dit getal zal kunnen gevonden worden uit de gewezen militaire apothekers, bij dit artikel bedoeld.

Art. 27. Na het vermeld bij § 3, meent de ondergeteekende hier, ten opzichte van de bedenkingen tegen het toekennen der bij het artikel bedoelde premie, te kunnen volstaan met de herinnering, dat die premie in zeker opzicht ook kan en moet beschouwd worden als een belooning voor diensten, die, waren zij niet door het eervol ontslag uit den dienst gevolgd, te zijner tijd met pensioen zouden moeten worden vergolden. De premie heeft hier dan ook in zooverre dezelfde beteekenis als de premie, welke bijv. in Engeland aan militaire artsen, die na

10 jaren de gelederen verlaten, tot een bedrag van 1000 p. st. wordt toegekend en, te oordeelen naar de daar te lande verschenen opstellen in militaire tijdschriften, wellicht binnen korten tijd reeds, na een dienst van minder dan 10 jaren zal worden verleend.

De vraag of de benoeming tot reserve-officier van gezondheid of reserve-apotheker wel noodig is voor zoodanige militaire geneeskundigen of pharmaceuten, op wie, volgens de artt. 9 en 10 nog de verplichting rust om bij de reserve te dienen, moet toestemmend worden beantwoord.

In verband toch met het bepaalde bij art. 26 sub 1°, der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), zouden de officieren van gezondheid en militaire apothekers bij overgang in de reserve de militaire rang verliezen, indien niet in deze wet de bepaling werd opgenomen, dat zij bij dien overgang opnieuw in zoodanigen rang worden benoemd. En het behoud van dien militairen rang wordt hier niet alleen wenschelijk geacht, met het oog op art. 4 van het wetsontwerp, maar vooral ook omdat dien rang den betrokken geneeskundige of pharmaceut nauwer aan het leger verbonden houdt, waarin hij, bij eventueel oorlogsgevaar, weder zijn vorige of een hoogere plaats zal moeten innemen.

Art. 28. De ondergeteekende acht het, bij nadere overweging, raadzaam, om in dit artikel, overeenkomstig de in het Voorloopig Verslag aangegeven meening, de beperkende bepaling betreffende den leeftijd te doen vervallen. Hij geeft toe, dat de omtrent den leeftijd te stellen eischen, evenzeer als de overige, kunnen geregeld worden bij Koninklijk besluit.

De eischen, die, afgescheiden van fysieke geschiktheid en leeftijd, gesteld zullen kunnen worden, betreffen gedrag, levenswijze, bevoegdheid, volbrachten diensttijd bij leger, vloot of schutterij, enz. enz.

Art. 29. De ondergeteekende wenscht over de reserve niet te beschikken, zoo lang niet de *geheele* militie te land *buitengewoon* onder de wapenen is geroepen. Beperking der bevoegdheid van de Regeering met opzicht tot het oproepen der reserve, is volstrekt noodig, indien men geene geneeskundigen van toetreding tot de reserve wil afschrikken. Trouwens, het schijnt noodig, dat het personeel van den geneeskundigen dienst van het leger, in tijd van vrede, althans zóó sterk is, dat niet dadelijk bij opkomst van een deel der militie (al stond deze ook eventueel met andere omstandigheden dan voorgenomen vredesoefeningen in verband) behoefte ontstaat aan versterking uit het personeel der reserve. De door hem bij § 1 aangegeven sterkte voor tijd van vrede is daarop dan ook berekend.

Reeds uit het vermelde bij art. 27 kan blijken, dat het geenszins in de bedoeling ligt, om reserve-officiëren van gezondheid of reserve-apothekers in lagere, dan den vroeger door hen bekleeden, militairen rang in het leger terug te brengen.

Er is geen bezwaar tegen, om in de beide laatste regels van het artikel het woord *»tijdelijk»* te stellen vóór de woorden *»officier van gezondheid»* en *»militair apotheker»*. Noodzakelijk is het echter niet, want het artikel zegt nu reeds uitdrukkelijk, dat de benoeming, waarvan daarbij sprake is, geschiedt *voor den tijd dat de buitengewoon bijeengeroepen lichteningen onder de wapens zijn*, en dat zij derhalve slechts van tijdelijken aard is.

Art. 31. De ondergeteekende kan onmogelijk verklaren, dat het beter zoude zijn, de in dit artikel voorkomende bepaling te doen vervallen. Hij acht integendeel de bevoegdheid, welke die bepaling verleent, hoogst nuttig in het geval, waarop in deze Memorie bij art. 24 gewezen werd.

Er is bij hem echter geen bezwaar tegen, om het artikel een plaats te geven achter art. 28 en dan de artt. 33 en 34 onmiddellijk te laten volgen. Hij erkent, dat dan de bepalingen omtrent de reserve en de tijdelijke officieren van gezondheid en apothekers meer geleidelijk dan thans op elkander zullen volgen. Het wetsontwerp is dan ook in dien zin gewijzigd.

Art. 35. De juistheid der eerste omtrent dit artikel gemaakte opmerking wordt door den ondergeteekende volledig erkend. Het artikel is in overeenstemming daarmede gewijzigd.

Dat het artikel echter twijfel zou overlaten met betrekking tot den rechter, welke van de strafvervolging, bij het artikel bedoeld, kennis moet nemen, kan niet wel worden toegegeven. De betrokken geneeskundige toch is reeds als militair officier *ontslagen* vóór dat de strafvervolging een aanvang neemt.

De militaire rechter heeft reeds uit dien hoofde te zijnen opzichte geen bevoegdheid. Maar al ware het ontslag niet aan de vervolging voorafgegaan, dan nog zou de militaire rechter zich ten opzichte dier vervolging onbevoegd moeten verklaren, omdat de officier, die als zoodanig wel benoemd, maar nog niet beëdigd en in dienst gesteld is, niet justitiabel is volgens de militaire wetten.

Art. 36, 1ste lid. Om dezelfde redenen, waarom de ondergeteekende niet zou kunnen besluiten om over de reserve te beschikken zoolang de militie te land niet in haar geheel en buitengewoon is bijeengeroepen, moet hij bezwaar maken tegen de toepassing van het denkbeeld, om het ontslag der tijdelijke officieren van gezondheid en tijdelijk apotheker eerst te verleenen betrekkelijk geruimen tijd (bijv. 3 maanden) na het tijdstip, waarop de buitengewoon bijeengeroepen lichten der militie huiswaarts zijn gekeerd.

Voorts is hij van gevoelen, dat aan den tijdelijken officier van gezondheid en den tijdelijken militairen apotheker, dien men in het leger houdt tot hij voor het ontslag bij algemeenen maatregel in aanmerking komt, geen ander dan een *eervol* ontslag mag worden verleend. Zij, die door hun gedrag, zoodanig ontslag niet zouden verdienen, behoort men, indien daartoe termen zijn, vroeger, met toepassing van het bepaalde sub 3^e. tot en met 6^e. van art. 27 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), uit den dienst te verwijderen.

Art. 36, 2de lid. De bijvoeging, waarvan hier sprake is, zou achterwege kunnen blijven. De tijdelijke officieren van gezondheid en tijdelijke apothekers worden, volgens art. 29, *voor den tijd dat de buitengewoon bijeengeroepen lichten onder de wapenen zijn* benoemd. Zij hebben dus, ook in verband met art. 36, geen recht op ontslag, zoolang die lichten nog niet huiswaarts gaan. De tijd der verbintenis voor de reserve blijft daarbij buiten beschouwing. Om echter ook hier geen twijfel over te laten is art. 29 van het aanhangige, en dus art. 32 van het gewijzigde wetsontwerp met een bepaling aangevuld, die, naar de ondergeteekende meent, allen twijfel uitsluit.

Art. 37. Het zeer juiste antwoord, bij het sectie-onderzoek reeds gegeven op de hierbedoelde vraag betrekkelijk de aanspraken op pensioen van hen die als tijdelijk officier van gezondheid of tijdelijk militair apotheker hebben gediend, maakt het voor den ondergeteekende onnoodig, te dien opzichte hier nog iets in het midden te brengen. Het eenige wat hij wellicht nog aan het gegeven antwoord kan toevoegen is dit, dat de tijd van één jaar, bij het artikel gesteld, veel eer te kort dan te lang is, maar aldus genomen werd om hier hetzelfde beginsel te doen gelden, dat neergelegd is in de burgerlijke pensioenwet en in de pensioensbepalingen voor de zee- en landmacht.

De toevoeging van de woorden »of als apotheker», is inderdaad noodzakelijk. Zij heeft dan ook, gelijk uit het hierbij overgelegd gewijzigd ontwerp van wet blijken kan, plaats gehad.

's Gravenhage, 8 Juni 1880.

De Minister van Oorlog,

REUTHER.

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

ART. 9. In het derde lid van dit artikel, in plaats van de woorden: »van die verplichting», te lezen: »van de verplichting, bedoeld bij het vorige lid».

ART. 12. Achter de woorden: »met den rang van majoor», in te lassen de woorden: »bij keuze».

ART. 13. Als derde lid aan dit artikel toe te voegen:

»Een dirigerend apotheker met den rang van majoor, die in dien rang gedurende minstens één jaar heeft gediend, kan door Ons worden bevorderd tot dirigerend apotheker met den rang van luitenant-kolonel».

ART. 15. Als derde lid aan dit artikel toe te voegen:

»Een dirigerend paardenarts met den rang van majoor, die in dien rang gedurende minstens één jaar heeft gediend, kan door Ons worden bevorderd tot dirigerend paardenarts met den rang van luitenant-kolonel».

ART. 16. Voor »*tijden van oorlog*» te lezen: »*tijd van oorlog*», en in plaats van »artt. 11 en 15», »artt. 11, 13 en 15».

ART. 18. De twee eerste regels van dit artikel te lezen als volgt:

»Jaarlijks kunnen eenige studenten in de geneeskunde aan de universiteiten hier te lande worden toegelaten tot de verbintenis» enz.

ART. 20. Onmiddellijk vóór het woord »bestemd», in den eersten regel van dat artikel, te stellen het woord »hoofdzakelijk».

ART. 23. In den eersten regel van dit artikel vervallen de woorden: »voor zooveel noodig».

ART. 26. Voor »reserve-apothekers» te lezen »reserve-militaire apothekers».

ART. 28. De letters *a* en *b* en de woorden: »niet onder is dan 35 jaren» vallen weg.

De artikelen 31, 33, 34, 29, 30 en 32 worden respectievelijk de artikelen: 29, 30, 31, 32, 33 en 34.

In artikel 29 van het aanhangige, en derhalve in art. 32 van het gewijzigde wetsontwerp wordt voor »reserve-apothekers» gelezen »reserve-militaire apothekers» en wordt het woord »tijdelijk» gevoegd onmiddellijk vóór de woorden: »officier van gezondheid» en onmiddellijk vóór de woorden »militair apotheker», voorkomende in de twee laatste regels van het artikel.

Aan dit artikel wordt voorts toegevoegd een tweede lid, luidende als volgt:

»Deze tijdelijke officieren van gezondheid en tijdelijke militaire apothekers hebben, zoolang de buitengewoon bijeengeroepen lichteningen nog onder de wapenen zijn, geen recht op het bekomen van eervol ontslag als zoodanig, al ware ook de tijd van duur hunner verplichting, om als reserve-officier van gezondheid of reserve militair apotheker ter Onzer beschikking te blijven, inmiddels verstreken.»

Te lezen:

in art. 32 van het aanhangige, en derhalve in art. 34 van het gewijzigde, wetsontwerp: reserve-militaire apothekers in plaats van reserve-apothekers, en »art. 32» in plaats van »art. 29».

in art. 33 van het aanhangige, en derhalve in art. 30 van het gewijzigde wetsontwerp: »reserve-militaire apothekers» in plaats van »reserve-apothekers»;

in art. 34 van het aanhangige, en derhalve in art. 31 van het gewijzigde wetsontwerp: »art. 29.» in plaats van »art. 31»;

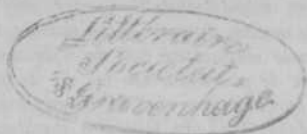
in de artikelen 35, 36, 37 en 38: »art. 32» in plaats van »art. 29».

ART. 35. In den zevenden regel van het eerste lid te lezen, in plaats van: »bij een der militaire autoriteiten», de woorden: »bij de in de lastgeving aange-
wezen militaire autoriteit», en in den derden regel »tijdelijk militair apotheker» in plaats van »tijdelijk apotheker».

In den tweeden en derden regel van het eerste lid te lezen, in plaats van: »tijdelijke officieren van gezondheid», de woorden: »tijdelijke officier van gezondheid», en in den tweeden regel van het tweede lid te lezen: »reserve-militair-apotheker» in plaats van: »reserve-apotheek».

In den tienden regel, onmiddellijk achter het woord: »geneeskundige», in te lusschen de woorden: »of als apotheker».

ART. 38. Voor »reserve-apothekers» te lezen: »reserve-militaire apothekers»

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1881.

VIIIste HOOFDSTUK.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artikelen 119 en 120 der Grondwet, de algemeene begrooting jaarlijks moet worden vastgesteld.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. Het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1881, betreffende het *Departement van Oorlog*, wordt vastgesteld als volgt:

1ste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Art. 1. Traktement van den Minister *f* 12.000.

Art. 2. Traktementen van den secretaris-generaal en van de verdere ambtenaren, alsmede toelagen, door officieren, onderofficieren en mindere militairen genoten ter zake hunner plaatsing of detachering bij het Departement *f* 109.550.

Art. 3. Bureau- en lokaalbehoefden, drukwerk en kleine uitgaven bij het Departement *f* 14.000.

Totaal *f* 135.550.

IIde AFDEELING.

Traktementen, bureaukosten, toelagen en fouragegelden voor paarden, mitsgaders schadeloosstelling voor uniformverandering, voor het aanschaffen van dienstpauzen en voor verhuiskosten bij verplaatsing van den grooten staf, de bevelhebbers in de militaire afdeelingen, de inspectie van het militair onderwijs, den generalen staf, de intendance en de provinciale en plaatselijke staven.

Art. 4. Groote staf, bevelhebbers in de militaire afdeelingen en inspectie van het militair onderwijs *f* 94.656.

Art. 5. Generale staf *f* 84.372.

Art. 6. Intendance *f* 53.150.

Art. 7. Provinciale en plaatselijke staven *f* 91.417.

Totaal 323.595.

IIIde AFDEELING.

Traktementen, toelagen en schadeloosstelling voor uniformverandering, voor het aanschaffen van dienstpaarden en voor verhuiskosten bij verplaatsing van de staven der verschillende wapens en van de officieren der wapenkorpsen, daaronder begrepen de paardenartsen bij die korpsen, alsmede fouragegeld en bureaunkosten van de bovengenoemde staven, en daggelden aan militaire wachters.

Art. 8. Infanterie f 1.532.783.

Art. 9. Cavalerie f 310.414.

Art. 10. Artillerie f 791.235.

Art. 11. Genie f 272.675.

Art. 12. Gratificatiën en kosten van vervoer van officieren, die bij het leger in Nederlandsch-Indië worden gedetacheerd. *Memorie.*

Totaal f 2,907.107.

IVde AFDEELING.

Soldijen en verdere kosten der verschillende wapenkorpsen, met uitzondering van de kosten, voor de officieren dier korpsen, in de IIIde afdeling vermeld, maar met inbegrip van de kosten der instructeurs bij de schutterijen en vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel, van gratificatiën te verleenen aan de met lichaamsgebreken ontslagen wordende onderofficieren en manschappen, van begrafeniskosten van onvermogene militairen en van schadeloosstelling voor schutterlijke diensten, bij gemis van garnizoenen.

Art. 13. Infanterie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens, tijdelijk daarbij in betaling f 3.979.136.

Art. 14. Cavalerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens, tijdelijk daarbij in betaling f 1.681.697.

Art. 15. Artillerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens, tijdelijk daarbij in betaling f 2.345.140.

Art. 16. Genie f 208.540.

Art. 17. Kosten, vallende op het kampeeren van troepen en op het verichten van veldoefeningen op groote schaal f 75.000.

Art. 18. Remonte f 245.400.

Totaal f 8.534.913.

Vde AFDEELING.

Geneeskundige dienst.

Art. 19. Personeel:

a. Traktementen, bureaunkosten, toelagen en schadeloosstelling voor verhuiskosten bij verplaatsing van de officieren van gezondheid en de militaire apothekers, met uitzondering van die bij de Koninklijke Militaire Academie ingedeeld f 334.050.

b. Traktementen en daggelden van de ambtenaren en geëmployeerden bij het bureau van den inspecteur van den geneeskundigen dienst en bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen f 17.550.

c. Traktementen, toelagen en schadeloosstelling voor verhuiskosten bij verplaatsing van de directeurs, mitsgaders traktementen, toelagen en daggelden van de administrateurs en verdere geëmployeerden bij de militaire ziekeninrichtingen f 183.800.

d. Toelagen, premiën en verdere kosten van opleiding der militaire studenten voor den geneeskundigen en pharmaceutischen dienst, aangenomen vóór het in werking treden der wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145) f 49.950.

e. Premiiën voor civiele studenten aan te nemen voor den militairen geneeskundigen dienst, volgens de regelen bij bovenvermelde wet vastgesteld f 13.000.

f. Bijdragen voor de opleiding van leerlingen voor den militairen veterinairen dienst aan 's Rijks veeartsenijschool f 1.200.

Art. 20. Materieel:

Kosten vallende op het verplegen van zieken, daaronder begrepen alle zoodanige personen, als op autorisatie van het Departement van Oorlog in de zieken-etablissemten worden opgenomen; geneesmiddelen, chirurgicale, pharmaceutische en andere behoeften, waaronder de uitgaven van het magazijn van geneesmiddelen; voorts de kosten wegens aankoop en onderhoud van ligging, kleeding en meubelen voor den dienst der militaire ziekeninrichtingen, advertentiekosten betreffende den geneeskundigen dienst in het algemeen; tegemoetkoming aan de garrizoens-infirmeriën tot aanzuivering van het saldo schuld dier inrichtingen f 430.000.

Totaal 1.029.550.

Vide AFDEELING.

Studie en onderwijs.

Art. 21. Toelagen, kosten voor het gebruik van een laboratorium, remuneratiën en verdere kosten van de krijgsschool, na aftrek van het aandeel in die kosten, dat uit het Iste hoofdstuk der begrooting van *Nederlandsch-Indië* wordt betaald f 5.600.

Art. 22. Traktementen, toelagen, soldijen, schadeloosstelling voor uniformverandering, voor het aanschaffen van dienstpaaarden en voor verhuiskosten bij verplaatsing, mitsgaders verdere kosten der Koninklijke Militaire Academie, na aftrek van het aandeel in die kosten, dat uit het Iste hoofdstuk der begrooting van *Nederlandsch-Indië* wordt betaald f 199.320.

Art. 23. Traktementen, toelagen, soldijen, schadeloosstelling voor uniformverandering en voor verhuiskosten bij verplaatsing, mitsgaders verdere kosten van de pupillenschool f 68.740.

Totaal f 273.660.

VIIde AFDEELING.

Artillerie-inrichtingen, materieel der artillerie, draagbare wapenen en pyrotechnie, alsmede practische oefeningen en proeven bij het wapen der artillerie.

Art. 24. Jaarwedden van beambten, daggelden en soldijen voor burger- en militaire werklieden, verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren, conducteurs en boekhouders, mitsgaders tegemoetkomingen bij de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen f 246.000.

Art. 25. Jaarwedden van beambten, daggelden en soldijen voor burger- en militaire werklieden, verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren en boekhouders, mitsgaders tegemoetkomingen bij de inspectie der draagbare wapenen te *Delft*, *Gorinchem*, *Dordrecht* of andere plaatsen f 97.583.

Art. 26. Jaarwedden van beambten, daggelden en soldijen voor burger- en militaire werklieden, verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren, mitsgaders tegemoetkomingen bij de pyrotechnische school en de inspectie der buskruitfabricage f 45.500.

Art. 27. Jaarwedden van beambten, daggelden van burgerwerklieden, verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren en conducteurs, mitsgaders tegemoetkomingen bij 's Rijks gieterij van bronzen geschut f 23.700.

Art. 28. Aanschaffing, herstelling, onderhoud en verwerken van het materieel der artillerie, der draagbare wapenen, der torpedo's of watermijnen en der pyrotechnische voorwerpen, met alles wat daarop, alsmede op het beheer van

een en ander, betrekking heeft, benevens het verstrekken van patronen aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel. *f* 434.020.

Art. 29. Aanschaffing of aanmaak van patroonhulzen, met inbegrip van de daartoe benodigde werktuigen en hetgeen daarbij verder behoort. *f* 45.900.

Art. 30. Practische oefeningen en proeven der artillerie, met alles wat daartoe behoort. *f* 27.000.

Totaal *f* 918.803.

VIIIste AFDEELING.

Materieel der genie en kazerneering met hetgeen gerekend wordt daartoe te behooren.

Art. 31. Onderhouden, herstellen, veranderen en verbeteren van vestingwerken, oefeningsterreinen, kazerne- en andere militaire gebouwen, loodsen, exercitievelden, zweminrichtingen, dijken, kaden, wegen, grachten, bruggen, beplantingen, met hetgeen gerekend wordt daartoe te behooren; huur van gebouwen, daaronder begrepen de huur van kazerne- en andere gebouwen of gedeelten van gebouwen tot huisvesting van militairen en hunne huisgezinnen (het wapen der maréchaussée daaronder niet begrepen); huur van oefeningsterreinen en loodsen; kleine herstellingen en leveringen; werkzaamheden betreffende het bouwen en planten binnen verboden kringen van vestingwerken; werkelden voor militairen gebezigd tot den arbeid aan fortificatiën en tot anderen arbeid voor de genie; aanschaffing en onderhoud van gereedschappen en materieel voor de genietroepen; grensbepalingen; aanbestedingskosten; kosten en ongelden betreffende het sluiten van koop- en andere overeenkomsten; afkoop van rechten; verleen van subsidiën voor uitvoering van werken; koopen van perceelen; opzichtkosten, grondboringen, slaan van proefpalen, metingen, waterpassingen en peilingen; aanschaffing, onderhoud en schoonhouden van geniegoederen en telegraafmaterieel in vestingen en forten; herstellingen en vernieuwingen van meubelen en andere benodigdheden in de gebouwen tot huisvesting van troepen bestemd, in de 1ste verdedigingsstelling *f* 57.460.

Art. 32. Als voren in de 2de verdedigingsstelling *f* 41.900.

Art. 33. Als voren in de 3de verdedigingsstelling *f* 25.950.

Art. 34. Als voren in de 4de verdedigingsstelling *f* 104.960.

Art. 35. Als voren in de 5de verdedigingsstelling *f* 138.200.

Art. 36. Als voren in de 6de verdedigingsstelling *f* 13.130.

Art. 37. Als voren in de 7de verdedigingsstelling *f* 141.000.

Art. 38. Als voren in de 8ste verdedigingsstelling *f* 78.400.

Art. 39. Herstellen van schaden, ontstaan door storm en water in de verschillende verdedigingsstellingen *f* 5.000.

Art. 40. Aankoop, herstellen of verbeteren (op rekening of in daggeld) van kaarten, plans, memoriën, reglementen, meet- en waterpas- en andere instrumenten *f* 2.000.

Art. 41. Practische oefeningen der genietroepen en daarvoor noodige voorwerpen *f* 6.000.

Art. 42. Aanleg van beplantingen op de verdedigingswerken in de onderscheidene stellingen en liniën. *Memorie.*

Art. 43. Aanschaffing van telegraafkabel voor den telegraafdienst te velde *f* 3.800.

Totaal *f* 617.740.

IXde AFDEELING.

Kosten der Rijks centraalmagazijnen van kleeding, uitrusting, hospitaalgoederen en kumpements-effecten en der garnizoensmagazijnen van kleeding en uitrusting, benevens van vernieuwing en wijziging van ledergoed en paardentuig en van vernieuwing en onderhoud van nachtleger.

Art. 44. Traktementen, toelagen, bureaukosten, daggelden aan mindere bedienden en arbeidslooonen f 138.000.

Art. 45. Magazijnsonkosten, vernieuwing en onderhoud van kumpements-effecten en voorwerpen van velduitrusting; aanschaffing van legergoed voor de schutterijen f 35.000.

Art. 46. Kosten voor het vernieuwen en wijzigen van voorwerpen van ledergoed en paardentuig, met uitzondering van het paardentuig bij de artillerie in gebruik f 48.000.

Art. 47. Vernieuwing, herstelling, onderhoud en wasschen van slaapfurnituren, aankoop en snijden van ligstroom, toelaag aan administrateurs en geëmployeerden bij de nachtlegermagazijnen en schrijfbehoeften f 95.000.

Totaal f 316.000.

Xde AFDEELING.

Topographische inrichting en militaire verkenningen.

Art. 48. A. Kosten van de topographische inrichting, aan: traktementen der ambtenaren, toelagen der officieren, daggelden en remuneratiën der geëmployeerden en andere kosten dezer inrichting, na aftrek:

1°. van hetgeen uit het 1ste hoofdstuk der begrooting van *Nederlandsch-Indië* wordt gekweten voor het vervaardigen, in kleurendruk, van de door de topographische opneming van *Java* verkregen overzichtskaarten der onderscheidene residentien, en

2°. van bijdragen van andere departementen f 30.838.

B. Kosten van verkenningen, het maken van plans, met de kosten uit een en ander voortvloeiende, ten behoeve van de kaarten, op de topographische inrichting te vervaardigen f 4.750.

Totaal f 35.588.

XIde AFDEELING.

Verplaatsing van personen en goederen.

Art. 49. Toelagen, bureau- en verdere kosten ten behoeve der permanente militaire spoorwegcommissie f 3.000.

Art. 50. Reiskosten, verblijfkosten en vacatiën, met inbegrip der restitutiën van ten dienste van het Rijk gedane uitschotten f 50.000.

Art. 51. Scheeps- en wagenvrachten, weg-, tol-, brug- en veergelden, daaronder begrepen bruggelden voor militairen buiten dienst, hunne huisgezinnen en dienstvaarden, verschuldigd voor het overgaan der brug over de rivier *de Donge* in de gemeente *Geertruidenberg* f 85.000.

Art. 52. Transportkosten, voeding, huisvesting en daggelden van in te lijven manschappen der nationale militie en opgeroepen verlofgangers, voor zooverre een en ander door de zorg van de gemeentebesturen in voorschot wordt betaald f 8.000.

Totaal f 146.000.

XIIde AFDEELING.

Wapen der maréchaussée.

Art. 53. Traktementen, mitsgaders schadeloosstelling voor uniformverandering

voor het aanschaffen van dienstaarden en voor verhuiskosten bij verplaatsing van officieren van het wapen der maréchaussée f 23.200.

Art. 54. Soldijen, huisvesting en verdere kosten van het wapen der maréchaussée, met uitzondering van de kosten voor de officieren van het wapen, in het voorgaand artikel vermeld, maar met inbegrip van gratificatiën, te verleen aan met lichaamsgebreken ontslagen wordende onderofficieren en manschappen en van begrafeniskosten van onvermogene militairen van het wapen f 275.560.

Totaal f 298.760.

XIIIde AFDEELING.

Verschillende uitgaven.

Art. 55. Kosten tot verzekering en uitoefening van den eeredienst bij de militairen, daaronder begrepen tegemoetkoming aan predikanten, geestelijken en onderwijzers f 10.000.

Art. 56. Kosten van onderscheidingsteekenen voor officersdienst, van medailles voor diensten van onderscheiden aard, van de daaraan verbonden gratificatiën en van eeresteekenen, ingesteld bij Koninklijk besluit van den 10den Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 32) en bij Koninklijk besluit van den 8sten September 1877 (*Staatsblad* n°. 179) f 2.500.

Art. 57. Drukwerk van onderscheiden aard, ten dienste van het leger, mitsgaders het drukken, aanschaffen en inbinden van militaire reglementen en boekwerken f 6.000.

Art. 58. Lokaal- en schrijfbehoeften, vuur, licht en andere benodigdheden voor te houden examina voor officiersrangen, alsmede voor bijeenkomsten van raden van onderzoek f 100.

Art. 59. a. Verlichting en verwarming van de militaire wachten, schrijfbehoeften voor de commandanten en benodigdheden voor het schoonhouden van de lokalen dier wachten f 11.000.

b. Verlichting van kazernen f 24.000

Totaal f 35.000.

Art. 60. Subsidie aan het hoofdcomité der Nederlandsche vereeniging tot het verleen van hulp aan zieke en gewonde krijgsgelieven in tijd van oorlog en toelage aan den secretaris van dat hoofdcomité f 1.000

Art. 61. Defroyement van den amanuensis bij de directie der weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmacht f 1.200.

Art. 62. Subsidie aan het fonds tot ondersteuning der weduwen en weezen van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier f 2.000.

Art. 63. Gratificatiën f 11.500.

Art. 64. Kleine tegemoetkomingen en reiseelden, aan gewezen militairen en aan weduwen en kinderen van militairen f 900.

Art. 65. Subsidie aan het invalidenhuis te Leiden f 5.000.

Art. 66. Kosten wegens het onderhouden van veteranen en militaire huisgezinnen, in de aan het Rijk toebehoorende gestichten te *Ommerschans* en te *Veenhuizen* verblijf houdende of tot de sterkte daarvan behoorende f 11.000.

Art. 67. Kosten, vallende op telegrafische correspondentie f 100.

Art. 68. Kosten van exploiten en processen. *Memorie.*

Totaal f 86.300.

XIVde AFDEELING.

Nonactiviteits-traktementen, pensioenen, gagementen, onderstanden, lijfrenten en wachtgelden.

Art. 69. Nonactiviteits-traktementen f 56.450.

Art. 70. Pensioenen, gagementen en onderstanden f 1.486.000.

Art. 71. Tijdelijke pensioenen en onderstanden, volgens de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), laatstelijk gewijzigd bij die van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) *f* 26.000.

Art. 72. Pensioenen aan mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden, op daggeld werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks landmacht (wet van 24 Juni 1854, (*Staatsblad* n°. 92) *f* 10.700.

Art. 73. Lijfrente, toegekend aan den Pruisischen generaal graaf *Bulow von Dennewitz* en diens mannelijke afstammelingen in de rechte linie (besluit van den Souvereinen Vorst van den 6den Februari 1814, n°. 3, en Koninklijk besluit van den 8sten Juli 1815, n°. 4) *f* 5.250.

Art. 74. Toelage aan J. S. A. ELBERTS, weduwe van den kapitein W. DE MAN, als schadeloosstelling voor een in 1825 aan haar toegekend, doch nimmer door haar genoten Rijkspensioen *f* 300.

Art. 75. Wachtgelden *f* 1.273.

Totaal *f* 1.585.973.

XVde AFDEELING.

Art. 76. Onvoorziene uitgaven *f* 52.961.

XVIde AFDEELING.

Buitengewone uitgaven.

A. *Materieel der artillerie.*

Art. 77. Kosten vallende op de aanschaffing van ijzeren pontons *f* 42.000.

Art. 78. Kosten vallende op de aanschaffing van torpedo-materieel en de voorziening in de ontstekingsmiddelen en de electriche verlichting van drie torpedo-stations *f* 95.000.

Art. 79. Aanmaak, aanschaffing en wijziging van voertuigen voor het veldleger *f* 88.000.

Art. 80. Kosten vallende op de aanschaffing en den aanmaak van veldkanonnen met bijbehorende affuiten, reserve-affuiten, projectielen, buskruit, buizen, kardoeszakken, laad- en bedieningsgereedschap, en op het vernieuwen of wijzigen van de bij dit materieel behorende voorwagens en caissons *f* 700.000.

Art. 81. Kosten, vallende op den aanmaak en het afwerken van kanonnen voor vestinggeschut, alsmede op het aanmaken of aanschaffen van daarbij behorende affuiten, projectielen, buskruit, buizen, kardoeszakken, laad- en bedieningsgereedschappen, benevens beddingen *f* 400.000.

Art. 82. Kosten vallende op de aanschaffing en beproeving van twee kanonnen van 30.5 cM., met toebehooren, een proeffluit en één affuit voor volstrekt minimaal schietgat *f* 299.000.

B. *Materieel voor den geneeskundigen dienst.*

Art. 83. Kosten, vallende op den aanmaak of de aanschaffing van chirurgicale instrumenten, groote en kleine suppletiekisten met heekkundige ustensiliën, raderbrancards, handbrancards, armbanden met roodkruis, verbandtasschen voor hospitaalsoldaten en diverse huishoudelijke behoeften, alles benodigd voor de uitrusting van de ambulances en veldhospitalen *f* 35.700.

C. *Dienst der genie.*

Art. 84. Verbetering van Rijksgebouwen en werken en van gebouwen door de gemeenten tot militair gebruik aan het Rijk afgestaan, die zich in de garnizoenen en op de legerplaatsen bevinden, bestemd tot kazernen, stallen, loodsen, magazijnen, hospitalen, infirmeriën, bakkerijen; opbouw van daartoe bestemde nieuwe gebouwen; aankoop van perceelen; afkoop van rechten, verleen

van subsidiën voor het maken en aankopen van die gebouwen en daartoe noodige gronden; kosten en ongelden bij het sluiten van koop- en andere overeenkomsten; opzicht- en aanbestedingskosten, in de 1ste verdedigingsstelling:

a. Voor den bestaanden toestand:

Maken van een toegangsweg naar het Rijksterrein *Damlust* bij *Utrecht* f7.000.

Verbeteren van de daken der wagenloodsen te *Woerden* f16.000.

b. Ter uitvoering van het algemeen plan van kazerneering:

Bouwen van een kazerne voor een bataljon infanterie op het Rijksterrein *Damlust* te *Utrecht* (2de termijn) f120.000.

Totaal f143.000.

Art. 85. Als voren in de 2de verdedigingsstelling:

Voor den bestaanden toestand:

Bouwen van woningen voor gehuwde militairen en onderwijzers van de pupilenschool te *Nieuwersluis* f14.000.

Art. 86. Als voren in de 4de verdedigingsstelling:

a. Voor den bestaanden toestand:

Verbeteren van de afwatering der stallen, maken van een smederij met beslagloods, een pomp met zinkputten en begrinten van het terrein om de gebouwen op de legerplaats bij *Oldebroek* f9.500.

b. Ter uitvoering van het algemeen plan van kazerneering:

Verbeteren van de kazerne te *Zwolle*, met opbouw van het door brand vernielde gedeelte van dat gebouw f33.000.

Verbeteren van de *Willemskazerne* te *Arnhem* f22.000.

Bouwen van een kazerne voor bereden wapens op Rijksground te *Amersfoort* (1ste termijn) f180.000.

Totaal f244.500.

Art. 87. Als voren in de 5de verdedigingsstelling:

a. Voor den bestaanden toestand:

Laatste termijn van het maken van gebouwen tot opberging van torpedo-materieel, bij het fort *de Ruyter* te *Willemstad* f11.300.

Vernieuwen van den steenen dam voor de voormalige waterpoort te *Willemstad* f40.000.

Bouwen van een bergloods voor de torpedo-afdeeling te *Brielle* f2.100.

Maken van een regenbak, wijzigen van een privaat volgens het tonnenstelsel, vernieuwen van daken, profielmuren en plafonds in en bij de Koninklijke Militaire Academie te *Breda* f6.800.

Laatste termijn van het inrichten tot kazerne van het groot arsenaal te *Bergen* op *Zoom* f4.600.

b. Ter uitvoering van het algemeen plan van kazerneering.

Bouwen van een kazerne voor de pontonniers op Rijksground te *Dordrecht* (1ste termijn) f100.000.

Maken van reinigingslokalen bij en vernieuwen van den achtergevel van de kazerne *de Lange Stallen*, alsmede het maken van een riool bij de woningen voor gehuwden bij de *Kloosterkazerne* te *Breda* f7.000.

Vergrooten der kazerne voor de torpedo-afdeeling op Rijksground te *Brielle* f60.000.

Totaal 231.800.

Art. 88. Als voren in de 7de verdedigingsstelling:

a. Voor den bestaanden toestand:

Bouwen van loodsen tot berging van artillerie-materieel in het fort in den *Bijlmerpolder* bij *Amsterdam* f35.000.

Maken en leveren van kazernemeubels en stalvoorwerpen, als: te *Amsterdam* f 3.000, te *Haarlem* f 1.500, te *'s Gravenhage* f 5.000, te *Leiden* f 3.000. Te zamen f 12.500.

Maken van een afsluiting op het terrein voor den aanleg van kazernegebouwen te *Haarlem* f 4.000.

Maken van een privaat bij de kazerne te *Gouda* f 4.500.

b. *Ter uitvoering van het algemeen plan van kazerneering:*

Bouwen van een cavaleriekazerne op Rijksground te *Haarlem* (1ste termijn) f 180.000.

Bouwen van cavaleriestallen en van een overdekte rijbaan op Rijksground te *Haarlem* (1ste termijn) f 180.000.

Wijzigen der waschinrichting bij de *Oranjekazerne* te *'s Gravenhage* f 2.500.

Verbeteren van de kazerne te *Schoonhoven* f 11.000.

Totaal f 429.500.

XVIIde AFDEELING.

Voltooiing van het vestingstelsel.

Art. 89. Dekking der uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst 1881 f 1.950.000.

Totaal f 21.935.000.

Een en twintig milioen negen honderd vijf en dertig duizend gulden.

ART. 2. Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 3, 18, 20, 21, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40; 41, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59; 67, 69, 70, 71, 72 en 75 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van artikel 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit artikel 76 van dat hoofdstuk worden aangevuld.

Uit dien post kan mede worden overgeschreven op de artikelen 12, 42 en 68.

ART. 3. Op artikel 76 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk worden aangewezen de tot het dienstjaar 1881 behorende uitgaven, het vermeld Departement betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van dat hoofdstuk.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1880.

VIIIste HOOFDSTUK.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij de begrooting voor het Departement van Oorlog, voor het dienstjaar 1881, heeft de ondergeteekende de eer, met 's Konings goedkeuring, de geldelijke gevolgen van verschillende door hem ontworpen belangrijke maatregelen, ten aanzien van de inrichting van ons krijgswezen, aan het oordeel en de beslissing der Vertegenwoordiging te onderwerpen.

I. In de eerste plaats betreffen die maatregelen de reorganisatie van het leger.

De zoo urgente hervorming onzer levende strijdkrachten zal voorzeker eerst ten volle kunnen worden verwezenlijkt, nadat de herziening van de wetten op de militia en op de schutterij tot stand zal zijn gekomen. Maar in afwachting van de beslissing te dier zake — waartoe de noodige wetsvoorstellen in bewerking zijn — wordt het noodig geacht reeds dadelijk maatregelen te nemen, om die hervorming, ten aanzien van *het leger*, voor te bereiden en, voor zooveel mogelijk, ten uitvoer te brengen.

Alvorens de voorgenomen maatregelen nader te omschrijven, moge hier een korte uiteenzetting voorafgaan van de beginselen, volgens welke de Regeering de inrichting der levende strijdkrachten wenscht te regelen.

Opdat de natie, bij een aanval op ons land, de verdediging van den vaderlandschen bodem met vertrouwen en met voldoende kans op gunstigen uitslag kunne aanvaarden, moet het krijgsbestuur kunnen beschikken over een leger van zoodanige samenstelling en sterkte, dat daarmede aan de *eerste* operatiën van den vijand, onder alle omstandigheden, krachtig weerstand kan worden geboden. De eerste stoot, zij 't ook van een zeer overmachtigen aanvallers, moet door dat leger, steunende op onze verdedigingsliniën, kunnen worden wederstaan.

De sterkte van het leger zal daartoe, volgens het oordeel van den ondergeteekende ruim 61.000 man moeten bedragen. Voor de instandhouding van die troepenmacht zou een jaarlijksche aanvulling van 12.000 man der militia gevoerd worden, zoodat het jaarlijksch contingent der nationale militia — met inbegrip van 600 man voor de zeemacht — op 12.600 man zou moeten worden gebracht.

Door doelmatige indeeling, volledige uitrusting, flinke geoefendheid en gunstige dislocatie, moet het leger voorts in staat zijn, om binnen enkele etmalen na het daartoe gegeven bevel, op zijn grootst mogelijke sterkte, gereed te staan tot het afwachten, verkennen en terugslaan van den aanvallers.

Bij het snelle verloop van de hedendaagsche oorlogen, en inzonderheid met het oog op het algemeene en krachtige streven om den duur van het mobilisatietijdperk zooveel mogelijk te bekorten, ware het, naar de meening van den ondergeteekende, bedenkelijk, de mobilisatie der schutterij te willen afwachten, voor het leveren van de noodige bezettingstroepen voor de liniën en forten. Is de tijd van overgang tot den oorlogstoestand gering — een omstandigheid die alles-

zins waarschijnlijk is — dan moet het *leger* aanvankelijk in de bezetting der versterkingen voorzien, evenzeer als het de troepen geeft, die te velde moeten optreden. Zoodra echter afdeelingen schutterij, voldoende strijdvaardig, beschikbaar komen, kunnen deze de aanvankelijke bezettingen der forten voor zooveel mogelijk aflossen en kunnen laatstbedoelde troepen weder in het open veld worden aangewend. Evenzoo kan worden gehandeld indien wij, vóór het uitbreken der vijandelikheden, gelegenheid mochten hebben gevonden, om schutterijkorpsen voor de bezettingen beschikbaar te stellen, welk geval zich bijv. kan voordoen, indien wij, na aanvankelijke gewapende handhaving onzer neutraliteit, in den oorlog mochten worden betrokken.

Met het oog op de hiervoren omschreven bestemming acht de ondergeteekende het niet wenschelijk het leger te verdeelen in afzonderlijk georganiseerde *veld- en bezettingstroepen*. Hoezeer sommige troepen, uit den aard der zaak, uitsluitend voor den dienst te velde, of wel voor die in versterkingen moeten worden aangewezen, moet de hoofdkracht van het leger, de infanterie, zoodanig zijn georganiseerd en geoefend, dat zij voor een grooter of een kleiner gedeelte, naar gelang van de behoefte van het oogenblik, in elk dier beide toestanden kunne optreden.

Zoodoende zal het leger, overal waar de omstandigheden het zullen vereischen, de kern van den weerstand tegen 's vijands aanvallen kunnen vormen, en zal het ten allen tijde de even eervolle als ernstige taak kunnen vervullen, om de natie voor te gaan in den strijd voor onze onafhankelijkheid.

Nadat het leger den vijand in zijn opmarsch naar het centrum der lands zal hebben gestuit, en hem genoodzaakt zal hebben tijdroovende aanvallen op onze verdedigingsliniën te ondernemen, zullen talrijke en goed georganiseerde en geoefende korpsen schutterij, tot het voortzetten der verdediging achtereenvolgens beschikbaar moeten komen. Immers, met het oog op het onzerzijds te bereiken doel, kan die taak op den duur niet *uitsluitend* aan het leger opgedragen blijven.

Daar het mogelijk is, dat wij met een zeer *overmachtige* tegenpartij te doen kunnen hebben, zou aan die opdracht, alleen door het leger, niet behoorlijk kunnen worden voldaan.

Om den oorlog vol te houden, en zoo mogelijk tot een goed einde te brengen, moet de verdediging onzerzijds voortdurend met onverflauwde energie en volharding, krachtig en hardnekkig worden doorgezet. Daartoe moeten wij steeds versche strijdkrachten in ruime sterkte kunnen aanvoeren, die de in werking zijnde troepen ondersteunen, aflossen en aanvullen. Zoodoende moet de verdediging, afgewisseld door offensieve ondernemingen op grooter en kleiner schaal, worden gerektd, totdat de vijand, afgemat en uitgeput, er aan wanhopende ons ten onder te brengen, geneigd zal worden bevonden een voor ons eervollen vrede te sluiten.

Om dit plan ten uitvoer te kunnen brengen, is het noodig dat door de bevolking met geestdrift aan den oorlog worde deelgenomen. De Regeering houdt zich overtuigd, dat daartoe een beroep op de vaderlandsliefde der natie niet vruchteloos zal zijn, en zij rekent er op, dat elk Nederlander bereid zal worden gevonden, voor het behoud onzer onafhankelijkheid zijn plicht te doen.

In die overtuiging zal zij dan ook niet aarzelen stappen te doen tot voorbereiding van de verdediging in bovenomschreven zin, en te zijner tijd de goedkeuring der Vertegenwoordiging te vragen voor een regeling der schutterijen, die daarvoor den grondslag zal kunnen leggen.

Door die regeling, waarbij het streven zal zijn het gehalte schutterijen ernstig te verbeteren, wenscht de regeering namelijk deze krijgsmacht tot een inderdaad nationale reserve van het leger te maken; waardoor het grondwettig voorschrift, 't welk het dragen der wapenen tot handhaving onzer onafhankelijkheid tot een der eerste plichten van elk ingezetene verklaart, zijn toepassing vinden zal.

Ook de voorbereiding tot snelle en geregelde mobilisatie der schutterijen zal daarbij een punt van bijzondere zorg uitmaken.

De ondergeteekende hoopt eerlang, bij de behandeling van de in te dienen wetsontwerpen op de militie en de schutterij, de gelegenheid te vinden om zijn inzichten en voornemens ten deze nader toe te lichten en te verdedigen. Het vorenstaande zal, naar hij vertrouwt, voldoende zijn, ter juiste beoordeeling van de thans aan de orde zijnde maatregelen.

II. § 1. De door den ondergeteekende gewenschte reorganisatie van het leger, omvat wijzigingen en verbeteringen in den bestaanden toestand, op verschillende punten. In hoofdzaak zijn die te omschrijven als volgt:

1°. Vermeerdering van het totale sterktecijfer der militie; echter in niet veel hoogere mate, dat noodig is om den nadeeligen invloed van het verloop op de thans bestaande maximum-sterkte op te heffen.

Het cijfer van het noodig geachte jaarlijksche contingent is hiervoren reeds vermeld.

2°. Betere aanwending van den beschikbaren eersten oefeningstijd voor de militie; hoofdzakelijk te bereiken door wijziging van het tijdstip van opkomst onder de wapenen. Door dat tijdstip te bepalen in de eerste helft der maand October van elk jaar, zal er tijd kunnen worden gevonden, om de eerste opleiding der recruten, zonder overhaasting, grondig en met zorg te doen plaats hebben — iets wat thans, in verband met het te doorloopen programma der oefeningen en met het daartoe geschikte jaargetijde, niet geacht kan worden het geval te zijn.

Hoezeer de ondergeteekende gaarne verklaart, dat de bruikbaarheid der militie, de tegenwoordige omstandigheden in aanmerking genomen, alle reden tot tevredenheid geeft, kan het geen verwondering wekken indien moet worden medegegeeld, dat die bruikbaarheid, bij de hooge eischen van geoefendheid, die thans aan den soldaat moeten worden gesteld, absoluut beschouwd, te wenschen overlaat. Door betere verdeeling van den tijd zal echter de gelegenheid tot oefening in voldoende mate beschikbaar kunnen komen, en zoowel aan het kader als aan de manschappen een meer duurzame geschiktheid voor den oorlog kunnen worden gegeven.

3°. Wijziging in de sterkteverhouding der verschillende wapens, andere samenstelling en indeeling van de onderdeelen, korpsen en staven, in overeenstemming met de tegenwoordige eischen van tactiek en bevelvoering.

Dit punt beheerscht in hooge mate de financieele gevolgen van de vast te stellen organisatie. Zal het leger aan zijn bestemming kunnen beantwoorden, dan is het bezit van staven, korpsen en diensten van een met ernst en nauwgezetheid te bepalen minimum sterkte *ommissbaar*. Maar anderzijds mag die sterkte niet hooger worden opgevoerd dan strikt noodzakelijk is, met het oog op de financieele lasten, die er voor de natie het gevolg van zijn.

Uit de omschrijving der voorgenomen maatregelen, zal het der Vertegenwoordiging blijken dat bij den ondergeteekende de ernstige wil bestaat, om deze beide beginselen in acht te nemen; hij wenscht reeds thans met nadruk te verklaren, *dat niet méér dan het als VOLDOENDE beschouwde wordt gevraagd*; dat verschillende wijzigingen van het thans bestaande uitsluitend zijn voorgenomen, omdat met een minder kostbare samenstelling aan het *noodzakelijke* kan worden voldaan.

4°. In verband met het sub 3°. vermelde, organisatie van de hulpdiensten van het leger, en volledige uitrusting met het gevorderde materieel van doelmatige samenstelling, voor den aanvoer van munitie en levensbehoeften, voor behandeling en transport van zieken en gewonden, enz.

In de vaste overtuiging, dat de strijdvaardigheid der troepen in hooge mate wordt beheerscht door de meer of minder goede regeling dezer aangelegenheid, acht de ondergeteekende het zijn plicht de noodige middelen te vragen, om in de ten deze bij ons nog bestaande behoeften te voorzien. Hoezeer in de laatste jaren reeds veel ter verbetering in dit opzicht is gedaan, is het *voldoende* nog niet bereikt.

Met voorkoming van eidelooze onderzoeken en proefnemingen, wenscht de

ondergeteekende met kracht de handen aan 't werk te slaan, om deze dringende aangelegenheid tot een spoedige en bevredigende oplossing te brengen.

5°. Definitieve regeling van de garnizoensindefeeling van het leger, in verband met de ontworpen organisatie, de eischen eener spoedige mobilisatie de belangen van de behoorlijke oefening der troepen en met de beschikbare militaire gebouwen.

De verbetering der kazerneering, waaraan in de laatste jaren met kracht is gearbeid, zal daardoor volgens een vast stelsel, en op de minst kostbare wijze, kunnen worden ten einde gebracht.

6°. Vereenvoudiging in de administratie van het leger, gepaard met een ander stelsel van voorziening in de verpleging van den soldaat.

Te dezen aanzien is mede, in de laatste jaren, reeds een en ander gedaan en voorbereid. De ondergeteekende wenscht op dien weg voort te gaan, zooals ook uit de verdere toelichting bij deze begrooting zal blijken.

De verbeteringen sub 1°. en 2°. omschreven, zijn afhankelijk van de beslissing omtrent de herziening der militie- en schutterijwetten. Uit de opsomming der overige punten kan echter blijken, dat op die herziening niet behoeft, en zelfs niet *mag* worden gewacht, om een andere inrichting van ons krijgswezen, in verband met de militaire eischen en met de belangen der schatkist, tot stand te brengen.

De te dien aanzien beraamde maatregelen liggen dan ook aan deze begrooting ten grondslag.

§ 2. Het sterktecijfer van de verschillende wapens op oorlogsvoet wenscht de ondergeteekende te bepalen, met inbegrip van de kaders en vrijwilligers, op ongeveer:

41,000 man infanterie; 2,300 man cavalerie; 4,000 man bereden artillerie met 120 stukken veldgeschut; 8,000 man vestingartillerie; 580 man pontoniers; 480 man torpedisten; 1,450 man mineurs en sappeurs; 750 man hospitaalsoldaten; 2,800 man trein.

Die troepen zouden worden georganiseerd als volgt:

Infanterie. 3 divisien, op vredesvoet samengesteld de eene uit 1 regiment grenadiers en jagers en 2 regimenten infanterie, de beide overigen elk uit 3 regimenten infanterie;

het regiment grenadiers en jagers bestaande uit:

3 bataljons grenadiers; en 2 bataljons jagers; de regimenten infanterie elk uit 5 bataljons; alle bataljons samengesteld uit 4 compagnieën.

Bij mobilisatie vormt zoowel het regiment grenadiers en jagers als elk der overige regimenten infanterie, een *reserve*-bataljon van 4 compagnieën, bestemd tot aanvulling der verliezen in den oorlog.

Het instructie-bataillon, de pupillenschool, het depôt van discipline, zouden volgens de tegenwoordige formatie blijven bestaan.

Cavalerie. 3 regimenten huzaren, elk bestaande uit 5 veld- en 1 depôt-eskadron een der regimenten bovendien uit één eskadron ordonnansen.

De rij- en hoefsmidschool, in vredestijd, aan een der regimenten toegevoegd.

Bereden artillerie. 3 regimenten *veldartillerie*, elk à 6 batterijen van 6 stukken geschut, alzoo met een totaal van 108 stukken. Elk regiment te verdeelen in: 1 afdeling van 4 batterijen, en in 1 afdeling van 2 batterijen en 2 compagnieën *trein*; voorts: 1 korps *rijdende artillerie* van 2 batterijen, elk van zes stukken, totaal alzoo 12 stukken; in vredestijd bovendien aan dit korps toegevoegd: een instructie-batterij tot opleiding van kader voor de bereden artillerie.

Vestingartillerie. 4 regimenten, ieder van 10 compagnieën; één der regimenten meer bepaald bestemd tot *kust*-artillerie; in vredestijd bovendien een *instructie-compagnie*, voor de opleiding van kader voor de vestingartillerie; voorts een *artillerie-schietschool*, als zelfstandige inrichting.

Korps Pontoniers, bestaande uit 2 compagnieën.

Torpedo-afdeeling, ingedeeld in 2 compagnieën.

Tot voorziening in de behoefte aan werklieden voor het leger in oorlogstijd, zoude bij de artillerie-inrichtingen geleidelijk een *compagnie werklieden* moeten worden opgericht.

Mineurs en Sappeurs, 8 compagnieën.

Hospitaalsoldaten, 8 compagnieën.

Tot toelichting dezer organisatie zij in de eerste plaats verwezen naar de staten n°s 1 tot en met 29, die als bijlagen bij deze Memorie zijn gevoegd, en waarin de sterkte en samenstelling van de staven, dienstvakken, korpsen en onderdeelen gedetailleerd zijn vermeld (1). Voorts zij daaromtrent nog het volgende opgemerkt.

Staven en dienstvakken. Uit de in deze Memorie bij de bespreking der afdelingen gestelde sterkte-opgaven van de officieren der verschillende rangen bij de bestaande en bij de ontworpen organisatie, kan blijken, dat de ondergeteekende, ten aanzien van de samenstelling der staven van de verschillende wapens, enkele wijzigingen van ondergeschikt belang, doch van financieel voordeelige gevolgen, beoogt.

De organisatie voor de generale en de provinciale staven kan, naar zijn meening, zonder de belangen van den dienst te schaden, geen wijziging ondergaan.

De plaatselijke staf kan echter worden ingekrompen; met de thans ontworpen organisatie van dien staf zal intusschen de vermindering zoo ver mogelijk voortgezet zijn.

Het korps intendanten eindelijk zal een dringend noodzakelijke uitbreiding moeten ondergaan.

Om de behoorlijke verpleging van de troepen, zoowel te velde als in de liniën en versterkingen, te verzekeren, mag, naar de overtuiging van den ondergeteekende, de uitbreiding van dit hoogst belangrijke dienstvak tot de door hem ontworpen formatie niet langer achterwege blijven.

Infanterie. De organisatie der infanterie laat, met het oog op de hiervoren omschreven bestemming van dit wapen voor den dienst te velde en in versterkingen, toe van elk regiment één bataljon af te scheiden, voor de aanvaankelijke bezetting der forten. Met de aldus verkregen 8.000 man kunnen de meest bedreigde versterkingen van een *volledige*, de overige van een *noodbezetting* worden voorzien.

De overige infanterie, voor het veldleger bestemd, ruim 32.000 man, blijft dan verdeeld in 3 divisieën, elk van 3 regimenten à 4 bataljons.

Het instandhouden van reserve- of aanvullingsbataljons is in vreedestijd onnoodig. Daarentegen zijn die bataljons in oorlogstijd onmisbaar om de verliezen der korpsen van het leger aan te vullen. De formatie van het wapen moet, uit dien hoofde, in vreedestijd de noodige kaders bevatten, om die reserve-bataljons bij de mobilisatie van het leger direct te kunnen oprichten en met de oefening van vrijwilligers, achtergebleven miliciens enz. onverwijld te kunnen aanvangen.

Zooals uit de toelichtende staten blijkt, is dit beginsel bij de onderwerpelijke organisatie toegepast. De kapiteins en luitenants voor speciale diensten van elk der regimenten infanterie, en het overige personeel van de staven der bataljons en der compagnieën, *dat reeds in vreedestijd daartoe zal worden aangewezen*, zullen zich bij het uitbreken van den oorlog, tot samenstelling van het reserve-bataljon, in bepaalde garnizoenen moeten vereenigen. Bij die bataljons zullen ook worden ingedeeld de officieren die in vreedestijd speciale betrekkingen bekleeden, als bij de Militaire Academie, de Normaal-Schietschool enz.

Ten opzichte van de verhouding van het aantal der luitenants-kolonels tot dat der majoors wenschte de ondergeteekende op te merken, dat van de 5 bataljonscommandanten bij elk regiment 2 den rang van luitenant-kolonel, en 3

(1) De staten behelzen de *vredes*-organisatie. Bij de infanterie is mede de oorlogsorganisatie vermeld, met het oog op de sterkte der kaders die, voor de bij mobilisatie op te richten reserve-bataljons, reeds in vreedestijd aanwezig moeten zijn.

dien van majoor zouden bezitten. Deze verhouding acht hij noodzakelijk om over voldoende stof tot behoorlijke aanvulling van den kolonelsrang te kunnen beschikken. In vergelijking met de thans bestaande verhouding is zij financieel voordeliger; en door de te dien aanzien te verkrijgen bezuiniging komt de ondergeteekende alzoo aan de belangen van de schatkist te gemoet.

Alleen bij het regiment grenadiers en jagers zou het aantal luitenant-kolonels één meer, en dat der majoors één minder bedragen dan hiervoren is vermeld; zulks is wenschelijk, omdat de majoors die bij dit korps worden overgeplaatst, in den regel reeds eenigen tijd als zoodanig gediend hebben, en zij mitsdien bij de verhouding van 2 luitenant-kolonels op 3 majoors, bij bevordering, veelal het korps wederom zouden moeten verlaten; hetwelk strijdig te achten is met de belangen van den dienst.

Bij de thans bestaande organisatie telt elk bataljon infanterie 2 luitenants voor speciale diensten. In de plaats daarvan acht de ondergeteekende per regiment 3 kapiteins en 1 luitenant voor speciale diensten noodig. Deze officieren die, zooals reeds opgemerkt is, voor de eventueele samenstelling der reservebataljons niet mogen worden gemist, zullen in vreedstijd belast worden met de betrekkingen van directeur der hoofdcursussen en commandant der hoofdcursuscompagnieën; voorts, voor zooveel noodig, met het toezicht over de cursussen bij de regimenten, de leiding van het schoolonderwijs bij de korpsen, de regeling van verplegingszaken, magazijnen van levensmiddelen en slachterijen), de vorming van scherpshutters enz. enz. Bovendien is, in het stelsel van den ondergeteekende voor hen een hoogst belangrijke taak weggelegd bij de oefening van het personeel en de opleiding van het kader der schutterijen.

In het kader van de compagnieën infanterie wordt een *derde* luitenant dringend noodzakelijk geacht. De behoorlijke aanvoering van onze jeugdige troepen in het gevecht is een taak die bij de hooge tactische eischen waaraan de infanterie tegenwoordig moet voldoen, voor den compagniescommandant en slechts 2 luitenants te zwaar te achten is. De ondergeteekende kan zich te dien aanzien be-roepen op het in bijna alle Europeesche legers bestaande, en hij wenscht als zijn overtuiging hier bij te voegen, dat *ons* leger, naar verhouding, eerder van sterkere dan van minder talrijke kaders dan de buitenlandsche troepen, zou be-hooren voorzien te zijn.

Cavalerie. De ontworpen organisatie van dit wapen zal gelegenheid geven om bij het eventueel ontstaan van oorlogsgevaar, met achterlating van de depots en van een à twee eskadrons voor den dienst bij elke divisie infanterie, 3 regi-menten huzaren van 4 à 3 eskadrons, ter sterkte van 1400 à 1300 ruiters, dadelijk in strijdvaardigen toestand aan de bedreigde grens te vereenigen.

Met de daaraan toe te voegen 2 batterijen rijdende artillerie en ondersteund door eenige infanterie, op geschikte punten op te stellen, zal deze troepenmacht moeten dienen om het ongestoord en spoedig afloopen der mobilisatie te bescher-men. Zij moet het doordringen van kleine, vooruitgezonden vijandelijke troe-penafdeelingen in eenig gedeelte van het land beletten; het opkomen van de ver-lofangers der militia uit die streek dekken; voorts den opmarsch des vijands verkennen en berichten omtrent diens sterkte en voornemens trachten in te winnen.

De cavalerie, zoowel als de rijdende artillerie, zullen daartoe in staat moeten zijn, om op het eerste bevel, op volledige sterkte, uit te rukken.

Dewijl hierdoor ontegenzegglijk een hooge eisch omtrent de vredesformatie dier troepen moet worden gesteld, is het in het belang der schatkist plichtmatig, inzonderheid de sterkte van *deze* wapens tot het strikt noodzakelijke te beperken, en de samenstelling der kaders en staven zoo min kostbaar mogelijk te maken.

Aan dezen eisch komt de onderworpen organisatie ten volle te gemoet. Door het aantal regimenten huzaren van 4 op 3 te brengen, zonder dat het aantal paarden en bijgevolg de totale sterkte van het wapen een noemenswaardige ver-mindering ondergaat, en tevens door een beperking van het aantal hoofdofficieren en ritmeesters bij elk regiment, kan een aanmerkelijke besparing op de kosten van het wapen der cavalerie verkregen worden.

De ondergeteekende zal niet aarzelen de verantwoordelijkheid van deze maatregelen op zich te nemen, overtuigd als hij is dat zij niet te kort zullen doen aan de behoorlijke vervulling van de taak, die voor onze cavalerie is weggelegd. Terwijl namelijk de goede aanvoering der regimenten en onderdeelen met de thans uitgetrokken kaders alleszins voldoende verzekerd te achten is, blijft de totale sterkte van het wapen 15 veldeskadrons en 1 eskadron ordonnansen, terwijl die tegenwoordig 16 veldeskadrons bedraagt. Het totaal aantal troepenpaarden, thans 2.358, zou slechts met een 20tal verminderd worden. Het bestemmen van een afzonderlijk eskadron voor den ordonnansediens, zal bovendien ontegenzeggelijk een groot voordeel opleveren, dewijl dan voortaan de ordonnansen niet meer uit de veldeskadrons zullen behoeven genomen te worden, zoodat deze hunne volle sterkte kunnen behouden.

Aan den anderen kant wenscht de ondergeteekende echter tevens aan te teekenen, dat hij, met de onderwerpelijke maatregelen, het uiterste zal hebben verricht tot vermindering van de financiële lasten, die de noodzakelijke instandhouding van dat wapen voor de schatkist medebrengt.

Bereden artillerie. De indeeling van de veldartillerie in 3 regimenten, elk à 6 batterijen, maakt het mogelijk om, in oorlogstijd, aan elke divisie infanterie van het veldleger 1 regiment toe te voegen. De onderverdeeling van het regiment in 2 afdelingen, de eene van 4, en de andere van 2 batterijen en 2 compagnieën trein, levert het voordeel op, dat bij de mobilisatie de eerstbedoelde afdeling spoedig, op volle sterkte en geheel strijdvvaardig, gereed kan zijn om de divisie te volgen, terwijl de andere afdeling, na op complete sterkte zijn gebracht, deel kan uitmaken van de korps-artillerie van het leger. De sterkte der infanterie van het veldleger op 32.000 man stellende, zal de gewenschte verhouding van ruim 3 stukken veldgeschut op 1000 man door de ontworpen organisatie worden verkregen.

De beide compagnieën trein, bij het regiment behoorende zijn bestemd om, aangevuld met de overcomplete manschappen van de regimenten huzaren, in den dienst der munitie-colonnes te voorzien, en om de voor de overige hulpdiensten aan de divisie benooidigde bespannen voertuigen te leveren.

De bestaande sterkte van den trein zou een belangrijke vermeerdering ondergaan; een vermeerdering echter, die, in aanmerking nemende den omvangrijken dienst, welke voor deze troepen is weggelegd, van den meest urgenten en noodzakelijken aard is te achten.

Ten aanzien van de bestemming en de inrichting van het korps rijdende artillerie is, bij de bespreking van het wapen der cavalerie, reeds het een en ander opgemerkt. De ondergeteekende herhaalt ten aanzien van de voor dit korps ontworpen organisatie wat hij omtrent de behartiging van de militaire eischen en van de belangen der schatkist, bij laatstbedoeld wapen heeft aangeteekend. *Twee* batterijen rijdende artillerie acht de ondergeteekende voldoende om te voorzien in den dienst bij de zelfstandig optredende cavalerie, maar hij acht ze daartoe ook *onmisbaar*.

In ons land, waar in geval van oorlog, door de troepen geen belangrijke afstanden met spoed zullen behoeven te worden afgelegd, zonder dat daarbij van spoorwegvervoer gebruik zal kunnen worden gemaakt, alwaar tevens de aanvulling der paarden van de batterijen, door de nabijheid der hulpbronnen, genoegzaam verzekerd is te achten, ware het overbodig en met het oog op de meerdere kosten niet gerechtvaardigd, om bij de *divisiën infanterie*, rijdende batterijen als korps-artillerie in te deelen. De rijdende artillerie kan mitsdien slechts noodig zijn voor de zelfstandig optredende cavalerie-brigade. Met 2 batterijen wordt voor een sterkte dier cavalerie van 1300 à 1400 ruiters, een verhouding van 8 à 10 vuurmonden op de 1000 paarden verkregen, een verhouding die alleszins voldoende kan heeten. Maar het ware verkeerd en onverantwoordelijk, indien men voor het ondersteunen van de cavalerie, *niet* over rijdende artillerie zou kunnen beschikken en daartoe veldartillerie zou moeten aanwijzen; en wel omdat

deze op den duur de snelheid van beweging niet bezit, welke noodig is om de operatiën der ruitery te kunnen volgen. In stede van ondersteuning te geven, zou de artillerie, in laatstbedoeld geval, belemmerend en vertragend op de handelingen der cavalerie gaan werken.

Vestingartillerie. De tegenwoordige indeeling van dit wapen in 8 afdelingen van zeer ongelijke sterkte komt den ondergeteekende, met het oog op de eischen van den dienst en de oefening der troepen, niet verkieslijk voor. Met behoud van hetzelfde aantal compagnieën, wenscht hij daarom een organisatie in te voeren van 4 regimenten, elk à 10 compagnieën, waarvan een regiment voor kustartillerie bestemd is.

Pontoniers. De bestaande indeeling van dit korps behoudende, wordt een vermeerdering van de sterkte der compagnieën, waaruit het is samengesteld, noodzakelijk geacht. Die vermeerdering van de sterkte van het pontonwezen wordt gevorderd om de gemeenschap der verschillende onderdeelen van het leger over onze talrijke rivieren steeds behoorlijk te kunnen verzekeren.

Torpedo-afdeeling. Een uitbreiding van het korps torpedisten, en een indeeling van dat korps in 2 compagnieën onder bevel van een hoofdofficier, mag, naar de meening van den ondergeteekende, niet achterwege blijven. Ernstig wordt gevoeld, dat de tegenwoordige sterkte van het personeel volkomen onvoldoende is voor de belangrijke diensten, die van de torpedo-afdeeling zullen moeten worden gevorderd.

Compagnie werklieden. De oprichting eener compagnie werklieden zou in een reeds sinds lang bestaande behoefte voorzien, waarvoor tot dusver echter nog geene maatregelen zijn getroffen.

De opleiding en oefening van het noodige personeel voor de artillerie-korpsen, magazijnen en verdedigingswerken zou bij de artillerie-, stapel- en constructie-magazijnen geschieden.

Ten aanzien van het aantal hoofdofficiëren der artillerie bij de tegenwoordige en bij de ontworpen organisatie zij het volgende aangeteekend. Behalve den inspecteur en de commandanten der vesting- en der bereden artillerie, kunnen er bij het wapen thans

7 kolonels, 12 luitenant-kolonels en 16 majoors zijn. Totaal 35 hoofdofficiëren.

Terwijl dit totaal aantal hoofdofficiëren, bij de nieuwe organisatie, één minder zou worden, zoude de verdeeling voor de verschillende rangen zijn als volgt:

7 kolonels, 11 luitenant-kolonels en 16 majoors.

Behalve den commandant van de bereden artillerie, zouden de 7 oudste en daarvoor geschikte hoofdofficiëren den rang van kolonel hebben, onverschillig of zij aan het hoofd van een regiment of van eene artillerie-inrichting zouden staan. Deze cijfers zijn bepaald naar dezelfde verhouding, en met het oog op dezelfde beginselen van militair en financieel belang, als voor de overige wapens.

Genie. Het aantal hoofdofficiëren bij den staf der genie kan, met het oog op de noodzakelijk geachte verhouding tusschen de aantallen officieren der verschillende rangen, eenigszins worden verminderd.

Van de 8 compagnieën van het bataljon mineurs en sappeurs zal een compagnie meer bepaaldelijk bestemd worden voor den spoorwegdienst, een andere voor den telegraafdienst, en in vreedstijd tevens voor het schoolonderwijs. Van de 6 andere compagnieën zal er e. g. één worden ingedeeld bij elk der divisien van het veldleger, terwijl de 3 overigen voor den dienst in liniën, vestingen en forten bestemd zullen zijn.

Hospitaalsoldaten. De sterkte van het thans bestaande, in 2 compagnieën ingedeelde hulppersoneel voor den geneeskundigen dienst is onvoldoende. Met het oog op de eurlang vast te stellen organisatie van den geneeskundigen dienst te velde en in vestingen en forten, moet voor de op te richten verbandplaatsafdeelingen en ambulances, alsmede voor het bij de korpsen en in de versterkingen in te deelen geneeskundig hulppersoneel, over minstens 3 compagaieën hospitaalsoldaten

kunnen worden beschikt, opdat tevens nog eenig personeel voor den dienst in de vaste en tijdelijke hospitalen kunne worden aangewezen.

§ 4. De ondergeteekende stelt zich voor, bijaldien deze begrooting door de Vertegenwoordiging zal zijn bekrachtigd, onder 's Konings goedkeuring de bovenomschreven organisatie van het leger op den 1sten April 1881 in te voeren; ten aanzien van het sterktecijfer der *manschappen*, voor zooveel zulks bij de bestaande militiewet kan geschieden.

De onderwerpelijke begrooting is mitsdien op den grondslag van de nieuwe organisatie berekend.

De opmerking vinde hier hare plaats, dat het tijdstip van 1 April voor de invoering is gekozen, omdat de vele maatregelen, die aan de reorganisatie, na de beslissing omtrent deze begrooting, nog zullen moeten voorafgaan, niet wel zouden toelaten daarvoor een vroeger tijdstip vast te stellen; terwijl het aan den anderen kant wenschelijk is, dat de nieuwe organisatie geheel tot stand zij gekomen alvorens de lichting 1881 der militie met 1 Mei onder de wapenen komt.

De toelichtende staat en de overige bijlagen, bij de begrooting gevoegd, wijzen gedetailleerd de geldelijke gevolgen aan van de wijzigingen die ten aanzien van de verschillende staven, korpsen en dienstvakken zijn ontworpen. Bovendien zal daaromtrent in deze memorie, bij de bespreking der afdeelingen en artikelen, nog het een en ander worden opgemerkt.

§ 5. De uitvoering der voorgenomen reorganisatie zal bij de infanterie, cavalerie en rijdende artillerie een samensmelting van onderdeelen der korpsen, bij de veldartillerie en bij eenige der hulpdiensten een verschikking of uitbreiding ten gevolge hebben. Hoezeer de organieke sterktecijfers aan manschappen, uit den aard der zaak, niet zullen worden bereikt, ondergaat toch de bestaande sterkte bij de onderdeelen van de meeste troepen een uitbreiding. Zelfs indien de herziening der militiewet op het tijdstip van de invoering der nieuwe organisatie reeds ware tot stand gekomen, zoude die sterkte evenmin aanstonds op het organieke cijfer kunnen worden gebracht; daartoe zouden in elk geval 5 à 6 jaren moeten verlopen.

Het verwijt van prematuur te zijn kan daarom aan het voornemen tot invoering dezer organisatie niet worden ten laste gelegd. Welke beslissing bij de herziening der militie-wet ten aanzien van het cijfer van het jaarlijksch contingent moge vallen, en hoe lang die beslissing zich — onverhoopt — nog mocht laten wachten, aan het hooge belang van de onverwijde invoering der nieuwe legerorganisatie wordt daardoor niets te kort gedaan. Onafhankelijk van het definitieve sterktecijfer der compagnieën, eskadrons en batterijen, 't welk trouwens van het thans reeds te bereiken niet *veel* kan verschillen, kan de invoering eener rationeele indeeling en samenvoeging der onderdeelen en korpsen reeds dadelijk als een belangrijke verbetering zoowel uit een krijgskundig als uit een financieel oogpunt worden beschouwd.

Daarmede wordt een eerste stap gedaan in de richting waarheen ongetwijfeld in elk geval de toekomst leidt, en het invoeren eener volledige regeling van de levende strijdkrachten op doelmatige wijze voorbereid.

In dien zin zal, naar de ondergeteekende vertrouwt, die reorganisatie algemeen als urgent en dringend noodzakelijk worden erkend.

§ 6. Niet overbodig acht de ondergeteekende hier de mededeeling, dat, hoezeer hij het leger niet wenschte te verdeelen in veld- en bezettingstroepen, zulks volstrekt niet uitsluit, dat hij reeds in vredetijd de maatregelen zou wenschen te beramen en vast te stellen, die noodig zullen zijn om, des gevorderd, met den meest mogelijken spoed en tijdig in het bevel over en de bezettingen van de liniën en forten te voorzien, en om een veldleger, van zoodanige sterkte als de omstandigheden zullen veroorloven, op de been te brengen.

De troepen van elk wapen behooren in vredetijd onder het toezicht en de centrale leiding van één autoriteit, den inspecteur van het wapen, voor hunne tweeledige bestemming in oorlogstijd, te worden geoefend en voorbereid. Aan

dezen eisch mag niet te kort worden gedaan, door reeds in gewone omstandigheden een definitieve indeeling in het leven te roepen, waardoor afdeelingen van *verschillende* wapens voortdurend onder de bevelen van speciaal voor het veldleger of wel voor de bezettingen bestemde bevelhebbers zouden worden vereenigd, terwijl immers eerst in verband met den toestand bij het uitbreken van den oorlog zal kunnen worden bepaald, tot welke sterkte de troepen van elk wapen, voor het eene en voor het andere doel aanvankelijk zullen moeten worden bestemd.

Maar het zou van weinig doorzicht getuigen, indien het noodige niet werd voorbereid, om eventueel en in elk der verschillende gevallen, die voor de mobilisatie der strijdkrachten kunnen worden ondersteld, ten spoedigste veldleger en bezettingen ter juister plaatse aanwezig te kunnen doen zijn. De ondergeteekende is zoodanig overtuigd van de noodzakelijkheid, om te dien aanzien vooraf *zooveel mogelijk* in gereedheid te brengen, dat hij, sedert zijn optreden als Minister, het noodige heeft doen verrichten om reeds bij de bestaande toestanden casu quo de samenstelling en indeeling van het veldleger te regelen, als om in het bevel over de liniën en stellingen, en de bezettingen der forten te voorzien. Hij wenscht met die voorbereidingen, reeds dadelijk en voor de bestaande toestanden, zoover mogelijk te gaan, en er naar te streven om de werkzaamheden, die bij het geven van de order tot mobilisatie nog te verrichten over zullen zijn, tot een onvermijdelijk minimum te beperken. Hij acht het noodig dat de hoogere bevelhebbers, de troepen- en fortcommandanten reeds in vreedstijd bekend zijn met de taak die hen bij elk der verschillende oorlogstoestanden aanvankelijk zal worden opgedragen; dat er gelegenheid besta om zich voor de behoorlijke vervulling van die taak zooveel mogelijk op de hoogte te stellen, en dat een ieder, op het eerste algemeene bevel, zonder nadere aanwijzingen die taak kunne op zich nemen, en met krachtige en zekere hand de uitvoering daarvan kunne aanvaarden.

Een bijzonder gewicht hecht de ondergeteekende voorts aan de maatregelen tot verzekering van de behoorlijke geoefendheid van officieren en troepen. Hij acht het noodzakelijk voort te gaan op den weg die te dien aanzien sinds eenige jaren is ingeslagen.

Daartoe wenscht hij het volgend jaar wederom kampen te doen betrekken, tot het houden van de speciale oefeningen van de artillerie en de mineurs, en tevens — op het voetspoor van hetgeen dit jaar voor de eerste maal geschiedt — een of twee infanterie-korpsen, gedurende enkele weken, beurtelings in de legerplaats bij *Milligen* te vereenigen.

Deze troepenverzamelingen beschouwt hij — voor de elementaire en meer voortgezette oefening van het wapen — als van buitengewoon nut, terwijl zij voor de troepen, die nabij hunne garnizoenen de noodige geschikte oefeningsterreinen niet aanwezig vinden, *onmisbaar* zijn te noemen.

Zij verschaffen gelegenheid om, onder de leiding van den verantwoordelijken chef, het geheele korps gedurende eenigen tijd met onafgebroken, ernstige en degelijke oefeningen bezig te houden, waarbij de troep zich aan inspanning leert gewennen, waarbij de echt militaire geest wordt aangekweekt en de eigenschappen van den soldaat op flinke wijze worden ontwikkeld.

Ook met het houden van gecombineerde manoeuvres wenscht de ondergeteekende het volgend jaar te doen voortgaan. Deze oefeningen, waarbij de troepen der verschillende wapens tot legerafdeelingen worden vereenigd, moeten de kroon zetten op de speciale opleiding van elk wapen; zij zijn daartoe onmisbaar, wijl alleen *daarbij* de troepenleiding, overeenkomstig de werkelijkheid in den oorlog, kan worden beoefend en toegepast. Met de speciale oefeningen van het officierskader, die bij doelmatige leiding en ernstigen wil van de zijde der deelnemers, een uitmuntend hulpmiddel kunnen zijn tot voortzetting en uitbreiding van de theoretische beoefening der krijgskunst, geven de najaarsoefeningen op groote schaal bovendien de gelegenheid tot vorming van bevelhebbers, stafofficieren en intendanten.

Overbodig is het waarschijnlijk, aan te teekenen dat de ondergeteekende ook aan de behartiging van theoretische studiën door het officierskorps een bijzonder gewicht hecht, en dat hij die studiën zooveel mogelijk wenscht te bevorderen.

Op grond van vorenvermelde overwegingen zijn bij deze begroting de noodige gelden uitgetrokken om:

1°. door 1 of 2 regimenten infanterie gedurende een 4tal weken een kamp te doen betrekken;

2°. het houden van kaderoefeningen te kunnen doen plaats hebben;

3°. een divisie uit de verschillende wapens op den gebruikelijken voet te doen manoeuvreren; en

4°. door 2 regimenten huzaren en 1 rijdende batterij oefeningen in de strategische veiligheidsdienst te doen houden, op een der terreinen, waar, bij eventueele oorlogstoestanden die taak zou behooren te worden uitgeoefend.

De ondergeteekende vertrouwt dat de Vertegenwoordiging, het hooge nut van vorenbedoelde oefeningen erkennende, bereid zal zijn de daartoe noodige gelden toe te staan.

§ 7. Nog enkele belangrijke punten blijven den ondergeteekende, in verband met het reorganiesatieplan, ter bespreking over.

In de eerste plaats zijn voornemen omtrent de inkrimping van het officierskorps Zoals blijkt uit de opgaven van de aantallen officieren van de verschillende rangen, bij elk wapen, volgens de bestaande en volgens de ontworpen organisatie (1), zal het officierspersoneel van verscheidene wapens en diensten, ten gevolge van de reorganisatie, moeten worden verminderd. Ten einde die vermindering zoo veel mogelijk geleidelijk te doen plaats hebben, heeft de ondergeteekende het voornemen, dadelijk nadat deze begroting tot wet zal zijn verheven, aan den Koning voor te stellen, de vacatures, die vóór 1 April aanstaanden mochten ontstaan in de rangen, waarvoor bij de reorganisatie een overcompleet zal zijn, *niet* aan te vullen.

Bij de infanterie, waarvoor de vermindering eenige plaatsen van luitenant-kolonel en kapitein omvat, alsmede bij de artillerie, waar het aantal luitenant-kolonels eenigszins kleiner wordt, zal dat overcompleet alsdan vermoedelijk, bij het in werking treden der nieuwe organisatie, niet beduidend meer zijn; evenmin als bij de genie en den plaatselijken staf.

Minder gunstig intusschen zal de toestand zijn voor de cavalerie, aangezien hierbij een aantal van

6 hoofdofficieren, 5 ritmeesters en 18 luitenants

overcompleet zal komen; terwijl, door de inkrimping van het wapen, de vooruitzichten op het ontstaan van vacatures niet onaanzienlijk zullen worden verminderd.

Op grond van de bepalingen der wet van 1851 op de bevordering der officieren zouden de met 1 April aanstaande eventueel overcomplete officieren van dat wapen op nonactiviteit kunnen worden gesteld.

De ondergeteekende heeft echter het voornemen *niet* daartoe voorstellen aan den Koning te doen, en wel omdat hij het, *uitsluitend in het belang van den dienst*, raadzaam en gerechtvaardigd acht, die officieren in activiteit te houden, en het overcompleet gaandeweg, naar gelang er plaatsen openvallen, te verminderen.

De officieren, die eventueel op nonactiviteit zouden worden gesteld, zouden namelijk later, als het overcompleet over eenige jaren zou zijn verdwenen, opnieuw bij hun wapen voor den actieven dienst *moeten* worden opgeroepen. Het is echter zeer waarschijnlijk dat hunne geschiktheid en geoefendheid in dien tijd merkbaar zouden zijn achteruitgegaan.

Indien men nu in aanmerking neemt, dat de officieren die op nonactiviteit zijn gesteld, wegens een overcompleet bij hun wapen, *twee derde* van het activiteitstraktement genieten; dat die officieren echter, zoo zij in casu bij hun

(1) Zie hierna bij de bespreking der afdelingen.

wapen boven de formatie in actieven dienst worden gehouden, zeker nuttige diensten zullen kunnen bewijzen; dat zij alsdan tevens voortdurend den gewenschten graad van geschiktheid zullen behouden; dat het Rijk daarvoor feitelijk ten behoeve van elk officier niet meer dan het één derde van diens traktement ten koste legt, dan vermeent de ondergeteekende dat het inderdaad in het belang van *den dienst* is te achten, op de door hem voorgenen wijze te handelen.

§ 8. Een andere belangrijke zaak, die thans, in verband met de voorgenomen reorganisatie ter sprake komt, is de gewijzigde regeling van de traktementen der officieren, die door den ondergeteekende bij het samenstellen dezer begrooting is gevolgd.

Het is bekend dat in 1874, op het initiatief van den toenmaligen Minister van Oorlog, den generaal-majoor WEITZEL, een herziening van de traktementen der officieren van het leger tot stand is gekomen. Het is echter evenzeer bekend dat bij die herziening een voldoende regeling van dit moeilijke vraagstuk niet geleverd is. Ook de tegenwoordige traktementen der oudere luitenants en der kapiteins en van enkele andere categoriën van officieren zijn nog *bepaald onvoldoende*, om niet van andere minder dringend te achten behoeften te gewagen.

Dat bij het vaststellen van de bezoldiging, die de jonge officier in de eerste jaren na zijn benoeming zal genieten rekening worde gehouden met de kosten, die het Rijk in het belang van zijn opleiding heeft gedragen, is voorzeker alleszins wenschelijk en billijk. Maar dat den ouderen officier, die, door zijn gedurende een reeks van jaren bewezen diensten, ten deze reeds volledig met den Staat heeft afgerekend, dat den man van middelbaren leeftijd, die, hoewel hij geen ander middel van bestaan mag uitoefenen, geacht wordt in de behoefte van zich en zijn gezin te moeten kunnen voorzien, dat *dezen* een bezoldiging zou worden onthouden, voldoende voor het levensonderhoud, dit zou weinig strooken met den plicht en de waardigheid van den Staat. Die waardigheid brengt mede, niet dat van den toestand van den hulpbehoevenden ambtenaar worde partij getrokken, maar integendeel dat diens billijke aanspraken worden erkend en dat daaraan op voldoende wijze worde te gemoet gekomen.

De ondergeteekende vertrouwt dat deze meening weérklank zal vinden in de Vertegenwoordiging, en hij verwacht dat aan zijn voorstel, om de traktementen van de oudere luitenants, van de kapiteins en ritmeesters, mede in verband met den door hen verkregen diensttijd, van sommige hoofdofficieren van de generale, provinciale en plaatselijke staven, alsmede van de magazijnmeesters der artillerie, te herzien, de noodige steun niet zal worden onthouden.

De bedragen der traktementen zooals hij die voor de subalterne officieren der verschillende wapens zoude wenschen te regelen, en de invloed van dien maatregel op de begrooting, zijn in den toelichtenden staat, bij de artikelen aangeduid.

Hier wenscht de ondergeteekende nog met nadruk te wijzen op de verschillende omstandigheden, die het toestaan dezer traktementsverhooging op dit oogenblik, naar zijn meening, tot een maatregel van urgenten aard maken. Door stilstand in de bevordering is het aantal dienstjaren, dat de officieren in de rangen van 2den of 1sten luitenant en van kapitein moeten doorbrengen, in den laatsten tijd aanzienlijk gestegen. Indien men den leeftijd, waarop de benoeming tot officier geschiedt, gemiddeld op 20 à 22 jaar stelt, dan heeft tegenwoordig de bevordering tot 1sten luitenant eerst plaats op den leeftijd van 25 à 29 jaar en die tot kapitein eerst op 35- à 38jarigen ouderdom. In den kapiteinsrang worden minstens een 43tal dienstjaren gevorderd, om volgens ancienniteit voor bevordering tot hoofdofficier in aanmerking te kunnen komen. In den regel heeft de officier dus den middelbaren leeftijd reeds overschreden, vóór hij majoor wordt, alzoo vóór hij in 't genot kan geraken van een eenigszins ruimere bezoldiging.

Gedurende 15 à 18 jaren dient hij in den luitenantsrang op traktementen van f 1000 en f 1200; gedurende ongeveer 13 jaren geniet hij daarna als kapitein een bezoldiging van f 1600 tot f 2000. Thans zal, als de ontworpen reorganisatie tot stand komt, de toestand nog ongunstiger worden. Niet alleen dat een

overcompleet bij genoegzaam elk wapen de bevordering tijdelijk geheel zal strekken, maar ook de vooruitzichten, de kans op het ontstaan van vacatures in de hoogere rangen, zullen dientengevolge niet onbelangrijk verminderen. Het is dus aan te nemen, dat eerlang een twintigtal dienstjaren zullen worden gevorderd alvorens de luitenant den kapiteinsrang zal kunnen bereiken en dat de kapitein eerst na een 15tal dienstjaren als zoodanig tot majoor zal kunnen opklimmen. En daarbij mag niet onopgemerkt blijven, dat de officier van elk wapen, ook in de subalterne rangen, tegenwoordig steeds toenemende eischen aan zijn kennis en geschiktheid ziet gesteld; dat hij zich voortdurend aan ernstigen arbeid en wetenschappelijke studie moet wijden, niet slechts om zich te bekwalen voor hooger rang, maar zelfs om in den eigen rang aan de eischen van den dienst te kunnen blijven voldoen. In die omstandigheden acht de ondergeteekende het zijn plicht een voorstel te doen tot het toekennen van een verhooging aan luitenaants die 15 jaar hebben gediend, en tot het vermeederen der kapiteinsbezoldiging voor allen op het thans bestaand maximum bedrag, gepaard aan het toekennen eener verhooging na 25 en 30 dienstjaren als officier.

III. Omtrent zijne voornemens ten aanzien van het onder § 1 van punt II, sub 4°, vermelde, kan de ondergeteekende in het algemeen mededeelen, dat hij bij het tot stand brengen van de nieuwe organisatie van het leger, gelijktijdig, de samenstelling en indeeling van de in oorlogstijd aan het groote hoofdkwartier, de divisieën, de cavalerie-brigade enz. toe te voegen hulpdiensten, volledig wenscht te regelen. Die regeling zal omvatten de aanwijzing van het personeel en materieel voor:

- 1°. de munitie-colonnes voor infanterie en artillerie;
- 2°. de geneeskundige afdelingen, bestemd tot het oprichten van verbandplaatsen;
- 3°. de ambulances of beweegbare veldhospitalen;
- 4°. de dienst van het transport van zieken en gewonden, op en achter het slagveld;
- 6°. de colonnes voor het transport van levensmiddelen en de verpleging der troepen te velde.

Tevens zal daarbij de indeeling bij de korpsen van het geneeskundige hulppersoneel, de uitrusting met daarvoor benodigd materieel, alsmede met voertuigen voor transport der bagage van officieren en troepen worden vastgesteld, terwijl overeenkomstige aanwijzingen zullen geschieden voor den dienst der verpleging in vestingen en forten, de evacuatie te land en te water, enz.

Het voor bovenbedoelde diensten benodigde personeel zal, in de eerste plaats ten behoeve van het veldleger, worden geleverd door de bij de divisieën in te deelen compagnieën trein- en hospitaalsoldaten; ook de voor de bespanning der voertuigen vereischte paarden zullen, voor zooveel mogelijk, door den trein worden geleverd en overigens door requisitie bij de mobilisatie moeten worden aangevuld.

Wat het materieel betreft, de benodigde voertuigen van verschillende soort zijn reeds voor een groot gedeelte voorhanden; enkele wijzigingen en verbeteringen in de bestaande modellen zijn nog in onderzoek, terwijl voor den aanmaak van sommige onlangs ingevoerde en nog in te voeren transportmiddelen nog veel te verrichten overblijft. Onder laatstbedoelde voertuigen zijn te verstaan:

1°. de voor het transport van bagage, levensmiddelen, fourage en munitie bestemde *compagnieskarren*, waarvan één aan elk der compagnieën infanterie, eskadrons cavalerie en compagnieën mineurs van het veldleger zal worden toegevoegd;

2°. de *ziekenkarren*, bestemd voor den transportdienst op het *slagveld* tusschen de verbandplaatsen en de ambulances, alwaar de ziekenwagens van de bestaande modellen, die meer voor den dienst op gebaande wegen ingericht zijn, niet kunnen worden gebruikt. De inrichting der *compagnieskarren*, is, na zorgvuldig onderzoek, reeds vastgesteld en Koninklijke machtiging tot de invoering dier

voertuigen is reeds verleend. Van de ziekenkarren is een model in beproeving; welke beproeving eerlang zal afloopen, zoodat nog in den loop van dit jaar ontrent de invoering zal kunnen worden beslist. Met den aanmaak van de beide soorten van voertuigen wenschte de ondergeteekende in het volgend jaar met kracht te kunnen doen aanvangen, eveneens als met de verbeteringen aan eenige andere voertuigen aan te brengen.

De noodige gelden tot dit doel zijn daartoe op deze begrooting uitgetrokken.

Eveneens is dit geschied ten aanzien van een eerste gedeelte van de nog ontbrekende vrij belangrijke hoeveelheid materieel voor de geneeskundige afdelingen en ambulances, welk materieel zoowel de benoodigde chirurgische instrumenten en geneesmiddelen, als voorwerpen van ligging, kleeding, verpleging, transport (draagbaren) enz. omvat. De spoedige en volledige voorziening in deze behoeften is van den meest belangrijken aard te achten.

Met het ontwerpen van de noodige voorschriften voor de organisatie, de dienstregeling en het beheer van het personeel en materieel der voren omschreven hulpdiensten, heeft de ondergeteekende bereids een aanvang doen maken, ten einde die in overeenstemming met den door het belang der zaak gevorderden spoed te kunnen vaststellen.

IV. De dislocatie van het leger, zooals de ondergeteekende die definitief wenschte te zien geregeld, is gedetailleerd omschreven in de bij deze Memorie gevoegde tabel, Bijlage n°. 30. Tot toelichting daarbij zij opgemerkt, dat het de bedoeling is de garnizoensindeeling te bepalen in verband met de onlangs door den Koning vastgestelde territoriale indeeling des Rijks in drie militaire afdelingen, en wel zoodanig dat in elk dier afdelingen 1 divisie infanterie, 1 regiment huzaren, 1 regiment veldartillerie, benevens een gedeelte van de overige troepen, gelegerd zij.

Door toepassing van den regel om de militie voor de verschillende korpsen, steeds voor zooveel mogelijk te trekken uit dezelfde gedeelten des rijks, gelegen in de overeenkomstige militaire afdeling, kan alsdan het gewichtige voordeel verkregen worden dat bij mobilisatie de opkomst der verlofgangers zeer kan worden bespoedigd.

Daardoor worden tevens de menigvuldige spoorweg- en andere transporten, die in het mobilisatietijdperk moeten plaats hebben, beperkt en vereenvoudigd, en daarbij zoodoende de aanleidingen tot het ontstaan van oponthoud en verraaging vermindert.

Tevens is bij de garnizoensindeeling gelet op de eischen die zich bij onverwacht oorlogsgevaar, zoowel ten aanzien van het dekken der bedreigde kust- of grensstreek als van het verzamelen der troepen zullen kunnen voordoen.

Overigens is er naar gestreefd om de troepen in betrekkelijk weinige doch sterke garnizoenen te vereenigen. Hoewel de ondergeteekende er, in het belang van de betrokken gemeenten, noode toe zal overgaan om nog eenige kleine garnizoenen op te heffen, mag hij de behoorlijke vervulling van de eischen van den dienst bij die belangen niet ten achter stellen. En voor de degelijke oefening van het leger is een versnippering van de korpsen in talrijke, weinig sterke onderdeelen ontegenzeggelijk een ernstig kwaad, terwijl bovendien aan het verblijf in kleine garnizoensplaatsen voor officieren en manschappen nog andere naadeelen verbonden zijn.

Door concentratie der onderdeelen van elk korps, en door het vereenigen van detachementen der verschillende wapens in eenzelfde garnizoensplaats, wordt de invloed van de leiding der korpscommandanten op de onder hun bevelen gestelde troepen behoorlijk verzekerd, en wordt de gelegenheid geopend tot meer uitgebreide oefening der manschappen, tot degelijker opleiding van het kader, en tot het zoo noodige gemeenschappelijk optreden der verschillende wapens.

Door het vaststellen van de boven omschreven dislocatie, kan de verbetering der kazerneering naar een bepaald plan worden ten einde gebracht.

Het bedrag der kosten, die in het geheel voor de uitvoering van dit kazerneer-

ringsplan nog gevorderd zullen worden, zal bij de bespreking van de XVIde afdeling worden vermeld; evenals de wijze waarop de ondergeteekende die uitvoering wenscht tot stand te brengen.

V. Reeds bij deze begrooting wordt door den ondergeteekende een belangrijke stap gedaan, om tot een meer eenvoudige administratie en tot een meer richtig beheer van het leger te geraken. Door de voorgenomen, en aan deze begrooting ten grondslag liggende opheffing van eenige der fondsen van inwendig beheer — een maatregel waarop door de Vertegenwoordiging herhaaldelijk werd aangedrongen — wordt voor zooveel thans mogelijk te gemoet gekomen aan de eischen der comptabiliteit en van een rationeele administratie. Bedoelde opheffing wordt hierna onder punt IV meer uitvoering besproken.

Zij zal gepaard moeten gaan met een andere wijze van voorziening in de behoefte aan voorwerpen van nachtleger, ledergoed en paardentuig, alsmede met een gewijzigd stelsel van beheer der militaire ziekeninrichtingen. Aan laatstbedoelde wijziging is mede, in verband met de op 1 November a. s. in werking tredende regeling, waarbij de officieren van gezondheid aan het hoofd der ziekeninrichtingen zullen komen te staan, een bijzonder gewicht te hechten; dewijl daarbij eenvormige en meer eenvoudige voorschriften voor dat beheer zullen kunnen worden toegepast.

Aan het samenstellen dezer voorschriften wordt gearbeid, zoodat zij te bestender tijd in werking zullen kunnen treden.

In verband met de boven omschreven wijzigingen is de berekening van verschillende artikelen dezer begrooting anders geschied dan bij die van het vorige jaar het geval is geweest. De vereischte toelichtingen te dezer zake zullen nader worden gegeven.

De ondergeteekende stelt zich voor met de administratieve hervormingen voort te gaan.

Omtrent de thans ontworpen en hiervoren besproken maatregelen dient echter alvorens beslist te zijn, daar deze bij het samenstellen van het administratiereglement als grondslag voor andere bepalingen moeten dienen.

Het is tevens zijn voornemen stappen te doen om daarbij het beginsel van voeding van den soldaat voor rekening van het Rijk in toepassing te brengen.

Te dezer plaatse zij nog aangeteekend, dat de commissie belast met de herziening van de statuten der weduwen- en weezenkas voor de officieren der landmacht, dezer dagen hare taak heeft beëindigd, en hare rapporten en voorstellen bij den ondergeteekende heeft ingediend.

Hij stelt zich voor de regeling dezer aangelegenheid zoo spoedig mogelijk ter hand te nemen.

VI. Alvorens de afzonderlijke artikelen te bespreken, heeft de ondergeteekende de eer, omtrent de inrichting, dezer begrooting, nog het volgende aan te teekenen.

1°. Het schijnt gewenscht om bij den grooten staf van het leger, behalve de dienstdoende adjudanten en ordonnance-officieren van Z. M. den Koning en HH. KK. HH. de Prinsen van het Vorstelijk Huis, ook de opperofficieren in te deelen, wier werkkring zich niet bepaalt tot één der verschillende wapens of diensten, maar van meer algemeenen aard is. Als zoodanig zijn aan te merken de bevelhebbers in de militaire afdelingen en de inspecteur van het militair onderwijs, die tot dusver ten onrechte gerekend werden te behooren tot de staven der wapens waarbij zij oorspronkelijk hadden gediend.

Bovendien is deze regeling in het belang van den dienst en van de regelmatige inrichting der begrooting. Immers daar de *traktementen, toelagen en fouragegelden* voor de bevelhebbers in de militaire afdelingen vroeger gebracht werden onder de staven van *verschillende wapens*, had dit onvermijdelijk ten gevolge, dat — wanneer bij vervanging van een titularis, de nieuwbenoemde gekozen werd uit een ander wapen dan dat waartoe de afgetredene behoorde — moeilijkheden ontstonden, om de gelden uit het betreffelijk artikel te vinden.

De *bureaukosten* voor de bevelhebbers werden geraamd onder provinciale en plaatselijke staven.

De inspecteur van het militair onderwijs werd op de begrooting voor 1880 uitgetrokken op art. 23 en de vergoedingen voor dien opperofficier maken, met de toelage voor den hem toegevoegden kapitein, uitsluitend het bedrag van dat artikel uit, terwijl laatstbedoelde officier bij den staf der artillerie was berekend. Thans zijn *alle* kosten, zoowel voor de bevelhebbers als voor den inspecteur van het militair onderwijs en den aan dezen toegevoegden officier, geraamd onder art. 4.

2°. Over het loopende jaar is het wapen der artillerie in twee artikelen (bereden en vestingartillerie) gesplitst.

Behalve dat dit bij de verevening reeds tot moeilijkheden heeft geleid, is het — afgescheiden van het administratief bezwaar — naar de ondergeteekende meent, niet raadzaam deze splitsing te doen voortduren.

Het personeel voor beide diensten toch, behoort geheel tot hetzelfde wapen; doch vooral de officieren zijn aan menigvuldige verwisselingen onderhevig, daar — bij ontstane vacatures, in verband met de speciale geschiktheid — overplaatsingen van de bereden bij de vestingartillerie of omgekeerd noodzakelijk zijn.

Door de groote haast waarmede het vorige jaar de begrooting moest worden samengesteld, is dit bezwaar toen over het hoofd gezien.

De ondervinding in den loop van het jaar opgedaan, heeft doen zien dat het noodzakelijk is de kosten — zoowel van de officieren als van het overige personeel van het *geheele* wapen — respectievelijk onder één artikel te brengen.

3°. In verband met reorganisatie van den geneeskundigen dienst, zijn al de kosten van dien dienst onder een artikel gebracht, en zijn dus de officieren van gezondheid niet meer bij de korpsen berekend.

Te dien aanzien is, alleen een uitzondering noodzakelijk, voor zoover bedoeld personeel bij de Koninklijke Militaire Academie aanwezig is. Vermits namelijk de kosten dezer inrichting door verschillende Departementen gedragen worden, moeten de uitgaven voor *al* het daarbij ingedeelde personeel, bij de overige kosten dier Academie worden uitgetrokken.

4°. De fondsen van inwendig beheer, waarvan de opheffing met 1 Januari a. s. voorgenomen is, zijn die van *vernieuwing van ledergoed en paardentuig* en van *slaapfournituren*.

In verband daarmede zullen de saldo's dier fondsen bij slot van het dienstjaar 1880 in 's Rijks schatkist worden overgebracht.

Dientengevolge zijn de kosten voor die onderwerpen thans niet meer onder die voor de verschillende wapenkorpsen, doch onder twee afzonderlijke artikelen der IXde afdeling geraamd.

Daarmede is tevens een stap gedaan in de richting, waardoor langzamerhand meer splitsing in artikelen wordt verkregen, en wordt alzoo aan den bij herhaling in de Vertegenwoordiging geuiten en daartoe strekkenden wensch opnieuw te gemoet gekomen. De voordeelige sloten dier fondsen waren volgens de rekeningen op 1 Januari jl.:

van dat van vernieuwing van ledergoed en paardentuig omstreeks f 290.000, van dat van slaapfournituren omstreeks 260.000

Wijl echter, met het oog op dien voordeeligen stand, over 1880 minder is toegestaan dan voor de waarschijnlijke uitgaven werd gerekend noodig te zijn, is het zeer waarschijnlijk, dat de bedragen op 1 Januari 1881 lager zullen zijn. Met zekerheid is dit echter thans nog niet te bepalen.

5°. Behalve de fondsen, onder punt 4 bedoeld, komen in de rekening van de korpsen van het leger nog twee andere fondsen voor, welke de ondergeteekende wenscht af te schaffen.

Het *eerste* daarvan betreft de verpleging van zieken in de garnizoens-infirmeriën. Zooals bekend is, worden tot dusver de militairen, die in infirmeriën opgenomen

zijn, verpleegd uit de gelden, welke te hunnen behoefte aan soldij en aan toelage voor brood beschikbaar zijn.

Door de verschillende korpsen wordt daartoe met de administratiën der betrokken infirmeriën een loopende rekening aangehouden, waarop de gelden voor soldij en brood der verpleegden *in ontvangst*, en de verschillende door de infirmeriën te verrichten betalingen *in uitgaaf* worden geboekt.

In vroegere tijden, toen de levensmiddelen goedkoop waren, en toen bovendien in het algemeen een sober diët voor zieken noodig en nuttig werd geacht, waren die vergoedingen ruimschoots voldoende voor de behoefte; zoodat de rekeningen een voordeelig saldo voor de infirmeriën opleverden.

In de laatste tijden was de toestand echter anders. De voedingsmiddelen werden veel duurder niet alleen, maar meer en meer kwam men terug van het sober diët voor den zieke, en werd dit door krachtige en voedzame en — wat hier het meeste klemt — *dure* voedingsmiddelen vervangen.

Het zal wel geen betoog behoeven dat de voordeelige stand van de hier bedoelde rekeningen dientengevolge, en omdat de inkomsten niet in evenredigheid tot de meerder vereischte uitgaven toenamen, niet kan voortduren, en dat daardoor niet alleen het vroegere *voordeelige* saldo langzamerhand verdween, maar dat dit later zelfs moest overgaan in een voor de infirmerie *nadeelig* slot. Naar waarschijnlijke berekening zal dit nadeelige slot bij het einde van het loopende jaar de som van omstreeks f 100.000 bedragen.

Dit bedrag is oppervlakkig beschouwd zeer hoog, doch wanneer men het verdeelt over de gezamenlijke infirmeriën, ruim 30 in getal, dan blijkt dat het per inrichting niet meer dan f 3300 bedraagt. Dat niet vroeger maatregelen zijn genomen om de toeneming van dit nadeelig slot te stuiten en het geheel weg te nemen, schijnt te moeten worden toegeschreven aan de omstandigheid dat men aanvankelijk hoopte de vroegere betere dagen voor het fonds te zullen zien terugkeeren, hetgeen echter niet geschied is. Later is waarschijnlijk het reeds sedert geruimen tijd bestaande voornemen, om met de tegenwoordige wijze van beheer der ziekeninrichtingen te breken, op het achterwege blijven van afdoende maatregelen ter zake, van invloed geweest. Aangezien thans aan bedoeld voornemen uitvoering zal worden gegeven, is het noodzakelijk op de regeling dezer zaak orde te stellen.

Tot gedeeltelijke dekking van dat tekort wenscht de ondergeteekende aan te wenden het voordeelig slot van *het tweede* der hiervoren bedoelde fondsen, namelijk de *winst- en verliesrekening van de thans opgeheven magazijnen van kleding bij de korpsen*, welk saldo omstreeks f 80.000 bedraagt. Verdeelt men deze som over de 25 opgeheven magazijnen, dan blijkt het dat dit bedrag per magazijn ongeveer f 3200 belooft, hetgeen, in aanmerking nemende dat het getal voorwerpen in de magazijnen duizendtallen bedroeg, niet zeer hoog kan worden genoemd.

Deze rekening, die in elke inrichting waar grondstoffen verwerkt worden, behoort te worden aangehouden, werd gevormd door het boeken van de voor- en nadeelige verschillen tusschen de prijzen waartegen de goederen werden ingekocht en die waartegen zij aan de onderofficieren en manschappen op rekening werden verstrekt.

Voor den aanvang van elk jaar werd de prijs vastgesteld, waartegen elk voorwerp zou worden uitgegeven naar een zoo nauwkeurig mogelijke berekening, geground op de gemiddelde prijzen der grondstoffen en maakloonen in het afgelopen jaar, en voor zooveel betreft de kleine voorwerpen van uitrusting, die geheel gemaakt aan de magazijnen werden geleverd, naar de laatste prijzen van aanschaffing dier goederen.

Het is intusschen duidelijk dat deze vooraf bepaalde prijzen van uitgifte, hoe zorgvuldig ook berekend, onmogelijk gedurende het geheele jaar juist konden zijn.

Werd nu bij het einde van een kwartaal de balans opgemaakt, dan moest noodwendig de waarde der goederen, berekend naar de daarvoor bepaalde en

tijdelijk geldende prijzen, een verschil opleveren met de sommen, welke voor aangekochte goederen en voor maakloonen werkelijk besteed waren. Dit verschil werd dan gebracht op de winst- en verliesrekening van het magazijn, en het Departement van Oorlog nam den stand dier rekening in acht bij het bepalen der prijzen van uitgifte voor het volgende jaar.

Bij het opheffen der korpsmagazijnen in 1878 is het batig slot op de rekening der korpsen verbleven, en — zooals gezegd is — wenscht de ondergeteekende het thans over te schrijven op de rekening der garnizoens-infirmeriën, waardoor het nadeelig slot van dat fonds op omstreeks f20.000 zal worden teruggebracht.

Tot dekking van dit laatste bedrag zijn op art. 20 de noodige gelden aangevraagd.

6°. Ten einde de vergelijking zoo zuiver mogelijk te maken en een zoo juist mogelijk overzicht te geven, wijzen de sommen, uitgetrokken als *Toegestaan voor 1880 en Uitgaven gedaan of nog te doen over 1879*, bij elk artikel nauwkeurig aan, wat voor de daarin vermelde onderwerpen geraamd en uitgegeven is.

Zoo zijn bijv. daarbij de kosten van het bureau van den inspecteur van den geneeskundigen dienst, van de 1ste afdeling naar de Vde afdeling overgebracht, die van de officieren van gezondheid in mindering gebracht van die der wapenkorpsen en daarentegen opgeteld bij die voor geneeskundigen dienst. Op gelijke wijze is gehandeld met de kosten van de andere onderwerpen, zooals onder anderen die in punt 4 hiervoren bedoeld.

7°. Het voornemen bestaat om met 1°. Januari 1881 de bestaande garnizoens-infirmeriën op te heffen en om, op den voet van hetgeen thans reeds ten aanzien van de garnizoens-hospitalen plaats heeft, de kosten van alle militaire ziekeninrichtingen voortaan rechtstreeks aan het Rijk in rekening te brengen.

De soldij en de toelage voor brood van alle in ziekeninrichtingen verpleegd wordende onderofficieren en soldaten zullen dus niet meer aan de administratiën dier inrichtingen worden afgedragen.

Daaruit volgt, dat de kosten van het artikel ziekenverpleging aanmerkelijk stijgen; daarentegen zullen de sommen voor soldij, brood en toelage voor het kleedings- en reparatiefonds die bij de korpsen voor de verpleegden in rekening werden gebracht, thans op de IVde afdeling der begrooting in mindering komen.

8°. In de verschillende artikelen, waarbij officieren betrokken zijn, zijn thans geraamd de noodige sommen voor bijslag op traktement bij aankomst in een nieuwe standplaats. Die bijslag is echter niet nieuw, doch reeds ingevoerd en betaald sedert Juni 1867, als een gevolg der wet op de inkwartiering. Om de ingezetenen in sommige gevallen, waarin de wet daarop recht geeft, van den last der inkwartiering van officieren te vrijwaren, is aan dezen een bijslag op het traktement toegekend, en zijn zij daardoor in staat gesteld, in de bedoelde gevallen voor eigen rekening in hunne huisvesting te voorzien.

De ondergeteekende heeft gemeend, ten einde de raming zoo nabij mogelijk aan de werkelijkheid te brengen, de daarvoor noodige sommen te moeten uittrekken.

9°. De ondergeteekende wenscht aan de officieren die *in het belang van 's Rijks dienst* van standplaats moeten veranderen voortaan eenige tegemoetkoming in de kosten van verhuizing toe te kennen.

In den regel toch zijn die verplaatsingen in het belang van den dienst onvermijdelijk, doch berokkenen zij belangrijke geldelijke nadeelen aan de betrokken officieren, en niet zelden treft dit juist de *meest verdienstelijken* onder hen, omdat deze, door hun kennis en geschiktheid voor bijzondere doeleinden, elders noodig of nuttig kunnen zijn.

10°. Door de vele oorzaken, die op de bedragen der IIde, IIIde en IVde afdelingen invloed uitoefenen, is het niet wel mogelijk *alle* redenen der verschillen, met aanduiding der juiste sommen, op te geven.

Men zou daartoe in uitvoerige becijferingen moeten treden, die, naar de ondergeteekende vermeent, weinig nut zouden hebben.

Om evenwel van de voornaamste oorzaken van verschil een nauwkeurig overzicht te geven, zijn de toelichtende staten zoodanig ingericht, dat bij elk artikel blijkt:

a. hoeveel de verhooging bedraagt van de traktementen enz. der officieren, met inbegrip van de nieuw voorgestelde »vergoeding verhuiskosten» (zie punt 9 hiervoren);

b. wat de kosten van de staven en korpsen volgens de voorgestelde regeling over het geheele jaar zouden bedragen, niettegenstaande deze regeling eerst met 1°. April ingaat;

c. welke bedragen moeten worden bijgevoegd of afgetrokken voor overcompleet of incompleet aan personeel en voor traktementen, die vermindering zouden ondergaan, doch in het genot waarvan belanghebbenden gehandhaafd behooren te blijven.

De ondergeteekende meent dat, door een en ander, een voldoende overzicht van de verschillen wordt verkregen.

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Ad art. 2. Ten aanzien van hetgeen op den toelichtenden staat uitgetrokken is als toegestaan voor 1880 en uitgegeven of nog uit te geven voor 1879, wordt verwezen naar hetgeen hierboven sub VI, 6°., is opgemerkt.

IIde, IIIde, Vde, XIIde AFDEELING.

1. Tot toelichting van den invloed, dien de ontworpen reorganisatie op de sterkte van het officierskorps zal uitoefenen, wordt in de onderstaande tabel een overzicht gegeven van de aantallen officieren van de verschillende rangen bij de staven, wapens en dienstavken thans aanwezig, en bij de voorgestelde organisatie noodig geacht.

STAVEN, WAPENS EN DIENSTVAKKEN.	Generaals.	Kolonnels.	Luit - Kolonnels.	Majours	Kapiteins of ritmeesters.	1ste Luitenanten.	2de Luitenanten.	Toelichtingen.
<i>Groote staf.</i>								
Bestaande organisatie.....	—	10				6	—	De vermeerdering is het gevolg van de indeeling bij den grooten staf van de bevelhebbers in de militaire afdelingen en van de inspectie van het militair onderwijs. De staven der betrokken wapens zijn overeenkomstig verminderd.
Ontworpen idem	4	11				6	—	
Bij de reorganisatie meer...	4				1			
<i>Generale staf.</i>								
Bestaande organisatie.....	1	1	3	4	12	—	—	Geen verschil.
Ontworpen idem	1	1	3	4	12	—	—	
<i>Intendance.</i>								
Bestaande organisatie.....	(a) 1	—	2	3	8	—	—	(a) Of Kolonel.
Ontworpen idem	(a) 1	1	2	4	12	—	—	
Bij de reorganisatie meer...	—	1	—	1	4	—	—	
<i>Provinciale staf.</i>								
Bestaande organisatie.....	—	—	4	6	—	—	—	Geen verschil.
Ontworpen idem	—	—	4	6	—	—	—	
<i>Plaatselijke staf.</i>								
Bestaande organisatie.....	—	2	4	2	7	12	5	
Ontworpen idem	—	2	4	2	8	8	2	
Bij de reorganisatie minder.	—	—	2	—	1	4	3	

Militaire administratie.								
(Kwartiermeesters, directeurs der hospitalen en magazijnen, magazijnmeesters en administrateurs van kleding).		In de bestaande formatie wordt bij de reorganisatie geen verandering gebracht.						
Geneeskundige dienst.....		Ten aanzien van de sterkte van het personeel officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen, voor de toekomst noodig geacht, zij verwezen naar de Memorie van Beantwoording omtrent het wetsontwerp tot »Regeling van de betrekkingen en rangen, de opleiding en de bevordering van het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht« (zitting 1879—80, 112 , n ^o . 6, blad. 3).						
Infanterie.								
Bestaande organisatie	staf (a).....	b) 7	—	2	1	5	3	—
	korpsen.....	—	9	23	22	238	332	293
Totaal.....		7	9	25	23	243	335	293
Ontworpen organisatie	staf.....	4	—	2	1	8	3	—
	korpsen.....	—	9	19	26	221	375	250
Totaal.....		4	9	21	27	229	378	250
Bij de reorganisatie	meer.....	—	—	—	4	—	23	—
	minder.....	3	—	4	—	14	—	43
Cavalerie.								
Bestaande organisatie	staf.....	(c) 2	—	—	—	1	—	—
	korpsen (d).....	—	4	5	8	32	52	46
Totaal.....		2	4	5	8	33	52	46
Ontworpen organisatie	staf.....	1	—	—	—	1	—	—
	korpsen (d).....	—	3	4	4	27	42	38
Totaal.....		1	3	4	4	28	42	38
Bij de reorganisatie minder.....		1	1	1	4	5	10	8
Artillerie.								
Bestaande organisatie	staf.....	(a) 3	2	4	5	(b) 14	3	—
	korpsen.....	—	6	8	11	85	120	102
Totaal.....		3	8	12	16	108	123	102
Ontworpen organisatie	staf.....	2	—	—	—	19	19	—
	korpsen.....	—	8	11	16	93	136	107
Totaal.....		2	8	11	16	112	155	107
Bij de reorganisatie	meer.....	—	—	—	—	4	32	5
	minder.....	1	—	1	—	—	—	—
Genie.								
Bestaande organisatie	staf.....	1	2	4	7	28	17	16
	bataljon mineurs.	—	—	—	1	6	10	7
Totaal.....		1	2	4	8	34	27	23
Ontworpen organisatie	staf.....	1	2	4	4	26	13	12
	bataljon mineurs.	—	—	—	1	8	12	9
Totaal.....		1	2	4	5	34	25	21
Bij de reorganisatie minder.....		—	—	—	3	—	2	2

(a) Daaronder is begrepen het personeel officieren van het Departement van Oorlog en van de normaal-schietschool, doch zijn de officieren der infanterie, werkzaam aan de Kon. Militaire Academie niet medegerekend.

(b) Waarvan 1 bevelhebber in een militaire afdeling, en 1 inspecteur van het militair onderwijs.

(c) Waarvan 1 bevelhebber in een militaire afdeling.

(d) Daarin begrepen de rij- en hoofsmidschool.

(a) Waarvan 1 bevelhebber in een militaire afdeling.

(b) Bovendien 9 kapiteins in speciale betrekkingen.

2°. In de volgende tabel (1) wordt een overzicht gegeven van de regeling der traktementen, zooals de ondergeteekende die tot stand wenschte te brengen en zooals die bij de berekeningen voor deze begrooting is aangenomen. In die tabel zijn tevens opgenomen de bedragen der traktementen, die thans door de officieren der verschillende rangen bij de onderscheidene staven, wapens en dienstvakken worden genoten, zoodat de verschillen gemakkelijk zijn na te gaan.

Tot nadere toelichting zij hier intusschen opgemerkt, dat de wijzigingen die in de tegenwoordig bestaande traktementsregeling zouden worden gebracht op het volgende neerkomen.

a. De 2de luitenants van alle staven, wapens en diensten, ontvangen na een diensttijd als officier van 8 jaren een traktementsverhooving van f 100.

b. Evenzoo ontvangen alle 1ste luitenants na 15 jaar officiersdienst f 200 verhooving en na 20 jaar officiersdienst nogmaals f 100 verhooving.

c. De indeeling der kapiteins in twee klassen, met een onderling verschil in traktement van f 400, vervalt; de traktementen voor alle kapiteins worden — als normaal bedrag — vastgesteld op de sommen, die thans door de kapiteins der 1ste klasse worden genoten, terwijl laatstbedoeld bedrag voor de kapiteins van den generalen staf met f 100 wordt verhoogd. Dientengevolge wordt het gemiddeld kapiteinstraktement met f 200 vermeerderd.

De kapiteins van den plaatselijken staf ontvangen een traktementsvermeerdering van f 200. Bovendien wordt aan alle kapiteins een verhooving toegekend van f 200 nadat door hen een diensttijd als officier van 25 jaar zal zijn volbracht, en — behalve die van den generalen staf — ontvangen zij andermaal een verhooving van f 200 nadat de diensttijd van 30 jaar zal zijn bereikt.

Deze verhoovingen vallen dus alléén aan de oudste categoriën van kapiteins te beurt.

d. Het meerder traktement ad f 200 'sjaars door de luitenant-adjudanten bij de korpsen infanterie en bereden artillerie en het bataljon mineurs en sappeurs tegenwoordig genoten, wordt teruggebracht op f 100. Adjudanten van generaals blijven in het genot van de vermeerdering van f 200, omdat zij verplicht zijn een dienstpaard te houden.

e. De traktementen van de luitenant-kolonels en majoors van den generalen staf worden met f 200 verhoogd.

f. De traktementen van de hoofdofficieren van den provincialen en van den plaatselijken staf worden geregeld meer overeenkomstig die van andere hoofdofficieren. De tegenwoordige bedragen dier traktementen zijn voor hoofdofficieren ten eenenmale onvoldoende, en in geen geval overeenkomstig den rang en de betrekking die zij bekleeden (2).

g. Ook de bezoldiging van de magazijnmeesters der artillerie, de kapiteins administrateurs van kleeding en wapening enz. wordt op een meer voldoende

(1) Deze tabel is hier achterwege gelaten, omdat uit de onderstaande toelichtingen a-h, de voorgestelde wijzigingen nagenoeg geheel zijn af te leiden en overigens door de hierbij gevoegde noten 2 en 3 worden toegeelicht.

(2) Volgens de tabel wordt het traktement van een kapitein van den provincialen staf gebracht van f 2200 op f 2400; dat van een majoor van f 2400 op f 2800; dat van een luit.-kolonel van f 2600 op f 3000. Het traktement van een majoor van den plaatselijken staf wordt gebracht van f 2200 op f 2600, dat van een luit.-kolonel van f 2400 of 2800 op f 3000; dat van een kolonel van f 3000 of f 3500 op f 3600.

Het traktement van een majoor der maréchaussée komt van f 3000 op f 3200; dat van een luit.-kol. van f 3400 op f 3600.

Het traktement van een majoor-kwartiermeester wordt van f 2400 op f 2600 gebracht.

Volgens de tabel zou de verhooving voor de 1ste luitenants administrateurs van kleeding en hospitaaldirecteurs na 15 jaren dienst slechts f 100 bedragen en dus ook het traktement na 20 jaren dienst f 100 minder bedragen dan wanneer de voor de overige luitenants voorgestelde maalstaf gevolgd werd. Het kapiteinstraktement van de administrateurs wordt van f 1600 op f 1800 en dat van de hosp. directeurs van f 1400 op f 1800 gebracht; terwijl dit bedrag voor beide categoriën na 25- en 30jarigen dienst telkens met f 200 wordt verhoogd.

bedrag gesteld; voor eerstbedoelde officieren met opheffing van de indeeling in verschillende klassen met daaraan verbonden verschillende traktementen (3).

h. Voor de regeling van de traktementen van het personeel van den geneeskundigen dienst (officiëren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen) zij verwezen naar de mededeeling die zaak betreffende, opgenomen in de Memorie van Beantwoording omtrent het wetsontwerp tot »regeling van de betrekkingen en rangen, de opleiding en de bevordering van het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht» (zitting 1879—1880 112, n°. 6, blad. 5).

i. Het beginsel wordt toegepast om de officieren die volgens de thans bestaande bepalingen een *hooger* traktement genieten, dan zij volgens de ontworpen regeling zouden ontvangen, in het genot van dat *hooger* bedrag te handhaven, terwijl ook de thans bestaande toelagen voor speciale betrekkingen en diensten op het tegenwoordig bedrag vastgesteld zouden blijven.

Tot toelichting der verschillen tusschen de raming voor 1881 en de voor 1880 toegestane bedragen zij voorts het volgende opgemerkt.

IIde AFDEELING.

Verskillende staven.

Vermits door de invoering der voorgestelde organisatie bij sommige korpsen officieren overcompleet zullen geraken, en er bij andere zullen ontbreken en aangezien deze organisatie bovendien gerekend wordt met 1° April 1881 te zullen ingaan, kan de vergelijking slechts zuiver zijn, wanneer zij wordt gemaakt op de sommen, geraamd voor 1881, zonder daarbij de aflopende betalingen in aanmerking te nemen. Zoodanig is zij dan ook ingericht.

Om niet al te wijdloopig te worden, zullen alleen worden opgegeven de min of meer belangrijke oorzaken, die op de geraamde sommen invloed uitoefenen, voor zoover zij *niet het gevolg zijn van de voorgestelde formatiën.*

Deze opmerkingen gelden ook voor de overige afdeelingen (de IIIe, IVe, Ve, VIe en IXe), welke tot personeel van het leger betrekking hebben.

Ad artt. 4—7. Geraamd voor 1881 f321.045. Toegestaan voor 1880 f294.851. Voor 1881 meer f26.194.

Waarvan echter moet worden afgetrokken:

a. de traktementsverhooging f16.575.

b. het meerder geraamde voor bijslag op traktement, voor schadeloosstelling voor uniformverandering en voor het aanschaffen van dienstvaarden f1.725. Totaal f18.300.

Zoodat, buiten de gemelde twee invloeden, de vermeerdering zou worden teruggebracht tot f7.894.

IIIde AFDEELING.

Ad art. 8. Infanterie. Geraamd voor 1881 f1.505,408. Toegestaan voor 1880 f1.439,079,60. Voor 1881 meer f66.328,40.

Rekent men:

a. dat de traktementsverhooging bedraagt f64,100.

b. dat voor incompleet aan officieren over 1881 minder is kunnen worden afgetrokken dan voor 1880 (de oorzaak daarvan is vermeld in de toelichting op de verzameling der IIIe afdeeling). f41.000.

(3) De traktementen van de magazijnmeesters worden geregeld als volgt; 2de luit f1000, na 8 jaren dienst f1100; 1ste luit. f1200, na 15 jaren dienst f1400, na 20 jaren dienst f1500; kapitein f2000, na 25 jaren dienst f2200, na 30 jaren dienst f2400, majoor f2400.

Een luit-adjutant van een generaal ontvangt — bijaldien hij tot een onbereden wapen behoort — f200 meer dan andere officieren van gelijken rang bij zijn wapen. De luitenant-adjutanten bij de bataljons inf., bij de regimenten cav., de luit.-instructeur bij de rijsschool, de luitenant-adjutanten bij de afdeelingen vestart., bij het bat. mineurs, alsmede de luit. voor speciale diensten bij dit bataljon, de luitenants en luitenants-kwartiermeesters van den staf der inf., werkzaam bij het Dept. van Oorlog genieten f100 meer dan de overige officieren van gelijken rang bij hun wapen.

De directeurs der mil. hospitalen zullen voortaan huur voor hunne woning moeten betalen.

c. dat over 1880 voor bijslag op traktement bij aankomst in een nieuwe staudplaats niets, en voor uniformverandering, en kosten van aanschaffing van dienstaarden niet voldoende is geraamd, zoodat voor een en ander thans méér is uitgetrokken. *f* 3.300. Totaal *f* 108.400.

Dan blijkt dat de raming voor 1881 onder gelijke omstandigheden omstreeks *f* 42.000, lager zou zijn dan die over 1880.

Ad art. 9. Cavalerie. Geraamd voor 1881 *f* 277.644. Toegestaan voor 1880 *f* 331.617. Voor 1881 minder *f* 53,973.

Telt men daarbij op:

a. de traktementsverhooging *f* 9.800.

b. het meer geraamde bijslag op traktement en voor aanschaffing van dienstaarden *f* 4.100, dan blijkt de raming over 1881 minder dan over 1880 *f* 64.873.

Ad art. 10. Artillerie. Geraamd voor 1881 *f* 802.035. Toegestaan voor 1880 *f* 738.387,60. Over 1881 meer *f* 63.647,40.

Wordt het bedrag verminderd met:

a. de traktementsverhooging ad *f* 33.875.

b. het meer geraamde voor bijslag op traktement enz. *f* 4.101,40.

Totaal *f* 37.976,40.

dan wordt de vermeerdering teruggebracht tot *f* 25.671.

Ad art. 11. Genie. Geraamd voor 1881 *f* 263.575. Toegestaan voor 1880 *f* 264.188. Over 1881 minder *f* 613.

a. De traktementsverhooging belooft *f* 7.000.

b. Het meerder geraamde voor bijslag op traktement *f* 200.

c. Voor militaire wachters is, ten gevolge van het toenemen van het aantal sterkten, die moeten worden bewaakt, en daardoor vermeerdering van het getal wachters meer moeten worden geraamd. *f* 2.700. Totaal *f* 9.900.

Zoodat daardoor voor 1881 een voordeelig verschil zou ontstaan van *f* 10.513.

IVde AFDEELING.

Ad artt. 13—16. Wapenkorpsen. Geraamd voor 1881 *f* 8.121,637. Toegestaan voor 1880 *f* 8.490,453. Voor 1881 minder *f* 368.816.

De oorzaken welke voor het verschil der raming over 1881 met het belang over 1879 uitgegeven onder punt 2, 3 en 4 in den toelichtenden staat vermeld zijn, oefenen ook op bovenstaand verschil invloed uit.

Kortheidshalve wordt daarnaar verwezen.

Wijl de voorgestelde formatie in zeer vele opzichten afwijkt van de bestaande, is het vooral hier moeilijk, zoo niet ondoenlijk, den invloed van die oorzaken onder juiste cijfers te brengen.

Na de gewijzigde formatie is de voornaamste oorzaak van het verschil gelegen in de opheffing der garnizoens-infirmieriën, waardoor de artikelen dezer afdeelingen verminderen en daarentegen de kosten van verpleging van zieken (art. 19) vermeerderen.

De soldijen en verdere vergoeding per dag, zoomede de brood- en fourageprijzen zijn geraamd tot gelijke bedragen als voor 1880 zijn toegestaan.

Wat de overige aangevraagde sommen betreft, zij alsnog het navolgende opgemerkt:

1°. De bijslag op de soldij, ten behoeve der menages, is bij enkele korpsen, ten gevolge van de voortdurende stijging der prijzen van de levensmiddelen, vooral van het vleesch, hooger moeten worden geraamd; daarvoor wordt thans meer aangevraagd:

voor het regiment grenadiers en jagers *f* 3.000, voor de regimenten infanterie per korps *f* 3250 *f* 26.000, voor het korps pontonniers *f* 300, voor de vesting-artillerie *f* 3.000, voor het bataljon mineurs en sappeurs *f* 4.000. Totaal *f* 36.300.

2°. Voor de behoorlijke opleiding van onderofficieren voor den rang van officier wordt het noodig geacht voor het onderwijs in vreemde talen aan de hoofdcursussen, over de hulp van burgerleeraren te kunnen beschikken.

Om aan dezen een billijke tegemoetkoming te kunnen verstrekken, is voor kosten van het militair onderwijs bij een der regimenten infanterie en bij het instructie-bataillon iets meer geraamd.

3°. In sommige bedragen, onder andere die voor werfkosten, zijn enkele wijzigingen aangebracht, om deze meer de werkelijkheid nabij te brengen. Daardoor wordt echter, betrekkelijk, weinig invloed op het bedrag der aangevraagde gelden uitgeoefend.

Ad art. 17. Kampeeren en manoeuvreeren. Geraamd voor 1881 *f* 75.000. Toegestaan voor 1880 *f* 60.000. Voor 1881 meer *f* 15.000.

Het meerder bedrag wordt noodig geacht om, zooals reeds bij de algemeene beschouwingen in deze Memorie vermeld is, het volgend jaar, zoo mogelijk, 1 regiment infanterie méér dan in 1880, gedurende een viertal weken te Milligen te doen kampeeren; voorts om door 2 regimenten huzaren en 1 rijdende batterij oefeningen in den strategischen veiligheidsdienst te kunnen doen verrichten, en eindelijk om eenig geld beschikbaar te hebben voor de kaderoefeningen der officieren.

Ad art. 18. Remonte. Geraamd voor 1881 *f* 245.400. Toegestaan voor 1880 *f* 270.000. Voor 1881 minder *f* 24.600.

De vermindering van het getal paarden volgens de voorgestelde formatie, en bovendien het bij de cavalerie bestaande overcompleet aan paarden zijn oorzaak dat over 1881 tot het compleet houden der paarden 41 stuks minder gerekend worden noodig te zijn, dan het aantal waarvoor in 1880 gelden zijn toegestaan.

Vde AFDEELING.

Geneeskundige dienst.

Ad art. 19. Personeel. Verschil tusschen de raming voor 1881 en het toegestane over 1880.

Voor 1881 geraamd zonder de aflopende betalingen *f* 596.350. Over 1880 toegestaan *f* 460.129. Verschil *f* 136.221.

Dit verschil ontstaat door:

1°. Meer uitgetrokken bedrag voor verhooging van traktement van officieren van gezondheid en apothekers *f* 32.300. Idem der directeurs van de hospitalen *f* 1.800.

2°. Meer geraamd voor geëmployeerden bij de ziekeninrichtingen *f* 102.099,20.

3°. Voor meerdere kosten voor de opleiding van studenten, onder de bestaande bepalingen aangenomen *f* 753.

4°. Voor premien van nieuw te benoemen civiele studenten *f* 13.000.

Hiervan af te trekken: Minder geraamd voor geëmployeerden bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen als verschil door het schrikkeljaar 1880 *f* 22,60. Minder uitgetrokken voor officieren van gezondheid en apothekers, doordien over 1880 was geraamd volgens de bestaande formatie, terwijl over 1881 het aanwezig aantal genomen is *f* 13.708,60. Verschil gelijk *f* 136.221.

Ad art. 20. Materieel. Verschil tusschen de raming over 1881 en het toegestane over 1880. Voor 1881 geraamd *f* 430.000. Voor 1880 toegestaan *f* 326.500. Verschil meer *f* 103.500.

Dit verschil ontstaat als volgt:

1°. Meer geraamd voor verpleging van zieken in de militaire ziekeninrichtingen, doordien de kosten der vroegere infirmeriën, die uit de soldij der verpleegden werden gekweten, voortaan op dit artikel zullen worden gebracht *f* 126.000.

2°. Idem in burger-ziekeninrichtingen door verhooging van den verpleegprijs bij het civiel hospitaal te 's Hertogenbosch, terwijl ook *f* 900 meer is uitgetrokken voor burgergeneesheeren *f* 4.700.

3°. Meer geraamd voor aanschaffing en onderhoud van meubelen enz., doordien de uitgaven daarvoor voor de vroegere infirmeriën voortaan hierop zullen moeten worden gebracht *f* 2.072,96.

4°. Geraamd tot aanzuivering der schuld van de vroegere garnizoens-infirmeriën *f* 20.000. Totaal *f* 152.772,96.

Hiervan af te trekken:

a. Niets uitgetrokken voor toelage ter te gemoetkoming voor onderhoud van slaapfournituren der vroegere infirmeriën *f* 17.772,96.

b. Idem voor ziekengeld bij idem *f* 31.500. Verschil gelijk *f* 103.500.

Vide AFDEELING.

Studie en onderwijs.

Ad art. 21. Krijgsschool. De raming voor 1881 is gelijk aan de toegestane som voor 1880, doch over eerstgemeld jaar is gerekend op een bijdrage van het Departement van Koloniën ad *f* 1800. Die bijdrage zal ook voor 1880 worden verstrekt, zoodat gemelde som over dat jaar waarschijnlijk geheel, of ten minste grootendeels zal vrijvallen.

Ad art. 22. Koninklijke Militaire Academie. Aangezien deze kosten uit de begraoting van twee Departementen worden gekweten, is de vergelijking opgemaakt over het geheele bedrag der kosten. Voor dat geheele bedrag is: Geraamd voor 1881 *f* 372.064. Toegestaan voor 1880 *f* 346.484. Voor 1881 meer (Oorlog) *f* 9.570. (Koloniën) *f* 15.884. Waarvan moet worden afgetrokken de traktementsverhooging ad *f* 3.700. Blijft *f* 21.880.

Dit bedrag ontstaat door:

a. toe te kennen schadeloosstelling voor huishuur aan den eersten officier ad *f* 400. Het toenemend getal cadetten maakt de ontruiming door den eersten officier van de thans door dezen gebruikte woning noodzakelijk, aangezien die localiteit ten dienste van het onderwijs in gebruik moet worden genomen en voor dat doel ingericht moet worden;

b. de verhooging der traktemeten van sommige burgerleeraren. Bij de regeling dier traktemeten is een minimum en een maximum vastgesteld. De benoeming der burgerleeraren geschiedt in den regel op het minimum bedrag, doch met het oog op de bewezen diensten wordt van tijd tot tijd een verhooging der traktemeten billijk geacht, totdat het maximum is bereikt. De verhooging zal voor 1881 bedragen *f* 1400.

c. de vermeerdering van het getal cadetten, waardoor niet alleen de algemeene kosten stijgen, maar ook buitengewone kosten worden veroorzaakt, wijl het meubilair, de voorwerpen van nachtligging enz., bij de inrichting voorhanden, niet naar dat groote getal cadetten berekend is, en dus aanvulling behoeft.

Door de vermeerdering der cadetten zijn de kosten per cadet, die voor 1880 *f* 1265 bedragen, thans tot *f* 1208 teruggebracht.

Ad art. 23. Pupillenschool. Geraamd voor 1881 *f* 68.740. Toegestaan voor 1880 *f* 31.858. Voor 1881 meer *f* 16.882. Af: de traktementsverhooging *f* 200. Blijft *f* 16.682.

Deze vermeerdering van uitgaven vindt haren grond in de verhooging van het getal pupillen van 150 op 250. Daardoor is het tevens noodzakelijk geworden een tweeden hulponderwijzer aan te stellen op een traktement van *f* 600, en een geringe wijziging en uitbreiding van het personeel onderofficieren, korporaals en soldaten, bij de inrichting werkzaam, tot stand te brengen.

VIIde AFDEELING.

Ad art. 24. Materieel der artillerie. Voor het dienstjaar 1880 werd toegestaan *f* 244.900. Voor 1881 wordt geraamd *f* 246.000. Verschil in het *meerdere* *f* 1.100, welk verschil ontstaat als volgt: aan toelagen voor officieren is minder uitgetrokken *f* 600, terwijl aan verstrekkingen minder is afgetrokken, en dus in het *meerdere* der begrooting komt *f* 1.700. Verschil als boven *f* 1.100.

Ad art. 25. Voor 1880 werd toegestaan *f* 98.633. Voor 1881 wordt geraamd *f* 97.583. Verschil in het *mindere* *f* 1.050. Minder aan toelagen voor officieren *f* 200. Meer aan verstrekkingen afgetrokken, hetgeen dus in het *mindere* der begrooting komt *f* 6.500, terwijl aan arbeidsloonen meer is uitgetrokken om het aanbrengen van nieuwe vizieren op de bestaande geweren met zoo veel kracht voort te zetten, dat dit werk in ongeveer 2 jaren zal geëindigd kunnen zijn *f* 5.650. Verschil als voren *f* 1.050.

Ad art. 26. Voor 1880 werd toegestaan *f* 56.500. Voor 1881 wordt geraamd *f* 45.500. Verschil in het *mindere* *f* 11.000.

Meer aan werkloon voor het wijzigen van de patronen tot geweren klein kaliber, om in verband met de nieuwe vizieren een grootere vuuruitwerking der geweren te verkrijgen en waardoor ook dit werk, evenals het wijzigen der geweren, in 2 jaren zal kunnen volbracht worden *f* 6.000. Meer afgetrokken voor verstrekkingen, hetgeen dus in mindering komt van de begrooting *f* 17.000. Verschil als boven *f* 11.000.

Ad art. 27. Toegestaan voor 1881 *f* 22.100. Geraamd voor 1881 *f* 23.700. Verschil in het *meerdere* *f* 1.600, welk bedrag in 1880 van de begrooting werd afgetrokken, met het oog op hetgeen wegens verstrekkingen beschikbaar zou komen, waarop voor 1881 niet gerekend kan worden.

Overzicht. *Ad art. 24* *f* 1.100 meer. *Ad art. 25* *f* 1050,50 minder. *Ad art. 26* *f* 11.000 minder. *Ad art. 27* *f* 1.600 meer. Af het *meerdere* van het *mindere* *f* 2.700. Op de vier artikelen dus *minder* *f* 9350,50.

Ad art. 28. Toegestaan voor 1880 *f* 427.620. Geraamd voor 1881 *f* 434.020. Verschil in het *meerdere* *f* 6.400.

Dit verschil ontstaat als volgt:

Metalen, (voornamelijk tin en nieuw lood voor den aanmaak van kogels kal. nieuw model) *f* 13.000 meer. Paardendekens *f* 7.000 meer. Steenkolen, (in 1880 te laag geraamd) *f* 4.000 meer. Buitengewone slijtage aan kleeding bij artilleriewerkzaamheden (in 1880 te laag geraamd) *f* 400 meer. Onderdeelen van geweren *f* 6.100 minder. Aanschaffing van ruwe en afgewerkte vizieren om redenen bij art. 29 omschreven *f* 33.600 meer. Vermalen, omwerken en aankopen van buskruit (1) *f* 39.600 minder. Behoeften voor de geschutgieterij (2) *f* 14.600 minder. Minder afgetrokken voor hetgeen uit de verstrekkingen beschikbaar zal komen, hetgeen dus in het *meerder* der begrooting komt *f* 8.700 meer. Alzoo *f* 66.700 meer. En *f* 60.300 minder. Af: het *mindere* van het *meerdere* *f* 60.300. Verschil als boven *f* 6.400 meer.

Ad artt. 29 en 30. Voor deze artikelen wordt voor 1881 hetzelfde bedrag geraamd als voor 1880 is toegestaan en zij vereischen dus geen toelichting.

Voor het aanmerkelijk verschil der raming voor de VIIde afdeeling over 1881 met de gedane of nog te doene uitgaven over 1879 kan grootendeels verwezen worden naar de voorgaande toelichtingen, terwijl tevens valt op te merken, dat

(1) Hoezeer de aanvulling van het buskruit voor de verschillende sterkten nog voorziening vereischt, zijn hiervoor thans geen meerdere gelden uitgetrokken, aangezien het niet zeker is, dat de buskruitfabriek, behalve de hoeveelheid benoodigd voor het nieuwe veldgeschut, waarvoor geld is uitgetrokken bij het artikel »Buitengewone uitgaven» op deze begrooting en op die van het jaar 1880, nog in den loop van het jaar 1881 meer buskruit zal kunnen leveren.

(2) Er zijn dit jaar voor de geschutgieterij geen gelden voor gegoten en geslagen rood koper in blokken uitgetrokken, als zijnde van die metalen nog genoeg voor de gewone behoefte voorhanden.

over een bedrag van *f* 23.805,61 op de begrooting voor laatstgenoemd dienstjaar niet is beschikt geworden.

VIIIste AFDEELING.

Materieel der genie en kazerneering.

Het bedrag van de gewone onderhoudswerken was bij de begrooting voor 1880 reeds zoo laag gesteld, dat het te voorzien was dat het bij deze ontwerp-begrooting niet lager zou kunnen worden geraamd.

De ondervinding heeft geleerd dat voor elke stelling een bedrag van gemiddeld *f* 2000 voor herstelling van storm- en waterschaden, alzoo voor de 8 stellingen *f* 16.000, niet noodig is. Daar echter de voor die herstelling noodige uitgaven voor de verschillende stellingen zeer uiteenlopend en wisselvallig zijn, zou, indien voor elke stelling daarvoor een afzonderlijke post bleef gesteld, deze wel niet minder dan op het vermeld bedrag van *f* 2000 kunnen worden uitgetrokken. Ten einde dit te voorkomen en alzoo voor elk onderwerp niet meer aan te vragen dan strikt noodig is, is een nieuw artikel voor herstelling van storm- en waterschaden in de gezamenlijke stellingen bijgevoegd, doch is daarvoor, in stede van *f* 16.000, slechts *f* 5000 gesteld, waarmede wel zal kunnen worden volstaan.

Voor kleine herstellingen enz., waaraan de behoefte in den loop van het jaar ontstaat, is echter in de verschillende verdedigingswerken te zamen *f* 5000 meer uitgetrokken, zoodat voor beide posten te zamen nog altijd *f* 6000 minder dan bij de begrooting voor 1880 is aangevraagd.

In het loopende jaar is voor het eerst het onderhoud der werken en dat der kazernegebouwen in één bestek beschreven, vermits de bijeenvoeging van gelijksoortige werkzaamheden in één bestek in den regel tot vermindering van de aannemingsommen leidt en de gezamenlijke ongelden der aanbestedingen alsdan minder bedragen dan wanneer daarvoor twee bestekken worden opgemaakt.

Het meerendeel der werken, gesteld in onderdeel *b*: belangrijke herstellingen en vernieuwingen, vinden hunne toelichting uit den aard der omschrijving van het werk zelf, zoodat hierbij slechts omtrent eenige werken afzonderlijke inlichtingen zijn gegeven.

Art. 31. (1ste stelling.) Voor huur van oefeningsterreinen enz. is *f* 1270 meer dan in 1880 uitgetrokken, ten gevolge van de behoefte die zich aan een geschikt oefeningsterrein voor de artillerie te Utrecht deed gevoelen.

Voor het ruimen van de privaatputten op het terrein Damlust te Utrecht moet jaarlijks *f* 400 worden betaald.

Door de aangevraagde wijziging van de privaten aldaar zal in het vervolg die telkens wederkerende uitgaaf vervallen.

Art. 32. (2de stelling.) Na afloop der schietoefeningen op het oefeningsterrein te Bussum worden de schijven en het verder materieel thans in de nabijheid bij een particulier geborgen, die daarvoor jaarlijks *f* 60 ontvangt. Het wordt echter wenschelijk geacht dat voor die voorwerpen een meer veilige bergplaats worde gemaakt.

Tevens zal dan worden voorzien in de behoefte aan een kleine stal aldaar voor de paarden der officieren, die bij de schietoefeningen moeten tegenwoordig zijn.

Voor een en ander wordt *f* 1500 aangevraagd.

De profielmuren, uitmakende de zoogenaamde Amsterdamsche en Weesperpoorten te Muiden, verkeeren in zulk een slechten toestand dat deze zouden moeten worden afgebroken en opnieuw muren zouden moeten gemaakt indien men aldaar muren zou willen behouden. Daar deze echter zonder nadeel voor de defensie door een afrastering en haag kunnen worden vervangen en zulks tot een aanmerkelijke besparing van kosten zal leiden, wordt voor de vervanging *f* 1500 aangevraagd.

Art. 33. (3de stelling.) De bliksemafleiders van het kasteel te Loevestein vereischen afdoende verbetering, opdat de in de kruitkelders geborgen hoeveelheid kruut zooveel doenlijk tegen gevaar zij gewaarborgd. Voor de uitgetrokken som van *f* 1200 zal die verbetering, in overeenstemming met de eischen der tegenwoordige wetenschap, kunnen geschieden.

Art. 34. (4de stelling.) De vernieuwing van roeden in glasramen in de kazerne te Leenwarden is een voorzetting van die, waarvoor gelden bij de begrooting voor 1880 zijn toegestaan.

Ten gevolge van de overgave der gronden van de voormalige vesting Zutfen aan het bestuur der domeinen, is het terrein waarop de schietbaan nabij de varkensweide is gelegen, aan de gemeente Zutfen verkocht, waardoor de verplaatsing van die baan naar het fort de Pol bij Zutfen noodig is geworden.

Daar de schietbaan ook door de schutterij zal worden gebruikt, is het de bedoeling haar voor gemeenschappelijke rekening met de gemeente aldaar te maken, zoodat de gestelde som van *f* 1000 slechts de helft der kosten uitmaakt.

De voorgestelde loods in het artilleriepark te Arnhem, waarvoor *f* 1800 is gesteld, zou moeten dienen ter vervanging van drie zeer gebrekkige kapluifels.

Art. 35. (5de stelling.) De herstelling van het gebouw de Pelmolen te Breda is noodig, ten einde dit gebouw bruikbaar te maken tot garnizoenskleedingmagazijn en tot berging van geniegoederen.

Door gebrek aan localiteit moet het wasschen door de vrouwen der militairen van het algemeen depot van discipline te Vlissingen, plaats hebben in den gang van het gebouw voor de onderofficieren aldaar.

In dezen minder gewenschten! toestand zou afdoende verbetering worden gebracht door het maken van een waschloods aldaar, waarvoor een bedrag van *f* 1600 noodig zal zijn.

Art. 37. (7de stelling.) Dit artikel bedraagt, na aftrek van de *f* 2000 voor herstelling van storm- en waterschaden, *f* 24.425 meer dan in 1880.

Dit hooge bedrag wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de aangevraagde sommen voor belangrijke verbeteringen aan kazernegebouwen te Amsterdam en 's Gravenhage.

Voor het aanbrengen van bliksemafleiders op gebouwen der constructiewerkplaatsen, der ijzergieterij en der slagkruitfabriek te Delft wordt *f* 2500 aangevraagd, en zulks in verband met, en tot het geven van uitvoering aan een ter zake uitgebracht advies der afdeling natuurkunde van de Koninklijke Academie van Wetenschappen.

Het vervangen van de ijzeren glasramen door houten in de kazerne aan de Paardenmarkt te Delft, is een voortzetting van een reeds vroeger uitgevoerde dergelijke vervanging.

Hiermede zouden al de slechte ijzeren ramen door houten vervangen zijn.

Door de voorgestelde vernieuwing van glasramen in de kazerne te Gouda zoude mede alle slechte glasramen door nieuwe vervangen worden.

Art. 38. (8ste stelling.) Het bedrag van dit artikel is *f* 8765 hooger dan hetgeen in 1880 voor de 8ste stelling toegestaan is, na aftrek van het bedrag voor herstelling van storm- en waterschaden.

Dit hooger cijfer wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door dat aan verschillende kazernegebouwen in deze stelling belangrijke herstellingen aan daken en vloeren worden vereischt.

Art. 42. (Beplantingen.) Met de *f* 20.000 voor den aanleg van beplantingen op de verdedigingswerken in de verschillende stellingen op art. 45 der begrooting voor 1880 toegestaan, zullen ongeveer alle voltooid verdedigingswerken kunnen worden beplant. De overige beplantingen zullen eerst dan kunnen geschieden, wanneer de werken, waarop zij moeten worden aangebracht, voltooid

zullen zijn. Dientengevolge zal daarvoor in 1881 geen geld noodig zijn, terwijl het onderhoud der in uitvoering zijnde beplanting uit de artikelen 31 tot 38 kan worden voldaan.

Art. 43. (Telegraafkabel voor de veldtelegraphie.) Bij artikel 43 is voor de aanschaffing van telegraafkabel voor den telegraafdienst te velde *f* 3800 gesteld. Voor dit bedrag zullen alle kabelwagens en karren voor de veldtelegraphie volledig kunnen worden uitgerust.

IXde AFDEELING.

Kosten van 's Rijks centraal- en garnizoensmagazijnen van kleeding (personeel en materieel), vernieuwing van ledergoed en paardentuig, vernieuwing en onderhoud van nachtleger.

Ad artt. 44—47. Verschil tusschen de raming van 1881 en het toegestane voor 1880.

Voor 1881 geraamd *f* 316.000. Voor 1880 toegestaan *f* 254.081,15. Verschil meer *f* 61.918,85, ontstaat door:

1°. méér geraamd voor verhooging van sommige traktementen en daggelden: Officiëren *f* 1.300. Minderen *f* 8.700.

2°. Idem voor aanschaffen van kampements-effecten, zooals voor tentendoek; kookketels enz. *f* 11.000.

3°. Idem voor vernieuwing van ledergoed en paardentuig *f* 6.582,85.

4°. Idem voor vernieuwing en onderhoud [van slaapfournituren] *f* 34.336. Verschil gelijk *f* 61.918,85.

Tot opheldering van het meerder geraamde onder de punten 3 en 4 moge dienen, dat, door den voordeelligen stand van de fondsen voor vernieuwing van ledergoed en paardentuig en van slaapfournituren, op de begrotingen der laatste jaren *minder* geld voor aanschaffing en onderhoud dezer voorwerpen behoefde te worden aangevraagd, dan voor de werkelijke behoefte noodig zou zijn geweest.

Thans, nu met 1°. Januari a. s. de beide bedoelde fondsen zullen worden opgeheven, en daaruit dus niet meer zal kunnen worden aangeschaft, moet echter de raming zóó hoog worden gesteld, dat het bedrag der noodige uitgaven uit de begrooting zal kunnen worden voldaan. Dat bedrag is geraamd naar de gemiddelde uitgaven in vorige jaren.

Daarbij is er op moeten worden gerekend dat over 1881 de opbrengsten van den verkoop van oude voorwerpen van ledergoed, paardentuig, nachtleger en van gebruikt ligstroo, tot een vermoedelijk bedrag van *f* 6000 voor oud ledergoed en paardentuig, en van *f* 20.000 voor oud nachtleger en ligstroo als toevallige baten in 's Rijks schatkist moeten worden gestort, welke baten vroeger ten voordeele van de betrokken fondsen werden verrekend.

Xde AFDEELING.

Ad art. 48 B. Topographische inrichting en militaire verkenning.

Het voor de militaire verkenningen geraamde cijfer is iets hooger, omdat de ondergeteekende voornemens is in 1881 twee officieren meer aan die verkenningen te doen deelnemen, dan in het vorige jaar het geval was, en waardoor het aantal dier officieren evenals vroeger weder op zes wordt gebracht.

XIde AFDEELING.

Ad artt. 49—52. Verplaatsing van personen en goederen.

De bedragen voor 1881 geraamd voor de uitgaven, vermeld onder de artt. 49, 50 en 52, zijn gelijk aan de sommen, voor die onderwerpen in 1880 toegestaan.

Dit is ook het geval met die onder art. 51 omschreven.

Ten aanzien van dit artikel wordt onder verwijzing naar de daarbij in den uitgewerkten staat vermelde toelichting evenwel alsnog onder de aandacht gebracht, dat zich daarbij het verblijdend verschijnsel heeft voorgedaan, dat, door de afschaffing van het contract voor de militaire transporten te water, de uitgaven over 1879 ten laste van dat artikel minder hebben bedragen dan gemiddeld over vroegere jaren noodig was, ongeveer (ƒ60.000 — ƒ48.000). ƒ12.000 waarbij nog moet worden opgeteld het bedrag der kosten, waarmede het artikel over 1880 werd verhoogd (zie de toelichtingen op blz. 179 van den uitgewerkten en toelichtenden staat bij de begrooting van dat jaar). ƒ20.000. Zoodat de bezuiniging zou bedragen ƒ32.000.

Deze gunstige uitkomst heeft het mogelijk gemaakt, om, zonder het artikel te verhoogen, de kosten van vervoer van alleen reizende militairen reeds van 1°. Januari 1880 af ten laste van dit artikel te brengen.

Door het in verband daarmede afschaffen der reisgelden voor onderofficieren en soldaten is niet alleen een betrekkelijk groote bezuiniging verkregen, maar zijn bovendien de administratieve werkzaamheden bij de korpsen zeer verminderd.

XIIde AFDEELING.

Ad artt. 53 en 54. Wapen der maréchaussée.

Geraamd voor 1881 ƒ298.760. Toegestaan voor 1880 296.622. Voor 1881 meer ƒ2.138.

Dit verschil ontstaat door:

- de traktementsverhooging ƒ1.075.
- het meer geraamde voor bijslag op traktement en schadeloosstelling voor uniformverandering en voor het aanschaffen van dienstpaarden ƒ525.
- door dat twee 1ste luitenants in 1881 in de termen zullen vallen om tot kapitein te worden bevorderd ƒ1.200. ƒ2.800.

Af te trekken:

In 1880 meer geraamd wegens het schrikkeljaar. Verschil gelijk ƒ2.138.

XIIIde AFDEELING.

Ad art. 56. Verschillende uitgaven.

Dit cijfer is ƒ700 hooger geraamd dan voor 1880, omdat de gratificatiën, verbonden aan medailles voor manschappen van het leger, tot dusver betaald werden uit het werffonds. Aangezien ook dit fonds met 1 Januari 1881 zal worden opgeheven, zullen bedoelde uitgaven voortaan uit dit artikel worden gekweten.

XVIde AFDEELING.

Ad art. 77. Buitengewone uitgaven.

A. Materieel der artillerie.

Het aangevraagde bedrag is bestemd ter voorziening in de behoefte aan ijzeren pontons voor *varende* treinen, aangezien de thans nog voorhanden houten pontons door langen diensttijd grootendeels versleten zijn, alsmede voor de aanschaffing van nog enkele pontons ter completeering der *rijdende* treinen.

In 1877 werden gelden toegestaan voor de aanschaffing van ijzeren pontons bestemd voor rijdende treinen, terwijl de in 1879 toegestane gelden gediend hebben tot aanmaak van pontonwagens voor die treinen.

Wanneer de thans aangevraagde gelden, bestemd voor ongeveer 40 pontons voor varende treinen en 5 pontons voor rijdende treinen besteed zullen zijn, zal het pontonmaterieel voor betrekkelijk langen tijd in uitstekenden toestand zijn, zoodat daarvoor althans in de eerstvolgende jaren geen buitengewone uitgaven behoeven gedaan te worden.

Ad. art. 78. Voor *Hellervoetsluis, den Helder en Willemstad* is het torpedomaterieel reeds grotendeels voorhanden en binnen korten tijd zal het aldaar op de daarvoor bestemde plaatsen opgelegd zijn. De aangevraagde gelden moeten dienen tot de aanschaffing van ongeveer 15 torpedo's, als gevolg van de noodzakelijk geworden verplaatsing van de voor torpedoversperringen aangewezen lijnen te *Willemstad*, terwijl tevens voorzien moet worden in de onstekingswerktuigen en de electriche verlichting voor de verschillende torpedo-stations, waarvan de kosten op ongeveer f 25,000 per station geraamd worden, terwijl die verlichting en onstekingswerktuigen volstrekt noodig zijn, aangezien bij gebreke daarvan op een goede bewaking en werking der torpedo's niet kan gerekend worden.

Ad. art. 79. De hier aangevraagde gelden dienen in de eerste plaats voor de aanschaffing van de *compagnieskarren*, waarvan de bestemming en het nut reeds hiervoren, onder punt III, zijn toegelicht.

De benodigde karren — omstreeks 200 in getal — zullen voor een gedeelte kunnen worden verkregen door wijziging van een 80tal buiten gebruik gestelde bagagekarren oud model terwijl ongeveer 120 nieuwe zullen moeten worden aangemaakt of aangeschaft.

Verder is een gedeelte der aangevraagde gelden bestemd tot aanschaffing of den aanmaak van 25 ziekenkarren, waarvan mede reeds onder punt III is gesproken.

Voor de totale uitgaven, die vermoedelijk voor deze aanschaffingen noodig zullen zijn, wordt verwezen naar de opgaaft in de hierbij overgelegde bijlage n°. 31.

Art. 80. Met verwijzing naar de Memorie van toelichting op de XVde afdeeling »Buitengewone uitgaven» der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1880, vermeent de ondergeteekende hier nog te moeten bijvoegen, dat hij in 1881 met de aanschaffing van nieuwe veldkanonnen wenschte voort te gaan, en daarvoor een gelijk bedrag als op de begrooting van het loopende dienstjaar heeft uitgetrokken, waarmede de bereden artillerie alsdan geheel met die nieuwe vuurmonden zal kunnen bewapend worden.

De bedoelde veldkanonnen zullen van gecercleerd staal vervaardigd en uit dien hoofde bij de firma KRUPP aangeschaft worden, aangezien op grond van de uitkomsten der hier te lande genomen proeven met veldkanonnen van hard brons, in onze geschutgieterij vervaardigd, hoofdzakelijk uithoofde van het onvoldoend wederstandsvermogen der zundgattappen, in verband met de inrichting der vuurmonden, niet tot dadelijke invoering en aanmaak van veldkanonnen van hard brons kan worden overgegaan.

Hoezeer het ondervonden bezwaar ongetwijfeld overwonnen zal kunnen worden, acht de ondergeteekende het niet wenschelijk, verdere proeven te doen nemen en is uit dien hoofde tot de aanschaffing van stalen veldgeschut overgegaan.

Ad. art. 81. Het totaal aantal vuurmonden van de verschillende kalibers, voor de bewapening onzer sterkten voorhanden en alsnog benodigd, alsmede het bedrag der kosten, die voor de aanschaffing der nog ontbrekende vuurmonden zullen gevorderd worden, wordt opgegeven in de hierbij overgelegde bijlage n°. 31.

Bij het einde van het loopende jaar zullen ongeveer 60 hard bronzen kanonnen van 12 cM. lang zijn aangegoten, die echter nog afgewerkt en van de noodige uitrusting voorzien behooren te worden, waartoe een gedeelte der aangevraagde gelden moet strekken.

Aangezien verder nog een groot aantal vuurmonden van dat kaliber noodig is, wenschte de ondergeteekende met de vervaardiging dezer geschutsoort in 's Rijks geschutgieterij alhier te doen voortgaan. Daartoe is het overige gedeelte der aangevraagde som bestemd.

Ad. art. 82. Voor het fort op de Harssens wordt een bewapening met kanonnen van 30,5 cM. noodzakelijk geacht, omdat de projectielen, geschoten uit deze vuurmonden, zooals zij thans door de fabriek FRED. KRUPP te Essen kunnen worden geleverd, voldoende uitwerking hebben, om tot op den afstand van 2400 M. de huid te doorboren van de zwaarst gepantserde schepen, die men

tegenover de positie Helder te vreezen heeft. Zij voldoen dus, ten opzichte van de uitwerking, aan de voorwaarde, die voor de vuurmonden van het fort de Harssens, in verband met hunne bestemming gesteld dient te worden, namelijk om de schepen — van wier vuur op bovenvermelden afstand nog geen groote uitwerking te vreezen is — te beletten het fort zoo nabij te naderen, dat zij daaraan door hun vuur belangrijke schade zouden kunnen toebrengen.

Een bewapening van dit fort met kanonnen van geringere uitwerking, die niet aan dezen eisch voldoen, zou dan ook niet gerechtvaardigd zijn.

Verder dienen de affuiten, waarop deze vuurmonden geplaatst moeten worden, zoodanige inrichting te bekomen, dat de schietopeningen der koepels tot een minimum beperkt en door de in batterij geplaatste kanonnen nagenoeg geheel gevuld worden.

Daardoor toch wordt de kans verminderd, dat vijandelijke projectielen of scherven van projectielen in de binnenruimte van den toren doordringen en aldaar de affuiten en de andere mechanische inrichtingen beschadigen of het gevaar waaraan de bediening van het geschut blootgesteld is, aanmerkelijk doen toenemen. Affuiten voor minimaal schietgaten, volgens het laatste stelsel van den fabrikant Gruson te Buckau bij Maagdenburg ingericht, voldoen aan dien eisch.

De ondergeteekende nu zou gaarne thans 2 kanonnen van 30,5 cM., één proefaffuit van eenvoudige constructie en honderd projectielen door de firma KRUPP te Essen, benevens één affuit voor minimaal schietgaten door de firma GRÜSON te Buckau doen leveren.

Van deze twee kanonnen zal dan het een, geplaatst op de proefaffuit, dienen tot het doen der noodige schoten op het proefveld van den fabrikant KRUPP tot het kiezen van de voor die vuurmonden te bestemmen buskruitsoort, tot het nader bepalen der uitwerking van den vuurmond en tot het samenstellen der schootstafels, waartoe de gelegenheid wegens de onvoldoende lengte der schietterreinen hier te lande later zou ontbreken. Het andere kanon zal bestemd worden om in de fabriek van GRÜSON, bij het vervaardigen en beproeven van de affuiten voor minimaal schietgaten, waarop de vuurmonden in de koepels zullen worden geplaatst, dienst te doen, aangezien het, bij de samengestelde inrichting van zoodanig affuit, noodig is, door beproeving de zekerheid te erlangen dat de werking en de sterkte der onderdeelen niets te wenschen overlaat.

Vermits de vervaardiging van deze vuurmonden van groot kaliber en van de eerste affuit geruimen tijd zal vorderen, is het zeer gewenscht, dat zij zoo spoedig doenlijk aangevangen wordt, opdat het artillerie-materieel gelijktijdig met de koepels opgeleverd kan worden.

Anders toch zou een belangrijke vertraging in den bouw van het fort ontstaan, aangezien bij het opstellen der koepels de vuurmonden en affuiten er in geplaatst moeten worden en zij dus vóór dien tijd gereed dienen te zijn.

Het voor de twee overige vuurmonden, de drie overige affuiten en den noodigen voorraad projectielen gevorderde geld behoeft eerst bij de begroting voor het dienstjaar 1882 aangevraagd te worden.

De gedetailleerde raming van kosten is als volgt:

Te leveren door de firma KRUPP 2 kanonnen van 30,5 cM. met toebehooren f 204.000. 1 proefaffuit van 30,5 cM. 9.000. 100 gewone granaten voor de proeven 8.000. f 221.000.

Te leveren door de firma GRÜSON:

1 affuit voor volstrekt minimaal schietgaten met toebehooren f 40.000.

Kosten der beproeving zoowel van de kanonnen als van de affuit f 38.000.
Totaal f 299.000.

B. Materieel voor den geneeskundigen dienst.

Ad art. 83. De aangevraagde gelden moeten dienen om in een noodzakelijke

behoefte aan materieel voor den geneeskundigen dienst bij het leger te velde te kunnen voorzien.

Behalve de chirurgische instrumenten voor 9 bagagekarren tot geneeskundigen dienst, zou men wenschen aan te schaffen of aan te maken ongeveer 12 groote en 18 kleine suppletiekisten met toebehooren, 25 raderbrancards, 320 handbrancards, 2000 armbanden, 200 verbandtasschen en eenige diverse huishoudelijke behoeften.

Men zie hieromtrent het onder punt III hiervoren medegedeelde.

C. Dienst der genie.

De buitengewone uitgaven voor den dienst der genie zijn in deze begrooting in twee rubrieken, *a* en *b*, gesplitst.

De voorzieningen, welke betrekking hebben op de verbetering van bestaande of op de voltooiing van reeds in aanbouw zijnde inrichtingen — onafhankelijk van de uitvoering van het plan tot algemeene regeling der kazerneering — zijn onder de rubriek *a* gerangschikt; terwijl die, welke noodig zijn tot de uitvoering van genoemd plan, onder de rubriek *b* zijn gebracht.

De werken sub *a* bedoeld, worden hieronder, voor zooveel noodig, in het kort toegelicht.

De werken, enz. sub *b* bedoeld, zijn nader omschreven in de bij deze Memorie gevoegde bijlage n°. 32, waarin het plan tot algemeene regeling der kazerneering, in verband met de ontworpen dislocatie van het leger wordt toegelicht, en waarin het bedrag van de daarvoor geraamde kosten wordt medegedeeld.

Voorzieningen tot de rubriek *a* behoorende:

1ste STELLING.

Ad art. 84a. Toegangsweg Damlust. Met dezen post zal worden voorzien in de behoefte aan een tweeden gemeenschapsweg tusschen de stad Utrecht en het terrein Damlust aldaar, op welk terrein verschillende korpsen gekazerneerd zijn. Hiertoe zal gebruik kunnen worden gemaakt van wegen die aan derden toebehooren, doch zullen voorzieningen noodig zijn aan in die wegen gelegen bruggen en aan de bestrating.

Woerden. De daken dezer loodsen lekken sterk; alleen door wijziging der dakvlakken kan daarin op afdoende wijze verbetering worden gebracht. De aanvraagde som is tot dit doel bestemd.

2de STELLING.

Ad art. 85a. Nieuwersluis. Met dezen post zal geheel kunnen worden voorzien in de huisvesting ter plaatse.

In beginsel is het in het belang van den dienst zeer wenschelijk al de gehuwde militairen, die tot enig korps behooren, te huisvesten in de nabijheid der kazerne, waarin dat korps verblijf houdt.

Te Nieuwersluis, waar niet altijd geschikte woningen voor de aan die inrichting verbonden gehuwden in de nabijheid der Pupillenschool kunnen worden gehuurd, is dus voorziening in die behoefte op de voorgestelde wijze noodig.

4de STELLING.

Ad art. 86a. Oldebroek. Smederij enz. enz. Deze post betreft eenige aanvullingen en verbeteringen, die tot het verkrijgen van een behoorlijk geheel van de militaire inrichtingen in de legerplaats bij Oldebroek niet achterwege kunnen blijven.

5de STELLING.

Ad art. 87a. Vesting Willemstad. Steenen dam. De hierbedoelde steenen dam, bij de Waterpoort te Willemstad, is sterk onderloops, zoodat het water

in de gracht niet opgezet kan worden gehouden. Vele pogingen tot herstel hebben tot niets geleid, zoodat het noodig is tot vernieuwing over te gaan.

Bergloods te Brielle. Met dezen post wordt beoogd te voorzien in een afzonderlijke bergplaats voor licht brandbare materialen, als olie, teer, harpuit enz., die niet zonder gevaar, te midden van ander materieel, kunnen worden opgelegd.

7de STELLING.

Ad art. 88a. Loods in het Bijlmerfort. Deze aanbouw wordt vereischt tot het verkrijgen van de gelegenheid, om het voor de stelling van Amsterdam voorhanden artillerie-materieel, dat niet in de bestaande werken dier stelling kan worden ondergebracht, in gedekte ruimten te kunnen bergen.

Karzerneubels en stalvoorwerpen. Een algemeene verbetering en aanvulling van het kazerne-ameublement en van sommige stalvoorwerpen, is in de hier genoemde groote garnizoensplaatsen zeer noodig.

Afsluiting te Haarlem. Deze afsluiting is noodig, ingevolge de overeenkomst, bij welke de bedoelde terreinen aan het Rijk overgegeven zijn.

Privaat te Gouda. De nevenbedoelde verbetering is dringend noodig.

INHOUD DER BIJLAGEN.

Bijlage N°. 1. *Samenstelling van den grooten staf.*

- 6 Adjudanten van Z. M. den Koning met 12 paarden.
- 6 Ordonnance-officieren van Z. M. den Koning, 1ste of 2de luitenanten met 12 paarden.
- 2 Adjudanten van Z. K. H. den Prins van Oranje met 4 paarden.
- 2 Adjudanten van Z. K. H. Prins Frederik met 4 paarden.
- 3 Generaals-majoor, bevelhebbers in de militaire afdeelingen met 6 paarden.
- 1 Generaal-majoor, inspecteur van het militair onderwijs met 2 paarden.
- 1 Kapitein, toegevoegd aan den inspecteur van het militair onderwijs.
- Totaal 21 officieren met 40 paarden.

Bijlage N°. 2. *Samenstelling van den generalen staf.*

- 1 Luitenant-generaal of generaal-majoor, chef van den generalen staf met 2 paarden.
- 1 Kolonel met 2 paarden.
- 7 Luitenant-kolonels of majoors met 14 paarden.
- 12 Kapiteins met 24 paarden.
- Totaal 21 officieren en 42 paarden.

Bijlage N°. 3. *Samenstelling der intendance.*

- 1 Hoofdintendant (generaal-majoor of kolonel) met 1 paard.
- 1 Intendant 1ste klasse (kolonel).
- 6 Intendanten 2de of 3de klasse (luitenant-kolonel) of (majoor).
- 12 Onderintendanten.
- Totaal 20 officieren met 1 paard.

Bijlage N°. 4. *Samenstelling van den provinciaalen staf.*

Provinciale adjudanten (luitenant-kolonel of majoor, bij uitzondering kapiteins). Totaal 10 officieren.

Bijlage N°. 5. *Samenstelling van den plaatselijken staf.*

Plaatselijke commandanten. 2 kolonels, 2 luitenant-kolonels of 2 majoors met 2 paarden. De plaatselijke commandanten te 's Gravenhage en Amsterdam zijn gerechtigd tot het houden van een dienstpaard.

2. Den staf van een bataljon.

Luitenant-kolonel of majoor (1).....	1	"	1	1	"	1
1ste luitenant-adjutant.....	1	"	"	1	"	1
1ste of 2de luitenant-kwartiermeester.	1	"	"	1	"	1
Officier van gezondh. 1ste of 2de klasse.	1	"	"	2	"	2
Adjuntanten-onderofficier.....	"	2	"	"	2	
Sergeant onderwijzer.....	"	1	"	"	"	
Sergeant scherpschutter.....	"	1	"	"	"	
Sergeant-wagenmeester, tevens dienst- doende als facteur.....	"	"	"	"	1	
Sergeant- of korporaal-tamboer.....	"	1	"	"	1	
Sergeant- of korporaal-hoornblazer....	"	1	"	"	1	
Mr. geweermaker.....	"	1	"	"	1	
Mr. schoenmaker.....	"	1	"	"	1	
Mr. kleermaker.....	"	1	"	"	1	
Totaal.....	4	8	1	5	7	5

(1) Bij 3 bataljons van het regiment 1 luitenant-kolonel; bij de 2 overige bataljons 1 majoor.

3. Den staf van het reserve-bataljon.

Hoofdofficier.....	Memorie.	Memorie.	Memorie.	1		
1ste luitenant-adjutant.....				1		
Luitenant voor speciale diensten.....				1		
Kapitein-kwartiermeester.....				1		
Officier van gezondh. 1ste of 2de klasse.				1		
Adjuntanten-onderofficier.....				"	2	"
Schrijvers.....				"	2	"
Mr. geweermaker.....	"	1	"			
Totaal.....				5	5	

(2) Daarvan 1 toegevoegd aan den kapitein-kwartiermeester.

STERKTE EN SAMENSTELLING VAN:	Veldcompagnie.				Reservecompagnie.			
	Op voet van vrede.		Op voet van oorlog.		Op voet van vrede.		Op voet van oorlog.	
	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.

4. De veld- en reserve-compagnieën.											
Kapitein.....	1	"	1	"			1				
1ste luitenant.....	3	"	3	"	Memorie.	Memorie.	1				
2de ".....										1	
Adjutant-onderofficier, dienstdoende als officier.	"	"	"	"			"	"	"	1	
Sergeant majoor.....	"	1	"	1			"	"	"	1	
Sergeanten.....	"	7	"	6			"	"	"	4	
Fouriers.....	"	1	"	1			"	"	"	1	
Korporaals.....	"	9	"	7			"	"	"	10	
Tamboers (1).....	"	2	"	2	"	"	"	1			
Hoornblazers.....	"	1	"	1	"	"	"	"			
Soldaten { vrijwilligers... { miliciens.....	"	onbep. 200	"	onbep. 200	"	"	onbep. onbep.	onbep. onbep.			
Totaal... ..	4	221	4	218			2	(2) 18			

(1) Per reserve-bataljon bovendien 1 tamboer als dienstdoend korporaal-tamboer.

Bij de jagercompagnieën allen hoornblazer.

(2) Behalve de manschappen.

STERKTE VAN :	Op voet van vrede.			Op voet van oorlog.			
	Troepen.			Troepen.			
	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Paarden van de officieren.	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Paarden voor de officieren.	
<i>5. Een bataljon.</i>							
Staf.....	4	8	1	5	7	5	(1) Behalve de manschappen.
4 compagnieën.....	16	884	»	16	872	»	
Totaal.....	20	892	1	21	879	5	
<i>6. Het reserve-bataljon.</i>							
Staf.....	Mem.	Mem.	Mem.	5	5	»	
4 compagnieën.....	»	»	»	8	(1) 73	»	
Totaal.....				13	(1) 78	»	
<i>7. Het regiment grenadiers en jagers.</i>							
Staf.....	7	24	3	2	22	3	(2) Behalve de manschappen.
5 bataljons.....	100	4460	5	103	4395	25	
Het reserve-bataljon.....	Mem.	Mem.	Mem.	13	(2) 78	»	
Totaal.....	107	4484	8	120	4495	28	

BIJLAGE N°. 8.

Sanenstelling van een regiment infanterie,

bestaande op voet van vrede uit: vijf bataljons, elk van vier compagnieën,
en op voet van oorlog uit: vijf bataljons, elk van vier compagnieën,
en een reserve-bataljon van vier compagnieën.

STERKTE EN SAMENSTELLING VAN :	Op voet van vrede.			Op voet van oorlog.			Aanmerkingen.
	Troepen.			Troepen.			
	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Paarden van de officieren.	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Paarden van de officieren.	
<i>1. Den staf van het regiment.</i>							
Kolonel of luitenant-kolonel.....	1	»	2	1	»	2	(1) Bij de staven der 8 regimenten infanterie bovendien nog 17 schrijvers, bestemd voor de bureaux van 3 staven der divisien infanterie, 5 intendanten en 9 provinciale adjudanten.
Kapitein-adjutant.....	1	»	1	1	»	1	
Kapitein-kwartiermeester.....	1						
Voor speciale diensten { kapiteins.....	3						
1ste luitenant.....	1						
Adjutant-onderofficier, toegevoegd aan den kapitein-kwartiermeester.....	»	1	»	»	1	»	
Adjutant-onderofficier vaandeldrager..	»	1	»	»	1	»	
Schrijvers.....	»	(1) 2	»	»	1	»	
Sergeant-hoornblazer.....	»	1	»	»	1	»	
Muzikanten.....	»	18	»	»	18	»	
Totaal.....	7	23	3	2	21	3	

2. Den staf van een bataljon.

Luitenant-kolonel of majoor (1).....	1	»	1	1	»	1	(1) Bij 2 bataljons van elk regiment 1 luitenant-kolonel; bij de 3 overige bataljons 1 majoor.
1ste luitenant-adjutant.....	1	»	»	1	»	1	
1ste of 2de luitenant-kwartiermeester.	1	»	»	1	»	1	
Officier van gezondh. 1ste of 2de klasse.	1	»	»	2	»	2	
Adjutanten onderofficier.....	»	2	»	»	»	2	
Sergeant-onderwijzer.....	»	1	»	»	»	»	
Sergeant-scherpschutter.....	»	1	»	»	»	»	
Sergeant-wagenmeester, tevens dienstdoende als facteur.....	»	»	»	»	1	1	
Sergeant tamboer of korporaal-tamboer.	»	1	»	»	1	1	
Mr. geweermaker.....	»	1	»	»	1	1	
Mr. schoenmaker.....	»	1	»	»	1	1	
Mr. kleermaker.....	»	1	»	»	1	1	
Totaal.....	4	8	1	3	7	5	

3. Den staf van het reserve-bataljon.

Hoofdofficier.....	Memorie.	Memorie.	Memorie.	1	»	(1) Daarvan 1 toegevoegd aan den kapitein-kwartiermeester.	
1ste luitenant-adjutant.....				1			
Luitenant voor speciale diensten.....				1			
Kapitein-kwartiermeester.....				1			
Officier van gezondh. 1ste of 2de klasse.				1			
Adjutanten-onderofficier.....				»			(2) 2
Schrijvers.....				»			2
Mr. geweermaker.....				»			1
Totaal.....				5			5

STERKTE EN SAMENSTELLING VAN:	Veldcompagnie.				Reservecompagnie.				Aanmerkingen.
	Op voet van vrede.		Op voet van oorlog.		Op voet van vrede.		Op voet van oorlog.		
	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	

4. De veld- en reserve-compagnieën.									
Kapitein.....	1	»	1	»			1		(1) Per reserve-bataljon bovendien 1 tamboer dienstdoend als korporaal-tamboer. (2) Behalve de manschappen.
1ste luitenant.....	3	»	3	»			1		
2de ".....	»	»	»	»			»	1	
Adjutant-onderoffic., dienstdoend officier.....	»	»	»	»	Memorie.	Memorie.	»	1	
Sergeant-majoor.....	»	1	»	1			»	1	
Sergeanten.....	»	7	»	6			»	4	
Fouriers.....	»	1	»	1			»	1	
Korporaals.....	»	9	»	7			»	10	
Tamboers (1).....	»	2	»	2			»	1	
Hoorblazers.....	»	1	»	1			»	»	
Soldaten { vrijwilligers.....	»	onbep.	»	onbep.			onbep.	onbep.	
{ miliciens.....	»	200	»	200			onbep.	onbep.	
Totaal.....	4	221	4	218			2	(2) 18	

STERKTE VAN :	Op voet van vrede.			Op voet van oorlog.			Aanmerkingen.
	Troepen.			Troepen.			
	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Paarden van de officieren.	Officieren.	Onderofficieren en manschappen.	Paarden van de officieren.	
5. Een bataljon.							
Staf.....	4	8	1	5	7	5	
4 compagnieën.....	16	884	»	16	872	»	
Totaal.....	20	892	1	21	879	5	
6. Het reserve-bataljon.							
Staf.....	Mem.	Mem.	Mem.	5	5	»	
4 compagnieën.....				8	(1) 73	»	(1) Behalve de manschappen.
Totaal.....				13	(1) 78	»	
7. Een regiment infanterie.							
Staf.....	7	23	3	2	21	3	
5 bataljons.....	100	4460	5	105	4395	25	
Het reserve-bataljon.....	Mem.	Mem.	Mem.	13	(2) 78	»	(2) Behalve de manschappen.
Totaal.....	107	4483	8	120	4494	28	

BIJLAGE N°. 9. *Samenstelling van het instructie-bataillon, bestaande uit 4 compagnieën.*

Staf. 1 luitenant-kolonel of majoor met 1 paard. 1 1ste luitenant-adjutant. 1 kapitein-kwartiermeester. 1 1ste of 2de luitenant-kwartiermeester. 1 luitenant-administrateur van kleeding. 1 officier van gezondheid 1ste klasse. 2 officieren van gezondheid 2de klasse. 2 1ste luitenants voor speciale diensten. 2 adjudant-onderofficieren. 1 sergeant-hoornblazer. 1 korporaal-tamboer. 2 schrijvers. 1 mr. gewermaker. 2 mr. kleermakers. 1 mr. schoenmaker.

4 compagnieën. 4 kapiteins. 10 1ste luitenants. 10 2de luitenants. 8 sergeanten-majoor. 40 sergeanten. 4 fouriers. 48 korporaa's. 8 tamboers. 8 hoornblazers. 500 soldaten. Totaal 34 officieren, 1 paard en 626 onderofficieren en manschappen.

Bijlage N°. 10. *Samenstelling van het algemeen depot van discipline.*

1 kapitein 1ste klasse of 2de klasse, 3 1ste luitenants, 2 2de luitenants, 2 sergeanten-majoor, 8 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaa's, 2 tamboers en soldaten. *Memorie.* Totaal 6 officieren en 21 manschappen.

Bijlage N°. 11. *Samenstelling van de drie compagnieën hospitaalsoldaten.*

1. *Een compagnie.* 1 1ste luitenant, 3 adjudanten-onderofficier of sergeanten-majoor, 1 sergeant-majoor, 12 sergeanten, 1 fourier, 12 korporaa's, 10 vrijwilligers, 210 miliciens. Totaal 1 officier en 249 onderofficieren en manschappen.

2. *De 3 compagnieën.* 3 1ste luitenants, 9 adjudanten-onderofficier of sergeanten-majoor, 3 sergeanten-majoor, 36 sergeanten, 3 fouriers, 36 korporaa's, 30 vrijwilligers, 630 miliciens. Totaal 3 officieren en 747 onderofficieren en manschappen.

Bijlage N°. 12. *Samenstelling van den staf der cavalerie.*

1 generaal-majoor of luitenant-generaal, inspecteur van het wapen met 2 paarden. 1 ritmeester, adjudant van den inspecteur van het wapen met 2 paarden. Bij de Koninklijke militaire academie ritmeester 1ste of 2de luitenant: *Memorie.*

Totaal 2 officieren met 4 paarden.

Bijlage N°. 13. *Samenstelling van een der regimenten huzaren.*

1 *De staf van het regiment.* 1 kolonel of luitenant-kolonel met 2 paarden, 1 luitenant-kolonel met 2 paarden, 2 majoors met 4 paarden, 1 ritmeester-adjudant met 2 paarden, 1 1ste luitenant-adjudant met 2 paarden, 1 ritmeester-instructeur met 2 paarden, 2 kwartiermeesters, 2 officieren van gezondheid, 3 paardenartsen met 3 paarden, 2 adjudanten-onderofficier met 1 paard, 1 adjudant-standdaarddrager met 1 paard, 1 adjudant-pikeur, 1 staftrumpetter met 1 paard, 3 schrijvers, 1 zadelmaker, 1 zwaardveger, 14 vrijwilligers (oppassers) met 4 paarden. Totaal 14 officieren met 17 paarden, 24 onderofficieren en manschappen met 7 paarden.

2. *Een veldeskadron.* 3. *Het depoteskadron.* Als bij de beide andere regimenten huzaren.

4. *Het eskadron ordonnansen.* 1 ritmeester met 2 paarden, 2 1ste luitenants met 4 paarden, 2 2de luitenants met 4 paarden, 1 opperwachtmeester, 8 wachtmeesters, 1 fourier, 16 korporaals, 4 trompetters, 2 hoefsmeden, 100 vrijwilligers met 120 paarden. Totaal 5 officieren met 10 paarden, 132 onderofficieren en manschappen met 120 paarden.

5. *Het regiment.* Staf: 14 officieren met 17 paarden, 24 onderofficieren en manschappen met 7 paarden; 5 veldeskadrons: 25 officieren met 50 paarden, 1170 onderofficieren en manschappen met 600 paarden; het depoteskadron met 5 officieren, 113 onderofficieren en manschappen, 10 officiers- en 120 troepenpaarden. Het eskadron ordonnansen 5 officieren met 10 paarden, 132 onderofficieren en manschappen met 120 paarden. Totaal 49 officieren met 87 paarden, 1439 onderofficieren en manschappen met 847 paarden.

Bijlage N°. 14. *Samenstelling van twee der regimenten huzaren.*

1. *Den staf van het regiment.* 1 kolonel of luitenant-kolonel met 2 paarden, 1 luitenant-kolonel met 2 paarden, 1 majoor met 2 paarden, 1 ritmeester-adjudant met 2 paarden, 1 1ste luitenant-adjudant met 2 paarden, 1 ritmeester-instructeur met 2 paarden, 2 kwartiermeesters, 2 officieren van gezondheid, 3 paardenartsen met 3 paarden, 2 adjudanten-onderofficieren met 1 paard, 1 adjudant-standdaarddrager met 1 paard, adjudant-pikeur, 1 staftrumpetter met 1 paard, 3 schrijvers. Bij een der regimenten bovendien een schrijver voor het bureau van den inspecteur der cavalerie, 1 zadelmaker, 1 zwaardveger, 13 vrijwilligers (oppassers) met 3 paarden. Totaal 13 officieren met 15 paarden, 23 onderofficieren met 6 paarden.

2. *Een veldeskadron.* 1 ritmeester met 2 paarden, 2 1ste luitenants met 4 paarden, 2 2de luitenants met 4 paarden, 1 opperwachtmeester, 8 wachtmeesters, 1 fourier, 16 korporaals, 4 trompetters, 2 hoefsmeden, huzaren: 80 vrijwilligers, 122 miliciens. Totaal 5 officieren met 10 paarden, 234 onderofficieren en manschappen met 120 paarden.

3. *Het depoteskadron.* 1 ritmeester met 2 paarden, 2 1ste luitenants met 4 paarden, 2 2de luitenants met 4 paarden, 1 opperwachtmeester, 12 wachtmeesters, 1 fourier, 20 korporaals, 2 trompetters, 2 hoefsmeden, 75 vrijwilligers. Totaal 5 officieren met 10 paarden, 113 onderofficieren en manschappen met 120 paarden, waaronder 100 in africhting.

4. *Het regiment.* Staf: 13 officieren met 15 paarden, 23 onderofficieren met 6 paarden; 5 veldeskadrons: 25 officieren met 50 paarden, 1170 onderofficieren en manschappen met 600 paarden, het depoteskadron: 5 officieren met 10 paarden, 113 onderofficieren en manschappen met 120 paarden. Totaal 43 officieren met 75 paarden, 1306 onderofficieren en manschappen met 726 paarden.

Bijlage N°. 15. *Samenstelling van de rij- en hoefsmidschool.*

1 luitenant-kolonel of majoor belast met het toezicht met 2 paarden, 1 ritmeester-commandant met 2 paarden, 1 ritmeester-instructeur met 2 paarden, 1 1ste luitenant-instructeur met 2 paarden, 1 paardenarts met 1 paard, 1 adjudant-onderofficier (pikeur), 1 opperwachtmeester, 1 fourier, 1 korporaal-hoefsmid, 25 huzaren (vrijwilligers) met 40 paarden. Totaal 5 officieren met 9 paarden, 29 onderofficieren en manschappen met 40 paarden.

Bijlage N°. 16. *Samenstelling van den Staf der Artillerie.*

Artillerie-inspectie. 1 luitenant-generaal of generaal-majoor, inspecteur van het wapen met 2 paarden. 1 luitenant-kolonel of majoor, toegevoegd aan den inspecteur van het wapen met 1 paard. 1 kapitein-adjudant van den inspecteur van het wapen met 1 paard.

Commando over de bereden artillerie. 1 generaal-majoor of kolonel-commandant der bereden artillerie met 2 paarden. 2 kapiteins met 2 paarden.

Commando over de vestingartillerie. 1 generaal-majoor of kolonel, commandant der vestingartillerie met 1 paard. 1 luitenant-kolonel of majoor. 2 kapiteins 1 magazijnmeesters 1ste, 2de of 3de klasse.

Artillerie-schietschool. 1 luitenant-kolonel of majoor, directeur met 1 paard. 2 kapiteins. 4 1ste of 2de luitenants.

Commissie van proefneming. 1 luitenant-kolonel of majoor, voorzitter. 2 kapiteins. 2 1ste of 2de luitenants.

Departement van Oorlog. 1 luitenant-kolonel of majoor. 2 kapiteins. 1 magazijnmeester der 1ste klasse, en 1 der 3de klasse.

Directie der artillerie- stapel- en constructiemagazijnen. 1 hoofdofficier, directeur. 1 majoor of kapitein, onderdirecteur. 2 kapiteins 5 1ste of 2de luitenants. 1 magazijnmeester der 1ste of 2de klasse.

Pyrotechnische school. 1 hoofdofficier, directeur, tevens inspecteur der buskruitfabricage. 2 kapiteins. 2 1ste of 2de luitenants.

Inspectie der draagbare wapenen. 1 hoofdofficier, inspecteur. 1 kapitein, onderinspecteur. 2 1ste of 2de luitenants.

Geschutgieterij. 1 luitenant-kolonel of majoor, directeur. 1 kapitein. 1 1ste of 2de luitenant.

Koninklijke Militaire Academie. kapiteins, 1ste of 2de luitenants: *Memorie.*

Magazijnmeesters bij de magazijnen dienstdoende: 7 1ste klasse (majoor of kapitein), 7 2de klasse (kapitein of 1ste luitenant), 6 3de klasse (1ste of 2de luitenant).

Conducteurs. 17 1ste klasse (adjudant-onderofficier), 17 2de klasse (sergeant-majoor), 16 3de klasse (sergeant).

Totaal 70 officieren, 50 onderofficieren en manschappen en 10 paarden.

Bijlage 17. *Samenstelling van een regiment veldartillerie*, bestaande uit een afdeeling van 4 batterijen, elk van zes vuurmonden, en uit een afdeeling van 2 batterijen, elk van zes vuurmonden, en 2 treincompagnieën.

1. *De Staf van het regiment.* 1 kolonel of luitenant-kolonel met 2 paarden, 1 kapitein-adjudant met 1 paard, 1 kapitein voor speciale diensten met 1 paard, 1 kapitein-kwartiermeester, 1 adjudant-onderofficier (pikeur), 1 Staf-trompetter met 1 paard, 2 schrijvers, 1 zwaardveger, 1 trompetter met 1 paard, 3 vrijwilligers (oppassers der bereden officieren).

2. *De staf eener afdeeling.* 1 luitenant-kolonel of majoor met 2 paarden, 1 1ste luitenant-adjudant met 1 paard, 1 1ste luitenant voor speciale diensten met 1 paard, 1 1ste of 2de luitenant-kwartiermeester, 1 officier van gezondheid 1ste of 2de klasse, 1 paardenarts 1ste, 2de of 3de klasse met 1 paard, 1 schrijver, 4 vrijwilligers (oppassers der bereden officieren).

3. *En batterij.* 1 kapitein met 1 paard, 3 1ste en 2de luitenants met 3 paarden, 1 adjudant-onderofficier, dienstdoend officier, 1 opperwachtmeester 8 wachtmeesters, 1 fourier, 9 korporaals, 2 trompetters, 2 zadelmaker

en hoefsmid, 1 houtwerker of smidbankwerker, 20 vrijwilligers kanonniërs stukrijders, 154 miliciens kanonniërs stukrijders, 70 paarden.

4 *Een treincompagnie*. 1 kapitein met 1 paard, 3 1ste en 2de luitenant met 3 paarden, 1 opperwachtmeester, 6 wachtmeesters, 1 fourier, 8 korporaa's. 2 trompetters, 1 zadelmaker of hoefsmid, 20 vrijwilligers kanonniërs stukrijders, 150 miliciens kanonniërs-stukrijders; te zamen 45 paarden.

5 *De 1ste afdeeling*. Staf 6 officieren met 5 paarden, 5 onderofficieren en manschappen, 4 batterijen, 16 officieren met 16 paarden, 796 onderofficieren en manschappen met 280 paarden. Totaal 22 officieren met 21 paarden, 801 onderofficieren en manschappen met 280 paarden.

6. *De 2de afdeeling*. Staf 6 officieren met 5 paarden, 5 onderofficieren en manschappen, 2 batterijen, 8 officieren met 8 paarden, 398 onderofficieren en manschappen met 140 paarden, 2 treincompagnieën, 8 officieren met 8 paarden, 378 onderofficieren en manschappen met 90 paarden. Totaal 22 officieren met 21 paarden, 781 onderofficieren en manschappen met 230 paarden.

7 *Een regiment veldartillerie*. Staf 4 officieren met 4 paarden, 9 onderofficieren en manschappen met 2 paarden, de 1ste afdeeling 22 officieren met 21 paarden, 801 onderofficieren en manschappen met 280 paarden, de 2de afdeeling 22 officieren met 21 paarden, 781 onderofficieren en manschappen met 230 paarden. Totaal 48 officieren met 46 paarden, 1591 onderofficieren en manschappen met 512 paarden.

Bijlage N°. 18. *Samenstelling van het korps rijdende artillerie*.

bestaande uit 2 batterijen, elk van 6 vuurmonden en de instructie-batterij.

1. *De staf van het korps*. 1 luitenant-kolonel of majoor met 2 paarden, 1 1ste luitenant-adjutant met 2 paarden, 1 1ste luitenant voor speciale diensten met 2 paarden, 1 1ste of 2de luitenant-kwartiermeester, 1 officier van gezondheid 1ste of 2de klasse, 1 paardenarts 2de of 3de klasse met 1 paard, wachtmeester-pikeur, 1 wachtmeester- of korporaal-trompetter met 1 paard, 2 schrijvers, 1 zwaardveger, 4 vrijwilligers (oppassers voor bereden officieren. Totaal 6 officieren met 7 paarden, 9 onderofficieren en manschappen met 1 paard.

2. *Een rijdende batterij*. 1 kapitein met 2 paarden, 3 1ste en 2de luitenant met 6 paarden, 1 adjudant-onderofficier, dienstdoend officier, 1 opperwachtmeester, 7 wachtmeesters, 1 fourier, 8 korporaa's, 2 trompetters, 1 hout- of smidbankwerker, 2 hoefsmiden, 1 zadelmaker, 40 vrijwilligers, kanonniërs-stukrijders, 146 miliciens, kanonniërs-stukrijders, met 127 paarden. Totaal 4 officieren met 8 paarden, 210 onderofficieren en manschappen met 127 paarden.

3. *De instructie-batterij*. 1 kapitein met 2 paarden, 1 1ste luitenant met 2 paarden, 1 opperwachtmeester, 2 wachtmeesters, 1 vuurwerker (wachtmeester of opperwachtmeester), 1 fourier, 2 korporaa's, 1 trompetter, 1 hoefsmid, 33 vrijwilligers, (kanonniërs, stukrijders) en miliciens. Jongelingen: *Memorie*. Totaal 2 officieren met 4 paarden, 42 onderofficieren en manschappen met 58 paarden.

4. *Het korps rijdende artillerie*. Staf 6 officieren met 7 paarden, 9 onderofficieren met 1 paard, 2 rijdende batterijen 8 officieren met 16 paarden, 420 onderofficieren en manschappen met 254 paarden, de instructie-batterij 2 officieren met 4 paarden, 42 onderofficieren en manschappen met 58 paarden. Totaal 16 officieren met 27 paarden, 471 onderofficieren en manschappen met 313 paarden.

Bijlage N°. 19. *Samenstelling van een regiment vestingartillerie*,
bestaande uit tien compagnieën.

1. *De staf van het regiment*. 1 kolonel of luitenant-kolonel, commandant met 1 paard, 2 luitenant-kolonels of majoors met 2 paarden, 1 kapitein-adjutant, 2 1ste of 2de luitenant-adjutant, 1 kapitein voor het materieel; 1 1ste of 2de luitenant voor het materieel, 2 kapiteins voor speciale diensten, 1 kapitein-kwartiermeester, 1 1ste of 2de luitenant-kwartiermeester, 2 officieren van gezondheid 1ste of 2de klasse, 2 adjudanten-onderofficier, 2 sergeanten-majoor vuurwerkers, 1 stafhoornblazer, 4 schrijvers. Bij de staven der 4 regimenten vestingartillerie bo-

vendien 4 schrijvers, bestemd voor de bureaux van den inspecteur der artillerie en van de commandanten der vesting- en der bereden artillerie, 3 vrijwilligers (oppassers voor bereden officieren). Totaal 14 officieren met 3 paarden, 12 onderofficieren en manschappen.

2. *Een compagnie.* 1 kapitein, 3 1ste en 2de luitenants, 1 sergeant-majoor, 8 sergeanten, 1 fourier, 1 sergeant of korporaal-vuurwerker, 8 korporaals, 2 hoornblazers, 12 kanonniërs vrijwilligers, 172 miliciens. Totaal 4 officieren, 205 onderofficieren en manschappen.

3. *Het regiment.* Staf 14 officieren met 3 paarden, 12 onderofficieren en manschappen, 10 compagnieën 40 officieren, 2050 onderofficieren en manschappen. Totaal 54 officieren met 3 paarden, 2062 onderofficieren en manschappen.

Bijlage N°. 20. *Samenstelling van het corps pontonniërs*, bestaande uit twee compagnieën.

1. *De staf van het korps.* 1 majoor of luitenant-kolonel, commandant, en directeur van het bruggewezen met 1 paard. 1 1ste luitenant-adjutant. 1 1ste luitenant voor het materieel. 1 1ste luitenant voor speciale diensten. 1 1ste of 2de luitenant-kwartiermeester. 1 officier van gezondheid 1ste of 2de klasse. 1 adjudant-onderofficier. 1 schrijver. 1 vrijwilligers (oppasser bereden officier).

2. *Een compagnie.* 1 kapitein, 3 1ste en 2de luitenants, 1 sergeant-majoor, 10 sergeanten, 1 fourier, 10 korporaals, 2 hoornblazers, 6 wagenmakers, timmerlieden, smeden en 25 pontonniërs vrijwilligers. 230 miliciens.

3. *Het korps pontonniërs.* Staf: 6 officieren met 1 paard, 3 onderofficieren en manschappen; 2 compagnieën: 8 officieren en 570 onderofficieren en manschappen. Totaal 14 officieren en 573 onderofficieren en manschappen.

Bijlage N°. 21. *Samenstelling der torpedo-afdeeling*, bestaande uit twee compagnieën.

1. *De staf der afdeeling.* 1 luitenant-kolonel of majoor, 1 1ste of 2de luitenant-adjutant, 1 1ste of 2de luitenant-kwartiermeester, 1 officier van gezondheid 1ste of 2de klasse. 1 machinist 1ste klasse, 3 machinisten 2de klasse, 1 sergeant-majoor, 1 schrijver. Totaal 4 onderofficieren, 6 onderofficieren en manschappen.

2. *Een compagnie.* 1 kapitein, 3 1ste en 2de luitenants, 1 sergeant-majoor, 10 sergeanten, 1 fourier, 10 korporaals, 2 hoornblazers, 2 schippers 1ste klasse, 4 schippers 2de klasse, 5 schippers 3de klasse, 1 scheepstimmerman 1 timmerman, 1 smid-vuurwerker, 1 smid-bankwerker, 6 stokers, 24 torpedisten vrijwilligers, 172 miliciens. Totaal 4 officieren en 241 onderofficieren en manschappen.

3. *De afdeeling.* Staf: 4 officieren 6 onderofficieren en manschappen, 2 compagnieën: 8 officieren, 482 onderofficieren en manschappen. Totaal 12 officieren en 488 Onderofficieren en manschappen.

Bijlage N°. 22. *Samenstelling der instructie-compagnie.*

De instructie-compagnie. 1 kapitein. 5 1ste en 2de luitenants, 2 sergeanten-majoor, 1 sergeant-majoor vuurwerker, 12 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaals, 3 hoornblazers. 200 kanonniërs (vrijwilligers). Te zamen 6 officieren en 227 onderofficieren en manschappen.

Bijlage N°. 23. *Samenstelling der compagnie werklieden.*

De compagnie werklieden. 1 kapitein (1), 5 1ste en 2de luitenants, 1 sergeant-majoor, 1 fourier, vrijwilligers en miliciens: 7 sergeanten (opzichters), 14 korporaals (onderopzichters), 70 instrumentmakers, tevens smeden (bankwerkers), 60 timmerlieden, tevens wagenmakers. Totaal 6 officieren en 153 onderofficieren en manschappen.

Bijlage N°. 24. *Samenstelling van den staf der genie.*

Genie-inspectie. 1 luitenant-generaal of generaal-majoor, inspecteur van het wapen met 1 paard, 1 kapitein-adjutant van den inspecteur van het wapen met

(1) Bestemd voor de artillerie- stapel- en constructiemagazijnen.

1 paard. commandanten der geniestellingen: 2 kolonels met 2 paarden, 4 luitenant-kolonels met 4 paarden. 3 majoors met 3 paarden, 23 kapiteins, 25 1ste en 2de luitenants. Departement van Oorlog: 1 luitenant-kolonel of majoor, 2 kapiteins of 1ste luitenants. Koninklijke militaire academie: Kapiteins, 1ste luitenants: *Memorie*. 8 hoofdpzichters, 10 opzichters der 1ste klasse, 12 der 2de klasse, 15 der 3de klasse. Totaal 62 officieren met 11 paarden, 45 onder-officieren.

Bijlage N°. 25. *Samenstelling van het bataljon mineurs en sappeurs.*

bestaande uit acht compagnieën, waarvan drie veldcompagnieën, drie vesting-compagnieën, een spoorwegcompagnie en een school- en telegraaf-compagnie.

1. *De staf van het bataljon.* 1 luitenant-kolonel of majoor met 1 paard, 1 1ste luitenant-adjutant, 1 kapitein of 1ste luitenant voor speciale diensten, 1 kapitein- of 1ste luitenant-kwartiermeester, 1 officier van gezondheid 1ste of 2de klasse, 1 adjutant-onderofficier, 1 adjutant-onderofficier of sergeant-majoor, magazijnmeester, 1 sergeant-majoor of sergeant, ondermagazijnmeester, 1 instrumentmaker, 1 timmerman, 1 smid, 1 vuurwerker, (allen sergeant-majoor of sergeant) 1 sergeant- of korporaal-tamboer, 2 schrijvers; bovendien 3 schrijvers bestemd voor de bureaux van den inspecteur der genie en van 2 hoofdofficieren van het wapen. 1 mr. gewermaker, 1 vrijwilliger (oppasser bereden officier). Totaal 5 officieren met 1 paard, 12 onderofficieren en manschappen.

2. *De compagnieën.* Veld- of vestingcompagnieën. 1 kapitein, 2 1ste of 2de luitenants, 2 sergeanten-majoor, 8 sergeanten, 1 fourier, 9 korporaals, 2 tamboers, mineurs: 50 vrijwilligers, 100 miliciens. Totaal 3 officieren, 172 onderofficieren en manschappen.

Spoorwegcompagnie. 1 kapitein, 3 1ste of 2de luitenants, 1 sergeant-majoor, 8 sergeanten, 1 fourier, 9 korporaals, 2 tamboers, mineurs: 50 vrijwilligers, 100 miliciens. Totaal 4 officieren, 171 onderofficieren en manschappen.

School- en telegraafcompagnie. 1 kapitein, 4 1ste of 2de luitenants, 2 sergeanten-majoor, 10 sergeanten, 1 fourier, 14 korporaals, 2 tamboers, mineurs: 50 vrijwilligers, 155 miliciens. Totaal 5 officieren en 234 onderofficieren en manschappen.

3. *Het bataljon.* Staf: 5 officieren met 1 paard, 12 onderofficieren en manschappen; 3 veldcompagnieën: 9 officieren, 516 onderofficieren en manschappen; 3 vestingcompagnieën: 9 officieren, 516 onderofficieren en manschappen; 1 spoorwegcompagnie: 4 officieren, 171 onderofficieren en manschappen; 1 school- en telegraafcompagnie: 5 officieren, 234 onderofficieren en manschappen. Totaal 32 officieren met 1 paard, 1449 onderofficieren en manschappen.

Bijlage N°. 26. *Samenstelling van het personeel van den geneeskundigen dienst.*

1 inspecteur, 3 dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse, 3 dirigeerende officieren van gezondheid der 2de klasse, 12 dirigeerende officieren van gezondheid der 3de klasse, 91 officieren van gezondheid der 1ste of 2de klasse, 1 dirigeerend militair apotheker, 25 militair apotheker der 1ste of 2de klasse, 1 dirigeerend paardenarts met 1 paard, 6 paardenartsen der 1ste klasse met 6 paarden, 6 paardenartsen der 2de klasse met 6 paarden, 6 paardenartsen der 3de klasse met 6 paarden. Totaal 155 officieren met 19 paarden. Van het aantal officieren van gezondheid en paardenartsen worden zooveel bij de korpsen ingedeeld als in de samenstelling dier korpsen is aangewezen. De officieren van gezondheid behoorende tot het vaste kader van het koloniaal werfdepôt zijn niet in de bedoelde getallen begrepen.

Bijlage N°. 27. *Samenstelling der pupillenschool.*

1 kapitein der infanterie, directeur, 1 1ste luitenant der infanterie, 1 hoofd-onderwijzer, 2 hulponderwijzers, 1 sergeant-majoor der infanterie, 4 sergeanten der infanterie, 2 sergeanten der artillerie, 1 fourier der infanterie, 6 korporaals der infanterie, 2 korporaals der artillerie of mineurs, 1 korporaal-tamboer,

1 meester schoenmaker, 1 meester kleermaker, 1 timmerman (soldaat of korporaal), 1 tamboer, 8 soldaten of miliciens der infanterie en der artillerie, soldaten of miliciens der infanterie: 1 kok en 2 bijkoks, 200 pupillen onderscheiden naar het schoolonderwijs in die van de 1ste, 2de of 3de klasse, tot welke laatste ook escouadecommandanten behooren. Totaal 2 officieren, 232 onderofficieren en minderen, 3 ambtenaren.

Bijlage N°. 28. *Samenstelling van het wapen der maréchaussée.*

1. *De divisie van Noord-Brabant en Zeeland.* 1 majoor met 2 paarden, 5 kapiteins, 1ste en 2de luitenants met 10 paarden, 1 opperwachtmeester te voet, 7 wachtmeesters met 9 paarden, 7 wachtmeesters te voet, 13 brigadiers met 13 paarden, 19 brigadiers te voet, 2 schrijvers te voet, 2 trompetters met 2 paarden, 80 maréchaussées met 80 paarden, 103 maréchaussées te voet. Totaal 6 officieren met 12 paarden, 104 onderofficieren en manschappen met 104 paarden, 132 onderofficieren en manschappen te voet.

2. *De divisie van Limburg.* 1 majoor met 2 paarden, 3 kapiteins, 1ste en 2de luitenants met 6 paarden, 1 opperwachtmeester te voet, 7 wachtmeesters met 7 paarden, 2 wachtmeesters te voet, 10 brigadiers met 10 paarden, 6 brigadiers te voet, 1 schrijver te voet, 2 trompetters met 2 paarden, 60 maréchaussées met 60 paarden, 38 maréchaussées te voet. Totaal 4 officieren met 8 paarden, 79 onderofficieren en manschappen met 79 paarden, 48 onderofficieren en manschappen te voet.

3. *Het wapen der maréchaussée.* Divisie van Noord-Brabant en Zeeland: 6 officieren met 12 paarden, 104 onderofficieren en manschappen met 104 paarden, 132 onderofficieren en manschappen te voet. Divisie van Limburg 4 officieren met 8 paarden, 79 onderofficieren en manschappen met 79 paarden, 48 onderofficieren en manschappen te voet. Totaal 10 officieren met 20 paarden, 183 onderofficieren en manschappen met 183 paarden, 180 onderofficieren en manschappen te voet.

Bijlage N°. 29. *Samenstelling van het koloniaal werfdepôt.*

Staf. 1 majoor of luitenant-kolonel met 1 paard, 1 1ste of 2de luitenant-adjudant, 1 1ste of 2de luitenant bestemd voor speciale diensten. 1 kapitein-, 1 1ste of 2de luitenant-kwartiermeester, 1 kapitein-, 1ste of 2de luitenant-administrateur van kleding, 3 officieren van gezondheid 1ste klasse of 2de klasse, 2 adjudanten-onderofficier, 1 korporaal-hoornblazer, 5 schrijvers, 1 meester geweermaker, 1 meester kleermaker, 1 meester schoenmaker, 1 oppasser van be-rede officieren.

Compagnieën. 3 kapiteins, 3 1ste luitenants, 3 2de luitenants, 3 sergeanten-majoor, 24 sergeanten, 3 fouriers, 30 korporaals, 6 hoornblazers. Totaal 18 officieren met 1 paard, 78 onderofficieren en minderen.

Samenstelling der compagnieën. 1 kapitein, 1 1ste luitenant, 1 2de luitenant, 1 sergeant-majoor, 8 sergeanten, 1 fourier, 10 korporaals, 2 hoornblazers, soldaten: *Memorie.* Totaal 3 officieren, 22 onderofficieren en minderen.

Bijlage N°. 30. *Garnizoensindeeling van het leger.*

1ste Militaire afdeling. Amsterdam: staf en 2 bataljons 7de regiment infanterie, 1 eskadron 1ste regiment cavalerie, staf en 10 compagnieën 2de regiment vestingartillerie; deze laatste detachceeren 1 compagnie naar Naarden en 1 compagnie naar 's Gravenhage. Hospitaalsoldaten.

Delft: staf en 6 compagnieën 4de regiment vestingartillerie. Detacheeren 1 compagnie naar Willemstad en 1 compagnie naar Hellevoetsluis. 1 compagnie werklieden.

's Gravenhage: regiment grenadiers en jagers, staf en 3 eskadrons 1ste regiment cavalerie, staf, 6 batterijen en 2 treincompagnieën van het 1ste regiment yeldartillerie.

Haarlem: staf en 3 bataljons 4de regiment infanterie, 1 eskadron en depôt-eskadron 1ste regiment cavalerie.

Helder: 1 bataljon 7de regiment infanterie, 4 compagnieën 4de regiment vestingartillerie.

Hoorn: 1 bataljon 7de regiment infanterie.

Leiden: 2 bataljons 4de regiment infanterie, depoteskadron 3de regiment cavalerie.

Naarden: 1 bataljon 7de regiment infanterie.

Schoonhoven: artillerie-instructie-compagnie.

2de Militaire afdeeling. Amersfoort: staf en 4 bataljons 5de regiment infanterie, depoteskadron en eskadron ordonnansen 2de regiment cavalerie, rijkschool, 2 batterijen en 2 treincompagnieën 2de regiment veldartillerie.

Arnhem: staf en 3 bataljons 8ste regiment infanterie, rijdende artillerie en instructie-batterij.

Deventer: 1 bataljon 8ste regiment infanterie, staf en 3 eskadrons 2de regiment cavalerie.

Doesborgh: 1 bataljon 8ste regiment infanterie.

Groningen: 1 bataljon 1ste regiment infanterie.

Harderwijk: Koloniaal werfdepot.

Assen of Hattem: 2 bataljons 1ste regiment infanterie.

Kampen: Instructie-bataillon.

Leeuwarden: staf en 2 bataljons 1ste regiment infanterie.

Nieuwersluis: Pupillenschool.

Utrecht: 1 bataljon 5de regiment infanterie, staf en 4 batterijen 2de regiment veldartillerie, staf en 10 compagnieën 1ste regiment vestingartillerie, bataljon mineurs en sappeurs, hospitaalsoldaten.

Zutphen: 2 eskadrons 2de regiment cavalerie.

Zwolle: artillerie-schietschool.

3de Militaire afdeeling. Bergen op Zoom: staf en 4 bataljons 3de regiment infanterie.

Breda: staf en 4 bataljons 6de regiment infanterie, 2 eskadrons 3de regiment cavalerie, staf, 6 batterijen en 2 treincompagnieën 3de regiment veldartillerie, Koninklijke militaire academie, hospitaalsoldaten.

Brielle: torpedo-afdeeling.

Dordrecht: korps pontonniers.

Geertruidenberg: 1 bataljon 6de regiment infanterie.

Gorinchem: staf en 6 compagnieën 3de regiment vestingartillerie.

Grave: 1 bataljon 2de regiment infanterie.

's Hertogenbosch: 1 bataljon 2de regiment, infanterie, 4 compagnieën 3de regiment vestingartillerie.

Maastricht: 1 bataljon 2de regiment infanterie.

Nijmegen: staf en 2 bataljons 2de regiment infanterie.

Venlo: staf en 3 eskadrons 3de regiment cavalerie.

Vlissingen: 1 bataljon 3de regiment infanterie, depot van discipline.

Bijlage n°. 31. Opgaaf van het benodigde en voorhanden geschut voor de bewapening der verdedigingswerken, en begrooting van kosten voor de aanschaffing van de ontbrekende vuurmonden en voertuigen voor het veldleger.

Opgaaf betreffende de benodigde en voorhanden vuurmonden voor de bewapening der verdedigingswerken.

Op 1 Januari 1880 voorhanden in het Rijk, 14 24 cM. St., 58 24 cM. II., 75 15 cM. Zw., 126 12 cM. L.A., 379 12 cM. K.A., 212 8 cM. A. Na dien datum nog op te leveren 32 van 12 cM. L.A.

Te zamen als voorhanden te beschouwen 14 24 cM. St., 58 24 cM. II., 75 15 cM. Zw., 158 12 cM. L.A., 379 12 cM. K.A., 212 8 cM. A.

Zijn noodig volgens de reeds vastgestelde armeeringsstaten 4 30,5 cM., 38 24 cM. St., 23 24 cM. IJ., 67 15 cM. Zw., 68 15 cM. Lt., 253 12 cM. L.A., 396 12 cM. K.A., 225 8 cM. A., 20, getr. mort. Voor de batterijen veld- en rijdende artillerie 136 8 cM. A. Voor de positie van Amsterdam naar een globale berekening, alsmede voor het fort bij *IJmuiden*: 2 24 cM. St., 12 15 cM. Zw., 8 15 cM. Lt., 98 12 cM. L.A., 130 12 cM. K.A. Totaal als noodig te beschouwen 4 30,5 cM. 40 24 cM. St., 23 24 cM. IJ., 79 15 cM. Zw., 76 15 cM. Lt., 351 12 cM. L.A., 526 12 cM. K.A., 361 8 cM. A. 20, getr. mort. zoodat hieraan *ontbreken* 4 30,5 cM., 26 24 cM. St., 4 15 cM. Zw., 76 15 cM. Lt., 193 12 cM. L.A., 147 12 cM. K.A., 149 8 cM. A., 20 getr. mort. en *overcompleet* zijn 35 24 cM. IJ.

Omtrent het bovenstaande valt op te merken:

- 1°. dat onder het benooidigde niet begrepen zijn de vuurmonden voor Geertruidenberg, de *Zuiderlinie*, de *Grebbelinie*, en het fort aan den *Maasmond*;
- 2°. dat in vervanging van een gedeelte der voor de positie van Amsterdam uitgetrokken kanonnen een meer juist schietende vuurmond van grooter uitwerking en lichter kaliber wenschelijk wordt geacht;
- 3°. dat geen bewapening is uitgetrokken voor de rondom Amsterdam op te maken posten in de tweede linie.

Begrooting van kosten voor:

1°. de ontbrekende vuurmonden;

2°. de aanschaffing van voertuigen voor het veldleger.

I. Voor de levering van:

4 kanonnen van 30,5 cM. staal met uitrusting, à f 225.800 per kanon, wordt noodig geacht f 903.200, 26 kanonnen van 24 cM. staal met uitrusting à f 104.680 per kanon, f 2.721.680, 4 kanonnen van 15 cM. Zw. staal met uitrusting, à f 26.430 per kanon, f 105.720; 76 kanonnen van 15 cM. Lt. staal met uitrusting, à f 20.823 per kanon, f 1.582.548, 193 kanonnen van 12 cM. L.A. staal met uitrusting, à f 18.348 per kanon, f 3.541.164, 147 kanonnen van 12 cM. K.A. brons met uitrusting, à f 7.510 per kanon, f 1.103.970, 149 kanonnen van 8 cM. A. brons met uitrusting, à f 5.190 per kanon, f 773.310, 20 mortieren van 21 cM. staal met uitrusting, à f 25.810 per mortier, f 516.200. Totaal f 11.247.792.

II. Voorziening in de behoefte aan voertuigen voor het veldleger, waaronder aanmaak en wijziging van compagnieskarren f 204.000. Totaal generaal f 11.451.792.

Bij aanmaak van bronzen kanonnen van 15 cM. Lt., 12 cM. L.A. en mortieren van 21 cM., *globaal* minder: voor 76 kanonnen van 15 cM. Lt. het verschil à f 3500 per kanon, f 266.000; voor 193 kanonnen van 12 cM. L.A. het verschil à f 3200 per kanon, f 617.600; voor 20 mortieren van 21 cM. het verschil à f 5000 per mortier, f 100.000. Totaal generaal f 10.468.192.

Indien de gelden, noodig voor de bewapening der bereiden artillerie, met nieuw veldgeschut, welke bij de begrooting voor het dienstjaar 1881 worden aangevraagd, toegestaan worden, vermindert het bovenstaande bedrag met de kosten voor 136 kanonnen van 8 cM. A., met uitrusting (behalve affuiten, beddingen en wiggen), zijnde een som van f 542.640, en wordt dus het totaal generaal f 9.925.552.

Bijlage n°. 32.

TOELICHTING betreffende het plan tot algemeene regeling der kazerneering, met opgave van de globale raming der kosten, die voor de uitvoering van dat plan gevorderd zullen worden.

Toelichting betreffende het plan tot algemeene regeling der kazerneering, in verband met de ontworpen dislocatie van het leger.

1. *Algemeene beschouwingen.*

Bij het ontwerpen van de dislocatie van het leger, omschreven in de bijlage n°. 30, zijn, zooals in de Memorie van Toelichting is opgemerkt, zowel de be-

langen der verdediging van ons land als die der mobilisatie van het leger, en van de oefening der troepen in vreedetijd, in het oog gehouden.

Bij het samenstellen van den hierachter gevoegden staat, aanwijzende de globale raming van de kosten, die noodig zullen zijn om het op die dislocatie berustende plan tot algemeene regeling der kazerneering uit te voeren, is getracht, om bij die uitvoering van ter plaatse bestaande militaire gebouwen zooveel mogelijk partij te trekken.

Alleen voor die plaatsen waar bedoelde gebouwen geen doelmatige uitbreiding toelaten, of waar de algemeene toestand zoo gebrekkig is dat zelfs met belangrijke uitgaven geen behoorlijk geheel of doeltreffende indeeling zoude te verkrijgen zijn, heeft de ondergeteekende gemeend den bouw van nieuwe inrichtingen voor huisvesting, enz. van militairen te moeten voorstellen. Ook voor die plaatsen staat echter op den voorgrond het geheel of gedeeltelijk behoud der bestaande gebouwen; welke alsdan, voor zooveel mogelijk, aangewend kunnen worden tot magazijnen, woningen voor gehuwden, overdekte exercitieloozen, enz.

Volledige begrotingen van kosten kunnen voor de uitvoering van deze algemeene regeling der kazerneering vooralsnog niet opgemaakt worden, aangezien daartoe nog vele onderhandelingen met gemeentebesturen en particulieren, nopens het verkrijgen van grond tot bouw- en oefeningsterreinen zullen moeten worden gevoerd; terwijl het voorts in de bedoeling ligt om de uitvoering over een *acht*tal jaren te verdeelen.

De ondergeteekende vertrouwt echter dat de hierbij voorgestelde verbeteringen, wijzigingen en opbouw met het geraamde totaal-bedrag zal kunnen geschieden.

2. *Inrichting van den staat, aanwijzende de globale raming van kosten.*

In achterstaanden staat vindt men opgegeven:

- 1°. de militaire afdeling waarin de garnizoenen gelegen zijn;
- 2°. de namen der garnizoensplaatsen;
- 3°. de samenstelling der troepen — korpsen welke het garnizoen zullen uitmaken, met de sterkte aan manschappen en paarden, die der laatsten vermeerderd met 5 pCt. Daarbij is er op gerekend dat omstreeks *twee* lichtingen der militie gelijktijdig onder de wapenen kunnen zijn;
- 4°. de voor huisvesting, stalling, enz. te gebruiken gebouwen; en
- 5°. de uit de voorgaande gegevens afgeleide grondslagen voor de berekening der sommen in de voorlaatste kolom uitgetrokken.

Op deze wijze wordt, naar de meening van den ondergeteekende, een beknopt en duidelijk overzicht gegeven van de gelden, die voor het verbeteren en maken der militaire gebouwen ten behoeve van de huisvesting en oefening van het leger noodig zijn.

3. *Beginselen volgens welke de globale raming van kosten is gemaakt.*

Bij het opmaken van de bedoelde raming is van de navolgende beginselen uitgegaan:

De kazernen moeten, zonder dat van zolders gebruik behoeft te worden gemaakt, behalve de kaders en vrijwilligers, nagenoeg twee lichtingen der militie behoorlijk kunnen huisvesten; daarbij gerekend op een ruimte van ongeveer 16 M³. per man.

Indien op een grootere sterkte van de te huisvesten troepen moest worden gerekend, zouden de kosten voor de uitvoering van het kazerneeringsplan, naar de meening van den ondergeteekende, te hoog worden opgevoerd. Op dien grond heeft hij voor de te verkrijgen ruimte de vermelde sterkte als maatstaf gesteld.

Bij behoefte aan meerdere ruimte, bijv. wanneer des zomers voor korten tijd een derde lichte onder de wapenen mocht komen, zal die kunnen worden gevonden, door gebruik te maken van de beschikbare beschoten zoldervertrekken, van de theorie-school en schermlokalen, enz. in de kazernen aanwezig; of wel door een gedeelte van den troep te legeren in tenten, die op de nabijgelegen, ter beschikking van het Departement van Oorlog zijnde terreinen, kunnen worden opgeslagen.

4. *Algemeene inrichting en grootte der gebouwen.*

De kazernen moeten o. a. bevatten:

Lokalen tot huisvesting van manschappen en korporaals; wasch- of reinfgingsinrichtingen, school-, theorie-, gymnastiek- en schermzalen, slaap- en studiezalen voor onderofficieren, afzonderlijke cantines voor onderofficieren en manschappen, vereenigingzaal voor officieren, bureaux, rustkamers, strafkamers, keukens; nachtprivaten, enz. benevens een woning voor een adjudant-onderofficier.

Voorts kunnen in één bijgebouw vereenigd worden o. a. de waschlokalen voor de waschbazen, de dagprivaten, enz.

Men heeft gerekend dat in de infirmeriën en hospitalen plaats moet zijn voor zieken, in verhouding van 8 pCt. van de sterkte van het garnizoen, en dat in de ziekenstallen standplaatsen moeten aanwezig zijn in verhouding van 5 pCt. van het aantal der tot het garnizoen behorende paarden.

Het volgens de organisatie der korpsen benoemde aantal standplaatsen voor de paarden in gewone stallen is met 5 pCt. vermeerderd, ten einde ruimte beschikbaar te hebben voor paarden die slaan of die om andere redenen afgezonderd moeten staan.

5. *Eenheidsprijzen.*

De eenheidsprijzen zijn zoo laag gesteld als met een goede uitvoering is overeen te brengen.

Weelde is bij de ontworpen regeling geheel uitgesloten. Voor terreinen van opbouw, waarbij geen bijzondere voorzieningen voor de fondeeringen vereischt worden — zooals er op bijna alle plaatsen waar militaire gebouwen van eenig belang volgens dit dislocatieplan zullen gebouwd worden, aanwezig zijn — rekent men voor nieuwe kazernen op een gemiddeld bedrag van f 600 per man.

Voor uitbreiding van bestaande infirmeriën of hospitalen wordt gerekend op f 700 per hoofd en voor den bouw van nieuwe ziekeninrichtingen op f 1000 per hoofd, in verband met de daarbij benoedigde localiteit voor den algemeenen dienst, als: apotheek, tisannerie, bureau voor den officier van gezondheid, keurkamer, woning voor den ziekenvader, enz.

De bouw van stallen voor gezonde paarden wordt op f 700 en die van ziekenstallen op f 1000 per paard geraamd.

De gemiddelde prijs van een woning voor een gehuwd militair beneden den rang van officier wordt op f 2000 geschat, behalve daar waar voor fondeering bijzondere voorziening noodig is (1).

Onder de bovengenoemde eenheidsprijzen zijn niet begrepen de kosten gevorderd voor den aankoop van het benoedigde bouwterrein.

Daar waar zulks mogelijk is, zullen de verschillende militaire gebouwen op beschikbare Rijks- of gemeentegronden worden gebouwd.

6. *Algemeene uitvoering, besteding der gelden.*

Het totaal bedrag van ongeveer 10 millioen gulden zou, om den bouw, met het oog op een goede uitvoering, niet te overhaasten en om het jaarlijks op de Staatsbegrooting aan te vragen bedrag niet buiten noodzakelijkheid op te drijven, over een *achtal* jaren kunnen worden verdeeld, zoodat tot dit doel per jaar ruim 1 millioen gulden op de Staatsbegrooting zou moeten worden gebracht, in voege als thans, bij deze begrooting, plaats heeft.

7. *Volgorde van den te verrichten bouw en van de te nemen voorzieningen.*

De volgende, volgens welke de aanbouw van nieuwe en de verbetering van bestaande kazernen enz. op de meest doelmatige wijze zullen kunnen geschieden, wordt ten deele bepaald door de navolgende gegevens:

(1) De berekening van het aantal benoedigde woningen voor genoemde gehuwden is vermeld in de 9de, 10de en 11de kolom van den staat.

1°. De noodzakelijke vervanging *a.* van de afgebrande *Willemskazerne* te Utrecht en *b.* van de *Nicolai* en *Kinderhuiskazernen* aldaar; daarvan is de eerstgenoemde reeds aan de gemeente teruggegeven en zal de andere, ingevolge de bestaande overeenkomst, uiterlijk 1 November 1885 aan genoemde gemeente teruggegeven moeten worden;

2°. de verplichting tot teruggave uiterlijk op 31 Mei 1882 van stallen en manége te Haarlem aan de gemeente Haarlem;

3°. gebrek aan gelegenheid tot huisvesting van manschappen te Amersfoort, in evenredigheid van de gelegenheid tot stalling van paarden, waarover aldaar kan worden beschikt, en in verband met de sterkte aan bereden troepen, van het voor die plaats bestemde garnizoen;

4°. de omstandigheid dat de ontworpen dislocatie voor de bereden wapens meer ingrijpende voorzieningen vereischt dan voor de onbereden wapens.

Voor de infanterie kan daardoor de wijziging in de huisvesting meer geleidelijk plaats hebben, zoodat deze dan ook niet, met uitzondering van den bouw hierboven sub *1a* vermeld, in de eerste plaats behoeft te worden onder handen genomen.

In verband met het bovenstaande zal derhalve, volgens de meening van den ondergeteekende, allereerst moeten worden overgegaan tot de uitvoering van de werken die in de *XVde* afdeling dezer begrooting, onder *C*, *Dienst der Genie*, bij de artikelen 84 en 86—88 met *b* zijn aangeduid.

8. *Bestaande kazernegebouwen die, na de invoering van het dislocatieplan, niet meer tot huisvesting van den troep zullen gebruikt worden.*

Assen, Gouda, Roermond en Middelburg. Hiertoe behooren:

De kazernegebouwen te Assen, Gouda, Roermond en Middelburg.

In eerstgenoemde plaats, hetzij Assen of Hattum tot garnizoen van 2 bataljons van het 1ste regiment infanterie wordt aangewezen — waaromtrent de beslissing van den uitslag der te voeren onderhandelingen tot het verkrijgen van de noodige bouw- en oefeningsterreinen afhankelijk is — zal de kazerne moeten worden verlaten. Die kazerne is namelijk weinig geschikt tot blijvend logies voor den troep, en zou, na verbetering, hoogstens 75 man kunnen huisvesten; terwijl, wat de overige plaatsen betreft, de ontruiming der kazernegebouwen het gevolg zal zijn van de opheffing aldaar van het garnizoen.

In Gouda en Middelburg zijn de oefeningsterreinen zeer onvoldoende, terwijl de ligging van Roermond zich tot garnizoensplaats niet aanbeveelt en het behoud van garnizoen aldaar, bij de weinige aanwezige ruimte tot huisvesting, (hoogstens voor 210 man), slechts tot versnippering zou leiden.

Delft. De kazerne Prinsenhof te Delft, een oud, ondoelmatig ingericht gebouw, waarin ten hoogste 170 man kan worden gehuisvest.

Dit gebouw kan bestemd blijven voor magazijnen.

Zutphen. De kazerne »Latijnsche School» te Zutphen, een oud en ondoelmatig gelegen gebouw, hoogstens geschikt tot logies voor 85 man.

De kazerne »huis Waliën» mede te Zutphen, een ondoelmatig gelegen en tot kazerne zeer weinig geschikt gebouw, waarin hoogstens 140 man zou kunnen worden gehuisvest.

Vermelde gebouwen te Zutphen zullen ten deele tot magazijnen kunnen worden gebruikt.

Maastricht. Het bestaande garnizoen te Maastricht is des zomers te bekrompen en over het algemeen ondoelmatig gekazerneerd.

Een vermindering van het garnizoen zal de gelegenheid geven om, zonder in belangrijke uitgaven te vervallen, de kazerneering ter plaatse behoorlijk te regelen. Daarenboven is Maastricht, wegens de afgezonderde ligging, met het oog op de behoorlijke concentratie van het leger bij het uitbreken van een oorlog, niet aan te bevelen voor het verblijf van een sterk garnizoen.

Het behoud van 1 bataljon infanterie aldaar is echter, onder anderen in verband met de belangen eener spoedige mobilisatie, als doelmatig te beschouwen. Tot huisvesting van den troep zullen ter plaatse *niet* worden gebruikt: Blok III der Brusselsche barakken, waarin hoogstens 110 man kunnen worden gehuisvest.

De Bossche barakken als boven voor ten hoogste 220 man.

Het Groot voormalig Tuighuis, als boven voor hoogstens 280 man.

Bedoelde gebouwen zullen echter ten deele tot andere militaire doeleinden, als: tot magazijnen, overdekte exercitieplaats, enz. kunnen worden gebruikt

's Hertogenbosch. De kazerne, stallen, overdekte rijbaan, ter plaatse in gebruik bij de cavalerie, zijn weinig doelmatige gebouwen en daarenboven, in verband tot elkaâr, zeer ongunstig gelegen.

Belangrijke uitgaven zouden noodig zijn om te 's Hertogenbosch voor bereden wapens behoorlijk logies, stalling, enz. te verkrijgen.

Te zijner tijd zullen worden ontruimd:

de Berenwoud- en de Mortel-kazerne, waarin respectievelijk ten hoogste 230 en 190 man kunnen worden gelogeerd.

Bedoelde gebouwen zijn voor magazijnen en voor hulplogies te gebruiken.

STAAT, aanwijzende de globale raming van kosten voor de uitvoering van het plan tot algemeene regeling der kazerneering.

Militaire afdeling. Naam van het garnizoen.	GARNIZOENEN.		Bestaande te gebruiken gebouwen.	Aantal manschappen of paarden, die in genoemde gebouwen behoorlijk kunnen worden gehuisvest of gestald.			Woningen voor gehuuden beneden den rang van officier.	BEREKENING DER TE BESTEDEN KOSTEN, AANMERKINGEN, ENZ.	SOMMEN. Gld.	TOTALEN.
	SAMEN- STELLING.	Sterkte.		Mannen.	Paarden.	Beschikbare woningen. Te bouwen woningen				
1ste Amsterdam.	Staf en 2 bataljons van het 7de regiment infan-., 1 eskadron van het 1ste regiment cavalerie,	883 5	Kazerne Oranje Nassau, Cavalerie kazerne, Stallen,	1623			Ruimte voor kazerneering voldoende. 8% zieken = 141 man; ruimte voor hospitaal voldoende. Stallen, ook tot ziekenstal voldoende.			
	Staf en 8 compagnieën van het 2de regiment vestingartillerie,	140 130	Garnizoens-hospitaal, Ziekenstal,	140	145		Bouwen van 44 woningen voor gehuuden, ad ± f 2100 = f 92.400, stel.....	41.000		
		740 3		250	10		Aankoop en ruiling van terreinen met de gemeente Amsterdam, waaromtrent de onderhandelingen loopende zijn.	92.000		
	Bij 5%...	1763 138			39 44 83					
		145 7								

Over te brengen.... f 133.000

1ste.	's Gravenhage.	Staf en 5 bataljons grenadiers en jagers,	2173	8	Oranjekazerne,	2256					Overgebracht....	"	f1.299.000
		Staf en 3 eskadrons 1ste regiment cavalerie,	437	408	Frederikskazerne,	212					Ruimte voor kazernerne na verwijdering, voor zoo veel mogelijk, van de vele gehuwde militairen uit de kazernen, voldoende; voor verbetering van de kazernen en van het hospitaal.....	100.000	
		Staf en 1 regiment veldartillerie,	777	360	Alexanders kazerne, Stallen, Hospitaal,	926	1047				Stallen ook tot ziekenstal voldoende.		
		1 compagnie van het 2de regiment vestingartillerie,	91			281					Bouwen van een derde rijbaan.....	30.000	
			3478	976						8% zieken = 278 man; ruimte voor hospitaal voldoende;			
		Bij 5%..		49						Bouwen van 114 woningen voor gehuwden, ad f 2000...	228.000		
				1023						Aankoop van terrein daarvoor	40.000		
												398.000	
	Schoonhoven.	Artillerie instructie-compagnie,	189		Kazerne, Infirmierie,	189				13 (te huren)	Kazerne verbeteren en eenigzins uitbreiden voor een goede indeeling.....	11.000	
						32					8% zieken = 15 man; ruimte voor infirmierie voldoende....		11.000
	Delft.	Staf en 4 compagnien van het 4de regiment-vestingartillerie, Werklieden-compagnie,	372	2	Kazerne op de Paardenmarkt, Kazerne St.-Agatha, Infirmierie,	281				14 12 26	Ruimte voor kazernerne voldoende; voor verbetering der militaire gebouwen.....	15.000	
			90			181					8% ziekte = 37 man; ruimte voor infirmierie voldoende....		
				462	2						Bouwen van 12 woningen voor gehuwden, ad. f 2000...	24.000	
						41					Aankoop van terrein daarvoor.....	6.000	45.000
	2de.	Amersfoort.	Staf en 4 bataljons 5de regiment infanterie,	1743	7	Stallen, Ziekenstal, Infirmierie,	" 616				Inrichting van de kazerne "het Werkhuis" tot magazijnen.	15.000	
			1 depoteskadron en 1 eskadron ordonnansen van het 2de regiment cavalerie,	353	380		80				Afbraak der Arsenalkazerne en opbouw ter plaatse van een militaire bakkerij met graan- en meelzolders.....	30.000	
			Rijschool,	29	49					8 88 96	Bouwen eener 2de overdekte rijbaan.....	30.000	
			Afdeelingsstaf,	336	250						Bouwen eener infanterie-kazerne met exercitieloodsen voor 1743 man ad f 500 = f 1.045.800, stel.....	1.046.000	
			2 batterijen en 2 treincompagnien van het 2de regiment veldartillerie,								Aankoop terrein daarvoor..	30.000	
				2461	686						Bouwen eener kazerne voor de cavalerie en artillerie, voor 718 man, ad f 600 = f 430.800, stel	431.000	
		Bij 5%..			34						Bouwen stallen voor 713—616 paarden = 97 paarden ad f 700 = f 67.900, stel.....	68.000	
					720						Bouwen van 88 woningen voor gehuwden ad f 2000.....	176.000	
											Stallen ook tot ziekenstal voldoende....		
											8% zieken = 196 man, bijbouwen paviljoenen voor 196—80 man = 116 man ad f 700 = f 81.200, stel.....	81.000	1.907.000
													Over te brengen..... f3.660.000

	Utrecht.	1 bataljon 5de regiment infanterie, Staf, afdeelingstaf en 4 batterijen 2de regiment veldartillerie, Bataljon mineurs en sappeurs, 1ste regiment vestingartillerie, Bij 5%..	430 441 1800 922 2593	1 310 1 3 315 15 330	In aanbouw zijnde infanterie-kazerne op terrein Damlust, Veldartillerie-kazerne op terrein Damlust, Stallen, Hospitaal,	430 441 392 400				Overgebracht ... Nog aan te vragen gelden voor de in aanbouw zijnde infanterie-kazerne f 270.000 — f 75.000 195.000 Inrichten van een gebouw op het terrein Damlust tot exercitieloods..... 8.000 Bouwen eener kazerne voor 922 man vestingartillerie op het terrein Damlust ad f 600 = f 553.200, stel..... 550.000 Bouwen eener kazerne voor 800 man mineurs en sappeurs, ad f 600 480.000 Bouwen van werkplaatsen en magazijnen, smid- en timmermanswerkplaatsen, loodsen voor wagens enz. voor het bataljon mineurs en sappeurs... 80.000 Aankoop bouwterrein voor die kazerne f 44.000 en voor oefeningsterrein met inrichting f 65.000..... 109.000 Bouwen militaire bakkerij met graan- en meelzolders... 30.000 Bouwen 135 woningen voor gehuwden ad f 2000..... 270.000 Aankoop van terrein daarvoor 8% zieken gelijk 210 man; ruimte voor hospitaal voldoende. 8.000	f3.660.000
2de.	Deventer.	1 bataljon van het 8ste regiment infanterie, Staf en 3 eskadrons 2de regiment cavalerie, Bij 5%..	430 437 409 20 429	1 408 80	Kazerne aan de Bergpoort, Stallen aan den Brinkuitgang, Ziekenstal, Infirmerie,	652 414 25 80				Bijbouwen kazerne voor 867—652 man = 215 man (1/3 bataljon infanterie), ad f 600 = f 129.000..... 129.000 Verbeteren der bestaande kazerne en infirmerie 26.000 Stallen ook tot ziekenstal voldoende 8% zieken = 70 man; ruimte voor infirmerie voldoende..... 54.000 Bouwen van 27 woningen voor gehuwden, ad f 2000..... 209.000	1.730.000
	Arnhem.	Staf en 3 bataljons 8ste regiment infanterie, Korps rijdende artillerie, Instructie-batterij, Bij 5%..	1313 253 42 1608 346 17 363	6 278 62 346 17 363	Willemskazerne, Nieuwe stallen, Stallen aan het Koningsplein, Ziekenstal, Infirmerie,	910 358 40 15 120				Verbeteren van de Willemskazerne..... 22.000 Overdeken van de binnenplaats der Willemskazerne tot exercitieplaats..... 25.000 Bouwen eener kazerne 668 man (1/2 bataljon met staf) infanterie, ad f 600 = f 400.800, stel..... 401.000 Aankoop terrein daarvoor.. 65.000 Stallen ook tot ziekenstal voldoende. 8% zieken = 128 man; ruimte voor infirmerie voldoende. Bouwen van 38 woningen voor gehuwden, ad f 2000.... 76.000	209.000
	Zutphen.	2 eskadrons van het 2de regiment cavalerie, Bij 5%.	280 260 13 273	260 46	Kazerne IJsendoorn, Stallen, Ziekenstal, Infirmerie,	248 372 16 46				De kazerne IJsendoorn verbeteren en eenigszins uitbreiden Stallen ook tot ziekenstal voldoende. 8% zieken = 22 man; ruimte voor infirmerie voldoende. Bouwen van 6 woningen voor gehuwden, ad f 2000..... 12.000	589.000
	Doesburg.	1 bataljon van het 8ste regiment infanterie,	430		Mauritskazerne, Infirmerie,	430 30				Ruimte voor kazerneering voldoende; voor verbetering der kazerne..... 10.000 8% zieken = 34 man; ruimte voor infirmerie voldoende. Bouwen van 9 woningen voor gehuwden, ad f 2000..... 18.000	32.000
											28.000
										Over to brengen.....	f6.268.000

2de.	Leeuwarden.	Staf en 2 bataljons 1ste regiment infanterie,	883	5	Kazerne op de Noorderkade, Infirmierie,	883					Overgebracht.....	*	f6.268.000	
						120			2 37 39		Ruimte voor kazerneering voldoende; voor verbetering der kazerne en infirmierie.....	15.000		
											Bouw van 37 woningen voor gehuwden, ad f 2000.....	74.000		
											Aankoop terrein daarvoor..	10.000		
											Bouwen van een exercitie-loods.....	35.000		
											Inrichting van een doelmatig oefeningsterrein.....	Mem.	134.000	
	Groningen.	1 bataljon van het 1ste regiment infanterie,	430	1	Noorderkazerne, Infirmierie,	430			14	14	Ruimte voor kazerneering voldoende; voor verbetering van militaire gebouwen.....	28.000		
											80/0 zieken = 34 man; ruimte voor infirmierie voldoende		28.000	
	Assen of Hattien.	2 bataljons van het 1ste regiment infanterie,	860	2					2	26 28	Bouwen van een kazerne voor 860 man infanterie, ad f 600.....	516 000		
											Aankoop van grond daarvoor.	15.000		
											80/0 zieken = 70 man, ad f 1000. Bouwen eener infirmierie.....	70.000		
											Aankoop en inrichting terrein daarvoor.....	10.000		
											Bouwen van 26 woningen voor gehuwden, ad f 2000....	52.000		
											Bouwen van magazijnen....	20.000	683.000	
	Zwolle.	Personeel der artillerie-schiet-school en een detachement infanterie (tot bewaking der gevangenis),	150		Boerenkazerne,	150	2			woningen te huur.	Verbeteren der bestaande kazerne mede tot infirmierie, met opbouw van het door brand vernielde gedeelte van dat gebouw.....	33.000		
	Kampen.	Instructie-bataljon,			Bestaande kazerne, Infirmierie,	775			12	14 26	Ruimte voor kazerneering en schoollokalen, enz. voldoende. 80/0 zieken = 62 man; ruimte voor infirmierie voldoende.		33.000	
						100					Bouwen van 14 woningen voor gehuwden, ad f 2000....	28.000		
											Aankoop terrein daarvoor..	7.000	35.000	
	Harderwijk.	Koloniaal werfdepot,			Kazerne Oranje-Nassau, Infirmierie,	548					Ruimte voor kazerneering voldoende.			
						132					Ruimte voor infirmierie voldoende.			
	Nieuwerslois	Pupillenschool,									(Na de voorziening in de woningen voor gehuwden, waarvoor in 1881 op de Staatsbegrooting gelden worden aangevraagd, is aldaar de kazerneering in orde.)			
3de.	Breda.	Staf en 4 bataljons 6de regiment infanterie,	1743	7	Kloosterkazerne, Kazerne Lange-stallen,	883					Bouwen kazerne voor 1 bataljon infanterie, voor 1743—1313 man = ± 400 man ad f 600	240.000		
		Staf, 2 afdeelingstaven, 6 bat-terijen en 2 trein-compagnieën 3de regiment veldartillerie;	777	560	Id. Groot-arsenaal, Id. Klein-arsenaal,	430					Bouwen van een exercitie-loods.....	25.000		
		2 eskadrons 3de regiment cavalerie,	280	260	Stallen, Zieken-stallen, Verdachte stal,	230			59	66	125	Bijbouwen kazerne voor 777—280 man = 497 man veldartillerie ad f 600 = f 298.200, stel.....	298.000	
					Hospitaal,	50						Bouwen kazerne voor 280 man cavalerie ad f 600.....	168.000	
									235			Bijbouwen stallen voor 860—235 paarden = 625 paarden, ad f 700 = f 437.500, stel.....	437.000	
									23			Bouwen eener tweede overdekte rijbaan.....	30.000	
		Bij 50/0..	2800	827				11						
				41										
				868										
											Over te brengen.....	f.198.000	f.17.181.000	

										Overgebracht....	1.498.000	ƒ7.181.000
										Voor verbetering van kazernen.....	27.000	
										8% zieken = 224; voor uitbreiding van het hospitaal 224—150 man = 74 man, ad ƒ 700 = ƒ 51.800; stel.....	52.000	
										Bouwen van 66 woningen voor gehuwden, ad ƒ 2000....	132.000	ƒ1.409.000
Geerttruidenberg.	1 bataljon 6de regiment infanterie,	430	1	Bestaande kazerne (vroeger ziekenhuis), Markt-kazerne, Infirmierie (2 kamers der kazerne),	270				6 8 14	Ruimte voor kazerneering en gelegenheid tot verpleging van zieken ongeveer voldoende.		
					130					Voor voorziening in een en ander.....	20.000	
					12					Bouwen van 8 woningen voor gehuwden, ad ƒ 2000.....	16.000	36.000
Bergen op Zoom.	Staf en 4 bataljons 3de regiment infanterie,	1743	7	Kazerne Markiezenhof, Kazerne aan de Korenmarkt.	453					Bouwen kazerne voor 1 bataljon infanterie, voor 1743—1313 = ± 400, ad ƒ 600.....	240.000	
				Kazerne Blokstallen, Arsenaal-kazerne, Hospitaal,	215				30 37 67	Verbetering van militaire gebouwen, o. a. van stallen tot huisvesting van den troep..	25.000	
					215					Bouwen van een exercitie-loods.	25.000	
					430					8% zieken = 40; ruimte voor hospitaal voldoende.		
					215					Bouwen van 37 woningen voor gehuwden, ad ƒ 2000...	74.000	364.000
3de. Vlissingen.	1 bataljon 3de regiment infanterie, Depôt van discipline,	430	1	Bomvrije Cavalier-kazerne voor het depôt van discipline	236					Ruimte voor kazerneering nagenoeg voldoende.		
		60							14 6 20	Voor verbetering met eenige uitbreiding der kazerneering..	50.000	
		490		Willem III, Kazerne Westdijk, Infirmierie,	160					8% zieken = 40 man; ruimte voor infirmierie voldoende.		
					130					Bouwen van 6 woningen voor gehuwden, ad ƒ 2000.....	12.000	62.000
Nijmegen.	Staf en 2 bataljons 2de regiment infanterie,	883	4	Kazerne Marienburg, Kazerne Valkhof, Kazerne Papengas, Infirmierie,	453					Ruimte voor kazerneering voldoende.		
					215				23 16 39	Voor verbetering van de militaire gebouwen.....	40.000	
					215					Inrichten van het voormalig arsenaalgebouw tot overdekte exercitieplaats.....	5.000	
					200					8% zieken = 72 man; ruimte voor infirmierie voldoende.		
										Bouwen van 16 woningen voor gehuwden, ad ƒ 2000 ..	32.000	77.000
Grave.	1 bataljon van het 2de regiment infanterie.	430	1	Kazerne Noorderblok, Kazerne Zuiderblok, Infirmierie,	211				14 » 14	Ruimte voor kazerneering nagenoeg voldoende,		
					190					Voor verbetering met eenige uitbreiding der kazerneering..	20.000	
					70					8% zieken = 34 man; ruimte voor infirmierie voldoende.		20.000
Maastricht.	1 bataljon van het 2de regiment infanterie.	430	1	Kazerne 'les bons Enfants', Kazerne Brusselsche barakken (1ste blok), Infirmierie,	215				14 » 14	Ruimte voor kazerneering voldoende.		
					215					Voor verbetering der kazerne-gebouwen en inrichting van het voormalig Kruisheerenklooster tot woningen van gehuwden .	20.000	
					350					8% zieken = 34 man; ruimte voor infirmierie voldoende.		20.000
												20.000
										Over te brengen.....	ƒ9.169.000	

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE VOLTOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL, DIENST 1881.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ingevolge de wet van 3 December 1874, (*Staatsblad* n°. 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden, bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel, een afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp, voor den dienst van 1881, bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. I. De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, aangewezen bij de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), wordt voor den dienst van 1881 vastgesteld als volgt:

Art. 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiele ingenieurs, opzichters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfkosten, bureau- en lokaalbehoefden, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benodigdheden *f* 90.000.

Art. 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en proces- sen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffend koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz. een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*:

1°. Verbeteren van het fort *Nieuwersluis* *f* 100.000.

2°. Maken van een werk bij *Maarsseveen* *f* 74.000.

3°. Verbeteren der stelling van *Honswijk* *f* 144.000.

4°. Verbeteren der inundatiemiddelen tusschen *Lek en Waal* *f* 47.000.

5°. Verbeteren van de vesting *Gorinchem* *f* 66.000.

6°. Maken van een werk aan het *Steurgat* *f* 150.000.

7°. Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken in de geheele linie *f* 100.000.

8°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie *f* 20.000. Totaal *f* 701.000.

Art. 3. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en proces- sen; afkoop van rechten, kosten en ongelden betreffend koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz. een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van *den Heider*.

- 1°. Verbetering van het fort *Kijkduin* f 265.000.
- 2°. Vereenigen van de batterij *Kaaphoofd* met het fort *Erfprins* en het verbeteren van laatstgenoemd fort f 174.000.
- 3°. Maken van drie bewakingsposten (remises) op den *Zeedijk* f 62.400.
- 4°. Maken van een fort op de *Harssens* f 175.000.
- 5°. Verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten *Oost-* en *Westoever*.
- 6°. Verbeteren van het fort *Dirks Admiraal* f 192.000. Totaal f 868.400.

Art. 4. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen, afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz. een en ander betrekking hebbende op de verbetering van de stelling van *Amsterdam* :

- 1°. Maken van een fort bij *IJmuiden* f 350.000.
- 2°. De eigenlijke stelling f 250.000. Totaal f 600.000.

Art. 5. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aanleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz. een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van het *Hollandsch Diep* en het *Volkerak* :

- 1°. Verbeteren van de positie van *Willemstad* f 260.000.
- 2°. Verbeteren van de positie van *Ooltgensplaat* f 100.000.
- 3°. Verbeteren van de stelling op den zuidelijken oever van het *Hollandsch Diep* f 150.000.
- 4°. Maken van een werk bij *Willemsdorp* f 150.000. Totaal f 660.000.

Artikel 6. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aanleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van de monden van de *Maas* en van het *Haringvliet* :

- 1°. Maken van een werk aan den *Nieuwen Maasmond* f 350.000.
- 2°. Verbeteren van de vesting *Hellevoetsluis* f 60.000.
- 3°. Verbeteren van de stelling *Hellevoetsluis-Brielle* f 50.000. Totaal f 460.000.

Artikel 7. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aanleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de werken tot dekking van *rivierovergangen* en opname van troepen aan *IJssel*, *Waal* en *Maas* :

Verbeteren van het werk bij *Westervoort* f 40.000.

Artikel 8. Telegraphische verbinding van verdedigingswerken en posten f 20.000.

Artikel 9. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen, enz., in de verschillende liniën en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden en voor welke werken in de voorgaande artikels geen gelden zijn uitgetrokken f 10.000.

Artikel 10. Onvoorziene uitgaven f 51.000. Totaal f 3.500.400.

Drie millioen vijf honderd duizend vier honderd guiden.

ART. II. Tot dekking der uitgaven, begrepen in de bij artikel 1 dezer wet vastgestelde begrooting, wordt aangewezen:

a. de som van een *millicen negen honderd vijftig duizend gulden*, beschikbaar gesteld bij het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1881;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1880;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1881 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

ART. III. Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 van artikel 1 dezer wet, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van artikel 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit artikel 10 van hetzelfde artikel 1 worden aangevuld.

ART. IV. Op artikel 10 van artikel 1 dezer wet worden aangewezen de tot het dienstjaar 1881 behorende uitgaven, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van genoemd artikel 1.

De uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

In deze begrooting zijn vooreerst die posten opgenomen voor welke — blijkens den toelichtenden staat, gevoegd bij de Memorie van Beantwoording betrekkelijk de vestingbegrooting voor het dienstjaar 1880 — op volgende begrootingen alsnog gelden zouden moeten worden aangevraagd; voorts eenige nieuwe posten, die hierna afzonderlijk zullen worden toegelicht. Daarbij zal dan tevens blijken van het algemeen plan, waarnaar de ondergeteekende de vestingwet in haar geheel wensch uit te voeren.

Ad ART. 1. *Art. 1.* Voor dit artikel wordt hetzelfde bedrag geraamd als voor 1880.

Art. 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie. Van de posten der categorie, hierboven in de eerste plaats genoemd, komt alleen die voor het verbeteren van het fort Vechten — op genoemden staat onder 3°. vermeld — niet meer op deze begrooting voor, aangezien dit werk op den dienst voor het loopende jaar kan worden voltooid.

Daarentegen is het noodig voor het maken van een werk bij Maarsseveen weder een post op deze begrooting te stellen; hoewel het oorspronkelijk in de bedoeling lag, dit werk — waarvoor reeds bij de definitieve vestingbegrooting voor 1879 gelden waren toegestaan — op den dienst van 1880 te voltooiën. Dit zal echter niet mogelijk zijn, aangezien vertraging bij de onteigening werd ondervonden, en door dat de noodzakelijkheid bleek, om — met het oog op den omvang der bij aanleg te nemen voorzieningen — nader de gesteldheid van den bodem ter plaatse te onderzoeken.

Tevens is de zekerheid verkregen, dat voor de uitvoering van dit werk, zelfs bij de meest beperkte opvatting van het daarmede als verdedigingswerk te bereiken doel, een grootere som zal worden gevorderd, dan die waarop bij de vestingbegrooting voor 1879 oorspronkelijk gerekend was.

Dientengevolge is in den bij deze Memorie overgelegden toelichtenden staat voor de geheele uitvoering van dit werk een hooger bedrag uitgetrokken moeten worden, dan daarvoor aanvankelijk was geraamd en bij een vorige begrooting door de Vertegenwoordiging in beginsel was goedgekeurd.

Hoezeer de sommen, uitgetrokken voor de verbetering van het fort *Nieuwersluis*, van de vesting *Gorinchem* en tot het maken van een werk aan het *Steurgat*, niet overeenstemmen met de vroeger opgegevene, overschrijden toch de totalen der voor deze werken in de kolommen 7—10 van den toelichtenden staat gestelde cijfers de bedragen die daarvoor in beginsel werden vastgesteld, niet of niet noemenswaard. Integendeel zal, voor het verbeteren van het fort *Nieuwersluis* ruim een ton minder worden besteed dan daarvoor vroeger was geraamd.

De kosten voor den aanleg der werken aan de Nieuwe Steeg, aan den Brakelschen dijk en bij Giessen zullen echter de oorspronkelijke raming overschrijden, aangezien tijdens de uitvoering gebleken is, dat ten gevolge van den ongunstigen toestand van den grond ter plaatse, vrij belangrijke voorzieningen, waarop niet gerekend was, zullen worden vereischt.

Eenzoo bedraagt, wegens meerdere kosten voor onteigening, het gezamenlijk bedrag der posten, in de kolommen 8 en 9 van den staat, betreffende het maken van het werk aan het *Steurgat*, *f* 10.000 méér dan vroeger voor dat werk was geraamd.

Hoezeer de omvangrijke arbeid tot het vaststellen van een opgave van al de benooddigheden, die in de verdedigingswerken in voorraad aanwezig behooren te zijn, om deze werken in korten tijd in staat van verdediging te kunnen stellen en aan hunne bestemming te kunnen doen beantwoorden, nog niet afgelopen is, zijn deze werkzaamheden toch zoover gevorderd, dat reeds nu een aanvang met de aanschaffing dezer benooddigheden kan worden gemaakt.

Hiertoe is bij post n°. 7 een som van *f* 100.000 uitgetrokken.

Het gedeeltelijk reeds in vredetijd aanschaffen dezer voorwerpen, waarvan een groote hoeveelheid benooddigd is, is volstrekt noodig, ten einde bij het eventueel uitbreken van een oorlog onmiddellijk te kunnen aanvangen met de werkzaamheden voor het opruimen van boomen, houtgewas enz. in den onmiddellijken omtrek der sterkten, het maken van de noodige blindeeringen, enz.; werkzaamheden die tot het in staat van verdediging stellen der verdedigingswerken zoo spoedig mogelijk en op vele plaatsen gelijktijdig moeten geschieden.

Dienaangaande zij nog opgemerkt, dat alsdan voor de Nieuwe Hollandsche Waterlinie niet zal kunnen worden beschikt — althans niet dan in zeer beperkte en geheel onvoldoende mate — over de aanzienlijke hulpmiddelen, vooral aan blindeeringhout, die te Amsterdam voorhanden zijn; en wel omdat deze hulpmiddelen tot het in staat van verdediging brengen der Amsterdamsche stelling hoog noodig zullen zijn.

Ten einde evenwel de uitgaven tot het aanschaffen en opleggen dezer materialen en gereedschappen zooveel mogelijk te beperken, zal niet dan het volstrekt noodige in voorraad worden aangekocht. Zoo bestaat bijvoorbeeld het voornemen om van het benooddigde blindeeringhout alleen het gedeelte aan te koopen benooddigd tot het aanmaken der jukken met de grondbalken. Voor dekbalken en voor verder blindeeringhout zullen worden bestemd de bij het in staat van verdediging stellen der sterkten te vellen boomen, of het hout verkregen door afbraak van de te sloopen gebouwen. Het voor blindeeringjukken bestemde en aan te schaffen hout zal voorts geleverd worden bij het bataljon mineurs en sappeurs, ten einde aldaar bewerkt te worden.

Hiermede wordt een tweeledig doel beoogd, en wel:

1°. nuttige oefening van de soldaten, die in oorlogstijd met het afwerken en stellen der blindeeringen belast zullen worden;

2°. het uitsparen van arbeidsloonen, waarvan het bedrag anders vrij belangrijk zou worden.

De post sub 8°. is, om gelijke redenen als bij de Memorie van Beantwoording betrekkelijk de vestingbegroting over 1880 opgegeven werden, uitgetrokken tot hetzelfde bedrag als in het vorige jaar.

Uit de recapitulatie op den toelichtenden staat zal voorts kunnen blijken dat,

op deze begrooting, voor de *Nieuw Hollandsche Waterlinie* voor het laatst belangrijke sommen worden aangevraagd. Met die sommen zal die linie dan ook zoo goed als geheel kunnen worden voltooid en in den toestand worden gebracht door den ondergeteekende gewenscht, en bij de Memorie van Beantwoording omtrent het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het jaar 1880 omschreven.

Art. 3. Stelling van den Helder. Ook voor de werken dezer stelling geven de kolommen 7—10 van den toelichtenden staat, met betrekking tot vroegere opgaven, wijzigingen aan van meerdere of mindere beteekenis, ten aanzien van de termijnen waarin en van de diensten waarop die werken zullen worden uitgevoerd. Intusschen zal, mede blijkens dien staat, het totaal der voor deze werken — met uitzondering van het fort op de *Harssens* — in beginsel vastgestelde bedragen niet worden overschreden.

Omtrent het fort op de *Harssens* werd reeds bij de Memorie van Beantwoording betrekkelijk de vestingbegrooting voor 1880 medegedeeld, dat de oorspronkelijke raming daarvoor gebleken was te laag te zijn gesteld. Thans vermeldt de toelichtende staat het juiste bedrag, dat aan dit fort — uit den aard der zaak het kostbaarste onzer verdedigingswerken — zal moeten worden besteed.

Art. 4. De ondergeteekende is, na een nauwkeurig onderzoek op het terrein, tot de overtuiging gekomen, dat de bevestiging van den havenmond te *IJmuiden* en die van den *Maasmond* zonder de aanwending van pantseringen niet op behoorlijke wijze tot stand te brengen is.

Ter voldoening aan het ten vorigen jare door de Tweede Kamer der Staten-Generaal te kennen gegeven verlangen, om met de algemeene inrichting dezer werken te worden bekend gemaakt, moge nu, ten opzichte van het fort bij *IJmuiden*, het volgende dienen:

Op den voorgrond wordt gesteld dat het te bouwen fort aan de navolgende eischen moet voldoen:

- 1°. verdediging van de havenkom;
 - 2°. verdediging van het *Noordzeekanaal*, van de sluizen en van de terreinstrook benoorden en bezuiden het kanaal;
 - 3°. krachtige verdediging tegen een gewelddadigen aanval.
- 1°. De vuurmonden, door welke aan vijandelijke vaartuigen het binnenvaren en het verblijf in de havenkom moet worden belet, zullen achter vaststaande pantseringen van *Grüson*-metaal worden opgesteld.

Deze inrichting, eenvoudiger en minder kostbaar dan koepels, wordt geheel voldoende geacht. De bewapening dezer batterij zal uit stalen kanonnen van 24 c.M. bestaan.

2°. Verder wordt tot het verdedigen van het *Noordzeekanaal* een gepantserde koepel voor 2 kanonnen van 15 c.M. noodzakelijk geoordeeld, waarvan de plaatsing zoodanig gekozen is dat de vuurmonden bovendien de havenkom en het terrein benoorden en bezuiden het kanaal zullen kunnen bestrijken.

3°. Eindelijk zal aan de landzijde een gedekte opstelling voor infanterie en voor eenige schrootkanonnen worden ingericht, waardoor een krachtige verdediging tegen een gewelddadigen aanval aan die zijde, mogelijk zal zijn. Hiertoe zal ook worden gezorgd voor een goede grachtsverdediging.

Aangezien de oorspronkelijke raming een ontwerp van het fort betrof waarbij geen pantseringen zouden zijn aangebracht, zal deze som, tot het bouwen van het nu ontworpen fort, aanzienlijk worden overtroffen, zooals blijkt uit de kolommen 7—10 van den tot deze Memorie behoorenden toelichtenden staat, waarin de raming voor het tegenwoordige ontwerp is aangegeven.

De omvang, die de stelling van *Amsterdam* naar de meening van den ondergeteekende zal dienen te verkrijgen, is door hem in beginsel vastgesteld; en wel in overeenstemming met de zienswijze, dienaangaande, in de Memorie van Beantwoording ter zake van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1880, door hem uitgedrukt. In hoofdzaak zal de verdedigingslijn loopen;

Aan de noordzijde: van *Uitgeest*, in de richting naar *Edam*; met versterkingen bij *Uitgeest*, aan het *Stierop*, bij *Spijkerboor*, aan het *Noordhollandsche Kanaal* (in de *Beemster* even benoorden den *Beemsterringdijk*), aan de *Beemsterringvaart* en bij *Edam*, en met een tusschenpost aan den spoorweg *Hoorn-Zaandam*.

Aan de westzijde: van *Uitgeest* in de richting naar *Aalsmeer*; met versterkingen nabij het *Wijkerbroek*, bij *Velzen*; voorts bij *Spaarndam*, aan het *Penningsveer* en aan de *Liede*, alwaar de bestaande verdedigingswerken zouden worden verbeterd; alsmede bij *Vijfhuizen*, bij *Hoofddorp* en bij *Aalsmeer*.

Aan de zuidzijde: van *Aalsmeer* over *Uithoorn* en *Abcoude* naar *Weesp*, met versterkingen: tusschen *Kudelstaart* en *Kalslagen*; bij *Uithoorn*, bij *Nesterstuis*, aan de *Stokkeelaarsbrug* en bij *Abcoude*; in aansluiting met de bestaande werken aan het *Gein* en met *Nieuwerstuis* als voorgeleggen post.

Eindelijk zal wellicht, tot het verdedigen van het *Noordzeekanaal*, ten noorden van dit kanaal, de linie van *Beverwijk* worden opgemaakt, en zullen ten zuiden eenige versterkte posten worden aangelegd.

De hiervoor te besteden sommen zijn in de raming begrepen.

Door aan de stelling van *Amsterdam* het hier omschreven beloop te geven, is de hoofdstad — ook met het oog op eventuele uitbreiding in de toekomst — volstrekt beveiligd te achten tegen bombardement uit het verstragend geslacht. Bovendien zal de kring, door de verdedigingswerken ingesloten, voldoende ruimte aanbieden tot het verzekeren der proviandeering voor een geruimen tijd. Pogingen, eventueel door den vijand aangewend, om de inundatiën door welke de nadering tot dien kring moet worden bemoeilijkt, op te zetten en bevaarbaar te maken, zullen bij de omschreven inrichting der stelling niet ten gevolge kunnen hebben, dat de verdedigingswerken door onze troepen niet zouden kunnen worden ondersteund, of dat de gemeenschap tusschen de deelen der stelling, te land of te water, zouden kunnen worden gestremd.

Deze gunstige omstandigheid, voor de krachtige en duurzame verdediging der stelling van het hoogste gewicht, zou bij een andere richting der verdedigingslijn waarschijnlijk niet verzekerd zijn; — een zaak waarop bij vroegere ontwerpen niet altijd de aandacht gevestigd is geweest.

Verder wenscht de ondergeteekende door het in orde brengen van de rondom *Amsterdam* bestaande posten en werken, een tweeden of veiligheidskring om de hoofdstad te maken, ten einde de stad, bij een verdediging onder de ongunstigste omstandigheden, als bij dichtgevroren inundatiën, tegen het gevaar eener overrompeling te vrijwaren.

Met vorenstaande mededeeling vermeent de ondergeteekende een algemeen denkbeeld te hebben gegeven van de wijze waarop hij de verdediging der hoofdstad wenscht in te richten.

Hij stelt zich echter voor, na het ontvangen der thans nog ontbrekende gegevens, en na een voortgezet onderzoek op het terrein, dit plan tot in bijzonderheden te doen uitwerken, en de kosten tot de uitvoering daarvan vereischt, nauwkeurig te doen berekenen, en aan de Vertegenwoordiging mede te deelen.

Inmiddels wenscht hij tot het nemen van maatregelen ter voorbereiding van de verdediging van *Amsterdam*, het volgende jaar niet ongebruikt te laten voorbijgaan. Daarom is het zijn voornemen met zoodanige werkzaamheden te doen aanvangen, die het maken der verdedigingswerken noodwendig moeten voorafgaan; en die, wanneer zij niet tijdig begonnen worden, dikwijls tot aanzienlijke vertragingen aanleiding geven, zoo als bijv. de voorbereiding van onteigeningen, schikkingen met de betrokken besturen enz.

Daartoe heeft hij een som van *f* 250.000 op deze begroting uitgetrokken.

Art. 5 en 6. In overeenstemming met hetgeen ten vorige jare — bij de reeds aangehaalde Memorie van Beantwoording — werd medegedeeld met betrekking tot de maritieme positie van het *Hollandsch Diep*, het *Volkerak* en het *Haringvliet*, is thans bij art. 5 alsnog een post uitgetrokken voor het verbeteren van sommige der bestaande werken bij *Ooltgensplaat*. Mede in verband met bedoelde

mededeeling, zijn bij art. 6 twee posten uitgetrokken als: een voor het inrichten eener stelling ten zuiden van het *Hollandsch Diep*, en een voor het maken van een fort bij *Willemsdorp* aan den benedenmond der *Dortsche kil*.

Het stelsel, door den ondergeteekende ten aanzien van de verdediging dezer positie voorgestaan, berust op het beginsel, dat bij die verdediging de marine de hoofdrol op zich moet nemen, en dat deze moet worden ondersteund door de versterkingen en door troepen van het veldleger.

In de eerste plaats moeten namelijk de toegangen uit zee tot de stelling behoorlijk worden afgesloten. Voorts moet de veiligheid onzer schepen tegen aanvalsmiddelen, die van den zuidelijken oever van het *Hollandsch Diep* op de te bewaken en te verdedigen wateren zouden kunnen worden gebracht, zooveel mogelijk worden verzekerd.

Om het eerste doel te bereiken, zullen de kustfronten van de vesting *Hellevoetsluis* en van het fort *de Ruyter*, waarvan de verbetering reeds in uitvoering is, alsmede dat van het fort *Prins Frederik*, in behoorlijken toestand gebracht moeten worden. Ter beveiliging van het op laatsbedoeld front op te stellen kustgeschut tegen vijandelijke ondernemingen van de landzijde, zal van de bestaande voorgeschoven werken bij *Ooltgensplaat* een behoorlijk verdedigbaar geheel moeten worden gemaakt. De daartoe vereischte werkzaamheden zijn intuschen niet van grooten omvang.

Voor het tweede doel moet niet alleen een gedeelte onzer troepen op den zuidelijken oever van het *Hollandsch Diep* zoolang mogelijk kunnen stand houden, doch moeten — ook nog later — de haven van den *Moerdijk* en de mond van de *Roode vaart*, welke beide havens de eenige zijn die beoosten de positie van de *Willemstad*, aan de zuidzijde van het *Hollandsch Diep* worden aangetroffen, zoolang mogelijk door ons vastgehouden worden. Daartoe is het bezit van een stelling aan de zuidzijde van het *Hollandsch Diep* onmisbaar.

Die stelling kan tevens nuttig zijn voor het bereiken van een ander doel, namelijk het opnemen van de troepen van ons leger, die eventueel in *Brabant* of *Limburg* opgesteld geweest zijn, en die na het volbrengen hunner taak, of ten gevolge van de maatregelen des vijands, moeten terugtrekken. Ook het overbrengen van troepen van den noordelijken op den zuidelijken oever van het *Hollandsch Diep* kan door die stelling mogelijk worden gemaakt, en daardoor kan de gelegenheid worden geopend tot het uitvoeren van offensieve operatiën tegenover den in *Brabant* opgestelden vijand.

Met het oog op de voor deze handelingen te stellen eischen is het noodig dat het veilige verkeer langs de spoorwegbrug over het *Hollandsch Diep* voor ons verzekerd zij, terwijl het c. q. tevens mogelijk moet zijn, ongehinderd de noodige maatregelen te kunnen nemen, om die brug voor den vijand onbruikbaar te maken. Daartoe zullen onze troepen eventueel op den zuidelijken oever der rivier, vóórwaarts van het overgangspunt een stelling moeten innemen, waardoor zij den vijand kunnen beletten onze terugtrekkende legerafdeelingen op de brug te werpen, of wel door zijn geschutvuur belangrijke nadeelen toe te brengen aan troepen, die zich over die brug verplaatsen. Daar voorts zoowel de haven van den *Moerdijk*, als de mond der *Roode vaart*, binnen die stelling gelegen zouden zijn, zoude gelijktijdig aan den eisch om den vijand het gebruik van die havens te beletten, voldaan worden.

Tot vermeerdering van het weêrstandsvermogen dier stelling, en ook om de sterkte der voor de verdediging benodigde troepen zoo gering mogelijk te kunnen doen zijn, is het noodig enkele versterkingen als vaste steunpunten aan te leggen. Vermits echter die stelling voor een verdediging tot het uiterste niet bestemd, en ook niet geschikt te achten is, kan aan die werken over 't algemeen een zeer eenvoudig karakter gegeven worden. Bovendien zal daartoe, voor het grootste gedeelte, van de bestaande liniën van den *Hout* en de *Munnickenhof*, benevens van de werken bij *Terheijden* en van die aan den mond der *Roode vaart* enz., enz., gebruik kunnen worden gemaakt. Het inrichten der positie bezuiden het *Hollandsch Diep*, beteekent dan ook geenszins het scheppen eener geheel

nieuwe stelling, maar grootendeels het verbeteren en in onderling verband aanvullen van reeds bestaande verdedigingswerken.

Het fort aan den mond der *Dortsche Kil*, waarvoor, bij deze begrooting, mede een eerste termijn is aangevraagd, is in de eerste plaats bestemd om, afgescheiden van de verdediging der hierboven beschouwde maritieme positie, het gebruik van de brug over het *Hollandsch Diep* den vijand zoolang mogelijk te ontzeggen, en hem de gelegenheid te benemen de gedeelten dier brug, welke bij het ontruimen der stelling op den zuidelijken oever door ons zullen vernield zijn, gemakkelijk of spoedig te herstellen. Die taak zal door dit fort zoo lang mogelijk vervuld moeten worden, ook nadat eventueel de stelling van het *Volkerak* en die van het *Haringvliet* voor ons verloren en deze wateren door onze marine verlaten zullen zijn.

Reeds met het oog op het bovenomschreven doel, waarbij de mogelijkheid bestaat dat van verschillende zijden te gelijk een aanval op dit fort wordt ondernomen, behoort het een krachtig werk te zijn, en moet het een groote mate van weêrstandsvermogen bezitten. Te meer echter is dit noodig, nu het gelijktijdig nog een andere taak te vervullen zal hebben, en wel het doordringen te beletten aan vijandelijke schepen. Immers het zal moeten dienen om de toegangen af te sluiten enerzijds tot de *Nieuwe Merwede*, waarlangs vijandelijke schepen in den rug der *Nieuwe Hollandsche Waterlinie* zouden kunnen doordringen; anderzijds tot onze tweede en laatste maritieme opstellingen.

Nadat onze schepen namelijk uit de wateren van het *Volkerak* en het *Haringvliet* zullen zijn teruggetrokken, zullen zij aan de vijandelijke vaartuigen de vermeerstering der provincie *Zuid-Holland* nog nader kunnen beletten, door de verdediging van de *Nieuwe Maas*, de *Oude Maas* en de *Kil*, later nog van de *Noord* en de *Kil*. Terwijl de toegang tot deze wateren aan de westzijde mede kan worden belet door het ontworpen fort aan den *Nieuwen Maasmond*, zal het fort bij *Willemsdorp* krachtig kunnen medewerken om die rivieren aan de oostzijde af te sluiten.

Het fort bij *Willemsdorp* zal dan ook — evenals boven reeds omtrent dat aan den *Nieuwen Maasmond* werd medegedeeld — zonder de aanwending van pantseringen niet overeenkomstig de eischen voor de behoorlijke vervulling van het daarmede te bereiken doel, kunnen worden ingericht. Daar echter die pantseringen, bij deze beide forten, geenszins van gelijken omvang zullen behoeven te zijn, als die van het fort op de *Harssens*, zullen de voor die forten vereischte uitgaven ook niet zoo aanzienlijk als voor laatstgenoemd fort behoeven te zijn.

In beide werken toch zal men lichtere vuurmonden, en bij gevolg met pantseringen van geringere afmetingen volstaan kunnen worden; terwijl het bovendien — met het oog op het charter der vaartuigen, die in de eerstvolgende jaren, veilig in den *Nieuwen Maasmond* zullen kunnen binnenvallen — niet noodig schijnt de bewapening van het fort aldaar reeds dadelijk volledig op te stellen.

Behalve voor het fort aan den *Nieuwen Maasmond* zullen echter de posten van deze beide artikelen, voor welke reeds vroeger gelden werden toegestaan, bij de uitvoering niet overschreden worden; hoezeer, ook ten deze, bij de raming voor 1881 en voor volgende jaren, is moeten worden afgeweken van hetgeen daaromtrent bij vorige begrootingen opgegeven werd.

Voor de posten sub 2, 3 en 4 van artikel 5, die op deze begrooting voor de eerste maal voorkomen, kan het geheele bedrag der raming in de kolommen 9 en 10 met juistheid worden nagegaan.

Art. 7. Mede in overeenstemming met vroegere mededeelingen van den ondergeteekende, wordt thans een som gevraagd tot het verbeteren van het fort *Westervoort*. Het bouwen van batterijen achter de *Rhijn- en IJseldijken* tot het vormen eener opnamestelling — waarvan bij vroegere aanvragen dit werk betreffende sprake was — ligt niet in zijn bedoeling. Hij wenscht slechts het verdedigingsvermogen van het bestaande werk achter de spoorwegbrug dermate te verbeteren en te vergrooten, dat de afsluiting van den spoorweg, gedurende

korten tijd, onder alle omstandigheden verzekerd zij, en dat ook het onbruikbaar maken van die brug steeds tijdig zal kunnen geschieden.

Art. 8. Voor de aangevraagde som zal het materieel kunnen worden aangeschaft, dat thans nog voor eenige nieuwe werken in de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*, benevens voor de stelling *Brielle-Hellevoetsluis* ontbreekt. Daarmede zal dan in deze behoefte voor alle bestaande of in uitvoering zijnde nieuwe werken volledig voorzien zijn.

Ten aanzien van de verbinding van eenige noodig geachte militaire stations aan de kust, vermeent de ondergeteekende dat, bij de uitbreiding die het Rijkstelegraafnet gaandeweg heeft verkregen, daarin vermoedelijk op doelmatige wijze met de hulp van den Rijkstelegraafdienst zal zijn te voorzien. Alvorens dan ook tot dit doel gelden aan te vragen, wenscht hij den uitslag der onderhandelingen af te wachten die, omtrent de van die zijde te verwachten hulp reeds vroeger zijn aangeknoopt.

Het maakt bij den ondergeteekende nog een punt van overweging uit, nader voorstellen te doen, om het bezit van de knopen der spoorwegen en groote straatwegen vóórwaarts van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*, te verzekeren — in stede van door de vroeger ontworpen sperforten — door het aanleggen van enkele werken in de stelling van de *Geldersche Vallei*. Het voorbereidend onderzoek, dat aan de beslissing te dier zake moet voorafgaan, is echter nog niet afgelopen; intusschen zouden de voor deze werken te maken kosten niet van overwegend belang zijn.

Behalve voor het pantseren van de batterij tegen den onverdeelden *Boven-Rijn*, aan het fort op den Hoofddam bij *Pannerden*, is het overigens zijn voornemen met, nu of later, voor de voltooiing van het vestingstelsel, het bouwen of verbeteren van andere dan van de hierboven besproken werken, voorstellen te doen.

Wel maakt het, integendeel, bij hem een punt van overweging uit of sommige van de werken die, ingevolge art. 1, in verband met art. 4 der wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), deel van ons vestingstelsel zouden blijven uitmaken, niet zouden kunnen worden gemist.

Bij bevestigende beantwoording van die vraag, zoude in de eerste plaats het voordeel worden verkregen, dat de jaarlijksche kosten voor onderhoud dier werken zouden kunnen vervallen. Ten andere zouden alsdan ten aanzien van die werken de servituten, voortvloeiende uit de wet van den 21sten December 1853 (*Staatsblad* n°. 128) — waarvan het bezwarende zich op sommige plaatsen in meerdere of mindere mate doet gevoelen — kunnen worden opgeheven.

Wanneer men echter overweegt dat, blijkens de cijfers der voorlaatste kolom van den toelichtenden staat, tot uitvoering van de thans voorgenomen werkzaamheden alsnog in het geheel zal moeten worden besteed de som van f 7.534.000 en voorts: voor het pantseren der batterij van het fort op den Hoofddam bij *Pannerden* f 200.000; voor de eigenlijke stelling van *Amsterdam* (in het geheel globaal geraamd op elf millioen) alsnog f 10.750.000; voor genie-materieel, voor de verschillende fort en stellingen, alsnog f 400.000; voor jaarwedden, opmetingen, onvoorziene uitgaven enz. f 666.000; alzoo te zamen een bedrag van ongeveer f 19.550.000, dan blijkt wel dat de uitvoering der vestingwet binnen den daarvoor bij artikel 3 dier wet gestelden termijn onmogelijk geheel zal kunnen geschieden.

In verband met deze omstandigheden heeft de ondergeteekende dan ook het voornemen, zoodra de daartoe noodige gegevens volledig te zijner beschikking zullen staan, en nader persoonlijk door hem zullen zijn onderzocht, een ontwerp tot wijziging der vestingwet in te dienen.

Daarbij zal dan, voor zooveel mogelijk, het *juiste* bedrag worden opgegeven, dat voor de regeling en voltooiing van het vestingstelsel, naar zijn zienswijze alsnog zal worden vereischt, en zal tevens een voorstel worden gedaan omtrent het verlengen van den termijn, die thans door de wet voor dat doel is bepaald.

De Minister van Oorlog,
REUTHER,

TOELICHTENDE STAAT betreffende het geheele bedrag van de kosten der werken, welke zijn begrepen in de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1881.

Artikel 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie.

1°. Verbetering van het fort *Nieuwersluis*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 400.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 150.000, wordt thans aangevraagd f 200.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 520, thans f 174.000, wordt thans aangevraagd f 100.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 25.000.

2°. Maken van een werk bij *Maarsseveen*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 80.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 60.000, wordt thans aangevraagd f 200.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 200, thans f 46.000, wordt thans aangevraagd f 74.000.

3°. Verbeteren der stelling van *Honswijk*, werd op den dienst 1879 toegestaan f 180.000, wordt thans aangevraagd f 216.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 255.200, thans f 147.000, wordt thans aangevraagd f 144.000.

4°. Verbeteren der inondatiemiddelen tusschen *Lek* en *Waal*, werd op den dienst 1879 toegestaan f 41.000, wordt thans aangevraagd f 100.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 49.200, thans f 95.500, wordt thans aangevraagd f 47.000.

5°. Verbeteren van de vesting *Gorinchem*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 166.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 30.000, wordt thans aangevraagd f 100.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880 f 100.000, wordt thans aangevraagd f 66.000.

6°. Maken van een werk aan het *Steurgat*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 180.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 80.000, wordt thans aangevraagd f 80.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880 f 40.000, wordt thans aangevraagd f 150.000.

7°. Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken in de geheele linie, wordt thans aangevraagd f 100.000. *Memorie*.

8°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie, werd op den dienst 1879 toegestaan f 7.800, thans f 20.000, wordt thans aangevraagd f 20.000. Totaal voor de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, wordt thans aangevraagd f 701.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 25.000. Voor elke linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 726.000.

Artikel 3. Stelling van den Helder.

1°. Verbetering van het fort *Kijkduin*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden, f 600.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 100.000, thans f 120.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879, f 5.900 thans f 120.000, wordt thans aangevraagd, f 265.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 120.000.

2°. Vereenigen van de batterij *Kaaphoofd* met het fort *Eyfrins* en het verbeteren van laatstgenoemd fort, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 150.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 80.000, thans 50.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 750, thans f 50.000, wordt thans aangevraagd f 174.000.

3°. Maken van drie bewakingsposten (remises) op den *Zeedijk*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 70.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 40.000, thans f 30.000 zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880, f 30.000 wordt thans aangevraagd f 62.400.

4°. Maken van een fort op de *Harssens*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 1.050.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 300.000, thans f 200.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879, f 144.400 thans f 200.000, wordt thans aangevraagd f 175.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 825.000.

5°. Verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten *Oost-* en *West-oever*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 180.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 80.000, thans f 80.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880 f 80.000, wordt thans aangevraagd f 192.000, en

6°. Verbeteren van het fort *Dirks-Admiraal*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 150.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 50.000, thans f 50.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880 f 50.000, wordt thans aangevraagd f 192.000. Totaal voor de stelling van den *Helder* f 151.050, thans f 530.000, wordt thans aangevraagd f 868.400, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 945.000. Voor elke linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 1.813.400.

Artikel 4. Stelling van Amsterdam.

1°. Maken van een fort bij *IJmuiden*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 1.150.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 250.000, thans f 250.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 2.100 thans f 115.000, wordt thans aangevraagd f 350.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 835.000.

2°. De eigenlijke stelling, wordt thans aangevraagd f 250.000. *Memorie*.

Totaal voor de stelling van *Amsterdam* f 2.100 thans f 115.000, wordt thans aangevraagd f 600.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 835.000. Voor elke linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 1.435.000.

Artikel 5. Stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak.

1°. Verbeteren van de positie van de *Willemstad*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 540.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 200.000, thans f 240.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879, f 1.400 thans f 210.000, wordt thans aangevraagd f 260.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 68.600.

2°. Verbeteren van de positie van *Ooltgensplaat*, wordt thans aangevraagd f 100.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 350.000.

3°. Verbeteren van de stelling op den zuidelijken oever van het *Hollandsch Diep*, wordt thans aangevraagd f 150.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 350.000.

4°. Maken van een werk bij *Willemsdorp*, wordt thans aangevraagd f 150.000 zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 850.000.

Totaal voor de stelling van het *Hollandsch Diep* enz., wordt thans aangevraagd f 660.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 1.618.600. Voor elke linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 2.278.600.

Artikel 6. Stelling van de Monden van de Maas en van het Haringvliet.

1°. Maken van een werk aan den *Nieuwen Maasmond*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 600.000, werd toegestaan op den dienst van 1879 f 70.000, thans f 250.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880 f 100.000, wordt thans aangevraagd f 350.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 550.000.

2°. Verbeteren van de vesting *Hellevoetsluis* en 3°. Verbeteren van de vesting *Hellevoetsluis-Brielle*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd

daarbij in het geheel te besteden f 510.000, werd toegestaan op den dienst van 1879 f 150.000, thans voor *Hellevoetsluis* f 150.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 180.000 thans f 110.000, wordt thans aangevraagd f 60.000 zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 30.000, thans voor *Hellevoetsluis-Brielle*, f 110.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880 f 50.000, wordt thans aangevraagd f 50.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 30.000. Totaal voor de stelling van de monden van de *Maas* enz. wordt thans aangevraagd f 460.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 610.000. Voor elke linie, volgens de cijfers van deze begrooting alsnog in het geheel te besteden f 1.070.000.

Artikel 7. Werken tot dekking van rivier- overgangen en opname van troepen aan *IJssel*, *Waal* en *Maas*.

Verbeteren van het werk bij *Westervoort*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 50.000, werd toegestaan op den dienst van 1879 f 50.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 30, wordt thans aangevraagd f 40.000. Voor elke linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 40.000.

Artikel 8. Telegraphische verbinding van verdedigingswerken en posten, wordt thans aangevraagd f 20.000. Voor elke linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 20.000.

STAAT DER UITGAVEN OVER 1880.

Uitgaven gedaan of nog te doen over 1879.

Art. 1.

- a. Jaarwedden aan civiele ingenieurs f 10.650.
 - b. Toelagen en daggelden aan teekenaars en buitengewone opzichters f 39.200.
 - c. Toelagen aan officieren der genie f 19.900.
 - d. Reis- en verblijfkosten f 3.700.
 - e. Schadeloosstelling voor bureau- en lokaalbehoefden f 2.650.
- Totaal art. 1 f 76.100.

Art. 2. Werken tot verbetering van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie:

1. Eindverbetering der vesting Naarden f 55.900.
2. Verbeteren van het fort Hinderdam f 33.250.
3. Idem van het fort Kijkuit en 4 idem van het fort Spion f 172.240. (1)
5. Idem van het fort Nieuwersluis f 520.
6. Idem van het fort Tienhoven (1)
7. Maken van een werk bij Maarsseveen f 200.
8. Eindverbetering van het fort aan de Gagel f 17.360.
9. Idem van het fort Rijnauwen f 70.230.
10. Verbeteren van het fort Vechten f 194.000.
11. Eindverbetering van het fort aan het Hemeltje f 106.460.
12. Verbeteren der stelling van Honswijk f 255.200.
13. Eindverbetering der positie bij Jutphaas f 74.800.
14. Eindverbetering van de gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten en van de inundatiemiddelen benoorden de Lek f 79.000.
15. Idem der stelling van Everdingen f 88.000.
16. Maken van een batterij op den spoorweg Dordrecht-Elst, nabij den Diefdijk f 100.
17. Eindverbetering der stelling van Asperen f 200.000.
18. Idem der werken bij Vuren f 22.700.
19. Voortzetten van het verbeteren der inundatiemiddelen tusschen Lek en Waal f 49.200.
20. Eindverbetering van de werken aan den Brakelschen dijk f 171.000.

(1) De verbetering van het fort Tienhoven is, met die der forten Kijkuit en Spion, in één bestek opgenomen.

teren van laatstgenoemd fort, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 150.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 80.000, op dien van 1880 f 50.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 750, op dien van 1880 f 50.000, wordt thans aangevraagd f 174.000.

3°. Maken van drie bewakingsposten (remises) op den *Zeedijk*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 70.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 40.000, op dien van 1880 f 30.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880 f 30.000, wordt thans aangevraagd f 62.400.

4°. Maken van een fort op de *Harssens*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 1.050.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 300.000, op dien van 1880 f 200.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 144.400, op dien van 1880 f 200.000, wordt thans aangevraagd f 175.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 825.000.

5°. Verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten *Oost- en Westoever*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 180.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 80.000, op dien van 1880 f 80.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880 f 80.000, wordt thans aangevraagd f 192.000, en

6°. Verbeteren van het fort *Dirks-Admiraal*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 150.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 50.000, op dien van 1880 f 50.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880 f 50.000, wordt thans aangevraagd f 192.000. Totaal voor de stelling van den *Heider* op den dienst van 1879 vermoedelijk te besteden f 151.050, op dien van 1880 f 530.000, wordt thans aangevraagd f 868.400, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 945.000. Voor de linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 1.813.400.

Artikel 4. Stelling van Amsterdam.

1°. Maken van een fort bij *IJmuiden*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 1.150.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 250.000, op dien van 1880 f 250.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 2.100, op dien van 1880 f 115.000, wordt thans aangevraagd f 350.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 835.000.

2°. De eigenlijke stelling, wordt thans aangevraagd f 250.000. Bij volgende begrootingen nog aan te vragen: *Memorie*.

Totaal voor de stelling van *Amsterdam* vermoedelijk op de begrooting van 1879 te verwerken f 2.100, op dien van 1880 f 115.000, wordt thans aangevraagd f 600.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 835.000. Voor de linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 1.435.000.

Artikel 5. Stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak.

1°. Verbeteren van de positie van de *Willemstad*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 540.000, werd op den dienst 1879 toegestaan f 200.000, op dien van 1880 f 240.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 1.400 op dien van 1880 f 210.000, wordt thans aangevraagd f 260.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 68.600.

2°. Verbeteren van de positie van *Ooltgensplaat*, wordt thans aangevraagd f 100.000, zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn f 350.000.

3°. Verbeteren van de stelling op den zuidelijken oever van het *Hollandsch Diep*,

wordt thans aangevraagd f 150.000, zou bij volgende begrotingen nog aan te vragen zijn f 350.000.

4°. Maken van een werk bij *Willemsdorp*, wordt thans aangevraagd f 150.000, zou bij volgende begrotingen nog aan te vragen zijn f 850.000.

Totaal voor de stelling van het *Hollandsch Diep* enz., wordt thans aangevraagd f 660.000, zou bij volgende begrotingen nog aan te vragen zijn f 1.618.600. Voor de linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 2.278.600.

Artikel 6. Stelling van de Monden van de Maas en van het Haringvliet.

1°. Maken van een werk aan den *Nieuwen Maasmond*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 600.000, werd toegestaan op den dienst van 1879 f 70.000, op dien van 1880 f 250.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1880 f 100.000, wordt thans aangevraagd f 350.000, zou bij volgende begrotingen nog aan te vragen zijn f 550.000.

2°. Verbeteren van de vesting *Hellevoetsluis* en 3°. Verbeteren van de vesting *Hellevoetsluis-Brielle*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 510.000, werd toegestaan op den dienst van 1879 f 150.000, op dien van 1880 voor *Hellevoetsluis* f 150.000, voor *Hellevoetsluis-Brielle* f 110.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 voor *Hellevoetsluis* f 180.000, op dien van 1880 voor *Hellevoetsluis* f 110.000, voor *Hellevoetsluis-Brielle* f 50.000, wordt thans aangevraagd voor *Hellevoetsluis* f 60, *Hellevoetsluis-Brielle* f 60.000, zou bij volgende begrotingen nog aan te vragen zijn voor *Hellevoetsluis* f 30.000, voor *Hellevoetsluis-Brielle* f 30.000. Totaal voor de stelling van de monden van de *Maas* enz. wordt thans aangevraagd f 460.000, zou bij volgende begrotingen nog aan te vragen zijn f 610.000. Voor de linie, volgens de cijfers van deze begrooting alsnog in het geheel te besteden f 1.070.000.

Artikel 7. Werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen aan *IJssel*, *Waal* en *Maas*.

Verbeteren van het werk bij *Westervoort*, bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal aangevraagd, daarbij in het geheel te besteden f 50.000, werd toegestaan op den dienst van 1879 f 50.000, zal vermoedelijk worden besteed op den dienst van 1879 f 30, wordt thans aangevraagd f 40.000. Voor de linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 40.000.

Artikel 8. Telegraphische verbinding van verdedigingswerken en posten, wordt thans aangevraagd f 20.000. Volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden f 20.000.

21. Verbeteren van de vesting Gorinchem f100.
22. Eindverbetering van het werk aan de Bakkerskil bij de Papsluis f8.000.
23. Maken van een werk aan het Steurgat (2).
24. Verbeteren der inundatiemiddelen in het land van Altena f1.370.
25. Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken aan deze linie vereischt (3).
26. Verschillende verbeteringen aan werken van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie f 6.900. Totaal f1.606.620.

Art. 2a. Werken tot verbetering van de stelling van den Helder.

1. Verbeteren van het fort Kijkduin f5.900.
2. Vereenigen van de batterij Kaaphoofd met het fort Erfprins en het verbeteren van laatstgenoemd fort f750.
3. Maken van drie bewakingsposten (remises) op den zeedijk (4).
4. Maken van een fort op de Harssens f144,400.
5. Verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten Oost- en Westoever (4).
6. Verbeteren van het fort Dirks-Admiraal (4). Totaal f151.050.

Art. 2b. Werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen aan IJsel, Waal en Maas:

1. Verbeteren en aanvullen van het werk bij Westervoort f30.
2. Idem van het fort op den noordelijken Waaloever (4).
3. Idem van het fort Crevecoeur (4). Totaal f30.

Art. 2c. Werken tot verbetering van de stelling van Amsterdam:

Maken van een fort bij IJmuiden f2100. Totaal f2100.

Art. 2d. Werken tot verbetering van de stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak:

Verbeteren van de positie van Willemstad f1.400. Totaal f1.400.

Art. 2e. Werken tot verbetering van de stelling van de monden van de Maas en het Haringvliet:

1. Maken van een werk aan den Nieuwen Maasmond (4),
2. Verbeteren van de vesting Hellevoetsluis f180.000. Totaal f180.000.
3. Opmetingen enz., betreffende werken in liniën en vestingen hiervoor niet vermeld (4).
4. Onvoorziene uitgaven (4). Totaal f2.017.300.

(2) Voor dit werk zijn in 1879 geen uitgaven geschied.

(3) Het materieel is niet aangeschaft. Was een memoriëpost in de begrooting.

(4) Hiervoor hebben op den dienst van 1879 geen uitgaven plaats gehad.

Litteraire
Societät
's Gravenhage.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1881.

VIIIste HOOFDSTUK.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPOORTEURS.

Het afdelingsonderzoek van het achtste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1881 heeft de volgende uitkomsten gehad:

Toelichting der begrooting. Vrij algemeen werd den Minister hulde gebracht voor de even uitvoerige als zaakrijke wijze waarop hij zijn plannen had uiteengezet en zijn begrooting had toegelicht. Enkele opmerkingen meende men echter te dezer zake niet te mogen achterwege houden.

Men betreurde in de eerste plaats dat de Minister zich bij de ontwikkeling van zijn voornemens uitdrukkelijk beroept op 's Konings goedkeuring. De rechten der Kroon zijn bij de zaken van Oorlog in geen enkel opzicht *meer* betrokken dan bij elk ander hoofdstuk.

Een tweede aanmerking op de toelichting der begrooting betrof den uitgewerkten staat. De vergelijking met vorige dienstjaren was niet alleen hoogst moeilijk door de geheele omwerking die de begrooting had ondergaan, maar ook omdat de cijfers in de kolommen voor hetgeen de beide voorgaande jaren was toegestaan of uitgegeven, al te schaarsch zijn ingevuld. Nadrukkelijk werd den Minister verzocht, daarin zoo al niet bij deze begrooting, althans bij de volgende de hierbedoelde verbetering te brengen. Te eerder meende men dit van dezen Minister te mogen vragen omdat hij getoond had, in meer dan één opzicht, o. a. wat de splitsing der artikels aangaat, aan de billijke wenschen der Kamer te willen te gemoet komen.

Eindelijk werd bij deze gelegenheid gewezen op het buitengewoon groot aantal schrijf- en drukfouten, waarop, terwijl de begrooting reeds in de afdelingen onderzocht werd, nog de aandacht gevestigd is. De correctie is lastig en tijdroovend en bij den grooten arbeid, dien de leden in die dagen te vervullen hebben, niet te vergen.

De begrooting in het algemeen. Overigens werd niet slechts de toelichting geprezen. Vele leden, ook de zoodanigen welke zich niet met de plannen van dezen Minister hadden kunnen vereenigen, hadden uit deze begrooting met genoegen ontwaard dat de Minister met kracht de hand wenschte te slaan aan de verbetering van ons krijgswezen en groote werkzaamheid had aan den dag gelegd, terwijl men het op prijs stelde dat hij zich niet bepaald had met hier en daar een greep te doen maar zijn geheele stelsel had ontwikkeld. Toch hadden zeer vele leden gewichtige en voor hen overwegende bezwaren van algemeen aard, nog afgezien van de bedenkingen, die meer in het bijzonder de reorganisatieplannen zelve betreffen. De voorgestelde reorganisatie beslist indirect over voorgenomen, doch onbekende wijziging der militie- en schutterijwetten. Goedkeuring der aangevraagde credieten, in verband staande met dislocatie en kazerneering, zou de Vertegenwoordiging indirect tot groote uitgaven binden zonder dat eenige wettelijke waarborg voor stabiliteit in de uitvoering bestaat. Op grond van deze bezwaren,

welke later nog breeder worden ontwikkeld, gaf men den Minister in overweging alsnog met een begrooting, op den grondslag der voorgenomen reorganisatie geschoeid, te wachten totdat omtrent de schutterij- en militiewetten een beslissing zou zijn gevallen, en zich tot zoolang met een inrichting der begrooting op den bestaanden voet tevreden te stellen, terwijl ook, totdat de kazernerij bij de wet zou zijn geregeld (een dergelijk ontwerp werd, men herinnerde het, aangeboden in de zitting 1871—1872, gedrukte stukken n°. 75), alle aanvragen die daarop zouden vooruitloopen, niet in de begrooting zouden moeten worden opgenomen.

Ten aanzien van den voorrang welke aan de wijziging der militie- en schutterijwetten boven de legerorganisatie toekomt, werd nog opgemerkt, dat die wetten de hoofdoorzaak zijn van den min gunstigen toestand van ons krijgswesen. Men beaamde dat deze met de organisatie onzer levende strijdkrachten in zeer nauw verband stonden, maar elke poging tot doeltreffende organisatie zou, hoe goed zij, op zichzelf beschouwd, ook wezen mocht, een doode vrucht voor de toekomst blijken te zijn, zoolang de Volksvertegenwoordiging zich niet vereenigd had met de plannen van wetgeving die het noodige personeel voor de gewenschte organisatie moesten verschaffen.

Vele leden, geenszins overtuigd door hetgeen te dezer zake bladz. 10 der Memorie van Toelichting wordt medegedeeld, mochten dan ook hunne verwondering niet ontveinzen, dat de Minister den betrekkelijk langen tijd welke hem daarvoor reeds nu ten dienste had gestaan, niet had benut om beide genoemde wetten ter indiening bij de Staten-Generaal gereed te maken, zoodat men uiterlijk te gelijk met de voornemens tot reorganisatie van het leger kennis had kunnen nemen van de uitgewerkte plannen der Regeering op 't stuk onzer militaire wetgeving. Men had zich voorgesteld, dat die wetten reeds lang ingediend hadden kunnen zijn met het oog op de ten vorigen jare door de Regeering gedane mededeeling, dat zij zich in 't algemeen kon vereenigen met de voorstellen, welke bij Koninklijke boodschappen van den 13den September 1877 aangeboden werden, zoodat alleen van eenige omwerking dier voorstellen sprake kon wezen, een werk dat met de op betrokken Ministeriën daarvoor aanwezige werkkrachten en bouwstoffen lichtelijk in een paar maanden had kunnen zijn ten einde gebracht. Dat de Regeering dan ook niet hare herhaaldelijk gedane toezegging om in den loop van het voorgaande zittingjaar het ontwerp van een militie- en van een schutterijwet bij de Staten-Generaal in te dienen gestand deed, werd betreurd en afgekeurd. Daarbij werd, niet zonder bevreemding, opgemerkt, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken, die tot de wijziging van meergemelde wetten zal moeten medewerken, van zijn voornemen of inzicht te dier zake geheel zwijgt. Welke ook de reden mocht zijn voor het niet indienen der militie- en schutterijwetten, de slotsom der ter zake gevoerde beschouwingen was, dat meest alle leden zich niet geneigd verklaarden, om voor een begrooting te stemmen, welke gegrondvest was op een organisatie, die zonder nadere wettelijke regeling niet kon worden uitgevoerd.

Nog een andere beschouwing deed zich gelden. Men meende dat de vestingwet eerst geheel moest zijn uitgevoerd, alvorens men tot reorganisatie overging van het leger. In de eerste plaats omdat het, ook met het oog op onze financiële krachten, niet geraden is met alles te gelijk te beginnen, maar vervolgens omdat de grootte van het leger noodwendig afhangt van wat men verdedigen wil en hoe. Begint men vooraf met reorganisatie dan is voortzetting der voortdurende zeer kostbare instabiliteit in de plannen en inzichten der opvolgende Ministers te duchten.

Volgens een afwijkend gevoelen, behoeft de organisatie der levende strijdkrachten wel niet op de geheele uitvoering der vestingwet te wachten, maar dienen althans de plannen voor ons vestingstelsel geheel vast te staan. Deze Minister nu schijnt, door een wijziging der vestingwet in het vooruitzicht te stellen; den vasten grondslag aan zijn legerorganisatie te ontnemen. Mededeeling van 's Ministers inzichten omtrent de geheele voltooiing van het vestingstelsel komt daarom zeer gewenscht voor.

Aan deze beschouwingen sloot zich aan de opnieuw uitgesproken wensch naar een legerorganisatie *bij de wet*. Gesteld al, werd gezegd, dat de meerderheid zich met 's Ministers plan vereenigt, welke grond bestaat er om te verwachten dat de opvolgende Ministers van Oorlog die organisatie zullen goedkeuren? De ervaring leerde dat in deze materie de meest verscheiden inzichten gelden en dat de instabiliteit van organisatie bij het leger, zeer groot is. Alleen de wet schijnt daaraan een einde te kunnen maken; onoverkomelijke bezwaren bestaan daartegen zeker niet, indien de wet slechts in algemeene trekken de samenstelling van het leger regelt, en de details overlaat aan algemeene maatregelen van inwendig bestuur. Maar mochten al gewichtige bedenkingen; vooral vrees voor de financiële gevolgen tegen een wettelijke regeling overwegend zijn, dan zou geheele regeling bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur boven den bestaanden toestand de voorkeur verre verdienen.

Door anderen werd opnieuw het denkbeeld aan de hand gedaan om aan een commissie, waarin ook burgers zouden zitting hebben, een onderzoek te doen instellen naar de wijze waarop het gewichtige militaire vraagstuk zou worden opgelost. Dergelijke commissie zou een morele steun zijn voor den Minister, wiens plannen vaak wantrouwen wekten door de vrees dat te veel aan de uitsluitend militaire eischen zou zijn toegegeven.

Mogelijkheid der verdediging. De bespreking van de al of niet voldoendeheid van de door den Minister voorgestelde legersterkte van ruim 61.000 man gaf in de eerste plaats aanleiding tot de overweging der vraag, of deze sterkte of elke andere, binnen het bereik onzer krachten gelegen, niet steeds onvoldoende zoude blijven voor de bereiking van het doel dat men zich voorstelde; of, in andere woorden, verdediging van ons vaderland tegen overmachtige naburen wel mogelijk was. Enkele leden betwijfelden dit ten zeerste. De meerderheid deelde echter deze beschouwingswijze niet en vertrouwde dat de gunstige gesteldheid van onzen bodem aan een doelmatig georganiseerde strijdmacht voldoende steun zou verschaffen, om hare taak met gunstige uitkomst te volbrengen. Enkele leden waren echter van oordeel, dat, aangenomen de mogelijkheid der verdediging, toch de wenselijkheid om een kostbare wapening in stand te houden moest worden betwist, omdat ons volksbestaan door het eigenbelang der andere mogendheden genoeg gewaarborgd is. Een klein leger tot handhaving van binnenlandsche orde en rust was alles wat strikt genomen noodig zou kunnen worden geacht. De meeste leden evenwel achtten een goed leger, waaraan de schutterij en zoo noodig de volkswapening zich zou kunnen aansluiten, al ware het alleen ter krachtige handhaving onzer neutraliteit, bij een oorlog tusschen machtige natieën, gebiedend noodzakelijk. Verdediging van het vaderland is ongetwijfeld onze — ook door de Grondwet voorgeschreven — plicht.

Bij deze gelegenheid werd de stelling opnieuw verdedigd op de bekende gronden, dat alleen door *persoonlijke dienstplicht* ons leger aan de taak, die het te vervullen heeft, zou kunnen beantwoorden. Evenzeer werd het stelsel van *algemeenen oefenplicht* en de invoering van de zoogenaamde *Wehrsteuer* opnieuw aanbevolen. Een en ander werd evenwel, eveneens volgens bekende motieven, door anderen bestreden.

Veldleger. Bij de inrichting van ons leger, moest men zich naar het oordeel van hen die een krachtige verdediging wenschelijk en plichtmatig rekenden, toch tot het onvermijdelijke in de legersterkte beperken, en dit gaf sommigen aanleiding tot de vernieuwde klacht, dat de duurte van ons krijgswezen toe te schrijven was aan het bezit van een veldleger, dat ook, naar 's Ministers ook weer bij deze begrooting afgelegde verklaring (Memorie van Toelichting, bladz. 2, al. 5), berekend zou moeten zijn voor het uitvoeren van offensieve bewegingen op *groot* of kleiner schaal, die niet tot de roeping van ons leger mochten gerekend worden te behooren. Opmerkende dat 's Ministers mededeelingen te dien aanzien niet uit haar verband gerukt mochten worden, waardoor verkeerde voorstellingen van zijn bedoelingen ontstonden, meenden vele leden, dat voor de verdediging van het land een veldleger — dat is troepen die, onafhankelijk van vaste versterkingen,

konden strijden en verplaatst en verpleegd worden — onmisbaar was. Men wees daarbij, onder meer, op de eischen der kustverdediging, terwijl de handhaving van de neutraliteit — een onafwijsbare internationale verplichting — onuitvoerbaar was zonder zulke troepen. Bovendien zou alsdan een geringe vijandelijke macht in staat zijn onze buitenprovinciën blijvend te bezetten, zonder dat wij daartegen iets zouden kunnen uitvoeren.

Sterkte van het leger. Meerdere leden waren getroffen door het geringe cijfer van de legersterkte waarmede de Minister — die aanvankelijk elken steun der schutterij buiten beschouwing liet — meende te kunnen volstaan. Inderdaad, en de Minister zelf geeft dit toe, wordt in de legersterkte weinig of geen verandering gebracht, wanneer men nagaat dat de uitbreiding der onderdeelen van de meeste troepen berust op de verhooging van het militie-contingent met 1600 man, welke verhooging in de plaats komt van de ontbrekende vrijwilligers. Maar al is het waar dat er eenige soldaten meer komen, niet minder waar is het dat het kader — officieren en subaltern kader — wordt verminderd, zoodat men betwijfelde of door de, volgens den Minister, »urgente hervorming” en »doelmatige indeeling” de innerlijke kracht van het leger wel werd verhoogd. Maar bovendien opmerkende dat deze Minister de eerste was, welke van het door hem ingenomen standpunt ten aanzien onzer schutterijen uitging terwijl vroeger als vaste regel werd aangenomen, dat een deel der bezettingen reeds dadelijk uit dat deel onzer wapenmacht zou moeten bestaan, zeide men, dat de deskundigen welke tot dusverre hunne meening ter zake hadden doen kennen, een aanzienlijk hooger bedrag aan levende strijdkrachten ter onmiddellijke beschikking bij den aanvang van den oorlog noodzakelijk achtten. Tijdens onze mobilisatie in 1870 bedroeg de grootste legersterkte even over de 61.000 man — het door den Minister gewenschte cijfer — en volgens het oordeel van deskundigen was de onvoldoendheid onzer legersterkte bij die gelegenheid gebleken. De opvolgende Ministers van Oorlog, die na de uitvaardiging der vestingwet wetsvoordrachten betreffende de nationale militie deden, rekenden dan ook — nevens een zekere tot onmiddellijk gebruik bestemde sterkte van schutterij — noodig aan jaarlijksche sterkte der militie, lichting voor de landmacht: de Ministers WEITZEL en ENDERLEIN 12.500 man-KLERCK 13.000 man, BEIJEN 12.700 man. Deze Minister achtte — zonder onmiddellijke hulp van schutterij — 12.000 man jaarlijksche lichting voldoende.

Wat nu meer in het bijzonder aangaat de sterkte, noodig geacht voor bezetting der vestingwerken, werd nog gewezen op die der infanterie in verband met de mededeeling onder infanterie, pag. 6, dat met 8000 man de meest bedreigde versterkingen een *volledige* en de overige een *noodbezetting* zouden erlangen. Overwegende dat de Minister BEIJEN — nevens een nagenoeg even sterk veldleger als deze Minister verlangt — voor genoemd doel volgens matige berekening 10.920 man infanterie en 11.900 man infanterie-schutterij, te zamen alzoo 22.820 man als onmiddellijk aanwezig noodig achtte, terwijl Ministers KLERCK en TAALMAN KIP dat cijfer op 19.000 stelden, terwijl andere deskundigen tot een nog veel hooger bedrag komen, wenschte men gaarne van den Minister te vernemen, op welke wijze hij zich voorstelt met 8000 man het doel te bereiken. Wat verstaat de Minister onder *noodbezetting*? Men wenschte dit gaarne te vernemen.

Ook van het toereikende van 8000 man vestingartillerie (zonder onmiddellijke hulp van schutterij) kon men zich, na de vroeger aan de Kamer voorgelegde berekeningen van de noodige sterkte dier wapensoort, geen rekenschap geven, en verzocht dringend eenige nadere opheldering.

Met deze cijfers voor oogen vreesden meerdere leden dan ook dat 's Ministers stelsel in dit opzicht in de toekomst onvermijdelijk tot een nadere verhooging van het militiecontingent zoude leiden, en daarmede de nu te doene eerste stap tot vermeerdering der financieele en personele lasten der natie weldra door andere stappen in die richting zoude worden gevolgd.

Wanneer men dit alles overwoog, dan moest de vraag niet overbodig geacht worden, of het niet geraden zou zijn, toevlucht te nemen tot een ander stelsel,

waarbij meer en afdoende resultaten verkregen zouden worden, zonder dat men tot zulke bezwarende maatregelen zijn toevlucht zou moeten nemen.

De opmerking werd nog gemaakt dat de Minister verleden jaar met 24 veldbataljons meende te kunnen volstaan en er nu op 36 rekent, en zoo ook thans voor de artillerie rekt op 120 stukken, terwijl hij verleden jaar 132 stukken noodig acht. Die wisseling van inzichten kan het vertrouwen op de doelmatigheid van 's Ministers plannen niet verhoogen.

Gebruik der schutterij. Vele leden konden zich met het plan des Ministers, om niet althans een deel der schutterij voor dadelijk gebruik te bestemmen, dan ook geenszins vereenigen, omdat naar hunne meening doelmatige wettelijke regeling der schutterijen haar volkomen voor die taak geschikt kon maken. De Minister beroept zich op de bezwaren eener voldoende snelle mobilisatie der schutterijen; men meent echter niet alleen dat het zeer goed mogelijk is om de schutterij in geval van noodzakelijkheid, even snel te mobiliseeren als het leger, maar dat dit zelfs noodzakelijk zal wezen, wanneer men zich niet wil blootstellen aan de groote kans dat de schutterijen uit alle buitenprovinciën geheel voor de verdediging verloren zullen gaan, en men deze dus met ongeveer $\frac{1}{3}$ van de bij goede regeling beschikbare krachten aan schutterij zal moeten voeren. Andere leden daarentegen vreesden dat het plan, om van de schutterij te maken een nationale reserve, reeds in de allereerste dagen van den oorlog beschikbaar, een al te drukkende last op de bevolking, vooral van die ten platten lande, zou leggen. Men moest daarbij niet vergeten dat de schutterij in aard en oorsprong is een hoofdzakelijk gemeentelijke instelling en dus geenszins tot dadelijke deelneming aan den oorlog mag worden gebruikt. Deze stelling werd echter, ook op historische gronden betwist.

Vrij algemeen wenschte men dan ook te vernemen, welke denkbeelden de Minister omtrent de mobilisatie der schutterijen had en na hoe veel tijd (weken of maanden) hij zich voorstelde dat behoorlijk geoefende en gedisciplineerde schutterij-afdeelingen met het leger zouden kunnen samenwerken tot de verdediging. Ook zou men gaarne vernemen in welken zin de Minister zich de hulp der schutterijen voorstelde, en wel in dien van vermeerdering van het aantal strijdbare onderdeelen, van aflossing van onderdeelen van het leger of van aanvulling van zoodanige onderdeelen.

Veld- en bezettingstroepen. Ten aanzien van de voornemens des Ministers om geen scheiding tusschen veld- en bezettingstroepen te maken, maakte men minder bezwaar tegen de eenheid van oefening die de Minister verlangt, dan wel daartegen, dat hij te dezer zake blijkbaar niet consequent is. Op blz. 2, alin. 1, zegt hij, dat sommige troepen uitsluitend voor den dienst te velde, andere voor die in versterkingen zullen dienen. Is dit niet reeds feitelijk een schifting? Maar de infanterie, ook deze zal volgens dezelfde alinea nooit in haar geheel te velde gaan. Volgens § 2 *Infanterie*, alin. 1 en 2 (blz. 6) zullen 36 bataljons van de 45 voor het veldleger bestemd worden en de 1ste alin. van § 6 bevat ook een aanwijzing in dien geest. Wijst dit alles niet op 's Ministers overtuiging dat ook nimmer de *geheele* infanterie bij het veldleger zal ingedeeld worden? En zal men, dit zoo zijnde, dan voor alle bataljons de treinen organiseeren die voor bataljons van het veldleger onmisbaar zijn? Zoo neen, waarom dan vast te houden aan een fictie, die men zelve niet verwezenlijkt wenscht te zien? Men maakte bovendien de opmerking dat, wanneer soms het plan mocht bestaan om de geheele infanterie voor het veldleger te bestemmen, de sterkteverhouding der verschillende wapens welke, gebaseerd op 36 bataljons infanterie, doelmatig te achten is, onmogelijk meer goed kan geacht worden als zij een macht van 45 dier bataljons tot uitgangspunt heeft.

In aansluiting aan het boven gezegde zou men gaarne van den Minister vernemen voor welk aantal bataljons de Minister de treinen wenschte te organiseeren; want wanneer men dit wist, zou met juistheid bekend zijn, welke taak de Minister voor de infanterie weggelegd rekende.

Opkomst militie in October. Met het denkbeeld om het tijdstip van opkomst der

militie op 1 October te stellen, kon men zich over het algemeen in het belang van den dienst zeer wel vereenigen, omdat de manschappen bij elk wapen te gelijktijd afgeëxerceerd kunnen worden, en van hun oefeningstijd beter partij kan getrokken worden. Enkele leden wenschten echter te vernemen of aan de eerste oefeningen der jong aangekomen miliciens en het barre jaargetijde geen groote bezwaren zijn verbonden, en of deze maatregel niet weder het bouwen van exercitieloodsen enz. zou noodig maken. Op welke wijze denkt men dit te regelen? in antwoord op dit bezwaar werd gewezen op het buitenland, waar dit tijdstip van oproeping reeds sedert jaren in toepassing is, en op de miliciens der bereeden wapenen die nu met 1 October opkomen, zonder dat van eenig bezwaar gebleken is. Het weder is zelden zoo slecht dat de eerste oefeningen niet in of bij de kazernen zouden kunnen gehouden worden.

Sterkteverhouding der wapens enz. Hiertegen werden weinig bezwaren geopperd. Alleen werd opgemerkt dat de Minister blz. 8 der Memorie van Toelichting zegt dat thans ruim 3 stukken per 1000 man verkregen zal worden. Dat is minder dan thans, nu er $3\frac{1}{2}$ stuk per 1000 man zijn. Om weder op die sterkte te komen, zou men niet 6 maar 7 batterijen per regiment veldartillerie moeten rekenen. Zie voor de sterkte der cavalerie bij dat wapen.

Garnizoensindeeling. Eenige leden vreesden dat menigvuldige klachten zouden rijzen over gemis van garnizoenen. Bij de drukkende militaire lasten mochten de materiele voordeelen, die een uitvloeisel der zaak zijn, wel meer algemeen over het land worden verdeeld. De meerderheid kwam hier echter tegen op, achte het leggen van troepen in garnizoenen ter wille van de eene of andere gemeente zeer verkeerd en meende dat de doelmatige oefening der troepen vóór moest gaan en daarvoor de bovengenoemde consideratie moest wijken. Eenige leden vroegen of de Minister wel ver genoeg gegaan was in het opheffen van kleine garnizoenen en in de vervanging van de verschillende wapens in enzelvde garnizoenen. Hiertegen werd aangevoerd dat, hoe goed ook op zichzelf beschouwd, de concentratie een grens moest hebben: 1°. in de kosten van kazerneeringsplan, 2°. in de belangen eener vlotte mobilisatie en 3°. in sommige locale behoeften (bewaking van gevangenen enz.). Dat dit bij het voorgestelde plan altijd in het oog is gehouden, werd door sommigen niet toegegeven. Limburg, het noordoosten van Noord-Brabant en Zeeland bekomen weinig bezetting, niettegenstaande zich ook daar uitmuntende oefeningsterreinen of militaire gebouwen bevinden — men denke aan Roermond, Middelburg enz. Dat de grenzen dadelijk beschermd zouden zijn en de opkomst der militie *beveiligd en gemakkelijk gemaakt* werd betwijfeld. Meerdere leden echter konden zich wel met het dislocatieplan vereenigen.

Men wenschte echter te vragen:

1°. Of niet nog meer nut kon getrokken zijn uit de bestaande ruimte aan kazerneering en stalling om zodoende de kosten van kazernebouw te verminderen.

2°. Of het bepaalde voornemen bestond om — het dislocatieplan eens uitgevoerd zijnde — de garnizoensveranderingen van de korpsen onderling buiten te sluiten.

Zeer vele leden — ook onder hen die genegen waren om de voor dit jaar aangevraagde gelden voor bouw van kazernes toe te staan — wenschten echter nu reeds te verklaren, dat zij zich door een votum in dien zin volstrekt niet voor de toekomst wilde verbinden. Men wenschte een pertinente verklaring van de Regeering in hoeverre zij het toestaan der gelden voor dit jaar beschouwde als een goedkeuring van het geheele dislocatieplan en als een verbintenis tot het toestaan der gelden om het geheele kazerneeringsplan uit te voeren.

Bijlagen, n°. 30 en 32. Er werd gevraagd waarom de te Willemstad bestaande kazerneeringsruimte niet benut bleef; vooral stelde men daartegenover het eenigzins vreemde garnizoen Delft voor een aanzienlijke afdeling *kustartillerie*. Hoe moest deze hare eigenaardige oefeningen in een landstad uitvoeren?

In Gorinchem zullen slechts eenige compagnieën vestingartillerie komen; toch

is aldaar nog zeer onlangs voor f 30.000 een exercitieveld aangekocht, waaraan bedoelde compagnieën volstrekt geen behoefte hebben.

Te 's Bosch zijn in den laatsten tijd gemaakt een nieuwe manége, een goed exercitieterrein, een zwemkom voor het garnizoen enz. (zie o. a., blz. 3, bijlage B., n°. 5 van de begrooting van het fonds voortspruitende uit de kooprijzen van domeinen voor 1881. Gedrukte stukken zitting 1880—1881.—63). Bovendien bestaan er uitmuntende localen om te verbouwen, b. v. het groot arsenaal, de afluitloodsen enz. In de nabijheid zijn zeer goede oefeningsterreinen, bijvoorbeeld de Vughtsche en Cromvoirtsche heiden, die nog in bruikbaarheid zullen toenemen na de voorgenomen verbetering van den waterstaat in Noord-Brabant. Het terrein, ten noorden der stad is bij uitnemendheid geschikt tot het beoefenen van den oorlog in polderland, terwijl dat ten zuiden een zeer goede gelegenheid aanbiedt tot oefeningen in doorsneden en afwisselend terrein. Het zou dus overweging verdienen het garnizoen van den Bosch niet te verminderen. De oefeningsterreinen bij Breda kunnen wat uitgestrektheid aangaat niet met die nabij 's Bosch vergeleken worden.

Is het depoteskadron van het 3de regiment huzaren (Leiden) niet zeer ver van de garnizoenen der veldeskadrons Breda en Venlo? Bestaat er geen stalling en kazernerij meer te Zalt-Bommel, geschikt voor dat depot? Zoodoende zou Leiden vrijkomen voor een deel der cavalerie voor Haarlem bestemd, en konden de zeer kostbare bouwplannen aldaar worden ingekrompen.

Bij Haarlem wordt in de kolom: »Bestaande te gebruiken gebouwen» een opgaaf betreffende de ziekenstallen gemist. In de 4de kolom der volgende bladzijde staat, ziekenstallen voldoende. Zijn de ziekenstallen de eenige stallen welke te Haarlem blijven bestaan? Zoo ja: zullen ze dan niet zeer ongelegen liggen ten opzichte der nieuwe stallen? Is te 's Hage, waar geen cavalerie-depot blijft, een derde rijbaan noodig? Men betwijfelt dit zeer. Een derde rijbaan zal veeler noodig zijn te Amersfoort. Zijn de nieuwe rijbanen te Roermond en Venlo niet ingericht op eventuele verplaatsing? Te Venlo blijft slechts een manége noodig.

Is Zutphen niet veel meer de aangewezen garnizoensplaats voor 1 bataljon infanterie dan Deventer (dekking der bruggen bij mobilisatie)? Bestaat de vroegere pontonnierskazerne te Zutphen niet meer? Zoo ja, is er dan nog veel verschil in kosten van aanbouw, als men daartoe overgaat, vergeleken met de kosten, welke nu voor Deventer worden besteed?

Te Vlissingen is het depot van discipline voor 60 man, uitgetrokken. Is dit niet ver beneden de werkelijke sterkte die er gehuisvest moet worden?

Administratie. Algemeen betuigde men groote tevredenheid met het feit dat de Minister de administratie op beteren voet wenschte te regelen en met kracht de zoolang gewenschte hervorming had ter hand genomen ten aanzien der verschillende fondsen. Men vroeg of thans alle fondsen verdwenen zijn. Zoo neen, dan vertrouwde men dat de Minister niet zou aarzelen op den ingeslagen weg voort te gaan.

Een onregelmatigheid mocht men niet nalaten te constateeren. Het overschot der fondsen wordt gebruikt om in de begrooting andere uitgaven te dekken, terwijl intengendeel het tekort der fondsen geheel in uitgaaf gebracht en het batig saldo onder de middelen had moeten geraamd worden.

Het voornemen van den Minister om de voeding van den soldaat te doen geschieden door het Rijk vond vrij algemeen bijval. Men wenschte echter in kennis te worden gesteld met de plannen die de minister daartoe ontworpen heeft en met de vermoedelijke financieele gevolgen van den maatregel.

Organisatieplannen. De plannen van organisatie gaven aanleiding tot de volgende opmerkingen.

In het algemeen vroeg men, of er niet nog te veel hoofd- en opperofficieren zijn zullen?

Infanterie. Tegen de organisatie der infanterie had men het groote bezwaar,

dat in de aanvulling van dat wapen in oorlogstijd volstrekt niet voldoende was voorzien, en wel minder voldoende dan tegenwoordig. Wel had de minister de oprichting in oorlogstijd van reserve-bataljons voorgespiegeld en daarvoor eenig kader uitgetrokken, maar op verre na niet voldoende. Daarvoor zouden noodig zijn per bataljon bij den staf 1 hoofdofficier, 2 luitenants, 1 kapitein-kwartiermeester, 2 adjudanten-onderofficier, 2 schrijvers, 1 gewermaker, en voorts bij de compagnieën 4 kapiteins, 4 luitenants, 4 adjudanten-onderofficier, 4 sergeanten-majoor, 16 sergeanten, 4 fouriers, 40 korporaa's en 5 tamboers. Per regiment zijn aanwezig 1 kapitein-kwartiermeester, 3 kapiteins, 1 luitenant, 1 adjudant-onderofficier, 20 sergeanten, 40 korporaa's. Van de Militaire Academie, de Schietschool en de Pupillenschool komen bovendien nog 2 hoofdofficiëren, 7 kapiteins, 14 luitenants. Derhalve komt men voor de negen bataljons te kort 7 hoofdofficiëren, 2 kapiteins, 31 luitenants, 4 gewermakers en 45 tamboers, en bij deze becijfering is gerekend, dat het subaltern kader bij de regimenten compleet is. Dit is echter het geval niet.

Een ander en nog grooter bezwaar was, dat ook in de aanvullingsmanschappen, niet was voorzien. De plannen des Ministers zouden na den aanvang van den oorlog met verloop van tijd wel manschappen ter aanvulling kunnen leveren, maar zelfs dit nog zou in menig opzicht van het toeval afhangen; van de zoo noodige onmiddellijk ter aanvulling geschikte soldaten kon geen sprake zijn. Bij de bestaande regeling zijn ten minste 10 compagnieën infanterie werkelijk als goede aanvullingstroepen te beschouwen. De nieuwe organisatie is in dit opzicht als een stap achterwaarts te beschouwen, en dit niettegenstaande het vraagstuk der aanvullingstroepen een der zwakste punten van de bestaande organisatie is. De door den minister bedoelde *reserve*-bataljons moeten dien naam niet dragen; het zijn *aanvullings*bataljons, of wil men een bij ons gebruikelijk woord, depot-bataljons.

Te dezer gelegenheid constateerde men, dat in de aanvulling der artillerie- en genietroepen, blijkens de overgelegde organisatie, volstrekt niet zou worden voorzien.

Men vroeg waarom, indien de reden voor het behoud van meer dan één luitenant-kolonel per regiment infanterie, op blz. 6 der Memorie van Toelichting aangevoerd, juist is, niet op dienzelfden grond ook meer luitenant-kolonels bij de cavalerie en artillerie zouden noodig zijn.

Bij Koninklijk besluit van 17 September 1880, n°. 17, werden hoofdcursus-compagnieën opgericht. De Minister spreekt daarvan in de Memorie van Toelichting, maar zij komen noch in den uitgewerkten staat, noch in de staten aanduidende de organisatie voor; welke plannen heeft de organisatie voor; welke plannen heeft de Minister met die compagnieën? Blijven zij of niet?

Waarom krijgt de kapitein-kwartiermeester een toegevoegden adjudant-onderofficier? Welken werkring denkt men aan den tweeden adjudant-onderofficier bij iederen bataljonsstaf te geven? Bij de oprichting der centraalmagazijnen zijn de mr. schoen- en kleermakers uit de organisatie der korpsen verdwenen. Nu worden zij weër ingevoerd, en dit alléén bij de infanterie, niet bij de andere wapens. Waren zij noodig, dan meende men dat alle wapens gelijkelijk behoefte aan zulk personeel zouden hebben. Welke is de bestemming van den luitenant voor speciale diensten bij den staf van een reserve-bataljon?

Ofschoon bij de voorgestelde organisatie de verhouding der officieren tot de minderen bij de veldcompagnieën op voet van oorlog verbeterd was (nu 3 officieren op 188 minderen, voortaan, aangenomen dat er geen vrijwilligers zijn, 4 officieren op 221 minderen, alzoo 1/63 en 1/55), zoo ging men in de verhouding van het mindere kader tot de soldaten achteruit. Nu vindt men 15 gegradueerden op 170 soldaten; voortaan zouden er komen 45 gegradueerden op 200 minderen. Dit was bij onze jonge en onervaren soldaten een zaak van groot belang te achten. Bij de voorgestelde organisatie zou men komen tot gevechtsgroepen van 16 à 17 man, 't geen voor onze troepen zeker te sterk is. Onze organisatie bleef hierbij ten achteren bij nagenoeg alle Europeesche legers. Het

trok voorts de aandacht dat de zooveel sterkere compagnie op oorlogsvoet *minder* kader telde dan de zwakke compagnie zooals zij in vreedestijd is samengesteld. Dit was een gevolg van de omstandigheid, dat men reeds in vreedestijd kader voor de reserve-compagnieën moest onderhouden. Nam men echter een stelsel van legeraanvulling aan, waarbij van de aankweeking van deugdelijk militiekader in voldoende mate sprake kon zijn, dan zoude men ook bij ons den nagenoeg overal gevolgd rationeelen weg kunnen inslaan van bij de zwakke vredeseffectieven geen kaders te behoeven te onderhouden, die alleen voor de veel aanzienlijker oorlogsterkte noodzakelijk zijn. Ook voor de officieren geldt dit.

Sommige leden zouden twee luitenants en twee sergeanten-majoor per compagnie infanterie verlangen. Daardoor zou de bevordering voor de subalterne officieren beter worden, terwijl zonen, uit onzen meer dan elders ontwikkelde middenstand in het leger een door hen gewenschte betrekking zouden kunnen bezetten. Bij de regimenten veldartillerie bestaat deze uitbreiding reeds van den onderofficiersrang.

Door sommige leden werd de wensch uitgesproken, dat de Minister mocht kunnen goedvinden, op het voorbeeld van staat A stuk 4, een opgave te doen van het aantal aanwezige sergeanten en korporaals.

Mag men uit de opgave van de samenstelling der onderdeelen in oorlogstijd opmaken, dat de Minister daarbij geen ander personeel voor geneeskundige verpleging wil indeelen dan de officieren van gezondheid? Geen helpers alzoo van deze zooals de Duitsche Lazareth-Gehülfen?

Cavalerie. Bezuiniging in de organisatie. Men meende dat met de reorganisatie der cavalerie wel eenige bezuiniging verkregen wordt, maar dat daarmede volstrekt niet tegemoet gekomen zouden zijn aan de herhaaldelijk van sommige zijden in de Tweede Kamer geopperde klachten omtrent te groote sterkte van dit wapen voor onze verdediging. Die leden vonden de voorgestelde vermindering illusoir. Daartegenover stond de meening dat men in de sterkte van het wapen reeds tot een minimum gedaald was, zullen de eischen der verdediging niet zeer geschaad worden. Dat bij de bepaling van de sterkte der cavalerie rekening gehouden was met onze eigenaardige defensie-belangen en met onze terreinen, bleek uit het verhoudingscijfer van de cavalerie tegenover de andere wapens, dat bij ons veel kleiner is dan bij nagenoeg alle Europeesche legers.

Wijze van gebruik. De mededeeling van de wijze waarop de Minister zich voorstelt de cavalerie in den aanvang van den oorlog te gebruiken (blz. 7, cavalerie, al. 1 en 2) gaf aanleiding tot de vraag of de 11 of 10 eskadrons, die hij zich voorstelt ter dekking van de mobilisatie naar de bedreigde grenzen te zenden, wel voldoende zijn voor de uitvoering dier veelomvattende taak. Heeft een daaromtrent in de laatste jaren plaats gehad hebbend onderzoek in loco niet aangetoond dat *alle* veldeskadrons daartoe bepaald onmisbaar zijn? In den dienst der cavalerie bij de divisieën tijdens hunne mobilisatie en opmarsch zou dan voorzien moeten worden, door uitbreiding van het eskadron ordonnansen; hetgeen, doelmatig voorbereid, zeer goed zal kunnen geschieden. Daartoe is echter vooral vereischte dat de noodige maatregelen getroffen worden — die trouwens ook uit anderen hoofde dringend noodzakelijk te achten zijn — dat het bestuur van het Departement van Oorlog bij oorlogsgevaar de requisitie van paarden met den meesten spoed kunne doen plaats hebben. Te dier zake, meende men, valt nog zeer veel voor te bereiden en zal de tusschenkomst der wetgevende macht noodzakelijk zijn.

Steen der infanterie. In de 2de genoemde alinea wordt gesproken van ondersteuning der cavalerie door eenige infanterie. Zullen daartoe niet gemobiliseerde afdelingen van dit wapen genomen worden? Dit zou nog al bezwaar opleveren, of hoe denkt men zich te redden? Men herinnert hier aan het nut van een paar goed georganiseerde bataljons voor zoodanige diensten, die dan tevens tot het eventueel uitzenden van versterking van het Nederlandsch-Indisch leger kunnen dienen.

Kaderschool. Men mist in de organisatie der cavalerie elke inrichting tot op-

leiding van kader. De infanterie heeft het instructie-bataillon; de vestingartillerie de instructie-compagnie; de bereden artillerie de instructie-batterij; de mineurs de school bij het bataljon. Alleen de cavalerie niets. Toch is er wellicht geen wapen dat bij zijn eigenaardigen werkring en zijn geringe sterkte aan officieren in verband met dien werkring zulke hooge eischen stelt aan de degelijke vorming, de intelligentie en het initiatief van het kader. Het moet dus een goede opleidingsschool hebben.

Depots. Het trok de aandacht dat de 3 regimenten even sterke depots hadden. Vooral in 's Ministers stelsel, die de remonte-paarden bij het depot indeelt moet bij gelijke sterkte het depot voor het regiment van 6 eskadrons te zwak, of voor de regimenten van 5 eskadrons te sterk zijn; gelijke sterkte kon nimmer rationeel zijn.

Men vreesde echter zeer dat de gezamenlijke sterkte der depots veel te zwak was, om waarborgen te geven dat onze cavalerie met eskadrons van voldoende sterkte te velde zoude rukken. Het is bekend, dat de hoofdfout der tegenwoordige organisatie is, dat de eskadrons, die 116 paarden moesten hebben, er doorgaans niet meer dan circa 90 te velde kunnen brengen. Diezelfde wanverhouding tusschen moeten en kunnen zal ook nu blijven bestaan. Immers de organieke sterkte der cavalerie zal aan paarden tellen 2351. Rekenende op een jaarlijksche vernieuwing van $\frac{1}{8}$, bedraagt het aantal noodige remonte-paarden per jaar 294. Volgens de organisatie zouden er bij de depots zijn 300 jonge paarden, en wanneer nu de remonte-paarden gemiddeld slechts 1 jaar bij het korps behoeften te zijn om bruikbaar te worden voor den dienst te velde, dan was in een behoorlijke aanvulling van paarden voorzien. Nu leert de werkelijkheid echter, dat men bij ons gehalte van remonte-paarden op een gemiddelden tijd van dressuur van $1\frac{1}{2}$ jaar moet rekenen, zoodat bij het tegenwoordig remontestelsel de depots de helft sterker aan jonge paarden moeten zijn, om zekerheid te hebben, dat de cavalerie op organieke sterkte uitrukt. Nu houde men in 't oog dat een eskadron van 120 paarden slechts 7 paarden missen kan, of het kan niet meer volgens de normale reglementaire formatie, die een minimum is voor de behoorlijke uitvoering van den velddienst, uitrukken, en dit gemis van 7 paarden komt wellicht reeds den eersten dag den besten voor. Het eenige middel om bij minder sterke depots in behoorlijke aanvulling te voorzien, is of betere 5jarige paarden tegen veel hoogere prijzen dan tegenwoordig besteed worden aan te koop, of wel een remontedepot op te richten, waarin 3jarigen gekocht, die tegen het 5de jaar in de depots ingedeeld worden.

Voorts rezen omtrent het plan van organisatie der cavalerie de volgende vragen:

Bij den staf van het wapen wordt geen toegevoegd hoofdofficier aangetroffen. Moet men hieruit afleiden dat de tegenwoordige toestand voor de toekomst bestendig zal worden.

Bij den staf van elk regiment wordt een onbereden adjudant-onderofficier aangetroffen; wanneer deze bestemd zal zijn om evenals een zoodanig onderofficier bij de regimenten infanterie toegevoegd te worden aan den kapitein-kwartiermeester, vraagt men waartoe op 3 schrijvers wordt gerekend bij een regiment cavalerie en slechts op 2 bij een regiment infanterie.

Bij den staf van een regiment worden troepenpaarden uitgetrokken voor de oppassers der hoofdofficiëren; men meent dat dit het geval moet zijn ook voor de oppassers van de overige officieren welke twee paarden te velde medevoeren.

De staten van organisatie der cavalerie geven de samenstelling op voet van vrede en oorlog aan. In verband hiermede komt het raadzaam voor bij de depots en het ordonnansen-eskadron miliciens voor memorie uit te trekken; bij de depot-eskadrons om de miliciens die ter aanvulling van de veldeskadrons bestemd worden op te nemen en bij het ordonnansen-eskadron om te kunnen voorzien in een eventueel incompleet aan vrijwilligers en om uitbreiding aan het eskadron te kunnen geven in verband met het vroeger gezegde.

Bereden artillerie. Men vraagt of het plan van mobilisatie der veldartillerie, zooals het door den Minister op blz. 3 der Memorie van Toelichting ontwikkeld wordt, wel behoorlijk rekening houdt met de wenschelijkheid om onze jonge troepen onmiddellijk bij het uitbreken des oorlogs van een krachtige artillerie te voorzien en in dezen wel behoorlijk partij trekt van de vredesorganisatie. Dat maatregelen genomen moeten worden om zeer spoedig over het noodige aantal aanvullingspaarden te kunnen beschikken, is reeds betoogd, en wanneer dit gedaan is, zal de mobilisatie van alle batterijen te gelijk en spoedig kunnen geschieden. Wanneer maatregelen als hierbedoeld niet getroffen worden, hoe zal er dan mogelijkheid bestaan om overeenkomstig het door den Minister in de 3de alinea der afdeling *Cavalerie* (Memorie van Toelichting bladz. 7) aangeduide verlangen de rijdende artillerie in staat te stellen evenals de cavalerie op het eerste bevel op *volledige* sterkte uit te rukken?

Tegenover de meening van eenige leden, dat de Regeering te ver was gegaan in hare plannen van inkrimping der rijdende artillerie, stond die van anderen dat zij gaarne een totale afschaffing van dit regiment en een daarmede evenredige uitbreiding van het getal veldbatterijen hadden gezien. Weer anderen deden als hun gevoelen kennen dat de Minister in dezen een goede oplossing aan het vraagstuk van al of niet-behoud der rijdende artillerie had gegeven.

Bij de organisatie der artillerie trok het de aandacht dat er niet alleen geen sprake was van depots in tijd van vrede, maar dat ook niets werd voorbereid voor de oprichting van zoodanige onderdeelen in tijd van oorlog. Men moge over de wenschelijkheid van het bestaan van depots bij de regimenten bereden artillerie in tijd van vrede van gevoelen verschillen, in oorlogstijd zijn zij bepaald onmisbaar en de organisatie moet in die behoefte kunnen voorzien. In verband hiermede werd gevraagd op welke wijze de Minister de africhting der remontepaarden denkt te doen plaats hebben en wijst men er tevens op dat deze paarden, in de sterkte der batterijen opgenomen zijnde, in mindering gebracht moeten worden van het aantal paarden, waarover men in werkelijkheid zal kunnen beschikken. Over de deugdelijkheid van de organisatie der bereden artillerie, wat betreft de getalsterkte van het personeel, merkte men verder op, kan men geen oordeel uitspreken zoolang de juiste organisatie der batterijen en verschillende treinen in tijd van oorlog niet volledig bekend is.

Het trok wijders de aandacht dat bij den staf der bereden artillerie geen toegevoegd hoofdofficier werd uitgetrokken. Men meende dat dezelfde redenen, welke het bij de overige staven van de hoofdonderdeelen des legers zeer gewenscht doen achten om een hoofdofficier aan den chef toe te voegen in dezelfde mate bij de bereden artillerie bestaan.

Bij den staf van de regimenten veldartillerie is geen adjudant-onderofficier begrepen; kan deze wel worden gemist? Welke is de bestemming van den bij die staven ingedeelden trompetter, en moet bij die staven niet een genoegzaam getal paarden voor de oppassers der hoofdofficiëren worden uitgetrokken, evenzeer als dit bij de cavalerie geschiedde?

Het kader van de instructiebatterij is, vooral wat het getal officieren aangaat, te klein; men kan zich niet voorstellen dat dit overigens zeer nuttige onderdeel, met zoodanig klein kader behoorlijk aan zijn bestemming zal kunnen voldoen.

Vestingartillerie. De beweegredenen welke de Minister aanvoert voor de opheffing der afdelingen vestingartillerie en het herstel van het regimentsverband bij die wapensoort schijnen weinig afdoende en wettigen niet een hernieuwde verschikking in de bevelvoering met al de daaraan verbonden bezwaren.

Men twijfelt er aan, wanneer men de voorgestelde organisatie vergelijkt bij de bestaande, of het kader der compagnieën wel een uitbreiding zal ondergaan in evenredigheid van de grootere sterkte aan kanonniers, en overweegt hoezeer de eigenaardige werkring der vestingartillerie een sterk kader noodig maakt. Ook het getal officieren zal bij de sterkere compagnieën hetzelfde blijven.

Ten aanzien der hoofdcursus-compagnie werd dezelfde vraag gedaan als bij de infanterie betreffende dat onderwerp.

Welke bestemming is voor de kapiteins voor speciale diensten bij de vesting-artillerie weggelegd?

Korps pontonniers. Torpedo-afdeeling. Deze zelfde vraag deed zich voor met betrekking tot den luitenant voor speciale diensten bij het korps pontonniers, terwijl het de aandacht trok dat zoodanige functie bij de torpedo-afdeeling ontbrak, terwijl toch juist bij dezen tak van dienst allicht behoefte aan een voor bijzondere diensten beschikbaar officier kan bestaan.

Het trok wijders de aandacht dat in de formatie dezer afdeeling geen adjudant-onderofficier begrepen is; tegenover de vooruitzichten van het mindere kader, waaraan bij dat korps hooge eischen worden gesteld, is dit zooveel te minder billijk te achten, daar bij meerder korpsen een groot getal onderofficieren van bedoelden graad in de organisatie begrepen zijn. Men meende bovendien dat een adjudant-onderofficier voor behoorlijk toezicht in de kazerne onmisbaar is.

Is het getal schippers in de organisatie begrepen, wel voldoende bij het groote aantal vaartuigen dat bij het gelijktijdig leggen der torpedo's op de verschillende stations in dienst wordt gesteld?

Werklieden-compagnie. Meerdere leden vroegen of het hier een werkelijk noodige zaak gold. Ook werd gevraagd of het voornemen des Ministers om de onderafdeelingen des legers bij mobilisatie uit deze compagnie van de noodige werklieden te voorzien, niet het bezwaar had, dat men juist dan bij de constructiewerkplaatsen het geoeffende personeel niet dan zeer noode zou kunnen missen.

Moeten er geen werklieden tot zadelmakers opgeleid worden bij die compagnie?

Genie. Volgens 's Ministers plan zal er een gewijzigde indeeling der Geniestellingen plaats grijpen; gaarne zou men vernemen welke gedachte aan die nieuwe indeeling ten grondslag strekt.

Men vroeg of bij deze gelegenheid niet een meer rationeële benaming gegeven zou kunnen worden aan het bataljon mineurs en sappeurs, bijv. die van genie-troepen. De bestaande benaming beantwoordt al zeer weinig aan de bestemming van het korps.

Men twijfelde of het getal luitenants, althans bij de veldcompagnieën, wel voldoende is. De organisatie zou minstens met 1 luitenant per compagnie vermeerderd dienen te worden.

Hospitaalsoldaten. Men maakte de opmerking dat de doelmatigheid der organisatie van de compagnieën hospitaalsoldaten niet beoordeeld kan worden zonder kennis van de inrichting van den geneeskundigen dienst te velde. Daarom werd eenige inlichting dienaangaande verlangd.

Zal het geen bezwaar opleveren dat men uit een organieke sterkte van 10 vrijwilligers per compagnie een vrij sterk kader zal moeten aankweeken?

Eindcijfer. Vele leden hadden bezwaar tegen het eindcijfer der begrooting. Na aftrek van de buitengewone uitgaven en de kosten van het voltooiën van het vestingstelsel, blijkt de begrooting voor 1884 wederom hooger te zijn dan die voor 1880. Daartoe wilde men in geen geval medewerken. Kon men er al toe overgaan een aanzienlijk bedrag voor de landsverdediging beschikbaar te stellen, men moest zich toch grenzen stellen, en niet meer toestaan dan de financieele krachten van het land veroorloven. Men betwijfelde zelfs of die grens niet reeds was overschreden, wanneer men bedacht dat een derde onzer inkomsten voor oorlogszaken gevorderd wordt en diensgevolge werken van openbaar nut moeten achterwege blijven. Behalve de gewone uitgaven echter is nu reeds voor de toekomst geraamd voor geschut 10 miljoen, waarin echter niet al het noodige is begrepen (zie bijlage 31), voor uitvoering der vestingwet ruim 19 miljoen en voor de kazernen, zonder ameublement, ongeveer 10 miljoen!

Voorts werd opgemerkt, dat de Minister van Financien in zijn redevoering bij het aanbieden der begrooting alleen de kosten voor het voltooiën van het ves-

tingstelsel aanwees als die waarvoor een leening gewettigd was. Sommige leden waren van oordeel dat hieronder ook behoorden gerangschikt te worden de buitengewone uitgaven, vermeld in XVIde afdeeling. Aangenomen dat dit juist is, dan bedragen de uitgaven voor Oorlog ruim 17 miljoen, waarbij gevoegd moeten worden de renten en amortisatie der te sluiten leening voor de voltooiing van het vestingstelsel en de buitengewone uitgaven.

Te meer had men bezwaar tegen dit hooge cijfer omdat de ondervinding leerde dat men voor al hetgeen reeds was uitgegeven weinig resultaten, had verkregen. Men had zeker bij de zaken van Oorlog zuiniger kunnen zijn, maar het groote euvel lag niet daar, maar hierin dat met de Minisiers ook de inzichten en plannen wisselden zoodat, telkens groote credieten nutteloos bleken te zijn besteed.

Deze beschouwingen leidden sommige leden tot de vraag of het niet overweging zou verdienen een vast cijfer voor oorlogsuitgaven te stellen, dat niet zou mogen worden overschreden. Andere leden achten dit hulpmiddel onpractisch. Het cijfer zou toch zoo hoog moeten gesteld worden dat het niet zou mogen worden aanvaard. Bovendien ook de krijgswetenschap wisselt en de omstandigheden veranderen; het zou derhalve onredelijk zijn een vast eindcijfer eens en vooral goed te keuren.

De financieele gevolgen der thans voorgestelde reorganisatie van het leger werden bovendien niet zoo gunstig geacht als de Memorie van Toelichting zou doen denken. In één afdeeling werd daaromtrent de volgende berekening gemaakt.

Wanneer men in de eerste plaats een vergelijking maakt tusschen het bedrag der begrooting voor 1880 en 1881 en daarbij van beide begrootingen aftrekt de buitengewone uitgaven en de uitgaven ter voltooiing van het vestingstelsel (XVIde en XVIIde afdeeling), dan worden de uitgaven geraamd voor: 1880 op $f17.051.500$, 1881 op $f17.222.500$; alzoo voor 1881 meer $f171.000$.

Dit betrekkelijk niet aanzienlijk verschil wordt, wanneer men de vermoedelijke werkelijke uitgaven in 't oog houdt, aanzienlijk hooger. Immers de gezamenlijke meerder geraamde uitgaven, met uitzondering van de afdeeling IV en de straks genoemde XVIde en XVIIde afdeelingen, bedragen in raming voor 1881 ongeveer 5 ton gouds meer dan voor 1880. Het verschil tusschen deze 5 ton en de boven gevondene $f171.000$ wordt gevonden op de IVde afdeeling. Maar op welke wijze? Zoodanig dat zij een werkelijk mindere uitgave — en daarom is het toch voor de schatkist te doen — vertegenwoordigen? Geenszins. Uit de inzage van de toelichtende staten blijkt bij afdeeling IV, dat er bij elk der troepenkorpsen wordt afgetrokken een zeker aantal verpleegdagen voor manschappen die zonder soldij met verlof gaan, in hospitalen voor 's Rijks rekening verpleegd worden of door bevoordeing, overlijden of om andere redenen aan het compleet kunnen ontbreken. Bij gelijke sterkte van lichten der nationale militie, en even langen diensttijd der miliciens, zooals bij de begrootingen van 1880 en 1881 het geval is, bestaat geen reden om aan te nemen, dat in het eene jaar het aantal *werkelijk ten laste der schatkist komende* verpleegdagen grooter zal zijn dan in het andere. De ondervinding nu heeft geleerd dat men het getal verpleegdagen op ieder korps van de berekende totalen af te trekken met gerustheid hooger kan stellen, dan tot dusverre geschiedde (*). Dit is dan nu ook in ruime mate geschied, zoodat wel het cijfer der begrooting lager wordt, maar niet de werkelijke uitgaven. Voor de gezamenlijke korpsen van het leger wordt op een ontbrekend effectief van 2262 man meer gerekend in 1881 dat in 1880, representeerende een getal van 825.630 verpleegdagen. Hiervan moeten echter afgetrokken worden het verschil tusschen het aantal verpleegdagen in hospitalen voor 1881 en 1880 ten bedrage van 210.000, omdat de verpleging in de *infirmariën* voor 1880 op de IVde afdeeling uitgetrokken in 1881 op de Vde afdeeling worden verhaald, en bovendien een getal van 29.565 verpleegdagen voor 81 vrijwilligers, waarop de begrooting van 1881 meer rekent dan in 1880 geschiedde.

(*) Men vergelijke de rede van den Minister van Financiën bij de aanbieding der Staatsbegrooting dienstjaar 1881 bladz. 3 voor wat betreft de besparing van 7 ton op het personeel van de begrooting van Oorlog in 1879.

Er blijven dus 586.065 verpleegdagen over, die, aangenomen dat zij alle op het wapen der infanterie gerekend konden worden; wat in werkelijkheid een *te lage* schatting is; een som van ruim *f* 322.000 vertegenwoordigen. De vermoedelijke hoogere uitgaaf voor 1881 zal dus (zonder de afdelingen XVI en XVII) in werkelijkheid niet *f* 171.000 maar *f* 171.000 + *f* 322.000 = *f* 423.000 bedragen.

Wat zal in de tweede plaats de toekomst ons brengen, wanneer 's Ministers plannen omtrent legerorganisatie en verhooging van militiecontingent in hun geheel uitgevoerd zullen zijn?

Bij toekomstige begrotingen zal, ten gevolge van de verschillende aflopende betalingen ten gevolge der nieuwe organisatie, een besparing worden verkregen van in ronde som *f* 203.000, waartegenover voor kader, waarmede de formatie in de toekomst vermeerderd wordt, zal staan een meerdere uitgaaf van *f* 115.000 ongeveer. Blijft dus een besparing van *f* 88.000. Zonder verhooging van militiecontingent, en de buitengewone uitgaven buiten rekening latende, zullen volgende begrotingen onder gelijke omstandigheden dus *f* 493.000 — *f* 88.000 = *f* 405.000 hooger zijn dan die voor 1880.

Welke zal de invloed zijn van 1600 man militie meer op de begrooting? Alle omstandigheden aannemende in 't belang van lage cijfers, en wel zoo dat de geheele verhooging ten bate komt van het goedkoopst te onderhouden wapen, de infanterie, en dat ieder milicien slechts een totalen diensttijd bij de korpsen heeft van 15 maanden (in zijn 5jarigen diensttijd, 't geen veel minder is dan nu in werkelijkheid voorkomt) en rekenende op een ruim verloopcijfer bij de militie, dan komt de militieverhooging van 1600 man op ruim *f* 404.000 's jaars te staan.

Dit verhoogde militiecontingent maakt echter bovendien meerderen aanbouw voor kazernen noodig. De Minister rekent bij zijn plan van kazernen-aanbouw op 2 lichtingen militie; van de 2 lichtingen à 1600 = 3200 man trekke men echter een ruim cijfer af, omdat wellicht in meerdere garnizoenen toch voldoende ruimte zal zijn, al heeft men een hooger contingent. Rekent men dus slechts op 2500 bedden à *f* 600 (het door den Minister aangenomen middencijfer) dan is dus 1½ miljoen meer noodig voor kazernenbouw. Wordt deze meerdere uitgaaf uit een leening bestreden, hetgeen in de toekomst onvermijdelijk is, dan representeert die som aan rente en aflossing en aan meerdere kosten van onderhoud van kazernen, meerdere ruimte in hospitalen, hoogere verpleegkosten aldaar enz., zuinig gerekend, zeker 1 ton gouds. De meerdere jaarlijksche uitgaaf, ten gevolge van het door den Minister gewenschte verhoogde militiecontingent, stijgt daardoor tot ruim ½ miljoen.

Volgens de hierboven gemaakte zeer zuinige berekening, zal de verwezenlijking van 's Ministers plannen in de toekomst dus een meerdere uitgaaf van ruim 9 ton, vergeleken bij den toestand van 1880, ten gevolge hebben, welke meerdere uitgaaf in werkelijkheid wel gerust op 1 miljoen geschat zal kunnen worden.

Wanneer men dit een en ander overweegt dan vraagt men, hoe de Minister zich nog kan vleien dat zijn reorganisatie zou zijn in het belang van de schatkist. (Zie blz. 4 Memorie van Toelichting).

Tijdstip van invoering. Vele leden konden niet toegeven dat de invoering der beraamde reorganisatie niet praematuur zou zijn (zie § 5, blz. 10 der Memorie van Toelichting). Hoe zal het mogelijk zijn aan de sterkte bij de onderdeelen van de meeste troepen een uitbreiding te geven, wanneer het vereischte militiecontingent niet mocht worden aangenomen? Wanneer de Minister in dat geval aftreedt zal zijn opvolger, door de reeds ingevoerde organisatie zijn gebonden en belemmerd, maar ook als de Minister niet aftrad zal hij toch andere grondslagen voor zijn indeeling moeten aannemen. Voor de voorgestelde organisatie der infanterie is, met inachtneming van het gewone beloop der militie, noodig een cijfer van 8372 miliciens per jaar, terwijl slechts beschikbaar zal wezen een bedrag van 6918 man. De 180 compagnieën zullen derhalve veel te zwak worden, en daarin zal alleen verbetering te brengen zijn door geheele reorganisatie van

de andere wapenen. Men zou dus in een jaar tijds twee reorganisatiën in het leger moeten invoeren, waardoor de belangen van den dienst zeer zouden worden geschaad.

Traktementen. De voorgestelde regeling der traktementen der officieren kwam velen leden niet wenschelijk voor. De promotie hangt grootendeels af van het toeval of de oudere officieren een hooger leeftijdd hebben en gepensionneerd worden. Dit bezwaar is niet weg te nemen, maar wel het daarmede samenhangend bezwaar der bezoldiging. Het middel echter dat de Minister voorstelt zal weinig baten. Men moet met de bestaande regeling breken, het traktement moet geregeld worden naar den dubbelen grondslag van rang en dienstjaren waardoor het verschil der traktementen van de verschillende rangen kleiner wordt.

Tegen het voorgedragen stelsel had men nog het bezwaar, dat de verhooging zal ten goede komen aan hen die er het minste recht toe hebben. Vooral de oudere kapiteins der infanterie zijn al te schraal bezoldigd, en nu zullen de 36 oudste kapiteins slechts f 200 meer krijgen, terwijl alle jongere f 400 opslag zullen genieten. Wil de Minister dus het boven aanbevolen stelsel niet, dan zouden sommigen toch wenschen dat de jongste kapiteins niet dadelijk allen op het maximum werden gebracht, maar slechts een gedeelte, terwijl de vrijvallende som voor de ouderen zou beschikbaar komen.

De voorgestelde maatregel vond bij sommige leden weinig bijval, nog om andere redenen. Het oogenblik werd niet gunstig gekozen geacht. Thans, nu bezuiniging meer dan ooit gebiedend noodig is, mag niet tot verhooging van bezoldiging worden overgegaan. Te meer niet, omdat toch de verhooging nog te klein is en de betrokken personen er weinig bij zullen gebaat zijn. Bovendien zou een nieuwe verhooging van pensioen van de traktemensverhooging het gevolg zijn, omdat de verhouding van pensioen en bezoldiging weder zou zijn verbroken. Andere leden bestreden deze meening. Op de bezoldiging van hen die het land dienen mag niet bezuinigd worden of op zuinigheidsgronden traktemensverhooging worden bestreden, wanneer, zooals hier het geval is, de traktementen niet voldoen aan de meest billijke eischen, al erkende men, dat het niet gemakkelijk is te bepalen wat onder voldoende „levensonderhoud” (zie blz. 13 Memorie van Toelichting), moet worden verstaan. Er waren leden die verder wilden gaan en de verhooging reeds wilden toekennen na kortere dienstjaren dan de Minister voorstelt. Ook voor de hoofdofficiërsrang en zou traktemensverhooging dringend noodig zijn.

Een andere meening was, dat de regeling der traktementen eerst na vaststelling der organisatie bij de wet behoort te worden aan de orde gesteld, gelijk ook bijv. in het geval der rechterlijke ambtenaren heeft plaats gevonden. Ook dit gevoelen werd op grond der urgentie bestreden.

Doch ook onder de voorstanders waren leden die bezwaar hadden tegen de verhooging der traktementen van de luitenant-kolonels, de majoors en de kapiteins van den generalen staf, omdat deze officieren de eenigen zijn, die een spoedig avancement maken. Niet raadzaam werd het daarentegen geacht de traktementen der luitenant-adjudanten te verminderen, omdat van hen vele en buitengewone diensten worden gevorderd.

Nog werd gevraagd, waarom de kapiteins bij den generalen staf na 30jarigen diensttijd niet hooger worden bezoldigd dan na 25jarigen dienst, waardoor de onregelmatigheid ontstaat, dat zij op dat tijdstip voor het eerst *minder* in plaats van *meer* traktement genieten dan de kapiteins der rijdende artillerie van gelijke dienstjaren.

Eindelijk werd door sommige leden de vraag gedaan, waarom de officieren bij de infanterie, waarvan tegenwoordig toch ook vele en zware diensten worden gevorderd, minder bezoldigd worden dan die bij andere wapenen.

Art. 39 der wet van 28 Aug. 1857 (*Staatsblad* n°. 128) zal, indien het voorstel van den Minister mocht worden aangenomen, moeten worden gewijzigd, omdat de verdeling der kapiteins in twee klassen vervalt.

Dat bij garnizoensverandering aan de officieren eenige vergoeding zal worden

toegekend werd door vele leden billijk geacht, men vreesde evenwel dat de keerzijde van den maatregel zou wezen, dat de verplaatsingen zich zouden vermeerderen. Dit laatste werd evenwel weersproken; het tegendeel is te verwachten; wanneer uit 's lands kast vergoeding zal worden verleend, zal men juist de garnizoensveranderingen tot het strikt noodige beperken.

Wijziging van wetten en reglementen. De wijze waarop thans officieren op nonactiviteit worden gesteld, werd beweed, geeft tot misbruiken aanleiding. Er zijn officieren die feitelijk den militairen stand voor goed hebben verlaten eer zij recht hebben op pensioen, maar omdat zij nonactief worden toch met der tijd een militair pensioen kunnen krijgen. Wanneer een officier 55 jaar is, kan de Staat hem met toekenning van pensioen ontslaan. Blijft nu een op nonactiviteit gestelde officier tot zijn 55ste jaar in dienst, dan heeft hij, wordt hij dan afgekeurd, niet slechts aanspraak op pensioen, maar somtijds recht op de maximumverhooging voor meer dan zes jaren dienst in zijn laatsten rang. Om slechts een voorbeeld te noemen wees men er op, dat een officier die sedert 1 April 1871 nonactief is toch een rijkstraktement geniet van f 3000. Aan dit misbruik, meende men, behoort een einde te komen. Voor zoover dergelijke officieren in Rijksbetrokkingen zijn geplaatst kan de Regeering hen ontslaan als zoodanig, of noodzaken hun ontslag als officier te nemen. Maar voor andere gevallen zou men de wet zoodanig moeten wijzigen, dat een maximum van tijd werd vastgesteld gedurende welken de officieren nonactief konden zijn.

Ook een herziening van het keuringsreglement wordt dringend noodig geacht wat betreft het ongeschikt verklaren voor den dienst.

Men zou gaarne 's Ministers voornemen kennen omtrent een geheele herziening van de wet op het bevorderen, ontslaan en pensionneeren van officieren.

Nogmaals werd aangedrongen op den reeds meermalen uitgesproken wensch dat den militairen zou verboden worden buiten dienst de wapenen te dragen. Vooral in de laatste jaren zijn tal van voorbeelden bekend dat van het dragen van wapenen ernstige ongelukken het gevolg zijn geweest.

Wijziging van het reglement op de krijgstuicht werd door sommige leden mede zeer wenschelijk geacht. Het weggagen voor het front der troepen bijv. komt tegenwoordig, vooral te Haarlem, al te veel voor. Het moge in vroegeren tijd eene heilzame straf zijn geweest, thans, nu overal werk te vinden is, is het vaak een ijdele vertooning. Voor velen is het een gewenscht middel om van den dienst ontslagen te worden.

Artikel 1.

Iste AFDEELING.

Art. 2. Sommige leden waren van oordeel, dat het aantal officieren en ambtenaren, die aan het Departement werkzaam zijn, veel te groot moest worden geacht, en waren door hetgeen daaromtrent in de Memorie van Beantwoording op de vorige begrooting wordt gezegd, nog niet geheel overtuigd. Men vertrouwde dat de Minister, die in andere opzichten zooveel voortvarendheid toont, zal trachten ook de hooge uitgaven van zijn Departement in te krimpen.

In het bijzonder komt men terug op de vraag of 4 rechtsgeleerde adviseurs noodig zijn. In de Memorie van Beantwoording voor het vorig dienstjaar werd de noodzakelijkheid betoogd voor een raad-adviseur. Toch is die ambtenaar thans verdwenen, en heeft men daarentegen een rechtsgeleerd adjunctcommissie meer aangesteld. De tegenwoordige regeling is zeker goedkooper, maar deze toedracht gaf recht tot het vermoeden dat er nog meer bezuiniging zou zijn te verkrijgen.

Dat de inspecteurs der verschillende wapens niet meer bij het Departement werkzaam zijn, werd door enkele leden betreurd, zoowel om de zaak zelve als om de grootere kosten der nieuwe regeling.

IIde AFDEELING.

Art. 4. Met aandrang werd de reeds meermalen uitgesproken wensch herhaald,

dat de groote staf mocht worden verminderd. Ook werd gevraagd, of één ration fourage voor ieder dezer officieren, die zoo zelden dienst te paard doen, niet alleszins toereikend zoude zijn.

Zouden de bevelhebbers in de militaire afdeelingen niet zeer goed — zonder eenige stoornis in den algemeenen dienst — gemist kunnen worden, nu hun werkkring, omschreven in de instructie van 29 April 1880, n°. 27, zoozeer is verminderd?

Er wordt in de ontwerp-organisatie geen melding gemaakt van adjudanten bij de bevelhebbers in de militaire afdeelingen. Op welke wijze denkt men in den dienst van die officieren te voorzien?

Waarom, werd door sommige leden gevraagd, staat ook het *lager* onderwijs bij de korpsen niet onder toezicht van den inspecteur van het militair onderwijs? De maatregel zou, werd door anderen geantwoord, niet practisch zijn, omdat het zoo noodige gezag der chefs er te zeer door zou lijden.

Is het noodig dat deze generaal-majoor met twee paarden bereden zij (zie ontwerp-organisatie), terwijl sommige andere generaals er slechts een zullen moeten houden?

Art. 5. Op den generalen staf zou, meenden sommigen, bezuinigd kunnen worden. Er wordt thans een kolonel uitgetrokken, die bij de verkenningen het werk verricht, dat sinds jaren met goed gevolg door een kapitein werd gedaan. De kolonel is, werd door anderen beweerd, noodzakelijk, opdat in oorlogstijd bij vacatie van den chef, diens plaats behoorlijk zou kunnen worden vervuld.

Volgens bijlage n°. 2 zou de chef van den generalen staf luitenant-generaal kunnen zijn, evenals de inspecteurs der cavalerie (bijlage 12), der artillerie (bijlage 15) en der genie (bijlage 24). Deze uitbreiding van rang werd afgekeurd, omdat men vreesde dat spoedig de hoogere rang zou worden toegekend, waarvan weder hoogere uitgaven het gevolg zullen zijn, evenals in het vorig jaar het geval is geweest met den inspecteur der infanterie.

Nog werd gevraagd naar 's Ministers plannen omtrent de aanvulling van den generalen staf. Een voorstel dienaangaande was vroeger ingediend, door den Minister DEN BEER gewijzigd, maar door den tegenwoordigen Minister ingetrokken.

Art. 6. Men meende dat de intendanten der divisien veeleer ieder een paard noodig hadden, dan de hoofdintendant, die voortdurend aan het Departement van Oorlog werkzaam is. Wat denkt de Minister hierover?

Art. 7. Vele leden wenschten wijziging van de tegenwoordige inrichting der provinciale en plaatselijke staven. In den regel worden hierbij hoofdofficieren geplaatst, ongeschikt voor den actieven dienst, zoodat deze betrekking eigenlijk een vermomd pensioen wordt. Men zou een andere regeling wenschen, waardoor de werkzaamheden aan de officieren der korpsen konden opgedragen worden.

Andere leden zouden de plaatselijke staven ongaarne zien vervallen, uit vrees voor de ongelegenheden welke men menigmaal ondervonden heeft, wanneer de officieren dier staven in garnizoenen, uit verschillende wapenkorpsen samengesteld, niet aanwezig zijn. Weder anderen zouden er in het algemeen geen bezwaar in zien, indien de plaatselijke commandanten vervielen, met behoud van de plaatselijke adjudanten. Sommigen achtten het echter niet wenschelijk de bedoelde betrekkingen op te heffen, uit vrees dat anders personen in meer actieven dienst zullen gehouden worden, die daartoe de noodige geschiktheid missen.

Wat is de leidende gedachte bij de keuze der standplaatsen voor de plaatselijke staven (zie bijlage 5).

Waarom worden, vooral in de noordelijke provinciën, bij voorkeur de plaatsvervangers bij de cavalerie geplaatst en niet de miliciens die dit wenschen? Is dit aan de willekeur der provinciale adjudanten overgelaten?

In de Memorie van Beantwoording der begroeting voor 1880, blz. 16; heeft de Minister erkend dat de instructie van den plaatselijken commandant te 's Gravenhage herziening vereischt. Hoe staat het hiermede?

IIIde AFDEELING.

Art. 8. De opmerking werd gemaakt, dat voor fourages en bureaunkosten bij den staf der infanterie geen post als aflopende betaling is uitgetrokken, even als voor de traktementen. Waaruit zullen die worden betaald, voor de officieren welke bij de nieuwe formatie overcomplete zullen worden?

Men wees op de zonderlinge verhouding dat bij de infanterie (zie staat blz. 23) worden uitgetrokken 1ste en 2de luitenant-kwartiermeesters, terwijl bij de vestingartillerie (zie staat blz. 44) niets zijn dan *tweede* luitenant-kwartiermeesters, terwijl toch het werk in beide gevallen hetzelfde is.

Art. 9. Enkele leden konden zich niet vereenigen met het stelsel op blz. 12 der Memorie van Toelichting ontwikkeld, om de overcomplete officieren boven de formatie toch in dienst te houden, niet zoozeer om de financieele gevolgen dan wel om het beginsel. Kunnen zij geen diensten bewijzen, dan is het beter hen direct op nonactiviteit te stellen. Wanneer zij, hoe dan ook, diensten kunnen bewijzen behooren zij in de formatie opgenomen te blijven. Wil men deze allengs verminderen, dan kan men deze telkens wijzigen. Dit ware wel omslachtiger maar toch regelmatig. De meerderheid billijkte evenwel de voorstellen van den Minister als eenvoudig en practisch.

Ook hier werd de aandacht gevestigd op den post aflopende betalingen (zie staat blz. 30).

a. Waaruit zullen betaald worden de residentie-toelagen aan de overcomplete officieren.

b. Op blz. 12 der Memorie van Toelichting wordt gezegd dat 18 luitenants overcomplete zullen komen. Waarom worden zij, althans voor zooverre zij werkelijk aanwezig zijn, niet op blz. 30 bij de aflopende betalingen uitgetrokken?

c. De Minister berekent de traktementen bij de aflopende betalingen op 9 maanden. Is dit in het systeem van den Minister wel voldoende? In dit jaar zullen zeker niet evenveel officieren voor pensioen in aanmerking komen als er overcomplete officieren zijn. Hoe zal de Minister nu doen met die officieren boven de formatie, die hij het geheele jaar in dienst moet houden en voor welke bij de aflopende betalingen slechts op 9 maanden bezoldiging is gerekend?

Art. 10. In bijlage 16 wordt gezegd, dat het bestuur van den constructiewinkel, de pyrotechnische school en de inspectie der draagbare wapenen bij de voorgenomen organisatie aan *hoofd*officieren opgedragen kan worden. Door hoofdofficieren kunnen kolonels, luitenant-kolonels en majoors verstaan worden. Men zou daarom bepaalde rangen voor die betrekkingen vermeld willen hebben.

Art. 11. Men vroeg waarom slechts twee kolonels zijn uitgetrokken, terwijl er toch, gelijk bekend is, drie zijn.

Art. 12. Waarom is deze post hier voor memorie uitgetrokken, terwijl op de Indische Begrooting een post van gelijke strekking voorkomt?

IVde AFDEELING.

Art. 13. Men wenschte te weten hoeveel aspirant-onderofficieren en korporaals er zijn.

Voor aflopende betalingen van het kader, dat bij de invoering der nieuwe formatie overcomplete zal geraken, is aangevraagd $\frac{3}{4}$ jaar of 273 dagen (zie staat blz. 65). Er zijn er echter onder wier engagement niet afloopt. Wat denkt de Minister te doen ten opzichte van hen die hij ook na 1 October moet in dienst houden?

Kunnen, in navolging van België, Frankrijk en Italië, de tamboers niet afgeschaft en daarvoor hoornblazers genomen worden?

Art. 14. Ook hier en bij het volgend artikel geldt de vraag over het overcomplete kader welke bij art. 13 gedaan werd.

Wanneer men vergelijkt het aantal overcomplete officieren, uitgetrokken blz. 30 van den staat, met den post voor fourages geraamd, blz. 75 van den staat; dan ontdekt men een aanzienlijk verschil. Volgens eerstgenoemd gegeven zou men komen tot 29 paarden: hier is gerekend op 57 paarden; zeer waarschijnlijk zijn dus hier ook in aanmerking genomen de overcomplete luitenants.

Art. 17. De Minister van Oorlog heeft aan de betrokken autoriteiten geschreven dat, *op last des Konings*, bij het maken der manoeuvres niet mocht geschoten worden. Verscheidene leden waren van oordeel dat het in een constitutioneel land verkeerd is van een Minister om zich te beroepen op de bevelen van den Koning. De Minister is verantwoordelijk, en op zijn naam behooren alle daden te geschieden. Door den naam des Konings te gebruiken geeft men voedsel aan het verkeerde denkbeeld, dat de Koning tot militaire ambtenaren in een andere verhouding staat, dan tot burgerlijke. Daarenboven wordt de gelegenheid geboren, om een daad des Konings te critiseeren.

Het kampeeren en de veldoefeningen op groote schaal vonden bij enkele leden geen onverdeelde goedkeuring. Niet alleen om de groote financieele bezwaren, maar ook omdat bij het thans gevolgde systeem van veldoefeningen de last der inkwartiering op vele deelen van ons land zeer zwaar drukt. Men wilde daarom ernstig bij den Minister er op aandringen, dat hij vooral bedacht zou zijn dien last zoo weinig drukkend mogelijk te maken. Het denkbeeld werd aan de hand gedaan om in plaats van het kampeeren, de forten en liniën gedurende eenigen tijd te doen bezetten en de troep in de verdediging daarvan te oefenen.

Andere leden achtten de groote uitgaven, aan het kampeeren besteed, inderdaad hoogst nuttig. Men zou gaarne willen weten welke garnizoenen de Minister daartoe achtereenvolgens wil bestemmen. Voor garnizoenen als te 's Hage, Bergen op Zoom, 's Bosch, Amersfoort, Grave, Breda en dergelijke, die een geschikte gelegenheid bezitten om zich te oefenen, zou men het kampeeren overbodig achten.

Nog werd gevraagd, of bij het betrekken van het kamp gedurende dit najaar wel de noodige voorzichtigheid was in acht genomen. De samenwerking van de garnizoenen van Leeuwarden en Groningen, waarom het voornamelijk te doen was, is door het roodvonk, bij het 1ste regiment infanterie uitgebroken, niet mogelijk geweest. Had men niet vooraf de noodige maatregelen kunnen nemen om genoemd regiment niet naar het kamp te doen vertrekken?

Eindelijk werd door enkele leden geklaagd, dat tegen den zin der circulaire van den Minister DELPRAT de militairen in het kamp gedwongen werden de godsdienstoefeningen bij te wonen. Geschiedt dit krachtens reglement, dan meende men op herziening van dat reglement te moeten aandringen. Andere leden bevestigden dat, daargelaten de al of niet wenschelijkheid van het gedwongen kerkgaan in het algemeen, in het kamp de tegenwoordigheid van alle militairen op de plaatsen waar de godsdienstoefeningen worden gehouden in het belang der orde niet wel kon worden gemist.

Art. 18. Men vroeg of, na de mededeelingen door den Minister aan de Kamer gedaan, betrekkelijk de in Hongarijê aangekochte paarden, nog nadere inlichtingen zijn ingewonnen: in 't bijzonder welke de resultaten zijn van het onderzoek dat onlangs door den dirigeerenden paardenarts heeft plaats gehad?

Het groote cijfer der aanvullingspaarden had de aandacht getrokken. Over de vermoedelijke oorzaak bestond echter verschil van gevoelen. Terwijl sommigen meenden, dat de paarden te vroeg op reform werden gesteld, meenden anderen dat daarin de reden zeker niet moet worden gezocht, want dat het eer te weinig geschiedt, waardoor dan ook te veel onbruikbare paarden in dienst werden gehouden. Men vroeg hieromtrent 's Ministers gevoelen.

In een der afdelingen werd het bezwaar in de openbare zitting der Tweede Kamer, door een der leden geopperd omtrent de wijze van verkoop van paarden aan officieren, opnieuw besproken. Op de toen ontwikkelde gronden, werd ook nu weder betoogd, dat het voorschrift der wet blijkbaar rust op de onderstelling

dat er slechts één soort paarden aanwezig is. Nu dat niet meer juist is, dient de wet, wil men bezwaren vermijden, gewijzigd te worden.

Voor de drie regimenten veldartillerie is gerekend op 1542 paarden; terwijl de organieke sterkte slechts bedraagt 1536. Hoe dit te verklaren?

Vde AFDEELING.

Ten gevolge van een onlangs genomen Koninklijk besluit, mogen de officieren van gezondheid tevens artsen, ook burgerpraktijk uitoefenen. Volgens de geneeskundige wet van 1865 mogen de officieren van gezondheid niet-artsen de burgerpraktijk niet uitoefenen gedurende hun diensttijd, wel daarna. Blijkbaar ontnam die wet hun de bevoegdheid dus niet omdat zij hen onbekwaam acht, maar omdat zij het toen geldend Koninklijk besluit sanctioneerde, waarbij het uitoefenen van burgerpraktijk aan de officieren van gezondheid werd verboden. Nu men dat Koninklijk besluit heeft ingetrokken, is niet meer dan billijk en rationeel, ook de wet te wijzigen, waarvoor de grond nu vervallen is. De nu bestaande toestand is eensdeels nadeelig voor den dienst, omdat hij een premie is op het verlaten van den dienst en anderdeels ongerijmd, omdat de meest ervaren de bevoegdheid missen die de jongeren wordt toegekend, ofschoon de wet hen na het eindigen van den diensttijd evenzeer tot de burgerpraktijk toelaat.

Art. 19. Het beheer van het materieel van den geneeskundige dienst moet bij deze afdeling en niet bij die der artillerie gebracht worden.

Op de begrooting komen geen gelden voor ten behoeve van reserve-officieren van gezondheid. Er zijn echter reeds zulke officieren aangesteld.

In de zitting der Tweede Kamer van den 8sten Juli jl. bij de behandeling van art. 4 van het wetsontwerp tot regeling van den geneeskundigen dienst der landmacht verklaarde de Minister, dat de reserve-officieren van gezondheid niet verschillend zouden bezoldigd worden. Den volgenden dag verklaarde de Minister nogmaals dat de toelage van alle reserve-officieren zou bedragen f 300. Zes weken later (zie de *Staatscourant* van 27 Augustus 1880) werden bij Koninklijk besluit van 21 Augustus 1880, n°. 14 die officieren verdeeld in twee klassen, waarvan de reserve-officieren van gezondheid der 1ste klasse f 400 en de overigen f 300 traktement bekomen. Eenige opheldering meende men van den Minister te mogen verwachten.

a. Geraamd wordt voor 6 dirigerende officieren van gezondheid 2de klasse en voor 9 der 3de klasse. Deze cijfers komen niet overeen met die der organisatie, en moesten, volgens bijlage 26, zijn 3 en 12.

c. Wat bedoelt men hier met een ziekenbezoeker? Is die juist bij één ziekeninrichting noodig?

e. Naar welke grondslagen worden de hier bedoelde premiën toegekend? De regeling van deze materie behoort volgens de wet te geschieden bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur. Kan deze spoedig te gemoet gezien worden, en welke is de leidende gedachte daarbij voorzittende?

Art. 20. Zeer werd aangedrongen op splitsing van het artikel; verpleging van zieken en onderhoud van materieel behooren niet in hetzelfde artikel te worden geraamd. In elk geval begreep men niet hoe de laatste post onder b. van dit artikel aldaar kon voorkomen.

Vde AFDEELING.

Art. 22. Is het waar, werd gevraagd, dat bij de keuring der aspirant-cadetten de inspecteur van den geneeskundigen dienst bij de landmacht orders heeft gegeven in strijd met het bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur vastgesteld keuringsreglement, en zoo ja, heeft de Minister het noodige gedaan om dergelijke handelwijze in het vervolg te voorkomen en zooveel mogelijk het gepleegde onrecht te herstellen?

Art. 23. In één afdeling werd geklaagd over de verhooging van kosten der

Pupillenschool. In 1879 werd gerekend op 100 à 200 pupillen en een uitgave van ongeveer f 30.000. Thans vraagt men ruim f 68.000 voor 250 pupillen. Deze uitbreiding werd tamelijk bezwarend geacht. Vooral bij de gebiedende noodzakelijkheid om voor goed kader te zorgen, werd geantwoord, is de Pupillenschool een der nuttigste uitgaven waarop bezuiniging in geen geval mag worden toegelaten. Men vertrouwde evenwel dat de Minister alle weelde bij de inrichting ten strengste zou te keer gaan.

VIIde AFDEELING.

Art. 24. Opnieuw werd geklaagd over de enorme kosten dezer Rijksinrichtingen. Op geen enkele particuliere fabriek bedragen, gelijk hier, de kosten van toezicht op de confectie 50% van de werkloonen. Andere leden merkten op, zonder te willen betwisten dat de Staat duur werkt, dat deze vergelijking niet juist is, omdat een groot getal van hen die men tot het opzicht rekent vast personeel is, dat zelf ook wel degelijk werk verricht. Toch meende men ook van deze zijde den Minister in overweging te moeten geven, of nog niet zou kunnen worden bezuinigd en of die bezuiniging ook niet daardoor zou te verkrijgen zijn, dat meer werd opgedragen aan de particuliere nijverheid. Daardoor zou deze laatste tevens gesteund en gebaat zijn.

Is uitgetrokken blz. 126. van den staat 1 machinist 1ste klasse, gedetacheerd bij de torpedo-compagnie. Nu bij de torpedo-compagnie zelf 4 machinisten zijn geraamd, behoort deze hier niet meer voor te komen.

VIIIste AFDEELING.

Art. 28. Men drong aan op splitsing van het artikel. Wat nu in den staat voorkomt onder **A**, **B**, **C** en **D** kon gereedelijk in vier afzonderlijke artikelen worden gebracht.

Artt. 31—38 Ook hier werd op splitsing aangedrongen, zoodanig, dat het onderhoud onder *a*, de belangrijke herstellingen en vernieuwingen onder *b*, benevens de kleine herstellingen onder *c* van den staat uitgetrokken, afzonderlijk werden geraamd in de wet zelve.

De belangrijke herstellingen en vernieuwingen behooren, volgens sommigen, inderdaad bij buitengewone uitgaven. Er is niet de minste reden te vinden waarom het eene hier, het andere in de XVIde afdeeling is gebracht. Men vergelijkte bijv. art. 35 *b* (maken van een waschloods te Vlissingen) en art. 87 *b* (maken van reinigingslokalen te Breda).

Art. 32. Men vroeg waarom de post voor Naarden zoo hoog geraamd is.

Art. 37. Waarom wordt te Rotterdam een kazernesgebouw gehuurd?

Art. 42. De opmerking werd gemaakt, dat bij den aanleg van beplantingen niet de vereischte zuinigheid is in acht genomen. Men had vernomen dat plantsoen gevraagd was van veel zwaarder afmetingen dan gewoonlijk in den handel voorkomen en daardoor had men veel duurder moeten aanbesteden dan anders het geval zou zijn geweest. Men vroeg of dit juist is en, zoo ja, eenige opheldering.

IXde AFDEELING.

Art. 44. De hier aangevraagde traktementsverhooging achtten sommige leden bezwaarlijk toe te staan.

Men meende te weten dat men zich aan het Departement van Oorlog niet altijd meer houdt aan den regel, welke vroeger streng werd gevolgd, dat inschrijvingen die niet voldoen aan zekere voorwaarden in de bestekken genoemd, niet in aanmerking worden genomen. Wanneer dit juist is zou men het betreuren, omdat dit aanleiding kan geven tot misbruik. Men moet of zich aan de voorwaarden houden of, indien ze onpractisch zijn, ze wijzigen.

De bezwaren betrekkelijk de aanbestedingen ten behoeve der centraalmagazijnen, medegedeeld in het bij de Kamer ingekomen adres der Vereeniging van en voor

Nederlandsche industrieelen, dd. 11 October 1880, werden door verscheiden leden grootendeels gedeeld. De uitsluiting der buitenlandsche concurrentie en het plan tot oprichting van een raad van industrieelen, vond evenwel onder hen, die zich over de zaak uitlieten, slechts weinig steun. Wel werd aangedrongen op beter onderzoek naar de soliditeit van aannemers en borgen, en meende men dat een certificaat van den burgemeester geheel en al onvoldoende was, maar ook zonder bovenbedoelde instelling zou verbetering in dit opzicht mogelijk zijn. Dat deze dringend noodig is bewijst de nog onlangs verleende kwijtschelding aan den aannemer HOEBOER te Nijmegen betreffende een aanbesteding voor het Departement van Koloniën.

Ook de keuring liet veel te wenschen over. Men betwijfelde, met het oog op de ervaring, of de technische adviseurs en keurmeesters wel de noodigde bekwaamheid en geschiktheid bezitten. Hoe zonderling met die keuringen soms wordt te werk gegaan, zou blijken uit het feit, dat eenzelfde partij knopen eerst afgekeurd maar kort daarna, opnieuw aangeboden, goedgekeurd werd. Zoo een aanzienlijke partij laken zijn afgekeurd en later op verzoek van den aannemer door onafhankelijke en zeer bekwame deskundigen zeer voldoende zijn geoordeeld. Men vroeg of deze feiten juist zijn. Zoo ja, dan blijkt daaruit afdoende dat de tegenwoordige wijze van keuring, zeer in het nadeel der schatkist, geheel onvoldoende is.

Een groot bezwaar tegen de keuring bestaat hierin, werd gezegd, dat deze altijd eenzijdig is en dat de controle welke men volgt, geheel verkeerd werkt. Men schijnt bij Oorlog weinig begrip te hebben van hetgeen een contract moet zijn. Niet een eenzijdige keuring maar een commissie van deskundigen door beide partijen benoemd, behoort over de waarde der leverantie te oordeelen. De controle van de keuring wordt bij Oorlog bovendien niet door een hogere autoriteit uitgeoefend, maar de herkeuring van het door het ene magazijn gekeurde geschiedt eenvoudig bij elk ander magazijn. Deze wijze van werken bevordert niet alleen willekeurig, maar ook wrijving en tegenwerking bij de magazijnen onderling. Ofschoon men deze bezwaren van andere zijde niet geheel ontkende, zoo achtte men ze toch al te breed uitgemeten en wees er op hoe ook bij andere leveranciën aan den Staat, in het bijzonder bij de Staatsspoorwegen, dezelfde eenzijdige keuring in gebruik is zonder tot groote klachten aanleiding te geven. De aannemers weten van te voren dat zij zich aan de uitspraak der staatsambtenaren hebben te onderwerpen.

Nog werd de vraag besproken of het stelsel van vrije uitbesteding wel de voorkeur verdient boven het vroeger gevolgde systeem, om alleen enkele soliede firma's tot de leveranciën toe te laten. Theoretisch werd gezegd is ongetwijfeld alleen het eerste stelsel juist, maar de ervaring, vooral bij de leveranciën van lakens, had geleerd, dat men op die wijze wel goedkoop maar ook slechter werk kreeg, juist omdat ook de beste keuring niet in alles kan voorzien. Het zou daarom ernstige overweging verdienen of het, met het oog op de ervaring, niet zaak was tot het oudere stelsel terug te keeren. Bovendien heeft het onmiskenbare voordeelen in oorlogstijd fabrieken te hebben die geheel en voortdurend op de voor oorlog benodigde leveranciën zijn ingericht.

Men vroeg of tegenwoordig het schoeisel in alle opzichten voldoet en of de Minister kan verklaren, dat de voorraad voldoende is, zoodat wij niet blootstaan aan een herhaling van de treurige ervaring opgedaan in 1870.

Is het waar, werd nog gevraagd, dat de Minister leesten had doen maken, waarop de schoenen moeten worden gemaakt, en dat die leesten slechts aan drie fabrikanten zouden zijn verstrekt.

Xde AFDEELING.

Art. 48. Men wees met genoegen op het werk dat door de topographische inrichting wordt uitgevoerd en dat met eere kan wedijveren met dat in andere landen verricht. Behoorlijke betaling van den uitnemenden directeur en verdere ambtenaren werd gaarne gezien.

XIde AFDEELING.

Sinds geruimen tijd is geklaagd over de onbillijke bepalingen der wet van 14 September 1866 (*Staatsblad* n°. 23) en het Koninklijk besluit van 29 Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 18); in de Memorie van Beantwoording voor de begrooting 1880 (blz. 27), verklaarde de Minister, dat de herziening van gemeld Koninklijk besluit in behandeling was. Hoe staat het hiermede?

XVde AFDEELING.

Zelfs afgezien van de hooge kosten voor de kazerneering, (zie algemeene beschouwingen) werden door sommige leden de hier geraamde buitengewone uitgaven niet gunstig beoordeeld. Men meende dat onze financieele toestand niet van dien aard is, dat wij ons, terwijl reeds zooveel voor Oorlog moet worden bestemd, dergelijke hooge uitgaven zouden mogen veroorloven. Wanneer men nagaat dat bij de raming van ruim elf millioen voor bewapening der verdedigingswerken en voertuigen voor het veldleger (zie bijlage n°. 31), nog niet is gerekend op de vuurmonden voor Geertruidenberg, de Zuiderlinie, de Grebbelinie, het fort aan den Maasmond en de rondom Amsterdam te maken posten in de tweede linie, dan komt men tot het besluit dat dergelijke uitgaven, hoe wenschelijk ook in abstracto, onze financieele krachten te boven gaan en dat althans vooralsnog de aangevraagde credieten niet mogen worden toegestaan.

Daartegenover werd evenwel de meening verdedigd, dat het onmogelijk is op gunstiger tijden te wachten. De buitengewone uitgaven zijn in het algemeen strikt noodzakelijk. Vooral is dit het geval met het geschut. De kosten aan de forten en vestingen besteed zijn volmaakt ijdel en nutteloos wanneer men tevens niet zorgt voor een goede bewapening. Bovendien mag men niet vergeten dat de kosten over verscheidene jaren worden verdeeld.

Art. 78. Men vroeg of het voornemen bestaat ook te IJmuiden en aan den Nieuwen Maasmond torpedo-stations op te richten?

Art. 79. Is deze uitgave wel strikt noodig en zou zij niet zonder bezwaar kunnen worden uitgesteld?

Kan ook in dit geval niet met goed gevolg van de particuliere nijverheid worden gebruik gemaakt? Niet waarschijnlijk, werd geantwoord, daar het hier voornamelijk geldt transformatie van bestaand materieel.

Art. 80. Wanneer dit crediet wordt toegestaan is de bereden en veldartillerie geheel van geschut voorzien. Zal het echter niet noodig zijn een aantal stukken in reserve te hebben? Wanneer anders een of ander in den oorlog onklaar wordt, is er geen voorraad om de formatie compleet te houden.

De redeneering op blz. 38 en 39 der Memorie van Toelichting, dat, hoezeer het bij de beproeving van staalhard bronzen veldkanonnen ondervonden bezwaar ongetwijfeld overwonnen zal kunnen worden, het desniettemin niet wenschelijk is verdere proeven te nemen, eischt nadere opheldering. Men verwees naar de dienaangaande door den Minister uitgesproken meening bij de beraadslagingen over de vaststelling der loopende begrooting.

Art. 81. Waarom zijn 9 bronzen kanonnen van 15 cM. A verdwenen (zie staat 6 n°. 4, blz. 2). Is de proef daarmede genomen mislukt?

Art. 82. Verscheidene leden hadden groot bezwaar om deze som toe te staan, ook met het oog op de daaruit voortvloeiende uitgaven voor de eerstvolgende jaren. Wanneer men ziet dat voor proefnemingen f 38.000 en voor een proefaffluit f 9000 worden gevraagd, dan besluit men dat ons kleine land aan dergelijke kostbare dingen niet kan meêdoen.

Daartegen werd aangevoerd dat voor de kustverdediging altijd eenig zwaar en duur geschut onontbeerlijk zal zijn. Of echter de thans voorgedragen post voldoende is gemotiveerd werd ook van deze zijde betwijfeld.

Immers de wijze waarop de Minister de noodzakelijkheid der aanschaffing van kanonnen van 30^s cM. voor het fort op de Harssens, in de Memorie van Toe-

lichting betoogt, gaf aanleiding tot de vraag, of zulk zwaar geschut daar ter plaatse wel noodig, ja zelfs of het daar wel nuttig is, althans of het door den Minister beoogde doel langs anderen weg niet met meer zekerheid bereikt kan worden. Volgens het betoog van den Minister in de 1ste alinea dier toelichting moeten de kanonnen op de Harssens voldoen aan den eisch om op 2400 M. de huid te doorboren van de zwaarst gepantserde schepen, die men tegenover de positie Helder te vreezen heeft, en wel om te beletten dat de vuurmonden dier schepen ongestraft belangrijke schade aan het fort zouden kunnen toebrengen. Wanneer men nu overweegt hoe gering de trefkans is zelfs van de nieuwere vuurmonden op 2400 M. op zich bewegende doelen als schepen zijn, en hoe groot daardoor de waarschijnlijkheid wordt dat schepen der vijandelijke vloot weldra, zonder getroffen te zijn, zoo nabij het fort kunnen komen dat hunne vuurmonden de pantserkoepels kunnen vernielen, dan is de vraag gerechtvaardigd, of men niet beter handelt door een bewapening voor het werk vast te stellen met vuurmonden, die de gewenschte uitwerking tegen de schepen hebben op afstanden, waarop men van een groote trefkans verzekerd is en dit dan te doen gepaard gaan met zoodanige verzwaring van de pantsering der koepels, dat hun weerstandsvermogen tegen het vuur der vijandelijke schepen op de bovenbedoelde kortere afstanden voldoende verzekerd blijft. Ofschoon dit — uit gemis van de noodige gegevens — niet met zekerheid kan worden beweerd, zal men door dien weg in te slaan, vermoedelijk met minder uitgaven, meerdere zekerheid voor de defensie verkrijgen. Wanneer men bijv. in stede van met kanonnen van 30,5 cM. volstaan kan met kanonnen van 28 cM., dan verkrijgt men alléén op de vuurmonden een besparing van f 68.000 per koepel. Voegt men daarbij de meerdere kosten aan affuitage, projectielen, buskruit en verdere toebehooren, en neemt men in aanmerking dat ook de koepels zelve bij een kleiner kaliber van vuurmonden van eenigszins kleinere afmetingen kunnen zijn, dan meent men niet te overdrijven door de bewering, dat uit al deze besparingen meer dan ruimschoots een zoodanige verzwaring der pantsering van de koepels kan worden bekostigd als noodig is om de meerdere uitwerking van het vijandelijk vuur op korteren afstand geheel te veronzijdigen. Zoo doende verkrijgt men tegenover hetzelfde, ja wellicht minder letsel dat de vijandelijk vloot aan het fort kan toebrengen, de zekerheid van meer afdoende uitwerking te erlangen van het eigen vuur.

Men is zooveel te minder van de noodzakelijkheid van de aanschaffing van kanonnen van 30,5 cM. voor het fort op Harssens overtuigd, nu de Minister, blijkens de toelichting op art. 4 der vestingbegrooting voor 1881, voor de bewapening van het fort bij IJmuiden met stalen kanonnen van 24 cM. meent te kunnen volstaan. Waarom zijn hier vuurmonden van zooveel minder zwaar kaliber noodig dan op het eerstgenoemde fort? Men zal immers bij IJmuiden ook niet alleen rekening moet houden met de schepen welke in de havenkom kunnen binnenstoomen; maar ook met die, wier vuurmonden op ruimeren afstand in zee het fort kunnen vernielen, om zoo doende de verdediging van den toegang tot haven en kanaal alle kracht te ontnemen. Of, wanneer de Minister te IJmuiden door zwaardere pantsering aan dit bezwaar te gemoet komt, waarom doet hij dit niet eveneens bij het fort op de Harssens? Naar aanleiding dezer beschouwingen zou men gaarne door eenig nader betoog meerdere zekerheid verkrijgen, dat door het toestaan der aanvraag van dit artikel het vraagstuk van het evenwicht tusschen uitwerking van het eigen geschut, weerstandsvermogen van de pantserkoepels tegen het vijandelijk vuur en kosten van beide, wel op de meest voordeelige wijze is opgelost.

Art. 83. Welk systeem van brancards zal worden aangenomen?

Artt. 84—88. Spitsing der artikelen in hetgeen gevraagd wordt voor den bestaanden toestand onder a, en hetgeen is geraamd ter uitvoering van het algemeen plan van kazerneering werd wenschelijk geacht.

Art. 84. Leden met den plaatselijken toestand bekend, waren van oordeel, dat de toegangsweg naar Damlust geheel overbodig zou worden wanneer uitvoering wordt gegeven aan het plan om een tunnel te maken in den straatweg onder de Rhijnspoorbaan. Kent de Minister deze plannen, en is die meening gegrond?

Verbeteren van wagenloodsen te Woerden is toch geen buitengewone uitgave? Evenmin als het wijzigen van een privaat te Breda, zie *art. 87a*, en het wijzigen eener waschinrichting in den Haag, zie *art. 88a*.

Art. 85a. Men vond deze uitgave betrekkelijk zeer hoog. Zou althans een gedeelte niet kunnen gebruik maken van huurwoningen?

Art. 88a. Het garnizoen te Gouda wordt volgens 's Ministers plannen opgeheven. Is het nu niet wat veel om nog *f* 4500 uit te geven voor het maken van een privaat bij de kazerne?

Art. 88b. Men meent bij de aanvraag van den post voor een cavaleriekazerne te Haarlem te moeten vragen, of het juist is, dat van de zijde der gemeente Haarlem pressies wordt uitgeoefend ten aanzien der plaats waar die kazerne zou moeten verrijzen. Is dit zoo, dan vertrouwd men dat de Minister daaraan niet noodeloos zal toegeven.

Vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 13den November 1880.

VAN KERKWIJK.

KOOL.

LIEFTINCK.

HEYDENRIJCK.

VAN DER SCHRIECK.

RECUEIL MILITAIR.

(25 NOVEMBER — 26 DECEMBER 1879.)

EERSTE GEDEELTE.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 7 Nov. 1879, n°. 33.

Brengt bij deze — ten vervolge op de kennisgeving van 14 Juli jl., IIde Afd., n°. 45 (*Rec. Mil.* I, bladz. 27) — ter kennis van de betrokken autoriteiten, dat, te rekenen van 1 November ll., in werking is getreden het 8ste vervolg op het tarief voor ijel- en vrachtgoederen in *rechtstreeksch verkeer* tusschen stations van de *Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen*, van de *Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij*, van de *Nederlandsche Centraal-Spoorwegmaatschappij* en van de *Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorwegmaatschappij*.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 18 Nov. 1879, n°. 183.

Brengt bij deze, ten vervolge op de kennisgeving van 7 November ll., IIde Afd., n°. 33 (*Rec. Mil.*, I, bladz. 51), ter kennis van de betrokken autoriteiten, dat, te rekenen van 15 November ll., bij de *Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen*, in *lokaal verkeer*, in werking is getreden het 8ste vervolg op de tarieven voor het vervoer van reizigers, bagage, enz.

Invoering van een nieuw model patroontasch. Aanschrijving M. v. O. van 24 Nov. 1879, n°. 70.

Verder gevolg gevende aan 's Konings machtiging, medegedeeld bij missieve van den heer Directeur van HD, Kabinet van den 20sten November 1878, n°. 21.

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat bij de korpsen infanterie de tegenwoordige patroontasch met het daarbij behorende patroonzakje zal worden vervangen door een nieuw model patroontasch, bestemd tot berging van 4 pakjes, elk van 10 patronen, een olie-fleschje, een schroefdraaier, eenig werk en een wollen, linnen of katoenen lap. Zij zal worden gedragen aan een bandelier over den linkerschouder, zoodanig dat zij aan de rechterzijde afhangt, achter en tegen de heup.

Het wapennummer op de patroontasch en bandelier wordt geplaatst als volgt:

bij de patroontasch op de binnenzijde van de klep, in dier voege, dat, wanneer deze naar boven gelicht wordt, het merk 2 cM. onder het knoopsgat recht op en neer staat;

bij den bandelier, aan de binnenzijde over de breedte van het leder, 2 dM. onder de onderzijde van de gesp.

Het merken geschiedt op de tasch door middel van druknummers met witte verw, en op den bandelier door middel van slagnummers.

Alleen reizende onderofficieren en soldaten (soldij met daggeld). Aanschrijving M. v. O. van 25 Nov. 1879, n°. 20. Mededeeling v. Z. M. besluit van 9 Nov. 1879, n°. 27.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 5 November jl., VIIIste Afd., n°. 40.

In aanmerking nemende dat de reisgelden van onderofficieren en soldaten, zooals die thans zijn geregeld, in vele gevallen geen verband houden met de behoeften op reis, en willende de verzorging van alleen reizende of alleen, verwijderd van hun korps of standplaats, verblijf houdende onderofficieren en soldaten op meer billijken voet regelen.

Gezien de artikelen 102, 104, 105, 106, 107 en 108, benevens § k van art. 154 van het provisioneel Reglement van administratie bij de Landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1819, L. I^e, en de artikelen 39, 40 en 41 van het Reglement van betaling en administratie van het korps maréchaussée, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1820, n°. 26, met al de later daarin gebrachte wijzigingen en uitbreidingen.

Gelet op artikel 13 van het Koninklijk besluit van 10 November 1843, n°. 48, houdende bepalingen nopens het toekennen van reisgeld aan geëmployeerden bij de militaire hospitalen.

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre der aangehaalde voorschriften, het navolgende te bepalen :

ART. 1. Aan onderofficieren en soldaten van de korpsen van het leger, mitsgaders van het wapen der maréchaussée, wordt — in vervanging van het tot dusverre genoten wordende reis- of daggeld — eene verhooging van soldij, onder de benaming van *daggeld* toegekend, van *zestig cent* (f0,60) per hoofd.

ART. 2. Het in art. 1 bedoelde daggeld wordt genoten van en met den dag van vertrek of aanvang van het verblijf tot en met dien van aan- of terugkomst. Overigens zijn de bestaande of nader vast te stellen bepalingen nopens het aanvangen en ophouden van het genot van soldij ook op dat van het daggeld van toepassing.

ART. 3. Over de dagen, waarop het daggeld wordt genoten, wordt geen brood of toelage daarvoor te goed gedaan. Zij echter, die in het genot zijn van verhoogde soldij, wegens 6- of 12-jarigen dienst, wegens bijzondere dienstverrichtingen als anderszins, blijven over die dagen, overeenkomstig de bestaande of nader vast te stellen bepalingen, in dat genot gehandhaafd.

ART. 4. Wanneer onderofficieren en soldaten — in de gevallen door Onzen Minister van Oorlog te bepalen — bij door hen te doene reizen, van spoortreinen, stoombooten of andere middelen van versneld vervoer moeten gebruik maken, dan worden de kosten daarvan door het Rijk gedragen.

ART. 5. Het bij dit besluit bepaalde is ook van toepassing op onderofficieren en soldaten :

a. die als *garnizaire* worden gebezigd. Door dezen wordt echter, van en met den dag van vertrek tot en met dien van terugkomst, wel soldij, doch geen brood, noch het bij art. 1 bedoelde daggeld genoten ;

b. die zich, in afwachting van de goedkeuring van het aangegaan accord, vrijwillig voor den dienst verbinden. Aan hen wordt — zonder onderscheid

van graad of korps — een daggeld, zonder meer, toegekend van *tachtig cent* (f 0,80).

ART. 6. Het bepaalde bij art. 1 is niet van toepassing op manschappen der nationale militie, voor zooveel die:

a. uit de gemeenten, naar de plaatsen van inlijving, naar de verzamelplaatsen of naar de korpsen worden gezonden;

b. van de plaatsen van inlijving weder naar de gemeenten worden teruggezonden, en

c. in detachement vereenigd, van de korpsen naar de gemeenten worden geleid, voor de reis van de plaats, waar zij het detachement verlaten, tot hunne gemeenten.

De door de gemelde manschappen te genieten vergoedingen vóór de aankomst in de plaatsen van inlijving, in de verzamelplaatsen, bij de korpsen of in de gemeenten, kunnen door Onzen Minister van Oorlog naar omstandigheden worden geregeld.

ART. 7. Aan de geëmployeerden bij de militaire ziekeninrichtingen wordt mede, boven hunne bezoldiging, het in artikel 1 van dit besluit vastgesteld daggeld, in de daarbij genoemde gevallen, toegekend.

De bepalingen, hiervoren in artt. 2 en 4 opgenomen, gelden ook voor de hierbedoelde geëmployeerden.

De geëmployeerden der 2de en 3de klasse genieten bovendien, wanneer zij, gedurende de dagen der reis, niet bij de ziekeninrichting worden gevoed, de vergoeding voor het gemis van die voeding, ten bedrage van *veertig cent* (f 0,40) per dag, vastgesteld bij ons besluit van 10 Augustus 1876, n°. 36.

ART. 8. Onder de korpsen, bij art. 1 bedoeld, worden ook verstaan de Koninklijke Militaire Academie, de Pupillenschool en het Koloniaal Werfdepôt.

ART. 9. Dit besluit treedt in werking met den 1sten Januari 1880.

Brengt voorschreven besluit ter kennis van de militaire autoriteiten bij het leger, ten einde zich daarnaar te gedragen, en heeft goedgevonden, ter uitvoering daarvan, het navolgende te bepalen:

§ 1. De betaling van de soldij met daggeld, bij artikel 1 van het besluit bedoeld, heeft plaats op de tot dusverre met de reisgelden gebruikelijke wijze, en wel door de compagnieën, door de administratiën der korpsen op aanwijzing van de plaatselijke en garnizoenscommandanten, of door de provinciale adjudanten.

§ 2. De soldij met daggeld, door de compagnieën te betalen, wordt op de driemaandelijkse monsterrollen in rekening gebracht. Het getal dagen, daarop rechtgevend, wordt in eene afzonderlijke kolom uitgetrokken, waarvan het hoofd moet luiden: »Getal dagen met soldij en daggeld», terwijl bij de omschrijving van de veranderingen en bewegingen, waar dit te pas komt, moet worden vermeld: »met daggeld.»

§ 3. Van de op aanwijzing van de plaatselijke en garnizoenscommandanten of door de provinciale adjudanten betaalde soldij met daggeld worden — voor elk artikel der begrooting afzonderlijk — per drie maanden staten opgemaakt, volgens het hierbij gevoegde model n°. 1 (zie *Rec. Mil.* blz. 67—70.) De bedragen daarvan worden op de thans met de reisgelden gebruikelijke wijze door de korpsen verrekend, — met dien verstande evenwel, dat het bedrag van de door de hoofdadministratiën op deze staten te maken verzameling als laatste post in de verzameling op de monsterrollen wordt begrepen.

§ 4. De onderofficieren en soldaten (daaronder niet begrepen de maréchaussée), die zich tot het afleggen van getuigenis in strafzaken voor den burgerlijken of militairen rechter naar elders moeten begeven, worden op de

monsterrollen voor soldij zonder brood berekend. Van de aan hen te betalen daggelden ad f0,60 worden staten opgemaakt, volgens het hierbij gevoegde model n°. 2 (*Rec. Mil.*, blz. 71) waarvan de bedragen op de gebruikelijke wijze ten laste van het Departement van Justitie worden verrekend.

§ 5. Vermits militairen, die met pensioen of paspoort gaan, of zij, die van de korpsen alleen reizende met groot verlof vertrekken, slechts tot en met den dag van vertrek in het genot van soldij blijven, kan het daggeld ook slechts tot en met dien dag worden genoten, ook al mocht de reis langer dan één dag duren.

§ 6. Militairen, die als garnizaire worden gebezigd, worden op de monsterrollen, in verband met het bepaalde bij punt *a* van art. 5 van voorschreven besluit, slechts voor soldij zonder brood berekend.

De daggelden aan recruten, bedoeld bij punt *b* van art. 5, worden door of voor rekening van het korps, waarvoor de recruten bestemd zijn, betaald en onder de uitgaven voor de werving aan het Rijk in rekening gebracht.

§ 7. Uit kracht van de bij art. 4 van het besluit verleende machtiging, wordt als regel vastgesteld, dat vervoer voor 's Rijks rekening van in dienst alléén reizende onderofficieren en soldaten kan plaats hebben, wanneer de op één dag af te leggen afstand de 30 km. overtreft.

In spoed eischende gevallen, of wanneer de aard van den dienst of de te verrichten werkzaamheden dit vorderen, alsmede wanneer eene reis eerst laat op den dag kan worden begonnen, kan — wanneer daardoor het getal marschdagen verminderd en dus het onderweg inkwartieren van de militairen vermeden wordt — onder de persoonlijke verantwoordelijkheid van den lastgever ook bij reizen van 30 km. of minder, vervoer voor 's Rijks rekening geschieden, — mits van de noodzakelijkheid daarvan uit den reiswijzer en uit eene op het vervoerbewijs te stellen verklaring blijkende.

In het algemeen moet bij voorkeur van dat vervoermiddel worden gebruik gemaakt, hetwelk — bij geschiktheid voor het beoogde doel — de minste kosten veroorzaakt.

§ 8. Voor het vervoer van alleen reizende onderofficieren en soldaten met spoortreinen worden bewijzen afgegeven, volgens het hierbij gevoegde model n°. 3 (*Rec. Mil.*, blz. 73—74).

Ten aanzien van het getal der bewijzen, af te geven bij het gebruik maken van lijnen, in exploitatie bij verschillende maatschappijen, gelden dezelfde regelen als voor de verklaringen voor vervoer van marscheerende troepen zijn vastgesteld bij de resolutie van 14 December 1878, VIIIste Afd., n°. 57 (*Rec. Mil.* I, blz. 931), en de later daarin gebrachte wijzigingen.

Deze bewijzen strekken alleen en uitsluitend voor het vervoer van onderofficieren en soldaten en dus niet voor paarden. Het getal dezer laatsten moet echter op het bewijs bij *i* worden vermeld.

§ 9. Voor het vervoer met stoombooten is het bepaalde bij de beschikking van 9 December 1874, n°. 68 I (*Rec. Mil.* II, bl. 193) van toepassing.

Ten einde te voorkomen, dat het vervoer met stoombooten zwaarigheid oplevert, wordt de aandacht der provinciale adjudanten met nadruk gevestigd op het bepaalde bij punt 6 dier beschikking, met last, zoo noodig, nu en in den vervolge, onverwijld de noodige pogingen in het werk te stellen, om, in overleg met de directiën van stoombootdiensten, waarmede dit nog niet is geschied, tarieven voor militair vervoer vast te stellen, en deze zoo spoedig mogelijk ter goedkeuring aan het Departement van Oorlog te zenden.

§ 10. De bewijzen voor het vervoer met spoortreinen en stoombooten worden bekrachtigd door de plaatselijke of garnizoenscommandanten; de

provinciale adjudanten, of de commandanten of geleiders van marscheerende of op andere wijze buiten hun garnizoen verblijf houdende detachementen wanneer dit in sommige gevallen mocht noodig wezen.

Die bewijzen worden afzonderlijk opgemaakt voor:

a. militairen, behoorende tot het vaste kader van het koloniaal werfdepôt.
 b. als voren tot de suppletietroepen van dat depot;
 c. militaire getuigen, bedoeld bij § 4 hiervoren. Het bepaalde bij de beschikking van 22 Februari 1877, n°. 55 I, (*Rec. Mil.* II, blz. 35) moet daarbij worden opgevolgd.

d. militaire gevangenen. Daaronder zijn evenwel niet begrepen die, welke — na van verlof te zijn achtergebleven of zich zonder verlof van hun korps of uit hunne standplaats te hebben verwijderd — naar hun korps worden teruggezonden, evenmin de manschappen die bij het Algemeen depôt van discipline worden gedetacheerd.

§ 11. De gedrukte formulieren voor de bewijzen, bij §§ 8—10 bedoeld, worden vanwege het Departement van Oorlog verstrekt aan de intendanten bij de divisieën, en door dezen op aanvraag aan de provinciale adjudanten en de plaatselijke of garnizoenscommandanten, welke laatsten de korpsen, voor zooveel noodig daarvan voorzien.

§ 12. Ten einde moeilijkheden, geldelijke nadeelen en onnoodige schrijverij tot verbetering van foutieve bewijzen te voorkomen, wordt de nauwkeurige invulling dier bewijzen — overeenkomstig deze resolutie en de op het model gestelde toelichtingen — met den meesten nadruk aanbevolen.

§ 13. Met wijziging, in zoo verre, van § 2 der reeds aangehaalde resolutie van 14 December 1878, VIIIste Afd., n°. 57, worden voor het vervoer met spoortreinen of stoombooten van zieken, die alleen of ten getale van minder dan 6 te zamen reizen, bewijzen als in deze bedoeld afgegeven.

Is de op één dag af te leggen afstand 30 km. of minder, dan moet op het bewijs door een officier van gezondheid of burger geneeskundige eene verklaring worden gesteld, inhoudende dat, en om welke reden, de reis niet te voet kan worden afgelegd.

§ 14. Vervoer van zieken kan — zoo noodig — ook door middel van wagens of karren, diligences, trekschuiten en andere vervoermiddelen geschieden. De kosten deswege worden door de administratiën van de korpsen of ziekeninrichtingen betaald en — onder overlegging van behoorlijke bewijzen — begrepen in de driemaandelijksche declaratie bedoeld bij § 22 der zoeven gemelde resolutie.

§ 15. Een nieuw model reiswijzer zal vastgesteld, en de gedrukte formulieren daarvan zullen aan de intendanten bij de divisieën gezonden worden. Zoolang echter de voorraad van het tegenwoordig model niet is uitgeput, moet daarvan — met de noodige daarin te brengen wijzigingen — worden gebruik gemaakt voor reizen, die in één dag volbracht worden.

§ 16. In den regel wordt de soldij met daggeld betaald en worden de vervoerbewijzen afgegeven voor den geheelen duur der reis of van het verblijf, of voor de heen- en terugreis. In verband daarmede moet de reiswijzer voor de geheele reis tot en met den dag van aan- of terugkomst nauwkeurig worden ingevuld.

Bij langer oponthoud onder genot van daggeld dan van 5 dagen, in plaatsen waar geen garnizoen gevestigd is, kan een voorschot op soldij en daggeld, hoogstens voor gemeld getal dagen, worden verstrekt.

Zoo noodig wordt in de monsterrollen bij de belanghebbenden vermeld: door de compagnie betaald tot en met den . . .

Wanneer het te voorzien is dat een oponthoud in eene plaats, waar garnizoen gevestigd is, langer dan 5 dagen zal duren, wordt geen daggeld genoten, doch worden belanghebbenden bij een der korpsen van het garnizoen in subsistentie opgenomen.

§ 17. De soldij met daggeld voor reizen van manschappen, die bij het Algemeen depot van discipline worden gedetacheerd, wordt niet aan dezen, doch aan de geleiders uitbetaald. Wat daarvan voor het onderhoud en de huisvesting dier manschappen gedurende de reis niet noodig is, wordt aan den commandant van het depot afgegeven, en in het te goed der rekening van het kleeding- en reparatiefonds der belanghebbenden gebracht.

§ 18. Door de commandanten van korpsen en onderdeelen moet er nauwkeurig op worden gelet, dat vervoerbewijzen, waarvan, om de eene of andere reden, geen gebruik is gemaakt, bij aankomst op de plaats van bestemming, worden ingetrokken en vernietigd, en daarvan op den reiswijzer eene aanteekening worde gesteld.

§ 19. Krachtens de bij art. 6 van het besluit verleende machtiging, worden aan de manschappen der nationale militia, daarbij bedoeld, de vergoedingen toegekend, zooals die zijn geregeld bij het Voorschrift, vastgesteld bij de resolutie van 15 November 1872, n°. 56 I (*Rec. Mil.*, blz. 226), en gewijzigd bij die van 30 April 1874, n°. 104 I (*Rec. Mil.* II, blz. 66), behoudens de navermelde daarin te brengen wijzigingen:

1°. Art. 4, 2de zinsnede, wordt vervangen door:

»Zij, die in de verzamelplaats huisvesting met voeding hebben genoten en een afstand van meer dan 30 km. moeten afleggen, en zij, die aldaar geene huisvesting en voeding hebben genoten en meer dan 15 km. moeten afleggen, worden door den provincialen adjudant van soldij met daggeld en, zoo noodig, van vervoerbewijzen voorzien. De soldij wordt — ongeacht het wapen, waarbij de belanghebbenden zijn ingedeeld — berekend als voor miliciens der infanterie is vastgesteld.»

2°. Art. 5 wordt vervangen door:

»Aan de miliciens, die na de inlijving dadelijk met groot verlof naar hunne woonplaatsen worden teruggezonden en, overeenkomstig het bepaalde bij de 2de zinsnede van art. 4, een afstand van respectievelijk meer dan 30 of 15 km. hebben af te leggen, wordt, door de zorg van den provincialen adjudant, bij het uitreiken der verlooppassen, een daggeld van *vijftig cent* (f 0,50), zonder meer, verstrekt, terwijl zij tevens, zoo noodig, door hem van vervoerbewijzen worden voorzien.»

3°. In de 2de zinsnede van art. 6 worden de woorden »der betaalde reisgelden» vervangen door: »van de betaalde soldij met daggeld.»

4°. In de laatste zinsnede van dat artikel worden de woorden »de gewone reisgelden» vervangen door: »de op aanwijzing van de plaatselijke of garnizoenscommandanten betaalde soldij met daggeld,» en in de laatste zinsnede van art. 23 de woorden »en reisgeld» door »soldij met daggeld.»

5°. Art. 11, laatste zinsnede, wordt gewijzigd als volgt:

»De miliciens blijven in het genot van soldij tot en met den dag, waarop zij het detachement verlaten.»

6°. Art. 12 wordt vervangen door:

»Aan de hierna vermelde miliciens, die, in detachement vereenigd, tot eenig punt zijn geleid, om van daar naar hunne woonplaatsen te worden gezonden, wordt, door de zorg van den hoofdgeleider van het detachement, boven de in de laatste zinsnede van art. 11 bedoelde soldij een daggeld van *vijftig cent* (f 0,50) uitbetaald, en worden, zoo noodig, bewijzen voor verder vervoer afgegeven, en wel:

a. aan hen, die het detachement dadelijk na behouden nachtkwartier verlaten, ingeval de afstand meer dan 30 km. bedraagt, en

b. aan hen, die op den dag, dat zij het detachement verlaten, den dagmarsch reeds geheel of ten deele hebben medegemaakt, wanneer de af te leggen afstand meer dan 15 km. bedraagt.

De soldij en het daggeld, bij dit artikel bedoeld, worden in rekening gebracht op de monsterrol model n°. 4.

Ten einde eene goede verzorging der miliciens te verzekeren, moeten zij, die niet denzelfden dag, waarop zij een detachement verlaten, hunne woonplaats kunnen bereiken, niet bij het detachement worden ingedeeld."

7°. Art. 13, 2de zinsnede, wordt gewijzigd als volgt:

»Al de overigen, wier woonplaats meer dan 30 km. van hun garnizoen verwijderd is, doch die, omdat zij door met een detachement te reizen, een omweg zouden maken, om hunne woonplaats te bereiken, genieten voor den dag van vertrek soldij met daggeld (1), zooals voor den graad, dien zij bekleeden, is vastgesteld, en worden, zoo noodig, voor de te doene reis van vervoerbewijzen voorzien."

8°. Art. 21 vervalt.

9°. Art. 22, 1ste zinsnede, wordt vervangen door:

»Op de verlofpassen wordt door hem, die het stuk aan den milicien afgeeft, aantekening gedaan van de betaalde daggelden en van de verstrekte vervoerbewijzen."

10°. In de monsterrol model n°. 4 worden de volgende veranderingen gebracht:

a. In het hoofd der laatste kolom op de bladzijden 1, 2 en 3 en in dat der 5de kolom bladz. 4 wordt onder »Getal dagen met soldij" op bladz. 1 ingevuld: »met daggeld ad 60 cents" — op bladz. 2 en 3: »met daggeld ad 50 cents", — en op bladz. 4: »met daggeld."

b. In de 8ste kolom op bladz. 1 wordt bij de korporaals SMITS en LENARTS het woord »reisgeld" vervangen door: »daggeld."

c. Het hoofd van het staatje, in de 4de kolom op bladz. 2 onder de algemeene verandering en beweging bij het 2de voorbeeld voorkomende, wordt vorderwijze ingevuld.

Het detachement verlaten.		Woonplaats van den milicien.	Overige veranderingen.
op den	te		

*Dit is een
Sociëteit
's Graven hage*

d. In den 13den regel van boven der nota op bladz. 3, worden de woorden »noch reisgeld" vervangen door: »noch daggeld", — en in den 6den regel van onderen, de woorden »en reisgeld" door: »met daggeld."

e. Op de 4de bladz. vervalt in de recapitulatie de omschrijving omtrent het reisgeld, — en in de slotverklaring wordt het woord »reisgelden" vervangen door: »daggeld."

f. De berekening van het aankomende moet in verband met het vorenstaande worden verbeterd.

(1) Zie hiervoren § 5.

11°. Model n°. 5 (reisgeldenstaat) vervalt.

§ 20. De toeziende Chefs der ziekeninrichtingen moeten tot het bekomen van de noodige vervoerbewijzen voor geëmployeerden en voor te evacueeren zieken, zich wenden tot de plaatselijke of garnizoenscommandanten.

Het betaalde voor daggelden en de vergoeding voor het gemis van voeding aan de geëmployeerden, gedurende de dagen der reis, moet worden verrekend op den staat der aankomende daggelden (Model n°. 2 van het hospitaalreglement, en model, gevoegd bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog van 14 December 1871, n°. 54 I).

Overigens gelden de bepalingen dezer resolutie, voor zooverre die op de onderofficieren en soldaten der korpsen betrekking hebben, ook voor de geëmployeerden bij de ziekeninrichtingen.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 29 Nov. 1879, n°. 65.

Ontwaard hebbende, dat door sommige autoriteiten het bepaalde bij de resolutie van 14 December 1878, VIIIste Afd. n°. 57 (*Rec. Mil. I*, blz. 931), niet behoorlijk wordt opgevolgd.

Brengt — ten vervolge op die beschikking en op die van 30 September jl., VIIIste Afd., n°. 44 (*Rec. Mil. I*, blz. 36) — alsnog ter kennis van de militaire autoriteiten, met last zich daarnaar te gedragen.

§ 1. Voor vervoer per spoorweg van paarden, niet bij marscheerende troepen behorende, moeten geene verklaringen (model n°. 2) worden afgegeven, maar alleen vrachtbrieven, en wel die, bestemd voor het vervoer van levende dieren, enz., welke vrachtbrieven behoorlijk ingevuld en voorzien moeten zijn van het onderschrift, dat het vervoer wordt gevraagd in het belang van 's Rijks dienst, krachtens machtiging van den Minister van Oorlog van 18 , Afd. n°.

§ 2. Voor het geheele vervoer langs aansluitende spoorwegen moet voor het paard of de paarden slechts één vrachtbrief, tegelijk met het paard of de paarden, worden afgegeven aan het station van vertrek.

§ 3. Aan den geleider wordt — na afgifte van den vrachtbrief en het laden van het paard of de paarden — aan het station van vertrek een reçu afgegeven.

§ 4. Op het station van bestemming wordt — onverschillig of het vervoer heeft plaats gevonden over lijnen, in exploitatie bij eene of bij meer maatschappijen — tegen afgifte van gemeld reçu en tegen betaling der vrachten en verdere kosten, het paard of de paarden weder ter beschikking gesteld en de voor voldaan geteekende vrachtbrief teruggegeven.

§ 5. Uit het bepaalde bij § 1—4 volgt, dat betaling der vracht, hetzij vóór het vervoer, hetzij onderweg aan overgang-stations, alsmede het afgeven van meer dan één vrachtbrief, niet mag voorkomen.

§ 6. Het bepaalde bij het slot der resolutie van 30 September jl., VIIIste Afd., n°. 44 (*Rec. Mil. I*, blz. 36) moet in dien zin worden verstaan, dat de daarbij bedoelde verklaringen steeds op de lastgevingen moeten worden gesteld bij verzending te water van »grootte hoeveelheden goederen, die niet langs spoorwegen kunnen worden vervoerd" (§ 19 der resolutie van 14 December 1878, VIIIste Afd., n°. 57), en dus ook, wanneer die grootte hoeveelheden worden verzonden met beurtschepen of op geregelde tijden varende stoombooten.

Door »grootte hoeveelheden" wordt hier verstaan meer dan één M³. of 700 kG. gewone goederen, en een halve M³. of 350 kG. buskruit of andere ontplofbare zaken.

Bij verzending te water van goederen door een uitsluitend daarvoor aangenomen schip of stoomboot, moet die verklaring steeds — ongeacht de hoeveelheid — op de lastgeving worden gesteld.

TWEEDE GEDEELTE.

Staten van benooidigd ledergoed en paardentuig. Aanschrijving M. v. O. van 7 Nov. 1879, n°. 30.

Brengt ter kennis van de autoriteiten van het leger, dat, met wijziging in zooverre van het bepaalde bij punt 5 der dezerzijdsche beschikking van 20 December 1878, VIIIste Afd., n°. 46, de inzending der staten model Litt. I, voorgeschreven bij de beschikking van 22 December 1847, n°. 37 B (*Rec. Mil.*, blz. 246) voortaan door de korpsen niet meer behoeft gedaan te worden.

Overeenkomst voor de verbetering van het lot der gewonde krijgslieden bij de legers te velde. Aanschrijving M. v. O. van 8 Nov. 1879, n°. 46.

Brengt, ten vervolge op de kennisgeving van den Minister van Oorlog van 22 Augustus 1865, n°. 13 P. (*Rec. Mil.*, blz. 167), ter kennis van het leger, dat, blijkens eene vanwege den Zwitserschen Bondsraad bij het Departement van Buitenlandsche Zaken ontvangen mededeeling, ook de Republiek *Bolivia* tot de Conventie van *Genève* van 22 Augustus 1864 is toegetreden.

Woningen voor hoofdopzichters en opzichters van fortificatiën. Aanschrijving M. v. O. van 11 Nov. 1879, n°. 15.

Het, in verband met de eischen van den dienst der Genie, wenschelijk achtende, dat eenige woningen, thans ter beschikking gesteld van de betrokken Plaatselijke of Garnizoenscommandanten, worden bestemd om blijvend te dienen tot huisvesting en bureau voor hoofdopzichters of opzichters van fortificatiën, of tot berging van zaken tot het genie-archief behoorende.

Heeft goedgevonden, met behoud van het voorgeschrevene sub VI van de dezerzijdsche aanschrijving van 26 Februari 1879, IIde Afd. Generale Staf, n°. 36 (*Rec. Mil.* II, blz. 76), daartoe aan te wijzen:

- 1°. de volgende Rijksgebouwen of gedeelten van Rijksgebouwen:
 - a. het portiershuisje aan de Tolsteeg te *Gorinchem*;
 - b. het wachthuis aan de Ooijpoort te *Doesburg*;
 - c. twee vertrekken met alcove in het Hoofdwachthuis te *Breda*;
 - d. de opzichterswoning in fort *Erfprins*;
 - e. de kamers 8 en 9 der benedenverdieping in de kazerne *Oranje-Nassau* te *Amsterdam*;
 - f. de woning bij de voormalige Meipoort te *Nijmegen*;
 - g. het gebouw aan de Nieuwstraat te *Roermond*;
 - h. de woning boven het Hoofdwachthuis in de Markstraat te *Grave*;

2°. de zoogenaamde opzichterswoning aan de Parklaan te *Haarlem*, gedurende den tijd, dat die bij het Rijk in gebruik zal zijn.

Inlevering van patronen, welke geweigerd hebben. Aanschrijving M. v. O. van 18 Nov. 1879, n°. 191.

Ontwaard hebbende, dat bij de korpsen met de patronen, welke geweigerd hebben, bij voortdurend niet met de noodige voorzichtigheid wordt gehandeld.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat dusdanige patronen van de bruikbare gescheiden, niet geledigd en niet bij de hulzen der verschoten patronen gevoegd mogen worden, maar gevuld moeten blijven en afzonderlijk moeten

ingeleverd op dezelfde wijze als de munitieën, bedoeld in artikel 5 van het Voorschrift, vastgesteld bij ministerieele resolutie van 10 Maart j.l., IVde Afd., n°. 68 (*Rec. Mil.*, II, blz. 87).

Vergoeding voor eerste uitrusting aan Pupillen, bij overgang naar een der korpsen van het leger. Aanschrijving M. v. O. van 25 Nov. 1879, n°. 137.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 14 November 1879, VIIIste Afd., n°. 93.

Gelet op de artikelen 47 en volgenden van het provisioneel reglement van administratie bij de landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1819, Lett. I^e, en op ons besluit van den 2den Januari 1879, n°. 19, een en ander houdende voorschriften nopens het kleeding- en reparatiefonds der onderofficieren en mindere militairen van de korpsen van het leger en de ten behoeve van dat fonds te genieten vergoedingen.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat de vergoeding voor eerste uitrusting, welke, uit kracht van artikel 56 van vermeld provisioneel reglement van administratie bij indiensttreding wordt toegekend, ook wordt genoten door de militairen afkomstig van de Pupillenschool, die, ingevolge artikel 6 van Ons besluit van 27 Januari 1877, n°. 6, bij een der korpsen van het leger bereids zijn of later zullen worden overgeplaatst.

Wet tot voorziening tegen besmettelijke ziekten. Aanschrijving M. v. O. van 29 Nov. 1879, n°. 105.

Gelet op de bepaling van punt 7, alinea 2, der resolutie van den Minister van Oorlog van 31 Mei 1873, n°. 89 S (*Rec. Mil.*, blz. 159).

In aanmerking nemende, dat het in het algemeen geen bezwaar kan opleveren, om aan militairen verlof te verleenen, wanneer, hetzij in de gemeente, waar deze in garnizoen liggen, hetzij in de gemeente, waarheen zij zich met verlof begeven, *mazelen* epidemisch voorkomen.

Brengt, ten gevolge op bovengemelde resolutie, ter kennis van de betrokken militaire autoriteiten, dat de in bovenaangehaald punt 7, alinea 2, gevorderde machtiging van den Minister van Oorlog in de bedoelde gevallen gerekend kan worden te zijn verleend, zoodat de *beslissing* in die gevallen geheel blijft overgelaten aan het oordeel der autoriteiten, die het verlof moeten verleenen.

Detachementen voor seinposten. Aanschrijving M. v. O. van 29 Nov. 1879, n°. 107.

Wenschende de regeling der verstrekking van de detachementen, zie *Rec. Mil.*, blz. 294, tot het doen der seinschoten bij de rivier-correspondentie in overeenstemming te brengen met de thans bestaande organisatie der artillerie.

Heeft goedgevonden:

1°. in te trekken de ministerieele resolutiën van 7 Juni 1861, n°. 37 B (*Rec. Mil.*, blz. 177) en van 16 November 1878, IVde Afd., Artillerie n°. 65 (*Rec. Mil.* II, blz. 189).

2°. vast te stellen het hierbij gevoegd voorschrift omtrent het verstrekken van detachementen voor het doen van seinschoten bij de rivier-correspondentie.

VOORSCHRIFT voor het verstrekken van de detachementen, bestemd tot het doen der seinschoten bij de rivier-correspondentie.

ART. 1. De commandanten der vesting- en bereden artillerie ontvangen — ieder naarmate van de daaromtrent in de hierbij gevoegde opgave voorkomende aanwijzingen — rechtstreeks van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid de uitnoodiging tot het doen in gereedheid brengen der voor de seinposten bestemde detachementen.

Onmiddellijk na de ontvangst dezer uitnoodiging, wordt door genoemde commandanten aan de commandeerende officieren der betrokken korpsen gelast, de aangewezen detachementen in marschvaardigen staat te brengen en al dadelijk de besturen der gemeenten, waar die detachementen eventueel nachtkwartier zullen houden, van de vermoedelijke komst der detachementen kennis te geven.

Voorts behooren de commandanten der vesting- en bereden artillerie van de door hen ontvangen uitnoodiging mededeeling te doen aan de commandanten der artillerie- in de verdedigingsstellingen, voor zooveel de magazijnen, waaruit de munitie moet worden verstrekt, in hunne stelling zijn gelegen.

De commandanten der artillerie in de verdedigingsstellingen moeten daarop de vereischte maatregelen nemen, opdat het materieel en de munitiën, tot het doen der seinschoten noodig, in de magazijnen der artillerie, vermeld in de hierbij behoorende opgave, onmiddellijk worden beschikbaar gesteld, om aan de detachementen, bij hun vertrek naar de seinposten, te worden medegegeven, of wel om te worden toegezonden aan de commandanten der korpsen of gedetacheerde onderdeelen van korpsen, waardoor een detachement voor de seinposten moet worden gezonden en die garnizoenen houden in eene plaats waar geen artillerie-magazijn gevestigd is.

ART. 2. Zoodra de oproeping der detachementen, die door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid of de door hem daartoe aan te wijzen autoriteiten rechtstreeks tot de commandeerende officieren der betrokken korpsen zal worden gericht, ontvangen wordt, moeten de detachementen met den meesten spoed naar hunne aangewezen posten vertrekken.

ART. 3. Wordt door de detachementen munitie medegevoerd, dan moeten hunne commandanten zorg dragen, dat de voorschriften omtrent het vervoer van buskruit stipt worden opgevolgd.

ART. 4. Mochten op sommige seinposten het opstellen en het in orde brengen van het geschut eenigen tijd vorderen, dan moet daarvan door de commandanten der artillerie in de betrokken stellingen aan den commandant der vestingartillerie of den commandant der bereden artillerie — naarmate het uit te zenden detachement tot de vesting- of bereden artillerie behoort — worden kennis gegeven, met verzoek de uitzending der detachementen voor deze posten, in verband met de te verrichten werkzaamheden, te vervroegen.

ART. 5. Na de terugkomst der detachementen moeten de medegevoerde gereedschappen en overgebleven munitiën worden ingeleverd in de magazijnen, waaruit zij zijn ontvangen, tenzij bij het korps gelegenheid bestaat een en ander te bergen, in welk geval dan de voorwerpen in de inventarissen der korpsen in verantwoording behooren te worden gebracht; bestaat bij het korps geen inventaris, dan moeten de aanwezige gereedschappen en munitiën voor de seinposten op de 4de bladzijde der verantwoording van wapenen worden vermeld.

Militaire wetboeken. Aanschrijving M. v. O. van 29 Nov. 1879, n°. 23.

Aan de Heeren commandeerende officieren der militaire arrondissementen.

Bij de wetten van 14 November 1879 (*Staatsbladen* n°. 191, 192, 193 en 194), waarvan U door mij een exemplaar werd toegezonden, is wijziging gebracht respectievelijk in het Crimineel Wetboek en het Reglement van krijgstuclit voor het krijgsvolk te lande, en in het Crimineel Wetboek en het Reglement van krijgstuclit voor het krijgsvolk te water.

Daar gemelde wetten zijn afgekondigd den 20sten November jl., zullen zij, op grond van artikel 2, alinea 3, der wet, houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het Koninkrijk, den 10den December a. s. in werking treden.

Hoewel ik vertrouw, dat alle officieren zich een exemplaar der wet tot wijziging van het *Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande* (in den handel verkrijgbaar voor f 0,11⁵) en van die tot wijziging van het *Reglement van krijgstuicht voor het krijgsvolk te lande* (in den handel verkrijgbaar voor f 0,03⁵) zullen aanschaffen, heb ik echter goedgevonden, aan alle militaire autoriteiten van het leger een exemplaar dier beide wetten voor hun archief toe te zenden. Die autoriteiten zullen daarvan door hunne onderhoorige officieren moeten doen kennis nemen.

Algemeene voorwaarden. Aanschrijving M. v. O. van 11 Nov. 1879, n°. 16.

Kennisgeving, dat bij ministerieele beschikking van 14 Mei 1879, Vide Afd. Genie, n°. 31, zijn vastgesteld nieuwe *Algemeene Voorwaarden voor de uitvoering van Werken en Leveringen voor den dienst der Genie*, ter vervanging van de Algemeene Voorwaarden, vastgesteld bij beschikking van den Minister van Oorlog van 3 Augustus 1872, n°. 58 G, — en dat gemeld werk thans is gedrukt en bij de boekhandelaren DE GEBROEDERS VAN CLEEF te 's Gravenhage verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 1,00 per exemplaar.

RECUEIL MILITAIR.

(26 DECEMBER 1879 — 25 JANUARI 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Wijziging der richtmiddelen van de geweren kl. kaliber. Aanschrijving M. v. O. van 12 Dec. 1879, n°. 69.

In aanmerking nemende, dat het noodig is, aan de dezerzijdsche resolutie van 30 September jl., IVde Afd., n°. 37 (*Rec. Mil. I*, blad. 30) eenige nadere bepalingen toe te voegen.

Heeft goedgevonden vast te stellen :

1°. Onder de benaming *oud-model* worden aangevraagd de verwissel-bajonetten en stormringen, welke bestemd zijn voor de nog niet van nieuwe richtmiddelen voorziene geweren en zulks ter onderscheiding van die, welke, ten gevolge van de verhoogde vizierkorrel, gewijzigd zijn en de gewone benaming blijven behouden.

De in de gereedschapskist en in den voorraad aanwezige verwissel-bajonetten en stormringen moeten, na afloop der wijziging van de richtmiddelen, bij het korps worden gewijzigd.

2°. Punt 1 der bijlage Litt. C van genoemde resolutie wordt aangevuld als volgt:

Wanneer, na het inschieten, enkele vizierkorrels aanzienlijk buiten het midden van het voetstuk mochten komen te liggen, zal de Mr. geweermaker de opening in den neus der bajonet wat *breeder* moeten uitvijlen, ten einde te beletten, dat de vizierkorrel daartegen stoot of wrijft.

Vervoer langs spoorwegen. Aanschrijving M. v. O. van 31 December 1879, n°. 80.

Heeft de eer bij deze ter kennis te brengen van het leger, dat hij eene overeenkomst bekrachtigd heeft, die gesloten is met de spoorwegmaatschappij *Terneuzen-Gend*, en in hoofdzaak overeenstemt met die, gesloten met de overige maatschappijen (1), en dat ten gevolge hiervan in § 2 der resolutie van 14 December 1878, VIIIste Afd., n°. 57 (*Rec. Mil. I*, blad. 931), de woorden *Terneuzen-Gend* vervallen moeten, terwijl deze lijn thans behoort onder de lijnen der maatschappijen, vermeld in § 4a.

(1) Zie blad. 1 en volgende van Bijlage I der Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen.

Briefwisseling, voordrachten en rapporten over dienstzaken. Aanschrijving M. v. O. van 31. December 1879, n°. 131.

Wijziging en tevens vereenvoudiging wenshende te brengen in de voorschriften, betreffende de briefwisseling en rapporten over dienstzaken.

Heeft goedgevonden:

I. In te trekken:

a. de aanschrijvingen van den Commissaris-Generaal voor het Departement van Oorlog van

5 Januari	1814,	n°. 14	(<i>Rec. Mil.</i> ,	blz. 69);
25 Februari	1814,	» 45	(» » »	123);
11 April	1814,	» 8	(» » »	274);
13 Augustus	1814,	» 105	(» » »	482);
15 September	1814,	» 7	(» » »	534);
7 Februari	1815,	» 1	(» » »	273);
31 Januari	1816,	» 115	(» » I,	» 38);
20 Mei	1816,	» 12	(» » I,	» 361), en
13 Juni	1816,	» 59	(» » I,	» 395);

b. de aanschrijving van den Adjudant-Generaal, ad interim belast met de portefeuille van het Departement van Oorlog van

15 Januari 1819, n°. 18 (*Rec. Mil. I.*, blz. 15);

c. de resolutie van den Directeur-Generaal van Oorlog, van

9 Juni 1841, n°. 44A, (*Rec. Mil. I.*, blz. 339);

d. de aanschrijving van den Directeur-Generaal van Oorlog, van

3 Juli 1841, n°. 55B (*Rec. Mil. II.*, blz. 7); en

e. de aanschrijvingen van den Minister van Oorlog, van

12 Juli 1843, n°. 30B (*Rec. Mil.* blz. 112);

18 November 1853, » 10B (» » » 179);

30 Augustus 1856, » 1B (» » » 124), en

28 April 1873, » 53S (» » » 73).

II. Te bepalen:

§ 1. In brieven of rapporten, welke aan den Minister van Oorlog worden gericht, mag in den regel niet meer dan één onderwerp worden behandeld.

§ 2. Aan het Departement van Oorlog behoeft ten aanzien van brieven, waarop geen rapport of antwoord vereischt wordt, geene kennisgeving van ontvangst te geschieden, tenzij dit uitdrukkelijk is gelast.

§ 3. Aan het hoofd der brieven, door de militaire autoriteiten en administratiën aan den Minister van Oorlog en aan militaire en civiele autoriteiten, colleges en administratiën gericht, moet worden vermeld van welke autoriteit of administratie zij afkomstig zijn, alsmede de plaats der afzending, terwijl bovendien elke brief gedagteekend en genummerd moet zijn.

Aan den voet der eerste bladzijde moet het adres worden vermeld.

Het doen drukken van brieven en andere stukken, voor zooveel dit te pas kan komen, is geoorloofd.

Doorhalingen en bijvoegingen in brieven en andere stukken zijn mede geoorloofd, mits gearafeerd door hea, die de stukken onderteekenen.

§ 4. In margine van de brieven moet, ter hoogte, waarop de inhoud daarvan begint, het onderwerp, waarover zij handelen, zoo kort mogelijk worden vermeld.

§ 5. De brieven mogen geen ander onderschrift bevatten dan de vermelding, hetzij alléén van de betrekking, hetzij van den rang en de betrekking, en voorts de onderteekening van den afzender; is deze eene administratie,

dan moeten *onder* de vermelding dier administratie de rangen en handteekeningen worden gesteld van hen, die voor haar onderteekenen.

De betrekking van Adjudant des Konings in buitengewonen dienst moet mede worden vermeld boven de handteekening van de autoriteit die haar bekleedt, en wel nà den rang en vóór de dienstbetrekking.

§ 6. In brieven, welke antwoorden bevatten op missives van den Minister van Oorlog, moeten worden aangehaald de datum en het nummer (bij kabinetsbrieven letter en nummer) dezer laatsten; bij brieven, niet van het kabinet afkomstig, daarenboven het nummer en de naam der Afdeeling.

Wordt in stukken verwezen naar Koninklijke besluiten of aanschrijvingen, resolutiën, enz. van den Minister van Oorlog, welke in de *Beknopte Uitgave* van het Recueil Militair zijn opgenomen, dan moeten de letters B. U. en de bladzijde worden vermeld. Bij aanhalingen van stukken, die voorkomen in het Recueil Militair van jaren, waarover de *Beknopte Uitgave* nog niet verschenen is, wordt verwezen met de letters R. M., jaartal en bladzijde (voor zooveel noodig met toevoeging van Iste of Iide Gedeelte).

§ 7. Bij periodieke stukken, welke voegzaam zonder begeleidende missive kunnen worden ingezonden, behoeft geen schrijven te worden gevoegd.

Bedoelde stukken mogen echter nimmer met andere brieven in één omslag worden verzonden, terwijl op den omslag de aard van het periodieke stuk moet worden vermeld.

Zoogenaamde negatieve periodieke opgaven en rapporten behoeven voortaan niet meer te worden ingezonden, dan wanneer zulks uitdrukkelijk is voorgeschreven.

§ 8. Tot het schrijven van brieven en andere stukken moet gebruik gemaakt worden van goeden, zwarten inkt. Zij moeten zijn gesteld op Hollandsch of machinaal schrijfpapier van het gebruikelijke formaat (33 cM. hoog en 20 cM. breed), en moeten, hetzij ongevouwen, hetzij in tweeën of in drieën gevouwen, worden verzonden.

De beide laatstgemelde bepalingen zijn niet toepasselijk op staten, enz., waarvoor grooter formaat van papier dan het bovenvermelde wordt vereischt.

Bij brieven, die op papier van het boven aangegeven formaat worden geschreven of gedrukt, moet eene witte strook aan de binnenzijde van het blad worden opengelaten, ter breedte van 5 of 10 cM.

Tabellarische rapporten en voordrachten moeten steeds in duplo worden ingezonden, met uitzondering van die gevallen, waaromtrent uitdrukkelijk anders mocht zijn of worden bepaald.

§ 9. Elke brief of voordracht en elk rapport moet — wanneer daarbij bijlagen behooren — afzonderlijk verzonden worden; stukken zonder bijlagen kunnen in één omslag worden bijeengevoegd, behoudens het geval, voorzien bij § 7, tweede alinea.

§ 10. Brieven van vertrouwelijken aard moeten in dubbelen omslag worden verzonden, waarvan de binnenste vermeldt het woord »vertrouwelijk» of het woord »geheim».

Op omslagen van antwoorden op brieven, uitgegaan van het Kabinet van het Departement, moet het woord »Kabinet» geschreven worden.

Bij brieven, voor den Minister *persoonlijk* bestemd, moet op den omslag het woord *eigenhandig* worden gesteld.

§ 11. Brieven, welke *zeer veel spoed* vereischen en waarvan het onderwerp niet geschikt is om per telegram te worden behandeld, moeten als expresse-brieven worden verzonden.

Ter voldoening aan de bepalingen van het Koninklijk besluit van 30 Nov.

1870 (*Staatsblad* n°. 181) (*Rec. Mil.* 1870, bladz. 335 en 336)., moeten zoodanige brieven op de bovenzijde van het adres in duidelijk schrift voorzien zijn van de woorden *Per expresse te bestellen* of *Buitengewone bestelling*.

Voor de expresse-bestelling is een expresse-loon van *vijftien cent* verschuldigd, hetgeen vooruit moet worden gekweten.

Op de omslagen der brieven, welke binnen dezelfde gemeente en dus niet per post verzonden worden en eene zeer spoedige afdoening vereischen, moeten de woorden *zeer veel speed* vermeld worden.

§ 12. Wanneer bij het Departement van Oorlog een vergissing bij de verzending van een schrijven heeft plaats gegrepen, moet het stuk door hem, die het ontving, onmiddellijk worden gezonden aan hem tot wien het gericht is; hiervan wordt gelijktijdig bericht gegeven aan den minister.

§ 13. Indien bij brieven van den Minister van Oorlog eventueel meer stukken mochten zijn medegezonden dan daarbij behooren, moet het te veel ontvangene terstond aan het Departement worden teruggezonden, onder nauwkeurige aanhaling, op de wijze als in paragraaf 6 is omschreven, van de missive, waarbij het overtollige gevoegd was.

§ 14. Alle verzoeken door officieren of militairen beneden den rang van officier aan den Minister van Oorlog of aan een anderen minister gericht, moeten langs den militair-hierarchieken weg worden ingediend en aan den Minister van Oorlog opgezonden worden bij tabellarisch rapport.

De opzending mag zonder noodzaak niet uitgesteld of vertraagd worden.

Bij adressen, welke bezwaar inhouden tegen eenen meerderen in rang, kan van de bepaling, voorkomende in de eerste zinsnede dezer paragraaf, in zooverre worden afgeweken, dat bedoelde stukken kunnen worden ingezonden, met voorbijgang van den chef, wien het bezwaar geldt.

TWEEDE GEDEELTE.

Het sluiten der werving voor de 2de compagnie hospitaalsoldaten. Aanschrijving M. v. O. van 5 Dec. 1879, n°. 105.

In aanmerking nemende, dat het aantal vrijwilligers bij de 2de compagnie hospitaalsoldaten voltallig is.

Heeft goedgevonden de werving voor genoemde compagnie tot nader order te sluiten.

Het openstellen der werving voor tamboers bij het bataljon Mineurs en Sappeurs. Aanschrijving M. v. O. van 6 Dec. 1879, n°. 27.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat de werving van tamboers, die krachtens resolutie van den 11den September 1878, IIde Afd., Generale Staf, n°. 76 (*Rec. Mil.* II, blz. 162), bij het bataljon Mineurs en Sappeurs tijdelijk was gesloten, voor dit korps weder zal worden opengesteld.

Preparaat voor het verven van borden. Aanschrijving M. v. O. van 11 Dec. 1879, n°. 49.

In aanmerking nemende, dat de toestand der leerborden bij de korpsen van het leger veelal te wenschen overlaat, en de borden bij de Koninklijke Militaire Academie op eene eenvoudige, doeltreffende en weinig kostbare wijze worden geverfd.

Brengt ter kennis van de commandanten van korpsen en inrichtingen, dat de bestanddeelen, welke bij genoemde Academie tot dat doel worden gebruikt, zijn: 0,2 KG. menie; 0,1 KG. gemalen puimsteen; 0,1 KG. gedempt zwartsel; 0,1 KG. vuurlak; 0,3 KG. terpentijn.

Al deze bestanddeelen moeten fijn gewreven en daarna behoorlijk door elkander gemengd worden.

Elk bord wordt 1 à 2 malen geveerd, terwijl het binnen het uur na de verving voor het gebruik geschikt is.

Overeenkomst voor de verbetering van het lot der gewonde krijgslieden bij de legers te velde. Aanschrijving M. v. O. van 17 Dec. 1879, n°. 68.

Brengt, ten vervolge op de kennisgeving van den Minister van Oorlog van 22 Augustus 1865, n°. 13 P (*Rec. Mil.*, bladz. 167), ter kennis van het leger, dat, blijkens eene vanwege den Zwitserschen Bondsraad bij het Departement van Buitenlandsche Zaken ontvangen mededeeling, ook de Republiek Chili tot de Conventie van Genève van 22 Augustus 1864 is toegetreden.

Overeenkomst voor de verbetering van het lot der gewonde krijgslieden bij de legers te velde. Aanschrijving M. v. O. van 24 Dec. 1879, n°. 12.

Brengt, ten vervolge op de kennisgeving van den Minister van Oorlog van 22 Augustus 1865, n°. 13 P (*Rec. Mil.*, blz. 167), ter kennis van het leger, dat, blijkens eene vanwege den Zwitserschen Bondsraad bij het Departement van Buitenlandsche Zaken ontvangen mededeeling, ook de Argentijnsche Republiek tot de Conventie van Genève van 22 Augustus 1864 is toegetreden.

Rekening en verantwoording van de directie der weduwen- en weezenkas voor de officieren der landmacht over 1878. Aanschrijving M. v. O. van 22 Dec. 1879, n°. 60.

*Aan de Heeren Generaals en verdere Officieren van het leger
deelgenooten aan de Weduwen- en Weezenkas voor de Officieren van de landmacht.*

De vier-en-zestigste jaarlijksche rekening en verantwoording van de Directie der Weduwen- en Weezenkas voor de officieren van de landmacht over het jaar 1878 opgenomen en gesloten hebbende, heb ik de eer de uitkomst daarvan bij deze aan het Leger mede te deelen:

De ontvangst heeft bestaan in:

1 Van officieren, tot het leger behoorende (met inbegrip van de contributiën der officieren in West-Indië en van die der gedetacheerden in Oost-Indië):

a. gewone contributie	f 98,525.63.
b. doorlopende idem	» 51,537.84 ^s .
c. contributie bij vermeerdering van traktement	» 16,749.16 ^s .
d. inleggelden en verhooging daarvan	» 46,472.91 ^s .
	————— f 213,285.55 ^s .

2. Van gepensionneerde officieren:

a. gewone contributie	f 5,201.06.
b. doorlopende idem	» 10,337.80.
c. inleggelden en verhooging daarvan	» 3,558.98.
	————— » 19,097.84.

3. Op de pensioenen van weduwen en onderstandgelden van weezen ingehouden wegens onaangezuiverde inleggelden » 1,237.72.

4. Twee percent van het bedrag der leverantiën aan de korpsen van het leger, ingevolge art. 1 van het Koninklijk besluit van 3 November 1842, n°. 71. » 21,909.46.

5. Renten van ingeschreven kapitalen op het grootboek der nationale schuld »	97,175.00.
Makende met het saldo in kas op 1 Januari 1878. »	89,343.96 ⁵ .

Eene totale ontvangst van. f 442,049.54.

Waartegen de uitgaven zijn geweest (met inbegrip van de gedane betalingen in West-Indië):

1. Voor pensioenen aan weduwen (met inbegrip der buitengewone uitkeering voor ééns van vijf en twintig ten honderd, ingevolge Zijner Majesteits besluit van 20 December 1877, n ^o . 29) f	292,856.78.
2. Toelage aan 13 weduwen voor 18 kinderen boven het getal van drie (met inbegrip der buitengewone uitkeering voor ééns, als boven) »	918.19.
3. Onderstandgelden voor 47 ouderlooze kinderen (met inbegrip der buitengewone uitkeering voor ééns, als boven). »	5,368.49.
4. Begrafeniskosten voor 33 overleden officieren. »	3,300.00.
5. Restitutiën van te veel betaalde of ten onrechte ingehouden contributiën. »	1,218.71.
6. Aan den amanuensis, als defroijement wegens schrijf- en drukloonen, enz. »	200.00.
7. Voor aankoop van een kapitaal groot f 257,000. aan inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende 2½ percent. »	164,680.84.
	_____ f 468,543.01.

Zoodat op den 1sten Januari 1879 meer uitgegeven dan ontvangen is f 26,493.47.

Blijft voorhanden aan inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende 2½ percent, eene kapitale som van f 3,950,000.

Op den 1sten Jannari 1878 bedroeg het getal weduwen.	571
hetwelk in het jaar 1878 is vermeerderd met.	29

Te zamen.	600

Daarentegen zijn er overleden.	43
hertrouwd	5
geroyeerd op grond van punt b van art. 18 van het Koninklijk Besluit van 11 November 1842, n ^o . 52.	1

_____ 49

Waardoor op 1 Januari 1879 het getal gepensioneerde weduwen bedraagt 551

Administratie bij de korpsen. Aanschrijving M. v. O. 23 Dec. 1879, n°. 53.

In aanmerking nemende, dat in het ontwerp van wet tot vaststelling van het VIIIste hoofdstuk (Departement van Oorlog) der Staatsbegrooting voor 1880 de splitsing in afdeelingen en artikelen zeer verschilt van die der begrooting van het jaar 1879.

Brengt — voor het geval dit ontwerp tot wet mocht worden verheven — ter kennis van het leger, dat daarin — voor zooveel de administratie bij de korpsen betreft — voorkomen de navermelde artikelen:

IIIde AFDEELING.

Traktementen, toelagen en schadeloosstelling voor uniformverandering en voor het aanschaffen van dienstvaarden van de officieren der wapenkorpsen, daaronder begrepen de officieren van gezondheid en de paardenartsen bij die korpsen.

Artikel 8. Infanterie.

Artikel 9. Cavalerie.

Artikel 10. Bereden artillerie.

Artikel 11. Vestingartillerie.

Artikel 12. Genie.

Artikel 13. Gratificatiën en kosten van vervoer van officieren, die bij het leger in Nederlandsch-Indië worden gedetacheerd.

IVde AFDEELING.

Soldijen en verdere kosten der verschillende wapenkorpsen, met uitzondering van de kosten voor de officieren dier korpsen, in de IIIde afdeling vermeld, maar met inbegrip van de kosten der instructeurs bij de schutterijen en vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel, van gratificatiën te verleenen aan de met lichaamsgebreken ontslagen wordende onderofficieren en manschappen, van begrafeniskosten van overmogende militairen en van schadeloosstelling voor schutterlijke diensten bij gemis van garnizoen.

Artikel 14. Infanterie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens, tijdelijk daarbij in betaling.

Artikel 15. Cavalerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens, tijdelijk daarbij in betaling.

Artikel 16. Bereden artillerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens en korpsen, tijdelijk daarbij in betaling.

Artikel 17. Vestingartillerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens en korpsen, tijdelijk daarbij in betaling.

Artikel 18. Genie.

Artikel 19. Kosten vallende op het kampeeren van troepen en op het verichten van veldoefeningen op groote schaal.

Vide AFDEELING.

Studie en onderwijs.

Artikel 25. Traktementen, toelagen, soldijen, schadeloosstelling voor uniformverandering en voor het aanschaffen van dienstvaarden en verdere kosten der Koninklijke Militaire Academie, na aftrek van het aandeel in die kosten, dat uit het Iste hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch-Indië wordt betaald.

Artikel 27. Traktementen, toelagen, soldijen, schadeloosstelling voor uniformverandering en verdere kosten van de Pupillenschool.

XIIde AFDEELING.

Wapen der maréchaussée.

Artikel 53. Traktementen der officieren van het wapen der maréchaussée en schadeloosstelling voor het aanschaffen van dienstvaarden.

Artikel 54. Soldij, huisvesting en verdere kosten van het wapen der *maréchaussée*, met uitzondering van de kosten voor de officieren van het wapen, in het voorgaand artikel vermeld, maar met inbegrip van gratificatiën aan *maréchaussées*, die met lichaamsgebreken ontslagen worden.

Heeft wijders goedgevonden, in verband daarmede, het navolgende te bepalen, hetgeen, wanneer het ontwerp kracht van wet mocht verkrijgen, te rekenen van 1 Januari 1880 in werking zal treden:

§ 1. Wat het aan het Rijk in rekening brengen van uitgaven en het in betaling voeren van officieren en verdere militairen betreft, moeten de *Bereden artillerie* en de *Vestingartillerie* elk als een afzonderlijk wapen worden beschouwd.

Het korps *Pontoniers* wordt onder de *Bereden*, de *Torpedo-* en de *Artillerie-instructie-compagnie* worden onder *Vestingartillerie* gerekend. In verband daarmede gaat het korps *Pontoniers* in administratie over bij het regiment *Rijdende Artillerie*.

§ 2. In overeenstemming met de omschrijving der artt. 14 tot 17, kunnen de sommen, aankomende voor soldij, daggeld, brood, huisvesting en voeding, enz. voor onderofficieren en soldaten, die tijdelijk bij een korps van een ander wapen in betaling (subsistentie) worden gevoerd, onder de uitgaver voor het korps aan het Rijk in rekening worden gebracht.

Deze regel wordt echter niet toegepast, wanneer het een groot getal militairen betreft, noch voor militairen, die voor langen tijd in subsistentie worden opgenomen. Alsdan worden — evenals voor de soldaten van andere wapens dan dat der *Infanterie*, bij het Algemeen depôt van discipline gedetacheerd — van het aankomende afzonderlijke monsterrollen en verdere bescheiden opgemaakt, en het bedrag daarvan verrekend met — en ten laste van het Rijk gebracht bij — een door den Intendant bij de divisie aan te wijzen korps van het wapen, waartoe de militairen behooren.

§ 3. Alle betalingen en vergoedingen ten laste van de artikelen 18, 25, 27, 53 en 54 moeten — zonder eenige uitzondering dan die, bedoeld bij de artikelen 3, 7 en 11 van het Voorschrift, vastgesteld bij de beschikking van 15 November 1872, n°. 56 I (*Rec. Mil.*, bladz. 226), en laatstelijk gewijzigd bij die van 25 November jl., VIIIste Afd., n°. 20, (*Rec. Mil. I*, bladz. 53) — bij de onder die artikelen vermelde korpsen en instellingen aan het Rijk in rekening worden gebracht.

§ 4. Voor de bedragen der te doene betalingen voor traktementen (bijslag op traktement daaronder begrepen), toelagen en schadeloosstelling voor uniformverandering en voor het aanschaffen van dienstvaarden van de officieren, bedoeld onder de artikelen 8 tot 12 en 53, worden door de Intendanten maandelijks mandaten ten behoeve der korpsen afgegeven ten laste van het betrokken artikel (1).

Daarbij moet worden gezorgd, dat — onvoorziene omstandigheden uitgezonderd — het gemandateerd bedrag op bedoeld artikel niet hooger is dan de som, welke voor de besproken betalingen aan het Rijk in rekening zal komen.

Tot het mandateeren van het bedrag, hetwelk bij slot van een dienstjaar bij een korps meer zal zijn betaald dan ontvangen, zullen dezerzijds, na verificatie van de eindafrekening over dat jaar, bevelen worden gegeven.

(1) De overige aan de officieren te doene betalingen, zooals vergoeding voor fourages, reis-, verblijf-, tournée- en bureaukosten, voor schrijfscheuten, voor tuigensmeer en dergelijke, worden op de tot dusverre gebruikelijke wijze begrepen onder de kosten, bedoeld bij de artikelen 14 tot 18 en 54.

Opdat laatstgemeld bedrag nauwkeurig bekend zij, wordt op de 4de bladz. der driemaandelijksche verzameling op de bescheiden de volgende aanteeke-ning gesteld:

Art. . OVERZICHT der ontvangsten en uitgaven sedert het begin van het jaar.

	Op mandaat ontvangen.		Betaald.	
Totaal volgens de vorige afrekening	f —	—	f —	—
Volgens deze afrekening . . .	—	—	—	—
Totaal . . .	f —	—	f —	—
Het korps houdt dus te goed .	f —			

De -kwartiermeester,

§ 5. Voor de gratificatiën en kosten, bedoeld bij art. 13, wordt telkens, na het doen eener betaling, door het betrokken korps, door tusschenkomst van den intendant bij de divisie, eene declaratie in tweevoud aan het Departement van Oorlog ter verving gezonden.

§ 6. Van de kosten van het Algemeen depôt van discipline (wapen der infanterie), compagnieën Hospitaalsoldaten, het korps Pontonniers, Torpedoen Artillerie-instructie-compagnie, worden door de hoofdadministratiën der korpsen, waarbij ze in administratie worden gevoerd, afzonderlijke verzamelingen op de bescheiden in enkelvoud opgemaakt, en het bedrag daarvan wordt als laatste post in de afrekening met 's Rijks schatkist van het korps opgenomen.

De ontvangsten worden echter gedetailleerd verantwoord op de verzameling op de bescheiden van het korps, dat de verantwoording doet.

§ 7. Bij de Koninklijke Militaire Academie worden de bijdragen der cadetten, alsmede het door het Departement van Koloniën te betalen aandeel in de kosten van opleiding der cadetten, niet meer in 's Rijks schatkist gestort, doch op de driemaandelijksche afrekening der inrichting in ontvangst verantwoord.

Herijk van Maten en Gewichten. Aanschrijving M. v. O. van 27 Dec. 1879, n°. 102.

Gezien het Koninklijk besluit van 26 November 1879, *betrekkelijk den herijk van de maten en gewichten in het jaar 1880* (Staatsblad n°. 203).

Gelet op de aanschrijving van 9 Juni 1869, n°. 1 S (Rec. Mil., blz. 193).

Brengt, ten vervolge op die aanschrijving, ter kennis van al de autoriteiten van het leger, dat Zijne Majesteit, bij bovengemeld besluit, heeft goedgevonden, het navolgende te bepalen:

1°. de maten en gewichten zijn in het jaar 1880 onderworpen aan den herijk, bedoeld in art. 15, litt. A, der wet van 7 April 1869 (Staatsblad

n°. 57), waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 29 November 1874 (*Staatsblad* n°. 143);

2°. die herijk geschiedt binnen het tijdvak, dat aanvangt op 1 Januari en eindigt op 1 October van dat jaar;

3°. aan Gedeputeerde Staten der provinciën wordt opgedragen het tijdstip te bepalen, waarop die herijk voor elke gemeente gedurende het sub 2° genoemde tijdvak zal plaats hebben.

Soldij, brood en menages. Subsidie voor het muziekkfonds bij de korpsen Infanterie. Aanschrijving M. v. O. van 29 Dec. 1879, n°. 76. Mededeeling van Z. M. besluit van 20 Dec. 1879, n°. 30.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 17den December 1879, VIIIste Afd. n°. 99.

Gezien Ons besluit van 15 Januari 1877, n°. 35, houdende bepalingen nopens de soldijen en het brood voor de onderofficieren en mindere militairen over het tijdvak van 1 Februari tot en met 31 December 1877.

Gelet op Ons besluit van 6 December 1879, n°. 16, waarbij de sommen zijn vastgesteld, welke bij het regiment Grenadiers en Jagers en bij de overige acht regimenten Infanterie, over het jaar 1879, voor het muziekkfonds worden te goed gedaan;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. de bepalingen, in eerstgemeld besluit vermeld, ook gedurende den loop van het jaar 1880, van 1 Januari tot aan het einde van dat jaar van kracht te verklaren, en

2°. te bepalen, dat de sommen van het muziekkfonds bij het regiment Grenadiers en Jagers en bij de acht regimenten Infanterie, welke over het jaar 1880 zullen worden te goed gedaan, evenals voor het jaar 1879, zullen bedragen:

voor het regiment Grenadiers en Jagers *elf duizend vijfhonderd en zestig gulden* (f 11.560);

en voor elk der acht regimenten Infanterie *vier duizend eenhonderd en veertig gulden* (f 4140);

Brengt voorschreven besluit bij deze ter kennis van het leger, en heeft goedgevonden, in verband daarmede te bepalen:

1°. Met opzicht tot de bereiding, uitdeeling, enz. van het brood, de hoeveelheid van het te verstrekken vleesch uit de menages, en het in rekening brengen van den bijslag op de soldij, geldt ook over 1880 hetgeen te dien aanzien voor het loopende jaar is vastgesteld.

2°. Onder de bedragen, bedoeld bij punt 2 van voorschreven besluit, zijn voor het regiment Grenadiers en Jagers f 160 en voor elk der acht regimenten Infanterie f 140 begrepen, bestemd om daaruit, evenals in vorige jaren, de stafmuzikanten, gedurende het jaar 1880, over de dagen, rechtgevend op bezoldiging met toelage van brood, in het genot der verhooging van *twee cent* per man daags te kunnen stellen.

3°. De verstrekking van het brood aan de daarop rechthebbende militairen zal plaats hebben als volgt:

a. uit garnizoensbakkerijen: gevestigd te *Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Doesborgh, Bergen op Zoom, Breda, Geertruidenberg*, en over Januari, Februari, Maart, November en December, *Dordrecht, Deventer, Zutphen* en *Zwolle, Gorinchem, Dordrecht* (over het tijdvak van 1 April tot en met 31 October) *Loevestein en Woudrichem, Grave, 's Gravenhage, Delft en Leiden, Groningen, Assen, Haarlem, Harderwijk, 's Hertogenbosch, Hoorn, Leeuwar-*

den, Maastricht, Naarden, Nijmegen, Utrecht, Gouda, Nieuwersluis, Wierickerschans en Woerden, Venlo, Roermond, Vlissingen, Middelburg, Willemsoord, (Marine-bakkerij), den Helder.

b. door aannemers: te Brielle, J. Knape, à 7^s ct. per ration, Hellevoetsluis, A. de Groot, à 7⁸⁰ ct. per ration, Willemstad met Ooltgensplaat, P. Rijnsaardt, à 7⁰⁷ ct. per ration.

4°. Voor het aankopen van brood in de garnizoenen *Heusden, Kampen, Schoonhoven* en *Terneuzen*, mitsgaders ten behoeve van het detachement tot bewaking van materiëel op de legerplaats bij *Millingen* en dat in de kolonie *Veenhuizen* gevestigd, zullen geldelijke toelagen te goed gedaan, en de be dragen daarvan te zijner tijd medegedeeld worden.

Te dien aanzien moet worden gehandeld, zooals bij § 9 der beschikking van 22 Januari 1877, n°. 7 I (*Rec. Mil. II*, bladz. 10) is voorgeschreven.

5°. De militairen, verblijf houdende in plaatsen — forten en versterkte plaatsen daaronder begrepen — waar niet op eene der hiervoren onder 3 en 4 bedoelde wijzen in de behoefte aan brood of in de toelage daarvoor is voorzien, zullen eene toelage voor het aankopen van brood genieten van tien cent (f 0,10) per man daags.

Nieuw reglement op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Europeesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren van de Landmacht in Nederlandsch-Indië. Aanschrijving M. v. O. van 31 Dec. 1879, n°. 65. Mededeeling van Z. M. besluit van 1 Dec. 1879, n°. 34.

Gezien de artikelen 20, 31 en 42 van het bij de wet van 2 September 1854 (*Staatsblad* n°. 129, *Indisch Staatsblad* 1855, n°. 2) vastgesteld reglement op het beleid der regeering van *Nederlandsch-Indië*.

Gezien de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114), houdende nadere herziening der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), tot regeling der militaire pensioenen bij de landmacht.

Gezien de wetten van 1 April 1875 (*Staatsblad* n°. 33) en van 23 April 1879 (*Staatsblad* n°. 81), houdende nadere wijziging der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 127), tot regeling der militaire pensioenen bij de zeemacht.

Nog gezien Onze besluiten van 24 November 1859, n°. 70 (*Indisch Staatsblad* 1860, n°. 27), 21 April 1863, n°. 96 (*Indisch Staatsblad* n°. 97), 22 December 1865, n°. 84 (*Indisch Staatsblad* 1866, n°. 36a), 28 Maart 1870, n°. 13 (*Indisch Staatsblad* n°. 65), 5 Januari 1873, n°. 15 (*Indisch Staatsblad* n°. 67), 9 Juli 1873, n°. 51 (*Indisch Staatsblad* n°. 192) en 4 October 1875, n°. 13 (*Indisch Staatsblad* n°. 285), alle betrekking hebbende o. m. op de regeling der pensioenen van de Europeesche officieren der in *Nederlandsch-Indië* aanwezige landmacht.

Gelet op Ons besluit van 24 Augustus 1875, n°. 42 (*Indisch Staatsblad* 1876, n°. 44), tot regeling der gagementen van de Europeesche militairen beneden den rang van officier van de landmacht in *Nederlandsch-Indië*.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën dd. 26 September 1879, La. C. n°. 1.

Den Raad van State gehoord (advies van 4 November 1879, n°. 12).

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën en van Oorlog dd. 27 November 1879, La. C. n°. 7 en Iste Afd., n°. 108.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Behoudens de uitzondering hierna in art. 2 gemaakt, wordt aan de Europeesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren, die op den 1sten Januari 1880 definitief deel uitmaken van het Nederlandsch-Indische

leger of na dien datum daarbij tot officier worden benoemd of aangesteld, pensioen of onderstand verleend, overeenkomstig de bepalingen van het reglement, dat bij dit Ons besluit wordt vastgesteld.

Art. 2. Het reglement, bij Ons tegenwoordig besluit vastgesteld, is niet toepasselijk op officieren van het Nederlandsch-Indische leger, die in *Nederland* als zoodanig nieuw benoemd of aangesteld zijn, zoolang zij in *Nederland* vertoeven in afwachting hunner uitzending naar *Nederlandsch-Indië*.

Voor hen gelden, tot en met den dag waarop zij zich in *Nederland* of elders inschepen om hunne bestemming te volgen, de bepalingen nopens de toekenning van pensioen en onderstand, die voor het Nederlandsche leger van kracht zijn, met dien verstande, dat de toekenning door Ons geschiedt op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën.

Art. 3. Alle pensioenen en onderstanden, krachtens dit Ons besluit verleend, komen ten laste der begrooting van *Nederlandsch-Indië*.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

REGLEMENT OP HET TOEKENNEN VAN PENSIOEN EN ONDERSTAND
AAN DE EUROPEESCHE EN AAN DE DAARMEDE GELIJKGESTELDE
OFFICIEREN VAN DE LANDMACHT IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Art. 1. Recht op pensioen heeft de officier, die veertig of meer dienstjaren kan doen gelden, dan wel, door wel bewezen ziels- of lichaamsgebreken, niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag, ongeschikt is geworden voor de waarneming van den actieven militairen dienst in *Nederlandsch-Indië*.

Waar in dit reglement niet bepaaldelijk wordt gewag gemaakt van effectieve dienstjaren, doelt het woord dienstjaren op een diensttijd, berekend overeenkomstig de artt. 5 tot en met 7.

Art. 2. Het recht op pensioen in art. 1 bedoeld gaat verloren:

- a. door overgang van het Nederlandsch-Indische leger bij eenigen anderen tak van 's Rijks dienst in *Nederland* of zijne koloniën of bezittingen;
- b. door overtreding der verordeningen tot handhaving van het eigendomsrecht van den Staat op de gouvernements-archieven in 's Rijks koloniën of bezittingen;

c. door ontslag uit den dienst wanneer dit niet eervol wordt toegekend, en

d. door vervallenverklaring van den militairen stand bij rechterlijke uitspraak.

Vervolgung wegens misdrijf schorst het verleenen van pensioen tot na de uitspraak van het eindvonnis.

Art. 3. Pensioen wordt ook toegekend aan den officier, die in het belang van den dienst eervol ontslagen wordt, nadat hij door een raad van onderzoek werd vrijgesproken.

Art. 4. Ziels- en lichaamsgebreken worden onderscheiden naar gelang zij al dan niet *in en door* den dienst zijn ontstaan.

Ziels- en lichaamsgebreken *in en door* den dienst ontstaan, worden, met uitsluiting van alle andere, gerekend te zijn:

a. dezulken, die 't gevolg zijn van verwonding of verminking in den strijd bekomen, en

b. die welke, of beschouwd moeten worden als het dadelijk gevolg van vermoeienissen en ontberingen bij oorlogsverrichtingen, of wel, ontstaan zijn, buiten den oorlog, doch bij omstandigheden, zoodanig uitsluitend aan

het volbrengen van militaire dienstplichten verbonden, dat zij in dit opzicht met de gevolgen van oorlogsverrichtingen kunnen worden gelijk gesteld.

Art. 5. Bij de regeling van het pensioen worden, behoudens de uitzonderingen in art. 6 vermeld, alle diensten toegerekend, volbracht in eenige militaire, maritieme of burger Rijksbetrekking, rechtgevend op pensioen of gagement, gerekend van en met den eersten der maand waarin die dienst een aanvang nam.

Onder die diensten zijn ook begrepen die, welke bij mobiele schutterijen onder de wapenen zijn volbracht, — mits onmiddellijk opgevolgd door diensten bij 's Rijks zee- of landmacht, bij het korps mariniers of bij de landmacht in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, — en die volbracht bij de lijfwachten aan de hoven der inlandsche vorsten te Soerakarta en te Djokjakarta.

Diensten, elders dan in *Nederlandsch-Indië* volbracht, worden toegerekend in dezelfde verhouding, waarin dit zou plaats hebben, indien zij op zich zelve moesten strekken tot regeling van pensioen.

Art. 6. Bij de regeling van het pensioen wordt *niet* in rekening gebracht:

- a. de dienstdtijd, volbracht vóór het intreden van het negentiende levensjaar;
- b. de tijd, doorgebracht op nonactiviteit, niet verleend overeenkomstig punt 1, 2 en 3 van art. 46 van 's Konings besluit van 24 November 1859, n°. 69 (*Indisch Staatsblad* 1860, n°. 26),
- c. de dienstdtijd van den wegens desertie rechterlijk veroordeelde, voorafgegaan aan zijn weder-indienststelling;
- d. de tijd der hechtenis, ook der preventieve, van hem, die veroordeeld is tot correctioneële gevangenisstraf of tot militaire detentie;
- e. de tijd, gedurende welken de milicien in reserve gesteld of met groot verlof is geweest, en

f. de tijd na het verstrijken der maand, in welke de voordracht tot toekenning van pensioen den Koning of den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* wordt aangeboden.

Voor de helft worden in rekening gebracht de dienstjaren, voorafgegaan aan een dienstinterruptie van meer dan één jaar.

Tenzij de slotalinea van art. 5 aanleiding geve tot dubbele berekening, wordt *enkel*, d. i. jaar voor jaar in rekening gebracht:

- a. de tijd, buiten *Nederlandsch-Indië* doorgebracht, hetzij met verlof, dan wel als gedetacheerd bij het Nederlandsche leger of à la suite van het Koloniaal Werfdepôt; een en ander gerekend, voor de beide eerstvermelde gevallen, van met den dag van inscheeping in *Nederlandsch-Indië* tot en met den dag van inscheeping aldaar, en
- b. de tijd in krijgsgevangenschap doorgebracht.

Voor zoover hierboven niets anders is bepaald, wordt *dubbel* in rekening gebracht, de tijd in 's Rijksdienst doorgebracht in *Nederlandsch-Indië* of op reis derwaarts, gerekend van en met den dag van inscheeping in *Nederland* of elders.

Art. 7. Bij de opsomming van den dienstdtijd, ter berekening van het aantal dienstjaren, worden de overschietende maanden voor een jaar berekend, indien zij ten minste zes volle maanden bedragen. Anders worden zij verworpen.

Deze bepaling is niet van toepassing op de berekening van het minimum van dienst, vermeld in art. 1.

Art. 8. Voor den tweeden luitenant, alsmede voor den officier van hooger en

rang die in en door den dienst voor de verdere waarneming van den dienst ongeschikt werd, strekt tot grondslag der berekening van het hem te verleen pensioen het normale bedrag, vastgesteld voor de door hem jongst-bekleeden rang. In alle andere gevallen wordt het pensioen alleen dan overeenkomstig dien rang geregeld, wanneer de belanghebbende daarin minstens twee jaren in effectieven dienst doorbracht. Bij gebreke van dien wordt het pensioen geregeld, overeenkomstig den onmiddellijk voorafgaanden rang.

De officier wordt geacht in effectieven dienst te zijn, zoolang hij tot de sterkte van het leger wordt geteld, tenzij hij daarbij gevoerd wordt als:

- a. nonactief op verzoek, met of zonder bezwaar van den lande;
- b. met verlof buiten *Nederlandsch-Indië*.

Titulaire rangen komen bij de berekening van het pensioen niet in aanmerking.

Art. 9. Het normale jaarlijksche pensioenbedrag is:

voor den luitenant-generaal	f 9000	(negen duizend gulden);
» » generaal-majoor	» 6000	(zes duizend gulden);
» » kolonel . . .	» 4500	(vier duizend vijfhonderd gulden);
» » luitenant-kolonel	» 3500	(drie duizend vijfhonderd gulden);
» » majoor . . .	» 2800	(twee duizend achthonderd gulden);
» » kapitein . . .	» 2000	(twee duizend gulden);
» » 1sten luitenant	» 1500	(duizend vijfhonderd gulden);
» » 2den »	» 1200	(duizend tweehonderd gulden).

Art. 10. Behoudens eventueele verhooging, overeenkomstig de artikelen 13 en 14, wordt het bedrag, dat aan de berekening van het pensioen ten grondslag ligt, ten volle toegekend:

1°. aan den officier, die 40 of meer dienstjaren kan doen gelden, en

2°. aan den officier, die gepensionneerd wordt wegens ziels- of lichaamsgebreken, het gevolg van verwonding of vermindering, — hetzij in den strijd bekomen, dan wel op andere wijze in en door den dienst ontstaan.

Art. 11. Behoudens eventueele verhooging, overeenkomstig de artikelen 13 en 14, wordt aan den officier, die gepensionneerd wordt wegens ziels- of lichaamsgebreken, in en door den dienst ontstaan, indien hij niet valt in de termen van het vorige artikel, pensioen toegekend:

1°. wanneer hij vijftien of minder dienstjaren kan doen gelden, tot een bedrag gelijk aan de helft van het voor zijnen rang vastgestelde normale bedrag, en

2°. wanneer hij meer dan vijftien dienstjaren telt, tot een bedrag gelijk aan het in dit artikel sub I bepaalde, vermeerderd met vier ten honderd voor elk dienstjaar, dat hij boven de vijftien kan doen gelden.

Art. 12. Behoudens eventueele verhooging, overeenkomstig de artikelen 13 en 14, wordt aan den officier, die niet valt in de termen der beide vorige artikelen, pensioen toegekend tot een bedrag gelijk aan de helft van het aan de berekening ten grondslag liggende, vermeerderd met vijf ten honderd voor elk dienstjaar, dat hij boven de twintig kan doen gelden.

De pensioenen worden in volle gulden bepaald, waarbij de overschietende onderdeelen als één gulden worden berekend.

Art. 13. Het bedrag van het pensioen, berekend volgens de artt. 10, 11 of 12, wordt verhoogd indien verwonding of lichaamsgebreken gepaard gaan:

a. met het verlies of het gemis van het noodzakelijk gebruik van een der ledematen, of met het volkomen onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen in één der oogen, — met een vierde gedeelte, en

b. met het verlies of het gemis van het noodzakelijk gebruik van twee of

meer ledematen, of met het volkomen onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen in de beide oogen, — *met de helft*.

Indien het volkomen onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen in de beide oogen gepaard gaat met het verlies of het gemis van het noodzakelijk gebruik van een of meer ledematen, dan komen, voor de berekening dezer verhooging, elk der oorzaken van toekenning afzonderlijk in aanmerking.

Door ledematen worden bepaaldelijk verstaan handen en voeten, onverschillig of zich aan het verlies daarvan dat van armen en beenen al dan niet paart.

De in dit artikel vermelde verhoogingen worden toegekend ongeacht de oorzaken der verminking, tenzij deze gelegen zijn in eigen moedwillige handelingen of in ongeregeld gedrag.

Art. 14. Officieren, die ondanks het verlies of het gemis van 't noodzakelijk gebruik van een of meer ledematen of van het gezichtsvermogen in een der oogen blijven doordienen, verkrijgen, wanneer zij later gepensionneerd worden, boven het hun dan toekomend pensioen, de verhooging overeenkomstig art. 13, berekend naar den rang waarin (en tot zoodanig bedrag als) zij die zouden hebben ontvangen, indien zij niet waren blijven doordienen.

Overigens ligt ten grondslag aan de toekenning van pensioen de toestand waarin de belanghebbende zich bevindt bij 't verlaten van den dienst.

Latere verbeteringen of verergering brengt in de vaststelling van het pensioen in den regel geen verandering. Bij uitzondering kan echter het pensioen verhoogd worden overeenkomstig art. 13 ook na de toekenning, mits de aanvraag daartoe inkomte binnen een jaar nadat de belanghebbende den dienst verliet, en het verlies of het gemis, dat aan deze verhooging ten grondslag ligt, het rechtstreeksch gevolg zij van de verwonding of het lichaamsgebrek, waarvoor het pensioen oorspronkelijk werd toegekend.

Art. 15. Behoudens het bepaalde in de 2de alinea van dit artikel, gaat het pensioen in van en met den dag, volgende op dien, waarop het traktement het laatst genoten werd, tenzij echter de aanvraag om in het genot van pensioen te komen, wordt ingediend later dan één jaar na de toekenning van het eervol ontslag, in welk geval het pensioen ingaat van en met den 1sten der maand, waarin de aanvraag wordt ontvangen, in *Nederlandsch-Indië* bij het Departement van Oorlog, in *Nederland* bij dat van Koloniën.

In geen geval wordt het pensioen genoten gedurende den tijd, dien de officier, *buiten bezwaar van den lande*, met verlof of nonactief doorbracht.

Art. 16. Wordt de gepensionneerde in actieven dienst hersteld bij 's Rijks zee- of landmacht, dan wel bij de koloniale landmacht of de gouvernementmarine, dan kan hem vergund worden het pensioen geheel of gedeeltelijk gelijktijdig te genieten met de inkomsten aan den actieven dienst verbonden.

Die vergunning wordt verleend, in *Nederland* door den Koning, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal, onder 's Konings nadere goedkeuring.

Verlaat de gepensionneerde den dienst bij het Nederlandsch-Indische leger opnieuw, dan wordt zijn pensioen, overeenkomstig de bepalingen van dit reglement, herzien, met inachtneming van zijn jongst doorgebrachten diensttijd. Het opnieuw te verlenen pensioen bedraagt in geen geval minder dan het vroeger genotene.

Het pensioen wordt in zijn geheel gelijktijdig genoten met de soldij en de toelage, verbonden aan de Militaire Willemsorde en aan de benoeming tot broeder der Orde van den Nederlandschen Leeuw.

Uitgenomen de gevallen, waarin de wet anders bepaalt, kan het pensioen krachtens dit reglement toegekend, niet gelijktijdig worden genoten met ander pensioen ten laste van de geldmiddelen van den Staat of van zijne koloniën of bezittingen.

Art. 17. Wordt de gepensioneerde geplaatst in een betrekking, waaraan het uitzicht op burger pensioen verbonden is, dan wordt te dier zake een korting op zijn pensioen toegepast.

Die korting bedraagt:

a. wegens eene bijkomende inkomst of belooning van minder dan zestienhonderd gulden:

25 ten honderd van de eerste f 600;

50 ten honderd van de volgende f 400;

75 ten honderd van het overige;

b. wegens eene bijkomende inkomst of belooning van zestienhonderd gulden of hooger, vijftig ten honderd van het geheele bedrag.

De korting houdt op wanneer de gepensioneerde den burgerlijken dienst weder verlaat.

Art. 18. Wordt hij geplaatst in eene burger Rijksbetrekking, waaraan geen uitzicht op pensioen is verbonden, dan zijn op hem van toepassing de bepalingen van het Koninklijk besluit dd. 21 April 1863, n°. 25 (*Staatsblad* n°. 25, *Indisch Staatsblad*, n°. 97).

Het pensioen wordt in zijn geheel gelijktijdig genoten met de schadeloosstelling, verbonden aan het lidmaatschap der Staten-Generaal.

Art. 19. De Koning behoudt zich voor de gepensioneerde officieren in tijden van oorlog of andere buitengewone omstandigheden, bedoeld bij art. 184 der Grondwet, op te roepen, om, na daartoe geschikt te zijn bevonden, in dienst gesteld te worden bij de strijdkrachten van den Staat.

Het pensioen van den officier, die zonder geldige redenen, aan die oproeping niet voldoet, of zich aan de weder-indienststelling onttrekt, wordt op uitspraak van den Minister van Koloniën geschorst.

Deze schorsing neemt aanvang met den dag, waarop de gepensioneerde moest opkomen en niet opgekomen is, en eindigt met dien, waarop de gepensioneerden, die aan de oproeping hebben voldaan, bij algemeenen maatregel van hunne verplichting tot den actieven dienst worden ontslagen.

Art. 20. De bepalingen in art. 19 opgenomen zijn mede van kracht, in geval van oorlog of opstand in *Nederlandsch-Indië* (art. 43 der wet van 2 September 1854, *Staatsblad* n°. 129, *Indisch Staatsblad* 1855, n°. 21), met dien verstande, dat in *Nederlandsch-Indië* de oproeping tot weder-indienststelling uitgaat van den Gouverneur-Generaal, en de schorsing wordt toegepast op uitspraak van den commandant van het leger.

Art. 21. Het pensioen vervalt:

a. wanneer de gepensioneerde, buiten toestemming des Konings, eenige geregelde rijksinkomst geniet van een vreemde mogendheid, en dat wel van en met den eersten maand volgende op die waarin dit blijkt;

b. door veroordeeling tot lijf- of onteerende straf, alsmede door veroordeeling in *Nederlandsch-Indië* tot een der straffen, vermeld in art. 5, punt 1 tot en met 5 van het Strafwetboek voor Europeanen, — en dat wel van en met den dag, waarop het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan tot en met dien, waarop de straf of het vonnis, dan wel de daaraan verbonden gevolgen worden opgeheven; — bij de toepassing dezer paragraaf kan, in bijzondere gevallen, over het pensioen van den veroordeelde geheel of gedeeltelijk worden

beschikt ten behoeve van zijne vrouw, of wel — zoolang zij ongehuwd en hun negentiende levensjaar niet ingetreden zijn — van zijne wettige kinderen, — mits vrouw noch kinderen verzorging genieten ten laste der begrooting van *Nederlandsch-Indië*, der Nederlandsche Staatsbegrooting, of wel der koloniale geldmiddelen; — het jaarlijksch pensioen, dat op die wijze aan vrouw en kinderen van den veroordeelde wordt uitbetaald, bedraagt echter in geen geval meer dan het jaarlijksch bedrag der gelden, die hun bij overlijden van den echtgenoot of vader zouden worden uitgekeerd ten laste van het weduwen- en weezenfonds der officieren van de landmacht in *Nederlandsch-Indië*;

c. wanneer de betaling gedurende vijf achtereenvolgende jaren niet is opgevoerd;

nochtans kunnen zij, wier pensioen volgens deze paragraaf verviel, op hun verzoek, in het genot daarvan hersteld worden, in welk geval de uitkeering aanvangt van en met het kwartaal, volgende op dat, waarin de aanvraag tot herstel is ingekomen;

d. van en met den eersten der maand volgende op die waarin de gepensioneerde overlijdt.

Art. 22. Het pensioen kan, in *Nederland* door den Koning, — in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal, — worden ingetrokken, wanneer blijkt, dat de gepensioneerde de verordeningen tot handhaving van het eigendomsrecht van den Staat op de Gouvernements-archieven in 's Rijks koloniën of bezittingen heeft overtreden.

Art. 23. Alle in dit reglement vermelde pensioenen worden genoten onder den last, aan de zijde van den gepensioneerde, tot naleving van alle verplichtingen, hem krachtens dit reglement opgelegd, of aan dat genot bij latere algemeene verordeningen te verbinden.

De aanvragen tot het verkrijgen van pensioen worden gericht, in *Nederland* tot den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* tot den commandant van het leger aldaar; zij worden steeds ingediend, zooveel mogelijk met inachtneming der eischen van de militaire hiërarchie.

De pensioenen worden verleend, in *Nederland* door den Koning, — in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal, op voordracht van den legercommandant; in de daartoe strekkende besluiten wordt steeds melding gemaakt van de artikelen van dit reglement waarop deze berusten.

Van de voormelde besluiten wordt opgaaf gedaan in de *Javasche Courant*, en voor zoover het pensioen in *Nederland* werd toegekend, ook in de *Nederlandsche Staats-Courant*.

Pensionneering gaat gepaard met of wordt voorafgegaan door toekenning van eervol ontslag uit den militairen dienst.

Nopens de toekenning van het pensioen wordt den belanghebbende een authentiek bewijsstuk uitgereikt.

Art. 24. De pensioenen zijn, na overlegging der vereischte bewijsstukken betaalbaar, in *Nederland* na het einde van elk kwartaal, in *Nederlandsch-Indië* na den afloop van elke maand, een en ander behoudens het bepaalde bij art. 69 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35, *Indisch Staatsblad* n°. 106).

Art. 25. Met toestemming, in *Nederland* van den Minister van Koloniën, — in *Nederlandsch-Indië* van den Gouverneur-Generaal, — kunnen gepensioneerden zich op vreemd grondgebied vestigen, zonder te dier zake aan eenige korting onderworpen te zijn.

Bij het verkrijgen dier toestemming zijn de belanghebbenden, tenzij deze

de hoedanigheid van *Nederlander* niet bezitten, verplicht, vóór hun vertrek of vóór de daarop eerstvolgende pensioensbetaling, domicilie te kiezen binnen het Rijk of binnen zijn koloniën of bezittingen, en daarvan bij authentieke akte te doen blijken, met aanduiding van naam en woonplaats van dengene, bij wien domicilie wordt gekozen.

Zoolang die akte niet is ontvangen, in *Nederland* aan het Departement van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den ambtenaar met de uitbetaling van het pensioen belast, wordt het pensioen niet uitgekeerd.

Art. 26. De pensioenen krachtens dit reglement verleend zijn onvervreemdbaar, — voor zooveel zij in *Nederland* betaald worden, overeenkomstig de wet van 26 Mei 1849 (*Staatsblad* n°. 24).

De titularis kan daarover op geenerlei wijze beschikken, ook niet door verpanding of beleening.

Indien hij last geeft om het pensioen voor hem te ontvangen, kan hij die lastgeving altijd herroepen.

Alle overeenkomsten hiermede strijdig zijn nietig.

Deze bepaling wordt uitgedrukt in het authentieke bewijsstuk, bedoeld aan het slot van art. 23.

Onder de hierbedoelde verboden beleeningen zijn niet begrepen de voorschotten door gemeentebesturen, liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen eene matige rente verstrekt, tegen tijdelijke afgifte van het voormelde authentieke bewijsstuk, mits de bepalingen, volgens welke die voorschotten worden uitgekeerd zijn goedgekeurd, in *Nederland* door Gedeputeerde Staten der betrokken provincie, — in *Nederlandsch-Indië* door de autoriteiten, daartoe aan te wijzen door den Gouverneur-Generaal.

Art. 27. Op de pensioenen wordt ten behoeve van particuliere schuldeischers korting verleend, in *Nederland* overeenkomstig de bepalingen der wet van 24 Januari 1815 (*Staatsblad* n°. 5) en in *Nederlandsch-Indië* overeenkomstig de aldaar bestaande verordeningen van gelijke strekking.

Is de schuldeischer naar aanleiding van zijn verzoek om korting tot de gewone justitie verwezen, en de schuldenaar daarna tot het betalen der proceskosten veroordeeld, dan wordt de korting tevens verleend voor het beloop der kosten door den schuldeischer gemaakt.

Art. 28. Zoolang een gepensioneerde is opgenomen in eenig door het openbaar gezag erkende stichting of instelling van liefdadigheid, zoolang hij door zoodanige instelling, of wel door de gemeente waarin zijn onderstandsdomicilie is gevestigd, wordt verpleegd, wordt zijn pensioen uitbetaald aan de betrokken instelling of gemeente, die inmiddels verplicht is aan den titularis uit te keeren het bedrag waarmede dat pensioen de verplegingskosten overtreft.

Heeft de verpleging van den gepensioneerde plaats in eenige maritieme of militaire ziekeninrichting of wel op eenigerlei wijze ten laste der geldmiddelen van den Staat of van zijne koloniën of bezittingen, dan wordt deze zooveel mogelijk bekostigd uit zijn pensioen over het tijdvak der verpleging. Overtreffen de verplegingskosten dat pensioensbedrag, dan komt het meerdere ten laste der begrooting van *Nederlandsch-Indië*; in het tegenovergestelde geval wordt het beschikbaar gebleven pensioensdeel den titularis uitgekeerd.

Art. 29. Aan officieren, die uit den militairen dienst worden ontslagen, ingevolge de §§ 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9 en 10 van art. 30 van het Koninklijk besluit dd. 24 November 1859, n°. 69 (*Indisch Staatsblad* 1860, n°. 26), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 1 December 1879, n°. 35, wordt, wanneer

overeenkomstig het uitgebracht advies van den raad van onderzoek, of wel naar aanleiding van de artt. 31, 33 en 42 van eerstvermeld besluit, bij de redenen van ontslag verzachtende omstandigheden aanwezig zijn, voortdurend of tijdelijk onderstand toegekend.

Onderstand wordt voortdurend verleend, wanneer de ontslagene een diensttijd telt van ten minste acht effectieve jaren, die, ingeval van pensionneering, geldend zouden zijn.

Bij minderen diensttijd wordt tijdelijk onderstand toegekend, en wel voor een tijdvak gelijk aan de helft van den volbrachten actieven diensttijd, die ingeval van pensionneering geldend zou zijn.

De onderstand bedraagt de helft van het pensioen, dat den officier zou zijn toegekend, indien hij den dienst had moeten verlaten wegens ziels- of lichaamsgebreken, niet in en door den dienst ontstaan.

Op de aan officieren te verleenen onderstanden zijn mutatis mutandis toepasselijk, de bepalingen in artt. 15, 19, 20, 21, 22, 23 (uitgenomen de 4de en 5de alinea), 24, 25, 26, 28 en 31 ten aanzien der pensioenen vastgesteld.

Op den onderstand wordt om geenerlei reden korting toegestaan ten behoeve van particuliere schuldeischers.

De onderstand vervalt van en met den eersten der maand volgende op die waarin de voormalige officier in 't genot treedt van eenige geregelde inkomst ten laste der geldmiddelen van den Staat of van zijne koloniën of bezittingen.

Art. 30. In gevallen, waarin bij dit reglement niet is voorzien, of wanneer uitstekende militaire daden een buitengewone geldelijke belooning vorderen ten laste der begrooting van *Nederlandsch-Indië*, wordt daarin door den Koning voorzien bij een afzonderlijk en met redenen omkleed besluit.

Wanneer officieren, gediend hebbende bij de landmacht in *Nederlandsch-Indië*, bezwaren inbrengen nopens in hun oog onjuiste toepassing aldaar van de vorenstaande bepalingen, en die bezwaren gegrond worden bevonden, behoudt de Koning zich voor daarin te voorzien bij een met redenen omkleed besluit, in overstemming met de in dit reglement gestelde regelen.

Wijziging van het Koninklijk besluit van 24 November 1859, n°. 69 (*Indisch Staatsblad* 1860, n°. 26), tot regeling van de bevordering, het ontslag, enz., der Europeesche officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië*. Aanschrijving M. v. O. van 31 Dec. 1879, n°. 66. Mededeeling van Z. M. besluit van 1 Dec. 1879, n°. 35.

Gezien Ons besluit, van 24 November 1859, n°. 69 (*Indisch Staatsblad* 1860, n°. 26), tot regeling van de bevordering, het ontslag en het op non-activiteit stellen van de Europeesche officieren der in *Nederlandsch-Indië* aanwezige landmacht, zooals dit achtereenvolgens is gewijzigd bij Onze besluiten van 21 Februari 1863, n°. 136 (*Indisch Staatsblad* n°. 68), 20 December 1864, n°. 115 (*Indisch Staatsblad* 1865, n°. 46), 22 December 1865, n°. 83 (*Indisch Staatsblad* 1866, n°. 36a), 8 Mei 1867, n°. 60 (*Indisch Staatsblad* n°. 103), 22 Juni 1868, n°. 62 (*Indisch Staatsblad* n°. 119), 28 Maart 1870, n°. 13 (*Indisch Staatsblad* n°. 65), 30 Juli 1875, n°. 63 (*Indisch Staatsblad* n°. 204) en 28 Mei 1876 n°. 19 (*Indisch Staatsblad* n°. 226);

Nog gezien Ons besluit van heden n°. 34, tot vaststelling van het reglement op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Europeesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren van de landmacht in *Nederlandsch-Indië*:

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën dd. 26 September 1879, La. C, n°. 1.

Den Raad van State gehoord (advies van 4 November 1879, n°. 12);
Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Koloniën en van Oorlog
dd. 27 November 1879, La. C, n°. 7, en Ie Afd., n°. 108;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Art 30 van Ons eerstgemeld besluit wordt 'gelezen als volgt:

De officieren van de landmacht in *Nederlandsch-Indië* kunnen alleen uit den dienst worden ontslagen:

1°. *eervol* in een der volgende gevallen:

a. op eigen gedaan verzoek, dat niet kan worden afgewezen dan in tijden van gevaar, van vijandelijke aanranding van *Nederlandsch-Indië*, van verdediging dier gewesten tegen vijandelijke aanvallen, of gedurende het verrichten van dienst te velde; dan wel op grond van verplichtingen aan de benoeming verbonden of andere verbintenissen deswege aangegaan, of omdat de officier behoort te worden ontslagen, als verkeerende in een der in de verdere §§ van dit artikel voorziene gevallen;

b. wegens onvoorwaardelijken overgang in burgerlijken dienst;

c. wegens het bekend worden van handelingen, die, waren zij bekend geweest tijdens de benoeming tot officier, die benoeming zouden hebben doen nalaten;

d. wegens redenen, die den officier tevens recht doen hebben op pensioen;

e. indien het belang van den dienst vordert, dat de officier, ofschoon door een raad van onderzoek vrijgesproken, uit de gelederen verwijderd worde;

2. na eene rechterlijke veroordeeling, die, ofschoon het verlies van den militairen rang niet uit haren aard ten gevolge hebbende, nochtans heeft plaats gehad wegens eene handeling, die den officier onwaardig maakt dien rang te bekleeden;

3°. wegens gedragingen of daden in het openbaar, of wegens openbare geschriften, waardoor de waardigheid van den officiersrang, de eerbied voor den persoon des Konings, of voor dien van Zijnen vertegenwoordiger in *Nederlandsch-Indië*, de grondwettige instellingen van het Rijk, de regeeringsbeginselen van de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, of de krijgstucht bepaaldelijk worden aangerand;

4°. in de gevallen, voorzien in de artt. 45, 46 en 47 van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*;

5°. wegens deelneming aan vereenigingen en vergaderingen, vermeld in art. 111 van het sub 4° vermelde reglement;

6°. wegens overtreding der verordeningen tot handhaving van het eigendomsrecht van den Staat op de gouvernements-archieven in de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen;

7°. wegens aanhoudend wangedrag;

8°. wegens opzettelijke en herhaalde ongehoorzaamheid, mishandelen van minderen, misbruik maken van gezag, inzonderheid wanneer door de eene of andere dezer handelingen stellig nadeel aan den dienst of aan personen is toegebracht;

9°. wegens verregaande nalatigheid in het vervullen der opgelegde plichten;

10°. wegens het aangaan van schulden, in haren oorsprong beneden de waardigheid van den rang van officier, of wegens het aanhoudend maken van schulden, ten gevolge van verkwisting of andere vrijwillige handelingen;

11°. wegens het aangaan van een huwelijk, zonder de daartoe vereischte toestemming te hebben verkregen.

Art. 2. Ons tegenwoordig besluit treedt in werking den 1sten Januari 1880.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog en aan den Raad van State.

Nadere bepaling omtrent de toekenning van gagement aan Indische militairen. Aanschrijving M. v. O. van 31 Dec. 1879, n°. 67. Mededeeling van Z. M. besluit van 1 Dec. 1879, n°. 36.

Gezien Ons besluit van 24 Augustus 1875, n°. 42 (*Indisch Staatsblad* 1876, n°. 44), tot regeling der gagementen van de Europeesche militairen beneden den rang van officier van de landmacht in *Nederlandsch-Indië*.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën dd. 26 September 1879, La. C, n°. 2.

Den Raad van State gehoord (advies van 4 November 1879, n°. 13).

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Koloniën en van Oorlog dd. 27 November, La. C, n° 8 en Ie Afd., n°. 108.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Ons voormeld besluit van 24 Augustus 1875, n°. 42, is niet toepasselijk op militairen van het Nederlandsch-Indisch leger, die in *Nederland* vertoeven in afwachting van hun vertrek naar *Nederlandsch-Indië*, tenzij hun reeds vroeger gagement ten laste der begrooting van *Nederlandsch-Indië* werd verleend.

Voor hen gelden, uitgenomen in laatstgenoemd geval, tot en met den dag van inscheping tot vertrek naar *Nederlandsch-Indië* de bepalingen nopens de toekenning van pensioen, onderstand en gratificatie bij 't verlaten van den dienst, die voor het Nederlandsche leger van kracht zijn, met dien verstande, dat de toekenning door Ons geschiedt op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën.

Art. 2. Ons tegenwoordig besluit treedt in werking van en met 1 Januari 1880.

Art. 3. Alle pensioenen, onderstanden en gratificatiën, krachtens dit Ons besluit te verleenen, komen ten laste der begrooting van *Nederlandsch-Indië*.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Detacheering en overplaatsing van officieren van het leger hier te lande bij dat in *Nederlandsch-Indië*. Aanschrijving M. v. O. van 31 Dec. 1879, n°. 130. Mededeeling van Z. M. besluit van 21 Dec. 1879, n°. 20.

Op voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 19den Dec. 1879, Kabinet L^a. Q³⁷.

Gezien het rapport van Onzen Minister van Koloniën van den 20sten Dec. 1879, Letter C, n°. 27.

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging in zoverre van art. 2 van het Koninklijk besluit dd. 29 September 1849, n°. 102, en met uitbreiding tevens van Onze besluiten betrekkelijk de overplaatsing en detacheering van officieren van het leger hier te lande bij de landmacht in *Nederlandsch-Indië*, te bepalen, dat de 2de luitenants en 2de luitenant-kwartiermeesters, in den regel niet, dan nadat zij in hunnen rang minstens twee jaren hier te lande hebben gediend, aan Ons zullen worden voorgedragen voor eene detacheering of overplaatsing bij het leger in *Nederlandsch-Indië*.

Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit.

Beheer en onderhoud van de draagbare wapenen in gebruik bij de korpsen van het leger. Aanschrijving M. v. O. van 31 Dec. 1879, n°. 133. Mededeeling van Z. M. besluit van 18 Dec. 1879, n°. 19.

Gelet op het Koninklijk besluit van 2 September 1815, n°. 53, tot goedkeuring van het Reglement omtrent de administratie, de aanvraag en het onderhoud der draagbare wapenen.

In aanmerking nemende, dat vele in dat Reglement voorkomende bepalingen, door de sedert geheel veranderde bewapening en organisatie van het leger, niet meer kunnen worden gevolgd, terwijl andere door later gegeven voorschriften zijn vervangen.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 15den Dec. 1879, IVe Afd., n°. 64.

Hebben goedgevonden en verstaan, met ingang van 1 Januari 1880:

1°. in te trekken het hierboven genoemd Koninklijk besluit van 2 September 1815, n°. 53, en het daarbij goedgekeurde Reglement, alsmede de op de draagbare wapenen betrekking hebbende Koninklijke besluiten van:

17 September 1815, n°. 44, 31 October 1815, n°. 11, 6 Maart 1819, Lett. V³, 30 April 1821, n°. 90, 18 Juni 1826, n°. 176, 24 November 1837, n°. 106, 4 Juli 1840, n°. 86, 26 Mei 1842, n°. 180, 6 Juli 1842, n°. 64, 27 September 1845, n°. 2, 17 September 1868, n°. 6 en 28 April 1872, n°. 19.

2°. vast te stellen het bij dit besluit gevoegde Reglement op het beheer en het onderhoud van de draagbare wapenen, in gebruik bij de korpsen van het leger.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit.

REGLEMENT OP HET BEHEER EN HET ONDERHOUD VAN DE DRAAGBARE
WAPENEN, IN GEBRUIK BIJ DE KORPSEN VAN HET LEGER.

EERSTE AFDEELING.

Aanvraag en verzending van wapenen, toebehooren en verwisselstukken, gereedschappen, maten en behoeften, benevens aanwijzing van den voorraad die daarvan bij de korpsen moet aanwezig zijn.

Art. 1. De aanvraag tot het bekomen van wapenen geschiedt op door den Minister te bepalen tijdstippen door de hoofdadministratie van het korps aan het Departement van Oorlog om de volgende redenen:

1°. tot aanvulling van het aantal der voor het korps volgens de formatie benodigde wapenen en van hetgeen bovendien in voorraad behoort te zijn;

2°. tot verwisseling van onbruikbare wapenen;

3°. tot vervanging van verloren wapenen, als:

a. bij desertiën,

b. bij geleden verliezen vóór den vijand,

c. bij een of ander toeval.

Art. 2. De aanvraag volgens punt 1 van art. 1 behoeft niet nader te worden toegelicht, aangezien de noodzakelijkheid daarvan blijkt uit de sterkte van het korps.

Art. 3. Bij de aanvraag tot verwisseling van onbruikbare wapenen, bedoeld bij punt 2 van art. 1, moet een proces-verbaal gevoegd worden, waaruit blijkt, dat zij niet meer voor herstelling vatbaar zijn, tevens de oorzaken vermeldende waardoor zij in dien toestand zijn gekomen. Het proces-verbaal wordt opgemaakt door een officier en den mr. geweermaker of zwaardveger of bij ontstentenis van een of meer hunner, door een der oudste onderofficieren, en door den commandant van het korps voor *gezien* geteekend.

Art. 4. Bij de aanvraag tot aanvulling van verloren geraakte wapenen

volgens punt 3 van art. 4 moet almede een proces-verbaal worden gevoegd, waaruit blijkt op welke wijze de verliezen hebben plaats gehad.

Dit proces-verbaal wordt opgemaakt als volgt:

a. bij desertie: door een officier — bij ontstentenis door den oudsten onderofficier te vervangen — en een onderofficier, waarna het door den commandant en de administrateur van het korps voor *gezien* wordt geteekend en waarbij de eerste verklaart of het verlies al dan niet aan verzuim is te wijten;

b. bij geleden verliezen vóór den vijand: door een officier — bij ontstentenis door een onderofficier te vervangen — van het korps, en door den commandant van het korps alsmede door den chef van den staf der divisie voor *gezien* geteekend.

c. bij een of ander toeval, zooals brand, het verongelukken van een vaartuig waarmede de wapenen vervoerd worden, enz., door de administrateurs van het korps of onderdeel en door den commandant van het korps voor *gezien* geteekend.

Art. 5. Wanneer bij aanzienlijke verliezen, of bij uitbreiding van het korps, de aanvulling der ontbrekende wapenen niet kan worden uitgesteld tot het tijdstip voor de gewone aanvraag bestemd, zal een buitengewone aanvraag moeten worden ingezonden, alleen in het eerste geval vergezeld van een proces-verbaal, zooals bij art. 4 is voorgescreven.

Art. 6. Bij de ontvangst van wapenen zal de commandant van het betrokken korps of onderdeel hun toestand doen onderzoeken door eene commissie, bestaande uit twee officieren en den mr. geweermaker of zwaardveger. Dit onderzoek mag zich niet uitstrekken tot het fabrikaat, maar moet zich bepalen, behalve tot het aantal, tot de bruikbaarheid der wapenen, zooals: het compleet zijn der onderdeelen, alsmede hun gaven en roestvrijen toestand. Hierbij behoeft niet op kleinigheden, nog op lichte en onbeduidende roest, door het transport ontstaan, te worden gelet, wanneer die, zonder schade voor de wapenen en met weinig moeite, bij het korps zelve kan worden weggenomen.

Evenmin zal aanmerking gemaakt worden op het ontvangen van reeds gebruikte en goed herstelde wapenen in plaats van nieuwe, en behoeft in dit geval alleen nog te worden nagezien of deze van een jaartal van indienststelling zijn voorzien.

In geval bij het onderzoek beduidende schade aan de wapenen mocht bevonden worden, zullen de beschadigde of onbruikbare onverwijld naar het artillerie-magazijn, ter plaatse waar zich 's Rijks geweerwinkel bevindt, gezonden en aldaar ter beschikking gesteld worden van den Inspecteur der draagbare wapenen. De commandant van het korps of onderdeel zal verder rechtstreeks aan genoemden Inspecteur eene opgave der bevonden gebreken doen toekomen en van de verzending der wapenen door de gewone tusschenkomst kennis geven aan den Minister.

Art. 7. Alle inleveringen van overkomplete of onbruikbare wapenen geschieden in het artillerie-magazijn ter plaatse waar zich 's Rijks geweerwinkel bevindt, tenzij om bijzondere redenen door den Minister daarvoor een andere bestemming werd aangewezen.

Deze wapenen zullen door den betrokken magazijnmeester, bijgestaan door een officier en een wapencontroleur of meester van genoemde werkplaats, worden onderzocht op dezelfde wijze als in het voorgaande artikel is omschreven en voor het geval een proces-verbaal moet worden opgemaakt, zal dit door den Inspecteur der draagbare wapenen gevisceerd en aan den Minister worden gezonden.

Art. 8. Indien zich bij het in gebruik stellen en behandelen van nieuwe of nieuw ingevoerde wapenen gebreken mochten voordoen, die bij de ontvangst van het korps niet konden ontdekt worden en die van overwegenden invloed op de waarde van het wapen of gevaarlijk voor den gebruiker zijn, zal worden gehandeld als in het slot van art. 6 is voorgeschreven.

Art. 9. In de gevallen aan het slot van de artt. 6 en 7 en in art. 8 omschreven, zal door den Minister worden beslist, op welke wijze en ten wiens laste in de bevonden schade of gebreken zal worden voorzien.

Art. 10. De wapenen waaraan gebreken ontstaan, die niet bij het korps kunnen of mogen hersteld worden, zullen zonder voorafgaande machtiging van den Minister, zoodra mogelijk worden opgezonden naar het artillerie-magazijn ter plaatse waar 's Rijks geweerwinkel gevestigd is.

Wanneer echter het aantal dier wapenen meer dan 24 bedraagt, zal hiervan door den commandant van het korps of onderdeel vooraf kennis moeten worden gegeven aan den Inspecteur der draagbare wapenen, die dan het tijdstip aanwijst waarop ze kunnen worden toegezonden. De kennisgeving van den commandant van het onderdeel moet steeds door den commandant van het korps voor *gezien* geteekend worden.

Na herstelling in den geweerwinkel, zullen de wapenen, mede zonder nadere machtiging, door den betrokken magazijnmeester aan het korps of onderdeel worden teruggezonden.

Behalve de bescheiden die voor de wederzijdsche verantwoording tusschen het korps en het magazijn worden gewisseld, zal de commandant van het korps of onderdeel rechtstreeks aan den Inspecteur der draagbare wapenen een lijst doen toekomen van de wapennummers der verzonden wapenen met opgave der gebreken, en van die wapenen waarvan de herstellingskosten voor rekening van den gebruiker moeten komen. Die lijst zal door genoemden Inspecteur, na de herstelling en wederinlevering der wapenen in het magazijn, aan het korps worden teruggezonden, nadat daarop de gevraagde herstellingskosten zijn ingevuld.

Art. 11. De aanvraag om verwisselstukken, gereedschappen, kalibermaten, enz., geschiedt zoo noodig gelijktijdig bij de aan den Minister in te zenden verantwoording dier voorwerpen. Tusschentijds mogen alleen bij dringende behoefte en alsdan met vermelding der redenen waarom, aanvragen om verwisselstukken, enz. worden ingezonden.

Wanneer men verlangt de verwisselstukken rechtstreeks naar een der onderdeelen van het korps te doen verzenden, moet hiervan in de aanvraag melding worden gemaakt.

Art. 12. Alle voor de herstelling, enz. der draagbare wapenen benodigde verwisselstukken, gereedschappen en kalibermaten worden kosteloos door het Rijk aan de korpsen verstrekt.

Art. 13. Bij de ontvangst van verwisselstukken, enz. bij een korps, zal, behalve op het aantal, alleen worden gelet of zij zich in roestvrijen toestand bevinden en het controlemerk bezitten, behoudens enkele die door hun vorm of geringen omvang daarvoor niet vatbaar zijn.

Indien bij het onderzoek echter blijken mocht, dat de gezondene verwisselstukken geheel of gedeeltelijk onbruikbaar zijn, zal worden gehandeld zooals in het slot van art. 6 is voorgeschreven.

Art. 14. Verwisselstukken, die bij het aanbrengen niet voldoen of waaraan zich onder de bewerking gebreken vertoonen, zullen op een daartoe door den Minister te bepalen tijdstip worden ingeleverd in het artillerie-magazijn, ter plaatse alwaar zich 's Rijks geweerwinkel bevindt.

Bij de ontvangst dier stukken zal een officier dier werkplaats, bijgestaan

door een wapencontroleur, zich overtuigen of genoemde verwisselstukken van het controlemerk zijn voorzien en zich daaronder geene bevinden die wel hadden kunnen aangebracht worden, of die onder de bewerking door den mr. geweermaker of zwaardveger zijn bedorven, waartoe die verwisselstukken door het korps in goeden roestvrijen toestand moeten worden afgeleverd.

In geval een der bovengenoemde bemerkingen op de ingeleverde voorwerpen kan worden gemaakt, geven zij daarvan bij proces-verbaal kennis aan den Inspecteur der draagbare wapenen, die dit stuk voor *gezien* teekent en aan den Minister zendt.

Art. 15. Mede zullen op een door den Minister te bepalen tijdstip, in het artillerie-magazijn ter plaatse waar zich de geweerwinkel bevindt, worden ingeleverd de verwisselstukken van vervallen modellen of wel die tot wapenen behorende, welke niet meer bij het korps in gebruik zijn, alsmede alle oude en onbekwame verwisselstukken, die bij het korps door nieuwe zijn vervangen.

Art. 16. Bij alle verzendingen van wapenen, verwisselstukken, enz., uit de artillerie-magazijnen aan de korpsen en omgekeerd, zullen de daarop bestaande of later vast te stellen voorschriften gevolgd worden.

De Minister bepaalt hoeveel wapenkisten bij ieder korps voorhanden moeten zijn, alsmede hoe de terugzending van ontvangen kisten moet geschieden.

Art. 17. Door den Minister wordt bepaald hetgeen bij ieder korps voorhanden mag zijn:

- 1°. aan wapenen boven het als compleet noodig getal;
- 2°. aan geweren of karabijnen voor kamerschietoefeningen;
- 3°. aan schermgeweren en schermzabels;
- 4°. als maximum voorraad toebehooren, verwisselstukken, gereedschappen en kalibermaten.

Art. 18. Behalve de voorraad verwisselstukken in het vorig artikel bedoeld, zal bij elk gedeelte van een korps waarbij zich een mr. geweermaker of zwaardveger bevindt, een gereedschapskist aanwezig moeten zijn, bepakt met een voldoende voorraad toebehooren en verwisselstukken, om te dienen als uitrusting te velde.

TWEEDE AFDEELING.

Plaatsing van het jaartal van indienststelling en het nummeren der wapenen.

Art. 19. Geen wapenen zullen aan de onderofficieren en manschappen mogen worden ingebruik gegeven, dan nadat zij door de mr. geweermakers of zwaardvegers van jaartal van indienststelling en het wapennummer zijn voorzien.

Art. 20. Wanneer echter wapenen uit de artillerie-magazijnen worden verstrekt die reeds vroeger in gebruik zijn geweest, zal, in verband met hun toestand, het jaartal van indienststelling door den Inspecteur der draagbare wapenen bepaald en door zijn zorg vóór de verzending daarop geplaatst worden.

Art. 21. Door den Minister wordt bepaald op welke wijze de nummering zal plaats hebben.

De Chefs der korpsen zijn verantwoordelijk, dat geen andere merken ter herkenning op de wapenen worden geslagen, dan de voorgeschrevene.

Art. 22. Zoolang een wapen of wapendeel bij het korps in gebruik blijft, mag het daarop gestelde nummer nimmer worden veranderd.

Om die reden zullen de wapenen en wapendeelen welke aan een man zijn afgegeven niet mogen worden verwisseld, zelfs dan niet, wanneer hij van het eene onderdeel van het korps naar een ander wordt overgeplaatst.

Art. 23. Indien door reorganisatie van een korps, of om andere redenen, eene overnummering van wapenen of onderdeelen noodzakelijk is, dan zal daartoe door den Chef van het korps de machtiging aan den Minister worden gevraagd.

DERDE AFDEELING.

Toezicht op het onderhoud der wapenen.

Art. 24. De Inspecteurs der verschillende wapens zullen bij het houden hunner inspectiën vooral hunne aandacht vestigen op het goed onderhouden der wapenen.

Indien dat onderhoud te wenschen overlaat, zullen zij daarvan onmiddellijk zonder eenige terughouding kennis geven aan den Minister.

Art. 25. De divisiecommandanten en de commandanten der bereden- en vestingartillerie, zullen in het bijzonder nagaan of bij de verschillende korpsen en hun onderdeelen geen al te groote ongelijkheid in het aantal en de soort der herstellingen bestaat en zoo ja, daarvan de oorzaak opsporen.

Tot dat einde zullen zij zich elk kwartaal een recapitulatiestaat doen verstreken van de herstellingskosten en van de verbruikte verwisselstukken. De recapitulatiestaten zullen daarna aan den Inspecteur der draagbare wapenen worden gezonden.

Op de in de 1ste alinea van dit artikel genoemde autoriteiten rust voorts dezelfde verplichting tegenover de Inspecteurs der betrokken wapens als in het slot van het voorgaande artikel voor deze laatsten tegenover den Minister is voorgeschreven.

Art. 26. De commandanten der korpsen zijn verantwoordelijk voor den goeden toestand der wapenen, toebehooren, verwisselstukken, enz., welke onder hun beheer zijn gesteld.

Zij zorgen, dat de daaromtrent gegeven voorschriften nauwkeurig worden opgevolgd en dat steeds alles aanwezig is, wat tot het onderhoud, de herstelling en het onderzoek der wapenen noodig is.

Art. 27. De in het vorige artikel genoemde commandanten zullen voortdurend acht geven, dat de onder hunne bevelen dienende officieren een grondige kennis bezitten van de wapenen bij het korps in gebruik, alsmede dat het kader behoorlijk onderwezen is in alles wat tot een goed onderhoud behoort.

Art. 28. In de maand Januari van elk jaar zullen de reparatieboeken van wapenen door de commandanten der korpsen aan den Inspecteur der draagbare wapenen worden gezonden, onverschillig of in het afgelopen jaar al dan niet eene wapeninspectie op last van den Minister heeft plaats gehad.

De boeken zullen door genoemden Inspecteur worden nagezien, en, met opgave van zijne bemerkingen, aan den Minister worden gezonden.

Art. 29. De commandeerende officieren van onderdeelen of detachementen van korpsen zijn tegenover de korpscommandanten verantwoordelijk voor den goeden toestand der bij hun onderdeel in gebruik zijnde en opgelegde wapenen.

Zij zullen een nauwkeurig toezicht houden op het onderhoud der wapenen en de herstellingen die daaraan verricht worden, waarvan zij zich op de daarvoor in de reglementen op den inwendigen dienst bepaalde tijden, persoonlijk overtuigen door het vergelijken van eenige wapenen die herstellingen hebben ondergaan, met de daarvoor ingeschreven posten in het reparatieboek.

Vooral zullen zij nagaan, wanneer wapendeelen van eenig aanbelang zijn vernieuwd, in hoeverre daarvoor noodzakelijkheid bestond.

Art. 30. Genoemde officieren zullen maandelijks de reparatieboeken van wapenen inzien en onderzoeken of de inschrijving der herstellingen naar de voorschriften heeft plaats gehad, waarna zij het boek voor *gezien* teekenen.

Art. 31. De compagnies-, batterij- en eskadronscommandanten, en de onder hen dienende officieren, houden een dagelijksch toezicht op de wapenen die bij hun onderdeel in gebruik zijn en zullen zich voortdurend toeleggen op het vermeerderen hunner wapenkennis.

Art. 32. De officieren van wapening zijn aan de commandeerende officieren verantwoordelijk voor het onderhoud der wapenen, welke zich in de wapenkamers van het korps bevinden, alsmede voor de behoorlijke herstelling van diegenen, waaraan gebreken zijn ontstaan.

Zij zijn verder verantwoordelijk voor de aan het korps behorende gereedschappen, maten, enz. en dragen zorg, dat de onbruikbare hersteld of door nieuwe vervangen worden.

Ook zijn zij belast met het onmiddellijk toezicht over de verrichtingen der mr. geweermakers of zwaardvegers en worden, tot het goed vervullen dier taak, zooveel mogelijk van andere diensten vrijgesteld.

Art. 33. Tot officieren van wapening zullen bij voorkeur worden bestemd, de eerste of tweede luitenants die een wapencursus hebben bijgewoond, en, zoo dit mogelijk is, ook de cursus aan de normaal-schietschool hebben gevolgd.

Om die reden zullen tot het bijwonen dier cursussen hoofdzakelijk de jongere officieren worden gekozen, die voor eene benoeming tot kapitein nog binnen eenige jaren niet in aanmerking komen.

Art. 34. De tijd gedurende welke de betrekking van officier van wapening zal worden waargenomen, zal minstens één jaar bedragen, doch kan, naar omstandigheden, door den korpscommandant tot twee en een half jaar worden verlengd.

De nieuw optredende officieren zullen gedurende drie maanden den dienst volgen, onder de leiding van den aftredenden officier van wapening en zich in dien tijd bekend maken met alle voorschriften, betreffende de draagbare wapenen.

Art. 35. De officieren van wapening zullen een reparatieboek van wapenen aanhouden, waarin alle herstellingen volgens de bepaalde voorschriften worden geboekt.

Zij zullen verder behoorlijk bijhouden alle bescheiden, die onder hunne berusting zijn gesteld, alsmede een register, waarin de bijzondere bepalingen omtrent de draagbare wapenen worden ingeschreven.

Art. 36. De mr. geweermakers en zwaardvegers zijn belast met het doen der herstellingen aan de in gebruik zijnde en opgelegde wapenen en houden tevens het toezicht op het schoonmaken dezer laatste. Zij zijn omtrent alles wat de wapenen betreft rechtstreeks verantwoordelijk aan de officieren van wapening en verplicht dezen dienaangaande de meest volledige inlichtingen te geven en hen bij te staan in de opname der gebreken bij te houden inspectiën.

Art. 37. De mr. geweermakers en zwaardvegers worden aan 's Rijks geweerwinkel opgeleid en niet voor die betrekking voorgedragen, dan nadat zij voldoende proeven van bekwaamheid hebben afgelegd.

Zonder machtiging van den Minister mogen zij niet door de korpscommandanten worden aangenomen.

Bij detachementen, alwaar geen mr. geweermakers of zwaardvegers aanwezig zijn, mogen geen burgergeweermakers gebezigd worden, dan alleen voor verrichtingen van ondergeschikten aard en die niet kunnen uitgesteld worden tot het tijdstip waarop de mr. geweermaker of zwaardveger moet aanwezig zijn, zooals in art. 43 is bepaald.

Voor herstellingen van aanbelang moeten de wapenen worden opgezonden. Om die reden zullen bij de detachementen steeds eenige der beschikbare wapenen van het korps moeten in voorraad zijn, om die, welke ter herstelling zijn opgezonden, tijdelijk te vervangen.

Art. 38. De mr. geweermakers of zwaardvegers zullen alleen met andere werkzaamheden kunnen worden belast, wanneer geen herstellingen aan wapenen voorkomen.

Wanneer dit noodig is kan aan hen voor verrichtingen van verschillenden aard, of zoogenaamd ruw werk, een soldaat als helper worden toegevoegd.

Ingeval bij een korps een mr. geweermaker of zwaardveger ontbreekt, zullen de overige in het garnizoen aanwezigen beurtelings daarbij den dienst verrichten.

Art. 39. De officieren, bedoeld in de artikelen 29, 31 en 32, zullen op de daartoe in de reglementen op den inwendigen dienst vastgestelde tijden en op de voorgeschreven wijze inspectiën over de wapenen houden, waarbij, wat de officieren van wapening betreft, de mr. geweermakers of zwaardvegers, en voor zooveel mogelijk het kader, zullen tegenwoordig zijn, de eersten om die officieren behulpzaam te zijn, de laatsten om in het opsporen van gebreken onderwezen en tevens ingelicht te worden, hoedanig enkele door eene goede behandeling kunnen worden voorkomen.

Bij deze inspectiën zullen geen der in gebruik zijnde wapenen mogen ontbreken en inzonderheid de aandacht gevestigd worden op die van het kader van geëmployeerden en die welke op de rustkamers zijn opgelegd.

Art. 40. Vóór het vertrek en na terugkomst van een detachement zullen de wapenen door den officier van wapening worden nagezien, terwijl de inspectiën gedurende de detachering, door de detachementscommandanten zullen gehouden worden.

Wanneer het detachement uit een of meer compagnieën, eskadrons of batterijen bestaat, die gedurende een jaar, of langer, van de standplaats van den staf afwezig moeten blijven, terwijl het dan noodig kan zijn dat alle in verantwoording zijnde wapenen worden medegenomen, zal een officier met het toezicht over de opgelegde wapenen worden belast.

De mr. geweermaker of zwaardveger zal in dergelijk geval, op de tijdstippen voor de inspectiën bepaald, naar de standplaats van het detachement worden gezonden, ten einde genoemden officier in de opname der gebreken behulpzaam te zijn en de noodige aanwijzingen te doen voor het onderhoud der buiten gebruik zijnde wapenen.

Art. 41. Wanneer een inspectie over de wapenen van een korps moet plaats hebben, op last van den Minister, door den Inspecteur of Onderinspecteur der draagbare wapenen, zullen die officieren in overleg treden met den betrokken commandant en al die beschikkingen treffen, welke noodig zijn in het wederzijdsch belang van de inspectie en den dienst bij het korps.

Door den commandant van het korps of onderdeel waarbij de inspectie plaats heeft, zal verder al dagene worden verstrekt wat tot het goed volbrengen daarvan vereischt wordt.

De wijze, waarop de inspectie zal geschieden, wordt door den Inspecteur of Onderinspecteur der draagbare wapenen geregeld.

Bij die inspectie zullen steeds moeten aanwezig zijn de officier van wapening, de mr. geweermaker of zwaardveger, de compagnies-, eskadrons- of batterijcommandant en verder het noodige personeel voor het inschrijven der repatiestaten en het behandelen der wapenen.

VIERDE AFDEELING.

Het herstellen der wapenen en toebehooren.

Art. 42. Alle herstellingen en vernieuwingen aan draagbare wapenen en toebehooren, welke buiten schuld van de gebruikers of bewaarders moeten plaats hebben, worden op de afrekening met 's Rijks schatkist aan het Rijk in rekening gebracht.

Wanneer echter de gebreken, die herstelling of vernieuwing vereischen, door moedwil of nalatigheid zijn ontstaan en na een nauwkeurig onderzoek daaromtrent geen twijfel bestaat, komen de kosten voor rekening van de gebruikers of bewaarders.

Art. 43. Alle gewone herstellingen en vernieuwingen geschieden door de mr. geweermakers of zwaardvegers, zoodra mogelijk na de opname en volgens de daartoe door den Minister gegeven voorschriften, die aan hen, aan ieder officier van wapening, alsmede aan ieder officier die deze betrekking waarneemt, van 's Rijkswege worden verstrekt.

De prijzen der verwisselstukken en de tarieven voor de herstellingen worden door den Minister vastgesteld.

Wapenen, die voor buitengewone herstelling zijn opgeteekend, zullen worden gezonden naar het artillerie-magazijn, ter plaatse waar zich 's Rijks geweerwinkel bevindt, onder inachtneming van het bepaalde bij art. 10.

Bij de inspectiën bedoeld in het slot van art. 40, zullen de mr. geweermakers of zwaardvegers ter genoemder plaatse reeds dadelijk alle herstellingen verrichten van geringen omvang, of waarbij het gebruik van den vuurhaard niet vereischt wordt.

Voor de overige herstellingen worden de wapenen naar de standplaats van genoemde werklieden gezonden.

Art. 44. Zonder voorkennis van de officieren van wapening zullen de mr. geweermakers of zwaardvegers geen andere herstellingen mogen verrichten, dan die, welke bij de opname zijn bepaald.

De genoemde officieren zullen de gedane herstellingen en vernieuwingen nauwkeurig nazien, daarbij acht geven dat geen remontstukken worden geplaatst, welke niet uit 's Rijks magazijnen afkomstig zijn, en verder zorgen dat de oude stukken in de wapenkamers van het korps of onderdeel worden ingeleverd.

Indien de herstelling onvoldoende is, zal die zonder vergoeding moeten herhaald worden, en zoo dit niet kan geschieden, of dat een remontstuk door de schuld van den werkman is bedorven, zal de schade ten zijnen laste worden gebracht. Om genoemde reden moeten alle vernieuwde deelen door de mr. geweermakers of zwaardvegers worden gemerkt, van welk goed te onderscheiden merk de officier van wapening een afdruk moet bezitten.

Art. 45. Aan de mr. geweermakers of zwaardvegers zullen tot het doen der herstellingen de noodige verwisselstukken uit de magazijnen of wapenkamers van het korps of onderdeel worden verstrekt.

Ook kan de officier van wapening, naarmate der behoefte, een halve lade verantwoord, ten einde daarvan aan de genoemde werklieden het noodige notenboomenhout te verstrekken tot het aanbrengen van stukjes en biezen in de laden.

De overige behoeften voor de herstellingen benoodigd, zullen door de mr. geweermakers of zwaardvegers zelf worden aangeschaft.

Art. 46. Vanwege het Rijk wordt aan de mr. geweermakers of zwaardvegers verstrekt, een werkplaats die goed verlicht en niet te bekrompen is;

verder worden zij voorzien van een smidshaard en van de noodige gereedschappen, waarvan de aanschaffing voor hen te bezwarend zoude zijn.

Ook zullen nog worden verstrekt de gereedschappen, welke zij zelve niet kunnen aanmaken, noch uit den handel verkrijgen, alsmede de noodige maten en kalibers; de overige gereedschappen worden door hen zelve aangemaakt of aangeschaft.

De officieren van wapening zullen deze voorwerpen door de mr. geweer-makers of zwaardvegers behoorlijk doen onderhouden en, wanneer ze versleten zijn, voor de vernieuwing zorgdragen.

Worden deze gereedschappen onbruikbaar, of gaan ze verloren door de schuld van genoemde werklieden, dan komen ze ten hunnen laste.

Art. 47. De wapenen bij het korps Maréchaussée in gebruik, worden aan 's Rijks geweerwinkel hersteld, waartoe zij zullen worden gezonden naar het artillerie-magazijn ter plaatse alwaar zich genoemde inrichting bevindt.

Bij de opname der gebreken zal door de betrokken chefs worden in acht genomen het bepaalde bij art. 42.

Art. 48. De gemeentebesturen zijn gerechtigd om de herstellingen der wapenen bij de schutterij in gebruik, in verband met art. 38 der wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 17), ten hunnen koste door de mr. geweer-makers of zwaardvegers te doen verrichten, waartoe zij zich met de chefs der korpsen of onderdeelen moeten verstaan. Het toezicht daarover verblijft aan de officieren van wapening, terwijl de opname der gebreken geschiedt gedurende de wapenschouwingen over de schutterijen.

Indien meer dan een mr. geweermaker of zwaardveger in één garnizoen aanwezig is, moet genoemde taak aan hen bij beurten worden opgedragen.

De noodige verwisselstukken worden door de korpsen of onderdeelen verstrekt. De waarde daarvan moet bij het einde van elk kwartaal door de betrokken administratiën in 's Rijks schatkist gestort en de quitantie deswege, door tusschenkomst van den intendant bij de betrokken divisie, aan den Minister gezonden worden.

VIJFDE AFDEELING.

Het onderhoud der wapenen in handen van de gebruikers.

Art. 49. De officieren der compagnieën, eskadrons of batterijen en inzonderheid het kader, zullen de meeste zorg dragen, dat de wapenen door de gebruikers niet onnoodig ruw behandeld en steeds schoon en roestvrij gehouden worden, alsmede dat dit laatste geschiedt overeenkomstig de daaromtrent gegeven voorschriften.

Vooraf zal het kader tegenwoordig moeten zijn bij het uiteennemen der wapenen door de jonge soldaten, en streng toezicht houden, dat dit naar de voorschriften geschiedt, alsmede dat daarbij geen gereedschap gebruikt wordt dat schade kan veroorzaken.

Art. 50. Het uiteennemen der wapenen zal plaats hebben na schietoefeningen, na exercitiën, of andere diensten, waarbij ze nat of vochtig zijn geworden en wanneer de beweegbare deelen door vuil of verdikte olie niet meer gangbaar zijn.

In alle andere gevallen zal het uiteennemen zoo min mogelijk geschieden en zullen de wapenen alleen goed van stof en vuil ontdaan en een weinig ingesmeerd worden.

Art. 51. Het schoonmaken moet steeds zoo spoedig mogelijk na afloop der dienstverrichtingen geschieden; vooral het uitpompen der loop en na schietoefeningen mag geen uitstel lijden en moeten er middelen voorhanden zijn, om dit, zoo er tijd beschikbaar is, reeds gedeeltelijk op het terrein te doen plaats hebben.

De ontlaadstokken mogen echter daarvoor alleen gebruikt worden, wanneer geen andere middelen voorhanden zijn.

Art. 52. De wapenen, die door omstandigheden eenige dagen buiten gebruik zijn gesteld en op de rustkamers verblijven, alsmede die, welke aan geëmployeerden behooren, moeten dikwijls worden nagezien. Vooral is dit noodig voor wapenen waarmede kort geleden nog gevuid is.

Art. 53. Bij het schoonmaken moet in acht worden genomen, dat de geharde oppervlakken van op elkander loopende deelen of het inwendige der loopen aan kamer en monding niet met scherpe bestanddeelen worden gepoetst. Deze moeten alleen afgewreven worden, waarbij de verdikte olie of het vuil, door oplossende middelen kan worden verwijderd.

Voor het insmeren moet goede olie gebezigd worden, welke overal gelijkelijk, doch niet te dik, moet worden aangebracht, en vooral op de plaatsen, waar de bewegende deelen tegen elkander sluiten, steeds in voldoende mate moet aanwezig zijn.

Art. 54. De compagnies-, eskadrons- of batterijcommandanten zullen zorgen, dat, behalve het toebehooren dat aan ieder man wordt verstrekt, nog ten hunnen gebuike zullen aanwezig zijn de gereedschappen en behoeften, die voor het behoorlijk schoonmaken en uiteennemen der wapenen worden vereischt en dat zij zich steeds in bruikbaren toestand bevinden.

ZESDE AFDEELING.

Het onderhoud der wapenen in de wapenkamers.

Art. 55. De in de wapenkamers opgelegde wapenen van elk onderdeel waarbij zich een mr. geweermaker of zwaardveger bevindt, zullen afzonderlijk gehouden en beheerd worden, ook voor het geval dat verschillende onderdeelen in één plaats vereenigd zijn.

De officier van wapening is belast met het beheer der wapenkamer en blijft verantwoordelijk voor het goede onderhoud der wapenen.

Art. 56. De commandanten der onderdeelen zullen zorgen, dat aan de officieren van wapening op hunne aanvraag het noodige personeel wordt verstrekt.

Behalve de werkers, die dagelijks kunnen worden verwisseld, en waarvan het aantal naar de behoeften wordt geregeld, zal een vaste oppasser op de wapenkamer moeten aanwezig zijn en een onderofficier met het toezicht over genoemd personeel worden belast.

Art. 57. De mr. geweermakers of zwaardvegers zijn verplicht zich dagelijks op de wapenkamer te begeven, om de schoongemaakte wapenen na te zien en de daaraan voorkomende kleine gebreken op te nemen en te herstellen.

Zij geven voorts de noodige inlichtingen aan de manschappen, ten einde het poetsen naar behooren te doen geschieden en ruwe behandeling te voorkomen.

Art. 58. Voor het opleggen der buiten gebruik zijnde wapenen moeten zooveel mogelijk in of nabij de kazernen lokalen worden bestemd, die, bij voldoende ruimte, goed droog zijn, zonder daarom te veel aan zonnehitte te zijn blootgesteld.

Zolders, vooral die, welke niet beschoten zijn, mogen zonder hooge noodzakelijkheid niet voor wapenkamers worden gebezigd, aangezien de verandering van temperatuur en weërgesteldheid zich daarin te sterk doet gevoelen, zeer ten schade van de wapenen, terwijl deze daarin ook meer aan lekkages blootstaan.

Wanneer de ramen te veel aan de zon zijn blootgesteld, moeten deze van schuifgardijnen voorzien of de ruiten wit geverfd worden.

Art. 59. Bij voldoende ruimte in de wapenkamers is de beste wijze van opbewaren van geweren en karabijnen, het stellen op staande verplaatsbare rakken, waardoor men gelegenheid heeft ze goed te kunnen overzien. De revolvers en sabels kunnen worden opgehangen, de laatstgenoemde buiten de scheeden, waarbij gezorgd moet worden, dat ze van de muren verwijderd worden gehouden door latwerk.

Bij weinig bergruimte worden de geweren, karabijnen en sabels, in lagen boven elkander op latten gelegd, die tegen vaste staanders zijn bevestigd. Er moet in de gangen tusschen deze rakken voldoende ruimte overblijven voor het gemakkelijk inleggen en uitnemen der wapenen.

Art. 60. De wapenen worden compagnies-, eskadrons- of batterij's gewijze bij elkander gehouden en verder volgens de verschillende lichten in opvolgende orde der wapennummers gerangschikt.

De wapenen van manschappen, die aan de sterkte ontbreken en die, welke in reserve zijn, worden afzonderlijk gehouden.

Art. 61. In vochtige wapenkamers zullen de loopen der geweren uit de laden genomen en daarneven geplaatst worden.

Wanneer echter de lokalen in den zomer aan hooge temperatuur zijn blootgesteld, moeten de wapenen weder in elkander gezet worden, ter voorkoming van het kromtrekken der laden.

Met de karabijnen kan evenzoo gehandeld worden, wanneer de gelegenheid bestaat de laden naast de loopen te plaatsen.

Art. 62. De in gebruik geweest zijnde wapenen zullen, alvorens te worden opgelegd, behoorlijk schoongemaakt en door den mr. geweermaker of zwaardveger nagezien worden, terwijl hij de daaraan bevonden gebreken zoo spoedig mogelijk moet herstellen.

Het inwendige der loopen zal meermalen per jaar worden onderzocht en in lokalen, waarin het mocht lekken, zal, na zware regens, of bij ontdooiende sneeuw, een onderzoek plaats hebben, of de wapenen daardoor geleden hebben. Is zulks het geval, dan moeten die wapenen onmiddellijk worden schoongemaakt.

Art. 63. Zooveel mogelijk zal in de nabijheid van de wapenkamer een afzonderlijk poetslokaal worden ingericht, dat 's winters verwarmd kan worden. Daarin moeten de noodige gereedschappen en behoeften voor het schoonmaken aanwezig zijn, welke, evenals de brandstoffen, voor rekening van het Rijk worden verstrekt.

Art. 64. Bij detachementen, bedoeld in de 2de alinea van art. 40, waarbij een wapenkamer noodig is voor de buiten gebruik zijnde wapenen, zal daarop van toepassing zijn hetgeen in de artt. 58, 59, 60, 61, 62 en 63 is bepaald.

Art. 65. In garnizoenen, waar zich geen artillerie-magazijn bevindt, moeten de wapenen, die voor eene mobilisatie der schutterijen in reserve worden gehouden, onder het beheer der infanterie-korpsen worden gesteld.

Vanwege het Rijk zal gezorgd worden voor eene voldoende lokaliteit tot het bewaren dier wapenen en de middelen tot het schoonhouden daarvan. Deze maatregel mag alleen worden toegepast in plaatsen, waar één of meer mr. geweermakers aanwezig zijn.

Art. 66. Wanneer de wapenen, bedoeld in het voorgaande artikel, opgelegd zijn in de magazijnen der artillerie, de groote wapendepots hieronder niet begrepen, zal om de drie maanden een mr. geweermaker op de plaats aanwezig, of uit het meest nabij zijnde garnizoen moeten bestemd worden, om den toestand der wapenen en de wijze van onderhoud na te gaan, alsmede om de noodige inlichtingen daaromtrent te geven. Hij zal van zijne bevin-

ding verslag geven aan den betrokken officier der artillerie, belast met den dienst van het materieel.

Art. 67. Het toezicht op het onderhoud der opgelegde wapenen in de wapenkamers der schutterijen kan door de gemeentebesturen aan de mr. geweer makers of zwaardvegers worden toevertrouwd, op dezelfde wijze als zulks voor de herstellingen in art. 48 is bepaald.

In dat geval zullen echter dan ook de gewone herstellingen aan de in gebruik zijnde wapenen aan hen moeten worden opgedragen.

SLOTBEPALINGEN.

Art. 68. De tijd waarop en de wijze hoe de verantwoording der wapenen en verwisselstukken moet plaats hebben, wordt door den Minister geregeld.

Art. 69. Bij oorlogstoestand of bij mobilisatie van het leger worden de bepalingen in dit reglement voorkomende zooveel mogelijk gevolgd.

Heeft, in verband hiermede, goedgevonden :

A. In te trekken de navolgende aanschrijvingen :

van den Commissaris-Generaal voor het Departement van Oorlog,

- dd. 7 Maart 1814, n°. 47 (*Rec. Mil.* 1813 en 1814, I, blz. 187);
 id. 9 Maart 1814, n°. 19 (» » » als boven, blz. 189);
 id. 22 Nov. 1814, » 68 (» » » » II, » 620);
 id. 30 Jan. 1815, » 13 (» » 1815, I, » 271);
 id. 6 Mei. 1815, » 26 (» » 1815, II, » 637);
 id. 9 Sept. 1815, » 8 (» » » als boven, » 13);
 id. 20 Nov. 1815, » 35 (» » » » » 172);
 id. 18 Dec. 1815, » 3 (» » » » » 239);
 id. 25 Jan. 1816, » 17 (» » 1816, I, » 32);
 id. 26 Sept. 1816, » 1 (» » 1816, II, » 149);
 id. 4 Febr. 1817, » 6 (» » 1817, I, » 145);
 id. 30 April 1817, » 13 (» » » als boven, » 366);

van den Secretaris van Staat voor de zaken van Oorlog, dd. 27 Mei 1818, n°. 75 (*Rec. Mil.* 1818, I, blz. 267);

van den Commissaris-Generaal van Oorlog,

- dd. 19 Maart 1819, n°. 8 (*Rec. Mil.* 1819, I, blz. 113);
 id. 15 Juli 1819, » 77 (» » 1819, II, blz. 13);
 id. 14 Aug. 1819, » 21 (» » » als boven, » 32);
 id. 31 Aug. 1820, » 52 (» » 1820, » 268);
 id. 26 Sept. 1820, » 64 (» » » als boven » 294);
 id. 24 Nov. 1820, » 27 (» » » » » 311);
 id. 27 Jan. 1821, » 74 (» » 1821, I, » 129);
 id. 10 Mei 1821, » 50 (» » » als boven, » 307);
 id. 15 Mei 1821, » 42 (» » » » » 319);
 id. 23 Aug. 1821, » 53 (» » 1821, II, » 76);
 id. 10 Sept. 1821, » 37 (» » » als boven, » 102);
 id. 9 Oct. 1821, » 25 (» » » » » 124);
 id. 1 Febr. 1822, » 10 (» » 1822, I, » 38);
 id. 6 April 1822, » 47 (» » » als boven, » 123);
 id. 17 Jan. 1823, » 51 (» » 1823, I, » 18);
 id. 3 Mei 1823, » 76 (» » » als boven, » 216);
 id. 6 Sept. 1823, » 57 (» » 1823, II, » 109);
 id. 24 Sept. 1824, » 111 (» » 1824, » 178);
 id. 17 Juli 1826, » 49 (» » 1826, II, » 22);

van den Commissaris-Generaal van Oorlog,

dd. 6 Jan. 1827, n°. 4 (*Rec. Mil.* 1827, blz. 8);
 id. 6 Jan. 1827, » 6 (» » als voren, » 11);
 id. 5 Juni 1827, » 73 (» » » » » 198);
 id. 9 Juni 1827, » 1 (» » » » » 201);

van den Generaal-Majoor Directeur voor het Personeel en Militaire zaken,
 dd. 12 November 1827, Lett. A (*Rec. Mil.* als voren, blz. 296);

van den Commissaris-Generaal van Oorlog,

dd. 22 Dec. 1827, n°. 16 (*Rec. Mil.* als voren, blz. 319);
 id. 20 Jan. 1829, » 2 (» » 1829, » 6);

van den Directeur-Generaal van Oorlog,

dd. 4 Oct. 1830, n°. 48 (*Rec. Mil.* 1830, II, blz. 17);
 id. 11 Nov. 1830, » 27 (» » als voren, » 88);
 id. 4 Jan. 1831, » 70 (» » 1831, I, » 2);
 id. 22 Jan. 1832, » 24 (» » 1832, I, » 24);
 id. 1 Maart 1832, » 9 (» » als voren, » 137);
 id. 21 Juli 1832, » 20 (» » 1832, II, » 27);
 id. 24 Aug. 1832, » 128 (» » als voren, » 58);
 id. 23 Dec. 1832, » 9 (» » » » 260);
 id. 11 Sept. 1833, » 83 (» » 1833, » 247);
 id. 18 Jan. 1834, » 49 (» » 1834, I, » 19);
 id. 20 Maart 1834, » 49 (» » als voren, » 55);

van den Directeur-Generaal van Oorlog ad interim,

dd. 30 Dec. 1834, n°. 5 (*Rec. Mil.* 1834, II, blz. 181);
 id. 27 Juni 1835, » 133 (*Niet Rec. Mil.*);
 id. 25 Juli 1835, » 94 (*Rec. Mil.* 1835, » 237);
 id. 12 Jan. 1836, » 106 (» » 1836, » 4);
 id. 12 Nov. 1836, » 80 (» » als voren, » 131);
 id. 26 Jan. 1837, » 61 (» » 1837, » 9);
 id. 29 April 1837, » 104 (» » als voren, » 55);

van den Directeur-Generaal van Oorlog,

dd. 24 Juni 1837, n°. 68 (*Rec. Mil.* als voren, blz. 67);
 id. 4 Juli 1837, » 62 (» » als voren, » 73);
 id. 16 Sept. 1837, » 79 (» » » » » 85);
 id. 30 Nov. 1837, » 1 (» » » » » 98);
 id. 30 Nov. 1838, » 83 (» » 1838, » 109);
 id. 2 Feb. 1839, » 88 (» » 1839, » 13);
 id. 13 Aug. 1839, » 81 (» » als voren, » 46);
 id. 21 Maart 1840, » 213 (» » 1840, » 21);
 id. 18 Juli 1840, » 83 (» » als voren, » 51);
 id. 8 Aug. 1840, » 57 (» » als voren, » 60);
 id. 8 Aug. 1840, » 72 (» » als voren, » 61);
 id. 5 Sept. 1840, » 75 (» » als voren, » 76);
 id. 12 Sept. 1840, » 51 (» » als voren, » 82);
 id. 12 Dec. 1840, » 66 (*Niet Rec. Mil.*);
 id. 17 Febr. 1841, » 89 (*Rec. Mil.* 1841, I, » 82);
 id. 7 Mei 1841, » 18 (» » als voren, » 269);
 id. 8 Juni 1841, » 43a (» » als voren, » 337);
 id. 19 Juli 1841, » 9b (» » 1841, II, » 157);
 id. 7 Aug. 1841, » 5a (» » als voren, » 193);
 id. 12 Oct. 1841, » 52b (» » » » » 224);

van den Directeur-Generaal van Oorlog,

- dd. 1 Nov. 1841, n°. 53b (*Rec. Mil.* als voren, blz. 245);
 id. 17 » 1841, » 31B (*Niet Rec. Mil.*);
 id. 17 Dec. 1841, » 7a (*Rec. Mil.* 1841, II, » 274);
 id. 18 » 1841, » 14B (*Niet Rec. Mil.*);
 id. 4 Juni 1842, » 80b (*Rec. Mil.*) 1842, I, » 201);
 id. 22 Juli 1842, » 52b (» » 1842, II, » 23);
 id. 5 Aug. 1842, » 77b (» » als voren, » 47);
 id. 17 Dec. 1842, » 25b (» » » » 197);

van het Departement van Oorlog,

- dd. 18 Juli 1843, n°. 37b (*Rec. Mil.* 1843, blz. 115);
 id. 25 Sept. 1843, » 54B (» » als voren, » 167);
 id. 21 Febr. 1844, » 49b (» » 1844, » 63);
 id. 26 » 1844, » 58b (» » als voren, » 80);
 id. 18 April 1844, » 57b (» » » » 146);
 id. 31 Mei 1844, » 54b (» » » » 183);
 id. 20 Juni 1844, » 46b (» » » » 194 en 197);
 id. 30 Juli 1844, » 35b (» » » » blz. 217);
 id. 22 Aug. 1844, » 61b (» » » » » 265);
 id. 22 Oct. 1844, » 3b (» » » » » 288);
 id. 24 » 1844, » 31b (» » » » » 297);
 id. 31 » 1844, » 24b (» » » » » 299);
 id. 5 Dec. 1844, » 58b (» » als voren, » 328);
 id. 21 Dec. 1844, » 77 (» » als voren, » 342);
 id. 23 » 1844, » 68B (*Niet Rec. Mil.*);
 id. 27 Mei 1845, » 32b (*Rec. Mil.* 1845, I, » 62);
 id. 3 Juni 1845, » 38b (» » als voren, » 62);
 id. 2 Aug. 1845, » 67b (» » » » » 139);
 id. 29 » 1845, » 13b (» » » » » 161);
 id. 27 Oct. 1845, » 6b (» » » 1845, II, » 10);
 id. 14 Jan. 1845, » 38b (» » als voren, » 209);
 id. 16 Sept. 1845, » 46b (» » » » » 230);
 id. 11 Nov. 1845, » 44b (» » » » » 233);
 id. 8 Jan. 1846, » 75B (» » 1846, » 43);
 id. 20 » 1846, » 63B (» » als voren, » 63);
 id. 18 Febr. 1846, » 64B (» » » » » 107);
 id. 18 Maart 1846, » 64B (» » » » » 120);
 id. 26 » 1846, » 46B (» » » » » 124);
 id. 20 April 1846, » 60b (» » » » » 135);
 id. 21 » 1846, » 61b (» » » » » 136);
 id. 25 » 1846, » 63b (» » » » » 137);
 id. 17 Juli 1846, » 61b (» » » » » 151);
 id. 8 Aug. 1846, » 78b (» » » » » 154);
 id. 17 » 1846, » 55B (*Niet Rec. Mil.*);
 id. 26 Nov. 1846, » 46b (*Rec. Mil.* 1846, » 223);
 id. 8 Maart 1847, » 63B (» » 1847, » 52);
 id. 24 » 1847, » 43B (» » als voren, » 55);
 id. 9 April 1847, » 71B (» » » » » 60);
 id. 16 Dec. 1847, » 52B (» » » » » 202);
 id. 14 Febr. 1848, » 36b (» » » 1848, » 15);
 id. 14 » 1848, » 61b (» » als voren, » 18);
 id. 4 Maart 1848, » 58b (» » » » » 25);
 id. 19 Juli 1848, » 63b (» » » » » 92);
 id. 1 Aug. 1848, » 51b (» » » » » 94);

van het Departement van Oorlog,

id. 26 Oct. 1848,	n ^o . 94b	(<i>Rec. Mil.</i> als voren,	blz. 111);
id. 17 Febr. 1849,	» 43B	(» » 1849,	» 25);
id. 2 Maart 1849,	» 51B	(» » als voren,	» 27);
id. 13 » 1849,	» 45B	(» » » » »	» 29);
id. 14 Maart 1849,	» 49B	(» » als voren,	» 30);
id. 15 Juni 1849,	» 27B	(» » 1849,	» 52);
id. 29 Maart 1850,	» 22B	(» » 1850,	» 61);
id. 26 Juni 1850,	» 25B	(» » als voren,	» 109);
id. 25 Juli 1850,	» 40B	(» » » » »	» 214);
id. 23 Sept. 1850,	» 38B	(» » » » »	» 287);
id. 24 Maart 1851,	» 49B	(» » 1851,	» » 111);
id. 14 April 1851,	» 39B	(» » als voren,	» 126);
id. 2 Sept. 1851,	» 56B	(» » » » »	» 182);
id. 23 Febr. 1852,	» 40B	(» » 1852,	» 38);
id. 13 Oct. 1852,	» 60B	(» » als voren,	» 361);
id. 14 » 1852,	» 47B	(» » » » »	» 361);
id. 9 Nov. 1852,	» 37B	(» » » » »	» 379);
id. 20 » 1852,	» 40B	(» » » » »	» 394);
id. 5 April 1853,	» 51B	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 26 » 1853,	» 38B	(» » » » »);	
id. 17 Dec. 1853,	» 27B	(<i>Rec. Mil.</i> 1853,	» 202);
id. 15 Mei 1854,	» 32B	(» » 1854,	» 144);
id. 18 Nov. 1854,	» 34B	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 23 Febr. 1855,	» 17B	(<i>Rec. Mil.</i> 1855,	» 50);
id. 27 Aug. 1855,	» 20B	(» » als voren,	» 416);
id. 29 Oct. 1855,	» 7B	(» » » » »	» 184);
id. 8 Nov. 1855,	» 25B	(» » » » »	» 186);
id. 8 » 1855,	» 34B	(» » » » »	» 187);
id. 26 » 1855,	» 40B	(» » » » »	» 189);
id. 21 Dec. 1855,	» 45B	(» » » » »	» 257);
id. 21 Jan. 1856,	» 51B	(» » 1856,	» 5);
id. 25 » 1856,	» 23B	(» » als voren,	» 14);
id. 8 Febr. 1856,	» 41B	(» » » » »	» 36);
id. 17 Mei 1856,	» 26B	(» » » » »	» 73);
id. 2 Juli 1856,	» 53B	(» » » » »	» 98);
id. 24 Sept. 1856,	» 62B	(» » » » »	» 137);
id. 12 Dec. 1856,	» 20B	(» » » » »	» 231);
id. 20 Jan. 1857,	» 48B	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 5 Mei 1857,	» 35B	(» » » » »);	
id. 27 Aug. 1857,	» 17B	(<i>Rec. Mil.</i> 1857);	» 217);
id. 5 Nov. 1857,	» 33B	(» » als voren,	» 229);
id. 25 Nov. 1857,	» 62B	(» » als voren,	» 239);
id. 6 April 1858,	» 7B	(» » 1858,	» 16);
id. 3 Juli 1858,	» 33B	(» » als voren,	» 73);
id. 4 April 1859,	» 42B	(» » 1859,	» 29);
id. 14 Juni 1859,	» 63B	(» » als voren,	» 128);
id. 6 Juli 1859,	» 59B	(» » » » »	» 150);
id. 9 » 1859,	» 47B	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 21 » 1859,	» 69B	(» » » » »);	
id. 1 Aug. 1859,	» 32B	(» » » » »);	
id. 30 Juni 1860,	» 63B	(<i>Rec. Mil.</i> 1860,	» 369);

van het Departement van Oorlog,

dd. 24 Juni 1861,	n ^o . 27B	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 22 Oct. 1861,	» 6B	(<i>Rec. Mil.</i> 1861,	blz. 298);
id. 20 Nov. 1861,	» 24B	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 23 Dec. 1861,	» 58B	(<i>Rec. Mil.</i> 1861,	» 360);
id. 15 Maart 1862,	» 60B	(» » 1862,	» 81);
id. 17 April 1862,	» 70B	(» » als voren,	» 126);
id. 9 Mei 1862,	» 89B	(» » » » »	» 149);
id. 11 Sept. 1862,	» 54B	(» » » » »	» 348);
id. 24 Jan. 1863,	» 48A	(» » 1863,	» 7);
id. 23 Febr. 1863,	» 42P	(» » als voren,	» 14);
id. 28 Maart 1863,	» 29 I	(» » » » »	» 45);
id. 28 » 1863,	» 58A	(» » » » »	» 45);
id. 10 Juni 1863,	» 41A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 24 Juli 1863,	» 54 I	(<i>Rec. Mil.</i> 1863,	» 85);
id. 28 Aug. 1863,	» 58A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 8 Dec. 1863,	» 23A	(» » » » »);
id. 24 » 1863,	» 71A	(<i>Rec. Mil.</i> 1863,	» 253);
id. 31 Maart 1864,	» 30A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 24 Juni 1864,	» 34A	(» » » » »);
id. 23 Juli 1864,	» 54P	(<i>Rec. Mil.</i> 1864,	» 172);
id. 26 Febr. 1866,	» 63A	(» » 1866,	» 67);
id. 19 Juli 1866,	» 83P	(» » als voren,	» 131);
id. 14 Dec. 1866,	» 43P	(» » » » »	» 217);
id. 29 » 1866,	» 88 I	(» » » » »	» 291);
id. 28 Jan. 1867,	» 38A	(» » 1867,	» 10);
id. 24 April 1867,	» 95A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 20 Juni 1867,	» 49A	(» » » » »);
id. 25 » 1867,	» 84A	(» » » » »);
id. 2 Aug. 1867,	» 40A	(» » » » »);
id. 10 » 1867,	» 80A	(» » » » »);
id. 7 Oct. 1867,	» 85 I	(<i>Rec. Mil.</i> 1867,	» 363);
id. 29 Nov. 1867,	» 60A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 25 Febr. 1868,	» 146A	(» » » » »);
id. 17 Maart 1868,	» 72A	(» » » » »);
id. 17 April 1868,	» 58A	(» » » » »);
id. 22 Mei 1868,	» 51 I	(<i>Rec. Mil.</i> 1868,	» 129);
id. 26 » 1868,	» 71 I	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 5 Juni 1868,	» 4A	(» » » » »);
id. 25 Aug. 1868,	» 48A	(» » » » »);
id. 16 Dec. 1868,	» 61A	(<i>Rec. Mil.</i> 1868,	» 320);
id. 22 April 1869,	» 81A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 30 » 1869,	» 104A	(» » » » »);
id. 16 Oct. 1869,	» 58A	(<i>Rec. Mil.</i> 1869,	» 297);
id. 28 Maart 1870,	» 67A	(» » 1870,	» 16);
id. 28 » 1870,	» 69A	(» » als voren,	» 18);
id. 27 Febr. 1871,	» 45A	(» » 1871,	» 63);
id. 1 Aug. 1871,	» 57A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 11 » 1871,	» 39A	(» » » » »);
id. 11 Juli 1871,	» 55A	(<i>Rec. Mil.</i> 1871,	» 170);
id. 21 Oct. 1871,	» 53A	(» » als voren,	» 254);
id. 15 Nov. 1871,	» 48A	(» » » » »	» 275);
id. 19 Febr. 1872,	» 47A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 11 Maart 1872,	» 55 I	(<i>Rec. Mil.</i> 1872,	» 47);
id. 3 Mei 1872,	» 47A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	

van het Departement van Oorlog,

dd. 27 Aug.	1872,	n°. 51A	(<i>Rec. Mil.</i> 1872,	blz. 168);
id. 28 Sept.	1872,	» 34P	(» » als voren,	» 210);
id. 7 Dec.	1872,	» 22A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 10 Jan.	1873,	» 11P	(» » »);	
id. 18 »	1873,	» 76 I	(<i>Rec. Mil.</i> 1873,	» 11);
id. 10 Maart	1873,	» 65P	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 23 Sept.	1873,	» 28A	(<i>Rec. Mil.</i> 1873,	» 311);
id. 27 »	1873,	» 64A	(» » als voren,	» 322);
id. 5 Dec.	1873,	» 39A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 2 »	1873,	» 93P	(» » »);	
id. 22 »	1873,	» 49A	(» » »);	
id. 6 Febr.	1874,	» 36A	(» » »);	
id. 10 »	1874,	» 42A	(<i>Rec. Mil.</i> , 1874, II,	» 44);
id. 15 Juli	1874,	» 50A	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 9 Juni	1874,	» 26P	(» » »);	
id. 3 Sept.	1874,	» 42A	(<i>Rec. Mil.</i> , 1874, I,	» 295);
id. 19 »	1874,	» 57P	(Niet <i>Rec. Mil.</i>);	
id. 6 Nov.	1874,	» 40A	(» » »);	
id. 17 Juni	1875,	» 60A	(» » »);	
id. 29 »	1875,	» 63A	(» » »);	
id. 20 Febr.	1875,	» 56A	(» » »);	
id. 12 Juni	1876,	» 63P	(<i>Rec. Mil.</i> , 1876, II,	» 152);
id. 18 April	1877,	» 71 I	(» » 1877,	» » 69);
id. 1 Aug.	1878,	» 10I	(» » 1878, I,	» 877);

B. te bepalen:

1°. Tot het bekomen van de wapenen, bedoeld in de punten 2 en 3 van art. 1 van het hiervoren opgenomen reglement op het beheer en het onderhoud van de draagbare wapenen, behoort in gewone gevallen geene afzonderlijke aanvraag te worden ingezonden, aangezien uit den staat der verloren en onbruikbaar geworden wapenen, wanneer deze bij de verantwoording wordt overgelegd, alsmede uit die verantwoording zelve, genoegzaam blijkt, van welke wapenen het korps moet worden voorzien.

In de gevallen, omschreven in art. 5 van genoemd reglement, behoort de aanvraag te geschieden, overeenkomstig het achter deze resolutie gevoegde model. (Bijlage Lett. A). (Zie voor deze Bijlage *R. M.*, blz. 383).

2°. De processen-verbaal, bedoeld in de artt. 3 en 4 van het reglement, behoeven niet overeenkomstig een bepaalden vorm te worden opgemaakt, doch er moet zorg worden gedragen, dat daaruit zoo duidelijk mogelijk blijkt, aan welke oorzaak het onbruikbaar worden of verloren raken der wapenen is toe te schrijven, alsmede of dit *al* dan *niet* aan den gebruiker is te wijten.

3°. De aanvraag om — en de verantwoording van verwisselstukken, kalibermaten en gereedschappen moeten geschieden overeenkomstig hetgeen daaromtrent bij aanschrijving van 3 Mei 1879, IVde Afd., n°. 72 (*Rec. Mil.* II, bladz. 135), is vastgesteld.

4°. De verwisselstukken, bedoeld in de artt. 14 en 15 van het reglement, moeten éénmaal 's jaars, en wel in de maand December, in de artillerie-stapelmagazijnen te *Delft* worden ingeleverd. Mocht echter een groot aantal van die verwisselstukken bij een korps voorhanden zijn, dan kan tusschentijds eene aanvraag tot inlevering van die voorwerpen aan den Minister van oorlog worden gericht.

5°. Bij elk korps mogen zooveel wapenkisten met toebehooren in voorraad gehouden worden, als door den commandant in het belang van den dienst noodig worden geacht.

De aanvraag tot ontvangst en tot inlevering van die kisten behoort door de korpscommandanten aan den commandant der vestingartillerie te worden gericht.

6°. Behalve de wapenen, die overeenkomstig de organisatie, noodig zijn, moet het volgend aantal wapenen in voorraad worden gehouden:

bij elk regiment infanterie:

20 geweren kl. kal. en 20 infanteriesabels;

bij het instructie-bataillon:

10 geweren kl. kal. en 15 infanteriesabels;

bij elk regiment cavalerie:

10 cavaleriekarabijnen, 9 revolvers (waaronder 7 voor de oefening der jonge paarden) en 15 cavaleriesabels;

bij elk regiment veldartillerie:

20 revolvers, 10 artilleriesabels en 20 cavaleriesabels;

bij het regiment rijdende artillerie:

10 revolvers en 20 cavaleriesabels;

bij de afdeelingen vestingartillerie, de instructie-compagnie, de torpedo-compagnie en het korps pontonniers:

2 artilleriesabels per compagnie;

bij het bataljon mineurs en sappeurs:

12 sappeurskarabijnen en 12 sappeurssabels;

bij de divisie koninklijke maréchaussées in Noordbrabant en Zeeland:

3 maréchaussée'skarabijnen, 1 revolver, 1 cavaleriesabel en 3 infanteriesabels;

bij de divisie als voren in Limburg:

3 maréchaussée'skarabijnen, 2 revolvers, 2 cavaleriesabels en 1 infanteriesabel.

7°. Dienen bij een korps meer manschappen, of zijn daarbij meer miliciens ingedeeld, dan de formatie bedraagt, dan moeten de wapenen daarvoor op de verantwoording als: »noodig voor miliciens en vrijwilligers, die boven de formatie in dienst zijn" worden uitgetrokken.

8°. Voorts moet bij de korpsen aanwezig zijn het aantal geweren en karabijnen tot kamerschietoefeningen; geweren voor de bajonetvechtkunst, bajonetschermgeweren en schermabels, in de bij deze resolutie behorende opgave (Bijlage Lett. B) vermeld.

9°. Bij de korpsen moet eveneens voorhanden zijn het maximum toebehooren, verwisselstukken, gereedschappen en kalibermaten, vastgesteld bij de aanschrijvingen van 15 December 1873, n°. 69 I (*Rec. Mil.*, blz. 425) en 2 Februari 1878, n°. 42 A (*Rec. Mil.* II, blz. 25.)

10°. Het merken en nummeren der wapenen moet naar de daaromtrent gegeven voorschriften blijven geschieden.

11°. De verantwoording der wapenen moet plaats hebben op de wijze en overeenkomstig het model, vastgesteld bij aanschrijving van 15 Maart 1862, n°. 60 B (*Niet Rec. Mil.*).

Behoort bij de ministerieele resolutie van
31 Dec. 1879, IVe Afd., n°. 133.

BIJLAGE LITT. B.

OPGAVE van het aantal geweren en karabijnen tot kamerschiet-oefeningen, geweren voor de bajonetvechtkunst, bajonetschermgeweren en schermssabels, waarvan elk korps voorzien moet zijn.

KORPSEN	Geweren			Karabijnen tot kamerschietoefeningen.	Schermssabels.
	tot kamerschiet-oefeningen.	voor de bajonetvechtkunst.	bajonetscherm.		
Regiment grenadiers en jagers	132	250	20	»	100
Elk regiment infanterie.	150	250	20	»	100
Instructie-bataillon	20	100	4	»	60
Depôt van discipline.	5	»	10	»	10
Koloniaal werfdepôt.	»	125	»	»	40
Elk regiment hussaren.	»	»	»	24	60
1ste regiment veldartillerie	»	»	»	»	60
2de idem idem.	»	»	»	»	72
Regiment rijdende artillerie	»	»	»	»	25
Iste afdeling vestingartillerie.	»	»	»	»	32
IIde idem idem	»	»	»	»	20
IIIde idem idem	»	»	»	»	20
IVde idem idem	»	»	»	»	10
Vde idem idem	»	»	»	»	40
VIde idem idem	»	»	»	»	18
VIIde idem idem	»	»	»	»	20
VIIIste idem idem	»	»	»	»	20
Instructie-compagnie.	»	»	»	»	20
Korps pontonniers.	»	»	»	»	12
Bataljon mineurs en sappeurs.	»	50	»	30	30

Fondsen van inwendig beheer en prijsbepaling voor het jaar 1880. Aanschrijving M. v. O. van 31 December 1879, n°. 134.

Gevolg gevende aan 's Konings besluit van 24 December 1879, n°. 33, waarbij Zijne Majesteit, onder anderen, heeft gelieven te bepalen:

a. dat gedurende het jaar 1880 voor eerste uitrusting en voor het kleeding- en reparatiefonds, mitsgaders voor de verschillende fondsen van inwendig beheer bij de korpsen van het leger, de toelagen zullen worden te goed gedaan en aan het Rijk in rekening geleden, welke daarvoor op de hierbij gevoegde tabellen Litt. A, B, C en D zijn aangewezen;

b. dat het maximum der te doene uitgaven voor administratiekosten, bij de verschillende korpsen van het leger, gedurende bovengemeld jaar, zoodanig wordt vastgesteld, als op de almede hierbij gevoegde tabel Litt. E is omschreven, mitsgaders dat daaruit wegens schadeloosstelling voor bureaukosten aan de daarop rechthebbende officieren en anderen, gedurende gemeld jaar,

zoodanige sommen zullen worden uitbetaald, als op den insgelijks hiernevens gevoegden staat Litt. F worden aangeduid;

Brengt voorschreven besluit bij deze ter kennis van de onderscheiden militaire autoriteiten en korpsen van het leger en bepaalt tevens:

1°. dat de soort en hoeveelheid der voorwerpen, waaruit de kleeding en uitrusting der onderofficieren en verdere manschappen moet bestaan, wordt vastgesteld als op den staat Litt. G is aangeduid;

2°. dat de voorwerpen van kleeding, van *oud* en *nieuw* model laken vervaardigd, gedurende het jaar 1880, respectievelijk tegen de prijzen, op de staten Litt. H en I vermeld, zullen worden uitgegeven;

3°. dat de stoffen en goederen van allerlei aard voor de vervaardiging en de herstellingen der lakensche kleedingstukken van de onderofficieren en manschappen bestemd, de galons daaronder begrepen, bij de uitgifte zullen worden berekend tegen de prijzen, op den staat Litt. K aangewezen, waarin tevens de sommen zijn opgenomen, welke voor de onderscheidingsteekenen zullen worden betaald;

4°. dat de onderscheidene kleeding- en uitrustingstukken, ten dienste van de onderofficieren en manschappen, voor zooveel die niet in de staten Litt. H en I hiervoren onder punt 2 bedoeld, zijn aangeduid, gedurende het jaar 1880 moeten worden uitgegeven tegen de prijzen, op den staat Litt. L vastgesteld;

5°. dat de voorwerpen van ledergoed en paardentuig, voortaan zonder verrekening der geldswaarde zullen worden uitgegeven, terwijl voor het geval van vervroegde vernieuwing dier voorwerpen en van draagbare wapenen, wanneer dit door toedoen der gebruikers of bewaarders is veroorzaakt, de prijzen en, voor zooveel noodig, de tijd van duur omschreven zijn op de staten Litt. M, N en P en dat de prijzen en de tijd van duur van de voorwerpen, tot het nachtleger behoorende, op den staat Litt. O vermeld zijn;

6°. dat voor de confectie van lakensche kleedingstukken in 's Rijks gevangnissen, het confectieloon zal worden vergoed, daarvoor op den staat Litt. Q uitgetrokken;

7°. dat de stoffen en goederen, vermeld in de staten Litt. H, I, K en L op ultimo December 1879, in het magazijn van het Instructie-bataillon voorhanden, op de rekening van het 1ste kwartaal 1880 tegen de daarbij genoemde prijzen zullen moeten worden overgebracht.

Zie voor de tabellen *Rec. Mil.* blz. 387—435.

Verzameling van wiskundige tafelen. Aanschrijving M. v. O. van 5 Dec. 1879, n°. 86.

Kennisgeving, dat de vierde, herziene en vermeerderde druk der *Verzameling van wiskundige tafelen, benevens opgaven betreffende maten, gewichten en munten*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van *f* 2,25 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van *f* 3,00 voor particulieren in den handel.

Landmeten en waterpassen. Aanschrijving M. v. O. van 5 Dec. 1879, n°. 87.

Kennisgeving, dat eene door den heer Ch. M. SCHOLS, hoogleeraar aan de Polytechnische School te *Delft*, vervaardigde handleiding, getiteld *Landmeten en waterpassen*, met een atlas van veertien platen, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van *f* 3,30 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van *f* 4,40 voor particulieren in den handel.

Bijlage P bij § 43 van het voorschrift betreffende de wapenen en de schietoefeningen bij de Infanterie. Aanschrijving M. v. O. van 23 Dec. 1879, n°. 45.

Kennisgeving, dat eene *Bijlage* behoorende bij § 43 van het *Voorschrift betreffende de wapenen en de schietoefeningen bij de Infanterie*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,03 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Gelast, dat deze worde geplaatst in het *Recueil Militair (Tweede Gedeelte)* tot *algemeene kennisgeving* en dat honderd afdrukken dezer, ter uitreiking aan de commandanten der dd. Schutterijen, aan het Departement van Binnenlandsche Zaken zullen worden gezonden.

Topographische en Militaire kaart des Rijks (*gewone uitgave*). Aanschrijving M. v. O. van 31 Dec. 1879, n°. 95.

Kennisgeving dat, in den loop dezes jaars, van de Topographische en Militaire kaart van het Koninkrijk der Nederlanden op 1:50000 (GEWONE UITGAVE), de bladen:

N°. 9 (Helder), 28 (Almelo), 30 ('s Gravenhage), 31 (Utrecht), 33 (Zutfen), 34 (Groenlo), 39 (Rhenen), 40 (Arnhem), 41 (Aalten) en 45 ('s Hertogenbosch), — na volgens de leggers te zijn bijgewerkt, herdrukt zijn geworden.

Beknopte uitgave van het *Recueil Militair*. Aanschrijving M. v. O. van 31 Dec. 1879, n°. 98.

Brengt, ten vervolge op de aanschrijving van 5 December ll., Iste Afd., Secretariaat, n°. 144, ter kennis van het leger, dat het *Eerste stuk* van de *Bekn. Uitg.* van het *Recueil Militair*, met de vier daarbij behoorende platen, door de uitgevers DE GEBROEDERS VAN CLEEF te 's Gravenhage, gebonden in heel linnen, tegen den prijs van f 4,70 in den handel verkrijgbaar wordt gesteld.

Recueil Militair. Beknopte Uitgave. Aanschrijving M. v. O. van 5 Dec. 1879, n°. 144.

Gedurende den langen tijd, waarover het *Recueil Militair* voor de Landmacht loopt, zijn zeer vele wetten, Koninklijke besluiten en ministerieele resolutiën, aanschrijvingen, kennisgevingen en orders ingetrokken, gewijzigd of verouderd.

Na eene ernstige overweging van de wijze, waarop, en de middelen, waardoor, dat thans zoo omvangrijke werk van al de voor het gewone gebruik geen belang meer hebbende voorschriften gezuiverd en tot een gemakkelijker te raadplegen handboek gemaakt zou kunnen worden, werd door den Minister van Oorlog, Generaal-Majoor H. J. R. BELJEN, bij resolutie van 27 October 1877, Secretariaat, Lett. T 30, aan den heer F. E. L. A. ABEL, Hoofdcommies — destijds Commies — bij het Departement, opgedragen, daarvan eene nieuwe uitgave te bezorgen, welke, ofschoon het *geheel officieel* karakter der oorspronkelijke uitgave dragende, toch niets anders zou bevatten dan stukken, welke nog tegenwoordig, hetzij in hun geheel, hetzij ten deele, van werkelijk belang te achten zijn.

Genoemde hoofdambtenaar heeft, bijgestaan door het personeel aan het Departement van Oorlog werkzaam, en, voor zooveel de VIIIste Afdeeling betreft, met medewerking van den heer E. VAN GENDT, Onderintendant der 2de klasse bij de 4de Divisie, die opdracht thans in zooverre vervuld, dat het 1ste stuk van die *Beknopte Uitgave*, loopende over de jaren 1813—1851, het licht ziet.

Aan ieder, die, op last van het Departement van Oorlog, een exemplaar

of meer exemplaren van het Recueil Militair voor zijn bureau, archief, korps of inrichting ontvangt — doe ik thans kosteloos een of meer exemplaren van bedoeld 1ste stuk, met diezelfde bestemming, toekomen.

Tevens heb ik de eer U en allen, die onder Uwe bevelen staan, te machtigen, om, na 1°. Januari 1880, voor zooveel het genoemd tijdvak 1813—1851 betreft, het oorspronkelijke Recueil Militair buiten gebruik te laten en dus alleen het meergenoemde 1ste stuk der *Beknopte Uitgave* van het Recueil Militair te raadplegen, behoudens deze *voorloopige* uitzondering dat de deelen van het oorspronkelijk Recueil nog tot nader order geraadpleegd moeten worden voor een aantal Koninklijke besluiten en ministerieele resolutiën, aanschrijvingen en orders, betrekking hebbende op de navolgende zes onderwerpen:

1°. Provisioneel reglement van administratie voor de Landmacht en voorschriften betreffende de inwendige administratie der korpsen;

2°. Het beheer, de administratie, enz. der militaire hospitalen, infirmeriën en ziekenzalen;

3°. Reglement op de huisvesting en voeding van marcheerende troepen;

4°. Kazerneering der troepen van den Staat,

5°. Weduwen- en weezenkas voor de officieren der Landmacht;

6°. Muziekfondsen.

Eene opgave van deze Koninklijke besluiten en verder bedoelde stukken is opgenomen in de tabel, welke, als behoorende tot deze aanschrijving, met haar in het *Recueil Militair* van 1879 wordt geplaatst en voorts afzonderlijk gedrukt aan elk exemplaar der *Beknopte Uitgave* — hetwelk thans verzonden wordt — wordt toegevoegd.

TABEL, behoorende bij de aanschrijving van den Minister van Oorlog van den 5den December 1879, 1ste Afdeling, Secretariaat, N°. 144.

A.

1	Aanschrijving.	18 December	1814	N°. 11.
2	Resolutie.	14 Januari	1817	» 31.
3	Aanschrijving.	17 Februari	1819	» 60.
4	Koninklijk Besluit.	16 April	1819	Litt U°.
5	Aanschrijving.	1 Februari	1820	N°. 7.
6	Koninklijk Besluit.	1 »	1820	» 26.
7	Aanschrijving.	7 Juni	1822	» 41.
8	idem.	4 Maart	1823	» 20.
9	Koninklijk Besluit.	11 Juli	1823	» 77.
10	Aanschrijving	6 Maart	1828	Litt. F.
11	Order.	10 »	1828	N°. 16.
12	Aanschrijving.	22 September	1829	Litt. O.
13	idem.	15 Maart	1831	N°. 13.
14	idem.	31 »	1831	» 93.
15	idem.	12 December	1831	» 13.
16	idem.	12 Januari	1832	» 98.
17	Resolutie.	15 April	1834	» 52.
18	Aanschrijving.	19 Juni	1835	» 17.
19	Resolutie.	30 November	1837	» 4.
20	Aanschrijving.	16 December	1839	» 18.
21	idem.	7 Juni	1841	» 8A.
22	Resolutie.	9 December	1842	» 3B.

De besluiten, aanschrijvingen, resolutiën en orders, hiernaevens vermeld onder de volgnummers van 1—11, bevatten alle bepalingen, welke be-

23	Aanschrijving.	10 Januari	1844	N°. 36B.
24	idem.	7 Maart	1844	» 8B.
25	Resolutie.	27 September	1844	» 3A.
26	Aanschrijving.	23 October	1844	» 11B.
27	idem.	7 Januari	1847	» 41B.
28	idem.	24 Maart	1847	» 43B.
29	Resolutie.	29 September	1847	» 41B.
30	idem.	6 December	1847	» 4B.
31	Aanschrijving.	11 »	1847	» 33B.
32	Resolutie.	14 Juli	1848	» 46B.
33	Aanschrijving.	21 September	1848	» 27B.
34	idem.	8 Januari	1849	» 13B.
35	idem.	8 Februari	1849	» 2A.
36	idem.	5 Maart	1850	» 27B.
37	idem.	11 October	1850	» 47B.
38	Resolutie.	16 December	1850	» 4B.
39	Aanschrijving.	31 Januari	1851	» 43B.
40	Resolutie.	6 Februari	1851	» 26B.
41	Aanschrijving.	10 November	1851	» 29B.

trekking hebben tot het Provisioneel reglement van administratie voor de Landmacht, en tot de voorschrijven, betreffende de inwendige administratie der korpen.

B.

42	Aanschrijving.	20 April	1816	N°. 7.
43	Koninklijk Besluit.	24 »	1819	Litt. X ² .
44	Resolutie.	12 Januari	1820	N°. 31.
45	Aanschrijving.	12 »	1821	» 26.
46	Resolutie.	9 Februari	1821	» 41.
47	Aanschrijving.	8 Mei.	1821	» 81.
48	idem.	15 November	1821	» 20.
49	idem.	19 »	1821	» 69.
50	idem.	12 December	1821	» 56.
51	Resolutie.	8 November	1822	» 12.
52	Aanschrijving.	29 October	1824	» 18.
53	idem.	29 »	1824	» 61.
54	Resolutie.	11 Februari	1825	» 34.
55	idem.	10 Juni	1825	» 29.
56	Aanschrijving.	1 Juli	1825	» 32.
57	Resolutie.	5 Augustus	1825	» 25.
58	Aanschrijving.	12 »	1825	» 6.
59	Resolutie.	26 Mei	1826	» 35.
60	idem.	17 November	1826	» 31.
61	Aanschrijving.	24 »	1826	» 55.
62	idem.	13 October	1827	» 12.
63	idem.	28 Juni	1831	» 61.
64	idem.	16 December	1831	» 34.
65	Resolutie.	2 Januari	1832	» 4.
66	Aanschrijving.	5 Maart	1832	» 4.
67	idem.	18 Mei	1832	» 19.
68	idem.	24 Juni	1834	» 6.
69	idem.	15 Juli	1834	» 25.
70	idem.	22 Januari	1835	» 18.
71	idem.	1 April	1835	» 129.
72	Resolutie.	25 Augustus	1835	» 12.
73	idem.	25 »	1835	» 14.

De besluiten, aanschrijvingen en resolutien, hiervens vermeld onder de volgnummers 42—95, hebben al

74	Aanschrijving.	20 November	1835	N ^o .	66.	le betrekking op het beheer, de administratie, enz. van de militaire hospitaalen, infirmerien en ziekenzalen.
75	idem.	15 Januari	1836	»	123.	
76	idem.	4 Maart	1836	»	59.	
77	idem.	25 »	1836	»	92.	
78	idem.	30 December	1837	»	36.	
79	idem.	10 April	1838	»	81.	
80	idem.	13 November	1840	»	97.	
81	idem.	22 Augustus	1842	»	73 B.	
82	Koninklijk Besluit.	10 November	1843	»	48.	
83	Resolutie.	21 Maart	1844	»	36 B.	
84	Aanschrijving.	8 Mei	1844	»	51 B.	
85	idem.	29 »	1844	»	31 B.	
86	idem.	14 Februari	1845	»	1 B.	
87	idem.	7 Maart	1845	»	41 B.	
88	idem.	8 September	1845	»	10 B.	
89	idem.	29 »	1845	»	19 B.	
90	idem.	23 October	1846	»	35 B.	
91	Resolutie.	1 Maart	1847	»	3 B.	
92	Aanschrijving.	10 Januari	1849	»	28 B.	
93	idem.	8 Februari	1849	»	23 B.	
94	idem.	20 November	1849	»	25 B.	
95	idem.	14 Februari	1851	»	51 B.	

C.

96	Besluit van den Souvereinen Vorst.	3 Augustus	1814	N ^o .	33.	De besluiten, aanschrijvingen en resolutiën, hiernaevens vermeld onder de volgnummers 96—103, hebben alle betrekking op het reglement op de huisvesting en voeding voor marcheerende troepen.
97	Koninklijk Besluit.	24 Maart	1819	Litt. M ^a	N ^o . 121.	
98	Aanschrijving.	1 »	1820	N ^o .	36.	
99	idem.	3 September	1823	»	63.	
100	Resolutie.	22 April	1831	»	58.	
101	idem.	4 October	1833	»	75.	
102	Aanschrijving.	28 Juni	1841	»	22 B.	
103	idem.	4 Maart	1850	»	62 B.	

D.

104	Koninklijk Besluit.	26 Juni	1814	N ^o .	1.	Kazerneering van de troepen van den Staat.
-----	---------------------	---------	------	------------------	----	--

E.

105	Aanschrijving.	12 Januari	1820	N ^o .	31.	De aanschrijvingen, hiernaevens vermeld onder de volgnummers 105—108, hebben alle betrekking op de wadvoeten en waccenkas voor officieren van de Landmacht.
106	idem.	7 September	1827	»	4.	
107	idem.	16 »	1828	Litt.	B.	
108	idem.	28 Februari	1829	»	M.	

F.

109	Aanschrijving.	21 April	1819	N ^o .	9.	De aanschrijvingen hiernaevens vermeld onder de volgnummers 109—113, hebben alle betrekking op de muziekfondsen.
110	idem.	25 Maart	1825	»	23.	
111	idem.	24 April	1835	»	60.	
112	idem.	5 Mei	1835	»	21.	

Lijst der thans van kracht zijnde reglementen, voorschriften, aanwijzingen, enz. Aanschrijving M. v. O. van 31 Dec. 1879, n°. 81.

In aanmerking nemende, dat in de *Lijst der reglementen, voorschriften, aanwijzingen, enz. voor den algemeenen dienst bij het leger en de verschillende wapens*, behoorende bij de ministerieele resolutie van 27 December 1878, IIde Afd., n°. 59 (*Rec. Mil. II*, blz. 235), in het afgelopen jaar zooveel veranderingen zijn gebracht, dat de opneming daarvan tot onduidelijkheid zou kunnen leiden.

LIJST der op 31 December 1879 van kracht zijnde reglementen, voorschriften, aanwijzingen, enz. voor den algemeenen dienst bij het leger en de verschillende wapens.

A. *Algemeene Voorschriften.*

Voorschrift op den velddienst voor het Nederlandsche leger, 1878 (1).

Voorschrift op den velddienst voor onderofficieren en korporaals. (Uittreksel uit het vorenstaande) 1878.

Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen. (Hoofdstuk I en II en bijlage I) 1879.

Bepalingen van orde, bij het op- en afladen en bij het vervoer van troepen langs spoorwegen in acht te nemen. (Bijlage 2 van de Regeling enz.) 1879.

Buitengewoon militair vervoer over de spoorwegen. (Hoofdstuk III en bijlage 3 van Regeling enz.) 1879.

Leidraad tot oefening van de troepen voor het vervoer met spoortreinen, 1879.

Voorschrift tot het houden van groote manoeuvres, 1877.

Handleiding tot de tactische oefeningen op de kaart, 1875.

Handleiding tot de belegeringsoefeningen op de kaart, 1876.

Algemeene instructie betreffende het kampeeren van troepen op de legerplaats bij Milligen (met wijzigingen), 1874.

Reglement op de bediening der brandspuiten en beschrijving der overige brandbluschgereedschappen, 1874.

Tactische aanbevelingen en voorschriften met het oog op een oorlogstoestand, 1872.

Wenken voor de commandanten der dd. schutterijen betreffende de hoogstnoodzakelijke met den eersten ban te houden oefeningen in verband met eene mogelijke mobilisatie, 1870.

Handleiding voor de officieren van wapening, mr. geweermakers en zwaardvegers, betreffende het onderzoek en de herstellingen van de geweren kl. kal. en karabijnen, 1876.

Handleiding bij de gymnastische oefeningen, 1878.

Ontwerp-voorschrift tot het houden van kadermanoeuvres, 1879.

B. *Infanterie.*

Reglement op de exercitiën der infanterie :

Grondslag van het onderricht en recruteschool, 1879.

Compagnieschool (met wijzigingen ten gevolge van het vervallen der palinrichting bij het geweer kl. kal.), 1875.

Bataljonschool, 1878.

Linieschool, 1870.

Voorschrift op het tirailleeren 1877, (de Gebr. van Cleef.)

(1) De werken waarbij de uitgever niet is vermeld, zijn uitgegeven door de Kon. Mil. Academie.

Voorschrift betreffende de wapenen en de schietoefeningen bij de infanterie, 1878.

Reglement op den inwendigen dienst der infanterie, 1872.

Beschrijving van het geweer klein kaliber (stelsel de Beaumont) met 2 platen, 1873.

Leidraad voor het theoretisch onderricht der miliciens bij de infanterie, 1878.

Voorschrift voor den tamboer-majoor, den korporaal-tamboer, den sergeant-of korporaal-hoornblazer en de tamboers en hoornblazers, 1860.

C. *Cavalerie.*

Ontwerp-reglement op de exercitiën en evolutiën der cavalerie,
Eerste stuk. Grondslag van het onderricht.

Tweede stuk. Scholen te voet.

Ruiterschool.

Peletonschool.

Derde stuk. Scholen te paard.

Ruiterschool.

Vierde stuk. Scholen te paard.

Peletonschool.

Vijfde stuk. Scholen te paard.

Eskadronschool.

Evolutiën. Eerste stuk. Regimentsevolutiën, 1862 (in één band).

Evolutiën. Tweede stuk. Brigade-evolutiën, 1862 (in één band).

Reglement op den inwendigen dienst der cavalerie, 1874.

Voorschrift omtrent het ledergoed, het paardentuig en de bekpakking der cavalerie, 1875.

Voorschrift betreffende de cavaleriekarabijn en de daarmede te houden schietoefeningen, 1876.

Voorschrift betreffende den revolver en de daarmede te houden schietoefeningen, 1875.

Beschrijving van de inrichting en het gebruik van den revolver (cavalerie). Met 3 platen, 1875.

Handleiding voor de officieren van wapening of als zoodanig dienstdoenden, de mr. geweermakers of zwaardvegers, betrekkelijk de revolvers, (cavalerie-) benevens het tarief der herstellingen voor die wapenen, 1875.

Voorschrift betreffende het africhten van de paarden der cavalerie, 1878.

Handleiding tot de paardenkennis voor de onderofficieren en korporaals der cavalerie en artillerie.

D. *Artillerie.*

Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie.

Grondslag van het onderricht en scholen te voet.

Ruiter- en pelotonschool. (Ontwerp-reglement), 1879.

Manoeuvres de force, 1879.

Scholen te paard. Stukrijderschool, 1878.

Scholen te paard. Sectieschool, 1877.

Scholen te paard. Wijzigingen in de Sectieschool, 1879.

Scholen te paard. Batterijschool 1e gedeelte, 1879.

Scholen te paard. Batterijschool 2e gedeelte, 1870.

Scholen te paard. Vereenigde baterijen, 1872.

Handleiding voor het vervangen van buiten staat gestelde trekpaarden, bij de batterijen veld- en rijdende artillerie, voorzien van trektuig model 1842; en voorschrift voor het bivakkeeren van batterijen veld- en rijdende artillerie, alsmede van een gedeelte van den pontontrein. (Voor den pontontrein), 1857.

1879 (in één band).

Het paardentuig van model, het op- en aftuigen, met wijzigingen, 1873.
 Voorschrift omtrent de wapenen, het ledergoed, de uitrusting, het schijfschieten met de pistool en de opstelling van een regiment of detachement te voet, voor de veld- en rijdende artillerie, 1873.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het getrokken bronzen achterlaadkanon van 8 cM., 1879.

Voorschrift voor het inschieten te velde, 1878, (Niet in den handel.)

Leidraad voor het schieten te velde met granaten, 1878. (Niet in den handel.)

Handleiding voor het beheer en de verantwoording van het artilleriematerieel bij de regimenten veld- en rijdende artillerie, 1877. (Idem voor oorlogstijd), 1870.

Reglement op de exercitiën der vestingartillerie.

Eerste gedeelte. Het batterijgeschut. Bepalingen en exercitiën met de gladde vuurmonden, 1872.

Eerste gedeelte. Het batterijgeschut. Getrokken vuurmonden, 1872.

Eerste gedeelte. Het batterijgeschut. Getrokken vuurmonden. Getr. br. kanon van 12 cM., K. A., 1879.

Eerste gedeelte. Het batterijgeschut. Getrokken vuurmonden. IJ. getr. kanon van 24 cM., 1873.

Tweede gedeelte. Het uitvalgeschut, 1863.

Derde gedeelte. Beweging van lasten, 1872.

Derde gedeelte. Wijzigingen op de bediening van den lastsleper, 1879.

Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te voet. Kanonnierschool en manoeuvres de force. (Uitgave van 9 April 1875, n°. 31 P. Voor het uitvalgeschut), 1875.

Reglement voor het af- en opwinden van het kanon van 12 cM. K. A., gelegen op IJ. belegeringsaffuit, 1878.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik der getrokken bronzen kanons van 12 cM. (12 E) lang, 1863.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik der getrokken kanons van 16 cM. (30 E) zwaar en 16 cM. (30 E) ligt, 1864.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik van het getrokken bronzen achterlaadkanon van 12 cM. kort, 1876.

Wijziging in de Aanwijzing, enz. 12 cM. K., 1876.

Nadere wijzigingen in de Aanwijzing, enz. 12 cM. K., 1877.

Gewijzigde schootstafel voor het br. kanon van 12 cM. K. A. bij aanwending van granaatkartetsen, wegende 13,6 KG. en de lading van 1,1 KG. 1878.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik der getrokken kanons van 8 cM. (4 E), 1864.

Handleiding voor het af- en opleggen van kanonnen, van 24 cM. IJ. van en op de affuit zonder behulp van den kustbok, 1877.

Voorschrift omtrent de opstelling en het onderhoud van het materieel van 24 cM., 1875. (de Gebr. van Cleef.)

Handleiding tot het ontschepen, vervoeren en in batterij stellen van kanonnen, affuiten en ramen van 24 cM. (wordt herdrukt), 1875.

Voorschrift omtrent de handgrepen met de artilleriesabel en de wending linksomkeert, 1873.

Handboek voor onderofficieren en korporaaals der artillerie, Eerste deel, 1879.

Bijvoegsels tot idem, 1879.

Schootstafel voor het IJ. kanon van 24 cM. (bladz. 191 van idem), 1879.

Handboek 2e deel, 1875.

Bijvoegsel tot idem (Vervolg op hoofdstuk XII), 1879.

Handleiding voor de oefening in het richten en te juister tijd vuur geven met het kustgeschut op zich bewegende doelen, 1879.

Beknopt voorschrift voor het stelselmatig richten, 1875.

Voorschrift voor de oefening met de basis-planchet afstandsmeting, 1878.

Handboek ter vervaardiging van ernstvuurwerken, 1874.

Ontwerp van voorschriften voor de torpedo-compagnieën. Eerste stuk. Het gebruik van sloepen, 1867.

Voorschrift tot oefening van den pontonnier, 1870.

Handleiding tot den pontonniersdienst, 1870.

Voorloopige aanwijzing omtrent de inrichting, het onderhoud en het gebruik van de stalen achterlaadkanonnen van 15 en 12 cM., 1877. (de Gebr. van Cleef.)

Reglement voor den dienst bij de inspectie der draagbare wapenen, 1857.

Reglement voor den dienst van de directie der artillerie, stapel- en constructie-magazijnen, 1845.

E. *Genie.*

Reglement op de exercitiën der mineurs en sappeurs Grondslag van het onderricht en recruteschool, 1879.

Handboek van den mineur, 1877.

Handboek van den sappeur (wordt herzien), 1875.

Handboek van den pionnier, 1ste gedeelte, met atlas. (Uitverkocht.) (Het tweede gedeelte in bewerking), 1874.

Handleiding tot de kennis van ijzeren spoorwegen bij het bataljon mineurs en sappeurs, 1868.

Reglement voor den telegraafdienst te velde, 1879. (Niet in den handel.)

Reglement voor de school bij het bataljon mineurs en sappeurs. 1879.

Voorschrift betreffende de wapenen en de schietoefeningen bij het bataljon mineurs en sappeurs (sappeurskarabijn), 1875.

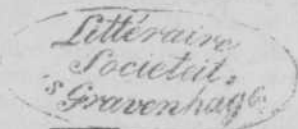
Algemeene voorwaarden voor de uitvoering van werken en leveringen voor den dienst der genie, 1879 (de Gebr. van Cleef.)

F. *Maréchaussée.*

Aanteekeningen betreffende de behandeling van de maréchausséeskarabijn (stelsel Remington) ten dienste van de rijksveldwachters, enz. 1877.

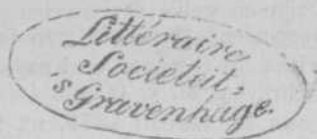
Reglement op de politie, de discipline en den dienst der maréchaussée (wordt gewijzigd), 1815. (de Gebr. van Cleef.)

Inwendige dienst der maréchaussée (wordt gewijzigd), 1816. (de Gebr. van Cleef.)

Faint, illegible text covering the majority of the page, likely bleed-through from the reverse side.

LIBRARY
UNIVERSITY OF TORONTO
1954

RECUEIL MILITAIR.

(26 JANUARI — 25 FEBRUARI 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Inhoud en strekking van het Recueil Militair. Aanschrijving M. v. O. van 2 Januari 1880, n°. 73.

Heeft goedgevonden, met intrekking van punt 3 (bladz. 523) der beschikking van den Minister van Oorlog van 31 December 1860, n°. 102 B (*R. M.* 1860, blad. 522), te bepalen:

1°. dat, te rekenen van heden, aan het slot van aanschrijvingen, beschikkingen, orders, enz., welke in het *Recueil Militair* worden geplaatst, de last tot plaatsing in bedoelde verzameling niet meer zal worden vermeld.

2°. dat *alle* stukken, welke in het *Recueil Militair* zijn of voortaan worden opgenomen en welke iets anders bevatten dan eene bloote mededeeling, steeds moeten worden beschouwd als, aan elke *daarbij betrokken* militaire autoriteit kenbaar gemaakte, *verordeningen* of *bevelen*, zoodat de inhoud dier stukken — tot tijd en wijze deze door het verstrijken van een zekeren daarin bepaalden termijn vervallen, of door andere bepalingen vervangen, of uitdrukkelijk ingetrokken, zijn — immer door alle *daarbij betrokken* militaire autoriteiten in acht genomen moet worden, hetzij hiertoe op eenige wijze een nadere last door het Hoofd van het Departement van Oorlog is of wordt verstrekt, hetzij zoodanige last zijnerzijds geheel achterwege blijft.

3°. dat aan alle officieren van staven, diensten, korpsen of inrichtingen der Landmacht, bij den staf, den dienst, het korps of de inrichting, waartoe zij behooren, gelegenheid moet worden gegeven, kennis te nemen van al de stukken, welke in het *Recueil Militair* voorkomen, en zulks onverminderd het bepaalde bij den eersten volzin van punt II der beschikking van 28 October 1876, n°. 53 S (*R. M.* 1876, II, blz. 213).

4°. dat in het vervolg, bij den aanvang van elk jaar, vanwege het Departement van Oorlog eene in chronologische volgorde samen te stellen lijst zal worden bekend gemaakt van in het *Recueil Militair* geplaatste stukken, welke, gedurende het dan afgelopen jaar, uitdrukkelijk in hun geheel ingetrokken zijn; zoodat voortaan elke militaire autoriteit of administratie een middel te meer zal bezitten, om op zeer gemakkelijke wijze — desverkiezende door aanteekening of doorhaling in het tot haar archief behoorend exemplaar van het *Recueil Militair*, en van de *Beknopte Uitgave* van het *Recueil Militair* — te kunnen nagaan, welke der in die verzamelingen voorkomende stukken

buiten werking gesteld zijn en welke der overige stukken nog, hetzij geheel hetzij ten deele, van verbindende kracht of van feitelijk belang zijn.

Bepalingen omtrent het getal gehuwden bij het wapen der maréchausée. Aanschrijving M. v. O. van 16 Januari 1880, n°. 28.

Gezien ons besluit van 10 Januari 1874, n°. 21, betreffende de dienstverbintenissen, enz. bij het wapen der maréchausée.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 29 December 1879, Vde Afd., n°. 38.

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, dat artikel 15 van Ons bovengemeld besluit, houdende bepalingen omtrent het getal gehuwden bij voornoemd wapen, voortaan zal worden gelezen als volgt:

Art. 15. De bij art. 7 van het Reglement op de policie, de discipline en den dienst der maréchausée voorkomende bepaling omtrent het getal gehuwden, wordt bij deze zoodanig gewijzigd, dat voortaan aan alle onder-officieren van dat wapen de toestemming tot het aangaan van een huwelijk kan worden verleend, terwijl van het overige personeel, het een-vijfde gedeelte gehuwd mag zijn.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 22 Januari 1880, n°. 14.

Brengt door deze, ten vervolge op de kennisgeving van 18 November 1879, Ide Afd., n°. 183 (*R. M.* 1879, I, bladz. 51), ter kennis van de Landmacht, dat, te rekenen van 1 Januari ll., bij de *Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, in lokaal verkeer*, in werking zijn getreden het 1ste vervolg op het tarief voor het vervoer van bestelgoederen en het 6de vervolg op het tarief voor het vervoer van ij- en vrachtgoederen.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 29 Januari 1880, n°. 8.

Brengt door deze, ten vervolge op de kennisgeving van 22 Januari ll., Ide Afd., n°. 14 (*R. M.* 1880, I, bladz. 90), ter kennis van de Landmacht, dat, te rekenen van 1 Januari 1880, bij de *Nederlandsche Centraal-Spoorwegmaatschappij, in lokaal verkeer*, in werking is getreden het 21ste vervolg op het tarief voor het vervoer van ij- en vrachtgoederen, en dat sedert 15 Januari d. a. v. bij de *Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen, in lokaal verkeer*, van kracht is het 9de vervolg op de tarieven voor het vervoer van reizigers en bagage.

Traktementen van krijgsgevangen vijandelijke officieren en vergoedingen voor verlies, van paarden enz. tegenover den vijand. Aanschrijving M. v. O. van 31 Januari 1880, n°. 64. Mededeeling van Z. M. besluit van 29 Dec. 1879, n°. 35.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 24sten Dec. 1879, Iste Afd., n°. 29.

Gezien het besluit van den Souvereinen Vorst van 12 Januari 1814, n°. 21, houdende vaststelling van het bedrag der traktementen voor krijgsgevangen vijandelijke officieren.

Gezien het Koninklijk besluit dd. 4 September 1815, n°. 13, tot regeling van het bedrag der vergoedingen voor het verlies van paarden en goederen tegenover den vijand.

Hebben goedgevonden en verstaan:

Voorschreven besluiten in te trekken en buiten werking te stellen, met bepaling, dat, ter vervanging van de bij die besluiten gestelde regelen, te zijner tijd door Onzen Minister van Oorlog aan ons de noodige voorstellen zullen worden gedaan.

Heeft goedgevonden, tevens bij deze in te trekken de aanschrijving van den Staatsraad Intendant-generaal van de Administratie van Oorlog, van 6 October 1815, n°. 21 (B. U., blz. 53).

Behandeling van stukken, welke geregistreerd zijn. Aanschrijving M. v. O. van 31 Januari 1880, n°. 97.

Ik heb ontwaard, dat in den laatsten tijd eenige misvattingen zijn voorgekomen betreffende de wijze van behandeling van stukken, welke aan de formaliteit van registratie waren onderworpen.

Dergelijke misvattingen zooveel mogelijk willende voorkomen, heb ik de eer, U bij deze, ten verfolge op de beschikking van den Minister van Oorlog dd. 9 November 1872, n°. 65 I (R. M. 1872, bladz. 225) — inhoudende, dat stukken, waarbij de goedkeuring van den Minister is voorbehouden, *ongeregistreerd* aan hem, Minister, ter goedkeuring behooren te worden aangeboden — te doen opmerken, dat in stukken, waarop het appointement van registratie reeds werd gesteld, nimmer eenige wijziging, bijschrijving of doorhaling — welke ook — geschieden mag, en dat, indien er, nadat de registratie plaats vond, nog een visum op het stuk gesteld moet worden, dit behoort te geschieden *onder* het appointement van registratie.

TWEEDE GEDEELTE.

Rekenplichtig beheer bij de Artillerie-, Stapel- en Constructiemagazijnen. Aanschrijving M. v. O. van 22 Januari 1880, n°. 17. Mededeeling van 31 Dec. 1879, n°. 32.

Overwegende, dat het na eene tweejarige ondervinding gebleken is, dat de splitsing van het rekenplichtig beheer der Artillerie-, Stapel- en Constructiemagazijnen niet in het belang is van den dienst en derhalve aan één verantwoordelijk persoon behoort te worden opgedragen.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 29sten Dec. 1879, Kabinet Litt. P²²:

Hebben goedgevonden en verstaan, met intrekking van ons besluit van den 22sten Januari 1878, n°. 11, doch met wijziging in zooverre van den Staat Litt. H, behorende bij ons besluit van December 1873, n°. 13, te bepalen:

Het rekenplichtig beheer bij de Artillerie-, Stapel- en Constructiemagazijnen zal voortaan worden opgedragen aan een magazijnmeester der Artillerie van de 1ste klasse, met rang van Majoor of Kapitein, onder genot van een jaarlijksch traktement van *drie duizend gulden* (f 3000), doch buiten genot van een jaarlijksche toelage, als bedoeld bij art. 4 van ons besluit dd. Februari 1861, n°. 44.

Art. 2. De door dien magazijnmeester te stellen borgtocht wordt bepaald op *drie duizend gulden* (f 3000).

Art. 3. De tegenwoordige magazijnmeester der Constructiemagazijnen wordt in zijne betrekking gehandhaafd en blijft de toelage, aan die betrekking verbonden, genieten, totdat hij zijn dienst zal hebben overgegeven.

Gunstige bepalingen voor militieplichtigen der lichte van 1880, die zich door kennis en bedrevenheid in den wapenhandel onderscheiden. Aanschrijving M. v. O. van 23 Januari 1880, n°. 91. Mededeeling van Z. M. besluit van 3 Januari 1880, n°. 14.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 31sten Dec. 1879, Kabinet, Litt. N²².

Overwegende, dat het wenschelijk is, de jongelieden, die de lessen van het middelbaar onderwijs met vrucht hebben bijgewoond, de lessen van het

hooger onderwijs volgen, lager onderwijs geven, of zich wijden aan de studiën, betrekking hebbende op den handel, de nijverheid of den landbouw, door verkorting van oefeningstijd, niet langer door den werkelijken dienst der militie te bezwaren dan in het belang van het leger volstrekt gevorderd wordt.

Overwegende voorts, dat het noodig is, de jongelieden, die bij de militie zijn ingelijfd, aan te sporen, om zich met bijzonderen ijver toe te leggen op het verkrijgen van de vereischte militaire kennis, ook voor het bekleeden van eenen graad.

Gezien ons besluit van 13 November 1873, n°. 16.

Hebben goedgevonden en verstaan, met uitbreiding van dat besluit, nader te bepalen:

Art. 1. De tijd voor eerste oefening wordt tot zes maanden verkort voor de miliciens die, bij *onbereden* korpsen ingedeeld:

a. ten genoegen van Onzen Minister van Oorlog het bewijs leveren, dat zij de lessen volgen of gevolgd hebben van een der Rijks Universiteiten, van de Universiteit te *Amsterdam*, de Polytechnische School, de Handelsschool te *Amsterdam*, de Twentsche Industrie- en Handelsschool, de Rijks Landbouwschool te *Wageningen*, en 's Rijks Vecartsenijschool;

b. in het bezit zijn van het bewijs, bedoeld bij de artt. 11 en 12 van de wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102), of van een der getuigschriften, bedoeld bij artt. 57 en 59 van de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50), of van een akte van hulponderwijzer bij het lager onderwijs, voor zoover zij werkelijk in de school fungeeren, of wel van een diploma als hulpapotheker.

Art. 2. De tijd voor eerste oefening wordt tot op *negen* maanden verminderd voor de miliciens:

a. die, bij de *Infanterie* ingedeeld, vóór hunne inlijving zoodanigen graad van geoefendheid in den wapenhandel hebben verkregen, dat zij, na één maand onderricht bij het korps te hebben genoten, in staat zijn, aan de exercitiën in de bataljonsschool deel te nemen; zij zullen bovendien, alvorens met verlof te vertrekken, in het schijfschieten zoodanigen graad van geoefendheid moeten hebben verkregen, als door Onzen Minister van Oorlog zal worden bepaald;

b. die, bij de *Vestingartillerie* ingedeeld, ten gevolge van vroeger genoten onderricht, na een verblijf van *drie* maanden onder de wapenen blijken geven van zoodanige theoretische en practische geoefendheid, dat zij tot de klasse der dienstdoende kanonniërs kunnen overgaan;

c. die, bij het *bataljon Mineurs en Sappeurs* ingedeeld, bij het einde van voormelden termijn van *negen* maanden, de geschiktheid voor veldtelegrafist hebben verkregen;

d. die, tot welk *onbereden* korps ook behoorende, binnen den in den aanhef van dit artikel vermelden termijn de blijken geven, dat zij hunne verplichtingen als milicien overeenkomstig een door Onzen Minister van Oorlog vast te stellen programma, in alle opzichten kennen en tevens, ten genoegen van Onzen voormelden Minister, het bewijs leveren, dat hunne tegenwoordigheid in het gezin waartoe zij behooren, noodzakelijk is.

Art. 3. Om aanspraak te kunnen doen gelden op de in beide voorgaande artikelen bedoelde vermindering van oefeningstijd moeten de daarbij betrokken miliciens zich voortdurend goed hebben gedragen.

Waren de hiervoren bedoelde miliciens vóór de loting, vermeld in art. 124 der militiewet, voor het blijvend gedeelte aangewezen, dan behouden zij aanspraak op het hun toegekend voorrecht, mits zij het door hen getrokken

nummer verwisselen met een nummer, dat hen op groot verlof recht zou hebben gegeven.

Maken zij van deze bevoegdheid geen gebruik, dan kan hun niettemin een verlof worden verleend, aan die, in art. 1 bedoeld, voor den tijd van zes maanden, aan die, in art. 2 genoemd, voor den tijd van drie maanden.

Art. 4. Aan de miliciens, die krachtens art. 1 met een oefeningstijd van zes maanden kunnen volstaan, wordt, tegen het tijdstip, waarop zij gedurende zes maanden werkelijken dienst hebben verricht, bij het korps waartoe zij behooren, gelegenheid gegeven tot het afleggen van examenen, waaruit hunne theoretische en praktische *militaire* kennis moet blijken. Het programma van dit examen wordt door Onzen Minister van Oorlog bepaald. Zij, die aan dat examen voldoen, worden gedurende hun verderen diensttijd niet meer onder de wapenen geroepen om deel te nemen aan *herhalingsoefeningen*.

Art. 5. De miliciens, bedoeld bij art. 1, alsmede zij, die vóór hunne inlijving bij de militie met gunstig gevolg een examen afleggen waarvan het programma door Onzen Minister van Oorlog wordt bepaald, worden ingelijfd bij het korps en geplaatst bij het garnizoen hunner keuze, voor zoover de eischen van den dienst dit toelaten en hunne keuze een onbereden korps betreft. Zij worden, in de kazerne, zooveel mogelijk bij elkander gehuisvest, en kunnen desverkiezende, zoo daartoe maar eenigszins gelegenheid is, met elkander of met de aspirant-onderofficieren of korporaaals menage houden.

Art. 6. De bestaande bepalingen nopens het aanstellen van miliciens tot korporaal of tot onderofficier en nopens de aan deze te betalen soldijen blijven gehandhaafd.

De miliciens, die binnen *negen* maanden werkelijken dienst blijken geven van bruikbare korporaaals te zijn, verkrijgen daardoor aanspraak op verlof met behoud van soldij voor den tijd van *twee* maanden.

De miliciens, die tot onderofficier worden bevorderd, en geen verlof hebben genoten krachtens het bepaalde in de voorgaande zinsnede, verkrijgen door hunne aanstelling aanspraak op verlof met behoud van soldij voor den tijd van *één* maand.

Voor de toekenning van de verloven, waarvan in de beide voorgaande zinsneden sprake is, komen alleen in aanmerking miliciens, die niet vallen onder de toepassing van de artt. 1, 2 of 3 van dit besluit.

Met uitzondering van de categorie van militieplichtigen, in het volgend artikel bedoeld, moeten de miliciens, om voor bevordering tot onderofficier in aanmerking te kunnen komen, zich verbinden, krachtens art. 126 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) minstens voor *zes* maanden onder de wapenen te blijven *na* het tijdstip, waarop zij anders in het genot van onbepaald verlof zouden worden gesteld.

Daarentegen zullen deze militie-onderofficieren in gewone tijden niet meer onder de wapenen worden geroepen tot het bijwonen van herhalingsoefeningen.

De verloven, bij de tweede en derde zinsnede van dit artikel bedoeld, worden verleend door den chef van het korps, en wel op het tijdstip, dat, naar zijn oordeel, het meest met de belangen van den dienst strookt.

Art. 7. Afgescheiden van het bepaalde in het voorgaand artikel, kunnen de meest geschikten van de miliciens, in art. 1 bedoeld, bij de onbereden korpsen der militie worden aangesteld tot sergeant.

Zij, die voor deze aanstelling in aanmerking wenschen te komen, zijn verplicht, nadat zij hunnen eersten oefeningstijd hebben volbracht, nog eenmaal gedurende *zes* maanden onder de wapenen te blijven of te komen.

Zij kunnen tot sergeant worden bevorderd, nadat zij gedurende *zeven* maan-

den werkelijken dienst hebben verricht, en nadat zij alvorens tot korporaal zijn aangesteld.

Art. 8. De milicien-korporaals en sergeanten, in art. 7 genoemd, rekenen behalve en evenals die, bedoeld in Ons besluit van 13 November 1873, n°. 16, boven de vastgestelde formatie.

En heeft goedgevonden, tevens te bepalen :

Ad Art. 1. Het bewijs, bedoeld onder *a* van art. 1, wordt geleverd door het overleggen van een door hoogleraren of lectoren der universiteiten of door directeuren der scholen, afgegeven schriftelijk bewijsstuk, waarin door hen, stellig en uitdrukkelijk, wordt verklaard, dat de jongeling, wien de verklaring betreft, aan de betrokken inrichting van onderwijs de lessen volgt of minstens gedurende een jaar gevolgd heeft.

De handteekening op de verklaring gesteld moet voor echtheid zijn gewaarmerkt door den burgemeester der gemeente, waar de inrichting van onderwijs gevestigd is.

Onder het volgen der lessen moet in dit geval worden verstaan het geregeld bijwonen van de colleges of van de lessen.

Van de omstandigheid, dat de hulponderwijzer, bedoeld in art. 1 van het besluit, werkelijk als zoodanig in de school fungeert, moet blijken uit een desbetreffende verklaring van den betrokken districts-schoolopziener, terwijl de handteekening op deze verklaring gesteld voor echtheid moet zijn gewaarmerkt door den burgemeester der gemeente, waar de schoolopziener verblijft houdt.

Ad Art. 2. De miliciens, bedoeld onder *a* van art. 2, moeten, alvorens met verlof te vertrekken, voldaan hebben aan de voorwaarden van overgang in de 1ste klasse van het schieten.

Het programma, bedoeld onder *d* van art. 2, wordt vastgesteld als volgt:

A. VOOR DE MILICIENS IN HET ALGEMEEN.

1°. Het behoorlijk kunnen onderhouden van kleeding en uitrusting.

2°. De kennis der plichten van den soldaat in het algemeen, meer bepaaldelijk zijner verplichtingen jegens meerderen en gelijken.

3°. De kennis van den wachtdienst in het garnizoen en te velde, voor zooveel een soldaat kennen moet, met name de verplichtingen van een schildwacht.

4°. De kennis der verplichtingen en rechten van den soldaat wanneer hij ingekwartierd is.

5°. De kennis van artikel 128 tot en met 145 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) betrekkelijk de nationale militie, voor zooveel die kennis voor den milicien noodig is.

B. VOOR DEN MILICIEN DER INFANTERIE IN HET BIJZONDER.

1°. Voldoende bedrevenheid in het uiteennemen, ineenzetten en schoonmaken van het geweer. De kennis van het onderhoud en de bewaring der munitie.

2°. Voldoende geoefendheid als schutter.

De milicien moet minstens in de 6de oefening der 2de klasse van het schijfschieten zijn.

3°. Voldoende geoefendheid in rij en gelid en als tirailleur.

De betrokken milicien moet bovendien met vrucht alle oefeningen der recruten- en compagniesschool hebben doorloopen.

C. VOOR DEN MILICIEN DER ARTILLERIE IN HET BIJZONDER.

De kennis van, en de bedrevenheid in, het hieronder vermelde, voor zooveel die van den *kanonnier* of *pontonier* 2de klasse kan worden geveegd.

Vestingartillerie.

1°. De recruten- en compagniesschool, zooals die bij de vestingartillerie worden beoefend.

2°. De bediening van het batterij- en uitvalgeschut.

3°. Beweging van lasten, door bok, schrank, lastwagen en lastseper, benevens het op- en afleggen van kanonnen door de manoeuvre-de-force.

4°. Het leggen van beddingen.

5°. Theoretische kennis van:

- a. de benaming der hoofddeelen van vuurmonden, affuiten en voertuigen;
- b. de gereedschappen tot de bediening benoodigd;
- c. de inrichting en het gebruik der verschillende projectielen en munitien;
- d. het richten, de richtingsmiddelen, het gebruik der schoots- en worps- tafelen en het aanwenden der verschillende ladingen

Pontoniers.

1°. Volkomen vaardigheid in het knoopen, sjoeren en woelen; een zekere bedrevenheid in het splitsen.

2°. Groote vaardigheid in het roeien, pagaaien en boomen, benevens in het werpen van ankers.

3°. Bedrevenheid in het op- en afladen der verschillende wagens, het varen met de ponton, het koppelen van pontons, het samenstellen van gewone en versterkte vlotten, van brugvakken en doorlaten, een en ander met nummers.

4°. Behoorlijk medewerken in het besturen der opgenoemde vaarlichamen.

5°. Bedrevenheid — doch zonder nummers — in de verichtingen bij het slaan van bruggen, het afbreken, het verhoogen of verlagen van het dek, het vervangen van pontons, het bedienen van een doorlaat.

6°. Eenige bekendheid met het zwenken van bruggen.

7°. Bedrevenheid in het plaatsn van schragen, insgelijks zonder de nummers.

8°. Bekendheid met het pontonmaterieel, dat is de benamingen, voor zooverre deze den gewonen pontonnier te pas komen; de zorgen bij de behandeling in acht te nemen; enkele afmetingen.

Torpedocompagnie.

1°. Het roeien in roeiboeten, vletten, sloepen en barkassen.

2°. Het leggen en lichten der verschillende in gebruik zijnde torpedo's.

3°. Het leggen van knoopen en splitsingen.

4°. De benamingen en de inrichting der slapende, schok- en electro-schok-torpedo's.

D. VOOR DEN MILICIEN VAN HET BATALJON MINEURS
EN SAPPEURS IN HET BIJZONDER.

1°. Voldoende geoefendheid in rij en gelid in de compagniesschool.

2°. Voldoende geoefendheid als schutter. De milicien moet in de tweede klasse van het schijfschieten zijn.

3°. Een oppervlakkige kennis van sappeeren. De milicien moet zijn taak kunnen volbrengen in de onderscheidene wijzen van sappeeren.

4°. Bedrevenheid in de pionierkunst, het behandelen van touwen en het slaan van bruggen, het vervaardigen van rijsmaterialen en van alles wat betrekking heeft op legering en dekking.

De omstandigheid, dat de tegenwoordigheid van den milicien in het gezin waarvan hij deel uitmaakt, wordt vereischt, moet blijken uit eene daartoe strekkende verklaring van den burgemeester der woonplaats van het gezin.

Ad. Art. 4. Het programma, bedoeld in art. 4, wordt vastgesteld als volgt:

I. *Infanterie.*

De milicien moet voldoen aan de eischen, omschreven onder A en B, ad art. 2.

Wijders moet hij kunnen optreden als guide, sectiecommandant, groepencommandant, patrouille-aanvoerder en commandant eener wacht, zoo in het garnizoen als te velde; bekend zijn met de theorie van het schot; eenvoudige pionierwerkzaamheden kunnen uitvoeren, als het graven van tirailleurputten, het opwerpen van eenvoudige werken, het maken en opruimen van hindernissen, en een begrip hebben van het versterken, het aanvallen en verdedigen van terreinvoorwerpen.

II. *Artillerie.*

De milicien moet voldoen aan de eischen, omschreven onder A en C ad art. 2, met dien verstande echter, dat voor den milicien van de vesting-artillerie de punten 2 en 3 onder C worden gelezen als volgt:

Punt 2. De bediening van het geschut, uitmakende de bewapening der stelling, waarbij de compagnie is ingedeeld waartoe hij behoort, en van het uitvalsgeschut, en wel in die mate, dat hij die vuurmonden zonder de hulp van het kader weet te bedienen.

Punt 3. Bedrevenheid in de bediening der krachtswerktuigen: bok, schrank en lastsleper.

Hierbij zal vooral worden gelet op de kennis van het leggen der knoopen in het touwwerk, het aanslaan der lasten, het inscheren der touwen, en in het algemeen op hetgeen de kanonniërs bij het stellen en gebruiken der werktuigen in hoofdzaak te verrichten hebben.

III. *Mineurs en Sappeurs.*

De milicien moet, behalve aan de eischen, omschreven onder A., ad. art. 2, voldoen aan de hierna te noemen vereischten:

1°. Voldoende bedrevenheid in het uiteennemen, ineenzetten en schoonmaken der sappeurkarabijn;

2°. Voldoende geoefendheid in rij en gelid in de compagniesschool;

3°. Voldoende geoefendheid als schutter, om in de 5de oefening der 3de klasse van het schijfschieten te zijn;

4°. De theoretische kennis van hetgeen voorkomt in de handboeken voor den pionier, den sappeur en den mineur;

5°. Voldoende practische bedrevenheid in alle zaken betreffende den dienst der genietroepen te velde, voor zoover daarin gedurende hunnen diensttijd oefeningen hebben plaats gehad en daaronder, vooral in de eerste plaats, practische behandeling der electriche ontstekingsmiddelen, en voorts het bedienen van den optischen telegraaf, het practische seinen met den Morse-toestel en het lezen van het Morse-schrift.

IV. *Hospitaalsoldaten.*

De milicien moet voldoen aan de eischen onder A, ad art. 2, punten 1, 2, 4 en 5.

Voorts moet hij zich hebben eigen gemaakt:

1°. de theoretische kennis van de voornaamste groote beenderen, groote uitwendige spieren en groote uitwendige slagaderen aan de ledematen en den hals; van den slagaderlijken en aderlijken bloedsomloop, zeer in het algemeen; van de voornaamste verbandmiddelen en dagelijksche instrumenten voor de kleine heelkunde;

2°. de practische kennis van het observeeren en verbedden van zieken; het gebruik van den thermometer en van de kopmachines; het baden van zieken; het leggen van omslagen en pappen; het aanleggen van de meest gewone verbanden en van een eerst of noodverband bij beenbreuken en verbloedingen; van de wijze van het opnemen en wegdragen van gekwetsten; van het gebruik der gewone transportmiddelen, brancards, ziekenwagens, enz.

Het examen zal, wanneer het een milicien van de compagnieën hospitaal-soldaten betreft, worden afgenomen door den eerstaanwezenden officier van gezondheid ter plaatse; voor de miliciens van de overige onbereden korpsen zal dat examen worden gehouden op de wijze, door den commandeerenden officier van het betrokken korps te bepalen.

Ad art. 5. Het programma, bedoeld in art. 5, wordt vastgesteld als volgt:

- 1°. het schrijven van eene goed leesbare hand;
- 2°. de kennis van de gronden der spelling van de Nederlandsche taal, welke blijken moet uit een te vervaardigen opstel;
- 3°. het rekenen tot en met de gewone en tiendeelige breuken;
- 4°. de kennis van het Nederlandsche stelsel van maten en gewichten;
- 5°. eenige bekendheid met de vaderlandsche geschiedenis;
- 6°. voldoende kennis der aardrijkskunde van Nederland.

Het examen, in dit artikel bedoeld, wordt gehouden in elk garnizoen, waar de staf van het bataljon Infanterie aanwezig is, ten overstaan eener commissie van drie officieren, door den commandeerenden officier der Infanterie ter plaatse te benoemen.

De lotelingen, die aan dit examen wenschen deel te nemen, behooren daarvan vóór 20 Maart, schriftelijk te doen blijken aan den commandeerenden officier, ter plaatse waar zij verlangen het examen af te leggen.

In die schriftelijke aanvraag behooren de lotelingen te vermelden: hun naam, hunne voornamen, hunne woonplaats, alsmede het wapen of het korps, waarbij en het garnizoen of de garnizoenen, waarin zij bij voorkeur hunnen militieplicht willen volbrengen.

Aan de lotelingen, die zich daartoe in tijds hebben aangemeld, zullen vóór 25 Maart eveneens schriftelijk worden kenbaar gemaakt, dag, uur en plaats, voor het afnemen van het examen bepaald.

De hiervoren bedoelde commandeerende officieren zorgen, dat het examen op den dag, daarvoor door hen bepaald, ook afloope, ten einde de belanghebbenden niet langer worden opgehouden dan noodzakelijk is.

Van het gehouden examen wordt door de commissie een beknopt proces-verbaal opgemaakt, waaruit blijken moet of de adspiranten aan de vereischten hebben voldaan.

Na kennisneming van dit proces-verbaal wordt door voormelde commandeerende officieren aan ieder van de betrokken lotelingen schriftelijk medegedeeld, of hij al dan niet aan de vereischten voldaan heeft. Die officieren

zenden op 5 April, rechtstreeks, aan den Minister van Oorlog eene nominatieve opgave van de lotelingen, die aan het examen hebben deelgenomen, ingericht overeenkomstig het hierachter gevoegd model. (Zie *R. M.*, blz. 17—19.)

De miliciens, bedoeld in art. 1, die bij een bepaald korps en in een bepaald garnizoen verlangen te worden geplaatst, moeten daarvan vóór 5 April, schriftelijk, doen blijken aan den Minister van Oorlog.

Hunne schriftelijke aanvraag, welke dezelfde opgaven moet bevatten als hiervoren zijn aangegeven ten aanzien van de miliciens, die vóór hunne inlijving het examen wenschen af te leggen, in art. 5 genoemd, behoort vergezeld te gaan, voor hen, bedoeld onder *a* van art. 1, van het bewijs voorgeschreven hierboven *ad Art. 1*, en voor hen, bedoeld onder *b* van art. 1, van het bewijs, het getuigschrift, de akte of het diploma, onder dat punt *b* genoemd.

Ad Art. 6. De verloven, bij de tweede en derde zinsneden van dit artikel bedoeld, worden door den chef van het korps verleend, steeds in dier voege, dat het verlof verstrijkt vóór het einde van het eerste dienstjaar van den milicien.

Ad Art. 7. Indien de miliciens, in dit art. bedoeld, na afloop van den eersten termijn van zes maanden, niet verlangen onder de wapenen te blijven om *dadelijk* den tweeden termijn van den gevorderden tijd van werkelijken dienst te vervullen, dan kan hun het volbrengen van dien tweeden termijn worden vergund tegen een later tijdstip, met dien verstande evenwel, dat die nieuwe termijn moet ingaan vóór den aanvang van hun tweede dienstjaar.

In het laatste geval zal het tijdstip, waarop de vervulling van den tweeden termijn voor hen aanvangt, op den aan hen uit te reiken verlof pas worden aangeteekend, en zullen zij gehouden zijn, zonder voorafgaande nadere oproeping, op dat tijdstip bij het korps opnieuw onder de wapenen te komen.

Voor zooverre hiervoren omtrent de bepalingen van het Koninklijk Besluit, waarvan de uitvoering bij deze resolutie geregeld wordt, geen uitdrukkelijke voorschriften zijn gegeven, wordt de verdere uitvoering dier bepalingen geheel overgelaten aan de commandeerende officieren der korpsen.

Huishuur en directe belastingen. Aanschrijving M. v. O. van 31 Januari 1880, n°. 94.

Ontwaard hebbende, dat sommige militaire autoriteiten in de meening verkeeren, als zoude vrijstelling van personeele belasting, op grond van het bepaalde in de beschikking van den Minister van Oorlog van 31 October 1876, n°. 63 I (*R. M.* 1876, II, blz. 217), door militairen en militaire employeerden beneden den rang van officier, vermeld in de tabel vastgesteld bij de dezerzijdsche beschikking van 4 Juli 1878, Iste Afd. Secr., n°. 59 (*R. M.* 1878, II, blz. 121), ook worden genoten, wanneer de woningen, waarin zij gehuisvest zijn, door hen zelven werden gehuurd en zelfs ook dan als de huur dezer woningen meer bedraagt dan hiervoor door het Rijk wordt toegekend.

Heeft goedgevonden:

I. Door deze ter kennis van de Landmacht te brengen, dat zoodanige vrijstelling slechts kan worden verleend als die militairen zijn gekazerneerd of gehuisvest door en geheel voor rekening van het Rijk.

II. In verband hiermede te bepalen, dat de huur der hierbedoelde woningen door de plaatselijke of garnizoenscommandanten moet worden aangegaan, en voorts, dat alleen in dit geval die huur door het Rijk zal worden bekostigd.

Bijslag op de soldij wegens bijzondere dienstverrichtingen. Aanschrijving M. v. O. van 28 Januari 1880, n°. 21. Mededeeling van 6 Januari 1880, n°. 12.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 2 Januari 1880, VIIIste Afd., n°. 53.

Gezien ons besluit van 31 December 1873, n°. 3, en de later gemaakte bepalingen, betreffende de vaststelling der verschillende soldijen van de onderofficieren en manschappen van het leger, mitsgaders der verhoogingen op de soldijen, wegens bijzondere dienstverrichtingen.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

1°. Aan onderofficieren en manschappen van het leger, die wegens bijzondere geschiktheid voor speciale diensten tot het verrichten daarvan buiten hunne vaste standplaatsen worden gezonden, kan, als bijslag op hunne dagelijksche soldij, een toelage per hoofd en per dag worden toegekend van *vijftig cent* of minder, overeenkomstig het bepaalde bij punt 2 van dit besluit.

2°. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd, om — naar gelang van den tijd van duur, en den aard der diensten, mitsgaders van de plaats waar, en de omstandigheden waaronder, die worden verricht — het bedrag en den tijd van duur der toelage te bepalen.

3°. Dit besluit treedt in werking met den 1sten Januari 1880, maar is niet van toepassing op de onderofficieren, korporaals en manschappen van het bataljon Mineurs en Sappeurs, bedoeld bij Koninklijk besluit van 14 Febr. 1847, n°. 69, voor wie dat besluit van kracht blijft.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens te bepalen:

1°. dat tot het toekennen van den in het besluit bedoelden bijslag, welke slechts in zeer bijzondere gevallen zal worden verleend, door de betrokken chefs van korpsen en diensten telkens een gemotiveerd voorstel aan het Departement van Oorlog moet worden ingezonden.

2°. dat, tot berekening van het aankomende aan militairen tot korpsen behoorende, nominatieve staten, volgens het hierbijgevoegde model (zie *Rec. Mil.* II, bladz. 24), moeten worden opgemaakt, waarvan het bedrag op de voorlaatste bladzijde der compagnies-monsterrollen, onder de aankomende sommen voor soldijen, moet worden overgebracht met de volgende omschrijving:

»Bijslag op de soldij wegens bijzondere dienstverrichtingen, ingevolge Koninklijk besluit van 6 Januari 1880, n°. 12», en

3°. dat de bijslag voor militairen, buiten de korpsen van het leger dienende, door de intendanten in de afrekeningstaten, onder behoorlijke omschrijving en met aanhaling van de betreffende dezerzijdsche beschikking, aan het Rijk in rekening moet worden gebracht.

Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O. van 28 Januari 1880, n°. 85.

Brengt, door deze, ter kennis van de Landmacht, dat — in overleg met de directie der *Drentsche stoombootmaatschappij te Meppel* — is vastgesteld het hierbijgevoegde tarief voor het vervoer van militairen, enz. (zie *Rec. Mil.* II, bladz. 25) — onder de algemeene bepalingen, medegedeeld bij de beschikking van 9 December 1874, n°. 68 I (*R. M.* 1874, II, bladz. 193).

Nadere wettelijke bepalingen betreffende den ijk van weegwerktuigen en gasmeters. Aanschrijving M. v. O. van 29 Januari 1880, n°. 7.

Gezien de wet van 28 December 1879 (*Staatsblad* n°. 249), houdende vaststelling van nadere wettelijke bepalingen betreffende den ijk van weegwerktuigen en gasmeters [wetten van 31 December 1872 (*Staatsblad* n°. 160) en 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 96)]:

Brengt, door deze, ten vervolge op de kennisgevingen van den Minister van Oorlog van 24 Januari 1873, n°. 70 S (*R. M.* 1873, bladz. 13) en van 27 Juli 1874, n°. 72 S (*R. M.* 1874, II, bladz. 140), ter kennis van de Landmacht, dat bij de voormelde wet van 28 December 1879 (*Staatsblad* n°. 249) — welke in werking is getreden op 1 Januari 1880 — is bepaald, dat in art. 1 en in art. 3 der wet van 31 December 1872 (*Staatsblad* n°. 160); alsmede in art. 8 en in art. 11 der wet van 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 96), in plaats van: »1 Januari 1880'', gelezen wordt: »1 Januari 1881''.

Riddersoldij. Aanschrijving M. v. O., van 31 Januari 1880, n°. 71.

Het wenschelijk achtende, om de verschillende bepalingen tot regeling van de betaling en verantwoording bij de korpsen van het leger van de riddersoldij(1) tot één geheel te vereenigen.

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken de beschikkingen:

van 17 Augustus	1815, n°. 52	(<i>R. M.</i> 1815,	blz. 769),
» 17 »	1815, » 53	» » 1815,	» 773),
» 14 Juni	1816, » 93	» » 1816, I,	» 397),
» 16 December	1816, » 29	» » 1816, II,	» 309),
» 8 Februari	1821, » 4	» » 1821, I,	» 144),
» 4 Maart	1825, » 15	» » 1825, I,	» 76),
» 22 April	1825, » 61	» » 1825, I,	» 150),
» 31 Mei	1834, » 13	» » 1834, I,	» 112),
» 31 Juli	1834, » 26	» » 1834, I,	» 237) en
» 1 November	1834, » 159	» » 1834, II,	» 40);

B. Te bepalen:

§ 1. Het genot van riddersoldij gaat in van en met de dagteekening van het besluit, waarbij de benoeming tot Ridder plaats heeft, en duurt onafgebroken voort, en dus ook bij afwezigheid, verpleging in ziekeninrichtingen, tijdens de Ridder pensioen geniet(2), enz.

Ridders beneden den rang van officier, die tot officier worden bevorderd, blijven in het genot der riddersoldij, waarop zij tijdens die bevordering recht hebben.

§ 2. De riddersoldij van officieren, onderofficieren en soldaten, bij de korpsen van het leger dienende, wordt bij het einde van elke drie maanden betaald door de administratie van het korps, waarbij de belanghebbenden op den laatsten dag van het kwartaal behooren.

Ridders, niet tot gemelde korpsen behoorende, doch bij de staven van het leger of bij de eene of andere onder het Departement van Oorlog ressorteerende instelling geplaatst, kunnen de riddersoldij eveneens bij de administratie van een — door den intendant bij de divisie aan te wijzen — korps op hunne standplaats ontvangen.

(1) De Militaire Willemsorde is ingesteld bij de wet van 13 April 1815 (*Staatsblad* n°. 33*) (*B. U.*, bladz. 47), welke wet is gewijzigd bij die van 22 April 1864 (*Staatsblad* n°. 33 (*R. M.*, 1864, bladz. 136).

Bij Koninklijk besluit van 11 Mei 1864, n°. 62 (*R. M.*, 1864, bladz. 159) is een staat vastgesteld, aanwijzende de militaire betrekkingen beneden den rang van officier bij het leger hier te lande, in art. 1 der laatstgenoemde wet niet vermeld, en die met de graden, in dat wetsartikel voorkomende, voor zooveel de regeling van het bedrag der riddersoldij betreft, ziju gelijk gesteld.

(2) Koninklijk besluit van 31 Maart 1816, n°. 68.

Alle andere dan de in deze § bedoelde Ridders ontvangen de riddersoldij buiten tusschenkomst der korpsen.

§ 3. Aan Ridders, op de wijze bij de vorige § bedoeld, bij een korps in betaling, die paspoort, ontslag, pensioen, gagement of onbepaald verlof bekomen, wordt de riddersoldij bij het korps uitbetaald tot en met den dag, waarop zij den dienst verlaten.

§ 4. Voor overleden Ridders wordt de riddersoldij te goed gedaan tot en met den dag van overlijden. Het sedert de laatste betaling te goed gemaakte kan — tegen behoorlijke quitantie en verdere bewijsstukken — aan hunne wettige erfgenamen of rechthebbenden worden uitbetaald.

Van het overlijden van een Ridder wordt door den commandant van het betrokken korps onverwijld mededeeling gedaan aan den Kanselier der beide Nederlandsche Orden.

§ 5. Van de te betalen riddersoldij wordt bij het einde van elke drie maanden, door de administratie van elk korps of onderdeel, waarbij een of meer Ridders in betaling zijn, een betalingslijst opgemaakt volgens het hierbij-gevoegd model n°. 1. (1) (Zie *Rec. Mil.* II, bladz. 29).

De belanghebbenden teekenen voor voldaan in de laatste kolom der lijst. Van hen echter, die vóór dat tijdstip de riddersoldij ontvangen en van hen, die door afwezigheid of andere reden niet op de lijst voor voldaan kunnen teekenen, worden afzonderlijke quitantiën bij de lijst gevoegd (2).

De hierbedoelde lijsten met bijlagen, waaronder ook die, bij § 4 genoemd worden bij de hoofdadministratie van dat korps bewaard.

§ 6. Wanneer een Ridder, in een der gevallen bij § 3 bedoeld, den dienst verlaat, wordt door de administratie van het korps, waarbij hij in betaling is, eene verklaring opgemaakt, houdende:

- a. Naam en voornaam (voluit geschreven) van den Ridder,
- b. Graad, dien hij het laatst heeft bekleed,
- c. Riddersoldij, in dien graad bij het korps genoten,
- d. Rang in de Orde, en graad, volgens welke hij riddersoldij geniet,
- e. Op welke wijze hij den dienst heeft verlaten,
- f. Tot en met welken datum de riddersoldij bij het korps is betaald, en
- g. De gemeente en provincie, waar hij voornemens is zich metterwoon te vestigen.

Deze verklaring wordt, zoo spoedig mogelijk, gezonden aan den intendant bij de divisie, die ze, van zijn visum voorzien, aan den Kanselier der beide Nederlandsche Orden doet toekomen.

§ 7. Gaat een Ridder in betaling over bij een ander korps, dan wordt een verklaring opgemaakt, inhoudende het bij a—f der vorige § vermelde, welke door tusschenkomst van den intendant bij de divisie en van diens visum voorzien, aan de hoofdadministratie van het betrokken korps wordt toegezonden.

§ 8. Ridders mogen niet in betaling voor riddersoldij worden opgenomen dan nadat:

- a. voor nieuwbenoemden, het Koninklijk besluit, waarbij de benoeming is geschied, bij de administratie, die de betaling moet doen, bekend is, en

(1) Nog voorhanden gedrukte formulieren van het tegenwoordig model kunnen, zoolang de voorraad duurt, gebezigd worden. Dit geldt ook voor model n°. 2, bij § 9 bedoeld.

(2) De bewijzen wegens betaalde riddersoldij, die de som van f300 per jaar niet overtreffen, zijn vrij van zegel [zie art. 27, A, 37° der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47)].

b. van in betaling over te nemen Ridders is ontvangen de verklaring in de vorige § bedoeld, of wel een opgave tot en met welken dag zij de riddersoldij door de zorg der kanselarij hebben ontvangen.

Zoo noodig moeten de administratiën der korpsen het vereischte in het werk stellen, om in het bezit dier stukken te geraken, opdat de belanghebbenden de riddersoldij op den bepaalden tijd kunnen ontvangen.

§ 9. De betalingen wegens riddersoldij worden door de hoofdadministratiën der korpsen verantwoord op de rekening met diversen, onder het hoofd »Riddersoldij» (1).

Zoo spoedig mogelijk na het einde van elk jaar wordt door die hoofdadministratie van de in den loop van het jaar betaalde riddersoldij een nominatieve staat in drievoud opgemaakt volgens het hierbijgevoegd model n°. 2. (Zie *Rec. Mil.* II, bladz. 31).

De drie expeditiën van dien staat worden gezonden aan den intendant bij de divisie, die deze — na accoordbevinding en van zijn visum voorzien — vóór den 1sten Februari aan het Departement van Oorlog doet toekomen.

§ 10. Het bedrag van den bij de vorige § bedoelden staat wordt over het 4de kwartaal van het jaar, waarin de betaling is geschied, door de hoofdadministratiën overgeschreven op de rekening van het regiment grenadiers en jagers, terwijl van die overschrijving en van het bedrag daarvan mededeeling wordt gedaan aan de hoofdadministratie van laatstgemeld korps.

Deze schrijft die bedragen in het te goed der rekeningen van de betrokken korpsen, en brengt ze ten laste van het respect, genoemd in de 1ste zinsede van § 9.

Het totaal bedrag van het betaalde wordt door de zorg van het Departement van Oorlog aan de hoofdadministratie van het regiment grenadiers en jagers terugbetaald.

Betalingen en verstrekkingen ten behoeve van zeelieden (Departement van Marine). Aanschrijving M. v. O. van 31 Januari 1880, n°. 72.

Het wenschelijk achtende, dat de bepalingen, betreffende de verrekening van betalingen en verstrekkingen, gedaan ten laste van het Departement van Marine aan militairen, die in 's Rijks zeedienst overgaan, miliciens, die bij de zeemilitie worden ingedeeld, of scheepsarrestanten, die naar hunne bodems worden geleid, opnieuw vastgesteld en tot een geheel vereenigd worden.

Heeft goedgevonden, in te trekken de aanschrijvingen

van 10 Juni	1828, Let. Q	(<i>R. M.</i> 1828, I, blz. 197),
» 27 September	1833, n°. 35	(» » 1833, » 254),
» 10 Februari	1835, » 37	(» » 1835, » 34),
» 5 Januari	1836, » 88	(» » 1836, » 1),
» 17 December	1842, » 106	(<i>B. U.</i> » 397),
» 8 Augustus	1864, » 501	(<i>R. M.</i> 1864, » 183),
» 21 Februari	1879, » 50	(» » 1879, II, » 69),

en, na gehouden overleg met den Minister van Marine, tot regeling van dit onderwerp, het navolgende vast te stellen:

§ 1. De miliciens, met groot verlot, die zich in eene plaats, waar geene marine is gestationneerd, aanmelden, om als vrijwilligers bij den zeedienst over te gaan, worden, in afwachting van de beslissing daaromtrent, op de standplaats van den provincialen adjudant, bij een der korpsen in subsistentie

(1) Daardoor vervalt op het Algemeen register het hoofd van dien naam.

opgenomen (zie art. 2 der voorschriften, enz., behoorende bij de dezerzijdsche beschikking van 27 December 1861, n°. 49 B (*R. M.* 1861, bladz. 386).

Tijdens die in subsistentie-stelling genieten zij de soldij en het brood, naar de regelen voor het wapen, waartoe zij behooren, vastgesteld.

Betreffende het aan hen verstrekte, wegens soldij en brood, worden monsterrollen en verdere bewijzen opgemaakt, evenals bij de afrekeningen van de korpsen met 's Rijks schatkist worden overgelegd.

§ 2. De reis- en daggelden, voor de reis naar de bestemming, te betalen :

a. aan de miliciens bij § 1 bedoeld,

b. aan manschappen, die van de korpsen van het leger bij de zeemacht overgaan,

c. aan manschappen der nationale militie, die — buiten het tijdstip der algemeene aflevering — opkomen om bij de zeemilitie te worden ingelijfd (1), moeten worden berekend evenals voor een marinier 3de klasse, bij 's Konings besluit van 30 Mei 1877, n°. 28 (*R. M.* 1877, II, bladz. 105), is bepaald.

§ 3. Aan scheepsarrestanten, die, onder militair geleide, naar hunne respectieve bodems worden gebracht, wordt eveneens, overeenkomstig het bepaalde bij het in de vorige § aangehaalde besluit des Konings, reis- en daggeld betaald.

De berekening daarvan moet geschieden overeenkomstig de distinctieven, door die arrestanten gedragen, met dien verstande, dat de lichtmatrozen en de jongens moeten worden gelijk gesteld met den graad van marinier der 3de klasse.

§ 4. Onderofficieren en manschappen, die van de korpsen van het leger bij de marine overgaan, moeten van hunne behoorlijk afgesloten zakboekjes voorzien zijn.

Hunne saldo's schuld in het kleeding- en reparatiefonds worden ten laste van het Departement van Marine verrekend.

De saldo's te goed worden aan hen uitbetaald, doch niet voordat het bekend is, dat zij voor den zeedienst definitief zijn goedgekeurd. Wanneer de uitbetaling daarvan, alsmede van achterstallige saldo's te goed van manschappen, die bereids bij den zeedienst waren overgegaan, niet door het korps zelf, noch door tusschenkomst van de administratie van een ander korps kan geschieden, dan wordt daarvan — door tusschenkomst van den intendant bij de divisie — aan het Departement van Oorlog mededeeling gedaan.

In verband hiermede vervalt de laatste zinsnede van de aanschrijving van 16 Maart 1848, n°. 5 b (*B. U.*, bladz. 493).

§ 5. Van de betalingen en verstrekkingen, mitsgaders van de saldo's schuld, in de voorafgaande §§ bedoeld, worden door de hoofdadministratiën der korpsen, bij het einde van elke drie maanden, declaratiën in tweevoud opgemaakt, naar het hierbijgevoegd model (zie *Rec. Mil.* II, bladz. 39). Die declaratiën moeten in de maand, volgende op het afgelopen kwartaal, aan den intendant bij de divisie worden gezonden, die de stukken, na accoordbevinding, aan het Departement van Oorlog doet toekomen.

Reglement op het beheer en het onderhoud van de draagbare wapenen, in gebruik bij de korpsen van het leger. Aanschrijving M. v. O. van 29 Januari 1880, n°. 12.

Brengt door deze, ter kennis van de Heeren Commandanten der divisien, Commandanten der Vesting- en der bereden artillerie, Directeur der artillerie stapel- en constructiemagazijnen, Inspecteur der draagbare wapenen, Gouverneur der Koninklijke Militaire Academie, Commandanten van het instructie-

(1) Zie aanschrijving van 19 Mei 1864, no. 93 P (*R. M.* 1864, bladz. 163).

batalion, van het depot van discipline en van het koloniaal werfdepot, Directeur der pupillenschool en Directeur der normaal-schietschool, dat afzonderlijk in het licht is verschenen en tot een beperkt aantal exemplaren verkrijgbaar is gesteld: het *Reglement op het beheer en het onderhoud van de draagbare wapenen, in gebruik bij de korpsen van het leger*, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 18 December 1879, n°. 19, en opgenomen in het *Recueil Militair* van dat jaar, II, bladz. 346.

Noodigt de bovengenoemde autoriteiten uit, vóór den 1sten Maart e. k., aan het Departement van Oorlog opgaaf te doen van het aantal exemplaren dat zij van genoemd reglement wenschen te ontvangen, met dien verstande, dat, behalve zij zelve, de Intendanten, de Commandanten der korpsen, de hoofdadministratiën, de Bataljonscommandanten, de Commandanten van gedetacheerde onderdeelen, de Officieren van wapening, de Commandanten voor het materieel, de Magazijnmeesters der artillerie en de meestergeweermakers en zwaardvegers, ieder van een exemplaar moeten worden voorzien.

Aanschrijving M. v. O. van 24 Januari 1880, n°. 112.

Kennisgeving, dat bij C. N. TEULINGS te 's Hertogenbosch is verschenen, en voor den prijs van f 0,40 verkrijgbaar is, een werkje, inhoudende de navermelde — tot en met 31 December 1879 bijgewerkte — voorschriften:

1°. Betreffende het aan of ten behoeve van manschappen der nationale militie betalen en verrekenen van de kosten der reis, voeding en huisvesting, enz. [Beschikking van 15 November 1872, n°. 56 I (*Recueil Militair* 1872, bladz. 226)].

2°. Betreffende het vervoer van militairen en militaire goederen. [Beschikking van 14 December 1878, VIIIste Afd., n°. 57 (*R. M.* 1878, I blz. 931)].

3°. Betreffende het vervoer van militairen per stoomboot [Beschikking van 9 December 1874, n°. 68 I (*R. M.* 1874, II, blz. 193)], en

4°. Betrekkelijk alleen reizende militairen (soldij met daggeld [Besluit des Konings van 9 November 1879, n°. 27, en beschikking van 25 d. a. v., VIIIste Afd., n°. 20 (*R. M.* 1879, I, bladz. 53)]);

Vestigt door deze mededeeling, de aandacht van de Landmacht op bovenschreven werkje.

Negende bijvoegsel van den instructie-inventaris voor de artillerie der landmacht. Aanschrijving M. v. O. van 24 Januari 1880, n°. 56.

Kennisgeving, dat het 9de bijvoegsel van hoofdstuk VI van den instructie-inventaris voor de artillerie der landmacht, bij de Koninklijke Militaire Academie, voor den prijs van f 0,06 verkrijgbaar is gesteld.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat, door den Gouverneur dier Academie, aan de chefs der onderstaande korpsen het na te noemen aantal exemplaren van dat bijvoegsel moet worden toegezonden en dat de kosten hiervan, bij de betrokken korpsen, onder de uitgaven voor administratiekosten moeten worden verrekend; — te weten:

aan het regiment grenadiers en jagers, 13 exemplaren (waaronder 2 exemplaren voor den directeur der normaalschietschool);

aan ieder der acht regimenten infanterie, 12 exemplaren; aan het 1ste, het 3de en het 4de regiment huzaren, ieder 5 exemplaren;

aan het 2de regiment huzaren, 6 exemplaren;

aan het instructie-bataillon, de pupillenschool, het algemeen depot van discipline, het bataljon mineurs en sappeurs, het koloniaal werfdepot en de divisien maréchaussée, ieder 4 exemplaren.

RECUEIL MILITAIR.

(26 FEBRUARI — 25 MAART 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Wijziging in de uniform van Zijner Majesteits Adjudanten in gewonen dienst en Ordonnanse-Officiëren, alsmede van de Adjudanten van HH. KK. HH. de Prinsen. Aanschrijving M. v. O. van 5 Febr. 1880 n°. 30. Mededeeling v. Z. M. besluit v. 4 Febr. 1880, n°. 1.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 3den Febr. 1880 Kabinet Lt. B'.

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met wijziging in zooverre van de daaromtrent bestaande bepalingen vast te stellen, dat, in stede van het tot dusver bestaande model van pantalon en laarzen voor Onze Adjudanten in gewonen dienst (niet tot de Zeemacht behoorende). Onze Ordonnanse-Officiëren en de Adjudanten van de Prinsen van Ons Huis, door die Officiëren voortaan zullen gedragen worden de pantalon en de laarzen, zooals die vastgesteld zijn bij Ons besluit van 5 Juli 1871, n°. 14, met dien verstande evenwel, dat de kleur der pantalon van onze Ordonnanse-Officiëren donkergroen moet zijn.

Het dragen der bij Ons tegenwoordig besluit vastgestelde pantalon en laarzen, is in alle tenüen verplichtend, terwijl het 's avonds vergund zal wezen om laarzen van verlakt leder te dragen.

Ook bij deze laarzen zullen evenwel steeds sporen van het bestaande model moeten worden gedragen.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

Vindloon voor verschoten projectielen. Aanschrijving M. v. O. van 7 Febr. 1880, n°. 36.

Heeft goedgevonden, het *Tarief van vindloonen van projectielen*, behoorende bij de beschikking van 28 November 1877, n°. 81 A (*R. M.* 1877, I, bladz. 762), aan te vullen als volgt:

te doen volgen:

Op Granaten. Punt- van 8 cM.:

Granaten van 8,5 cm. A. | 0,17 |

Op Granaatkartetsen. Punt- van 8 cM.:

Granaatkartetsen van 8,5 cM. A met kamer.	0,20
» zonder kamer.	0,13

Op Kogels, Looden- tot draagbare vuurwapenen:

Afzonderlijke spiegels tot granaatkartetsen van 8,5 cM. A.	0,05
Afzonderlijke getrokken ijzeren buizen (mits niet opengescheurd) tot granaatkartetsen van 8,5 cM. A.	0,01

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 20 Febr. 1880, n°. 40.

Brengt, door deze, ten gevolge op de kennisgeving van 29 Januari ll, He Afd., n°. 8 (R. M. 1880, I, bladz. 90), ter kennis van de Landmacht, dat, te rekenen van 15 Februari 1880, in werking zijn getreden het 9de vervolg op het tarief voor ijl- en vrachtgoederen in rechtstreeksch verkeer tusschen stations van de *Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen*, van de *Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij*, van de *Nederlandsche Centraal Spoorwegmaatschappij* en van de *Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorwegmaatschappij* en het 10de vervolg op het tarief voor ijl- en vrachtgoederen in lokaal verkeer bij de *Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen*.

Toelagen bij militaire verkenningen. Aanschrijving M. v. O. van 27 Febr. 1880, n°. 36.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 12den Febr. 1880, Kabinet Litt. O^h.

Herzien het Koninklijk besluit van den 25sten April 1820, n°. 33, voor zooveel betreft de toelagen daarbij aan officieren toegekend, wanneer zij buiten hunne gewone standplaatsen belast worden met het doen van verkenningen, het opnemen van terreinen of ander veldwerk, alsmede voor zooveel aangaat de toelage, welke genoten wordt door de onderofficieren en sappeurs, bij die officieren te detacheeren.

Hebben goedgevonden en verstaan, met intrekking van voormeld Koninklijk besluit van den 25sten April 1820, n°. 33, en van ons besluit van 22 Januari 1875, n°. 12, vast te stellen:

Art. 1. Aan de officieren, die door Onzen Minister van Oorlog belast worden met het verrichten van verkenningen, opnemingen of ander veldwerk, wordt over de dagen, gedurende welke zij zich daartoe buiten hunne gewone standplaatsen moeten ophouden eene toelage toegekend, per dag, voor: een hoofdofficier van vijf gulden vijftig cent (f 5,50), een kapitein van vijf gulden (f 5), en een 1ste of 2de luitenant van vier gulden vijftig cent (f 4,50).

Die toelage wordt genoten van en met den dag van vertrek uit- tot en met dien van terugkomst in het garnizoen.

Art. 2. Over de dagen, gedurende welke de in art. 1 omschreven toelage wordt genoten, wordt de vergoeding voor reis- en verblijfkosten, bedoeld bij ons besluit van 15 December 1849 (*Staatsblad* n°. 62), niet te goed gedaan. De belanghebbenden echter, die in het genot zijn der toelage wegens verblijf in de residentie, de hoofdstad of *Rotterdam*, blijven, gedurende de eerste dertig dagen hunner afwezigheid, in dat genot gehandhaafd.

Art. 3. Op de onderofficieren en soldaten, die worden aangewezen om de officieren, vermeld in art. 1, bij de daarbij bedoelde werkzaamheden behulpzaam te zijn, is, over de dagen, gedurende welke zij zich daartoe buiten hunne gewone standplaatsen moeten ophouden, van toepassing het

bepaalde bij de artt. 1, 2, 3 en 4 van Ons besluit van 9 November 1879, n°. 27, met dien verstande, dat de daar bedoelde soldij met daggeld door hen wordt genoten, ook al bedraagt de af te leggen afstand 30 KM. of minder.

Art. 4. Indien het voor de te verrichten werkzaamheden noodig is, dat door de officieren, in art. 1 vermeld, burgerpersonen als knechten of gidsen in dienst worden genomen, dan komen de kosten, daaraan verbonden, ten laste van het Rijk.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze:

I. In te trekken de beschikking van den Minister van Oorlog van 31 Januari 1875, n°. 3 I (*R. M.* 1875, II, bladz. 19).

II. Te bepalen:

§ 1. De knechten en gidsen, alsmede de onderofficieren en soldaten, zullen slechts bij volstrekte noodzakelijkheid mogen worden gebezigd, en, voor zooveel de onderofficieren en soldaten betreft, alleen met machtiging van den Minister van Oorlog.

§ 2. Op de betaling en verrekening van de soldij met daggeld, mitsgaders op het vervoer van de onderofficieren en soldaten, bedoeld bij art. 3 van het Koninklijk besluit, is van toepassing het bepaalde bij de beschikking van 25 November 1879, VIIIe Afil., n°. 20 (*R. M.* 1879, I, bladz. 53), met dien verstande, dat vervoer voor 's Rijks rekening kan geschieden, ook al bedraagt de af te leggen afstand 30 KM. of minder.

§ 3. Van de, volgens art. 1 van het meergenoemde besluit van Zijne Majesteit, aankomende toelage worden door de belanghebbende officieren maandelijksche declaratiën in tweevoud opgemaakt volgens het hierbijgevoegd model (zie *Rec. Mil.* blz. 99). Gaat het bedrag der toelage de f 10 te boven, dan wordt ééne expeditie der declaratie op zegel geschreven.

Wanneer uitschotten voor knechts- of gidsloonen zijn gedaan, dan worden die, onder overlegging van quitantiën, op de declaratie gebracht,

De declaratiën worden door de belanghebbenden gezonden aan den Directeur der militaire verkenningen, die ze, na accoord-bevinding, van zijn goedkeurend visum voorziet en hierna aan het Departement van Oorlog ter verevening doet toekomen.

Plaatselijk en garnizoenscommando. Aanschrijving M. v. O. van 4 Maart 1880, n°. 85. Mededeeling van Z. M. besluit van 28 Febr., n°. 16.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 25sten Febr. 1880, Kabinet Litt. C°.

Hebben goedgevonden en verstaan, in te trekken het bepaalde bij de noot voorkomende in de rubriek aanmerkingen van den staat Litt. B, behoorende tot Ons besluit van 17 October 1851, n°. 52, alsmede Ons besluit van 1 September 1875, n°. 26, en voorts te bepalen:

In de garnizoensplaatsen, waar geen Plaatselijke commandant is benoemd, treedt de hoogste en oudste in rang zijnde Officier van de troepen, aldaar aanwezig, op als commandeerende Officier van het garnizoen.

Ingeval de Plaatselijke Adjutant een hooger en of gelijken rang bekleedt dan de hoogste in rang zijnde Officier van de troepen van het garnizoen, zal die Adjutant tevens als Plaatselijke commandant optreden.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze in te trekken de beschikking van den Minister van Oorlog van 9 September 1875, n°. 83 P (*R. M.* 1875, I, bladz. 449).

TWEEDE GEDEELTE.

Bepalingen der toelagen van de magazijnsoppassers bij de garnizoensmagazijnen van kleeding. Aanschrijving M. v. O. van 18 Febr. 1880, n°. 46. Mededeeling van Z. M. besluit van 11 Febr. 1880, n°. 29.

Op de voordracht van onzen Minister van Oorlog van 7 Februari 1880, VIIIste Afd., n°. 33.

Gezien artikel 11 van Ons besluit van 6 Juni 1879, n°. 23, houdende onder anderen de bepaling, dat de toelagen aan de magazijnsoppassers bij de garnizoensmagazijnen van kleeding zullen worden gebracht ten laste van het artikel der begrooting van het Departement van Oorlog, waarop de kosten van de Rijks centraalmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, enz. worden verrekend.

Hebben goedgevonden en verstaan:

Die toelage vast te stellen op hoogstens *drie gulden (f3)* per maand voor iederen magazijnsoppasser, doch tevens te bepalen, dat zij, wanneer onze Minister van Oorlog daartoe termen vindt, door hem tot een minder bedrag toegekend kan worden.

Dit besluit rekest te zijn in werking getreden met 1 Jan. 1879.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens te bepalen:

1°. dat het bedrag der toe te kennen toelage aan de magazijnsoppassers wordt vastgesteld als volgt:

Bij de garnizoensmagazijnen van kleeding te *Amsterdam, Haarlem, Utrecht, Arnhem, 's Hertogenbosch, 's Gravenhage, Leiden, Gorinchem, Breda, Geertruidenberg, Helder, Deventer, Amersfoort, Leeuwarden, Groningen, Zutphen, Naarden, Doesborgh, Nijmegen, Venlo, Maastricht, Delft, Gouda, Bergen-op-Zoom, Middelburg, Vlissingen, Hoorn, Grave en Zwolle*, op *drie gulden (f3)* per maand, bij dat te *Dordrecht* op *twee gulden vijftig cent (f2,50)* per maand, en bij dat te *Willemstad* op *twee gulden (f2)* per maand.

2°. dat voortaan de door de korpsen in te dienen declaratiën voor gedane betalingen ten behoeve der garnizoensmagazijnen van kleeding, zullen moeten worden ingericht overeenkomstig het hierbijgevoegd model. Zie *Rec. Mil.* bladz. 45.

Brengt wijders in herinnering, dat de quitantiën voor betaalde toelagen en schadeloosstelling voor bureau-behoeften aan de magazijnmeesters der garnizoensmagazijnen van kleeding en aan de administrateurs van de verschillende militaire administratieve inrichtingen, op gezegeld papier moeten worden gesteld, wanneer het bedrag daarvan de som van *tien gulden (f10)* overtreft.

Nadere bepalingen omtrent het gebruik, enz. van weegwerktuigen. Aanschrijving M. v. O. van 20 Febr. 1880, n°. 15. Mededeeling van Z. M. besluit van 5 Febr. 1880.

Op de voordracht van onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 5 Jan. 1880, litt. B, afl. Handel en Nijverheid.

Gelet op art. 2 der wet van 4 Juni 1878 (*Staatsblad* n°. 85).

Den Raad van State gehoord (advies van 27 Januari 1880, n°. 4).

Gezien het nader rapport van onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 2 Februari 1880, n°. 41, afd. Handel en Nijverheid.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Het gebruik en het bezitten of voorhanden hebben op de plaatsen, bedoeld in art. 11, 1ste alinea, der wet van 7 April 1869 (*Staatsblad* n°. 57); waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij ons besluit van 29 November 1874 (*Staatsblad* n°. 143), is geoorloofd van de hierna genoemde weegwerktuigen.

1°. brugweegwerktuigen, bij welke door een samenstel van op elkander werkende hefboomen het gewicht zich verhoudt tot den gewogen last, als 1 : 100, vervaardigd naar het stelsel der HOWE SCALE COMPANY, te *Rusland*, VERMONT, *Vereenigde Staten van Noord-America* (centerimaal bascules);

2°. weegwerktuigen, waarbij enkel met loopgewichten gewogen wordt, naar het stelsel van E. FAGEL, te *Brussel*, onder de volgende voorwaarden:

a. op elk weegwerktuig is duidelijk vermeld: naam en woonplaats van den vervaardiger of verkooper, het maximum van draagvermogen, een fabrieksnummer;

b. de aanwijzing van den gewonen last geschiedt in KG., veelvoud en onderdeelen daarvan;

c. het weegwerktuig mag niet belast worden boven het daarop aangeduide maximum van draagvermogen;

d. deze weegwerktuigen mogen niet gebezigd worden tot het wegen van een last, minder dan een veertigste deel ($\frac{1}{40}$) van het daarop aangeduide maximum van draagvermogen;

Gelet op de beschikking van 25 Juni 1878, 1e Afd., Secr., n°. 2 (*R. M.* 1878, II, bladz. 115).

Brengt ten vervolge op die beschikking, voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

Cylinders tot loopen. Aanschrijving M. v. O. van 21 Febr. 1880, n°. 55.

Brengt, door deze, ter kennis van de Landmacht, dat als afkeuringsmaat voor de loopen der geweren kl. kal. en der karabijnen wordt ingevoerd de cylinder van 0,0113, ter vervanging van die van 0,0112, en dat, in verband hiermede, de afkeuringscylinders voor de officieren van wapening vervallen.

Aanschaffing van het *Recueil Militair* en van de *Beknopte Uitgave* door officieren. Aanschrijving M. v. O. van 23 Februari 1880, n°. 82.

Overwegende, dat het wenschelijk is, om de betaling van exemplaren van het *Recueil Militair* en de *Beknopte Uitgave* dezer Verzameling, welke officieren van de Landmacht zich mochten wenschen aan te schaffen, zoo gemakkelijk te maken.

Heeft goedgevonden, te bepalen, dat, zoowel de aankoop van de *Beknopte Uitgave* als de aankoop van de thans loopende en volgende jaargangen van het *Recueil Militair*, door officieren der korpsen van het leger, voor hen, die dit verlangen, op hun kleedingfonds kan worden bekostigd; — doch alleen dan, wanneer die aanschaffing eene zaak van privaat belang is, en niet wanneer het geldt exemplaren, waarvan die officieren zich in hunne dienstbetrekking voor eigen rekening voorzien moeten en waarvan de aanschaffing dus ten behoeve van hun archief plaats vindt.

Indeeling der lichting voor 1880. Aanschrijving M. v. O. van 3 Maart 1880, n°. 1.

Gezien het Koninklijk besluit van 23 Februari 1880 (*Staatsblad* n°. 24), houdende vaststelling van de lichting der militia voor 1880.

Brengt, door deze, ter kennis van de Landmacht:

a. Voormelde lichting is bepaald op 11.000 man, waarvan 600 voor de dienst ter zee.

Het aandeel van elke provincie in die lichting is over de verschillende korpsen verdeeld, zooals op den hierbijgevoegden staat (zie *Rec. Mil.* bladz. 54—55) is aangewezen.

b. De lotelingen, voor de zeemilitie te bestemmen, moeten worden gerekend in mindering van het aantal manschappen, aan de acht regimenten infanterie toe te wijzen, naar de reden van het bij elk regiment in te lijven getal; zij zullen, ingevolge bovenvermeld besluit, worden gekozen uit degenen, die zich, overeenkomstig art. 150 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) *R. M.* 1861, blz. 259), hebben aangemeld om bij de zeemilitie te dienen; terwijl het aantal hunner, door elke provincie te leveren, nader aan de provinciale adjudanten zal worden opgegeven.

Van het aantal miliciens, bij de acht regimenten infanterie in te lijven, zal almede worden afgetrokken het getal van de in de contingenten begrepen ingeschrevenen voor de militia, tot wie betrekking hebben de voorschriften, op blz. 277 van het *Recueil Militair* van 1862 vermeld; terwijl, bijaldien uit een contingent manschappen aan verschillende regimenten worden geleverd, die afrekking zooveel mogelijk gelijkmatig zal geschieden.

c. De provinciale adjudant in elk gewest is, overeenkomstig art. 43 van Zijner Majesteits besluit van 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46) (*R. M.* 1862, blz. 190), belast met het overnemen en indeelen van de miliciens uit de provincie.

Ten aanzien der manschappen uit *Drenthe* wordt die verrichting aan den provincialen adjudant in *Groningen* opgedragen.

d. Voor het geneeskundig onderzoek van de over te nemen miliciens uit *Drenthe* zal een officier van gezondheid uit het garnizoen te *Groningen* worden aangewezen.

e. Ten aanzien van het overnemen en indeelen der manschappen, hunne opzending naar, en hunne verdere behandeling bij de korpsen, enz., zullen de voorschriften, vermeld in de beschikking van 7 Juni 1862, n°. 56 B (*R. M.* 1862, blz. 175, enz.), tot richtsnoer strekken.

Bij Zijner Majesteits besluit van 19 Februari 1863 (*Staatsblad* n°. 11) (*R. M.* 1863, blz. 22) is echter het voorgeschrevene bij het 2de lid van art. 59 van het Koninklijk besluit dd. 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46) (*R. M.* 1862, blz. 195) in dezer voege gewijzigd, dat, bij de jaarlijksche inlijving, de manschappen, voor de afdelingen vestingartillerie aangewezen, rechtstreeks naar de standplaatsen der compagnieën, waarvoor zij bestemd zijn, zullen worden opgezonden.

Ten gevolge van deze wijziging, welke het voorgeschrevene bij de eerste zinsnede van art. 3 der instructie (*R. M.* 1862, blz. 284) doet vervallen, zal op de miliciens der vestingartillerie het bepaalde bij art. 1 dier instructie worden toegepast.

In verband hiermede, zullen de betrokken provinciale adjudanten, vóór de indeeling, in overleg treden met de commandeerende officieren der korpsen vestingartillerie, welke miliciens uit het gewest ontvangen, ten einde te vernemen voor welke compagnieën en tot hoedanig getal de miliciens

van het contingent moeten worden bestemd, en waarheen deze moeten worden opgezonden.

Eveneens zullen de provinciale adjudanten, vóór de indeeling, met de commandeerende officieren der korpsen infanterie in overleg treden omtrent het aantal miliciens van het contingent, voor elk bataljon te bestemmen.

f. Voor den dienst bij de *infanterie* zijn bijzonder geschikt te achten breedgeschouderde manschappen, ook al zijn zij niet lang. Allerminst mag als regel gelden, om militieplichtigen, wier uiterlijk een minder krachtigen lichaamsbouw of een minder sterk gestel verraadt, bij dit wapen in te deelen.

De plaatsvervangers, voor de regimenten infanterie bestemd, zullen, zoo veel mogelijk, gelijkmatig over de verschillende bataljons worden verdeeld.

Bij de *vestingartillerie* zullen geen plaatsvervangers worden ingedeeld, doch behoreen, zooveel mogelijk, te worden ingelijfd; miliciens, herkomstig uit gemeenten, waar de schutterij geheel of gedeeltelijk voor den dienst der vestingartillerie bestemd is, zoomede de lotelingen, die in vestingen of kustplaatsen te huis behoreen.

Voor deze miliciens zal van de bepaalde lengtemaat in zooverre kunnen worden afgeweken, dat manschappen niet kleiner dan 1,64 M., doch overigens goed ontwikkeld, nog bij die artillerie toegelaten worden.

Bij de *bereden korpsen*, waaraan zooveel mogelijk nummerverwisselaars en plaatsvervangers moeten worden toegewezen, mogen geen plaatsvervangers, boven de 30 jaren oud, worden ingedeeld, tenzij deze bij een bereden korps hebben gediend.

Ook bij de toewijzing van nummerverwisselaars en plaatsvervangers aan de *regimenten veld- en rijdende artillerie* en van lotelingen, nummerverwisselaars en plaatsvervangers aan *het korps pontonniers*, zal van de bepaalde lengtemaat in zooverre kunnen worden afgeweken, dat manschappen, niet kleiner dan 1,64 M., doch overigens goed ontwikkeld, nog bij die korpsen worden toegelaten.

Voor laatstgenoemd korps zal echter die afwijking alleen mogen plaats hebben, indien daardoor beter voldaan wordt aan het bepaalde bij art. 53 van het Koninklijk besluit van 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46 (*R. M.* 1862, blz. 193) nopens de klassen van militieplichtigen, waaruit in het bijzonder pontonniers zijn te trekken. Bij dit korps moeten zooveel mogelijk plaatsvervangers worden ingedeeld.

Voor de *torpedo-compagnie* zullen bij voorkeur worden bestemd: schippers, visschers, enz.

Bij het *bataljon mineurs en sappeurs* zullen geen plaatsvervangers worden ingelijfd, doch daarbij moeten worden ingedeeld de telegraafbeambten (telegrafisten, assistenten en klerken), en zulks ongeacht de lengte der lotelingen van deze categorie; wijders nog de manschappen, die het beroep uitoefenen van rijswerker en van riet- of stroodekker.

g. De miliciens, die eenig onderwijs in de genees- of heelkunde genoten hebben, de hulpapothekers en de apothekerbedienden moeten bij een der acht regimenten infanterie ingelijfd en aan den commandeerenden officier van het korps gesignaleerd worden, ten einde overeenkomstig art. 7 van Zijner Majesteits besluit van 7 April 1869, n°. 15 (*R. M.* 1869, blz. 158), te kunnen worden bestemd tot eene plaatsing bij een der compagnieën hospitaalsoldaten.

h. De miliciens zullen, zooveel doenlijk, worden ingelijfd bij korpsen of onderdeelen daarvan, welke in of nabij hunne woonplaats garnizoen houden.

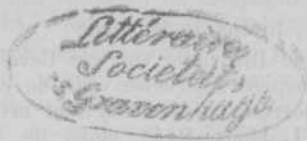
i. Bij het besluit, in hoofde dezes vermeld, is door den Koning bepaald,

dat, behoudens de bepalingen, vermeld in het Koninklijk besluit van 3 Januari 1880, n°. 14 (*R. M.* 1880, II, blz. 3), de te dezen jare bij de verschillende korpsen van het leger in te lijven manschappen, tot eerste oefening, twaalf maanden onder de wapenen gehouden worden.

Instructie betreffende het kampeeren van troepen op de legerplaats bij Milligen. Aanschrijving M. v. O. van 28 Febr. 1880, n°. 27.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 0,45 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. en van f 0,60 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

een herdruk van de *Algemeene instructie betrekkelijk het kampeeren van troepen op de legerplaats bij Milligen.*

RECUEIL MILITAIR.

(26 MAART — 25 APRIL 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Territoriale indeeling van het Rijk. Mededeeling van Z. M. besluit van 23 Febr. 1880, n°. 1. Aanschrijving M. v. O. van 10 Maart 1880, n°. 38.

Overwegende, dat het wenschelijk is een wijziging te brengen in de territoriale indeeling van het Rijk, zooals die voorloopig werd geregeld bij Ons besluit van 26 Maart 1873, n°. 25, en werd gewijzigd bij Ons besluit van 7 Juli 1875, n°. 48.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 21 Febr. 1880, Kabinet Litt. S⁵.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Het gestelde onder de §§ *b* en *d* van Art. 1 van laatstgenoemd Ons besluit wordt volgenderwijze vervangen, terwijl de daarbij behorende Staat Litt. B vervalt.

Het gestelde onder § *b* wordt vervangen door:

Art. 8 wordt gelezen:

Het Rijk is verdeeld in drie Militaire Afdeelingen, te weten:

de 1ste, — standplaats *Amsterdam*, — begrijpende *Noord-Holland* en *Zuid-Holland* ten noorden van de *Lek*, de daaraanluitende *Bakkerskil*, de *Nieuwe Maas*, het *Scheur* en den *Nieuwen Waterweg van Rotterdam naar Zee*;

de 2de, — standplaats *Utrecht*, — begrijpende: *Groningen*, *Friesland*, *Drenthe*, *Overijssel*, *Gelderland*, ten noorden van den *Rhijn* en *Utrecht*;

de 3de, — standplaats *Gorinchem*, — begrijpende: *Zeeland*, *Noord-Brabant*, *Limburg*, *Gelderland* ten zuiden van den *Rhijn* en de *Lek*, en *Zuid-Holland* ten zuiden van de *Lek*, de *Bakkerskil*, de *Nieuwe Maas*, het *Scheur* en den *Nieuwen Waterweg van Rotterdam naar Zee*.

Het gestelde onder § *d* wordt vervangen door:

Achter de 1ste alinea van art. 10 moet volgen:

Voor wat betreft de werkzaamheden der nationale militia, ressorteeren.

<i>De Provinciale Adjudanten in:</i>	} <i>Onder den Bevelhebber in de:</i>	
<i>Noord-Holland en Zuid-Holland,</i>		} 1ste Militaire Afdeeling.
<i>Utrecht, Gelderland, Overijssel,</i>		
<i>Friesland, Groningen en Drenthe.</i>	} 2de idem.	
<i>Zeeland, Noord-Brabant en</i>	} 3de idem.	
<i>Limburg.</i>		

In de laatste alinea van dit artikel vervallen de woorden: *van de bezettingen.*"

Art. 2. Dit besluit treedt in werking met 1 Mei a. s.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens te bepalen:

1°. Zoolang de bestaande Instructie voor de Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen en de voorloopige Instructie voor de commandanten der Genie van kracht zijn, resorteeren, in verband met art. 19 van laatstgenoemde Instructie (*R. M.* 1878, I, bladz. 844), onder de

Militaire Afdelingen Verdedigingsstellingen

1ste	2, 6 en 7
2de	1 en 4
3de	3, 5 en 8.

2°. Voor de intendanten bij de divisieën blijven, wat de betaling der officieren zonder troepen, enz. betreft, voorloopig en in afwachting van nadere regeling, de administratieve werkzaamheden zich uitstrekken over het hun thans aangewezen territoriaal gedeelte, vermeld in de beschikking van den Minister van Oorlog, van 16 Augustus 1875, n°. 59 I (*Recueil Militair* 1875, I, 446).

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 11 Maart 1880, n°. 55.

Brengt, door deze, ten vervolge op de kennisgeving van 20 Febr. ll., IIe Afd., n°. 40 (*R. M.* 1880, I, blz. 95), ter kennis van de Landmacht, dat, te rekenen van 1 Maart 1880, bij de *Maatschappij tot exploitatie van Staats-spoorwegen, in lokaal verkeer*, in werking is getreden het 10de vervolg op de tarieven voor het vervoer van reizigers en bagage.

Alleen reizende onderofficieren en soldaten (soldij met daggeld). Aanschrijving M. v. O. van 22 Maart 1880, n°. 29.

Vernomen hebbende, dat twijfel bestaat omtrent de toepassing van sommige bepalingen van 's Konings besluit van 9 November 1879, n°. 27, en de beschikking van 25 d. a. v., VIIIe Afd., n°. 20 (*R. M.* 1879, I, bladz. 53).

Heeft, tot wegneming van dien twijfel, goedgevonden, te bepalen:

§ 1. Een onderofficier of soldaat, die met paspoort — niet op verzoek verleend — of met pensioen den dienst verlaat, en, om zijn woonplaats te bereiken, een afstand van meer dan 30 KM. moet afleggen, heeft — ongeacht den stand zijner rekening in het kleeding- en reparatiefonds — voor den dag, waarop hij het korps verlaat, recht op soldij met daggeld, mitsgaders op vervoer voor 's Rijks rekening per spoortrein of stoomboot voor de reis tot zijn woonplaats binnenslands, of tot aan de grenzen van het Rijk in de richting der woonplaats, zoo deze buitenslands is gelegen.

§ 2. De soldij met daggeld van een onderofficier of soldaat, die van het eene korps of onderdeel bij het andere overgaat, wordt betaald:

a. *door de compagnie*, wanneer hij overgaat bij hetzelfde wapen of bij het wapen der *maréchaussée*, dit laatste in overeenstemming met art. 16 van het Reglement van betaling en administratie van het wapen (*Recueil Militair* 1820, bladz. 31),

b. *op aanwijzing van den plaatselijken of garnizoenscommandant*, wanneer hij overgaat bij een ander wapen.

§ 3. Gaat een verplaatsing, als bij punt a van § 2 bedoeld, gepaard met wijziging van soldij, dan wordt de soldij met daggeld berekend onder die

van de militairen der compagnie, die dezelfde soldij genieten als die, welke door de verplaatsing wordt verkregen. Daartoe wordt de naam van den belanghebbende — binnenslijns te vermelden — met het nummer op de controle, waaronder hij het laatst bij de compagnie voorkomt, doch met den graad, waarin hij vertrekt — op de monsterrol ingeschreven.

Is de soldij, door de verplaatsing verkregen, een andere dan door militairen bij de compagnie wordt genoten, dan wordt — met inachtneming van het bepaalde bij de vorige zinsnede — de soldij met daggeld op de monsterrol berekend na de soldaten (miliciens) der compagnie, onder de omschrijving: »Soldij met daggeld bij verplaatsing.»

In de gevallen, bij de twee vorige zinsneden bedoeld, wordt in de monsterrol na de laatste mutatie vermeld: »(zie bij de sergeanten, korporaals, enz. of wel: zie na de soldaten)»; terwijl ter plaatse, waar de soldij met daggeld wordt berekend, achter den naam alléén wordt gesteld: »(zie bij de korporaals, sergeanten, enz.)».

§ 4. Het bepaalde bij de §§ 2 en 3 is ook van toepassing op soldaten, die bij het Algemeen depôt van discipline worden gedetacheerd, om daarbij aan de strengere tucht te worden onderworpen. In verband echter met het bepaalde bij art. 34 van het voorschrift, vastgesteld bij de beschikking van 24 September 1878, IIIe Afd., n°. 58 (*R. M.* 1878, I, bladz. 900), moeten de hierbedoelde soldaten worden beschouwd als op den dag na dien van aankomst bij het depot daarbij te zijn gedetacheerd, waaruit volgt, dat:

a. zoo zij herkomstig zijn uit het garnizoen, waar het depot gevestigd is, zij na het middageten derwaarts moeten worden overgebracht,

b. zoo zij herkomstig zijn uit een ander garnizoen, zij over den dag of de dagen der reis voor soldij moeten worden berekend naar den maatstaf, vastgesteld voor het korps, waarvan zij herkomstig zijn, en de bedragen der soldij — zoo noodig met daggeld — bij laatstbedoelde korps door de compagnie betaald en op de monsterrol in rekening gebracht moeten worden.

De soldij met daggeld voor in den zin van het vorenstaande bij gemeld depot gedetacheerde soldaten, die weder naar hunne korpsen worden teruggezonden, wordt betaald op aanwijzing van den plaatselijken of garnizoenscommandant.

§ 5. Het bepaalde bij punt b van art. 5 van het besluit is alléén van toepassing op recruten (burgerpersonen), die zich voor den dienst verbinden, en dus niet op miliciens, die zich aanbieden om bij het staande leger over te gaan.

Ten aanzien dezer laatste moet worden gehandeld, als volgt:

a. Zoo zij zich aanmelden bij het korps, waartoe zij behooren, om met een vrijwillige verbintenis bij dat korps over te gaan, dan worden zij beschouwd als van groot verlof bij het korps te zijn teruggekeerd, en als zoodanig voor het aankomende berekend.

b. In alle andere gevallen worden zij bij een korps — bij voorkeur van het wapen, waarbij zij zich wenschen te verbinden — voor soldij en brood in subsistentie gesteld, terwijl op de reis naar het korps hunner keuze het bepaalde bij art. 1 van het besluit van toepassing is.

c. Bij aankomst bij het korps hunner keuze wordt gehandeld als bij a bedoeld, of wel, zoo zij van een ander korps afkomstig zijn, worden zij — zoo noodig — tot hunne definitieve aanneming bij het korps in subsistentie opgenomen als in b omschreven.

§ 6. De miliciens, die volgens art. 117 der militiewet door Gedeputeerde Staten worden afgekeurd, en mitsdien uit den dienst worden ontslagen,

kunnen, indien zij om hunne woonplaats te bereiken een afstand van meer dan 30 KM. hebben af te leggen, door de zorg van den provincialen adjudant van soldij met daggeld en, zoo noodig, van vervoerbewijzen worden voorzien.

De soldij wordt berekend als voor miliciens van het korps waartoe zij behooren, is vastgesteld, en het daggeld bedraagt — volgens art. 1 van het besluit — 60 cent.

Het volgens deze § betaalde wordt begrepen in den staat, bedoeld bij art. 6 van het voorschrift, in de volgende § aangehaald.

De beschikking van 15 Maart 1873, n°. 60 I (*R. M.* 1873, bladz. 31) wordt ingetrokken.

§ 7. Vermits zich het geval kan voordoen, dat miliciens, die na de inlijving dadelijk met groot verlof worden gezonden, hunne woonplaatsen niet op denzelfden dag kunnen bereiken, wordt aan art. 5 van het voorschrift, vastgesteld bij de beschikking van 15 November 1872, n°. 56 I (*R. M.* 1872, blz. 226), en laatstelijk gewijzigd bij die in den aanhef dezer bedoeld, eene tweede zinsnede toegevoegd, luidende:

»Kan een milicien als in de vorige zinsnede bedoeld, op den dag der inlijving zijn woonplaats niet bereiken, dan wordt hem voor dien dag een daggeld van *tachtig cent* (f 0,80) zonder meer verstrekt. Voor den volgenden dag heeft hij alleen dan recht op het daggeld ad 50 cent, bij de vorige zinsnede toegekend, en op vervoer voor 's Rijks rekening, wanneer de afstand van de plaats der inlijving tot de woonplaats de 30 KM. te boven gaat.»

TWEEDE GEDEELTE.

Wijziging van de pensioenen voor Officieren, behorende tot de landmacht in West-Indië. Aanschrijving M. v. O. van 9 Maart 1880, n°. 29. Mededeeling van Z. M. besluit van 17 Febr. 1880, n°. 19.

Gezien het Koninklijk besluit van 1 November 1848, n°. 84, tot vaststelling van een reglement op de pensioenen en gagementen voor de Europeesche militairen behorende tot de landmacht in de Nederlandsche Overzeesche bezittingen en voor hunne weduwen en weezen.

Gezien art. 4 van Ons besluit van 16 October 1859, n°. 63, tot wijziging van het voormelde besluit.

Gelet op Ons besluit van 1 December 1879, n°. 34, tot vaststelling van een reglement op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Europeesche en aan de daarmede gelijk gestelde officieren van de landmacht in *Nederlandsch-Indië*.

Op de voordracht van onzen Minister van Koloniën dd. 31 December 1879, L. C, n°. 16.

Den Raad van State gehoord, advies van 27 Januari 1880, n°. 10.

Gezien het nader rapport van Onzen voormelden Minister dd. 13 Februari 1880, Litt. C, n°. 5.

Hebben goedgevonden en verstaan:

met nadere wijziging van art. 1 van het in hoofde vermelde reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 November 1848, n°. 84, te bepalen, dat de pensioenen, op of na 1 Maart 1880 toe te kennen aan officieren bij de landmacht in *West-Indië*, zullen worden berekend, overeenkomstig de onderstaande volle bedragen, te weten:

voor den majoor f 2800 (*twee duizend achthonderd gulden*) 's jaars;

voor den kapitein f 2000 (*twee duizend gulden*) 's jaars;
 voor den 1sten luitenant f 1500 (*een duizend vijfhonderd gulden*) 's jaars;
 voor den 2den luitenant f 1200 (*een duizend tweehonderd gulden*) 's jaars.

Stamboeken. Aanschrijving M. v. O. van 15 Maart 1880, n°. 36.

Verlangende het schriftelijk werk, gevorderd tot het aanhouden der stamboeken, zooveel mogelijk, te vereenvoudigen.

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. de mutatiën nopens het opkomen in werkelijken dienst en het met verlof vertrekken van de miliciens, die krachtens art. 125 der wet betrekkelijk de nationale militie van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) (*R. M.* 1861, blz. 206) onder de wapenen worden geroepen, alsmede de mutatiën nopens het pasporteeren van de miliciens, die, krachtens art. 146 dier wet, wegens geëindigden diensttijd, recht op ontslag uit den dienst hebben verkregen, worden voortaan niet meer vermeld op de mutatielijsten, bedoeld bij de beschikking van 26 Februari 1862, n°. 2 B (*R. M.* 1862, blz. 74), maar gebracht op afzonderlijke staten, ingericht volgens de hierbijgevoegde modellen A. en B; zie *Rec. Mil.*, blz. 60 en 61;

2°. deze staten worden ingezonden tegelijk met de bladen, welke, overeenkomstig het bepaalde bij de aanschrijving van 15 Juli 1836, n°. 36 (*B. U.*, bladz. 286), op den 15den der eerste maand van elk kwartaal moeten worden afgezonden.

Verhooging van daggeld van geëmployeerden bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen. Aanschrijving M. v. O. van 15 Maart 1880, n°. 52.

Gezien het Koninklijk besluit van 25 Februari 1880, n°. 17, houdende o. a. verhooging van het daggeld van den adsistent-schrijver bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen.

Brengt, door deze, ten vervolge op de beschikking van den Minister van Oorlog van 27 Januari 1875, n°. 711 (*R. M.* 1875, II, bladz. 10), ter kennis van de Landmacht, dat bij voornoemd besluit van Zijn Majesteit, te rekenen van den 1sten Januari 1880, het daggeld van den adsistent-schrijver bij voormeld magazijn is verhoogd en vastgesteld op *twee gulden*.

Verstrekking van geweren, munitie, enz. aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel. Aanschrijving M. v. O. van 16 Maart 1880, n°. 28.

In aanmerking nemende, dat de bepalingen omtrent de verstrekking van geweren, munitie, enz. aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel wijziging behoeven, en die bepalingen in één beschikking wenschende zamen te vatten.

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken de beschikkingen van:

24 Juni 1868, n°. 80 A (*R. M.* 1868, blz. 179), 21 December 1868, n°. 74 I (*R. M.* 1868, blz. 322) en 30 December 1873, n°. 44 A (*R. M.* 1873, blz. 445).

B. Ter nieuwe regeling der uitvoering van het Koninklijk besluit van 12 Mei 1867 (*Staatsblad* n°. 49), aldus luidende:

Lettende op den prijzenswaardigen ijver, welke zich bij vele ingezetenen heeft geopenbaard om zich in het hanteeren der wapenen en bijzonder in het schieten te oefenen.

In aanmerking nemende, dat er reeds verscheidene scherpschuttersvereeningen zijn opgericht, die zich het bevorderen van 's lands weerbaarheid ten doel stellen, en dat dit loffelijk voorbeeld navolging kan vinden.

Willende aan die vereenigingen zooveel mogelijk bescherming en medewerking verleenen en tevens eenige algemeene regelen vaststellen, waarnaar zij, om die bescherming en medewerking te erlangen, zich hebben te gedragen.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van Binneulandsche Zaken en van Justitie, van den 28sten Maart ll., n°. 78 P.

Gelet op de wet van den 22sten April 1855 (*Staatsblad* n°. 32).

Den Raad van State gehoord (advies van den 9den April ll., n°. 4).

Gezien het nader rapport van Onze genoemde Ministers van den 9den, 10den, 11den Mei jl. n°. 44 P., Litt. K. 4de Afd. en n°. 139, 2de Afd.

Hebben goedgevonden en verstaan vast te stellen hetgeen volgt:

Art. 1. Aan vereenigingen van meer dan tien personen, ten doel hebbende om, door oefening in den wapenhandel en bijzonder in het schieten, 's lands weerbaarheid te verhoogen, met Onze toestemming opgericht, of die nader verkregen hebbende, wordt bescherming en medewerking van Staatswege verleend.

Zij blijven niettemin aan de wetten en wettelijke verordeningen betreffende de te houden bijeenkomsten en schietoefeningen onderworpen.

Art. 2. De toestemming, in het voorgaand artikel vermeld, wordt door belanghebbenden bij Ons gevraagd, onder overlegging van de statuten of reglementen der vereeniging, waarbij het doel, dat zij zich voorstelt, duidelijk is aangewezen.

Art. 3. Op de voordracht van het bestuur eener met Onze toestemming bestaande vereeniging, welker leden zich gezamenlijk of ten deele tot een korps hebben gevormd, worden door Ons de commandant en verdere officieren van dat korps naar gelang zijner sterkte benoemd. Die benoeming heeft geen invloed op hunne wettelijke verplichtingen ten aanzien van de nationale militie en de schutterijen, noch op hun rang bij de zee- en landmacht en schutterij.

Zij worden op hun verzoek of op voorstel van het bestuur der vereeniging door Ons ontslagen.

Art. 4. Deze door Ons benoemde commandanten en officieren leggen in handen van den burgemeester der gemeente hunner woonplaats den navolgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van den Staat;»

»Zoo waarlijk helpe mij God almachtig!»

(»Dat beloof ik.»)

Art. 5. De door Ons benoemde officieren der vrijwillige korpsen, die der schutterijen en van de zee- en landmacht erkennen elkander in hunne rangen en geven, wanneer zij in de door Ons vastgestelde, of goedgekeurde uniform gekleed zijn, elkander de gebruikelijke eerbewijzen.

Art. 6. De schildwachten doen voor de officieren dezer vrijwillige korpsen, in de door Ons erkende uniform gekleed, dezelfde eerbewijzen als voor de militaire officieren van gelijken rang zijn bepaald.

Art. 7. Zijn deze vrijwillige korpsen gezamenlijk met de schutterij en de militaire macht onder de wapenen, dan sluiten zij ter linkerzijde van de schutterij aan, in volgorde van ancienneteit, te rekenen van den dag, waarop de vereeniging, waaruit het korps is gevormd, Onze toestemming verkregen heeft.

Is een vrijwillig korps alleen met de militaire macht onder de wapenen, dan bezet het den rechtervleugel.

Bij het gezamenlijk onder de wapenen zijn, verblijft het bevel over de vereenigde wapenmachten aan den militairen of schutterlijken bevelhebber.

Art. 8. Verlangen de leden eener met Onze toestemming bestaande vereeniging bij hunne oefeningen en diensten een kleeding naar bepaald model te dragen en die als uniform door Ons erkend te hebben, dan kan het bestuur der vereeniging daartoe, met aanbieding eener beschrijving dier kleeding, bij Ons aanzoek doen, zoomede rangs- of onderscheidingsteekenen aan Onze goedkeuring onderwerpen.

Art. 9. De door Ons benoemde officieren, zoomede de onderofficieren der vrijwillige korpsen kunnen dezelfde rangsteekenen dragen als voor die der infanterie van het leger zijn bepaald, met dit verschil, dat de fouragères voor de officieren geheel of gedeeltelijk van zilver zullen zijn.

De kokarde der vrijwillige korpsen, alsmede de sjerp van de officieren, bijaldien zij die dragen, zijn van oranje kleur en in vorm gelijk aan die van het leger.

Art. 10. Behalve de banieren, die aan eenig vrijwillig korps mochten zijn of worden geschonken, kan door Ons aan zoodanig korps een vaandel worden uitgereikt.

Art. 11. Elke met Onze toestemming bestaande vereeniging, onverschillig of zij als een korps dan wel eenvoudig burgerlijk is ingericht, wordt op haar verzoek door de zorg van Onzen Minister van Oorlog voorzien van de noodige munitieën voor de schietoefeningen.

Indien de voorraad van wapenen dit toelaat, kunnen ook door hem eenige geweren ten gebruike worden verstrekt.

Art. 12. Op verlangen van zoodanige vereeniging kan door Onzen Minister van Oorlog, zoo daartoe gelegenheid bestaat, het noodige personeel uit het leger, tot het geven van onderricht, tijdelijk aan de vereeniging worden toegevoegd.

Art. 13. In de maand Januari van elk jaar zendt het bestuur van ieder der met Onze toestemming bestaande vereenigingen aan den burgemeester der gemeente, of bestaat de vereeniging uit ingezetenen van meer dan ééne gemeente, aan dien der meest bevolkte, een verslag van den toestand der vereeniging, zoowel wat hare oefeningen, vorderingen in den wapenhandel en in het schieten, als hare samenstelling en ledental betreft.

Deze verslagen worden door tusschenkomst van Onzen Commissaris in de provincie aan Onzen Minister van Oorlog gezonden, ten einde aan Ons te worden voorgelegd.

Onze Ministers voornoemd zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

1°. Aan de bevelhebbers in de militaire afdeelingen wordt door den Minister van Oorlog kennis gegeven van de vereenigingen, welke met 's Konings toestemming zijn opgericht, of die toestemming nader hebben verkregen, voor zooverre althans die kennisgeving niet reeds vroeger is geschied.

2°. De aanvragen om munitieën of geweren, zoomede om militaire onderwijzers, worden door het bestuur van de vereenigingen gericht aan de bevelhebbers in de betrokken militaire afdeelingen. Op die aanvragen moeten worden vermeld, in de eerste plaats de dagteekening en het nummer van het Koninklijk besluit, waarbij aan de vereeniging de toestemming van Zijn Majesteit is verleend; en voorts: de juiste getalsterkte der leden van de vereeniging.

3°. Aan het bestuur van elke vereeniging kunnen worden afgegeven zoo veel geweren als er geweerdragende leden zijn.

4°. De aanvragen tot het bekomen van geweren worden, vergezeld van een door het bestuur der vereeniging op zegel af te leggen verklaring — volgens bijgevoegd model — gezonden aan den bevelhebber der militaire afdeeling, waarin de vereeniging gevestigd is. De bevelhebber zendt die aanvragen, na daarop zijne consideratiën en advies te hebben gesteld, of wel ze voor *gezien* te hebben onderteekend, aan den Minister van Oorlog ter beslissing.

5°. Het bestuur kan de getrokken geweren, bij de vereeniging in gebruik, voor eigen rekening in achterlaadgeweren van het bestaande stelsel doen veranderen, mits zulks plaats heeft bij de firma Stevens te Maastricht.

De op deze wijze getransformeerde wapens zullen minstens *vijf jaren* in het ongestoord bezit der vereenigingen kunnen blijven en mitsdien niet binnen dien tijd, overeenkomstig het bepaalde in punt 3 der bovenbedoelde verklaring, opgevorderd worden.

6°. De wijziging van de getrokken geweren geschiedt buiten bemoeiing van het Departement van Oorlog; de verzending van de geweren door het bestuur aan den fabrikant en omgekeerd, moet rechtstreeks plaats hebben.

Het bestuur der vereeniging, waarbij zoodanige wijziging van geweren geschiedt, is echter verplicht de gewijzigde geweren aan een keuring van Rijkswege te onderwerpen. Te dien einde worden die wapenen, door tusschenkomst van den bevelhebber in de militaire afdeeling, toegezonden aan den directeur der artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen, die ze, na door de zorg van den inspecteur der draagbare wapenen te zijn onderzocht, aan het bestuur der vereeniging terugzendt. Mocht bij het onderzoek blijken, dat de gewijzigde geweren niet aan de daarvoor gestelde eischen voldoen, dan behoeven de aldus bedorven wapenen niet door de vereeniging te worden vergoed, maar blijven dan in de artillerie-magazijnen te *Delft* en worden onbekwaam gesteld.

7°. Voor ieder geweerdragend lid eener vereeniging kunnen jaarlijks 40 scherpe en 10 losse — of wel — 45 scherpe patronen tot gladloops-, getrokken- of achterlaadgeweren worden verstrekt.

Worden patronen tot achterlaadgeweren ontvangen, dan neemt het bestuur der vereeniging de verplichting op zich, de verbruikte hulzen — behoorlijk met petroleum gezuiverd, welk zuiveren onmiddellijk na den afloop der schietoefeningen moet geschieden — kosteloos in te leveren in het magazijn waaruit de patronen zijn ontvangen.

8°. De aanvragen om de patronen, onder 7°. bedoeld, worden door den betrokken bevelhebber, na door dezen, als bewijs dat zij overeenkomstig het bepaalde geschieden, voor *gezien* te zijn onderteekend, aan den commandant der Vestingartillerie gezonden.

Genoemde commandant stelt vervolgens op de afgifte der aangevraagde munitie de vereischte orde, en zendt, onder dagteekening van den 1sten Januari en den 1sten Juli van elk jaar, aan het Departement van Oorlog een opgave van de alzoo verstrekte munitien.

9°. Aan de vereenigingen, waarvan de leden zich uitsluitend als artilleristen wenschen te oefenen, kan hiertoe in plaatsen, waar vestingartillerie in garnizoen is, door de commandeerende officieren van dat wapen gelegenheid worden gegeven, om de oefeningen op de exercitie-batterijen te doen plaats hebben, mits zulks geschiedt onder toezicht van een door hem aan te wijzen artillerie-officier, en den dienst daardoor niet wordt benadeeld.

10°. Aan de vereenigingen, sub 9 bedoeld, kunnen op aanvraag van het bestuur, zoolang de voorraad zulks toelaat, evenveel sappeur-sabels met

scheeden worden verstrekt, als er leden zijn; de hierbedoelde aanvragen moeten door de bevelhebbers aan het Departement van Oorlog worden ingezonden, op de wijze als onder 4°. voor de geweren is gezegd, met dit onderscheid evenwel, dat dan het woord *geweren* in de verklaring — bedoeld bij het hiernevensgevoegd model — zoo dikwerf als het hierin voorkomt door het woord *sabels* moet worden vervangen.

11°. Ledergoed wordt niet verstrekt en moet dus, zoo noodig, door de vereenigingen worden aangeschaft.

12°. De kosten, vallende op de verzending van wapens en munitien, mitsgaders de reis- en verblijfkosten van de personen, volgens punt 2 der meerbedoelde verklaring met het onderzoeken der wapens belast, worden door de vereeniging gedragen.

13°. Op de aanvragen tot het bekomen van militaire onderwijzers wordt door den bevelhebber de noodige orde gesteld; aan die aanvragen moet worden voldaan, zoodra en in zooverre zulks geschieden kan, zonder nadeel van den dienst bij het korps, waartoe die onderwijzers behooren.

Daar het afstaan van onderwijzers uit het leger steeds als tijdelijke maatregel tot aanvankelijke hulp moet worden beschouwd, zullen zij in den regel nimmer langer dan gedurende een half jaar aan den dienst bij hun korps mogen worden onttrokken en zal het tevens, zoo mogelijk, daarheen worden geleid, dat zij gedurende de zomeroefeningen bij het korps aanwezig zijn.

14°. De onderwijzers worden, tijdens den duur der oefeningen, als werkelijk dienstdoende aangemerkt en blijven mitsdien in het genot hunner soldijen en verdere toelagen.

Op hen, die zich buiten hunne standplaats moeten begeven, is, voor zoo-veel noodig, het bepaalde bij Zijner Majesteits besluit van 9 November 1879, n°. 27, en de beschikking van 25 d. a. v., VIIIe Afdeling, n°. 20, van toepassing.

In plaatsen, waar geen garnizoen aanwezig is, worden zij door de zorg en voor rekening van de vereenigingen gehuisvest.

15°. Aan het bestuur van iedere vereeniging, welke door den Koning is erkend, zal door den betrokken militairen bevelhebber een gedrukt exemplaar dezer beschikking worden gezonden.

(Op zegel).

VERKLARING.

Het bestuur der vereeniging tot vrijwillige oefening in den wapenhandel te
verklaart zich te verbinden tot nakoming der hierna vermelde bepalingen bij het in gebruik ontvangen van geweren uit de magazijnen der artillerie of van de korpsen van het leger, te weten:

1°. Het bestuur stelt zich verantwoordelijk voor het goede onderhoud der ontvangen geweren; het zorgt, dat ze na gebruik behoorlijk worden schoongemaakt en dat de daaraan noodige herstellingen door een der zake kundig persoon voor rekening van de vereeniging worden uitgevoerd;

2°. Wanneer de Minister van Oorlog het noodig acht de in gebruik gegeven geweren te doen onderzoeken, zal het bestuur aan de hiertoe door den Minister aan te wijzen personen daartoe gelegenheid geven;

3°. Bij opvordering vanwege het Departement van Oorlog, zorgt het bestuur, dat de geweren onverwijld naar het daarvoor aangewezen magazijn der artillerie of van het korps in bewaamen staat worden gezonden.

te

Het bestuur voornoemd.

Werving. Aanschrijving M. v. O. van 22 Maart 1880, n°. 75.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat de werving van vrijwilligers, die krachtens ministerieele beschikking van den 5den December 1879, VIIIe Afd., n°. 105 (*R. M.* 1879, II, blz. 296) bij de 2de compagnie hospitaalsoldaten tijdelijk was gesloten, voor deze compagnie weder wordt opengesteld.

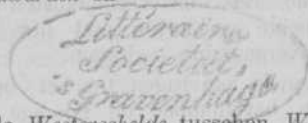
Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O. van 23 Maart 1880, n°. 44.

Brengt door deze, ter kennis van de Landmacht, dat, in overleg met de directiën der bargediensten tusschen *Leeuwarden* en

a. *Bolsward*, te *Bolsward*,

b. *Hallum*, te *Hallum* en

c. *Sneek*, te *Sneek*,

en met die van den stoombootdienst op de *Westerschelde* tusschen *Walsoorden* en *Vlake* te *Kinderdijk*, zijn vastgesteld de hierbijgevoegde tarieven, (zie *Rec. Mil.* blz. 73 en 74), voor het vervoer van militairen, enz., onder de algemeene bepalingen, vastgesteld bij de beschikking van 9 December 1874, n°. 68 I (*R. M.* 1874, II, blz. 193).

Administratie bij de korpsen. Aanschrijving M. v. O. van 9 Maart 1880, n°. 22.

Gelet op eene met de Algemeene Rekenkamer gevoerde briefwisseling, ten doel hebbende om — in overeenstemming met de inrichting van het VIIIste hoofdstuk (Departement van Oorlog) der Staatsbegrooting voor 1880 — verandering te brengen in de wijze van verantwoording van sommige ontvangsten en baten bij de korpsen van het leger.

Heeft goedgevonden — met intrekking van § 9 der beschikking van 23 December 1879, VIIIste Afd., n°. 53 (*R. M.* 1879, II, bladz. 306) (1) — het navolgende te bepalen, hetgeen moet worden gerekend met 1 Januari jl. in werking te zijn getreden:

§ 1. De navermelde ontvangsten en voor het Rijk voordeelige saldo's bij de korpsen worden niet meer van de uitgaven afgetrokken, doch afzonderlijk ten voordeele van 's Rijks schatkist verantwoord, te weten:

a. de onuitbetaalde saldo's te goed in het kleeding- en reparatiefonds van overledene, gepasporteerde, gedeserteerde en veroordeelde onderofficieren en soldaten, mitsgaders de weder op rekening gestelde, vroeger ten laste van het Rijk verrekende, saldo's schuld van gepasporteerde en gedeserteerde onderofficieren en soldaten; — deze saldo's worden dus niet meer in de verzameling op de taxatie-rapporten opgenomen;

b. de sommen, welke bij vervroegd ontslag uit den dienst, bij overplaatsing bij de troepen in de overzeesche bezittingen als anderszins, door onderofficieren en soldaten aan het Rijk moeten worden betaald; — deze sommen worden dus niet meer ten voordeele van het werffonds gebracht;

c. de opbrengst van verkochte paardenmest, veulens, gestorven en afge-
maakte paarden, gebruikt ligstroo en andere afval uit de stallen;

d. de opbrengst van verkochte onbruikbare voorwerpen bij de Koninklijke Militaire Academie, en die van kazernering en nachtligging bij de divisien *maréchaussée*.

(1) Ten gevolge van die intrekking moet de opbrengst van in het loopende jaar verkochte reformpaarden in 's Rijks schatkist gestort, en de rekening en verantwoording van den verkoop overwijd op de gebruikelijke wijze ingezonden worden.

De sommen en opbrengsten, onder *b*, *c* en *d* bedoeld, worden, onmiddellijk na de ontvangst, in de kassen van de korpsen of van de kwartiermeesters overgebracht en op de kasboeken verantwoord.

§ 2. Met opzicht tot de ontvangsten en baten, voortspruitende uit:

- a. het voordeelig saldo van het werffonds,
- b. de bedragen, welke, volgens de bepalingen daaromtrent, ten voordeele van eenig fonds van inwendig beheer moeten komen,
- c. de ten voordeele van het Rijk te brengen vergoeding voor het beslaan van officierspaarden bij de hoefsmidschool, en
- d. de waarde van bij de Koninklijke Militaire Academie uit den aanwezigen voorraad aan leeraren en cadetten verstrekte schrijf-, teeken- en andere behoeften, mitsgaders de vergoeding, te betalen voor gebroken of verwaarloosde voorwerpen, wordt op de tot dusverre gevolgde wijze gehandeld.

§ 3. De saldo's te goed van overledene, gepasporteerde en gedeserteerde onderofficieren en soldaten worden aanvankelijk verantwoord op de rekening, bedoeld bij punt 1 van het Voorschrift, vastgesteld bij de beschikking van 7 Januari 1854, n°. 48 B (*R. M.* 1854, bladz. 1).

Valt een militair, wiens saldo op die rekening voorkomt, binnen den tijd van vijf jaren in termen, waardoor dat saldo weder ten zijnen bate komt, dan wordt dit uit gemelde rekening in die van het kleeding- en reparatiefonds overgebracht. Is dit niet het geval, dan wordt met het saldo gehandeld overeenkomstig de eerste zinsnede van punt 7 van dat voorschrift.

In verband met het vorenstaande zal de benaming van de zooeven bedoelde rekening luiden: *Onuitbetaalde saldo's in het kleeding- en reparatiefonds van onderofficieren en soldaten.*

§ 4. Van de baten en ontvangsten, bedoeld bij punt *a* en punt *b* van § 1, mitsgaders van de bijdragen der cadetten bij de Koninklijke Militaire Academie, wordt per drie maanden een staat opgemaakt, volgens het hierbijgevoegd model n°. 1; zie *Rec. Mil.* blz. 80, de bedragen daarvan worden op de afrekening met 's Rijks schatkist in ontvangst verantwoord.

§ 5. Onmiddellijk na het einde van elke drie maanden wordt de opbrengst van paardenmest, enz., bij punt *c* van § 1 bedoeld, door de hoofdadministratiën der korpsen in 's Rijks schatkist gestort, en daarvan een rekening en verantwoording in drievoud opgemaakt en ingezonden, op de wijze, omschreven bij de beschikking van 9 December 1873, n°. 59 I (*R. M.* 1873, bladz. 365).

De bewijzen van die opbrengsten worden ingericht op de thans gebruikelijke wijze, en — casu quo met de afschriften van contracten — overgelegd bij de rekening en verantwoording, die zoodanig moet worden ingericht, dat van het bedrag der opbrengst van den mest, de paarden, enz. elk afzonderlijk blijkt.

§ 6. Met de opbrengst der goederen, bedoeld bij punt *d* van § 1, wordt op dezelfde wijze gehandeld als in de eerste zinsnede der voorgaande § is aangewezen.

§ 7. In verband met het bepaalde bij de §§ 1 en 4 hiervoren, en met den inhoud der hiervoren vermelde beschikking van 23 December 1879, VIIIste Afd., n°. 53, wordt de creditzijde van de driemaandelijksche afrekening der korpsen met 's Rijks schatkist ingevuld volgens het hierbijgevoegde model n°. 2. (zie *Rec. Mil.* blz. 81).

§ 8. Met uitzondering van het bepaalde bij § 3, voor zooveel het vaste kader betreft, is deze beschikking niet van toepassing op het Koloniaal werfdepot.

Practische oefeningen op de Oldebroeksche heide in 1880. Aanschrijving M. v. O. van 10 April 1880, n°. 22. Mededeeling van Z. M. besluit van 5 April 1880, n°. 1.

Gezien Ons besluit van den 6den April 1878, n°. 16.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 2den April 1880, IVe Afd., n°. 19.

Hebben goedgevonden en verstaan, met afwijking in zooverre van Ons voornoemd besluit, te bepalen.

Art. 1. Bij de Artillerie-schietschool zullen dit jaar twee cursussen worden gehouden.

Art. 2. Het bij die inrichting te detachieren personeel, bedoeld in art. 4 van Ons voornoemd besluit, zal, met het geoeffende vaste personeel dier inrichting, tusschen 1 Mei en 1 October op de *Oldebroeksche heide* kampeeren.

Art. 3. Tevens zullen in de maanden Juni, Juli, Augustus en September, tot het houden van practische oefeningen op de *Oldebroeksche heide* kampeeren: eenige compagnieën vestingartillerie, de artillerie-instructie-compagnie, eenige batterijen veld- en rijdende artillerie, van de cadetten der Koninklijke Militaire Academie: 1°. die der artillerie van het 3de en het 4de studiejaar, en 2°. die der andere wapens van het 4de studiejaar, voorts de onderofficieren en korporaaals van de wetenschappelijke cursussen bij de korpsen, daartoe door Onzen Minister voornoemd nader aan te wijzen.

Art. 4. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd, voor den dienst bij de troepen, enz., bedoeld in art. 3, boven en behalve de daarbij ingedeelde officieren, het vereischte aantal hoofd- en verdere officieren van de verschillende korpsen, staven en diensten, alsmede den noodigen trein aan te wijzen.

Art. 5. Gedurende het verblijf op de legerplaats, worden in vervanging van de campagne-vivres en — voor zooveel de officieren van de Koninklijke Militaire Academie aangaat — in vervanging van de voeding op kosten van het Rijk, bedoeld bij de 2de zinsnede van art. 90 van het reglement voor die inrichting, de navolgende toelagen per dag genoten:

door den Directeur der Artillerie-schietschool.	f 4,00
ingeval een ander officier met } hoofdofficier zijnde.	» 4,00
het algemeen bevel is belast } kapitein zijnde.	» 3,00
door een hoofdofficier.	» 2,00
» » kapitein.	» 1,75 en
» » luitenant.	» 1,50.

De officieren van de militaire administratie en van den geneeskundigen dienst genieten de toelage volgens de rangen, waaraan zij zijn gelijk gesteld.

Art. 6. De levensmiddelen, ten behoeve der menages van de onderofficieren en minderen — met uitzondering van die der Koninklijke Militaire Academie — worden voor rekening der menages aangeschaft.

Als een tegemoetkoming in de grootere kosten deswege, wordt gedurende het verblijf op de legerplaats de dagelijksche soldij verhoogd:

voor de onderofficieren, behoorende tot	} gehuwd zijnde met. . . f 0,80
het vaste personeel der artillerie-schietschool of daarmee gelijkstaande	
voor de korporaaals als boven met.	» 0,15
» » overige onderofficieren en minderen met.	» 0,12

Aan iedere waschvrouw wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, voor 's Rijks rekening een ration brood daags verstrekt.

Art. 7. Ter schadeloosstelling voor bureaustkosten wordt aan den Directeur der Artillerie-schietschool, aan den officier, belast met het bevel over twee

of meer compagnieën of batterijen, en aan den officier, belast met den administratieven dienst bij de troepen op de legerplaats, voor ieder hunner per maand toegekend f 25.

Art. 8. De officieren, onderofficieren en minderen, die tot het in gereedheid brengen of opruimen der legerplaats worden vooruitgezonden of moeten achterblijven, genieten, gedurende den tijd, dat zij daartoe op de legerplaats worden gekampeerd, de vergoeding bij de art. V en VI aangewezen.

Art. 9. Het ration fourages voor de treinpaarden der veldartillerie, die op de legerplaats gedetacheerd worden, van en met den dag van vertrek der paarden uit de standplaatsen tot en met dien vóór de terugkomst in de garnizoenen, zal bestaan uit: 3 KG. hooi, 3½ KG. stroo en 6 KG. haver.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze te bepalen:

1°. Op de *Oldebroeksche heide* zullen kampeeren:

a. van 19 Mei tot 1 October a. s. het vaste personeel der artillerie-schietsschool, met uitzondering van de miliciens der lichte 1880, die, alvorens het kamp te betrekken, te *Zwolle* moeten geoefend worden;

b. van 20 Mei tot 17 Juli a. s. de officieren en onderofficieren der artillerie, die deel zullen nemen aan den eersten cursus der artillerie-schietsschool;

c. van 5 Augustus tot 30 September a. s. de officieren en onderofficieren der artillerie, die deel zullen nemen aan den tweeden cursus der artillerie-schietsschool;

d. van 14 tot 19 Juni a. s. de 1ste, de 2de, de 9de en de 35ste compagnie vestingartillerie;

e. van 21 tot 26 Juni a. s. de 15de, de 33ste en de 38ste compagnie vestingartillerie;

f. van 1 tot 14 Juli a. s. de cadetten der artillerie van het 3de en het 4de studiejaar, alsmede de leerlingen van den cursus der artillerie;

g. van 8 tot 14 Juli a. s. de cadetten der infanterie en genie van het 4de studiejaar;

h. van 19 tot 24 Juli a. s. de 6de en de 8ste compagnie vestingartillerie, alsmede de artillerie-instructie-compagnie;

i. van 26 tot 31 Juli a. s. de 13de en de 19de compagnie vestingartillerie;

k. van 31 Juli tot 11 Augustus a. s. de 1ste en de 4de batterij van het 1ste regiment veldartillerie;

l. van 11 tot 21 Augustus a. s. de 1ste en de 2de batterij van het regiment rijdende artillerie;

m. van 13 tot 18 September a. s. de 36ste en de 39ste compagnie vestingartillerie; en

n. van 20 tot 25 September a. s. de 10de en de 40ste compagnie vestingartillerie; en

o. gedurende eenige dagen op een nader te bepalen tijd de daartoe aan te wijzen leerlingen van de cursussen der infanterie en cavalerie met de noodige officieren.

De miliciens der lichte 1880 van de 1ste, de 2de, de 6de, de 8ste, de 9de, de 15de, de 33ste, de 35ste en de 38ste compagnie vestingartillerie, zullen gedurende den tijd, dat deze compagnieën voor de practische oefeningen haar garnizoen verlaten, ingedeeld worden bij andere compagnieën in hun garnizoen en, geoefend zijnde, aan de practische oefeningen in het kamp deelnemen als volgt: de miliciens der 1ste, der 2de en der 9de compagnie

met de 13de en de 19de; die der 15de, der 33ste en der 35ste met de 36ste en de 39ste en die der 6de, der 8ste en der 38ste met de 10de en de 40ste.

Het in orde brengen van het schietterrein en het kamp, alsmede het verrichten van de andere voorbereidende werkzaamheden wordt opgedragen aan het vaste personeel der artillerie-schietschool. Een detachement, hoogstens ter sterkte van 14 onderofficieren en manschappen, zal daartoe zoo spoedig mogelijk naar de *Oldebroeksche heide* marcheeren en op den 26sten April a. s. op een sterkte worden gebracht van 2 officieren en 80 onderofficieren en manschappen. De commandant der vestingartillerie zal, zoo noodig, op aanvraag van den directeur der artillerie-schietschool, door detachering van andere compagnieën, dit detachement op genoemde sterkte brengen, terwijl ook van af 19 Mei door laatstgenoemden commandant het noodige aantal onderofficieren en manschappen zal worden verstrekt tot de vereischte versterking van het vaste personeel der artillerie-schietschool, wanneer dit niet te veel strijdt met de belangen van den dienst.

Een detachement artillerie-transportrein, onder bevel van een luitenant, bestaande uit 6 bespanningen van 4 paarden en 5 rijpaarden met het benooodigde personeel, zal, tegelijk met voornoemd detachement, mede het kamp betrekken, en vóór den 19den Mei, zoo noodig op aanvraag van den directeur der artillerie-schietschool, door de zorg van den commandant der bereden artillerie op meerdere sterkte worden gebracht, voor zooverre dit met de belangen van den dienst is te vereenigen.

Voor de verdere regeling der oefeningen, enz. van de batterijen veld- en rijdende artillerie zal ten spoedigste een voorstel van den commandant der bereden artillerie worden ingewacht, opgemaakt voor zoover de schietoefeningen betreft, in overleg met den directeur der artillerie-schietschool.

Aan elken cursus van de artillerie-schietschool moet worden deelgenomen door vijf officieren (waarvan een der bereden artillerie) en vijf onderofficieren (alleen voor den tweeden cursus 2 onderofficieren der bereden artillerie); de commandanten der vesting- en der bereden artillerie zullen de daartoe noodige voordrachten indienen. De hierboven bedoelde onderofficieren zullen, ten opzichte der soldijverhooging voor de dagen van hun verblijf op de *Oldebroeksche heide*, geacht worden gelijk te staan met die van het vaste personeel der artillerie-schietschool (art. 6 bovenstaand besluit).

2°. De oudste in rang zijnde officier der artillerie in het kamp aanwezig voert het algemeen bevel over het geheele kampeerende personeel, terwijl de verschillende troepen onder het rechtstreeksch bevel staan van de officieren, die met de leiding van hunne oefeningen zijn belast.

De dienst van plaatselijken commandant wordt, voor zooveel zij in het kamp van toepassing is, door den directeur der artillerie-schietschool verricht, terwijl ook den dienst voor het materieel aan dien directeur, als artillerie-commandant in de IVde artillerie-stelling blijft opgedragen.

3°. De directeur der artillerie-schietschool is belast met de leiding der oefeningen van het vaste personeel dier inrichting en het onderwijs bij den cursus.

De leiding der oefeningen van het overige personeel wordt opgedragen:

van 14 tot 26 Juni aan den majoor W. BEIJERINCK; van 1 tot 14 Juli aan den kapitein C. L. VAN PESCH; van 19 tot 31 Juli aan den majoor P. B. KOEK; van 31 Juli tot 11 Augustus aan den majoor F. KNOOTE; van 11 tot 21 Augustus aan den majoor Jhr. W. F. G. A. VON PESTEL, en van 13 tot 25 September aan den Majoor H. W. VAN MARLE.

De 1ste luitenant voor het materieel der IVde afdeeling vestingartillerie zal, gedurende het verblijf der troepen op de *Oldebroeksche heide*, aldaar

dienst doen als adjudant voor het materieel. Deze officier zal, zoo noodig, reeds vóór den 19den Mei a. s., op het door den directeur der artillerie-schietschool te bepalen tijdstip, het kamp betrekken en genoemde functie aanvaarden.

4°. De directeur der artillerie-schietschool is belast met het aanvragen van al het materieel en het aanschaffen van al het benoodigde voor de practische oefeningen van genoemde inrichting en van de verschillende seriën. Hij ontvangt daartoe van de officieren, belast met de leiding der oefeningen van de vesting- en bereden artillerie en de cadetten, zoodra mogelijk opgave van het aantal te doene schoten, van het aantal en de soort van vuurmonden en van de doelen, die gebezigd zullen worden; een en ander voor zooverre vuurmonden en munitieën niet door de kampeerende troepen worden medegebracht.

Laatstgenoemde officieren zullen voor het houden der oefeningen, zoo noodig, met den directeur der artillerie-schietschool in overleg treden.

Genoemde directeur zal zorg dragen, dat voor die oefeningen alles in gereedheid wordt gebracht, terwijl hij op zijne aanvraag aan den commandant der vesting- of aan dien van de bereden artillerie het daarvoor benoodigde meerdere personeel zal ontvangen, door vooruitzending van detachementen der compagnieën of batterijen, voor wier oefeningen het werk moet worden verricht.

5°. De commandanten van de vesting- en van de bereden artillerie, alsmede de directeur der artillerie-schietschool en de overige officieren worden met de uitvoering van het in punt 1 en punt 3 bepaalde belast, voor zooveel ieder hunner aangaat; de beide eerstgenoemden kunnen, zoo noodig, de verdere officieren en militairen van minderen rang aanwijzen, om hunnen onderhoorigen hoofdofficieren, die met de leiding der oefeningen belast zullen worden, voor bijzondere diensten behulpzaam te zijn.

6°. De inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht zal op de waarneming van den geneeskundigen en veterinairen dienst bij de kampeerende troepen orde stellen.

7°. De marsch der troepen naar het kamp en terug wordt door den chef van den generalen staf geregeld.

8°. Met den administratieven dienst wordt belast de 1ste luitenant-kwartiermeester van de IVde afdeeling vestingartillerie.

9°. Door den directeur der artillerie-schietschool zal *tijdig* aan den directeur van 's Rijks centraalmagazijn van kleeding, uitrusting, enz. te *Woerden* moeten worden gezonden eene opgave van het getal tenten en verdere kampelements-effecten, welke noodig zijn voor de troepen, die het eerst het kamp betrekken. Genoemde opgave moet berekend worden naar verhouding der sterkte van het kampeerend personeel en in verband met hetgeen ten vorigen jare is verstrekt; tevens moet daarbij het tijdstip worden aangegeven, waarop die goederen op de legerplaats moeten aankomen.

Voor zooveel de hospitaalgoederen betreft, zal door genoemden directeur eene gelijke opgave aan den plaatselijken commandant te *Utrecht* moeten worden gezonden.

Zijn er voor de later kampeerende troepen meer voorwerpen noodig, dan moeten de aanvragen daartoe, mede in tijds, door den directeur der artillerie-schietschool aan den directeur van voornoemd 's Rijks centraalmagazijn van kleeding, uitrusting, enz. en den plaatselijken commandant te *Utrecht* worden gedaan.

10°. De levensmiddelen, ten behoeve van de menages der onderofficieren en minderen van de kampeerende troepen, zullen worden aanbesteed door

den directeur der artillerie-schietschool, terwijl alle kampeerende onderofficieren en minderen zullen deelnemen aan de menages van de onderofficieren en minderen der IVde afdeeling vestingartillerie. De regeling der voeding van de cadetten der Koninklijke Militaire Academie wordt aan den Gouverneur dier inrichting opgedragen.

Voor de levering van fourages zal door de zorg van den commandeerenden officier van het 1ste regiment veldartillerie, in overleg met den directeur der artillerie schietschool, een onderhandsche overeenkomst worden gesloten, terwijl voor de levering van ligstroom door gemelden directeur een dergelijke overeenkomst moet worden aangegaan.

In tijds en alvorens die overeenkomsten definitief te sluiten, moeten de prijzen aan de goedkeuring van het Departement van Oorlog worden onderworpen.

De dienst der transporten op de legerplaats, alsmede het overbrengen van zieken, brood, kampements-, nachtleger-, hospitaalgoederen, enz., voor zoo veel dit met voertuigen en bespanningen moet geschieden, wordt door middel van artillerie-voertuigen en de in punt 1 bedoelde treinbespanningen van de regimenten veldartillerie verricht.

Bijzondere voorschriften, nopens den administratieven dienst op de legerplaats en nopens de wijze van verstrekking van brood voor de bedoelde troepen, zullen nader worden medegedeeld.

Programma van examenen voor onderofficieren ter verkrijging van den rang van 2de luitenant. Aanschrijving M. v. O. van 12 April 1880, n°. 53.

Ontwaard hebbende, dat de aanschrijving van 12 Januari 1877, n°. 87 P (*R. M.* 1877, II, bladz. 6), houdende wijziging van het *Programma van examenen voor onderofficieren tot het verkrijgen van den rang van 2de luitenant*, vastgesteld bij aanschrijving van 28 Maart 1868, n°. 31 P (*R. M.* 1868, bladz. 60), voor zoo veel het onderdeel »C. *De Geschiedenis*» van het programma betreft, bij de korpsen van het leger in verschillenden zin wordt opgevat.

Brengt door deze, ter kennis van de Landmacht, dat door vorenbedoelde wijziging alleen de punten 1° en 2° van gemeld onderdeel C vervallen en dus de kennis van de Vaderlandsche geschiedenis van af 1500 voor het officiers-examen wordt vereischt.

(Herdruk) Reglement op de exercitiën der Infanterie. Compagnieesschool. Aanschrijving M. v. O. van 22 Maart 1880, n°. 19.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van *f*0,07⁵ voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. en van *f*0,10 voor particulieren in den handel verkrijgbaar gesteld is, een eenigzins gewijzigde *herdruk* van het *Reglement op de exercitiën der Infanterie, Compagnieesschool*.

Gelast, dat honderd afdrucken dezer kennisgeving, ter uitreiking aan de commandanten der dienstdoende schutterijen, aan het Departement van Binnenlandsche Zaken zullen worden gezonden.

W. C. HOJEL, Handleiding tot de algemeene Artillerie-wetenschap. 3de afl. Aanschrijving M. v. O. van 31 Maart 1880, n°. 99.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van *f*1,80 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. en van *f*2,40 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

de 3de aflevering (*Torpedo's. Draagbare wapenen met toebehooren*) van de *Handleiding tot de algemeene artillerie-wetenschap, voor de cadetten van alle wapenen*, door W. C. HOJEL, Luitenant-Kolonel der Artillerie.

M. H. J. PLANTENGA, *Strategie en Krjggsgeschiedenis*. Aanschrijving M. v. O. van 31 Maart 1880, n°. 104.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 3,75 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. en van f 5,00 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is het werk getiteld:

Strategie en Krjggsgeschiedenis door M. H. J. PLANTENGA, Kapitein der Infanterie. Met 5 kaarten.

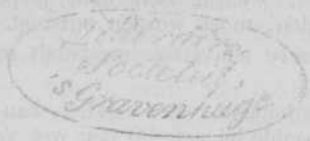
Neêrlands leger. Aanschrijving M. v. O. van 8 Maart 1880, n°. 78.

Kennisgeving, dat bij de uitgevers de Gebroeders VAN CLEEF te 's Gravenhage, in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 0,50, in den handel verkrijgbaar gesteld is de vierde uitgave van het op last van het Departement van Oorlog vervaardigd werkje, getiteld: *Neêrlands leger*, bevattende inlichtingen omtrent den vrijwilligen dienst bij de korpsen, het Instructie-Bataillon, de Artillerie-Instructie-Compagnie, de Pupillenschool, het wapen der Maréchaussee en de Koloniale troepen, met vermelding van de voordeelen en vooruitzichten daaraan verbonden, de gunstige bepalingen voor militieplichtigen, die zich door bekwaamheid en ijver onderscheiden, de regeling van de Koninklijke Militaire Academie, de toelating als student voor den militairen geneeskundigen en pharmaceutischen dienst hier te lande en als kweekeling bij 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.

The first part of the paper is devoted to a general survey of the literature on the subject of the influence of the environment on the development of the individual. It is shown that the environment has a profound influence on the development of the individual, and that this influence is not only physical but also mental and moral. The author then proceeds to a more detailed examination of the influence of the environment on the development of the individual, and shows that the environment has a profound influence on the development of the individual, and that this influence is not only physical but also mental and moral.

The second part of the paper is devoted to a more detailed examination of the influence of the environment on the development of the individual. It is shown that the environment has a profound influence on the development of the individual, and that this influence is not only physical but also mental and moral. The author then proceeds to a more detailed examination of the influence of the environment on the development of the individual, and shows that the environment has a profound influence on the development of the individual, and that this influence is not only physical but also mental and moral.

RECUEIL MILITAIR.

(26 APRIL — 25 MEI 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Instructie ter regelmatigige waarneming van den veterinairdienst bij het leger. Aanschrijving M. v. O. van 6 April 1880, n°. 67. Mededeeling van Z. M. besluit v. 14 Maart 1880. (*Stbl.* n°. 31).

Overwegende, dat herziening van Ons besluit van 30 October 1872 (*Staatsblad* n°. 105) noodzakelijk is geworden.

Gezien de artikelen 29, 31, 32 en 34 der wet van 20 Juli 1870 (*Stbl.* n°. 131).

De Commissie van deskundigen, benoemd bij Ons besluit van 30 October 1879, n°. 49, gehoord.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche zaken, van 3 Januari 1880, litt. H. H., afdeling Medische politie.

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Februari jl., n°. 5).

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister, van den 12den dezer, litt. I, afdeling Medische politie.

Hebben goedgevonden en verstaan.

Art. 1. Voor besmettelijke ziekten van het vee worden gehouden:

- 1°. de veeppest (veetyphus) bij herkauwende dieren;
- 2°. de longziekte bij runderen;
- 3°. het mond- en klauwzeer (besmettelijke blaaruitslag van den mond en de klauwen) bij herkauwende dieren en varkens;
- 4°. de kwade droes en huidworm bij eenhoevige dieren;
- 5°. de dierenschurft bij paarden en bij schapen;
- 6°. de pokken bij schapen;
- 7°. het miltvuur bij alle vee;
- 8°. de hondsdoelheid bij alle vee.

Art. 2. Bij elke der in artikel 1 genoemde ziekten zijn de bepalingen der artikelen 13 en 14 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131) van toepassing.

Afzondering van vee, hetwelk vermoed wordt door een besmettelijke ziekte te zijn aangetast, kan, volgens artikel 16 der aangehaalde wet, door den burgemeester, in overleg met den districts-veearts, zijn plaatsvervanger, of bij afwezigheid van beiden, in spoedeisende gevallen met een geëxamineerden veearts worden bevolen.

Art. 3. Behalve de in artt. 13 en 14 voorgeschreven aangiften en afzondering moeten de volgende maatregelen worden toegepast.

§ 1. *Bij de veepest (veetyphus).*

Het door veepest aangetaste vee en het daarvan verdachte moet worden afgemaakt en daarna verbrand of begraven.

De stal of het gebouw, waarin zich door veepest aangetast of daarvan verdacht vee heeft bevonden, moet worden ontsmet.

De op het erf of de hoeve aanwezige mestvaalt moet worden onschadelijk gemaakt.

Het vastleggen of vasthouden van honden kan worden geboden, met inachtneming van het bepaalde bij art. 30 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131).

§ 2. *Bij de longziekte.*

Runderen, door de longziekte aangetast, moeten worden afgemaakt. De borst- en buksingewanden van het afgemaakte dier moeten worden verbrand of begraven. De huiden der afgemaakte runderen worden ontsmet.

De plaats in den stal of het gebouw, waar een afgemaakt of gestorven dier gestaan heeft, moet worden ontsmet.

Het vastleggen of vasthouden van honden kan worden geboden, met inachtneming van het bepaalde bij art. 30 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131).

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken kan afmaking van regeeringswege voor bepaalde streken en bepaalden tijd doen staken en afmaking van verdachte runderen bevelen.

Eigenaars van longziek vee zijn bevoegd dit te slachten, na aangifte bij den burgemeester en onder toezicht der politie, onverminderd hunne verplichting tot naleving der overige bepalingen van de aangehaalde wet en van dit besluit.

§ 3. *Bij het mond- en klauwzeer (besmettelijke blaaruitslag van den mond en de klauwen).*

De door mond- en klauwzeer aangetaste herkauwende dieren en varkens moeten van de overige afgezonderd worden gehouden.

Wanneer, naar het oordeel van den districts-veearts, van zijn plaatsvervanger of, bij afwezigheid van beiden, in spoedeisende gevallen, van een geëxamineerden veearts, het afgezonderd houden van enkele dieren geen nut meer kan opleveren ter voorkoming van de besmetting van den geheelen koppel, geeft de burgemeester, op advies van den districts-veearts of van wie hem vervangt, vergunning de aangetaste dieren in den verdachten koppel te laten verblijven.

De stal of het gebouw, waarin eenig aan mond- en klauwzeer lijdend dier heeft gestaan, moet na afloop van het laatste geval worden ontsmet.

§ 4. *Bij den kwaden droes en huidworm.*

Wanneer de districts-veearts het noodig oordeelt, moet het aangetaste dier worden afgemaakt en daarna verbrand of begraven.

De plaats in den stal of het gebouw, waar een afgemaakt dier gestaan heeft, moet worden ontsmet.

§ 5. *Bij de schurft.*

De door schurft aangetaste paarden of schapen moeten van de overigen afgezonderd worden gehouden.

§ 6. *Bij de schaapspokken.*

In bijzondere gevallen, waar dit door den districts-veearts noodig wordt geoordeeld, kunnen door pokken aangetaste schapen worden afgemaakt.

Het afgemaakte dier moet worden verbrand of begraven.

Waar afmaking niet plaats vindt, moet het aangetaste schaap van de overigen worden afgezonderd gehouden.

De stal of het gebouw, waarin eenig aan pokken lijdend schaap gestaan heeft, moet na afloop van het laatste geval worden ontsmet.

§ 7. *Bij het miltvuur.*

Het aan miltvuur lijdende dier moet van het overige vee afgezonderd worden gehouden.

Na den dood of na het herstel van het aangetaste dier moet de plaats in den stal of het gebouw, waar het gestaan heeft, worden ontsmet.

§ 8. *Bij de hondsdolheid.*

Het door hondsdolheid aangetaste vee moet worden afgemaakt en daarna verbrand of begraven.

De plaats in den stal of het gebouw, waar een afgemaakt of gestorven dier gestaan heeft, moet worden ontsmet.

Art. 4. Vee, aan eene besmettelijke ziekte gestorven af aan miltvuur lijdende, geslacht, moet door de zorg en op kosten van den eigenaar worden verbrand of begraven.

De daarvoor benoodigde koolteer, petroleum of ongebluschte kalk worden hem door den burgemeester op rijkskosten verstrekt.

Art. 5. Vee, dat volgens artikel 22 van de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131) als verdacht wordt beschouwd, blijft in dien toestand:

bij longziekte, 3 maanden; bij mond- en klauwzeer van herkauwende dieren en varkens, 7 dagen; bij kwaden droes en huidworm, 30 dagen; bij schurft van paarden en schapen, 15 dagen; bij schaapspokken, 15 dagen; bij miltvuur, 8 dagen; bij hondsdolheid van schapen, geiten en varkens, 2 maanden; bij hondsdolheid van rundvee en eenhoevige dieren, 6 maanden; alles te rekenen van het eindigen van het laatste geval door herstel of door dood of afmaking.

Het oogeblik, waarop de bij dit artikel bedoelde termijn voor het geval van herstel begint te loopen, wordt door den districts-veearts vastgesteld bij schriftelijke gedagteekende verklaring, die aan den belanghebbende kosteloos wordt uitgereikt.

Zoo verdacht vee van een merkteeken is voorzien, wordt dit, wanneer het vee opgehouden heeft verdacht te zijn, onkenbaar gemaakt.

Voor vee verdacht van longziekte kan de termijn van 3 maanden door den Commissaris des Konings in de provincie met eene maand worden verminderd, indien de districts-veearts of zijn plaatsvervanger schriftelijk verklaart, dat het binnen acht dagen, nadat het in verdachte toestand is geraakt, door een geëxamineerden veearts met goed gevolg is ingeënt.

Art. 6. De termijn, bedoeld bij artikel 22 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131), wordt gesteld:

voor veepest (veetyphus) op 15; voor longziekte op 3 maanden; voor mond- en klauwzeer van herkauwende dieren en varkens op 7 dagen; voor kwaden droes en huidworm op 30 dagen; voor schurft bij paarden en schapen op 15 dagen; voor schaapspokken op 15 dagen.

Art. 7. Bij afsluiting van besmette hoeven of weiden, ingevolge het 1ste lid van artikel 29 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131) is verboden:

a. bij veepest (veetyphus), invoer in en uitvoer uit den afgesloten kring van herkauwende dieren, honden, katten en pluimgedierte en uitvoer uit den afgesloten kring van eenhoevige dieren en varkens en van versch vleesch, onbereide huiden, haar, vederen, horens, beenderen, klauwen, wol, ongesmolten vet, mest en allen anderen afval en van hooi, stroo en ander veevoeder, touw, koedekken en stalgereedschap.

b. bij longziekte, invoer in en uitvoer uit den afgesloten kring van runderen en uitvoer uit den afgesloten kring van schapen, van onbereide huiden, hooi, stroo, en ander veevoeder.

c. bij mond- en klauwzeer, invoer in en uitvoer uit den afgesloten kring van herkauwende dieren en varkens en uitvoer uit den afgesloten kring van onbereide huiden, klauwen, wol, mest en allen anderen afval en van hooi, stroo en ander veevoeder, touw, koedekken en stalgereedschap.

d. bij kwaden droes en huidworm, invoer in en uitvoer uit den afgesloten kring van eenhoevige dieren;

e. bij schurft van paarden, invoer in en uitvoer uit den afgesloten kring van paarden en bij schurft van schapen, invoer in en uitvoer uit den afgesloten kring van schapen.

f. bij schaapspokken, invoer in en uitvoer uit den afgesloten kring van schapen.

g. bij miltvuur, invoer in en uitvoer uit den afgesloten kring van vee.

h. bij hondsdoelheid, uitvoer uit den afgesloten kring van vee, honden en katten.

Art. 8. De termijnen, bij artikel 32 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131) bedoeld, worden gesteld:

bij veepest (veetyphus), op 30 dagen voor alle vee; bij longziekte, op 90 dagen voor runderen, doch wanneer de stal of weide, waarin zich geen runderen bevinden, is ontsmet, op 15 dagen; bij mond- en klauwzeer, op 15 dagen voor herkauwende dieren en varkens; bij kwaden droes en huidworm, op 15 dagen voor eenhoevige dieren; bij schurft, op 30 dagen voor paarden en schapen; bij schaapspokken, op 15 dagen voor schapen; bij miltvuur, op 10 dagen voor alle vee; bij doelheid, op 3 dagen voor alle vee; alles te rekenen van den dag, waarop het laatste geval door herstel, door dood of afmaking is geëindigd.

Het oogenblik, waarop de bij dit artikel bedoelde termijn voor het geval van herstel begint te loopen, wordt door den districts-veearts vastgesteld bij schriftelijke gedagteekende verklaring, die aan den belanghebbende kosteloos wordt uitgereikt.

Art. 9. Ons besluit van 30 October 1872 (*Staatsblad* n°. 105) wordt ingetrokken.

Art. 10. Ons tegenwoordig besluit treedt in werking op den vijfden dag na de afkondiging in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant*.

Het dragen der sabeltasch door de officieren van den Generalen Staf. Aanschrijving M. v. O. van 12 April 1880, n°. 52. Mededeeling van Z. M. besluit van 8 April 1880, n°. 16.

Gelet op Ons besluit van den 27sten September 1853, n°. 78, waarbij o. a. wordt bepaald, dat de sabeltasch door de officieren van den Generalen Staf alleen bij den dienst te paard moet worden gedragen.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 7den April jl., Kabinet Litt. Q¹⁰.

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, met wijziging in zoo verre van bovengemeld besluit, dat de sabeltasch door de officieren van den Generalen Staf zal worden gedragen, evenals bij Ons besluit van den 24sten Februari 1867, n°. 25, voor de officieren van het wapen der Cavalerie werd vastgesteld.

Koloniale dienst. Engagementsakten. Aanschrijving M. v. O. van 16 April 1880, n°. 9.

Het noodig oordeelende:

1°. dat hij, die tot eene koloniale militaire verbintenis wenschte te worden toegelaten, schriftelijk de verklaring aflegge, dat de inhoud der tot het aangaan van zoodanige verbintenis door hem overgelegde bescheiden hem bekend is en dat die bescheiden geene valsheid inhouden.

2°. dat die schriftelijke verklaring gesteld worde op de akte, tot de verbintenis betrekkelijk.

Heeft goedgevonden te bepalen:

a. dat, bij het opmaken van de voor een koloniaal militair engagement gevorderde akte, op de achterzijde der model-akte n°. 2, vastgesteld bij de ministerieele beschikking van 28 December 1867, n°. 99 S (*R. M.* 1867, blz. 511), zooals die is gewijzigd bij de beschikking van 18 September 1868, n°. 50 P (*R. M.* 1868, blz. 260), de stukken zullen worden vermeld, welke door hem, die zich wenschte te verbinden, tot het aangaan van die verbintenis zijn overgelegd, en dat onmiddellijk daaronder de volgende verklaring zal worden geplaatst.

De ondergeteekende (naam en voornamen van den aangenomene) verklaart:

1°. dat hij kennis draagt van den inhoud der door hem aangeboden en hierboven vermelde bescheiden; en

2°. dat die stukken op hem betrekking hebben en dat daarin geene valsche schriftuur, noch valsche opgave of verklaring voorkomt.

b. dat de personen, die zich voor den kolonialen dienst aanbieden, niet mogen worden aangenomen, wanneer zij de evenbedoelde verklaring niet kunnen afleggen, terwijl zij, tot het afleggen daarvan bereid zijnde, nadat de verklaring hun duidelijk zal zijn voorgelezen, haar moeten onderteekenen of, ingeval zij hunne naamteekening niet kunnen stellen, door minstens twee getuigen, die het stuk mede hebben te onderteekenen, moeten doen bevestigen, dat zij bovenvermelde verklaring hebben afgelegd en dat zij tot het onderteekenen daarvan niet in staat zijn.

c. dat, bij het drukken van eene nieuwe oplaag engagements-akten voor den kolonialen militairen dienst, de sub a bedoelde verklaring halverwege de achterzijde dier akten zal worden gedrukt.

Wijziging in de indeeling der divisïën. Aanschrijving M. v. O. van 17 April 1880, n°. 29. Mededeeling v. Z. M. besluit v. 7 April 1880, n°. 11.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 2 April 1880, Kabinet, L^a V^a.

Gezien Ons besluit van 26 Maart 1873, n°. 25, en de wijzigingen daarin gebracht, bij Onze besluiten van 8 Maart 1876, n°. 17 en van 24 April 1878, n°. 18, omtrent de indeeling van het leger in divisïën en brigaden.

Gelet op Ons besluit van 10 Maart 1880, n°. 15.

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. Onze besluiten van 8 Maart 1876, n°. 17 en van 24 April 1878, n°. 18 in te trekken, en mitsdien de daarbij vastgestelde wijzigingen van Ons besluit van 26 Maart 1873, n°. 25, buiten werking te stellen.

2°. In afwachting van de nadere voorstellen, welke Ons door Onzen genoemden Minister nopens de organisatie van het leger gedaan zullen worden, in Ons besluit van 26 Maart 1873, n°. 25, de volgende wijzigingen aan te brengen.

- a. in art. 1 wordt in plaats van: »het regiment veldartillerie”, gelezen: »de twee regimenten veldartillerie”;
 - b. de tabel Litt. A, bedoeld in de tweede zinsnede van art. 2, wordt vervangen door den bij dit besluit gevoegden staat Litt. A;
 - c. in de vierde zinsnede van art. 3 wordt, in plaats van: »den Luitenant-Kolonel”, gelezen: »den Luitenant-Kolonel of Majoor”;
 - d. in art. 4 wordt, in plaats van: »Onzen Minister van Oorlog”, gelezen: »den Inspecteur der Infanterie”;
 - e. art. 6 vervalt;
 - f. in art. 7 wordt, in plaats van: »de drie regimenten »vestingartillerie — met uitzondering van de instructie-compagnie en de compagnie voor het torpedowezen”, — gelezen: »de afdelingen vestingartillerie” en
- 3°. te bepalen, dat dit besluit met 1 Mei eerstkomende in werking zal treden.

Staat, aanwijzende de samenstelling van het veldleger.

Eerste divisie. Hoofdkwartier 's Gravenhage. 1ste Brigade. 4 bataljons 3de regiment infanterie. 2de Brigade. 4 bat. 6de reg. inf. Voorts 1 of meer eskadrons 3de regiment Huzaren. 1ste 4de en 5de batterij 2de regiment Veldartillerie. $\frac{1}{2}$ compagnie Genietroepen.

Tweede divisie. Hoofdkwartier Haarlem. 1ste Brigade. 4 bataljons 4de regiment infanterie. 2de Brigade. 4 bat. 7de reg. inf. Voorts 1 of meer eskadrons 1ste regiment Huzaren. 2de 3de en 6de batterij Veldartillerie. $\frac{1}{2}$ compagnie Genietroepen.

Derde divisie. Hoofdkwartier 's Hertogenbosch. 1ste Brigade. 4 bataljons 2de regiment infanterie. 2de Brigade. 4 bat. 5de reg. inf. Voorts 1 of meer eskadrons 2de regiment Huzaren. 1ste 4de en 8ste batterij 1ste regiment Veldartillerie $\frac{1}{2}$ compagnie Genietroepen.

Vierde divisie. Hoofdkwartier Arnhem. 1ste Brigade. 4 bataljons 1ste regiment infanterie. 2de Brigade. 4 bat. 8ste reg. inf. Voorts 1 of meer eskadrons 4de reg. Huzaren. 2de 3de en 7de batterij 1ste regiment Veldartillerie $\frac{1}{2}$ compagnie Genietroepen.

Reserve-brigade. 's Gravenhage. 4 bataljons regiment Grenadiers en Jagers. 5de en 6de batterij 1ste regiment Veldartillerie.

Reserve-Cavalerie. De niet voor de divisieën aangewezen eskadrons.

Reserve-Artillerie. 4 batterijen rijdende Artillerie.

Niet ingedeeld: drie compagniën transporttrein, de veld-compagnieën pontonniers en de hospitaalsoldaten.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit — met den daarbij behoorenden Staat, — door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze in te trekken: de beschikkingen van den Minister van Oorlog van 15 Maart 1876, n°. 57 P (*R. M.* 1876, I, blz. 549) en van 27 April 1878, n°. 130 P (*R. M.* 1878, I, blz. 827).

Samenstelling der bureaux van den Chef van den Generalen Staf, van den Inspecteur der Genie en van den Hoofdintendant. Aanschrijving M. v. O. van 19 April 1880, n°. 28. Mededeeling van Z. M. besluit van 15 April 1880, n°. 34.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 12 April 1880, Kabinet, L^a. B¹¹.

Gelet op de tweede alinea van art. 4 van Ons besluit van 10 Maart 1880, n°. 15.

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. In te trekken Ons besluit van 8 April 1872, n°. 25.

B. Met wijziging in zooverre van Ons besluit van 8 Augustus 1868, n°. 53, — van de tabelle La. A, behoorende bij Ons besluit van 8 Mei 1867, n°. 67, — en van den inhoud der bij Ons besluit van 17 Mei 1876, n°. 30, vastgestelde Instructie voor den Hoofdintendant bij het leger, — te bepalen:

1°. Aan den Chef van den Generalen Staf worden, met ingang van 1 Mei e. k., toegevoegd een hoofdofficier en twee of meer kapiteins van dien Staf.

De Directeurs van de Topographische Inrichting en van de militaire verkenningen staan onder zijn onmiddellijke bevelen.

2°. Aan den Inspecteur der Genie wordt, te rekenen van 1 Mei e. k., als adjudant toegevoegd één kapitein van het korps Ingenieurs, Mineurs en Sappeurs.

3°. Aan den Hoofdintendant wordt, met ingang van 1 Mei e. k., toegevoegd één Onderintendant der 2de klasse.

Samenstelling van den Staf der Infanterie. Aanschrijving M. v. O. van 19 April 1880, n°. 29. Mededeeling v. Z. M. besluit v. 15 April 1880, n°. 35.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 12 April 1880, Kabinet, L^a. B¹¹.

Gezien Ons besluit van 8 Mei 1867, n°. 64, aanwijzende de samenstelling van den Staf der Infanterie, en de later daarin gebrachte wijzigingen.

Gezien Ons besluit van 10 Maart 1880, n°. 15, betreffende een nieuwe organisatie van het Departement van Oorlog.

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. Onze besluiten van 22 September 1870, n°. 5, 31 December 1870, n°. 37, 29 Augustus 1874, n°. 16, 20 Maart 1876, n°. 11, 5 Februari 1877, n°. 28, 5 Juli 1878, n°. 24 en 28 September 1879, n°. 13, te rekenen van 1 Mei eerstkomende in te trekken.

2°. In afwachting van de nadere voorstellen, welke Ons door Onzen voornoemden Minister nopens de organisatie van het leger gedaan zullen worden, — en met nadere wijziging van Ons besluit van 8 Mei 1867, n°. 64, — te bepalen, dat, met ingang van 1 Mei eerstkomende, de Staf der Infanterie zal zijn samengesteld als op den, bij dit besluit gevoegden, staat is aangewezen.

Samenstelling van den staf der Infanterie.

Infanterie-inspectie. 1 Luitenant-Generaal, of Generaal-Majoor, Inspecteur van het wapen met 2 paarden.

1 Luitenant-Kolonel of Majoor, toegevoegd aan den Inspecteur van het wapen met 1 paard.

1 Kapitein, adjudant van den Inspecteur van het wapen met 1 paard.

Divisiën. 4 Generaals-Majoor, commandanten met 8 paarden. De commandant eener divisie kan ook zijn Luitenant-Generaal.

Departement van Oorlog. 2 Kapiteins, 1 1ste of 2de Luitenant, 1 Majoor-kwartiermeester of Kapitein kwartiermeester, 1 Kapitein-kwartiermeester, 3 1ste Luitenants of 2de Luitenants-kwartiermeester.

Koninklijke Militaire Academie. Kapiteins, 1ste of 2de Luitenants. Memorie,

Normaal-schietschool. 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, directeur met 1 paard.
2 Kapiteins, 2 1ste of 2de Luitenants.

Pupillenschool. Kapitein, directeur. 1ste Luitenant. Memorie. Totaal 20
Officieren en 13 paarden.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze in te trekken:
de beschikkingen van den Minister van Oorlog van 25 Maart 1876, n°. 78
P (*R. M.* 1876, I, blz. 554), van 9 Februari 1877, n°. 50 P (*R. M.* 1877,
II, blz. 26), van 11 Juli 1878, VIIIste Afd. Intendance, n°. 94 (*R. M.*
1878, II, blz. 137) en van 6 October 1879, IIIde Afd. Infanterie, n°. 39
(*R. M.* 1879, II, blz. 267).

Samenstelling van den Staf der Cavalerie. Aanschrijving M. v.
O. van 19 April 1880, n°. 30. Mededeeling van Z. M. besluit v. 15 April
1880, n°. 36.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 12 April 1880,
Kabinet, L^a. B¹¹.

Gezien den Staat, behoorende bij Ons besluit van 8 Mei 1867, n°. 65,
aanwijzende de samenstelling van den Staf der Cavalerie.

Gelet op Ons besluit van 10 Maart 1880, n°. 15, betreffende een nieuwe
organisatie van het Departement van Oorlog.

Gelet op Ons besluit van 7 April 1880, n°. 11, houdende indeeling van
het veldleger in divisien en brigaden.

Hebben goedgevonden en verstaan, in afwachting van de nadere voorstel-
len, welke Ons door Onzen voornoemden Minister nopens de organisatie van
het leger gedaan zullen worden, — en met wijziging van Ons besluit van
8 Mei 1867, n°. 65, — te bepalen:

1°. Aan den Inspecteur der Cavalerie wordt toegevoegd een Hooflofficier
van den Generalen Staf, als Chef van den Staf.

2°. De Staf der Cavalerie is samengesteld als op den, bij dit besluit ge-
voegden Staat is aangewezen.

3°. Dit besluit treedt in werking met 1 Mei eerstkomende.

Samenstelling van den Staf der Cavalerie.

Cavalerie-inspectie. 1 Luitenant-Generaal of Generaal-Majoor, Inspecteur
van het wapen met 2 paarden. 1 Ritmeester, adjudant van den Inspecteur
van het wapen met 2 paarden.

Koninklijke Militaire Academie. Ritmeester, 1ste of 2de Luitenants. Memorie.
Totaal 2 Officieren en 4 paarden.

Samenstelling van den Staf der Artillerie. Aanschrijving M. v.
O. van 19 April 1880, n°. 31. Mededeeling van Z. M. besluit van 15 April
1880, n°. 37.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 12 April 1880,
Kabinet, L^a. B¹¹.

Herzien Ons besluit van 8 Mei 1867, n°. 66, betreffende de samenstel-
ling van het wapen der artillerie, zooals dat o. a. is gewijzigd bij Ons be-
sluit van 7 April 1869, n°. 16, en de later daarin gebrachte wijzigingen.

Gezien Ons besluit van 10 Maart 1880, n°. 15, betreffende eene nieuwe
organisatie van het Departement van Oorlog.

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. Onze besluiten van 18 Maart 1871, n°. 4, 14 September 1873, n°. 3,
11 Juli 1874, n°. 30, 21 September 1874, n°. 17, 23 Maart 1876, n°. 15,
5 Januari 1878, n°. 22 en 5 Juli 1878, n°. 30, met ingang van 1 Mei
eerstkomende, in te trekken.

2°. In afwachting van de nadere voorstellen, welke Ons door Onzen voornoemden Minister nopens de organisatie van het leger gedaan zullen worden, — te bepalen, dat, met ingang van 1 Mei eerstkomende, de Staf der Artillerie zal zijn samengesteld als op den, bij dit besluit gevoegden Staat is aangewezen.

Samenstelling van den Staf der Artillerie.

Artillerie-inspectie. 1 Luitenant-Generaal of Generaal-Majoor, Inspecteur van het wapen met 2 paarden. 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, toegevoegd aan den Inspecteur van het wapen met 1 paard. 1 Kapitein, adjudant van den Inspecteur van het wapen met 1 paard.

Commando over de Bereden Artillerie. 1 Generaal-Majoor of Kolonel, Commandant der bereden artillerie met 2 paarden. 1 Luitenant-Kolonel of Majoor met 1 paard. 1 Kapitein met 1 paard.

Commando over de Vestingartillerie. 1 Generaal-Majoor of Kolonel, Commandant der Vestingartillerie met 1 paard. 1 Luitenant-Kolonel of Majoor. 2 Kapiteins, 1 Magazijnmeester der 1ste, 2de of 3de klasse.

Departement van Oorlog. 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, 2 Kapiteins, 1 Magazijnmeester der 1ste klasse, 1 Magazijnmeester der 3de klasse. Kan zijn Magazijnmeester der 3de klasse, geen Officier zijnde.

Directie der Artillerie-, Stapel- en Constructiemagazijnen. 1 Kolonel of Luitenant-Kolonel, Directeur, 1 Majoor of Kapitein, Onderdirecteur, 2 Kapiteins, 1ste of 2de Luitenants. Worden in evenredigheid van de behoefte door den Minister van Oorlog tijdelijk van de korpsen bij de werkplaatsen gedetacheerd. Blijven tijdens de detachering in de sterkte van hun korps. 1 Magazijnmeester der 1ste of 2de klasse. Deze plaats als magazijnmeester blijft onvervuld, wanneer de chef van het bureau der directie een burger-ambtenaar is.

Pyrotechnische school. 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, Directeur, tevens Inspecteur der buskruitfabricage, 2 Kapiteins, 1ste of 2de Luitenants.

Inspectie der draagbare wapenen. 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, Inspecteur, 1 Kapitein, Onderinspecteur, 1ste of 2de Luitenants.

Geschutgieterij. 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, directeur, 1 Kapitein, 1 1ste of 2de Luitenant.

Commissie van Proefneming. 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, voorzitter, 2 Kapiteins, 2 1ste of 2de Luitenants.

Koninklijke Militaire Academie. Kapitein, 1ste of 2de Luitenants. Memorie.

Magazijnmeesters bij de magazijnen dienstdoende. Hiervan te Delft: 1 Magazijnmeester 1ste kl. 2 Magazijnmeesters 3de kl. De Magazijnmeesters te Dordrecht en Gorinchem genieten eene jaarlijksche toelage van f200 gulden. 7 1ste klasse (Majoor of Kapitein), 7 2de klasse (Kapitein of 1ste Luitenant), 6 3de klasse (1ste of 2de Luitenant).

Conducteurs. 17 Conducteurs 1ste klasse (Adjudant-Onderofficier), 17 Conducteurs 2de klasse (Sergeant-Majoor), 16 Conducteurs 3de klasse (Sergeant), Totaal 54 Officiëren, 50 Conducteurs en 9 paarden.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze in te trekken:

de beschikkingen van den Minister van Oorlog van 21 Maart 1871, n°. 60 P (*R. M.* 1871, I, blz. 84), van 17 Juli 1874, n°. 57 A (*R. M.* 1874, I, blz. 54), van 23 September 1874, n°. 26 P (*R. M.* 1874, I, blz. 299), van 30 Maart 1876, n°. 55 P (*R. M.* 1876, I, blz. 564), van 10 Januari 1878, n°. 37 P (*R. M.* 1878, II, blz. 3), en van 11 Juli 1878, IVde Afd. Artillerie, n°. 90 (*R. M.* 1878, II, blz. 135).

Samenstelling van het bureau van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht. Aanschrijving M. v. O. van 19 April 1880, n°. 32. Mededeeling van Z. M. besluit van 15 April 1880 n°. 38.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 12 April 1880, Kabinet, L^a. B¹¹.

Gelet op Ons besluit van 10 Maart 1880, n°. 15, betreffende eene nieuwe organisatie van het Departement van Oorlog.

Hebben goedgevonden en verstaan, in afwachting van de nadere voorstellen, welke Ons door Onzen voornoemden Minister gedaan zullen worden nopens de organisatie van den Geneeskundigen dienst der Landmacht, te bepalen:

1°. Het bureau van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht is samengesteld als op den, bij dit besluit gevoegden, staat is aangewezen.

2°. Het sub 1° bepaalde treedt in werking met den 1sten Mei 1880, behoudens de overgangsmaatregelen, welke wij, op voorstel van Onzen meer genoemden Minister, ten deze nader zullen vaststellen.

Samenstelling van het Bureau van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht.

1 Inspecteur van den Geneeskundigen dienst, 1 Eerste Officier van gezondheid, 1 Hoofdcommies of Officier van gezondheid 1ste klasse, 1 Commies, Adjunctcommies of Luitenant-Kwartiermeester, 3 Adjunctcommies, klerken of schrijvers. Totaal 7.

Instructiën voor de Inspecteurs der infanterie, cavalerie en artillerie, voor de commandanten der divisiën infanterie en voor de commandanten der vesting- en der bereden artillerie. Aanschrijving M. v. O. van 19 April 1880, n°. 33. Mededeeling van Z. M. besluit van 16 April 1880, n°. 16.

Overwegende, dat in verband met Ons besluit van 10 Maart 1880, n°. 15, betreffende eene nieuwe organisatie van het Departement van Oorlog, de instructiën voor de Inspecteurs der onderscheidene wapens en voor de Chefs der verschillende diensten behooren te worden herzien.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van den 14den April 1880, Kabinet, Litt. G¹¹.

Gelet op Ons besluit van 7 April 1880, n°. 11.

Hebben goedgevonden en verstaan.

1°. Goed te keuren en bij dit besluit gevoegde Instructiën voor de Inspecteurs der infanterie, der cavalerie en der artillerie, voor de Divisiecommandanten en voor de commandanten der vesting- en der bereden artillerie.

2°. Aan de genoemde Inspecteurs, alsmede aan de commandanten der vesting- en der bereden artillerie 's *Gravenhage* als standplaats aan te wijzen; en

3°. Te bepalen, dat de bij deze goedgekeurde Instructiën in werking zullen treden met 1 Mei 1880.

Instructie voor den Inspecteur der Infanterie.

Art. 1. De Inspecteur staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog en is jegens dien Minister verantwoordelijk voor den toestand van zijn wapen.

Art. 2. De Inspecteur houdt inspectie over het personeel en het materieel van zijn wapen zoo dikwerf hij dit noodig zal oordeelen en na voorafgaande kennisgeving aan den Minister van Oorlog.

In spoedeischede gevallen is voorafgaande kennisgeving onnoodig.

Van die gehouden inspectie kan schriftelijk verslag worden gedaan aan den Minister, met toevoeging, zoo noodig, van voorstellen in het belang van den dienst.

Art. 3. De Inspecteur verzekert zich, dat bij zijn wapen de verschillende reglementen en bepalingen stipt worden nageleefd.

Aangezien de voordrachten tot bevordering der officieren door hem aan den Minister moeten worden gedaan, heeft hij bij zijne inspectiën bijzonder te letten op hunne wetenschappelijke kennis en practische bruikbaarheid. Officieren, die bijzonder uitmunten, worden door hem gesignaleerd. Bij zijn beoordeeling mag hij niet alleen afgaan op de rapporten, die door de onmiddellijke chefs zijn uitgebracht.

De geoefendheid van het overige kader wordt mede door hem nagegaan.

Art. 4. De inspectiën worden bij voorkeur onverwachts gehouden. De Inspecteur kan zich daarbij doen vergezellen door een der hem toegevoegde officieren.

Art. 5. De Inspecteur heeft onder zijne bevelen de commandanten der divisieën infanterie en voorts het instructie-bataillon, de pupillenschool, de normaal-schietschool en het algemeen depot van discipline.

Ten opzichte van het bevel over deze korpsen, zoomede al wat betreft het vaste personeel dienende bij het koloniaal werfdepôt, geldt voor hem het bepaalde in de instructie voor de divisiecommandanten.

Art. 6. De Inspecteur ontvangt van de divisiecommandanten en de chefs der in art. 5 genoemde korpsen alle rapporten, voordrachten en opgaven, beslist daarop voor zoover zijn bevoegdheid reikt of zendt ze, zoo noodig voorzien van zijne opmerkingen, aan den Minister van Oorlog.

Art. 7. De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Inspecteur aan hem gezonden moeten worden.

Art. 8. De Inspecteur beslist omtrent:

a. alle voorstellen tot verplaatsing of detachering van subalterne officieren, onderofficieren en minderen in de divisieën en van de eene divisie naar de andere en bij of van de in art. 5 genoemde speciale korpsen, alsmede van onderofficieren en minderen bij de Koninklijke Militaire Academie. Hiervan is uitzonderd de verplaatsing of detachering van officieren bij en van het regiment Grenadiers en Jagers;

b. alle aanvragen om binnenlandsch verlof voor langer dan een maand en minder dan drie maanden;

c. de voorstellen der divisiecommandanten tot het houden van inspectiën buiten hunne standplaatsen;

d. alle voordrachten tot overplaatsing van onderofficieren en minderen bij een ander wapen, — en zulks, in overleg met den betrokken Inspecteur. De overplaatsing moet geschieden met wederzijdsch goedvinden. Bij verschil van gevoelen beslist de Minister.

Hij onderwerpt aan de beslissing van den Minister van Oorlog:

a. de voorstellen tot overplaatsing van hoofdofficieren;

b. de aanvragen tot overplaatsing of detachering bij het leger in *Oost- of West-Indië*.

c. de voorstellen tot overplaatsing of detachering van officieren bij een ander wapen;

d. de aanvragen om buitenlandsch verlof en die om binnenlandsch verlof voor langer dan 3 maanden;

- e. de verzoeken van officieren tot het aangaan van een huwelijk;
 - f. de voordrachten tot benoeming van officieren tot adjudant en in speciale betrekkingen;
 - g. de voordrachten tot toekenning van pensioen, nonactiviteit of ontslag uit den dienst aan officieren, benevens die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek;
 - h. de voordrachten tot het uitreiken van een paspoort van de 2de soort en het wegzenden met een briefje van ontslag;
 - i. de aanvragen voor jongelingen tot plaatsing als pupil;
 - j. de voorstellen tot het houden van manoeuvres;
 - k. de voordrachten tot pensioen en tot ontslag uit den dienst onder toekenning van gratificatie aan militairen beneden den rang van officier;
 - l. de voordrachten tot plaatsing van militairen in burgerbetrekkingen.
- Voorts alle andere aanvragen, voordrachten en voorstellen, waaromtrent hij zelf niet bevoegd is te beslissen.

Art. 9. De Inspecteur is bevoegd met alle militaire autoriteiten van het leger correspondentie te voeren.

Art. 10. De Inspecteur is bevoegd, ten allen tijde bij het Departement van Oorlog inzage te nemen van de conductielijsten der officieren van het wapen.

Art. 11. De Inspecteur kan zich in zijn persoonlijk belang gedurende 8 dagen van zijn standplaats verwijderen, mits hiervan vooraf den Minister van Oorlog kennis gevende. Voor langer verlof behoeft hij de toestemming van den Minister van Oorlog.

Bij ziekte of afwezigheid van den Inspecteur, wordt, in afwachting dat in zijn dienst inzage te nemen van de conductielijsten der officieren van het wapen, de dienstcorrespondentie op last gevoerd door den hoofdofficier, die hem is toegevoegd.

Art. 12. In oorlogstijd of bij mobilisatie kan de Inspecteur der infanterie door den Minister van Oorlog in zoodanigen werkkring worden geplaatst, als de belangen van den dienst zullen vorderen.

Instructie voor den Inspecteur der Cavalerie.

Art. 1. De Inspecteur staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog en is jegens dien Minister verantwoordelijk voor den toestand van zijn wapen.

Art. 2. De Inspecteur houdt inspectie over het personeel en het materieel van zijn wapen zoo dikwerf hij dit noodig zal oordeelen en na voorafgaande kennisgeving aan den Minister van Oorlog.

In spoedeisvende gevallen is voorafgaande kennisgeving onnoodig.

Van die gehouden inspectie kan schriftelijk verslag worden gedaan aan den Minister met toevoeging, zoo noodig, van voorstellen in het belang van den dienst.

Art. 3. Aangezien de voordrachten tot bevordering der officieren door den Inspecteur aan den Minister moeten worden gedaan, heeft hij bij zijne inspectiën bijzonder te letten op hunne wetenschappelijke kennis en practische bruikbaarheid.

Officieren, die bijzonder uitmunten, worden door hem gesignaleerd.

Bij zijn beoordeeling mag hij niet alleen afgaan op de rapporten, die door de onmiddellijke Chefs zijn uitgebracht.

De geoefendheid van het overige kader wordt mede door hem nagegaan.

Art. 4. De inspectiën worden bij voorkeur onverwachts gehouden.

De Inspecteur kan zich daarbij doen vergezellen door een der hem toegevoegde officieren.

Art. 5. Hij heeft onder zijn bevel de regimenten huzaren (met inbegrip der rij- en hoefsmidschool) en is belast met het toezicht over het wapen der Koninklijke Maréchaussée.

Art. 6. Hij waakt dat de verschillende reglementen en bepalingen bij de onder zijne bevelen gestelde troepen stipt worden nageleefd en is verantwoordelijk voor de strijdvaardigheid dier troepen.

Door strijdvaardigheid is te verstaan, dat de troepen, wat betreft aanvoering, oefening, uitrusting, krijgstucht en militairen geest, geschikt zijn voor hunne taak in oorlogstijd.

Art. 7. Om die strijdvaardigheid te bevorderen zorgt hij, in overleg met de divisiecommandanten, dat de eskadrons, zooveel mogelijk, deelnemen aan de oefeningen, bedoeld bij de artt. 5 en 6 der Instructie voor de divisiecommandanten.

Art. 8. De Inspecteur ontvangt van de korpscommandanten alle rapporten, voordrachten en opgaven, beslist daarop voor zoover zijn bevoegdheid reikt, of zendt ze, zoo noodig voorzien van zijn opmerkingen, aan den Minister van Oorlog.

De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Inspecteur aan hem gezonden moeten worden.

Voorts doet de Inspecteur van alle buitengewone belangrijke gebeurtenissen bij de korpsen onder zijn bevel, onverwijld verslag aan den Minister van Oorlog.

Art. 10. De Inspecteur is bevoegd met alle militaire autoriteiten van het leger correspondentie te voeren en ten allen tijde bij het Departement van Oorlog inzage te nemen van de conduitelijsten der officieren van het wapen.

Art. 11. De Inspecteur beslist omtrent:

a. alle verplaatsingen en detacheringen van subalterne officieren, onderofficieren en minderen van het eene onderdeel van het wapen naar het andere;

b. alle verplaatsingen en detacheringen van onderofficieren en minderen bij het wapen der Koninklijke Marechaussée en bij de Koninklijke Militaire Academie.

c. alle aanvragen om binnenlandsch verlof voor minder dan drie maanden, voor zooveel de beslissing daaromtrent buiten de bevoegdheid is van de onder hem gestelde commandeerende officieren;

d. de aanvragen van de onder zijne bevelen staande korpscommandanten om zich buiten hunne standplaats te mogen begeven tot het houden van inspectiën;

e. de voordrachten tot overplaatsing van onderofficieren en minderen bij een ander wapen, — en zulks in overleg met den betrokken Inspecteur. De overplaatsing moet geschieden met wederzijdsch goedvinden. Bij verschil van gevoelen beslist de Minister;

f. alle voordrachten tot het toekennen van belooningen of medailles, voor zoover ten deze geene bijzondere voorschriften gegeven zijn.

Art. 12. De Inspecteur beschikt, na ingewonnen advies van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst bij de Landmacht, op de voordrachten tot het verleenen van ontslag wegens lichaamsgebreken, zoo ten behoeve van vrijwilligers als van miliciens.

Hij voegt bij de machtiging tot het uitreiken van het paspoort eene opgave van de ziekten of lichaamsgebreken, op grond waarvan het ontslag wordt

verleend. Deze opgave moet dezelfde bewoordingen bevatten als in het geneeskundig rapport voorkomen met bijvoeging alleen of de ziekten en gebreken *door, in doch niet door, of buiten* den dienst zijn ontstaan.

Art. 13. De Inspecteur is bevoegd, voor zooveel noodig in overleg met de Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen, troepengedeelten van 50 man en daar beneden — de officieren niet mede gerekend — te verplaatsen tot het geleiden van transporten, aflossen van detachementen en tijdelijk versterken van eenig garnizoen.

Verplaatsing van sterkere troepengedeelten kan door hem slechts in spoedeisende gevallen geschieden.

Hij geeft dan onmiddellijk hiervan kennis aan den Minister van Oorlog.

Van elke verplaatsing van troepen, beneden de 25 man, doet hij intijds bericht geven aan de besturen der gemeenten, alwaar nachtkwartier wordt gehouden, en, zijn de troepen meer dan 24 man sterk, in de eerste plaats rechtstreeks aan den provincialen adjudant, in wiens provincie de verplaatsing een aanvang neemt, en voorts aan de betrokken Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen en Commissarissen des Konings in de provinciën, met opgave van de sterkte aan manschappen en paarden en van het aantal karren en wagens, welke als transportmiddelen benodigd zijn.

Art. 14. De Inspecteur zendt alle orders betreffende de verplaatsing van troepen aan de betrokken korpscommandanten.

Van die verplaatsingen geeft hij zoodra mogelijk kennis aan den Minister van Oorlog. Bij die kennisgeving worden uitgezonderd de gewone aflossingen van detachementen en de troepenverplaatsingen, die geregeld worden door den Chef van den Generalen Staf.

Art. 15. Bij bevolen algemeene troepenverplaatsingen, als: bij het betrekken van een kamp, bij garnizoensveranderingen, enz. zendt de Inspecteur in tijds een aanvraag tot marschregeling aan den Chef van den Generalen Staf met opgave van de vermoedelijke sterkte.

Art. 16. De Inspecteur onderwerpt aan den Minister van Oorlog:

- a. de voorstellen tot verplaatsing van hoofdofficieren;
- b. de aanvragen tot verplaatsing of detachering bij het leger in Oost- of West-Indië;
- c. de voorstellen tot overplaatsing of detachering van officieren bij een ander wapen;
- d. de aanvragen om buitenlandsch verlof en die om binnenlandsch verlof voor langer dan 3 maanden;
- e. de verzoeken van officieren tot het aangaan van een huwelijk;
- f. de voordrachten tot benoeming van officieren tot adjudant en in speciale betrekkingen;
- g. de voordrachten tot toekenning van pensioen, nonactiviteit of ontslag uit den dienst aan officieren, benevens die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek;
- h. de voordrachten tot het uitreiken van een paspoort van de 2de soort en het wegzenden met een briefje van ontslag;
- i. de voordrachten tot pensioen en tot ontslag uit den dienst onder toekenning van gratificatie van militairen beneden den rang van officier;
- j. de voordrachten tot plaatsing van militairen in burgerbetrekkingen;

Voorts alle andere aanvragen, voordrachten of voorstellen waaromtrent hij zelf niet bevoegd is te beslissen.

Art. 17. De bepalingen, in deze Instructie vermeld, zijn, voor zooveel ze

zijn overeen te brengen met de bijzondere reglementen en voorschriften de Maréchaussée betreffende, ook op dat wapen van toepassing.

Art. 18. De Inspecteur kan zich in zijn persoonlijk belang gedurende acht dagen van zijn standplaats verwijderen, mits hiervan vooraf den Minister van Oorlog kennis gevende.

Voor langer verlof behoeft hij de toestemming van den Minister van Oorlog.

Bij ziekte of afwezigheid van den Inspecteur, wordt, in afwachting dat in zijn dienst door den Minister zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie op last gevoerd door den hoofdofficier, chef van den staf.

Art. 19. In oorlogstijd of bij mobilisatie treedt de Inspecteur der Cavalerie op als commandant der cavalerie te velde, en staat alsdan onder de bevelen van den te benoemen Bevelhebber van het leger.

Instructie voor den Inspecteur der Artillerie.

Art. 1. De Inspecteur staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog en is jegens dien Minister verantwoordelijk voor den toestand van zijn wapen.

Art. 2. De Inspecteur houdt inspectie over het personeel en het materieel van zijn wapen, zoo dikwerf hij dit noodig zal oordeelen en na voorafgaande kennisgeving aan den Minister van Oorlog.

In spoedeischende gevallen is voorafgaande kennisgeving onnoodig.

Van die gehouden inspectie kan schriftelijk verslag worden gedaan aan den Minister met toevoeging, zoo noodig, van voorstellen in het belang van den dienst.

Hij is tevens gemachtigd, zich ten allen tijde naar de werkplaatsen en inrichtingen te begeven, bedoeld in punt 2 van art. 6, ten einde zich op de hoogte te stellen van den gang van den dienst en van de verricht wordende werkzaamheden.

Art. 3. De Inspecteur verzekert zich, dat bij zijn wapen de verschillende reglementen en bepalingen stipt worden nageleefd.

Aangezien de voordrachten tot bevordering der officieren door hem aan den Minister moeten worden gedaan, heeft hij bij zijne inspectiën bijzonder te letten op hunne wetenschappelijke kennis en praktische bruikbaarheid.

Officieren, die bijzonder uitmunten, worden door hem gesignaleerd. Bij zijn beoordeeling mag hij niet alleen afgaan op de rapporten, die door de onmiddellijke chefs zijn uitgebracht.

De geoefendheid van het overige kader wordt mede door hem nagegaan.

Art. 4. De inspectiën worden bij voorkeur onverwachts gehouden. De Inspecteur kan zich daarbij doen vergezellen door een der hem toegevoegde officieren.

Art. 5. De Inspecteur moet ook zijn bijzondere aandacht vestigen op al hetgeen in verband staat met de verdediging van het Rijk, niet alleen wat aangaat het doel, de algemeene inrichting en de wijze van verdediging der liniën en verdedigingswerken, maar ook betreffende hun bewapening en uitrusting.

Art. 6. De Inspecteur heeft onder zijne bevelen :

1°. de commandanten der bereden- en der vestingartillerie;

de artillerie-schietschool;

de artillerie-instructie-compagnie;

de torpedo-compagnie; alsmede den hoofdcursus, voor zooverre deze niet gesteld is onder den Inspecteur van het militair onderwijs.

Hij heeft het toezicht over :

- 2°. de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen ;
- de pyrotechnische werkplaatsen ;
- de inspectie der draagbare wapenen ;
- de rijksgieterij van bronzen geschut ;
- de commissie van proefneming.

Zijne bemoeiingen met de bovengenoemde werkplaatsen en inrichtingen bepalen zich tot hetgeen in de artikelen 2, 8, 9, en 11 wordt omschreven.

Art. 7. Ten opzichte van het bevel over de in art. 6 genoemde korpsen en inrichtingen geldt voor hem, voor zooveel toepasselijk, het bepaalde bij de Instructiën voor de commandanten der bereden- en der vestingartillerie.

Art. 8. Tot den werkkring van den Inspecteur behoort niet alleen de zorg, dat het voorhanden materieel in bekwapen en bruikbaren toestand verkeert, maar hij moet ook de noodige voorstellen doen tot het aanbrengen van al de verbeteringen, die wenschelijk zijn om dat materieel zoo volledig mogelijk te doen beantwoorden aan het doel, waartoe het bestemd is.

Indien hij invoering van nieuw materieel of wijziging van bestaand materieel wenschelijk acht, zal hij hiertoe gemotiveerde voorstellen aan den Minister van Oorlog toezenden.

Art. 9. De Inspecteur ontvangt van de in art. 6 bedoelde autoriteiten en van de Chefs der in dat artikel genoemde inrichtingen alle rapporten, voordrachten en opgaven, ook die, welke krachtens hunne instructiën aan den Minister van Oorlog zijn gericht, doch ook door zijn tusschenkomst worden opgezonden.

Hij beslist daarop voor zoover zijne bevoegdheid reikt, of zendt ze, zoo noodig voorzien van zijn opmerkingen, aan den Minister van Oorlog.

De instructiën voor den dienst der in punt 2 van genoemd artikel bedoelde inrichtingen worden door den Minister van Oorlog vastgesteld.

Art. 10. De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Inspecteur aan hem gezonden moeten worden.

Art. 11. De Inspecteur beslist :

a. op alle voorstellen tot verplaatsing of detachering van subalterne officieren, onderofficieren en minderen van het eene onderdeel van het wapen bij het andere, alsmede van het eene artillerie-magazijn naar het andere, voor zoover de beslissing daaromtrent buiten de bevoegdheid is van de onder hem gestelde commandeerende officieren, alsook van onderofficieren en minderen bij de Koninklijke Militaire Academie.

b. op alle aanvragen om binnenlandsch verlof voor langer dan een maand en minder dan 3 maanden ;

c. op de voorstellen van de Commandanten der bereden- en der vestingartillerie tot het houden van inspectiën buiten hunne standplaatsen ;

d. op alle voordrachten tot overplaatsing van onderofficieren en minderen bij een ander wapen en zulks in overleg met den betrokken Inspecteur. De overplaatsing moet geschieden met wederzijdsch goedvinden. Bij verschil van gevoelen beslist de Minister.

Hij onderwerpt aan de beslissing van den Minister van Oorlog :

a. de voorstellen tot overplaatsing van hoofdofficieren ;

b. de aanvragen tot overplaatsing of detachering bij het leger in *Oost- of West-Indië* ;

c. de voorstellen tot overplaatsing of detachering van officieren bij een ander wapen ;

d. de aanvragen om buitenlandsch verlof en die om binnenlandsch verlof voor langer dan 3 maanden;

e. de verzoeken van officieren en magazijnmeesters tot het aangaan van een huwelijk;

f. de voordrachten tot benoeming van officieren tot adjudant en in speciale betrekkingen (ook bij de artillerie-inrichtingen en de commissie van proefneming);

g. de voordrachten tot toekenning van pensioen, nonactiviteit of ontslag uit den dienst aan officieren of magazijnmeesters, benevens die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek;

h. de voordrachten tot het uitreiken van een paspoort van de 2de soort en het wegzenden met een briefje van ontslag;

i. de voorstellen tot het houden van practische artillerie-oefeningen;

j. de voorstellen tot aanvulling van- of voorziening in het ontbrekende artillerie-materieel, voor zoover hij uit den voorraad niet in de behoefte kan voorzien;

k. de voordrachten tot verkoop van onbruikbaar artillerie-materieel;

l. de voordrachten tot pensioen en tot ontslag uit den dienst onder toekenning van gratificatie aan militairen beneden den rang van officier;

m. de voordrachten tot plaatsing van militairen in burgerbetrekkingen.

Voorts alle andere aanvragen, voordrachten en voorstellen, waaromtrent hij zelf niet bevoegd is te beslissen.

Art. 12. De Inspecteur is bevoegd met alle militaire autoriteiten van het leger correspondentie te voeren, en ten allen tijde bij het Departement van Oorlog inzage te nemen van de conductelijsten der officieren van het wapen.

Art. 13. De Inspecteur kan zich in zijn persoonlijk belang gedurende 8 dagen van zijn standplaats verwijderen, mits hiervan vooraf den Minister van Oorlog kennis gevende.

Voor langer verlof heeft hij de toestemming van den Minister van Oorlog.

Bij ziekte of afwezigheid van den Inspecteur, wordt, in afwachting dat in zijn dienst door den Minister zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie *op last* gevoerd door den officier, die hem is toegevoegd.

Art. 14. In oorlogstijd of bij mobilisatie kan de Inspecteur der Artillerie door den Minister van Oorlog in zoodanigen werkkring worden geplaatst als de belangen van den dienst zullen vorderen.

Instructie voor de divisiecommandanten.

Art. 1. De Divisiecommandant staat in tijd van vrede onmiddellijk onder de bevelen van den Inspecteur der infanterie; in oorlogstijd en bij mobilisatie onder die van den te benoemen Bevelhebber van het leger.

Art. 2. De Divisiecommandant waakt, dat de verschillende reglementen en bepalingen bij de onder zijne bevelen gestelde troepen stipt worden nageleefd en houdt daartoe, zoo dikwerf hij dit noodig acht, inspectie.

Art. 3. Indien de bij art. 2 bedoelde inspectie moet gehouden worden over troepengedeelten buiten de standplaats van den Divisiecommandant, heeft deze de machtiging van den Inspecteur. Op deze inspectie kan de Divisiecommandant zich doen vergezellen door een der hem toegevoegde officieren.

Art. 4. De Divisiecommandant is verantwoordelijk voor de strijdvaardigheid der onder zijne bevelen gestelde troepen.

Door strijdvaardigheid is te verstaan, dat de troepen, wat betreft aanvoering, oefening, uitrusting, krijgstucht en militairen geest, geschikt zijn voor hunne taak in oorlogstijd.

Art. 5. Om die strijdvaardigheid te bevorderen, moet de Divisiecommandant de troepen, in of nabij zijn hoofdkwartier gelegerd, zoo dikwerf mogelijk, vereenigen om onder zijn leiding geoefend te worden. Aan die oefeningen moet, zooveel mogelijk, worden deelgenomen door eskadrons, batterijen en detachementen mineurs en sappeurs.

Omtrent de oefeningen met troepen niet tot zijn divisie behoorende, treedt hij in overleg met den Divisiecommandant, den commandant der bereeden artillerie of de Inspecteurs onder wier onmiddellijke bevelen die troepen geplaatst zijn.

Art. 6. Indien de militie tot herhalingsoefeningen onder de wapenen is, moet de Divisiecommandant zich dien tijd in 't bijzonder ten nutte maken om zijne divisie eenige malen tot oefening te vereenigen.

Hij doet daartoe intijds de noodige voorstellen aan den Inspecteur.

Art. 7. De Divisiecommandant moet zijne aandacht vestigen op de wetenschappelijke studiën der officieren en de theoretische oefeningen van het overige kader.

Art. 8. De Divisiecommandant ontvangt van de onder hem gestelde korpscommandanten alle voordrachten en aanvragen, die aan zijne beslissing onderworpen worden of door zijne tusschenkomst aan andere autoriteiten moeten gezonden worden.

Art. 9. De Divisiecommandant beslist omtrent:

a. alle voordrachten tot overplaatsing van subalterne officieren bij de onderdeelen van hetzelfde korps, wanneer daaraan een garnizoensverandering is verbonden;

b. alle aanvragen om binnenlandsch verlof tot en met eene maand, voor zooveel de beslissing daaromtrent buiten de bevoegdheid is van de onder hem gestelde commandeerende officieren;

c. alle voordrachten tot het toekennen van belooningen of medailles, voor zoover ten deze geene bijzondere voorschriften gegeven zijn;

d. de aanvragen van de commandanten der regimenten zijner divisie om zich buiten hunne standplaats te mogen begeven tot het houden van inspectiën, mits hiervan kennis gevende aan den Inspecteur.

Art. 10. De Divisiecommandant beschikt, na ingewonnen advies van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst bij de Landmacht, op de voordrachten tot het verleenen van ontslag wegens lichaamsgebreken, zoo ten behoeve van vrijwilligers als van miliciens.

Hij voegt bij machtiging tot het uitreiken van het paspoort eene opgave van de ziekten of lichaamsgebreken, op grond waarvan het ontslag wordt verleend. Deze opgave moet dezelfde bewoordingen bevatten als in het geneeskundig rapport voorkomen met bijvoeging alleen of de ziekten en gebreken *door, in doch niet door, of buiten* den dienst zijn ontstaan.

Art. 11. De Divisiecommandant is bevoegd, voor zooveel noodig in overleg met de Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen, troepengedeelten van 50 man en daar beneden — de officieren niet medegerekend — te verplaatsen tot het geleiden van transporten, aflossen van detachementen en tijdelijk versterken van eenig garnizoen.

Verplaatsing van sterkere troepengedeelten kan door hem slechts in spoedeisende gevallen geschieden. Hij geeft dan onmiddellijk hiervan kennis aan den Inspecteur.

Van elke verplaatsing van troepen, beneden de 25 man, doet hij intijds bericht geven aan de besturen der gemeenten, alwaar nachtkwartier wordt gehouden, en, zijn de troepen meer dan 24 man sterk, in de eerste plaats

rechtstreeks aan den provinciale adjudant, in wiens provincie de verplaatsing een aanvang neemt, en voorts aan de betrokken Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen en Commissarissen des Konings in de provinciën, met opgave van de sterkte aan manschappen en paarden en van het aantal karren en wagens, welke als transportmiddelen benodigd zijn.

Art. 12. De Divisiecommandant zendt alle orders betrekkelijk de verplaatsing van troepen aan de betrokken korpscommandanten. Van die verplaatsingen geeft hij zoodra mogelijk kennis aan den Inspecteur. Bij die kennisgeving worden uitgezonderd de gewone aflossingen van detachementen en de troepenverplaatsingen, die geregeld worden door den Chef van den Generalen Staf.

Art. 13. Bij bevolen algemeene troepenverplaatsingen, als: bij het betrekken van een kamp, bij garnizoensveranderingen, enz. zendt de Divisiecommandant intijds, door tusschenkomst van den Inspecteur, eene aanvraag tot marschregeling aan den Chef van den Generalen Staf met opgave van de vermoedelijke sterkte.

Art. 14. De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Divisiecommandant aan den Inspecteur moeten worden gezonden met bestemming voor den Minister van Oorlog.

Voorts doet de Divisiecommandant van alle buitengewone belangrijke gebeurtenissen bij zijne divisie onverwijld verslag aan den Inspecteur.

Art. 15. De Divisiecommandant onderwerpt aan den Inspecteur:

- a. alle voorstellen tot verplaatsing van hoofdofficieren;
- b. de aanvragen om binnenlandsch verlof voor langer dan eene maand;
- c. alle voordrachten tot overplaatsing of detachering van officieren, onderofficieren en minderen van het eene onderdeel zijner divisie bij het andere, bij het instructie-batallion, de pupillenschool, de normaalschietsschool, het algemeen depot van discipline, de Koninklijke Militaire Academie, bij een ander wapen, enz.;
- d. de voordrachten tot benoeming van officieren in speciale betrekkingen;
- e. de voordrachten tot het uitreiken van een paspoort der 2de soort en tot het wegzenden met een briefje van ontslag;
- f. de aanvragen tot overplaatsing of detachering bij het leger in *Oost- of West-Indië*;
- g. de verzoeken van officieren tot het aangaan van een huwelijk;
- h. de voordrachten tot toekenning van pensioen, nonactiviteit of ontslag uit den dienst aan officieren, benevens die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek;
- i. de voordrachten tot pensioen en tot ontslag uit den dienst onder toekenning van gratificatie aan militairen beneden den rang van officier;
- k. de voordrachten tot plaatsing van militairen in burgerbetrekkingen.
- l. de aanvragen om buitenlandsch verlof.

Voorts alle andere aanvragen, voordrachten of voorstellen, waaromtrent hij zelf niet bevoegd is te beslissen.

Art. 16. De Divisiecommandant is bevoegd, zich in zijn persoonlijk belang gedurende acht dagen van zijne standplaats te verwijderen, mits daarvan vooraf kennis gevende aan den Inspecteur.

Voor langer verlof behoeft hij de toestemming van den Minister van Oorlog.

Bij ziekte of afwezigheid van den Divisiecommandant, wordt, in afwachting dat in zijn dienst door den Minister zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie *op last* gevoerd door den chef van den staf der divisie.

Art. 17. Zoodra de militie te land door den Koning ingevolge art. 184

der Grondwet, *in haar geheel*, buitengewoon is bijeen geroepen, neemt de Divisiecommandant, zonder verdere bevelen af te wachten, de noodige maatregelen om zijne divisie strijd- en marschvaardig te maken.

Instructie voor den Commandant der vestingartillerie.

Art. 1. De Commandant der vestingartillerie staat onmiddellijk onder de bevelen van den Inspecteur der artillerie.

Art. 2. De Commandant der vestingartillerie heeft in tijd van vrede onder zijne bevelen de afdeelingen vestingartillerie. Hij waakt, dat de verschillende reglementen en bepalingen bij de onder zijne bevelen gestelde troepen stipt worden nageleefd en houdt daartoe, zoo dikwerf hij dit noodig acht, inspectie.

Art. 3. Indien de bij art. 2 bedoelde inspectie gehouden moet worden over troepengedeelten buiten zijn standplaats, behoeft hij de machtiging van den Inspecteur.

Op deze inspectie kan hij zich doen vergezellen door een der hem toegevoegde officieren.

Art. 4. De Commandant der vestingartillerie is verantwoordelijk voor de strijdvaardigheid der onder zijne bevelen gestelde troepen.

Door strijdvaardigheid is te verstaan, dat de troepen, wat betreft aanvoering, oefening, uitrusting, krijgstucht en militairen geest, geschikt zijn voor hunne taak in oorlogstijd.

Art. 5. De Commandant der vestingartillerie doet jaarlijks aan den Inspecteur voorstellen tot het houden van practische artillerie-oefeningen door de troepen onder zijn bevel.

Art. 6. De Commandant der vestingartillerie heeft mede het bestuur over het artillerie-materieel, zoowel over hetgeen in verantwoording is bij de troepen onder zijn bevel, als over hetgeen zich bevindt in de artillerie-magazijnen, met uitzondering van de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen.

De magazijnmeesters, conducteurs en verdere geëmployeerden bij bedoelde magazijnen staan onder zijn bevel.

Hij houdt nu en dan inspectie over dat materieel, waarbij het bepaalde in art. 3 dezer Instructie in acht genomen moet worden.

Art. 7. De Commandant der vestingartillerie moet zijn aandacht vestigen op de wetenschappelijke studiën der officieren en de theoretische oefeningen van het overige kader.

Art. 8. Hij moet zich volkomen bekend maken met hetgeen in verband staat met de verdediging van het Rijk, niet alleen voor zoover de vestingartillerie daarbij betrokken is, maar ook wat aangaat het doel, de algemeene inrichting en de wijze van verdediging der verschillende liniën, vestingen en forten.

Hij is bevoegd, aan de betrokken autoriteiten alle inlichtingen te vragen, welke hem te dezer zake kunnen dienen.

Art. 9. Hij doet, nadat de armeeringsstaten der verschillende sterkten door den Minister van Oorlog zijn bekrachtigd, door de artillerie-commandanten onder zijne bevelen, de uitrustingstaten opmaken.

Art. 10. In zijn archief moeten voorhanden zijn:

1°. memoriën omtrent de verdediging van de verdedigingsstellingen en verschillende sterkten van het Rijk, voor zoover de artillerie betreft;

2°. de topographische kaart van het geheele Rijk op de schaal van 1 : 50000; de plans van vestingen, forten en batterijen en hare omstreken op de schaal van 1 : 5000, en van de gebouwen bij de artillerie in gebruik, benevens de noodige hydrographische kaarten;

3°. armeerings- en uitrustingsstaten van alle sterkten van het Rijk, beneven inventarissen van het voorhanden materieel onder zijn bestuur;

4°. zooveel mogelijk alle gegevens omtrent de hulpmiddelen, voorhanden binnen de sterkten en hare omstreken, voor zoover die voor de artillerie van nut kunnen zijn.

De hierboven genoemde bescheiden, met uitzondering van de in den handel verkrijgbare kaarten, behooren tot zijn geheim archief.

Art. 11. De Commandant der vestingartillerie ontvangt van de onder hem gestelde Afdelingscommandanten alle voordrachten en aanvragen, die aan zijn beslissing onderworpen moeten worden of door zijn tusschenkomst aan andere autoriteiten moeten gezonden worden.

Art. 12. De Commandant der vestingartillerie beslist omtrent:

a. alle voordrachten tot verplaatsing van subalterne officieren bij de onderdeelen derzelfde afdeeling, wanneer daaraan een garnizoensverandering is verbonden;

b. alle aanvragen om binnenlandsch verlof tot en met eene maand, voor zooveel de beslissing daaromtrent buiten de bevoegdheid is van de onder hem gestelde commandeerende officieren;

c. alle voordrachten tot het toekennen van belooningen of medailles, voor zoover ten deze geene bijzondere voorschriften gegeven zijn;

d. alle aanvragen van de artillerie-commandanten om:

1°. zich buiten hun standplaats te mogen begeven tot het houden van inspectiën over het personeel hunner afdeeling of het materieel hunner stelling, alsmede tot het regelen of nagaan van artillerie-werkzaamheden;

2°. de hun toegevoegde officieren voor het materieel buiten hun standplaats te mogen zenden, voor zoover dit voor de onder 1 genoemde werkzaamheden noodig is;

3°. de magazijnmeesters te mogen vergunnen, zich buiten hun standplaats te begeven, in verband met hunne verantwoordelijkheid ten opzichte van het buiten hun standplaats opgelegde materieel;

4°. bij overgave en overname van magazijnen, de officieren, aangewezen als gedelegeerden voor het Rijk, te zenden naar de plaatsen, waar die overgave en overname moeten plaats hebben.

Van de gunstige beslissingen op de aanvragen sub d bedoeld, wordt onverwijld kennis gegeven aan den Inspecteur.

Art. 13. Hij beschikt, na ingewonnen advies van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst van de Landmacht, op de voordrachten tot het verleenen van ontslag wegens lichaamsgebreken ten behoeve van vrijwilligers en miliciens.

Hij voegt, bij de machtiging tot uitreiken van het paspoort, eene opgave van de ziekten of lichaamsgebreken, op grond waarvan het ontslag wordt verleend. Deze opgave moet dezelfde bewoordingen bevatten als in het geneeskundig rapport voorkomen, met bijvoeging alleen of de ziekten en gebreken *door, in doch niet door, of buiten* den dienst zijn ontstaan.

Art. 14. De Commandant der vestingartillerie waakt, dat de oefeningen van het personeel en de zorg voor het materieel beide zooveel mogelijk in gelijke mate worden behartigd.

Hij voorziet, in plaatsen waar geen vestingartillerie in garnizoen of deze niet voldoende sterk voor de werkzaamheden is, in de behoefte aan personeel door detachering voor den tijd van hoogstens zes maanden.

Wanneer de vereischte werkzaamheden, door gebrek aan personeel, niet

door artilleristen kunnen geschieden, kan door hem machtiging verleend worden om infanteristen uit het garnizoen, tegen genot der daarvoor bepaalde toelage, voor artillerie-werkzaamheden aan den betrokken Korps- of Detachementscommandant aan te vragen, terwijl hij, in hetzelfde geval, bij gebrek aan deze, tot een beperkt aantal, burgerwerklieden tegen het ter plaatse gewone dagloon te werk kan doen stellen.

Hij is bevoegd voor artillerie-werkzaamheden van spandiensten gebruik te doen maken.

Zooewel van het gebruik van burgerwerklieden als van spandiensten geeft hij onverwijld kennis aan den Inspecteur.

Art. 15. De Commandant der vestingartillerie is bevoegd, voor zooveel noodig in overleg met de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen, tot het doen verrichten van artillerie-werkzaamheden of om andere redenen, troepengedeelten van 50 man en daar beneden — de officieren daaronder niet begrepen — te verplaatsen. Verplaatsing van sterkere troepengedeelten kan door hem slechts in spoedeisende gevallen geschieden. Hij geeft dan onmiddellijk hiervan kennis aan den Inspecteur. Van elke verplaatsing van troepen, beneden de 25 man, doet hij intijds bericht geven aan de besturen der gemeenten, alwaar nachtkwartier wordt gehouden, en, zijn de troepen meer dan 24 man sterk, in de eerste plaats rechtstreeks aan den provinciaal adjudant, in wiens provincie de verplaatsing een aanvang neemt, en voorts aan de betrokken Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen en Commissarissen des Konings in de provinciën, met opgave van de sterkte aan manschappen en paarden en van het aantal karren en wagens, welke als transportmiddelen benodigd zijn.

Art. 16. Hij zendt alle orders betrekkelijk de verplaatsing van troepen aan de betrokken afdeelingscommandanten.

Van die verplaatsingen geeft hij zoodra mogelijk kennis aan den Inspecteur.

Bij die kennisgeving worden uitgezonderd de gewone aflossingen van detachementen en de troepenverplaatsingen, die geregeld worden door den Chef van den Generalen Staf.

Art. 17. Bij bevolen algemeene troepenverplaatsingen, als: bij het betrekken van een kamp, bij garnizoensveranderingen, enz., zendt de Commandant der vestingartillerie intijds, door tusschenkomst van den Inspecteur, een aanvraag tot marschregeling aan den Chef van den Generalen Staf, met opgave van de vermoedelijke sterkte.

Art. 18. Hij draagt zorg, dat het personeel voor de seinposten voor ijsgang of buitengewone riviercorrespondentie intijds wordt aangewezen, alsmede dat het benodigde materieel en de munitie aldaar aanwezig zijn of door de detachementen worden medegevoerd. Voor de seinposten, die door personeel der bereden artillerie worden bediend, roept hij daartoe de medewerking in van den Commandant der bereden artillerie.

Art. 19. De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Commandant der vestingartillerie aan den Inspecteur gezonden moeten worden met bestemming voor den Minister van Oorlog.

Voorts doet de Commandant der vestingartillerie van alle buitengewone belangrijke gebeurtenissen zoowel het personeel als het materieel betreffende, onverwijld verslag aan den Inspecteur.

Art. 20. De Commandant der vestingartillerie onderwerpt aan den Inspecteur:

- a. alle voorstellen tot overplaatsing van hoofdofficieren;
- b. de aanvragen om binnenlandsch verlof voor langer dan een maand;
- c. de voorstellen tot overplaatsing of detachering van officieren, onder-

officiëren en minderen van de eene afdeeling vestingartillerie naar de andere of het eene artilleriemagazijn naar het andere, of wel van een dier afdeelingen of magazijnen bij de bereiden artillerie, de pontonniers, de artillerie-instructie-compagnie, de torpedo-compagnie, de Koninklijke Militaire Academie, de artillerie-inrichtingen en de commissie van proefneming;

d. de voordrachten tot benoeming van officieren in speciale betrekkingen;

e. de voordrachten tot het uitreiken van een paspoort van de 2de soort en het wegzenden met een briefje van ontslag;

f. de aanvragen tot overplaatsing of detachering bij het leger in *Oost- of West-Indië*;

g. de verzoeken van officieren en magazijnmeesters tot het aangaan van een huwelijk;

h. de voordrachten tot toekening van pensioen, nonactiviteit of ontslag uit den dienst aan officieren of magazijnmeesters benevens die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek;

i. de voordrachten tot pensioen en tot ontslag uit den dienst onder toekening van gratificatie aan militairen beneden den rang van officier;

k. de voordrachten tot plaatsing van militairen in burgerbetrekkingen;

l. de aanvragen om buitenlandsch verlof.

Voorts alle andere aanvragen, voordrachten en voorstellen waaromtrent hij zelf niet bevoegd is te beslissen.

Art. 21. De Commandant der vestingartillerie zorgt voor het behoorlijk onderhoud van het materieel onder zijn bestuur, en doet voor de aanvulling daarvan en ter voorziening in het ontbrekende de noodige voorstellen aan den inspecteur.

Alle administratieve bescheiden, zoowel materiele als geldelijke, aangaande het beheer van dat materieel worden door zijne tusschenkomst gezonden aan den Minister, met uitzondering van de voor de Algemeene Rekenkamer bestemde geldelijke verantwoordingstukken, welke rechtstreeks door de magazijnmeesters aan den Minister toegezonden worden.

Art. 22. Hij is bevoegd tot:

a. het verlenen van machtiging tot het doen van aanschaffingen of herstellingen, welke noodig zijn voor het onderhoud van het materieel, enz., voor zoover zij de som van f 50 per maand en per magazijn — gerekend over het geheele jaar en over alle magazijnen door elkander — niet te boven gaan (de uitgaven voor de wapendepots daaronder niet begrepen);

b. het doen herstellen, of onbekwaam voeren of onder andere benamingen overschrijven van materieel in verantwoording bij de artilleriemagazijnen en het doen sloopen, opwegen of vernietigen van onbruikbaar materieel.

Voor zooverre het herstelbaar materieel ter herstelling naar de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen gezonden moet worden, geschiedt zulks in overleg met den Directeur dier inrichting;

c. het doen verzenden van materieel van het eene magazijn naar het andere tot aanvulling van de uitrusting of ter voorziening in den dienst;

d. het voldoen aan de aanvragen van alle militaire en burgerlijke autoriteiten tot het ontvangen of inleveren van materieel, munitien, wapenen, wapenkisten, enz., voor zooverre die aanvragen bij algemeene of bijzondere orders zijn geregeld en niet rechtstreeks tot de magazijnmeesters kunnen gericht worden;

e. het verlenen van machtiging van particulieren tot het bergen van buskruit in de daarvoor aangegeven magazijnen, overeenkomstig de dienaangaande vastgestelde bepalingen. In dringende gevallen kan hij ook andere

magazijnen daarvoor aanwijzen, onder verplichting daarvan onverwijld kennis te geven aan den Inspecteur.

Art. 23. Bij plaats gehad hebbende ontvreemding of verlies van artilleriematerieel beslist hij omtrent het al dan niet in uitgaaf stellen of het doen vergoeden der voorwerpen, naar gelang van de omstandigheden, waaronder de ontvreemding of het verlies heeft plaats gehad; hij deelt die beslissing aan den Inspecteur mede en doet daarvan aanteekening houden op het bewijs van uitgaaf.

Art. 24. Bij het aftreden van een magazijnmeester der artillerie wordt door hem een artillerie-officier aangewezen om op te treden als gedelegeerde voor het Rijk bij de overgave en overname van het materieel; hij doet daarvan mededeeling aan den Inspecteur.

Art. 25. De Commandant der vestingartillerie is bevoegd zich in zijn persoonlijk belang gedurende acht dagen van zijn standplaats te verwijderen, mits hiervan vooraf kennis gevende aan den Inspecteur.

Voor langer verlof behoeft hij de toestemming van den Minister van Oorlog.

Bij ziekte of afwezigheid van den Commandant der vestingartillerie wordt, in afwachting dat in zijnen dienst zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie *op last* gevoerd door den hoofdofficier, die hem is toegevoegd.

Art. 26. Zoodra het bevel tot het in staat van verdediging brengen van een verdedigingsstelling gegeven is, gaan de bevoegdheden van den Commandant der vestingartillerie, voor zooverre die stelling betreft, zoowel met opzicht tot het personeel als het materieel, op den Commandant der artillerie in die stelling over.

Art. 27. In oorlogstijd of bij mobilisatie kan de commandant der vestingartillerie, indien dat dringend noodig mocht zijn, door den Minister van Oorlog in een anderen werkkring worden geplaatst.

Instructie voor den Commandant der bereden artillerie.

Art. 1. De Commandant der bereden artillerie staat in tijd van vrede onmiddellijk onder de bevelen van den Inspecteur der artillerie.

Art. 2. De Commandant der bereden artillerie heeft in tijd van vrede onder zijne bevelen de regimenten veld- en rijdende artillerie en het korps pontonniers. Hij waakt, dat de verschillende reglementen en bepalingen bij de onder zijne bevelen gestelde troepen stipt worden nageleefd en houdt daartoe, zoo dikwerf hij dit noodig acht, inspectie.

Art. 3. Indien de bij art. 2 bedoelde inspectie gehouden moet worden over troepengedeelten buiten zijn standplaats, behoeft hij de machtiging van den Inspecteur. Op deze inspectie kan hij zich doen vergezellen door een der hem toegevoegde officieren.

Art. 4. De Commandant der bereden artillerie is verantwoordelijk voor de strijdvaardigheid der onder zijne bevelen gestelde troepen.

Door strijdvaardigheid is te verstaan, dat de troepen wat betreft aanvoering, oefening, uitrusting, krijgstucht en militairen geest, geschikt zijn voor hunne taak in oorlogstijd.

Art. 5. Om die strijdvaardigheid te bevorderen zorgt hij, in overleg met de divisiecommandanten, dat de batterijen, zooveel mogelijk, deel nemen aan de oefeningen, bedoeld bij de artt. 5 en 6 der Instructie voor de divisiecommandanten.

Art. 6. De Commandant der bereden artillerie doet jaarlijks aan den Inspecteur voorstellen tot het houden van practische oefeningen door de verschillende batterijen en door de pontonniers.

Voor zooveel deze voorstellen betrekking hebben op deelneming aan de

oefeningen op de Oldebroeksche heide, treedt hij vooraf daartoe in overleg met den commandant der vestingartillerie.

Art. 7. De Commandant der bereden artillerie heeft het bestuur over het materieel, ingedeeld bij het veldleger, zoowel over hetgeen in verantwoording is bij de onder zijne bevelen staande troepen, als over hetgeen zich in de artillerie-magazijnen bevindt, een en ander met inachtneming van het bepaalde in art. 17.

Hij houdt nu en dan inspectie over dit materieel, waarbij het bepaalde in art. 3 dezer Instructie in acht genomen moet worden.

Art. 8. De Commandant der bereden artillerie moet zijn aandacht vestigen op de wetenschappelijke studiën der officieren en de theoretische oefeningen van het overige kader.

Art. 9. De Commandant der bereden artillerie ontvangt van de onder hem gestelde Korpscommandanten alle voordrachten en aanvragen, die aan zijn beslissing onderworpen moeten worden of door zijn tusschenkomst aan andere autoriteiten moeten gezonden worden.

Art. 10. De Commandant der bereden artillerie beslist omtrent :

a. alle voordrachten tot verplaatsing van subalterne officieren bij de onderdeelen van hetzelfde korps, wanneer daaraan een garnizoensverandering is verbonden.

b. alle aanvragen om binnenlandsch verlof tot en met eene maand, voor zooveel de beslissing daaromtrent buiten de bevoegdheid is van de onder hem gestelde commandeerende officieren;

c. alle voordrachten tot het toekennen van belooningen of medailles, voor zoover ten deze geene bijzondere voorschriften gegeven zijn;

d. de aanvragen van de onder hem gestelde regimentscommandanten, om zich buiten hunne standplaats te mogen begeven tot het houden van inspectiën, mits hiervan kennis gevende aan den Inspecteur.

Art. 11. De Commandant der bereden artillerie beschikt, na ingewonnen advies van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst bij de landmacht, op de voordrachten tot het verlenen van ontslag wegens lichaamsgebreken, zoo ten behoeve van vrijwilligers als van miliciens.

Hij voegt, bij de machtiging tot het uitreiken van het paspoort, een opgave van de ziekten of lichaamsgebreken, op grond waarvan het ontslag wordt verleend. Deze opgave moet dezelfde bewoordingen bevatten als in het geneeskundig rapport voorkomen, met bijvoeging alleen of de ziekten en gebreken door, in doch niet door of buiten den dienst zijn ontstaan.

Art. 12. De Commandant der bereden artillerie is bevoegd voor zooveel noodig in overleg met de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen, troepengedeelten van 50 man en daar beneden — de officieren niet medegerekend — te verplaatsen tot het geleiden van transporten, aflossen van detachementen en tijdelijk versterken van enig garnizoen. Verplaatsing van sterkere troepengedeelten kan door hem slechts in spoedeisende gevallen geschieden. Hij geeft dan onmiddellijk hiervan kennis aan den Inspecteur. Van elke verplaatsing van troepen, beneden de 25 man, doet hij intijds bericht geven aan de besturen der gemeenten, alwaar nachtkwartier wordt gehouden, en, zijn de troepen meer dan 24 man sterk, in de eerste plaats rechtstreeks aan den provincialen adjudant, in wiens provincie de verplaatsing een aanvang neemt, en voorts aan de betrokken Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen en Commissarissen des Konings in de provinciën, met opgave van de sterkte aan manschappen en paarden en van het aantal karren en wagens, welke als transportmiddelen benodigd zijn.

Art. 13. Hij zendt alle orders betrekkelijk de verplaatsing van troepen aan de betrokken Korpscommandanten.

Van die verplaatsingen geeft hij zoodra mogelijk kennis aan den Inspecteur. Bij die kennisgeving worden uitgezonderd de gewone aflossingen van detachementen en de troepenverplaatsingen, die geregeld worden door den Chef van den Generalen staf.

Art. 14. Bij bevolen algemeene troepenverplaatsingen, als: bij het betrekken van een kamp, bij garnizoensveranderingen, enz., zendt de Commandant der bereden artillerie intijds, door tusschenkomst van den Inspecteur, een aanvraag tot marschregeling aan den Chef van den Generalen Staf, met opgave van de vermoedelijke sterkte.

Art. 15. De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Commandant der bereden artillerie aan den Inspecteur gezonden moeten worden, met bestemming voor den Minister van Oorlog.

Voorts doet de Commandant der bereden artillerie van alle buitengewone belangrijke gebeurtenissen, zoowel het personeel als het materieel betreffende, onverwijld verslag aan den Inspecteur.

Art. 16. De Commandant der bereden artillerie onderwerpt aan den Inspecteur:

- a. alle voorstellen tot verplaatsing van de hoofdofficieren onder zijne bevelen;
- b. de aanvragen om binnenlandsch verlof voor langer dan eene maand;
- c. de voorstellen tot verplaatsing of detachering van officieren, onderofficieren en minderen van het eene regiment veldartillerie naar het andere, en van de veldartillerie bij de rijdende artillerie en omgekeerd; alsmede van die korpsen bij de vestingartillerie, de artillerie-instructie-compagnie, de torpedo-compagnie, de pontonniers, de Koninklijke Militaire Academie, en de commissie van proefneming;
- d. de voordrachten tot benoeming van officieren in speciale betrekkingen;
- e. de voordrachten tot het uitreiken van een paspoort van de 2de soort en het wegzenden met een briefje van ontslag;
- f. de aanvragen tot overplaatsing of detachering bij het leger in *Oost- of West-Indië*;
- g. de voorstellen tot overplaatsing of detachering van officieren, onderofficieren en minderen bij de artillerie-inrichtingen, bij een ander wapen, enz.;
- h. de verzoeken van officieren tot het aangaan van een huwelijk;
- i. de voordrachten tot toekenning van pensioen, nonactiviteit of ontslag uit den dienst aan officieren, benevens die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek;
- k. de voordrachten tot pensioen en tot ontslag uit den dienst onder toekenning van gratificatie aan militairen beneden den rang van officier;
- l. de voordrachten tot plaatsing van militairen in burgerbetrekkingen;
- m. de aanvragen om buitenlandsch verlof.

Voorts alle andere aanvragen, voordrachten en voorstellen, waaromtrent hij zelf niet bevoegd is te beslissen.

Art. 17. De Commandant van de bereden artillerie zorgt voor het behoorlijk onderhoud van het materieel onder zijn bestuur, voor zoover het bij de troepen voorhanden is en doet voor de aanvulling daarvan of ter voorziening in het ontbrekende de noodige voorstellen aan den Inspecteur.

Alle administratieve bescheiden, zoowel materieele als geldelijke, aangaande het beheer van dat materieel worden rechtstreeks aan den Minister van Oorlog gezonden.

De zorg voor de aanvulling en het onderhoud van het overige in art. 7 bedoelde materieel is opgedragen aan den Commandant der vestingartillerie,

terwijl de Commandant der bereden artillerie verplicht is, toe te zien, dat het voltallig zij en behoorlijk onderhouden worde, en bij gebreke hiervan den Inspecteur daarmede in kennis te stellen.

Art. 18. De Commandant der bereden artillerie is bevoegd tot:

a. het verleenen van machtiging tot het doen van aanschaffingen of herstellingen, welke noodig zijn voor het onderhoud van het materieel bij de troepen aanwezig;

b. het doen herstellen of onbekwaam voeren of onder andere benamingen overschrijven van materieel, voor zoover het bij de troepen voorhanden is, en het doen sloopen, opwegen of vernietigen van onbruikbaar materieel.

Voor zoover het herstelbaar materieel ter herstelling naar de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen gezonden moet worden, geschiedt zulks in overleg met den Directeur van die inrichting.

c. het doen verzenden van materieel van het eene onderdeel der korpsen naar het andere, tot aanvulling van de uitrusting of ter voorziening in den dienst.

Art. 19. Bij plaats gehad hebbende ontvreemding of verlies van artillerie-materieel beslist de Commandant der bereden artillerie omtrent het al dan niet in uitgaaf stellen of het doen vergoeden der voorwerpen, naar gelang van de omstandigheden, waaronder de ontvreemding of het verlies heeft plaats gehad; hij deelt die beslissing aan den Inspecteur mede en doet daarvan aanteekening houden op het bewijs van uitgaaf.

Art. 20. De Commandant der bereden artillerie is bevoegd, zich in zijn persoonlijk belang gedurende acht dagen van zijn standplaats te verwijderen, mits hiervan vooraf kennis gevende aan den Inspecteur. Voor langer verlof behoeft hij de toestemming van den Minister van Oorlog.

Bij ziekte of afwezigheid van den Commandant der bereden artillerie wordt, in afwachting dat in zijn dienst zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie op last gevoerd door den hoofdofficier, die hem is toegevoegd.

Art. 21. In oorlogstijd of bij mobilisatie treedt de Commandant der bereden artillerie bij het hoofdkwartier op als Commandant der artillerie te velde.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit met de daarbij vastgestelde Instructiën, door deze, ter kennis van de landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze te bepalen:

De Inspecteurs der infanterie, cavalerie en artillerie zijn bevoegd inzage te nemen van de bescheiden, behoorende tot het archief van het Departement van Oorlog, welke zij bij het uitbrengen hunner adviezen noodig hebben.

Zij moeten bij de toezending der ingevulde conduitelijsten van de officieren van hun wapen, op den daartoe bij dezerzijdsche beschikking van 15 December 1877, L^a. W³⁴ bepaalde tijd, een beknopt verslag voegen betreffende den toestand van hun wapen op 31 December t. v.

Daarbij moeten vermeld worden de belangrijkste voorstellen, die door den Inspecteur in het afgelopen jaar ter verbetering van dien toestand gedaan zijn, en de daarop genomen beslissing.

De Commandant der divisien infanterie en de Commandanten der vestingen en der bereden artillerie moeten jaarlijks op den 1sten Februari aan den Inspecteur van het wapen zoodanig verslag doen toekomen nopens den toestand op 31 December t. v. van het onder hunne bevelen gesteld gedeelte van het wapen.

De Inspecteurs zijn gehouden, telkenmale als hun dit gepast voorkomt, aan den Minister van Oorlog voorstellen te doen omtrent het personeel, de paarden en het materieel van hun wapen.

Voor zooveel deze voorstellen invloed kunnen hebben op de begrooting der uitgaven voor een volgend dienstjaar, moeten zij vóór of uiterlijk op 1 Juni worden ingediend.

De voorstellen nopens bevordering, nonactiviteit, eervol ontslag en pensionneering der officieren moeten gemotiveerd zijn tot het opmaken van de noodige voordrachten aan den Koning.

De Inspecteurs behooren de door hen in te dienen rapporten van troepenverplaatsingen te verzenden door tusschenkomst van den Chef van den Generalen Staf.

Onder de rapporten van belangrijke gebeurtenissen, die de Inspecteurs moeten ontvangen en indienen bij het Departement van Oorlog, behooren niet opgenomen te worden de zoodanige, waarvan de kennisgeving aan dat Departement, bij bijzondere voorschriften, is opgedragen aan de plaatselijke en garnizoenscommandanten.

De tusschenkomst van den Inspecteur der artillerie, bedoeld bij art. 9 zijner Instructie, in het voeren der correspondentie van den Minister van Oorlog met de Chefs der inrichtingen, genoemd in art. 6 dier Instructie, en omgekeerd, moet geen aanleiding geven tot tijdroevend en onnut geschrift op het bureau van den Inspecteur. Van de door te zenden brieven moet geen afschrift worden genomen en op die brieven zelve de aantekening geplaatst worden, welke den Inspecteur noodig voorkomt. Indien bijzondere aantekeningen onnoodig zijn, dan worden de brieven alleen voor gezien geteekend.

De Commandant der divisie infanterie en de commandanten der vestingen en der bereden artillerie moeten nopens de inspectiën, die door hen krachtens hunne Instructiën kunnen worden gehouden, door tusschenkomst van hunnen onmiddellijken chef, een schriftelijk verslag uitbrengen aan den Minister van Oorlog.

De commandanten der divisien infanterie moeten van de manoeuvres en oefeningen, welke door hen, ingevolge artt. 5 en 6 hunner Instructie, worden gehouden, door tusschenkomst van hun onmiddellijken chef, een schriftelijk verslag uitbrengen aan den Minister van Oorlog.

Door de Inspecteurs der infanterie, cavalerie en artillerie, moeten maandelijks vóór den 15den aan den Minister van Oorlog gezonden worden:

- 1°. een staat van de sterkte en de standplaatsen der troepen onder hun bevel op den 1sten dier maand:
- 2°. eene nominatieve opgave van de officieren, die in de afgelopen maand zijn overgeplaatst;
- 3°. eene opgave van alle verloven met behoud van traktement of soldij, die in de afgelopen maand zijn verleend;

4°. eene opgave der beschikkingen, genomen op verzoekschriften, hun in de vorige maand door den Minister ter beschikking gezonden.

De daartoe strekkende opgaven van de onder hen ressorteerende commandanten moeten hun den 10den van elke maand worden gezonden.

Door voornoemde Inspecteurs moeten op den 5den van elk kwartaal aan den Minister van Oorlog gezonden worden:

1°. eene nominatieve opgave van hen, aan wie in het vorige kwartaal medailles zijn verleend of ontnomen, met bijvoeging van de ontnomen medailles en brevetten;

2°. eene opgave van alle verplaatsingen van onderofficieren, en mindere militairen, in het vorige kwartaal gedaan.

De daartoe strekkende opgaven van de onder hen ressorteerende commandanten moeten hun den 3den van elk kwartaal worden gezonden.

Door den Inspecteur der artillerie worden bovendien jaarlijks, vóór 1 Maart, aan den Minister van Oorlog toegezonden de voorstellen tot het houden van practische artillerie-oefeningen.

De daartoe strekkende voorstellen van de commandanten, der bereden- en der vestingartillerie moeten hem vóór den 15den Februari worden gezonden.

Nopens de inzending der periodieke stukken door de commandanten der vesting- en der bereden artillerie, blijven de tot nu toe bestaande voorschriften gehandhaafd en moet de inzending door tusschenkomst van den Inspecteur of wel rechtstreeks aan den Minister plaats hebben, naarmate zulks in hunne Instructiën is voorgeschreven. De inzending der opgaven van verstrekte marschorders behoeft evenwel voortaan niet plaats te hebben, terwijl de opgaven van de munitiën, verstrekt aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel, voortaan jaarlijks, op 10 Januari, kunnen ingezonden worden.

Regeling van het militair onderwijs bij de Landmacht. Aanschr. M. v. O. van 19 April 1880, n°. 156. Mededeeling Z. M. besluit van 12 April 1880, n°. 32.

Overwegende, dat de regeling der opleiding van onderofficieren en mindere militairen tot officier, vastgesteld bij Ons besluit van 13 April 1878, n°. 16, in verband met het voortdurend gebrek aan kader wijziging behoeft.

Op voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 5 April 1880, Kabinet, Litt. F¹^o.

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. In te trekken Ons besluit van 13 April 1878, n°. 16, gewijzigd bij Ons besluit van 16 Augustus d. a. v., n°. 24;

2°. Onzen Minister van Oorlog te machtigen:

a. het Voorschrift tot regeling der opleiding van onderofficieren tot den rang van 2den luitenant der infanterie en van 2den luitenant-kwartiermeester, zooals het bij dit besluit is gevoegd, in te voeren, met dien verstande, dat het, voor zoover de toelating tot de cursussen en hoofdcursussen betreft, met 1 October a. s. en in zijn geheel in het jaar 1882 in werking trede;

b. den bestaanden cursus voor de cavalerie, te *Haarlem*, met 1 October 1881 en dien voor de artillerie, te *Delft*, met 1 October 1884 op te heffen;

c. het militair onderwijs voor de opleiding van onderofficieren tot 2den luitenant bij het wapen der infanterie op den grondslag van bedoeld voorschrift te regelen en zoodanige overgangsbepalingen ten deze te treffen, als hem in het belang van dat onderwijs en van de betrokken militairen het meest nuttig zullen voorkomen;

d. de maatregelen vast te stellen, gevorderd tot de opheffing, op de hierboven vastgestelde tijdstippen, van de cursussen ter opleiding van onderofficieren tot 2den luitenant bij het wapen der cavalerie en dat der artillerie, in verband met de belangen der betrokken onderofficieren;

3°. Te bepalen, dat de examens van onderofficieren, ter verkrijging van den officiersrang, zullen worden afgenomen door eene, door Ons te benoemen, uit officieren bestaande, *vaste commissie* van acht leden, van welke, om de twee jaar, twee aftreden en door anderen vervangen worden.

VOORSCHRIFT tot regeling van de opleiding van onderofficieren tot den rang van 2den luitenant der infanterie en van 2den luitenant-kwartiermeester.

I. REGELING VAN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERWIJS BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE TOT OPLEIDING VAN ONDEROFFICIEREN TOT DEN RANG VAN 2DEN LUITENANT BIJ DAT WAPEN.

Ten einde onderofficieren, die aan de daartoe gestelde eischen voldoen, de gelegenheid te verschaffen, zich de kennis eigen te maken, die tot het verkrijgen van den rang van den 2den luitenant der infanterie wordt gevorderd, zal aan hen, die daartoe in de termen vallen, wetenschappelijk onderwijs worden gegeven.

De inrichtingen daarvoor bestemd, zijn: A. *Cursussen* en B. *Hoofdcursussen*.

De Inspecteur van het militair onderwijs is met het toezicht op deze inrichtingen — wat het onderwijs aangaat — belast.

Bovendien zal bij de onderdeelen der korpsen, mits ter sterkte van een bataljon of daarboven, eene *voorbereidende school* zijn, om onderofficieren en korporaals in de gelegenheid te stellen, het vóór hunne indiensttreding geleerde, te onderhouden en tevens om hen, die daartoe aanleg bezitten, de kennis te doen verkrijgen, die voor eene toelating op de cursussen gevorderd wordt.

A. *De Cursussen*. Bij den staf van elk regiment infanterie en bij het instructie-bataillon zal een cursus gevestigd zijn, onder het rechtstreeksch beheer staande van den commandant van het korps, waartoe zij behooren.

Tot den cursus worden alleen onderofficieren toegelaten.

Het getal leerlingen der cursussen is onbepaald, behalve bij het instructie-bataillon, waar niet meer dan 25 onderofficieren de lessen van den cursus mogen volgen.

Het onderwijs bij de cursussen wordt in den regel door officieren gegeven; blijkt zulks voor enkele vakken aan bezwaren onderhevig te zijn, dan kan door den Minister van Oorlog machtiging worden verleend het onderwijs in die vakken op te dragen aan burgerleeraren, in de standplaatsen der cursussen gevestigd.

B. *De hoofdcursussen*. Er zijn twee hoofdcursussen, gevestigd te *Kampen* en te 's *Hertogenbosch*. Zij staan onder het beheer, respectievelijk van de commandeerende officieren van het instructie-bataillon en van de infanterie te 's *Hertogenbosch*.

De hoofdcursus te *Kampen* dient tevens tot opleiding van onderofficieren tot den rang van 2den luitenant-kwartiermeester.

Het aantal onderofficieren, dat tot de hoofdcursussen kan worden toegelaten, wordt jaarlijks door den Minister van Oorlog bepaald, in overeenstemming met het vermoedelijke aantal vacatures voor den rang van officier bij het leger hier te lande en bij dat in *Oost-Indië* te zamen genomen.

Ingeval meer onderofficieren aan het hieronder omschreven toelatingsexamen hebben voldaan, dan op de hoofdcursussen geplaatst kunnen worden, zullen zij, die de eerste nummers naar de orde der kunde verkregen hebben, het eerst voor een plaatsing in aanmerking komen.

De hoofdcursussen hebben twee klassen of studie jaren; de laagste klasse wordt de 1ste, de hoogste de 2de genoemd.

De leerlingen der hoofdcursussen zijn van allen korps- en garnizoensdienst vrijgesteld.

Die der 1ste klasse, alsmede zij, die met 1 October in de 2de klasse overgaan, keeren van 15 Juni tot ult^o. September naar hunne korpsen terug om aan de exercitiën en andere practische oefeningen deel te nemen.

De leerlingen van den hoofdcursus mogen niet langer dan twee jaren in dezelfde klasse doorbrengen, tenzij de oorzaak van niet te kunnen overgaan of niet aan het officiersexamen te kunnen deelnemen, aan ziekte moet worden toegeschreven.

Zij, die aan het nader te omschrijven officiersexamen voldoen, zullen, voor zoover er vacatures zijn, tot 2den luitenant worden benoemd, hetzij bij het leger hier te lande hetzij bij dat in *Oost-Indië*, zoo mogelijk naar hunne keuze. Kunnen zij, naar de rangorde bij dat examen verkregen, niet bij het wapen hunner keuze worden geplaatst, dan komen diegene dezer categorie, welke bovenaan staan, het eerst voor een plaatsing bij het andere wapen in aanmerking, tenzij die plaatsing niet door hen wordt begeerd.

Aan onderofficieren, die op deze wijze niet in aanmerking kunnen komen voor een plaatsing als 2den luitenant, zal vergund worden ten tweede male de lessen in de hoogste klasse van den hoofdcursus te volgen en een volgend jaar wederom aan het officiersexamen deel te nemen. Slagen zij dan niet, of kunnen zij dan weder niet voor een plaatsing naar hunne keuze in aanmerking komen, dan worden zij van den hoofdcursus verwijderd.

Toelating tot de Hoofdcursussen. De onderofficieren, die tot de hoofdcursussen wenschen te worden toegelaten, moeten zijn ongehuwd, op den 1sten October van het jaar, waarin zij bij die inrichtingen worden gedetacheerd, den ouderdom van 19 jaar hebben bereikt, drie jaren in dienst zijn en minstens één jaar den graad van onderofficier hebben bekleed. Verder moeten zij door practische geschiktheid, gedrag en dienstijver uitmunten en bovendien voldaan hebben aan een toelatingsexamen.

Uit een bij de korpsen in te stellen geneeskundig onderzoek moet tevens hunne geschiktheid voor den militairen stand blijken.

Het toelatingsexamen, waarvan de omvang door den Minister van Oorlog wordt bepaald, wordt in de maand September afgenomen door eene commissie, eveneens door dien Minister te benoemen.

Deze commissie houdt het ééne jaar te *Kampen*, het andere te 's *Hertogenbosch* zitting. Zij brengt van hare bevinding een verslag uit, dat door tusschenkomst van den Inspecteur van het militair onderwijs aan den Minister van Oorlog wordt ingediend, die omtrent de toelating beslist.

Onderwijs op de hoofdcursussen. Het onderwijs in de verschillende vakken wordt op de hoofdcursussen door officieren en burgerleeraren, daartoe door den Minister van Oorlog aan te wijzen, gegeven.

Aan den laatsten worden bij voorkeur de letterkundige vakken en zoo noodig de natuurkunde, ter behandeling opgedragen.

Het onderwijs op de hoofdcursussen omvat:

de Nederlandsche-, Fransche- en Hoogduitsche talen, de geschiedenis, de stekunde, de stereometrie, de goniometrie en trigonometrie, de beginselen der beschrijvende meetkunde, der analytische meetkunde en der natuurkunde, het landmeten en waterpassen, de dienst- en exercitie-reglementen, de militaire wetten, de compagniesadministratie, de wapenleer, de velddienst en tactiek, de versterkingskunst en pionniedienst, het rechtlijnig teekenen, het exercereen, het schermen en de gymnastiek. Bij de talen moet ook de spraakkunst worden behandeld.

Ovegangsexamen van de 1ste tot de 2de klasse van den hoofdcursus. Om van de 1ste tot de 2de klasse van den hoofdcursus over te gaan, moeten

de leerlingen een examen afleggen, dat in de maand Mei bij die inrichtingen wordt afgenomen door commissiën, uit de officieren, werkzaam bij de hoofdcursussen, samengesteld.

De commandeerende officieren van de korpsen, waartoe de hoofdcursussen behooren, zijn voorzitters dier commissiën, welke omtrent hare bevindingen, verslag uitbrengen aan den Inspecteur van het militair onderwijs, die tot den overgang der leerlingen in de 2de klasse machtiging verleent.

Bij verschil van gevoelens tusschen dien Inspecteur en de commissie, beslist de Minister van Oorlog.

Het overgangsexamen loopt over de volgende vakken:

a. *de Talen.* 1°. De kennis van de *Nederlandsche taal* en de bedrevenheid om zich daarin mondeling en schriftelijk zuiver en duidelijk uit te drukken. Zulks zal o. a. moeten blijken uit het samenstellen van opstellen.

Het maken van dienstbrieven en rapporten.

2°. Genoegzame bekendheid met de *Fransche taal*, om die te kunnen lezen en verstaan, en van het Fransch in het Nederlandsch te kunnen vertalen.

Het vertalen van een niet moeilijk stuk uit het Nederlandsch in het Fransch.

3°. De *Hoogduitsche taal* in zóo verre beoefend, dat de leerlingen een eenvoudig prozastuk in die taal kunnen lezen en verstaan.

b. *de Geschiedenis* De nieuwe geschiedenis van af de vorming van het eerste Fransche keizerrijk tot op onzen tijd.

De vaderlandsche geschiedenis en die der Nederlandsch-Oost-Indische bezittingen van af het jaar 1795 tot op onzen tijd.

Bij het behandelen der geschiedenis zal meer op de kennis van de aanleiding tot oorlogen en van hunne gevolgen dan wel op de juiste bekendheid met de verschillende geleverde veldslagen, enz. worden gelet.

c. *de Aardrijkskunde.* Bekendheid met de bijzondere natuur- en staatkundige aardrijkskunde van *Frankrijk, Duitschland, België* en het *Britsche Rijk*, met vermelding, wat deze Rijken betreft, van hunne natuurlijke gesteldheid, voortbrengselen, bronnen van bestaan en van de wijze, waarop hunne legers worden voltallig gehouden, zonder daarbij in bijzonderheden aangaande de samenstelling dier legers af te dalen. De kennis van de voornaamste straatwegen en van de spoor- en waterwegen, die uit *Frankrijk, België* en *Duitschland* naar *Nederland* voeren.

In bijzonderheden: de aardrijkskunde van *Nederland* en van de Koloniën.

d. *de Stelkunde.* De reken- en meetkundige reeksen.

De leer der logaritmen en het gebruik van logarimentafels.

e. *de Meetkunde.* De ligging en snijding van lijnen en vlakken; de tweevlakkige hoek; de berekening der oppervlakken en inhouden van veelvlakkige lichamen.

Vraagstukken hierop betrekkelijk.

f. *de Gonio- en Trigonometrie.* De goniometrie; afleiding der voornaamste formules.

De vlakke driehoeksmeting met toepassingen, ook op werkstukken uit de werkdadige meetkunde.

g. *de Beschrijvende Meetkunde.* De leerwijze der projectiën, de ligging en snijding van rechte lijnen en platte vlakken. Het oplossen van eenvoudige werkstukken daarop betrekking hebbende.

h. *de Natuurkunde.* De algemeene eigenschappen van lichamen en krachten. De zwaartekracht en hare verschijnselen en wetten bij vaste lichamen, vloeistoffen en gassen.

(Onder dit laatste gedeelte moet dus in hoofdzaken worden begrepen: de valwetten; de slinger; enkelvoudige werktuigen; de Wet van Pascal met toepassing op de hydraulische pers; de Wet van Archimedes; soortelijk gewicht en de verschillende wijzen om dat te bepalen; spankracht van gassen en luchtdruk met toepassing op barometers; Wet van Boyle met toepassing op manometers; luchtpomp; zuig- en perspompen; hevel).

i. *de Wapenleer*. Grondige bekendheid met het Nederlandsch infanteriegevecht, wat samenstelling, werking, onderhoud en munitieën betreft.

k. *de Velddienst*. De verschillende onderwerpen, behandeld in het »Voorschrift op den Velddienst voor het Nederlandsche leger.»

l. *Exercitie- en Dienstreglementen*. De grondige kennis van de recruten, compagnies- en bataljonsschool, benevens de bedrevenheid om de beide eerste te onderwijzen, en in de laatste als afdelingscommandant of luitenant-adjutant te kunnen optreden. Het voorschrift op het tirailleeren. Het schijfschietreglement. Het voorschrift op den inwendigen dienst. Het garnizoensreglement.

m. *het Rechtlĳnig Teekenen*. Het nauwkeurig en net uitvoeren van meetkundige constructiën, blijkbaar uit teekeningen door de examinandi over te leggen. De samenstelling van teekenschalen.

PROGRAMMA VAN EXAMEN TER VERKRIJGING VAN DEN RANG
VAN 2DEN LUITENANT DER INFANTERIE.

Na het doorloopen der 2de of hoogste klasse, leggen de leerlingen, die, na een ingesteld geneeskundig onderzoek, voor den militairen dienst lichamenlijk geschikt worden bevonden, het examen af ter verkrijging van den rang van 2den luitenant bij het wapen.

Dit examen wordt te 's Gravenhage afgenomen, door de vaste examen-commissie, neemt in de tweede helft der maand September een aanvang en loopt over de volgende vakken:

a. *de Talen*.

1°. De kennis van de *Nederlandsche taal* en de bedrevenheid om zich daarin mondeling en schriftelijk, zuiver, beknopt en duidelijk uit te drukken. Zulks zal o. a. moeten blijken uit het samenstellen van opstellen, brieven en rapporten.

2°. *De Fransche taal*.

Het schrijven op dicté en het vertalen van een Fransch dictaat in het Nederlandsch, zonder gebruik van een woordenboek te maken.

Het vertalen van een stuk uit het Nederlandsch in het Fransch, waarbij het gebruik van een woordenboek wordt toegestaan.

Het Fransch lezen met eene beschaafde uitspraak en het voor de vuist vertalen van het gelezene.

3°. *De Hoogduitsche taal*.

Genoegzame bekendheid met die taal, om een daarin geschreven werk te kunnen lezen en vertalen.

Eene overeenkomstige bekendheid met de *Engelsche taal* zal tot aanbeveling strekken.

b. *De Aardrijkskunde.*

1°. De gronden der wiskundige aardrijksbeschrijving:

Algemeene bekendheid met ons zonnestelsel en de voornaamste wereldlichamen daar buiten; de gedaante en bewegingen der aarde; de verschijnselen, welke uit die bewegingen en uit de beweging der maan om de aarde ontstaan; de bepaling van plaatsen op de aarde; de verdeeling harer oppervlakte, de verdeeling van land en water.

2°. Uitvoerig de aardrijkskunde van Nederland en van de Koloniën, kennis van de hoofdtrekken der staatsinrichting; de verdedigingsliniën van Nederland.

c. *De Analytische Meetkunde.*

Van dit vak zullen de beginselen alleen in zooverre behandeld worden, als vereischt wordt tot recht begrip van graphische voorstellingen. Men kan zich daartoe bepalen tot de leerwijze der coördinaten, met toepassing op het punt en de rechte lijn in het platte vlak. De vergelijkingen der rechte lijn in het platte vlak met eenvoudige werkstukken daarop betrekkelijk.

d. *Landmeten en waterpassen.* Bekendheid met de inrichting en het gebruik van de meest voorkomende meetinstrumenten, met name: meetkruis, astrolabium, boussole, planchet en sextant.

Het oplossen van eenvoudige werkstukken op het terrein, zoo met deze instrumenten, als alleen gebruik makende van bakken en meetketting.

Het opmeten van terrein op pas en oog, het inschetsen van opgemeten terrein.

Bekendheid met het timmermans- en fleschjes-waterpas, en met het niveaucerle van Lenoir, of eenig ander waterpas-instrument. Een begrip van het uitvoeren eener waterpassing.

Kennis van de inrichting van topographische kaarten, ook van dezulken, waarop hellend terrein wordt voorgesteld.

Het kunnen »lezen» van topographische kaarten zal vereischt worden.

e. *De natuurkunde.* Als bij het overgangsexamen van de 1ste tot de 2de klasse, onder *h* is vermeld, benevens:

Kennis van de hoofdverschijnselen door warmte voortgebracht. De inrichting en het gebruik der meest voorkomende thermometersoorten. In hoofdzaken: de eigenschappen der dampen met toepassing op de inrichting van stoomwerktuigen.

De wetten van terugkaatsing en breking van lichtstralen met de voornaamste toepassingen. Een denkbeeld van de inrichting van kijkers en telescopen.

Hoofdverschijnselen van magneetkracht en electriciteit met toepassing op de meest voorkomende en eenvoudigste werktuigen om electriciteit op te wekken.

Bij het examen in de natuurkunde zal meer bepaald op practische toepassing van het geleerde voor het dagelijksche leven worden gelet. Wiskundige beschouwingen worden niet vereischt.

f. *Exercitie- en dienstreglementen.* Grondige kennis van de recruten-, compagnies- en bataljonsschool, benevens de bedrevenheid om de beide eerste te onderwijzen en in de laatste als afdelingscommandant of luitenant-adjutant te kunnen optreden.

Het voorschrift op het tirailleen.

Het voorschrift betreffende de wapenen en de schietoefeningen bij de infanterie.

Het voorschrift op den inwendigen dienst.

Het garnizoensreglement.

g. *Militaire wetten en administratie*. De wetten op de inkwartiering, de bevordering en het ontslag van officieren.

In hoofdzaken: de kennis van het reglement van krijgstucht en van de rechtspleging bij de landmacht.

Eenige kennis der oorlogsgebruiken.

Bekendheid met de voornaamste bepalingen der wetten op de militia en de schutterijen.

De kennis der compagnies-administratie.

h. *Wapenleer*. Eene grondige kennis van het Nederlandsch infanteriegeweer: samenstelling, werking, onderhoud, munitien. Een juist denkbeeld van de kogelbaan in het algemeen, en in het bijzonder bekendheid met de banen, die het Nederlandsch infanteriegeweer oplevert; de bestreken ruimten, trefkans en uitwerking op verschillende afstanden, dus grondige bekendheid met het geweer als vuurwapen.

Eenige bekendheid met de soorten van vuurmonden bij de Nederlandsche artillerie, zoo hier te lande als in Oost-Indië in gebruik, en met de soorten van projectielen, de afstanden waarop, en de doelen waartegen zij worden aangewend; een denkbeeld aangaande het laden en richten bij die vuurmonden.

Hierbij zal niet te veel in bijzonderheden worden getreden.

i. *Velddienst en tactiek*. De verschillende onderwerpen, behandeld in het »Voorschrift op den velddienst voor het Nederlandsche leger.»

Bij de behandeling van den velddienst zal er tevens op worden gelet of de aspirant de regels oordeelkundig weet toe te passen in bepaalde gevallen en een op de kaart gegeven terrein en of hij duidelijke en juiste rapporten; vergezeld van eenvoudige doch duidelijke terreinschetsen, kan uitbrengen.

In hoofdzaken: de elementaire tactiek der drie wapens; meer in bijzonderheden: de gedragsregelen voor het tactisch gebruik eener compagnie infanterie (bijv. in het gevecht).

Een denkbeeld aangaande het gebruik der infanterie in den vestingoorlog.

k. *Versterkingskunst en pionnierdienst*. De vluchtige versterkingskunst in haren geheelen omvang.

In hoofdzaken: de veldversterkingskunst; meer in bijzonderheden: het vervaardigen en het gebruik van hindernissen en beletselen, de dekkingen tegen vijandelijk vuur. De eenvoudigste wijzen om bestaande gemeenschapsmiddelen onbruikbaar te maken en onbruikbaar gemaakte te herstellen; het maken van veldbruggen; de bivouakinrichtingen.

Van de duurzame versterkingskunst: een denkbeeld van de voornaamste hoofdstelsels van bevestiging, met name het gebastioneerde en polygonale stelsel. De benamingen en het doel van de verschillende werken, die eene duurzame versterking uitmaken, ook van forten en dijkposten, de gemeenschap tusschen die werken en hunne onderlinge bestrijking.

l. *Het rechtlĳnig en topographisch Teekenen*. Voldoende bedrevenheid in het rechtlĳnig teekenen om teekeningen van eenvoudige veldwerken te kunnen samenstellen.

De bedrevenheid in dit vak zal moeten blijken uit teekeningen van meet-

kundige constructiën en veldwerken, door den aspirant ontworpen en vervaardigd.

Bovendien zal hij een copij van het plan eener duurzame versterking of andere teekening moeten overleggen en die kunnen verklaren. Ook zullen de aspiranten eene eenvoudige topographische teekening moeten overleggen.

De echtheid der teekeningen moet door den officier, met het geven van onderwijs in het teekenen belast, gewaarmerkt worden.

Verwijdering van den Hoofdcursus. Leerlingen, die zich berispelijk gedragen, of wier vlijt te wenschen overlaat, zullen of tijdelijk of voor altijd van den hoofdcursus worden verwijderd.

De tijdelijke verwijdering zal plaats hebben voor minstens den verderen duur van het loopende studiejaar.

Ook zullen van den hoofdcursus voor altijd verwijderd worden de leerlingen, van wie het blijkt, dat zij door gemis aan aanleg de studiën niet kunnen volgen. De voordrachten tot verwijdering van den hoofdcursus worden, in duplo, door tusschenkomst van den Inspecteur van het militair onderwijs aan den Minister van Oorlog ingediend, die omtrent de verwijdering beslist.

II. OPLEIDING VAN ONDEROFFICIEREN TOT DEN RANG VAN 2den LUITENANT-KWARTIERMEESTER.

Tot de opleiding van onderofficieren, die daartoe in aanmerking komen, tot den rang van 2den Luitenant-kwartiermeester, worden bestemd:

- A. De *cursussen*, bedoeld bij de opleiding van onderofficieren tot den rang van 2den luitenant der infanterie;
- B. De *hoofdcursus*, gevestigd bij het instructie-batallon te *Kampen*.

Hetgeen aangaande de voorbereidende school onder I is gezegd, is ook op de hierbedoelde onderofficieren toepasselijk.

A. *De Cursussen.* Hieromtrent geldt hetzelfde als onder I A is bepaald.

B. *De Hoofdcursus.* Tot den hoofdcursus wordt een bepaald getal onderofficieren toegelaten, dat jaarlijks door den Minister van Oorlog wordt vastgesteld, in overeenstemming met het vermoedelijk aantal vacatures voor 2de luitenant-kwartiermeester bij het leger hier te lande en bij dat in *Oost-Indië*.

Aangezien de opleiding der hierbedoelde onderofficieren verschillend is naar gelang zij later voor eene plaatsing bij een der beide legers in aanmerking wenschen te komen, — doch alleen wat het onderwijs in de administratieve vakken betreft — zullen zij, alvorens tot den hoofdcursus te worden toegelaten, bepaald moeten opgeven, bij welk leger zij, bij eene eventueele benoeming tot 2den luitenant-kwartiermeester, wenschen te worden ingedeeld.

De eischen van toelating en de bepalingen betreffende de plaatsing op den hoofdcursus zijn geheel gelijklopend met die van de aspiranten naar den rang van 2den luitenant bij de infanterie.

Voor de hierbedoelde categorie van onderofficieren heeft de hoofdcursus twee studiejaar. Het eerste studiejaar wordt de 1ste, het tweede studiejaar de 2de klasse genoemd. De leerlingen mogen niet langer dan twee jaren in dezelfde klasse doorbrengen tenzij de oorzaak van niet te kunnen overgaan of niet aan het officiersexamen te kunnen deelnemen, aan ziekte moet worden toegeschreven.

De leerlingen van den hoofdcursus zijn, evenals die van de hoofdcursussen voor de infanterie, van alle korps- en garnizoensdiensten vrijgesteld. Die der 1ste klasse, alsmede zij, die met 1 October in de 2de klasse overgaan,

keeren van 15 Juni tot ultimo September naar hunne korpsen terug, om, hetzij bij eene compagnie te worden ingedeeld om aldaar administratieve diensten, bijv. als fourier, te verrichten, of wel op het bureau van den kwartiermeester werkzaam te worden gesteld.

Zij, die aan het nader te noemen eindexamen voldoen, zullen, voor zoover er vacatures zijn, tot 2den luitenant-kwartiermeester worden benoemd, hetzij bij het leger hier te lande, hetzij bij dat in *Oost-Indië*.

Aan onderofficieren, die op deze wijze niet voor eene plaatsing in aanmerking komen, zal worden vergund ten tweede male de lessen in de hoogste klasse van den hoofdcursus te volgen en een volgend jaar wederom aan het officiersexamen deel te nemen.

Slagen zij dan niet, of komen zij dan weder niet voor eene plaatsing in aanmerking, dan worden zij van den hoofdcursus verwijderd.

Onderwijs op den Hoofdcursus. Het onderwijs in de wis- en letterkundige vakken op den hoofdcursus der infanterie te *Kampen*, wordt, voor zooveel noodig, ook door deze onderofficieren bijgewoond.

Het onderwijs in de administratieve vakken wordt aan alle onderofficieren dezer categorie gegeven door den luitenant-kwartiermeester bij het instructiebatallion.

Het onderwijs op den hoofdcursus omvat:

de Nederlandsche, Fransche en Hoogduitsche talen, de geschiedenis, de aardrijkskunde, de stekkunde, de stéréometrie, de beginselen der natuurkunde, de dienstreglementen, de militaire wetten, de verschillende militaire administratieve vakken en de eerste beginselen der warenkennis.

Overgangsexamen van de 1ste tot de 2de klasse van den Hoofdcursus. Om van de 1ste in de 2de klasse van den hoofdcursus over te gaan moeten de leerlingen een examen afleggen, dat in de maand Mei wordt afgenomen door dezelfde commissie, die voor het overgangsexamen van de leerlingen bij den hoofdcursus der infanterie zitting neemt.

Dit examen heeft den volgende omvang:

a. de talen, b. de geschiedenis, c. de aardrijkskunde, d. de stekkunde, e. de meekunde, en f. de natuurkunde, zooals voor de onderofficieren van den hoofdcursus voor de infanterie, bij het overgangsexamen van de 1ste tot de 2de klasse, aangaande die vakken is bepaald; g de militaire administratieve vakken:

1°. Kennis van de wijze, waarop de administratie bij een compagnie of bij een eskadron wordt gevoerd, alsmede de voorschriften omtrent de verstrekking, het beheer en de verantwoording van de kleeding, de wapens, het nachtleger, het ledergoed, en het paardentuig bij de korpsen. Het reglement op den inwendigen dienst, het garnizoensreglement, het reglement van kazerneering.

2°. Eene voldoende kennis van de instructie betreffende het kampeeren van troepen, alsmede van de wijze, waarop de manschappen en paarden op marsch, in kantonnementen en in bivouacs worden gevoed, verpleegd en van de noodige vervoermiddelen voorzien; de wijze waarop een en ander door de korpsen wordt verantwoord.

PROGRAMMA VAN EXAMEN TER VERKRIJGING VAN DEN RANG
VAN 2DEN LUITENANT-KWARTIERMEESTER.

Na het doorloopen der 2de of hoogste klasse leggen de leerlingen, die na een ingesteld geneeskundig onderzoek voor den militairen dienst lichamelijk geschikt worden bevonden, op het onder I aangegeven tijdstip, en voor de

daar genoemde vaste commissie, het examen af ter verkrijging van den rang van 2den luitenant-kwartiermeester.

Het examen omvat:

a. de talen, *b.* de aardrijkskunde, *c.* de natuurkunde, zooals voor de onderofficieren, dingende naar den rang van 2den luitenant der infanterie, aangaande die vakken is bepaald; *d.* de dienstreglementen en militaire wetten.

Het voorschrift op den inwendigen dienst; het garnizoensreglement, de wetten op de bevordering, het pensioen en het ontslag van officieren. In hoofdzaken: de kennis van het reglement van krijgstucht en van de rechtspleging bij de landmacht; *e.* de militaire administratieve vakken.

1. *Reglementen.* Eene grondige kennis van het reglement van administratie, van de wet betrekkelijk de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk en de transporten en leveranciën ten behoeve van het leger; de daarmede in verband staande reglementaire bepalingen benevens het marschreglement en dat op de kazerneering.

Voldoende kennis van het reglement voor de administratie der hospitalen en infirmeriën, benevens van de later daarin gebrachte wijzigingen.

2. *Administratieve voorschriften.* Eene grondige kennis van de voorschriften omtrent het beheer van het nachtleger, van de garnizoensbakkerijen, van het officiers-kleedingsfonds, van de weduwen- en weezenkas voor de officieren der landmacht, van het fonds voor onderofficieren, van de wapenen, het ledergoed en paardentuig, wijders van de bestaande bepalingen aangaande de aanschaffing van brood en fourages, en omtrent het aanhouden van het stamboek.

3. *Comptabiliteit.* Eene grondige kennis van de wijze waarop de administratie bij eene compagnie of bij een eskadron wordt gevoerd, alsmede bij een gedetacheerd onderdeel van een korps.

Zulks zal moeten blijken uit verschillende comptabiliteits-stukken ter keuze der commissie van examen door de aspiranten op te maken.

4. *Administratie te veld.* Eene voldoende kennis van het voorschrift voor kampeerende troepen, alsmede van de wijze waarop de manschappen en paarden op marsch, in kantonnementen en op bivouac's worden gevoed, verpleegd en van de noodige vervoermiddelen voorzien; de wijze waarop een en ander door de korpsen wordt verantwoord.

f. de warenkennis.

Van dit vak zullen de leerlingen slechts de beginselen behoeven te behandelen. Daartoe worden gerekend:

de kennis der eigenschappen, die de meest voorkomende levensmiddelen en fourages moeten bezitten, de keuring van deze voedingstoffen en de kennis hunner meest voorkomende vervalschingen (zonder scheikundige analyse);

eene oppervlakkige kennis der eigenschappen die de stoffen en goederen, die veel voor militair gebruik in aanmerking komen (zooals laken, wol, enz.), moeten bezitten.

Voor de onderofficieren, dingende naar den rang van 2den luitenant-kwartiermeester bij het Oost-Indische leger, zullen de eischen betrekkelijk de administratieve vakken dienovereenkomstig gewijzigd worden.

Verwijdering van den Hoofdcursus. De bepalingen betreffende de verwijdering, onder I voor de infanterie vastgesteld, zijn ook voor de leerlingen van den hoofdcursus voor de militaire administratie van toepassing.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit — met het daarbij vastgesteld »Voorschrift" —, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze:

I. In te trekken de beschikkingen van den Minister van Oorlog, van 20 April 1878, n°. 78 P (*R. M.* 1878, I, blz. 813) en van den Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, van 21 Augustus 1878, Ite Afd. Generale Staf, n°. 57 (*R. M.* 1878, I, blz. 881);

II. Te bepalen:

Voorbereidende School. De vergunning om de voorbereidende school bij te wonen, kan door de regiments- en bataljonscommandanten worden verleend aan onderofficieren en korporaals, die zich zulks door practische geschiktheid, goed gedrag en dienstijver waardig toonen en bovendien voldoende bedreven zijn in de theoretische en practische kennis der exercitie-reglementen, voor hunnen graad vereischt.

Op de voorbereidende scholen wordt onderwijs gegeven in de volgende vakken:

de Nederlandsche en Fransche talen, de rekenkunde, de aardrijkskunde, de geschiedenis, alsmede in de dienst- en exercitie-reglementen, die bij het toelatingsexamen tot den cursus worden vereischt.

Zij, die tot het bijwonen van het onderwijs in aanmerking wenschen te komen, behoeven daarvoor geen examen af te leggen. Wanneer het echter blijkt, dat zij aanleg tot studie missen, of wanneer zij weinig ijver aan den dag leggen of hun gedrag berispelijk wordt, zullen zij van de school worden verwijderd.

De militairen, die aan het onderwijs deelnemen, moeten alle diensten mede verrichten; de lessen worden bij voorkeur in de avonduren gegeven door een of meer officieren, daartoe door den regiments- of bataljonscommandant aan te wijzen.

A. *De Cursussen.* De onderofficieren, die het onderwijs op de cursussen bijwonen, worden bij den staf van het regiment, waartoe zij behooren, gedetacheerd, en nemen in den regel aan alle diensten deel. Alleen des winters zullen zij van enkele diensten kunnen worden vrijgesteld, wanneer zulks door den korpscommandant, in hun belang, wenschelijk wordt geacht. Ook des zomers zullen de lessen zooveel mogelijk voortgang hebben.

De cursussen hebben slechts één studiejaar; het wordt den leerlingen vergund, de lessen meermalen te volgen. Het onderwijs neemt 1 October een aanvang en wordt door twee officieren gegeven, hiertoe door den korpscommandant aan te wijzen.

Op de cursussen wordt onderwijs gegeven in de navolgende vakken:

de stekunde, de meetkunde, de gronden der Nederlandsche en Fransche talen, de geschiedenis, de aardrijkskunde, de dienst- en exercitie-reglementen.

Vereischen om tot den cursus te worden toegelaten. Om tot den cursus te worden toegelaten moeten de onderofficieren, door onberispelijk gedrag en dienstijver uitmunten. Zij moeten voldoende practische geschiktheid bezitten in de uitvoering der dienst- en exercitie-reglementen, alsmede de theoretische kennis van de recruten- en compagniesschool, van het voorschrift op het tirailleeren, het voorschrift betreffende de wapenen en de schietoefeningen bij de infanterie en van de verplichtingen als guide in de bataljonsschool.

Voorts moeten zij met goed gevolg een toelatingsexamen afleggen, loopende over de volgende vakken:

a. *het Schrijven.* Het schrift van den aspirant moet duidelijk en gemakkelijk leesbaar zijn.

Bij het examen van diegenen, welke later tot 2den luitenant-kwartiermeester wenschen te worden opgeleid, zal hierop in het bijzonder worden gelet.

*Dit is een
 Sociëteit
 's Graafland*

b. *de Rekenkunde.* Vaardigheid in de hoofdbewerkingen met geheele getallen, gewone en tiendeelige breuken en kennis der eigenschappen, waarop die bewerkingen steunen; kennis van het metrieke stelsel van maten en gewichten en van de leer der evenredigheden, met toepassingen.

Op grondige kennis der rekenkunde zal bijzonder worden gelet.

c. *de Nederlandsche taal.* Kennis van de beginselen der spraakleer. De aspiranten moeten de taal zuiver kunnen spreken, en door een opstel over een gegeven onderwerp toonen, dat zij schriftelijk zonder grove fouten en in beschaafd Nederlandsch, hunne gedachten weten uit te drukken.

d. *de Fransche taal.* Het lezen en vertalen van een gemakkelijk prozastuk in goed Nederlandsch.

Bekendheid met de Hoogduitsche en ook met de Engelsche taal zal tot aanbeveling strekken.

e. *de Aardrijkskunde.* De natuur- en staatkundige aardrijkskunde van de vijf werelddelen, doch slechts in hoofdzaken; eenigszins meer in bijzonderheden, die van Nederland en zijne koloniën.

f. *de Geschiedenis.* 1°. Eene schets in groote trekken van de oude geschiedenis en van die der middeleeuwen, als inleiding tot de nieuwe geschiedenis.

2°. Een algemeen overzicht van de nieuwe geschiedenis tot aan het jaar 1648; voornamelijk de kennis van de personen en gebeurtenissen, die een overwegenden invloed op de ontwikkeling der volken in het algemeen hebben uitgeoefend, of meer in het bijzonder op Nederland betrekking hebben gehad.

3°. De kennis van de vaderlandsche geschiedenis tot 1648 in groote trekken.

Dit examen wordt in Augustus of in het begin van September bij de cursussen afgenomen door commissiën, welke daartoe door de regimentscommandanten worden benoemd. De leeraren der cursussen maken deel dezer commissiën uit.

De voordrachten tot plaatsing op, zoomede tot verwijdering van de cursussen worden door tusschenkomst van de divisiecommandanten en voorzien van hun advies, in duplo ingediend aan den Inspecteur van het militair onderwijs, die daaromtrent beslist. Bij verschil van gevoelen tusschen beide autoriteiten, beslist de Minister van Oorlog.

In beide gevallen wordt de afdoening dezer voordrachten door den Inspecteur van het militair onderwijs ter kennismeming gezonden aan den Inspecteur der infanterie, en door dezen, ter uitvoering aan de divisiecommandanten.

Verwijdering van den Cursus. Onderofficieren, die zich berispelijk gedragen of wier vlijt voortdurend te wenschen overlaat, zullen of tijdelijk of definitief van den cursus worden verwijderd. De tijdelijke verwijdering zal voor niet korter dan zes maanden plaats hebben. Ook zullen van den cursus definitief worden verwijderd de leerlingen, van wie het blijkt, dat zij, door gemis aan aanleg, de studiën niet kunnen volgen.

Officieren-onderwijzers der Cursussen. Aan elk der luitenants-onderwijzers der cursussen wordt eene jaarlijksche toelage van twee honderd gulden (ƒ 200) toegekend.

Met het oog op het betrekkelijk gering getal lessen, in vergelijking met vroeger door hen te geven, zullen zij in den regel aan alle diensten bij het korps deelnemen.

Het wordt evenwel aan de regimentscommandanten vrijgelaten, deze officieren, indien zulks zonder bezwaar kan geschieden, van sommige diensten vrij te stellen.

B. *De Hoofdcursussen.*

Toelating tot de Hoofdcursussen. Het toelatingsexamen tot de hoofdcursussen wordt in de maand September afgelegd voor eene commissie, door den Minister van Oorlog te benoemen, bestaande uit zeven leden, namelijk:

Een lid der vaste examen-commissie; twee onderwijzers van den hoofdcursus te *Kampen*; twee onderwijzers van den hoofdcursus te *'s Hertogenbosch*; twee officieren uit de overige regimenten infanterie.

Onderofficieren, die het onderwijs op een der cursussen niet hebben bijgewoond en aan de gestelde eischen voldoen, kunnen aan het toelatingsexamen voor de hoofdcursussen deelnemen, onder voorwaarde, dat zij bovendien met goed gevolg het examen in de rekenkunde en de geschiedenis afleggen, dat bij de toelating tot de cursussen is omschreven.

Het examen loopt over de volgende vakken:

a. de Talen. 1°. De kennis van de Nederlandsche taal en de bedrevenheid om zich daarin mondeling en schriftelijk, zuiver en duidelijk uit te drukken. Zulks zal o. a. moeten blijken uit het samenstellen van opstellen.

2°. Genoegzame bekendheid met de Fransche taal om die te kunnen lezen en verstaan en van het Fransch in het Nederlandsch te kunnen vertalen.

3°. Bekendheid met de Hoogduitsche, ook met de Engelsche taal zal tot aanbeveling strekken.

b. de Geschiedenis. Van de algemeene geschiedenis, van af het jaar 1648 tot 1789, en de kennis van de personen en gebeurtenissen, die een overwegenden invloed op de ontwikkeling der volken hebben uitgeoefend of meer in het bijzonder op Nederland betrekking hebben gehad. De oorzaken, algemeene ontwikkeling en gevolgen der Fransche Staatsomwenteling van het jaar 1789.

De geschiedenis van de eerste Fransche Republiek en van het Consulaat, tot aan de wording van het eerste Fransche Keizerrijk, in hoofdzaken.

Meer in bijzonderheden de geschiedenis van Nederland en zijne koloniën van af het jaar 1584 tot 1795.

Bij het examen in de geschiedenis zal meer op de kennis van de aanleiding tot oorlogen en van hunne gevolgen, dan wel op de juiste bekendheid met de verschillende geleverde veldslagen, enz. worden gelet.

c. de Aardrijkskunde. Algemeene bekendheid met de natuur- en staatkundige aardrijksbeschrijving der werelddeelen. Iets meer in bijzonderheden, met die van Nederland en zijne koloniën.

d. de Stelkunde. De hoofdbewerkingen met geheele en gebroken vormen; de behandeling van wortelvormen en van vormen met gebroken en negatieve exponenten. De 2de- en 3demachtsworteltrekking.

De theorie en de oplossing van vergelijkingen van den eersten graad met één of twee onbekenden.

De vergelijkingen van den tweeden graad met één onbekende.

Het oplossen van vraagstukken daarop betrekkelijk.

e. de Meetkunde. De vlakke meetkunde tot en met het bepalen der inhouden van vlakke figuren. De meetkundige constructie van stelkundige vormen. Oplossing van vraagstukken, ook van die, welke door toepassing van stelkunde kunnen worden opgelost.

f. de Exerctie- en Dienstreglementen. De kennis van de recruten- en compagnieschool, van het voorschrift op het tirailleeren, het voorschrift betref-

fende de wapenen en de schietoefeningen bij de infanterie en het reglement op den inwendigen dienst.

Officiëren-onderwijzers bij de Hoofdcursussen. Bij de hoofdcursussen wordt de leiding van en het toezicht over het aldaar te geven onderwijs aan een kapitein opgedragen. Deze kapiteins treden tevens als onderwijzers op.

Bij den hoofdcursus te *Kampen* treden bovendien zeven (7), en bij dien te *'s Hertogenbosch* vier (4) luitenants der infanterie als onderwijzers op. De De luitenants-onderwijzers bij den hoofdcursus van het instructie-bataillon, geven tevens onderwijs aan de leerlingen van den cursus bij dat korps. Bovendien wordt bij den hoofdcursus te *Kampen* een luitenant-kwartiermeester belast met het geven van onderwijs in de militaire administratieve vakken aan de adspirant-kwartiermeesters.

De kapiteins-onderwijzers genieten ieder een toelage van vier honderd gulden (f 400), de luitenants-onderwijzers ieder eene van drie honderd gulden (f 300) 's jaars. Zijn zijn van alle korps- en garnizoensdiensten vrijgesteld.

Verloven. Aan al de leerlingen der 1ste klasse van den hoofdcursus kan, nadat zij het eerste studiejaar hebben doorloopen en het overgangsexamen tot de 2de klasse hebben afgelegd, van 1 tot 15 Juni verlof worden verleend. Dat verlof kan ook aan de leerlingen der 2de klasse worden toegestaan.

Aan de officieren-onderwijzers bij den hoofdcursus, kan bij voorkeur gedurende den tijd dat ook de leerlingen afwezig zijn, een verlof worden verleend. Voor verloven langer dan vier dagen, moet de toestemming van den Inspecteur van het militair onderwijs worden gevraagd.

Bij het indienen van verlofaanvragen, ten behoeve van genoemde onderwijzers, zullen de commandeerende officieren der korpsen, waarbij de hoofdcursussen gevestigd zijn, overigens zoowel met de belangen van het onderwijs als met die der betrokken officieren rekening moeten houden.

Kosten van het onderwijs. De kosten van het onderwijs op de voorbereidende school, de cursussen en hoofdcursussen komen voor rekening van het Rijk. De leerlingen zullen zich echter op eigen kosten moeten voorzien van de boeken, atlanten, teekengereedschappen, enz., die door de officieren, met het toezicht op het onderwijs bij die inrichtingen belast, worden noodig geoordeeld.

Toezicht op het onderwijs. Onverminderd de verantwoordelijkheid van den korpscommandant, wordt het toezicht op het onderwijs bij den cursus van ieder korps aan een deskundig hoofdofficier of kapitein opgedragen. Zonder eene controle uit te oefenen, die den geregelden gang van het onderwijs zou kunnen belemmeren, zal die hoofdofficier of kapitein zich overtuigen, dat de onderwijzers voor hunne taak berekend zijn. Blijkt zulks niet het geval te zijn of mist een onderwijzer de gave om zijne kennis aan anderen mede te deelen, dan moet hij op voordracht van den met het toezicht belasten officier worden vervangen.

Alle voorstellen, het onderwijs betreffende, worden door dien officier aan den korpscommandant voorgedragen, die daaromtrent de beslissing inroept van den Inspecteur van het militair onderwijs.

Het toezicht, hiervoren bedoeld, wordt bij de hoofdcursussen gehouden door de kapiteins-onderwijzers bij die inrichtingen.

Overgangsbepalingen voor de onderofficiëren, dingeule naar den rang van 2den luitenant der infanterie en van 2den luitenant-kwartiermeester. Ingevolge het bepaalde sub 2° van het voorschreven Koninklijk besluit, zal het toelatings-examen tot de cursussen reeds dit jaar volgens vorenstaand programma plaats hebben.

De leerlingen der tegenwoordige 2de klasse van den wetenschappelijken cursus, leggen in het begin der maand September dezes jaars het toelatings-examen tot de 1ste of laagste klasse van de hoofdcursussen af, volgens het aangegeven programma en overeenkomstig de gestelde eischen, wat leeftijd en dienstdag betreft.

Bovendien zullen zij examen moeten afleggen in de rekenkunde en in de nieuwe en vaderlandsche geschiedenis, voor zoover die vakken omschreven zijn in het programma van examen tot toelating op de cursussen.

De leerlingen der tegenwoordige hoofdcursussen, die dit jaar niet slagen in het officiersexamen (dat volgens het voorschrift van 1868 wordt afgenomen) en nog slechts één jaar de lessen op die inrichtingen hebben gevolgd, gaan zonder nader examen over in de 2de of hoogste klasse der op te richten hoofdcursussen. Zij kunnen zich dan in het jaar 1881 nogmaals aan het officiersexamen onderwerpen, dat alsdan voor de laatste maal volgens het voorschrift van 1868 zal worden afgenomen. Het vorenstaande is ook van toepassing op de onderofficieren, die dit jaar wel aan het officiersexamen voldoen, doch wegens gebrek aan vacatures niet voor eene benoeming tot officier in aanmerking kunnen komen, en op de onderofficieren, die zich op den hoofdcursus bevinden doch volgens de thans nog geldige bepalingen, eerst in 1881 in de termen vallen om tot het afleggen van het examen ter verkrijging van den luitenantrang te worden toegelaten.

Voldoen deze onderofficieren in 1881 niet aan het officiersexamen of kunnen zij dan niet voor een benoeming tot 2den luitenant in aanmerking komen, wegens een te laag nummer op de ranglijst, dan worden zij van den hoofdcursus verwijderd.

In het jaar 1882 treden dus alle bepalingen en programma's bij de vorenstaande nieuwe regeling vastgesteld, in den vollen omvang in werking.

Bepalingen betreffende den cursus voor de cavalerie te Haarlem en regeling der opleiding van wachtmeesters tot den rang van 2den luitenant der cavalerie. De inrichting tot opleiding van wachtmeesters tot den rang van 2den luitenant der cavalerie zal worden opgeheven.

In het jaar 1880 zullen voor de laatste maal leerlingen tot die inrichting worden toegelaten, volgens de bepalingen hieronder vermeld.

A. *De Cursus.* De tegenwoordige 2de klasse van den bestaanden wetenschappelijken cursus zal onder den naam van *cursus* voorloopig te Haarlem gevestigd blijven. Bij dezen cursus zullen hunne opleiding ontvangen de militairen, die overeenkomstig de na te melden bepalingen alsnog in 1880 zullen worden toegelaten, benevens die leerlingen der bestaande 2de klasse van den cursus, die niet in het nader te vermelden overgangsexamen tot den hoofdcursus slagen en slechts gedurende één jaar de lessen dier klasse hebben gevolgd.

De cursus heeft slechts één studiejaar; het wordt den leerlingen niet vergund, de lessen meer dan éénmaal te volgen, zoodat deze inrichting met 1 October 1881 zal hebben opgehouden te bestaan.

De jongelieden, die nog in het loopende jaar tot den cursus wenschen te worden toegelaten, moeten voldoen aan de volgende voorwaarden:

Zij moeten op 1 October a. s. minstens één jaar in een veldeskadron hebben gediend, den ouderdom van 18 jaar hebben bereikt en den graad van onderofficier bekleeden. Verder moeten zij door gedrag en dienstijver uitmunten, de noodige practische geschiktheid bezitten in de uitvoering der dienst- en exercitiereglementen, alsmede de theoretische kennis van de ruiters- en pelotonschool, te voet en te paard. Hunne bedrevenheid in het rijden moet voldoende zijn.

Voorts moeten zij voldoen aan het toelatingsexamen tot den cursus voor de onderofficieren der infanterie hiervoren vastgesteld. Dit examen wordt in Augustus of in het begin van September te *Haarlem* afgenomen, door eene commissie, welke daartoe door den regimentscommandant wordt benoemd. De leeraren van den cursus maken deel dezer commissie uit.

Het onderwijs, op dezen cursus der cavalerie te geven, is volkomen gelijk aan dat, door de onderofficieren der infanterie op de cursussen bij dat wapen te ontvangen; met deze wijziging alleen, dat het theoretisch onderricht hetzelfde zal omvatten als in den *Grondslag van het onderricht* (bl. 10) voor de oefening van den onderofficier is voorgeschreven.

De leerlingen van den cursus nemen zooveel mogelijk deel aan den dienst bij het 1ste regiment huzaren te *Haarlem*.

B. *de Hoofdcursus*. De 1ste klasse van den thans bestaanden cursus der cavalerie wordt met 1 October 1880 naar 's *Hertogenbosch* overgeplaatst. Deze inrichting zal een deel uitmaken van den aldaar gevestigd wordenden hoofdcursus voor het wapen der infanterie.

De hoofdcursus wordt ook voor de cavalerie in twee studiejaren of klassen verdeeld: de laagste klasse wordt de 1ste, de hoogste de 2de klasse genoemd.

Het getal leerlingen van den hoofdcursus is onbepaald, doch het zal hun in geen geval vergund worden, langer dan twee jaren in elke klasse door te brengen, dus onaangezien het aantal plaatsen, dat jaarlijks voor onderofficieren, dingende naar den rang van 2den luitenant der cavalerie, mocht worden opengesteld.

De leerlingen van de tegenwoordige 1ste klasse van den cavalerie-cursus te *Haarlem* zullen dit jaar aldaar blijven, totdat zij het officiers-examen volgens het voorschrift van 1868 hebben afgelegd. Zij, die daaraan voldoen, doch wegens gebrek aan vacatures niet voor eene benoeming tot 2den luitenant in aanmerking kunnen komen, gaan vervolgens zonder nader examen over in de hoogste klasse van den hoofdcursus te 's *Hertogenbosch*. Dit zal mede het geval zijn met de onderofficieren, die niet aan het officiersexamen voldoen en slechts gedurende één jaar de lessen in de 1ste klasse van den cursus te *Haarlem* hebben gevolgd.

Deze beide categoriën van onderofficieren zullen in 1881 nogmaals het officiersexamen mogen afleggen, dat alsdan voor de laatste maal volgens het voorschrift van 1868 zal worden afgenomen. Slagen zij dan niet, of komen zij niet voor eene plaatsing in aanmerking, dan zullen zij van den hoofdcursus worden verwijderd.

Om tot de 1ste of laagste klasse van den hoofdcursus — die met 1 October e. k. in werking treedt — te worden toegelaten, moeten de onderofficieren zijn: ongehuwd; op den 1sten October van het jaar, waarin zij bij die inrichting worden gedetacheerd, den ouderdom van 19 jaar hebben bereikt; lichamelijk voor den militairen dienst geschikt zijn; en twee jaren in dien dienst hebben doorgebracht.

Bovendien moeten zij hebben voldaan aan een toelatingsexamen, dat in de maand September wordt afgenomen door de commissie, die daarmede voor de onderofficieren der infanterie is belast, en te *Kampen* of 's *Hertogenbosch* zitting zal houden.

Dit examen heeft volkomen denzelfden omvang als voor de onderofficieren, dingende naar eene plaatsing op den hoofdcursus voor de infanterie is bepaald, zullende alleen voor:

f. *de Exercitie- en Dienstreglementen*, moeten gelezen worden: De grondige kennis, zoo theoretisch als practisch, van de onderscheidene dienst- en

exercitie-reglementen en voorschriften, welke op het wapen betrekking hebben, voor zooveel die den onderofficier aangaan.

Na 1 October 1881 worden geene leerlingen meer tot den hoofdcursus toegelaten.

Aan het toelatingsexamen vorenbedoeld, kan ook worden deelgenomen door wachtmeesters, die het onderwijs op den cursus niet hebben gevolgd, onder voorwaarde, dat zij aan alle gestelde eischen voldoen en bovendien met goed gevolg examen afleggen in de rekenkunde en geschiedenis, omschreven bij het programma van toelating op de nieuw te vormen cursussen.

Ook de leerlingen van de 2de klasse van den tegenwoordigen cursus moeten bij het toelatingsexamen tot de 1ste klasse van den hoofdcursus voldoen aan de eischen betreffende rekenkunde en geschiedenis, hierboven aangegeven.

Zij, die aan het toelatingsexamen niet voldoen, zullen de lessen van den cursus blijven volgen, tenzij zij reeds twee jaren op den cursus te *Haarlem* hebben doorgebracht, in welk geval zij zullen worden verwijderd.

De leerlingen der cavalerie op den hoofdcursus te 's *Hertogenbosch*, volgen in het algemeen de lessen van de onderofficieren der infanterie bij die inrichting, met uitzondering der lessen in de dienst- en exercitie-reglementen, die door een luitenant der cavalerie zullen worden gegeven, aan wien bovendien het onderwijs in de rij- en africhtingskunst, de cavalerie-exercitiën en het rijden wordt opgedragen.

Het onderwijs in de paardenkennis wordt gegeven door een paardenarts van het 2de regiment huzaren, te 's *Hertogenbosch* in garnizoen.

Om van de 1ste in de 2de klasse van den hoofdcursus over te gaan, zullen de leerlingen een overgangsexamen moeten afleggen van gelijken omvang als voor de onderofficieren der infanterie is vastgesteld, behoudens de volgende wijzigingen:

i. de Wapenleer. In plaats van het Nederlandsch infanterie-geweer te lezen: de cavaleriekarabijn en de revolver.

l. de Exerctie- en Dienstrelementen. De kennis van de exercitie-reglementen van het wapen der cavalerie, tot aan de brigade-evolutiën, benevens de bedrevenheid om de ruiters- en pelotonsschool te onderwijzen.

Het Officiersexamen. Na het doorloopen der 2de of de hoogste klasse leggen de leerlingen, te beginnen met het jaar 1882, het officiersexamen af, volgens het programma, voor de onderofficieren der infanterie vastgesteld, met de navolgende wijzigingen:

f. Exerctie- en Dienstrelementen. Als bij het overgangsexamen tot de 2de klasse is bepaald, benevens de bedrevenheid om in de eskadronsschool het peloton te commandeeren. De kennis van de dienstvoorschriften meer in het bijzonder tot het wapen der cavalerie behoorende.

h. Wapenleer. Als bij het overgangsexamen tot de 2de klasse is bepaald; voorts: een juist denkbeeld van de kogelbaan in het algemeen, en in het bijzonder bekendheid met de banen, die de cavaleriekarabijn oplevert; de bestreken ruimte, trefkans en uitwerking op verschillende afstanden: alzoo grondige bekendheid met de cavaleriekarabijn, als vuurwapen,

i. Velddienst en Tactiek. Velddienst: zooals voor de onderofficieren der infanterie is vastgesteld. Verder in hoofdzaken: de elementaire tactiek der drie wapens, meer in bijzonderheden het tactisch gebruik der cavalerie.

Eenige kennis der oorlogsgebruiken.

Bovendien moeten de aspiranten der cavalerie examen afleggen in:
m. de Paardenkennis en de grondbeginselen der africhtingskunst.

Officieren-onderwijzers. Het onderwijs wordt, na 1 October 1880, aan den cursus te *Haarlem* gegeven door drie luitenants der cavalerie, daartoe door den commandeerenden officier van het 1ste regiment huzaren aan te wijzen. Zij genieten ieder eene jaarlijksche toelage van twee honderd gulden (ƒ200).

De luitenant der cavalerie, hiertoe door den Minister van Oorlog aan te wijzen, die met het geven van onderwijs in de dienst- en exercitie-reglementen, enz. aan de leerlingen van den hoofdcursus zal worden belast, zal hiervoor eene jaarlijksche toelage van drie honderd gulden (ƒ300) genieten.

Aan den paardenarts, wien het geven van onderwijs in de paardenkennis wordt opgedragen, zal eene toelage van (ƒ100) per jaar worden uitgekeerd.

Al hetgeen hiervoren omtrent verloven, kosten van en toezicht op het onderwijs voor de hoofdcursussen der infanterie is bepaald, is ook voor de cavalerie van toepassing.

Bepalingen betreffende den wetenschappelijken cursus der artillerie te Delft.

De wetenschappelijke cursus tot opleiding van militairen tot den rang van 2den luitenant der artillerie wordt in het jaar 1884 opgeheven.

In het jaar 1880 zullen voor de laatste maal jongelieden tot het bijwonen van het onderwijs bij die inrichting worden toegelaten. Zij zullen alvorens met goed gevolg het toelatingsexamen volgens het thans van kracht zijnde programma moeten afleggen, terwijl het hun niet zal worden vergund langer dan één jaar in elke der vier klassen van den cursus te blijven.

Wanneer leerlingen, die zich thans op den artillerie-cursus bevinden, voor de eerste maal niet slagen in het examen tot overgang in eene hoogere klasse, of in het officiersexamen, zoomede wanneer zij — in laatstbedoeld geval — aan dat examen voldoen, doch wegens gebrek aan vacatures niet tot officier kunnen worden benoemd, zal het hun alleen dan vergund worden, de lessen van het laatstelijk doorloopene studiejaar nogmaals te volgen, wanneer het voortbestaan der inrichting daardoor niet tot na afloop van het cursusjaar 1883—1884 zal worden verlengd, met dien verstande bovendien, dat de jongelieden, die in het jaar 1880 tot den cursus worden toegelaten, steeds de laagste klasse zullen blijven uitmaken.

Instructiën voor de Inspecteurs der Genie en vanden Geneeskundigen dienst der Landmacht, voor den Chef van den Generaal Staf, de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen, den Hoofdintendant en voor de Artillerie- en Genie-Commandanten. Aanschrijving M. v. O. van 30 April n°. 129. Mededeeling van Z. M. besluit van 29 April 1880, n°. 27.

Overwegende, dat, in verband met Ons besluit van 10 Maart 1880, n°. 15, betreffende eene nieuwe organisatie van het Departement van Oorlog, ook de Instructiën voor den Inspecteur der Genie en voor de Chefs der verschillende diensten behooren te worden herzien, alsmede dat de werking van de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen en dientengevolge ook hunne Instructie en de Instructie voor de Vesting- en Fortcommandanten behooren te worden gewijzigd.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 23sten April 1880, Kabinet, Litt. T¹².

Gelet op Onze besluiten van 7 April 1880, n°. 11 en 16 April 1880, n°. 16.

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. in te trekken Onze besluiten van 28 Mei 1873, n°. 26, 14 November 1873, n°. 37, 23 November 1875, n°. 39, 17 Mei 1876, n°. 30 en 15 October 1878, n°. 49, benevens de Instructie voor de commandanten voor het materieel der artillerie, vastgesteld bij Ons besluit van 16 Augustus 1874, n°. 31, en die voor de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen, vastgesteld bij Ons besluit van 7 Juli 1875, n°. 48;

2°. buiten werking te stellen het bepaalde bij art. 13 van Ons besluit van 26 Maart 1873, n°. 25, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 7 April 1880, n°. 11;

3°. goed te keuren de bij dit besluit gevoegde Instructiën voor de Inspecteurs der Genie en van den Geneeskundigen dienst van de Landmacht, voor den Chef van den Generalen Staf, voor de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen, voor den Hoofdintendant en voor de Artillerie- en Genie-commandanten in de Verdedigingsstellingen;

4°. aan genoemde Inspecteurs, alsmede aan den Chef van den Generalen Staf en den Hoofdintendant, 's Gravenhage als standplaats aan te wijzen;

5°. den Artilleriecommandant in eene Verdedigingsstelling bureaukosten toe te kennen, waarvan het bedrag jaarlijks door Onzen Minister van Oorlog wordt vastgesteld;

6°. den Magazijnmeester, die belast wordt met de betrekking van adjudant voor het materieel, daarvoor eene toelage te verleenen, waarvan het bedrag jaarlijks door Onzen Minister van Oorlog wordt vastgesteld;

7°. de Instructie voor de Vesting- en Fortcommandanten, vastgesteld bij Ons besluit van 18 November 1875, n°. 9, in zooverre te wijzigen, dat daarin, in verband met art. 7 van Ons besluit van 27 Februari 1878, n°. 9, voor »Bevelhebber in de Militaire Afdeeling» zal moeten worden gelezen »Algemeen Commandant der Verdedigingsstelling»;

8°. te bepalen, dat de bij deze goedgekeurde Instructiën in werking zullen treden met 1 Mei 1880, met uitzondering van art. 9 der Instructie voor den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst van de Landmacht voor *zooveel dat artikel betreft* het bevel over de compagnieën hospitaalsoldaten en het beheer over de militaire ziekenrinvrichtingen, welk bevel en beheer eerst met 1 November 1880 bij dien Inspecteur zullen komen en tot dien tijd op den bestaanden voet bij den Hoofdintendant zullen blijven.

Instructie voor den Inspecteur der Genie.

Art. 1. De inspecteur staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog en is jegens dien Minister verantwoordelijk voor den toestand van zijn wapen.

Art. 2. De kring zijner dienstverrichtingen strekt zich uit over al hetgeen in verband staat met 's Rijks verdediging voor zoover den dienst der Genie betreft.

Art. 3. Hij heeft het oppertoezicht over al de vestingen, forten en werken, behoorende tot het defensiewezen, alsmede over al de Rijks- en andere tot militaire doeleinden gebruikt wordende gebouwen en gronden.

Art. 4. De Inspecteur houdt inspectie over het personeel en het materieel van zijn wapen en bezoekt de vestingen, versterkte stellingen en tot militaire doeleinden in gebruik zijnde gebouwen en gronden, zoo dikwerf hij dit noodig zal oordeelen en na voorafgaande kennisgeving aan den Minister van Oorlog.

In spoedeisende gevallen is voorafgaande kennisgeving onnoodig.

Van die gehouden inspectiën kan schriftelijk verslag worden gedaan aan den Minister, met toevoeging, zoo noodig, van voorstellen in het belang van den dienst.

Art. 5. De Inspecteur verzekert zich, dat, bij zijn wapen, de verschillende reglementen en bepalingen stipt worden nageleefd.

Aangezien de voordrachten tot bevordering der officieren door hem aan den Minister moeten worden gedaan, heeft hij bij zijne inspectiën bijzonder te letten op hunne wetenschappelijke kennis en praktische bruikbaarheid. Officieren, die bijzonder uitmunten, worden door hem gesignaleerd. Bij zijn beoordeeling mag hij niet alleen afgaan op de rapporten, die door de onmiddellijke Chefs zijn uitgebracht.

De geoefendheid van het overige kader wordt mede door hem nagegaan.

Art. 6. Hij zorgt, in overleg met de Divisiecommandanten, dat de detachementen mineurs en sappeurs, zooveel mogelijk, deel nemen aan de oefeningen, bedoeld bij de artt. 5 en 6 der Instructie voor de Divisiecommandanten.

Art. 7. De inspectiën worden bij voorkeur onverwachts gehouden. De Inspecteur kan zich daarbij doen vergezellen door den hem toegevoegden officier, of wel door een der officieren van de Vde Afdeeling van het Departement van Oorlog.

Art. 1. De Inspecteur heeft onder zijne bevelen de Commandanten der Genie in de verdedigingsstellingen, alsmede het bataljon mineurs en sappeurs.

Ten opzichte van het bevel over dit korps geldt voor hem het bepaalde in de Instructie voor de Divisiecommandanten.

Art. 9. De Inspecteur ontvangt van de Genie-commandanten en den Commandant van het bataljon mineurs en sappeurs de rapporten, voordrachten en opgaven, die door den Minister van Oorlog daartoe worden aangewezen, beslist daarop voor zoover zijne bevoegdheid reikt, of zendt ze, zoo noodig voorzien van zijne opmerkingen, aan den Minister van Oorlog.

Art. 10. De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Inspecteur aan hem gezonden moeten worden.

Art. 11. De Inspecteur beslist omtrent:

- a. de voordrachten tot verplaatsing en detachering in het wapen van subalterne officieren, opzichters van fortificatiën, onderofficieren en minderen;
- b. de aanvragen om binnenlandsch verlof voor niet langer dan drie maanden en voor zoover de bevoegdheid tot het verleenen daarvan niet is toegekend aan de onder hem ressorteerende Commandanten;
- c. de aanvragen van de Genie-commandanten tot het bezoeken van belangrijke werken, die in hunne stelling in uitvoering zijn;
- d. de voordrachten tot verplaatsing of detachering van onderofficieren en minderen bij de Koninklijke Militaire Academie en bij een ander wapen — dit laatste in overleg met den betrokken Inspecteur. De overplaatsing moet geschieden met wederzijdsch goedvinden. Bij verschil van gevoelen beslist de Minister.

Hij onderwerpt aan de beslissing van den Minister van Oorlog:

- a. de voordrachten tot verplaatsing van hoofdofficieren;
- b. de aanvragen tot verplaatsing of detachering bij het leger in *Oost- of West-Indië*;
- c. de voordrachten tot overplaatsing of detachering van officieren bij een ander wapen;
- d. de aanvragen om buitenlandsch verlof en die om binnenlandsch verlof voor langer dan 3 maanden;
- e. de verzoeken van officieren tot het aangaan van een huwelijk;
- f. de voordrachten tot benoeming van officieren tot adjudant en in speciale betrekkingen;

*St. Militaire
Sociëteit,
Amsterdam*

g. de voordrachten tot toekenning van pensioen, nonactiviteit of ontslag uit den dienst aan officieren, benevens die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek;

h. de voordrachten tot het uitreiken van een paspoort van de 2de soort en het wegzenden met een briefje van ontslag;

i. de voordrachten tot pensioen en het ontslag uit den dienst onder toekenning van gratificatie, aan militairen beneden den rang van officier;

j. de voordrachten tot plaatsing van militairen in burgerbetrekkingen;

k. de voordrachten en aanvragen tot ontslag, aanstelling en overplaatsing betreffende militaire wachters. Omtrent deze aanstellingen en overplaatsingen zal vooraf, zoo noodig, overleg moeten worden gehouden met den Inspecteur der Artillerie.

Voorts alle andere aanvragen, voordrachten en voorstellen waaromtrent hij zelf niet bevoegd is te beslissen.

Art. 12. De Inspecteur is bevoegd met alle autoriteiten van de Landmacht correspondentie te voeren.

Art. 13. De Inspecteur kan zich in zijn persoonlijk belang gedurende 8 dagen van zijn standplaats verwijderen, mits hiervan den Minister van Oorlog kennis gevende.

Voor langer verlof behoeft hij de toestemming van den Minister van Oorlog.

Bij ziekte of afwezigheid van den Inspecteur, wordt, in afwachting dat in zijn dienst door den Minister zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie *op last* gevoerd door het Hoofd der Vde Afdeling van het Departement van Oorlog.

Art. 14. In oorlogstijd of bij mobilisatie kan de Inspecteur der Genie door den Minister van Oorlog in zoodanigen werkkring worden geplaatst als de belangen van den dienst zullen vorderen.

Instructie voor den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht.

Art. 1. De Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog en is jegens dien Minister verantwoordelijk voor den toestand van zijn dienstvak.

Art. 2. De kring zijner dienstverrichtingen omvat de eigenlijke geneeskundige, de pharmaceutische en de veterinaire diensten en strekt zich niet alleen uit tot al hetgeen betrekking heeft op de deugdelijkheid en de instandhouding dezer diensten, zoowel wat personeel als wat materieel betreft, maar tevens tot al hetgeen betrekking heeft op den algemeenen gezondheidstoestand van de Landmacht.

Art. 3. Hij waakt, dat de algemeene militaire verordeningen, de in art. 2 genoemde onderwerpen betreffende, en de bijzondere geneeskundige voorschriften getrouw worden opgevolgd.

Art. 4. Aangezien de voorstellen tot bevordering der officieren van zijn dienstvak door hem aan den Minister moeten worden gedaan, heeft hij bijzonder te letten op hunne wetenschappelijke kennis en practische bruikbaarheid.

Officieren, die bijzonder uitmunten, worden door hem *gesignaleerd*.

Bij zijne beoordeeling mag hij niet alleen afgaan op de rapporten, die door de onmiddellijke Chefs zijn uitgebracht.

De geoefendheid van het overige personeel van zijn dienstvak wordt mede door hem nagegaan.

In verband met het vorenstaande, doet hij aan den Minister de noodige

voorstellen betreffende de examens, door het personeel van den geneeskundigen dienst bij aanstelling of bevordering af te leggen.

Art. 5. Hij houdt toezicht op de verpleging, huisvesting, voeding en ligging der troepen in de kazernen en vooral der zieken in de militaire ziekeninrichtingen.

Art. 6. Hij beraamt reeds in vreedstijd de noodige maatregelen, om de behoorlijke geneeskundige verpleging der troepen in oorlogstoestand te verzekeren.

Hij doet de vereischte voorstellen betreffende de samenstelling en indeeling van het korps van den geneeskundigen dienst bij het leger te velde, in de liniën van de defensie en bij de militaire afdeelingen, betreffende de samenstelling der ambulances, veldhospitalen, enz. en, in verband hiermede, betreffende den aard, de aanvulling en de instandhouding der benoodigde transportmiddelen ten behoeve van den geneeskundigen dienst.

De instructiën omtrent de ambulances, de veldhospitalen en de ziekentransporten worden door hem samengesteld.

Art. 7. De inspecteur houdt, zoo dikwerf hij dit noodig zal oordeelen en na voorafgaande kennisgeving aan den Minister van Oorlog, inspectie over de militaire ziekeninrichtingen, apothekers en ziekenstallen, alsmede over het materieel, dat in 's Rijks magazijnen is opgelegd.

In spoedeischede gevallen is voorafgaande kennisgeving onnoodig.

Met de inspectie over apotheken of ziekenstallen kan op zijne voordracht aan den Minister een der militaire apothekers of paardenartsen belast worden.

Art. 8. De inspectiën moeten bij voorkeur onverwacht worden gehouden.

De Inspecteur kan zich daarbij doen vergezellen door een officier van gezondheid, militair apotheker of paardenarts.

Van de gehouden inspectiën kan schriftelijk verslag worden gedaan aan den Minister met toevoeging, zoo noodig, van voorstellen in het belang van den dienst.

Art. 9. Hij heeft onder zijne bevelen de officieren van gezondheid, de militaire apothekers en de paardenartsen, met dien verstande, dat hij, tot het beschikken over hen, die bij de korpsen zijn ingedeeld, in overleg moet treden met den Inspecteur van het wapen, waartoe het korps behoort. Bij verschil van gevoelen beslist de Minister.

Hij heeft het beheer over de militaire ziekeninrichtingen en het Magazijn van Geneesmiddelen, alsmede het bevel over de compagnieën Hospitaalsoldaten.

Art. 10. Voor den toestand van zijn dienstvak verantwoordelijk zijnde, stelt hij aan den Minister alle maatregelen voor, die hij, met inachtneming der bestaande bepalingen, wenschelijk of noodzakelijk acht, ter aanvulling van het korps officieren van den geneeskundigen dienst.

Hij doet, in verband met het vorenstaande, de noodige voordrachten tot aanstelling van officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen.

Art. 11. Behalve de periodieke stukken, die door den Minister worden gevorderd, zendt de Inspecteur aan den Minister alle door hem ontvangen rapporten, voordrachten en opgaven, waarvan de beslissing buiten zijne bevoegdheid is. Bij die toezending voegt hij, zoo noodig, zijne opmerkingen.

Voorts doet hij van alle buitengewone gebeurtenissen bij zijn dienstvak onverwijld verslag aan den Minister van Oorlog.

Art. 12. De Inspecteur is bevoegd met alle autoriteiten van de Landmacht correspondentie te voeren.

Art. 13. Hij beslist omtrent:

1°. de aanstelling en het ontslag van personeel op daggeld bij het Magazijn van Geneesmiddelen.

2°. de verplaatsing der officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen, voor zoover zij geen hoofdofficier zijn, en van het mindere personeel, dienende bij de hospitalen en infirmeriën. Indien de verplaatsing personeel betreft, dat bij de korpsen ingedeeld is, moet daartoe vooraf door hem in overleg zijn getreden met den betrokken Inspecteur. Bij verschil van gevoelen beslist de Minister.

3°. de aanvragen voor binnenlandsche verloven voor minder dan 3 maanden. Ten opzichte van het bij de korpsen ingedeeld personeel, heeft hij in acht te nemen het bepaalde bij het slot van punt 2.

4°. de voordrachten tot het toekennen van medailles, voor zoover ten deze geene bijzondere voorschriften gegeven zijn.

5°. de aankopen op declaratie van genees-, heel-, natuur- en scheikundige behoeften, voor zooveel deze behoeften voor andere Departementen van algemeen bestuur bestemd zijn en *rechtstreeks* door deze betaald worden.

6°. de aanvragen der dirigeerende officieren van gezondheid der hospitalen en infirmeriën tot het bekomen van geneesmiddelen, instrumenten ustensiliën enz. uit het Magazijn van Geneesmiddelen.

7°. de aankopen — tot een gezamenlijk bedrag van f 500 per maand — op declaratie van genees- en heelkundige behoeften, die niet in voorraad in het Magazijn van Geneesmiddelen opgelegd kunnen worden, wanneer ze ter voldoening aan gedane aanvragen der sub 6 bedoelde officieren moeten worden verstrekt.

8°. de verificatiën betreffende de verantwoording der geneesmiddelen, instrumenten, ustensiliën, enz. voor den geneeskundigen dienst;

9°. de noodig geoordeelde keuringen en herkeuringen voor de geschiktheid tot den militairen dienst.

Art. 14. Hij onderwerpt aan den Minister:

1°. de voordrachten tot verplaatsing der officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen, die den rang van hoofdofficier hebben;

2°. de voordrachten tot benoeming, bevordering, ontslag en pensioen van beamtten (uitgezonderd die op daggeld) bij het Magazijn van Geneesmiddelen, en tot benoeming, bevordering en ontslag van hulpapothekers; voorts de voordrachten tot aanstelling en ontslag van de geëmployeerden bij de militaire ziekeninrichtingen, voor zooveel daaromtrent niet door hem zelve kan worden beslist; en eindelijk de voordrachten tot pensioen aan dit personeel en aan het personeel op daggeld bij het Magazijn van Geneesmiddelen;

3°. de voorloopig aangegane contracten met burgergeneesheeren, apothekers en paardenartsen tot tijdelijke waarneming van den militairen geneeskundigen dienst;

4°. de overeenkomsten, gesloten tot het waarnemen van den geneeskundigen dienst in de gevangenissen, voor zoover het Departement van Oorlog daarin betrokken is;

5°. de aanvragen om buitenlandsch verlof en die om binnenlandsch verlof voor langer dan 3 maanden;

6°. de aanvragen tot overplaatsing of detachering bij het Leger in Oost- of West-Indië of bij de Zeemacht;

7°. de verzoeken van officieren tot het aangaan van een huwelijk ;

8°. de voordrachten tot het toekennen van pensioen, nonactiviteit of ontslag uit den dienst aan officieren, en de voordrachten tot het toekennen van pensioen en van vervroegd ontslag uit den dienst aan mindere militairen, van zijn dienstvak, benevens die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek ;

9°. de voordrachten tot aankopen van genees-, heel- natuur- en scheikundige behoeften voor den geneeskundigen dienst, hetzij deze aankopen bij aanbesteding of op declaratie geschieden, behoudens het bepaalde bij art. 13, sub 5°. en 7°.

Voorts alle andere aanvragen, voordrachten en voorstellen, waaromtrent hij zelf niet bevoegd is te beslissen.

Art. 15. De Inspecteur is bevoegd ten allen tijde bij het Departement van Oorlog inzage te nemen van de condtelijsten der officieren van het dienstvak.

Art. 16. Bij het uitbreken van belangrijke epidemische ziekten en in alle andere buitengewone omstandigheden, het leven of de gezondheid van den soldaat of den geregelden gang van den geneeskundigen dienst bedreigende, be geeft de inspecteur zich, na voorafgaande kennisgeving aan den Minister, naar de plaats of plaatsen, waar hij dit noodig acht, om met de autoriteiten aldaar maatregelen te nemen tot verbetering van den bestaanden toestand.

In spoedeisende gevallen is voorafgaande kennisgeving onnoodig.

In bijzondere gevallen kan, met machtiging van den Minister, een Eerste Officier van Gezondheid tot voorschreven doel worden gezonden.

Art. 17. De Inspecteur kan zich in zijn persoonlijk belang gedurende acht dagen van zijne standplaats verwijderen, mits hiervan den Minister van Oorlog kennis gevende.

Voor langer verlof heeft hij de toestemming van den Minister.

Bij ziekte of afwezigheid van den Inspecteur, wordt, in afwachting dat in zijnen dienst door den Minister zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie *op last* gevoerd door den Eersten Officier van gezondheid, die hem is toegevoegd.

Art. 18. In oorlogstijd of bij mobilisatie kan de Inspecteur door den Minister in zoodanigen werkkring worden geplaatst als de belangen van den dienst zullen vorderen.

Instructie voor den Chef van den Generalen Staf.

Art. 1. De Chef van den Generalen Staf, staat in tijd van vrede onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog en is jegens dien Minister verantwoordelijk voor den toestand van zijn dienstvak.

Art. 2. De kring zijner dienstverrichtingen omvat den eigenlijken stafdienst bij het leger en strekt zich uit over al hetgeen betrekking heeft op de aanvulling en opleiding van de officieren van den Generalen Staf en van die, welke bij dien staf zijn gedetacheerd.

Art. 3. Hij houdt nauwlettend toezicht op de wetenschappelijke ontwikkeling en praktische kennis en bruikbaarheid van het personeel behoorende tot den Generalen Staf.

Art. 4. Hij heeft onder zijne bevelen het personeel van den Generalen Staf.

Ten opzichte hiervan geldt, voor zooveel toepasselijk, het bepaalde bij de Instructie voor de Inspecteurs der wapens, behoudens overleg met de autoriteiten, onder wie dat personeel werkzaam is gesteld.

Art. 5. Hij doet de noodige voorstellen tot verzekering van den stafdienst bij het leger te velde en stelt de officieren van den Generalen Staf in kennis met de betrekkingen, die zij bij mobilisatie of in oorlogstijd zullen moeten

bekleeden, opdat zij zich op de hoogte kunnen stellen van de taak, die hen alsdan wacht.

Art. 6. Hij houdt toezicht op het bestuur der Topographische Inrichting en op dat der Militaire Verkenningen.

De Directeurs dier Instellingen zijn hem als zoodanig verantwoording schuldig.

Art. 7. De Chef van den Generalen Staf is belast met de regeling der troepenverplaatsingen, die hem worden opgedragen door den Minister van Oorlog, en voorts met de zoodanigen, die eene algemeene strekking hebben, zooals bij garnizoensveranderingen, het betrekken van een kamp, den opmarsch bij groote manoeuvres, enz., tenzij daaromtrent andere voorschriften zijn gegeven.

Art. 8. Hij is belast met het verzamelen van statistieke gegevens, die uit een militair oogpunt belangrijk zijn, alsmede van de militaire organisatiën van Nederland en die der aangrenzende Rijken.

Art. 9. Hij vestigt zijne aandacht op alles wat 's Rijks verdediging betreft en doet daaromtrent de noodige voorstellen aan den Minister van Oorlog, o. a. met betrekking tot de sterkte, inrichting en algemeene organisatie der levende strijdkrachten en de aanwending en bezetting der verdedigingswerken, alsmede omtrent het bepalen der garnizoenen in verband met eene doelmatige dislocatie van het leger tot eene snelle mobilisatie.

Art. 10. Hij doet aan den Minister alle voorstellen, die hij noodig acht, om de strijdvaardigheid der troepen te verhoogen door samenwerking der onderscheidene wapens. Voorstellen tot het houden van manoeuvres en gecombineerde oefeningen op groote schaal gaan uit van den Chef van den Generalen Staf.

Hiermede wordt niets afgedaan van de verantwoordelijkheid, welke ieder Inspecteur draagt ten opzichte van den toestand van zijn wapen.

Art. 11. Hij maakt ontwerpen tot mobilisatie van leger en schutterij voor verschillende gevallen van eventueelen oorlogstoestand en doet die ontwerpen tot in onderdeelen uitwerken.

Art. 12. De Chef van den Generalen Staf kan de verschillende vestingen, versterkte plaatsen en liniën van defensie zoo dikwerf gaan bezoeken als hij dit noodig zal oordeelen, na voorafgaande kennisgeving aan den Minister van Oorlog.

In spoedeischede gevallen is voorafgaande kennisgeving onnoodig.

Van dit gehouden bezoek kan schriftelijk verslag worden gedaan aan den Minister.

Art. 13. Hij kan zich bij de in het vorige artikel bedoelde inspectiën doen vergezellen door een der hem toegevoegde officieren.

Art. 14. De Chef van den Generalen Staf is bevoegd met alle autoriteiten van de Landmacht briefwisseling te voeren.

Art. 15. Hij kan zich in zijn persoonlijk belang gedurende acht dagen van zijne standplaats verwijderen, mits hiervan den Minister van Oorlog kennis gevende.

Voor langer verlof behoeft hij de toestemming van den Minister van Oorlog.

Bij ziekte of afwezigheid van den Chef van den Generalen Staf, wordt, in afwachting dat in zijn dienst door den Minister zal zijn voorzien, de dienst-correspondentie *op last* gevoerd door den hooflofficier, die hem is toegevoegd.

Art. 16. In oorlogstijd of bij mobilisatie treedt de Chef van den Generalen Staf bij het Hoofdkwartier op als Chef van den Staf.

Instructie voor de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen.

Art. 1. De bevelhebber in de Militaire Afdeeling staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog.

Art. 2. Hij is bevoegd zich, na voorafgaande kennisgeving aan den Minister van Oorlog, te begeven naar de plaatsen in de Militaire Afdeeling, waar zijne tegenwoordigheid wordt vereischt.

In spoedeischede gevallen is voorafgaande kennisgeving onnoodig.

Art. 3. Alle in de Militaire Afdeeling gelegen gebouwen en gronden, die tot gebruik van de troepen strekken, zijn aan zijn toezicht onderworpen. Hij bezoekt die zoo dikwerf hij dit noodig zal oordeelen.

Van die gehouden inspectie kan schriftelijk verslag worden gedaan aan den Minister, met toevoeging, zoo noodig, van voorstellen in het belang van den dienst.

De Bevelhebber kan zich daarbij doen vergezellen door den hem toegevoegden officier.

Art. 4. Hij waakt, dat de onderscheidene reglementen, voorschriften en bepalingen, voor zooverre zij zijn dienstbetrekking aangaan, nauwkeurig worden opgevolgd.

Indien daarvan mocht worden afgeweken, zorgt hij, dat de afwijkingen, zoodra mogelijk, worden hersteld en geeft daarvan zooveel noodig, kennis aan den betrokken Inspecteur.

Art. 5. Hij heeft onder zijn bevel de Plaatselijke en Garnizoenscommandanten benevens de Chefs van diensten in de Militaire Afdeeling, voor wat betreft den plaatselijken en garnizoensdienst, de algemeene politie, de handhaving der krijgstuicht en het verleen van militairen bijstand overeenkomstig de bepalingen, daaromtrent vastgesteld of nog vast te stellen.

Voorts heeft hij onder zijne onmiddellijke bevelen het personeel in de Militaire Afdeeling, dat niet geplaatst is onder de bevelen van de Inspecteurs, den Chef van den Generalen Staf of den Hoofdintendant en ook niet onmiddellijk onder het Departement van Oorlog ressorteert. Ten opzichte van dat personeel geldt voor hem, voor zooveel toepasselijk, het bepaalde in de Instructiën voor de Inspecteurs.

Art. 6. De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Bevelhebber aan hem gezonden moeten worden. Voorts doet de Bevelhebber van alle buitengewone eenigszins belangrijke gebeurtenissen in de Militaire Afdeeling onverwijld rapport aan den Minister.

Art. 7. Hij ontvangt de rapporten, welke op de gebouwen en gronden, bij art. 3 bedoeld, betrekking hebben, op den voet en de wijze bij de Instructie voor de Provinciale Adjudanten vastgesteld.

Art. 8. Hij ontvangt, door tusschenkomst van de Provinciale Adjudanten, van de Plaatselijke en Garnizoenscommandanten in de Militaire Afdeeling, afschrift van de situatiestaten der garnizoenen, welke door die commandanten op den 5den van elke maand rechtstreeks aan den Minister moeten worden gezonden, en voorts op den 10den d. a. v. een staat van de wachten gedurende de vorige maand bezet.

Hij zorgt, dat de garnizoensdienst steeds tot het strikt noodzakelijke beperkt zij. Zoo noodig treedt hij omtrent de regeling van den garnizoensdienst in overleg met de Generaals, het bevel voerende over de korpsen in zijne Afdeeling gestationneerd, die wederkeerig met hem, zoo noodig, in overleg treden nopens troepenverplaatsingen.

Art. 9. Hij doet de werkzaamheden der nationale militia, voor zooveel die

bij speciale voorschriften aan hem zijn opgedragen, als: de jaarlijksche overneming en indeeling der dienstplichtigen, de opzending van de miliciens naar de korpsen en alle zoodanige andere, als bij de Instructie van de Provinciale Adjudanten, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 7den Maart 1861, n°. 62, zijn aangeduid, onder zijn toezicht en *in zijn naam* door de onder hem ressorteerende Provinciale Adjudanten verrichten.

Nopens alle aangelegenheden der nationale militie treden de Provinciale Adjudanten op zijn last in briefwisseling met de commandanten der korpsen en met de Commissarissen des Konings in de provinciën, zoomede in bijzondere gevallen met den Minister.

Art. 10. Hij treedt, voor zooveel noodig, in overleg met de Commissarissen des Konings in de provinciën nopens de maatregelen tot handhaving der openbare orde, en in het algemeen, omtrent alles, wat het verlenen van militairen bijstand betreft. In de provinciën der Militaire Afdeling, in welke hoofdplaats hij niet gevestigd is, geschiedt dit op zijn last door den Provinciaal Adjutant.

Art. 11. Hij heeft het oppertoezicht over de huisvesting van marcheerende troepen in de Militaire Afdeling, en over de verstrekking van transportmiddelen.

Art. 12. Hij houdt een wakend oog op de oefeningen der dienstdoende schutterijen in de Militaire Afdeling, overeenkomstig de voorschriften nader dienaangaande door den Koning vast te stellen.

Hij moet bekend zijn met de sterkte en de samenstelling van de dienstdoende en rustende schutterijen.

Hij ontvangt eenmaal in het jaar, en wel vóór het einde van de maand Maart, van de commandanten der schutterijen eene situatie-lijst in tweevoud. Die lijsten niet tijdig ontvangende, wendt hij zich deswege tot 's Konings Commissarissen in de provinciën.

Art. 13. Ingeval van verschillen tusschen burgerlijke en militaire autoriteiten, tracht hij zich met de hogere burgerlijke autoriteiten te verstaan, om die geschillen te doen ophouden.

Indien hij daarin niet kan slagen, vraagt hij de bevelen van den Minister.

Wanneer er onverhoopt geschillen tusschen de Plaatselijke of Garnizoenscommandanten, de Commandanten van korpsen of de Chefs van diensten, enz. mochten ontstaan, onderzoekt hij de zaak.

Hij treedt, zoo noodig, daarover in correspondentie met den betrokken Inspecteur, ten einde, zoo noodig, tot een beslissing te geraken.

Van al de hierbedoelde geschillen geeft hij aan den Minister kennis.

Art. 14. Hij is bevoegd met alle autoriteiten van de landmacht correspondentie te voeren.

Art. 15. Hij kan zich in zijn persoonlijk belang acht dagen van zijne standplaats verwijderen, mits hiervan vooraf den Minister van Oorlog kennis gevende.

Voor langer verlof behoeft hij de toestemming van den Minister.

Bij ziekte of afwezigheid van den Bevelhebber in de Militaire Afdeling, wordt, in afwachting dat in zijnen dienst door den Minister zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie *op last* gevoerd door den aan hem toegevoegden officier.

Art. 16. In oorlogstijd of bij mobilisatie neemt hij dadelijk het bevel op zich over de troepen in de Militaire Afdeling gestationneerd, die tot het veldleger en de bezettingen behooren. Voorts kan hij alsdan door den Minister in zoodanigen werkkring worden geplaatst als de belangen van den dienst zullen vorderen.

Instructie voor den Hoofdintendant.

Art. 1. De Hoofdintendant staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog en is jegens dien Minister verantwoordelijk voor den toestand van zijn dienstvak.

Art. 2. De kring zijner dienstverrichtingen omvat al hetgeen in verband staat met het voeren der administratie over de korpsen, de administratieve inrichtingen en de magazijnen en met de verpleging van het leger.

Art. 3. De Hoofdintendant houdt inspectie over de administratie bij de korpsen, alsmede over de magazijnen en verdere administratieve inrichtingen, zoo dikwerf hij dit noodig zal oordeelen en na voorafgaande kennisgeving aan den Minister van Oorlog.

In spoedeischede gevallen is voorafgaande kennisgeving onnoodig.

Van de gehouden inspectie kan schriftelijk verslag worden gedaan aan den Minister, met toevoeging, zoo noodig, van voorstellen in het belang van den dienst.

Art. 4. De hoofdintendant verzekert zich, dat bij het dienstvak der militaire administratie de verschillende reglementen en bepalingen stipt worden nageleefd.

Aangezien de voordrachten tot bevordering der officieren van zijn dienstvak door hem aan den Minister moeten worden gedaan, heeft hij bij zijne inspectiën bijzonder te letten op hunne wetenschappelijke kennis en practische bruikbaarheid. Officieren, die bijzonder uitmunten, worden door hem gesignaleerd. Bij zijne beoordeeling mag hij niet alleen afgaan op de rapporten, die door de onmiddellijke Chefs zijn uitgebracht.

Ook doet hij aan den Minister van Oorlog de noodige voorstellen tot de aanvulling van het korps Militaire intendanten.

Art. 5. De inspectiën worden bij voorkeur onverwachts gehouden.

De Hoofdintendant kan zich daarbij doen vergezellen door den hem toegevoegden officier, of wel door een der officieren van VIdé Afdeeling van het Departement van Oorlog.

Art. 6. Hij heeft onder zijne bevelen het personeel der militaire administratie, dat niet bij het Departement van Oorlog, de Koninklijke Militaire Academie en de korpsen is ingedeeld.

Hij is bevoegd de kapiteins- en luitenants-kwartiermeesters, bij de korpsen ingedeeld, te verplaatsen, indien daartegen bij de betrokken Inspecteurs geen bezwaar bestaat.

Bij verschil van gevoelen beslist de Minister.

Art. 7. Hij doet aan den Minister de noodige voorstellen, om bij mobilisatie onmiddellijk te kunnen voorzien in den dienst der militaire intendance bij het hoofdkwartier, de divisien en de brigades van het leger te velde, bij de militaire afdeelingen en bij de liniën van defensie.

De door hem te ontwerpen instructiën voor de officieren, met die verschillende diensten te belasten, worden aan die officieren medegedeeld, opdat zij zich reeds in tijd van vrede op de hoogte kunnen stellen van de taak, die hen in oorlogstijd wacht.

Art. 8. Ten opzichte van het personeel onder zijne bevelen geldt voor hem, voor zooveel toepasselijk, het bepaalde bij de Instructiën voor de Inspecteurs der wapens.

Hij onderwerpt aan den Minister, met zijn advies daaromtrent, de voordrachten tot aanstelling of ontslag van de geëmploijeerden bij de magazijnen van kleeding, uitrusting, kampementsvoorwerpen en nachtligging, en bij de

Militaire
Sociëteit's
Stavenbrug

militaire bakkerijen, voor zoover de toeziende chefs over die inrichtingen de bevoegdheid missen om dat ontslag of die aanstelling te verleenen.

Art. 9. De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Hoofdtendant aan hem moeten worden gezonden.

Voorts doet de Hoofdtendant van alle buitengewone gebeurtenissen bij zijn dienstvak onverwijld verslag aan den Minister van Oorlog.

Art. 10. De Hoofdtendant vestigt in het bijzonder zijn aandacht op alles wat betrekking heeft:

a. op de verantwoording van gelden en goederen bij de korpsen en administratieve inrichtingen bij het leger, hieronder begrepen de militaire bakkerijen en de garnizoensnachtlegers;

b. op den aanleg van magazijnen van levensmiddelen en fourages, wanneer die voedingsmiddelen, onder eigen beheer, voor 's Rijks rekening moeten worden aangeschaft;

c. op de keuring der grondstoffen voor kleeding- en equipementstukken, op den aanmaak der kleeding in de centraalmagazijnen en op het behoorlijk volgen der vastgestelde modellen;

d. op den voorraad van kleeding-, uitrusting- en kampementsvoorwerpen en verdere velduitrusting, welke ten behoeve van de troepen, in tijd van oorlog, aanwezig moet zijn;

e. op het voerwezen en verder materieel voor den administratieven dienst te velde;

f. op het approviandeeren van vestingen en forten, en op de plaatsing der voorraads- en aanvullingsmagazijnen;

g. op het gebruik van spoorwegen, stoombooten, enz., tot het aanvoeren der noodige behoeften, een en ander in overleg met den Chef van den Generaal Staf.

Hij doet aan den Minister van Oorlog de noodige voorstellen en rapporten betreffende het vorenstaande, alsmede voorstellen tot aanschaffing van het ontbrekende en tot aanvulling en onderhoud van het bestaande.

Art. 11. Hij is belast met het verzamelen van statistieke gegevens, die uit een oogpunt van militaire verpleging belangrijk zijn ten aanzien van de voortbrengselen van landbouw, handel en nijverheid, ten aanzien van de beschikbare voertuigen en ten aanzien der aanwezigheid van groote gebouwen, geschikt voor magazijnen, enz., van groote particuliere bakkerijen, van brood- en meelfabrieken, van voorname fabrieken voor uitrusting, van groote werkplaatsen, enz.

Art. 12. De Hoofdtendant is bevoegd met alle autoriteiten van de landmacht correspondentie te voeren.

Art. 13. De Hoofdtendant is bevoegd ten alle tijde bij het Departement van Oorlog inzage te nemen van de conduitelijsten der officieren van het dienstvak.

Art. 14. De Hoofdtendant kan zich in zijn persoonlijk belang gedurende acht dagen van zijn standplaats verwijderen, mits hiervan den Minister van Oorlog kennis gevende.

Voor langer verlof heeft hij de toestemming van den Minister van Oorlog.

Bij ziekte of afwezigheid van den Hoofdtendant, wordt, in afwachting dat in zijn dienst door den Minister zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie *op last* gevoerd door het Hoofd van de VIe Afdeling van het Departement van Oorlog.

Art. 15. In oorlogstijd of bij mobilisatie treedt de Hoofdtendant bij het Hoofdkwartier op als Chef der Intendance.

Instructie voor de Commandanten der artillerie in de verdedigingsstellingen.

Art. 1. De Commandant der artillerie in eene verdedigingsstelling staat in tijd van vrede onmiddellijk onder de bevelen van den Commandant der Vestingartillerie.

Art. 2. Hij heeft onder zijne bevelen de magazijnmeesters en het verdere personeel, ingedeeld bij de artillerie-magazijnen tot zijn stelling behoorende.

Ten opzichte van dit personeel gelden hem, voor zooveel toepasselijk, de bestaande voorschriften, naar welke hij, als Afdelingscommandant, met het onder zijn bevelen gestelde personeel te handelen heeft.

Art. 3. Hij heeft het toezicht en het beheer over het artillerie-materieel, dat opgelegd is in de magazijnen, tot zijn stelling behoorende, en is verantwoordelijk voor de goede administratie, behoudens de geldelijke verantwoordelijkheid van de magazijnmeesters.

Art. 4. Voor den dienst, betreffende het materieel der artillerie, is hem een officier toegevoegd, die voornamelijk belast moet worden met het toezicht over de werkzaamheden in de magazijnen.

In plaatsen, waar geen Vestingartillerie in garnizoen is, zal den dienst voor het materieel door den magazijnmeester worden waargenomen.

Art. 5. Hij moet zich volkomen bekend maken met al hegeen op de verdediging der stelling onder zijn beheer betrekking heeft, tot welk einde door hem, zooveel noodig, gegevens aan zijn ambtgenoot voor de genie kunnen worden gevraagd.

Hij wijdt zijne bijzondere zorg aan datgene wat tot den werkkring der artillerie behoort of daarop van invloed kan zijn.

Art. 6. Hij zorgt, dat in zijn archief alle gegevens voorhanden zijn, die in oorlogstijd voor de artillerie noodig of dienstig kunnen zijn.

Onder meer moeten in zijn archief aanwezig zijn;

1°. memoriën omtrent de verdediging van de stelling en van hare verschillende sterkten, voor zooveel de artillerie betreft;

2°. uitrustingsstaten van alle sterkten, tot de stelling behoorende, benevens inventarissen van het voorhanden materieel onder zijn beheer;

3°. zooveel mogelijk alle gegevens omtrent de hulpmiddelen, voorhanden binnen de sterkten en hare omstreken, voor zoover die voor de artillerie van nut kunnen zijn.

Voormelde bescheiden en alle andere, die uit haren aard daartoe in de termen vallen, behooren tot zijn geheim archief met uitzondering van de magazijnsinventarissen.

Art. 7. Binnen drie maanden na het aanvaarden zijner betrekking deelt hij aan den Commandant der Vestingartillerie mede, in hoever hij zich kan vereenigen met den inhoud der in het voorgaande artikel bedoelde memoriën.

Deze termijn wordt tot zes maanden verlengd, indien de memorie nieuw opgemaakt of belangrijk gewijzigd moet worden. De Minister van Oorlog is bevoegd, daarvoor een langeren termijn te verleen.

Art. 8. Hij zal desgevorderd aan den commandant der genie in de stelling de noodige adviezen en inlichtingen geven over alle te maken werken en gebouwen, die voor de artillerie bestemd zijn, of tot de verdediging der stelling behooren, alsmede over de veranderingen, welke die werken en gebouwen moeten ondergaan.

Bij verschil van gevoelen zal hij eene nota van bedenkingen bij het ontwerp overleggen en daarvan onmiddellijk een afschrift doen toekomen aan den commandant der Vestingartillerie.

Art. 9. Hij draagt zorg, dat het materieel, onder zijn beheer gesteld, zoo-

veel mogelijk wordt opgesteld of opgelegd ter plaatse, waar het in oorlogstijd moet worden gebezigd en dat het onderhoud en beheer door het daarmede belaste personeel volgens de bestaande voorschriften plaats vindt.

Art. 10. Hij zorgt: 1°. dat het materieel op oordeelkundige wijze wordt opgelegd en dat het belasten der vloeren en het gebruik der verschillende lokalen worden geregeld in overleg met den commandant der genie of den door dezen daartoe aan te wijzen officier der genie ter plaatse;

2°. dat van alle gebreken, welke ontstaan aan gebouwen, die bij de artillerie in gebruik zijn, en welke aan het behoorlijk onderhoud van het opgelegde materieel kunnen schaden, onmiddellijk kennis wordt gegeven aan den commandant der genie in de stelling, alsmede dat genoemde commandant ook in kennis wordt gesteld met alle andere herstellingen en verbeteringen, die aan deze gebouwen worden gewenscht;

3°. dat het artillerie-materieel volgens de bestaande voorschriften wordt aangewend;

4°. dat de werkzaamheden in de magazijnen, zooveel mogelijk, zoodanig worden geregeld, dat in niet meer lokalen wordt gewerkt dan de magazijnmeester door het magazijns-personeel kan doen gadeslaan. Aan den magazijnmeester moet vooraf worden kennis gegeven van de werkzaamheden, die in de magazijnen moeten verricht worden;

5°. dat het materieel, benoodigd voor de oefening van het personeel, in voldoende toestand verkeert, waarbij in acht genomen moeten worden de daaromtrent gemaakte bepalingen;

6°. dat »herstelbaar» materieel zoodra mogelijk hersteld en het »onbekwaam» tot onbekwaamstelling voorgedragen wordt;

7°. dat, ter vervanging van »onbekwaam» materieel, hetwelk tot de uitrusting of oefening in de stelling behoort, »bekwaam» materieel wordt aangevraagd;

8°. dat voor het vervoer van materieel de noodige scheepsruimte volgens de bestaande voorschriften wordt aangenomen, of wel dat dit vervoer op eene andere wijze wordt geregeld; zoo noodig, doet hij de vereischte spandiensten aanvragen en in dienst nemen, nadat hij daartoe machtiging heeft ontvangen van den commandant der vestingartillerie;

9°. dat zonder bijzonder bevel geen ander dan »bekwaam» materieel wordt verzonden;

10. dat bij verzending van buskruit, munitie en andere ontplofbare bestanddeelen de daarvoor gemaakte bepalingen stipt worden nagekomen en de conducteurs en assistenten in geschrift of in gedrukten bekend worden gemaakt met hunne verplichtingen en met de voorschriften omtrent het vervoer van die stoffen;

11°. dat bij de verzending van vuurmonden, overeenkomstig de voorschriften, daarvan beschrijvingslijsten worden opgemaakt en gezonden aan den commandant der vestingartillerie, die deze voor »gezien voor verzending» teekent en daarna doet toekomen aan den commandant, onder wien het magazijn behoort, waarvoor de verzending bestemd is; — laatstgenoemde zendt de stukken, na ontvangst der vuurmonden, opnieuw naar den commandant der vestingartillerie, die ze, na door hem voor »gezien voor ontvangst» geteekend te zijn, terugzendt; — geschiedt de verzending naar de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen of naar 's Rijks gieterij van bronzen geschut, dan worden de beschrijvingslijsten door den commandant der vestingartillerie aan de directeurs der genoemde inrichtingen gezonden, na door hem voor »gezien voor verzending» geteekend te zijn, terwijl bij ontvangst uit de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen, de commandant der artillerie in de

verdedigingsstelling, in wiens magazijnen de ontvangst plaats heeft, met de beschrijvingslijsten handelt als voren is omschreven;

12°. dat, bij ontvangst van materieel uit andere magazijnen, de toestand daarvan wordt onderzocht en, onvoldoende zijnde, behoorlijk wordt geconstateerd alvorens dat materieel in ontvangst genomen en opgelegd wordt; nopens gebreken, die bij het transport kunnen ontstaan zijn, alsmede nopens het gedurende het transport of bij het lossen verloren raken van voorwerpen, wordt, overeenkomstig de bestaande bepalingen, proces-verbaal opgemaakt; bij ontdekking van belangrijke gebreken aan nieuw materieel wordt hiervan onmiddellijk kennis gegeven aan den Commandant der Vestingartillerie;

13°. dat, bij ontdekking van ontvreemding van artilleriematerieel, daarvan onverwijld kennis wordt gegeven aan den Plaatselijken of Garnizoenscommandant en aan het hoofd der Politie ter plaatse, met overlegging van een exemplaar van het door den Magazijnmeester in drievoud opgemaakte proces-verbaal, waarin alles moet worden vermeld wat de Magazijnmeester met betrekking tot het ontvreemde kan constateeren; van dit proces-verbaal wordt tevens een exemplaar gezonden aan den Commandant der Vestingartillerie, wien tevens mededeeling geschiedt van de pogingen en maatregelen, die in het werk gesteld zijn tot ontdekking van den ontvreemder en het ontvreemde; het derde exemplaar van het proces-verbaal wordt gehouden door den Magazijnmeester voor zijne materieele verantwoording; en

14°. dat de noodige registers worden aangehouden van het voorhanden geschut, het eventueel in onderzoek gegeven materieel, de in gebruik zijnde affuiten en voertuigen, enz. — een en ander overeenkomstig de bestaande of later te geven voorschriften.

Art. 11. Hij is bevoegd, uit de magazijnen in zijn stelling, tegen behoorlijk bewijs, door den magazijnmeester te doen afgeven en in uitgaaf stellen alle zoodanige voorwerpen of bestanddeelen, welke noodig zijn tot herstelling van materieel of bestanddeelen, welke noodig zijn tot herstelling van materieel of tot aanmaak van munitien, alsmede al hetgeen tot oefening van het personeel der artillerie of tot eenig ander doel door hem noodig of nuttig wordt geoordeeld.

Hij is eveneens bevoegd, »onbekwaam' beddinghout te doen benutten tot het maken van nissen, zodenpennen, of tot andere doeleinden.

De van een en ander vervaardigde voorwerpen worden, voor zoover zij niet verbruikt zijn, weder in de magazijnen ingeleverd.

Art. 12. Bij het ontstaan van brand bepaalt hij, of de brandbluschgereedschappen, zonder gevaar voor de magazijnen, ter hulp kunnen worden afgestaan.

Hij zorgt, dat de daaraan bekomen schade ten spoedigste wordt hersteld.

Art. 13. Indien het personeel der Afdeeling niet toereikend is, om te voorzien in de artillerie-werkzaamheden, of indien de oefening van dit personeel daaronder zou lijden, wordt door hem aan den Commandant der Vestingartillerie machtiging gevraagd tot het in dienst nemen van infanteristen of burgerwerklieden.

Voor zoover de infanteristen betreft, treedt hij vooraf in overleg met den betrokken commandeerenden officier.

Art. 14. Hij geeft kennis, aan den commandant der vestingartillerie van alle bestaande gebreken, leemten, enz., waarin hij niet kan voorzien, zoo-wel ten opzichte van het personeel als ten opzichte van het materieel, en onderwerpt alle voorstellen dienaangaande aan den commandant der vestingartillerie.

Art. 15. Hij behoeft machtiging van den commandant der vestingartillerie, om buiten zijne standplaats inspectie te gaan houden over personeel of materieel.

De inspectiën over het materieel moeten in den regel in het voorjaar plaats hebben en dienstbaar worden gemaakt aan het bepalen van de werkzaamheden, die in den loop van den zomer moeten worden verricht.

Hij is bevoegd, zich op die inspectiën te doen vergezellen door den adjudant zijner Afdeling, of den officier, hem voor het materieel toegevoegd.

Art. 16. De Minister bepaalt, welke periodieke stukken door den commandant der artillerie worden opgemaakt en ingezonden.

Voorts doet de commandant der artillerie van alle buitengewone belangrijke gebeurtenissen, zoowel het personeel als het materieel betreffende, onverwijld verslag aan den commandant der vestingartillerie.

Art. 17. Hij is bevoegd zich in zijn persoonlijk belang gedurende vier dagen uit zijne standplaats te verwijderen, mits hiervan kennis gevende aan den commandant der vestingartillerie.

Voor langer verlof behoeft hij diens toestemming.

Bij ziekte of afwezigheid van den commandant der artillerie, wordt, in afwachting dat in zijn dienst door den Minister van Oorlog zal zijn voorzien, het bevel gevoerd door den in ancienneteit op hem volgende officier zijner afdeling.

Art. 18. Aangezien de commandant der artillerie in oorlogstijd of bij mobilisatie onder de onmiddellijke bevelen van den Minister van Oorlog kan optreden als algemeen commandant van de stelling, moet hij reeds in vredes-tijd zijne zorgen wijden aan alles wat betrekking heeft op de voorbereiding tot de verdediging zijner stelling.

Hij overlegt met den commandant der genie, hoe het best in het belang der verdediging gebruik is te maken van de alsdan te zijner beschikking staande middelen en doet, zoo noodig, dienaangaande voorstellen aan den commandant der vestingartillerie.

In voorschreven gevallen zelf geen algemeen commandant van de stelling zijnde, staat hij onder de onmiddellijke bevelen van den algemeenen commandant der stelling. Voorts gaat in de gevallen van oorlog of mobilisatie op hem, ten opzichte van zijn onderhoorig personeel en materieel, de macht over, die in vredes-tijd door den commandant der vestingartillerie wordt uitgeoefend.

Instructie voor de Commandanten der genie in de verdedigingsstellingen.

Art. 1. De Commandant der genie in eene verdedigingsstelling staat in tijd van vrede onmiddellijk onder de bevelen van den Inspecteur der genie.

Art. 2. Hij heeft onder zijn bevelen de eersaanwezende ingenieurs en al het overige personeel der genie, benevens de militaire wachters, in zijne stelling, en verzekert zich, dat zij bij hunne dienstverrichtingen al de daarvoor geldende reglementen en voorschriften nauwkeurig opvolgen.

Indien hiervan wordt afgeweken, zorgt hij, dat de afwijkingen ten spoedigste hersteld worden.

Art. 3. Hij moet zich volkomen bekend maken met al hetgeen op de verdediging der stelling onder zijn beheer betrekking heeft, tot welk einde door hem, zooveel noodig, gegevens aan zijn ambtgenoot voor de artillerie kunnen worden gevraagd.

Hij wijdt zijne bijzondere zorg aan alles wat met de onderwaterzettingen in zijne stelling in verband staat.

Art. 4. Hij is verantwoordelijk voor den toestand der archieven tot zijne

stelling, behorende en verzekert zich te dien einde, dat ook voor de gedeelten van het archief, die onder de eerstaanwezend ingenieurs berusten, de noodige maatregelen van voorzorg genomen worden.

Art. 5. Behoudens de bevoegdheid, hem bij de 3de alinea van art. 6 toegekend, moeten in den regel alle ontwerpen, bestekken en verdere bescheiden, noodig, zoo wegens het maken van nieuwe, als wegens belangrijke verbeteringen aan bestaande verdedigingswerken en gebouwen, of wel van wijzigingen in de middelen voor onderwaterzetting, enz., door hem worden opgemaakt, terwijl bovendien op de uitvoering dier werken, voor zooveel deze tot het gebied van zijne standplaats behooren, door hem toezicht moet worden gehouden.

Art. 6. De in het voorgaand artikel bedoelde ontwerpen moeten, voor zooveel zij verdedigingswerken betreffen, opgemaakt worden in overleg met den Commandant der artillerie in de stelling, en, voor zooveel zij betrekking hebben op gebouwen voor huisvesting, verpleging, enz. van militairen, in overleg met de over zoodanige gebouwen gestelde autoriteiten.

Van dit overleg moet blijken uit eene door den Commandant der genie bij elk ontwerp te voegen nota van toelichting, die, bestaat er verschil van gevoelen tusschen dien Commandant en de autoriteiten met wie overleg heeft plaats gehad, vergezeld moet zijn van eene door deze laatste opgemaakte nota van bedenkingen.

De Commandant der genie is bevoegd het opmaken en vervaardigen der ontwerpen en der overige stukken, in art. 5 bedoeld, op te dragen aan de eerstaanwezend ingenieurs in zijne stelling, of wel, met of zonder hunne tusschenkomst aan het onder hunne bevelen gesteld personeel, zoodeme om voor het onmiddellijk toezicht op de uitvoering der in dat artikel bedoelde werken, over dat personeel te beschikken.

Art. 7. De Commandant der genie ontvangt van de eerstaanwezend ingenieurs in zijne stelling, in enkelvoud of duplo, naar gelang hij dit verlangt, alle ontwerpen buiten die, in de beide voorgaande artikelen bedoeld, benevens de verder hiervoor gevorderd wordende bescheiden en rapporten.

Hij beoordeelt die stukken en zendt ze, bij instemming met den inhoud, voorzien van zijn visum, of anders vergezeld van zijne consideratiën en zijn advies (altijd in stelligen vorm) aan den Inspecteur der Genie.

Art. 8. Hij moet voor elke standplaats van een eerstaanwezend-ingenieur, overeenkomstig de voorschriften daartoe door den Inspecteur der Genie te geven, registers doen aanleggen, volgens vast te stellen model, waarin al de in zijne stelling gelegen verdedigingswerken, de voor de daarin te stellen onderwaterzettingen gemaakte werken, de militaire gebouwen in zijne stelling en al de overige daarin aanwezige en onder zijn beheer staande eigendommen van het Rijk, behalve de geniegoederen, zoo volledig mogelijk in hunne onderdeelen zijn omschreven.

Art. 9. Hij moet jaarlijks tweemaal de verdedigingswerken en, voor zooveel hem noodig voorkomt, ook de militaire gebouwen en gronden, in zijne stelling gelegen, inspecteeren.

Hij is bevoegd, zich op die Inspectiën te doen vergezellen door den betrokken eerstaanwezend-ingenieur.

Art. 10. Hij beslist op de verzoeken van de opzichters van fortificatiën en militaire wachters in zijne stelling om een huwelijk aan te gaan.

Art. 11. Hij onderwerpt aan den Inspecteur:

a. zijne aanvragen tot het bezoeken van belangrijke werken, die in zijn stelling in uitvoering zijn buiten zijne standplaats.

In spoedeischede gevallen kan hij die werken evenwel zonder voorafgaande machtiging in oogenschouw gaan nemen, mits hiervan onmiddellijk kennis gevende aan den Inspecteur;

b. de aanvragen om binnenlandsch verlof voor langer dan 14 dagen en die om buitenlandsch verlof.

Binnenlandsch verlof tot 14 dagen kan door den commandant der genie worden verleend aan het onder hem gestelde personeel der genie en aan de militaire wachters in zijne stelling.

Van het aan een eerstaanwezend-ingenieur verleend verlof geeft hij kennis aan den Inspecteur;

c. de verzoeken van de officieren in zijne stelling om een huwelijk aan te gaan;

d. de voordrachten tot het toekennen van pensioen, nonactiviteit en ontslag uit den dienst aan officieren, benevens die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek;

e. de voordrachten en aanvragen tot ontslag uit den dienst betreffende militaire wachters in zijne stelling.

Art. 12. Hij benoemt een der onder zijne bevelen gestelde officieren voor de opnemingen van termijnen van oplevering of betaling van in uitvoering zijnde werken.

Bedoelde opnemingen knunen ook door hem geschieden en in bijzondere gevallen kan de persoon, daarvoor te bestemmen, door den Inspecteur worden aangewezen.

Art. 13. De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Commandant der genie aan den Inspecteur moeten worden gezonden.

Voorts doet de Commandant der genie van alle buitengewone belangrijke gebeurtenissen, zoowel het personeel als het materieel betreffende, onverwijld verslag aan den Inspecteur.

Art. 14. Hij is bevoegd zich in zijn persoonlijk belang gedurende vier dagen uit zijn standplaats te verwijderen, mits hiervan kennis gevende aan den Inspecteur.

Voor langer verlof behoeft hij de toestemming van den Inspecteur.

Bij ziekte of afwezigheid van den Commandant, wordt, in afwachting dat in zijn dienst door den Minister van Oorlog zal zijn voorzien, de dienst-correspondentie *op last* gevoerd door den eerstaanwezend-ingenieur in zijne standplaats.

Art. 15. Aangezien de Commandant der genie in oorlogstijd of bij mobilisatie onder de onmiddellijke bevelen van den Minister van Oorlog kan optreden als Algemeen Commandant van de stelling, moet hij reeds in vredes-tijd zijne zorgen wijden aan alles wat betrekking heeft op de voorbereiding tot de verdediging zijner stelling. Hij overlegt met den Commandant der artillerie, hoe het best in het belang der verdediging gebruik is te maken van de alsdan te zijner beschikking staande middelen en doet, zoo noodig, dienaangaande voorstellen aan den Inspecteur.

In de voorschreven gevallen geen Algemeen Commandant van de stelling zijnde, staat hij onder de onmiddellijke bevelen van dien Commandant.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit — met de daarbij vastgestelde Instructiën — door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze:

A. In te trekken:

de beschikkingen van den Minister van Oorlog van 27 November 1875,

n°. 41 P (*R. M.* 1875, I, bladz. 515), 29 Mei 1876, n°. 72 I (*R. M.* 1876, I, bladz. 573), 23 Juni 1876, n°. 34 I (*R. M.* 1876, I, bladz. 581), 22 October 1878, IIe Afd. Gen. Staf, n°. 59 (*R. M.* 1878, I, bladz. 909), 5 Juni 1879, IIe Afd. Gen. Staf, n°. 94 (*R. M.* 1879, I, bladz. 20).

B. Te bepalen:

De Inspecteurs der Genie en van den Geneeskundigen dienst der landmacht, de Chef van den Generalen Staf en de Hoofdintendant zijn bevoegd inzage te nemen van de bescheiden, behoorende tot het archief van het Departement van Oorlog, welke zij bij het uitbrengen hunner adviezen noodig hebben.

Zij moeten bij de toezending der ingevulde conduitelijsten van de officieren van hun wapen of dienstvak, op den daartoe bij dezerzijdsche beschikking van 15 December 1877, *La. W³¹*, bepaalden tijd, een beknopt verslag voegen betreffende den toestand van hun wapen of dienstvak op 31 December t. v.

Daarbij moeten vermeld worden de belangrijkste voorstellen, die door den Inspecteur of den Chef van het dienstvak in het afgelopen jaar ter verbetering van dien toestand gedaan zijn, en de daarop genomen beslissing.

De voornoemde Inspecteurs en Chefs van dienstvakken zijn gehouden, telkenmale als hun dit gepast voorkomt, aan den Minister van Oorlog voorstellen te doen omtrent het personeel en het materieel van hun wapen of dienstvak.

Voor zooveel deze voorstellen invloed kunnen hebben op de begrooting der uitgaven voor een volgend dienstjaar, moeten zij vóór of uiterlijk op 1 Juni worden ingediend.

De voorstellen nopens bevordering, nonactiviteit, eervol ontslag en pensionneering der officieren moeten gemotiveerd zijn tot het opmaken van de noodige voordrachten aan den Koning.

Eventueel in te dienen rapporten van troepenverplaatsingen moeten verzonden worden door tusschenkomst van den Chef van den Generalen Staf. Onder de rapporten van belangrijke gebeurtenissen, die door de voornoemde Inspecteurs, de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen en de Chefs van dienstvakken bij het Departement van Oorlog moeten ingediend worden, behooren niet opgenomen te worden de zoodanige, waarvan de kennisgeving aan dat Departement bij bijzondere voorschriften is opgedragen aan de Plaatselijke en Garnizoenscommandanten.

De Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen moeten de zesmaandelijksche staten van kazerneering, stalling, enz. aan den Minister van Oorlog doen toekomen, na vooraf zorgvuldig te hebben nagegaan, of die staten overeenkomstig de voorschriften zijn opgemaakt.

De Bevelhebbers moeten telken jare op 15 Januari en 15 Juli aan den Minister van Oorlog een overzicht doen toekomen betrekkelijk de wachten in hunne Afdeeling.

Buiten hetgeen daaromtrent reeds in art. 8 hunner Instructie wordt voorgeschreven, worden de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen indachtig gemaakt op de noodzakelijkheid om den wachtdienst, afgescheiden van de sterkte van garnizoen, te beperken.

Maandelijks vóór den 15den moeten, voor zooveel toepasselijk, door de voornoemde Inspecteurs, de Bevelhebbers en de Chefs van dienstvakken aan den Minister van Oorlog worden gezonden:

1°. een staat van de sterkte en de standplaatsen der troepen, die op den 1sten dier maand onder hun bevel staan;

2°. eene nominatieve opgave van de officieren, die in de afgelopen maand zijn overgeplaatst;

3°. eene opgave van alle verloven met behoud van traktement of soldij, die in de afgelopen maand zijn verleend;

4°. eene opgave der beschikkingen, genomen op verzoekschriften, hun in de vorige maand door den Minister ter beschikking gezonden.

De daartoe strekkende opgaven van de onder hen ressorteerende Commandanten moeten hun den 10den van elke maand worden gezonden.

Door voornoemde Inspecteurs en Chefs van dienstvakken moeten op den 5den van elk kwartaal aan den Minister van Oorlog gezonden worden:

1°. eene nominatieve opgave van hen, aan wie in het vorige kwartaal medaljes zijn verleend of ontnomen, met bijvoeging van de ontnomen medaljes en brevetten;

2°. eene opgave van alle verplaatsingen van onderofficieren en mindere militairen, in het vorige kwartaal gedaan.

De daartoe strekkende opgaven van de onder hen ressorteerende Commandanten moeten hun den 3den van elk kwartaal worden gezonden.

De aanwijzingen, bedoeld in artikel 9 der Instructie voor den Inspecteur der genie en in artikel 13 der Instructie voor de Commandanten der genie in de verdedigingsstellingen, zullen nader worden gedaan. Zulks is mede het geval met die, bedoeld in art. 16 van de Instructie voor de Commandanten der artillerie in de verdedigingsstellingen; voor deze laatsten blijven tot zoolang de bestaande bepalingen van kracht.

Door tusschenkomst van den Geneeskundigen dienst der landmacht moeten aan den Minister van Oorlog worden gezonden:

Door de toeziende Chefs der hospitalen en infirmeriën: 1°. de processen-verbaal van de gehouden bijeenkomsten, bedoeld in de artt. 35 en 36 van het reglement op de administratie der hospitalen;

2°. de rapporten omtrent belangrijke afwijkingen van de voorschriften nopens de administratie der infirmeriën, bedoeld in het laatste gedeelte der aanschrijving van het Departement van Oorlog van 1 Augustus 1864, n°. 70 I (*R. M.* 1864, bladz. 182);

3°. de conduite-staten, voorgeschreven bij art. 14 van het voorschrift van 21 Maart 1844, n°. 36 B (*R. M.* 1844, bladz. 107);

4°. de verzoeken, door geëmployeerden bij het hospitaal of de infirmerie onder hun toezicht, aan den Minister van Oorlog gericht.

Door tusschenkomst van den Hoofdintendant moeten aan den Minister van Oorlog gezonden worden:

A. Door de militaire Intendanten: 1°. de rapporten van de door hen werkstelligde opneming en voorloopige sluiting der geldelijke en materiele verantwoordingen van de korpsen, bedoeld bij artikel 340 van het provisioneel reglement van administratie bij de landmacht;

2°. De staten, bedoeld onder punt *a* der aanschrijving van het Departement van Oorlog van 12 Mei 1869, n°. 100 I (*R. M.* 1869, bladz. 169) en die, bedoeld onder punt *c* van die aanschrijving, voor zooverre de korpsen en inrichtingen betreft, bij art. 14 van 's Konings besluit van 13 December 1878, n°. 50 (*R. M.* 1878, II, bl. 204) omschreven;

3°. de sterktestaten, die, krachtens de aanschrijving van het Departement van Oorlog van 21 September 1854, n°. 22 B, maandelijks door de Hoofdadministratiën der korpsen worden ingezonden; met bepaling, dat die stukken op den 7den van elke maand bij den Hoofdintendant moeten zijn ontvangen.

B. Door de Hoofdadministratiën van de korpsen: 1°. de summierere verantwoording der ontvangsten en uitgaven; 2°. de staat der rekening met

diversen; 3°. de staat der waarde van het magazijn, voor zooveel de korpsen en inrichtingen betreft, waarvan de voorraad niet in de centraalmagazijnen is ingeleverd; een en ander voorgeschreven bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog van 10 Januari 1844, n°. 36 B (*R. M.* 1844, bladz. 43); 4°. het duplicaat van den staat model lett. V. V., bedoeld bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog van 7 Januari 1852, n°. 38 B (*R. M.* 1852, bladz. 4), insgelijks voor zooveel de hiervoren onder lett. B punt 3 bedoelde korpsen en inrichtingen aangaat.

C. *Door de Directeurs der Rijks centraalmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, enz.*: 1°. de driemaandelijkse verantwoordingen, de opgaven van den voorraad en die der waarde van de goederen, bedoeld bij de artt. 37, 39, 40 en 41 der Instructie voor den dienst bij die magazijnen, gegeven bij beschikking van het Departement van Oorlog van 20 December 1878, VIIIe Afd. Int., n°. 46 (*R. M.* 1878, II, bladz. 205); 2°. de voordrachten tot verkoop van oude en buiten dienst gestelde voorwerpen, bedoeld bij artikel 42 van die Instructie; 3°. de rapporten omtrent de geëmployeerden, bedoeld bij artikel 50 en 52 van dezelfde Instructie; 4°. de verzoeken, door geëmployeerden bij het magazijn onder hunne directie, aan den Minister van Oorlog gericht; 5°. de voordrachten tot het erlangen van pensioen ten behoeve van geëmployeerden, bedoeld bij artikel 53 van meergemelde instructie.

D. *Door de toeziende Chefs over de garnizoensmagazijnen van kleeding*: 1°. de driemaandelijkse verantwoording, bedoeld bij artikel 18 der instructie voor den dienst bij die magazijnen, gegeven bij beschikking van het Departement van Oorlog van 20 December 1878, VIIIe Afd. Int., n°. 46 (*R. M.* 1878, II, bladz. 224); 2°. de voordrachten tot verkoop van voorhanden goederen zonder waarde, bedoeld bij artikel 17 van dezelfde Instructie; 3°. de verzoeken, door geëmployeerden bij het magazijn onder hun toezicht, aan den Minister van Oorlog gericht.

E. *Door de toeziende Chefs voor het garnizoensnachtleger*: 1°. de verantwoordingstaten, voorgeschreven bij artikel 36 van het voorschrift nopens het beheer, enz. van het nachtleger, van 29 Mei 1852, n°. 47 B (*R. M.* 1852, bladz. 165); 2°. de staten C, H, K en L, bedoeld bij punt d der aanschrijving van het Departement van Oorlog van 12 Mei 1869, n°. 100 I (*R. M.* 1869, bladz. 169); 3°. de verzoeken, door geëmployeerden bij het nachtleger onder hun toezicht, aan den Minister van Oorlog gericht.

F. *Door de toeziende Chefs over de garnizoensbakkerijen*: 1°. de verantwoording, bedoeld bij artikel 30 van het voorschrift omtrent het beheer en de inrichting der bakkerijen, van 22 December 1874, n°. 38 I (*R. M.* 1874, I, bladz. 307); 2°. de verzoeken, door geëmployeerden bij de bakkerij onder hun toezicht, aan den Minister van Oorlog gericht.

De hiervoren bedoelde toezending van stukken, enz. aan den Minister van Oorlog, door tusschenkomst van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der landmacht, zal aanvangen met 1 November aanstaande. Vóór dien tijd moet de inzending daarvan plaats hebben door tusschenkomst van den Hoofdintendant.

TWEEDE GEDEELTE,

Inrichting van het Departement van Oorlog. Aanschrijving M. van O., van 16 April 1880, n°. 73. Mededeeling van Z. M. besluit van 10 Maart 1880, n°. 15.

Overwegende, dat aan de Inspecteurs der onderscheidene wapens en de Chefs der onderscheidene dienstvakken van de Landmacht meer gelegenheid

gegeven moet worden, om het gezag, waarmede zij bekleed zijn, uit te oefenen en met het leger in aanraking te komen.

Overwegende, dat, in verband hiermede, wijziging der inrichting van het Departement van Oorlog noodig is.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van 4 Maart 1880, Litt. U^o, Kabinet.

Hebben goedgevonden en verstaan, met intrekking van Ons besluit van 27 November 1877, n°. 1, en in afwachting van de nadere voorstellen, die Ons door Onzen genoemden Minister ten aanzien van den werkkring der Inspecteurs van de wapens en der Chefs van dienstvakken gedaan zullen worden, — te bepalen:

Art. 1. Het Departement van Oorlog is verdeeld in zes Afdeelingen:

Iste Afdeeling: *Secretariaat*; IIde Afdeeling: *Generale Staf*; IIIde Afdeeling: *Personeel*; IVde Afdeeling *Artillerie*; Vde Afdeeling: *Genie*; VIdde Afdeeling: *Intendance*, en een, buiten die Afdeelingen staand, Bureau: *Secretarie, indices en archieven*.

Art. 2. Onze Minister van Oorlog verdeelt de Afdeelingen, voor zooveel noodig, in Bureaux en stelt de algemeene regelen vast, waarnaar de werkzaamheden over de Afdeelingen en de Bureaux verdeeld worden.

Art. 3. Aan het hoofd van de Iste Afdeeling staat een Hoofdambtenaar met den titel van Rechtsgeleerde Adviseur; aan dat der IIde Afdeeling een Luitenant-Kolonel of Majoor van den Generalen Staf; aan dat der IIIde Afdeeling een Referendaris; aan dat der IVde Afdeeling een Luitenant-Kolonel of Majoor van de Artillerie; aan dat der Vde Afdeeling een Luitenant-Kolonel of Majoor van de Genie, en aan dat der VIdde Afdeeling een Intendant der 2de klasse of een Onderintendant van de 1ste klasse.

Aan het hoofd van het Bureau *Secretarie, indices en archieven* staat een Hoofdcommies of Commies.

Art. 4. De Chef van den Generalen Staf, de Inspecteur van het wapen der Genie en de Hoofdintendant zijn, ieder voor zooveel betreft de Afdeeling welke naar zijn dienstvak of wapen genoemd is, bevoegd, kennis te nemen van de zaken, welke bij die Afdeeling behandeld worden, en hieromtrent aan den Minister voorstellen te doen.

Zij hebben hunne Bureaux — welker samenstelling nader door Ons geregeld wordt — in een der gebouwen van het Departement van Oorlog.

Art. 5. Door Ons wordt aangewezen wie, overeenkomstig het bij art. 3 bepaalde, Hoofd eener Afdeeling van het Departement zal zijn.

Art. 6. De, volgens art. 3 van Ons besluit van 27 November 1877, n°. 1, aan het hoofd der *acht*, bij art. 1 van dat besluit sub *a—h* vermelde, Afdeelingen geplaatste Secretaris-Generaal, Chef van den Generalen Staf, Inspecteurs der verschillende wapens en Chefs der verschillende diensten worden bij deze op de meest eervolle wijze ontheven van hunne betrekking van Chef eener Afdeeling van het Departement van Oorlog, onder dankbetuiging voor de daarin door hen bewezen diensten.

Art. 7. De zorg voor de *Bibliotheek van het Departement van Oorlog* blijft opgedragen aan de bestaande, met het toezicht daarover belaste, Commissie, wier leden door Onzen Minister van Oorlog worden benoemd uit de officieren en ambtenaren van het Departement en ook door hem worden ontslagen, en welke Commissie door hem van de noodige instructiën voorzien wordt.

Onder de bevelen dier Commissie is een commies of adjunctcommies, behorende tot het personeel van het Departement, als bibliothecaris werk-

zaam, bijgestaan door een mede tot dat personeel behoorenden ambtenaar van een minderen rang dan die, welken hij bekleedt.

Art. 8. De indeeling van het militair en burgerpersoneel, behoorende tot of gedetacheerd bij het Departement en noodig voor den dienst in de Afdeelingen of in het Bureau *Secretarie, indices en archieven*, geschiedt door Onzen Minister van Oorlog.

Door genoemden Onzen Minister wordt ook bepaald: welke der tot het personeel van het Departement behoorende officieren de betrekking van Adjudant des Ministers moet vervullen; welke der tot dat personeel behoorende ambtenaren en officieren fungeeren moeten als Hoofden, respectievelijk, van het Bureau *Secretarie, indices en archieven* en van de Bureaux, waarin de Afdeelingen verdeeld zijn; en welke ambtenaren, overeenkomstig het bij de tweede alinea van art. 7 bepaalde, werkzaam moeten zijn bij de *Bibliotheek*.

Art. 9. De Hoofden der Afdeelingen *Generale Staf, Genie en Intendance*, alsmede de officieren en ambtenaren, ingedeeld bij die Afdeelingen, kunnen door Onzen Minister van Oorlog bestemd worden, om tevens werkzaam te zijn, respectievelijk, op het Bureau van den Chef van den Generalen Staf, op dat van den Inspecteur van het Wapen der Genie en op dat van den Hoofdintendant.

Art. 10. De inrichting van den *huishoudelijken dienst* van het Departement geschiedt — met inachtneming van de daaromtrent bij de Koninklijke besluiten van 12 April 1844, n°. 47, en van 3 Februari 1867, n°. 28, gemaakte bepalingen — door Onzen Minister van Oorlog.

Art. 11. Dit besluit treedt in werking met 1 Mei 1880.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze, met ingang van 1 Mei 1880:

A. In te trekken de beschikkingen van den Minister van Oorlog, van: 29 December 1877, n°. 35 S (*R. M.* 1877, II, bl. 250); 29 December 1877, n°. 36 S (*R. M.* 1877, II, bl. 253); 25 Maart 1878, n°. 66 S; 25 Maart 1879, Iste Afd. Secretariaat, n°. 62; en 28 Juni 1879, Iste Afd. Secretariaat, n°. 107 (*R. M.* 1879, II, bl. 190); en

B. Te bepalen:

Art. 1. De Iste, de IIIde, de IVde, de Vde en de VIde *Afdeeling* van het Departement zijn op de volgende wijze verdeeld in Bureaux:

Eerste Afdeeling — Secretariaat.

1ste Bureau: Rechtskundige, algemeene en comptabiliteitszaken. *2de Bureau:* Militie en Schutterij.

Derde Afdeeling. — Personeel.

1ste Bureau: Personeel in werkelijken dienst en koloniale werving. *2de Bureau:* Pensioen en werving voor het leger hier te lande.

Vierde Afdeeling. — Artillerie.

1ste Bureau: Algemeene Artillerie-zaken. *2de Bureau:* Technische zaken. *3de Bureau:* Comptabiliteit.

Vijfde Afdeeling — Genie.

1ste Bureau: Algemeene dienst der Genie en kazernering. *2de Bureau:* Beheer der Vestingwerken. *3de Bureau:* Comptabiliteit.

Zesde Afdeeling. — Intendance.

1ste Bureau: Legerverpleging. *2de Bureau:* Kleeding, uitrusting, nachtleger, enz. *3de Bureau:* Beheer, controle en comptabiliteit van administratieve inrichtingen. *4de Bureau:* Controle en comptabiliteit betrekkelijk uitgaven voor het personeel, de korpsen, enz.

Art. 2. Het bureau secretarie, indices en archieven is verdeeld in vier onderdeelen: *a.* het *Kabinet*, *b.* de *Algemeene Secretarie*, *c.* de *Algemeene Index* en *d.* de *Charterkamer*.

Art. 3. De werkzaamheden der Afdeelingen worden over die Afdeelingen en, voor zooverre deze in Bureaux gesplitst zijn, over die Bureaux verdeeld als volgt:

Iste Afdeeling. — Secretariaat.

1ste Bureau. — Rechtskundige, algemeene en comptabiliteitszaken. Onderwerpen van Staats-, administratief- en privaatrecht. Rechtskundige adviezen aan andere afdeelingen van het Departement. Wetgevende arbeid. Eerediensten. Militaire justitie en krijgstuclit. Gratiezaken. Veteranen en militaire huisgezinnen, behoorende tot de sterkte der gesticliten Ommerschans en Veenhuizen. Aanstelling, bevordering en ontslag der burgerambtenaren bij het Departement en de inrichtingen onder het Departement ressorteerende. Burgerlijke pensioenen. Kortingen op traktementen en pensioenen wegens schulden, enz. Zaken, niet tot den bepaalden werkkring van eene der afdeelingen behoorende. Het opmaken der Staatsbegrooting, naar de staten, daartoe bij deze en de andere afdeelingen samengesteld. Rekeningen en verslagen nopens de uitgaven op de staatsbegrooting en de vestingbegrooting, alsmede nopens de verstrekkingen. Ordonnanceering. Verificatie der rekeningen, betreffende het Departement en de Topographische inrichting. Geldelijke verrekening betreffende werk, voor andere Departementen bij de Topographische inrichting gedaan. Crediet-aanvragen. Regularisatiën. Betaalbaarstelling van traktementen en toelagen van het personeel bij het Departement, wachtgelden, enz. Af- en overschrijvingen. Borgtochten van comptabele ambtenaren. Aanteekening van de gesloten contracten. Verkoopingen van buiten dienst gestelde goederen. Agenda der afdeeling.

2de Bureau. — Militie en Schutterij.

Militiezaken in haren geheelen omvang. Schutterijzaken, met uitzondering van de oefeningen. Weerbaarheidsvereeningingen. Maandelijksche sterktestaat, model C. Stamboeken van onderofficieren en manschappen. Paspoorten. Certificaten van goed gedrag.

IIdc Afdeeling. — Generale Staf.

Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den chef van den generalen staf betreffende: defensiezaken in het algemeen; organisatie, dislocatie en mobilisatie van het leger; voorbereiding van maatregelen voor oorlogstoestand; groote manoeuvres; kampen; troepenbewegingen, verkenningen; garnizoensveranderingen; instructiën voor bevelhebbers van troepen, liniën, enz.; archieven dier autoriteiten; het vervaardigen en verstrekken van kaarten; zendingen van officieren naar het buitenland; enz. enz.

Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den Inspecteur van het wapen der infanterie betreffende: de oefeningen, instructie-rapporten en exercitie-reglementen van dat wapen; het lager onderwijs bij de korpsen van dat wapen; de inrichting en werking van de Normaal-schiet-school, het Instructie-bataillon, de Pupillenschool en het algemeen depôt van Discipline; enz. enz.

Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den Inspecteur van het wapen der cavalerie betreffende: de oefeningen, instructie-rapporten en exercitie-reglementen van dat wapen; het lager

onderwijs bij de korpsen van dat wapen; de remonte; de rij- en hoefsmid- school, enz. enz.

Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den Inspecteur van het militair onderwijs betreffende: het onderwijs bij de Krijgsschool, de Koninklijke Militaire Academie en de Cursussen bij de korpsen; de examens bij die inrichtingen en voor den rang van officier; de voorschriften en reglementen betrekking hebbende op militair onderwijs; enz. enz.

Zaken betreffende de Permanente militaire spoorweg-commissie, voor zoo- ver ze niet bij de afdeeling intendance behooren. Garnizoensdienst. Wacht- en kazerneringsstaten. Exerctie-terreinen. Buitengewone voorvallen van alge- meenen aard. Militaire bijstand. Uitvoering der wet betreffende de Koninklijke Militaire Academie en der regeling betreffende de Krijgsschool. De oefeningen der schutterij. Agenda der afdeeling.

IIIde Afdeeling. — Personeel.

Aste Bureau. — Personeel in werkelijken dienst en koloniale werving.

Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstel- len van den Chef van den Generalen Staf, de Inspecteurs van de verschil- lende wapens, van den geneeskundigen dienst der landmacht en van het militair onderwijs, en den Hoofdintendant betreffende de aanstelling, de be- vordering, de nonactiviteit, het ontslag, de plaatsing en overplaatsing, de detachering en de belooning van officieren.

Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht betreffende het personeel en de opleiding der militaire studenten.

Benoemingen tot betrekkingen van officieren bij de landmacht. Behand- ling van onderwerpen betreffende de wettelijke bepalingen op de aanstelling, de bevordering, het ontslag en de nonactiviteit van officieren. Stamboeken, kaderlijsten, ranglijsten en conductelijsten van officieren. Klasse- en traktementsverhoogingen van officieren. Driemaandelijksche opgaven aan de Alge- meene Rekenkamer van beschikkingen ten aanzien van officieren genomen. Verloven met uitzondering van langdurige verloven voor militieplichtigen. Huwelijken van officieren en van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier. Buitengewone voorvallen van personeelen aard. Eereteekenen en medailles. Chevrons. Aanstelling en detachering van officieren bij de landmacht in Oost- of West-Indië. Koloniale werving.

2de Bureau. — Pensioenen en werving voor het leger hier te lande.

Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voor- stellen van den chef van den generalen staf, de inspecteurs van de verschil- lende wapens, van den geneeskundigen dienst der landmacht en van het militair onderwijs, en den hoofdintendant betreffende pensionneering van offi- cieren of betreffende pensionneering en ontslag (ook vervroegd ontslag) van militairen beneden den rang van officier of geëmployeerden en werklieden op daggeld bij 's Rijks inrichtingen.

Plaatsing van militairen en gepensioneerde militairen in burgerbedie- ningen. Behandeling van onderwerpen, rakende de wettelijke bepalingen nopens de pensioenen van officieren, van militairen beneden den rang van officier, van geëmployeerden en werklieden op daggeld bij 's Rijks inrichtingen en van hunne weduwen en weezen. Registers van gepensioneerden van de landmacht en van gewezen militairen, die niet meer voor den dienst aange- nomen mogen worden. Gratificatiën. Werving voor het leger hier te lande.

Maandelijksche sterktestaten, modellen A en B. Signalementstaten van deserteurs. Maandelijksche opgaven der vomissen tegen militairen geweest. Agenda der afdeeling.

IVde Afdeeling — Artillerie.

1ste Bureau. — Algemeene Artillerie-zaken. Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den Inspecteur van het wapen der Artillerie betreffende: bewapening en uitrusting der sterkten; de oefeningen, instructie-rapporten en exercitie-reglementen van dat wapen; het lager onderwijs bij de korpsen van dat wapen; de inrichting en werking der artillerie-instructie-compagnie en der artillerie-schietschool; enz. enz.

Bijhouden van den instructie-inventaris. Beheer en onderhoud van het artillerie-materieel in de magazijnen en van het artillerie-materieel, in verantwoording bij de korpsen van het leger, bij de plaatselijke en garnizoenscommandanten, de schutterijen en de weerbaarheidsvereeningen. Het personeel der conducteurs, waarnemende conducteurs en magazijnknechts. Het samenstellen der staten van het voorhanden artillerie-materieel voor de Staatsbegroting.

2de Bureau — Technische zaken. Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den Inspecteur van het wapen der Artillerie betreffende: technische artillerie-aangelegenheden; aanschaffing van nieuw materieel; proeven; de commissie van proefneming; de artillerie-werkplaatsen; enz.

Verstrekking van materieel aan andere Departementen van algemeen bestuur. Bibliotheken der artillerie-inrichtingen. Het samenstellen der staten betreffende de artikelen der Staatsbegroting, welke betrekking hebben op de onderwerpen bij de afdeeling behandeld wordende. Agenda der afdeeling.

3de Bureau — Comptabiliteit. Geldelijke verantwoording en verificatie van alle rekeningen en attestatiën, den dienst der artillerie betreffende. Aanbestedingen en contracten voor de levering van artillerie-materieel.

Vde Afdeeling. — Genie.

1ste Bureau. — Algemeene dienst der Genie en kazernering. — Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den Inspecteur van het wapen der Genie betreffende: het personeel der civielingenieurs, opzichters van fortificatiën, militaire wachters, tijdelijke opzichters en teekenaars; het materieel van de genie en van de genietroepen; de instructiën voor den dienst van het wapen; de oefeningen en exercitie-reglementen van, benevens het lager onderwijs bij de genie-troepen; slechting van vestingwerken; opbouw, onderhoud en verbetering van kazernen, woningen voor gehuwden, magazijnen en verdere plaatselijke militaire inrichtingen; aankoop of onteigening van de daartoe noodige gronden en van exercitie-terreinen; huur van zoodanige gebouwen, woningen en terreinen; inspectie-rapporten van militaire en andere autoriteiten; vergunningen, enz. op militaire landsgronden. Agenda der afdeeling.

2de Bureau. — Beheer der vestingwerken. — Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den Inspecteur van het wapen der genie betreffende: het maken, onderhouden en verbeteren van vestingwerken en inundatiemiddelen; aankoop of onteigening van de daartoe noodige gronden; verboden kringen van vestingwerken; concessiën van droogmakerijen, spoorwegen, enz. Archief der genie.

3de Bureau. — Comptabiliteit. — Geldelijke verantwoording en verificatie van alle rekeningen en attestatiën, den dienst der genie betreffende, en de vestingbegroting, voor zoover de geldelijke verevening betreft. Aanbestedin-

gen en contracten, betreffende de werken, door het wapen der genie uitgevoerd. Onderzoek der bestekken uit een comptabel oogpunt. Onderzoek van inventarissen. Het samestellen van de staten, betreffende de artikelen der Staatsbegroting, welke betrekking hebben op de onderwerpen bij de afdeeling behandeld wordende. Het opmaken der Vestingbegroting.

Vide Afdeeling. — Intendance.

1ste Bureau. — Legerverpleging. — Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den Hoofdintendant en den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht betreffende de verzorging van troepen, paarden, enz. en betreffende de compagnieën hospitaalsoldaten.

Aanschaffing en aanbesteding van levensmiddelen en fourages. Aanvulling van den voorraad van kleeding, ledergoed, paardentuig, nachtligging, kampements-effecten, velduitrusting, ambulance-zaken, enz. Verlichting en verwarming van lokalen. Verstrekking van gelden aan de korpsen. Aanschaffen en op reform stellen van paarden. Stamboeken van paarden. Voorbereiding tot den oorlogstoestand. Voerwezen, enz.

2de Bureau. — Kleeding, uitrusting, nachtleger, enz. — Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van de Inspecteurs der verschillende wapens en Chefs van dienstvakken betreffende de kleeding en uitrusting van het leger en de suppletie-troepen voor de Landmacht in Indië.

Aanbesteding, levering, keuring en verstrekking van kleeding, ledergoed, paardentuig, nachtligging, kampements-effecten, velduitrusting, ambulance-zaken, enz. Prijsbepaling der kleeding en uitrusting. Materieele verantwoording van de Rijks centraal- en garnizoensmagazijnen van kleeding, het ledergoed en paardentuig, het garnizoensnachtleger, de kampements-effecten, de velduitrusting, de ambulancezaken, enz. Agenda der afdeeling.

3de Bureau. — Beheer, controle en comptabiliteit van administratieve inrichtingen.

Uitvoering van de beslissing des Ministers nopens de adviezen en voorstellen van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der landmacht betreffende de hospitalen en infirmeriën, alsmede de aanschaffing van geneesmiddelen.

Geldelijke verantwoording van de Rijks centraal- en garnizoensmagazijnen van kleeding, het Rijks magazijn van geneesmiddelen, het ledergoed en paardentuig, het garnizoensnachtleger en de kampements-effecten. Geldelijke en materieele verantwoording van de garnizoensbakkerijen en de militaire ziekeninrichtingen. Personeel op daggeld bij de vorenstaande magazijnen en inrichtingen. Verrekening van verstrekte geneesmiddelen met andere Departementen van algemeen bestuur. Verificatie van alle rekeningen tot de vorenstaande magazijnen betrekking hebbende. Het samenstellen der staten voor de Staatsbegroting, voor zooveel die betrekking hebben op het personeel, niet bij de korpsen ingedeeld, het materieel van den geneeskundigen dienst en het personeel en materieel bij de Rijks centraal- en garnizoensmagazijnen van kleeding.

4de Bureau. — Controle en comptabiliteit betrekkelijk uitgaven voor het personeel, de korpsen, enz.

Afrekening met 's Rijks schatkist van de korpsen, de Koninklijke Militaire Academie, de Maréchaussée en het Koloniaal werfdepôt (monsterrollen met bijlagen). Verrekening van gelden, verstrekt aan de korpsen, en van betalingen, gedaan aan officieren zonder troepen, enz. Crediet-aanvragen en

regularisatiën. Verificatie van alle rekeningen niet bij de afdelingen Secretariaat, Artillerie of Genie behandeld wordende. Verificatie en verrekening van betalingen voor rekening van andere Departementen van algemeen bestuur. Controle over bijzondere instellingen (weduwen- en weezenkas, onder-officiersfonds). Controle over de inwendige administratie der korpsen. Het samenstellen der staten betreffende de artikelen der Staatsbegroting, welke betrekking hebben op de wapenkorpsen, de Koninklijke Militaire Academie en de onderwerpen, waarvan de verificatie der rekeningen aan het Bureau opgedragen is.

Art. 4. Wanneer er twijfel rijst, bij welke afdeling een stuk behandeld moet worden, wordt daaromtrent door den Secretaris-Generaal beslist of, indien hij dit noodig acht, de beslissing des Ministers gevraagd.

Art. 5. Bij het bureau *Secretarie, indices en archieven* worden de navolgende werkzaamheden verricht: ontvangst en verdeling van alle inkomende stukken; schrijven en verzenden van alle uitgaande stukken; heffing en verantwoording van registratie-, zegel- en legesrechten; algemeene index en archieven; index en archief van stukken van vertrouwelijk aard (Kabinetstukken), alsmede het schrijven en verzenden van de uitgaande stukken dezer categorie.

De Secretaris-Generaal stelt de regelen vast, waarnaar deze werkzaamheden over de vier in artikel 2 vermelde onderdeelen verdeeld worden.

Art. 6. Het militaire en burgerlijke personeel, behoorende tot het Departement van Oorlog en noodig voor den dienst in de afdelingen of in het bureau *Secretarie, indices en archieven*, is daarbij ingedeeld volgens de formatie van die afdelingen en dat bureau, voorkomende op den, bij deze beschikking gevoegden, staat der samenstelling van het Departement van Oorlog.

Art. 7. Het personeel, behoorende tot het bureau *Secretarie, indices en archieven*, wordt door den Secretaris-Generaal zoodanig bij de vier in artikel 2 vermelde onderdeelen van dat bureau ingedeeld, als hij, in verband met de aan het slot van artikel 5 bedoelde regelen, noodig acht.

De Secretaris-Generaal bepaalt, welke der tot het bureau behoorende ambtenaren aan het hoofd dier onderdeelen staan, met dien verstande, dat hij ook bevoegd is, om het hoofd van genoemd bureau tevens te belasten met de functiën van hoofd van een dier onderdeelen.

Art. 8. De hoofden der afdelingen, welke in bureaux zijn verdeeld, zijn bevoegd, het onder hunne bevelen dienende personeel zoo noodig ook met andere werkzaamheden hunner afdeling te belasten dan die, welke volgens artikel 3 behooren tot het bureau waarbij men is ingedeeld.

Art. 9. Het hoofd van het bureau *Secretarie, indices en archieven* is bevoegd, het onder zijne bevelen dienende personeel zoo noodig ook met andere werkzaamheden van dat bureau te belasten dan die, welke volgens de, in de laatste alinea van artikel 5 bedoelde, regelen behooren tot het onderdeel waarbij men is werkzaam gesteld.

Art. 10. De ambtenaar, belast met de werkzaamheden betreffende de heffing en de verantwoording der registratie-, zegel- en legesrechten, staat, als zoodanig, ofschoon ingedeeld bij het bureau *Secretarie, indices en archieven*, rechtstreeks onder de bevelen van den Secretaris-Generaal.

Art. 11. Wanneer een der ambtenaren, ingedeeld bij eene der afdelingen, bij het bureau *Secretarie, indices en archieven* of bij de Bibliotheek, tevens belast is met het bestuur van den huishoudelijken dienst van het Departement, staat hij in deze betrekking rechtstreeks onder de bevelen van den Secretaris-Generaal.

Staat der samenstelling van het Departement van Oorlog.
 De Minister van Oorlog, hoofd van het Departement,
 De Secretaris-Generaal van het Departement van Oorlog.
 Een kapitein van den Generalen Staf, Adjudant van den Minister.

Eerste Afdeling. Secretariaat.

Een Rechtsgeleerde-Adviseur, Hoofd der afdeling.

1ste Bureau. — Rechtskundige, algemeene en comptabiliteitszaken.

Een Hoofdcommies of Referendaris, Hoofd van het bureau; een commies of hoofdcommies; twee adjunctcommiezen of commiezen; een klerk of adjunctcommies; een klerk.

2de Bureau. — Militie en Schutterij.

Een Commies of Hoofdcommies, Hoofd van het bureau; twee klerken of adjunctcommiezen; vier klerken.

Tweede Afdeling. Generale Staf.

Een Luitenant-kolonel of Majoor van den Generalen Staf, Hoofd der afdeling; een kapitein van den Generalen Staf; een kapitein van de Infanterie; een klerk of adjunctcommies.

Derde Afdeling. Personeel.

Een Referendaris, Hoofd der afdeling.

1ste Bureau. — Personeel in werkelijken dienst en koloniale werving.

Een Kapitein van de Infanterie, Hoofd van het bureau; een 1ste of 2de luitenant van de Infanterie; een adjunctcommies; een klerk of adjunctcommies; een klerk.

2de Bureau. — Pensioenen en werving voor het leger hier te lande.

Een Commies, Hoofd van het bureau; een klerk of adjunctcommies; twee klerken.

Vierde Afdeling. Artillerie.

Een Luitenant-kolonel of Majoor van de Artillerie, Hoofd der afdeling.

1ste Bureau. — Algemeene Artillerie-zaken.

Een Kapitein, Hoofd van het bureau; een magazijnmeester; een klerk of adjunctcommies.

2de Bureau — Technische zaken.

Een Kapitein, Hoofd van het bureau; een adjunctcommies of commies.

3de Bureau. — Comptabiliteit.

Een Magazijnmeester 1ste klasse (Kapitein), Hoofd van het bureau; een klerk of adjunctcommies.

Vijfde Afdeling. Genie.

Een Luitenant-kolonel of Majoor van de Genie, Hoofd der afdeling.

1ste Bureau. — Algemeene dienst der Genie en kazerneering.

Een Kapitein, Hoofd van het bureau; een opzichter van fortificatiën.

2de Bureau. — Beheer der Vestingwerken.

Een Kapitein, Hoofd van het bureau; een adjunctcommies of commies.

3de Bureau. — Comptabiliteit.

Een Commies of Hoofdcommies, Hoofd van het bureau; een klerk of adjunctcommies; een klerk.

Zesde Afdeling. Intendance.

Een Intendant der 2de klasse of Onderintendant der 1ste klasse, Hoofd der afdeling.

1ste Bureau. — Legerverpleging.

Een Onderintendant der 2de klasse, Hoofd van het bureau; een 1ste of 2de luitenant-kwartiermeester; een klerk of adjunctcommies.

2de Bureau. — Kleeding, uitrusting, nachtleger, enz.

Een Onderintendant der 2de klasse, Hoofd van het bureau; een commies; een adjunctcommies; een klerk.

3de Bureau. — Beheer, controle en comptabiliteit van administratieve inrichtingen.

Een Kapitein-kwartiermeester, Hoofd van het bureau; een commies; een adjunctcommies; twee klerken.

4de Bureau. — Controle en comptabiliteit betrekkelijk uitgaven voor het personeel; de korpsen, enz.

Een Majoor-kwartiermeester of Kapitein-kwartiermeester, Hoofd van het bureau; een commies; twee 1ste of 2de luitenants-kwartiermeester; twee adjunctcommiezen; twee klerken.

Bureau Secretarie, indices en archieven.

Een Hoofdcommies of Commies, Hoofd van het bureau; twee adjunctcommiezen of commiezen; een adjunctcommies; twee klerken of adjunctcommiezen; tien klerken.

Bibliotheek.

Een Commies of Adjunctcommies, bibliothecaris; een klerk of adjunctcommies.

Huishoudelijke dienst.

Ambtenaar, belast met het bestuur van den huishoudelijken dienst: een der adjunctcommiezen of commiezen bovengenoemd.

Bedienden: Een kamerbewaarder, tien boden, zeven vaste knechts, een portier.

Vaststelling van een reglement voor den dienst van den Rijkstelegraaf. Aanschrijving M. v. O. van 21 April 1880, n°. 24. Mededeeling van Z. M. besluit van 16 Maart 1880, n°. 32.

Brengt, door deze, ter kennis van de landmacht, dat het Zijner Majesteit heeft behaagd, bij dat besluit:

1°. goed te keuren een nieuw reglement voor den dienst van den Rijks-telegraaf;

2°. in te trekken de Koninklijke besluiten van 12 December 1875 (*Staatsblad* n°. 240) en van 22 September 1879 (*Staatsblad* n°. 153); en

3°. te bepalen, dat het nieuwe reglement met den 1sten April 1880 wordt ten uitvoer gebracht en de reglementen, bij de sub 2° genoemde Koninklijke besluiten goedgekeurd, met denzelfden dag buiten werking worden gesteld.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze in te trekken:

de beschikkingen van den Minister van Oorlog, van 28 December 1875, n°. 80 S (*R. M.* 1875, II, bladz. 186), 21 Juli 1876 n°. 2 S (*R. M.* 1876, II, bladz. 173), 17 November 1877, n°. 62 S (*R. M.* 1877, II, bladz. 228), 25 April 1879, Iste Afd. Secr., n°. 69 (*R. M.* 1879, II, bladz. 123) en 14 October 1879, Iste Afd. Secr., n°. 117 (*R. M.* 1879, II, bladz. 271).

Huwelijken van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier. Aanschrijving M. v. O. van 30 April 1880, n°. 48.

Heeft goedgevonden, met wijziging in zooverre van het voorgeschrevene onder I der beschikking van 26 Februari 1879, n°. 36 (*R. M.* 1879, II, bladz. 72), te bepalen:

1°. dat gehuwd mogen zijn bij de korpsen Bereden Artillerie en het korps Pontonniers de sergeanten, wachtmeesters en fouriers, die langer dan zes jaren onafgebroken in den graad van onderofficier hebben gediend, en bij de Koninklijke Militaire Academie 3 oppassers der cavalerie en 3 tamboers;

2°. dat van de sergeanten, wachtmeesters en fouriers bij de korpsen Bereden Artillerie en het korps Pontonniers slechts een bepaald aantal zal deelen in de voorrechten, onder A en B van punt V dier beschikking bedoeld, te weten: 12 bij het 1ste en 10 bij het 2de regiment Veldartillerie; 6 bij het regiment Rijdende Artillerie en 9 bij het korps Pontonniers.

Eerbewijzingen aan boord van schepen. Aanschrijving M. v. O. van 30 April 1880, n°. 49.

Brengt, door deze, ten vervolge op de beschikking van den Minister van Oorlog van 6 Februari 1871, n°. 45 P (*R. M.* 1871, bl. 12), ter kennis van de Landmacht, dat, bij Koninklijk besluit van 29 Maart jl., n°. 12, art. 22 van het *Reglement op de eerbewijzingen en saluten aan boord van Zijner Majesteits schepen*, vastgesteld bij Zijner Majesteits besluit van 22 Januari 1871, n°. 11, is aangevuld als volgt:

Art. 22. Vlagofficieren in commissie, die geen Vlootvoogd, Eskader-Commandant of Commandant van de Zeemacht ter plaatse zijn, voeren aan boord van het schip of vaartuig, waarop zij zich bevinden, in stede van de Nederlandsche commandovlag, de Nederlandsche vlag, voorzien met zooveel witte ballen in het roode doek als er sterren in de epauletten of andere distinctieven gedragen worden, respectievelijk aan den grooten vóór- of kruistop, overeenkomstig hunnen rang, en blijft de commandovlag van den bevelvoerenden officier of de wimpel gedurende hun verblijf aan boord geheschen.

»Opperofficieren van de Landmacht in commissie voeren dergelijke vlag als hiervoren is bepaald voor de vlagofficieren, met wier rangen de hunne overeenkomt.»

Militaire getuigen in strafzaken. Aanschrijving M. v. O. van 30 April 1880, n°. 74.

Het wenschelijk achtende, dat de bewijzen van vervoer per spoortrein of stoomboot en de passage-biljetten voor veren, voor onderofficieren en soldaten

(maréchaussée's uitgezonderd), die als getuige in strafzaken voor den burgerlijken of militairen rechter moeten verschijnen, steeds op gelijke wijze worden ingevuld.

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken de beschikking van 22 Februari 1877, n°. 55 I (*R. M.* 1877, II, bladz. 35).

B. Te bepalen:

§ 1. In de hierbedoelde bewijzen en passage-biljetten moet worden vermeld:

a. de naam of namen van de getuigen, op de wijze, aangewezen op model n°. 3, behoorende bij de beschikking van 25 November 1879, VIIIste Afd., n°. 20 (*R. M.* 1879, I, bladz. 53),

b. de plaats waar en de rechter, voor wien de getuigen moeten verschijnen,

c. de aard der zaak, waarin getuigenis moet worden afgelegd,

en en ander te putten uit de dagvaardingen, waarvan de belanghebbenden zijn voorzien.

§ 2. Het doel der reis in vermelde bewijzen en passage-biljetten moet, overeenkomstig de punten b en c van § 1, worden gesteld, als volgt:

a. bij de heenreis:

»..... ten einde getuigenis der waarheid af te leggen voor (*het Hoog Militair Gerechtshof, den Krijgsraad, de Officieren-Commissarissen, den Rechter-Commissaris, het Gerechtshof, de Rechtbank of den Kantonrechter*) te (*plaats*), in de zaak van (*naam of namen*), beschuldigd van (*aard van het feit*),”

b. bij de terugreis:

»..... ten einde naar zijn korps terug te keeren; heeft getuigenis der waarheid afgelegd voor enz.,” als in punt a voor de heenreis omschreven.

Artillerie-reglementen. Veld- en rijdende artillerie. Aanschrijving M. v. O. van 30 April 1880, n°. 50.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van *f* 0,05 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van *f* 0,06⁵ voor particulieren in den handel verkrijgbaar gesteld is:

de *Wijzigingen op het Reglement op de exercitiën der Veld- en Rijdende Artillerie. Scholen te paard. Batterijschool.*

Gelast, dat dit reglement voortaan aldus gewijzigd zal worden gevolgd.

Artillerie-reglementen. Vestingartillerie. Aanschrijving M. v. O. van 30 April 1880, n°. 87.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van *f* 0,07⁵ voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van *f* 0,10 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

het *Reglement op de exercitiën der Vestingartillerie. Eerste gedeelte. Het Batterijgeschut. Getrokken vuurmonden. Getr. St. kanonnen van 15 cM. Zw. en 12 cM.*

Gelast, dat dit reglement voortaan zal worden gevolgd.

Handboek voor onderofficieren en korporaals der artillerie IIde deel. Aanschrijving M. v. O. van 30 April 1880, n°. 128.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van *f* 1,25 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van *f* 1,67 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

het IIde deel van het herziene *Handboek voor onderofficieren en korporaals der Artillerie*.

Gelast, dat dit handboek voortaan zal worden gevolgd; en

doet wijders opmerken, dat door bovenstaande order buiten werking gesteld worden de aanschrijvingen van:

10 October	1864, n ^o . 24 A	(R. M. 1864, blz. 205);
28 November	1874, n ^o . 37 P	(» » 1874, II » 192);
21 Augustus	1875, n ^o . 35 P	(» » 1875, » » 119);
17 Augustus	1876, n ^o . 58 P	(» » 1876, » » 183);
18 November	1876, n ^o . 44 P	(» » 1876, » » 226);
25 November	1876, n ^o . 49 P	(» » 1876, » » 229);
2 Februari	1877, n ^o . 39 P	(» » 1877, » » 23);
20 Maart	1877, n ^o . 42 P	(» » 1877, » » 55);
26 September	1878, n ^o . 72	(» » 1878, » » 168);
30 October	1878, n ^o . 16	(» » 1878, » » 179);
3 Juli	1879, n ^o . 82	(» » 1879, » » 203).

RECUEIL MILITAIR.

(26 MEI — 25 JUNI 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Algemeen depôt van Discipline. Aanschrijving M. v. O. van 24 Mei 1880, n°. 29.

Heeft goedgevonden, in verband met art. 8 der Instructie voor den Inspecteur der Genie, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van den 29sten April jl., n°. 27 (*R. M.* 1880, I. blz. 207), het bepaalde bij de derde alinea van art. 2 van het Voorschrift betrekkelijk het Algemeen Depôt van Discipline, vastgesteld bij de Ministeriële beschikking van 24 September 1878, IIIe Afd. Inf. n°. 56 (*R. M.* 1878, I, blz. 887), in te trekken.

Hoofdstuk VI van den herziene Instructie-Inventaris. Aanschrijving M. v. O. van 28 Mei 1880, n°. 46.

Overwegende:

1°. dat bij beschikking van 31 December 1879, IVe Afd., n°. 133, is ter kennis gebracht het bij Koninklijk besluit van den 18den dier maand, n°. 19, vastgestelde reglement op het beheer en het onderhoud van de draagbare wapenen in gebruik bij de korpsen van het leger;

2°. dat bij de Koninklijke Militaire Academie voor den prijs van f 1,50 is verkrijgbaar gesteld de derde herziene druk van hoofdstuk VI van den Instructie-Inventaris voor de artillerie der landmacht, bevattende alles wat op de draagbare wapenen, verwisselstukken, geweermaakersgereedschappen en maten betrekking heeft;

3°. dat in genoemd hoofdstuk VI als bijlagen *d*, *e* en *f* thans mede zijn opgenomen de staten, aanwijzende het maximum van den voorraad toebehooren en verwisselstukken tot wapenen, die in de magazijnen der korpsen moeten worden aangehouden en de gereedschappen en maten, die bij de korpsen voor de herstelling der wapenen voorhanden moeten zijn, met opgave der prijzen en voor wiens rekening zij aangeschaft worden.

Heeft goedgevonden:

a. In te trekken: de navolgende aanschrijvingen:

van 7 Juli	1853, n°. 45 B,		
» 27 Mei	1858, » 34 »	(<i>R. M.</i> 1858,	blz. 58),
» 30 November	1870, » 47 A	(» » 1870,	» 309),
» 18 October	1871, » 19 »	(» » 1871,	» 251),
» 18 November	1871, » 62 »	(» » »	» 278),

van 27 April	1872,	n ^o . 76 A	(R. M. 1872,	blz. 68),
» 15 December	1873,	» 69 I	(» » 1873,	» 425),
» 16 Maart	1874,	» 71 A	(» » 1874, II.	» 47),
» 26 September	1874,	» 23	(» » » »	» 162),
» 21 Januari	1875,	» 24	(» » 1875,	» » 3),
» 21 Augustus	1875,	» 40	(» » » »	» 119),
» 8 September	1875,	» 57	»	
» 17 »	1875,	» 81	(» » 1875,	» » 132),
» 3 November	1875,	» 76	(» » » I,	» 469),
» 3 »	1875,	» 79	»	
» 15 Juli	1876,	» 80	(» » 1876, II,	» 167),
» 22 September	1876,	» 46	»	
» 8 November	1876,	» 75	(» » 1876, II,	» 222),

alleen voor wat betreft het daarin voorkomende, aangaande de staten Lett. A, B en C, inhoudende de gereedschappen, maten en verwisselstukken, die bij de korpsen mogen aanwezig zijn:

» 31 Januari	1877, n ^o . 50 A	(R. M. 1877, II,	blz. 23),
» 20 Maart	1877, » 34	(» » » »	» 55),
» 22 September	1877, » 90	(» » » »	» 212),
» 2 Februari	1878, » 42	(» » 1878,	» » 25),
» 5 April	1878, » 57	(» » » »	» 53),

alleen voor wat betreft het daarin voorkomende, aangaande de staten Lett. A, B en C, inhoudende de gereedschappen, maten en verwisselstukken, die bij de korpsen mogen aanwezig zijn;

van 24 October 1878, IVe Afd., n°. 84 (R. M. 1878, II, blz. 173), als voren; en van 25 Juli 1879, IVe Afd., n°. 60 (R. M. 1879, II, blz. 216).

b. Te bepalen:

1°. dat de overige hoofdstukken van den herziene Instructie-Inventaris het licht zullen zien, zoodra de geheele herdruk, met uitzondering van het voorschrift voor het bepalen der uitrusting, de Handleiding voor het opleggen en bewaren van het materieel, enz., zal zijn afgehoopen;

2°. dat in het vervolg, in alle officieele aanvragen en bescheiden al dadelijk Hoofdstuk VI moet worden gevolgd, zoowel wat betreft de namen der voorwerpen als c. q. de nadere omschrijving en de in dat Hoofdstuk als bijlagen *d*, *e* en *f* voorkomende staten;

3°. dat de in genoemde bijlage *f* vermelde blaasbalg kl. soort, voortaan zal worden verstrekt in vervanging van de blaasbalg n°. 2 gewone, naar gelang van de, voor de betrokken werkplaats op te geven, maat en tegen een in verband met de grootte vast te stellen prijs;

4°. dat door den Gouverneur der gemelde Academie, aan de chefs der onderstaande korpsen het na te noemen aantal exemplaren van Hoofdstuk VI moet worden toegezonden en dat de kosten hiervan, bij de betrokken korpsen, onder de uitgaven voor administratiekosten moeten worden verrekend, te weten:

aan het regiment grenadiers en jagers, 13 exemplaren (waaronder 2 exemplaren voor den Directeur der Normalschietschool); aan ieder der acht regimenten infanterie, 12 exemplaren; aan het 1ste, het 3de en het 4de regiment huzaren, ieder 5 exemplaren; aan het 2de regiment huzaren, 6

exemplaren; aan het instructie-bataillon, de pupillenschool, het algemeen depôt van discipline, het bataljon mineurs en sappeurs, het koloniaal werfdepôt en de divisien maréchaussée, ieder 4 exemplaren.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 31 Mei 1880, n°. 60.

Brengt, door deze, ten vervolge op de kennisgeving van 11 Maart II., IIe Afd., n°. 55 (*R. M.* 1880, I, blz. 103), ter kennis van de landmacht, dat sedert 15 Mei II. bij de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij van kracht is een nieuw tarief voor het vervoer van reizigers en bagage in lokaal verkeer.

Brand in de bosschen bij Nijmegen. Aanschrijving M. v. O. van 9 Juni 1880, n°. 42.

Gevolg gevende aan een daaromtrent van Z. M. den Koning ontvangen last;

Heeft het genoegen, bij deze order, aan alle officieren en militairen beneden dien rang van het garnizoen te *Nijmegen*, die, bij gelegenheid van den op 26 en 27 Mei jl. in de bosschen nabij *Groesbeek* gewoed hebbenden brand, een even doeltreffende, als krachtige, flinke en zelfopofferende hulp hebben verleend, 's Konings *bijzondere tevredenheid* kenbaar te maken ter zake van hun toenmalig lofwaardig gedrag; en

Noodigt de Chefs der korpsen van de Landmacht uit, deze op *drie* achtereenvolgende appèls aan hunne onderhoorigen te doen voorlezen.

TWEEDE GEDEELTE.

Vuur en licht in de wachten over 1880—1881. Aanschrijving M. v. O. van 12 Mei 1880, n°. 131.

Brengt, door deze, ter kennis van de landmacht, dat voor de levering van brandstoffen en kaarsen, over het tijdvak van 1 Juli 1880 tot en met 30 Juli 1881, ten behoeve van de militaire wachten in het Rijk, met A. JANSEN te *Breda* contract is gesloten tegen de navolgende prijzen:

de 100 KG. steenkolen *f*1,31, de 100 stuks takkebossen *f*2,50, het KG. kaarsen *f*0,65.

De voorwaarden zijn dezelfde als die, medegedeeld bij de dezerzijdsche beschikking van 6 Mei 1874, n°. 43 I (*R. M.* 1874, II, blz. 77) met uitzondering van het hierna vermelde:

in art. 4, 1ste zinsnede, wordt achter »officierskamer» bijgevoegd: »of de afzonderlijke vertrekken voor onderofficieren en wachtcommandanten,»

in art. 5 wordt »Kaarsen (kilogram)» vervangen door: »kaarsen (stuks),» en in art. 9 vervalt: »1 bus voor de ronde, met hangslot en sleutel.»

Tarief voor herstellingen aan pikhouweelen en foudralen. Aanschrijving M. v. O. van 14 Mei 1880, n°. 23.

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. dat voor de te verrichten herstellingen aan pikhouweelen en de daarbij behorende foudralen het hierbijgevoegde tarief moet worden gevolgd;

2°. dat, voor het bedrag der te doene betalingen wegens herstellingen van bovengenoemden aard, door de hoofdadministratiën — evenals dit, overeenkomstig de beschikking van 9 Maart 1877, n°. 57 I (*R. M.* 1877, II, blz. 51), voor de herstellingen aan Linnemanschoppen geschiedt — alle drie maanden een declaratie in tweevoud, voor het *materieel der Artillerie*, moet worden opgemaakt en met de bewijzen aan het Departement van Oorlog ter verevening moet worden gezonden.

TARIEF voor herstellingen aan pikhouweelen bij de Infanterie in gebruik
en de daarbij behorende foudralen.

Pikhouweelen.

Het scherpen van een zijde.	f	0,15
Een nieuwe wig in den steel met aanbrengen.	»	0,07
» » steel met aanbrengen.	»	0,48
Het aanbrengen van een steel (waaronder het insnijden van het gat voor den riem).	»	0,12
Het nummeren van	}	
het pikhouweel per cijfer.		»
den steel.	»	0,00 ⁵

Foudralen.

Een nieuwe klep aan de voorzijde met aannaaien.	f	0,20
» » roodkoperen snedevoring met bijlevering der klinknagels, met aanbrengen.	»	0,17
Een nieuw Mg. riemboutje rondkop- met aanbrengen.	»	0,05
Een nieuwe IJ. binnen- of buitenstootplaat.	»	0,15
Het aanbrengen van de binnen- of buitenstootplaat met bijlevering der klinknagels.	»	0,15
Een nieuwe klinknagel met aanbrengen	}	
de 3 voorste.		»
» overige.	»	0,01
» » passant tegen het bodemstuk met aannaaien.	»	0,18
» » bindriem met aannaaien.	»	0,06
» » zijklep met Mg. riemboutje rondkop- met aannaaien. (Hiermede wordt bedoeld het achterste gedeelte van het zijstuk tot aan de lijn, loopende van de insnijding beneden den bindriem tot het midden van de stootplaat.)	»	0,35
» » zijklep met knoopsgat met aanbrengen.	»	0,30
» » draagklep met gesp, kap, passant en stoot met aannaaien.	»	0,45
» » kap met gesp en passant met aannaaien.	»	0,15
» » kap zonder gesp met innaaien.	»	0,07
» » stoot met aannaaien.	»	0,14
» » halve achterschoen met aanbrengen.	»	0,50
» » bodem zonder passant, stootplaat, Kr. snedevoring en Mg. riemboutje met innaaien.	»	0,70
» » draagriem compleet.	»	0,80
» » passant aan den draagriem met aannaaien.	»	0,10
» » Lr. knoop op den draagriem met aanbrengen.	»	0,03
» » ophoudriem voor den steel van het pikhouweel met gesp en passant.	»	0,15
Nieuw leder aan den draagriem per dM.	»	0,04
(Het maken van de lasschen, die per dM. naaien worden betaald, is hieronder niet begrepen).		

Algemeen.

Een nieuwe gesp met innaaien.	»	0,07
» » passant met innaaien.	»	0,04
Het vastnaaien van het leder per dM.	»	0,05
» » » een kap of stoot.	»	0,02.

Invoering van den revolver bij de Veld- en Rijdende Artillerie. Aanschrijving M. v. O. van 15 Mei 1880, n°. 63.

Overwegende, dat het gladloopspistool, waarmede het kader en de bereden manschappen der Veld- en Rijdende Artillerie zijn gewapend, voor persoonlijke verdediging onvoldoende is en dat de korte sabel van de onbereden manschappen der Veldartillerie daarvoor eveneens weinig geschikt is te achten.

Heeft goedgevonden, na machtiging van Zijne Majesteit den Koning dd. 3 April jl., n°. 26, te bepalen.

1°. dat het kader en alle manschappen der Veld- en Rijdende Artillerie met den revolver zullen worden gewapend;

2°. dat die revolver zal worden gedragen in een tasch, die, met den zich daaraan bevindenden passant, rechts aan den sabelkoppel komt te hangen, terwijl de ring van den revolver met een met leder overtrokken gesp en stoot aan een — bij de Veldartillerie *rood* — bij de Rijdende Artillerie *geel* — koord wordt verbonden, dat om den hals van den man gaat en met een schuifpassant wordt opgesloten; zoodanig dat het koord midden voor het lijf afhangt;

3°. dat de noodige voorraad patronen voor de bereden manschappen in de poetszakken en voor de onberedenen in een kistje bij den vuurmond zal worden medegevoerd;

4°. dat, tot tijdelijke berging van eenige patronen gedurende het gevecht bij de Veldartillerie aan den binnenkant der rechterzijde van den schoot der korte jas een zakje zal worden aangebracht, terwijl bij de Rijdende Artillerie daarvoor wordt bestemd de bak der patroontasch, die te dien einde eenigszins gewijzigd zal worden;

5°. dat, in verband met het bovenstaande, de patroontasch voor de onderofficieren en minderen der Veldartillerie is afgeschaft;

6°. dat, om den man niet voortdurend met den revolver te belasten, door wijziging der pistoolholsters tot revolverholsters, de gelegenheid zal worden gemaakt, om daarin den revolver te plaatsen, wanneer het gebruik daarvan niet dadelijk wordt vereischt.

Overeenkomst voor de verbetering van het lot der gewonde krijgslieden bij de legers te velde. Aanschrijving M. v. O. van 24 Mei 1880, n°. 30.

Brengt, door deze, ten vervolge op de kennisgeving van den Minister van Oorlog van 22 Augustus 1865, n°. 13 P (*R. M.* 1865, blz. 167), ter kennis van de Landmacht, dat, blijkens een vanwege den Zwitserschen Bondsraad bij het Departement van Buitenlandsche Zaken ontvangen mededeeling, ook de *Peruaansche Republiek* tot de Conventie van Genève van 22 Augustus 1864 is toegetreden.

Rijks centraalmagazijnen van kleeding, uitrusting, enz. Aanschrijving M. v. O. van 24 Mei 1880, n°. 36. Mededeeling van Z. M. besluit van 15 Mei 1880, n°. 40.

Brengt, door deze, ter kennis van de Landmacht, dat bij voorschreven besluit van Zijne Majesteit o. a. is ingetrokken de tot den Magazijnmeester bij 's Rijks centraalmagazijn van kleeding, uitrusting, enz. te *Woerden* betrekkelijke bepaling, voorkomende in de kolom »Aanmerkingen» van den staat, behoorende bij 's Konings besluit van 6 Juni 1879, n°. 23 (*R. M.* 1879, II, blz. 178).

Bezoldiging van geëmployeerden bij de Rijks centraalmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, enz. Aanschrijving M. v. O. van 25 Mei 1880, n°. 68. Mededeeling van Z. M. besluit van 15 Mei 1880, n°. 41.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 10den Mei 1880, VIe Afd., n°. 60.

Gezien Ons besluit van 6 Juni 1879, n°. 23, houdende organisatie van de Rijks centraalmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, enz. en der garnizoensmagazijnen van kleeding.

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van den bij dat besluit behoorenden staat, aanwijzende het getal, de betrekkingen en de bezoldigingen der vaste hoofd- en verdere geëmployeerden bij die Rijks centraalmagazijnen, te bepalen :

1°. dat aan den administrateur van kleeding bij elk der Rijks centraalmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, enz., te *Delft*, *Woerden* en *Amsterdam* ingedeeld, een jaarlijksche toelaag boven het traktement, ten bedrage van *twee honderd gulden* (ƒ 200) zal worden toegekend, en dat die toelage, voor zooverre den administrateur van kleeding bij laatstgenoemd magazijn betreft, gelijktijdig zal worden genoten met die wegens verblijf in de hoofdstad — toegekend bij Ons besluit van 2 Januari 1864, n°. 67;

2°. dat het daggeld van de schrijvers der 1ste en 2de klasse en van den opzichter over de werkplaatsen bij die magazijnen, met *vijf en twintig cent* (ƒ 0,25) zal worden verhoogd, en mitsdien wordt gebracht :

voor den schrijver der 1ste klasse, op *twee gulden vijf en twintig cent* (ƒ 2,25);
voor den schrijver der 2de klasse, op *een gulden vijf en zeventig cent* (ƒ 1,75); en voor den opzichter over de werkplaatsen, op *twee gulden vijf en twintig cent* (ƒ 2,25);

3°. dat een en ander zal ingaan met den 1sten Juni 1880.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O. van 26 Mei 1880, n°. 22.

Brengt, door deze, ter kennis van de Landmacht, dat — in overleg met de directie der stoombootonderneming *Bataawer te Wageningen* — is vastgesteld het hierbijgevoegde tarief (*R. M.*, blz. 124) voor het vervoer van militairen, enz., onder de algemeene bepalingen, medegedeeld bij de beschikking van 9 December 1874, n°. 68 I (*R. M.* 1874, II, bladz. 193).

Soldijen en bureauekosten. Aanschrijving M. v. O. van 29 Mei 1880, n°. 35. Mededeeling v. Z. M. besluit van 21 Mei 1880, n°. 28.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 18 Mei 1880, Kabinet, Litt. T¹⁵.

Hebben goedgevonden en verstaan :

1°. met uitbreiding van het bepaalde bij Ons besluit van 10 Februari 1876, n°. 26, de dagelijksche soldij der militaire schrijvers, werkzaam op de bureaux van de Inspecteurs van de wapens der infanterie, cavalerie, artillerie en genie, van den Chef van den Generalen Staf, den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der landmacht en den Hoofdintendant te bepalen :

voor een schrijver 1ste klasse op ƒ 1,30, en voor een schrijver 2de klasse op ƒ 1,20 per dag;

2°. ten aanzien van de localiteit, de locaal-, bureau-, schrijf- en teeken-behoefden, alsmede de verzamelingen van boeken, kaarten en andere voor-

werpen, noodig voor de bureaux van de bovengenoemde Inspecteurs en Chefs van diensten, het navolgende te bepalen:

a. in de localiteit, voor die bureaux vereischt, wordt van Rijkswege voorzien — voor zooveel den Chef van den Generalen Staf, den Inspecteur van het wapen der Genie en den Hoofdintendant betreft, met inachtneming van het bepaalde bij de tweede alinea van art. 4 van Ons besluit van 10 Maart jl., n°. 15;

b. de bovengenoemde autoriteiten ontvangen geen vaste som voor bureaukosten;

c. de local-, bureau-, schrijf- en teekenbehoefden, benoodigd bij de bureaux dier autoriteiten, alsmede het benoodigde voor verzamelingen van kaarten, boeken en andere voorwerpen bij die bureaux, worden; of aan hen, op last van Onzen Minister van Oorlog, ten behoeve hunner bureaux van Rijkswege verstrekt, — of door hen of van hunnentwege, onder goedkeuring van genoemden Minister, ten behoeve hunner bureaux voor 's Rijks rekening aangeschaft;

d. wat volgens het sub *c* bepaalde wordt verstrekt of aangeschaft, is eigendom van het Rijk;

e. de goedkeuring van Onzen Minister van Oorlog, krachtens het hierboven sub *c* bepaalde gevorderd voor aanschaffing door of vanwege de bovengenoemde autoriteiten, wordt ten opzichte van de aanschaffingen welke in 1881 of later plaats zullen vinden, door dien Minister verleend bij wege van vaststelling eener in de noodige onderdeelen gesplitste en hem vóór den aanvang van het dienstjaar aangeboden begrooting, welke vaststelling derhalve beschouwd kan worden als de goedkeuring te bevatten van al de aanschaffingen, welke uit het vastgestelde bedrag dier begrooting bestreden worden.

Dit besluit wordt gerekend in werking te zijn getreden met 1 Mei 1880.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze te bepalen:

1°. dat voor de uitgaven, wegens aanschaffing van de verschillende behoeften, bedoeld sub *c* van punt 2 van het besluit, door de betrokken autoriteiten, elke drie maanden declaratiën in tweevoud, belegd met de noodige quitantiën, aan het Departement van Oorlog ter verevening kunnen worden ingediend;

2°. dat de begrootingen, bedoeld sub *e* van punt 2 van vorenstaand besluit, welke voor het dienstjaar 1881 en volgende jaren zullen worden opgemaakt, vóór of op den 15den Juni van elk jaar, aan het Departement van Oorlog zullen moeten worden ingediend; en

3°. dat, bij de eerst in te dienen declaratiën in elk jaar, door de betrokken autoriteiten gewaarmerkte afschriften van de voor hunne bureaux vastgestelde begrootingen voor het dienstjaar, waarop die declaratiën betrekking hebben, moeten worden overgelegd.

Practische oefeningen van het bataljon Mineurs en Sappeurs in de Legerplaats bij Zeist. Aanschrijving M. v. O. van 29 Mei 1880, n°. 53. Mededeeling van Z. M. besluit v. 16 Mei 1880, n°. 30.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 12 Mei 1880, Ve Afd., n°. 49.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Het bataljon Mineurs en Sappeurs zal, tot het houden van prac-

tische oefeningen, in de maanden Juli en Augustus van dit jaar op de legerplaats bij *Zeist* kampeeren.

Art. 2. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd, voor den dienst bij den in het vorige artikel genoemden troep, boven en behalve de daarbij ingedeelde officieren, het vereischte aantal officieren van de onderscheidene korpsen, staven en diensten, alsmede den noodigen trein aan te wijzen.

Art. 3. Gedurende het verblijf op de legerplaats worden, in vervanging van de campagne-vivres, de navermelde toelagen per dag genoten:

door den officier belast met het bevel over het bataljon: hoofdofficier zijnde *f*4,00, kapitein *f*3,00, door een kapitein *f*1,75 en door een luitenant *f*1,50.

De officieren van de militaire administratie en van den geneeskundigen dienst genieten de toelagen volgens de rangen, waaraan zij zijn gelijk gesteld.

Art. 4. De levensmiddelen, ten behoeve van de onderofficieren en mindere militairen, worden voor rekening der menage aangeschaft.

Als een tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, de dagelijksche soldij verhoogd:

voor een adjudant-onderofficier met *f*0,25, voor de overige onderofficieren en minderen *f*0,12.

Aan iedere waschvrouw wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, voor 's Rijks rekening een ration brood daags verstrekt.

Art. 5. De officieren, onderofficieren en minderen, die tot het in gereedheid brengen en opruimen van de legerplaats worden vooruitgezonden, of daarop moeten achterblijven, genieten gedurende hun verblijf aldaar, de vergoedingen bij de artt. III en IV aangewezen.

Art. 6. Het ration fourage voor de treinpaarden der Veldartillerie, die op de legerplaats gedetacheerd worden, van en met den dag van vertrek der paarden uit de standplaatsen tot en met dien vóór de terugkomst in de garnizoenen, zal bestaan in:

3 KG. hooi $3\frac{1}{2}$ KG. stroo en 6 KG. haver.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze te bepalen.

1°. Het bataljon Mineurs en Sappeurs kampeert van 10 Juli tot 21 Augustus a. s. in de legerplaats bij *Zeist*.

Een detachement van dat korps blijft in het garnizoen achter.

Tot het in gereedheid brengen van het kamp vertrekt een detachement van dit bataljon op 14 Juni a. s. naar genoemde legerplaats, terwijl tot het opruimen van het kamp een detachement aldaar achterblijft.

De sterkte van deze detachementen wordt door den bataljonscommandant bepaald.

2°. Gedurende den tijd, bestemd tot het in orde brengen, het betrekken en het opruimen van het kamp, wordt door den heer commandant der be-re-den artillerie ter beschikking van meergenoemden bataljonscommandant gesteld een detachement van een der treincompagnieën, sterk 1 wachtmee-ster, 2 korporaals en 6 stukrijders, benevens 4 rij- en 12 trekpaarden, — onder de eerstbedoelde paarden 2 geschikt voor officieren —, tot bediening voor den veldtelegraaf, het transport voor zieken, enz.

3°. De naar het kamp op te zenden bescheiden moeten op het adres tot opschrift hebben »Legerplaats bij *Soesterberg*».

4°. Voor de levering van ligstroo zal, op daartoe dezerzijds gegeven bevelen, een overeenkomst gesloten en de uitslag te zijner tijd medegedeeld worden.

De voorziening in de behoefte aan levensmiddelen en brandhout, ten behoeve der menages van de onderofficieren en minderen, wordt aan den commandant van het bataljon overgelaten.

De dienst der transporten op de legerplaats, alsmede het overbrengen van brood of wel meel, enz. tot het bakken daarvan, kampements-, nachtleger- en hospitaalgoederen, enz., wordt verricht door middel van artillerie-voertuigen en bespanningen van de treincompagniën, in de eerste plaats van de compagnie transporttrein, door den commandant der bereden artillerie daartoe aan te wijzen. Zijn geen of is geen voldoende aantal treinpaarden beschikbaar, dan wordt in de verdere behoefte voorzien door het requireeren van paarden met voerlieden, en, zoo noodig, met voertuigen.

5°. De zieken, die minder eigenaardig in het kamp kunnen worden behandeld, moeten, naar het groot Rijks hospitaal te *Utrecht* worden geëvacueerd, terwijl de lichte zieken, mitsgaders de zoodanigen, wier toestand het vervoer derwaarts niet gedooft, op de legerplaats moeten worden verpleegd, waartoe in de eerste plaats gebruik moet worden gemaakt van het aldaar aanwezige ambulance-gebouw en voorts van de hospitaaltent, die aldaar ook bij vorige gelegenheden in gebruik is geweest en welke te zamen door de zorg van den toezienden chef over de militaire administratieve inrichtingen te *Utrecht* van 16 hospitaalfurnituren, benevens van het verdere hoogst noodige materieel moeten worden voorzien.

De tot het bataljon behorende officier van gezondheid vertrekt gelijktijdig met het detachement, aangewezen tot het in gereedheid brengen van het kamp en keert terug nadat de opruiming heeft plaats gehad. Aan hem wordt, door de zorg van den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der landmacht, een viertal kisten met instrumenten, verbanden en geneesmiddelen, ten gebuike van het kamp, gezonden.

Na afloop van het kamp, zendt hij die terug aan 's Rijks magazijn van geneesmiddelen. Een door hem opgemaakt verslag nopens den geneeskundigen dienst in de legerplaats wordt door tusschenkomst van den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der landmacht, bij het Departement van Oorlog ingewacht.

6°. Het voorgeschrevene bij art. 50 der algemeene instructie, betrekkelijk het kampeeren van troepen op de legerplaats bij *Milligen*, moet geacht worden ook van toepassing te zijn op de in de legerplaats bij *Zeist* kampeerende officieren, onderofficieren en mindere militairen.

Bijzondere voorschriften nopens den administratieven dienst op de legerplaats zullen afzonderlijk worden medegedeeld.

Tegemoetkoming voor het aanschaffen van dienstpaarden. Aanschrijving M. v. O. van 5 Juni 1880, n°. 41. Mededeeling van Z. M. besluit van 30 Mei 1880, n°. 33.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 26 Mei 1880, Vle Afd., n°. 26.

Gezien Ons besluit van 28 November 1877, n°. 2 (1), betreffende het toekennen van geldelijke tegemoetkoming aan officieren, bij het aanschaffen van dienstpaarden.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat de bijslag ad f 300, bedoeld bij punt 2 van Ons aangehaald besluit, eerst aan de daarop recht-

(1) Zie R. M. 1877, II, bladz. 243.

hebbenden uitbetaald en aan het Rijk in rekening mag worden gebracht op het tijdstip, waarop de belanghebbende zich werkelijk van het dienstpaard, waarvoor de vergoeding wordt toegestaan, zal hebben voorzien.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze te bepalen:

dat bij het in rekening brengen van den bijslag, in het besluit bedoeld, op de betalingslijsten en afrekeningstaten voor traktementen, bij de belanghebbende officieren, de navolgende omschrijving moet worden gesteld:

»Bijslag voor een dienstpaard, (twee dienstpaarden) aangeschaft op den».

Huwelijken van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier. Aanschrijving M. v. O. van 11 Juni 1880, n°. 61.

Het wenschelijk achtende, ook ten aanzien van onderofficieren van andere korpsen, dan die der Bereden Artillerie en het korps Pontonniers, bepalingen vast te stellen in den zin van die, opgenomen in de beschikking van 30 April 11, n°. 48 (R. M. 1880, II, bladz. 112).

Heeft goedgevonden, met nadere wijziging der beschikking van den 26sten Februari 1879, n°. 36 (R. M. 1879, II, bladz. 72), te bepalen:

dat aan alle sergeanten en fouriers der landmacht (met uitzondering van fouriers van het wapen der cavalerie), die na hun 18de levensjaar onafgebroken zes of meer jaren als onderofficier hebben gediend en door den chef van het korps, waartoe zij behooren, een bijzondere gunst waardig worden geacht, door dien chef toestemming tot het aangaan van een huwelijk kan worden verleend, behoudens de bepalingen der laatstgenoemde beschikking, voor zooveel betreft:

het getal der gehuwden, die in de voorrechten mogen deelen, bedoeld sub A en B van punt V dier beschikking, en de voorwaarden, ingevolge de punten II en IV dier beschikking te stellen bij het verlenen der bedoelde vergunning.

Kamp bij Milligen. Aanschrijving M. v. O. van 15 Juni 1880, n°. 41. Mededeeling van Z. M. besluit van 29 Mei 1880, n°. 37.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 26sten Mei 1880, IIe Afl., n°. 3.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De vier veldbataljons van het 1ste Regiment Infanterie betrekken, tot het houden van practische oefeningen, in de maand Augustus a. s. gezamenlijk een kamp op de legerplaats bij *Milligen*, met een detachement artillerie-transporttrein en een detachement hospitaalsoldaten.

Art. 2. Op de behoorlijke samenstelling van bedoelde bataljons, zoomede op het aanwezig zijn van het benodigde materieel voor de ambulance en voor het voerwezen ten behoeve van die troepen, wordt door Onzen Minister van Oorlog de vereischte orde gesteld.

Art. 3. Tot het in gereedheid brengen en opruimen van het kamp wordt het daartoe noodige aantal officieren, onderofficieren en mindere militairen bestemd. Dit personeel wordt, voor zooveel het in gereedheid brengen van het kamp betreft, daartoe aangewezen door den Commandant van genoemd korps, uit dat korps zelf; — voor zooveel het opruimen van het kamp aangaat, wordt het hiertoe bestemd uit een door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen korps Infanterie door den Commandant van dit korps.

Voorts worden door Onzen genoemden Minister aangewezen:

1°. de officieren van de militaire administratie, van den geneeskundigen dienst en van den pharmaceutischen dienst, die bij de ambulance in het kamp moeten werkzaam zijn, en

2°. de officieren der militaire administratie, van den geneeskundigen dienst en van den pharmaceutischen dienst, die bij de detachementen tot het in gereedheid brengen en opruimen van het kamp moeten dienst doen.

Onze genoemde Minister wordt daarenboven door Ons gemachtigd, om officieren en onderofficieren van het bataljon Mineurs en Sappeurs, gedurende een door hem te bepalen aantal dagen, tot het geven van onderricht in de pionierdienst in de legerplaats te doen detachieren.

Art. 4. Aan de hoofd- en verdere officieren, die aan het kamp deelnemen of daarbij gedetacheerd worden, worden gedurende het verblijf op de legerplaats, in vervanging van de campagne-vivres, de navolgende toelagen per dag toegekend:

aan den regimentscommandant, tevens commandant der kampeerende troepen f 5,50; aan de verdere hoofdofficieren f 2,00; aan een kapitein f 1,75; aan een luitenant f 1,50.

De officieren van de militaire administratie, van den geneeskundigen dienst en van den pharmaceutischen dienst genieten de toelagen volgens de rangen, waaraan zij zijn gelijkgesteld.

Zij, die de oefeningen bijwonen, en in hunne standplaatsen, hetzij ter zake van het verblijf aldaar, hetzij wegens bijzondere dienstverrichtingen, een bijzondere toelage genieten, blijven, gedurende hunne afwezigheid uit de standplaatsen, in het genot dier toelage gehandhaafd.

Art. 5. De levensmiddelen, ten behoeve van de onderofficieren en verdere militairen, worden voor rekening van de menages aangeschaft.

Als een tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, de dagelijksche soldij verhoogd:

voor een adjudant-onderofficier met f 0,25 en voor de overige onderofficieren en mindere militairen met f 0,12.

De militairen, belast met den dienst in het tentenmagazijn en met het toezicht over het wapenpark, genieten, gedurende het uitoefenen van dien dienst, het dubbele van de vermelde verhooging.

Aan iedere waschvrouw wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, voor 's Rijks rekening, één ration brood daags verstrekt.

Art. 6. Voor schadeloosstelling voor bureaukosten wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, toegekend aan een onderintendant of die als zoodanig fungeert f 25.

Bij langer verblijf op de legerplaats dan een maand, wordt de voorschreven vergoeding geacht per maand te zijn toegekend, en berekend naar verhouding van het aantal dagen van verblijf.

Art. 7. De officieren, onderofficieren en verdere militairen, die tot het in gereedheid brengen of tot het opruimen van de legerplaats worden vooruitgezonden of moeten achterblijven, genieten, gedurende hun verblijf aldaar, de vergoedingen, bij de artikelen 4, 5 en 6 aangewezen.

Art. 8. Aan de officieren, tot het houden van dienstpaarden gerechtigd en op de legerplaats verblijf houdende, worden de fourages voor hunne paarden *in natura* verstrekt.

Tijdens het verblijf op de legerplaats zullen de rations fourages voor alle officers- en rijkspaarden bestaan in:

5 KG. hooi,
4 » stroo en
5 » haver.

Art. 9. Aan de predikanten en Rooms-katholieke geestelijken, die tot

het waarnemen van de godsdienstoefeningen op de legerplaats worden uitgenoodigd, wordt voor elken dienst door hen waargenomen, tot bestrijding van alle kosten, eene som van f50.— toegekend.

Voor het geval, dat, tijdens het verblijf op de legerplaats, ten behoeve van zieke militairen geestelijke hulp wordt ingeroepen, zal de vergoeding, deswege aan de predikanten en Roomschkatholieke geestelijken in billijkheid toe te kennen, door onzen Minister van Oorlog worden bepaald.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze te bepalen :

1°. Het kamp wordt betrokken op den 2den Augustus a. s. en opgebroken op den dag, waarop de kampeerende bataljons, op de hiertoe te ontvangen bevelen van den commandant der 4de Divisie infanterie, de legerplaats verlaten.

2°. Het kamp wordt in gereedheid gebracht onder de leiding van een daartoe door den Regimentscommandant aan te wijzen kapitein van een der voor het kampeeren bestemde bataljons, door detachementen van elk dier bataljons, waarvan de sterkte door den Regimentscommandant wordt bepaald. Bedoelde kapitein en detachementen moeten den 12den Juli a. s. op de legerplaats aankomen.

3°. Het kamp zal worden opgeruimd door een detachement van het 5de regiment Infanterie uit *Nijmegen*.

Omtrent de sterkte en den dag van aankomst van dit detachement in de legerplaats zal de commandant van genoemd regiment in overleg treden met den commandant der kampeerende troepen.

4°. Ter voorziening in den garnizoensdienst in de plaatsen, welke door de onderdeelen van het 1ste regiment Infanterie tijdelijk worden verlaten, moeten worden aangewezen detachementen van de 2de Divisie Infanterie.

5°. Elk van de voor het kamp bestemde bataljons laat per compagnie een detachement onder het bevel van 1 officier in het garnizoen achter, ten einde de miliciens-verlofgangers van 1877, die den 14den Augustus a. s. onder de wapenen komen, te kleeden en te wapenen. Hierna vertrekken deze met bedoelde detachementen den 18den d. a. v. naar het kamp, waar dien dag ook moeten aankomen de miliciens van gemelde lichter, tot het depot behorende, benevens het personeel van het depot, hetwelk, zooals tot dusver geschiedde, wordt bestemd om aan de najaars-manoeuvres eener Divisie deel te nemen.

De miliciens-verlofgangers van 1877 der compagnieën hospitaalsoldaten, die den 20sten Augustus a. s. onder de wapenen zijn geroepen, zullen, alsmede, na gekleed en gewapend te zijn, den 23sten d. a. v. op de legerplaats worden gedirigeerd.

6°. De voor het kamp bestemde bataljons nemen hunne patrooncaissons naar de legerplaats mede.

Die voertuigen moeten, geheel uitgerust en onder bijvoeging van de daarvoor bij de bataljons aanwezige lamoentuigen, door daartoe te requireeren bespanningen van de parkeerplaats worden overgebracht naar de stations, waar de bataljons op den spoortrein worden geplaatst, en vanwaar zij verder met de bataljons, waartoe zij behooren, worden vervoerd.

Bedoelde voertuigen worden aan het station *Harderwijk* afgeladen en door bespanningen van het voor het kamp bestemde detachement artillerie-transportrein van daar naar de legerplaats overgebracht.

De vrachtkosten dier voertuigen worden onder de overige uitgaven voor transportmiddelen op de driemaandelijksche afrekeningen van de korpsen met 's Rijks schatkist in rekening gebracht.

7°. Ter voorziening in de geneeskundige verzorging der troepen, die op de legerplaats worden gelegerd, zullen door den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht en den Hoofdintendant, ieder voor zooveel hem aangaat, de vereischte maatregelen worden getroffen.

8°. Aangaande het tijdstip en den duur der detachering van het personeel en het bataljon Mineurs en Sappeurs, bedoeld bij de 2de alineë van punt 2 art. 3 van het besluit, moet de commandant der kampeerende troepen, in overleg met den commandant van genoemd bataljon, te zijner tijd een voorstel indienen.

9°. De commandant der 4de Divisie wordt gemachtigd, zich van tijd tot tijd naar het kamp te begeven, mits daarvan kennis gevende aan den Inspecteur der Infanterie.

10°. Met den administratieven dienst in het kamp wordt belast de militaire onderintendant der 2de klasse GRUYS, aan wien wordt toegevoegd de 1ste luitenant-kwartiermeester VAN STEYN van het 1ste regiment Huzaren.

11°. Genoemde onderintendant en luitenant-kwartiermeester, het detachement hospitaalsoldaten, benevens het nader te bestemmen personeel voor de ambulance, moeten zich drie dagen vóór de detachementen, in punt 2 bedoeld, in de legerplaats bevinden, ten einde aldaar al datgene voor te bereiden en te verrichten, hetwelk volgens de Algemeene Instructie betrekkelijk het kampeeren van troepen op gemelde legerplaats, tot den werkkring der militaire administratie behoort.

12°. Door den Regimentscommandant zal tijdig aan het Departement van Oorlog moeten worden gezonden een, naar verhouding der sterkte berekende, opgave van het getal tenten en verdere kampements-effecten, nachtleger- en hospitaalgoederen, noodig voor de detachementen, bestemd tot het in gereedheid brengen van de legerplaats, en voor de troepen, die het kamp betrekken, met aanduiding tevens van het tijdstip, waarop die goederen op de legerplaats moeten aankomen.

Zoodra die opgave zal zijn ingekomen, zullen tot het verzenden van de hiervoren bedoelde goederen uit de magazijnen te *Woerden* en *Utrecht* naar het station *Barneveld-Voorhuizen*, door het Departement van Oorlog de vereischte bevelen worden gegeven.

De noodige veldflesschen en broodzakken, welke ook bij de najaars-manoevres moeten dienen, worden intijds bij het vertrek der troepen uit de garnizoenen uitgedeeld.

De 1ste luitenant-kwartiermeester VAN STEYN moet door den onderintendant, onder punt 10 bedoeld, worden gelast, zich genoegzaam tijdig aan het genoemd spoorwegstation te bevinden, ten einde de voormelde kampements-effecten, enz. in ontvangst te nemen en naar de legerplaats te verzenden.

De 2de luitenant-kwartiermeester BROEKMA van het 6de regiment Infanterie wordt belast met de administratie der ambulance in de legerplaats; hij zal zich op het tijdstip, in punt 11 bedoeld, in het kamp moeten bevinden en zich bij meergenoemden onderintendant aanmelden.

13°. Het brood wordt aan de kampeerende troepen verstrekt uit de bakkerijen te *Amersfoort* en *Deventer*.

De Toeziende Chefs over die bakkerijen zorgen intijds voor den noodigen voorraad granen, enz. en treden, wat de regeling der verzending, enz. betreft, te zijner tijd in overleg met den betrokken onderintendant.

De levering van levensmiddelen en brandhout, ligstroot, fourages en van de voor de werkzaamheden in het kamp benoedigde transportmiddelen

— zoowel voor de kampeerende troepen, als voor de detachementen, bestemd tot het in gereedheid brengen en het opruimen van de legerplaats — zal intijds door den onderintendant 2de klasse Gruijs, onder goedkeuring van den commandant van het 1ste regiment infanterie, worden aanbesteed. De overeenkomsten, aan te gaan voor de levering van ligstroom, fourage en transportmiddelen, moeten aan de goedkeuring van den Minister van Oorlog worden onderworpen.

Met opzicht tot het verstrekken der hoeveelheid vleesch en vet, bedoeld bij artikel 54 van meergemelde instructie, moet het ten dien aanzien bepaalde bij punt 1 der dezerzijdsche beschikking van 29 December 1879, VIIIe Afd., N°. 76 (*R. M.* 1879, II, blz. 134), worden in acht genomen.

14°. Op den eeredienst en den dienst der posterijen in het kamp zal nader dezerzijds de vereischte orde worden gesteld.

15°. Ter voorziening in het benoodigde personeel, materieel en paarden voor den treindienst en de voor de oefeningen vereischte munitien zullen door de commandanten der bereden en der vestingartillerie, ieder voor zooveel hem aangaat, de noodige maatregelen worden getroffen.

16°. Overigens worden de betrokken militaire autoriteiten, omtrent al hetgeen zij met betrekking tot voorschreven kamp te verrichten mochten hebben, verwezen naar de onderscheidene bepalingen in de hiervoren bedoelde *Algemeene instructie betrekkelijk het kampeeren van troepen op de legerplaats bij Milligen*.

Reglementen. Aanschrijving M. v. O. van 25 Mei 1880, n°. 109.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 0,60 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van f 0,80 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

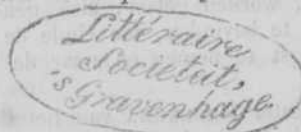
het *Reglement voor den Telegraafdienst te velde bij het Bataljon Mineurs en Sappeurs*.

Gelast dat dit reglement voortaan zal worden gevolgd.

Beknopt overzicht van proeven en oefeningen bij de artillerie. Aanschrijving M. v. O. van 31 Mei 1880, n°. 103.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 2,00 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. verkrijgbaar gesteld is:

het *Beknopt overzicht der proeven en oefeningen, welke in het jaar 1878 bij het wapen der artillerie hebben plaats gehad*.

RECUEIL MILITAIR.

(26 JUNI — 25 JULI 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Benoeming der vaste commissie, ingesteld bij punt 3 van Z. M. besluit van 12 April 1880, n°. 32. Aanschrijving M. v. O. van 3 Juni 1880, n°. 87. Mededeeling van Z. M. besluit van 28 Mei 1880, n°. 28.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 10 Mei 1880, He Afd., n°. 41.

Gelet op het nader rapport van voornoemden Minister van 26 Mei 1880, Kabinet, L^a Z^o.

Gezien Ons besluit van 12 April 1880, n°. 32.

Hebben goedgevonden en verstaan, met intrekking van het bepaalde bij Ons besluit van 27 Juli 1878, n°. 16, te benoemen:

1°. tot lid en voorzitter der *vaste commissie*, door welke de examens van onderofficieren ter verkrijging van den officiersrang zullen worden afgenomen: den Generaal-Majoor P. M. NETSCHER, Inspecteur van het militair onderwijs;

2°. tot leden dier Commissie: den Luitenant-Kolonel H. E. J. HEIJMANS, van het regiment grenadiers en jagers; den Luitenant-Kolonel D. F. K. HARDENBERG, van het 4de regiment Infanterie; den Luitenant-Kolonel E. VISSER, van het 3de regiment huzaren; den Majoor Jhr. W. A. ALTING VON GEUSAU, van de IVde afdeeling vestingartillerie; den Onderintendant der 1ste klasse H. C. VAN ERP TAALMAN KIP, toegevoegd aan den Commandant der 1ste divisie infanterie, en den Kapitein G. F. W. BOREL, van den staf der artillerie, toegevoegd aan den Commandant der bereden artillerie; en

3°. tot lid en secretaris der bovengenoemde commissie: den Kapitein H. W. ALMA, van den staf der artillerie, toegevoegd aan den Inspecteur van het militair onderwijs.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze in te trekken: de aanschrijving van den Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Depart-

tement van Oorlog. van 3 Augustus 1878, IIde Afd. Gen. Staf, n°. 119 (R. M. 1878, II, bl. 147.)

Veer- en overvaartgelden bij Rijksveren. Aanschrijving M. v. O. van 30 Juni 1880, n°. 42.

Overwegende, dat de lijst der aan het Rijk in eigendom toebehoorende overzetveren, vallende onder de toepassing van het Koninklijk besluit van 26 December 1863, n°. 115, en vastgesteld bij beschikking van 24 Februari 1877, n°. 44 I (R. M. 1877, I, blz. 681), vele veranderingen heeft ondergaan, die de raadpleging bemoeilijken.

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken de dezerzijdsche beschikkingen van:

24 Februari 1877, n ^o . 44 I,	(R. M. I, blz. 681),
15 November 1877, n ^o . 67 I,	(R. M. I, blz. 760),
7 Januari 1878, n ^o . 57 I,	(R. M. I, blz. 769),
27 Augustus 1878, VIIIste Afd., n ^o . 94	(R. M. I, blz. 886),
12 September 1878, VIIIste Afd., n ^o . 76	(R. M. I, blz. 887),
29 November 1878, VIIIste Afd., n ^o . 39	(R. M. I, blz. 928),
14 Februari 1879, VIIIste Afd., n ^o . 52	(R. M. I, blz. 1),
22 September 1879, VIIIste Afd., n ^o . 59	(R. M. I, blz. 29).

B. In herinnering te brengen bovenbedoeld Koninklijk besluit van 26 Dec. 1863, n°. 115, hetwelk aldus luidt:

Op de voordracht van Onze Ministers van Financiën van den 17den Dec. 1863, n°. 76 Dom. en van Oorlog van den 23sten daaraanvolgende, n°. 55 I.

Gelet op het besluit van den Souvereinen Vorst van den 3den Augustus 1814, n°. 33.

Overwegende, dat onzekerheid bestaat omtrent de verschuldigdheid van *veergeld* voor militairen, militaire transporten, enz., en dat het wenschelijk is deze onzekerheid te doen ophouden.

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 19 van het zooveen vermelde besluit aan te vullen in maniere als volgt:

»Geen veerloos is aan de rijksveren verschuldigd voor militairen, militaire transporten, troepen, paarden; wagens en het vervoer van oorlogsmateriël.

»Deze bepaling komt in werking onmiddellijk na het eindigen van de thans loopende pachtcontracten van 's Rijks veren.»

Onze Ministers voornoemd zijn, elk voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift wordt gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

C. Vast te stellen, na daartoe door den Heer Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te zijn in staat gesteld, de hierbij gevoegde lijst van aan het Rijk in eigendom toebehoorende veren (1), waarop de vermelde beschikking des Konings van toepassing is;

D. militaire autoriteiten, wien zulks aangaat, uit te noodigen, zoowel ten aanzien van het doen van betalingen voor troepen op marsch, als bij het afgeven van passagebiljetten, daarop te letten, opdat — te rekenen van het tijdstip, waarop de vrijdom van het betalen van veerloos voor elk veer in het bijzonder rekt in te gaan — geene betalingen van den bedoelden aard worden gedaan, noch ook passagebiljetten worden afgegeven.

(1) Zie voor bedoelde lijst: *Rec. M. d. I*, blad. 263—265.

Kaarten. Aanschrijving M. v. O. van 30 Juni 1880, n°. 92.

Het wenschelijk achtende, de verspreide bepalingen omtrent het aanschaffen van kaarten in één aanschrijving te vereenigen.

Brengt, door deze, ter kennis van de Landmacht:

1°. Aan de papier- en kunsthandelaren J. SMULDERS EN COMP. te 's Gravenhage is opgedragen de verkoop der kaarten en boekwerken, vermeld in de hierbij behoorende Tabel A, tegen de daarbij aangeven prijzen.

2°. De *Waterstaatskaart van Nederland op de schaal van 1:50000*, uitgegeven door het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, is voor de officieren, de administratiën van de korpsen en de inrichtingen van het leger bij den met den verkoop belasten boekhandelaar MARTINUS NIJHOFF te 's Gravenhage voor den *halven prijs* verkrijgbaar, dat is in plaats van f1,50 tegen 75 cent per blad, en de algemeene toelichting met den omslag voor 25 cent. Elk blad van deze kaart bevat in den regel een vierde gedeelte van een blad der Topographische en Militaire kaart des Rijks, en is aan den linker benedenhoek dienovereenkomstig gemerkt. Elk blad is afzonderlijk verkrijgbaar.

3°. De bestelling van de onder 1° en 2° genoemde boekwerken en kaarten behoort schriftelijk en franco te geschieden aan de betrokken kunst- en boekhandelaren, en moet onderteekend zijn met vermelding van rang en woonplaats.

De meest geschikte wijze tot overmaken van het geld aan de betrokken firma bestaat in het toezenden van een postwissel te gelijk met de aanvraag.

4°. Aan de Topographische Inrichting is een *goedkoope uitgave* van de *Topographische en Militaire kaart des Rijks* verschenen, met het doel om de gelegenheid tot terreinstudie, enz. zoowel voor officieren als voor onderofficieren te vermeerderen. Deze kaart wordt verstrekt en betaald volgens onderstaande bepalingen:

a. de bladen hebben gelijken inhoud als die van de gewone uitgave der Topographische en Militaire kaart des Rijks; zij zijn echter op een andere soort van papier gedrukt, in dier voege, dat elk blad naarmate van zijn omvang verdeeld is in twee of vier vellen;

b. *afzonderlijke vellen* van een blad zijn *niet* verkrijgbaar;

c. de bladen zijn *uitsluitend* voor het *leger* verkrijgbaar, en kunnen worden aangevraagd door:

Administratiën en bibliotheken van korpsen en inrichtingen, officieren in activiteit, leeraren aan de Koninklijke Militaire Academie, fortificatie-opzichters, en onderofficieren;

d. ieder der in c. genoemde *personen* kan slechts één exemplaar van elk blad bekomen, *bestemd voor eigen gebruik*, en dus *niet* ten behoeve van een ander, hetzij militair, hetzij burger, een exemplaar aanvragen, waarbij evenwel deze uitzonderingen gemaakt worden, dat een militaire autoriteit, die een tot zijn dienstbetrekking behoorend archief onder zijn berusting heeft, zoowel voor dit archief als voor zijn persoonlijk gebruik een exemplaar kan verkrijgen, en dat ieder volgens c. rechthebbende, bij herdruk van een blad, opnieuw een exemplaar van dat blad kan bekomen;

e. de autoriteit, die de sub j. bedoelde aanvraag doet, is verplicht de door hem noodig geachte maatregelen te nemen, ten einde gewaakt worde tegen het overschrijden van sub d. bepaalde;

f. de kosten van elk blad zijn:

voor de bladen: 8 (Nieuweschans), 13 (Bourtange), 18 (Roswinkel), 20

(Enkhuizen), 23 (Nieuw Schoonebeek), 24 (Hillegom), 29 (Denekamp), 35 (Ahaus), 36 (Goedereede), 47 (Kadzand), en 53 (Sluis) 20 cent;

voor de bladen: 1 (Ameland), 2 (Schiernonnikoog), 3 (Uithuizen), 4 (Vlieland), 15 (Stavoren), 26 (Harderwijk), 30 ('s Gravenhage), en 42 (Zierikzee) 32 cent;

en voor de bladen: 5 (Harlingen), 6 (Leeuwarden), 7 (Groningen), 9 (Helder), 10 (Sneek), 11 (Heerenveen), 12 (Assen), 14 (Medemblik), 16 (Steenwijk), 17 (Beilen), 19 (Alkmaar), 21 (Zwolle), 22 (Koevorden), 25 (Amsterdam), 27 (Hattem), 28 (Almelo), 31 (Utrecht), 32 (Amersfoort), 33 (Zutphen), 34 (Groenlo), 37 (Rotterdam), 38 (Gorinchem), 39 (Rhenen), 40 (Arnhem), 41 (Aalten), 43 (Willemstad), 44 (Geertruidenberg), 45 ('s Hertogenbosch), 46 (Vierlingsbeek), 48 (Middelburg), 49 (Bergen-op-Zoom), 50 (Breda), 51 (Eindhoven), 52 (Venlo), 54 (Neuzen), 55 (Hulst), 56 (Herenthals), 57 (Valkenswaard), 58 (Roermond), 59 (Peer), 60 (Sittard), 61 (Maastricht), en 62 (Heerlen) 40 cent,

terwijl aan hen, die van elk blad een exemplaar koopen, en aldus in het bezit van een compleet stel der bladen komen, kosteloos verstrekt zal worden een exemplaar van het *titelblad*, van den *bladwijzer* en van de *verklaring der kaart*, bij de uitgave behoorende;

g. de bladen kunnen desverkiezende *opgeplakt* worden verkregen, zijnde de prijs van elk opgeplakt blad *dertig cent* hooger dan sub *f.* is vermeld.

h. de verstrekking zal om de drie maanden plaats hebben:

i. zij, die hiervan gebruik wenschen te maken, moeten vóór den 20sten der eerste maand van elk kwartaal (alzoó der maanden Januari, enz.) aan den chef van het korps, de inrichting of den dienst, waarbij zij geplaatst zijn (of c. q. waarbij zij gedetacheerd zijn), — zooveel noodig door de gewone tusschenkomst — opgave doen van de bladen, die door hen verlangd worden;

j. van het aantal exemplaren der bladen — bij het korps of de inrichting onder hunne bevelen opgegeven, en voor de administratie of bibliotheek van dat korps of die inrichting benoodigd — zenden de chefs, vóór den laatsten dag der sub *i.* aangegeven maand, aan het Departement van Oorlog een door hen onderteekende lijst in duplo, ingericht volgens het hierbij gevoegde model B (1), waarbij evenwel moet worden in het oog gehouden, dat, wanneer een *compleet exemplaar* der uitgave verlangd wordt, in stede van naam en nummer van het blad geschreven worden de woorden: »compleet exemplaar», terwijl in de kolom »Aanmerkingen» alsdan gesteld wordt de naam van de administratie, bibliotheek of persoon, die het complete exemplaar verlangt;

k. de toezending der exemplaren geschiedt, door de zorg van den Directeur der Topographische Inrichting, aan de sub *j.* bedoelde autoriteiten onder geleide van een expeditie der door hen ingezonden lijst, door hem op de daarvoor aangewezen plaats onderteekend, en voorzien van den datum der verzending;

l. die autoriteiten doen vervolgens de exemplaren aan de belanghebbenden uitreiken, tegen betaling van het daarvoor verschuldigde;

m. de geïncasseerde gelden moeten overeenkomstig het totaal bedrag, in de sub *j.* en *k.* bedoelde lijst vermeld, door de betrokken chefs aan de hoofdadministratie van het regiment grenadiers en jagers overgemaakt, of door de administratiën van korpsen, enz. op de gebruikelijke wijze met gezegde hoofdadministratie verrekend worden, en wel binnen één maand na den dag,

(1) Zie voor dit model *Rec. Mit.* 1, bladz. 273.

waarop de exemplaren door den Directeur der Topographische Inrichting zijn afgezonden;

n. de hoofdadministratie van het regiment grenadiers en jagers doet, na van het Departement van Oorlog een verzamelstaat van het door de autoriteiten over te maken of te verrekenen bedrag ontvangen te hebben, aan dat Departement mededeeling van de ontvangst of verrekening sub m. bedoeld, zoodra deze hebben plaats gehad tot het totaal bedrag op dien staat vermeld;

o. door het Departement van Oorlog wordt vervolgens aan gezegde hoofdadministratie een proces-verbaal in duplo toegezonden, ten einde het gezamenlijk montant te doen storten bij den arrondissements-betalaameester te 's Gravenhage, waarna het bewijs dier storting en een geteekende expeditie van bedoeld proces-verbaal bij gemeld Departement zullen worden ingewacht, en

p. het sub i., j., k., l. en m. ten aanzien van chefs van korpsen, enz. bepaalde is voor zooveel de aanvragen om bladen geschiedt door officieren, enz. bij het Departement van Oorlog geplaatst of gedetacheerd, van toepassing op den Secretaris-Generaal bij het Departement.

5°. Met wijziging van artikel 10 van het reglement van inrichting, beheer en administratie van het officiers-kleedingfonds, vastgesteld bij de dezerzijdsche beschikking van den 4den Juni 1851, n°. 64 B, wordt aan de officieren verkund, de voor hunne studiën benoodigde militaire boekwerken en kaarten op rekening van het officiers-kleedingfonds aan te schaffen, met inachtneming van het bepaalde in artikel 15 van gemeld reglement; zullende overigens al de bepalingen, ten aanzien van het verstrekken van kleedingstukken, enz. in gemeld reglement voorkomende, ook op de aanschaffing van de hierbedoelde boekwerken en kaarten van toepassing zijn.

Doet wijders opmerken, dat door het bovenstaande de kennisgevingen van 30 Juni 1875, n°. 104 S (R. M. II, blz. 82); 10 October 1875, n°. 43 S (R. M. II, blz. 139), en 24 Maart 1876, n°. 44 S (R. M. II, blz. 64), haar nut verloren hebben.

LIJST en prijsopgave der aan de Topographische Inrichting vervaardigde kaarten en boekwerken, waarvan het debiet aan de papier- en kunsthandelaren J. SMULDERS EN COMP., te 's Gravenhage, is opgedragen.

Topographische Atlas van het Koninkrijk der Nederlanden, op de schaal van 1 : 200,000 f 12,00.

Afstandswijzer van het Koninkrijk der Nederlanden f 3,00.

Kaart van de Kolonie Suriname in 4 bladen f 10,00.

Choro-topographische kaart van het Koninkrijk der Nederlanden, door den Luitenant-Generaal KRAJENHOFF, in 9 bladen en bladwijzer (1). Blad I en II, elk f 1,20; blad III, IV, V, VII, VIII, IX, per stuk f 2,60, de bladwijzer f 0,60.

Voorschrift ter vervaardiging van kaarten f 6,00.

Topographische en militaire kaart van het Koninkrijk der Nederlanden (gewone uitgave) in 62 bladen, benevens bladwijzer, verklaring en titelblad f 144,20.

Afzonderlijke bladen dier kaart.

1 (Ameland), 2 (Schiermonnikoog), 3 (Uithuizen), 4 (Vlieland), 9 (Helder), 24 (Hillegom), 26 (Harderwijk), per stuk f 1,40.

5 (Harlingen), 10 (Sneek), 14 (Medemblik), 30 ('s Gravenhage), 42 (Zierikzee), per stuk f 2,20.

(1) Blad VI dezer kaart is niet meer verkrijgbaar.

- 15 (Stavoren) *f* 1,80.
 20 (Enkhuizen), 36 (Goedereede), per stuk *f* 1,00.
 7 en 8 (Groningen en Nieuweschans), 12 en 13 (Assen en Bourtange),
 17 en 18 (Beilen en Roswinkel), 22 en 23 Koevorden en Nieuw-Schoone-
 beek, 28 en 29 (Almelo en Denekamp), 34 en 35 (Groenlo en Ahaus), 47
 en 48 (Kadzand en Middelburg), 53 en 54 (Sluis en Neuzen), per 2
 bladen (1) *f* 4,00.
 6 (Leeuwarden), 11 (Heerenveen), 16 (Steenwijk), 19 (Alkmaar), 21
 (Zwolle), 25 (Amsterdam), 27 (Hatten), 31 (Utrecht), 32 (Amersfoort),
 33 (Zutfen), 37 (Rotterdam), 38 (Gorinchem), 39 (Rhenen), 40 (Arnhem),
 41 (Aalten), 43 (Willemstad), 44 (Geertruidenberg), 45 ('s Hertogenbosch),
 46 (Vierlingsbeek), 49 (Bergen-op-Zoom), 50 (Breda), 51 (Eindhoven), 52
 (Venlo), 53 (Hulst), 56 (Herenthals), 57 (Valkenswaard), 58 (Roermond),
 59 (Peer), 60 (Sittard), 61 (Maastricht) en 62 (Heerlen), per stuk *f* 2,80.

Bladwijzer en verklaring, elk *f* 1,00.

Behalve de afstandwijzer van het Koninkrijk der Nederlanden, worden
 al de kaarten en boekwerken aan de officieren en aan de administratiën van
 het leger verstrekt tegen een prijsvermindering van 50% en aan de boek-
 en kunsthandelaren in Nederland tegen een prijsvermindering van 25%.

NB. Het titelblad wordt niet afzonderlijk verstrekt, maar bij het verkoopen
 van een compleet exemplaar toegegeven.

TWEEDE GEDEELTE.

Kamp bij Bussum. Aanschrijving M. v. O. van 19 Juni 1880, n°. 47.
 Mededeeling van Zr. Ms. besluit van 2 Juni 1880, n°. 21.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 28 Mei 1880,
 Hde Afd., n°. 40.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De drie veldbataljons van het 7de regiment Infanterie te *Amster-*
dam in garnizoen, betrekken van 13 Augustus e. k. tot 18 September daar-
 aanvolgende beurtelings, gedurende een twaalfal dagen, een kamp op het
 aan het Rijk toebehoorende gedeelte van de heide bij *Bussum*.

Art. 2. Van en met den dag van vertrek uit het garnizoen *Amsterdam* tot
 en met dien van terugkomst aldaar, zullen aan de officieren, bij de onder
 art. 1 vermelde onderdeelen ingedeeld, in vervanging van de campagnevivres
 de navermelde toelagen per dag worden toegelegd:

aan den officier, belast met het bevel over het bataljon:

hoofdofficier zijnde.	<i>f</i> 4,00
kapitein »	» 3,00
aan een kapitein.	» 1,75
» » luitenant	» 1,50.

De officieren van de militaire administratie en van den geneeskundigen
 dienst genieten de toelagen volgens de rangen, waaraan zij zijn gelijkgesteld.

Art. 3. De levensmiddelen ten behoeve van de onderofficieren en mindere
 militairen, tot de bij art. 1 bedoelde veldbataljons behorende, worden voor
 rekening der menages aangeschaft.

Als tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege wordt gedurende het
 verblijf op de legerplaats de dagelijksche soldij verhoogd:

voor een adjudant-onderofficier met.	<i>f</i> 0,25
voor de overige onderofficieren en minderen met	» 0,12.

(1) Deze bladen worden niet afzonderlijk verkocht.

Aan iedere waschvrouw wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, voor 's Rijks rekening een ration brood daags verstrekt.

Art. 4. De officieren, onderofficieren en minderen, die tot het in gereedheid brengen en opruimen van de legerplaats worden vooruitgezonden of daarop moeten achterblijven, genieten, gedurende hun verblijf aldaar, de vergoedingen bij de artt. 2 en 3 aangewezen.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze te bepalen:

1°. Het 1ste bataljon van het 7de regiment Infanterie wordt van 13 Augustus a. s. tot 25 Augustus d. a. v. op de heide bij *Bussum* gelegerd.

De miliciens van de lichte 1877 van dit bataljon moeten aldaar den 18den Augustus aankomen.

Het 2de bataljon kampeert van 25 Augustus tot 6 September in die legerplaats, en het 3de bataljon van 6 September tot 18 September d. a. v.

De miliciens van de lichte 1877 van laatstgemeld bataljon keeren den 16den September naar *Amsterdam* terug.

2°. De marsch van genoemd bataljon naar de legerplaats en vandaar naar hun garnizoen geschiedt te voet.

3°. Het kamp wordt in gereedheid gebracht en opgeruimd door het onderdeel van het 7de regiment Infanterie, te *Naarden* in garnizoen.

4°. door den Commandant van het 7de regiment Infanterie wordt *tijdig* aan den Directeur van 's Rijks Centraalmagazijn van kleeding, uitrusting, enz. te *Amsterdam* een opgave gezonden van het benodigde getal tenten en verdere kampementseffecten, met aanduiding van het tijdstip, waarop over die goederen moet kunnen worden beschikt.

Eveneens moet aan den Toezienenden Chef over de militaire administratieve inrichtingen te *Utrecht* tijdig opgave geschieden, voor zooveel betreft het verstrekken van twee brancards op raderen.

De Directeur der Artillerie, Stapel- en Constructiemagazijnen moet op aanvraag van genoemden Commandant tijdig een extincteur naar de legerplaats zenden, die, na alloop, weder in genoemde magazijnen moet worden ingeleverd.

5°. De benodigde munitie voor de kampeerende troepen moet uit het magazijn der artillerie te *Naarden* worden verstrekt.

De bataljons nemen de patroon-caissons niet mede.

6°. De dienst van de transporten op de legerplaats, alsmede het overbrengen van brood, kampements-, nachtlegergoederen, enz. en het vervoeren van zieken wordt verricht door middel van artillerie-voertuigen en bespanningen, de laatsten door den Commandant der Bereden Artillerie daartoe aan te wijzen.

Tot het verrichten van evenbedoelden treindienst worden drie bespanningen van vier paarden, drie geleiders, twee transportwagens en een ziekenwagen, van af den 5den Augustus a. s. ter beschikking gesteld van den Commandant van het 7de regiment Infanterie.

Het magazijn, waaruit bedoelde voertuigen worden verstrekt, wordt door den Commandant der Vestingartillerie aangewezen.

7°. De paarden van de sub 6° bedoelde bespanningen worden met hunne geleiders in de nabijheid van het kamp ingekwartierd.

8°. De luitenants-kwartiermeester der kampeerende bataljons worden, ieder over den tijd gedurende welken het bataljon waartoe zij behooren kampeert, met den administratieve dienst in het kamp belast.

Vóór de aankomst van het 1ste bataljon en na het vertrek van het 3de bataljon

wordt die dienst waargenomen door den officier, commandant van het detachement, dat ingevolge punt 3° tot het in gereedheid brengen en opruimen van het kamp derwaarts wordt gezonden.

9°. Voor de levering van ligstroo wordt, op daartoe dezerzijds gegeven bevelen, een overeenkomst gesloten; deze wordt te zijner tijd medegedeeld.

De voorziening in de behoefte aan levensmiddelen en brandhout, ten behoeve van de menages der onderofficieren en minderen, wordt aan den regimentscommandant overgelaten.

Het brood wordt door de garnizoensbakkerij te *Naarden* verstrekt.

10°. De Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht wijst een officier van gezondheid aan, om den geneeskundigen dienst op de legerplaats waar te nemen.

11°. De zieken moeten naar de garnizoens-infirmerie te *Naarden* worden geëvacueerd.

12°. De Commandant van het 7de regiment Infanterie is gemachtigd, de in het kamp te houden oefeningen zoo dikwerf te gaan bijwonen, als hem noodig voorkomt.

13°. Tijdens den duur van het kamp worden de gewone schietoefeningen van het garnizoen te *Amsterdam* gestaakt.

14°. De toelage en de soldijverhooging, bij art. 2 en 3 van het besluit bedoeld, moeten onder de kosten, gevallen op het kampeeren van troepen, worden verantwoord.

Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O. van 26 Juni 1880, n°. 54.

Kennisgeving, dat — in overleg met de directie van de stoombootreederij de *Maasstroom* te *Heusden* — is vastgesteld het hierbij gevoegde tarief voor het vervoer van militairen (1), enz., onder de algemeene bepalingen, medegedeeld bij de beschikking van 9 December 1874, n°. 68 I (*R. M.* 1874, II, bladz. 193).

Besmettelijke ziekten. Aanschrijving M. v. O. van 30 Juni 1880, n°. 87.

Het wenschelijk achtende, algemeene regelen vast te stellen betreffende het verplaatsen van en het verlof verleen en aan militairen uit en naar gemeenten, waar eene of meer der besmettelijke ziekten, vermeld in art. 1 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) (*R. M.* 1873, blz. 44), aangevuld bij art. 1 der wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 188) (*R. M.* 1874, II, blz. 270), epidemisch voorkomen.

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken punt 7 der beschikking van den Minister van Oorlog dd. 31 Mei 1873, n°. 89 S (*R. M.* 1873, blz. 459), alsmede de beschikking van den Minister van Oorlog van 29 November 1879, Iste Afd. Secr., n°. 105 (*R. M.* 1879, II, blz. 290);

B. Te bepalen:

Zoodra een der openbare bekendmakingen, bedoeld in de eerste alinea van art. 21 en in de eerste zinsnede van art. 24 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), is geschied in een gemeente, waar zich garnizoen bevindt, moet de plaatselijke- of garnizoenscommandant daarvan onverwijld kennis geven aan den Minister van Oorlog en aan den Bevelhebber in de betrokken Militaire Afdeling, welke laatste zijnerzijds daarvan terstond

(1) Zie voor dit tarief: *Rec. Mil.* II, bladz. 154.

mededeeling doet aan andere militaire autoriteiten, voor zooveel dit noodig kan zijn in verband met de voorschriften in de volgende zinsneden vermeld.

Gedurende den tijd, dat in eenige gemeente des Rijks een besmettelijke ziekte epidemisch voorkomt, gelden, met betrekking tot het verplaatsen van en het verlof verleenen aan militairen uit en naar die gemeente, de navolgende bepalingen:

a. Wanneer een der besmettelijke ziekten, vermeld in art. 1 der meer-gemelde wet van 4 December 1872, aangevuld bij art. 1 der wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 188) — mazelen uitgezonderd — in een gemeente epidemisch voorkomt, zal geen militair uit of naar die gemeente verplaatst mogen worden, behoudens speciale machtiging van den Minister van Oorlog en behoudens de gevallen waarin door een wettelijk voorschrift of andere bepaalde noodzakelijkheid het tegendeel geboden wordt;

b. Wanneer cholera, typhus, febris, typhoidea of pokken (*variola* of *varioloidea*) in een gemeente epidemisch voorkomt, zal aan geen militair uit of naar die gemeente verlof verleend mogen worden, behoudens speciale machtiging van den Minister van Oorlog en behoudens de gevallen waarin door een wettelijk voorschrift of andere bepaalde noodzakelijkheid het tegendeel geboden wordt;

c. Wanneer roodvonk, diphtheritis, mazelen of dysenterie in een gemeente epidemisch voorkomt, zal deze omstandigheid geen grond mogen opleveren om aan een militair een uit of naar die gemeente aangevraagd verlof te weigeren, tenzij de Minister van Oorlog, op voorstel van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht, zulks uitdrukkelijk anders zal hebben bepaald.

Zoodra de Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht kennis heeft bekomen, dat een besmettelijke ziekte in een gemeente als geweken wordt beschouwd, doet hij hiervan mededeeling aan den Bevelhebber in de betrokken Militaire Afdeling, die zijnerzijds van die mededeeling verder kennis geeft aan de belanghebbende militaire autoriteiten.

Kaarten. Aanschrijving M. v O. van 30 Juni 1880, n°. 91.

Het wenschelijk achtende, dat de personen, die volgens de bestaande bepalingen gerechtigd zijn tot het aanschaffen van de kaarten, vermeld in de kennisgeving van 30 Juni 1880, IIde Afd. Gen. Staf, n°. 92 (*R. M. I.*, blz. 266), zich steeds kunnen voorzien van de nieuwste gegevens.

Brengt, door deze, ter kennis van de landmacht:

1°. De jongste uitgave van den *Topographische Atlas van het Koninkrijk der Nederlanden op de schaal van 1:200.000* is gereed gekomen in het jaar 1876; die van den *Afstandswijzer van het Koninkrijk der Nederlanden* in 1874; die der *Kaart van Suriname* in 1874; en die van het *Voorschrift ter vervaardiging van kaarten* in 1856.

2°. Van de *Waterstaatskaart van Nederland op de schaal van 1:50.000* zijn verschenen de bladen:

20 (Enkhuizen), 36 (Goedereede) en 55 (Hulst), alle bestaande uit één blad;

1 (Ameland), 2 (Schiermonnikoog), 4 (Vlieland), 9 (Helder), 24 (Hillegom), 42 (Zierikzee) en 53 (Sluis), alle bestaande uit twee bladen;

5 (Harlingen), 15 (Stavoren), 30 ('s Gravenhage) en 57 (Valkenswaard), alle bestaande uit drie bladen;

6 (Leeuwarden), 10 (Sneek), 11 (Heerenveen), 14 (Medemblik), 19 (Alkmaar), 25 (Amsterdam), 31 (Utrecht), 37 (Rotterdam), 38 (Gorinchem), 43 (Willemstad), 45 ('s Hertogenbosch), 48 (Middelburg), 49 (Bergen-op-

Zoom), 50 (Breda), 51 (Eindhoven) en 54 (Neuzen), alle bestaande uit vier bladen;

alsmede blad 1 en 2 van 16 (Steenwijk), blad 1, 3 en 4 van 39 (Rhenen) en blad 2, 3 en 4 van 44 (Geertruidenberg); zijnde al de genoemde bladen gedrukt voor de eerste maal, met uitzondering van 25 (Amsterdam), waarvan de herdruk der bladen 1 en 3 in 1878 en die der bladen 2 en 4 in 1879 is verschenen;

3e. de bladen der *Topographische en Militaire kaart des Rijks* (1:50.000) zijn het laatst herdrukt in de jaren in onderstaande lijst aangegeven:

Nummer en naam van het blad.	Jaar van den laatst herdruk.		Nummer en naam van het blad.	Jaar van den laatst herdruk.	
	Gewone uitgave.	Goed- kooppe uitgave.		Gewone uitgave.	Goed- kooppe uitgave.
1 (Ameland)	1878	1874	32 (Amersfoort)	1877	1880
2 (Schiermonnikoog)	1877	1874	33 (Zutphen)	1878	1879
3 (Uithuizen)	1877	1874	34 (Groenlo)	1878	1878
4 (Vlieland)	1875	1874	35 (Ahaus)	1877	1875
5 (Harlingen)	1874	1874	36 (Goedereede)	1874	1875
6 (Leeuwarden)	1878	1874	37 (Rotterdam)	1879	1879
7 (Groningen)	1877	1874	38 (Gorinchem)	1879	1879
8 (Nieuweschans)	1878	1874	39 (Rhenen)	1878	1878
9 (Helder)	1878	1875	40 (Arnhem)	1878	1880
10 (Sneek)	1876	1874	41 (Aalten)	1878	1879
11 (Heerenveen)	1878	1874	42 (Zierikzee)	1879	1875
12 (Assen)	1876	1874	43 (Willemsstad)	1878	1875
13 (Bourtagne)	1878	1874	44 (Geertruidenberg)	1878	1879
14 (Medemblik)	1875	1875	45 ('s Hertogenbosch)	1878	1879
15 (Stavoren)	1879	1874	46 (Vierlingsbeek)	1875	1880
16 (Steenwijk)	1878	1874	47 (Kadzand)	1877	1875
17 (Beilen)	1878	1874	48 (Middelburg)	1875	1875
18 (Roswinkel)	1878	1874	49 (Bergen-op-Zoom)	1876	1879
19 (Alkmaar)	1876	1878	50 (Breda)	1876	1874
20 (Enkhuizen)	1875	1878	51 (Eindhoven)	1876	1874
21 (Zwolle)	1876	1878	52 (Venlo)	1878	1874
22 (Koevorden)	1879	1879	53 (Sluis)	1876	1874
23 (Nieuw-Schoonebeek)	1877	1874	54 (Neuzen)	1873	1875
24 (Hillegom)	1878	1878	55 (Hulst)	1876	1875
25 (Amsterdam)	1878	1878	56 (Herenthals)	1875	1874
26 (Harderwijk)	1876	1874	57 (Valkenswaard)	1875	1875
27 (Hattem)	1878	1880	58 (Roermond)	1877	1875
28 (Almelo)	1878	1874	59 (Peer)	1877	1874
29 (Denekamp)	1878	1874	60 (Sittard)	1875	1874
30 ('s Gravenhage)	1878	1880	61 (Maastricht)	1874	1875
31 (Utrecht)	1878	1879	62 (Heerlen)	1876	1874

Doet wijders opmerken, dat door het bovenstaande de opgave, verstrekt bij de kennisgevingen van:

31 Maart	1874, n°. 43 S	(R. M. II, blz. 53),
26 Juni	1874, n°. 48 S	(R. M. II, blz. 127),
30 September	1874, n°. 91 S	(R. M. II, blz. 165),

31 December 1874, n ^o . 36 S	(R. M. II, blz. 274),
31 December 1874, n ^o . 89 S	(R. M. II, blz. 275),
31 Maart 1875, n ^o . 81 S	(R. M. II, blz. 47),
28 December 1875, n ^o . 78 S	(R. M. II, blz. 184),
28 Maart 1876, n ^o . 54 S	(R. M. II, blz. 69),
30 December 1876, n ^o . 60 S	(R. M. II, blz. 282),
11 Juni 1877, n ^o . 32 S	(R. M. II, blz. 103),
31 December 1877, n ^o . 59 S	(R. M. II, blz. 266),
31 December 1878, IIde Afd., n ^o . 72	(R. M. II, blz. 285),
31 December 1879, IIde Afd., n ^o . 95	(R. M. II, blz. 344),

haar nut verloren hebben.

Aan de Autoriteiten der Landmacht.

Beknopte Uitgave van het Recueil Militair. Aanschrijving M. v. O. van 22 Juni 1880, n°. 20.

Ik heb de eer U, bij deze, ten vervolge op mijn aanschrijving van den 5den December 1879, Iste Afdeeling, Secretariaat, n°. 144 (R. M. 1879, II, blz. 296), mede te deelen, dat het 2de stuk van de *Beknopte Uitgave* van het *Recueil Militair*, loopende van de jaren 1852—1873, weldra gereed is.

Aan ieder, die, op last van het Departement van Oorlog, een exemplaar of meer exemplaren van het *Recueil Militair* voor zijn bureau, archief, korps of inrichting ontvangt — doe ik ook nu weder kosteloos een of meer exemplaren van bedoeld 2de stuk, met diezelfde bestemming, toekomen.

Tevens machtig ik U, en allen die onder Uwe bevelen staan, om, na 1° Juli 1880, voor zooveel het genoemd tijdvak van 1852—1873 betreft, het oorspronkelijk *Recueil Militair* buiten gebruik te laten en dus alleen het meergenoemde 2de stuk der *Beknopte Uitgave* van het *Recueil Militair* te raadplegen, behoudens deze voorloopige uitzondering, dat de deelen van het oorspronkelijk *Recueil* nog tot nader order geraadpleegd moeten worden voor een aantal Koninklijke besluiten, ministerieele resolutiën, aanschrijvingen en kennisgevingen, betrekking hebbende op de navolgende acht onderwerpen:

1°. Provisioneel reglement van administratie voor de Landmacht en voorschriften betreffende de inwendige administratie der korpsen;

2°. Het beheer, de administratie, enz. der militaire hospitalen, infirmeriën en ziekenzalen;

3°. De kazerneering der troepen van den Staat;

4°. De weduwen- en weezenkas voor de officieren der Landmacht;

5°. De regeling van het militair onderwijs bij de korpsen;

6°. De nationale militie;

7°. De legerorganisatie;

8°. De schutterrijen.

Een opgave van deze Koninklijke besluiten en verder bedoelde stukken is vermeld in de tabel, welke, als behoorende tot deze aanschrijving, met haar in het *Recueil Militair* van 1880 wordt geplaatst (1) en voorts, *afzonderlijk* gedrukt, aan elk exemplaar van het 2de stuk der *Beknopte Uitgave* — hetwelk eerlang verzonden wordt — wordt toegevoegd.

(1) Zie voor deze tabel: *Rec. Mil.* II, blz. 449.

Artillerie-reglementen. Aanschrijving M. v. Oorlog van 15 Juni 1880, n°. 78.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van $f 0,10$ voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van $f 0,13^5$ voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

een eenigzins gewijzigde herdruk van het *Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te voet. Kanonnierschool.*

Artillerie-reglementen. Aanschrijving M. v. O. van 26 Juni 1880, n°. 33.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van $f 0,65$ voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van $f 0,87$ voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

het *Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te paard. Batterijschool. Tweede gedeelte.*

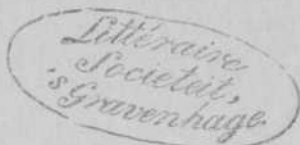
Gelast, dat dit reglement voortaan zal worden gevolgd; en

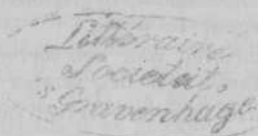
doet wijders opmerken, dat door bovenstaande order buiten werking gesteld worden de beschikkingen van 2 Mei 1870, n°. 44 P en 16 Augustus 1870, n°. 50 P (*R. M.* 1870, bladz. 39 en 149).

Artillerie-reglementen. Aanschrijving M. v. O. van 26 Juni 1880, n°. 34.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van $f 0,33$ voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van $f 0,44$ voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

een eenigzins gewijzigde herdruk van het *Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te voet. Manoeuvres de force.*

RECUEIL MILITAIR.

(26 JULI — 25 AUGUSTUS 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Wijziging in de organisatie van het bataljon Mineurs en Sappeurs. Aanschrijving M. v. O. van 16 Juli 1880, n°. 25. Mededeeling van Z. M. besluit van 7 Juli 1880, n°. 29.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 2den Juli 1880, IIde Afd., n°. 44;

Gelet op Ons besluit van den 15den Juli 1868, n°. 32, en op de later daarin gebrachte wijzigingen;

Hebben goedgevonden en verstaan, met aanvulling in zooverre van den inhoud der tabelle lett. B, behoorende bij Ons voornoemd besluit, te bepalen:

dat bij het bataljon Mineurs en Sappeurs de korporaal-tamboer ook kan zijn sergeant-tamboer en als zoodanig zal genieten een soldij van 90 cent daags.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Vervoer van militaire en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 19 Juli 1880, n°. 38.

Brengt, door deze, ten gevolge op de kennisgeving van 31 Mei jl., IIde Afd., n°. 60 (*R. M. I.*, blz. 258), ter kennis van de Landmacht, dat, ten gevolge van het in exploitatie overgaan van de lijnen der spoorwegmaatschappij »Grand-Central-Belge» *Zevenbergen—Roosendaal—Belgische grenzen en Breda—Roosendaal* in handen der Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen, en van de staking van dienst op de lijn *Moerdijk—Zevenbergen*, de onderstaande wijzigingen noodzakelijk worden:

1°. het bepaalde omtrent het vrij vervoer van geleiders van gevangenen langs de lijnen *Breda—Roosendaal* en *Roosendaal—Moerdijk*, voorkomende in de noot, behoorende bij § 8 der aanschrijving van het Departement van Oorlog dd. 14 December 1878, VIIIste Afd., n°. 57 (*R. M. I.*, blz. 931) vervalt;

2°. de kennisgevingen voor het militair vervoer langs de lijnen der spoorwegmaatschappij »Grand-Central-Belge» moeten voortaan gericht worden aan den Inspecteur dier maatschappij te *Maastricht*;

3°. bij de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen zijn, te rekenen van 1 Juli jl., van kracht de nagenoemde vervolgen op tarieven in binnen-verkeer, alle inhoudende de opname van de stations der lijnen *Breda—Roosendaal* en *Zevenbergen—Roosendaal* in verkeer met de stations van het Zuidernet der Staatsspoorwegen, te weten:

- het 11de vervolg op de tarieven voor het vervoer van reizigers en bagage,
- het 5de vervolg op het tarief voor het vervoer van bestelgoederen,
- het 11de vervolg op het tarief voor het vervoer van ijl- en vrachtgoederen, en
- het 3de vervolg op het tarief voor het vervoer van levende dieren, rij- en voertuigen, enz.

Beheer der militaire ziekeninrichtingen. Aanschrijving M. v. O. van 26 Juli 1880, n°. 58. Mededeeling van Z. M. besluit van 6 Juli 1880, n°. 21.

Gezien artikel 15 van het Koninklijk besluit van 10 November 1843, n°. 48, houdende, dat het toezicht, zoowel over het bewaren van de goede orde en het handhaven der discipline, als over de administratie en den huishoudelijken dienst in de hospitalen, opgedragen wordt aan de Militaire Intendanten of aan hen die als zoodanig fungeeren;

Gelet op den inhoud der bij Ons besluit van 29 April 1880, n°. 27, goedgekeurde Instructie voor den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht, alsmede op het bepaalde bij punt 8 van dat besluit;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 1sten Juli 1880, VIde Afd., n°. 84;

Hebben goedgevonden en verstaan, met intrekking van artikel 15 van eerstgemeld besluit, te bepalen:

Art. 1. Aan het hoofd van elke militaire ziekeninrichting staat de hoogst oudst in rang zijnde Officier van Gezondheid, bij die inrichting aanwezig.

Art. 2. Het hoofd eener militaire ziekeninrichting is belast, zoowel met de geneeskundige behandeling en de verpleging der zieken, het bevel over het aan die inrichting verbonden personeel, het beheer van het daarbij aanwezige materieel, als met den huishoudelijken dienst en de administratie dier inrichting.

Hij staat ten aanzien van zijnen dienst en zijn beheer onder het toezicht van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht, aan wien hij daarvoor in elk opzicht verantwoordelijk is.

Art. 3. Ingeval van geheele ontstentenis van officieren van gezondheid bij eenige militaire ziekeninrichting, is de plaatselijke of garnizoenscommandant belast met het beheer en de verantwoordelijkheid, bedoeld bij art. 2, voor zoover die niet betreffen de geneeskundige behandeling der zieken.

Art. 4. De contrôle over en de verificatie van de geldelijke en materiele verantwoordingen der militaire ziekeninrichtingen blijft opgedragen aan het personeel van de Militaire Intendance.

Dit besluit treedt in werking op den 1sten November 1880.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze te bepalen:

1°. De verplichtingen, welke thans, volgens de bestaande voorschriften, aan de Militaire Intendanten of de officieren, die als zoodanig fungeeren, in hunne betrekking van toezienenden Chef over de ziekeninrichtingen zijn opgedragen, rusten, te rekenen van 1 November 1880, op de hoofden van die inrichtingen.

Zij voeren de briefwisseling over alles wat den dienst bij de ziekeninrichtingen

betreft, en stellen op de verantwoordingstukken en verklaringen, welke tot dusverre daarop door de toeziende Chefs werden bekrachtigd.

2°. De stukken en opgaven betrekkelijk de verantwoordingen bij art. 4 van het besluit bedoeld, worden op de tijdstippen, waarop de inzending volgens de bestaande bepalingen aan het Departement van Oorlog moet geschieden voor de contrôle en verificatie, gezonden aan den Intendant, die, in verband met het bepaalde bij punt 2 der beschikking van 10 Maart jl., IIde Afd., n°. 38 (*R. M.* 1880, I, bladz. 101), is aangewezen voor het territoriaal gedeelte, waarin de ziekeninrichting is gelegen.

De inzending van de geverifieerde stukken aan voormeld Departement geschiedt uiterlijk binnen veertien dagen na den dag van ontvangst.

Uit een verklaring, op de verzamelingen of borderellen te stellen, moet blijken dat de verificatie heeft plaats gehad.

3°. De aanvragen om décharge en tot het verstrekken van nieuwe fondsen, benevens de bewijzen op deze aanvragen betrekking hebbende, die op de daarvoor bepaalde tijdstippen worden ingediend, moeten door de Intendanten *ten spoedigste* aan het Departement van Oorlog gezonden worden, ten einde vertraging in het verstrekken van fondsen te voorkomen.

4°. Alle registers en boeken, die voor de geldelijke en materiele verantwoording worden aangehouden, moeten door den betrokken Intendant worden gearafeerd.

De Intendanten ontvangen van het Departement van Oorlog opgave van de aan de Hoofden der militaire ziekeninrichtingen toegezonden ordonnantiën van betaling.

Voorschrift omtrent oefeningen met twee partijen tegenover elkander. Aanschrijving M. v. O. van 31 Juli 1880, n°. 110.

Brengt, door deze, ter kennis van de Landmacht, dat hij heeft goedgevonden in het *Voorschrift omtrent oefeningen met twee partijen tegenover elkander*, vastgesteld bij de beschikking van 2 Januari 1874, n°. 33 P (*R. M.* I, blz. 5), de volgende wijzigingen aan te brengen:

1°. In §§ 18 en 20 worden de signalen *halt* (voor het geheel) en *halt* vervangen door het signaal: *geeft acht*.

2°. Aan § 20 wordt als 2de alinea toegevoegd:

»Gedurende de oefeningen wordt het signaal *geeft acht* uitsluitend op last van den leider geblazen».

3°. § 26 te lezen:

§ 26: »De charges van cavalerie worden niet verder voortgezet dan op 100 pas van de tegenpartij, waarop terstond de beslissing van den scheidsrechter moet volgen. In afwachting hiervan worden bij de infanterie de geweren afgezet en van beide kanten de vijandelijkheden gestaakt.

Wordt de charge als afgeslagen beschouwd, dan zal de cavalerie op de plaats verzamelen en in stap, bij uitzondering in draf, teruggaan of wel om de vleugels der infanterie heentrekken en daarachter verzamelen.»

TWEEDE GEDEELTE.

Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O. van 7 Juli 1880, n°. 39.

Brengt, door deze, ter kennis van de Landmacht, dat — in overleg met de directie der stoomboot *de Vereeniging te Hoorn en Amsterdam* — is vast-

gesteld het hierbij gevoegde tarief voor het vervoer van militairen, (1) enz., onder de algemeene bepalingen, medegedeeld bij de beschikking van 9 December 1874, n°. 68 I (*R. M.* 1874, II, blz. 193).

Gemeld tarief is met 1° Januari jl. in werking gebracht, en treedt in de plaats van tarief n°. 31, behoorende bij gemelde beschikking.

Najaarsmanoeuvres der 4de Divisie Infanterie. Aanschrijving M. v. O. van 28 Juli 1880, n°. 43. Mededeeling van Z. M. besluit van 14 Juli 1880, n°. 18.

Het noodig achtende, dit jaar wederom veldmanoeuvres op uitgebreide schaal te doen verrichten;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 10den Juli 1880, IIde Afd., n°. 4;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. In de maand September a. s. zullen in een gedeelte van *Overijsel* en *Gelderland* veldmanoeuvres op uitgebreide schaal worden gehouden.

Art. II. Aan die manoeuvres zal deelnemen de 4de Divisie Infanterie, waarbij zullen worden gevoegd:

de vier veldeskadrons van het 4de regiment huzaren, de 2de, 3de, 6de en 7de batterij van het 1ste regiment veldartillerie; de twee compagnieën artillerie-transporttreinen, een peloton mineurs en sappeurs, een veldtelegraafbrigade, een detachement hospitaalsoldaten, een detachement cavalerie, en een detachement maréchaussée.

Art. III. Op de behoorlijke samenstelling der bij dit besluit bedoelde bataljons, eskadrons, batterijen en detachementen, zoomede van de voertuigen der betrokken korpsen wordt door Onzen Minister van Oorlog orde gesteld.

Art. IV. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd, voor de oefeningen hiervoren bedoeld, het vereischte aantal hoofd- en verdere officieren van de verschillende korpsen, staven en diensten, zoomede de nog noodige troepen-detachementen aan te wijzen.

Art. V. Aan de generaals, hoofd- en verdere officieren, die aan de manoeuvres deelnemen, wordt gedurende den tijd, dat zij zich daartoe buiten hunne gewone standplaatsen moeten ophouden, tot en met den dag van de terugkomst in hunne respectieve garnizoenen, de navermelde toelage per dag toegelegd:

aan den Divisiecommandant *f* 12,00; aan den commandant eener brigade *f* 5,50; aan den chef van den staf der Divisie, den intendant bij de Divisie, den officier van gezondheid, chef van den geneeskundigen dienst en de hoofdofficieren toegevoegd aan den Divisiecommandant *f* 4,00; aan de verdere hoofdofficieren *f* 2,00; aan een kapitein of ritmeester *f* 1,75; aan een luitenant *f* 1,50.

Art. VI. De levensmiddelen voor de onderofficieren, en minderen, die gedurende de manoeuvres zonder voeding bij de ingezetenen worden gehuisvest of een bivak of noodkwartier betrekken, worden voor rekening der menages aangeschaft.

Als tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege en tevens tot aankoop van het noodige brood, wordt op de dagen, dat zij in een der opgenoemde gevallen verkeerden, hunne dagelijksche soldij verhoogd met *f* 0,40, welk bedrag tevens wordt toegekend aan de waschvrouwen, die in de in dit artikel bedoelde termen vallen.

Indien dit door den bevelhebber der Divisie mocht worden noodig geoor-

(1) Zie voor deze tabel: *Rec. Mil.* II, blz. 162.

deeld, kan een door Onzen Minister van Oorlog te bepalen reserve-ration voor 's Rijks rekening aan de troepen worden verstrekt.

Op den dag dat dit ration wordt gebruikt, wordt de hiervoren bedoelde soldijverhooging niet genoten.

Art. VII. Acht dagen vóór het vertrek der troepen uit hunne standplaatsen, tot en met den dag vóór de terugkomst aldaar, zal het ration fourage voor de aan de manoeuvres deelnemende officiers- en troepenpaarden bestaan in:

3 KG. hooi, 4 KG. stroo en 6 KG. haver.

Aan de officieren, tot het houden van dienstpaarden gerechtigd, wordt de fourage voor die paarden gedurende de manoeuvres in natura verstrekt, terwijl de schadeloosstelling wegens gemis aan fourage voor de officieren, die aan de manoeuvres zullen deelnemen, wordt verhoogd met f 0,20 daags gedurende de acht dagen, welke aan de manoeuvres voorafgaan.

De officiers- en rijkspaarden, welke zich ingevolge Ons besluit van 9 Mei jl., n°. 37, in de legerplaats bij *Milligen* bevinden, genieten, voor zooverre ze aan de manoeuvres deelnemen, bovengenoemd ration eerst van en met den dag van vertrek uit die legerplaats.

Art. VIII. Indien het door den Divisiecommandant wordt noodig geoordeeld, op een bivak stroo te verstrekken of wachtvuren te doen ontsteken, veldbruggen te slaan of andere pionierwerkzaamheden te doen verrichten, wordt het daartoe noodige voor 's Rijks rekening aangeschaft.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze te bepalen:

1°. De manoeuvres zullen plaats hebben van omstreeks 1 tot en met 10 September a. s.

2°. De Divisiecommandant zal de bij de Divisie ingedeelde veldeskadrons, batterijen en genietroepen, de twee compagnieën artillerie-transporttreinen, het detachement hospitaalsoldaten en de detachementen cavalerie en maréchaussée bij de beide Brigades indeelen, of wel voor den algemeenen dienst bij de Divisie aanwijzen, naarmate van de zich voordoende behoefte.

3°. De bataljons, die aan de oefeningen deelnemen, zullen op de grootst mogelijke sterkte gebracht worden, door daarbij te detachieren de miliciens der lichtingen 1877, 1879 en 1880, ingedeeld bij de depots der betrokken korpsen infanterie.

4°. De veldeskadrons zullen op een sterkte van 95 à 100 troepenpaarden gebracht worden. Het detachement cavalerie, bestemd voor ordonnance-dienst, het verstrekken van paarden aan niet-bereden officieren, enz., zal bestaan uit het 3de eskadron van het 1ste regiment huzaren, ter sterkte van 3 officieren met oppassers en paarden, alsmede 95 bereden minderen.

De paarden beneden de 7 jaar blijven in het garnizoen achter.

5°. Tot commandant der cavalerie wordt bestemd de kolonel C. L. SCHEIDLER LIST van het 4de regiment huzaren, aan wien wordt toegevoegd de ritmeester-adjudant van genoemd regiment G. J. IJSEL DE SCHEPPER.

6°. Het bevel over de artillerie-troepen wordt opgedragen aan den luitenant-kolonel J. W. J. ZEGERS RIJSER van het 2de regiment veldartillerie, aan wien wordt toegevoegd de 1ste luitenant-adjudant bij genoemd regiment H. G. J. SWAVING.

Tot commandant van de artillerie bij de 1ste brigade wordt aangewezen de majoor H. M. STEENBERGHE en bij de 2de brigade de majoor C. L. DOORMAN, beiden van het 1ste regiment veldartillerie.

De batterijen zullen bestaan uit 4 vuurmonden, 3 caissons, 1 voorraad-affuit, 1 voorraadwagen tot bagage en 1 smidswagen.

7°. De Divisiecommandant treedt in overleg met den Inspecteur der artillerie:
a. omtrent het verstrekken uit en inleveren in de magazijnen van de voertuigen, welke niet bij de batterijen aanwezig zijn, van die welke bij de staven en korpsen der manoeuvreerende Divisie moeten worden ingedeeld, en van de benoodigde munitieën;

b. omtrent de sterkte aan manschappen en paarden der compagnieën artillerie-transporttrein in verband met de bij de staven en korpsen der Divisie ingedeelde rijksvoertuigen.

8°. Tot commandant van de genietroepen bij het hoofdkwartier der Divisie wordt bestemd de commandant van het bataljon mineurs en sappeurs.

9°. Het detachement hospitaalsoldaten zal bestaan uit de onder de wapenen geroepen miliciens van de beide compagnieën hospitaalsoldaten der lichting 1877, zoo noodig aangevuld door miliciens der lichting van het loopende jaar. De manschappen van dit detachement zullen bij de regimenten infanterie in subsistentie worden gevoerd, overeenkomstig de daaromtrent door den Divisiecommandant te geven bevelen.

Hun dienst bij de manoeuvres zal door den chef van den geneeskundigen dienst der Divisie worden geregeld.

10°. Worden bestemd:

tot chef van den staf der vereenigde troepen, de majoor F. baron VAN AERSSEN BEIJEREN van VOSHOL, chef van den staf der Divisie;

tot adjunct-chef van den staf, de kapitein jhr. H. LAMAN TRIP, adjunct-chef van den staf der Divisie, tevens waarnemend adjudant van den Divisiecommandant;

tot chef van den staf der 1ste Brigade, de kapitein F. DE BAS van den generalen staf; en

tot chef van den staf der 2de Brigade, de kapitein W. F. RAPPARD van den generalen staf.

Voorts worden aan den chef van den staf der vereenigde troepen en aan de chefs der staven van de 1ste en 2de Brigade respectievelijk toegevoegd: de 1ste luitenants J. DE WAAL en F. VAN HASSELT van het 2de regiment veldartillerie, en de 1ste luitenant F. H. A. SABRON van het 6de regiment infanterie.

11°. Bij de manoeuvres zullen als scheidsrechters optreden: de luitenant-kolonels J. N. A. baron TAETS van AMERONGEN van het 6de regiment infanterie, G. HOLTJUS van het 4de regiment huzaren en C. D. H. SCHNEIDER van het 2de regiment veldartillerie.

12°. Met den administratieven dienst bij de Divisie wordt belast de intendant der 2de klasse J. E. DU CELLÉE MULLER, aan wien de 1ste luitenant-kwartiermeester M. H. KROONENBURG van het regiment grenadiers en jagers zal worden toegevoegd.

Met den administratieven dienst bij de Brigades worden belast:

bij de 1ste Brigade de onderintendant der 2de klasse J. S. L. FRANTZMANN, en

bij de 2de Brigade de onderintendant der 2de klasse F. J. HINRICHS,

aan wie respectievelijk worden toegevoegd de 1ste luitenants E. G. WINCKEL van het 3de en M. DE RAS van het 8ste regiment infanterie.

13°. De Divisiecommandant zal door de gewone tusschenkomst de bij de punten 10°, 11° en 12° genoemde officieren aanschrijven, waar en wanneer zij zich tot de aanvaarding hunner betrekking moeten aanmelden.

14°. In de waarneming van de geneeskundige en veterinaire diensten bij de manoeuvreerende troepen zal door den Inspecteur van den geneeskundigen

dienst der landmacht worden voorzien. De Divisiecommandant zal hem daartoe tijdig eene opgave moeten verstrekken van den datum, waarop de officieren van gezondheid en de paardenartsen, welke niet tot de Divisie behooren, op hunne bestemming dienen aan te komen.

15°. De brigadecommandanten, scheidsrechters en chefs van staven en diensten bij de manoeuvres kunnen door den Divisiecommandant twee dagen vóór den aanvang der oefeningen te *Arnhem* worden vereenigd, tot het ontvangen der noodige inlichtingen, aanbevelingen, enz.

16°. Ten opzichte van de regeling der te houden oefeningen in het algemeen, het inzenden van verslagen omtrent die oefeningen aan het Departement van Oorlog en de voorziening in den garnizoensdienst door de Bevelhebbers in de betrokken militaire afdelingen, zal worden gehandeld, als sub 17°, 18° en 20° der aanschrijving van 10 Juli 1875, n°. 52 P. (*R. M.* 1875, II, blz. 86) is bepaald, terwijl voor alle verdere aangelegenheden betreffende de te houden manoeuvres verwezen wordt naar het daarop betrekking hebbende voorschrift.

17°. Aan de officieren, die twee dienstpaarden hebben, en aan de tijdens de manoeuvres van bereden korpsen gedetacheerde officieren, die afzonderlijk marcheren moeten, wordt — zoo zij zulks verlangen — uit hun garnizoen een troepenpaard voor hun oppasser verstrekt.

Wijziging der statuten van de Koninklijke Vereeniging van gepensioneerde officieren te 's Gravenhage. Aanschrijving M. v. O. van 29 Juli 1880, n°. 21. Mededeeling van Z. M. besluit van 26 Juni 1880, n°. 28.

Gezien het Koninklijk besluit van 26 Juni 1880, n°. 28, waarbij, op verzoek van het bestuur der Koninklijke vereeniging van gepensioneerde officieren te 's Gravenhage, eenige wijzigingen in de statuten dier Vereeniging zijn goedgekeurd;

Brengt, door deze, ter kennis van de Landmacht, dat de artt. 2, sub *b*, 5, 6, 9 en 10 der genoemde Statuten, zooals die zijn medegedeeld bij de dezerzijdsche dispositie van 14 Augustus 1877, n°. 56 P. (*R. M.* 1877, II, blz. 141), ten gevolge van de bedoelde wijzigingen aldus zullen worden gelezen:

Art. 2b. Weldadig te werken in het belang van hulpbehoevende gewone leden, hunne weduwen en weezen.

Art. 5. De Koninklijke vereeniging wordt bestuurd door een voorzitter, een ondervoorzitter en drie commissarissen.

Deze functiën zijn onbezoldigd.

Art. 6. Aan het bestuur wordt toegevoegd een secretaris-penningmeester, geen bestuurslid zijnde.

Aan hem wordt op voorstel van het bestuur een bezoldiging toegelegd.

Bij uitzondering kunnen deze functiën gescheiden, en door twee personen waargenomen worden.

Alsdan zal de bezoldiging naar evenredigheid van het werk vastgesteld worden.

Art. 9. Gewone leden, verhinderd de algemeene vergadering bij te wonen, kunnen per geteekenden en gesloten brief aan den voorzitter gericht, hunne stem uitbrengen.

Stemmen door de correspondenten in de door hen belegde vergaderingen opgenomen, worden als geldig beschouwd mits door de handteekening der stemmers bekrachtigd.

Art. 40. De jaarlijksche contributie van gewone en buitengewone leden wordt vastgesteld als volgt:

voor alle pensioenen of traktementen: boven de *f* 2400 op *f* 3,00 's jaars, boven de *f* 1200 tot en met *f* 2400 op *f* 2,00 's jaars, boven de *f* 900 tot en met *f* 1200 op *f* 1,00 's jaars, van en met *f* 900 en daar beneden *f* 0,50 's jaars.

Tweede klerken bij het Departement van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. van 31 Juli 1880, n°. 114.

Het wenschelijk achtende, wijziging te brengen in het bepaalde bij de beschikking van den Minister van Oorlog van 30 Juni 1879, Iste Afd. Secr., n°. 77 (*R. M.* 1879, II, blz. 195), en wel voor zooveel betreft de bij die beschikking vastgestelde regelen voor de benoeming van tweede klerken bij het Departement van Oorlog;

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken:

Het gestelde sub 3°, voor zooveel punt *b* betreft, en sub 6° der meergemelde beschikking van 30 Juni 1879, Iste Afd. Secr., n°. 77;

B. Te bepalen:

I. Als punt *b* sub 3° dier beschikking wordt gesteld:

b. den leeftijd van 17 jaren hebben bereikt;

II. Sub 6° dier beschikking wordt gelezen als volgt:

6°. Het vergelijkend examen, hierboven sub 3°, *d*, bedoeld, waarbij bovenal de vlugheid en de bevattelijkheid der aspiranten onderling zullen worden vergeleken, zal loopen over de volgende vakken:

a. de *rekenkunde*: de hoofdbewerkingen met geheele getallen, gewone en tiendeelige breuken; het metrieke stelsel van maten en gewichten; de leer der evenredigheden;

b. de *stelkunst*: de hoofdbewerkingen met geheele en gebroken stekkundige vormen;

c. de *meetkunde*: tot den inhoud der vlakke figuren;

d. de *aardrijkskunde*: de staatkundige aardrijkskunde van *Europa* en de overige werelddeelen in hoofdtrekken, die van *Nederland* en zijne Koloniën meer in bijzonderheden; de eerste beginselen der wis- en natuurkundige aardrijkskunde;

e. de *vaderlandsche geschiedenis*;

f. de *algemeene geschiedenis* in hoofdtrekken;

g. de *Nederlandsche taal*: spraakleer en stijl;

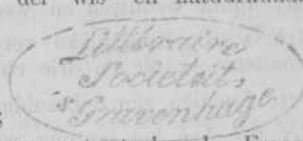
h. de beginselen der *Fransche taal*: de voornaamste taalregels; Fransch lezen; vertalen uit het Fransch in zuiver Nederlandsch en van gemakkelijk Nederlandsch proza in het Fransch;

i. de beginselen der *Engelsche of der Hoogduitsche taal*; lezen, vertalen van proza uit de vreemde taal in het Nederlandsch.

Het schrijven van een nette en duidelijke hand is een volstrekt vereischte.

Beknopte Uitgave van het Recueil Militair. Aanschrijving M. v. O. van 6 Juli 1880, n°. 37.

Brengt, door deze, ten verfolge op de kennisgeving van 31 December 1879, Iste Afd. Secr., n°. 98 (*R. M.* 1879, II, blz. 344), ter kennis van de Landmacht, dat het *Tweede stuk* van de *Beknopte Uitgave* van het *Recueil Militair*, met de vier daarbij behoorende platen, door de uitgevers DE GE-BROEDERS VAN CLEEF te 's Gravenhage, gebonden in heel linnen, tegen den prijs van *f* 5,90 in den handel verkrijgbaar wordt gesteld.

Voorschrift tot het houden van groote manoeuvres. Aanschrijving M. v. O. van 28 Juli 1880, n°. 45.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs, van f 0,30 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van f 0,40 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

het gewijzigde *Voorschrift tot het houden van groote manoeuvres*:

Gelast, dat dit voorschrift voortaan zal worden gevolgd; en

doet wijders opmerken, dat door bovenstaande order buiten werking gesteld wordt de order van van 13 Augustus 1877, n°. 32 P (*R. M.* 1877, II, blz. 140).

Reglement op den inwendigen dienst der Cavalerie. Aanschrijving M. v. O. van 29 Juli 1880, n°. 48.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 0,70 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van f 0,93^s voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

een *herdruk* van het *Reglement op den inwendigen dienst der Cavalerie*.

ELAND EN SEYFFARDT, Handleiding tot de belegeringsoefeningen op de kaart. Aanschrijving M. v. O. van 29 Juli 1880, n°. 49.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 2,25 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van f 3,00 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

de tweede vermeerderde en omgewerkte druk van de *Handleiding tot de belegeringsoefeningen op de kaart*, door K. ELAND, Majoor-Ingénieur en A. L. W. SEYFFARDT, Kapitein der Artillerie;

Gelast, dat deze handleiding voortaan zal worden gevolgd; en

Doet wijders opmerken, dat door bovenstaande order buiten werking gesteld wordt de order van 30 Maart 1876, n°. 44 P (*R. M.* 1876, II, blz. 70).

Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen. III. (Buitengewoon militair vervoer) met Bijlage 3. Aanschrijving M. v. O. van 29 Juli 1880, n°. 20.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 0,12 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van f 0,16 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

een *herdruk* van de *Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen, Hoofdstuk III (Buitengewoon militair vervoer)* met *Bijlage 3*, terwijl ook tot een beperkt aantal bij de Koninklijke Militaire Academie verkrijgbaar zijn gesteld exemplaren van het genoemde hoofdstuk met de beide eerste hoofdstukken der *Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen* en de *Bepalingen van Orde*, enz. in één band vereenigd, en zulks tegen den prijs van f 0,45 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. en in den handel voor particulieren tegen dien van f 0,60.

Catalogus der bibliotheek van het Departement van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. van 31 Juli 1880, n°. 92.

Kennisgeving, dat de nieuwe *Catalogus der bibliotheek van het Departement van Oorlog*, met het daarop verschenen *eerste supplement*, bij DE GEBOEDERS VAN CLEEF te 's Gravenhage, verkrijgbaar is gesteld tegen den prijs van twee gulden (f 2,00) per exemplaar.

dat de eventueel op dien catalogus verder noodig geachte supplementbladen — waarvan telkens een exemplaar kosteloos zal worden toegezonden aan die autoriteiten, aan wie een exemplaar van den catalogus en van het eerste supplement vanwege het Departement van Oorlog is verstrekt — voortaan door DE GEBROEDERS VAN CLEEF voornoemd zullen worden uitgegeven en door deze in den handel zullen worden verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van vijftien cent (f 0,15) per vel, van tien cent (f 0,10) per half vel en van vijf cent (f 0,05) per kwart vel druks;

dat de evenbedoelde supplementbladen — evenals bij het eerste supplement heeft plaats gehad — slechts aan één kant der bladzijden zullen zijn bedrukt, en zulks met het doel om de op die bladen vermelde vervolgnommers, na te zijn uitgeknipt, te kunnen opplakken in den, met witte vellen doorschoten, catalogus.

Doet ten slotte opmerken, dat door het vorenstaande het bepaalde bij de beschikking van den Minister van Oorlog van 30 April 1864 n°. 59 S (R. M. 1864, blz. 88) komt te vervallen.

RECUEIL MILITAIR.

(26 AUGUSTUS — 25 SEPTEMBER 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Vrije geneeskundige behandeling en verstrekking van medicijnen voor de paarden bij de Maréchaussée. Aanschrijving M. v. O. van 5 Augustus 1880, n°. 40. Mededeeling van Z. M. besluit van 14 Juli 1880, n°. 22.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 10 Juli 1880, IIde Afd., n°. 18.

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, dat art. 63 der *Instructie ter regelmatige waarneming van den veterinairdienst bij het leger*, vastgesteld bij Ons besluit van 13 December 1862, n°. 59, zal worden gelezen als volgt:

»Op voet van vrede wordt voor de paarden van als hulpmaréchaussées dienende militairen vrije geneeskundige hulp en verstrekking van medicijnen ten laste van het Rijk toegestaan; voor de paarden der officieren, onderofficieren en manschappen van het korps Koninklijke maréchaussée is zulks alleen het geval in de standplaatsen waar een militaire paardenarts aanwezig is.»

Regeling der positie en vaststelling der instructie van den Inspecteur van het militair onderwijs. Aanschrijving M. v. O. van 31 Augustus 1880, n°. 79. Meded. v. Z. M. besluit v. 24 Juli 1880, n°. 28.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 17den Juli 1880, Kabinet Litt. S²²;

Gelet op Ons besluit van 9 Juni 1880, n°. 27 (*Staatsblad* n°. 107);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 1 October e. k.

1°. in te trekken Ons besluit van 26 April 1878, n°. 14;

2°. te bepalen, dat met het toezicht over de Krijgsschool en de overige inrichtingen van militair onderwijs is belast een opper- of hoofdofficier, die den titel heeft van *Inspecteur van het militair onderwijs*.

Deze Inspecteur, alsmede de hem toegevoegde officier zullen behooren tot den staf van het wapen, waarvan zij herkomstig zijn;

3°. met wijziging in zooverre van het bepaalde sub. 3 van Ons besluit van 12 April 1880, n°. 32, te bepalen, dat de hiervoren genoemde Inspecteur en de hem toegevoegde officier zullen zijn leden der daarbij genoemde vaste Commissie, zonder beurt van aftreding; en

4°. goed te keuren, de bij dit besluit gevoegde instructie voor den Inspecteur van het militair onderwijs.

INSTRUCTIE voor den Inspecteur van het militair onderwijs.

Art. 1. De Inspecteur van het militair onderwijs staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog en heeft zijn standplaats te 's Gravenhage.

Art. 2. Hij is belast met het toezicht over de Krijgsschool, de Koninklijke Militaire Academie en de verschillende cursussen.

Hij oefent dat toezicht op zoodanige wijze uit, dat de hoofden dier inrichtingen van onderwijs de zelfstandigheid behouden, welke zij behoeven om zich van hunne taak naar behooeren te kunnen kwijten.

Art. 3. Hij dient den Minister desgevraagd van bericht en advies over alle onderwerpen van lager, middelbaar en hooger onderwijs bij het leger.

Art. 4. De Inspecteur van het militair onderwijs is bevoegd van de hoofden der, bij art. 2 bedoelde, inrichtingen alle opgaven en verslagen te vragen, die hij tot beoordeeling van den toestand dier inrichtingen en den gang van het onderwijs behoeft.

Art. 5. Indien de Inspecteur van het militair onderwijs, ter beoordeeling van den gang van zaken bij een der in art. 2 vermelde inrichtingen van onderwijs, een inspectie noodig acht, is hij tot het houden daarvan bevoegd.

Moet hij zich daartoe van zijn standplaats verwijderen, zoo geeft hij kennis aan den Minister van Oorlog.

Hij kan zich bij deze inspectiën doen vergezellen door den aan hem toegevoegden officier of door een der officieren bij de 2de afdeling der Krijgsschool werkzaam.

Art. 6. De inzending van alle rapporten en voorstellen (de conduitelijsten daaronder begrepen) door de hoofden der bij art. 2 bedoelde inrichtingen aan den Minister van Oorlog geschiedt door tusschenkomst van den Inspecteur van het militair onderwijs, die bij de doorzending van zijn gevoelen doet blijken.

De conduitelijsten van de hoofden dier inrichtingen worden door voormelden Inspecteur opgemaakt.

Art. 7. De Inspecteur van het militair onderwijs brengt elk jaar, vóór of op den 31sten Maart, een algemeen verslag uit over den toestand, op 31 December te voren, van de bij art. 2 bedoelde inrichtingen van onderwijs. Hij maakt daarbij melding van alle belangrijke voorstellen, door hem in het afgelopen jaar gedaan en van de beslissingen daarop genomen.

Onverminderd het bepaalde bij de eerste alinea van dit artikel, heeft de Inspecteur het recht, ten alle tijde, schriftelijk of mondeling, voorstellen aan den Minister te doen in het belang der onder zijn toezicht gestelde inrichtingen van onderwijs.

Art. 8. De halfjaarlijksche beoordeelingen van de leerlingen der verschillende hoofdcursussen, alsmede de opgaven der onderofficieren, die door den Inspecteur van het militair onderwijs, krachtens het voorschrift van examen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 12 April 1880 n°. 32, op de cursussen of in de hoogste klassen der hoofdcursussen worden geplaatst, moeten door tusschenkomst der betrokken Inspecteurs aan den Minister van Oorlog worden gezonden.

Art. 9. De Inspecteur van het militair onderwijs is voorzitter:

1°. van de vaste Commissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 28 Mei 1880 n°. 28;

2°. van de commissie van examen, bedoeld bij de 2de alinea van art. 9

der wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141), zoomede van de commissiën, bedoeld in de artt. 11 en 17 van het Koninklijk besluit van 9 Juni 1880 (*Staatsblad* n°. 107).

3°. van de commissie, bedoeld bij art. 16 der wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141).

Art. 10. Hij correspondeert omtrent de onderwerpen, tot den kring zijner dienstbetrekking behorende, met de door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen militaire en burgerlijke autoriteiten.

Art. 11. Hij is bevoegd zich voor persoonlijke belangen acht dagen van zijn standplaats te verwijderen, mits daarvan kennis gevende aan den Minister.

Voor een afwezigheid van langeren duur behoeft hij verlof van den Minister.

Art. 12. Bij ziekte of afwezigheid van den Inspecteur van het militair onderwijs, wordt, in afwachting dat op andere wijze in zijn dienst zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie *op last* gevoerd door den Directeur der Krijgsschool.

Art. 13. In oorlogstijd of bij mobilisatie, zal, wanneer dientengevolge de in art. 2 genoemde inrichtingen van onderwijs tijdelijk worden opgeheven, de Inspecteur van het militair onderwijs in zoodanigen werkkring worden geplaatst als de belangen van den dienst zullen vorderen.

TWEEDE GEDEELTE.

Tarieven der prijzen van toebehooren, verwisselstukken tot draagbare wapenen, enz. Aanschrijving M. v. O. van 5 Augustus 1880, n°. 56.

Overwegende, dat de daarbij gevoegde tarieven der prijzen, (1) waarvoor de toebehooren en verwisselstukken tot draagbare wapenen uit 's Rijks magazijnen aan de korpsen verstrekt zullen worden, en van die, welke voor de Mr. geweermakers en zwaardvegers zijn vastgesteld tot het doen der herstellingen, met ingang van 1 September a. s. moeten worden gevolgd en alsdan de oude tarieven als vervallen moeten worden beschouwd;

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken:

a. de navolgende aanschrijvingen:

14 Augustus 1873, n°. 51 A,

27 September 1873, n°. 64 A (*R. M.* 1873, bladz. 322),

5 Augustus 1874, n°. 55 A,

17 November 1874, n°. 43 A,

18 Maart 1875, n°. 42 A,

2 Februari 1876, n°. 45 A,

3 April 1876, n°. 27 P (*R. M.* 1876, II, bladz. 73),

26 Mei 1876, n°. 49 P (*R. M.* 1876, II, bladz. 149),

8 November 1876, n°. 75 A (*R. M.* 1876, II, bladz. 222),

31 December 1877, n°. 47 A,

22 Maart 1878, n°. 51 A,

5 April 1878 n°. 57 A (*R. M.* 1878, II, bladz. 53),

24 October 1878, n°. 84 (*R. M.* 1878, II, bladz. 173).

(1) Zie voor deze tarieven: *Rec. Mil.* II, bladz. 181.

b. het bepaalde omtrent het scherpen der bajonetten, voorkomende in het Voorschrift van hetgeen bij de korpsen zal moeten worden verricht bij een spoedig opkomend oorlogsgevaar en in het geval, dat het leger op voet van oorlog moet worden gebracht (Aanschrijving van 15 Februari 1868, n°. 31 P (B. U. bladz. 1060);

B. Te bepalen:

dat voortaan de landstormwapenen (getrokken geweren, pistolen en O. M. cavaleriesabels), die groote herstellingen behoeven, zooals het vernieuwen van laden, loopen en sloten, of het vernieuwen van gevesten, klingen en scheeden, als onbruikbaar moeten worden ingeleverd;

C. Ter kennis te brengen van de Landmacht:

dat de in deze bedoelde tarieven in den handel verkrijgbaar zijn bij de *Gebroeders van Cleef te 's Gravenhage*.

ALGEMEENE INLICHTINGEN OMTRENT HET GEBRUIK DER TARIEVEN.

De omwerking der tarieven is geschied, om behalve een meer billijke vergoeding voor verrichten arbeid aan de Mr. geweermakers en zwaardvegers te geven, daarenboven meer verband en eenheid daarin te brengen en het gebruik gemakkelijker te maken.

Om laatstgenoemde reden zijn dan ook de tarieven voor de verschillende soorten van wapenen, zooveel dit noodig was, afzonderlijk gehouden, en is de omschrijving der herstellingen vereenvoudigd.

De benamingen der verwisselstukken en die der herstellingen zijn in alphabetische volgorde geschikt, terwijl de herhaling der wapensoort daarbij is vermeden, omdat bij het inschrijven in de reparatieboeken, de herstellingen van elke wapensoort bijeen kunnen gehouden en telkens de naam eenmaal daarboven geplaatst kan worden, zooals ten deze wordt voorgeschreven bij A. 3 der slotbepalingen.

In de tarieven voor de karabijnen en sabels, waarvan voor de verschillende soorten een splitsing tot onnoodige uitbreiding aanleiding zou gegeven hebben, is voor de verwisselstukken in de omschrijvingen dezelfde volgorde gehouden en heeft men de namen der verschillende soorten alleen dan gesteld, als ze alleen op een bepaalde soort betrekking hadden; bij het inschrijven der herstellingen kunnen deze natuurlijk vervallen, mits gehandeld worde als boven is gezegd.

De herstelling *opvijlen* is vervangen door de meer natuurlijke en duidelijke omschrijving *herstellen*, omdat bij kleine, niet bepaald aan te geven, herstellingen, niet alleen de vijl maar ook ander gereedschap moet *gebezigd* worden, en de benaming *opvijlen* tot verkeerde opvatting kan leiden; alleen waar werkelijk *opvijlen* bedoeld wordt, is zij behouden. Daardoor ook is de nadere bepaling *met opvijlen* in de kolom aanmerkingen, kunnen vervallen, omdat dit een onderdeel der herstelling uitmaakt.

Voor *herstellen* van veerharde staaldeelen is de hardingsprijs weggelaten, omdat het overharden daarbij zelden noodzakelijk is; mocht het echter moeten geschieden, dan kan de prijs afzonderlijk in rekening worden gebracht.

Het *richten* van veeren is eveneens vervallen, omdat dit niet kan geschieden zonder afbranden of overharden; door het *overharden* van die stukken worden de genoemde bewerkingen bedoeld of zijn daaronder begrepen.

Het *vernieuwen van haften* aan de kl. kal. geweren en karabijnen, alsmede dat van de *vizierkorrels* bij revolvers, mag niet door de Mr. geweermakers of zwaardvegers geschieden. Zij behooren dus tot de buitengewone herstellingen, waarvoor de wapenen naar Delft moeten gezonden worden.

Evenzoo is het *overharden van sabels* vervallen, omdat dit een bewerking is die een bijzondere inrichting vordert en zelden gelukt. Is de kling al te zacht of lam geworden, dan moet zij vernieuwd of kan het wapen naar Delft worden opgezonden voor buitengewone herstelling.

Het *pasmaken* eindelijk van wapendeelen is voorgeschreven bij verwisseling daarvan en wanneer er geen mogelijkheid bestaat, dat ze kunnen teruggevonden worden. Wanneer dit plaats heeft met genommerde deelen, dan moet die herstelling, met het overnummers, voor rekening van den gebruiker komen, of, op de wapenkamer verwisseld zijnde, door den Mr. geweermaker, zonder vergoeding, geschieden, zooals onder A. 7 der slotbepalingen is omschreven.

SLOTBEPALINGEN.

A. REPARATIEBOEKEN VAN WAPENEN.

1. De herstellingen aan wapenen worden per compagnie, eskadron of batterij, afzonderlijk ingeschreven, de verrekening maandelijks afgesloten en door den Officier van wapening onderteekend.

Evenzoo geschiedt het voor de wapenen behorende tot den kleinen staf en voor die welke op de wapenkamer zijn opgelegd.

Elk der genoemde onderdeelen zal door een buiten het boek uitstekende étiquette aan de eerste bladzijde worden aangeduid, terwijl daarenboven de naam van het onderdeel boven aan die bladzijde wordt geplaatst.

2. De boeken worden zooveel mogelijk ingericht voor één dienstjaar; mocht dit bij enkele korpsen moeilijkheid geven, dan zal gezorgd worden elk jaar op een nieuw folio te beginnen, dit jaartal en de naam van het onderdeel bovenaan die bladzijde te stellen en de étiquette daarnaar te verplaatsen. Bij gebrek aan plaats moeten eenige bladen achteraan het boek worden toegevoegd en mag de inschrijving niet tusschen andere onderdeelen plaats hebben.

3. Alle herstellingen zonder onderscheid moeten geboekt worden, waarbij het volgende moet worden in acht genomen:

dat de herstellingen van gelijksoortige wapenen bij elkander worden gehouden en de naam van het wapen eenmaal daarboven gesteld;

dat de benamingen van het tarief nauwkeurig gevolgd worden;

dat de prijzen der verwisselstukken alleen dan ingevuld worden, wanneer de vernieuwing voor rekening van den gebruiker plaats heeft;

dat ook de buitengewone herstellingen worden geboekt, doch zonder invulling van prijzen, en onder vermelding in de kolom aanmerkingen *Rijks geweerwinkel*;

4. Wanneer, ten gevolge van bevolen wijzigingen of het nummeren van een of ander wapendeel, een groot aantal gelijksoortige herstellingen moeten geboekt worden, zal daarvoor een afzonderlijke prijs worden bepaald en kan ter vereenvoudiging de inschrijving numeriek geschieden in één post, onderaan elke maand, doch steeds met berekening van den prijs.

5. Wanneer ten gevolge eener inspectie van den Inspecteur der draagbare wapenen, een aantal herstellingen moeten geschieden, zullen deze zooveel mogelijk bij elkander ingeschreven worden, met vermelding aan het hoofd, in de aanmerkingen, »*Inspectie*, (maand), (jaartal)» en achter elk wapennummer in dezelfde kolom het jaartal van de lichting waartoe het behoort.

6. Bij het gebruik der tarieven moet worden in acht genomen dat elke herstelling, aan een of ander onderdeel, zoodanig is berekend, dat de werk-

man daardoor tegelijk het tijdverlies van het afnemen en weder plaatsen wordt vergoed. Bij het gelijktijdig voorkomen van eenige herstellingen aan datzelfde onderdeel moet hierop dus gerekend en naar billijkheid gehandeld worden. Zoo mogen bijv. nimmer samengaan:

»bajonetten punt aanslijpen en scharen uitnemen”;

»bajonetten herstellen, pasmaken en richten”;

»banden herstellen en richten” enz.

Evenzoo zal de harding slechts eenmaal worden berekend, wanneer aan eenzelfde voorwerp gelijktijdig onderscheidene herstellingen moeten geschieden, waarbij het ontlaten en overgehard zou moeten worden, als elk dezer herstellingen afzonderlijk plaats had. Zoo zal bijv. voor:

»haan, tand en spanning herstellen” slechts 0,32 in plaats van 0,42 in rekening worden gebracht.

7. Behoudens hetgeen in de tweede alinea van artikel 42 van het reglement op het beheer der draagbare wapenen wordt gezegd, zullen de volgende herstellingen in den regel voor rekening van de gebruikers moeten gebracht worden, en in elk geval wanneer het wapen gedurende geruimen tijd onafgebroken in hunne handen is geweest:

Zware roest aan de wapenen;

» » of beschadiging in de loopen;

Uitzetting aan of nabij de monding der loopen;

Beschadiging aan den kop van den ontlaadstok;

» aan het uiteinde der slagpin;

» aan de gleuf van den afsluiter, door het verkeerd indraaien van de geleiderschroef;

» door het poetsen van geharde deelen aan het sluitstelsel;

» der wrijvende deelen, door afwezigheid van olie.

Het verwisselen van genummerde wapendeelen; afgebroken punten van bajonetten en sabels, en scharen in klingen van idem.

Heeft de verwisseling van die genummerde stukken op de wapenkamer plaats gehad, dan zal de zooveel noodige herstelling en overnummering door den Mr. gewermaker zonder eenige vergoeding moeten geschieden.

B. ONBRUIKBARE WAPENEN.

Een geweer of karabijn is onbruikbaar, wanneer gelijktijdig lade en loop zoodanig beschadigd zijn, dat geen herstelling meer mogelijk is. Voor revolvers is dit het geval wanneer loop en kast, voor sabels met lederen scheeden wanneer kling en gevest, voor cavaleriësabels wanneer twee der groote samenstellende deelen, gevest, kling en scheede, gelijktijdig onbruikbaar worden.

In deze gevallen zal gehandeld worden zooals in de artikelen 1 en 3 van het beheer der draagbare wapenen is bepaald.

C. BUITENGEWONE HERSTELLINGEN.

Tot deze behooren: het aanbrengen van nieuwe loopen aan geweren, karabijnen en revolvers; van staartstukken aan kl. kal. geweren en karabijnen; van cylinders en kasten aan revolvers; van haften aan gr. kal. geweren en karabijnen; van voetstukken tot vizierkorrels aan kl. kal. geweren en karabijnen; van vizierkorrels aan revolvers; het herstellen van zware inwendige roest; van beschadiging in de loopen of van verbogen loopen; het vastzetten van losgeraakte staartstukken, bijzonder slechte schietuitkomsten; in

een woord van alle herstellingen die door den Mr. geweermaker niet of bezwaarlijk kunnen verricht worden en om die reden niet in het tarief zijn opgenomen.

In de genoemde gevallen zal gehandeld worden zooals in artikel 10 van bovengenoemd reglement is aangegeven, waarbij doch wordt opgemerkt, dat de loopen alleen voor beduidende inwendige roest of beschadiging mogen worden opgezonden, terwijl, wanneer de geheele verwijdering der gebreken aan den geweerwinkel het afkeuren van den loop ten gevolge zou hebben, een gedeelte daarvan kan blijven bestaan indien geoordeeld wordt, dat de roest niet verder zal gaan of dat de beschadiging geen nadeel doet aan den doorgang van den kogel.

In dit geval zal in de lijst, bedoeld aan het slot van artikel 10, achter het wapennummer in de kolom aanmerkingen een A worden geplaatst. Het model van deze lijst is hierachter gevoegd onder bijlage 1 (1).

D. VERWISSELSTUKKEN DIE NIET VAN EEN CONTROLE-MERK KUNNEN VOORZIEN WORDEN.

Deze stukken, waarop doelt het slot van de eerste alinea van artikel 13 van het reglement op het beheer den draagbare wapenen, zijn de volgende:

Pinnen	{	Pal-	}	tot kl. kal. geweren-
		Trekker-		» karabijnen-
Schroeven	{	Afgewerkte-	}	Draagring-
		Hout-		Hefboom en ketting-
				Moerplaat-
Veerën	{	As-	}	
		Geleider-		
		Hefboom-		
		Spiraal-	}	G.
				Kl.

E. WAPEN-INSPECTIE INGEVOLGE ARTIKEL 41 VAN HET REGLEMENT OP HET BEHEER DER DRAAGBARE WAPENEN.

Behalve hetgeen in genoemd artikel wordt voorgeschreven, zal onmiddellijk na de kennisgeving, dat een inspectie zal plaats hebben, nog het volgende worden in acht genomen:

voor het nazien der wapens wordt een lokaal bestemd, zooveel mogelijk in de nabijheid van de wapenkamer, en waarvan de ramen, of minstens een, op het noorden of noordoosten zijn gelegen.

In den winter moet dit lokaal kunnen verwarmd worden, en verder moet daarin aanwezig zijn, een werkbank met bankschroef en een of meer tafels met vakken;

door elke compagnie zal worden opgemaakt een lijst in duplo volgens het model van bijlage 2 (2), waarop alle wapennummers in opvolgende

(1) Zie voor dit model: *Rec. Mil. II*, bladz. 245.

(2) Zie voor dit model: *Rec. Mil. II*, bladz. 246.

orde zijn ingeschreven, eerst die der onder de wapenen zijnde manschappen, daarna die van de wapenkamer, lichtingswijze en met behoorlijke tusschenruimte voor het inschrijven der herstellingen. Dergelijke lijsten worden ook door den Officier van wapening, voor de disponibele en reserve wapenen opgemaakt;

bij de inspectie zelve zal een numerieke opgave der voorhanden wapenen, met opgave van mutatiën, aan den inspecteur worden ter hand gesteld, welke opgave door den compagniescommandant opgemaakt en door den bataljons- of detachementscommandant voor gezien geteekend wordt.

F. LEEMTEN EN WIJZIGINGEN IN DE TARIEVEN.

Alle wijzigingen, die in de vermelde tarieven noodig zijn, zullen, na deswege ontvangen kennisgeving, daarin met rooden inkt worden bijgeschreven.

Wanneer er leemten in de tarieven mochten gevonden worden, zullen die aangeteekend en jaarlijks, vóór den 1sten Januari, door de gewone tusschenkomst aan het Ministerie van Oorlog worden medegedeeld. Voor het geval er onduidelijkheden in voorkomen, zullen de korpscommandanten zich dien-aangaande kunnen wenden tot den Inspecteur der draagbare wapenen.

Rekening en verantwoording van het fonds voor onderofficieren, enz. over het jaar 1879. Aanschrijving M. v. O. van 6 Aug. 1880, n°. 33.

Gezien en geëxamineerd hebbende de rekening en verantwoording door de commissie tot het beheeren van het fonds voor onderofficieren, enz., die onder toekenning van gagement of van gratificatie uit den militairen dienst worden ontslagen, overgelegd, wegens ontvangst of uitgaaf over het jaar 1879.

Brengt, door deze, ter kennis van de Landmacht, dat daarbij is bevonden:

1. Dat is ontvangen:

a. het bedrag van de contributiën der deelgenooten. f 32420,00

b. het bedrag van de, op rekening van het fonds voor de lijfrenten en pensioenen, overgeschreven gelden, ten behoeve van deelgenooten en hunne huisvrouwen of weduwen, te weten:

voor door 7 deelgenooten in het fonds gedeponeerde kapitalen, om daarvan jaarlijkse renten te genieten. f 4290,00

voor 1 deelgenoot, aan wien lijfrente is toegekend » 331,70

voor tijdelijke lijfrente, toegekend aan de weduwe van een deelgenoot » 502,60

» 5124,30

c. het bedrag der gedane kortingen, naar den maatstaf van één ten honderd in het jaar, op de verstrekte voorschotten aan gegageerde of gepensioneerde militairen. » 435,44

d. de rente van een kapitaal groot f 1.067,000 ad 2½ percent, over het jaar 1879. » 26675,00

Totaal der ontvangsten. f 64654,74

2. Waartegen de uitgaven zijn geweest:	
a.	het bedrag van hetgeen bij slot van het jaar 1878 meer is uitgegeven dan ontvangen. <i>f</i> 22214,42
b.	voor uitkeeringen in ééns aan 130 deelgenooten, bij het verlaten van den dienst, waarvan in het fonds voor de lijfrenten en pensioenen is overgebracht. <i>f</i> 4621,70 en aan deelgenooten in contanten is uitbetaald. » 41808,30 <hr style="width: 10%; margin-left: 0;"/> » 46430,00
c.	voor uitkeeringen aan 7 weduwen van deelgenooten, waarvan in het fonds voor de lijfrenten en pensioenen is overgebracht <i>f</i> 502,60 en in contanten uitbetaald. » 940,00 <hr style="width: 10%; margin-left: 0;"/> » 1442,60
d.	voor restitutie van inleggeld aan 3 deelgenooten, die op grond van lichaamsgebreken, in doch niet door den dienst ontstaan, zonder geldelijke belooning zijn ontslagen. » 70,00
e.	het bedrag der gedane betalingen ten laste van het fonds voor de lijfrenten en pensioenen, te weten: de verschenen lijfrente van 406 deelgenooten <i>f</i> 14402,63 als voren van 49 huisvrouwen van deelgenooten. » 1875,00 de verschenen tijdelijke lijfrente van 36 weduwen van deelgenooten. » 1361,66 de verschenen interest van door 54 deelgenooten in het fonds gedeponeerde kapitalen. » 1358,87 voor uitgekeerde kapitalen, welke ten behoeve van deelgenooten in het fonds waren gedeponeerd. » 8915,00 de verschenen pensioenen van 5 weduwen van deelgenooten. » 675,00 <hr style="width: 10%; margin-left: 0;"/> » 28588,16
f.	voor het zegelen der bescheiden, noodig tot het incasseeren der pensioenen van overleden militairen, aan wie voorschotten voor rekening van dit fonds waren verstrekt. » 60,85
g.	het bedrag van hetgeen aan onderofficieren uitbetaald of in 's Rijks schatkist is gestort, wegens door hen bij reëngagement gedeponeerde gelden, met de daarop verschenen rente. » 2938,71
h.	het bedrag der jaarlijksche uitkeering aan den officier, belast met de werkzaamheden van het fonds. » 400,00 <hr style="width: 10%; margin-left: 0;"/> » 102144,74
Zoodat bij slot van het jaar 1879 meer is uitgegeven dan ontvangen <i>f</i> 57487,00	

terwijl een kapitaal van *een miljoen zeven en zestig duizend gulden* (f1.067,000) op het grootboek der $2\frac{1}{2}$ percents nationale werkelijke schuld als eigendom van het fonds is ingeschreven;

2°. dat het aantal contribueerende deelgenooten aan het fonds op ultimo December 1879 bedroeg 2794, waarvan:

1058	een	jaarlijksche	bijdrage	van	f10.	storten,
21	»	verhoogde	contributie	inleggen	van	f 15.
151	»	»	»	»	»	» 20, en
4	»	»	»	»	»	» 30.

terwijl 1560 deelgenooten, volgens punt 2 van 's Konings besluit van 16 Juni 1879, n°. 22, den wensch hebben te kennen gegeven, om niet meer aan het fonds bij te dragen;

3°. dat op genoemd tijdstip een aantal van 493 personen, in het genot waren van jaarlijksche lijfrenten en pensioenen, volgens onderstaande tabel, waarvan het gezamenlijk bedrag der jaarlijksche uitkeeringen een som van f18469,00 beloopt:

deelgenooten.	VOORTDURENDE LIJFRENTEN TOEGEKEND AAN:		Tijdelijke lijfrenten aan weduwen van deelgenooten verleend.	Weduwen van deelgenooten in het genot van pensioen gesteld.	Totaal der lijfrenten en pensioentrekkingen personen.	Bedrag der toegekende jaarlijksche uitkeering per hoofd.
	huishoudelingen van deelgenooten.					
40	4	»	»	»	44	f 20.
84	10	4	»	»	98	25.
»	»	1	»	»	1	26.
»	»	1	»	»	1	27.
»	»	3	»	»	3	28.
»	»	2	»	»	2	29.
71	9	1	»	»	81	30.
»	»	1	»	»	1	31.
»	»	1	»	»	1	32.
»	»	1	»	»	1	33.
57	3	3	»	»	63	35.
»	»	1	»	»	1	36.
»	»	1	»	»	1	39.
46	9	3	»	»	58	40.
»	»	1	»	»	1	41.
»	»	2	»	»	2	42.
»	»	1	»	»	1	43.
34	3	2	»	»	39	45.
»	»	1	»	»	1	46.
23	7	»	»	»	30	50.
»	»	7	»	»	7	52.
16	1	»	»	»	17	55.
10	»	»	1	»	11	60.
12	»	»	»	»	12	65.
3	1	»	»	»	4	70.
1	1	»	»	»	2	75.
2	1	»	»	»	3	80.
1	»	»	»	»	1	95.
»	1	»	1	»	2	100.
»	»	»	1	»	1	115.
1	»	»	»	»	1	130.
»	»	»	2	»	2	200.
401	50	37	5	493		

4°. dat op gezegd tijdstip 16 nog in leven zijnde deelgenooten, bij het verlaten van den dienst, aan hunne echtgenooten weduwenpensioen hebben verzekerd, te weten:

2	voor een weduwenpensioen van f	80.
6	» » » » »	100.
1	» » » » »	125.
1	» » » » »	135.
1	» » » » »	145.
3	» » » » »	150.
1	» » » » »	152.
1	» » » » »	200.

5°. dat tot den laatsten December 1879 een aantal van 42 deelgenooten van hunne uit het fonds aankomende gelden, een gezamenlijk bedrag van f26290.00 in het fonds hebben laten berusten, ten einde daarvan jaarlijksche rente te genieten; en

6°. dat in den loop van het jaar 1879 aan 1345 gewezen militairen voorschotten op gagementen en pensioenen voor rekening dezer instelling zijn verleend tot een bedrag van f168.750,31⁵, terwijl op 31 December 1879 in voorschotbetaling waren 1267 gepensioneerden, die in het genot waren van een gezamenlijk pensioenbedrag van f164,154.00.

Uitbreiding der bepalingen nopens de bevoegdheid tot uitoefening der burgerpraktijk door de officieren van gezondheid. Aanschrijving M. v. O. van 14 Aug. 1880, n°. 129. Mededeeling van Z. M. besluit van 8 Aug. 1880, n°. 9.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 6den Augustus 1880, Litt. D^{2e}, Kabinet.

Herziende de bepalingen, bij Ons besluit van 18 Januari 1877, n°. 31, gesteld ten opzichte der bevoegdheid van officieren van gezondheid der Landmacht tot het uitoefenen van de geneeskundige praktijk bij niet-militairen; en

Willende de voorschreven bevoegdheid uitbreiden ten aanzien van officieren van gezondheid, krachtens art. 1 of art. 24 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222) tot uitoefening van de genees- of heilkunst bevoegd ook in andere gevallen dan die, sub 2°. van genoemd besluit bedoeld;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Het sub. 2° van Ons besluit dd. 18 Januari 1877, n°. 31, gestelde verbod is, behoudens de hierachter bij de artikelen 2 en 3 gestelde uitzonderingen, niet toepasselijk ten aanzien van officieren van gezondheid der Landmacht, volgens art. 1 of art. 24 der bovenvermelde wet ten allen tijde tot uitoefening van de genees- of heilkundige praktijk bij niet-militairen bevoegd.

Art. 2. Officieren van gezondheid, als bij het voorgaande artikel bedoeld, zullen echter, ook dan wanneer zij tot de verloskundige praktijk wettelijk bevoegd zijn, aan vrouwen van niet-militairen geen verloskundigen bijstand mogen verleenen.

Art. 3. Op den officier van gezondheid, die, de bij art. 1 bedoelde bevoegdheid bezittende, het bij art. 2 gestelde verbod overtreedt of zijne plichten als militair geneeskundige, ter beoordeeling van Onzen Minister van Oorlog, niet met voldoende ijver volbrengt, kan door dien Minister tijdelijk het bepaalde sub. 2° van Ons voornoemd besluit toepasselijk worden verklaard.

Art. 4. Den officier van gezondheid, wien ingevolge dit besluit de genees- of heilkundige praktijk bij niet-militairen vergund is, wordt toegestaan, om ten allen tijde, wanneer hij geene militaire plichten te volbrengen heeft, burgerkleeding te dragen.

Art. 5. Wordt de militia te land, krachtens art. 184 der grondwet, geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen geroepen, dan treedt dit besluit buiten werking totdat de buitengewoon bijeengeroepen lichtenings huiswaarts zijn gekeerd.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie, van Marine en van Koloniën.

Wet tot regeling van de betrekkingen en rangen, de opleiding en de bevordering van het personeel van den geneeskundigen dienst bij de landmacht. Aanschrijving M. v. O. van 19 Aug. 1880 n°. 78.

Gezien de Wet van den 2den Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145) aldus luidende:

Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, de betrekkingen en rangen, alsook de opleiding, van het personeel van den geneeskundigen dienst bij de landmacht bij de wet te regelen, en tevens te wijzigen de bepalingen, voor de militaire officieren van dat personeel gesteld bij de 1ste afdeeling der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128;)

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

1ste AFDEELING.

Van de betrekkingen en rangen van het personeel.

Art. 1. Het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht bestaat uit:

- a. een inspecteur;
- b. officieren van gezondheid, militaire apothekers, militaire apothekersbedienden en paardenartsen, in werkelijken dienst;
- c. reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers.

Art. 2. De inspecteur heeft den rang van generaal-majoor.

Art. 3. De betrekkingen der officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen in werkelijken dienst, en de aan die betrekkingen verbonden militaire rangen, zijn aangewezen op de tabelle, bij deze wet behoorende.

Art. 4. De reserve-officieren van gezondheid der 1ste klasse en de reserve-militaire apothekers der 1ste klasse bezitten den rang van kapitein; de reserve-officieren van gezondheid der 2de klasse en de reserve-militaire apothekers der 2de klasse dien van 1sten luitenant.

Art. 5. Aan de militaire apothekersbedienden wordt de graad van adjudant-onderofficier toegekend.

IIde AFDEELING.

Van de benoeming en de bevordering van het personeel in werkelijken dienst.

Art. 6. De bevordering der officieren van gezondheid, der militaire apothekers en der paardenartsen geschiedt door Ons met inachtneming van de bepalingen dezer wet.

Art. 7. De militaire apothekersbedienden worden door Onzen Minister van Oorlog benoemd en ontslagen.

Zij moeten met goed gevolg het examen hebben afgelegd, bedoeld bij art. 17 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222). Zij zijn bevoegd om, onder toezicht van een officier van gezondheid of een militairen apotheker, in militaire apotheken recepten gereed te maken.

Art. 8. De officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen worden in de ranglijst hunner betrekking vermeld naar orde van de dagteekening van het besluit hunner benoeming in die betrekking, en, bij gelijktijdige benoeming, naar de volgorde, door Ons, voor zooveel noodig met inachtneming van het laatste lid van dit artikel, bij de benoeming te bepalen.

Hun *diensttijd* in elke betrekking rekent van de dagteekening van het besluit hunner benoeming in die betrekking; hun *ouderdom van rang* in elke betrekking is, behoudens het bepaalde bij art. 11 en het eerste lid van art. 12 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), gelijk aan hunnen diensttijd en wordt, bij gelijken diensttijd, nader bepaald door hunne plaats in de ranglijst.

Bij gelijktijdige bevordering worden zij in de hoogere betrekking gerangschikt in volgorde van hunnen ouderdom van rang in de vorige betrekking.

Art. 9. De aanneming der benoeming tot officier van gezondheid der 2de klasse, en tot militair apotheker der 2de klasse verplicht den benoemde, bij de landmacht te dienen gedurende een tijdvak van zes achtereenvolgende jaren.

Zij verplicht tevens den officier van gezondheid, en den militairen apotheker, om, na het verlaten van den werkelijken dienst, nog gedurende vier achtereenvolgende jaren als reserve-officier van gezondheid en reserve-militaire apotheker te Onzer beschikking te blijven.

Wij behouden Ons voor, van de verplichting, bedoeld bij het vorige lid, bij uitzondering, geheel of ten deele ontheffing te verleen.

Art. 10. De officieren van gezondheid der 2de klasse, die als officier van gezondheid gedurende acht, en militaire apothekers der 2de klasse die als militair apotheker gedurende tien achtereenvolgende jaren hebben gediend, worden door Ons tot officier van gezondheid der 1ste klasse en militair apotheker der 1ste klasse bevorderd, mits zij, bij onberispelijk gedrag, genoegzamen dienstijver bezitten.

Door de benoeming tot officier van gezondheid der 1ste klasse en tot militair apotheker der 1ste klasse worden de bevorderde officieren van gezondheid en militaire apothekers niet ontheven van de verplichting, bedoeld bij de tweede zinsnede van art. 9.

Art. 11. Officieren van gezondheid der 1ste klasse en militaire apothekers der 1ste klasse komen slechts dan voor bevordering in aanmerking, wanneer zij in die betrekking minstens vier jaren hebben gediend.

Art. 12. De bevordering tot dirigeerend officier van gezondheid der 3de klasse geschiedt bij keuze uit de meest geschikte officieren van gezondheid der 1ste klasse; die tot dirigeerend militair apotheker, met den rang van majoor, bij keuze uit de meest geschikte militaire apothekers der 1ste klasse.

Art. 13. Dirigeerende officieren van gezondheid der 3de en 2de klasse worden bevorderd bij keuze.

Alleen de meest geschikte dirigeerende officieren van gezondheid der genoemde klassen komen voor bevordering in aanmerking.

Een dirigeerend apotheker met den rang van majoor, die in dien rang gedurende minstens één jaar heeft gediend, kan door Ons worden bevorderd tot dirigeerend apotheker met den rang van luitenant-kolonel.

Art. 14. De bevordering tot inspecteur geschiedt bij keuze uit de meest geschikte dirigeerende officieren van gezondheid van de 1ste klasse.

Art. 15. De paardenartsen der 3de en 2de klasse worden bevorderd *naar ouderdom van rang*, met dien verstande evenwel, dat tot bevordering alleen zoodanige paardenartsen in aanmerking komen, die in hunnen laatsten rang gedurende minstens vier jaren hebben gediend en, bij een onberispelijk gedrag, genoegzamen dienstlijver bezitten.

De bevordering tot dirigeerend paardenarts met den rang van majoor geschiedt bij keuze uit de meest geschikte paardenartsen der 1ste klasse, die minstens vier jaren in dien rang hebben gediend.

Een dirigeerend paardenarts met den rang van majoor, die in dien rang gedurende minstens één jaar heeft gediend, kan door Ons worden bevorderd tot dirigeerend paardenarts met den rang van luitenant-kolonel.

Art. 16. Tot bevordering in tijd van oorlog wordt ten minste de helft van den diensttijd vereischt, bij het eerste lid van art. 10 en bij de artt. 11, 13 en 15 dezer wet bepaald.

Art. 17. De artt. 9, 10, 11, 12 en 13 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) blijven van toepassing op de officieren, behoorende tot het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht.

IIIde AFDEELING.

Van de opleiding der officieren van gezondheid.

Art. 18. Jaarlijks kunnen eenige studenten in de geneeskunde aan de universiteiten hier te lande worden toegelaten tot de verbintenis om, na het verkrijgen van den titel van arts, een benoeming tot officier van gezondheid der 2de klasse bij het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht aan te nemen. De verdere regeling dier toelating geschiedt bij algemeen maatregel van inwendig bestuur.

Het aantal studenten, dat tot zoodanige verbintenis kan worden toegelaten, wordt telken jare door Onzen Minister van Oorlog bepaald.

Dit aantal wordt in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

Art. 19. Studenten, die de verbintenis hebben aangegaan, bij het voorgaand artikel bedoeld, genieten van Rijkswegen, hetzij een tegemoetkoming in studiekosten, hetzij premiën na voldoende afgelegde examina, hetzij zoodanige tegemoetkoming en premiën te zamen, volgens regelen, door Ons bij algemeen maatregel van inwendig bestuur te stellen.

Art. 20. Aan een of meer der militaire ziekeninrichtingen worden cursussen gehouden over:

- a. de militaire chirurgie en de legerziekten;
- b. de militaire gezondheidsleer en de legerverpleging;
- c. de leer van de voorgewende en ontkende ziekten;
- d. de ambulancedienst en het veldhospitaalwezen;
- e. het eerste verband en het transport van gewonden en van zieken.

Het aantal der in dit artikel aangewezen vakken kan door Ons gewijzigd of uitgebreid worden.

De militaire ziekeninrichtingen en de officieren van gezondheid voor het geven der cursussen, worden door Onzen Minister van Oorlog aangewezen.

IVde AFDEELING.

Van de reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers.

Art. 21. De reserve-officieren van gezondheid zijn:

- a. artsen, die, te rekenen van de dagteekening waarop hun het diploma

als zoodanig is uitgereikt, gedurende vijf achtereenvolgende jaren als reserve-officier van gezondheid te Onzer beschikking zijn krachtens een vrijwillige verbintenis, door hen, als militieplichtingen overeenkomstig art. 9 der militiewet aangegaan naar regelen, met inachtneming van dat wetsartikel door Ons te bepalen bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur;

b. gewezen officieren van gezondheid, die, krachtens de verplichting bedoeld bij de tweede zinsnede van art. 9 dezer wet, als reserve-officier van gezondheid te Onzer beschikking zijn;

c. burgergeneeskundigen, die op hun verzoek tot reserve-officier van gezondheid worden benoemd.

Het getal der laatstbedoelde reserve-officieren van gezondheid wordt door Ons bepaald naar de behoefte.

Art. 22. De reserve-militaire apothekers zijn gewezen militaire apothekers, die, krachtens de verplichting bedoeld bij de tweede zinsnede van art. 9 dezer wet, te Onzer beschikking zijn.

Art. 23. De reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers worden door Ons benoemd en ontslagen, met inachtneming van de bepalingen dezer wet.

Art. 24. Een burgergeneeskundige, als bedoeld sub c van art. 21, komt, onverminderd alle andere door Ons te stellen eischen, voor een benoeming tot reserve-officier van gezondheid alleen dan in aanmerking, wanneer hij blijkens een door een militair geneeskundige af te geven verklaring, voor den militair geneeskundigen dienst bij het leger lichamelijk geschikt is.

Bij benoeming verbindt hij zich voor een door Ons te bepalen tijd.

Na het eindigen van dat verband kan hij, bij bestaande vacature, op zijn verzoek terstond worden herbenoemd voor een tijdvak, door Ons te bepalen.

Art. 25. De reserve-officieren van gezondheid, bedoeld sub c van art. 21, genieten *in tijd van vrede* een bezoldiging, waarvan het bedrag door Ons wordt bepaald.

Art. 26. De reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers zijn verplicht, zoo dikwijls zij van woonplaats veranderen, of zich voor langer dan *drie* maanden naar het buitenland begeven, daarvan schriftelijk opgave te doen aan Onzen Minister van Oorlog.

Art. 27. Wanneer de reserve-officieren van gezondheid, waarvan sprake is bij art. 25 dezer wet, niet aan het bepaalde bij het voorgaande artikel voldoen, verliezen zij het genot hunner bezoldiging, zoolang zij hun verzuim niet hebben hersteld.

Het genot der bezoldiging gaat mede verloren voor hen, die zich, zonder Onze vergunning, langer dan *een* jaar in het buitenland ophouden, of wel de uitoefening der geneeskunst hebben gestaakt.

Wij behouden Ons echter voor, om, daartoe termen vindende, hen in laatstbedoeld geval te handhaven in dat genot.

Art. 28. Zoodra de geheele militie te land door Ons, krachtens art. 184 der Grondwet, buitengewoon is bijeengeroepen, worden de reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers, voor zooverre het noodig is van hunne diensten gebruik te maken, door Ons, voor den tijd dat de buitengewoon bijeengeroepen lichten onder de wapenen zijn, benoemd: de eerstgenoemden tot tijdelijk officier van gezondheid en de laatstgemelden tot tijdelijk militair apotheker.

Deze tijdelijke officieren van gezondheid en tijdelijke militaire apothekers hebben, zoolang de buitengewoon bijeengeroepen lichten nog onder de wapenen zijn, geen recht op het bekomen van eervol ontslag als zoodanig,

al ware ook de tijd van duur hunner verplichting, om als reserve-officier van gezondheid en reserve-militair apotheker te Onzer beschikking te blijven, inmiddels verstreken.

Art. 29. De *tijdelijke* officieren van gezondheid en *tijdelijke* militaire apothekers, bij het voorgaande artikel bedoeld, hebben als zoodanig dezelfde rechten en plichten en zijn onderworpen aan dezelfde wetten, besluiten en andere voorschriften, als de overige bij het leger dienende officieren van gezondheid en militaire apothekers.

Hun word, voor uitrusting, een door Ons te bepalen geldelijke tegemoetkoming voor ééns verleend.

De akten van aanstelling of andere bescheiden, welke hun, in verband met de bij dit artikel bedoelde benoeming, van Regeeringswege worden uitgereikt, zijn vrijgesteld van zegel- en registratierechten.

Ter zake van die benoeming worden geene legesgelden geheven.

Art. 30. De rangen en traktementen der reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers, bij benoeming tot *tijdelijke* officier van gezondheid en *tijdelijke* militair apotheker volgens art. 28 [dezer wet, worden door Ons toegekend

Art. 31. De reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers, die, volgens art. 28 dezer wet tot tijdelijk officier van gezondheid en tijdelijk militair apotheker benoemd, zonder geldige reden, ter beoordeeling van Onzen Minister van Oorlog, niet voldoen aan de, in verband met die benoeming, hun uit te reiken schriftelijke lastgeving om zich bij de in de lastgeving aangewezen militaire autoriteit aan te melden, worden door Ons ontslagen en worden gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot één jaar.

Art. 463 van het Wetboek van Strafrecht en art. 20 der wet van den 29sten Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 102) zijn ten deze toepasselijk.

Art. 32. De reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers, die, volgens art. 28 dezer wet tot *tijdelijk* officier van gezondheid en *tijdelijk* militair apotheker benoemd zijn, ontvangen als zoodanig hun eervol ontslag, zoodra de lichtingen, die buitengewoon waren opgeroepen, huiswaarts zijn gekeerd.

Is de tijd van duur hunner] verplichting om als reserve-officier van gezondheid of reserve-militair apotheker te Onzer beschikking te blijven, nog niet verstreken, dan zal bij dat ontslag de bedoelde verplichting op hen blijven rusten, ten ware door Ons termen zijn gevonden, om hen daarvan geheel of ten deele te ontheffen.

Art. 33. De reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers, die, als *tijdelijk* officier van gezondheid en *tijdelijk* militair apotheker volgens art. 28 dezer wet, in werkelijken dienst zijn of geweest zijn, worden door Ons, volgens de bepalingen op de pensioenen der militaire officieren bij de landmacht, op pensioen gesteld, indien zij, tijdens hun verblijf in militairen dienst, door verwonding, verminking, ziels- of lichaamsgebreken, bij of door bevolen dienstverrichtingen ontstaan, voor de uitoefening van hun beroep als geneeskundige of als apotheker ongeschikt zijn geworden, of wel, binnen één jaar na het verlaten van den actieven dienst, te zelfder zake de geschiktheid voor hunne betrekking verliezen.

Art. 34. De bepalingen, voorkomende in de artt. 48 en 50—72 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), zooals die laatstelijk is gewijzigd door de wet van den 29sten Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114), zijn van toepassing op de weduwen en kinderen van reserve-officieren van gezondheid en reserve-militaire apothekers, die als tijdelijk officier van gezondheid en tijdelijk militair apotheker volgens art. 28 dezer wet in werkelijken dienst waren.

Vde AFDEELING.

Overgangsbepalingen.

Art. 35. De officieren van gezondheid der 3de klasse en de apothekers der 3de klasse, bij het in werking treden dezer wet tot het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht behoorende, worden, dadelijk na het in werking treden dezer wet, zonder examen door Ons tot den naastvolgenden rang bevorderd, indien zij, bij een onberispelijk gedrag, genoegzamen dienstijver bezitten.

Het bepaalde bij art. 9 dezer wet is ten opzichte van die officieren van gezondheid en apothekers niet toepasselijk.

Art. 36. De tweede zinsnede van art. 10 dezer wet is niet van kracht ten aanzien van officieren van gezondheid, bij het in werking treden dezer wet tot het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht behoorende.

Art. 37. Na het in werking treden dezer wet zullen geene militaire studenten voor den geneeskundigen of pharmaceutischen dienst bij het leger hier te lande worden toegelaten volgens andere bepalingen, dan die dezer wet.

Voor de studenten, toegelaten volgens het voorschrift, gevoegd bij Ons besluit van 19 Maart 1875, n°. 21, blijft evenwel dat voorschrift van kracht.

Deze studenten zullen, na benoeming tot officier van gezondheid of militair apotheker, slechts dan vallen onder de bepalingen van art. 9 en van de tweede zinsnede van art. 10 dezer wet, wanneer dit door Ons bij de benoeming, op verzoek der benoemden, wordt toegestaan.

SLOTBEPALING.

Art. 38. Deze wet treedt in werking met den dag harer afkondiging.

Alsdan vervallen de artikelen 19, 20, 21, 22 en 23 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) en houden de art. 1, 3 en 8 dier wet geheel op van toepassing te zijn op het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht.

TABELLE, *aanwijzende de betrekkingen en daaraan verbonden rangen der officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen in werkelijken dienst.*

Dirigeerend officier van gezondheid der 1ste klasse, met rang van kolonel;
Dirigeerend officier van gezondheid der 2de klasse, met rang van luitenant-kolonel;

Dirigeerend officier van gezondheid der 3de klasse, met rang van majoor;

Officier van gezondheid der 1ste klasse, met rang van kapitein;

Officier van gezondheid der 2de klasse, met rang van 1sten luitenant;

Dirigeerend militair apotheker, met rang van majoor of luitenant-kolonel;

Militair apotheker der 1ste klasse, met rang van kapitein;

Militair apotheker der 2de klasse, met rang van 1sten luitenant;

Dirigeerend paardenarts, met rang van majoor of luitenant-kolonel;

Paardenarts der 1ste klasse, met rang van kapitein;

Paardenarts der 2de klasse, met den rang van 1sten luitenant;

Paardenarts der 3de klasse, met rang van 2den luitenant.

Brengt voorschreven wet, met de daarbij behoorende tabelle, door deze, ter kennis van de landmacht.

Reorganisatie van het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht. Aanschrijving M. v. O. van 19 Aug. 1880 n°. 79. Mededeeling van Z. M. besluit van 15 Aug. 1880, n°. 1.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 14den Augustus 1880, Kabinet Litt. V²⁶;

Gelet op de wet van den 2den Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145);

Overwegende, dat het, in verband met die wet, noodzakelijk is, de samenstelling en indeeling van het personeel van den geneeskundigen dienst der Landmacht, zoowel als het bedrag der traktementen en toelagen van dat personeel, opnieuw te regelen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. in te trekken Onze besluiten van 25 Mei 1867, n°. 60 en 61, van 2 Januari 1869, n°. 11, van 22 Januari 1875, n°. 24, van 30 Januari 1876, n°. 7, en van 18 Januari 1877, n°. 28, alsmede de bijlage *E* van Ons besluit dd. 31 December 1873, n°. 13;

II. te bepalen:

Art. 1. Het personeel van den geneeskundigen dienst der Landmacht wordt in tijd van vrede samengesteld en ingedeeld, als aangewezen is op den bij dit besluit behoorenden Staat L^a. A.

Art. 2. De traktementen en toelagen van het bij het voorgaande artikel bedoelde personeel worden vastgesteld tot het bedrag, aangewezen in den bij dat besluit behoorenden Staat L^a. B.

Art. 3. De traktementsverhooging, bedoeld bij art. 5 van het Koninklijk besluit van 19 November 1844, n°. 46, wordt niet genoten door officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen.

Art. 4. Officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen, die bij het in werking treden van dit besluit, krachtens vroegere bepalingen, in het genot zijn van een hooger traktement dan dat, hetwelk zij volgens art. 2 van dit besluit kunnen genieten, behouden dat hoogere traktement, zoolang zij recht hebben op het activiteitstraktement van hunne betrekking bij de Landmacht en er geene termen zijn om hun traktement, ingevolge dit besluit, op een hooger bedrag dan het door hen genotene te bepalen.

Art. 5. Het bepaalde bij art. 3 van het Koninklijk besluit van 11 November 1842, n°. 52, en bij § 1 van Ons besluit van 30 Augustus 1866, n°. 63, tot wijziging van de statuten der weduwen- en weezenkas voor officieren der Landmacht, wordt niet toegepast ten aanzien van officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen, die bij het in werking treden van dit besluit, zonder gelijktijdige rangsbevordering, in het genot komen van hooger traktement.

Art. 6. Vorenstaande bepalingen zijn mede van toepassing op officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen, behoorende tot de Koninklijke Militaire Academie en tot het vaste kader van het koloniaal werfdepôt.

Art. 7. Dit besluit treedt in werking met de dagteekening dezes.

A. STAAT, *aanwijzende de samenstelling en indeeling van het personeel van den geneeskundigen dienst der Landmacht in tijd van vrede.*

Inspecteur (generaal-majoor): 1.

Dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse (kolonel): 3 (1), der 2de of 3de klasse, (luitenant-kolonel of majoor): 15 (2).

(1) Elk dezer dirigeerende officieren van gezondheid is hoofd van al de militaire geneeskundige inrichtingen in een militaire afdeeling.

(2) Deze dirigeerende officieren van gezondheid zijn in den regel hoofden van militaire ziekeninrichtingen in groote garnizoensplaatsen.

Officieren van gezondheid der 1ste of 2de klasse (kapitein (1) of 1ste luitenant): 92 (2).

Reserve-officieren van gezondheid der 1ste of 2de klasse (kapitein of 1ste luitenant): 140.

Dirigeerend militair apotheker, (luitenant-kolonel of majoor): 1 (3).

Militaire apotheker der 1ste of 2de klasse, (kapitein of 1ste luitenant): 28 (4).

Reserve-militaire apothekers der 1ste of 2de klasse, (kapitein of 1ste luitenant): Memorie.

Militaire apothekersbedienden (adjutant-onderofficier): 30 (5).

Dirigeerend paardenarts (luitenant-kolonel of majoor): 1 (6).

Paardenartsen (7) der 1ste klasse, (kapitein): 6, der 2de of 3de klasse, 1ste of 2de (luitenant): 16.

B. STAAT, *aanwijzende het bedrag der traktementen en toelagen van het personeel van den geneeskundigen dienst der Landmacht.*

Inspecteur f 5500.

Dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse f 5000, 2de klasse f 4000, 3de klasse f 3500.

Officieren van gezondheid der 1ste klasse. Bij aanstelling en minder dan 4 jaren dienst in die betrekking f 2200, na 4 jaren dienst in die betrekking f 2400, na 8 jaren dienst in die betrekking f 2700, na 12 jaren dienst in die betrekking f 3000.

Officieren van gezondheid der 2de klasse. Bij aanstelling en minder dan 6 jaren dienst als officier van gezondheid f 1600, na 6 jaren dienst als officier van gezondheid f 1800.

De officieren van gezondheid, belast met het geven der cursussen, bedoeld bij art. 20 der wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145), genieten als zoodanig een toelage, ten bedrage van f 400 's jaars.

Dirigeerend militair apotheker. Met den rang van luitenant-kolonel f 3400, met den rang van majoor f 3000.

Militaire apothekers der 1ste klasse. Bij aanstelling en minder dan 5 jaren dienst in die betrekking f 2000, na 5 jaren dienst in die betrekking f 2200, na 10 jaren dienst in die betrekking f 2400, na 15 jaren dienst in die betrekking f 2700.

Militaire apotheker der 2de klasse. Bij aanstelling en minder dan 6 jaren dienst als militair apotheker f 1400, na 6 jaren dienst als militair apotheker f 1600.

(1) Eenige der oudsten in rang van de officieren van gezondheid der 1ste klasse kunnen den titulaire rang van majoor bezitten.

(2) Onder dit getal zijn niet begrepen de officieren van gezondheid, behoorende tot het vaste kader van het koloniaal werfdepôt.

Bij de korpsen worden zooveel officieren van gezondheid der 1ste en 2de klasse ingedeeld, als bij Koninklijk besluit omtrent de samenstelling dier korpsen is aangewezen.

De niet bij de korpsen ingedeelde officieren van gezondheid der 1ste en 2de klasse behooren tot de ziekeninrichtingen waarbij zij dienst doen.

(3) Is hoofd van 's Rijks magazijn van geneesmiddelen.

(4) Vier dezer militaire apothekers doen dienst bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen; de overigen bij militaire ziekeninrichtingen.

(5) Deze apothekersbedienden worden ingedeeld bij militaire ziekeninrichtingen en 's Rijks magazijn van geneesmiddelen.

(6) De dirigeerende paardenarts wordt ingedeeld bij het regiment huzaren, waarvan de rij- en hoefsmidschool een onderdeel uitmaakt.

(7) Deze paardenartsen zijn allen ingedeeld bij korpsen der cavalerie of artillerie, in voege als bij Koninklijk besluit omtrent de samenstelling dier korpsen is aangewezen.

De militaire apothekers der 1ste en 2de klasse, dienstdoende bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen, genieten een toelage voor elk hunner ten bedrage van f400 's jaars.

Dirigeerend paardenarts. Met den rang van luitenant-kolonel f3600, met den rang van majoor f3200.

Paardenartsen der 1ste klasse. Bij aanstelling en minder dan 20 jaren dienst als paardenarts f2200, na 20 jaren dienst als paardenarts f2400, na 25 jaren dienst als paardenarts f2600, na 30 jaren dienst als paardenarts f2800.

Paardenartsen der 2de klasse. Bij aanstelling en minder dan 15 jaren dienst als paardenarts f1600, na 15 jaren dienst als paardenarts f1700, na 20 jaren dienst als paardenarts f1900.

Paardenartsen der 3de klasse. Bij aanstelling en minder dan 8 jaren dienst als paardenarts f1400, na 8 jaren dienst als paardenarts f1500.

De paardenarts der 2de klasse, dienstdoende bij de rij- en hoefsmidschool, geniet een toelage, ten bedrage van 200 gulden 's jaars.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit — met de daarbij behoorende Staten litt. A. en B. —, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze, in te trekken de beschikkingen van den Minister van Oorlog, van:

31 Mei	1867,	n ^o . 88 P	(R. M. 1867, blz. 269),
6 Januari	1869,	n ^o . 66 »	(» » 1869, » 1)
25 »	1875,	n ^o . 56 »	(» » 1875, II blz. 6),
4 Februari	1876,	n ^o . 60 »	(» » 1876, » » 5) en
23 Januari	1877,	n ^o . 50 »	(» » 1877, » » 17).

Regelen omtrent de benoeming, enz. van burgergeneeskundigen tot reserve-officier van gezondheid bij de Landmacht. Aanschrijving M. v. O. v. 25 Aug. 1880, n°. 31. Meded. van Z. M. besluit van 21 Aug. 1880, n°. 14.

Willende, in verband met het bepaalde bij de artt. 24 en 25 der wet van den 2den Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145), regelen stellen, zoowel omtrent de benoeming, als ten aanzien van de bezoldiging *in tijd van vrede*, van de reserve-officieren van gezondheid, bedoeld sub c van art. 21 der genoemde wet;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van den 17den Augustus 1880, La. O²⁷, Kabinet.

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Voor een benoeming tot reserve-officier van gezondheid volgens het bepaalde sub c van art. 21 der wet van den 2den Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145) komen, behoudens het bepaalde bij het volgende artikel, in aanmerking:

1°. burgergeneeskundigen, die bij 's Rijks Zeemacht, of bij de Landmacht hier te lande of in 's Rijks overzeesche bezittingen en koloniën, als officier van gezondheid hebben gediend, dien dienst op eervolle wijze hebben verlaten, en tevens:

a. volgens de bestaande of later te stellen wettelijke bepalingen bevoegd zijn tot het uitoefenen van de geneeskundige praktijk in haren geheelen omvang;

b. niet ouder zijn dan 50 jaren;

2°. burgergeneeskundigen, die als reserve-officier van gezondheid volgens het bepaalde van genoemd wetsartikel te Onzer beschikking zijn geweest, als zoodanig op eervolle wijze ontslagen en niet ouder zijn dan 50 jaren;

3°. andere burgergeneeskundigen, die de sub 1°. lett. a, bedoelde bevoegdheid bezitten en niet ouder zijn dan 40 jaren.

Art 2. Voor de bij het voorgaande artikel bedoelde benoeming tot reserve officier van gezondheid komen niet in aanmerking burgergeneeskundigen, die:

a. niet ten genoegen van Onzen Minister van Oorlog kunnen aantoonen, dat zij zijn, en steeds geweest zijn, van een goed zedelijk gedrag;

b. niet het bewijs kunnen overleggen, dat zij *Nederlander* zijn volgens de wet van 28 Juli 1850 (*Staatsblad* n°. 44) en aan hunne verplichtingen jegens de militia hebben voldaan;

c. niet kunnen overleggen de bij art. 24 der bovengenoemde wet bedoelde verklaring, dat zij voor den militairen geneeskundigen dienst hier te lande lichamelijk geschikt zijn.

Art. 3. Alvorens tot reserve-officier van gezondheid te worden benoemd, moet de burgergeneeskundige een gezegelde en geregistreerde verklaring overleggen, waarbij hij zich verbindt om, na zijn benoeming tot reserve-officier van gezondheid, gedurende *vijs* achtereenvolgende jaren als zoodanig te Onzer beschikking te blijven en, in handen van de door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen militaire autoriteit, den door Ons voorgeschreven of voor te schrijven militairen eed af te leggen, geldig tegen het tijdstip, waarop hij als *tijdelijk* officier van gezondheid volgens art. 28 der bovengenoemde wet in dienst wordt gesteld.

Art. 4. De burgergeneeskundigen, bedoeld sub 1°. en 2°. van art. 1 van dit besluit, kunnen in aanmerking komen voor een benoeming tot reserve-officier van gezondheid der 1ste klasse; die, waarvan sprake is sub 3°. van gemeld artikel, komen slechts in aanmerking voor een benoeming tot reserve-officier van gezondheid der 2de klasse.

Art. 5. De bezoldiging der reserve-officieren van gezondheid, die als zoodanig volgens dit besluit benoemd zijn, bedraagt:

Voor de reserve-officieren van gezondheid der 1ste klasse *vier honderd gulden* (ƒ400) en voor de overigen *drie honderd gulden* (ƒ300 's jaars.

Art. 6. De betaling der bij het vorige artikel bedoelde bezoldiging zal geschieden bij het einde van elke *drie* maanden.

Intrekking van het koninklijk besluit betreffende de manoeuvres der 4de divisie. Aanschrijving M. v. O. van 27 Augustus 1880, n°. 58. Mededeeling van Z. M. besluit v. 24 Aug. 1880, n°. 1.

Gelet op Ons besluit van 14 Juli 1880, n°. 18, betreffende de door de 4de divisie Infanterie te houden najaarsmanoeuvres.

Overwegende, dat het in het belang der algemeene volksgezondheid moet worden geacht, die najaarsmanoeuvres niet te doen plaats hebben.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van 23 Augustus jl., *Ide Afd.*, n°. 73.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze.

In te trekken de bevelen, door hem, ter uitvoering van dat besluit, gegeven bij zijn beschikking van 28 Juli jl., *Ide Afd.*, Gen. Staf, n°. 43 (*R. M. II*, blad. 162).

Verlenging van den duur van het kamp bij Milligen. Aanschrijving M. v. O. van 27 Augustus 1880, n°. 59. Mededeeling van Z. M. besluit van 25 Aug. 1880, n°. 1.

Gelet op Ons besluit van den 29sten Mei 1880, n°. 37, betreffende het kampeeren van troepen in de legerplaats bij *Milligen*.

Overwegende, dat het, wegens het heerschen van roodvonk aldaar, in het belang der algemeene volksgezondheid moet worden geacht, de thans in de legerplaats kampeerende troepen voorloopig daar te doen blijven.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 21sten Augustus 1880, IIde Afd., n°. 27.

Hebben goedgevonden, en verstaan, voorschreven Ons besluit in zooverre te wijzigen, dat in art. 1 voor de woorden »in de maand Augustus a. s.» wordt gelezen »in de maanden Augustus en September a. s.»

Te bepalen, dat de bevelen, door hem, ter uitvoering van het Koninklijk besluit van 29 Mei jl., n°. 37, gegeven bij zijn beschikking van 15 Juni d. a. v., IIde Afd., Gen. Staf, n°. 41 (*R. M. II*, bladz. 135), ook gedurende den verderen duur van het kamp, voor zooveel noodig, van kracht blijven, met uitzondering van het voorgeschrevene sub 3°, in plaats waarvan moet worden gelezen:

»Het kamp zal worden opgeruimd door een detachement van het kampeerend regiment, waarvan de sterkte door den commandant van dat regiment zal worden bepaald».

Inrichting van het Departement van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. v. 31 Aug. 1880, n°. 78. Mededeeling van Z. M. besluit van 26 Aug. 1880, n°. 8.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 23sten Augustus 1880, Litt. B28, Kabinet;

Gezien ons besluit van den 10den dezer, n°. 14;

Hebben goedgevonden en verstaan

Ons besluit van 10 Maart jl., n°. 15, in dier voege te wijzigen en aan te vullen, dat, met ingang van 1 September e. k.,

1°. het Departement van Oorlog verdeeld is in *zeven* Afdeelingen en *een*, buiten die Afdeelingen staand, Bureau: Secretarie, Indices en Archieven,

2°. als VIIde Afdeeling van het Departement gevormd wordt een Afdeeling, welke den naam voert van *Militie en schutterij* en

3°. aan het hoofd van de Iste Afdeeling staat een Referendaris en aan dat van de VIIde Afdeeling een Referendaris of Hoofdcommies.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht;

En heeft goedgevonden tevens bij deze, met ingang van 1 September 1880:

A. In te trekken:

de beschikking van den Minister van 26 April 1880. Iste Afd., Secr., n°. 36;

B. Te bepalen:

I. De beschikking van den Minister van Oorlog van 16 April 1880, Iste Afd., Secr., n°. 73, (*R. M.* 1880, II, bladz. 91), wordt gewijzigd als volgt:

In ARTIKEL I vallen weg:

a. de woorden »De Ie»,

b. de woorden:

»EERSTE AFDEELING.»

»SECRETARIAAT.»

»Iste Bureau. — Rechtskundige, algemeene en comptabiliteitszaken.»

»2de Bureau. — Militie en schutterij.»

In ARTIKEL 3 vallen weg:

a. de woorden:

»1ste Bureau. — *Rechtskundige, algemeene en comptabiliteitszaken.*»

b. de woorden:

»2de Bureau. — *Militie en schutterij.*»

Militiezaken in haren geheelen omvang schutterijzaken (enz. tot en met »Certificaten van goed gedrag.»

Aan het slot van ARTIKEL 3 wordt toegevoegd:

»VIIde Afdeeling»

»Militie en schutterij»

»Militiezaken in haren geheelen omvang, Schutterijzaken, met uitzondering »van de oefeningen. Weerbaarheidsvereeningen. Maandelijksche sterkte- »staat, model C. Stamboeken van onderofficieren en manschappen. Paspoorten. »Certificaten van goed gedrag. Agenda der Afdeeling.»

II. De STAAT DER SAMENSTELLING VAN HET DEPARTEMENT VAN OORLOG, behoorende bij bovengemelde beschikking wordt gewijzigd in dier voege, dat hij, voor zooveel de Afdeeling *Secretariaat* betreft, luidt:

»Eerste afdeeling»

»Secretariaat.»

»Een Referendaris, Hoofd der Afdeeling; een commies of hoofdcommies; »drie adjunctcommiesen of commiesen; een klerk of adjunctcommies een »klerk,» terwijl achter de vermelding der samenstelling van de *Zesde Afdeeling* volgt:

»Zevende afdeeling»

»Militie en schutterij.»

»Een Referendaris of Hoofdcommis, Hoofd der Afdeeling; een kapitein of 1ste luitenant van de Infanterie; een adjunctcommies; een klerk of adjunctcommies; drie klerken.»

Reglement op de exercitiën der Vestingartillerie. Aanschrijving M. v. O. van 2 Augustus 1880, n°. 52.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 0,10 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van f 0,14 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

het *Reglement op de exercitiën der Vestingartillerie. Derde Gedeelte. Beweging van lasten. De gewijzigde vestingbok.*

Handleiding tot het ontschepen, vervoeren in en uit batterij brengen en inschepen. Aanschrijving M. v. O. v. 2 Aug. 1880, n°. 71.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 0,40 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van f 0,54 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

De gewijzigde *Handleiding tot het ontschepen, vervoeren, in en uit batterij brengen en inschepen van de kanonnen, affuiten en ramen van 24 cM. IJ.*

Doet wijders opmerken, dat door bovenstaande order buiten werking gesteld wordt de order van 24 Maart 1879, IIde Afd., n°. 43 (*R. M.* 1879, II, bladz. 114).

Reglement op de exercitie der Vestingartillerie 1ste gedeelte. Aanschrijving M. v. O. van 19 Aug. 1880 n°. 28.

Kennisgeving, dat bij Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 0,07⁵ voor de Departementen van alge-

meen bestuur, het leger, enz., en van f 0,10 voor particulieren in den handel verkrijgbaar gesteld is:

Een eenigszins gewijzigde herdruk van het *Reglement op de exercitiën der vestingartillerie. Eerste gedeelte. Het batterijgeschut. Getrokken vuurmonden. Getr. Stalen kanonnen van 15 cM. Zw. en 12 cM.*

Aanwijzing omtrent de inrichting, het onderhoud en het gebruik der St. Achterlaadkanonnen 15 cM. en 12 cM. Aanschrijving M. v. O. van 21 Aug. 1880, n°. 29.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 0,25 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van f 0,34 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

de *aanwijzing omtrent de inrichting, het onderhoud en het gebruik der stalen achterlaadkanonnen van 15 cM. Zw. en 12 cM.;*

Gelast, dat dit voorschrift voortaan zal worden gevolgd.

Wijzigingen in het ontwerp-reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Aanschrijving M. v. O. v. 31 Aug. 1880, n°. 12.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 0,03 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. en van f 0,04 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

de *Wijzigingen in het Ontwerp-reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Grondslag van het onderricht en scholente voet. Ruiter- en peletonschool;*

Gelast, dat dit aldus gewijzigde ontwerp-reglement voortaan zal worden gevolgd.

DE VLAMING, Tactiek der drie wapens. Aanschrijving M. v. O. van 5 Aug. 1880, n°. 30.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 2,52 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van f 3,36 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

een derde vermeerderde en omgewerkte druk van het 2de deel van de *Tactiek der drie wapens (Toegepaste Tactiek)*, door L. DE VLAMING, kapitein der Infanterie.

RECUEIL MILITAIR.

(26 SEPTEMBER — 25 OCTOBER 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Regeling van de inrichting der Krijgsschool. Aanschrijving M. v. O. van 20 Sept. 1880, n°. 5. Mededeeling van Z. M. besluit van 9 Juni 1880, (*Staatsblad* n°. 107).

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van 18 Maart 1880, Kabinet, litt. H^a;

In aanmerking nemende, dat het wenschelijk is aan de krijgsschool een meer algemeene strekking te geven, waarbij vooral het streven naar het verkrijgen van meer kennis op den voorgrond treedt en ontwikkeling in verschillende richtingen mogelijk is;

Overwegende, dat ingevolge art. 11 der wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141), houdende regeling van het onderwijs bij de Koninklijke militaire academie, de inrichting der krijgsschool behoort geregeld te worden bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur;

Den Raad van State gehoord (advies van 25 Mei 1880, n°. 3);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Oorlog, van 4 Juni 1880, Kabinet, litt. S¹^a;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Algemeene bepalingen.

Art. 1. De krijgsschool is bestemd tot voortzetting der studiën van officieren, van de Koninklijke militaire academie en de onderscheidene cursussen afkomstig.

Zij is gesplitst in twee afdelingen.

Art. 2. De eerste afdeling der krijgsschool is uitsluitend bestemd voor de luitenants, bedoeld bij het tweede lid van art. 11 der wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141).

De tweede afdeling is bestemd om aan officieren de gelegenheid te geven zich meer algemeen te ontwikkelen.

Art. 3. De eerste afdeling der krijgsschool is gevestigd ter plaatse, waar zich de Koninklijke militaire academie bevindt.

De tweede afdeling is gevestigd te 's Gravenhage.

Art. 4. De inwendige regeling van de krijgsschool geschiedt bij een door Onzen Minister van Oorlog vast te stellen reglement.

Art. 5. Tot de krijgsschool kunnen ook worden toegelaten officieren van de landmacht in de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, onder zoodanige bepalingen als door Ons reeds zijn of bij nader besluit zullen worden vastgesteld.

Eerste afdeeling der krijgsschool.

Art. 6. In de eerste afdeeling der krijgsschool wordt onderwijs gegeven in :
a. de mechanica, *b.* de waarschijnlijkheidsrekening, *c.* de geodesie, *d.* de artillerie-wetenschap, *e.* de versterkingskunst, *f.* de tactische en belegerings-oefeningen op de kaart, *g.* de krijgsgeschiedenis, *h.* de burgerlijke, militaire en schoone bouwkunde, *i.* de waterbouwkunde, *k.* de hydrographie van Nederland, *l.* de wetten en voorschriften betreffende de uitvoering van geniewerken, *m.* de paardenkennis, *n.* het lijntekenen, *o.* het paardrijden.

Het getal der in dit artikel aangegeven vakken kan door Onzen Minister van Oorlog worden uitgebreid.

De cursus in deze afdeeling sluit, voor zoover betreft de vakken, welke ook aan de Koninklijke militaire academie worden onderwezen, bij het daar gegeven onderwijs aan.

Art. 7. De cursus in de eerste afdeeling der krijgsschool duurt één jaar.

Art. 8. Aan den cursus in de eerste afdeeling der krijgsschool wordt deelgenomen door al de bij het tweede lid van art. 11 der wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141) bedoelde luitenants, die hun tweede dienstjaar in den rang van officier zijn ingetreden.

Art. 9. Tot de eerste afdeeling der krijgsschool kunnen, onverminderd het bepaalde bij art. 18 der wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141), ook worden toegelaten officieren van de wapens der artillerie en genie, valende in de termen van dat artikel.

Art. 10. De officieren, die den cursus in de eerste afdeeling der krijgsschool hebben bijgewoond, leggen bij het einde van dien cursus een examen af in de vakken, voor zoover daarin aldaar onderwijs is gegeven.

Zij, die aan dit examen niet voldoen, moeten de cursus in de eerste afdeeling der krijgsschool nog een tweede maal volgen en ook het eindexamen voor de tweede maal afleggen.

Art. 11. Het examen, in het voorafgaand artikel bedoeld, wordt in het openbaar afgenomen door de leeraren der krijgsschool ten overstaan van een door Onzen Minister van Oorlog te benoemen commissie.

Art. 12. De eerste afdeeling der krijgsschool staat onder het bestuur van den Gouverneur der Koninklijke militaire academie.

Het onderwijs aan de bij die afdeeling gedetacheerde luitenants wordt gegeven door de hoofden van onderwijs en verdere leeraaren der Academie.

Tweede afdeeling der krijgsschool.

Art. 13. Het onderwijs in de tweede afdeeling der krijgsschool betreft :

a. de geodesie, *b.* de artillerie-wetenschap, *c.* de versterkingskunst, *d.* de tactiek, *e.* de strategie en krijgsgeschiedenis met toepassing op Nederlandsche toestanden, *f.* de leer van de troepenaanvoering en de legerverpleging, *g.* de oorlogspolitiek en de oorlogsgebruiken, *h.* de militaire aardrijkskunde en statistiek.

Het getal der in dit artikel aangegeven vakken kan door Onzen Minister van Oorlog worden uitgebreid, ook met zulke vakken, die een meer algemeene ontwikkeling beoogen.

Art. 14. Onze Minister van Oorlog bepaalt in hoeverre het bijwonen van het onderwijs in elk der in het voorgaand artikel genoemde vakken verplichtend is.

Art. 15. De cursus in de tweede afdeling der krijgsschool duurt twee jaren.

Art. 16. Jaarlijks wordt door Onzen Minister van Oorlog het aantal officieren der verschillende wapens van het leger hier te lande bepaald, dat tot de tweede afdeling der krijgsschool kan worden toegelaten.

Art. 17. Tot de tweede afdeling der krijgsschool worden, van het leger hier te lande, toegelaten luitenanten, die, behoudens de door Onzen Minister van Oorlog te stellen eischen van diensttijd, gedrag en geschiktheid, voldaan hebben aan een examen, waarvan de omvang door Onzen voornoemde Minister wordt vastgesteld.

Indien het getal der officieren, die in aanmerking komen om tot de tweede afdeling der krijgsschool te worden toegelaten, grooter is dan dat der beschikbare plaatsen, komen zij, die bij het examen de meeste kunde aan den dag hebben gelegd, het eerst tot een plaatsing in aanmerking.

Art. 18. Door Onzen Minister van Oorlog kan, onder door hem te stellen bepalingen, aan luitenanten worden vergund, het onderwijs in slechts sommige vakken van de tweede afdeling der krijgsschool te volgen.

Art. 19. Het bestuur van de tweede afdeling der krijgsschool wordt opgedragen aan een door Ons te benoemen hoofdofficier als directeur.

Art. 20. Het onderwijs aan de officieren, bij de tweede afdeling der krijgsschool gedetacheerd, wordt gegeven door officieren en burgerleeraren, daartoe door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen.

De directeur kan met het geven van onderwijs worden belast.

Art. 21. Jaarlijks wordt aan Onzen Minister van Oorlog een uitvoerig verslag ingediend, betreffende de officieren, die den tweejarigen cursus in de tweede afdeling der krijgsschool hebben doorlopen. Dat verslag wordt opgemaakt door een commissie, bestaande uit den directeur en minstens vier, door Onzen Minister aan te wijzen leeraaren dier inrichting.

Art. 22. Onzen Minister van Oorlog regelt den overgang der officieren van het leger hier te lande, die aan de tweede afdeling der krijgsschool, bedoeld bij Ons besluit van 14 Maart 1878 (*Staatsblad* n°. 17) zijn gedetacheerd, tot de krijgsschool bij dit besluit vastgesteld.

Bedoelde overgang geschiedt, voor zooverre de officieren van het Nederlandsch-Indische leger betreft, in overleg met Onzen Minister van Koloniën.

Art. 23. De leeraren van de tweede afdeling der krijgsschool kunnen belast worden met het geven van onderwijs aan een cursus voor de intendance, waarvan de inrichting door Ons bij een nader besluit wordt geregeld.

Art. 24. De bij Ons besluit van 14 Maart 1878 (*Staatsblad* n°. 17) opgerichte krijgsschool blijft tot 1 October 1880 onveranderd bestaan.

De krijgsschool, zooals zij bij Ons tegenwoordig besluit geregeld is, wordt op dien dag geopend.

Met dienzelfden datum wordt Ons in het 1ste lid van dit artikel genoemd besluit ingetrokken en buiten werking gesteld.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht;

En heeft goedgevonden, tevens bij deze:

A. In te trekken:

de beschikkingen van den Minister van Oorlog van 18 Maart 1878, n°. 1 P (*R. M.* 1878, I, blz. 799) en van 18 Mei 1878, IIe afd. n°. 38 (*R. M.* 1878, I, blz. 853);

B. Te bepalen:

I. De luitenants, die aan het toelatingsexamen voor de tweede afdeeling der krijgsschool wenschen deel te nemen, moeten minstens vier jaren in den rang van officier hebben gediend, met hun eigen wapen grond bekend zijn en blijken hebben gegeven van voldoende praktische bedrevenheid.

II. Het toelatingsexamen tot de tweede afdeeling der krijgsschool betreft:

1°. *Driehoeksmeting*. Toepassing van de platte driehoeksmeting op vraagstukken uit de werkdadige meetkunst.

2°. *Beschrijvende meetkunst*. Toepassing van de leer der projectiën op het in teekening brengen van veldwerken.

3°. *Analytische meetkunst*. Toepassing van de leerwijze der coördinaten op graphische voorstellingen.

4°. *Natuurkunde*. Hoofdbeginselen van magneetkracht en electriciteit, met name van de theorie van het opwekken en de wetten van verdeeling van electrische stroomen.

5°. *Talen*. De kennis van de Nederlandsche taal en het bezit van een goeden stijl zullen worden beoordeeld uit alle schriftelijke beantwoordingen van examenvragen.

Van de Fransche en Hoogduitsche taal zal worden gevorderd: het vlot, met beschaafde uitspraak, lezen en zonder te veel moeite voor de vuist in het Nederlandsch vertalen van een stuk uit het Fransch en het Duitsch over krijgsgeschiedenis of tactiek.

De kennis van de grondregels dier talen moet blijken uit het maken van eenvoudige opstellen over militaire onderwerpen, met behulp van woordenboeken.

Tot aanbeveling strekken: de kennis van de Engelsche taal en het zich gemakkelijk uitdrukken in een of meer der genoemde talen.

6°. *Geodesie*. De lagere geodesie, d. i. practische behandeling en verklaring van het astrolabium, den theodoliet, het planchet, de boussole en den sextant, alsmede de kennis van de regeling van een waterpasinstrument, naar keuze van den aspirant.

7°. *Lezen van kaarten*. Bedrevenheid in het lezen van topographische kaarten.

8°. *Tactiek en velddienst*. Het onderzoek naar de kennis van de tactiek en den velddienst zal geschieden door schriftelijke vragen over het Reglement op den velddienst en over de elementaire tactiek, en door behandeling van eenvoudige tactische vraagstukken op de kaart.

9°. *Wapenkennis*. Verklaring, met behulp van modellen of teekeningen, van de vuur- en blanke wapenen en van het geschut, bij het Nederlandsche leger in gebruik, en van de daarbij behoorende munitieën.

Algemeene begrippen omtrent de uitwerking van het vuur.

10°. *Versterkingskunst*. De vluchtige en de veldversterkingskunst met eenvoudige toepassingen.

Van de duurzame versterkingskunst: algemeene begrippen omtrent het doel en de inrichting van de verschillende onderdeelen van vestingen en forten, alsmede van den aanval en verdediging dezer werken.

Het examen zal gedeeltelijk mondeling en gedeeltelijk schriftelijk worden afgenomen en heeft hoofdzakelijk ten doel, te onderzoeken, of de aspirant genoegzaam wetenschappelijk ontwikkeld is en voldoende militaire kennis bezit, om de lessen aan de tweede afdeeling der krijgsschool met vrucht te kunnen volgen. Ofschoon dus een zekere mate van positieve kennis in de hierboven opgenoemde vakken een onmisbaar vereischte is, zal minder op veel weten worden gelet, dan op gezond oordeel, vlugge opvatting en goede wijze van werken.

III. Het examen, sub II bedoeld, wordt in de maand Juni of Juli van elk jaar te 's *Gravenhage* afgenomen.

De opgaven der officieren, die aan het toelatingsexamen wenschen deel te nemen, moeten, met de beoordeeling hen betreffende, van de chefs onder wier bevelen zij dienen, aangevuld met de consideratiën en adviezen van den betrokken Inspecteur, vóór of op 1 Mei aan den Inspecteur van het militair onderwijs worden gezonden.

De bovengenoemde autoriteiten brengen een gemotiveerd advies uit, ten aanzien van de vraag, in hoever de betrokken officieren, wat gedrag en dienstijver betreft, tot de tweede afdeling der krijgsschool verdienen te worden toegelaten.

IV. Het toelatingsexamen tot de tweede afdeling der krijgsschool wordt afgenomen door een commissie, daartoe door den Minister van Oorlog te benoemen.

V. Het bijwonen van het onderwijs in de vakken, bedoeld bij de punten a tot en met h van art. 13 van voormeld besluit, is verplichtend.

Toelating van Indische officieren tot de krijgsschool en regeling der toelagen door het Departement van Koloniën aan het onderwijzend personeel te verstrekken. Aanschrijving M. v. O. van 20 September 1880, n°. 6. Mededeeling van Z. M. besluiten van 5 December 1879, n°. 27 en 28.

Gezien Ons besluit van 14 Maart 1878 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 17), tot regeling van de inrichting der krijgsschool;

Gelet op Ons besluit van 22 October 1876, n°. 18 (*Indisch Staatsblad* n°. 329), waarbij regelen werden vastgesteld voor de toelating van Indische officieren tot de lessen der krijgsschool voor officieren, opgericht ingevolge Ons besluit van 28 Juli 1875, n°. 10, alsmede op Ons besluit van 16 Augustus 1878, n°. 25, tot nadere regeling van de toelating van Indische officieren tot de krijgsschool;

Gezien de wet van 14 November 1879 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 198) tot vaststelling van het 1ste hoofdstuk der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor 1880;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Koloniën en van Oorlog dd. 25 November 1879, n°. 11 en van den 29sten November 1879, IIe Afd. n°. 18;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Alle aan de Koninklijke militaire academie te *Breda*, opgeleide 2de luitenants der artillerie en der genie van het leger in *Nederlandsch Indië* worden, behoudens het bepaalde bij art. 12 hierna, onmiddellijk na hunne benoeming tot officier gedetacheerd bij het Nederlandsche leger, ter bijwoning van den na die benoeming eerstvolgenden cursus in de eerste afdeling der krijgsschool; zij leggen bij het einde van dien cursus een examen af, in de vakken waarin zij aldaar onderwijs hebben genoten.

Zij, die aan dat examen niet voldoen, volgen den cursus andermaal, om daarna opnieuw het voornoemde examen af te leggen.

Bij storing der studiën door ziekte kan door Ons bij uitzondering vergund worden den cursus ten derde male te doorloopen.

Art. 2. Officieren van het leger in *Nederlandsche-Indië*, gedetacheerd bij het Nederlandsche leger, overeenkomstig artikel 1 hierboven, genieten tot en met den dag vóór hunne inschepping tot vertrek naar *Nederlandsch-Indië*, het activiteitstraktement voor hunnen rang en wapen vastgesteld voor de officieren

van het Nederlandsche leger, die den cursus in de eerste afdeling der krijgsschool volgen.

Van en met den dag van inschepping voornoemd genieten zij het Indische activiteitstraktement.

Art. 3. Zij worden gevoerd à la suite van het Koloniaal Werfdepot in afwachting hunner uitzending naar *Nederlandsch-Indië* en tellen als zoodanig boven de formatie van het Nederlandsche leger.

Zij dragen gedurende hunne detachceering de uniform voor het Nederlandsch-Indische leger vastgesteld.

Art. 4. Behoudens uitzondering, in het geval, hiërboven voorzien bij de slotaline van art. 1, duurt de detachceering, in dat art. bedoeld, hoogstens twee jaren. Zij verstrikt voor hen, die aan het daargenoemde examen voldoen, met de maand waarin de door hen laatstelijk ter krijgsschool doorloopen cursus eindigt.

Art. 5. Aan de Koninklijke militaire academie te *Breda* opgeleide officieren der artillerie en der genie van het leger in *Nederlandsch-Indië* worden, behoudens het bepaalde bij art. 12 hierna, geacht de bevordering tot 1sten luitenant vereischte kunde te missen (art. 5 van Ons besluit dd. 24 November 1859, n°. 69, Indisch Staatsblad 1860, n°. 26), zoolang niet door hen is voldaan, hetzij aan de eischen van het examen, in art. 1 genoemd, dan wel aan die van een examen in *Nederlandsch-Indië* af te nemen, naar daarvoor door den Gouverneur-Generaal vast te stellen regelen.

Art. 6. Tot den cursus in de tweede afdeling der krijgsschool kunnen jaarlijks eenige officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië* worden toege laten. Hun aantal, alsmede de verdeeling van dat aantal over de verschillende wapens en diensten, worden telkens, ongeveer één jaar vóór den aanvang van den cursus, door Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën in gemeen overleg vastgesteld, derwijze, dat niet meer dan twaalf officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië* gelijktijdig den cursus volgen.

Art. 7. Ter beoordeeling wie voor toelating tot den cursus in de tweede afdeling der krijgsschool in aanmerking komen, wordt jaarlijks in *Nederlandsch-Indië* een examen afgenomen, waarvan het programma door Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën, in gemeen overleg wordt vastgesteld.

Aan dat examen wordt alleen deelgenomen door kapiteins en luitnants, die minstens vier jaar als officier in *Oost-Indië* hebben gediend, een gunstige beoordeeling van hunne chefs verwierven en geacht worden de theoretische en practische geschiktheid te bezitten voor de deugdelijke waarneming der aan hun rang verbonden functiën.

Indien het aantal officieren, die aan het examen voldoen, voor eenig wapen of dienstvak, grooter is dan overeenkomstig het vorige artikel werd bepaald, dan komen de hoogsten in rang, of — bij gelijkheid van rang — zij, die in hunnen rang de meeste werkelijke dienstjaren tellen, het eerste ter toelating tot den cursus in de tweede afdeling der krijgsschool in aanmerking.

Indien het aantal officieren, die in aanmerking komen tot die toelating, voor eenig wapen of dienstvak geringer is dan bepaald werd overeenkomstig het vorige artikel, dan kunnen de aldus opengebleven plaatsen door officieren van een der andere genoemde wapens of dienstvakken worden ingenomen.

Art. 8. Met inachtneming van het hierboven bepaalde bij artikel 6 en 7 regelt de Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* alles wat de toelating tot en de afneming van het in artikel 7 genoemde examen betreft, derwijze dat de officieren, door hem na afloop van dat examen ter bijwoning van den cursus in de tweede afdeling der krijgsschool aan te wijzen, *Nederland* bereiken telkens vóór den aanvang van den nieuwen cursus.

Art. 9. Aan officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië*, die tot den cursus in de tweede afdeeling der krijgsschool worden toegelaten en aan hun wettig gezin wordt, naar de daarvoor vastgestelde regelen, van gouvernementswege overtocht verleend van *Nederlandsch-Indië* naar *Nederland* en terug. Zij genieten tot en met den dag van aankomst in *Nederland* en van en met den dag van vertrek naar *Nederlandsch-Indië* het Indische activiteitstraktement aan hunnen rang verbonden.

Hun wordt bij aankomst in *Nederland*, een gratificatie voor uitrusting van f 600.— (*zeshonderd gulden*) uitgekeerd.

Hun traktement bedraagt, van en met den dag na hun aankomst in *Nederland* tot en met den dag vóór hun vertrek naar *Nederlandsch-Indië* f 3000.— (*drieduizend gulden*) 's jaars voor een kapitein; f 2300.— (*tweeduizend driehonderd gulden*) 's jaars voor een luitenant.

Art. 10. De officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië*, die den cursus in de tweede afdeeling der krijgsschool bijwonen, worden als gedetacheerd gevoerd à la suite van het Koloniaal Werfdepot en tellen als zoodanig boven de formatie, zoowel van het Nederlandsche als van het Nederlandsch-Indische leger.

Zij dragen de uniform, voor het leger in *Nederlandsch-Indië* vastgesteld.

Art. 11. Bijaldien de plaatsen in de tweede afdeeling der krijgsschool, voor officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië* beschikbaar gesteld overeenkomstig artikel 6 hierboven, niet vervuld zijn, kan door Ons over die plaatsen beschikt worden, ten behoeve van officieren dier krijgsmacht, die in *Nederland* vertoeven, hetzij gedetacheerd overeenkomstig de bepalingen van Ons besluit dd. 18 Augustus 1871, n°. 10 (*Indisch Staatsblad* n°. 176), dan wel met verlof, mits door hen worde voldaan aan het toelatingsexamen in *Nederland* af te nemen, naar een met het oog op de belangen van den Indischen dienst, voor zooveel noodig, gewijzigd programma.

Doen zich in *Nederland* ter detachering bij de tweede afdeeling der krijgsschool meer candidaten van het Indische leger voor, dan er plaatsen beschikbaar zijn, dan gelden de regelen, hierboven in de 3de alinea van artikel 7 vastgesteld.

Ook de bepalingen der 4de alinea van dat artikel zijn toepasselijk voor het geval een of meer plaatsen onvervuld zouden blijven voor een der wapens of dienstvakken, en candidaten van een ander wapen of dienstvak nog voor plaatsing in aanmerking komen.

Overgangsbepalingen.

Art. 12. De artikelen 1 tot en met 5 van Ons tegenwoordig besluit zijn niet toepasselijk op de officieren der Artillerie en der Genie van het leger in *Nederlandsch-Indië*, vóór of op ultimo December 1879 als zoodanig benoemd.

Art. 13. De officieren der Artillerie en der Genie van het leger in *Nederlandsch-Indië* tot 2den luitenant benoemd bij Onze besluiten van 6 Juli 1878, n°. 6 en van 2 Juli 1879, n°. 29 en n°. 31 worden geacht ter bevordering tot 1sten luitenant vereischte kunde te missen (artikel 5 van Ons besluit, dd. 24 November 1859, n°. 69 (*Indisch Staatsblad*, 1860, n°. 29) zoolang door hen niet is voldaan aan de eischen van een der navolgende examina, te weten:

a. het examen, vastgesteld bij artikel 10 der wet van 17 Juni 1869 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 141);

b. het examen, hierboven in artikel 1 vermeld;

c. het in *Nederlandsch-Indië* af te nemen examen, hierboven in artikel 5 vermeld.

Wordt door hen niet voldaan aan de eischen van het sub *a* genoemde examen, dan wordt hun, tenzij ziekte hunne studiën stoorde, slechts eenmaal de gelegenheid gegeven ter bijwoning van den cursus in de eerste afdeeling der krijgsschool.

Art. 14. Ons tegenwoordig besluit treedt in werking den 1sten Januari 1880; tegelijkertijd worden alle voorschriften ingetrokken, door Ons vroeger gegeven omtrent toelating van officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië* tot de lessen der krijgsschool.

De officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië* die op ultimo December 1878 de lessen der tweede afdeeling van de krijgsschool volgden, zetten hunne studiën daarbij voort in het cursusjaar, voor elk hunner aan te wijzen door Onzen Minister van Oorlog. Die officieren, vermeld in art. 2 en 3 van Ons besluit dd. 31 December 1878, n°. 9, treden van en met 1 Januari 1880 in het genot van het traktement, vastgesteld bij de slotalinea van art. 9 hierboven.

SLOTBEPALINGEN.

Art. 15. Alle uitgaven krachtens dit Ons besluit te doen, komen ten laste der begrooting van *Nederlandsche-Indië*.

Ten laste dier begrooting wordt ook jaarlijks aan den directeur der tweede afdeeling van de krijgsschool, alsmede aan het bij die afdeeling onderwijzend personeel, een toelage verleend, en voorts ter beschikking van Onzen Minister van Oorlog gesteld een som als bijdrage in de algemeene kosten der krijgsschool, een en ander bij afzonderlijk besluit te regelen.

Onze Ministers van Koloniën en van Oorlog, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Gezien Ons besluit van 15 September 1878, n°. 26, tot regeling der voorziening in de behoefte aan onderwijzend personeel voor de tweede afdeeling der krijgsschool;

Nog gezien artikel 15 van Ons besluit dd. 5 December 1879, n°. 27, tot regeling der toelating van officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië* tot de krijgsschool;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Koloniën en van Oorlog dd. 25 November 1879, Lett. C, n°. 11 en van den 29sten November 1879, Iide Afd., n°. 18;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Het onderwijs in de Oostersche talen, het Mahomedaansch recht en de de land- en volkenkunde van *Nederlandsch-Indië*, ten behoeve der officieren van het leger aldaar, die den cursus in de 2de afdeeling der krijgsschool volgen, kan worden toevertrouwd aan hoogleeraren bij de gemeentestelling van onderwijs in de taal-, land- en volkenkunde van *Nederlandsch-Indië* te *Delft*.

Art. 2. Van en met 1 Januari 1880 worden aan het onderwijzend personeel bij de 2de afdeeling der krijgsschool de volgende toelagen verleend, ten laste van het Iste Hoofdstuk der Begrooting van *Nederlandsch-Indië*, te weten:

aan den Directeur *f* 300. — (*driehonderd gulden*) 's jaars;

aan elk der hoogleeraren, die onderwijs geven aan de officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië* overeenkomstig artikel 1 hierboven, *f* 250. — (*tweehonderd gulden*) 's jaars;

en aan elk der vaste en tijdelijke leeraren, met uitzondering van hen, die

belast zijn met het onderwijs in de rijkunst, *f* 200.— (tweehonderd gulden) 's jaars.

Art. 3. Van en met 1 Januari 1880 wordt jaarlijks, als bijdrage in de algemeene kosten van de 2de afdeling der krijgsschool, ten laste van het Iste Hoofdstuk der Begrooting van *Nederlandsch-Indië* een som van *f* 1800 (eenduizend achthonderd gulden) ter beschikking gesteld van Onzen Minister van Oorlog.

Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën worden, ieder zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Brengt voorschreven besluiten van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht;

En heeft goedgevonden, tevens bij deze, in te trekken:

de beschikking van den Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, dd. 25 October 1878, IIde Afd., n°. 66, (*R. M.* 1878, I, bladz. 914).

Regeling van den Intendance-cursus bij de tweede afdeling der Krijgsschool. Aanschrijving M. v. O. van 21 Sept. 1880 n°. 23. Mededeeling van Z. M. besluit van 7 Sept. 1880, n°. 8.

Gezien Ons besluit van 9 Juni 1880, tot nadere regeling van de inrichting der krijgsschool (*Staatsblad* n°. 107);

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van 6 September 1880, Kabinet, litt. II 29;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. De cursus voor Intendance duurt twee jaren.

Art. 2. Het onderwijs in dien cursus omvat:

a. de natuurkunde, *b.* de scheikunde, *c.* de kennis van grondstoffen en waren, *d.* de voedingsleer, *e.* het legerbeheer, *f.* den intendance-dienst en legerverpleging, *g.* de oorlogspolitiek en de oorlogsgebruiken, *h.* de militaire aardrijkskunde en statistiek, *i.* de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche talen, *j.* het paardrijden.

Het getal der in dit artikel aangegeven vakken kan door Onzen Minister van Oorlog worden uitgebreid.

Art. 3. Onze Minister van Oorlog bepaalt, in hoeverre het bijwonen van het onderwijs in elk der in het voorgaand artikel genoemde vakken verplichtend is.

Art. 4. Jaarlijks wordt door Onzen Minister van Oorlog het aantal officieren van het leger hier te lande bepaald, dat tot den cursus voor intendance kan worden toegelaten.

Tot dien cursus kunnen ook worden toegelaten officieren van de landmacht in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, onder zoodanige bepalingen, als door Ons reeds zijn of bij nader besluit zullen worden vastgesteld.

Art. 5. Tot dien cursus worden van het leger hier te lande toegelaten luitenants, die, behoudens de door Onzen Minister van Oorlog te stellen eischen van diensttijd, gedrag en geschiktheid, voldaan hebben aan een examen waarvan de omvang door Onzen voornoemden Minister wordt vastgesteld.

Indien het getal der officieren, van laatstgenoemd leger, die tot het bijwonen van den cursus voor intendance in aanmerking komen, grooter is dan dat der beschikbare plaatsen, komen zij, die bij het examen de meeste kunde aan den dag hebben gelegd, het eerst tot een plaatsing in aanmerking.

Art. 6. Aan officieren, die het onderwijs in enkele vakken van den cursus voor intendance wenschen te volgen, kan zulks door Onzen Minister van Oorlog, onder door hem te stellen bepalingen, worden vergund.

Art. 7. Het bestuur over den cursus voor intendance wordt opgedragen aan den Directeur van de tweede afdeeling der krijgsschool. Het onderwijs wordt gegeven door leeraren dier afdeeling en door officieren en burgerleeraren, daartoe door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen.

Art. 8. Aan Onzen Minister van Oorlog wordt jaarlijks, betreffende de officieren, die den cursus voor intendance hebben doorloopen, een uitvoerig verslag uitgebracht, opgemaakt door een commissie bestaande uit den Directeur van de tweede afdeeling der krijgsschool en minstens vier, door hem, Minister, aan te wijzen leeraren van de krijgsschool en den intendance-cursus.

Art. 9. Dit besluit treedt in werking den 1sten October 1880.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Koloniën en aan de Algemeene Rekenkamer.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht:

En heeft goedgevonden, tevens bij deze, te bepalen:

I. De luitenants, die aan het examen voor toelating tot den intendance-cursus wenschen deel te nemen, moeten minstens vier jaren in den rang van officier hebben gediend, met hun eigen dienstvak of wapen grondig bekend zijn en blijken gegeven hebben van voldoende practische bedrevenheid.

II. Het examen voor toelating tot den intendance-cursus betreft:

1°. *Natuurkunde.* Algemeene eigenschappen der lichamen en krachten, werking der zwaartekracht, dynamometers, evenwicht van zware lichamen en vochten; dichtheid en soortelijke gewicht, waterpers, hydrostratische weging, areometers, luchtdrukvet van Mariotte, manometers, luchtpompen, perspompen, duikerklok, pompen, brandspuiten, hevel, barometers, mededeeling en voortplanting van warmte, uitzetting, thermometers, soortelijke en gebonden warmte, eigenschappen van dampen, hygrometers, toepassing van het gebruik van waterdamp op stoomwerktuigen.

2°. *Scheikunde.* Onderscheid tusschen physische en chemische verschijnselen, scheikundige verbinding en ontleding, wetten van Dalton en Gay Lussac, hypothese van Avogadro, verdeeling der elementen, nomenclatuur, scheikundig teekenschrift, affiniteit, middelen waardoor deze wordt opgewekt of begunstigd, vormen, waaronder vaste lichamen voorkomen.

3°. *Aardrijkskunde.* De natuur- en staatkundige aardrijkskunde van Nederland, België, Frankrijk en Duitschland, wat betreft bevolking, uitgestrektheid, staatkundige verdeeling, staatsregeling, grondgesteldheid en plantengroei, voortbrengselen, bronnen van bestaan, voornaamste straat-, spoor- en waterwegen.

4°. *Talen.* De kennis van de Nederlandsche taal en het bezit van een goeden stijl zullen worden beoordeeld uit alle schriftelijke beantwoordingen van examenvragen.

Van de Fransche en Hoogduitsche taal zal worden gevorderd het vlot, met beschaafde uitspraak, lezen en zonder te veel moeite voor de vuist in het Nederlandsch vertalen van een niet te moeilijk stuk uit het Fransch en het Hoogduitsch.

De kennis van de grondbeginselen dier talen moet blijken uit het maken van eenvoudige opstellen over militaire onderwerpen, met behulp van woordenboeken.

Tot aanbeveling strekken:

De kennis van de Engelsche taal en het zich gemakkelijk uitdrukken in een of meer der genoemde talen.

Het examen wordt deels schriftelijk, deels mondeling, afgenomen.

III. Het examen, sub II bedoeld, wordt in de maand Juni of Juli van elk jaar te 's *Gravenhage* afgenomen. De opgaven der officieren, die aan het toelatingsexamen wenschen deel te nemen, moeten met de beoordeeling hen betreffende van de chefs onder wier bevelen zij dienen, aangevuld met de consideratiën en adviezen van den Hoofdtendant of van den betrokken Inspecteur, vóór of op 1 Mei aan den Inspecteur van het militair onderwijs worden gezonden.

De bovengenoemde autoriteiten brengen een gemotiveerd advies uit, ten aanzien van de vraag, in hoever de betrokken officieren, wat gedrag en dienstijver betreft, tot den intendance-cursus verdienen te worden toegelaten.

IV. Het examen voor toelating tot den intendance-cursus wordt afgenomen door een commissie, daartoe door den Minister van Oorlog te benoemen.

V. Het bijwonen van het onderwijs in de vakken, bedoeld bij de punten *a* tot en met *j* van art. 2 van voormeld besluit, is verplichtend, met uitzondering van dat in de Engelsche taal.

Formatie van hoofdcursus-compagnieën. Aanschrijving M. v. O. van 21 September 1880, n°. 25. Mededeeling van Z. M. besluit van 17 Sept. 1880, n°. 17.

Op voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 14 Sept. 1880, Kabinet Litt. A²¹.

Gelet op Ons besluit van 12 April 1880, n°. 32, tot regeling van het militair onderwijs bij de Landmacht;

Gezien Onze besluiten van 17 Januari 1853, n°. 53 en 31 December 1873, n°. 3, houdende o. a. regeling der toelagen van de officieren en onderofficieren, behoorende tot of gedetacheerd bij het instructie-bataillon, en de tabel L^a. F, behoorende tot Ons besluit van 24 December 1879, n°. 33, aanwijzende de schadevergoedingen voor bureaustkosten, zooals die voor het jaar 1880 zijn vastgesteld;

Hebben goedgevonden en verstaan, met ingang van 1 October 1880:

A. In te trekken Onze besluiten van 7 April 1869, n°. 14, 9 December 1875, n°. 19, 27 Juli 1877, n°. 12 en 1 October 1877, n°. 17.

B. Te bepalen:

1°. De leerlingen van de hoofdcursussen der infanterie, te 's *Hertogenbosch* en *Kampen*, alsmede die van den wetenschappelijken cursus der artillerie te *Delft* worden ingedeeld in afzonderlijke compagnieën, onder bevel van de kapiteins, belast met de leiding van en het toezicht over het aldaar te geven onderwijs;

2°. Met wijziging Onze besluiten van 8 Mei 1867, n°. 64, tabel L^a. D, en van 21 April 1878, n°. 11, wordt het instructie-bataillon met één compagnie vermeerderd en wordt de samenstelling van dat bataljon vastgesteld, zooals bij de hierbijgevoegde tabel L^a. A is aangegeven, terwijl de IIde afdeling vestingartillerie wordt vermeerderd met één compagnie, waarvan de samenstelling bij de hierbijgevoegde tabel L^a. B is bepaald;

3°. Met aanvulling van Ons besluit van 25 Juli 1868, n°. 3 wordt de samenstelling van een der regimenten infanterie, bestaande uit vier veldbataljons, ieder van vijf compagnieën, benevens een depôt van vijf compagnieën, waarvan de vier eerste compagnieën bestemd zijn om op voet van oorlog tot een reserve-

bataljon te worden vereenigd en uit een hoofdcursus-compagnie, vastgesteld zooals bij de hierbijgevoegde tabel L^a. C is aangegeven;

4°. Met uitbreiding van het bepaalde bij de tabel L^a. F, behoorende bij Ons besluit van 24 December 1879, n°. 33, wordt aan de kapiteins, commandanten der sub 1 vermelde compagnieën, een schadevergoeding voor bureaukosten, naar reden van *vijf en zeventig gulden (ƒ75)* per jaar toegekend;

5°. Door den kapitein en de luitenants, behoorende tot de hoofdcursus-compagnie bij het instructie-bataillon, alsmede door de onderofficieren-leerlingen van dien hoofdcursus, worden niet genoten de toelagen, respectievelijk vastgesteld sub 4^a van Ons besluit dd. 17 Januari 1853, n°. 53, en sub 4 van § 1 der algemeene bepalingen, behoorende tot Bijlage Litt. A van Ons besluit dd. 31 December 1873, n°. 3 voor de officieren en onderofficieren behoorende tot- of gedetacheerd bij het instructie-bataillon.

SAMENSTELLING van het instructie-bataillon, bestaande uit vier compagnieën en uit een hoofdcursus-compagnie.

Staf. 1 majoor- of luitenant-kolonel met 1 paard, 1 1ste luitenant-adjutant, 1 kapitein-kwartiermeester, 1 1ste of 2de luitenant-kwartiermeester, 1 2de luitenant-administrateur van kleeding, 3 officieren van gezondheid 1ste of 2de klasse, 2 adjudanten-onderofficier (1), 1 sergeant-hoornblazer, 1 sergeant- of korporaal-tamboer, 2 schrijvers, 1 meester-geweermaker, 1 meester-kleedermaker, 1 meester-schoenmaker.

Vijf compagnieën. 5 kapiteins 1ste of 2de klasse, 27 1ste of 2de luitenants, 9 sergeanten-majoor, 40 sergeanten, 5 fouriers, 48 korporaals, 5 tamboers 1ste of 4 2de klasse, 5 hoornblazers 1ste en 4 2de klasse, 500 soldaten, 15 soldaten voor speciale diensten. Totaal 40 officieren, 644 onderofficieren, en manschappen en 1 paard. Onder de korporaals en soldaten kunnen 20 scherpschutters zijn.

Samenstelling der compagnieën. 1 kapitein, 5 1ste of 2de luitenants, 2 sergeanten-majoor, 10 sergeanten, 1 fourier, 12 korporaals, 2 tamboers, 2 hoornblazers, 125 soldaten. Totaal 6 officieren en 154 onderofficieren en manschappen.

Samenstelling der hoofdcursus-compagnie. 1 kapitein, 7 1ste of 2de luitenants, onderofficieren-leerlingen van den hoofdcursus onbepaald, 1 fourier, 1 tamboer, 1 hoornblazer, 15 soldaten voor speciale diensten. Volledig te maken naarmate van de behoefte. Totaal 8 officieren en 19 onderofficieren en manschappen.

SAMENSTELLING der compagnie, gevormd uit leerlingen van den wetenschappelijken cursus der artillerie te Delft.

1 kapitein, 5 1ste of 2de luitenants, onderofficieren leerlingen van den wetenschappelijken cursus onbepaald, 1 adjudant-onderofficier, 1 sergeant-majoor, 2 sergeanten. Voorts 2 korporaals, 2 hoornblazers, 4 kanonniërs 1ste en 11 2de klasse. Voltallig te maken naarmate van de behoefte.

SAMENSTELLING van een der regimenten Infanterie, bestaande uit vier bataljons, ieder van vijf compagnieën, benevens een depôt van vijf compagnieën, waarvan de vier eerste compagnieën bestemd zijn om op voet van oorlog tot een reserve-bataljon te worden vereenigd, en uit een hoofdcursus-compagnie.

Staf. 1 kolonel-commandant met 2 paarden, 5 luitenant-kolonels of majoors met 5 paarden, 1 kapitein-adjutant met 1 paard, 5 1ste of 2de luitenant-adjutanten, 1 majoor of kapitein-kwartiermeester, 5 1ste of 2de luitenants-kwartiermeester, 1 kapitein, 1ste of 2de luitenant, administrateur

(1) Een adjudant-onderofficier, bestemd om dienst te doen bij de normaal-schietschool.

van kleeding, 6 officieren van gezondheid 1ste of 2de klasse, 5 adjudanten-onderofficier, 1 adjudant voor speciale diensten, 1 adjudant-vaandeldrager, 1 sergeant-tamboer, 1 sergeant-hoornblazer, 4 sergeanten-instructeur der scherp-schutters, (bij de veldbataljons.) 4 korporaaals-tamboer, 6 schrijvers, 5 meester-geweermakers, 1 meester-kleedermaker, 1 meester-schoenmaker, 18 muzikanten.

Vier veldbataljons en één depôt. 26 kapiteins 1ste of 2de klasse, 30 1ste en 29 2de luitenants, 26 sergeanten-majoor, 130 sergeanten, 26 fouriers, 200 korporaaals, (2) 35 tamboers 1ste en 16 2de klasse, 11 hoornblazers 1ste en 10 2de klasse, 940 soldaten vrijwilligers en 3400, miliciens (3), 8 2de luitenants voor speciale diensten (niet in de samenstelling der compagnieën te begrijpen). Totaal 118 officieren, 4842 onderofficieren en manschappen en 8 paarden.

Jaarlijks wordt bepaald hoeveel miliciens tot eerste oefening, hoeveel tot bijwoning der najaarsoefeningen onder de wapenen moeten komen en hoeveel tot aanvulling van het incompleet aan vrijwilligers onder de wapenen zullen blijven.

Het getal scherp-schutters (korporaaals en soldaten) dat bij elk der bataljons en bij het depôt aanwezig kan zijn, wordt door den Minister van Oorlog bepaald.

Samenstelling der compagnieën. Veldcompagnieën. 1 kapitein, 2 1ste of 2de luitenants, 1 sergeant-majoor, 5 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaaals, 2 tamboers, 1 hoornblazer, 40 soldaten vrijwilligers en 130 miliciens. Totaal 3 officieren, 188 onderofficieren en manschappen. Depot-compagnieën. 1 kapitein, 3 1ste of 2de luitenants, 1 sergeant-majoor, 6 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaaals, 2 tamboers, 25 soldaten vrijwilligers en 160 miliciens. Totaal 4 officieren, 203 onderofficieren en manschappen.

Samenstelling der hoofdcursus-compagnie. 1 kapitein, 4 1ste of 2de luitenants, 1 sergeant-majoor, onderofficieren-leerlingen van den hoofdcursus, onbepaald. Voorts 1 fourier, 1 tamboer, 1 hoornblazer, 15 soldaten voor speciale diensten. Voltallig te maken naarmate van de behoefte. Totaal 5 officieren, 19 onderofficieren en manschappen.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit — met de daarbij vastgestelde tabellen L^a. A, B en C, door deze, ter kennis van de Landmacht;

En heeft goedgevonden, tevens bij deze:

A. In te trekken:

De beschikkingen van den Minister van Oorlog, van 10 April 1869, n°. 50 P (*R. M.* 1869, bl. 98), van den Minister van Oorlog ad interim, dd. 5 Januari 1876, n°. 64 P (*R. M.* 1876, I, bl. 521) en van den Minister van Oorlog dd. 2 Augustus 1877, n°. 69 P (*R. M.* 1877, II, bl. 138) en 9 October 1877, n°. 38 P (*R. M.* 1877, I, bl. 735).

B. Te bepalen:

Dat het kader onderofficieren en minderen, in te deelen bij de hoofdcursus-compagnieën, onder B. 1 van voornoemd besluit vermeld, zal worden aangewezen door de betrokken commandeerende officieren, in overleg met de kapiteins, commandanten dier compagnieën.

Certificaat van goed gedrag. Aanschrijving M. v. O. van 21 September 1880 n°. 44.

Herhaaldelijk is het mij gebleken, dat aan een onderofficier of korporaal,

(1) Boven dit getal kunnen bij iedere compagnie van elke lichte twee miliciens korporaal of sergeant zijn.

(3) Ingeval van incompleet aan vrijwilligers wordt het aantal miliciens met een daarmede overeenstemmend cijfer vermeerderd.

die als zoodanig was gepasporteerd, bij het verlaten van den dienst het certificaat van goed gedrag is geweigerd geworden.

Hoewel in die gevallen het onthouden van bedoeld getuigschrift een gevolg was van de strenge voorschriften, welke ten opzichte van dit onderwerp werden gegeven bij de aanschrijving van 11 November 1873, L^a. N° 1^a, Kabinet, en die voorschriften bereids zijn ingetrokken geworden bij mijn aanschrijving van 10 Mei 1880, L^a. C¹^a, Kabinet, acht ik het niet ondienstig, bij deze, uwe bijzondere aandacht te vestigen op den inhoud van de vierde zinsnede der aanschrijving van 25 November 1861, n°. 52 B. (B. U. bladz. 868), waarin er op gewezen is, dat de omstandigheid, dat een militair een graad bekleedt, reeds van goed gedrag getuigt en op zichzelf de afgifte van een getuigschrift van goed gedrag volkomen wettigt.

Er ligt dan ook iets tegenstrijdigs in het onthouden van het getuigschrift van goed gedrag aan een *gegradueerd* militair. Voor die onthouding kan alleen in zeer bijzondere gevallen, welke zich hoogst zelden zullen voordoen, grond aanwezig zijn. Immers, in verreweg de meeste gevallen, zal de gegraduateerde, wien de chef van het korps bij het verlaten van den dienst een getuigschrift van goed gedrag wenschte te onthouden, in de termen verkeerden om van zijnen graad te worden ontzet.

Indien het geval zich mocht voordoen, dat een militair, die een graad bekleedt, bij het verlaten van den dienst, geen aanspraak kan doen gelden op het getuigschrift van goed gedrag, dan zal, omtrent het al dan niet uitreiken van het getuigschrift, steeds vooraf, door tusschenkomst van den betrokken Inspecteur, de beslissing van den Minister van Oorlog behooren te worden gevraagd.

In verband hiermede wordt, met wijziging in zooverre van het voorgescrevene in de hierboven aangehaalde aanschrijving van 25 November 1861, bij deze, door mij bepaald, dat voortaan in geen geval bij het uitreiken van het paspoort aan een gegraduateerd militair het getuigschrift van goed gedrag zal mogen worden onthouden, dan nadat daartoe de machtiging van den Minister van Oorlog zal zijn verkregen.

Invoering van een nieuw hospitaalreglement. Aanschrijving M. v. O. van 21 September 1880, n°. 79.

Gezien het Koninklijk Besluit van den 7den September 1880, n°. 9, nopens de instelling van — alsmede het toezicht, de directie en het administratief beheer over militaire ziekeninrichtingen.

Heeft goedgevonden:

I. Vast te stellen een reglement ter uitvoering van voormeld Koninklijk Besluit van 7 September 1880, n°. 9, en te bepalen, dat dat reglement mede in werking zal treden op 1°. Januari 1881.

II. Te bepalen:

1°. dat meergemeld Koninklijk Besluit met het sub I bedoeld reglement afzonderlijk gedrukt zal worden en dat aan al de autoriteiten der Landmacht, die een exemplaar van het *Recueil Militaire* ontvangen, een exemplaar daarvan kosteloos verstrekt zal worden;

2°. dat op 1°. Januari 1882 door den Inspecteur van den geneeskundigen dienst, de dirigerende officieren van gezondheid in de afdeelingen en de chefs der militaire hospitalen, aan het Departement van Oorlog opgave moet worden gedaan van de wijzigingen, die, naar hunne meening, in voormeld reglement zouden moeten worden aangebracht.

De dirigerende officieren van gezondheid in de afdeelingen en de Inspecteur van den geneeskundigen dienst moeten, over de door de chefs der hospitalen voorgestelde wijzigingen, hun oordeel mededeelen; en

III. In te trekken, met ingang van 1°. Januari 1881 :

Alle aanschrijvingen, beschikkingen, orders, enz., welke betrekking hebben op de instelling van — het toezicht, de directie en het administratief beheer over de militaire hospitaalen, garnizoens-infirmariën en ziekenzalen, bepaaldelijk dus ook al de aanschrijvingen, resolutiën en kennisgevingen, welke genoemd zijn geworden onder B van de staten, gevoegd bij de aanschrijvingen van het Departement van Oorlog van 5 December 1879, Iste Afd. Secr., n°. 144 (*R. M.* 1879, II, blz. 296) en van 22 Juni jl. Ie Afd. Secr., n°. 20 (*R. M.* 1880, II, blz. 148.)

TWEEDE GEDEELTE.

Veiligheidsmaatregelen bij de schietoefeningen. Aanschrijving M. v. O. van 10 September 1880, n°. 21.

Het wenschelijk achtende, dat bij het schijfschieten, ter meerdere verzekering van de veiligheid der manschappen in den waarnemingspost, de dienstregeling bij de schijf, zooals die is voorgeschreven in het Voorschrift betreffende de wapenen en schietoefeningen bij de infanterie (blz. 42), worde aangevuld;

Heeft goedgevonden te bepalen, dat voortaan op elke schietbaan, waarvan de inrichting zoodanig is, dat de manschappen in den waarnemingspost na elk schot dezen post verlaten en zich blootstellen moeten, de navolgende maatregelen in toepassing moeten worden gebracht:

Maatregelen voor de veiligheid van het personeel van den waarnemingspost voortaan bij de schietoefeningen van de Infanterie en de Cavalerie toe te passen.

1°. Voor de veiligheid van het personeel van den waarnemingspost moet op elke schietbaan gebruik worden gemaakt van twee roode seinschijven. Een dier schijven wordt gebruikt in den waarnemingspost, de andere bij den schutter.

2°. Het vertoonen van de seinschijf boven den waarnemingspost beteekent:

»er mag niet gevraagd worden”,

of

»het vuur moet ophouden”,

Het vertoonen van de seinschijf bij den schutter beteekent:

»er wordt gevraagd”,

of

»er zal gevraagd worden”.

3°. Elke seinschijf moet bestaan uit een houten of lichten ijzeren hoepel van 0,70 à 0,75 meter middellijn, waarover katoen of andere stof van holder roode kleur gespannen is; de hoepel moet stevig bevestigd zijn aan een stok van zoodanige lengte, dat de onderkant van den hoepel minstens $\frac{1}{2}$ meter boven de borstwering van den waarnemingspost, of boven de hoofden der manschappen kan worden uitgestoken.

Het seinen uit den waarnemingspost.

4°. Behalve de korporaal, die met het aanwijzen der schoten en den soldaat die met het dichtplakken der kogelgaten belast is, moet in den waarnemingspost een soldaat worden ingedeeld, aan wien den dienst met de seinschijf moet worden opgedragen.

Deze soldaat moet in den waarnemingspost opgesteld blijven, ook gedurende de tijd, dat het overige personeel dien post verlaat, om de schoten aan te wijzen.

5°. Zoodra een schot gevallen is, moet vorenbedoelde soldaat, op bevel van den korporaal, de seinschijf, met een der ronde vlakken naar de zijde van den schutter gekeerd, rechtstandig omhoog brengen totdat de onderkant van den hoepel ongeveer $\frac{1}{2}$ meter boven de borstwering van den waarnemingspost uitsteekt.

In dien stand moet de seinschijf omhoog worden gehouden gedurende al den tijd, dat de waarnemers zich beiden of een van beiden buiten den waarnemingspost ophouden.

6°. De waarnemers mogen den waarnemingspost niet verlaten, alvorens eenige oogenblikken verlopen zijn, nadat de seinschijf op voorschreven wijze is uitgestoken.

Bestaat er bij den korporaal van den waarnemingspost *twijfel*, of een schot wel op de eigen baan gevallen is, of moet het vuren om de een of andere reden worden gestaakt, dan moet echter, nadat de seinschijf op voorschreven wijze is uitgestoken, een geruimere tijd worden gewacht, alvorens de waarnemingspost mag worden verlaten.

7°. Gedurende den tijd dat de seinschijf boven de waarnemingspost omhoog wordt gehouden, mag bij de schutters niet worden geladen of gevraagd.

Wordt de seinschijf uit den waarnemingspost opgestoken, nadat een schutter met laden is begonnen, terwijl hij zich gereed maakt te vuren of terwijl hij aanlegt, dan moet door den officier, belast met de leiding der schietoefening, *onmiddellijk* het staken van het laden of vuren en het *ontladen* van het geweer worden bevolen.

8°. De seinschijf mag in den waarnemingspost niet worden ingehaald dan op bevel van den korporaal, en alvorens de beide waarnemers geheel *binnen* den waarnemingspost zijn teruggekeerd.

Het seinen bij den schutter.

9°. Door den officier, belast met de leiding der schietoefening, moet, in de onmiddellijke nabijheid van den schutter een korporaal of soldaat, voorzien van een roode seinschijf, zoodanig worden opgesteld, dat de seinschijf — zoo zij omhoog wordt gehouden — gemakkelijk kan worden opgemerkt door iemand, die uit den waarnemingspost komt.

Het omhoog brengen en nederlaten der seinschijf bij den schutter geschiedt slechts op uitdrukkelijk bevel van bedoelden officier.

10. De seinschijf bij den schutter moet omhoog worden gestoken telkenmale op het oogenblik, waarop een schutter zal aanvagen het geweer te laden. Zij moet rechtstandig omhoog worden *gehouden* — met een der ronde vlakken naar de zijde van den waarnemingspost, en met de onderkant van den hoepel ongeveer $\frac{1}{2}$ meter *boven* de hoofden der manschappen verheven — totdat eenige oogenblikken na het vallen van het schot verlopen zijn.

Gedurende den tijd dat *niet* geladen of gevraagd wordt, moet de seinschijf bij den schutter op den grond worden nedergelegd, of in een anderen stand worden gehouden, waarbij zij voor het personeel van den waarnemingspost onzichtbaar is.

11°. Het omhoog brengen van de seinschijf bij den schutter mag niet geschieden, vóórdat de seinschijf in den waarnemingspost is ingehaald.

12°. Gedurende den tijd dat de seinschijf bij den schutter nedergelaten is, is het ten strengste verboden een geweer te laden of voorbereidingen tot de lading te doen.

13°. De korporaal van den waarnemingspost moet zich, alvorens hij zich geheel buiten dien post begeeft, telkenmale overtuigen of de seinschijf bij

den schutter nedergelaten is; hij mag daartoe om geen reden of onder geen voorwendsel hoegenaamd verzuimen, *op het oogenblik dat hij het hoofd buiten den waarnemingspost steekt, naar de zijde van den schutter te zien.*

Bespeurt hij dat de seinschijf bij den schutter *niet* nedergelaten is, dan keert hij met den meesten spoed, geheel binnen den waarnemingspost terug.

14°. Het verdient aanbeveling om, door gebruik te maken van *spionspiegels*, die nabij den waarnemingspost worden opgesteld, zoodanig dat men van uit dien post de baan kan overzien, de bewegingen met de seinschijf bij den schutter voor het personeel in den waarnemingspost zichtbaar te maken.

Deponeren van kleding van miliciens bij de bereden korpsen. Aanschrijving M. v. O. van 13 September 1880, n°. 37.

Overwegende, dat de voorraad kleding- en uitrustingsstukken in de centraalmagazijnen hoofdzakelijk bestemd is tot vernieuwing van goederen te velde versleten, tot aanvulling van enkele ontbrekende of niet passende kledingstukken en tot het verstrekken van goederen aan miliciens eener *zesde* lichter, die onder de wapenen mocht komen en dat het mitsdien noodig is, dat ieder reeds ingedeeld milicien zijn volledige velduitrusting bij het korps vinde;

In aanmerking nemende, dat bovendien aan het uit dien voorraad met den vereischten spoed kleeden van de milicien-verlofgangers der bereden korpsen bij onverhoopt oorlogsgevaar, vele moeilijkheden verbonden zouden zijn, zóó wegens de vele verpakkingen en verzendingen, welke dan bij de centraalmagazijnen moeten plaats hebben, als door het veelvuldig gebruik, dat ook uit anderen hoofde van de publieke middelen van vervoer zou moeten worden gemaakt;

Heeft goedgevonden, na daartoe bekomen machtiging van Zijne Majesteit, bij kabinetsrescript van 7 Juli II., n°. 10:

A. In te trekken:

de dezerzijdsche aanschrijving van 24 Januari 1873, n°. 69 I (B. U. bladz. 1308);

B. Te bepalen:

1°. dat voortaan, bij vertrek der hiervoren genoemde miliciens met groot verlof, de dezerzijdsche aanschrijving van 7 Februari 1871, n°. 41 I (R. M. 1871, bladz. 55) weder op hen moet worden toegepast, met inachtneming overigens van het bepaalde bij de aanschrijving van 24 Maart 1879, n°. 59 (R. M. 1879, II, bladz. 115);

2°. dat het deponeren der goederen, waaronder ook de wapenen en het ledergoed begrepen worden, zal moeten geschieden, voor de *bereden artillerie*, ter plaatse waar het korps of onderdeel van de met groot verlof gaande manschappen zich in garnizoen bevindt, en voor de *cavalerie* in de plaatsen, waar de depots der regimenten huzaren gevestigd zijn.

Voor zooveel evenwel de garnizoenen *Venlo* en *Roermond* betreft, zullen de kleding en de wapenen moeten worden bewaard te 's *Hertogenbosch*.

Bij terugkomst onder de wapenen zullen de miliciens der bereden korpsen, in verband daarmee aanvankelijk moeten worden gedirigeerd op de plaatsen, waar de voor hen bestemde goederen zijn gedeponneerd;

3°. dat, voor zooveel in enkele garnizoenen de gelegenheid tot het opleggen der goederen geheel mocht ontbreken, of wel de inrichting der bestaande localiteit *eenige bepaald noodzakelijke* voorziening vordert, door de betrokken commandeerende officieren, de noodige voorstellen moeten worden ingediend;

4°. dat de goederen van de miliciens der bereden artillerie, uit het garnizoen *Roermond*, in het garnizoenskledingmagazijn en die van de miliciens

der cavalerie uit het garnizoen *Venlo*, bij het detachement van het 2de regiment huzaren te 's *Hertogenbosch* zullen worden bewaard;

5°. dat, ten einde reeds dadelijk ook de milicien-verlofgangers, in de garnizoenen, waar zij onder der de wapenen moeten komen, te kunnen kleeden, voor wie thans geen kledingstukken zijn gedeponceerd, de voorraad in de betrokken garnizoensmagazijnen tijdelijk zal worden verhoogd, met zoodanige hoeveelheden en soorten van goederen, als overeenkomstig de bepalingen, opgenomen in de bovengenoemde aanschrijving van 7 Februari 1871, n°. 41 I, voor de thans met groot verlof zijnde lichteningen gedeponceerd zouden hebben moeten zijn.

De toeziende Chefs over genoemde inrichtingen, treden te dien aanzien in overleg met de commandeerende officieren der bereden korpsen of detachementen, in het garnizoen aanwezig, en zenden, na vaststelling van de hoeveelheid der aan te vragen goederen, de aanvragen daartoe aan den Directeur van het Rijks-centraalmagazijn van kleding en uitrusting, waaronder het garnizoensmagazijn ressorteert, door wien aan die aanvragen het vereischte gevolg moet worden gegeven.

Sluiting der werving bij de 1ste compagnie hospitaalsoldaten. Aanschrijving M. v. O. van 14 September 1880, n°. 24.

Overwegende, dat het aantal vrijwilligers bij de 1ste compagnie hospitaalsoldaten voltallig is;

Heeft goedgevonden, de werving voor genoemde compagnie tot nader order te sluiten.

Nadere bepalingen omtrent het gebruik, enz. van weegwerktuigen. Aanschrijving M. v. O. van 15 September 1880, n°. 65.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 9 Juli 1880, n°. 43, afdeling Handel en Nijverheid;

Gelet op art. 2 der wet van 4 Juni 1878 (*Staatsblad* n°. 85);

Den Raad van State gehoord (advies van 17 Augustus 1880, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 30 Augustus 1880, n°. 36, afdeling Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Het gebruik en het bezitten of voorhanden hebben op de plaatsen, bedoeld in art. 11, 1ste alinea, der wet van 7 April 1869 (*Staatsblad* n°. 57), waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij Ons besluit van 29 November 1874 (*Staatsblad* n°. 143), is geoorloofd van de hierna genoemde weegwerktuigen:

1°. centesimale brugweegwerktuigen, waarbij met loopgewichten gewogen wordt, naar het stelsel van Chameroy te *Parijs*, onder de volgende voorwaarden:

a. op elk weegwerktuig moeten duidelijk vermeld zijn: naam en woonplaats van den vervaardiger of verkooper; het maximum van draagvermogen, een fabrieknummer;

b. de aanwijzing van den gewonen last moet geschieden in KG., veelvouden en onderdeelen daarvan;

c. het weegwerktuig mag niet belast worden boven het daarop aangeduide maximum van draagvermogen.

Deze weegwerktuigen mogen niet gebezigd worden tot het wegen van een last minder dan een veertigste deel ($\frac{1}{40}$) van het daarop aangeduide maximum van draagvermogen;

2°. zelfwerkende graanweegwerktuigen, volgens het stelsel der firma Mummens und Reisert te *Keulen* onder de volgende voorwaarden:

a. op elk weegwerktuig moeten duidelijk vermeld zijn: naam en woonplaats van den vervaardiger of verkooper; het in KG. uitgedrukt gewicht der hoe-

veelheid graan, die het werktuig bestemd is bij elke weging af te leveren; een fabrieksnummer;

b. het weegwerktuig mag met geen andere belading gebruikt worden, dan met het sub a genoemde gewicht.

Gelet op de beschikking van den Minister van Oorlog van 25 Juni 1878, Iste Afd. Secr., n°. 2 (*Rec. Mil.* 1878, II, blz. 115); brengt, ten vervolge op die beschikking, voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze ter kennis van de Landmacht.

Aanvragen om transportmiddelen. Aanschrijving M. v. O. van 18 September 1880, n°. 65.

Overwegende, dat het in het belang der ingezetenen wenschelijk is gebleken, dat de *aanvragen* om transportmiddelen, bedoeld in de voorlaatste zinsnede van art. 2 van het Koninklijk besluit van den 29sten Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 18) [B. U. bl. 1016], zoo tijdig mogelijk, aan de betrokken autoriteiten worden gedaan;

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat, voor zooverre zulks kan geschieden, die *aanvragen uiterlijk 24 uren, vóór de beschikbaarstelling*, moeten plaats hebben.

Betalingen ten laste der soldatenmenages. Aanschrijving M. v. O. van 22 September 1880, n°. 39.

Overwegende, dat bij eenige korpsen soms zeer belangrijke sommen aan de menagemeeesters der soldatenmenages worden ter hand gesteld, om daarvan de leveranciers dier menages te voldoen, en dat uit deze wijze van handelen meermalen moeilijkheden zijn ontstaan;

Heeft goedgevonden:

Te bepalen, dat, voor zooverre zulks niet reeds is geschied, voortaan alle betalingen van eenig belang ten laste dier menages moeten worden gedaan, hetzij door den commandant der compagnie, hetzij door een officier, daartoe door den verantwoordelijken compagniescommandant aan te wijzen.

Vergunning aan de officieren van gezondheid om burgerkleeding te dragen, wanneer zij geen militaire plichten te volbrengen hebben. Aanschrijving M. v. O. van 29 September 1880, n°. 4. Mededeeling van Z. M. besluit van 25 September 1880, n°. 15.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 23sten September 1880, Kabinet Litt. U³²;

Gezien Ons besluit van 8 Augustus jl. n°. 9;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met uitbreiding in zooverre van het bepaalde bij art. 4 van genoemd besluit, aan alle Officieren van gezondheid van het personeel van den geneeskundigen dienst van de landmacht toe te staan, om ten allen tijde, wanneer zij geen militaire plichten te volbrengen hebben, burgerkleeding te dragen.

Onderricht in de rijkunst aan officieren van onbereden wapens en diensten enz. Aanschrijving M. v. O. van 29 September 1880, n°. 80.

Het wenschelijk achtende, dat gedurende den aanstaanden winter, waar de gelegenheid dit toelaat, ook aan niet tot bereden korpsen behoorenden onderricht gegeven worde in de rijkunst;

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. Gedurende den aanstaanden winter zullen de oefeningen in de rijkunst, zoowel voor officieren van onbereden wapens en diensten, als voor studenten voor den militairen geneeskundigen dienst en kweekelingen van 's Rijks vee-

artsenijsschool, in de garnizoenen, waar zich bereiden korpsen bevinden — te *Leiden* echter voor zooveel daartoe paarden beschikbaar zijn — weder op den gebruikelijken voet plaats hebben.

2°. Tot het geven van bedoeld onderricht zal van 1 November tot 1 April a. s. een detachement van het 4de regiment huzaren, ter sterkte van 24 rijkspaarden en onder bevel van een luitenant, met het noodige kader en verder personeel te *Leeuwarden* worden gestationneerd.

3°. De Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht zal de noodige maatregelen nemen tot voorziening in den veterinairen dienst bij het sub 2 bedoelde detachement.

4°. Ter voorziening in de behoefte aan fourage te *Leeuwarden* zal worden gehandeld naar het bepaalde bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog van 16 October 1863, n°. 55 I (B. U. II, blz. 921).

Bijvoegsel op het voorschrift betreffende de wapenen en de schietoefeningen bij de Infanterie. Aanschrijving M. v. O. van 14 September 1880, n°. 31.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van *f* 0,04 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van *f* 0,05⁵ voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

het *Bijvoegsel op het Voorschrift betreffende de wapenen en schietoefeningen bij de Infanterie*.

Veiligheidsmaatregelen bij het schijfschieten. Aanschrijving M. v. O. van 21 September 1880, n°. 24.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van *f* 0,01⁵ voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van *f* 0,02 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld zijn afdrucken der *Maatregelen voor de veiligheid van het personeel van den waarnemingspost, voortaan bij de schietoefeningen van de Infanterie en de Cavalerie toe te passen*, vastgesteld bij beschikking van 10 September 1880, IIe Afd. Gen. Staf, n°. 21 (R. M. 1879, II, blz. 285.)

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik van de spreidingsliniaal voor het vestinggeschut. Aanschrijving M. v. O. van 28 September 1880, n°. 44.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van *f* 0,20 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van *f* 0,26⁵ voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

de *Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik van de spreidingsliniaal voor het vestinggeschut*.

RECUEIL MILITAIR.

(26 OCTOBER — 25 NOVEMBER 1880.)

EERSTE GEDEELTE.

Instructiën voor den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht en voor de dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdeelingen. Aanschrijving M. v. O. van 29 October 1880, n°. 25. Mededeeling van Z. M. besluit van 27 Oct. 1880, n°. 27.

Overwegende dat door het bepaalde sub a in de tabelle A, behoorende bij Ons besluit van 15 Augustus 1880, n°. 4, waarbij de werkring van de dirigeerende officieren van gezondheid is aangewezen, en in verband met Onze besluiten van 29 April 1880, n°. 27, 6 Juli 1880, n°. 21 en 7 September 1880, n°. 9, de instructie voor den Inspecteur van den geneeskundigen dienst van de landmacht behoort te worden herzien, en voor de dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdeelingen een instructie moet worden vastgesteld.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van den 22sten October 1880, Kabinet, Litt. N° 6.

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. in te trekken de instructie voor den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht, behoorende bij Ons besluit van 29 April 1880, n°. 27;

2°. goed te keuren de bij dit besluit gevoegde instructiën voor den sub 1° genoemden Inspecteur en voor de dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdeelingen;

3°. te bepalen, dat dit besluit in werking zal treden met den 1sten November a. s.

INSTRUCTIE voor den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht.

Art. 1. De Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog, en is jegens dien Minister verantwoordelijk voor den toestand van zijn dienstvak.

Art. 2. Hij is, zoowel in vreedstijd als bij mobilisatie van het leger en in oorlogstijd, belast met de leiding van de geneeskundige, pharmaceutische en vétérinaire diensten bij de landmacht en met het toezicht op de uitoefening van die diensten. De kring zijner dienstverrichtingen omvat verder alles, wat betrekking heeft tot de zorg voor de aanwezigheid, de instandhouding en de deugdelijkheid van het daartoe behoorende personeel en materieel.

Art. 3. Hij waakt voor den algemeenen gezondheidstoestand der troepen van de landmacht.

Hij vestigt zijn aandacht op de verpleging (huisvesting, voeding, kleeding en uitrusting) van die troepen in kazernen en legerplaatsen.

Hij is bevoegd, om, in het belang van de hygiëne, in de garnizoens- en legerplaatsen, vestingen en forten een persoonlijk onderzoek in te stellen, of schriftelijke mededeelingen te vragen aan de autoriteiten van de landmacht.

Hij dient die autoriteiten, op hunne aanvraag of uit eigen beweging, te dier zake van bericht en raad, en doet c. q. dienaangaande voorstellen aan den Minister.

Hij waakt voor de goede behandeling en verpleging der zieke militairen in de militaire en in burger-ziekeninrichtingen.

Hij houdt, volgens de bestaande of nader vast te stellen voorschriften, het oppertoezicht op het beheer van de militaire ziekeninrichtingen, van de militaire apotheken en van het magazijn van geneesmiddelen.

Art. 5. Hij ziet toe op de verpleging der rijkspaarden, behoorende tot de korpsen van de landmacht, en op de behandeling der zieke paarden.

Art. 6. De dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdelingen, en de commandanten der compagnieën hospitaalsoldaten staan onmiddellijk onder zijn bevelen.

Zijn gezag strekt zich voorts uit over de officieren van gezondheid, de militaire apothekers en de paardenartsen.

Ten opzichte van het bevel over de compagnieën hospitaalsoldaten en over het verdere personeel geldt voor hem, voor zooveel toepasselijk, het bepaalde bij de instructiën voor de Inspecteurs der wapens; behoudens overleg met de autoriteiten, niet tot den geneeskundigen dienst behoorende, onder wie dat personeel werkzaam gesteld is. Bij verschil van gevoelen met die autoriteiten, beslist de Minister van Oorlog.

Art. 7. Hij waakt voor de stipte naleving van de algemeene militaire en van de bijzondere geneeskundige verordeningen door het personeel van zijn dienstvak, waarvoor die voorschriften geldend zijn.

Art. 8. Hij doet aan den Minister voorstellen, betreffende de maatregelen die hij — in verband met de bestaande wettelijke bepalingen — in het belang van de opleiding, de aanvulling, de studiën en de oefening van het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht wenschelijk of noodzakelijk acht.

Hij onderwerpt aan den Minister de noodige voordrachten tot aanstelling, bevordering, pensionering, nonactiviteit of ontslag van dat personeel.

Art. 9. Hij heeft te letten op de wetenschappelijke kennis, de practische bruikbaarheid, den dienstijver en het gedrag van de officieren van zijn dienstvak, en op de bekwaamheid en geoefendheid van het verder daartoe behoorende personeel.

Officieren, die bijzonder uitmunten, alsmede zij, die aanleiding tot ontevredenheid geven, worden door hem aan den Minister gesignaleerd.

Hij is bevoegd ten allen tijde aan het Departement van Oorlog van de conduite-lijsten der officieren van het personeel van den geneeskundigen dienst, der commandanten van de hospitaal-compagnieën en der officieren-administrateurs van militaire ziekeninrichtingen inzage te nemen.

Art. 10. Hij verleent aan de dirigeerende officieren van gezondheid in de militaire afdelingen machtiging, om zich tot het houden van inspectiën of tot het instellen van een onderzoek in garnizoenen, legerplaatsen, vestingen of forten van hunne standplaats te verwijderen. De dienstreizen, door die

officieren van gezondheid in spoedeisende gevallen, zonder vooraf verleende machtiging verricht, worden aan zijn goedkeuring onderworpen.

Art. 11. Hij houdt, zoo dikwerf hij dit noodig zal oordeelen — bij voorkeur onverwachts — inspectie over de militaire ziekeninrichtingen, apotheken, ziekenstallen en over de magazijnen, waarin het materieel, tot zijn dienstvak behoorende, is opgelegd; voorts bezoekt hij de burger-ziekeninrichtingen, waarin militairen zijn opgenomen, ten einde zich te verzekeren van de doeltreffende behandeling en verpleging van die militairen.

Hij kan zich bij die inspectiën doen vergezellen door een officier van gezondheid, een militair apotheker of een paardenarts, zoo noodig ook door een intendant; laatsbedoelde op zijn aanvraag door den Hoofdintendant aan te wijzen.

Hij doet, zoo menigmaal hem zulks raadzaam voorkomt, aan den Minister het voorstel, om aan den dirigeerenden militairen apotheker het houden eener inspectie over apotheken, en aan den dirigeerenden paardenarts het houden eener inspectie over ziekenstallen op te dragen.

Art. 12. Hij geeft van zijn voornemen, om een inspectie te houden of een onderzoek in te stellen buiten zijn standplaats, kennis aan den Minister. In spoedeisende gevallen is die kennisgeving onnoodig.

Van de gehouden inspectiën kan schriftelijk verslag worden gedaan aan den Minister, met bijvoeging, zoo noodig, van voorstellen in het belang van den dienst.

Art. 13. Bij het ontstaan van ernstige epidemische ziekten en bij andere buitengewone voorvallen, die van invloed zijn of kunnen zijn op de gezondheid der troepen of de uitoefening van den geneeskundigen dienst, stelt hij zich overwijd op de hoogte van de maatregelen, die te dier zake genomen of ontworpen zijn.

Zoo noodig doet hij die maatregelen, voor zooveel zij van militaire zijde genomen zijn, wijzigen of aanvullen, en doet daarvan mededeeling in zijn ter zake betrekkelijk rapport aan den Minister.

Art. 14. De Inspecteur onderwerpt in vredestijd, na gehouden overleg met den Chef van den generalen staf en den Hoofdintendant, aan de goedkeuring van den Minister, voorstellen tot regeling van den geneeskundigen dienst in oorlogstijd, zoowel voor de verdedigingsliniën, stellingen, vestingen en forten, als bij het leger te velde.

Die voorstellen moeten, onder andere, betreffen:

1°. de sterkte, samenstelling en indeeling, zoowel van het actief dienende — als van het reserve-geneeskundige, of pharmaceutische en hulppersoneel.

2°. de samenstelling van verbandplaatsafdeelingen en beweegbare veldhospitalen of ambulances, alsmede de oprichting van tijdelijke hospitalen en andere ziekeninrichtingen;

3°. de uitrusting met materieel voor de behandeling, de verpleging en het transport van zieken en gewonden;

4°. de dienstregeling van het geneeskundige en het hulppersoneel gedurende en na het gevecht;

5°. voorschriften omtrent het beheer en den inwendigen dienst voor de ambulances en tijdelijke hospitalen;

6°. de transportdienst en de evacuatie van zieken en gewonden;

7°. aanwijzingen in het belang van de hygiëne voor de troepen en bezettingen;

8°. de organisatie van de vrijwillige ziekenverpleging.

Art. 15. In verband met het bepaalde bij art. 12 van de instructie voor de dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire

heid, den militairen apotheker en den paardenarts, die den rang van hoofd-officier hebben,

3°. de voordrachten tot benoeming, bevordering, ontslag en pensioen van beambten (uitgezonderd die op daggeld) bij het Magazijn van geneesmiddelen, en tot benoeming en ontslag van militaire apothekersbedienden; voorts de voordrachten tot aanstelling, bevordering en ontslag van de geëmployeerden bij de militaire ziekeninrichtingen, voor zooveel daaromtrent niet door hem zelven of door de dirigeerende officieren van gezondheid in de militaire afdelingen kan worden beslist; en eindelijk de voordrachten tot pensioen aan dit personeel en aan het personeel op daggeld bij het Magazijn van geneesmiddelen;

4°. de voorloopig aangegane contracten met burgergeneesheeren, apothekers en paardenartsen tot tijdelijke waarneming van den militairen geneeskundigen dienst;

5°. de overeenkomsten, gesloten [tot het waarnemen van den geneeskundigen dienst in de gevangenissen, voor zoover het Departement van Oorlog daarin betrokken is;

6°. de aanvragen om buitenlandsch verlof, en die om binnenlandsch verlof voor langer dan 3 maanden;

7°. de aanvragen om overplaatsing of detachering bij het leger in Oost- of West-Indië of bij de zeemacht;

8°. de verzoeken van officieren tot het aangaan van een huwelijk;

9°. de voordrachten tot het toekennen van pensioen, nonactiviteit of ontslag uit den dienst aan officieren, en de voordrachten tot het toekennen van pensioen en van vervroegd ontslag uit den dienst aan mindere militairen van zijn dienstvak, benevens die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek;

10°. de voordrachten tot aankopen van genees-, heel-, natuur- en scheikundige behoeften voor den geneeskundigen dienst, hetzij deze aankopen bij aanbesteding of op declaratie geschieden, behoudens het bepaalde bij art. 18, sub 5° en 7°.

Art. 20. Behalve de periodieke stukken, die door den Minister worden gevorderd, zendt de Inspecteur aan den Minister alle door hem ontvangen rapporten, voordrachten en opgaven, waaromtrent hij niet bevoegd is te beslissen. Bij die toezending voegt hij, zoo noodig, zijn opmerkingen. Voorts doet hij van alle buitengewone gebeurtenissen bij zijn dienstvak onverwijld verslag aan den Minister.

Art. 21. De Inspecteur kan zich, in zijn persoonlijk belang, gedurende acht dagen van zijn standplaats verwijderen, mits hiervan den Minister kennis gevende.

Voor langer verlof heeft hij de toestemming van den Minister.

Bij ziekte of afwezigheid van den Inspecteur, wordt de dienstcorrespondentie *op last* gevoerd door den dirigeerenden officier van gezondheid, die hem is toegevoegd.

INSTRUCTIE voor de dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdelingen.

Art. 1. De dirigeerende officier van gezondheid der 1ste klasse in een militaire afdeling staat in tijd van vrede onmiddellijk onder de bevelen van den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht.

Art. 2. Hij heeft onder zijn bevelen de officieren van gezondheid, chefs van de militaire ziekeninrichtingen, in de militaire afdeling gelegen,

Hij houdt, volgens de bestaande of nader vast te stellen voorschriften, het toezicht op het beheer dier ziekeninrichtingen.

Art. 3. Hij is belast met het toezicht op het personeel van de geneeskundige, pharmaceutische en vétérinaire diensten, ingedeeld bij de troepenkorpsen in de militaire afdeling gestationneerd, en bij de militaire ziekeninrichtingen in de daartoe behoorende garnizoenen.

Art. 4. Hij waakt voor de goede behandeling en verpleging der zieke militairen in de militaire en in burger-ziekeninrichtingen.

Hij vestigt voorts zijn aandacht op alles, wat strekken kan tot bevordering van den algemeenen gezondheidstoestand van de troepen, in de militaire afdeling verblijf houdende; inzonderheid op de huisvesting, voeding, ligging, kleeding en uitrusting der troepen in kazernen en legerplaatsen.

Hij is bevoegd, om, in het belang van de hygiëne, in de garnizoens- en legerplaatsen tot de militaire afdeling behoorende, een persoonlijk onderzoek in te stellen, of schriftelijke mededeelingen te vragen aan den Bevelhebber in de afdeling en aan de militaire autoriteiten, wier dienstverrichtingen zich uitstrekken over personeel in die afdeling aanwezig, of over militaire werken of gebouwen daarin gelegen.

Hij dient die autoriteiten, op hunne aanvraag of uit eigen beweging, te dier zake van bericht en raad, en doet c. q. dienaangaande voorstellen aan den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht.

Op aanvraag van de betrokken geniecommandanten onderzoekt hij de ontwerpen voor den aanleg of de verbetering van kazernen, hospitalen, stallen en andere militaire gebouwen in de militaire afdeling, en deelt hij de opmerkingen en voorstellen, waartoe die ontwerpen, uit een hygiënisch oogpunt beschouwd, hem aanleiding geven, schriftelijk aan die autoriteiten mede.

Art. 5. Hij houdt het toezicht op de verpleging en de behandeling der rijkspaarden, behoorende tot de korpsen, die in de militaire afdeling garnizoen houden.

Art. 6. Hij waakt voor de stipte naleving van de algemeene militaire en van de bijzondere geneeskundige verordeningen door het personeel van zijn dienstvak, waarvoor die voorschriften geldend zijn.

Art. 7. Hij heeft te letten op de wetenschappelijke kennis, de practische bruikbaarheid, den dienstijver en het gedrag van de officieren van zijn dienstvak in de militaire afdeling werkzaam.

Zij, die bijzonder uitmunten, alsmede zij, die aanleiding tot ontevredenheid geven, worden door hem gesignaleerd aan den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht.

De conduite-lijsten van de officieren van gezondheid, chefs van de militaire ziekeninrichtingen in de afdeling, worden door hem ingevuld; die van de overige officieren van zijn dienstvak en van de militaire apothekersbedienden, in de militaire afdeling werkzaam, voorziet hij van zijn beoordeeling.

Art. 8. Hij houdt minstens eenmaal 's jaars — bij voorkeur onverwachts — een inspectie over elke militaire ziekeninrichting, elke militaire apotheek en elken militairen ziekenstal in de afdeling gelegen. Van deze inspectiën brengt hij schriftelijk verslag uit aan den Inspecteur, met bijvoeging, zoo noodig, van voorstellen in het belang van den dienst.

Art. 9. Telkens als hij het noodig oordeelt, zich van zijne standplaats te verwijderen, hetzij tot het houden van de inspectiën, bedoeld bij art. 8, hetzij tot het instellen van een onderzoek in een der garnizoens- of legerplaatsen, vestingen of forten van de militaire afdeling, vraagt hij daartoe, met opgaaft van redenen, machtiging aan den Inspecteur. In spoedeisende

gevallen is het vragen dier machtiging onnoodig, doch moet van het vertrek aan den Inspecteur zoodra mogelijk bericht worden gezonden.

Art. 10. Bij het uitbreken van ernstige epidemische ziekten in een der garnizoens- of legerplaatsen van de militaire afdeeling, en bij andere buitengewone voorvallen, die van invloed zijn of kunnen zijn op de gezondheid der troepen of de uitoefening van den geneeskundigen dienst, stelt hij zich onverwijld op de hoogte van de maatregelen, die te dier zake genomen of ontworpen zijn.

Zoo noodig doet hij die maatregelen voor zooverre zij van militaire zijde genomen zijn, wijzigen of aanvullen.

Omtrent een en ander rapporteert hij ten spoedigste aan den Inspecteur.

Art. 11. Bij mobilisatie van het leger en in oorlogstijd treden de dirigerende officieren van gezondheid in de 1ste, de 2de en de 3de militaire afdeeling respectievelijk op als:

Chef van den geneeskundigen dienst in de stelling van *Amsterdam*,

Chef van den geneeskundigen dienst in de Nieuwe Hollandsche waterlinie, en

Chef van den geneeskundigen dienst bij het leger te veld.

Laatstbedoelde dirigerende officier van gezondheid treedt alsdan onder de onmiddellijke bevelen van den Bevelhebber van dat leger.

Art. 12. De dirigerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdeelingen, die als zoodanig voor het eerst optreden, moeten uiterlijk zes maanden na het aanvaarden van hunne betrekking aan den Inspecteur de noodige voorstellen indienen tot regeling van den geneeskundigen dienst in oorlogstijd in de verdedigingsliniën, stellingen en werken, gelegen binnen den omtrek der afdeelingen, met dien verstande, dat deze taak zich voor den dirigerenden officier van gezondheid der 1ste klasse in de 2de militaire afdeeling uitstrekt over de *geheele* Nieuwe Hollandsche waterlinie.

Die voorstellen zullen o. a. moeten omvatten: ontwerpen tot vaststelling van:

1°. de sterkte van het geneeskundig, pharmaceutisch en hulppersoneel voor den dienst in de stellingen, vestingen en forten;

2°. de uitrusting der vestingen en forten met materieel voor de behandeling, de verpleging en het transport van zieken en gewonden;

3°. de inrichting van verbandlokalen en ziekenkamers in de verdedigingswerken;

4°. de voorschriften voor de dienstregeling van het geneeskundig personeel in de onderdeelen der stellingen;

5°. de regeling van de transport- en evacuatie-diensten te land en te water, zoowel voor de zieken en gewonden uit de verdedigingswerken afkomstig, als voor degenen, die van het veldleger worden aangevoerd;

6°. de oprichting van tijdelijke hospitalen en ambulances achterwaarts van de verdedigingsliniën;

7°. de organisatie van de vrijwillige ziekenverpleging in de verdedigingsliniën.

Art. 13. Tot uitvoering van de taak bij art. 12 omschreven, vragen de dirigerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdeelingen aan den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht de noodige gegevens, betreffende samenstelling en sterkte van bezettingen, aard en hoeveelheid van voorhanden materieel, beschikbare localiteit in versterkingen, enz. enz.

In verband daarmee zullen zij, zoo noodig, een persoonlijk onderzoek in de vestingen en forten moeten instellen.

Art. 14. Naar gelang de onderwerpen, bedoeld bij art. 12, geregeld zijn, wordt door den dirigerenden officier van gezondheid der 1ste klasse het

noodige voorbereid, om daaraan op het eerste bevel onverwijld uitvoering te kunnen geven.

Art. 15. De dirigeerende officier van gezondheid der 1ste klasse in de 3de militaire afdeeling zal het noodige voorbereiden, om aan de organisatie van den geneeskundigen dienst, zooals die voor het leger te velde in oorlogstijd is of nader zal worden vastgesteld, op het eerste bevel onverwijld uitvoering, te kunnen geven.

Art. 16. Bij vervanging zullen de nieuw optredende Dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdeelingen, binnen 2 maanden na het aanvaarden hunner betrekking, aan den Inspecteur mededeelen, of zij al dan niet wijziging der regelingen, bedoeld bij de artt. 12, 14 en 15, noodig achten, c. q. met bijvoeging van hunne voorstellen ter zake.

Art. 17. De Minister van Oorlog bepaalt, welke periodieke stukken door den Dirigeerenden officier van gezondheid der 1ste klasse in een militaire afdeeling aan den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht moeten worden gezonden.

Van buitengewone voorvallen betreffende het dienstvak wordt door de Dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdeelingen onverwijld aan den Inspecteur gerapporteerd.

Art. 18. De Dirigeerende officier van gezondheid der 1ste klasse in een militaire afdeeling beslist omtrent de aanvragen om binnenlandsch verlof voor den duur van 14 dagen en langer, doch minder dan 1 maand ten behoeve van het personeel bij de artt. 2 en 3 bedoeld. Ten opzichte van het bij de korpsen ingedeelde personeel, neemt hij het bepaalde bij de instructie voor den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht in acht.

Art. 19. Hij zendt de voordrachten, rapporten en dienststukken van de officieren van gezondheid, chefs der militaire ziekeninrichtingen en van de paardenartsen in de militaire afdeeling, zoome de aanvragen om verlof, waaromtrent hijzelf niet bevoegd is te beslissen, de aanvragen om geneesmiddelen, ustensiliën en verbanden enz., enz., zoo noodig voorzien van zijn opmerkingen en voorstellen, aan den Inspecteur.

Art. 20. Hij kan zich, in zijn persoonlijk belang, vier dagen van zijn standplaats verwijderen, mits daarvan vooraf kennis gevende aan den Inspecteur. Voor langer verlof behoeft hij de toestemming van den Inspecteur.

Art. 21. Bij ziekte of afwezigheid van den Dirigeerenden officier van gezondheid der 1ste klasse in een militaire afdeeling, wordt de dienstcorrespondentie *op last* gevoerd door den Officier van gezondheid, chef van de militaire ziekeninrichting in zijn standplaats.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit — met de daarbij vastgestelde instructiën — door deze, ter kennis van de Landmacht;

En heeft goedgevonden, tevens bij deze:

A. In te trekken:

het bepaalde sub B van de dezerzijdsche beschikking van 30 April 1880, IIde Afd., Gen. Staf, n°. 129 (*R. M.* 1880, I, blz. 248), voor zoover dit betrekking heeft op den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht.

B. Te bepalen:

1°. De Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht is bevoegd, inzage te nemen van de bescheiden, behoorende tot het archief van het Departement van Oorlog, welke hij bij zijn voorstellen, adviezen, enz. noodig heeft.

2°. Hij moet bij de toezending der ingevulde conduite-lijsten der officieren van zijn dienstvak, op den daartoe bij dezerzijdsche beschikking van 15 December 1877, kabinet L W²⁴, bepaalden tijd, een beknopt verslag voegen, betreffende den toestand van zijn dienstvak op 31 December t. v.

Daarbij moeten vermeld worden de belangrijkste voorstellen, door hem in het afgelopen jaar ter verbetering van dien toestand gedaan, en de daarop genomen beslissing.

Tot het opmaken van dit verslag ontvangt hij op den 1sten Januari en den 1sten Juli van elk jaar van de dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdelingen een verslag omtrent de uitoefening van den geneeskundigen dienst bij de militaire ziekeninrichtingen in de afdeling gedurende het verlopen half jaar.

3°. Voor zooveel zijn voorstellen invloed kunnen hebben op de begrooting der uitgaven voor een volgend dienstjaar dient hij ze vóór of uiterlijk op 1 Juni in.

4°. De voordrachten nopens bevordering, nonactiviteit, eervol ontslag en pensionneering der officieren moeten gemotiveerd zijn tot het opmaken van de noodige voordrachten aan den Koning.

5°. Onder de rapporten omtrent belangrijke gebeurtenissen, welke bij het Departement van Oorlog moeten worden ingediend, behooren niet opgenomen te worden de zoodanige, waarvan de kennisgeving aan dat Departement bij bijzondere voorschriften is opgedragen aan de Plaatselijke- en Garnizoenscommandanten.

6°. Maandelijks vóór den 15den, moeten door den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht aan den Minister van Oorlog worden gezonden:

- a. een staat van de sterkte en de standplaatsen der troepen, die op den 1sten dier maand onder zijn bevel staan;
- b. een nominatieve opgave van de officieren, die in de afgelopen maand zijn overgeplaatst;
- c. een in den gebruikelijken vorm opgemaakte opgave van alle verloven met behoud van traktement of soldij, die in de afgelopen maand zijn verleend; een tabellarisch verslag, volgens het model C, behoorende bij de beschikking van 8 Maart 1861, n°. 36 B (B. U. blz. 852), van de beschikkingen, genomen op verzoekschriften, hem in de vorige maand door den Minister ter beschikking gezonden.

De voor een en ander vereischte opgaven van de onder hem ressorteerende commandanten moeten hem den 10den van elke maand worden toegezonden.

7°. Op den 5den van elk kwartaal worden door den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht aan den Minister van Oorlog gezonden:

- a. een nominatieve opgave van hen, aan wie in het vorige kwartaal medailles zijn verleend of ontnomen, met bijvoeging van de ontnomen medailles en brevetten, en van de extracten-straftregister der militairen, bij de opgave genoemd;
- b. een opgave van alle verplaatsingen van onderofficieren en mindere militairen, in het vorige kwartaal gedaan.

De voor een en ander vereischte opgaven van de onder hem ressorteerende commandanten moeten hem den 3den van elk kwartaal worden gezonden.

8°. Tot 1°. Januari 1881, tijdstip waarop het nieuwe voorschrift voor de militaireziekeninrichtingen wordt ingevoerd, moeten, door tusschenkomst van de dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire

afdeelingen en door die van den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht, aan den Minister van Oorlog worden gezonden:

a. de processen-verbaal van de gehouden bijeenkomsten, bedoeld in de artt. 35 en 36 van het reglement op de administratie der hospitalen;

b. de rapporten omtrent belangrijke afwijkingen van de voorschriften nopens de administratie der infirmeriën, bedoeld in het laatste gedeelte der aanschrijving van het Departement van Oorlog van 1 Augustus 1864, n°. 70 I (*R. M.* 1864, blz. 182);

c. de conduite-staten, voorgeschreven bij art. 14 van het voorschrift van 21 Maart 1844, n°. 36 B (*R. M.* 1844, blz. 107);

d. de verzoeken, door geëmployeerden bij een hospitaal of een infirmerie aan den Minister van Oorlog gericht.

9°. De bescheiden, welke de paardenartsen moeten indienen aan den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht, worden voortaan gezonden aan de dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdeelingen.

10°. De Bevelhebbers in de militaire afdeelingen, de chefs der korpsen, de geniecommandanten in de verdedigingsstellingen en verdere autoriteiten moeten, voor zoo veel noodig, zich in verbinding stellen met de dirigeerende officieren van gezondheid der 1ste klasse in de militaire afdeelingen, voldoen aan hun verzoek om inlichtingen, mededeelingen enz., en hun de noodige medewerking verleenen bij de opvolging der in hunne instructie gegeven voorschriften.

Oorlogs-telegraafcommissie. Aanschrijving M. v. O. van 29 Oct. 1880, n°. 39. Mededeeling van Z. M. besluit van 10 Aug. 1880, (*Stbl.* n°. 158.)

BESLUIT van den 10den Augustus 1880, houdende goedkeuring van een reglement voor gemeenschappelijke militairen en burgerlijken telegraafdienst in tijden van oorlog en van voorbereiding tot oorlog.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 7 Augustus 1880, IIde afdeeling, n°. 46, en van 30 Juli 1880, n°. 56, afdeeling Telegraphie.

Overwegende, dat het wenschelijk is de wijze van samenwerking der ambtenaren bij de telegraphie met de militaire autoriteiten, in tijden van oorlog en van voorbereiding tot oorlog, door een voorschrift te regelen.

Hebben goedgevonden en verstaan het reglement voor gemeenschappelijken militairen en burgerlijken telegraafdienst in tijden van oorlog en van voorbereiding tot oorlog goed te keuren, zooals het aan het tegenwoordig besluit is gehecht.

REGLEMENT voor gemeenschappelijken militairen en burgerlijken telegraafdienst in tijden van oorlog en van voorbereiding tot oorlog.

Art. 1. Ten einde verband te brengen tusschen de militaire en burgerlijke telegraafdiensten in tijden van oorlog en van voorbereiding tot oorlog, wordt een oorlogs-telegraafcommissie ingesteld, bestaande uit een hoofdofficier van het leger en een hoofdambtenaar der telegrafie, daartoe door de Ministers van Oorlog en van Waterstaat, Handel en Nijverheid aan te wijzen.

Art. 2. De oorlogs-telegraafcommissie doet, aan de daarbij betrokken Ministers, de noodige voorstellen tot de voorbereidende maatregelen die zij, reeds in tijd van vrede, raadzaam mocht achten.

Art. 3. Wanneer, bij voorbereiding tot oorlog, de middelen tot overbrenging van militaire telegrammen ontoereikend zijn en in de aanvulling van het ontbrekende of de verbetering van het bestaande niet door de militaire veldtelegraphie wordt voorzien, beraamt de oorlogs-telegraafcommissie de

middelen tot voorziening en doet voor de uitvoering de noodige voorstellen aan de daarbij betrokken Ministers en, desgevorderd, aan den bevelhebber van het veldleger.

Art. 4. Tot den werkkring der oorlogs-telegraafcommissie behooren alleen de aangelegenheden die den burgerlijken en den militairen telegraafdienst gemeenschappelijk betreffen. Daaronder worden alzoo niet gerekend de belangen of de regeling der veldtelegraphie buiten gemeenschap met het algemeen telegraafnet, noch den dienst van het gewoon telegraphisch verkeer, waarmede geen militaire belangen gemoeid zijn.

Daarentegen omvat hare zorg de door den buitengewonen toestand van oorlog of van voorbereiding tot oorlog noodig geworden tijdelijke uitbreiding van het telegraphisch verkeer, door de inrichting van telegraafposten, alsmede het aanleggen en in werking brengen van de noodige verbindingslijnen.

Art. 5. In den regel wordt, ter voorziening in die uitbreiding van het telegraphisch verkeer, geen oprichting van afzonderlijke militaire telegraafposten voorgesteld voor plaatsen, die zelve in het bezit zijn van een burgerlijk telegraafkantoor, of in welke nabijheid zulk een kantoor bestaat.

Dit kantoor voorziet in den militairen dienst, zoo noodig na aanvulling van personeel en materieel of na uitbreiding van den diensttijd. Kan dit niet geschieden of is er geen burgerlijk telegraafkantoor ter plaatse of in de nabijheid, dan worden afzonderlijke telegraafposten ingericht met verbindingslijnen, de noodige toestellen en het personeel voor den dienst. Wat de diensturen en het overbrengen der telegrammen betreft, geeft de commissie de voorschriften, welke, nevens de in dit reglement vermelde bepalingen, voor den gemengden dienst noodig blijken.

Art. 6. De commissie ziet toe op de uitvoering van al hetgeen den telegraafdienst betreft, in art. 5 omschreven. Het personeel, met de uitvoering belast, gedraagt zich naar hare bevelen.

In dringende gevallen neemt de commissie de noodige maatregelen, onder verplichting, daarvan onverwijld kennis te geven aan de daarbij betrokken Ministers en, desgevorderd, aan den bevelhebber van het veldleger.

Art. 7. Wanneer de omstandigheden het vragen van hooger machtiging tot het nemen van maatregelen ter aanvulling of tot gebruik van het bestaande niet toelaten, treedt de hoogste in rang der aanwezige militaire autoriteiten in overleg met den hoogsten in rang der ter plaatse of in de nabijheid aanwezige ambtenaren van den Rijkstelegraaf, die dan zooveel doenlijk raad en hulp verleent, tot verwezenlijking van hetgeen van militaire zijde wordt verlangd. Van het verrichte wordt onverwijld kennis gegeven aan de oorlogs-telegraafcommissie.

Art. 8. De militaire telegraafposten zijn in de eerste plaats bestemd voor het overbrengen van telegrammen, die den militairen dienst betreffen. In hoeverre door haar ook bijzondere telegrammen van militairen, van personen in dienst bij de ambulances, van leveranciers en aannemers van benodigdheden voor het leger of van andere particulieren mogen worden aangenomen, beslist de oorlogs-telegraafcommissie.

Art. 9. De militaire autoriteiten, die bevoegd zijn tot de verzending van telegrammen die den militairen dienst betreffen, maken van den telegraaf alleen gebruik voor tijdingen, die bij verzending op andere wijze hun doel zouden kunnen missen.

Art. 10. De militaire diensttelegrammen worden zoo beknopt mogelijk gesteld.

Buiten de dienstbetrekking worden de titels of qualiteiten alleen dan ver-

meld, wanneer dit onvermijdelijk is, om twijfel omtrent de corresponderende personen te voorkomen.

Art. 11. De militaire diensttelegrammen worden als Regeeringstelegrammen, dat is met voorrang vóór andere berichten, overgeseind. Zij worden in afrekening, dat is zonder voorafgaande betaling, aangenomen en komen ten laste van het Departement van Oorlog.

De voor de verzending van militaire diensttelegrammen als bevoegd aangewezen autoriteiten worden zooveel mogelijk voorzien van gestempelde formulieren voor de aanbieding van dezen soort van telegrammen.

Art. 12. Zoo de beheerder van een Rijkstelegraafkantoor of van een militaire telegraafpost twijfelt, of zekere aangeboden telegrammen als militaire dienstberichten moeten worden beschouwd, vestigt hij daarop de aandacht der oorlogs-telegraafcommissie, die, in dringende gevallen, voorloopig beslist. Wordt de overbrenging van zoodanig telegram terstond gevorderd en wordt die vordering door den hoogsten in rang der ter plaatse aanwezige militaire autoriteiten ondersteund, zoo wordt daaraan voldaan, behoudens mededeeling van het voorgevallene aan de oorlogs-telegraafcommissie.

Art. 13. Vermits de militaire bevelen, die per telegraaf worden gegeven, ter vermindering van vertraging, niet altijd den hiërarchieken weg kunnen volgen, richt hij, door wien ze gegeven worden, die bevelen in zoodanig geval gelijktijdig aan de verdere autoriteiten, welke er kennis van moeten dragen, door op het telegram ook de dienstadressen van die verdere autoriteiten te vermelden.

Deze dienstadressen worden dan na alle bestemmingen geseind en aan iederen geadresseerde overgebracht, zoodat aan ieder hunner blijkt, wie nevens hem de bevelen ontvangt.

Art. 14. De telegrammen bij militaire telegraafposten aangenomen, worden overgeseind naar het daartoe voor elken post door de oorlogs-telegraafcommissie aangewezen overgangskantoor.

Art. 15. Voor de bestelling der telegrammen, die bij een militaire telegraafpost worden ontvangen, verstrekt de militaire autoriteit de noodige geschikte manschappen.

Art. 16. Moet een telegraafkantoor of een militaire telegraafpost, met gewonen of met beperkten dagdienst, doorlopend beschikbaar zijn voor het overseinen of het ontvangen van telegrammen, dan doet de beheerder van het kantoor dit, buiten de gewone diensturen, door een ondergeschikt persoon bewaken, opdat men het dienstponeel kunne waarschuwen, wanneer zijn diensten aan den toestel of door aanbieders van berichten worden gevorderd.

Art. 17. Het beheer van den Rijkstelegraaf voorziet de militaire telegraafposten van alle voor haar noodige voorschriften en gedrukte stukken, die op den telegraafdienst betrekking hebben en bij den Rijkstelegraaf in gebruik zijn of, naar het oordeel der oorlogs-telegraafcommissie, bovendien voor de militaire telegraafposten vereischt worden.

Art. 18. De militaire telegraafposten zenden aan het in art. 14 bedoelde overgangskantoor, na afloop van elken dagdienst, de bladen der door haar verzonden en ontvangen telegrammen, vergezeld van een lijst, aanwijzende de soort en nummer dier stukken.

De wijze van verantwoording van de op de militaire telegraafposten ontvangen gelden, wordt door de oorlogs-telegraafcommissie vastgesteld.

Art. 19. De beambten op de Rijkstelegraafkantoren verleen en aan die op de militaire telegraafposten de meest mogelijke medewerking. Nemen zij afwijking van de voorschriften of dienstregeling waar, zoo bepalen zij er zich toe, de aandacht der commissie daarop te vestigen, tenzij de zaak geen

uitstel gedooge en een terechtwijzing per telegraaf noodig make. Die terechtwijzing mag dan echter alleen door den daarbij betrokken lijninspecteur worden gegeven, tot wien men zich daarvoor zal hebben te richten.

Klachten van militaire beambten over burger- en omgekeerd, worden overgebracht bij de oorlogs-telegraafcommissie, die voor de afdoening of voor de verdere mededeeling heeft te zorgen.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit met het daarbij vastgestelde reglement, door deze, ter kennis van de landmacht.

En deelt daarbij tevens mede, dat tot leden der oorlogs-telegraafcommissie zijn aangewezen de commandeerende officier van het bataljon mineurs en sappeurs en de hoofd directeur van den Rijkstelegraaf.

Wijziging in de engagementsakten. Aanschrijving M. v. O. van 29 Oct. 1880, n°. 92.

Overwegende, dat het noodig is, in de engagementsakten bepalingen op te nemen, krachtens welke de aangenomene onmiddellijk uit den dienst kan worden verwijderd, wanneer blijkt, dat hij vóór het aangaan van zijn engagement lijdende was aan of behebt met eenige, door hem bij het geneeskundig onderzoek opzettelijk verzwegen, verborgen ziekte of lichaamsgebrek, hetwelk hem voor den dienst ongeschikt maakt, alsmede wanneer blijkt, dat hij den lande vroeger als militair heeft gediend en die omstandigheid bij het aangaan van zijn nieuw engagement heeft verzwegen.

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken.

Het gestelde in punt 1 der engagementsakten, vastgesteld bij beschikking van den Minister van Oorlog van 28 December 1867, n°. 99 S (B. U., bladz. 1052).

B. Te bepalen.

Als punt 1 der bovenbedoelde engagementsakten wordt gesteld:

1°. Dat het aan den Minister van Oorlog voor zooveel betreft *Model n°. 2* aan het militair bestuur hier te lande of in de overzeesche bezittingen zal vrij staan om den aangenomene onmiddellijk uit den dienst te verwijderen, met of zonder paspoort, en alzoo de tegenwoordige verbintenis zonder eenige formaliteit te ontbinden:

a. wanneer het mocht blijken, dat de aangenomene vóór het aangaan van zijn tegenwoordig engagement rechterlijk veroordeeld is geweest wegens *eenvoudigen diefstal, bedriegelijke oplichting of andere de goede trouw of eerlijkheid kwetsende misdrijven*, of wanneer later een vonnis wegens dergelijk misdrijf tegen hem mocht worden uitgesproken.

b. wanneer het mocht blijken, dat de aangenomene voor den dienst ongeschikt is wegens eenig lichaamsgebrek of eenige ziekte, bij het door hem ondergaan militair geneeskundig onderzoek niet waarneembaar, doch waarvan het bestaan hem bekend en bij bedoeld geneeskundig onderzoek opzettelijk verzwegen is;

c. wanneer het mocht blijken, dat de aangenomene den lande vroeger als militair heeft gediend, en deze omstandigheid door hem, bij het aangaan der tegenwoordige verbintenis is verzwegen.

TWEEDE GEDEELTE.

Schoeisel. Aanschrijving M. v. O. van 7 October 1880, n°. 59.

Het wenschelijk achtende, dat het schoeisel, waarvan zich de onderofficieren en mindere militairen, ingevolge het bepaalde bij punt I der dezerzijdsche

beschikking van 7 Juni 1879, VIIIe Afd. Int., n°. 112 (*R. M.* 1879, II, bladz. 160) voor eigen rekening mogen voorzien, geheel in overeenstemming zij met de bestaande modellen;

Heeft goedgevonden te bepalen, dat genoemd punt I wordt gewijzigd als volgt:

in den vierden regel vervalt het woord *schoeisel* en in den voorlaatsten regel worden achter het woord *kleedingstukken* geplaatst de woorden *en het schoeisel*.

Sluiting der werving bij de 2de compagnie hospitaalsoldaten Aanschrijving M. v. O. van 9 Oct. 1880, n°. 5.

Overwegende, dat het aantal vrijwilligers bij de 2de compagnie hospitaalsoldaten voltallig is;

Heeft goedgevonden, de werving voor genoemde compagnie, tot nader order te sluiten.

Bepalingen omtrent de benoeming, het ontslag, de bezoldiging, enz. van militaire apothekersbedienden. Aanschrijving M. v. O. van 11 October 1880, n°. 26. Mededeeling van Z. M. besluit van 1 October 1880, n°. 12.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 29sten September 1880, Kabinet Litt. N° 2.

Gelet op art. 7 der wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145).

Gezien den staat L. A., behoorende bij Ons besluit van 15 Augustus 1880, n°. 1.

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen.

Art. 1. De militaire apothekersbedienden genieten een jaarlijks traktement. Dat traktement bedraagt:

bij aanstelling en minder dan twee jaren dienst als militair apothekersbediende f 900.

na twee jaren dienst in die betrekking f 1100.

Art. 2. De militaire apothekersbedienden, bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen dienst doende, genieten boven hun traktement een toelage, berekend tegen een bedrag van f 100 's jaars.

Art. 3. De militaire apothekersbedienden zullen gekleed en uitgerust zijn als de militaire apothekers der 2de klasse; met dit onderscheid echter, dat zij geen sterren op de kraag van den korten jas en geen sjerp dragen zullen, en dat hun halssnoer met kwasten gelijk zal zijn aan die der adjudanten-onderofficier van het wapen der Cavalerie.

Art. 4. Ten opzichte der bepalingen omtrent de toekenning enz. van medailles en chevrons voor trouwen militairen dienst, vastgesteld bij Ons besluit van den 1sten September 1869, n°. 10, gewijzigd bij dat van 10 October 1876, n°. 16, worden de militaire apothekersbedienden gelijkgesteld met de hospitaal-geëmployeerden der 1ste klasse.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze, ook in verband met art. 7 der wet van 2 Augustus jl. (*Staatsblad* n°. 145), te bepalen:

1°. Voor een benoeming tot militair apothekersbediende komen in aanmerking zoowel gehuwde als ongehuwde *Nederlanders*, die:

a. met goed gevolg het examen hebben afgelegd, bedoeld bij art. 17 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222);

b. niet ouder dan 30 jaren en tevens van een goed zedelijk gedrag zijn;

c. bij militair geneeskundig onderzoek voor de bedoelde betrekking lichamelijk geschikt zijn bevonden.

Geringe lichaamsgebreken, niet hinderlijk voor een goede waarneming van den dienst als militair apothekersbediende, staan een benoeming in die betrekking niet in den weg.

Zij, die met liesbreuk behebt zijn, al kan deze door een band worden ingehouden, worden geacht lichamelijk *ongeschikt* te zijn.

2°. Bij de aanvraag om benoeming tot militair apothekersbediende behooren door den belanghebbende te worden overgelegd:

a. het bewijs, dat hij Nederlander is volgens de wet van 28 Juli 1850 (*Staatsblad* n°. 44);

b. het bewijs, dat hij aan het sub 1°. litt. a bedoelde examen heeft voldaan;

c. een geboorte-akte of doopcedul, hem betreffende;

d. een certificaat van goed gedrag, te zijnen aanzien afgegeven door het hoofd der gemeente of de hoofden der gemeenten, waar hij de laatste drie jaren verblijf heeft gehouden;

e. het bewijs, dat hij aan zijn verplichtingen ten opzichte der nationale militie heeft voldaan of tot geen dienst bij de militie gehouden is of geweest is;

f. indien hij minderjarig is, het bewijs, dat zijn aanvraag geschiedt met toestemming van zijnen vader (of van hem of haar, die de voogdij over hem uitoefent), en dat deze bewilligt in zijn verbintenis volgens het bepaalde sub 3°. hierachter.

Zij, die in militairen dienst zijn en zich onder de wapenen bevinden, behoeven niet over te leggen de stukken, sub c, d en e genoemd; terwijl door hen, die in militairen dienst geweest zijn, in stede van een geboorte- of doopakte behoort te worden ingezonden het paspoort of de ontslagbrief, hen betreffende.

3°. Zij, die tot militair apothekersbediende worden benoemd, zijn gehouden, zich bij een akte, waarvan het model aan deze beschikking is toegevoegd, te verbinden om het Koninkrijk der Nederlanden gedurende twee achtereenvolgende jaren in de genoemde betrekking te dienen.

Hun worden de krijgskunsten voorgelezen, en het bewijs dier voorlezing wordt door hen medeondertekend.

4°. De militaire apothekersbediende, die gedurende den sub 3° bedoelden tijd met ijver en ten genoeg van zijn chefs heeft gediend, wordt, indien hij voor zijn betrekking nog geschikt is, toegelaten tot een nieuwe verbintenis voor den tijd van minstens zes jaren.

Bij het eindigen van die verbintenis kan de militaire apothekersbediende, die voor zijn betrekking in elk opzicht geschikt is, zich opnieuw voor bepaalde of onbepaalde tijd verbinden.

5°. De militaire apothekersbediende wordt uit zijn betrekking ontslagen:

a. indien hij, zonder aanspraak te hebben op militair pensioen, door lichaamsgebreken voor zijn betrekking ongeschikt is geworden;

b. indien hij, bij het einde zijner verbintenis, zich niet opnieuw voor den dienst wenscht te verbinden;

c. indien hij niet wordt toegelaten tot een nieuwe verbintenis, als bedoeld sub 4°;

d. wegens aanhoudend wangedrag, opzettelijke en herhaalde ongehoorzaamheid, onzedelijkheid, groote achteloosheid bij de waarneming zijner dienstplichten, of handelingen in het openbaar, strijdig met het karakter van den graad van adjudant-onderofficier;

e. indien de verbintenis, bedoeld sub 3° en 4°, wordt ontbonden op grond van een der voorwaarden bij de engagementsakte gesteld.

Het ontslag wordt *eervol* verleend in de gevallen, bedoeld sub a, b en c.

6°. De militaire apothekersbedienden, die den titel van apotheker volgens art. 11 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222) verkregen hebben, kunnen, indien zij dit verlangen, voor een benoeming tot militair apotheker der 2de klasse in aanmerking worden gebracht, mits zij niet onder zijn dan 30 jaren en hun gedrag steeds onberispelijk geweest is.

7°. De militaire apothekersbediende, dienstdoende bij een militaire ziekeninrichting, is verplicht, om, indien een woonkamer in of nabij die inrichting te zijner beschikking wordt gesteld, die kamer te betrekken.

In alle militaire ziekeninrichtingen, waar de gelegenheid hiertoe bestaat, wordt den militairen apothekersbediende een woonkamer met tafel, stoelen en nachtleger verstrekt.

8°. Met opzicht tot de betaling der traktementen van de militaire apothekersbedienden wordt gehandeld op de wijze als voor officieren zonder troepen is bepaald.

MODEL der engagementsakte voor militaire apothekersbedienden.

De ondergeteekende (naam en voornamen, rang en betrekking), ten aanzien van het onderwerp dezer akte het Rijk vertegenwoordigende als daartoe gemachtigd bij beschikking van den Minister van Oorlog van (datum en nummer der ministerieele beschikking), verklaart te hebben aangenomen (naam en voornamen van den militairen apothekersbediende) om het Koninkrijk der Nederlanden als militair apothekersbediende te dienen gedurende den tijd van . . . jaren, welke tijd alzoo zal eindigen den (in schrijffletters op te geven) van het jaar achttienhonderd ;

en de medeondergeteekende (naam en voornamen) verklaart zich door (naam en voornamen) tot gezegd einde te hebben doen aannemen.

Zijnde wijders de contractanten nopens de volgende bijzondere voorwaarden overeengekomen :

1°. Het zal den Minister van Oorlog vrijstaan, om, wanneer het mocht blijken, dat de aangenome, vóór het aangaan van zijn tegenwoordig engagement, rechterlijk veroordeeld is geweest wegens *eenvoudigen diefstal, bedriegelijke oplichting of andere, de goede trouw of eerlijkheid kwetsende misdrijven*, of wanneer later een vonnis wegens dergelijk misdrijf tegen hem mocht worden gewezen, hem onmiddellijk uit den dienst te verwijderen, en alzoo de tegenwoordigen verbintenis zonder eenige formaliteit te ontbinden.

2°. Deze verbintenis kan op gelijke wijze, en dus zonder eenige formaliteit, door den Minister van Oorlog worden ontbonden, indien het blijkt, dat de aangenomene voor zijn betrekking ongeschikt is, wegens eenig lichaamsgebrek of eenige ziekte, bij het door hem ondergaan militair geneeskundig onderzoek niet waarneembaar, doch waarvan het bestaan hem bekend en bij bedoeld geneeskundig onderzoek opzettelijk verzwegen is.

3°. Wanneer gedurende den diensttijd van den aangenomene, door zijn toedoen, eenige interruptie van dienst plaats heeft, zal hij gehouden zijn, onmiddellijk na het eindigen van die interruptie, het voor den aanvang daarvan nog onvervuld gebleven gedeelte van zijn dienstverbintenis te volbrengen, tenzij de Minister van Oorlog mocht goedvinden, bij het eindigen der interruptie de tegenwoordige verbintenis zelfs zonder eenige formaliteit te ontbinden; hetgeen dien Minister in dat geval volkomen vrij zal staan.

4°. Deze overeenkomst treedt dadelijk in werking.

En is hiervan te den (in schrijffletters opgeven) opge-

maakt deze akte in tweevoud, welke vervolgens door de contractanten is ondertekend, en waarvan door ieder der contractanten een exemplaar is behouden.

Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen. Aanschrijving M. v. O. van 18 Oct. 1880, n°. 43.

Brengt, door deze, ten verfolge op de kennisgeving van 29 Juli jl., II Afd. Gen. Staf n°. 20, ter kennis van de landmacht, dat in de *Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen* de beide laatste alinea's van artikel 9 moeten worden gelezen als volgt:

Die aanvraag mag alleen geschieden, wanneer daartoe bij het opkomen van miliciens NOODZAKELIJKHEID bestaat, zoowel om hen tijdig op de plaats hunner bestemming te doen aankomen, als om hen in een dag de reis te kunnen doen volbrengen.

Alsdan wordt op het vervoerbewijs of de verklaring de aantekening gesteld: »TE VERVOEREN VAN NAAR IN EEN RIJTUIG DER 2de KLASSE MET DEN TREIN VAN UUR MINUTEN TEGEN DE HIERVOOR VERSCHULDIGDE HOOGERE VRACHT. Dezelfde afwijking kan op gelijke wijze geschieden, wanneer dit VOLSTREKT NOODIG wordt geacht, voor ander militair vervoer, bijv. om het bij tijds aankomen van militaire hulp bij stoornis der openbare orde te verzekeren.

De aantekening wordt gesteld, op vervoerbewijzen, door de burgemeesters of militaire autoriteiten, belast met de afgifte van die bewijzen, en op verklaringen, door de hoofdgeleiders van de op die verklaringen vervoerd wordende detachementen.

Revolvers en revolverpatronen voor officieren. Aanschrijving M. v. O. van 18 Oct. 1880, n°. 52.

Overwegende dat de firma STEVENS, wapenfabriekant te Maastricht, heeft opgehouden te bestaan en alzoo door die firma geen revolvers meer aan officieren kunnen worden geleverd.

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken de beschikkingen van 18 Maart 1876, n°. 77 A (R. M. 1876, II, blz. 63), van 26 October 1876, n°. 84 A (R. M. 1876, II, blz. 212) en van 9 April 1879, n°. 61 (R. M. 1879, II, blz. 120).

B. Ter algemeene kennis te brengen:

1°. dat de Heeren DE BEAUMONT en SOLEIL te Maastricht, opvolgers der firma STEVENS, zich bereid hebben verklaard, tegen den prijs van f 35, de revolvers, van het model bij het leger in gebruik, van Rijkswege gecontroleerd, aan officieren te leveren;

2°. dat ook de firma Gebrs. CAMINADA en BAR te 's Hage genegen zijn, aan de officieren, van Rijkswege gecontroleerde revolvers te leveren, tegen den prijs van f 23, welke wapenen, hoewel afwijkende van het model, bij het leger in gebruik, daarmede, wat deugdelijkheid betreft, gelijk kunnen worden gesteld, terwijl daaruit met model-revolverpatronen geschoten kan worden;

3°. dat de officieren, die bedoelde revolvers wenschen te ontvangen, zulks ter kennis moeten brengen van hunne korpscommandanten, die uitgenoodigd worden op den 15den der eerste maand van elk kwartaal aan het Departement van Oorlog op te geven, welke officieren deze wapenen verlangen, zullende dan de lastgeving tot het keuren daarvan worden verstrekt; de bestelling en betaling moeten echter door de belanghebbenden zelve rechtstreeks aan den fabriekant geschieden, komende de onkosten voor vracht en emballage voor rekening van de bestellers;

4°. dat de officieren, die zulks verlangen, van Rijkswege voor bovenbedoelde wapenen patronen kunnen bekomen, tegen betaling van *f* 21,75 de 1000 stuks. De aanvragen daartoe moeten eveneens op den 15den der eerste maand van elk kwartaal, door tusschenkomst der betrokken korpscommandanten tot het Departement van Oorlog worden gericht, zullende, wat de betaling betreft, korpsgewijze processen-verbaal, constateerende de waarde, behooren te worden opgemaakt, en deze, vergezeld van de receptissen en quitantiën van storting van het bedrag bij een der betaalmeeesters in 's Rijks schatkist, aan voormeld Departement moeten worden ingezonden;

5°. dat ook aan de officieren der schutterijen, onder de hierboven vermelde voorwaarden, patronen tot revolvers zullen worden verstrekt.

De revolvers die, naar aanleiding van het bovenstaande, aan de officieren worden geleverd, zullen, voor zoover zij overeenkomen met het model bij het leger in gebruik, ter onderscheiding van laatstbedoelde wapenen, niet worden voorzien van het groote merk op de rechter halve greep, doch in plaats daarvan, het controlemerk bekomen, dat op de laden der geweren kl. kal. achter het staartstuk wordt geslagen, terwijl bovendien op den vooronderkant van het raam, waar anders het wapennummer moet komen, nog het merk I. D. W. (Inspectie der draagbare wapenen) zal worden geslagen.

Vervoer per stoomhooft van militairen. Aanschrijving M. v. O. van 18 Oct. 1880. n°. 58.

Brengt door deze, ter kennis van de landmacht, dat — in overleg met de ondernemers van den stoombootdienst tusschen *Bolsward* en *Leeuwarden*, te *Bolsward* — is vastgesteld het hierbij gevoegde tarief voor het vervoer van militairen enz., onder de algemeene bepalingen, medegedeeld bij de beschikking van 9 December 1874, n°. 68 I (*R. M.* 1874, II, blz. 193).

De Stoombootonderneming tusschen Bolsward en Leeuwarden te Bolsward.

Per man van *Bolsward* naar *Leeuwarden* *f* 0,30.

Met elk der booten van de onderneming, genaamd *Burgemeester M. A. Jentink* en *Stad Leeuwarden* kunnen in eens worden vervoerd 60 man, en, in geval van noodzakelijkheid, 120 man met de twee booten.

Fourages over 1880—81. Aanschrijving M. v. O. van 23 Oct. 1880, n°. 69.

Brengt door deze, ter kennis van de landmacht, dat contracten zijn gesloten voor de levering van fourages, ten behoeve van de paarden bij het leger, voor den tijd van één jaar, ingaande 1 November 1880, met de aannemers en tegen de prijzen, in den hierbij gevoegden staat vermeld, zie (*Rec. Mil.* 311—313).

De voorwaarden van levering zijn dezelfde als die, medegedeeld bij de dezerzijdsche beschikking van 13 October 1876, n°. 85 I (*R. M.* 1876, II, blz. 189).

Schadeloosstelling voor fourages over 1880—81. Aanschrijving M. v. O. van 23 Oct. 1880, n°. 70.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 11 October 1880, VIe Afd. n°. 20.

Gezien de artikelen 40 en 41 van het provisioneel reglement van administratie bij de landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1819, L^a I^s.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat, gedurende het tijdvak van 1 November 1880 tot en met 31 October 1881, de schadeloosstelling voor gemis van fourages, door de tot het houden van dienstpaarden gerechtigde Generaals, Hoofd- en verdere officieren te genieten, per dag en per paard, zal bedragen:

Bij voortdurend of tijdelijk verblijf:

te *Amersfoort, Bergen op Zoom, Haarlem en Venlo, drie en zeventig cent (f0,73)*; te *Amsterdam, acht en zeventig cent (f0,78)*; te *Arnhem, 's Hertogenbosch en Leiden, negen en zestig cent (f0,69)*; te *Breda en Roermond, vijf en zestig cent (f0,65)*; te *Deventer en Zutfen, een en zeventig cent (f0,71)*; te *'s Gravenhage, zeven en zeventig cent (f0,77)*; te *Utrecht, zeventig cent (f0,70)*, en in alle andere plaatsen, *negen en zeventig cent (f0,79)*.

Voeding van den soldaat. Aanschrijving M. v. O. van 25 Oct. 1880, n°. 81.

Overwegende dat het noodzakelijk is, in *afwachting eener definitieve regeling* wijziging te brengen in de bepalingen nopens de voeding van den soldaat en in de wijze van aanschaffen en beheer van de benodigdheden voor de menages.

Heeft goedgevonden, na daartoe door den Koning gemachtigd te zijn, met afwijking in zoover van de daarop betrekking hebbende artikelen van de reglementen op den inwendigen dienst der wapens.

A. Vast te stellen:

een Voorschrift, betreffende de voeding van de militairen der landmacht in tijd van vrede, met bepaling dat het op 1 Januari 1881 in werking treedt:

B. Te bepalen:

1°. dat dat Voorschrift afzonderlijk gedrukt zal worden, en dat aan elk die op last van het Departement van Oorlog een exemplaar of meer exemplaren van het *Recueil Militair* voor zijn bureau, archief, korps of inrichting ontvangt, een of meer exemplaren met diezelfde bestemming kosteloos verstrekt zal worden, terwijl dit laatste mede zal geschieden aan de leden der in te stellen voedingscommissiën in de garnizoenen;

2°. dat de garnizoens-voedingscommissiën, waarvan in genoemd voorschrift sprake is, op 15 November *e. k.* in functie zullen treden, opdat alle voorbereidende maatregelen door haar kunnen genomen worden;

3°. dat de aanbestedingen, bedoeld in de artt. 12 en 21 van gemeld voorschrift, den 1sten December *e. k.* zullen worden gehouden door de commissiën, hiervoren onder 2° bedoeld, voor zooveel de thans loopende contracten niet verbindend zijn voor het jaar 1881.

Bijaldien een thans loopend contract in 1881 eindigt, moet de aanbesteding één maand vóór het eindigen daarvan plaats hebben, voor het nog overschietende gedeelte van 1881.

De daarvoor noodige gedrukte formulieren der voorwaarden en contracten zullen vanwege het Departement van Oorlog, intijds aan genoemde commissiën worden toegezonden.

4°. dat het Voorschrift moet beschouwd worden *als bij wijze van proef te zijn ingevoerd* en dat daarom alle autoriteiten en officieren, die door hun werkkring daartoe in de gelegenheid zijn, den gang van zaken met nauwgezetheid behooren na te gaan en zich daarbij zoowel het belang van den soldaat, als de financieele belangen van het Rijk, voor oogen moeten stellen, terwijl zij van hunne bevinding aanteekening behooren te houden, ten einde daaromtrent, desverlangd, de noodige schriftelijke inlichtingen te kunnen geven.

5°. dat de benodigdheden voor de menages bij het *Instructie-bataillon*, de *Artillerie-Instructie-compagnie* en de *Pupillenschool* eveneens zullen worden aangeschaft, en beheerd op de wijze, in het voorschrift aangegeven.

In de bij die inrichtingen gevolgde wijze van voeden wordt evenwel geen verandering gebracht.

6°. dat de slachterij van het 2de regiment infanterie te *Maastricht* en die van het 5de regiment infanterie te *'s Hertogenbosch*, op den bestaanden voet kunnen worden in stand gehouden.

C. In te trekken:

de dezerzijdsche aanschrijving van 7 Juni jl., VIe Afd. Int. n°. 49, behoudens het daarbij gegeven model voor de verrekening van de aankomende gelden als bijslag op de soldij, dat gehandhaafd blijft.

K ol. dienst. Werving van jongelingen ter opleiding tot Genie-kader. Aanschrijving M. v. O. van 30 Oct. 1880, n°. 29.

Aan de Heeren Plaatselijke en Garnizoenscommandanten.

Bij de beschikking van 7 September 1875, n°. 25 P. (R. M. 1875, II, blz. 123) en 26 Februari 1879, n°. 57 (R. M. 1879, II, blz. 77) werd voor de aanneming van jongelingen, bestemd om opgeleid te worden tot kader voor de genie-troepen in *Nederlandsch-Indië*, geen bepaalde tijd van het jaar aangegeven. Het is echter in het belang van die opleiding, dat voortaan de aan te nemen jongelingen, zoo mogelijk, jaarlijks op een en hetzelfde tijdstip in dienst treden. Uit dien hoofde zullen tot nader order geen jongelingen op den gebruikelijken voet ter opleiding voor genoemd kader worden aangenomen.

In het volgende jaar echter zal de Heer Minister van Koloniën, in de maanden Januari en Februari a. s., ter zake de noodige oproepingen doen, met vermelding van het aantal beschikbare plaatsen en met uitnodiging aan de sollicitanten om zich tusschen 1 en 20 Maart d. a. v. aan te melden bij een der plaatselijke of garnizoenscommandanten of bij den commandant van het bataljon mineurs en sappeurs.

De jongelingen, die, onder overlegging van voldoende papieren, aan bedoelde uitnodiging gevolg geven en daarna bij geneeskundig onderzoek bevonden worden te voldoen aan den eisch van fysieke geschiktheid, bedoeld in het eerste gedeelte der 2de alinea van punt 1 der dezerzijdsche beschikking van 30 April 1879, n°. 27 (R. M. 1879, I, blz. 11) zullen worden toegelaten tot het afleggen van een mondeling en schriftelijk examen ten overstaan van een door den betrokken commandant aan te wijzen officier, welk examen strekken moet ter beoordeeling, wie der jongelingen voldoen aan de eischen van schoolkennis, aangegeven in de bovenaangehaalde beschikking van 26 Februari 1879, n°. 57.

De in de vorige zinsnede bedoelde bescheiden worden, met het door de jongelingen bij het examen verrichte werk, zoo spoedig mogelijk door de plaatselijke en garnizoenscommandanten gezonden aan den commandeerenden officier van het bataljon mineurs en sappeurs, die omtrent de verdere aanneming beslist en, zoo noodig, de aspiranten op een der laatste dagen van Maart naar de standplaats van den staf van dat bataljon ontbiedt, tot het afleggen van een vergelijkend examen ten overstaan van den Directeur der school van het bataljon en van een der luitenant-onderwijzers dier school.

Kan op die wijze het beoogde doel worden bereikt, dan zal in deze aan gelegenheid voortaan jaarlijks op gelijke wijze worden gehandeld.

Ik heb de eer, U daarvan te onderrichten, met verzoek, te zijner tijd en voor zooveel U betreft, en den zin van het vorenstaande het vereischte te verrichten.

Traktementen en soldijen van voor Indië bestemde of daarvan teruggekeerde militairen. Aanschrijving M. v. O. van 30 Oct. 1880, n°. 30. Mededeeling van Z. M. besluit van 14 Oct. 1880, n°. 20.

Willende de bepalingen omtrent de traktementen en soldijen van de officieren, onderofficieren en mindere militairen, bestemd voor of herkomstig van de

landmacht in de overzeesche bezittingen, voor den tijd, gedurende welken zij bij het koloniaal werfdepot verblijven en daarbij in betaling gevoerd worden, herzien en opnieuw regelen.

Gezien het Koninklijk besluit van 28 December 1816, letter L², n°. 36, waarbij het reglement voor het depot-bataljon van de troepen, dienstdoende in de koloniën en buitenlandsche bezittingen van het Rijk, werd vastgesteld.

Gelet op de Koninklijke besluiten van 30 April 1842, n°. 67, en van 31 Maart 1843, n°. 65, waarbij de soldijen der onderofficieren, korporaals en manschappen, respectievelijk van de artillerie en de cavalerie hier te lande, bij hetzelfde wapen in de koloniën overgaande, gedurende den tijd, die aan hunne inscheping voorafgaat, opnieuw werden geregeld.

Gelet op het Koninklijk besluit van 19 October 1843, n°. 64 — waarbij de 1ste divisie van het algemeen depot der landmacht, n°. 33 werd opgeheven, en in plaats daarvan het koloniaal werfdepot te *Harderwijk* werd opgericht — en meer bijzonder op art. 10 van dat besluit, waarbij sommige bepalingen van vroegere dagteekening bleven gehandhaafd.

Herzien Ons besluit van 21 October 1871, n°. 36, omtrent de traktementen van voor den dienst in de overzeesche bezittingen benoemde officieren, die gedurende hun verblijf hier te lande bij het Nederlandsche leger of een van zijn inrichtingen zijn gedetacheerd.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog en van Koloniën, van den 2den October 1880, VIe afd., n°. 56, en van den 11den October 1880, letter C. n°. 3.

Hebben goedgevonden en verstaan — met intrekking van al de in bovengenoemde besluiten vervatte bepalingen, nopens de traktementen en soldijen, in den aanhef van dit besluit bedoeld — te bepalen.

Art. 1. Door de officieren, die zich, in afwachting van hun vertrek naar *Oost- of West-Indië*, bij het koloniaal werfdepot in betaling bevinden, alsmede door hen, die — à la suite van genoemd depot zijnde — alvorens naar de overzeesche bezittingen te vertrekken, bij de staven of korpsen of bij eenige inrichting hier te lande worden geplaatst, en eindelijk, door hen, die uit de koloniën zijn teruggekeerd en, in afwachting van hunne indeeling bij het leger hier te lande, à la suite van het koloniaal werfdepot verblijven, zullen de traktementen, tot dezelfde bedragen en volgens dezelfde bepalingen worden genoten als die, welke reeds zijn of nader zullen worden vastgesteld voor hunne ranggenooten, behoorende tot de verschillende wapens of dienstvakken, bij het leger hier te lande.

De officieren der artillerie echter zullen het traktement genieten voor de overeenkomstige rangen van de vestingartillerie hier te lande vastgesteld of nader te bepalen, wordende hun alleen dan het traktement van de officieren der veld- of rijdende artillerie toegekend, wanneer zij bij de bereden korpsen artillerie zijn gedetacheerd en daarbij dienst doen.

Art. 2. Door de onderofficieren en mindere militairen (suppletie-troepen), bestemd om naar *Oost- of West-Indië* te worden uitgezonden, zoomede door hen, die uit de koloniën terugkeeren en bij het koloniaal werfdepot nog eenigen tijd verblijven, zullen — naar gelang van het wapen, waarvoor zij zijn bestemd of waartoe zij behooren — de soldijen worden genoten, zooals die zijn of nader zullen worden vastgesteld voor de overeenkomstige graden bij de verschillende wapens hier te lande, met dien verstande, dat de onderofficieren en minderen van het wapen der artillerie allen de soldij, voor de vestingartillerie vastgesteld zullen genieten.

De verhooging der soldij wegens 6- en 12jarigen dienst wordt echter niet

door hen genoten, terwijl de onderofficieren worden beschouwd als tot de 2de klasse van hunnen graad te behooren.

Art. 3. De bepalingen, in de beide voorgaande artikelen vervat, zijn niet van toepassing op de officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië*, die — overeenkomstig Ons besluit van 5 December 1879, n°. 27 — den cursus van de krijgsschool hier te lande volgen en à la suite van het koloniaal werfdepot worden gevoerd, noch op de militairen, die — volgens de bepalingen, vervat in ons besluit van 24 Augustus 1875, n°. 64 — worden opgeleid voor het genie-kader, ten dienste van het Nederlandsch-Indische leger.

Art. 4. De bezoldiging van de bij art. 2 van dit besluit bedoelde militairen beneden den rang van officier, die graden of betrekkingen bekleeden, welke niet met die bij het leger hier te lande overeenstemmen, wordt — naar gelang van omstandigheden — door Onzen Minister van Koloniën bepaald.

Art. 5. De bepalingen in dit besluit vervat, worden geacht in werking te zijn getreden met den 15den Augustus 1880.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze in te trekken de aanschrijving van 8 April 1843, n°. 70 B (*B. U.*, blz. 407), en de beschikking van 30 October 1871, n°. 84 I (*B. U.* blz. 1257).

Verzorging van krankzinnige militairen. Aanschrijving M. v. O. van 30 Oct. 1880, n°. 111.

Overwegende, dat in verband met de bepalingen, vervat in het Koninklijk besluit van den 7den September 1880, n°. 9 (*R. M.* 1880, I, blz. 324) ook de voorschriften, betreffende de verzorging van krankzinnige militairen, behooren te worden herzien;

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken:

de aanschrijving van 9 Februari 1842, n°. 5 A (*B. U.*, blz. 336), de beschikking van 16 Juli 1842, n°. 1^a (*B. U.*, blz. 363), de beschikking van 16 November 1867, n°. 62 I. (*B. U.*, blz. 1047), de beschikking van 1 Juli 1874, n°. 82 I (*R. M.* 1874, II, blz. 132), de beschikking van 8 October 1878, IIe afd., n°. 74 (*R. M.* 1878, II, blz. 172).

B. Ter nieuwe regeling der uitvoering van het bij eerstgenoemde aanschrijving gevoegde Koninklijk besluit van 16 Januari 1842, n°. 64 en van de bij de eerste hiervoren genoemde beschikking opgenomen wet van 29 Mei 1841 (*Staatsblad* n°. 20), houdende voorschriften omtrent de gestichten voor krankzinnigen en de wijze hunner opneming in- en ontslag uit die gestichten, met ingang van 1 November a. s., het navolgende te bepalen:

Wanneer een militair in staat van krankzinnigheid verkeert, geeft de chef van de militaire ziekeninrichting ter plaatse hiervan kennis aan den president der rechtbank van het arrondissement, waarin de garnizoensplaats of de ziekeninrichting is gelegen, met verzoek om machtiging tot voorloopige plaatsing, zoo dit eenigszins doenlijk is, in het gesticht te *Utrecht*, kan dit niet, dan te *Deventer*, *Zutphen* of op het landgoed *Coudewater* (gemeente *Rosmalen*) of wel, wanneer het militairen betreft, die in *Noord-Brabant*, *Limburg* en *Zeeland* garnizoen houden, in het krankzinnigengesticht te 's *Hertogenbosch*, met dien verstande, dat daarin niet mogen worden opgenomen zij, die aan mania religiosa lijden en niet tot den Roomsch Catholijken godsdienst behooren.

Met de besturen der gestichten zal men in overleg moeten treden, om zich te verzekeren, dat de opneming kan plaats hebben.

Bij de aanvraag tot voorloopige opneming, wordt overgelegd, een door den chef van de militaire ziekeninrichting ter plaatse afgegeven, verklaring, waaruit van de krankzinnigheid van den lijder blijkt, voorts een opgave van omstandigheden en het proces-verbaal op de zaak betrekking hebbende.

Is het noodzakelijk, dat een niet in een zieken-etablisement verpleegd wordend militair, in afwachting der autorisatie, in bewaring worde gesteld, dan wordt hij in de militaire ziekeninrichting ter plaatse opgenomen of wel door den commandant van het korps, waartoe de krankzinnige behoort, of — zoo hij niet tot een korps behoort — door den chef onder wien hij werkzaam is, aan het gemeentebestuur tot de in bewaringstelling overgegeven.

Wanneer het bevelschrift van den president van de arrondissementsrechtbank of de beschikking van de rechtbank tot plaatsing in een gesticht is ontvangen, moet de lijder, binnen den tijd van 14 dagen, na de dagteekening van het bevelschrift of van de beschikking, onder behoorlijk geleide, naar het gesticht worden overgebracht.

Bij dit overbrengen, moeten de geleiders, wanneer daarvoor van spoorwegen wordt gebruik gemaakt, zich bij vertrek tijdig aanmelden bij den stationschef en bij aankomst bij den hoofdconducteur van den trein, waarin zij zich bevinden, ten einde de gelegenheid te geven:

1°. dat krankzinnigen met hunne geleiders, waar zulks mogelijk is, vóór het vertrek der treinen worden geplaatst in een, door den stationschef, aan te wijzen lokaal;

2°. dat het in- en uitstappen der lijders, zooveel mogelijk, zal geschieden, vóór of ná het in- en uitstappen der overige reizigers.

In plaatsen, waar een militaire ziekeninrichting is gevestigd, geeft men hen over aan den chef van die inrichting, die verder voor de opneming zorg draagt.

Bij opneming in gestichten, met uitzondering van die te *Utrecht, 's Hertogenbosch* of *Coudewater*, moet hiervan onverwijld aan het Departement van Oorlog worden kennis gegeven, met opgaaf van den prijs per dag, waarvoor men den lijder zal verplegen.

Is geen militaire ziekeninrichting ter plaatse, waar het krankzinnigengesticht gelegen is, gevestigd, dan zullen de lijders door de zorg van den gene, die hen doet overbrengen, aan het bestuur van het gesticht moeten worden overgegeven.

Na een verblijf van vier weken in zoodanig gesticht, wordt, door den geneesheer bij het gesticht, verslag gedaan of de lijder een langere behandeling noodig heeft en, wanneer dit zoo is, moet de chef van de militaire ziekeninrichting ter plaatse, uiterlijk binnen zes weken, na de dagteekening van het bevelschrift of de beschikking ter opneming desnoods door tusschenkomst van de militaire autoriteiten, aan de arrondissementsrechtbank boven bedoeld, aanvragen om den lijder nog gedurende den tijd van niet meer dan één jaar onder behandeling te laten blijven.

Indien dit jaar zonder gunstig gevolg verstreken is, wordt tot verkrijging van een verlenging weder op dezelfde wijze gehandeld.

Indien het niet noodzakelijk wordt geacht een, in een krankzinnigengesticht opgenomen, militair langer voor rekening van het Departement van Oorlog, in het gesticht te doen verblijven, en de toestand van den lijder van dien aard is, dat hij voor den actieven dienst niet meer geschikt wordt geacht en buiten staat is om door handenarbeid in zijn onderhoud te voorzien, zal een zoodanig militair, wanneer door tusschenkomst van het Depar-

tement van Binnenlandsche Zaken in zijn lot is voorzien, uit den militairen dienst worden ontslagen, onverschillig of hij al dan niet onder curatele is gesteld. Te dien einde wordt aan het Departement van Oorlog, door den chef van de militaire ziekeninrichting of een burgergeneesheer ter plaatse, ingezonden een certificaat, betreffende den toestand van den militair, vergezeld van een expeditie van de beschikking der arrondissementrechtbank, waarbij de machtiging tot opneming of tot langer verblijf in het gesticht is verleend, en een staat, houdende al die bijzonderheden, welke noodig zijn, te weten, als:

- a. naam en voornamen,
- b. datum en plaats van geboorte,
- c. of hij gehuwd is, zoo ja, met wie en wanneer; wie zijn naaste bloedverwanten zijn, wie zijn voogd of curator is, en waar deze wonen,
- d. militaire graad,
- e. korps of dienst, ook waartoe hij behoort of behoort heeft, en
- f. de plaatsen, waar hij, van zijn meerderjarig worden af, successievelijk gewoond of garnizoen gehouden heeft, met vermelding hoe lang het verblijf in elke plaats heeft geduurd, terwijl in de kolom »Aanmerkingen» alle zoodanige verdere bijzonderheden moeten worden opgegeven, welke tot een meer volledige beoordeeling kunnen strekken.

Op plaatsen, waar geen militaire ziekeninrichting gevestigd is, wordt hetgeen hiervoren aan den chef van die inrichtingen is opgedragen, verricht door den burgergeneeskundige, die belast is met den geneeskundigen dienst bij de militairen ter plaatse.

Korting op de soldij, ten behoeve van het kleeding- en reparatiefonds. Aanschrijving M. v. O. van 6 Nov. 1880, n°. 45. Mededeeling van Z. M. besluit van 27 Oct. 1880, n°. 29.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van 23 October 1880, Kabinet, L^a U³⁶.

Gezien Ons besluit van 20 December 1878, n°. 12, houdende onder andere bepalingen nopens de korting op de soldij, ten behoeve van het kleeding- en reparatiefonds.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

1°. dat de vaste korting, bedoeld bij artikel 2 van vermeld besluit, alleen wordt toegepast in de gevallen bij de artikelen 63 en 64 van het provisioneel reglement van administratie bij de landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1819, Litt. I⁵, omschreven;

2°. dat in de navermelde gevallen, casu quo met inbegrip van de sub 1°. bedoelde korting, een korting kan worden opgelegd, tot het bedrag van *de helft* van hetgeen als zakgeld overblijft of zou kunnen worden uitbetaald; als:

a. wanneer daartoe termen bestaan, op grond van het bepaalde bij art. 67 van vermeld reglement van administratie;

b. wanneer militairen zich aan dronkenschap schuldig maken;

c. wanneer militairen hunne kleeding- of equipmentsstukken verkoopen; en

d. wanneer militairen schade aan Rijks- of particuliere eigendommen toebrengen, en in dit geval totdat het bedrag dier schade zal zijn aangezuiverd;

3°. dat ten aanzien der hiervoren sub 2° bedoelde meerdere korting, het bepaalde bij art. 65 van meergemeld reglement van administratie van toepassing is, en

4°. dat de korting voor onderofficieren, ook voor het geval hiervoren sub 2°. d omschreven, bepaald blijft op 10 cent daags.

Brengt voorschreven besluit van Zijne Majesteit, door deze, ter kennis van de landmacht.

En heeft goedgevonden, tevens bij deze te bepalen :

1°. dat in de kolom aanvraag om korting van den driemaandelijkschen staat der waarde van kleeding, in het administratieboek steeds bij ieder man kortelyk de redenen moeten worden vermeld, waarop de aanvraag steunt, b. v.

Korting.

(»art. 63 of 64 Prov. reglt. van admin.)»

Buitengewone korting

(»art. 67 Prov. reglt. van admin., dronkenschap, verkoop van kleeding, schadevergoeding)»;

2°. dat, wanneer een militair aan de *vaste* korting is onderworpen en hem, op grond van het bepaalde sub *c* en *d* van punt 2 van het hiervoren gemeld besluit, de buitengewone korting moet worden opgelegd, alléén het verschil tusschen beide kortingen mag strekken tot vergoeding van schade, toegebracht door het verkoopen van militaire goederen of aan Rijks- of particuliere eigendommen.

Gedurende het tijdvak, waarin buitengewoon moet worden gekort, op grond van het bepaalde sub *c* en *d* hiervoren bedoeld, vervalt de buitengewone korting, welke bereids mocht zijn opgelegd naar aanleiding van het voorgeschrevene sub *a* en *b* van meergemeld punt 2;

3°. dat tot het opleggen der buitengewone korting, in verband met het bepaalde bij punt 3 van het besluit, steeds de goedkeuring van den commandant van het korps wordt vereischt, hetzij die wordt verleend in de aanvraag om korting in het administratieboek, hetzij daartoe afzonderlijk schriftelyk machtiging wordt gegeven.

Tot het doen eindigen van de buitengewone korting, in de gevallen, bij *a* en *b* van punt 2 van het besluit bedoeld, wordt mede de machtiging van den korpscommandant vereischt.

Plaatsing van gewezen militairen en schepelingen in betrekkingen, onder het Departement van Oorlog ressorteerende. Aanschrijving M. v. O. van den 9den Nov. 1880, n°. 111.

Aan de autoriteiten der landmacht.

Jaarlyks wordt den Minister van Oorlog, door een groot aantal gepensioneerde, gegageerde en gepasporteerde militairen en schepelingen, plaatsing verzocht in burgerlijke of sedentaire militaire betrekkingen, welke onder het Departement van Oorlog ressorteeren.

Voor zooverre die aanvragen strekken ter bekoming van betrekkingen, welke niet dan bij Koninklyk besluit, of slechts door of met machtiging van den Minister van Oorlog, kunnen worden toegekend, wordt, indien de adressanten voor de gewenschte plaatsing in aanmerking kunnen komen, van hun verzoek bij het Departement van Oorlog aanteekening gehouden en te gelegener tijd op de aanvraag gelet.

Betreft het bij die aanvragen echter de plaatsing in betrekkingen, waarvan de toekenning, krachtens bestaande verordeningen, buiten dadelijke bemoeiing van den Minister van Oorlog geschiedt of kan geschieden, dan worden de adressanten verwezen naar de autoriteiten, tot wie zij zich met hun verzoek hebben te wenden.

Uit den aard der zaak, is deze gedragslijn voor laatstbedoelde categorie van adressanten slechts weinig afdoende.

Ten einde dan ook de belangen dier adressanten voor 't vervolg meer te bevorderen, en aldus aan gewezen militairen en schepelingen, die den lande trouw en eerlijk hebben gediend, een nieuw bewijs te geven, dat hunne belangen bij het Departement van Oorlog niet uit het oog worden verloren, heb ik goedgevonden te bepalen:

1°. dat, wanneer gepensioneerde, gegageerde of gepasporteerde militairen en militaire schepelingen, die, hier te lande of in de koloniën en overzeesche bezittingen des Rijks, trouw en eerlijk gediend en zich ook na dien tijd goed gedragen hebben, aan het Departement van Oorlog een aanvraag inzenden om plaatsing in eenige betrekking, als bij de derde zinsnede dezer aanschrijving is bedoeld, van die aanvraag bij dat Departement aanteekening zal worden gehouden, voor zoover de adressant voor de gevraagde betrekking in aanmerking kan komen;

2°. dat van de aldus aangeteekende aanvragen, elke maand, bij *algemeene order voor het leger*, aan de autoriteiten der landmacht opgave zal worden gedaan;

3°. dat de militaire autoriteiten, die over betrekkingen beschikken, als waarvan hier sprake is, bij het begeven dier bedieningen op de bedoelde opgave nauwgezet zullen letten, *bij voorkeur* uit de daarin vermelde personen de openvallende of opengevallen plaatsen zullen aanvullen, en, wanneer dusdanig persoon door hen wordt geplaatst, daarvan, onder vermelding van de toegekende betrekking en van den naam van den geplaatsten persoon, aan het Departement van Oorlog bericht zullen geven.

Ik heb de eer, u te verzoeken, voor zooveel u aangaat, in overeenstemming daarmede te handelen en te doen handelen.

Woonplaatsen van verlofgangers der militie te land. Aanschrijving M. v. O. van 15 Nov. 1880, n°. 106.

Het wenschelijk achtende, de toezending der opgaven van de woonplaatsen van de verlofgangers der militie te land, welke door de commandeerende officieren der korpsen, gedeeltelijk uit nationale militie samengesteld, ten dienste der Permanente militaire Spoorwegcommissie moeten worden verschaft, op eenvoudige wijze te regelen, en daarbij tevens de regelmatige toezending dier opgaven te verzekeren.

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken: de aanschrijvingen van den Minister van Oorlog, van 31 Mei 1877, n°. 27 P (*R. M.* 1877, II, bladz. 97) en van 10 April 1878, n°. 40 P:

B. Te bepalen het navolgende:

De commandeerende officieren der korpsen, gedeeltelijk uit nationale militie samengesteld, doen tweemaal 's jaars, en wel onder dagteekening van 1 Mei en van 1 October, staten opmaken, bevattende opgaven der woonplaatsen van de verlofgangers der militie, die, sedert de dagteekening der vorige opgave voor de *eerste maal* in het genot van *groot verlof* zijn gesteld geworden, en onder wie derhalve niet begrepen mogen worden de manschappen, die, bij de bereden korpsen ingedeeld, krachtens het bepaalde in de tweede zinsnede van art. 57 van het Koninklijk besluit van 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46), na hunne inlijving, tot nadere oproeping met verlof zijn gezonden.

Bedoelde staten worden ingericht volgens het hierbij gevoegd model (zie *R. M.* II, bladz. 335). Zij worden voor elk korps, elk garnizoen en elke provincie afzonderlijk opgemaakt, en wel, per infanterie-garnizoen, bataljons-gewijze, en voor de artillerie, compagnies- of batterijs-gewijze.

Zij worden op bovengemelde data gezonden aan den Bevelhebber in de militaire afdeling, waartoe het garnizoen behoort.

Voor de volgorde van de invulling der kolom *woonplaats* moet zooveel doenlijk gevolg worden de alphabetische lijst der gemeenten van de inkwartieringstafelen, als bijlage gevoegd bij het *Recueil Militair* van 1875.

De bevelhebbers in de Militaire Afdelingen doen van de ontvangene opgaven voor elk garnizoen één verzamelingsstaat opmaken en zenden deze staten, van die opgaven vergezeld, respectievelijk op den 5den Mei en den 5den October d. a. v. aan het Departement van Oorlog.

Van pas maken van lakensche kleedingstukken. Aanschrijving M. v. O. van 16 Nov. 1880, n°. 28.

Overwegende, dat het bepaalde, bij art. 7 der Instructie, betreffende den dienst bij de garnizoensmagazijnen (*R. M.* 1878, II, blz. 224), en hetgeen is vermeld in de noot op art. 4 van die Instructie, tot verschil van opvatting aanleiding kan geven, namelijk in hoeverre, alleen *maatkleding*, dan wel ook andere *nieuwe* kleedingstukken uit den voorraad, bij de uitgifte, kunnen worden van pas gemaakt.

In aanmerking nemende, dat, in sommige garnizoenen bereids vrij aanzienlijke bedragen voor het van pas maken van nieuwe kleedingstukken — niet op maat aangemaakt — in uitgaaf zijn gebracht, waarmede de rekening en der centraalmagazijnen bij de korpsen zijn bezwaard en dit er toe moet leiden, dat de prijzen der nieuwe kleedingstukken over het algemeen worden opgevoerd.

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. dat de toeziende chefs over de garnizoensmagazijnen hebben te zorgen, dat de voorraad lakensche kleedingstukken in die magazijnen op den duur is samengesteld uit kleedingstukken van de verschillende tailles en tusschentailles en dat daarop, bij het doen van aanvragen om kleeding aan de centraalmagazijnen, inzonderheid moet worden gelet;

2°. dat het bepaalde bij art. 7 der Instructie bovengenoemd, ook ten aanzien van nieuwe kleeding uit den voorraad kan worden toegepast, *doch alleen dan, wanneer het na zorgvuldige aanpassing en omwisseling van de voorhanden kleedingstukken zal zijn gebleken, dat uit den voorraad geen passend stuk kan worden verkregen.*

In verband daarmede zal dit van pas maken zich tot de *uitzonderingen* moeten blijven bepalen, terwijl het in geen geval er toe mag leiden, dat daardoor van het standmodel wordt afgeweken;

3°. dat de intendanten, belast met de opneming der administratie van de korpsen, zullen nagaan of niet te hooge bedragen voor het passend maken van kleedingstukken worden in uitgaaf gebracht en daarvan, zoo noodig, melding zullen moeten maken in hun rapport nopens die opneming.

Artillerie-reglementen. Aanschrijving M. v. O. van 15 Oct. 1880, n°. 16.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en tegen den prijs van *f*0,07⁵ voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van *f*0,10 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is:

het *Reglement op de exercitiën der Vestingartillerie. Eerste gedeelte. Het batterijgeschut. Getrokken vuurmonden. Getr. Br. kanon van 8 cM. A. op belegeringaffuit.*

M. H. J. PLANTENGA, Militaire Aardrijkskunde en Statistiek. Ie deel: Nederland Tweede herziene druk. Aanschrijving M. v. O. van 29 Oct. 1880, n°. 40.

Kennisgeving, dat bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en, tegen den prijs van f 3,50 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz., en van f 4,67 voor particulieren in den handel, verkrijgbaar gesteld is;

de tweede, herziene druk van de *Militaire Aardrijkskunde en Statistiek van Nederland, België en Duitschland*, door M. H. J. PLANTENGA, kapitein der infanterie. Eerste deel: *Nederland*.

Voorschriften betreffende de militaire ziekeninrichtingen. Aanschrijving M. v. O. van 17 Nov. 1880, n°. 82.

Brengt, door deze, ten vervolge op de beschikking van 21 September jl. VIe Afd., Int., n°. 79 (*R. M.* 1880, I, bladz. 324), ter kennis van de landmacht, dat het onder II, 1°, dier beschikking bedoelde Koninklijk besluit, met het reglement en de daarbij behoorende modellen, aan de autoriteiten is verzonden.

Deelt wijders mede, dat die voorschriften en modellen door de uitgevers, de GEBROEDERS VAN CLEEF te 's Gravenhage, in den handel zijn verkrijgbaar gesteld, in twee stukken, te samen tegen den prijs van f 2,30.

Voorschrift betreffende de voeding van de militairen. Aanschrijving M. v. O. van 17 Nov. 1880, n°. 83.

Brengt, door deze, ten vervolge op de beschikking van 25 October jl., VIe Afd. Int., n°. 81 (*R. M.* 1880, II, bladz. 315), ter kennis van de landmacht, dat het voorschrift, betreffende de voeding van de militairen der landmacht in tijd van vrede, vermeld onder B, 1°, dier beschikking, aan de daarbij bedoelde autoriteiten is verzonden.

Deelt wijders mede, dat gemeld voorschrift door de uitgevers, de GEBROEDERS VAN CLEEF te 's Gravenhage, in den handel is verkrijgbaar gesteld, tegen den prijs van 50 cent.

Handleiding tot de Aardrijkskunde door DR. A. A. VAN HEUSDEN. Aanschrijving M. v. O. van 14 Oct. 1880, n° 14.

Kennisgeving, dat de negende verbeterde druk van de *Handleiding tot de Aardrijkskunde* door wijlen DR. A. A. VAN HEUSDEN, bij de uitgevers BROESE & Co. te Breda in het licht is verschenen en tegen den prijs van f 3,36 voor de korpsen van het leger verkrijgbaar is gesteld.

ERRATUM.

In het *Recueil Militair* 1880 (*Eerste Gedeelte*) staat op bladz. 330, in artikel 7, al. 3: *het bepaalde bij de instructiën voor de Inspecteurs der wapens: behoudens overleg*" enz.

moet zijn:

het bepaalde bij de instructiën voor de Inspecteurs der wapens, behoudens overleg enz.

Op bladz. 345 onder 6°, regel 2 v. o. staat: *een tabellarisch verslag enz.*

moet zijn:

d. een tabellarisch verslag enz.

In het *Recueil Militair* 1880 (*Tweede Gedeelte*) staat op bladz. 316 onder 3°: *»zullen worden gehouden door de commissiën, enz.»*

moet zijn:

zullen worden gehouden door den Hoofdtendant en door de commissiën, enz.

BIJLAGE I,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 1.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 November—25 December 1879).

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Geplaatst.

Bij de militaire administratie. Bij de intend. in Atjeh en o., de kap.-kw. C. van Thienen.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het garn. te Kedong Kebo, de offic. van gez. 2de kl. F. G. A. Huber; bij het hosp. te Samarang, de offic. v. gez. der 2de kl. F. J. M. Fiebig; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. der 1ste kl. M. J. van Geelkerken; bij dien van Banka, de offic. v. gez. 2de kl. C. Kläsi.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 1ste luit. W. H. M. de Riel en de 2de luit. G. M. Bleckmann; bij het 3de bat., de 1ste luit. C. G. Klicks; bij het 4de bat., de 1ste luit. A. Aeilkema, van verl. uit Nederl. teruggek.; bij het 6de bat., de 1ste luit. G. J. Turk; bij het 10de bat., de 1ste luit. H. F. Holz; bij het 12de bat., de kap. F. J. Resner; bij het 13de bat., de 2de luits. A. Jonker en W. A. J. van der Meulen; bij het 14de bat., als adj., de 1ste luit. A. G. Popelier, van dat korps; bij het 18de bat., de kap. H. L. J. F. Smeets; bij het 1ste garnbat. in Atjeh en o., de kap. J. P. J. Schulmeijer; bij het 1ste depotbat., de 2de luit. G. Blauuw; bij de 3de depotbat., de 1ste luit. J. G. Ingenluuff; bij het subsistk. te Batavia, de maj. H. C. A. Ruempol.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 17de comp., de 1ste luit. J. M. K. Bisdom.

Bij het wapen der genie. Bij het algem. genie-mag. te Soerabaia, de magazijnm. 2de kl. (1ste luit.) H. Bokhorst.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de mil. verk. ter Oostk. van Sumatra, de 1ste luit. H. Heeres, van de VIDE brig. (Madura); bij de IVde

afd., de 1ste luit. M. A. J. de Haan, van het korps min. en sapp., de 1ste luit. J. J. A. Muller, van den staf der genie te Batavia; als commies bij den art.-constr.-winkel te Soerabaia, de mil. ambt. 2de kl. H. Gerspach, van de 6de afd.

Bij den gewest. en plaatsel. staf. Als adj. van den gouv., tevens mil. bevelh. in Atjeh en o., de 1ste luit. F. A. W. Jaeger, adjoint bij den staf der krijgsmacht aldaar, als adjoint bij den staf der krijgsmacht in Atjeh en o., de 1ste luit.-adj. P. F. T. van Veen, van het garnbat. der Mol. eil.

Bij de militaire administratie. Bij de intend. in de 2de mil. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. C. J. Smith, van den raad v. adm. te Magelang; bij die te Magelang, de 1ste luit.-kw. J. J. Kluyskens, van de intend. in de 1ste mil. afd. op Java; bij het garn.-kl.-mag. te Willem I, de kap.-kw. H. D. Tuynenburg, van de intend. in Atjeh en o.; bij den raad v. adm. v. h. subsistk. te Batavia, de 2de luit.-kw. J. P. M. Kluppell, van het garn.-kl.-mag. te Meester-Cornelis.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2de kl. A. Jäger en J. Spruit Landskroon, van het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1e kl. H. J. v. d. Weide, van den dienst van Sumatra's Westk. en o.; P. H. Lammers, van den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., L. Weiss, van dien dienst te Banka; bij dien van Sumatra's Oostk., de offic. v. gez. 2de kl. M. K. Enthoven, v. h. hosp. te Willem I, bij det hosp. te Willem I, de offic. v. gez. 2de kl. C. B. Kōbke, v. d. geneesk. dienst v. Sumatra's Oostk.; de offic. v. gez. 1ste kl. J. A. Coster, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de kap. F. C. Verploet, v. h. 2e garnbat. in Atjeh en o.

Bij het 2de bat., de 1ste luit. W. J. Kruyt, van het 18de bat.

Bij het 3de bat., de 1ste luit. P. J. G. Le Comte, van het 13de bat.

Bij het 5de bat., de maj. E. Perné, v. het 8ste bat.; de kapt. K. M. A. Botter, H. A. Gobius en J. H. Heyl; de 1ste luits. J. L. Laceulle, J. W. Hendrix, F. E. Reurhoff en H. Ovink; de 2de luits. H. A. A. Meijer, H. Willink Ketjen, K. L. van de Kastele en B. T. C. F. Schmidt, de 1ste en 6de van het 1ste garnbat. in Atjeh en o., de 3de van het 2de garnbat. in Atjeh en o., de 2de, 4de en 8ste van het 9de bat., de 5de v. h. 12de bat., de 7de van het 3de garnbat. in Atjeh en o. en de 3 laatste van het 2de, 6de en 15de bat.

Bij het 6de bat., de 1ste luit. J. D. Klaasen, v. h. 10de bat., de 2de luit. G. J. Feith, v. h. 17de bat.; de 1ste luit.-adj. W. P. G. Klencke en de 2de luit. J. W. J. v. d. Moore, v. h. 10de en 13de bat.

Bij het 8ste bat., de maj. J. C. Dockheer, v. h. 2de depotbat.

Bij het 9de bat., de 2de luit. H. F. W. B. E. von Seydlitz Kurzbach, v. h. 7de bat.

Bij het 10de bat., de 1ste luits. G. G. J. Notten, van het subsistk. te Batavia en W. J. L. Wijmans, van het 3de bat.; de kap. F. H. de Vogel, van het 15de bat.; de 1ste luit.-adj. M. E. J. van den Bossche, v. h. 12de bat.

Bij het 11de bat., de 1ste luits. W. J. M. Georges en B. Gordinon de Gouberville, v. h. 10de bat. en 4de depotbat.; de 1ste luit. J. F. J. Welman, v. h. subsistk. te Padang.

Bij het 12de bat., de 2de luit. W. Hamerster, v. h. 1ste depotbat.

Bij het 13de bat., de kap. P. J. Gaberel, v. h. 3de depotbat.

Bij het 14de bat., de kap. D. M. Kaakebeen, v. h. 13de bat.

Bij het 15de bat., de kap. F. C. A. J. Schnelle, v. h. 10de bat., de 2de luit. C. A. de Visser, v. h. 4de depotbat.; de 2de luit. J. H. Reurts; v. h. 16de bat.

Bij het 17de bat., de kap. J. E. Ruzette, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o.

Bij het garnbat. v. Banka, de 2de luit. A. M. W. Loth, v. h. 6de bat., de 2de luit. F. v. Laaren, v. h. 11de bat.; bij dat der Westerafd. v. Borneo, de kap. J. J. In 't Velt, van het 3de garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. der Z- en O.-afd. v. Borneo, de 1ste luits. P. A. Ouwens, J. Nauta, J. H. B. Jager en de 2de luit. S. F. Boers, van de subsistcomp. te Kotta Radja, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o., v. h. 6de en 15de bat.; bij het garnbat. van Palembang, de 1ste luit. L. T. H. Cranen, v. h. 18de bat.; bij dat der Mol. eil., als adj., de 1ste luit. E. W. Bishoff v. Heemskerck, adj. van den Gouvern. tevens mil. bevelheb. in Atjeh en o.; bij dat van Celebes en o., de kap. H. Haaksma, v. h. 12de bat.; bij het 1ste garnbat. in Atjeh en o., de kap. A. Velu, v. h. 3de depotbat.; bij dat te Palembang, de 2de luit. A. W. Broes van Dort, v. h. 15de bat.; bij dat ter Z- en O.-afd. v. Borneo, de 2de luit. A. W. Paalman; v. h. 9de bat.; bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de 2de luits. R. A. Jackson en L. N. O. Wethmar, van het 10de bat. en W. H. Beuninck, v. h. 1ste depotbat.; bij het 3de garnbat. in Atjeh en o., de 2de luit. F. P. J. Berg, v. h. 4de bat., de 2de luit. P. J. Brandenburg, v. h. 4de depotbat.; bij de garncomp. der Lamp. districten, de 1ste luit. J. J. S. van Kempen, van het 3de garnbat. in Atjeh en o.; bij het 1ste depotbat., de kap. F. P. Sievers, v. h. 18de bat.; de kap. D. A. Flier, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o. en de 1ste luit. A. Wybandi, v. h. 14de bat.; bij het 2de depotbat., de maj. J. H. P. Kroesbeek, v. h. 11de bat.; bij het 3de depotbat., de kap. N. P. Steur, v. h. 11de bat., de 1ste luit. J. H. Schwab, v. h. 5de bat.; bij het 4de depotbat., de 1ste luit. A. J. Tengbergen, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o.; bij het subsistk. to Soerabaia, de 2de luit. L. H. Bakhuis, van dat te Batavia; bij dat te Batavia, de maj. W. A. Coblijn, de kaps. J. H. Heijl en G. J. Soeterik, v. h. 6de en 5de bat. en het garnbat. der Westerafd. v. Borneo; bij dat te Samarang, de kap. G. C. A. de Bruyn, v. h. 1ste bat.

Bij de troepenmacht ter Oostk. van Sumatra, de 1ste luit. H. W. Nijenhuis, v. h. 1ste depotbat., de 2de luit. J. C. Lindgreen, v. h. 3de bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 6de comp., de 1ste luit. J. S. Wernas; bij de 9de comp., de 2de luit. C. L. Vinkhuizen, v. d. 17de comp.; bij de 12de comp., de kap. A. B. C. Dom, v. d. 18de comp.; bij de 13de comp., de kap. M. B. van Slee, van de 12de comp.; bij de 14de comp., de 1ste luit. J. D. Swart, onderconstr. bij den art.-constr.-winkel te Soerabaia; bij de 15de comp., de kap. H. J. G. Souman, van de 10de comp.; bij de 23ste comp., de kap. G. P. G. A. Scherer, van de 13de comp.

Bij het wapen der genie. Bij het korps min. en sapp., de maj. M. J. Mulder, van de werken in Atjeh en o., de 1ste luit. J. C. H. Fischer; bij de werken in Atjeh en o., de maj. E. B. Kielstra, van die ter Sumatra's Westk. en o., de 1ste luit. J. M. W. Caspari, v. h. korps min. en sapp.; bij die te Fort de Kock, de kap. F. J. Haver Droeze, van die te Padang; bij die te Padang, de kap. C. v. Mensch, van die te Fort de Kock.

Ingetrokken ,

Bij het wapen der genie, de overpl. van den maj. W. A. C. de Bloeme, van de werken te Magelang; bij het korps min. en sapp. die van den 1sten luit. T. C. A. Vemer, van Padang naar Willem I, en in verb. daarm. overgepl. bij de werken te Batavia.

Verleend ,

de rang van maj. bij den gen. staf v. h. O.-Ind. leger, buiten bezw. van den lande, aan Pangeran Ario Soorjenglogo, zoon van wijlen den Sultan van Djokdjo-karta Hamangkoe Boewono V.

Terugeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. De 1ste luit. à la suite H. Krull, van de mil. verk. ter Oostk. v. Sumatra.

Eervol ontslagen.

De 1ste luit. der genie J. Groothoff, met verg. om de aan dien rang verb. unif. te blijven dragen; de 1ste luit. der inf. J. H. van Onwerkerk; de kap. der inf. W. Vasseur, met den tit. rang van maj.; de 1ste luit. der cav. J. Bakkers; de offic. v. gez. 2de kl. J. D. Matthieu en M. Vis.

Op nonactiviteit.

Bij den mil. geneesk. dienst. De offic. van gez. 1ste kl. A. Ledeboer en J. G. Kroon.

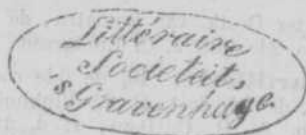
Bij het wapen der artillerie. De kap. D. J. H. Schäfer.

Vergund,

aan den van het leger in Nederl. bij dat in Nederl. Indië gedet. offic. v. gez. 1ste kl. D. H. van Vierssen, om naar Nederl. terug te keeren.

Tweejarig verlof verleend

aan den ritm. der cav. J. J. Bijleveld; aan den offic. v. gez. 2de kl. N. L. Holwerda; aan den kap. der inf. M. A. J. L. Keulemans; aan den 1sten luit. D. F. J. G. Brunet de Rochebrune; aan den ritm. der cav. jhr. R. B. R. J. van Grotenhuis tot Onstein; aan den kap. der genie E. Marcella.

BIJLAGE II,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 2.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 November—25 December 1879).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Bij den geneesk. dienst. Tot offic. v. gez. 2de kl., de officn. v. gez. 3de kl. W. H. L. Borgerhoff Mulder en A. A. J. Quanjer; tot offic. v. gez. 3de kl., Dr. D. H. Zeeman, arts.

Bij den veter. dienst. Tot paardenarts 2de kl., de paardenarts 3de kl. H. C. Ittmann, van het 3de reg. huz.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 3de reg. huz., tot ritm. 1ste kl., de ritm. 2de kl. W. H. Nolthenius. Bij het 3de reg. huz., tot ritm. 2de kl., de 1ste luit.-adj. jhr. J. C. P. E. v. Meeuwen, van het 4de reg. huz. Bij het 4de reg. huz., tot adj., de 1ste luit. H. M. Werner.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jag., de kap. J. L. A. C. de Bock, van het 8ste reg. inf.; de 1ste luit.-adj. A. Evenwel (als 1ste luit.), van het 4de reg. inf. Bij het 4de reg. inf., de 1ste luit. J. S. G. van Karnebeek, van het reg. gren. en jag., die vervolgens op zijn verzoek op n.a. is gesteld zonder bezwaar der schatk. Bij het 7de reg. inf., de 2de luit. H. F. Barkhuysen, van het 6de reg. Bij het 1ste reg. huz., de paardenarts 2de kl. A. Overbosch, van het 2de reg. veldart. Bij het 2de reg. veldart., de paardenarts 3de kl. J. J. F. Dhont, van het reg. rijd. art. Bij de art.-instr.-comp., de 2de luit. G. A. v. d. Bruggen, van de IIIde afd. vestingart. Bij de torpedocomp., de 2de luit. J. N. A. bar. van Wassenaer van St. Pancras, van de IIIde afd. vestingart. Bij het reg. rijd. art., de paardenarts 3de kl. J. J. Westbroek, van het 1ste reg. huz.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld,

(3de reg. huz.), de 1ste luit. B. W. A. A. bar. van Dedem, ged. geweest in O.-I.

Op nonactiviteit gesteld ,

wegens ziekte, de 1ste luit. J. E. Oltmans, van het 7de reg. inf.

Gedet. bij het leger in O.-Indie.

De 1ste luit. J. L. Reeringh, van het 7de en de 2de luit. F. M. A. Mesch, van het 4de reg. inf.

Eervol uit den dienst ontslagen ,

de 1ste luit. der inf. op n.a. J. Haver Droeze.

Overgeplaatst bij het leger in O.-I.

De 2de luit. J. C. Frederiks, van het 3de reg. inf.

Gepensionneerd.

De offic. v. gez. 1ste kl. P. J. A. Sluys; de paardenarts 2de kl. M. Stoffels en de 1ste luit. H. W. van der Meij, van het 5de reg. inf.

Overleden.

De kap. F. L. Carré, van het reg. gren. en jag.; de paardenarts 1ste kl. F. A. Ludwig; de magazijnm. der art. A. G. Kempers en de 1ste luit. der genie K. F. B. van Nouhuys.

Overleden gepensionneerden.

C. J. In de Betou, maj., 17 Nov.; F. V. A. bar. de Watteville, kap., 8 Nov.; A. v. Wechel, kap., 28 Nov.; J. Heerholt, 1ste luit., 4 Nov.; J. H. Schäfer, maj., 19 Nov.; J. M. Schreurs, kap., 1 Oct.; L. Frankamp, kap., 23 Nov.

(26 December 1879—25 Januari 1880).

Benoemd.

Tot gen.-maj., de kol. der art. A. E. Reuther, M. v. O.

Bij de militaire administratie. Tot 2den luit.-kw.: Bij het 1ste reg. inf., de serg. N. E. Rost, van het 2de reg. Bij het 2de reg., de serg. J. van der Werff, van het 4de reg. Bij het 3de reg., de serg. J. J. Verwijnen, van het 8ste reg. Bij het 7de reg., de sergn. H. Schultink, van de VIIIste afd. vestingart. en H. M. C. van der Harten, van het 5de reg. Bij het 8ste reg., de serg. G. W. F. Doorman, van het 3de reg.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste reg., tot 1sten luit., de 2de luit. A. J. A. Opstelten; tot 2den luit., de sergn. A. J. Groustra en W. Abresch, van het instr.-bat. en F. C. L. Ovink, van het 2de reg.

Bij het 2de reg., tot 2den luit., de sergn. A. S. Russer, van het 8ste reg., J. D. Grevinck, van het instr.-bat., P. J. G. Schott, van het 4de en F. H. Boissevain, van het 8ste reg.

Bij het 3de reg., tot maj., de kap.-adj. A. A. E. Phaff, van het 5de reg.; tot 1sten luit., de 2de luit. F. W. Driessen; tot 2den luit., de sergn. P. D. Buyze en E. A. Umland, van het 6de reg., H. C. Moll, van het instr.-bat. en H. A. de Chalmot, van het 6de reg.

Bij het 4de reg., tot kap. 1ste kl., de kaps. 2de kl. J. A. H. Boellaard (ged. v. h. O.-I. leger) en J. A. P. Theuwissen; tot adj., de 1ste luits. J. van der Meer en J. J. Friese; tot 2den luit., de sergn. P. W. Weber, van het reg. gren. en jag., H. Noordbergh, van het 6de reg., P. A. T. Sommer, van het instr.-bat.

Bij het 5de reg., tot kap. 2de kl., de 1ste luits. E. A. D. E. van Franckenberg en Proschlitz, van het 2de reg.; tot 1sten luit., L. W. Taale; tot 2den luit., de sergn. H. M. A. Vigélius, van het 8ste en W. J. F. van Bennekom, van het 1ste reg., W. N. A. de Vos, van het instr.-bat. en jhr. P. G. Siberg, van het 4de reg.

Bij het 6de reg., tot 1sten luit., de 2de luit. L. Thonus; tot 2den luit., de sergn. P. J. Kouwenberg, van het instr.-bat., P. Giel, van het 8ste reg., H. A. Zegers, van het instr.-bat., H. G. van Meurs, van het reg. gren. en jag. en W. F. van den Oudendijk Pieterse, van het 5de reg.

Bij het 7de reg., tot kap. 2de kl., de 1ste luit. S. S. P. de Lang Evertsen; tot 1sten luit., de 2de luits. H. W. Lansdorp en J. de Bruine, laatstg. van het 1ste reg.; tot 2den luit., de sergn. H. C. B. van Deutekom, van het 4de reg., H. J. Roelofs, van het reg. gren. en jag., P. W. van Lonkhuyzen, van het 1ste en P. C. van Steyn, van het 3de reg.

Bij het 8ste reg., tot 2den luit., de sergn. W. van Oppen en J. H. Kroet, van het 1ste reg. en J. Kruisinga, van het instr.-bat.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 1ste reg. huz., tot p.a. 1ste kl., de p.a. 2de kl. R. J. Schouten, van het 2de reg. huz., (later bij dit korps teruggepl.) Bij het 3de reg. huz., tot 2den luit., de wachtm.-tit. F. J. W. Scheurleer, van het 1ste reg. Bij het 4de reg. huz., tot 2den luit., de wachtm. R. H. O. Schlingemann, van het 3de reg. en C. Albarda, van het korps.

Bij het wapen der artillerie. Staf: tot kol., dir. der art., stapelen constr.-mag., de luit.-kol. A. Dillié, comm. van het korps pont.; tot luit.-kol., de maj. W. C. Hojel, voorz. der comm. van proefn.; tot maj., de kap. A. van Kerkwijk, sous-chef der IVde afd. bij het D. v. O.; tot magazijnm. 1ste kl. te Delft, de kap. W. H. B. Wilkens, van het korps pont.; tot kap. 1ste kl., de kap. 2de kl. W. Hoogenboom, werkz. bij het D. v. O. Bij het 2de reg. veldart., tot luit.-kol., de majs. G. G. A. Schwartz en J. W. J. Zegers Rijser. Bij de Iste afd. vestingart., tot 2den luit., de serg. E. M. J. Colaço Belmonte, van de IIde afd. Bij de IIde afd. vestingart., tot 2den luit., de serg. P. C. M. Schultz, van de afd. Bij de IIIde afd. vestingart., tot maj., de kap. P. B. Kock, van de Vde afd.; tot kap. 2de kl., de 1ste luit. P. Dannenborgh, van de IIde afd. Bij de IVde afd. vestingart., tot comm., tevens dir. der art.-schietsch., de kap. J. W. Bergansius, van de afd. Bij de Vde afd. vestingart., tot kap. 2de kl., de 1ste luit. M. J. E. Viruly van Pouderoijen, van het reg. rijd. art.; tot 2den luit., de serg. J. van Vuuren, van de IIde afd. Bij de VIIIste afd. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. J. C. van Heukelom. Bij de torpedo-comp., tot 1sten luit., de 2de luit. J. N. A. baron van Wassenaer van St. Pancras. Bij het korps pontonniers, tot luit.-kol. en comm., de maj. K. L. van der Heijden, van de Vde afd. vestingart. Bij het korps ing., min. en sapp., tot kap. 1ste kl., de kap. 2de kl. A. E. André de la Porte, werkz. bij het D. v. O.

Overgeplaatst.

Bij het 3de reg. inf., de 2de luit. P. Glerum, van het 6de reg. Bij het 4de reg. inf., de 1ste luit.-kw. L. J. Mulder, van het 2de reg. Bij het 7de reg. inf., de 2de luit.-kw. S. C. Holland, van het 2de reg. Bij het 8ste reg. inf., de 1ste luit.-kw. J. van Raven, van het 7de reg. Bij het algem. depot v. discipl., de 1ste luit. W. H. van Vliet Harsveldt, van het 6de reg. Bij het 1ste reg. huz., de p.a. 1ste kl. W. F. Schröder, van het reg. rijd. art. Bij het 3de reg. huz., de p.a. 3de kl. J. J. F. Dhont en de 1ste luit.-kw. C. J. Kikkert, van het 7de

reg. inf. Bij het 1ste reg. veldart., de 2de luit.-kw. A. A. Kleijnhens, van het 3de reg. inf. Bij het 2de reg. veldart., de 2de luit.-kw. C. J. C. van Goor, van het 3de reg. inf. en de p.a. 2de kl. H. C. Ittmann, van het 3de reg. huz. Bij de IIde afd. vestingart., de kap. S. O. van der Straaten, van de IIIde afd. Bij de IIIde afd. vestingart., de kap. A. H. van Breda, van de IIde afd. Bij het reg. rijd. art., de p.a. 1ste kl. E. H. A. H. Boudewijns, van het 2de reg. huz.; van Gouda naar Amersfoort, de kap.-ing. J. F. Klinkhamer.

Eervol ontheven,

als onderw. bij den cursus der art., de 1ste luit. L. Rooseboom, van de Iste afd. vestingart.

Ontheven,

als adj., de 1ste luit. H. T. Lubeck, van het 4de reg. inf.

Op nonactiviteit gesteld.

De kap. der genie P. A. T. Havelaar; de 1ste luit. W. A. v. Mook, van het 1ste reg. veldart. en de 2de luit. J. F. Mansfeldt, van het 2de reg. inf., beide laatsten op hun verzoek.

Gepensionneerd.

De luit.-kol. W. G. Weier, van het 3de reg. inf. en de 1ste luit. F. Britt, van het alg. depot van discipl.

Overleden.

De luit.-kol. M. J. van Nieuwkuyk, comm. der IVde afd. vestingart.

Benoemd tot 2de luits. bij het leger in O.-I.

Bij de militaire administratie. De sergn. A. H. Verniers v. d. Loeff, van het 1ste en A. G. Kempées, van het 3de reg. inf.

Bij het wapen der infanterie. De sergn. P. J. F. Louw, van het 7de en J. Buys, van het 3de reg. inf.; H. J. Matthes, van het reg. gren. en jag., P. C. G. Hissink, van het 7de reg. inf., A. J. H. van Geuns, van het instr.-bat., W. C. van Campen, van het 5de reg. inf., J. A. L. Jeer, van het reg. gren. en jag., J. L. T. Sanders, van het 8ste, H. P. Krull, van het 1ste, A. T. A. M. de Vassy, van het 2de, M. Willemstijn, van het 5de, C. de Visser, van het 3de, jhr. E. A. Teding van Berkhout, van het 4de, P. H. Bodemeijer en S. A. Rissink, van het 8ste, H. T. de Moulin, van het 5de, F. P. A. Geluk, van het 2de, A. H. L. F. d'Hamecourt, van het 8ste, H. J. P. de Groot, van het 3de, J. W. L. de Booy en H. 's Graeuwens, van het 8ste en K. W. Amiot, van het 6de reg. inf., H. W. Houbolt, van het instr.-bat., S. A. Drijber, van het 1ste, P. J. Manden, van het 8ste, D. L. N. Vink, van het 6de, M. H. A. Bruining, van het 5de, W. J. Ising, van het 8ste, H. E. de Wilde, van het 5de en F. W. H. Tuinenburg, van het 7de reg. inf.

Bij het wapen der artillerie. De sergn. J. A. van Cappelle, van de VIIIste en C. Schippers, van de Vde afd. vestingart.

6. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Bevorderd.

Tot magazijnm. 2de kl., de magazijnm. 3de kl. C. L. E. A. von Plessen Hohen Entringen.

Bij het wapen der artillerie. Tot 1sten luit., de 2de luit. S. J. R. Tijl.

Bij het wapen der cavalerie. Tot 1sten luit., de 2de luit. W. F. A. van de Blocquery.

Geplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de Vde afd., de mil. ambt. 1ste kl. J. van der Elst.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. R. T. J. Wijckerheld Bisdom; de mil. apoths. 3de kl. H. Regenbogen en E. Nunes; bij dat te Willem I, de offic. v. gez. 2de kl. T. A. K. Posewitz; bij dat te Soerabaia, de offic. v. gez. 2de kl. L. P. van der Spil; bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 1ste kl. J. G. Kroon en die der 2de kl. H. Erni; bij dien in Atjeh en o., de offic. v. gez. 1ste kl. A. Ledeboer.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 3de bat., de kap. F. A. F. E. E. V. Werdmuller von Elgg. Bij het 5de bat., de kap. D. P. Bouman, als adj., de 2de luit. H. Willink Ketjen, van dat korps. Bij het 10de bat., de kap. G. H. L. J. von Lubtow, de 1ste luit. P. Vinkhuyzen. Bij het 14de bat., de kap. H. Begemann. Bij het 15de bat., de maj. W. A. Schmilau. Bij het 18de bat., de 1ste luit. H. Krull. Bij het 1ste depotbat., de 2de luit. E. F. W. C. Westerbaen Schmidt; bij het 4de depotbat., de kap. W. A. Aussems en de 1ste luit. H. T. V. M. Schwing.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 1ste comp., de 2de luit. G. G. Suermond; bij de 21ste comp., de 2de luit. S. J. R. Tijl; als adjunct bij het comm. der art. in de 1ste mil. afd. op Java, de kap. D. J. H. Schäfer; als adjunct bij het comm. ter Sumatra's Westk. en o., de magazijnm. 3de kl. (2de luit.) C. L. E. A. von Plessen Hohen Entringen.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen in de 2de mil. afd. op Java, de 2de luit. W. A. J. T. Zelle; bij dien van het wapen in de Z- en O.-afd. v. Borneo, de 2de luit. F. G. H. Vlasblom; bij het korps mineurs en sappeurs, de 2de luit. A. Schaefer.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 2de afd., de 1ste luit.-adj. L. L. A. Maurenbrecher, van den staf der krijgsmacht in Atjeh en o.; bij de verk.-brig. te Tjandjoer, de 1ste luit.-opn. G. B. Hooyer, van de mil. verk. in Atjeh en o.

Bij den gewest. en plaatsel. staf. Als adjoint bij den staf der krijgsmacht in Atjeh en o., de 1ste luit. E. J. T. Gobée.

Bij de mil. administratie. Bij de intend. in de 2de mil. afd. op Java, de kap.-kw. H. C. Stokhekker; bij die te Palembang, de 1ste luit.-kw. J. de Visser; bij het hosp. te Weltevreden, de 2de luit.-kw. C. A. Vosmaer; bij het garn.-kl.-magazijn te Weltevreden, de 1ste luit.-kw. P. Gallas; bij den raad van adm. v. h. 10de bat. inf., de 2de luit.-kw. F. J. Muller; van het subsistk. te Batavia, als kap.-kw., de onderintend. 2de kl. C. Dekker.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. dr. P. J. L. Döring, van den geneesk. dienst der Westerafd. v.

Borneo; bij het garn. te Salatiga, de offic. v. gez. 2de kl. M. M. Bleekrode, van het hosp. te Weltevreden; bij het reconvalesc. gesticht te Batoo-Toelis, de offic. v. gez. 2de kl. G. H. Schlencker, v. h. hosp. te Samarang; bij den geneesk. dienst der Westerafd. v. Borneo, de offic. v. gez. 2de kl. P. Adriani, van het garn. te Salatiga; bij dien in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2de kl. dr. R. A. J. Snethlage en J. Schulein, v. h. reconvalesc.-gesticht te Batoo-Toelis en den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o.; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1ste kl. T. S. Cremer en de mil. apoth. 2de kl. F. A. C. Valkenhoff; bij het hosp. te Palembang, de mil. apoth. 2de kl. K. Broes v. Dort; bij den geneesk. dienst van Palembang, de offic. v. gez. 1ste kl. J. C. de Oude; bij dien in Atjeh en o., de mil. apoth. 2de kl. N. de Graaf.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 3de bat., de 1ste luit. H. F. V. M. Schwing, van het 4de depotbat.; de 2de luit. W. Boer, v. h. 1ste bat.

Bij het 5de bat., de kap. F. F. Weber, v. h. subsistk. te Batavia; de 1ste luit. H. L. v. d. Ende, van het strafdetach. te Ngawi; de 2de luit. C. G. T. v. Erpers Royaards v. h. 6de bat.

Bij het 8ste bat., de kap. W. G. van den Bergh, v. h. 6de bat.

Bij het 10de bat., de 1ste luit. M. C. L. Langguth, van het 1ste garnbat. in Atjeh en o.; de kap. H. A. Gobius en de 2de luit. B. T. C. F. Schmidt, beiden v. h. 5de bat.

Bij het 12de bat., de 1ste luit. W. P. A. Steenmeijer, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o.

Bij het 14de bat., de 1ste luit. J. W. Wijs, v. h. 10de bat.

Bij het 15de bat., de 2de luit. H. A. du Croo, v. h. garnbat. v. Banka.

Bij het 18de bat., de kap. G. H. L. J. van Lubtow, v. h. 10de bat.

Bij het garnbat. v. Celebes en o., de 1ste luit. T. A. van Leer, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. v. Palembang, de kap. P. G. Bode, v. h. strafdetach. te Ngawie; bij het garnbat. v. Banka, de 1ste luit. H. C. Krijgsman, v. h. 9de bat.; bij het garnbat. v. Celebes en o., de 2de luit. E. P. J. Geluk, v. h. 14de bat.; bij het garnbat. der Westerafd. v. Borneo, de 2de luit. W. F. Haver Droeze, v. h. 15de bat.; bij het 3de garnbat. in Atjeh en o., de kap. W. H. Aussems, v. h. 4de depotbat.; de kap. F. Weersma en de 2de luit. W. de Beyer, v. h. 1ste bat. en het garnbat. van Banka; bij het 1ste depotbat., de kap. D. de Vries Reilingh, v. h. 13de bat.; bij het 4de depotbat., de 2de luit. F. G. J. Bosschart, v. h. 18de bat.; bij het subsistk. te Batavia, de 1ste luit. J. E. J. den Berger, van het 1ste depotbat.; bij de subsistcomp. te Kotta-Radja, de 1ste luit. F. A. Kleian, v. h. garnbat. v. Banka; bij het subsistk. te Batavia, de luit.-kol. J. G. Scharp, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o.; bij het strafdetach. te Ngawi, de kap. D. P. Bouman en de 2de luit. H. Eekhoff, van het 5de en 7de bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 10de comp., de kap. C. A. Whitton, van de 22ste comp.; bij de 14de comp., de 1ste luit. W. M. van den Broek, van de 5de comp.

Bij het wapen der genie. Bij de werken te Batavia, de 1ste luit. J. W. C. van Steeden, van die te Magelang; bij die in Atjeh en o., de tijd. gedet. 1ste luit. der inf. F. R. de Vries Hofman, van die te Batavia; bij die te Babakan, de 1ste luit. M. C. Rouveroy van Nieuwaal, van die te Tjilatjap.

Als offic.-opn. bij den topogr. dienst, de 2de luit. L. A. Bakhuis; van het subsistk. te Soerabaia.

Ingetrokken.

Bij het wapen der genie, de overpl. van den tijd. gedet. 1sten luit. der inf. J. M. W. Caspari, bij de werken in Atjeh en o., v. h. korps mineurs

en sappeurs; van den 2den luit. S. F. Boers, bij het garnbat. der Z.- en O.-afd. van Borneo.

Op nonactiviteit.

Bij het wapen der infanterie. De maj. van P. van Drimmelen en de 1ste luit. der inf. K. A. Begemann.

Bij het wapen der artillerie. De magazijnm. 3de kl. C. L. E. A. van Plessen Hohen Entringen.

Bij den mil. geneesk. dienst. De offic. van gez. 1ste kl. N. P. van der Stok en de mil. apoth. 2de kl. G. C. de Groot.

Eervol ontslagen.

De 1ste luit.-kw. bij de mil. adm. H. L. Diecke; de burg. schrijvers 5de kl. bij de mil. adm. C. F. Knödler, F. G. Jansen en G. A. Koot; de klerk bij den art.-constr.-winkel te Soerabaia, J. F. C. Reynaert.

Tweejarig verlof verleend

aan de kaps. der inf. H. E. Munniks de Jongh en A. J. Willemse; aan den 1sten luit. der inf. J. G. Hilbrink; aan de 2de luits. der inf. P. A. P. Vermeulen en N. T. v. d. Tak; aan den offic. v. gez. 2de kl. Dr. C. J. L. Däubler.

*Litteraire
Sociëteit
s Gravenhag*

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

BIJLAGE III, BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 3.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Januari—25 Februari 1880).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Bij de militaire administratie. Tot 1sten luit.-kw., de 2de luit.-kw. C. J. C. van Goor.

Bij den geneesk. dienst. Tot offic. v. gez. 3de kl., de arts A. Butner; tot apoth. 3de kl., de apoth. J. van Riel; tot paardenarts 2de kl., de paardenarts 3de kl. J. L. G. Cayaux.

Bij het wapen der infanterie. Tot kap. 2de kl., de 1ste luit. J. M. Vervat, ged. in O.-I. Bij het 5de reg., tot adj., de kap. G. van Nouhuys. Bij het 8ste reg., tot kap. 2de kl., de 1ste luit. K. A. Pfeiffer, van den staf der inf., werkz. bij het D. v. O.; tot 1sten luit., de 2de luit. J. A. Staring, ged. bij de mil. verk.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 4de reg. huz., tot adj., de ritm. L. B. Loeff.

Bij het wapen der artillerie. Bij het 1ste reg. veldart., tot kap. 1ste kl., de kaps. 2de kl. H. H. Ramaer en M. L. C. Staring.

Overgeplaatst.

Bij het 1ste reg. inf., de 1ste luit. C. J. M. Noorduyn, van het 6de. Bij het 5de reg., de kap. G. J. D. Æ. Riesz, laatstelijk van het 8ste en W. H. N. 's Graeuwen, van het 6de. Bij het 6de reg., de kap. P. Riethagen, van het 5de en de 1ste luit. A. F. G. G. Schwartz, van het 1ste. Bij het 7de reg., de 1ste luit. W. G. L. van Tengenagell de Raad, van het 1ste en P. X. Olivier, van het 6de. Bij het 8ste reg., de kap. H. J. Hoogeveen, van het 5de en de 1ste luit. J. E. Jurling, van het 1ste reg. Bij de IVde afd. vestingart., de kap. L. J. Risseeuw, van de VIde afd. Bij de Vde afd. vestingart., de maj. D. G. T. G. van der Voort Maarschalk, van de IIIde afd. Bij de VIIde afd. vestingart., de

1ste luit. H. J. Rijfkogel, van de VIIIste afd. Bij de VIIIste afd. vestingart., de 1ste luit. H. F. v. Gennep, van de VIIde afd. Bij het korps pontonn., de kap. A. A. van Doesburgh, van de IIIde afd. vestingart. Van 's Hertogenbosch naar Heusden, de kap.-magazijnm. der art. P. C. Badon Ghijnen.

Gedetacheerd,

bij het D. v. O., de 1ste luit. M. H. Spruyt, van het 7de reg. inf.

Bestemd,

tot onderw. bij den hoofdcursus te 's Bosch, de 1ste luit. H. Nusink, van het 5de reg. inf.

Eervol ontheven,

als adj. bij het korps, de ritm. F. Ypeij, van het 1ste reg. huz. en van de functiën van adj. van den bevelh. in de 4de mil. afd., de kap. A. Harrebommé, van den staf der art., eerstgenoemde op zijn verzoek en laatstgen. met ingang van 1 Mei a. s. en met gelijktijdige overplaatsing bij de VIde afd. vestingart.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld,

bij het 4de reg., de 1ste luit. A. W. S. Schut, gedet. geweest bij de landmacht in W.-Indië.

Op nonactiviteit gesteld.

De kap. G. Blaauw, van het 8ste en de 1ste luit. H. A. J. A. Timmerman, van het 5de reg. inf. en J. Scheuer, van het instr.-bat.

Gedet. bij het leger in O.-Indië.

De 1ste luit. J. E. P. Bekkers, van het 3de en de 2de luit. D. de Moulin, van het 7de reg. inf.

Overgeplaatst bij het leger in O.-Indië.

De 2de luit. der inf. P. J. T. A. Battaerd, ged. bij gemeld leger.

Overleden.

De 1ste luit. A. A. baron Bentinck, van het reg. gren. en jagers.

Overleden gepensionneerden.

G. graaf v. d. Duyn, luit.-gen., 14 Jan. 1880; G. Kuyper Hz., gen.-maj., 28 Dec. 1879; J. v. d. Meij, kol., 2 Dec. 1879; H. A. Tobias, kol., 29 Jan. 1880; P. A. Rovers, luit.-kol., 4 Sept. 1879; P. J. Calkoen, kap., 10 Dec. 1879; H. Gabriëls, 1ste luit., 17 Dec. 1879; F. G. de Vree, 1ste luit., 26 Dec. 1879.

BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Geplaatst.

Bij de mil. administratie. Bij de intend. van Sumatra's Westk. en o., de kap.-kw. J. D. Rolandus Hagedoorn; bij die in Atjeh en o., de 1ste luit.-kw. H. W. G. Wilderink; bij die der 3de mil. afd. op Java, de kap.-kw. A. H. Hofman.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij den geneesk. dienst ter Oostk. v. Sumatra, de offic. v. gez. 2de kl. L. R. A. J. H. P. F. Littmann; bij dien van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2de kl. W. J. van Haeften en P. Engel-mayer; bij het reconvallesc.-gesticht te Batoe Toelis, de offic. v. gez. 1ste kl. N. P. v. d. Stok; bij het garn. te Djokdjokarta, de mil. apoth. 2de kl. G. C. de Groot; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. J. C. T. Scheffer.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 1ste comp., de 1ste luit. G. Feuilletau de Bruyn.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen in Atjeh en o., de kap. G. H. W. van Haeften; bij het korps min. en sapp., de 2de luit. G. J. Cassa.

Overgeplaatst.

Bij de mil. administratie. Bij de intend. in Atjeh en o., de kap.-kw. C. W. E. Stumpff, van dien dienst van Sumatra's Westk. en o.; de 1ste luit.-kw. W. K. M. Hazen, v. d. r. v. adm. te Djokdjokarta; bij dien raad van adm. v. h. garn. te Bandjermasin, de 2de luit.-kw. J. P. M. Klupell, van dien v. h. subsistk. te Batavia; bij dien van het subsistk. te Batavia, de 2de luit.-kw. F. E. J. Phaff, van de intend. v. Atjeh en o.; bij dien van Djokdjokarta, de 1ste luit.-kw. J. L. Kroese, van de intend. in Atjeh en o.; bij de intend. in de 1ste mil. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. A. D. de Bergh, v. d. raad v. adm. te Bandjermasin.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het garn. te Salatiga, de offic. v. gez. 1ste kl. J. M. W. van der Hoeven, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het reconvallesc.-gesticht te Batoe Toelis, de offic. v. gez. 2de kl. G. W. A. Beyfuss, v. h. hosp. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 1ste kl. H. J. Alken en W. J. Oosterhoff, v. h. hosp. te Samarang en het garn. te Salatiga; die der 2de kl. P. J. Hymans van Anrooy en C. A. Weihe, van dien van Sumatra's Westk. en o.; bij dien der Westerafd. v. Borneo, de offic. v. gez. 2de kl. N. J. B. Johnsen, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dien van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 1ste kl. A. C. van Beest en die der 2de kl. P. Durdik, v. h. ziekentransportschip *Graaf v. Bylandt* en den geneesk. dienst in Atjeh en o.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 4de bat., de kap. H. E. J. Klatt, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o., de kap. L. C. v. Vleuten, v. h. garn.-bat. in Atjeh en o.

Bij het 5de bat., de kapt. C. W. Klute en A. H. v. d. Pol, v. h. 4de en 8ste bat.

Bij het 10de bat., de kap. C. P. J. v. Vliet, v. h. garnbat. der Westerafd. v. Borneo.

Bij het 16de bat., de kap. J. F. de Visch Eijbergen, v. h. 12de bat., de kap. H. A. J. Valkenhoff, v. h. 6de bat.

Bij het 1ste garnbat. in Atjeh en o., de 2de luit. C. van Dura, v. h. 16de bat.; bij het 3de garnbat. in Atjeh en o., de 1ste luit. J. C. C. Six Dijkstra, van de troepenmacht ter Oostk. v. Sumatra; bij het garnbat. der Mol. eil., de kap. P. v. Rijken en de 1ste luit. R. J. van Zwol, v. h. 9de en 6de bat.

bij dat der Westerafd. v. Borneo, de 1ste luit. J. Vos, v. h. 11de bat.; bij het 3de depotbat., de 1ste luit. G. C. Nieuwenhuys, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o.; bij het subsistk. te Soerabaia, de 1ste luit. D. A. Okhuyzen, v. h. 14de bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 16de comp., de gedet. 1ste luit. der inf. H. J. Dijkmeester, van de 23ste comp.

Bij het wapen der genie. Bij de werken te Batavia, de 1ste luit. H. W. Scheuer, van de 4de afd. v. h. Dept. v. Oorlog; bij het korps min. en sapp., de tijd. ged. 1ste luit. der inf. C. v. d. Veen, van de werken te Padang.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het detach. te Makassar, de 1ste luit. J. T. Ten Bosch, v. h. eskadr. in Atjeh en o.

Ingetrokken.

Bij den mil. geneesk. dienst, de overpl. bij het hosp. Willem I van den offic. v. gez. 1ste kl. J. A. Coster, en zulks in verb. met de overpl. van den offic. bij den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o.

Bij het wapen der genie, de overpl. bij de werken te Batavia van die te Padang, van den 1sten luit. T. C. A. Vemer.

Tijdelijk te detacheren,

bij de werken te Soerabaia, de magazijnm. 2de kl. H. Bokhorst, v. h. algem. genie-mag. aldaar; bij het algem. genie-mag. te Soerabaia. de magazijnm. 2de kl. P. V. Rhemrev, v. h. hulp-genie-mag. te Oleh-leh.

In activiteit hersteld.

Bij den mil. geneesk. dienst. De mil. apoth. 2de kl. G. C. de Groot.

Eervol ontslagen.

De apoth. 2de kl. H. J. B. Dekema, met verg. om de aan dien rang verb. unif. te blijven dragen; onder toek. van den tit. rang van dir. offic. v. gez. 2de kl., de offic. v. gez. 1ste kl. D. J. Visscher; de burg. schrijver 5de kl. L. J. G. Oudhof; de luit.-kol. der inf. F. B. A. Grooss; de kap. der inf. P. J. Gaberel; de kap. der inf. G. van Byleveld; de 2de luit. der cav. C. G. v. Gorkum.

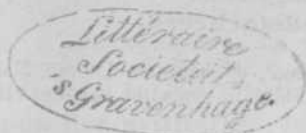
Op nonactiviteit.

Bij den mil. geneesk. dienst, de officn. v. gez. 1ste kl. J. Semmelink en H. van den Broek.

Bij het wapen der infanterie, J. B. Mack.

Tweejarig verlof verleend

aan de 1ste luits. der inf. J. W. Hendrix en J. M. W. Caspari; aan den 1sten luit. der cav. A. R. J. G. Betzhold; aan den veldpred. T. B. Granpé Molière; aan den offic. v. gez. 1ste kl. J. W. Th. E. Sikkes.

BIJLAGE IV, BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 4.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Februari—25 Maart 1880).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 1ste reg. huz., tot 1sten luit., de 2de luits. R. H. O. baron van der Capellen en jhr. A. S. E. van Tets, van het korps. Bij het 3de reg. huz., tot adj., de 1ste luit. W. C. G. van Welden baron Rengers.

Bij den staf der artillerie. Tot maj.-magazijnm. 1ste kl. te Amsterdam, de kap. R. Verschoor, magazijnm. 1ste kl. te Nijmegen; tot hoofdopz. der constr.-werkpl., de kap. M. J. Telchuys, van de Hde afd. vestingart.; tot adj. van den Gouv. der Kon. Mil. Ac., de 1ste luit. T. C. de Bordes, van het 2de reg. veld-art. (beide laatstg. met 1° Mei a.s.)

Bij het wapen der artillerie. Bij de 1ste afd. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. C. G. Boonzajer, van de Vide afd.

Bij het korps ing., min. en sapp. Tot kap. 2de kl., de 1ste luit. C. W. van de Kastele; tot 1sten luit., de 2de luits. A. E. von Brucken Fock, F. A. C. A. Pels Rijcken, C. A. Cikot, T. L. baron Quarles de Quarles, A. J. L. M. van Schevichaven en H. W. Braakman.

Overgeplaatst.

Bij het 4de reg. inf., de kapt. E. A. D. E. van Franckenberg en Proschlitz, van het 5de en de 1ste luit. J. M. Obreen, van het 8ste reg., laatstg. met 1° Mei e.k. tegen welken datum hij tevens eervol is onth. van zijne det. bij de topogr. inricht. Bij het 7de reg. inf., de 2de luit. G. A. van Driel, van het 4de reg. Bij het Instr.-bat., de 1ste luit. H. A. Kantelaar, van het 3de reg. inf.

Werkzaam gesteld.

Bij de Kon. Mil. Acad., 1° Sept. a.s., de 1ste luits. M. J. Boeije, van de art.-

instr.-comp. en H. M. W. C. baron van Till, van het korps ing., min. en sapp., zijnde eerstg. in verband daarmede overgepl. bij den staf der art.

Gedetacheerd.

Bij de art.-, stapel- en constrmag., de kap. O. A. van Maanen, van de IIde afd. vestingart., die tevens à la suite is geplaatst van de VIIde afd.

Eervol ontheven.

Op hun verzoek, met 1° Mei a.s., van de functiën van hoofdopz. der constr.-werkpl., de kap. P. W. Pfeiffer, van den staf der art., en als opz. voerend offic. der ijzergieterij bij de art.-, stapel- en constrmag., de kap. W. B. Westhoff, van de VIIde afd. vestingart., beiden onder dankb. voor de door hen bewezen diensten en met gelijkt. overplaatsing resp. bij de IIIde en bij de IIde afd. vestingart.; van de betrekking van adj. van den Gouv. der Kon. Mil. Ac., de 1ste luit. J. de Waal, van den staf der art., die tevens is overgepl. bij het 2de reg. veldart. Met 1° Sept. e.k., van hunne functiën bij de Kon. Mil. Ac., de 1ste luits. P. A. van Buuren, van den staf der inf., K. J. van Ravenswaay, van den staf der art. en C. J. Snijders, van het korps ing., min. en sapp. (beide eerstg. zijn tevens in hunnen rang overgepl. resp. bij het 6de reg. inf. en bij de IIde afd. vestingart.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

De offic. v. gez. 1ste kl. D. H. van Vierssen (hosp. te Amsterdam) en de 1ste luit. W. J. L. Wijmans, bij het 7de en J. A. C. H. van Moll, bij het 6de reg. inf. (allen gedet. geweest in O.-Indië).

Op nonactiviteit gesteld.

De 1ste luit. G. M. Trip, van het 1ste reg. huz.

Gepensionneerd.

De majs. jhr. F. A. Meijer, van den gen. staf op n.a. en L. Vetzo, magazijnm. der art. 1ste kl. te Amsterdam, laatstg. met den rang van luit.-kol.

Overleden.

De kap. der genie op n.a. J. A. van Prehn en de 1ste luit.-adj. J. R. F. van Musschenbroek, van het 3de reg. huz.

Benoemd voor O.-Indië.

Tot apoth. 3de kl., de civiele apoths. G. J. Groeneveld en P. Leendertz.

Overleden gepensionneerden.

M. G. van Raden, luit.-kol., 29 Jan. 1880; C. J. G. van Baerle, maj., 3 Febr. 1880; M. Schaap, 1ste luit., 9 Febr. 1880; H. W. Hassley, offic. v. gez., 11 Jan. 1880.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot mil. comm. v. Banka, de maj. der inf. J. B. Mack; tot mil. comm. der Lamp. distr., de kap. der inf. D. Brakel; tot 1sten luit.-kw., de 2de luit. der cav. B. W. H. Weber; tot luit.-kol., de maj. A. J. H. Lubeck.

Bij het wapen der artillerie. Tot 2den luit., de serg. G. J. Kroon.

Bevorderd.

Bij het wapen der cavalerie. Tot 1sten luit., de 2de luit. A. von Wolfskeel Reichenberg.

Bij het wapen der genie. Tot magazijnm. 2de kl., de magazijnm. 3de kl. J. M. Schmitz.

Geplaatst.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij den geneesk. dienst der Mol. eil. de offic. v. gez. 1ste kl. J. Semmelink; bij dien v. Palembang, de offic. v. gez. 1ste kl. H. v. d. Broeck; bij dien der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de offic. v. gez. 2de kl. G. L. Jespersen; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. G. C. Eijkman; bij dat te Samarang, de offic. v. gez. 2de kl. G. T. J. von Baden.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2de bat., de 1ste luit. B. C. Lamie; bij het 9de bat., de kap. H. L. de Haas; laatst tijd. ged. bij den staf v. h. wapen der genie; bij het 11de bat., de kap. G. C. A. de Wit; bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de 1ste luit. W. P. H. Mirandolle; bij het 1ste depotbat., de 2de luits. G. C. de Groot, A. F. P. Carstens en G. N. A. de Vree; bij het 3de depotbat., de 2de luits. J. Boot en E. C. van Swieten.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 9de comp., de 1ste luit. J. L. F. H. Rollin Couquerque.

Bij het wapen der cavalerie. Als comm. der cav. in de IIde mil. afd. op Java, de maj. F. H. von Boddien.

Overgeplaatst.

Bij den gewest. en plaatsel. staf. Als adj. v. d. comm. der 3de mil. afd. op Java, de 1ste luit.-adj. jhr. J. C. van der Wijck, v. h. 9de bat.

Bij de mil. administratie. Bij het hosp. te Soerabaia, de 2de luit.-kw. C. L. Pfeiffer, v. h. afd.-kl.-mag. te Samarang; als onderintend. der 1ste kl. van Atjeh en o., de onderintend. der 1ste kl. J. Valk, van de 1ste mil. afd. op Java; bij de intendance van Sumatra's westk. en o., de 1ste luit.-kw. S. His-sink; bij die in de Z.- en O.-afd. v. Borneo, de 1ste luit.-kw. E. H. Vemer, v. d. raad v. adm. v. h. 6de bat. inf.; bij den raad van adm. te Padang Pand-jang, de 2de luit.-kw. G. H. van der Beeke; bij dien van het 17de bat. inf., de 2de luit.-kw. J. A. 't Hooft; bij dien van het 6de bat. inf., de 1ste luit.-kw. L. Maurer, van dien v. h. subsistk. te Soerabaia; bij de intend. in Atjeh en o., de 2de luit.-kw. G. Marcella, van de 5de afd. v. h. Dept. v. O.; bij het subsistk. te Soerabaia, de 1ste luit.-kw. J. Focke, van de intend. in Atjeh en o.; bij dat te Batavia, de 2de luit.-kw. J. v. d. Plank, van de intend. in Atjeh en o.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het hosp. te Willem I, de mil. apoth. der 2de kl. B. Frijtink, de offic. v. gez. 2de kl. dr. C. Weintraub, van dien dienst in Atjeh en o.; bij het hosp. te Makassar, de mil. apoth. 2de kl. K. Milius; bij dat te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. G. J. N. Loomerijer

en C. C. H. Munting, van den geneesk. dienst v. Palembang en Atjeh en o.; als chef van den exped. geneesk. dienst in Atjeh en o., de dirig. offic. v. gez. 2de kl. E. P. Tombrink, v. h. garn. te Weltevreden.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 2de luit. C. F. van den Ende, van het 6de bat.

Bij het 4de bat., de 1ste luit. L. D. M. van Son.

Bij het 5de bat., de kap. J. P. Groenhof, v. h. 14de, de 1ste luit. D. J. A. Arntzenius, W. F. Luijtjes, van het 4de bat. en de 2de luit. H. C. Stufkens, van het 1ste bat.

Bij het 6de bat., de kap. N. T. Steur, de 2de luit. F. J. Erdsieck, de kap. A. A. A. E. Gewin, de 1ste luits. J. C. H. G. van Deun, D. W. Binkhorst en D. A. Okhuyzen, de eerste v. h. 1ste garnbat. van Atjeh en o., de tweede v. h. 3de depotbat. en de beide laatstgen. v. h. subsistk. te Soerabaia.

Bij het 9de bat., de 2de luit. G. P. Wijnmalen, als adj., de 1ste luit. J. B. v. Heutz, de kap. A. J. Kalf, de 1ste luits. A. van den Briel en G. G. F. von Lindheim, de 2de luits. H. J. Bierstedt en W. N. Wintershoven.

Bij het 11de bat., de kap. W. F. Braun, v. h. garnbat. der Mol. eil.

Bij het 13de bat., de kap. B. C. van de Sande.

Bij het 17de bat., de kap. T. J. Meis.

Bij het 18de bat., de 1ste luit. J. Stevels, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.

Bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de 1ste luit. B. L. Hagedoorn, v. h. 7de bat.; bij het garnbat. v. Celebes en o., de 2de luits. C. W. H. Stom en A. W. Gijsberti Hodenpijl, v. h. 2de en 1ste garnbat. in Atjeh en o.; bij de garncomp. v. Bantam, de kap. M. H. Vis, v. h. 1ste depotbat.; bij die van Benkoelen, de 1ste luit. P. Wiersma, v. h. 6de bat.; bij het 4de depotbat., de 1ste luit. A. v. Leeuwen; bij het subsistk. te Batavia, de kap. A. H. Gobius, v. h. 10de bat., de 1ste luit. A. van Driem, v. h. garnbat. v. Palembang; bij het suppldepot te Meester Cornelis, de kap. D. Schäffer, v. h. 11de bat.

Bij het wapen der artillerie. Tot comm. der divisie veld- en berg-art. te Batavia, de maj. A. Hijnekamp; bij de 7de comp., de 1ste luit. W. F. G. L. Kerrebijn; bij de 10de comp., de 2de luit. A. B. Fromberg; bij de 18de comp., de 1ste luit. G. Feuilletau de Bruyn; bij het materieel, als adj. van den chef v. h. wapen, de 1ste luit. P. H. Opzoomer, v. h. personeel; als adj. bij het comm. der exped. art. in Atjeh en o., de 1ste luit. J. M. van Braam, van de 4de comp. aldaar.

Belast.

Met de waarn. der betr. van mil. ambt. 3de kl., de adj.-onderoffic.-kw. W. F. Brasz.

In activiteit hersteld.

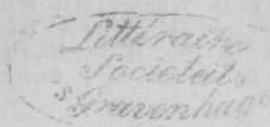
Bij den mil. geneesk. dienst, de officn. v. gez. 1ste kl. A. Ledeboer en J. G. Kroon.

Op nonactiviteit gesteld.

De maj. P. M. Ockerse; de kap. J. H. van den Burg.

Eervol ontslagen.

De kaps. der inf. P. W. L. Nanninga, J. Lauer, P. J. Miltenburg, J. J. Hollanders, J. v. Weeren, Ch. F. Engelhard en J. J. Meyboom, onder toek. v. d. tit. rang v. maj.; de kaps. der inf. J. W. Marckert, onder toek. v. d. tit. rang

BIJLAGE V, BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 5.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Maart—25 April 1880).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Bij den plaatsel. staf. Tot 2den luit. plaatsel. adj. 2de kl. te Leiden, de wachtm. H. K. van Diepenbrugge, van het 4de reg. huz.

Bij het wapen der infanterie. Tot kap. 1ste kl., de kaps. 2de kl. A. J. R. de Vrede, van het 1ste en J. Coster, van het 7de reg.

Bij het wapen der cavalerie. Staf, tot gen.-maj. in de 2de mil. afd., de kol. jhr. W. J. A. Storm de Grave, adj. des Konings i. b. d., commt. v. h. 3de reg. huz. Bij het 3de reg. huz., tot kol. en commt. v. h. korps, de luit.-kol. jhr. L. ridder van Rappard, van het korps.

Bij het wapen der artillerie. Bij de IIde afd. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. A. R. Ophorst.

Overgeplaatst.

Bij het 1ste reg. inf., de 2de luit. T. E. Kersting, van het 2de reg.

In actieven dienst hersteld.

Resp. bij het 3de en bij het 8ste reg. inf., de kap. R. J. van Hooijdonk en de 1ste luit. D. F. H. Helbach.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

Bij het 5de reg. inf., de 1ste luit. H. Hering, ged. geweest in O.-Indië.

Eervol ontheven.

Op 1° Mei 1880: van zijne functiën bij de Normaal-schietsch., de kap. G. v. d. Voort, die tevens is overgepl. bij het 4de reg. inf.; van de functiën van adj. van

den bevelh. in de 5de milit. afd., de kap. der art. H. H. P. de Wit, die voorts is bestemd om te worden toegev. aan den commt. der vestingart. Op 1° Aug. a.s., van hunne det. bij de krijgsschool: de 1ste luit.-kw. S. van den Bent, v. h. reg. gren. en jag. en de 1ste luit. E. G. Winckel, van het 3de en M. de Ras, van het 8ste reg. inf. Op 1 October e.k. als voren: de 1ste luit. C. P. de Veer, van het 2de, M. H. Damme, van het 3de, R. G. Moerbeek, van het 4de, J. T. Oosterman, van het 6de reg. inf. en jhr. C. J. Strick v. Linschoten, van het 2de reg. inf.

Gedetacheerd.

Bij het leger in O.-Indië voor 5 jaar, de kap. F. H. A. Rijnders, van het 8ste reg. inf. Bij het leger h. t. l. (8ste reg. inf.), de kap. van het leger in O.-I. jhr. A. M. v. d. Does de Bijde.

Op nonactiviteit gesteld.

De kol. der genie J. F. van Hanswijk, en zulks onder eervolle onth. als bevelh. in de 5de mil. afd., alsmede de 1ste luit. J. C. J. van Ogten, werkz. bij de Normaal-schietsch.

Gepensionneerd.

De luit.-kol. F. G. F. L. Charlier, pl. commt. 2de kl. te Bergen-op-Zoom; de maj. D. W. van Winsheijm, pl. commt. 3de kl. te Nijmegen; de kap. J. R. de Plönnies, van het 3de reg. inf., en de 1ste luit. F. A. Hoefer, van het 1ste reg. veldart.

Eervol uit den militairen dienst ontslagen,

op zijn verzoek, de 1ste luit. M. J. van Hoogstraten, van het 3de reg. inf.

Den rang verleend,

van gen.-maj., aan den gep. kol. jhr. K. W. de Kock en van luit.-kol., aan den gep. maj. V. W. R. baron Bentinck tot Schoonheten, en zulks als een bewijs van Zr. Ms. tevredenheid wegens de diensten door hen bewezen in hunne betrekking van adjudant van wijlen Z. K. H. den Prins van Oranje.

Overleden.

De 1ste luit. H. C. Rijke, pl. adj. 2de kl. te Deventer.

Benoemd voor O.-Indië.

Tot 2den luit.-kw., de eervol ontsl. offic. v. adm. bij de marine F. D. v. Genderen; tot offic. v. gez. 2de kl., de eervol ontsl. officn. v. gez. bij de marine M. Steensma en H. de Kock.

Overleden gepensionneerden.

Luit.-gen. jhr. W. F. von Pestel, 30 Jan. 1880; gen.-maj. H. Hardenberg, 3 Maart 1880; maj. S. J. Cochius, 21 Jan. 1880; maj. J. F. Buffart, 9 Febr. 1880; kap. P. Urbanus, 25 Maart 1880; offic. v. gez. 1ste kl. P. F. Waldeck, 9 Maart. 1880; 1ste luit. G. v. Beverwijk, 19 Maart 1880.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij het wapen der cavalerie. Tot ritm., de 1ste luits. J. B. G. Welters en D. v. Toorenburg; tot 2den luit., de wachtm. bij het reg. cav. C. Walraven.

Geplaatst.

Bij de mil. administratie. Bij den raad van adm. v. h. subsistk. te Batavia, de 1ste luit.-kw. K. L. Knauf; bij het garn.-kl.-mag. te Willem I, de 1ste luit.-kw. J. A. Keukenmeester.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de mil. apoth. 1ste kl. G. K. Timmer; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. B. C. Stört en J. L. A. Hess.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 10de bat., de kap. J. H. Thieme, de 1ste luit. J. P. Meijer, de 2de luit. C. Walraven; bij het 13de bat., de 2de luit. W. J. A. Roijen; bij het 14de bat., de 1ste luit. M. J. Nix; bij het 15de bat., de kap. P. Hobbelaar; bij het 18de bat., de kap. A. D. J. de Man; bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de kap. G. S. K. J. Ruempol; bij het subsistk. te Batavia, de kap. L. W. J. J. Ramaer; bij het 1ste depotbat., de 2de luit. C. A. Poulus; bij het 4de depotbat., de kap. G. J. A. Beunk.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 1ste comp., de 2de luit. G. J. Kroon; bij de 16de comp., de 1ste luit. H. W. van Rhijn; bij de 18de comp., de 1ste luit. W. J. C. B. Droogleever Fortuyn.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de eskadr. te Salatiga, de 1ste luit. J. B. G. Welters.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog Als chef van het 1ste bureau bij de 2de afd., de maj. J. Visser, v. h. garnbat. v. Banka.

Bij de mil. administratie. Bij de intend. in Atjeh en o., de 1ste luit.-kw. A. D. de Bergh, van die in de 1ste mil. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. F. Cortenbach en de kap.-kw. J. W. Evers; bij die van Celebes en o., de 2de luit.-kw. J. P. Lotichius, van den raad v. adm. v. h. 5de bat. inf.; bij die in de 1ste mil. afd. op Java, de onderintend. der 1ste kl. D. W. Muller, van die in Atjeh en o.; bij die in de 2de mil. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. P. M. E. Soeters, van die te Atjeh; bij die v. Banka, de 2de luit.-kw. J. C. de Raad, van den r. v. a. te Muntok; bij den raad v. adm. te Muntok, de 2de luit.-kw. B. W. C. G. de Vries, v. h. garn.-kl.-mag. te Willem I; bij dien v. h. 5de bat. inf., de 2de luit.-kw. J. C. Palm, van de intend. in Atjeh en o.; bij het hosp. te Samarang, de kap.-kw. H. C. Stokhekker, van de intend. in de 2de mil. afd. op Java; bij dat te Weltevreden, de 1ste luit.-kw. H. C. D. van de Ven, van dat te Samarang.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 1ste kl. J. J. Granpré Molière en die der 2de kl. M. Charlouis, van dien dienst in Atjeh en o.; bij dien in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2de kl. J. Godefroy, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dien v. Celebes en o., de offic. v. gez. 2de kl. A. A. Grondhout, v. h. hosp. te Soerabaia; bij het hosp. te Soerabaia, de offic. v. gez. 2de kl. J. K. Jacobs, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2de bat., de kap. C. F. Koch, v. h. suppl.-depot te Meester Cornelis.

Bij het 5de bat., de kap. A. P. Bindervoet van Nahuys, van het 4de bat.

Bij het 6de bat., de 2de luit. G. A. van Leeuwen, van het 13de bat.
Bij het 7de bat., de kap. J. van Smid, van het 10de, de 2de luit. S. F. Boers, v. h. 15de bat. en A. B. J. Prakken, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.
Bij het 9de bat., de 2de luit. W. C. Schreyner, v. h. 1ste depotbat.
Bij het 10de bat., de kap. C. J. Brusse, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o. en K. M. A. Haack, v. h. 14de bat.
Bij het 17de bat., de kap. M. Hoogwinkel, v. h. 16de bat., de kap. G. J. Albrecht, v. h. 15de bat.
Bij het 18de bat., de 1ste luit. F. L. Nix, v. h. garnbat. in de 2de mil. afd. op Java.

Bij het 1ste garnbat. in Atjeh, de kap. M. Hoogwinkel, v. h. 17de bat.; bij het garnbat. der Mol. eil., de 1ste luit. C. R. v. Dijk, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o. en L. F. Botter, v. h. garnbat. v. Banka, de kap. K. N. Reuter, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh; bij dat van Banka, de 1ste luit. J. P. F. G. E. Delpy, v. h. 3de bat.; bij dat v. Palembang, de kap. H. W. T. Framburg, v. h. 3de bat.; bij dat der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de 1ste luit. J. W. J. Hofman, v. h. 11de bat., de 2de luit. C. E. J. Kepper, v. h. 2de garnbat. in Atjeh; bij dat in de 2de mil. afd. op Java, de kap. F. A. de Vogel, v. h. 10de bat., de 1ste luit. A. Aeilkema, v. h. 4de bat.; bij het garnbat. der Westerafd. v. Borneo, de kap. H. L. de Haas, v. h. 9de bat., de 2de luits K. F. Engelbert v. Bevervoorde, v. h. 1ste en W. Puffius, v. h. 3de garnbat. in Atjeh; bij het 1ste depotbat., de kap. J. H. van der Veen, v. h. 18de bat.; bij het 4de depotbat., de kap. C. P. Roskes, v. h. 17de bat. en de 2de luit. F. W. v. Wijk, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o. en A. A. F. H. Gijsen, v. h. 9de bat.; bij het subsistk. te Soerabaia, de kap. J. C. Schmidt, v. h. 3de depotbat.; bij het strafdetach. te Ngawi, de kap. jhr. E. W. F. Leijssius, v. h. 1ste bat.; als instr. van den barisan te Pamekassan, de kap. J. van Puffelen, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o.

Bij het wapen der genie. Bij het korps min. en sapp., de kap. C. W. Hoffmann, van den staf v. h. wapen te Samarang; bij de werken te Tjilatjap, de kap. A. M. Pfeiffer, van die in Atjeh en o., bij die te Samarang, de kap. J. G. Kerlen, van die te Tjilatjap; als adj. v. d. chef v. h. wapen, de 1ste luit. M. A. J. de Haan, thans werkz. op het hoofdbureau.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het eskadr. in Atjeh en o., de 1ste luit. jhr. C. J. H. Meijer, van de eskadr. te Batavia.

Vergund,

aan den v. h. leger in Nederl. bij dat in Nederl.-Indië gedetach. 1sten luit. der inf. P. J. Schipperheyn, naar Nederland terug te keeren.

In activiteit hersteld.

Bij het wapen der infanterie. De maj. P. van Drimmelen en gepl. bij het garnbat. in de 2de mil. afd. op Java.

Werkzaam gesteld.

Bij het wapen der artillerie. Als adjunct in het comm. der art. in de 3de afd. op Java, de kap. J. H. van der Burg.

Eervol ontslagen.

De kapt. der inf. J. F. v. Mansvelt en W. K. Staats, de laatste onder toek. v. d. tit. rang van maj.; de kap. Th. W. H. J. M. Hustinx; de offic. v. gez. 1ste

kl. J. J. Postma en die der 2de kl. W. K. F. Hartsteen; de burg. schijv. 3de kl. E. G. Wolff, die der 5de kl. H. W. Bangert; onder toek. v. d. tit. rang v. dir. offic. v. gez. der 1ste kl., de dir. offic. v. gez. 2de kl. H. L. Benjamins; de offic. v. gez. 1ste kl. S. Hartog, onder toek. v. d. tit. rang v. dirig. offic. v. gez. 2de kl.; onder toek. v. d. tit. rang van maj., de kap. der inf. H. L. J. F. Smeets; de burg. schrijver der 5de kl. W. Rademaker Merion; de onderintend. 1ste kl. S. J. v. Coevorden; onder toek. v. d. tit. rang van maj., de kap. der inf. J. H. Thieme.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij het Departement van Oorlog, de mil. ambt. 2de kl. T. Bruyns.

Bij den mil. geneesk. dienst, de mil. apoth. 1ste kl. G. K. Timmer.

Bij het wapen der infanterie, de 2de luit. der inf. J. C. Soeters.

Eenjarig verlof verleend.

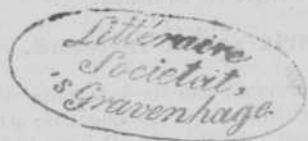
Aan den 1sten luit. der inf. D. W. A. Graichen.

Tweejarig verlof verleend.

Aan den kap. der art. J. F. Dormaar; aan de 1ste luits. F. D. Triebel, G. H. Krull, M. C. de Vos, J. A. Kirchner en J. L. Laceulle; aan de kaps. der inf. A. C. Steenhoven, L. H. M. Genet, A. H. v. d. Pol en A. E. Albrecht; aan de 2de luits. der inf. A. Nijenhuis en E. Ph. J. Geluk; aan den mil. ambt. 1ste kl. W. D. Wiemans.

Overleden.

P. J. L. Doring, offic. v. gez. 2de kl., te Weltevreden, den 17den December 1879; W. H. van der Veen, offic. v. gez. 2de kl., te Kwala Simpang, den 29sten November 1879; P. Ahlers, 1ste luit. der inf., te Pajja Combo, den 22sten December 1879; O. F. W. J. F. von Lindenfels, 1ste luit. der cav., te Macassar, den 25sten November 1879.

BIJLAGE VI,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 6.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 April—25 Mei 1880).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Tot lid van de wed.- en weezenk. van de offic. der landm., de luit.-gen. N. van Willes, insp. der inf., en de gen.-maj. K. H. van Diepenbrugge, insp. der art. — Tot adj. van den M. v. O., de kap. W. G. F. Sniijders, van den gen. staf. — Tot luit.-kol. pl. commt. 3de kl. te Breda, de maj. F. C. D. M. Hinlopen, van het 3de reg. huz. — Tot magazijnm. bij het centr. magaz. van kl. enz. te Woerden, de kap. adm. v. kl. en wap. J. J. Keijzer. — Tot offic. v. gez. 2de kl., de offic. v. gez. 3de kl. W. N. de Graaf, gedet. bij de zeemacht. — Tot paardenarts 3de kl. (2de reg. huz.), de vecarts L. J. M. Rijnberg.

Bij het wapen der infanterie. Tot 1sten luit., de 2de luit. C. van Dura, ged. in O.-I.; — bij den staf, tot adj. v. d. insp. der inf., de kap. F. A. Egter, van het 2de reg.; — bij het reg. gren. en jag., tot adj. van het korps, de kap. jhr. L. van Beijma. Bij het 1ste reg., tot kol. en commt. v. h. korps, de luit.-kol. G. M. van de Pol, van het 2de reg.; tot 1sten luit., de 2de luits. C. M. J. van den Heuvel Rijnders en J. Witteveen. Bij het 2de reg., tot luit.-kol., de maj. A. H. Otterbein, van het 7de reg.; tot kap. 1ste kl., de kap. 2de kl. F. J. E. Cokart en tot kap. 2de kl., de 1ste luit. J. Keiser, van het 5de reg. Bij het 3de reg., tot kap. 2de kl., de 1ste luit. F. A. G. Beelaerts van Blokland, van het reg. gren. en jag. Bij het 4de reg., tot kap. 2de kl., de 1ste luit. B. R. F. van Vlijmen, van het 7de reg. Bij het 5de reg., tot luit.-kol., de maj. C. F. Pabst, van het reg. gren. en jag. (thans bij het 4de reg.); tot maj., de kapt. J. H. Michaëlis, van het 3de reg. en jhr. F. van Spengler, van den staf der inf., laatstelijk adj. van den insp. van het wap.; tot kap. 1ste kl., de kap. 2de kl. T. Cieremans; tot kap. 2de kl., de 1ste luit. W. S. Trouillart Hanssen, van het reg. gren. en jag.; tot 1sten luit., de 2de luit. A. L. de Blauw. Bij het 6de reg., tot luit.-kol., de maj. N. Epkema. Bij het 7de reg., tot maj., de kap. L. F. van Otterloo, van het 4de reg. Bij het 8ste reg., tot kap. 1ste kl., de kapt. 2de kl. M. J. W. van Vlierden en G. J. P. D. Muller. Bij het kolon. werfdepot, tot kap. 1ste kl., de kap. 2de C. F. H. Putman Cramer.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 1ste reg. huz., tot ritm. 2de kl., de 1ste luit. jhr. A. W. van der Wijck, van het korps. Bij het 3de reg. huz., tot luit.-kol., de maj. E. Visser, van het korps; tot maj., de ritm. C. A. Thurkow, van het 1ste reg. huz.; tot 1sten luit., de 2de luit. jhr. C. F. van de Poll, van het korps. Bij het 4de reg. huz., tot ritm. 1ste kl., de ritm. 2de kl. H. G. J. Maas Geesteranus.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jag., de maj. jhr. F. F. von Mühlen, van het 5de reg. inf., en in hun rang van 1sten luit., de 1ste luit.-adj. B. K. van Tuinen, van het 3de, H. C. A. Neeteson, van het 4de, L. W. van Hoek, van het 7de, J. H. A. Queijsen, van het 8ste reg. inf., C. W. A. de Jong en A. J. F. van Overstraten, van het instr.-bat. Bij het 4de reg. inf., de 2de luit. A. Kraak, van het 5de reg. Bij de IIde afd. vestingart., de kap. J. J. Fabius, van de IIIde afd.

Werkzaam gesteld.

Bij het D. v. O. (1 Aug. 1880), de onderint. 2de kl. E. van Gendt, toeg. aan den commt. der 4de divisie. Bij de Kon. Mil. Acad. (1 Sept. 1880), de 2de luit. P. A. Spaan, van het instr.-bat., die in verb. daarmede wordt overgepl. bij den staf der inf.

Toegevoegd,

aan den commt. der 4de div. (1 Aug. 1880), de onderint. 2de kl. H. J. Bronner, thans belast met het toezicht over de adm. inricht. te Amsterdam.

Eervol ontheven,

van hunne betr. bij het D. v. O., de majs. H. F. C. Hardenberg en H. F. Alings, de eerste offic. v. gez. 1ste kl. R. v. Raalte en de eerste apoth. J. van Rijn van Alkemade, alsmede de kaps. F. R. Froger en A. R. Kraijenhoff van de Leur, van den gen. staf, de ritm. J. C. Rijnbende, de kap. P. J. Callenfels, van den staf der art., en A. E. André de la Porte, van het korps ing., min. en sapp., terwijl de beide eerstg. zijn toegev. resp. aan den chef van den gen. staf en aan den insp. der inf., en de drie laatstg. zijn benoemd tot adj. bij den insp. van hun wapen; van zijne betr. van adj. van Z. K. H. den Prins van Oranje (op zijn verzoek), de kap. J. E. N. bar. Sirtema van Grovestins, die in verband daarmede is overgepl. bij het wap. der art., en wel bij het 2de reg. veldart.; van zijne functiën van lid der dir. van de wed.- en weezenkas v. d. offic. der landm. (mede op zijn verzoek), de gep. gen. der inf. H. F. K. Duycker, en zulks onder dankb. voor de diensten gedurende een reeks van jaren daarin bewezen.

In actieven dienst hersteld.

Bij het 1ste reg. inf., de 1ste luit. J. B. v. Damme Jalink; bij het 3de reg. huz., de 2de luit. A. P. J. van Duuren; bij het korps ing., min. en sapp., de kap. G. F. G. A. van Kempen.

Op nonactiviteit gesteld.

De luit.-kol. C. J. J. Bijleveld, van het 4de, de maj. W. C. Margadant, van het 5de, en de 1ste luit. G. A. Meindersma, mede v. h. 4de reg. inf. en J. van Dam, van het alg. depot v. discipl.

Gepensionneerd.

De kol. D. N. de Fremery, commt. 1ste reg. inf. (m. r. van gen.-maj.); de

luit.-kol. P. F. Brunings, pl. commt. 2de kl. te Breda: de kap.-adj. E. M. A. Bijleveld, van het reg. gren. en jag. (m. r. van maj.); de kap. D. J. A. Millioen, van het 4de reg. inf.

Overgeplaatst bij het leger in O.-Indië.

De kap. H. H. Rink, bij dat leger gedet.

Overleden.

De 1ste luit. der art. jhr. A. H. v. d. Wijck, lid der comm. van proefneming.

Overleden gepensionneerden.

Kolonel F. C. W. Moorrees, 27 Dec. 1879; kolonel P. Sodenkamp, 29 Oct. 1879; kap. J. A. Koppelaar, 7 Febr. 1880.

Benoemd.

Tot offic. der Luxemb. orde van de Eikenkroon, de kap. J. E. N. bar. Sirtema van Grovestins.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij de militaire administratie. Tot 2den luit.-kw., de gew. scheepskl. bij de K. N. Marine P. G. J. van Wijhe.

Bevorderd.

Bij den geneesk. dienst. Tot 1sten apoth. der 1ste kl., de 1ste apoth. der 2de kl. W. J. E. Hekmeijer; tot 1sten apoth. der 2de kl., de mil. apoth. der 1ste kl. J. L. Warnas; tot dirig. offic. v. gez. 1ste kl., de dir. offic. v. gez. 2de kl. A. Cochius; tot die der 2de kl., de offic. v. gez. 1ste kl. H. D. Roskes; tot offic. v. gez. 1ste kl., de offic. v. gez. 2de kl. J. H. D. L. Slinger.

Bij het wapen der infanterie. Tot luit.-kol., de majs. A. S. J. v. Kesteren en W. H. v. d. Pol, tot kap., de 1ste luits. H. W. de Nijs en H. F. O. Köppelmann, tot 1sten luit., de 2de luits. A. F. P. Carstens, P. C. N. Braspot en H. A. L. Wichers; tot 1sten luit., de 2de luits. R. A. Jackson en J. Zijlstra.

Bij het wapen der genie. Tot maj., de kaps. H. Broese van Groenou en C. v. Mensch.

Bij het wapen der cavalerie. Tot 1sten luit., de 2de luit. H. W. A. v. Jeveren.

Geplaatst.

Bij de mil. administratie. Bij het hosp. te Soerabaia, de 2de luit.-kw. J. H. W. Imming.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. J. H. Lindman; bij dat te Samarang, de offic. v. gez. 2de kl. L. Marcus.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 3de bat., de kap. W. H. Neys; bij het 14de bat., de 1ste luit. E. Blaauwenoord; bij het 18de bat., als adj., de 1ste luit. F. G. Smits; bij het 1ste garnbat. in Atjeh en o., de 1ste

luit. H. F. Meijer; bij het garnbat. v. Celebes en o., de 2de luit. H. J. Matthes; bij het 1ste depotbat., de 2de luits. M. Verkouteren en J. A. W. Weusmann; bij het subsistk. te Batavia, de 1ste luit. L. F. A. Winckel.

Bij het wapen der genie. Bij het genie-maj. in Atjeh en o., de magazijn. der 1ste kl. H. C. Freriks.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 2de afd., de 2de luit. A. E. C. V. H. Veerman, v. h. subsistk. te Batavia.

Bij de militaire administratie. Bij het hosp. te Weltevreden, de kap.-kw. H. D. Tuynenburg, v. h. garn.-kl.-mag. te Willem I; bij dat te Padang, de kap.-kw. C. v. Thienen, van de intend. in Atjeh en o.; bij de intendance in de 1ste mil. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. A. L. G. Gobée, van die te Atjeh; bij die in Atjeh en o., de 1ste luit.-kw. L. C. v. Berg, van die in de 1ste mil. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. P. A. Jung, van de intend. v. Banka, de 2de luit.-kw. A. P. M. v. Altena, v. d. r. v. adm. der art. en cav. te Weltevreden; de kap.-kw. J. D. Rolandus Hagedoorn, van die v. Sumatra's Westk. en o.; bij die in de 2de mil. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. B. N. Tuinburg, v. d. raad v. adm. te Soerakarta; bij den raad van adm. te Banjoe-Biroe, de 2de luit.-kw. J. B. C. Bondix, van de intend. in Atjeh en o.; bij dien te Soerakarta, de 1ste luit.-kw. P. Brouwer, van dien te Banjoe-Biroe; bij het garn.-kl.-mag. te Batavia, de 2de luit.-kw. H. A. Engeringh, van de intend. in Atjeh en o.; bij het kl.-mag. te Meester-Cornelis, de 2de luit.-kw. C. A. Vosmaer, v. h. hosp. te Weltevreden.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het garn. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1ste kl. H. D. Roskes, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij dat te Meester-Cornelis, de mil. apoth. 3de kl. E. Nunes, v. h. hosp. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 1ste kl. A. C. v. Beest, van dien dienst ter Sumatra's Westk. en o.; bij dien in de 1ste mil. afd. op Java, de dir. offic. v. gez. der 1ste kl. M. W. J. den Berger, van dien dienst in de 3de mil. afd. op Java; bij dien in de 3de mil. afd. op Java, de dir. offic. v. gez. 2de kl. A. Cochiuis, van dien dienst in Atjeh en o.; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. M. M. Bleekrode, v. h. garn. te Salatiga, de offic. v. gez. 2de kl. P. Schrijff, v. h. garn. te Buitenzorg, de mil. apoth. 3de kl. P. v. Leersum, v. h. hosp. te Soerabaia; bij dat te Samarang, de offic. v. gez. 2de kl. C. W. N. Nökkentved, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij dat te Padang, de mil. apoth. 1ste kl. H. Rolff, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het garn. te Buitenzorg, de offic. v. gez. 2de kl. dr. J. J. E. Hartmann, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2de kl. G. C. Eijkman, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dat te Salatiga, de offic. v. gez. 2de kl. E. H. Bimmerman, v. h. hosp. te Samarang; bij dat te Tjilatjap, de offic. v. gez. 2de kl. J. L. A. Hess, v. h. hosp. te Weltevreden; bij het hoofdbureau, de dir. offic. v. gez. 1ste kl. dr. J. J. W. E. v. Riemsdijk, v. d. geneesk. dienst in de 1ste mil. afd. op Java; bij 's rijks mag. v. geneesm., de mil. apoth. der 1ste kl. J. L. Warnas, v. h. hosp. te Padang.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 3de bat., de kap. G. J. A. Beunk, v. h. 4de depotbat.

Bij het 4de bat., de maj. M. L. L. Schell, v. h. 16de bat. en de 1ste luit. J. D. ten Bosch, v. h. subsistk. te Samarang.

Bij het 5de bat., de 1ste luit. J. D. J. Snell, v. h. 6de bat.

Bij het 9de bat., de kap. F. L. Kaiser, v. h. 2de garnbat. in Atjeh en o., de 1ste luits. W. J. F. Deijkerhoff, v. h. 14de bat. en J. C. R. Schenk, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.

Bij het 10de bat., de kap. A. J. E. v. Dugteren, v. h. 2de bat., de 1ste luit. A. v. Veen, van de garncomp. der Lamp. districten.

Bij het 11de bat., de kap. J. H. de Bruyn, instr. v. d. barisan te Pamekassan.

Bij het 14de bat., de 2de luit. A. A. v. d. Mark, v. h. 10de bat.

Bij het 15de bat., de 2de luit. L. Labotz, v. h. 1ste depotbat.

Bij het 16de bat., de maj. F. R. P. van den Abeelen, v. h. 4de bat.

Bij het 17de bat., de kap. W. F. v. Mensch, v. h. garnbat. der Mol. eil., en de 1ste luit. W. M. Wijnaendts, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o.

Bij het 19de bat., de 2de luit. A. A. v. d. Mark, v. h. 10de bat.

Bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de 2de luit. C. L. Nijenhuis, van het 10de bat., de 1ste luit. E. W. E. Kok, v. h. garnbat. der Westerafd. v. Borneo; bij het 3de garnbat. in Atjeh en o., de 2de luits. G. B. K. Sanders, van het 10de bat. en C. Brand, v. h. 1ste depotbat., de kap. D. G. Bouman, v. h. strafdetach. te Ngawi, de 1ste luit. J. H. J. Reiche, v. h. 16de bat., de 2de luit. J. H. Nix, v. h. 4de depotbat.; bij het garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de 2de luits. H. J. Ives en H. A. de Vos, beiden v. h. 17de bat.; bij het garnbat. v. Celebes en o., de 1ste luit. J. v. d. Schroeff en de 2de luit. A. J. van Geelen, beiden v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o.; bij dat der Mol. eil., de 1ste luit. W. C. van den Vrijhoef, v. h. 2de garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. der Z- en O.-afd. v. Borneo, de 1ste luit. W. Klatt, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o.; bij de garncomp. van Benkoelen, de 2de luit. F. H. C. F. D. v. Gammingen, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.; bij de garncomp. van Riouw, de 2de luit. H. J. B. Clercx, van het 3de garnbat. in Atjeh en o.; bij het 1ste depotbat., de kap. A. J. Kalff, v. h. 9de bat., de 1ste luits. J. F. T. Veeren en F. Nauta, v. h. 2de depotbat.; bij het 2de depotbat., de 1ste luit. D. Aubie, v. h. 3de depotbat.; bij het 3de depotbat., de kap. W. Stoop, v. h. subsistk. te Soerabaia; bij het subsistk. te Batavia, de 1ste luit. H. Muyderman, v. h. garnbat. v. Celebes en o., de 2de luit. P. C. Schmidhamer, v. h. garnbat. der Mol. eil., de 1ste luit. T. G. O. Döderlein de Win, v. h. garnbat. der Z- en O.-afd. v. Borneo; bij het strafdetach. te Ngawi, de kap. H. Nuy, v. h. 1ste bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 1ste comp., de 1ste luit. G. F. Beer, van de 13de comp.; bij de 2de comp., de 1ste luit. E. H. Frankamp, van de 3de comp.; bij de 3de comp., de 1ste luit. J. F. C. Pool, van de 2de comp., bij de 13de comp., de kap. D. J. H. Schäfer, adj. bij het comm. der art. in de 1ste mil. afd. op Java, de 2de luit. G. G. Suermondt, van de 1ste comp.; bij de 14de comp., de kap. M. B. v. Slee, van de 13de comp., de 1ste luit. G. Feuilletau de Bruyn, v. d. 18de comp.

Bij het wapen der genie. Bij de werken te Soerabaia, de kap. P. L. Dumoulin, van die te Atjeh; bij het korps min. en sapp., de 1ste luit. der inf. L. v. Haften, tijd. gedet. bij het wapen der genie.

Teruggeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. De 1ste luit. J. Hesse, tijd. gedet. bij het wapen der genie.

In activiteit hersteld.

De offic. v. gez. der 1ste kl. J. Semmelink en N. P. v. d. Stok, beiden tijd. ter besch. v. d. comm. v. h. leger; de offic. v. gez. 1ste kl. H. v. d. Broeck.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij het wapen der artillerie. De kap. K. J. Julius.

Eervol ontslagen.

Bij de mil. administratie. De burg. schrijvers 5de kl. B. A. Dessouw,

J. E. Dumas en C. Metselaer, de 2de luit.-kw. bij de mil. adm. A. v. Kaathoven.

Bij den mil. geneesk. dienst. De offic. v. gez. 1ste kl. H. J. Alken, de 1ste apoth. F. Hekmeijer, de dirig. offic. v. gez. 2de kl. J. A. James.

Bij het wapen der infanterie. De kaps. der inf. F. A. M. J. bar. v. Voorst tot Voorst en A. v. d. Straate, de luits.-kol. der inf. J. G. Scharp en en J. H. C. Godin, de 1ste luits. der inf. W. Voorthuizen en S. L. Boersma.

Bij het wapen der artillerie. De luit.-kol. D. de Graaff, de burg. schrijver G. A. F. L. Senff.

Bij het wapen der genie. De maj. der genie M. J. Mulder, de magazijnm. der genie 1ste kl. F. B. Möckel, de burg. schrijver 5de kl. J. C. Werner.

Vergund,

aan den v. h. leger in Nederl. bij dat in Nederl.-Indië gedetach. kap. der inf. B. J. J. Magnin, naar Nederl. terug te keeren.

Tweejarig verlof verleend.

Aan den dirig. offic. v. gez. 1ste kl. J. R. Hessig; aan de officn. v. gez. W. F. H. Greup en F. Rogier; aan den mil. apoth. 3de kl. W. A. Kneepkens; aan den 2den luit. der inf. J. Langenbach; aan de kaps. der inf. W. V. v. Erp, G. J. Albrecht en R. H. Clarkson; aan den maj. der art. A. M. P. Krijger; aan den 1sten luit.-kw. A. L. Dijkman.

Overleden.

F. W. Tap, mil. apoth., met verlof in Ned., te Utrecht, den 25sten Juli 1879; A. A. van der Bilt la Motthe, kap. der inf., te Telok Betong, den 21sten Jan. 1880; C. A. Apol, 1ste luit. der inf., met verlof, te Amsterdam, den 16den Nov. 1879.

BIJLAGE VII,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 7.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Mei—25 Juni 1880).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Tot dir. der mil. verk., de kol. J. C. C. den Beer Poortugael, v. d. gen. staf.

Bij het wapen der infanterie. Tot 1sten luit., de 2de luit. H. O. Holwerda, ged. in O.-I. Bij het 2de reg., tot kap. 2de kl., de luit. J. M. Bufart, van het 5de reg. Bij het 3de reg., tot adj., de 1ste luit. G. J. v. Deinse; tot 1sten luit., de 2de luit. W. Carbentus, van het 7de reg. Bij het 4de reg., tot kap. 2de kl., de 1ste luit. J. H. Engelbregt, van het reg. gren. en jag.; tot 1sten luit., de 2de luit. J. A. Sikkens. Bij het 5de reg., tot kap. 1ste kl., de kap. 2de kl. L. v. Os; tot adj., de 1ste luit. M. Sterkenburg; tot 1sten luit., de 2de luit. G. van Everdingen. Bij het 6de reg., tot 1sten luit., de 2de luits. J. W. van Bisselick en H. J. W. Verkouteren. Bij het 7de reg., tot 1sten luit., de 2de luits. P. W. Bosboom en H. F. Barkhuijsen. Bij het instr.-bat., tot 1sten luit., de 2de luit. T. J. Anken.

Bij het wapen der cavalerie. Tot ritm. 2de kl., de 1ste luit. G. J. IJssel de Schepper, ged. in O.-I. Bij het 2de reg. huz., tot ritm. 1ste kl., de ritm. 2de kl. C. G. G. Vertholen de Salve de Bruneton; tot 1sten luit., de 2de luit. F. W. M. Coster. Bij het 3de reg. huz., tot maj., de ritm. jhr. L. J. H. Teding van Berkhout, van den staf der cav., werkz. bij de Kon. Mil. Academie; tot ritm. 1ste kl., de ritm. 2de kl. jhr. L. C. Quarles van Ufford, sedert op nonact. Bij het 4de reg. huz., tot ritm. 2de kl., de 1ste luit. jhr. M. van Reigersberg Versluys, van het 2de reg. huz.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jag., de kap. W. B. J. Duycker, van het 7de reg. inf. Bij het 4de reg. inf., de kap. W. S. Trouillart Hanssen, van het 5de reg. Bij het 5de reg. inf., de kap. B. R. F. van Vlijmen, van het 4de reg. Bij het 6de reg. inf., de 2de luit. J. A. Fraterman, van het 2de reg., tot dusverre ged. bij

het kol. werfd. Bij het instr.-bat., de 2de luit. L. A. H. Anemaet, van het 6de en D. Aitton, van het 8ste reg. Bij het 1ste reg. veldart., de 1ste luit. E. A. van Leent, van de VIde afd. vestingart. en J. M. Brants, v. h. 2de reg. veldart.

Gedetacheerd,

bij het kol. werfd., de 2de luit. W. A. Verhoeven, van het 1ste reg. inf.

Eervol ontheven,

van de functiën van waarn. dir. der mil. verk., de kap. F. C. P. Donnadiou, van den gen. staf.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

De offic. v. gez. 1ste kl. J. K. Stakman Bosse, gedet. geweest bij de zeemacht.

Op nonactiviteit gesteld.

De kap. F. J. E. Cokart, van het 2de reg. inf. en de 1ste luit. J. L. Vogel, van de IIIde afd. vestingart.

Gepensionneerd.

De kaps. op n. a. J. Huygens, van het wap. der inf. en W. Schuurman, van dat der genie, alsmede de ritm. G. A. Scheidius, van het 4de reg. huz. en J. Dijkmeester, op n. a.

Gedet. bij het leger in O.-Indië.

De 1ste luit. O. G. H. Heldring, van het 5de reg. inf.

Overgeplaatst bij het leger in O.-Indië.

De 2de luit. der inf. R. Bal, gedet. bij dat leger.

Overleden.

De kap. J. W. H. Deurink, van het 3de reg. inf., de offic. van gez. 1ste kl. N. J. Muller en de 1ste luit. der genie J. H. de Ridder.

Overleden gepensionneerden.

Gen. maj. J. P. Delprat, 14 Mei 1880; maj. A. G. H. van der Poel, 18 April 1880; 2de luit.-kw. H. A. Nieuwenhuisen, 29 Mei 1880.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij den geneesk. dienst. Tot offic. v. gez. 2de kl., de gew. offic. v. gez. bij de K. N. Marine G. P. J. Theunissen.

Bij de mil. administratie. Tot 2den luit.-kw., de gew. scheepsklerk bij de K. N. Marine C. J. Julius.

Bevorderd.

Tot luit.-kol. v. d. gen. staf, de maj. A. R. W. Gey v. Pittius, en zulks als belooning voor de door hem als chef van den staf bij de krijgsm. in Atjeh en o., ged. de jaren 1878 en 1879 bew. uitm. diensten.

Bij den geneesk. dienst. Tot offic. v. gez. 1ste kl., de officn. v. gez. 2de kl. J. B. Heesen, M. L. Ritsema en B. v. Delden.

Bij het wapen der infanterie. Tot kap., de 1ste luits. J. J. de Graaf, D. F. v. Warmelo, C. M. Visser en H. F. F. Lutje; tot 1sten luit., de 2de luits. C. F. R. Manger, C. E. v. Hengel en T. Crone.

Geplaatst.

Bij de militaire administratie. Bij het algem. tevens afd. kl. mag. te Batavia, de 1ste luit.-kw. A. W. v. d. Meer. Bij het hosp. te Willem I, de 2de luit.-kw. J. A. Neuwieller. Bij het tijd. hosp. te Batoe Toelis, de 2de luit.-kw. H. Rinck, allen onlangs uit Nederl. aangekomen als gedet. bij het leger in N.-Indië voor den tijd van 5 jaren.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de dirig. offic. v. gez. 2de kl. H. v. Lokhorst; bij het hosp. te Soerabaia, de de offic. v. gez. 2de kl. A. Taassen.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de kap. F. Anten; bij het 5de bat., de 1ste luit. J. Hesse; bij het 7de bat., de 1ste luit. J. H. A. L. v. Frijtag Drabbe en de 2de luit. F. M. A. Mesch; bij het 10de bat., de kap. G. S. Schultz; bij het 16de bat., de sed. tot 1sten luit. bev. de 2de luit. P. C. N. Braspot en de 2de luit. J. F. Vethake; bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de kap. R. G. J. Sutherland; bij het 1ste depotbat., de 1ste luit. J. L. Reeringh, de 2de luit. J. H. E. Wilmar; bij het 4de depotbat., de kap. J. P. Smith; bij het subsistk. te Soerabaia de 1ste luit. L. J. Smits.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 10de comp., de 2de luit. J. A. v. Capelle; bij de 18de comp., de 2de luit. C. Schippers.

Overgeplaatst.

Bij de militaire administratie. Bij de intendance in de 1ste mil. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. F. Cortenbach van die te Muntok, de onderintend. 2de kl. A. J. Cochijs van die in de Z. en O. afd. van Borneo; bij die in de Z. en O. afd. v. Borneo, de onderintend. der 2de kl. A. H. Plas, van die in Atjeh en o.; bij die te Muntok, de onderintend. 2de kl. F. H. Sexauer, van die in Atjeh en o.; bij die in Atjeh en o., de onderintend. 2de kl. G. C. E. P. O. Fütterer, van de 5de afd. v. h. Dep. v. O.; de 2de luit.-kw. J. W. Hoepeling van die in de 3de mil. afd. op Java; bij den raad van adm. v. h. subsistk. te Padang, de 1ste luit.-kw. A. P. Kuipers v. d. intend. in Atjeh en o.; bij dien v. h. 3de depotbat., de 2de luit.-kw. J. A. Steenmeijer v. d. intend. in Atjeh en o.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het garn. te Malang, de offic. van gez. der 2de kl. J. H. P. Walraven, van den geneesk. dienst in de Z. en O. afd. van Borneo; bij dat te Benkoelen, de offic. v. gez. der 2de kl. J. O. T. Scheffer, v. h. hosp. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2de kl. M. L. Ritsema, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dien in Atjeh en o., de officn. v. gez. 2de kl. M. L. Cannegieter en G. J. N. Looimeij, beiden v. h. hosp. te Weltevreden; de offic. v. gez. 1ste kl. W. F. Berghuin v. Woortman, v. h. hosp. te Willem I, die der 2de kl. dr. F. J. M. Fiebig en C. Kläsi, v. h. hosp. te Samarang en van den geneesk. dienst v. Banka; bij dien van Banka, de offic. v. gez. der 2de kl. B. C. Stort, v. h. hosp. te Weltevreden; bij

het scheik. laboratorium te Weltevreden, de 1ste apoth. W. J. E. Hekmeijer, van 'srijks mag. v. levensmid.; bij het hosp. te Willem I, de offic. v. gez. der 1ste kl. F. de Boer, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. der 1ste kl. F. J. Cornelissen en die der 2de kl. C. P. C. Luchtmans, beiden van den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. der 1ste kl. C. H. Vechtman en die der 2de kl. J. A. W. Vermeij, beiden van den geneesk. dienst in Atjeh en o.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 1ste luit. F. J. M. F. Mollinger, v. h. subsistk. te Samarang.

Bij het 3de bat., de 1ste luit. F. J. R. von Ernst, v. h. 13de bat.

Bij het 6de bat., de kap. H. Wieringa, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o., de 1ste luit. W. M. Wijnaendts, v. h. 17de bat.

Bij het 9de bat., de 2de luits. G. Blaauw en G. C. de Groot, beiden v. h. 1ste depotbat.

Bij het 10de bat., de 1ste luit. P. J. Wijmans, van de garncomp. van Bantam, de kap. A. J. v. Ginkel, v. h. garnbat. van Banka, de 1ste luit. F. A. Kleian, van de subsistcomp. te Kotta-Radja.

Bij het 12de bat., de maj. J. W. v. Son, van het 13de bat.

Bij het 13de bat., de maj. W. F. v. Vugt, v. h. 12de bat.

Bij het 14de bat., de 2de luit. A. F. Dessauvagies, v. h. 13 bat.

Bij het 15de bat., de kap. C. P. Roskes, v. h. 4de depotbat.

Bij het 17de bat., de 1ste luit. F. W. A. H. Scheuer, v. h. garnbat. van Sumatra's Westk. en o.

Bij het 1ste garnbat. in Atjeh en o., de kap. W. v. Santen Kolf en de 2de luits. J. H. Berghuis v. Woortman en W. P. Roelofs, de twee eerstgen. v. h. strafdetach. te Ngawi en de laatstgen. v. h. 8ste bat.; bij het 3de garnbat. in Atjeh en o., de 2de luit. V. E. J. Muylwijk, v. h. 7de bat., de kap. G. H. L. J. v. Lublow, v. h. 18de bat., de 1ste luit. J. T. le Maire, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de 1ste luit. J. E. J. den Berger, v. h. subsistk. te Batavia; bij het garnbat. in de 2de mil. afd. op Java, de 1ste luit. A. v. d. Briel, v. h. 9de bat.; bij het garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de 2de luit. C. v. d. Schroeff, v. h. 17de bat., de 1ste luit. W. H. v. d. Pol, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.; bij de garncomp. v. Bantam, de 1ste luit. W. F. v. d. Mijl Dekker, v. h. 9de bat.; bij het 2de depotbat., de 1ste luit. J. W. A. Nales, v. h. garnbat. van Palembang; bij het subsistk. te Samarang, de maj. G. L. Doornum en de 1ste luit. F. W. Janitz, v. h. 11de en 5de bat.; bij het garnbat. der Mol. eil., de 1ste luit. C. F. v. Mulken, van de Oostk. v. Sumatra.

Bij de troepenmacht ter Oostk. van Sumatra, de kap. F. P. Sievers, van het 1ste depotbat.

Bij het korps pupillen, de 1ste luit. W. L. Man, van het 4de bat.

Bij het strafdetach. te Ngawi, de 1ste luit. J. de Blom, v. h. korps pupillen.

Bij het wapen der artillerie. Als dir. v. d. art.-constr.-winkel te Soerabaia, de maj. J. E. Biljardt, onderdir. bij die inr., als onderdir. bij den art.-constr.-winkel te Soerabaia de kap. J. H. Wagener; bij de 2de comp., de kap. J. C. F. bar. v. Heerdt, van de 4de comp.; bij de 4de comp., de kap. J. C. Bouman, van de 1ste comp.; bij de 6de comp., de kap. J. Schneither, van de 17de comp.; bij de 9de comp., de kap. G. P. G. A. Scherer van de 4de comp. en S. A. Baas, van de 22ste comp.; bij de 17de comp., de kap. J. F. Arnold, van de 6de comp.; bij de 22ste comp., de kap. A. L. van Hoogstraten, van de 7de comp.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen in de 1ste mil. afd. op Java, de tijd. gedetach. 1ste luit. der inf. J. C. P. Mossel, van het korps

min. en sapp.; bij de werken te Soerabaia, de 1ste luit. E. B. E. Ruempol-
van die te Willem I; bij die te Samarang, de gedet. magazijnm. der 2de kl.
H. F. Ormel, van die in Atjeh en o.; bij die in Atjeh en o., de magazijnm.
der 2de kl. H. Bokhorst, van die te Soerabaia.

Eervol ontslagen.

Bij de mil. administratie. De burg. schrijver 5de kl., bij het Dep. v. O.
J. P. O. Haas; bij de mil. adm. J. H. Lapoelalan, de intend. der 1ste kl. J.
Hofstede.

Bij het wapen der infanterie. De maj. der inf. G. L. van Doornum,
de kaps. der inf. J. E. Ruzette, W. Tengbergen, W. J. Haack van der Goes, L.
C. Kuhr, A. J. E. van Dugteren en C. J. Brusse, de twee laatsten onder toek.
v. d. tit. rang van majoor, de kap. A. J. v. Ginkel, de 1ste luit. der inf. E. K.
H. A. Hamming, de 2de luit.-kw. B. D. Bosscher.

Bij het wapen der artillerie. De magazijnm. der art. 1ste kl. W.
R. L. F. Schultze, ond. toek. v. d. tit. rang v. magazijnm. der 1ste kl.

Bij den mil. geneesk. dienst, de offic. v. gez. 2de kl. C. F. S. Krainz.

Bij het wapen der genie. De burg. schrijvers 5de kl., A. M. Dinsbach
en N. A. Steenbakker.

Hersteld in activiteit.

Bij de infanterie, de maj. P. M. Ockerse.

Tweejarig verlof verleend.

Aan de offic. v. gez. der 1ste kl. dr. J. R. H. v. Son en A. H. Rombouts;
aan den mil. apoth. 2de kl. L. E. Hekmeijer; aan den 1sten luit. der inf. J. G.
A. Bischoff; aan den 2den luit. der inf. G. P. Wijnmalen; aan de kaps. der inf.
P. L. A. Collard, H. G. Kennedij en F. C. L. v. Raay, aan den mil. ambt. der
3de kl. J. G. Barth.

Overleden.

A. C. N. Leers, kap. der inf., met verlof in Nederl., te Utrecht, den 19den
Maart 1878.

...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

Executive Summary

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

The ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

BIJLAGE VIII,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 8.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Juni—25 Juli 1880).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Bij den geneesk. dienst. Tot apoth. 3de kl., de student J. L. van Wermeskerken.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 4de reg., tot kap. 2de kl., de 1ste luit. L. Tissot van Patot, van het 7de reg.; tot 2den luit., de cadet F. N. L. Lotsy. Bij het 5de reg., tot kap. 1ste kl., de kap. 2de kl. J. F. Focquin, tot 1sten luit., de 2de luit. C. G. A. Verweijde en tot 2den luit., de cadets J. M. F. J. Latour en P. P. C. Collette. Bij het 7de reg., tot 2den luit., de cadet A. Buytendijk. Bij het 8ste reg., tot kap. 1ste kl., de kap. 2de kl. G. L. Langguth.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 3de reg. huz., tot instr., de ritm. jhr. J. E. A. Meijer. Bij het 4de reg. huz., tot 2den luit., de cadet W. H. Peters.

Bij het wapen der artillerie. Bij de Iste afl. vestingart., tot 2den luit., de cadet A. J. de Booy. Bij de IIde afl. vestingart., tot 2den luit., de cadets W. F. van Hoogstraten en jhr. F. W. A. bar. van Asbeck. Bij de IIIde afl. vestingart., tot 2den luit., de cadets A. v. d. Hoeven, C. J. Pické en J. H. A. Mijsberg. Bij de Vde afl. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. H. L. van Oordt, tot 2den luit., de cadets J. W. Verff en Y. v. d. Meulen. Bij de VIde afl. vestingart., tot 2den luit., de cadet J. E. Fabius. Bij de VIIde afl. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. L. J. Scheltema, van de IIde afl.; tot 2den luit., de cadets G. B. van Roekel en A. de Mandt. Bij de VIIIste afl. vestingart., tot 2den luit., de cadet W. L. G. A. Schwartz.

Bij het korps ing., min. en sapp. Tot 2den luit., de cadets H. J. E. Wenckebach, F. R. van Roijen en P. A. A. Faure.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jag., de 1ste luit.-kw. J. H. K. M. van Kesteren, van het 6de reg. inf. Bij het algem. depot v. discipl., de 1ste luit. J. P. Prince, van het 4de reg. inf. Bij het 1ste reg. veldart. (op zijn verzoek), de kap. J. E. N. bar. Sirtema van Grovestins, van het 2de reg. veldart.

Eervol ontheven,

van zijn betr. bij de Kon. Mil. Ac., de kap. P. C. de Wilde, met gelijkt. overpl. bij de VIIIde afd. vestingart.

Werkzaam gesteld,

bij de Kon. Mil. Ac., de ritm.-instr. J. A. Ort, van het 4de reg. huz. en de 1ste luit. J. M. van Veldhuizen, van de Iste afd. vestingart. (laatstg. met ingang van 1 Sept. a.s.). terwijl beiden in hunnen rang worden overgepl. bij den staf van hun wapen.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

De offic. v. gez. 2de k. H. G. C. Heringa en W. N. de Graaf, ged. geweest bij de zeemacht.

Op nonactiviteit gesteld.

De luit.-kol. C. F. Pabst, van het 4de en de kap. H. F. Borel, van het 2de reg. inf.

Eervol uit den militairen dienst ontslagen,

(op zijn verzoek), de 1ste luit. der inf. J. G. van der Schaaff, op n.a.

Overgeplaatst bij het leger in O.-Indië.

De 2de luit. W. J. C. Creutz Lechleitner, van het 4de en W. J. F. van Bennekom, van het 5de reg. inf.; laatstg. in ruiling met den 2den luit. jhr. E. A. Teding v. Berkhout, die van het O.-I. leger bij dat h. t. l. (5de reg.) is overgeplaatst.

Gepensionneerd.

De kap. J. J. Roelants, van het 4de, G. P. P. bar. Creutz, van het 1ste reg. inf., F. J. E. Cokart, van het wap. der inf. en E. Adema, van dat der art., beiden op n.a. en de 1ste luit. H. F. Barkhuizen, van het 7de reg. inf.

Benoemd voor O.-Indië.

Bij den geneesk. dienst. Tot offic. v. gez. 2de kl., de studenten (arts) J. W. A. Doorenbos; L. J. de Rochemont, A. A. Gersen en O. F. Carnegieter; tot apoth. 3de kl., de kweekelingen H. v. Os en M. H. J. de Wolff.

Bij het wapen der infanterie. Tot 2den luit., de cadet G. M. P. Scheuer.

Bij het wapen der artillerie. Tot 2den luit., de cadets P. C. v. d. Willigen en W. Wethmar.

Bij het wapen der genie. Tot 2den luit., de cadets G. W. F. de Vos, H. A. Berkhout, A. A. U. Triebart, A. Schadée, H. T. Wijnhoff en L. G. Krol v. d. Hoek.

Overleden gepensionneerden.

Luit.-gen. J. W. Blanken, 25 Juni; kap. T. T. Muller, 18 Juni; paardenarts 1ste kl. J. P. C. Smit.

Vergunning verleend

tot het aannemen en dragen van het Commandeurskruis 2de kl. der Hert. Saks. Ernest. Huisorde (Saxen Meiningen), aan de kolonels G. T. W. Vijgh, plaatsel. comm. te Amsterdam en F. G. H. Driessen, comm. van het 7de reg. inf.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot mil. comm. v. Riouw en o., de kap. v. h. 9de bat. inf. F. H. Schoemaker.

Bevorderd.

Bij de mil. administratie. Tot intend. 1ste kl. (hoofdintend.), de intend. 2de kl. G. Y. C. Fraser; tot intend. 2de kl., de onderintend. 1ste kl. P. F. Kraal.

Bij den mil. geneesk. dienst. Tot offic. v. gez. 1ste kl., de officn. v. gez. 2de kl. C. J. de Freijtag en M. L. Cannegieter; tot dirig. offic. v. gez. 2de kl., de offic. v. gez. 1ste kl. L. C. A. Rombach.

Geplaatst.

Bij de militaire administratie. Bij het hosp. te Padang, de 2de luit.-kw. P. G. J. v. Wijhe; bij dat te Samarang, de 2de luit.-kw. C. F. Julius; bij dat te Weltevreden, de 2de luit.-kw. A. G. Kempees; bij het afd.-kl.-mag. te Soerabaia, de 2de luit.-kw. A. H. Verniers v. d. Loeff.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. G. P. J. Theunissen; bij het hosp. te Samarang, de mil. apoth. 3de kl. G. J. Groeneveld.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 4de bat., de 1ste luit. H. J. G. W. Benschop; de maj. D. Lucas (Magelang); bij het 7de bat., de 2de luits. M. H. A. Bruining en H. E. de Wilde; bij het 9de bat., de 2de luit. F. W. H. Tuinenburg; de 2de luit. D. L. N. Vink; bij het 18de bat., de 2de luits. S. A. Rissink en K. W. Amiot, de 1ste luit. J. Hazenberg; bij het garnbat. v. Banka, de kap. P. H. H. Routs; bij het strafdet. te Ngawi, de 2de luit. A. H. L. F. d'Hamecourt; bij het 1ste depotbat., de 2de luit. H. T. de Moulin.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 6de comp., de kap. K. J. Julius.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de Vde afd., de intend. der 2de kl. P. F. Kraal, van de intend. in de 3de mil. afd. op Java; de 1ste luit.-kw. H. C. D. van de Ven, v. h. hosp. te Weltevreden.

Bij den gewest. en plaatsel. staf. Als plaats. adj. te Soerabaia, de 1ste luit. H. C. Moorrees, v. h. 3de depotbat.

Bij de militaire administratie. Bij den raad v. adm. te Kedong-Kebo, de 1ste luit.-kw. A. A. C. Harting, van de intend. in Atjeh en o.; bij dien v. h. subsistk. te Samarang, de 1ste luit.-kw. T. F. Filet, v. d. intend. in Atjeh en o.; bij dien der art. en cav. te Weltevreden, de 1ste luit.-kw. H. J. Osten, v. d. intend. in Atjeh en o.; bij dien te Palembang, de 2de luit.-kw. E. P. Bedier de Frairie, van de intend. in Atjeh en o.; bij de intend. in de 1ste milit. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. H. J. Marsland, van die in Atjeh en o.; bij die in Atjeh en o., de 2de luit.-kw. H. A. Engeringh, v. h. garn.-kl.-mag. te Weltevreden, de 1ste luit.-kw. P. Gallas, v. d. raad v. adm. der art. en cav. te Weltevreden, de 2de luit.-kw. J. S. C. F. Blankenstein, v. d. raad v. adm. te Palembang; bij het garn.-kl.-mag. te Weltevreden, de 2de luit.-kw. A. Lommen, v. d. raad v. adm. v. h. 4de depotbat.; bij het hosp. te Willem I, de 1ste luit.-kw. H. C. W. Kogenschoot, v. d. raad v. adm. te Kedong-Kebo; bij de intend. in de 2de mil. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. H. P. G. Munnikhuizen, v. h. hosp. te Willem I; bij die in Atjeh en o., de 2de luit.-kw. C. F. Intema, v. h. hosp. te Samarang.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. P. A. Platteeuw, van den geneesk. dienst in Atjeh en o. en J. H. v. d. Leeuw, van het hosp. te Soerabaia; bij dat te Samarang, de offic. v. gez. 1ste kl. J. J. Granpré Molière, van dat te Weltevreden, de offic. v. gez. 1ste kl. A. C. Hoogeveen, v. h. garn. te Meester-Cornelis; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2de kl. R. F. J. Wijckerheld Bisdom, v. h. hosp. te Weltevreden en P. Engelmajër, v. d. geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de paardenarts der 3de kl. J. de Jongh, v. h. garn. te Soerabaia; bij het garn. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. H. Breitenstein, van den geneesk. dienst in de Z- en O.-afd. v. Borneo; bij dat te Meester-Cornelis, de offic. v. gez. der 1ste kl. F. J. Cornelissen, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dat te Malang, de offic. v. gez. 1ste kl. W. J. J. Zuur, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dat te Soerabaia, de paardenarts 3de kl. L. J. Hoogkamer, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het garn. te Ngawi, de offic. v. gez. 2de kl. E. de Wolff, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dien in de 2de mil. afd. op Java, de dirig. offic. v. gez. der 2de kl. dr. K. W. Hamilton of Silvertonhill, v. d. geneesk. dienst der Mol. eil.; bij dien in de Z- en O.-afd. v. Borneo, de offic. v. gez. 2de kl. C. O. Gelpke, v. h. garn. te Weltevreden; bij dien der mol. eil., de dirig. offic. v. gez. 2de kl. L. C. A. Rombach, v. h. garn. te Malang.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2de bat., de 2de luits. J. Koose en J. D. Scott, v. h. 1ste en 13de bat.

Bij het 3de bat., de 2de luit. H. Verschoof, v. h. 18de bat.; de 2de luit. J. Schnijder, v. h. 7de bat.

Bij het 5de bat., de 1ste luit. F. C. Luyke, v. h. garnbat. der Mol. eil.; de kap. T. Buning, v. h. 1ste bat.

Bij het 7de bat., de 1ste luit. F. Hamacher, v. h. 3de bat., de 1ste luit. J. A. Willems, v. h. subsist. te Batavia.

Bij het 9de bat., de 1ste luit. J. H. Leedegang, van de garncomp. v. Riouw.

Bij het 11de bat., de 2de luits. A. A. Sonneveldt en E. A. v. Winning, v. h. 7de en 18de bat.

Bij het 12de bat., de 1ste luit. G. C. Nieuwenhuys, v. h. 3de depotbat.

Bij het 13de bat., de 1ste luit. J. Borman de Munck, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.

Bij het 14de bat., de 2de luits. G. J. C. Verkuyl, v. h. 17de bat. en F. Westerbeek, v. h. 7de bat.

Bij het 15de bat., de maj. J. M. de Kok, v. h. 17de bat.

Bij het 16de bat., de kap. W. F. v. Mensch, v. h. 17de bat.

Bij het 17de bat., de kap. J. Pijl, v. h. 16de, de 1ste luits. J. T. v. d. Boom, v. h. 11de bat. en H. A. L. Wichers, v. h. 4de depotbat.; de 2de luit. L. G. H. A. Feber, v. h. 2de garnbat. in Atjeh en o.

Bij het 18de bat., de 2de luit. W. J. v. Uije, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.

Bij het 1ste garnbat. in Atjeh en o., de 2de luits. F. W. v. Wijk, v. h. 4de depotbat. en P. J. T. A. Battaerd, v. h. 17de bat.; bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de kap. H. J. L. de Bank Langenhorst, v. h. 1ste depotbat.; de 2de luits. C. J. v. Dort en A. G. F. A. Anink, v. h. 17de en 16de bat.; bij het 3de garnbat. in Atjeh en o., de 1ste luit.-adj. S. Brandon en de 2de luit. H. C. J. Peeters, v. h. 17de en 13de bat., de kap. H. L. v. d. Hoff, v. h. garnbat. der Westerafd. v. Borneo; bij het garnbat. v. Palembang, de kap. D. F. v. Warmelo, v. h. 14de bat., de 1ste luit. C. J. Leendertz, v. d. garncomp. te Riouw; bij het garnbat. v. Celebes en o., de kap. L. L. Bedet, v. h. 9de bat.; bij de garncomp. v. Bantam, de 1ste luit. A. H. Eichholtz, v. h. 2de garnbat. in Atjeh en o.; bij die van Riouw, de 1ste luit. F. L. Nix, v. h. 18de bat., de 2de luit. G. H. Berenschot, v. h. 15de bat.; bij het subsistk. te Batavia, de 1ste luit. T. Stam, van de garncomp. v. Bantam; de kap. H. G. Kennedy, en de 1ste luit. J. F. A. Delhougne, v. h. garnbat. in Atjeh en o. en het 3de bat.; de 1ste luit. C. Sandt v. Nooten, v. h. 7de bat.; bij de troepenmacht ter Oostk. v. Sumatra, de 1ste luit. G. G. F. v. Lindheim, v. h. 9de bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 7de comp., de kap. K. E. Reck, v. d. 19de comp.; bij de 19de comp., de kap. F. H. Vervat, van de 16de comp.

Bij het wapen der genie. Bij de werken te Tjilatjap, de 1ste luit. M. C. v. Rouveroy v. Nieuwaal, van die te Babakan.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het eskadr. te Soerabaia, de ritm. P. K. A. R. v. Bothnia Andrae, van dat in Atjeh en o.; bij het esk. in Atjeh en o., de ritm. J. R. v. Michalofski, van dat te Soerabaia; bij die te Salatiga, de 1ste luit. W. F. A. van de Bloequery, v. h. detach. v. Atjeh en o.

Ingetrokken.

Bij het wapen der infanterie. De overpl. v. h. 16de bij het 4de bat. van den maj. M. L. L. Schell; de overpl. v. h. 4de bij het 16de bat. van den maj. F. R. P. v. d. Abeelen.

Bij het wapen der artillerie. De overpl. bij de 6de comp. van den kap. J. Schneither, zijnde hij overgepl. bij de 16de comp.

Bij het wapen der genie. De overpl. bij de werken te Samarang v. d. magazijnm. 2de kl. (1ste luit.) H. F. Ormel, zijnde hij in verb. hiermede overgepl. bij de werken te Willem I.

Vergund,

aan den v. h. leger in Nederl. bij dat in Nederl. Indië gedetach. kap. der inf. N. W. Hofstede, om bij het Nederl. leger gedetach. te blijven, in afw. dat door den Koning zal zijn beschikt op een door hem gedaan verz. om die detach. voor den tijd van één jaar te verlengen.

Hersteld in activiteit.

Bij den geneesk. dienst. De mil. apoth. 1ste kl. G. K. Timmer.

Bij het wapen der artillerie. De kap. D. J. H. Schäfer; de magazijnm. 2de kl. C. L. E. A. von Plessen Hohen Entringen.

Eervol ontslagen.

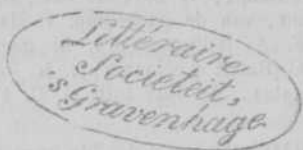
De intend. der 1ste kl. J. Hofstede; de dirig. offic. v. gez. 1ste kl. A. E. Neeb, onder toek. van den tit. rang van kol.; de kap. der inf. F. F. Weber; de luit.-kol. der inf. H. M. Terstege; de burg. schrijver der 3de kl. bij de art. E. Groenewoud en die der 5de kl. C. E. Rondeau.

Tweejarig verlof verleend.

Aan de 1ste luits. der inf. J. Th. A. Delhougne en J. B. Hiltermann; aan den 2den luit. der inf. J. H. P. v. Aken; aan den maj. der inf. F. R. P. v. d. Abeelen; aan den offic. v. gez. F. de Boer.

Overleden.

K. Ross, offic. v. gez. 2de kl., te Tjilatjap, den 21sten Maart 1880.

BIJLAGE IX,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 9.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Juli—25 Augustus 1880).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Bij den gener. staf. Tot adj. van Z. K. H. den Prins van Oranje, de luit.-kol. W. C. Hojel, van den staf der art., voorz. der comm. v. proefna.

Bij den plaatsel. staf. Tot 1sten luit., de 2de luit. H. Cales, pl. adj. 2de kl. te Dordrecht.

Bij den geneesk. dienst. Tot dirig. offic. v. gez. 1ste kl., de eerste offic. v. gez. 1ste kl. C. J. van Hees, R. van Raalten en J. Smith; tot dirig. offic. v. gez. 2de kl., de eerste offic. v. gez. 1ste kl. J. van Breda Kolff en J. A. Fles, en de eerste offic. v. gez. 2de kl. A. P. Kleijnenberg, A. F. Bauduin, J. J. P. van den Heuvel tot Beichlingen gezegd Bartolotti Rijnders, P. J. van der Grijp en M. R. Timmerman; tot dirig. offic. v. gez. 3de kl., de eerste offic. v. gez. 2de kl. E. H. Willems, J. F. C. L. Pilgrim, A. Boele, M. G. van Pelt, P. F. Meuleman, P. G. Berends, C. A. A. Kieckens en de offic. v. gez. 1ste kl. J. J. van Minden; tot offic. v. gez. 1ste kl., de offic. v. gez. 2de kl. J. van Koetsveld van Ankeren, H. G. C. Heringa, J. H. Teeling, K. Hennes, N. Rutgers, L. L. Plantenga, L. J. Weijding, F. Piekema, J. M. W. van Dusseldorp, J. A. van der Stok, J. C. Rolandus Hagedoorn en R. H. F. Sikkes; tot offic. v. gez. 2de kl., de offic. v. gez. 3de kl. L. van Lier, L. F. Boekelman, J. H. van Welsen, G. J. F. Leemans, J. E. L. Kraft, J. P. M. Trousselot, D. H. Zeeman en A. Butner; tot dirig. apoth. (luit.-kol.), de eerste apoth. J. van Rijn van Alkemade; tot apoth. 1ste kl., de apoths. 2de kl. H. J. van Wisselingh, W. K. Voskuil, H. Romeijn, A. A. Hussem, P. A. Watterz, B. T. Voogd en L. C. Beukers; tot apoth. 2de kl., de apoth. 3de kl. J. G. Moltzer, F. M. G. van Walsen, H. J. de Grient Dreux, K. Verlaan, A. G. v. d. Land, J. van Riel en J. L. van Wermeskerken; tot dirig. paardenarts (maj.), de maj. paardenarts 1ste kl. C. H. M. Houba.

Bij het wapen der infanterie. Tot kap., de 1ste luit. A. M. van Gameraen, op nonactiv. Bij het 1ste reg., tot 1sten luit., de 2de luit. B. Meulman. Bij het 2de reg., tot kap., de 1ste luit. A. A. C. W. van Moll, van het 5de reg. en de 1ste luit. C. P. J. van Vlierden, van het 1ste reg., ged. bij het kol. werfd. Bij het 3de reg., tot kap., de 1ste luit.-adj. J. van Wijk, van het 4de reg. Bij het 4de reg., tot maj., de kap. J. C. Harsveldt, van het 5de reg.; tot kap., de 1ste luit. J. van der Meer, van het reg. gren. en jag.; tot adj., de 1ste luit. R. G. Moerbeek; van het korps; tot 1sten luit., de 2de luit. A. L. de Wolf, mede van het korps. Bij het 5de reg., tot 1sten luit., de 2de luit. P. A. G. Bach, de 2de luit.-adj. B. Charlé en de 2de luit. B. A. v. d. Zoo de Jong, allen van het korps. Bij het 6de reg., tot kap., de 1ste luit. W. C. Piepers, van het korps. Bij het kol. werfd., tot adj., de 1ste luit. J. P. v. Vlierden, van het 8ste reg. — Tot kap. 1ste kl., de kaps. 2de kl. F. C. W. von Horn, van het 2de reg. inf., jhr. L. van Beijma, adj. van het reg. gren. en jag., M. de Sitter, van het 8ste reg. en D. Aeijselts, van het reg. gren. en jagers.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 1ste reg. huz., tot adj., de 1ste luit. R. F. C. bar. Bentinck. Bij het 4de reg. huz., tot instr., de ritm. jhr. M. van Reigersberg Versluys; tot ritm., de 1ste luit.-adj. H. P. van Raden, van het 1ste reg. huz. — Tot ritm. 1ste kl., de ritm. 2de kl. J. P. Wijnstream, van het 3de reg. huz.

Bij het korps ing., min. en sapp. Tot 1sten luit., de 2de luits. J. H. A. Mijsberg en F. J. H. Verhoef.

Den rang verleend

van majoor-titulair, aan de officn. v. gez. 1ste kl. J. R. de Brouwer, A. W. J. Zubli, A. N. Vorstman, W. Krol, H. J. Wilson en J. M. Engelhart.

Overgeplaatst.

Bij het 3de reg. huz. (1 Oct. a.s.), de 1ste luit. jhr. C. J. Strick van Linschoten, van het 2de reg. Bij de art.-instr.-comp., de 2de luit. W. Vosmaer, van de Vide afd. vestingart.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

Bij het 2de reg. inf., de 1ste luit. P. A. H. F. Tergau, ged. geweest in O.-I.

Eervol ontheven,

(op zijn verzoek), met ingang van 1 Sept. a.s. van zijn betr. bij de K. M. Ac., de 1ste luit. der genie A. J. Doorman.

Gedet. bij het leger in O.-Indië.

De 2de luit. C. A. de Jongh, van het 6de reg. inf.

Eervol uit den dienst ontslagen,

(op zijn verzoek), de 1ste luit. der genie A. A. Beekman, op nonactiv.

Gepensionneerd.

De eerste offic. v. gez. 1ste kl. (kol.) J. H. van den Broek; de offic. v. gez. 1ste kl. H. G. F. Peltzer, de kap. T. J. Koentz, van het 7de en de 2de luit. J. van Valkenburg, van het 3de reg. inf.

Gedet. bij het leger hier te lande.

Bij het 5de reg., de 1ste luit. D. W. A. Graichen, van het leger in O.-I.

Overleden gepensioneerden.

Kol. C. Yske, 31 Juli; luit.-kol. F. Scharten, 14 Juli; maj. jhr. T. L. Gevers Deijnoot, 26 Juni; kap. H. J. Lindwurm, 8 Juli; kap. D. J. A. Millioen, 17 Juli.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Bevorderd.

Bij het wapen der infanterie. Tot luit.-kol., de maj. F. J. Boom; tot 1sten luit., de 2de luits. G. D. v. Epen, G. P. Wijnmalen, H. M. Sloot, M. F. Blaauw en F. J. Erdtsieck.

Bij het wapen der artillerie. Tot maj., de kaps. H. Adama van Scheltema en J. A. Wagener, de kap. v. d. gen. staf W. H. Staverman.

Geplaatst.

Bij de mil. administratie. Bij de intendance in de 2de mil. afd. op Java, de onderintend. der 1ste kl. C. Fuhri.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 1ste luit. B. J. E. Philips. Bij het 8ste bat., de kap. G. D. S. A. Camphuis en de 2de luit. W. C. v. Campen, eerstgen. van verlof uit Nederl. teruggek. en laatstgen. onl. uit Ned. aangekomen. Bij het 10de bat., de 2de luits. J. C. Fredriks en H. W. Houbolt. Bij het 13de bat., de 2de luit. A. F. A. M. de Vassy, de 2de luit. A. J. H. v. Geuns. Bij het 14de bat., de kap. A. M. Winkel. Bij het 16de bat., de 2de luit. M. Willemstijn. Bij het 17de bat., de maj. W. Helderman, de maj. H. J. Boonk, de 2de luit. J. F. P. Bekkers. Bij het garnbat. v. Banka, de 1ste luit. P. W. Stort; bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de kap. J. A. H. Boellaard; bij het 1ste depotbat., de 2de luit. D. de Moulin; bij het 3de depotbat., de 2de luit. C. de Visser, de 2de luit. S. A. Drijber.

Overgeplaatst.

Bij den gewest. en plaatsel. staf. Als adj. van den comm. der Padangsche benedenlanden, de 1ste luit. W. Boissevain, adj. v. d. comm. der Pad. bovenl.; als adj. v. d. comm. der Pad. bovenl., de 1ste luit. E. H. Waleson, adj. v. d. comm. der Pad. benedenl.

Bij de militaire administratie. Als onderintend. der 2de kl. bij de intend. in de 3de mil. afd. op Java, de kap.-kw. A. H. Hofman, van dien dienst aldaar; bij die in Atjeh en o., de 1ste luit.-kw. B. N. Tuinenburg, van de intend. in de 2de mil. afd. op Java; bij die van Sumatra's Westk. en o., de 2de luit.-kw. F. Rinses, v. h. hosp. te Fort de Kock; bij de intefnd. in de 2de mil. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. M. P. J. G. Brouwer, van die in Atjeh en o.; bij het hosp. te Fort de Kock, de kap.-kw. H. F. O. v. Cattenburch, v. d. intend. v. Sumatra's Westk. en o.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1ste kl. B. van Delden, v. h. garn. te Deli; bij dat te Willem I, de offic. v. gez. 2de kl. P. Schijff, van dat te Weltevreden; bij het garn. te Serang, de offic. v. gez. 1ste kl. M. M. Bleekrode, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dat te Klatten, de offic. v. gez. 1e kl. J. J. Granpré Molière, v. h. hosp. te Samarang; bij dat te Samarang, de offic. v. gez. 1ste kl. C. H. Vechtman, v. h.

hosp. te Weltevreden; bij dat te Soerabaia, de offic. v. gez. 2de kl. L. P. v. d. Spil, v. h. hosp. aldaar; bij dat te Onrust, de offic. v. gez. 2de kl. G. P. J. Theunissen, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dien ter Oostk. v. Sumatra, de offic. v. gez. 2de kl. V. Köbler, v. h. garn. te Soerabaia; bij dien in Atjeh en o., de offic. v. gez. 1ste kl. J. P. L. Fischer, van dien dienst te Banka, en die der 2de kl. D. Wafelbakker, van dien dienst ter Sumatra's Westk. en o.; bij den geneesk. dienst in het cordon nabij de oost. grens der resid. Batavia tot het tegengaan van de uitbr. der veepest, de offic. v. gez. 1ste kl. J. H. D. L. Sängner en die der 2de kl. C. B. Köbke, v. h. garn. te Onrust en het hosp. te Willem I.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 1ste luit. H. L. W. Tellings, v. h. 14de bat.; de maj. H. Hamakers, v. h. 7de bat.

Bij het 4de bat., de 1ste luit. J. B. G. à Brassard, v. h. 11de bat., de kap. W. v. d. Bos, v. h. 7de bat.

Bij het 6de bat., de kap. J. H. Schwab, v. h. 3de depotbat.

Bij het 7de bat., de kap. J. Sterk, v. h. 18de bat., de maj. P. M. Ockerse en de kap. C. J. J. H. v. Kempen, v. h. 1ste en 2de bat.

Bij het 8ste bat., de 2de luit. L. W. A. Medenbach, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o.

Bij het 9de bat., de maj. H. C. A. Ruempol en de 2de luit. F. H. v. Haeften, v. h. subsistk. te Batavia en het 3de bat.; de kaps. G. Lamers en L. F. M. Schulze, v. h. 4de bat. en de garncomp. v. Riouw.

Bij het 10de bat., de maj. J. Arnoldy en de kap. A. J. Ludwig, v. h. subsistk. te Batavia en de troepenmacht ter oostk. v. Sumatra.

Bij het 11de bat., de maj. C. C. Prager, v. h. 1ste bat.

Bij het 13de bat., de 1ste luit. A. T. R. de Brauw, v. h. 14de bat.

Bij het 14de bat., de 1ste luit. H. P. J. Bode, v. d. garncomp. v. Riouw.

Bij het 15de bat., de kap. J. A. de Visch Eybergen, v. h. 16de bat.

Bij het 16de bat., de 1ste luit.-adj. H. L. Vorstenbos, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o.; de 1ste luit. C. F. R. Manger, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o.

Bij het 17de bat., de 1ste luit.-adj. J. B. Ponstijn, v. h. 16de bat.

Bij het 18de bat., de maj. W. Helderman, de kap. J. F. Sachse en H. B. v. Dam, v. h. 17de bat.; het 3de en 1ste garnbat. in Atjeh en o.

Als adj. v. d. comm. der troepen in het cordon nabij de oost. grens der resid. Batavia tot het tegengaan van de uitbr. der veepest, de 1ste luit. J. P. Meijer, van het 10de bat.

Bij het garnbat. der Mol. eil., de kap. H. M. Nepveu, v. h. 2de garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de 1ste luit. J. M. Henning, v. h. 16de bat.; bij het 1ste garnbat. in Atjeh en o., de 1ste luits. J. C. Oppermann en H. Muijderman, v. h. garnbat. der Z- en O.-afd. v. Borneo en het subsistk. te Batavia; bij het subsistk. te Batavia, de kap. N. W. Hofstede, v. h. garnbat. v. Celebes en o.; de maj. L. F. Nix, v. h. 9de bat.; bij dat te Samarang, de kap. A. P. Bindervoet v. Nahuys, v. h. 5de bat.; bij het 4de depotbat., de maj. M. A. du Croo, v. h. 3de garnbat. in Atjeh en o.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 18de comp., de kap. J. H. A. v. Wijhe, pres. der comm. v. proefn. met het getr. geschut; bij de 20ste comp., de 1ste luit. L. Adriani, van de 21ste comp.; bij de 21ste comp., de 1ste luit. P. C. Bockom Maas, van de 20ste comp.; als onderconstr. bij den art.-constr.-winkel, de 1ste luit. F. C. Granpré Molière, van de 1ste comp.

Bij het wapen der genie. Bij de werken te Tjilatjap, de 1ste luit. H. J. Bijleveld, van die te Willem I; bij die te Willem I, de 1ste luit. J. W.

C. Beelenkamp, van die te Banjoe-Biroe; bij die te Banjoe-Biroe, de magazijum.
2de kl. H. F. Ormel, van die te Willem I.

Ingetrokken.

Bij den mil. geneesk. dienst. De overpl. bij het hosp. te Weltevreden, v. d. offic. v. gez. der 1ste kl. B. v. Delden en in verb. hierm. overgepl. bij den geneesk. dienst v. Banka.

Belast.

Bij het Departement van Oorlog. Met de waarn. der betr. van mil. ambt. 3de kl., de mil. ambt. der 2de kl. op nonactiv. T. Bruyns.

Vergund,

aan den v. h. leger in Nederl. bij dat in Nederl.-Indië gedetach. sedert tot 1sten luit. bev. 2den luit. der inf. A. R. B. Opstelten, op zijn verzoek, wegens ziekte, naar Nederl. terug te keeren; aan den 1sten luit. der inf. P. A. H. F. Tergau, op zijn verzoek, wegens ziekte, naar Nederl. terug te keeren.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij het wapen der artillerie. De kap. L. K. Chevallerau.

Eervol ontslagen.

De 1ste luits. der inf. P. M. Dusser de Barenne en A. v. Driem; de offic. v. gez. 2de kl. H. J. Gaymans; de burg. schrijver 5de kl. bij de art. C. M. v. Abkoude.

Twecjarig verlof verleend.

Aan den maj. der inf. J. Rövekamp; aan den kap. der inf. J. H. A. IJssel de Schepper; aan de 1ste luits. der inf. P. A. Baptist en M. C. L. Langguth; aan den 2den luit. der inf. jhr. H. A. A. Meijer.

*Liberal
Sociëteit
Groningen*

BIJLAGE X,
BENHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 10.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Augustus—25 September 1880).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Bij den plaatsel. staf. Tot kap. pl. adj. 1ste kl., de 1ste luit. G. Goedel, pl. adj. 2de kl. te Amsterdam.

Bij den geneesk. dienst. Tot inspecteur, de dir. offic. v. gez. 1ste kl. C. J. van Hees; tot dir. offic. v. gez. 1ste kl., de dir. offic. v. gez. 2de kl. dr. J. van Breda Kolff; tot dir. offic. v. gez. 2de kl., de dir. offic. van de 3de kl. dr. E. H. Willems; tot dir. offic. v. gez. 3de kl., de offic. v. gez. 1ste kl. met den tit. rang van maj., J. R. de Brouwer; tot offic. v. gez. 2de kl., de studenten J. T. Noordijk, A. Kuipers en A. v. d. Moor; tot apoth. 1ste kl., de apoth. 2de kl. A. B. H. M. Gillemans; tot paardenarts 2de kl., de paardenartsen A. A. de Man, J. J. F. Dhont en E. A. L. Quadekker; tot paardenarts 3de kl., de leerling C. G. A. A. Rouijer.

Bij het wapen der infanterie. Tot kap., de 1ste luit. T. W. J. Buys; tot 1sten luit., de 2de luits. J. Aitton en J. Stroeve. Bij het 3de reg., tot 1sten luit., de 2de luit. H. A. V. Giesberger, van het 8ste reg. Bij het 4de reg., tot kap. 2de kl., de 1ste luit.-adj. J. M. H. v. d. Koog. Bij het 5de reg., tot kap. 1ste kl., de kap. 2de kl. J. H. Boerrigter; tot kap. 2de kl., de 1ste luit. C. H. ter Beek, van het reg. gren. en jag. Bij het 7de reg., tot 1sten luit., de 2de luit. H. J. F. v. Overveldt.

Bij het wapen der cavalerie. Staf, tot insp. van het wap., de gen.-maj. jhr. W. J. A. Storm de Grave, adj. des Konings in buiteng. dienst, bevelh. in de 2de mil. afd. Bij het 3de reg. huz., tot ritm. 2de kl., de 1ste luit. J. v. d. Wedden, van het 2de reg. huz.

Bij het wapen der artillerie. Staf, tot voorzitter der comm. van proefn., de kap. C. L. W. Moorrees, lid der comm.; tot lid van genoemde comm., de kap. P. C. de Wilde, van de VIIde afd. vestingart.

Bij het korps ing., min. en sapp. Tot kolonel, de luit.-kol. J. H. Kromhout.

Overgeplaatst.

Resp. bij het 1ste, 3de, 5de en 7de reg. inf. en bij het 1ste en 2de reg. veldart., de kap. E. S. E. Tiesselinck, van het 6de; de 1ste luit. H. L. Le Maire, van het 6de; de kap. F. C. W. von Horn, van het 2de; de kap. L. Tissot v. Patot, van het 4de reg. inf.; de 2de luit. G. M. J. Turk, van de VIIde en de 1ste luit. H. L. van Oordt, van de Vde afd. vestingart.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

Bij het 7de reg. inf., de kap. B. J. J. Magnin, ged. geweest in O.-I.

In actieven dienst hersteld.

Bij het 6de reg. inf., de 1ste luit. J. Doornbos.

Eervol ontheven,

van zijn betrekking bij de K. M. Ac., de 1ste luit. der inf. J. E. G. Backer van Leuven (op zijn verzoek); van hunne detach. bij de gen. staf, de 1ste luit. J. A. v. Eybergen, van het 3de reg. inf., die vervolgens is gedetach. bij het D. v. O.; de 1ste luit. F. H. A. Sabron, van het 6de reg. inf., benoemd tot adj. bij het korps en de 1ste luit. W. E. A. Wuppermann, van het 1ste, doch in zijn rang overgepl. bij het 3de reg. huz.

Gedetacheerd,

bij den gener. staf, de kap. C. de Wit, van het 2de reg. veldart.; bij de IIde afd. der Krijgsschool, de 1ste luit. J. M. Campbell, van het reg. gren. en jag.; J. P. van der Hoff, van het 5de; P. A. van Buuren, van het 6de en P. D. W. Wilken, van het 7de reg. inf., alsmede K. J. Ravenswaay, van de IIde afd. vestingart.

Bij de zeemacht (voor 4 jaren), de offic. v. gez. 2de kl. dr. J. E. L. Kraft.

Bij het leger in O.-I (voor 5 jaren), de 1ste luit. J. W. F. H. Tissot v. Patot, van het instr.-bat.

Bij de landm. in W.-I. (voor 3 jaren), de 2de luit. E. K. Blokzijl, van het 5de reg. inf.

Op nonactiviteit gesteld.

De 1ste luit. G. N. H. Schultz v. Haegen, van het 2de reg. huz., sedert benoemd tot ritm., en H. Hering, van het 5de reg. inf., alsmede de 2de luit. J. A. Houbolt, van het 4de reg. inf.

Overgeplaatst bij het leger in O.-Indië.

De 2de luit. der inf. A. T. Dessauvagies, bij dat leger gedetach.

Gepensionneerd.

Dr. A. W. M. v. Hasselt, insp. van den geneesk. dienst en de gen.-maj. jhr. J. G. A. van Spengler, insp. der cav., en zulks op hunne aanvraag en onder dankbetuiging voor de vele en gewichtige diensten aan den Koning en het leger be-
wezen; de kapt. J. C. Valter, van het 5de en G. J. Noy, van het 4de reg. inf., en de apoth. 2de kl. J. G. Moltzer.

Overleden.

De 1ste luit. A. W. van der Sluys, van het 2de reg. inf.

Benoemd voor O.-Indië.

Tot paardenarts 3de kl., de leerlingen A. W. Vermast en S. Schilstra; tot 2den luit. bij het wapen der art., de kadet G. C. P. Poelman.

Overleden gepensionneerden.

Gen.-maj. J. v. Overstraten, 13 Maart 1880; kol. D. G. Reijers, 17 Juni 1880; maj. J. F. M. de Meer, 8 Maart 1880; offic. v. gez. 1ste kl. L. J. Hussem, 12 Aug. 1880; 1ste luit. J. Voogt, 22 Jan. 1880.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot mil. comm. in het gouvern. Celebes, de maj. der inf. R. P. de Groot; in de resid. der Lamp. districten, de kap. v. h. 11de bat. inf. J. C. F. Schoggers; tot mil. comm. v. Palembang, de luit.-kol. der inf. J. H. Romswinkel.

Bij den mil. geneesk. dienst. Tot mil. apoth. 2de kl., de mil. apoth. 3de kl. P. v. Leersum.

Bij het wapen der infanterie. Tot 2den luit., de sergn. der inf. J. C. F. v. Wagtenonk, J. A. Biorn, W. L. A. G. Sol, P. J. Broekhoff, J. Bakker, G. A. Platt, A. M. J. P. v. Berkel, A. de Leur, A. C. A. Broekhoff, E. D. A. Reuter, F. J. Barthelemy, A. F. Roque, F. W. G. C. L. Steup, B. J. Eekhout, J. A. bar. v. Heerdt; de serg. der art. C. J. A. Statkowski, de sergn. der inf. C. de Chauvigny de Blot, W. C. C. Luske, A. Vermaat, H. O. W. L. Kramer, G. W. Doerleben, B. J. Tjassens Keizer en E. G. H. Kruijsboom, zoomede de adj.-onderoffic., dd. offic. der inf. K. C. W. le Clercq.

Bevorderd.

Bij het wapen der infanterie. Tot maj., de kap. K. M. A. Botter.

Bij het wapen der artillerie. Tot magazijnm. der 2de kl. F. Koster en C. Schieferle; tot magazijnm. 3de kl. A. Mul; tot 1sten luit., de 2de luit. G. G. Suermondt; tot 2den luit., de sergn. L. J. v. Deun en C. A. Osten.

Bij het wapen der genie. Tot 1sten luit., de 2de luits. G. J. Cassa, W. A. J. T. Zelle, F. G. H. Vlasblom en A. Schaefer.

Geplaatst.

Bij den generalen staf. Bij het hoofdbureau, de maj. H. C. A. Ruempol.

Bij den gewest. en plaatsel. staf. Als plaatsel. comm. te Batavia, de luit.-kol. E. D. C. Middelaer.

Bij de militaire administratie. Bij de intend. in Atjeh en o., de 1ste luit.-kw. R. W. A. Harmsen.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. H. de Cock; de offic. v. gez. 2de kl. dr. A. Stein, de mil. apoth. 3de kl. P. Leendertz.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de kap. J. J. Spoelstra. Bij het 4de bat., de kap. A. W. K. ter Beek. Bij het 6de bat., de 2de luit. W. J. Ising. Bij het 9de bat., de kap. C. M. Visser, de kap. A. H. Spaan. Bij het 17de bat., de kap. N. J. Stadlmaier. Bij het 3de garnbat. in Atjeh, de maj. G. A. H. v. Steenvelt. Bij het 1ste depotbat., de 2de luits. J. L. F. Sanders en H. P. Krull; bij het 2de depotbat., de 2de luits. J. Buys en F. P. A. Geluk.

Bij het wapen der artillerie. Als adj. bij het comm. der art. in de 1ste mil. afd. op Java, de kap. L. K. Chevallerau.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 4de brig., de 1ste luit-opn. H. Heeres, van de brig. ter Oostk. v. Sumatra.

Bij den generalen staf. De maj. der inf. H. C. A. Ruempol; de kap. der inf. A. Voorsluys v. Elk.

Bij den gewest. en plaatsel. staf. Als comm. der inf. te Willem I, de kol. W. J. J. Docters v. Leeuwen, plaatsel. comm. te Batavia; als plaatsel. comm. te Soerabaia, de luit.-kol. F. J. Boom, v. h. garnbat. v. Celebes.

Bij het straffdetach. te Ngawie, de kap. K. M. A. Botter, v. h. 5de bat.

Bij de milit. school te Meester-Cornelis, resp. als directeur en instructeur, de kap. H. H. Rink en de 1ste luit. H. G. Gerritsen, beiden v. h. 1ste depotbat.

Bij de mil. administratie. Bij het hosp. te Samarang, de 1ste luit.-kw. L. Maurer, v. h. garn. te Malang; bij dat te Padang, de kap.-kw. H. Kits v. Heijningen, van de intend. van Sumatra's Westk. en o.; bij de intendance in Atjeh, de 1ste luit.-kw. F. L. J. de Jeer, v. d. raad v. adm. te Salatiga; de onderintend. 2de kl. A. H. Hofman, van de intend. in de 3de mil. afd. op Java; de 1ste luit.-kw. J. de Visser, van die te Palembang; de 2de luits.-kw. J. J. Kupscher en B. W. C. G. Vries, v. d. raad v. adm. te Willem I en van die te Muntok; bij die te Palembang, de onderintend. 2de kl. A. J. Cochius, van de intend. in de 1ste mil. afd. op Java; de 2de luit.-kw. W. J. Zwager, van die in Atjeh en o.; bij die in de 1ste mil. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. W. D. J. Bezemer, van die in Atjeh en o.; bij die in de 2de mil. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. C. T. Reisig, van die der Mol. eil.; bij die der Mol. eil., de onderintend. 2de kl. S. v. Vuuren, van die in Atjeh en o.; bij die van Sumatra's Westk. en o., de kap.-kw. C. v. Thienen, v. h. hosp. te Padang; bij den raad v. adm. te Amboina, de 2de luit.-kw. C. G. Vossen, van de intend. in Atjeh; bij dien te Salatiga, de 1ste luit.-kw. E. G. Le Rutte, van den raad v. adm. te Amboina; bij dien van het garn. te Malang, de 1ste luit.-kw. H. P. G. Munninkhuizen van de intend. in de 2de mil. afd. op Java; bij dien v. h. gedetach. gedeelte v. h. 18de bat. inf. in het cordon van het district Bandjaran, de 1ste luit.-kw. A. L. G. Gobeë, van de intend. in de 1ste mil. afd. op Java.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de mil. apoth. 2de kl. A. de Haan, v. h. garn. te Kedong-Kebo, de offic. v. gez. 2de kl. J. A. B. Masthoff, v. d. geneesk. dienst v. Palembang; bij dat te Soerabaia, de offic. v. gez. 2de kl. J. H. v. d. Leeuw en dr. L. Prochnik, v. h. hosp. te Weltevreden en v. d. geneesk. dienst der Mol. eil.; bij het garn. te Djokjokarta, de mil. apoth. 2de kl. E. Verschooff, van den geneesk. dienst in Atjeh; bij dat te Kedong-Kebo, de mil. apoth. 2de kl. G. C. de Groot, van dat te Djokjokarta; bij den geneesk. dienst der Mol. eil., de offic. v. gez. 2de kl. A. Faassen, v. h. hosp. te Soerabaia; bij dien in Atjeh, de mil. apoth. 3de kl. P. v. Leersum, v. h. hosp. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst te Palembang, de offic. v. gez. 2de kl. A. E. Rosendahl, v. h. hosp. te Willem I, de offic. v. gez. 2de kl. G. V. J. v. Baden, v. h. hosp. te Samarang; bij dien van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2de kl. C. C. H. Munting, v. h. hosp. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst

van de troepen in het cordon der residentie Bantam, de offic. v. gez. 2de kl. W. F. Koch, v. h. garn. te Anjer.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 3de bat., de 1ste luit. A. J. Tengbergen, v. h. 4de depotbat.; de 2de luit. J. H. R. Steenmeijer, v. h. garnbat. v. Celebes en o.

Bij het 4de bat., de 1ste luit. F. v. Giessen, v. h. subsistk. te Padang.

Bij het 6de bat., de 1ste luits. D. F. Huyer en J. P. J. Heintz, v. h. 1ste garnbat. te Atjeh.

Bij het 7de bat., de 1ste luit.-adj. H. Willink Ketjen, v. h. 5de bat.

Bij het 9de bat., de maj. W. A. Coblijn, v. h. subsistk. te Batavia.

Bij het 10de bat., de 1ste luit. W. J. F. Deykerhoff, v. h. 9de bat.

Bij het 13de bat., de 1ste luit. A. J. Visser, v. h. 15de bat., de 1ste luit. G. H. M. v. Hemert, v. h. 4de bat.

Bij het 15de bat., de 1ste luit. T. P. O. Döderlein de Win, v. h. subsistk. te Batavia.

Bij het 17de bat., de 1ste luits. C. M. E. R. C. van Bose en W. bar. v. Heeckeren van Molecaten, v. h. 12de bat. en 1ste garnbat. in Atjeh; de 1ste luit. J. P. de Bordes, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o.

Bij het 18de bat., de 2de luits. A. H. Colebrander en W. N. Wintershoven, v. h. 1ste depotbat. en het 9de bat.

Bij het garnbat. v. Celebes en o., de kap. S. P. Oudkerk Pool, v. h. 12de bat.; bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de luit.-kol. A. S. J. v. Kesteren, dir. v. d. mil. school te Meester-Cornelis; bij dat van Sumatra's Westk. en o., de 1ste luit. C. K. J. van den Bussche, v. h. 4de depotbat.; bij dat v. Banka, de 1ste luit. J. W. v. d. Broek, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.; bij dat v. Palembang, de 2de luit. W. C. Schreijner, v. h. 9de bat.; bij het subsistk. te Soerabaia, de 1ste luit. G. J. v. Hoogenhuyze, v. h. 3de depotbat.; bij de garncomp. v. Benkoelen, de 1ste luit. J. C. A. Christen, v. h. 18de bat.; bij het 1ste depotbat., de 1ste luit. D. Aubié, v. h. 2de depotbat., de 1ste luit. H. P. Willemstijn, v. h. garnbat. v. Palembang; bij het 2de depotbat., de 2de luit. H. Eekhoff, v. h. strafdetach. te Ngawi, de kap. H. T. J. Klatt, v. h. 4de bat.; bij het 3de depotbat., de 1ste luit. D. Ja Feber, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o., de kap. P. H. J. Oosthout, v. h. 12de bat.; bij het 4de depotbat., de 1ste luit. J. Zijlstra en de 2de luit. W. K. M. Bengel, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en het 12de bat., de 1ste luit. P. A. le Maire, v. h. 15de bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 7de comp. te Samarang, de kap. J. H. v. d. Burg, tijd. werkz. als adjunct bij den comm. der art. in de 3de mil. afd. op Java.

Als comm. der exped. art. in Atjeh en o., de luit.-kol. T. Romswinkel.

Als comm. der art. in de 2de mil. afd. op Java, de maj. D. C. J. A. Ponse, comm. der expedit. art. in Atjeh en o.; als adj. bij het comm. van Sumatra's Westk. en o., de 1ste luit. J. M. v. Braam, adj. bij het comm. der exped. art. in Atjeh en o.

Bij het wapen der genie. Bij de werken te Padang, de kap. W. Cool, van die in Atjeh; bij die te Willem I, de 1ste luit. T. C. A. Vemer, van die te Padang; bij die te Magelang, de 1ste luit. J. J. H. Harcke, van die te Soerabaia. Bij het korps min. en sapp. te Willem I, de tijd. bij den staf v. h. wapen in de 1ste mil. afd. op Java gedetach. 1ste luit. der inf. J. C. P. Mossel.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de eskadr. te Salatiga, de 2de luit. A. Waalewijn, v. h. eskadr. in Atjeh; de 1ste luit. J. A. Brass, v. h. detach. der mil. paardenstoeterij te Malassoro; bij het eskadr. in Atjeh, de 1ste luit. A. M. Hoogeveen, instr. bij de mil. school te Meester-Cornelis.

In activiteit hersteld.

De kap. J. H. v. d. Burg; was tijd. ter besch. v. d. comm. v. h. leger.

Vergund,

aan den van het leger in Nederl. bij dat in Nederl.-Indië gedetach. 1sten luit. der inf. C. v. Dura, naar Nederl. terug te keeren.

Tijdelijk gedetacheerd.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen in Atjeh, de kap. G. J. A. Beunk, van het 3de bat. inf.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij het wapen der infanterie. De 1ste luit. J. Rozenraad.

Eervol ontslagen.

De onderintendn. 2de kl. Ch. V. Z. Vissers en F. Cortenbach; de kap. der art. J. J. Kolsch; de kaps. der inf. J. G. Schröter en A. C. W. Th. Kortum; J. H. Roque en W. F. van Mensch; de maj. der inf. E. Heck, de offic. v. gez. 2de kl. dr. C. O. Gelpke; de burg. schrijver 5de kl. G. A. Smisssaert.

Tweejarig verlof verleend.

Aan de kap. der inf. J. D. v. Alphen en H. Oosterwijk; aan de 1ste luits. der inf. Th. J. M. F. Mollinger en A. A. van Blommestein; aan den 1sten luit.-kw. L. Nauta; aan den kap.-kw. H. C. Stokhekker; aan den 2den luit. der inf. S. B. v. Bijlevelt; aan de officn. van gez. 2de kl. A. G. H. v. Genderen Stort en dr. M. J. B. Walser.

Overleden.

A. P. C. Steinau, offic. v. gez. 2de kl. te Keulen, den 26sten Februari 1878; G. Myatowitsch, offic. v. gez. 2de kl., in Nederland 1878; G. J. N. Loomeyer, offic. v. gez. 2de kl. te Toengkoep, den 31sten Mei 1880; C. Miseroy, kap. der inf., te Anagaloëng, den 28sten Mei 1880.

BIJLAGE XI,

BEOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 11.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 September—25 October 1880).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Bij het pers. van den gen. dienst. Tot paardenarts der 2de kl., de paardenarts 3de kl. W. G. van der Wal.

Bij het wapen der infanterie. Staf, tot luit.-kol., de maj. H. F. Alings, toeg. aan den Insp. van het wapen. Bij het 2de reg., tot kap. 1ste kl., de kap. 2de kl. E. Roelants. Bij het 4de reg., tot luit.-kol., de maj. A. W. Greve. Bij het 5de reg., tot kap. 2de kl., de 1ste luit. W. M. H. Anten, van het 2de reg.

Bij het wapen der artillerie. Tot 1sten luit., bij het 1ste reg. veldart., de 2de luit. G. M. J. Turk; bij de IIIde afd. vestingart., de 2de luit. N. Bosboom; bij de Vde afd. vestingart., de 2de luit. jhr. J. H. van Asch van Wijck, van de Iste afd.; bij de VIde afd. vestingart., de 2de luit. O. P. Wessels, van de VIIIste afd.; bij de instr.-comp., de 2de luit. G. A. van der Bruggen.

Overgeplaatst.

Bij het Instr.-bat., de 1ste luit. P. W. Bosboom en de 1ste luit.-kw. D. J. ten Klooster, beiden van het 7de reg. inf. Bij het 2de reg. veldart., de 1ste luit. E. Boellaard, van de VIIIste afd. vestingart.

Gedetacheerd bij het kol. werfdepot.

De 1ste luits. T. Baak, van het 1ste en T. Rutgers van der Loeff, van het 4de reg. inf.

In actieven dienst hersteld.

Bij het 8ste reg. inf., de kap. op nonactiv. A. M. v. Gameren.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

Bij het 4de reg. inf., de 1ste luit. W. van Dura, ged. geweest bij het leger in O.-I.

Op nonactiviteit gesteld.

De 1ste luits. P. J. Schipperheijn, van het wap. der inf., laatstel. gedet. bij het leger in O.-I.; J. C. Alberti, van het 7de reg. inf.; jhr. C. F. van de Poll van het 3de reg. huz.; M. A. Gelinck, van het 2de reg. veldart. en H. Seret, van de IIde afd. vestingart., laatstgen. ten gevolge van zijn verkiezing tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Gedetacheerd voor 4 jaren bij de zeemacht.

De offic. v. gez. 2de kl. W. N. de Graaf.

Overgeplaatst bij het leger in O.-Indië.

De 1ste luit. der inf. F. P. L. van Driel, bij dat leger gedet.

Gepensionneerd.

De kap. P. A. Moorrees, van de VIIde afd. vestingart. en P. van Eijk, pl. adj. 1ste kl. te Zutphen.

Overleden.

De 1ste luit.-adj. J. F. A. Krämer, van de VIde afd. vestingart.

Overleden gepensionneerden.

Gen.-maj. J. A. Le Clercq, 28 Sept. 1880; kolonel J. W. Tichler, 30 Mei 1880; kol. J. W. C. v. Gorkum, 28 Aug. 1880; maj. A. D. Weber, 2 Sept. 1880; maj. H. de Leeuw v. Coolwijk, 2 Sept. 1880; maj. G. J. Keijser, 19 Sept. 1880; kap. P. J. Goffijn, 27 Juli 1880; apoth. 1ste kl. J. Alma, 5 Sept. 1880; 1ste luit. K. H. Bouwkamp, 5 Sept. 1880.

Benoemd.

In de orde van den Ned. Leeuw. Tot Ridder: de gen.-maj. C. M. H. Pel, comm. der 4de div. inf. en jhr. W. J. A. Storm de Grave, insp. der cav.; de kol. F. F. Steenberghe, comm. der ber. art. en de luit.-kol. der genie J. A. Schuurman.

In de Luxemb. orde van de Eikenkroon.

Tot Grootkruis: de luit.-gen. N. van Willes, insp. der inf.

Tot Groot-officier: de gen.-maj. K. H. van Diepenbrugge, insp. der art. en de kol. E. J. v. Bel, comm. van het reg. gren. en jag.

Tot Kommandeur: de kols. jhr. L. Ridder v. Rappard, comm. 3de reg. huz., A. F. Beijen, comm. van het 2de en F. J. G. W. Leers, comm. van het 4de reg. inf., C. L. Hermsen, comm. van het 1ste reg. huz., de luit.-kols. J. Roosmale Nepveu, adj. des Konings, jhr. A. R. J. Klerck en H. E. J. Heijmans, van het reg. gren. en jag., J. J. C. baron Taets van Amerongen, comm. van het reg. rijd. art., jhr. C. J. A. Ridder Baronet Speelman, comm. van het 2de reg. veldart.; de maj. T. Ongerboer, van het reg. gren. en jag.

Tot Officier: de maj. J. E. N. baron Schimmelpenninck van der Oije en J. J. H. Gijsberti Hodenpijl, van het korps ing., min. en sapp., alsmede de kaps.

A. C. baron Bentinck, adj. des Konings, jhr. W. L. van Spengler, P. J. Straatman, G. Clockener Brousson, J. L. Le Bron de Vexela, H. J. F. Dommers, H. G. J. v. Hoogstraten, E. D. H. Mac Leod en de kap.-adj. jhr. L. v. Beijma, allen van het reg. gren. en jag.

Tot Ridder: de 1ste luits. G. J. A. A. baron Heemstra, jhr. W. J. P. van den Bosch en R. baron van Heeckeren van Molecaten, ord.-offic. van Z. M.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij den mil. geneesk. dienst. Tot offic. v. gez. 2de kl., de tijd. offic. v. gez. 2de kl. dr. F. J. M. Fiebig.

Tot mil. comm. in de resid. Z.- en O.-afd. v. Borneo, de luit.-kol. der inf. A. J. H. Lubeck.

Tot mil. ambt. 3de kl., de gepasport. adj.-onderoffic.-kw. M. C. v. d. Vlugt.

Bevorderd.

Bij de militaire administratie. Tot onderintend. 1ste kl., de onderintend. 2de kl. J. W. J. v. Deventer; tot kap.-kw., de 1ste luits.-kw. M. P. J. G. Brouwer en D. J. v. Oosterzee; tot 1sten luit.-kw., de 2de luits.-kw. J. L. H. v. d. Wedden, F. H. v. Ispelen en J. P. Lotichius.

Bij den mil. geneesk. dienst. Tot dir. offic. v. gez. 2de kl., de officn. v. gez. 1ste kl. J. M. Munniks de Jong en J. de Koningh; tot dirig. offic. v. gez. 1ste kl., de dirig. offic. v. gez. 2de kl. P. W. A. Beyen; tot offic. v. gez. 1ste kl., de officn. v. gez. 2de kl. J. H. v. d. Leeuw en P. Schijff, N. L. Holwerda en E. de Wolff.

Bij het wapen der infanterie. Tot maj., de kapt. J. H. A. Yssel de Schepper en N. van Marion; tot kap., de 1ste luits. F. Gusdorf, L. v. d. Hout en H. M. Mahne; tot 1sten luit., de 2de luits. H. Almerood, J. Langenbach, F. C. Hering, L. P. F. Schimpf en A. C. Dorrenboom.

Geplaatst.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 2de luit. H. 's Graeuwen. Bij het 2de bat., de kap. S. J. E. J. V. Barthelemy. Bij het 4de bat., de 2de luit. B. J. Eekhout. Bij het 5de bat., de 2de luits. C. J. A. Statkowski en H. O. W. L. Kramer. Bij het 6de bat., de 2de luits. P. J. F. Louw en A. de Leur. Bij het 9de bat., de 2de luits. W. L. A. G. Sol, J. Bakker, F. J. Barthelemy en E. G. H. Kruysboom. Bij het 13de bat., de 2de luits. J. C. F. van Wagtendonk en W. C. C. Luske. Bij het 16de bat., de kap. H. L. T. Ligtenberg. Bij het garnbat. der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de 1ste luit. A. Dirckes. Bij het 1ste depotbat., de 2de luits. P. J. Broekhoff, A. C. A. Broekhoff, F. W. G. C. L. Steup en C. de Chauvigny de Blot, J. W. L. de Booy. Bij het 2de depotbat., de 2de luit. H. J. P. de Groot, de 2de luits. J. A. Biorn, G. A. Platt, A. M. J. P. Berkel, E. D. A. Reuter en A. F. Roque. Bij het 3de depotbat., de 2de luits. A. Vermaat, G. W. Doerrleben, B. J. Tjassens Keizer en K. C. W. Le Clercq. Bij het subsistk. te Batavia, de 1ste luit. W. de Lannoy. Bij het strafdetach. te Ngawi, de 2de luit. J. A. bar. v. Heerdt.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 1ste comp., de 2de luit. L. J. v. Deun; bij de 3de comp., de 2de luit. C. A. Osten; bij de 10de comp., de

2de luit. J. A. Bachofner. Als adj. bij het comm. der art. in de 1ste mil. afd. op Java, de kap. J. R. de Jong. Bij de magaz. v. Oorlog te Batavia, de magazijnm. A. Mul.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 4de afd., de magazijnm. der genie 1ste kl. (kap.) H. C. Freriks, van de expl. v. d. spoorweg te Oleh-leh.

Bij den gewest. en plaatsel. staf. Als plaatsel. comm. te Soerabaia, de luit.-kol. H. C. V. A. Demmeni, plaatsel. mil. comm. v. Kotta-Radja en voorw.

Bij de mil. administratie. Als onderintend. 2de kl. bij de intend. in Atjeh en o., de kaps.-kw. J. D. Rolandus Hagedoorn en C. W. E. Stumpff; bij de intendance in de 2de mil. afd. op Java, de kap.-kw. H. F. B. Logeman, de sedert tot onderintend. der 1ste kl. bev. onderintend. 2de kl. L. W. J. v. Deventer; bij die in de 1ste mil. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. W. Bedier de Prairie; bij die in de 3de mil. afd. op Java, de onderintend. 1ste kl. C. Fuhri; bij den raad v. adm. te Muntok, de 2de luit.-kw. E. J. v. d. Wiel; bij het garn.-kl.-mag. te Soerabaia, de 2de luit.-kw. A. H. Verniers v. d. Loeff.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het hosp. te Samarang, de offic. v. gez. 1ste kl. G. B. Lowe, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij dat te Willem I, de offic. v. gez. 2de kl. J. A. Lodewijks, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij dat te Weltevreden, de mil. apoth. 3de kl. J. Douwes; bij den geneesk. dienst der Zuider- en Ooster-afd. v. Borneo, de offic. v. gez. 2de kl. dr. T. A. K. Posewitz, v. h. hosp. te Willem I; bij dien in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2de kl. F. W. Stammeshaus; bij het cordon in de Preanger-regentschappen tot het tegengaan van de uitbreiding der veepest, de offic. v. gez. 2de kl. P. A. Platteeuw.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de luit.-kol. C. J. M. de Wilde, v. h. 2de bat., de kap. W. E. Willink Ketjen (Salatiga).

Bij het 2de bat., de 2de luit. M. M. F. Luppés, v. h. 1ste depotbat.

Bij het 3de bat., de kap. C. M. Visser, v. h. 9de bat.

Bij het 10de bat., de kap. F. L. Kaiser, de luits. H. B. v. Rhijn en H. W. v. Wijk.

Bij het 14de bat., de 1ste luit. C. Sandt v. Nooten, v. h. subsistk. te Batavia.

Bij het 15de bat., de 2de luits. G. C. de Groot en G. Blaauw, v. h. 9de bat.

Bij het 16de bat., de kap. D. Brakel.

Bij het 17de bat., de 1ste luit. A. E. Stiemens, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o.

Bij het 18de bat., de 2de luit. N. J. C. v. Polanen Petel, v. h. 10de bat.

Bij het garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de 2de luit. L. G. A. H. Feber, v. h. 17de bat.; bij dat v. Palembang, de kap. F. Gusdorf; bij het garnbat. der Mol. eil., de 2de luit. W. J. Kroeff; bij het 1ste garnbat. in Atjeh en o., de 2de luit. G. N. A. de Vree, v. h. 1ste depotbat.; bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de 2de luit. J. Reerink; bij het 1ste depotbat., de 1ste luit. J. C. v. Dijk; bij het 4de depotbat., de 1ste luit. G. Ruempol Hamer; v. h. 12de bat.; bij het subsistk. te Samarang, de 1ste luit. K. J. de Weerth; bij dat te Batavia, de luit.-kol. O. H. J. Muller, mil. comm. d. Z.- en O.-afd. v. Borneo.

Als instr. bij de mil. school te Meester-Cornelis, de 1ste luits. J. A. P. Grevers en J. F. T. Veeren, v. h. 1ste depotbat.

Bij het wapen der artillerie Bij de 10de comp., de kap. L. K. Chevallereau, tjd. adj. bij den comm. der art. in de 1ste mil. afd. op Java; bij de 16de comp., de 1ste luit. G. C. Suermondt, van de 13de comp.

Bij het wapen der genie. Bij den staf v. h. wapen in Atjeh en o., de kap. C. W. Hoffmann, v. h. korps min. en sapp. te Willem I.

Ingetrokken.

Bij het wapen der infanterie. De overpl. bij het 17de bat. van den 1sten luit. F. W. A. H. Scheuer, zijnde hij in verband daarmede overgepl. bij het 4de depotbat.

Bij de militaire administratie. De overpl. v. d. kaps.-kw. H. Kits v. Heijningen en C. v. Thienen, bij het hosp. te Padang en bij de intend. v. Sumatra's Westk. en o.

Vergund,

aan den van het leger in Nederl. bij dat in Nederl.-Indië gedetach. 1sten luit. der inf. H. W. v. Wijk, op zijn verzoek, wegens ziekte, naar Nederl. terug te keeren.

Op nonactiviteit gesteld.

De kap. J. R. de Jong.

Eervol ontslagen.

De kap. der inf. G. H. L. J. v. Lübtow; de kap. der art. C. A. Whitton; de burg. schrijver der 3de kl. A. Zelders en die der 4de kl. bij de mil. adm. F. W. Stempfled en S. C. A. Martherus; onder toek. v. d. tit. rang v. magazijnm. der genie 1ste kl., de magazijnm. der genie 2de kl. H. W. A. Lohn; de dir. offic. v. gez. 1ste kl. W. L. J. de Rook.

BIJLAGE XII,
BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,
VIERDE SERIE. — VIJFDE DEEL, N°. 12.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 October—25 November 1880).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd.

Bij den geneesk. dienst. 1 Jan. 1881: tot reserve-offic. v. gez. 1ste kl. J. Paré, arts te Opheusden; H. Krooneman, geneesk. te Wijhe; dr. G. Luchtmans, arts te Oosterwijk en dr. J. A. Visscher, te Brielle; tot reserve-offic. v. gez. 2de kl. P. J. van Dam, geneesk. te Oostkapelle; dr. F. G. H. van Iterson, arts te Gouda; dr. E. Wintgens, arts te Heerlen; dr. J. W. van Loon van Iterson, arts te Woerden; dr. W. Rutgers v. d. Loeff, arts te Leiden; dr. W. Jaarsma, arts te Harderwijk; J. J. W. Engels, arts te Wijhe; dr. J. C. Schönfeld, arts te Ulrum en J. R. Meijeringh, arts te Avereest.

Bij het wapen der infanterie. Tot 1sten luit., de 2de luits. C. D. de Roon en W. D. Hübner, gedet. bij het leger in O.-I. Bij den staf der inf., tot 1sten luit., de 2de luit. P. A. Spaan, werkz. bij de K. M. Ac. Bij het 5de reg., tot 1sten luit., de 2de luit. A. J. Ebeling. Bij het 7de reg., tot 1sten luit., de 2de luits. F. H. Vos, C. A. Zelvelder (sedert op nonactiv. gesteld), O. Mees, van het 8ste en R. Willems, van het 6de reg. Bij het 8ste reg., tot 1sten luit., de 2de luit. J. A. A. Lodewijks.

Den rang verleend van luit.-kol., aan den gep. maj. P. F. A. Le Cocq d'Armandville.

Bij het wapen der artillerie. Bij de Vde afd. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. E. J. H. van der Veen.

Overgeplaatst.

Bij het 4de reg. inf., de 1ste luit. H. A. Potter, van het 7de reg. Bij het 6de reg., de 1ste luit. C. P. de Veer, van het 2de reg. Bij het 7de reg., de 2de luit. W. A. E. Mansfeldt, van het 2de reg. Bij het Instr.-bat., de kap. W. Hingman, van het 8ste, de 1ste luits. M. Zelvelder, van het 4de, A. C. H.

Alma en J. de Bruine, van het 7de reg., alsmede de 2de luit. W. N. Roldanus en A. H. Rink, van het 3de en J. S. van Dijk, van het 8ste reg. Bij het alg. depot van discipl., de 1ste luit. B. von Bekum, van het 2de reg. inf. Bij het 2de reg. huz., de 2de luit. G. P. A. G. H. Römer, van het 1ste reg. huz. Bij de IIde afd. vestingart. (cursus-comp.), de kap. P. J. te Winkel, van de VIIde, en de 1ste luits. T. H. A. Tromp en J. A. Lehmann, van de Iste, S. J. van Nooten, van de IIIde, J. van Kuyk, van de Vde en A. H. Huart, van de VIIIde afd. vestingart. Bij het korps pontonn., de 2de luit. G. J. Neiszen, van de VIde afd. vestingart.

In actieven dienst hersteld.

Bij het wapen der artillerie. Bij de VIIIste afd. vestingart., de 1ste luit. G. J. de Vidal de St. Germain.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

Bij het 4de reg. inf., de 1ste luit. H. W. van Wijk, gedet. geweest in O.-I.

Gepensionneerd.

De kap. P. van Assen, van het 2de reg. inf.; L. J. Souman, pl. adj. te Amersfoort; de 1ste luit. der inf. P. J. Reineke en die der cav. jhr. C. F. A. Röell; alsmede de 2de luit. der inf. E. W. Schuak, allen op nonactiv.

Overleden.

De 2de luit. der inf. G. J. C. Verkuyl (gesneuveld te Samalangan) en de offic. v. gez. 2de kl. G. J. F. Leemans, gedet. bij de zeemacht.

Overleden gepensionneerden.

Gen.-maj. R. J. A. v. Grotenhuis, 12 Oct. 1880.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Bevorderd.

Bij den mil. geneesk. dienst. Tot dirig. offic. v. gez. 2de kl., de offic. v. gez. 1ste kl. A. Ledeboer; tot offic. v. gez. 1ste kl., de offic. v. gez. 2de kl. P. A. Platteeuw.

Bij het wapen der cavalerie. Tot ritm., de 1ste luit. J. A. Bras.

Geplaatst.

Bij de militaire administratie. Bij de intendance in de 1ste mil. afd. op Java, de kap.-kw. C. J. Borel; bij die in de 2de mil. afd., de kap.-kw. F. J. H. v. Houtum.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij het garn. te Buitenzorg, de offic. v. gez. 2de kl. J. C. O. Grön; bij het hosp. te Batoe-Toelis, de offic. v. gez. 2de kl. M. Steensma; bij dat te Weltevreden, de offic. v. gez. J. M. C. Kunert; bij het hosp. te Samarang, de offic. v. gez. 2de kl. Kleinenhammans. Bij den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2de kl. A. Ingenohl.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2de bat., de kap. C. E. te Mechelen. Bij het 8ste bat., de 2de luits. J. A. L. de Jeer, P. J. Manden en P. H. Bodemeijer. Bij het 12de bat., de kap. E. R. T. J. v. Ende. Bij het

13de bat., de 1ste luit. B. M. Leussen. Als adj. bij het 5de bat., de 1ste luit. H. F. Luitjes, van dat korps. Bij het garnbat. in de 2de mil. afd. op Java, de kap. P. A. d'Artillact Brill.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de Vde afd., de onderintend. 2de kl. W. Bedier de Prairie, van de intend. in de 1ste mil. afd. op Java.

Bij de mag. v. oorlog te Kotta-Radja, de magazijnm. 2de kl. (1ste luit.) C. L. E. A. v. Plessen Hohen Entringen van die te Padang, bij die te Padang, de magazijnm. der 2de kl. (1ste luit.) J. Verfloesen, van die te Kotta-Radja.

Bij de mil. administratie. Bij de intendance v. Sumatra's Westk. en o., de onderintend. der 2de kl. H. J. Maasland, van die in de 1ste mil. afd. op Java; bij die in Atjeh en o., de kap.-kw. C. Dekker, van den raad van adm. v. h. subsistk. te Batavia; als onderintend. 2de kl., de kap.-kw. J. W. Evers, van dien dienst aldaar; bij het hosp. te Weltevreden, de 1ste luit.-kw. A. D. Cheriex, van de intend. in Atjeh en o.

Bij den mil. geneesk. dienst. Bij den geneesk. dienst v. Celebes en o., de dirig. offic. v. gez. 2de kl. H. D. Roskes, v. h. garn. te Weltevreden; bij den mil. geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de dirig. offic. v. gez. 1ste kl. P. W. A. Beijen, de offic. v. gez. 1ste kl. C. H. E. Deelken en die der 2de kl. G. H. Schlencker, van den geneesk. dienst v. Celebes en o., v. h. hosp. te Soerabaia en v. h. hosp. te Batoe Toelis, de offic. v. gez. 2de kl. P. J. Heymans van Anrooy, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij dien der Mol. eil., de offic. v. gez. 1ste kl. M. J. v. Geelkerken, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij den geneesk. dienst in Atjeh, de offic. v. gez. 2de kl. F. J. A. Waszak, van den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 1ste kl. M. L. Ritsema en die der 2de kl. dr. A. J. Helfrich en G. C. Eijkman, van den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., het hosp. te Samarang en het garn. te Buitenzorg, bij dien in Atjeh en o., de offic. v. gez. 1ste kl. A. ten Bosch en die der 2de kl. L. Marcus, van den geneesk. dienst der Mol. eil. en v. h. hosp. te Samarang; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. P. C. O. R. Waschke, v. d. geneesk. dienst in Atjeh; bij dat te Samarang, de offic. v. gez. 2de kl. M. Albricht, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij dat te Soerabaia, de offic. v. gez. 2de kl. F. J. A. Czurda, v. d. geneesk. dienst v. Celebes en o.; bij het garn. te Weltevreden, de dirig. offic. v. gez. der 2de kl. J. de Koningh, van dat te Tjilatjap; bij dat te Tjilatjap, de offic. v. gez. der 2de kl. M. F. A. Perk, v. h. hosp. te Weltevreden; bij het garn. te Soera-baia, de paardenarts 2de kl. F. Meijer, van dat te Salatiga.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2de bat., de kap. G. F. Schultz en de 2de luit. C. A. Poulus, v. h. 10de bat. en het 1ste depotbat., de 1ste luit. F. A. le Grand, v. h. 2de depotbat.

Bij het 5de bat., de kap. C. J. v. d. Vrijhoef, v. h. 3de bat.

Bij het 7de bat., de 2de luits. A. F. Roque en A. M. J. P. v. Berkel, beiden v. h. 2de depotbat.

Bij het 9de bat., de 2de luit. C. H. O. Bartsch, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh, de 1ste luit. D. C. A. Smit, v. h. garnbat. van Banka.

Bij het 13de bat., de kap. M. C. H. Bijleveld en de 1ste luits. W. A. Godin en J. R. Jacobs, v. h. 2de bat., v. h. 14de bat. en het garnbat. der Mol. eil.

Bij het 14de bat., de 2de luit. J. A. W. Weustmann, v. h. 1ste depotbat.

Bij het 15de bat., de kap. N. W. Hofstede, v. h. subsistk. te Batavia.

Bij het 16de bat., de 2de luit. G. J. A. v. Onsenoord, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.

Bij het 1ste garnbat. in Atjeh, de 2de luit. M. Verkouteren, v. h. 1ste depotbat., de 2de luit. N. W. C. Goedbloed, v. h. 17de bat.; bij het 2de garnbat. in Atjeh en o., de 2de luit. C. Roldanus, v. h. 16de bat.; bij het garnbat. v. Palembang, de 1ste luits. R. Bakkers en F. A. J. Schröter, v. h. 3de en 11de bat.; bij dat van Banka, de 2de luit. J. D. Augustijn, v. h. 1ste garnbat. in Atjeh en o.; bij de garncomp. der Lamp. distr., de 2de luit. M. W. Thijssen, v. h. 12de bat.; bij het garnbat. der Mol. eil., de 2de luit. H. Snijder, v. h. 3de bat.; bij het 1ste depotbat., de kap. T. Buning, v. h. 5de bat.; bij het 2de depotbat., de 1ste luit. F. Hammacher en de 2de luit. M. H. A. Bruining, beiden v. h. 7de bat.

Bij het wapen der artillerie Bij de 4de comp. in Atjeh, de 2de luit. A. B. Fromberg, van de 10de comp. te Willem I; bij de 10de comp. te Willem I, de 1ste luit. M. B. Rost v. Tonningen, adj. v. d. comm. der veld- en bergbatt. op Java; bij de 15de comp. te Willem I, de gedet. 1ste luit. der inf. J. W. de Groot, van de 22ste comp. in Atjeh; bij de 20ste comp., de kap. J. R. de Jong, adj. bij het comm. der art. in de 1ste mil. afd. op Java. Als onderconstr. bij den art.-constr.-winkel te Soerabaia, de 1ste luit. C. Moll, v. d. 4de comp. in Atjeh en o. Als adj. bij het comm. der art. in de 3de mil. afd. op Java, de 1ste luit. H. W. v. Rhijn, v. d. 16de comp. te Soerabaia. Als adj. van den comm. der veld- en bergbatt. op Java, de 1ste luit. J. C. Veenhuizen, van de 16de comp. te Willem I.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het detach. te Makassar, de 1ste luit. J. J. v. Geen, van de esk. te Salatiga; bij het eskadron te Soerabaia, de 1ste luit. J. A. W. Oxenaar, van de eskadr. te Salatiga; bij de esk. te Salatiga, de 2de luit. W. C. S. v. d. Brandeler, v. h. esk. te Soerabaia; bij het cordon in de residentie Bantam, tot het tegengaan der uitbr. der veeziekte, de 1ste luit. H. W. A. v. Jeveren, v. h. esk. te Soerabaia; als instruct. bij de cav. v. h. legioen te Soerakarta, de ritm. J. H. Stuffken, dir. der paardenst. te Malassoro, als dir. der paardenst. te Malassoro, de 1ste luit. J. T. ten Bosch, v. h. detach. te Makassar.

Bij het wapen der genie. Bij het korps min. en sapp. in Atjeh en o., de 1ste luit. E. Tielenius Kruythoff, v. d. staf v. h. wapen aldaar; bij den staf v. h. wapen in Atjeh en o., de 1ste luit. J. C. H. Fisher, v. h. korps min. en sapp.; bij het hulp-geniemag. te Oleh-leh, de magazijnm. 2de kl. (1ste luit.) C. den Hengst, v. h. algem. geniemag. te Batavia.

Ingetrokken.

Bij de militaire administratie. De overpl. bij de intend. in de 2de mil. afd. op Java v. d. kap.-kw. H. F. B. Logeman, zijnde hij in verb. hiern. overgepl. bij den raad van adm. v. h. subsistk. te Batavia.

Bij den mil. geneesk. dienst. De overpl. bij het hosp. Soerabaia v. d. offic. v. gez. 2de kl. dr. L. Prochnik, zijnde hij in verband hiermede overgepl. bij het hosp. te Weltevreden.

Bij het wapen der artillerie. De overpl. bij de 7de comp. van den kap. K. E. Reck, zijnde hij in verb. hiern. overgepl. bij de 9de comp.

Bij het wapen der genie. De overpl. bij de werken te Magelang van den kap. L. V. Dingemans.

De overpl. bij de 4de afd. v. h. Dep. v. Oorl. v. d. magazijnm. der 1ste kl. (kap.) H. C. Freriks, zijnde hij in verband hiermede overgepl. bij het algem. geniemagaz. te Batavia.

Hersteld in activiteit.

Bij het wapen der artillerie. De kaps. L. K. Chevalleran en K. J. Julius, de kap. J. R. de Jong, tijd. ter beschik. gesteld v. d. comm. v. h. leger-

Vergund,

aan den van het leger in Nederl. bij dat in Nederl.-Indië gedetach. 2den luit. der inf. W. J. v. Uye, op zijn verzoek, wegens ziekte, naar Nederl. terug te keeren.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij het wapen der cavalerie. De ritm. F. K. F. v. Woelderen.

Eervol ontslagen.

De offic. v. gez. 2de kl. J. Leber; de kap. der inf. J. H. v. Rijn; de burg. schrijvers 5de kl. C. Mac Mootry en L. Weydemuller; de klerk bij den art.-constr.-winkel te Soerabaia, C. C. Butteweg; als adj. v. d. comm. der 2de mil. afd. op Java, de 1ste luit. C. J. Lacculle.

Tweejarig verlof verleend.

Aan den 1sten luit. der inf. J. G. Blanken.

Overleden.

R. W. A. Harmsen, 1ste luit.-kw., te Nesveh, den 18den Juli 1880; G. J. C. Verkuyl, 2de luit. der inf., gedetacheerd uit Nederl., gesneuveld te Samalangan voor de versterking te Batoe-Ili, den 15den Juli 1880; W. E. P. Monhemius, magazijnm. 1ste kl. (kap.), te Weltevreden, den 8sten Juli 1880; E. P. Tombrink, dirig. offic. v. gez. 2de kl., op de reis naar Nederland aan boord van het stoomschip *Koning der Nederlanden*, den 18den Juli 1880; J. C. Bockom Maas, 1ste luit. der art., te Oenarang, den 29sten Augustus 1880.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second paragraph of faint, illegible text.

Third paragraph of faint, illegible text.

Fourth paragraph of faint, illegible text.

Fifth paragraph of faint, illegible text at the bottom of the page.

